<36611730950011

Krumbstab Schleust niemand auß /

HOC EST

VOTIVA RELATIO COMPROMISSI FEUDALIS

INTER

REVERENDISSIMUM ET SERENISSIMUM ILLUSTRISSIMUMQUE PRINCIPEM ET DOMINUM

FERDINANDUM ARCHI-EPISCOPUM COLONIENSEM,

NEC NON

ILLUSTRISS. EJUSDEM CAPITULUM METROPOLITANUM,

CONTRA

STATUM PATRIÆ NOBILITATEM,

ET PARES CURIÆ FEUDALIS IBIDEM,

AGITATI,

GENUINAM MODERNORUM FEUDORUM INDOLEM COMPLEXA, VERORUMQUE EXEMPLORUM MULTITUDINE DEMONSTRATA:

REFERENTE

WERNERO THUMMERMUT,

I. P. & ADVOCATO,

AD MANDATUM SPECIALE PRÆILLUSTRIUM & NOBILISS. DNN. STATUUM ORDIN. EQUEST. &c. IN ARCHI-EPISCOPATU COLONIENSI, &c. BONI PUBLICI CAUSA, IN LUCEM DATA.

ACCESSIT

JOANN. PAULI KRESSI,

JUR. P. P. IN REGIO-DUCALI JULIA,

DISSERTATIO PRÆLIMINARIS CUM ANNEXIS.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,

Sumptibus OTTONIS JOSEPHI STEINHAUSS, Bibliop. unter fetten Hennen.

M. DCCXXXVIII.

Krumbstab schleust niemand auß;

HOC EST

VOTIVA RELATIO COMPROMISSI FEUDALIS INTER REVERENDISSIMUM ET SERENISSIMUM ILLUSTRISSIMUMQUE PRINCIPEM & DOMINUM FERDINANDUM ARCHI-EPISCOPUM Coloniensem, nec non Illustrissimum ejusdem Capitulum Metropolitanum contra Statum Patriæ, Nobilitatem, & pares curiæ feudalis ibidem, agitati, Genuinam modernorum Feudorum indolem complexa, verorumq; exemplorum multitudine demonstrata:

REFERENTE

WERNERO THUMMERMUTH,

J. P. ADVOCATO

Ad Mandatum speciale Præillustrium & Nobiliss. DD. Statuum Ordin. Equest, &c. In Archi-Episcopatu Coloniensi, &c. Boni publici causâ, in Lucem data.

Unà cum

JOANNIS PAULI KRESSII Jur. PP.

DISSERTATIO PRÆLIMINARIS CUM ANNEXIS AD WERNERUM THUMMERMUTHIUM.

Huic operi accesserunt sequentia ejusdem argumenti.

I. JOANNIS PAULI KRESSII Jur. PP.
Unter dem Krummen-Stabe ist gut wohnen / oder: von dem Bischoffs-Stabe / Bischofflichen Regierung / Dom-Capitel / und anderen hierzu gehörigen Rechten.

II. JUSTI HENNINGII BŒHMERI ICti.
De Feudis Ecclesiasticis, von dem Krumbstabischen Lehn.

III. RESPONSA FEUDALIA
In causa Odekirchen Inclyti Collegii facultatum utriusque Juris Studii Coloniensis quasdam ad quæstiones præcipuas.

IV. CONSULTATIE OFTE ADVYS VAN RECHTE,
By de Ed. Mog. Herren van de Hove des Furstendoms Gelre ende Graefschaps Zutphen ghegeven in causa Odekirchen, &c.

V. CONSULTATIE OFTE ADVYS VAN RECHTE,
By de Ed. Mog Heeren van den Hoogen Rade in Hollandt, ende Provincialen Hove van Hollandt, Zeelandt ende Westfriesland, ghegeven in causa Odekirchen.

VI. DOCUMENTA Stiffts-Cöllnischer Erb- und Kunckel-Lehen. Ex actis publicis Compromissi und sonst an Seithen Stifft-Cöllnischer Ritterschafft und Lehn-Leuth zu Nachrichtung der Posterität extrahirt und publicirt / Centuria prima & secunda.

VII. RESPONSA FEUDALIA
Diversorum Juris-Consultorum super feudis Coloniensibus D. Henrici Rosenthalii; Censura Academiæ Coloniensis, Academiæ Lovaniensis de eodem, Duorum Juris-Consultorum, &c. una cum Sententiis & declarationibus Imperialibus quoad feuda Coloniensia.

Opus diu desideratum & in hâc materiâ absolutissimum.

COLONIÆ, Sumptibus OTTONIS JOSEPHI STEINHAUSS, Bibliopol. unter fetten Hennen. M. DCCXXXVIII.

Suavis OLOR, *gravis* ipſus OLOR dum ſymbola ſignat,
Signum eſt Virtutis, quis neget, iſte Color?
Suaviter & *graviter* dum ſede morantur in una,
Suavis vita fluat, Parcamque parce gravis!

Illustrissimo & Excellentissimo
DOMINO,

D. JOANNI JACOBO
LIBERO BARONI DE WALBOTT BASSENHEIM,

DOMINO IN BORNHEIM, OLBRUCK, WALdorff & Heimertzheim, Burggravio in Drachenfels, &c. Reverendissimi & Serenissimi Archi-Episcopi & Principis Electoris Coloniensis Consiliario Intimo & Extra-Conferentiali, Præsidi Cameræ, Ordinis Sancti Michaelis Commendatori, Satrapæ in Broel & Konigsdorff, Administratori Satrapiæ in Hulch- & Erprath, nec non Patriæ Coloniensis Commissario.

Illustrissime & Excellentissime Domine Domine Gratiosissime, &c.

I ad Laurum, Musis & Gloriæ natam, nos confugere docet Antiquitas, ut Veneni æquè ac fulminis vis arceatur, si locum, ubi ea sata esset, nec morbis, nec Dæmone infestari creditum est, (*a*) nemini sanè patrocinante hâc Lauri *umbrâ* magis *opus* esse judicaverim, ac illis, qui *opus* quoddam Literarium in *Lucem* efferre voluerint: est enim quoddam hominum genus pestilens, qui licèt *studium* comparârint nullum, totum tamen *studium* in eo collocant, ut linguis quasi colubrinis aliorum factis venenum affundere nunquam non satagant, malitiâ, tanquam caudâ Scorpii, semper ad ictum paratâ. Quorum quisque *carpit*, quod non *capit*, &, quum ipse boni nihil præstare possit, ab aliis factum dolet; cujusmodi obtrectatores vel ipso ævo suo expertus est *Cygnus* Poetarum, de quibus in Bucolicis: *Qui Bavium non odit, amat tua carmina Mævi.* (*b*) Inde est, quod opus sanè utilissimum editurus in *lucem* ad *Lucum* Lauris consitum, tanquam *locum* ejusmodi venenis impervium, confugere molior, ad Te nempe, *Illustrissime & Excellentissime Domine*, probè sciens, WALBOTIORUM STIRPEM totidem Lauris exornari, quot gloriæ monumenta memoriæ hominum tanquam perpetuis Lauri foliis inscripta manebunt. Cui enim meliùs opus & Literatum, & Reipublicæ utilissimum,

(*a*) Pier. L. 50. c. 21. (*b*) Virg. Ecl. 3.

dedicandum judicâssem, ac *Optimati* de Republica Literata, *optimè* merito, alarum Olorinarum & Patriæ amantissimo. Sub umbra ab umbraticorum me Vespertilionum morsibus venenatis incolumem fore totus confido.

Veruntamen vix ea cogitatio subiit animum, quum asylum à me quidem repertum animadverti; at splendoribus tantis circumdatum, ut eò accedere, Exilitati meæ vix satis tutum existimarem. Nihilominus & Gentilitii *Olores* tui, aves Apollini & Scientii dicatæ & *Operis* meâ operâ & sumptu non elucubrati quidem, sed in lucem dati prærogativa effecerunt, ut resumptis velut animis Munus non incongruum Tibi offerendum judicarem, *Si Werneri Thummermuthii votivam relationem Compromissi Feudalis inter Reverendissimum & Serenissimum Principem & Dominum Ferdinandum Archiepiscopum Coloniensem, nec non Ill^mum ejusdem Capitulum Metropolitanum, contra Statum Patriæ, Nobilitatem & pares Curiæ Feudalis ibidem agitatam*, unà cum cæteris eò pertinentibus, aliisque, in fronte hujus operis expressis, ac nunquam aliàs eidem operi adjunctis, quæ à me singulari industriâ & sumptu acquisita sunt, consecrarem Illustrissimo nomini tuo, de quo verbis paulisper immutatis veritate plus quàm Poeticâ cani posset illud Virg. (*c*)

Tuum nomen superent dum tempora mundo
Cantantes sublime ferent ad sydera CYGNI.

Ne *despice* igitur, sed *respice* candidâ illâ, quæ altam Stirpem Tuam conspicuam reddit, benignitate, & opus toti patriæ, pro quâ Te quovis veteri Romano gloriosiùs devovisse videris, naturâ suâ percommodum favore Tuo amplectare. Id si adeptus fuero, non cum Socrate *Gallum* Æsculapio (*d*) sed CYGNUM *Apollini* à me deberi judicabo, quod, ùt ille per cicutam epotam lucem alterius vitæ meliorem sibi nuntiari credebat, ita & huic operi recèns in lucem dato Lux à Luce tua melior splendidiorque accessura sit. Qui Tui Radii, quò diutiùs tam Reipublicæ Literariæ, quàm Civilis bono splendeant nullâ adversitatis nubeculâ intercepti, vota totius Patriæ compendio Tibi reddi patiare: ut optimatum ille *Olor*, cujus *color* pectori respondet concolor, quid sit dolor nesciat, dum post expleta vota & sera fata evolet inter astra collocandus. Quod humillimè precabar Claudiæ Augustæ Agrippinæ Coloniæ Ubiorum.

(*c*) Ecl. 9. (*d*) vid *Masen.* lib. 7. cap. 73. n. 47.

Illustrissimæ Excellentiæ Tuæ

submississimus Cliens
Otto Joseph Steinhaus
Bibliop.

ELENCHUS ANNEXORUM.

XVI.

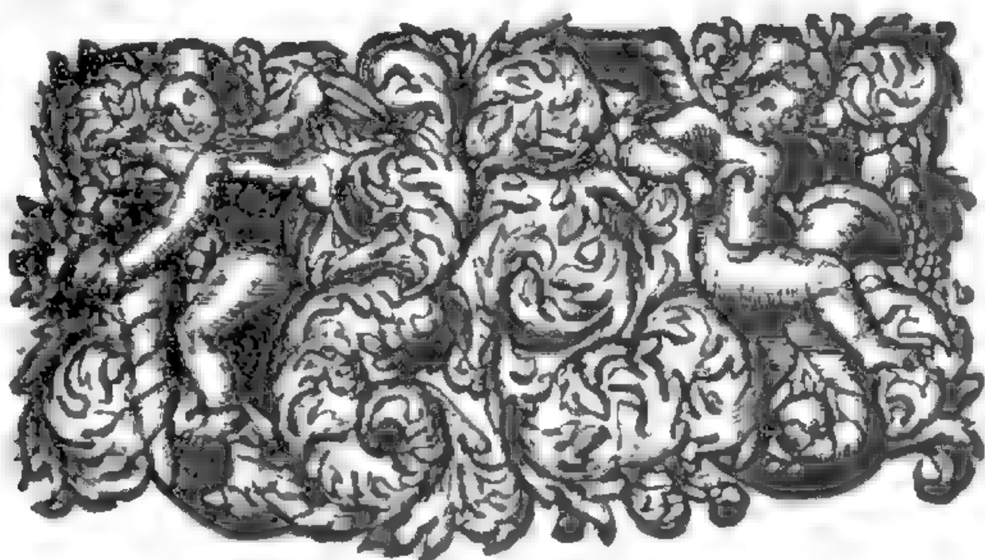

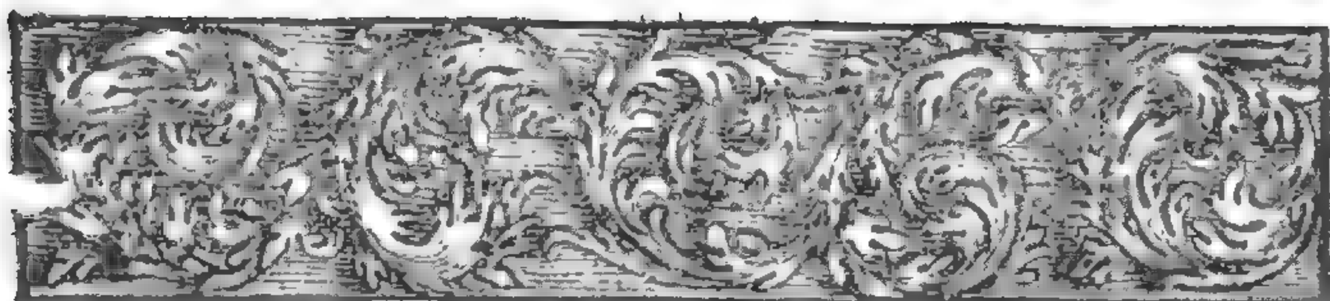

Uamvis Causa Feudalis, à Reverendissimo Serenissimoque Principe, Archiepiscopo Electore Coloniensi, ejusque Capitulo Metropolitano; Contra Nobilitatem, Vasallos, ac pares Curiæ Feudalis ibidem, de quæstione: *An fœminæ, ex istius Curiæ consuetudine, regulariter sint feudi capaces?* in compromissum, coram deputatis instruendum; ab Imperiali verò Camera decidendum deducta; per primordiales Parium Syndicum & Advocatos, nec non adscitos consulentes tam solerter, dextreque tractata sit, ut etiam hodie in hoc statu: quo vix ad umbilicum producta, ex parte verò Reverendissimi interrupta, impeditaque hæret; certam victoriam, ex parte Nobilitatis & Parium prætendat: Quia tamen crebra illa vasallorum, pro amicabili compositione instantia, quàm inevitabilis irreverentiæ, ex ista lite natæ, tædium excitarat; nonnullis suspicionem injicere posset, eam non ex genuina sinceraque Clientum erga suum Principem devotione, sed ex diffidentia causæ profectam esse: Datum est, ab iis, qui me denique in partem sollicitudinis advocarunt, mihi negotium, ut ex actis hactenus actitatis, quis istius causæ sit status, quidve de toto negotio sperandum, tenendumve sit, proderem, meumque sensum legibus, rationibus & Autorite Juris Interpretum fulcitum, in usum posteritatis & publicæ privatæque salutis publicarem: Quod dum facio; prout obsequium semel susceptum negare, vel recusare, nequeo: spero verecundiam meam à temeritatis nota excusatum iri, si, post Roscios illos, Dominum Rosenthalium, eique subscribentes Academicos, qui jam ante me, in scenam prodière, & ex iis, quæ ab istis mihi præeuntibus residua relicta sunt, racemationem facere conatus fuero, &c.

Domine, ne auferas de ore meo verbum veritatis usquequaque, quia in judicio tuo super speravi: Psal. 119. v. 43.

C A S U S.

Casum prolixè formare, narratione facti, quam Dn. Rosenthalius suo Consilio in causa Reinßheim proposuit, contentus, supersedeo; illi enim, hisce meis, in modum appendicis, subservire intendo.

Huc pertinet discursus & Responsum Rosenthalii in opere Posthum.

Cum enim Serenissimus Princeps Elector, prænobilem N. Metternich in Vettelhoven, cognatum, & ex sorore ultimi vasalli in Reinßheim, filium, ex possessione jam adepta, sub titulo aperturæ, vel redditionis, ut vocant, der Offnung exturbasset: & Status patriæ, ac Ordo Equestris hujus Diœcesis, cum vasallis cæteris, exempli pernicie excitati, gravamen illud in diæta provinciali amoveri; nec non consuetudinem notoriam hujus Curiæ de admittendis ad feuda fœminis, sartam tectam, teneri peterent: E diverso vero Reverendissimus Dn. Elector, adstipulante Capitulo Metropolitico, tam consuetudinem, quam notorietatem ejus negaret: Princeps gravamen illud tollere, si Status consuetudinem istam probare se posse confiderent, paratum sese clementissime declaravit; quam oblationem Status Nobilitatis & Vasallorum cum debita devotione acceptavit. Ut autem litium anfractus evitarentur, causam, sub certis terminis, coram duobus utrinque Electis Commissariis instruendam, & ab Imperiali Camera definiendam, utrinque compromiserunt & usque ad terminum probatorium inclusivè, prosecuti sunt; sed quia vasalli postmodum termino probatorio currente, pro consuetudinis probatione, præter nominationem quorundam Testium, non exiguum numerum documentorum exhibuerunt; ac insuper majorem eorum copiam, ex Archivo, tam specialiter, quàm generaliter, uti Instrumenta communia, sibi edi petierunt, ac respectivè subsidiales literas ad alios, pro simili editione, postularunt: contigit Commissarios Instructores circa incidentia dubia, non tantùm in diversas ire sententias; verùm etiam partes, pro componendo dissidio in eligendo arbitratore vel tertio, convenire non potuisse.

Compromissum super probatione Consuetudinis notoriæ, de admittendis ad Feuda Coloniensia Fœminis. Relatio processus in puncto Compromissi.

Unde factum, maxime ob tergiversationem Commissarii Instructoris à Principe Electore deputati, quod Syndicus Vasallorum, cum probationes suas, pro voto, intra terminum, etiam prorogatum, implere non posset, plusquam septuagesies de non labendis, nec lapsis fatalibus, protestatus fuerit, quibus etiamnum insistit: E diverso Archiepiscopus cum Capitulo libello Statuum & Vasallorum respondit: Defensionales, & loco Additionalium in

ipso,

ipso compromisso expresse vetitorum, deductionem articulatam, plusquam 300 articulos continentem exhibuit; multa narravit, nihil, quod in facto consisteret, quodque in notitiam & aspectum Vasallorum venerit, probavit: sed exspectata (ut dicebat) Vasallorum probatione, quasi jure Feudali scripto satis tutus esset, sub finem termini probatorii, Syndicum Statuum, Bonnam ad Archivum, suarum probationum (non verò exhibitionis instrumentorum à Vasallis postulatorum) causa, evocavit: Documenta autem sua usque ad numerum 153 ad prothocollum verbaliter tantùm designata, vasallis communicari vetuit, ac cistæ in Archivo existenti inclusit & consignavit; ita factum fuit, ut Syndicus Parium, Kannengiesser piæ memoriæ, se illo pacto, ab ulteriore probatione impediri, necessariò protestaretur, nec non privatas annotationes, de iis, quæ in actu istius simulatæ exhibitionis observaret, & in usum causæ allegare constituerat, sibi ereptas, tam privatim, quàm publicè, conquestus sit, ut in prothocollo de 10. Septembris An. 1624. videre est, quâ insuper occasione & remora etiam nominati Testes producti ac examinati non fuerunt.

Intentio Dn. Archiepiscopi Coloniensis ex tribus fundamentis.

Intentio D. Archiepiscopi & Capituli tribus potissimum fundamentis, *primò* Jure Feudali, Longobardico, *secundò* specialibus quibusdam Imperatorum, Alberti, Caroli IV, Wenceslai, ac aliorum subsequentium Imperatorum jactitatis diplomatibus & declarationibus, quas & sanctiones & privilegia indigitant, nisi videtur, quæ tamen ad acta hactenus nunquam realiter exhibita fuerunt. Pro *tertiò* jactitatis sed non probatis quibusdam actibus, ex quibus contrariam consuetudinem astruere conantur, se fundant.

Quamvis autem rebus, ita, ùt dictum est, hoc tempore constitutis, juxta Compromissi tenorem, tres, minimum, integri termini, in processu reliqui sunt, videlicet expeditionis, collationis, publicationis actorum & rotulorum, qui trium mensium, ab effluxo probationum termino, esse, & incipere deberet, & ad quem, facto Syndici Archiepiscopalis perveniri non potuit, ac etiamnum, quamdiù jura, & hactenus tantùm producta instrumenta, in obserata & sigillata capsa, in Archivio latent: Item impedimenta termini probatorii, & emersa dubia resoluta & ablata non sunt; processus absolvi nequeat: Denique terminus excipiendi contra hinc inde producta instrumenta quatuor mensium: nec non pro ultimo ad concludendum termino, quatuor alii menses, nec dum inceperint: Tamen, quia Syndicus Archiepiscopalis; privato suo judicio; autoritate verò sui Principalis compromissum expirasse præsupponens, nullum ampliùs processum ad ulteriora permittet, sed Procuratoribus & Notariis audientias & receptiones materiarum interdixit (quas tamen interea Syndicus Statuum, eo non obstante, per Notarios & Testes Cancellariæ insinuare non omisit) interim verò de denegata Justitia ac ejus pœna; nempè amissione Juris Feudalis, ac prætensi directi dominii, Pares Curiæ protestantur.

Studiosa Syndici Archiepiscopalis tergiversatio & remora processus. Duæ principales quæstiones.

Hinc duæ principales quæstiones, quarum altera processum; An videlicet compromissum, hoc rerum statu expiraverit? Altera causam principalem, ac notorium consuetudinis concernit, exsurgunt.

Quæstio principalissima: Utrum Feuda Curiæ Coloniensis, ex solo defectu successionis masculæ regulariter Dom. Archiepiscopo apetiantur, aut Fœminæ, eamque descendentes Dominum à Commisso excludant? Ex hac multæ aliæ incidentes.

Principalissima itaque quæstio, quæ in hoc compromissum venit, in eo solùm consistit: Utrum Feuda Curiæ Coloniensis, ex solo defectu masculæ successionis, regulariter Domino Archiepiscopo aperiantur, an verò Fœminæ, aut per eas descendentes, uti Feudi, ex consuetudine, capaces, ac natura Feudorum Ecclesiasticorum, Dominum à devolutione & commisso excludant? Dico regulariter, quia de ea regula sola, non de exceptionibus, aut singulis individuis, nisi fortè per enumerationem singulorum individuorum ad regulam per inductionem via sternenda veniat; quæstio est.

Licet enim hujus quæstionis occasione, plurimæ aliæ incidant disputationes, quæ occasionaliter & argumenti loco moventur, quales sunt: Utrum in tota Curia Coloniensi hodie ulla Feuda masculina sit reperire? etiamsi in investituris verba Mann-Lehen, Recht-Lehen, Rechtmann-Lehn aut Lehns-Erben, Lieb-Lehnerben ꝛc. inveniantur insertæ: Item an mares cum Fœminis in successione concurrant, an verò ordine successivo admittantur? Item an Fœminæ Feudi Emptitii sint capaces? Item an in Feuda Coloniensia mere hæreditaria, alienabilia ad quoscunque hæredes, etiam Testamento sint transmissibilia? tamen in supra memorata unica quæstione, ac notorio consuetudinis promiscuæ successionis, cardo totius negotii vertitur, in qua si triumphent vasalli, scopum actionis ad quem collimarunt, attingunt, & incommoda, quæ adversarii istis diverticulis moliuntur, facilè declinant.

SUM-

SUMMARIA INCIDENTIS QUÆSTIONIS SECUNDARIÆ CIRCA PROCESSUM, PRIMO LOCO OBITER PRÆMISSÆ.

1. *Impedito (maximè facto adversarii) non currit terminus.*
2. *Et conditio impedita per adversarium habetur pro impleta.*
3. *In rebus magni, non verò minimi præjudicii.*
4. *Ad primas investituras reliqua regulantur.*
5. *Dominus Feudi tenetur edere investituras & instrumenta communia & contra, vice versa: & inibi Camerale præjudicium allegatur.*
6. *Vasalli Colonienses, præter jus, urgentur ad edendas investituras, tam primas quàm novissimas.*
7. *Dominus & Vasallus judicantur ad paria.*
8. *Jus per protestationes reservatum durat, donec tollantur impedimenta & solius impedimenti probatio, etiam absque protestatione sistit cursum termini.*
9. *Aspernari in aliena persona quis non debet, quod in sua æquum putavit.*
10. 14. *Tres in hoc Compromisso termini integri adhuc reliqui, manente impedimento incipere nequeunt.*
11. *An Compromissum expiraverit, Judicis, non partis, judicium requirit?*
12. *Termini adhuc reliqui enumerantur.*
13. *Terminus expeditionis Actorum, Rotulorum Collationis, publicationis &c. Notarios magis quàm partes ligat, aut tangit.*
15. *Archiepiscopus, instrumenta sua, tantùm dicis gratia verbaliter oblata publicari vetuit.*
16. *Termini prius expirare nequeunt, quàm incipere queant.*
17. *Nabuchodonosor, non solùm interpretari, sed & ipsum somnium sibi divinari petiit.*
18. *Compromissum conditionaliter, vel sub certo modo, terminos ab initio utiles ordinavit.*
19. *Termini plerique initio sunt utiles.*
20. *Syndicus parium plusquam septuagies de impedimentis protestatus.*
21. *Præter tres integros terminos, de ipso termino probatorio, adhuc quatuor menses restant.*
22. *Tantùm restituit protestatio, quantùm abstulit læsio.*
23. *A ratione deviat, editiones, binis decretis adjudicatas & à parte, verbis oblatas denegari.*
24. *Archiepiscopus malè colligit octo terminos in unum.*
25. *Archiepiscopus nihil probavit; Vasalli omnia.*
26. *Ernestina Confessio sola ad victoriam sufficit.*
27. *Archiepiscopus non potest sibi, & judicaturam & executionem arrogare.*
28. *Arbitrorum est judicare de Compromisso: non partis alterutrius.*
29. *Vasallis restant quatuor menses à prima protestatione adhuc in termino probatorio facta.*
30. *Protestantur Vasalli de justitia denegata, ejusque pœna, quæ est amissio totius Juris Feudalis.*
31. *Imo ex ipso contextu Compromissi, demonstratur id finitum non esse; aut saltem reiterandum, vel implorandum judicium ordinarium.*

Quæstio prima, an expiravit Compromissum.

SEd hæc de processu quæstio facilioris est disputationis, & majore ex parte, ab uno fundamen- Art. 1.
to dependet, quod videlicet impedito, maximè facto ipsius adversarii, non currat terminus: 2.
isti non multum immorabor, sed Lectorem ad Doctores & jura remitto, ut est *text. in l. quibus diebus ff. de condit. & demonstrat.* Imo pro impleta habetur conditio *l. jure civili ff. eodem tit. & l. jure civili ff. de reg. Juris, l. Mævia in pr. ff. de annuis legatis, l. statu liber. ff. de statu lib. l. §. post diem. §. si cum dies ff. quando dies legat. cedat, text. in l. 1. §. finali. l. ut perfectius C. de annali except. c. quia diversitatem x. de concession. prebendæ, c. finali x. de elect.* Cravetta, *cons. 271. col. 7.* Tiraquell. *de retractu consanguinitatis. §. 3. gl. 4. num. 4.* Gutier. *practicar observ. lib. 3. quæst. 34. n. 21.* Aloysius Ryccius *in Praxi rerum forens. resolut. 510. num. 5. in secunda edit.* Surdus *decis. 152. n. 4.* Menoch. *cons. 88. num. 35.* Rota Romana *decis. 997. num. 3. & decis. 1066.* Nicolaus Garcias *de beneficiis part. 10. c. 2.* Tiraq. *de retractu Conventionali. §. 2. gl. unica. num. 78. & de retractu lignagier. de §. 3. gl. 4. n. 6. & §. 35. gl. 4. num. 29.* Rosenthal. *cap. 9. conclus. 94. num. 3. & cap. 6. conclus. 46. gl. h.*

Maximè in rebus tanti præjudicii, quamvis in minimis secus sit Abb. *cons. 5. lib. 2.*
3. *Card.* Tuschius *Tomo 5. littera M. conclusione 239. num 9.*

4. Quantùm autem impedimenti vasallis dederit, editionis vel exhibitionis instrumentorum, in actis toties petitorum denegatio; maximè omnium primarum investiturarum, ad quas regulariter exteræ; nemo nescit, & fatetur ipsemet Adversarius deductionali. 74.

5. Teneri verò Dominum ad exhibitionem Investiturarum & cæterorum documentorum uti communium, expediti Juris est, nam non aliter Domini vasallis, atque ipsi vasalli Dominis exhibere obligati sunt. Wesenb. *cons. 224. n. 67. & 68.* post Montan. *Tract. Feudal. cap. 22. n. 2. 3. pl. 3. ff. de edendo,* Molin. *materia Feudali* § 5. *in Gothofred exemplari. 98. per totum.* Vultejus *de Feudis lib. 2. cap. 3. n. 17. edit. nov. n. 30.* Fredericus Martini *in tract. de cens. cap. 8. n. 274.* dessen dan ein Camerale præjudicium, de reversalibus Vasallis à Dn. edendis beym Rulando *de Commissariis p. 2. lib. 5. cap. 19. n. 9.* zu finden.

Estque hoc loco Vasallorum petitio, ratione exhibitionis tanto justior, quia Vasalli ab hac Cancellaria, quoties ad revocationem investiturarum urgentur, non tantùm de novissimis, sed etiam de primis (ùt ex monitoriis à Curia prodeuntibus videre est) molestantur, ad quas tamen, juxta Doctorum placita astringi non debent, ùt expressè tradit Oldradus
6. *cons. 121. n. 12.* Wesenb. *cons. 41. n. 128.* Molinæus *in consuet. Paris. tit. 1. p. 5. in Gothofr. exemplari est* §. 8. *n. 7. & 84.* Joannis Andreæ *in addit. ad speculum.* § *in hoc n. 8 tit. de Feudis, & plures alii quos allegat* Schraderus *de Feudis, parte 9. c. 6. n. 58* Rosenthal. *de Feudis cap. 8. conclus. 33. num. 16.* Vultejus *de Feud. 7 n. 155. in fine, versic. ut autem. edit. noviss.*

Omnibus enim in ore est, Dominum & Vasallum ad paria judicari, nisi aperta reperiatur statuta esse differentia, aut manifesta ratio aliud suadeat. *cap. 1. in fin. de forma fidelitatis.* Afflictus *in cap. 1. n. 24. in principio, quibus modis Feudum amittatur*: Rosenthal. *de Feudis cap. 9. membro 1. conclus. 62. n. 7. & cap. 11. concl. 19. n. 8. cap. 6. concl. 60. n. 2.*

7. Quapropter, jus quod Syndicus parium Curiæ suis principalibus protestationibus plusquam 70, currente adhuc termino, interpositis, reservavit: adhuc, hodieque, donec impedimenta, per partem adversam injecta, tollantur, durat. Cardin. Tusch. *conclus 951. tomo 6. cum aliis ibidem allegatis.*

8. Quinimo, hoc casu, solius impedimenti probatio, cursum termini probatorii stitit & etiamnum sistit, *si* Mynsingero *centuria 3. observ. 59. credimus.* Rosenthal. *cap. 6. concl. 46. glossa h. & concl. 54. n. 4. & 7.*

9. Præsertim verò, quando ex ipsis actis liquet, Syndicum Archiepiscopalem similiter aliquoties de non lapsis, neque labendis fatalibus termini probatorii protestatum esse; quia in alterius persona aspernari non potest, quod in propria putavit æquum, *toto tit. ff quod quisque Juris &c.* sicut factum esse, videre est ex prothocollo Anni 1624. die 16. Augusti nec non 17 Septembris.

Hinc, in hodiernum usque diem, juxta casum initio figuratum, tres vel quatuor minimum integri adhuc termini ad integritatem Compromissi residui sunt, qui etiam, priusquam acta per causæ Notarios compleri possint, atque de facto completa sunt, nequidem cursum inchoare possunt: certè inane diffugium. Imo evidens desperationis de victoria indicium est, partem adversam, non exspectata Dominorum Compromissariorum declaratione, sibi ipsi jus dicere ac compromissum evanuisse, sustinere; ac Notariis ac Procuratoribus processum ad ulteriora interdicere velle, tot. tit. C. ne quis in sua causa judicet.

Ex Compromisso enim evidenter constat, termino probatorio demum finito (qui 18 Septembris Anni 1623. incepit & mediante prorogatione, ex ipso Compromisso concessa, ad
12. 18 ejusdem mensis Anni sequentis durare debebat) sextum terminum expeditionis, nempè actorum & rotulorum sub trium mensium curriculo inchoandum fuisse.

13. Jam verò ex rei natura planum est, istum terminum Notarios magis quàm partes constringere, qui sanè Notarii ab impossibili, quamdiu jura per Dominum Feudi in obserata capsa delitescunt, excusationem meritò prætexere queunt; & multò magis Rei ex capite impossibilitatis excusantur.

14. Hinc etiam septimus terminus excipiendi contra documenta & jura probatoria, quatuor mensium, ne incipere quidem, minùs expirare potuit, priusquam, facta publicatione, acta integra conscribi, publicari & partibus litigantibus communicari potuerunt, nisi forte Syn-
15. dicus Archiepiscopalis à Vasallis id quod Nabuchodonosor Assyriis Magis & Ariolis, Danielis 2. v. 5. proposuit, ut somnium divinarent, simul ac exponerent, exigere voluit.

Compromissum enim præscribit in reliquis terminis certum modum sub conditione, wan
16. solches vorgangen, nempè expeditione, collatione, & publicatione Actorum præmissa, procedendum esse ad reliquos duos terminos excipiendi & concludendi; adeò, ut termini initio

tio necessario sint utiles. Sicut & ipse terminus probatorius, juxta decretum 18 Septembris 17.
Anno 1623. latum, initio fuit utilis, in verbis darzu der in Compromisso anbestimmter terminus probatorius von sechs Monaten, beyderseits von jetzt anzugehen bestimmt 2c. Quoad reliquos terminos verba compromissi sic habent: zu den darauff folgenden dreyen Monaten aber, soll das Directorium probandi, wofern man eines oder andern Theils darzu gesinnet ist, eingelegt, und soll ferner ab der Zeit der terminus probandi ruhen, und wehren sechs Monat, wie dan die expeditio Actorum, Rotulorum, eorundem collatio & publicatio innerhalb dreyen Monaten beschehen, wan solches vorgangen, soll hinc inde contra testes & testium dicta, documenta probatoria & jura excipirt, und darzu vier Monat zugelassen, auch jederem Theil in den nechsten vier Monaten darnach unbenohmen seyn, seine Conclusion-Schrifft zu überreichen, 2c.

Ex quibus verbis patet, quantùm à ratione deviet, quod Serenissimus, postquam exhibitionem instrumentorum communium jure debitam, duobus diversis decretis de 18 Septembris Anno 1623. nec non 12. Februarii Anno 1624. adjudicatam, & nudis verbis nonnunquam oblatam editionem denegavit, omnesque terminos, in quadam collatione in dicta Bonnensi habita, ac nunc ad acta sub numero 374. littera C. notata & registrata in unum terminum quinque annorum, & aliquot mensium compingere, & inde compromissi expirationem concludere conatus sit. Cum tamen, etiam posito, non concesso illo rerum statu, Serenissimus, præter obsoletas Longobardici Juris regulas huc usque, ne jota quidem, probatione legitima, suæ causæ produxerit; E diverso verò, Vasalli centum septuaginta jura, intra terminum captiosum exhibuerint, & dictis protestationibus plusquam 70, durante termino, interpositis, jus & potestatem plura producendi sibi reservaverint. 18. 19. 20. 21.

Ut silentio prætereatur, solam Confessionem Ernestinam sub num. 145. justo tempore exhibitam (contra quam nemo hactenus hiscere ausus est) pro totius causæ victoria, coram æquo Judice, sufficere posse, quæ sola totam rem conficit, quando Archiepiscopus Coloniensis, immediatus antecessor moderni Principis & ejusdem Patruus; in solemni legatione, in terminis terminantibus, protestatus est, nullum hoc tempore in Diœcesi Coloniensi Feudum Masculinum, in quo solo puncto hæc lis consistit, inveniri. 22.

Non sperant itaque Pares Curiæ, Dominum Feudi, tam judicaturam, quàm executionem & occupationem Feudorum sibi arrogaturum; sed quæstionem: An Compromissum expiraverit, ad Dominos Compromissarios remissurum, ita ut, etiamsi evanuisset Compromissum; nihilominùs tamen pro paribus Curiæ suas probationes sufficienter & superabundanter implentibus, ab Electis Arbitris pro se pronunciandum esse confidant. 23. 24.

Interea verò, sustinent vigore protestationum in actis interpositarum, sese ad primum fatale probationis usque ad terminum primæ protestationis esse & fore restituendos; ut tantùm reddat restitutio, quantùm abstulit læsio, *l. interdum. & l. ultima ff. de minoribus &c.* 25.

Quia verò terminus probationis, juxta sup. citatum decretum 18. Septembris Anni 1623. incepit: Protestationes verò de non labendo termino a. 19. Decembris ejusdem Anni interponi (teste prothocollo) cœperunt: 26.

Efficitur, de primo & ad hunc necdum prorogato, termino quatuor menses, præter potestatem prorogationis, Vasallis superesse: tantùm abest, ut Compromissum evanuerit. 27.

Quapropter Pares Curiæ, per hoc, quod, de facto, Notariis & Procuratoribus, omnis processus ad ulteriora interdicitur, meritò de denegata justitia, ejusque pœna protestantur, vel potiùs in judicio factis protestationibus inhærent. 28.

Quandoquidem autem ista denegatio instrumentorum, Registrorum, ac inspectio Archivi, eò tendit, ut Pares in probatione sui juris deficiant, & consequenter Dominus omnia Feuda paulatim ad se trahere, & Statum Vasallorum extinguere possit, ideoque Vasalli, pro defensione Status & bonorum, omnibus Juris remediis sese juvare cogantur. Hinc loco fidelis admonitionis reiteratæ, prout in dicta Bonnensi ad acta sub n. 374. lit. G. etiam facititatum, humiliter orant Dominum Feudi, ne sinistro Consilio suggestorum, sese in avia duci patiatur, aut pœnam denegantis Justitiam incurrat: de qua, infra, latius agendi erit locus. 29. 30.

Quamvis autem hoc impedimentum, idque durabile, adeò notorium sit, ut dubitare planè non possit, compromissum nondum finitum esse, idque per solam *l. si cum dies, alias, l. quid tamen 21. §. Papinianus 5 ff. de recept. qui arbitr.* Tamen ex ipso etiam contextu Compromissi idem illud in aprico est, nempè finitum id nullo modo esse; siquidem in Cameram tanquam Arbitrum, ad sententiandum, indefinitè & sine ulla temporis præfinitione, simpliciter & nudè, Compromissum, idque hic propriè Compromissum dicendum sit, quod finitum jure dici non potest, donec Compromissarius Judex sententiam publicarit, Georg. 31.

Everhardus *in simili casu vol. 2. Cons.* 26. *n.* 16. 17. Instructores autem vel Commissarii, quo utroque nomine indigitantur in hoc nostro Compromisso, non sunt Arbitri ad sententiandum, sed Directores processûs & terminorum, Everhard. *d. n.* 16. *&* 17. *ut & cons.* 28. *n.* 31. *Versic. Attamen.* Absurdum autem est, durare ipsum Compromissum, & finiri tamen debere directionem ipsius processûs. Everhard. *d. n.* 17. *Versic. Absurdum.*

Imo ipse etiam terminus probatorius (prætermissâ etiam superiori consideratione impedimenti Adversarii & Instructorum notorii) ex alio fundamento nondum finitus est. Cautum enim est inter alia in Compromisso: Ad plenè instruendas & expediendas probationes requisitoriales quoque ad edendum jura & documenta necessaria decerni, & in eventum non-paritionis Cameram pro decernendis Compulsorialibus implorari debere, quod pactum extra terminos definitos sigillatim positum, & nulla temporis constrictione circumvallatum est. Utcunque igitur, n. 18. allegatis decretis, Communicatio injuncta sit, tamen editio ipsa realis nondum facta, nec etiam Camera pro Compulsorialibus implorata est, sed ambo Instructores interim mortui sunt.

Et quamvis hoc quoque deficeret, minimùm tamen Compromissum reiterandum esset, *juxta doctrinam Dd. communem.* Tiraquell. *ad l. bovet. §. hoc sermone limitat.* 6. 9. 10. *&* Menoch. *Cons.* 219. *n.* 8. 9. *&* 10. aut saltem finito etiam planè Compromisso, Judex ordinarius, Imperator nimirùm, implorandus foret, *c. ex parte* 10. *x. de arbitr.* Georg. Everhard. *vol.* 2. *Cons.* 28. *num.* 32.

SUMMARIA QUÆSTIONIS SECUNDÆ AC PRIMI FUNDAMENTI ARCHIEPISCOPALIS.

1. 3. 5. *Juris Feudalis scripti regula est, feuda nec ad fœminas nec per fœminas devolvi.*

2. *Regulam pro se habens obtinet, etiamsi nihil præstiterit, quæ tamen fallit in feudi possessore.*

4. *Doctores rationes dubitandi initio cumulantes suspensum tenent lectorem.*

6. *Ob pactorum Feudalium varietatem in Feudis certa regula dari nequit.*

7. *Ad investiturarum tenorem prius, deinde consuetudinem localem, quàm ad Jus scriptum recurrendum.*

8. *Archiepiscopus hoc loco actoris personam potiùs, quàm rei sustinet.*

9. *Quia hoc est simile judicio diffamationis, in quo diffamatus prius actor: post in principali fit reus.*

10. 11. *Actor est qui petit, non qui possidet, ut hoc loco Vasalli, Reis autem datur exceptio.*

12. *In causis Compromissi, utraque pars est Actor & Reus.*

13. *Ideo utrique parti onus probandi incumbit.*

14. *Ut & in judiciis duplicibus.*

15. *In hoc Compromisso, termini pro directorio probandi, excipiendi, concludendi utrinque simul præstituti sunt.*

16. *Generaliter hodie uti termini sunt communes, non est expectandum Reo, ut actor suam probet intentionem.*

17. *Hinc nata Eventual-* Handlung *in Camerâ.*

18. *Ergo Archiepiscopus sustinens terminum probatorium effluxisse, ab omni probatione exclusus est.*

19. *Instrumenta edita, nisi parti adversæ communicentur non probant.*

20. *Hoc loco Partes, ab alterum integra copia arcentur, quod Notarii instrumentorum (allegatorum magis, quàm editorum) non sint competes.*

21. *Diplomata prætensorum Privilegiorum, ad hoc Compromissum non pertinent.*

22. *Hic controvertitur tantùm, an Fœminæ, consuetudine hujus Curiæ, Feudi sunt capaces regulariter?*

23. *Non autem, an talis consuetudo valeat? quo tamen ista diplomata tantùm spectant.*

24. *Quæstio, an sit, à quæstione, quale sit, toto genere differt.*

25. *Compromissa sunt strictissimi juris.*

26. 27. 28. *Consuetudo admittendi fœminas, tam est rationabilis, ut, tempore Compromissi, de ea non sit dubitatum.*

29. *Naturæ quasi accusatores existunt, quod non totos masculos generaverit, qui sexum sexui præponunt.*

30. *Ratio pro filiabus plausibilior, & naturæ magis congruentior.*

31. *Rationes de Filiabus excludendis ægrè quimque adferunt.*

32. *Quarum tamen nulla in Filiam fœminæ stringit.*

33. *Quem tamen nihilominus Feudistæ excludunt.*

34. 35. *Cessante Ratione, cessat lex, & cessante causâ, cessat effectus.*

36. *Limitatâ causâ limitatum producit effectum.*

37. 38. 39. *Feudistæ in Fœminas rigidi, novas comminiscuntur rationes, quæ referuntur.*

40. Quæ

40. *Quæ non urgent, ubi est dispar ratio.*
41. 42. 43. 44 *Regula, si vinco vincentem te, vinco te; quanao obtineat?*
45. *Masculus ex fœmina non excluditur, nisi præsupponatur Fœminam semel exclusam, semper excludi, juxta Manticam.*
46. *Renunciatio Matris, secundùm multos, non nocet filiis, si ante avum mater moriatur.*
47. *Fœmina non inficit partum, quia omnes de fœmina nascimur.*
48. *Nati ex spuriis, sibi invicem succedunt: ipsi verò spurii non succedunt.*
49. *Regula est, ubi causa exclusionis cessat, ibi & ipsa cessat exclusio.*
50. *Christus Dominus de Virgine natus, non ideò minus fuit, filius David & hæres sedis.*
51. *Apud veteres, plebejæ uxores virorum radiis corruscabant.*
52. *Hodie viri nobiles non nisi cum nobilibus ineunt matrimonia.*
53. *Libri de Hastiludiis Historici, vel Cosmographici, fidem merentur.*
54. *Familia Harff, ante annos plurimos frequentavit crebro solemnia hastiludia.*
55. *Similes familiæ hodie perdurantes numerantur.*
56. *Hodie viri nobiles, tam in maternis, quàm paternis insigniis gloriantur.*
57. *Ex decrepita nunc* Feudorum *natura fragile petitur argumentum ab adversariis.*
58. *Nam natura novat deproperat edere formas.*
59. *Origo feudorum initio fuit personalis.*
60. *Apud Saxones nec dum succedunt collaterales, nisi in simultanea investitura comprehensi.*
61. & 71. 73 74. Feuda *à genuina indole, quæ censebantur recta & mascula, sensim degenerarunt.*
62. *Etiam adhuc illo tempore, quo consuetudines feudales in scripturam redactæ sunt.*
63. Fœmina *succedit in* Feuda, *cujus servitium præstare decenter poterit, etiam de jure feudali scripto.*
64. *Et quidem simul secundùm textus feudales.*
65. *Item si nullum præstat servitium.*
66. *Ubi additur, hodie feuda ita plerumque dari.*
67. *Item si in investitura dicatur, ut in eo succedant fœminæ, sicut masculi.*
68. *Etsi ad certum servitium fuerit datum.*
69. *Etsi in maribus & fœminis fuit acquisitum.*
70 Feuda *jam tum tempore scriptorum feudorum in maribus simul & fœminis tradit solita.*
71. *Feudum itaque Reinsheimi in mare & fœmina acquisitum contra instrumenti venditionis textum, hæredibus ablatum esse.*
72. *An feuda* Vehrambt, Saltzmaß *servitium certum habentia, justè dicantur masculina? ac* Fœminæ *ab iis, jure scripto, arceantur?*
75. *Agnatum remotiorem hodie excludit cognatus proximior, contra jus scriptum feudale.*
76 85 86. *Imo & propinquior extraneus excludit remotiorem sanguinis.*
77. *Moribus nostris fœmina sequiorem masculum excludit, etiam in feudis dignitatum.*
78. *Syndico nostro contingit, quod Hassiacis litis, in causa Nassovica.*
79. *Sereniss. Ernesto in legatione attestanti, præ omnibus fides adhibenda.*
80. *Ab hominum memoria remotior agnatus non exclusit cognatum proximiorem in hac Diœcesi.*
81 *Familiam* Gimmenich *superstitem, à cognatis proximioribus exclusam, patet ex actis circa* Borheim, Lusselberg, *&c.*
82. *Sic* Odenkirchen, *per* Humen Nagell, Flodorff *ad* Boetzeler Nertz *a* Palandt *pervenit ad* Virmundt.
83. *Syndicus Archiepiscopi, sæpè quæ in responsionbus negavit, in contradictionalibus confessus est.*
84. Reinßheim *habet rem judicatam, quod frater uterinus à sanguine alienus exclusit cognatum.*
87. Feuda *eo hodie degenerarunt, ut etiam per testamenta transeant.*
88. Facultates *testandi in toto hoc Belgio, per ottrojus frequentantur.*
89. *Syndicus Archiepiscopalis minax.*
90. *Privilegium testandi de feudis Saxonibus datum recensetur.*
91. *Item ordinum Geldriæ.*
92. *Sed ante mortem impetranda est.*
93. *Valetque tantùm in institutionibus, non autem substitutionibus.*
94 95. *Major pars orbis antiquavit jus Longobardicum in successionibus fœmineis.*
96. *Lex Salica exemit solium Regni Galliæ, in cæteris verò admittit secundùm plerosque, quod tamen negat Handius.*
97. *Lilia non nent.*
98. *Hodie ideo hæredis nomine venire fœminas.*
99. *Etiamsi adjectum fuerit* Lehens-Erben.
100. *Expressio eorum, quæ tacitè insunt, nihil operatur: & vocabulum hæres interpretandum secundùm subjectam materiam.*
101. *Imo jus commune non tam assistit, quàm resistit potius Sereniss. Dom. Electori & Cap.*

Fundamentum primum Archiepiscopi ac Capituli ex Jure Feudali scripto, cum ejusdem Refutatione.

1. COmmunis Juris Feudalis Longobardici Regulæ, quod feuda, non ad Fœminas, nec
ad natos ex fœminis ad successionem anhelantes, tanquam ex radice infecta ortos, per
successionem transeant; sed ad Dominum Feudi immediatè revertantur: tam confidenter in-
nititur Serenissimus & Reverendissimus Princeps Elector Archiepiscopus Coloniensis, ut de
contraria consuetudine reprobanda parum sollicitus esse videatur, adeóque S. Rever. Celsit.
sese uti prætensum causæ hujus reum, Juris Feudalis Regula tutum fore & esse, ut Vasallis,
2. quasi actoribus non probantibus, etiamsi nihil præstiterit se absolvendum esse opinatur.
Vulgata l. qui accusare C. de edend. l. extat ff. de jure Fisci l. ult. C. de rei vindicat.
Est enim sine controversia certissima, juris Feudalis scripti regula Feudorum naturæ con-
3. venire, ut fœminæ ab illis excludantur. *c.* 1. §. *fin. de successione feudi*, Zasius *in epitom. p. fin.*
num. 2. & feuda in dubio præsupponi masculina, *c.* 1 §. *quia vidimus de his qui feuda dare*
possunt. Mynsing. *obs.* 2. *cent.* 4. Bursatus *consil.* 3. *n.* 4. *l.* 1. *pluresque quos congessit* Herman.
Vultejus *lib.* 1. *de feudis cap.* 9. *n.* 25. *edit. noviss n.* 27. *& uno ore omnes interpretes.*
4. Sed, ne lectorem his diutiùs (ùt fieri solet, quando resolutiones dubiorum & respon-
siones ad argumenta, usque ad finem reservantur, donec omnibus prius enumeratis ordine,
ex intervallo, exspectationi satisfiat) remoremur, non videtur Serenissimo nostro, isto præ-
sidio, satis cautum esse. Nam, præter hoc, quòd ista regula *l. qui accusare de edendo*, *teste*
5. Borch. *cap.* 10. *n.* 41. *in fin. & cap.* 7. *n.* 47. Rosenthal. *cap.* 12. *conclus.* 67. *in veteri exemplarì*
Vultejo *lib.* 2. *c.* 3. *n.* 20. *edit. noviss. n.* 35. in feudis fallat: generalis enim illa feudorum indo-
les, quæ ex jure feudali scripto sumitur, ob notam pactorum varietatem, quibus feuda, ple-
rumque extra naturales terminos tolluntur, facit. Quod certæ Feudarum regulæ constitui
6. nequeant. Speculator. *tit. de Feudis.* Wesenb. *in præludio.* Camillus de Curte *p.* 1. *divers.*
jur. feud. §. ut igitur *n.* 4. Andreas Knichen *de vestiturar. pactionibus*, *par.* 1. *c.* 2. *n.* 14. Va-
salli enim, qui sunt in possessione Feudorum, hoc habent privilegii, quod, absque alio ad-
miniculo, possint probare juramento etiam qualitatem Feudi, ùt hoc loco, est qualitas fœ-
minea, *cap.* 1. *si de investitur. feudi, controvers. fuerit. c.* 1. *de content. inter Dominum & Va-*
sallum; *c.* 1. *si controvers. inter Dom. & fidelem & c.* 1. *si verò Vasallus*, *&* §. *fin. quid sit inve-*
stitura, *c.* 1. *de controvers. inter me & Dominum de port. feud. cap.* 1. *vers. inde etiam de con-*
suetud. recti Feudi.
7. Ideò prius ad investiturarum tenores, teste Isernia *c.* 1. §. *profectò de lege Corradi*: deinde
ad consuetudinem & morem localem, priusquam ad jus scriptum, recurrendum est, *c.* 1.
ubi præpositus reliquique DD. de Feudi cognitione, Antonius Canarius *consil.* 100. *n.* 12. Ro-
senthal. *cap.* 6. *conclus.* 69. *n.* 7. 12. *& eod. cap. conclus.* 65. *gl. b.*
Quod tamen Syndicus Archiepiscopalis, hoc loco, ubi utraque sibi non profutura, con-
scientiæ motu facile auguratus est, facere omisit, cum tamen omnes investituras, pro infor-
matione sua, in manibus habeat.
8. Deinde etiam Archiepiscopus in hoc negotio non personam Rei, sed potiùs Actoris
sustinere creditur, licet libellus à Vasallis sit exhibitus; nam hoc judicium simile est diffama-
9. tionis judicio, *ex l. diffamari C. de ingenuis manumissis*, ubi futurus reus, in priori judicio
quidem agit, sed in secundo judicio rei favoribus utitur & gaudet, Gail. *lib.* 1. *obs.* 9. *n.* 5. *&*
obs. 11. *num.* 2. actoris enim personam, qui petit & non qui possidet, sustinere debet: pos-
10. sidenti verò non datur actio, sed exceptio, §. *interdum. vers. commodum Instit. de interdictis.*
Cum enim Vasalli possideant Feuda, & non Dominus, & hæredes facile Dominum antever-
11. tant, non est dubium, Dominum Actoris personam subire debere, §. *æque Instit.*
de actionibus.
12. Quod maximè in hac causa Compromissi dicendum videtur, in qua utraque pars, Actrix
& Rea est, & utraque pars quoad onus probandi in pari jure constituta est, Herman. Vul-
13. tejus *consi.* 12. *n.* 2. *seqq lib.* 4. *Marpurgensium consiliorum.* Ideo Archiepiscopus frustra pro-
bandi onus à se in pares rejicere conatus est, & ab ordine libellandi præsidium aliquod sollicitè
14. quæsivisse videtur, sed evidenter labitur. Sicut etiam contingit in judiciis & interdictis du-
plicibus *l.* 2. §. *in familia l. inter* §. *qui familia ff. familiæ erciscundæ*, licet, qui provocat ad
judicium, interim haberi initio debeat pro actore, *l. in tribus ff. de judiciis l.* 2. *ff. communi*
dividundo. l. Judicium. 10. *Finium regendorum*: uti fuit hoc loco Serenissimus, ut patet ex
Compromissi tenore, in quo termini pro directorio probandi, excipiendi contra instru-
15. menta & concludendi utrinque præstituti sunt, ibi wofern man ein oder andern Theils darzu
gesin.

gesinnet, & ibi soll hinc inde & jeden Theils, & sic Syndicus sub specie subtilis cautelæ, impegit,
quando cum suis probationibus exspectare voluit, dum prius videret, an pares Curiæ intentio-
nem suam implerent.

Nam & generaliter hodie, ubi termini sunt communes, non est Reo exspectandum, donec 16.
actor impleverit intentionem, Bald. *l. 2. si intra certum tempus.* Fulvius Pacian. *lib. 1. c. 98. n. 79.*
de probationibus, Rosenthal. *cap. 6. concl. 6. gl. b.*

Unde etiam nata est in Camera Eventual Handlung: alias potuisset etiam Syndicus Serenis- 17.
simi omittere defensionales, & multò magis 300. deductionales, qui sunt defensionalium illici-
ti additionales, quos tamen in Vasallis rejecit. Quàm malè inæquales veniunt ad aratra
juvenci?

Ex quo nunc sequitur, quod Serenissimus Elector, ejusque Capitulum tali fundamento in- 18.
nixi, in facto nihil quicquam, nec de prætensis quidem Imperatorum privilegiis, nec de actibus,
ex quibus contraria consuetudo assereretur, vel refutaretur, ad acta, ita ut publicaretur, ac pars
actorum fierent, in ipso termino probatorio (quem S. Celsitudo jam dudum effluxisse sustinet)
produxerit, & nunc in posterum ab omni istorum instrumentorum & documentorum usu penitus sit
exclusa, quousque Vasallos ad continuationem & redintegrationem termini probatorii, artibus &
practicis Archiepiscopalis Syndici impediti iterum admiserit.

Instrumenta enim judicialiter exhibita, si parti adversæ non communicentur, non probant, 19.
textus *in l. Judices, & ibi* Bald. *n. 1. C. de fide instrum.* Hypolitus *singulari 31.* Bartol. *in constit. ad re-*
primendum in verbo de plano, n. 3. ibi, nisi parti detur copia. Gail. *lib. 1. obs.* 107. *num.* 14. Specula-
tor *lib. 2. par. 2. de instrum. edit. §. 6. videndum. num. 9. & 10.* (*ibi*) illud certo certius est, quod
omnium instrumentorum, quibus quis in judicio utitur pro se, debet etiam fieri copia adversario
contra se, *l. 1. §. edenda ff. de edendo, l. 15. apud quem eod. tit. c. eam qui sincera. 45. distinct.* (*ibi*) *ex*
eorum codicibus &c. quod locum habet tam in Actore quàm Reo &c.

Quod tantò magis hoc loco admittendum est, quia ista practica, Vasalli ab integra copia Acto- 20.
rum arcentur, dum Notarii illorum Instrumentorum non sunt compotes, &, quod ipsi non ha-
bent, partibus communicare non possunt &c. Accedunt præterea, quæ Dominus Rosenthalius, 21.
nec non Academici & Consulentes, Imperatorum declarationibus (earum serie, circa veritatis
præjudicium præsupposita) solidè doctéque responderunt, quæque hic repetere operæ pretium
non est. Quod ista diplomata, ad materiam præsentis Compromissi minimè pertinent, atque ad
hanc causam non faciunt. Quippe quæ versatur circa unicam hanc quæstionem, an sit, fue-
ritque in Diœcesi Coloniensi consuetudo admittendi fœminas ad successiones Feudorum, non 22.
verò super alia ab hac longe diversa quæstione, an talis consuetudo sit legitima, vel, an talis
introduci possit; an verò corruptela potiùs, quàm consuetudo, censenda sit: eo enim solum ista 23.
privilegia spectant, aut saltem imaginatione Syndici Adversarii trahuntur, ùt ex defensionalibus
à quinto usque ad 25. inclusivè, & à 157. & 158. nec non à 171. usque 190. deductionalem
manifestum evadit.

Quæstio enim, an sit, toto genere à quæstione, quale sit, & an esse possit, sicut potentia ab 24.
actu differt, § *si itaque discretis versic. quia quod meum est. instit. de actionibus.*

Certum autem est, Compromissum esse strictissimi juris, & ejus verba quàm strictissimè ac- 25.
cipienda, nec ab uno casu ad alium extendenda esse, *l. non distinguemus §. de officio. ff. de arbitris c.*
super eo x. de officio delegati c. cum olim extr. de arbitris.

Maximè, cum Quæstio hæc secunda, utrum consuetudo admittendi fœminas ad successio- 26.
nem, tam sit rationabilis, & juxta vulgatam L. maximum vitium C. de liberis præteritis, tam longè
absit à corruptela, quod tempore Compromissi, compromittentibus nulla ea de re venire in men-
tem potuerit dubitatio, si enim homini communi judicio non planè destituto proponatur quæstio, 27.
utra consuetudo propiùs ad corruptelam accedat: illane, per quam Filia, vel ex ea descendens, à
feudo paterno, juxta rigorem Feudalis juris, excluditur: an verò illa, qua juxta juris communis
dispositionem, sine sexûs discrimine, omnes admitterentur? nemo tam barbarus invenietur, qui
exclusionem fœminæ, pro corruptela habere, eidemque rigorem Feudisticum præferre, aut l. 28.
maximum vitium (quæ dicit eos, qui tales differentias inducunt quasi naturæ accusatores existere,
cur non toties masculos generavit, ut unde generentur non fiant &c.) vitii convincere vellet.

Quod si enim quæras, quæ sit ratio, cur fœminæ & ejus filii à successione paterna, per Feu- 29.
distas excludantur? respondebit Glossa in cap. unico lit. l. §. hoc autem notandum, qui Feudum da-
re possunt, quod sit pro ratione voluntas; quam tamen rationem in Tyrannis damnare solemus, 30.
quando secundum Persium:

> *Stat contra ratio, & secretam garrit in aurem,*
> *Ne liceat facere id, quod quis vitiabit agendo.*

Ratio autem pro filiabus & filiis natis ex istis multò plausibilior est, quàm ea, quæ leges aut 31.
consuetudines, tanquam naturæ accusatores damnant, quod non omnes masculos, ut diximus,
creaverit, *d. l. maximum vitium, Cod. de liberis præteritis.*

Et licet à Feudistis admodum anxiè rationes hujus moris indagentur, tamen ex quinque quæ
32. adferuntur: ut sunt militia, secretorum retentio (*quas duas Menochius vult esse præcipuas. Consil.* 65. *n.* 20.) honestas publica, fragilitas consilii, lubricitas voti, Vult. *lib.* 1. *de feudis cap.* 4. *num.* 2. *post Bald. in l. quoties n.* 7. *verbo & dic. Cod. de suis & legitim. hæred.* Sonsbeck *de feudis par.* 9. *n.* 121. Curtius Junior *de feudis par.* 3. *n.* 1.

Nulla tamen est, quæ in masculum ex fœmina natum stringit; quod is ejusdem est sexus, cujus Vasallorum alii filii; quos tamen uno ore omnes Feudistæ, cum matre excludunt, *per textum in d. cap. unico de successione fratrum*, Schrad. *de feudis par* 7. *cap.* 4. *num.* 3. *c.* 1. hoc autem notan-
33. dum de his, qui feudare possunt. Rosenthal. *cap.* 7. *concl.* 109. *in nov. edit. concl.* 32. *n.* 23. Vult. *de feudis lib.* 1. *c.* 9. *n.* 27. *edit. nov. n.* 30.

34. Quia igitur illæ omnes rationes cessant in descendente per fœminam, hinc Feudistæ alias, & novas à superioribus diversas comminiscuntur rationes, cum tamen cessantibus omnibus rationibus
35. legis, etiam cessare deberet dispositio, per regulam, cessante causâ cessat effectus. *cap. cum cessante ext. de appellat.* Nicolaus Everhardi *in locis legalibus, à ratione legis &c.* Tiraquell. *in tractatu cessante causâ*, & causa limitatâ, limitatum producit effectum. *l. in agris ff. de acquir. domin. l. cancellaverat ff. de his, quæ in instrumento delentur, l.* 2. *ubi* Bald. *ff. de servis exportandis l. age cum Geminiano*
36. *C. de transact.* Tiraq. *dicto tractatu. num.* 147. Quod supra citatam Glossam movisse videtur; quando captivando intellectum, ipsam voluntatem, pro ratione posuit, nec ultra in rationes singularitatis indaginem mentem intendit.

37. Hinc licet Feudistæ in fœminas rigidiores (*teste* Andr. Knichen *de vestit. pactionibus, par.* 2. *num.* 57.) comminiscantur alias diversas à superioribus rationes, quarum una est, quod, excluso
38. aliquo, per legem, à successione alicujus rei, omnes etiam descendentes exclusi censeantur, &, quod infecta radice, infectum sit omne, quod ab ea producitur, *l. si viva matre. C. de bonis mater-*
39. *nis gloss. in l.* 1. *in princ. ff. si quis aliquem testari prohibuerit l. tria prædia ff. de servit. rusticor. prædiorum. l.* 1. *cujus rei. ff. de officio ejus, cui mandata est jurisdictio.* Hartman. Pistor. *lib.* 2. *quæst.* 34. *n.* 5. Schrad. *par.* 7. *c.* 4. *n.* 4.

40. Istæ tamen rationes non videntur satis firmæ, nec per allegatas leges regulam illam exclusionis unius extendi ad aliud, in quo non viget eadem ratio, sed secus esse, dum diversa subest ratio,
41. prout in simili dicitur, regulam: Si vinco vincentem te, multò magis vinco te, non habere locum in rebus, quæ non sunt ejusdem generis, rationis & ordinis; *ita* Olradus *consil.* 198. *num.* 6. & ubi eadem militat vincendi ratio: Non autem quando adest diversa ratio, ut hic, Joannes de
42. 43. Castillo *lib.* 3. *quotid. controvers. Juris cap.* 30. *passim per totum præsertim num.* 33. Gabrielius *Roman. conclus. lib.* 4. *titulo de success. ab. intestato conclus.* 4. Covarr. *variarum resolut. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 3. Surdus *consil.* 138. *num.* 19. *lib.* 1. Cardinalis Tuschus *tomo* 8. *litera V. conclus* 208. *n.* 4. & 16. *ac passim per totum.* Cynus *in Authent. licet* C. *de natur. liberis.* Joannes Andreas *in cap. autoritate de concess. prabenda in* 6. Claudius Cantiuncula *consil.* 7. *num.* 10.

Item cessat illa regula, ubi succedens non surrogatur formaliter in locum ejus, qui vincitur,
44. & est aliquid in medio: vel ob potentius jus, vel quando alter contendit ex jure communi, alter jure speciali. Mandellus Albensis *consil.* 761. *num.* 30. Decianus *consil.* 113. *num.* 38. & *consil.* 58. *num.* 20. *lib.* 5. Honded. *consil.* 8. *num.* 61. & *consil.* 88. quia in dubio vinceret, qui juri communi inniteretur. Castillo *d. cap.* 30. *num.* 6. & proinde, hoc loco, fœminæ, pro quibus jus commune, & naturæ convenientior ratio militat, *d. l. maximum vitium. d. c.*

Hinc est quod Mantica determinet, masculum ex fœmina exclusa, non excludi, nisi præ-
45. supponamus fœminam semel exclusam, semper etiam perpetuo in Feudo fœmineo excludi, Mantica *d. lib.* 23. *de tacit. & ambig. convent. tit.* 26. ubi allegat Osascum consuluisse pro Rege Catholico, in causa Successionis Regni Lusitaniæ &c. & in illam sententiam ivisse Menoch. *in consil.* 331. *n.* 52. & 62. Hodie verò ista opinio, excludens semel exclusas, post longas disputationes, recessit à foro, Rosent. *cap.* 7. *concl.* 44. *lit. A.* Vultejus *lib.* 1. *c.* 9. *num.* 52. *edit. nov. num.* 88. Sande. *d. tr. tit.* 3. §. 7. *num.* 77. *pag.* 155. Pistor. *quæst.* 36. *num.* 11. & *seqq. per textum in c.* 1. *de eo qui sibi & hæredibus suis &c.* & *c.* 1. *de duobus fratribus.* Laudensis, Jacobus de Belviso, & Cujacius, *in §. quin etiam Episcopum vel Abbat.* Philip. Matthæi *consil.* 26. *vol.* 2. *n.* 62. & *multis sequentibus. Consilior. Marpurg.*

Sic videmus, quod ex multorum Interpretum sententia, renunciatio matris non noceat filiis, si mater ante avum moriatur, etiamsi mater inter avum & filium vel nepotem intercesserit, Bart.
46. *in. l. quod dotali in* 2. *quæst. C. de collat* Cravetta *consil.* 703. *lib.* 4. Covar. *in l. quamvis. C. de Pactis.* Fachin. *lib.* 3. *controv. cap.* 23: *reliquique Doctores quos refert, licet non sequatur.* Cothmannus *resp.* 99. *num.* 115. & 116. *lib.* 2. Et hanc sententiam non infeliciter comprobat Modestinus Pistoris *lib.* 1. *consil.* 23. *num.* 5. 6. & *seqq.* Rosenthal. *cap.* 9. *conclus.* 79. *glossa l.*

Unde non desunt Authores, qui filium fœminæ, ex propria persona venientem ad Feuda admit-

admittant. Menoch. *consf.* 331. *num.* 62. Berous *consf.* 120. *num.* 82. *vol.* 2. Amad. de Ponte *consf.* 39. *num.* 37. *relati à* Rosenthal. *cap.* 7. *concl.* 45. *§.* x.

Quod autem dictum est, surculum ideo infectum esse, quia ex infecta fœminea radice surgit, 47.
justa ratione caret, cum fœmina non inficiat partum; omnes enim de fœmina nascimur, nec tamen ideo vitia fœminea in omnes viros transferuntur; nec ista consideratio, sui natura, ejus est energiæ, ut propterea etiam filii excludendi veniant; Quandoquidem videmus natos ex spuriis 48.
invicem succedere, ubi ipsi spurii inter se non succedunt, ut ex Responso secundo Assessoris Cameralis anonymi clare patet, *post* Nicol. de Ubaldis *de success. ab intestato num.* 28. Corn. *consil.* 21. Cephal. *consf.* 103. qui concludit regulam, quod ubi causa exclusionis cessat, ibi etiam cesset ipsa exclusio, sicuti cessante causa cessat effectus. 49.

Imo Christus Dominus de virgine, licet, miraculose, sine virili semine natus, non ideo mi- 50.
nus fuit vere filius David & Abraham & solium Juda hæreditavit, *Matth.* 22. *cap. Luca* 1.

Et, quamvis ista inspectio infectionis radicis fœmineæ, apud veteres, quando Nobiles cum 51.
plebeiis conjugio miscerentur, & mulieres virorum tantum radiis coruscarent, *l. ult. Cod. de incol. lib.* 10. *l. mulieres C. de dignitatibus lib.* 10. *l. ult. C. de nuptiis, l. fœmina, ff. de Senatoribus*, Vultejus *consil.* 17. *n.* 40. potuisset considerationem aliquam meruisse, tamen illa ratio hodie parum habet momenti, quando Nobiles cum æque nobilibus mulieribus matrimonia contrahunt; sin secus fit; 52.
vix, & admodum ægre nobilitatem suam tuentur, ac intra tres vel quatuor generationes, nec ad nobilium Collegia, nec ad torneamenta, ac ludos equestres admittuntur; ut patet ex libris antiquis de hastiludiis editis, & in Munsteri Cosmographia relatis, quibus fidem haberi nemo dubitat, Arg. *l.* 1. *ff. si pars hæred. petatur. & §.* 1. *instit. de donat. l.* 1. *ff. de contrah. emptione*, exempli 53.
gratia tam fuit idoneus ad succedendum in Feudum, Renisheim, Metternich, Vettelhoven, ac nunc ejus gener Harff von Drymborn quam fuerit Hurdt ultimus possessor, quandoquidem familia Harff ante 424. annos solennia Imperii hastiludia frequentavit, & non minus, quam quinquies, 54.
nempe in XIII. XVI. XVIII. XXVI. XXVIII. se præsentavit, ad quæ hastiludia, nemo, nisi esset perspectæ & illibatæ Nobilitatis, admittebatur, *teste* Gæddeo *d. consil.* 37. *lib.* 4. *Munstero lib.* 5. *Cosmographia de Germania cap.* 414.

Tales familiæ durant hodie plures, ut Palandt, Nesselrath, Etz, Ley, Leonradt, Boetscheidt, Quad, Blettenberg, Hatzfelt, Bungard, Reuschenberg, Wertz, Kolb, Walpott, Bernsaw, Hoch- 55.
steden, Breidtbach, Bulach & Malendunck inter Barones, in torneamento II. Anno 1079. & similes, qui à curiosis suppleri possent.

Unde hodie viri Nobiles non minus in maternis, quam paternis insigniis gloriantur, ac Cu- 56.
riosi sunt: & nemo inficias ibit; Et filiæ majorum insignia recte gestant. Berous. *consil.* 77. *n.* 12. *vol.* 2. Gœdd. *consil.* 37. *n.* 1014.

Vera itaque ratio, cur regulariter fœminæ in feudis rectis non succedant, nec etiam ex fœ- 57.
mina nati masculi, hæc est, quæ etiam ab intentione glossæ supra allegatæ non est in effectu aliena, quod feuda, ut beneficia, ex mera Dominorum liberalitate nata, ab ipso Feudorum exordio, solebant esse *tantum vitalia*, ad solius Vasalli vitam duratura, & per illius personæ extinctionem, ad Dominum illa lege, donantem, reditura; quæ ratio licet paulatim postmodum etiam ad successionem liberorum extendi cœperat; illa tamen extensio, intra illius primi acquirentis familiam (quæ ex solis masculis continuatur) tanquam certos limites, sese continuit, Et, quia fœminæ a sua familia exeunt, eamque non propagant. Hinc inter contrahentes id tacite vel expresse actum esse videtur, ut, familia ista finita, bona, ista de causa data, quasi deficiente causa dationis, potius ad Dominum, illa contemplatione dantem, quam ad filiam vel sororem devolverentur, reverterenturque.

Nihil enim æquitati naturali magis conveniens est, quam voluntatem Domini, rem suam propriam certis legibus in alium transferentis, ratam haberi, juxta textum *in l. quæ ratione, §. hæc quoque ff. de acquir. rer. dominio.* quem quidem rigorem Vasalli, ut omnes, alienum beneficium acceptantes, juste ac rationabiliter recusare non potuerunt.

Verum ista ratio, sicut naturam rectorum Feudorum, ex liberalitate mera Dominorum profectam, in isto suo statu justificat; sic similem rigorem in aliis impropriis & de ista liberalitate non participantibus feudis non producit, & casum caducitatis, ex defectu masculinæ prolis, moderatur ac temperat, ut res potius ad fœminam ex acquirente natam, nihilque contra Dominum demeritam, quam ad honoris tantum causa assumptum aliquem, Dominum transeat; sed potius sibi suisque hæredibus fœminis, extra casum liberalitatis Dominicæ, Vasallus prospicere voluisse videatur.

Hinc fragile admodum est fundamentum, quod ex parte Archi Episcopi uti firmamentum hu- 58.
jus causæ, hoc tempore, & tam remota, & nunc fere decrepita natura Feudorum petitur; & ex eo quasi una fidelia omnes curiæ parietes dealbantur; Cum inter Feudorum infantiam, statam ætatem, & senium, longa sit differentia; Nam quotidie natura novas deproperat edere formas, *ut est text. c.* 1. *§. prædictis, quæ fuit prima causa beneficii amittendi.* Origo enim Feudorum initio fuit 59.
personalis, & cum persona extinguebatur, imo etiam precaria & manualia erant, ut dictum, feuda, & Vasalli ad nutum amovibiles, *ut est text. in t. unico, qui feudum dare possint*, deinde Succes-

 sio

sio eorum deferebatur, solis defuncti Vasalli filiis, mox nepotibus masculis ex filio; non verò agnatis
60. collateralibus (quo usque tamen Feuda Saxonica etiam hodie necdum pervenerunt, nisi agnati simultanea investitura juventur. Matth. Berlich. *concl.* 53. *num.* 19. *par.* 2.) Wesemb. *cap.* 16. Pistor. 2. *quæst.* 20. *num.* 19. Schneidewinus *de Feudis. par.* 5. *l.* 2. *& seqq.* Vultejus *lib.* 1. *c* 9. *n.* 104. *prope finem edit. nov. num.* 225.

61. In hac quidem successione agnatorum feuda diutissime tanquam in genuina sua natura & perfectione perstiterunt; tamen, procedente tempore, ab illo rigore, mediantibus specialibus pactis, & investituris degenerare cœperunt & patet in primo titulo *lib.* 1. *Feudorum, qui feudum dare possunt,* in quo Feudorum origo recensetur, §. *hoc autem, ibi, nisi specialiter dictum fuerit, ut ad eas pertineat. c.* 1. Episcopum vel Abbatem §. *quin etiam c.* 1. *filia de successione Feudi. c.* 1. *in fin. de Feuda Marchia, toto titulo, quemadmodum Feudum ad filiam pertineat. c de usu Mediolanensium c. q.* 1. *de successione fratrum c.* 1. *de eo qui sibi, & hæredibus suis masculis. c.* 1. § *inter filiam, & §. de functo §. mulier, & §. feudum, si defeudo defuncti, toto titulo de feudo fœminino. c.* 1. *de controversia, inter masculum & fœminam de beneficio c.* 1. *de natura successionum feudi. c.* 1. *de successione Feudi, c.* 1. §. *similiter, si quis de Capitaneo qui Curtam vendidit. c.* 1. *fratrem fratri in feudo novo non succedere tit.* 90. *apud* Cujacium & Alvarottum. *c.* 1. *& tot. tit.* 103. *filios tantum secundi matrimonii, matri tantum in feudum succedere.* *Et denique toto tit.* 104. *ex ejusdem Cujacii supplemento,* ubi enumerantur ca-
62. sus, quibus fœmina in feudo succedit, ejus verba subjicio. (His enim testibus muliebris successionis, fit memoria in textibus Feudalibus.)

Si cui militi (inquit textus) ad certum servitium feudum fuerit datum, isque relicta ex se descendente fœmina decesserit, quæ id servitium, juxta feudi conditionem, non minus decenter præ-
63. stare possit, quam masculus, & si in investitura minime cautum sit; ut & fœminæ ad id aspirare va-
64. leant, eam tamen admitti, recte putamus; Quin imo, hoc casu, simul cum masculo, in feudo
65. eam succedere quidam putant; quod multo magis dignum observantia existimavimus, cum feu-
66. dum sic datum, ut nullum pro eo servitium fiat, ut pleraque hodie dantur feuda, ubi obiter notandum, jam tum feuda plerumque sine servitio (in quibus mulieres succedunt) dari cœpta; Rosenthal. *cap* 7. *concl.* 33. *n.* 1. 2. 3. *& consil.* 41. *n.* 1.

67. Item si quis eo tenore, de feudo aliquo sit investitus, ut in eo succedant fœminæ sicut masculi; sive feudum id ad certum fuerit datum servitium, sive pro eo indeterminate fuerit promissum servitium;
68. investito moriente, in feudo succedunt pariter & mares & fœminæ. Quanquam enim, superstite masculo, qui primus feudum acquisivit, fœminæ excludantur, etsi in maribus & fœminis fuerit ac-
69. quisitum, ut in feudis regulariter tradi solet, sermonem tamen investituræ, nec non vim verborum, & sensum contrahentium intuentes, discretionem sexus, in hujusmodi feudi successione non feci-
70. mus; &c. hactenus textus feudalis. Qui textus à morsibus quorundam per Doctores *in responso Testamento feudali, par.* 2. *Syntagmate.* 4. *Decision.* Cameræ *subjecto num.* 68. *allegatos*, defenditur.

71. Ex quibus duobus Paragraphis patet, feuda adhuc eo tempore, quando consuetudines feudales in scripturam redactæ sunt, à suo priore rigore remisisse, & paulatim ad humanitatem Juris communis propius accessisse. Ideoque Syndicum Metropoliticum perperam in consuetudinis jam antiquari cœptæ, rigore, se fundare, & feudum Reinscheint, in masculo simul & fœmina acquisitum, utriusque hæredibus, de facto abstulisse, ac contra mentem & sensum contrahentium omnia feuda à se non profecta, ad se trahere: inter collata ex liberalitate, & ex devotione, ab ipsis Vasallis, ex bonis suis allodialibus oblata, non distinguere; Ecclesiastica cum secularibus confundere; & ad antiquum, & jam obsoletum rigorem omnia reducere; & ex scholis fori consuetudines reformare conari.

72. A quo etiam textu dependet, an justum sit feuda, Salzmaeß, Behrambt, &c. & similia certum servitium habentia, solis masculis alligari, & fœminarum filios excludi? quod, hoc loco, ego non disputo, sed tantum tacitis cogitationibus & conscientiis committo, est enim materia quæstus infirmioribus periculosa.

73. Nam feuda in dies, procedente tempore mitiora facta esse, attestatur Sandius *tractat.* 2. *de feudis*, Geldric. *de causis ac modis acquis. feudor. pag.* 29. *edit.* 2. dicens, defecere autem primum quidem (feuda) cum, masculorum linea extincta, ad sequiorem sexum migrarent. Deinde etiam, cum, masculina linea nec dum deficiente, alter sexus in propinquiore gradu defuncto conjunctus admitteretur.

Quapropter regula illa generalis, qua Princeps nititur, ex consuetudine locorum limitationem accipit, *c. significavit x. de rescriptis*, Laudensis *in cap.* 1. §. *& quia videmus n.* 33. *& ibidem Isernia. n.* 17. *de his qui feud. dare poss.* Nam feuda, quia sola consuetudine constant, merito à consuetudine locorum, ubi sita sunt, regulantur, Julius Clarus §. *feudum. quæst.* 74. *num.* 9. Ideo hujus particularis loci consuetudo inprimis attendenda erat, *d.* §. *hoc quoque sciendum, capit.* 1. *an maritus succedat uxori in beneficio. cap.* 1. §. *filii, si de feudo def. content. cap.* 1. §. *legum, de feudi cognit.* Philippi Matthæi *consil.* 21. *num* 45. *vol.* 3. *Marpurg. consil.*

74. Nihil itaque, hoc loco, attinet, Jus obsoletum Longobardicum plenis buccis inflare, & textus

tus feudales, ex opinione Oberti *Orto ex Gerhardi Capagisti, vel Nigri*, in medium adducere: consuetudinem vero Curiæ nostræ, suspenso pede, præterire, quando nostri majores à trecentis annis, & ante tempora Caroli Quarti ac Wencealai, istorum vestigia non sunt insecuti.

Quod vel inde in propatulo est, quod Feudistica disciplina, etiam in Feudo fœmineo, masculo etiam remotiore extante, fœminas non admittit, quas tamen, moribus nostris, masculis remotioribus plerumque præferri videmus, Menoch. *consil.* 930. *num.* 31. *& consil.* 931. *num.* 5. Nicol. Everh. *consil.* 63. *num.* 2. Alciat. *respons.* 1. *num.* 32. Sic judicatum perhibetur in Camera in causa Stockheim contra Stockheim Anno 1559. *Referente Domino* Rosenthal *cap.* 2. *concl.* 24. *num.* 6. *& concl.* 68. *lit.* D. quod tamen hoc loco, determinare nolim, sed ad quartam rationem parium Curiæ infra reservo. 75.

Adeo, ut, ubi, de jure scripto, olim, masculus natus ex fœmina, excludebat fœminam natam ex masculo, in feudo scilicet fœminino, quod octodecim auctoritatibus stabilivit Menochius *d. consil.* 930. *n.* 30. Purpur. *consil.* 9. *n.* 22. *circa finem*: Hodie, moribus nostris, & vicinarum provinciarum, fœmina proximior, sequiorem masculum excludit, etiam in Feudis dignitatum, cognatis remotioribus exclusis, Albert. Brunus *consil.* 131. §. *quod si dicatur in fin. &* de Regno Siciliæ affirmat Purpur. *consil.* 116. *n.* 3. *lib.* 1. de Monasteriensi, Elbertus Leoninus *consil.* 60. *n.* 10. Modest. Pistor. *consil.* 25. *num.* 13. *lib.* 1. de Fuldensi, Andr. Knich. *de vestiturar. pact. part.* 2. *cap.* 4. *n.* 100. 76. 77.

Quapropter Syndico nostro accidisse videtur, quod non ita pridem ICtis Hassiacis in famosa illa, inter Landgravium & Nassovios controversia, quæ multorum Doctorum ingenia exercuit, contigit. In qua nihil profuit Landgravio, quod jura feudalia scripta à suis urgerentur, inter quos Oldendorpius, ut ideo oppida & pagos obtineret, *Referente* Andr. Knichen. *d. c.* 4. *num.* 102. *& seqq.* ubi addit, idem quoque responsum esse Electori Friderico Tertio, & Joanni, Ducibus Saxoniæ, in simili casu An. 1503. Oldendorpii Consilium extat *lib.* 2. *consil.* 5. *Marpurgensium responsorum*, & Claudius Cantiuncula *consil.* 1. istam quæstionem Landgravii tractavit. 78.

An autem, hoc nostro casu, minus sit fidei adhibendum Ernestinæ attestationi in solenni legatione ad Sereniss. Archiducem Albertum factæ, & actis hisce insertæ, judicet æquus arbiter, de qua, suo loco, uberius *per Clement.* 1. *de probat.* Alex. *consil.* 15. *n.* 2. *vol.* 5. *& consil.* 112. *vol.* 7. Ruin. *consil.* 118. *num.* 20. *vol.* 2. Afflict. *in cap.* 1. *num.* 7. *ex quibus causis feud. amit.* Mascard. *concl.* 768. *num.* 9. 79.

Quia verò, ut postea quoque suo loco dicetur, ab hominum memoria, in nostro Diœcesi, nec visum, nec auditum est, ullum Agnatum remotiorem, filiam, vel alium Cognatum propinquiorem à successione exclusisse; Necessario efficitur moribus nostris, jura rectorum Feudorum, in quibus Serenissimus Princeps Elector, suggestione sui Syndici & Consiliariorum, sese, hoc importuno tempore, fundare conatur, non esse usu recepta, longeque, in plerisque mores modernos, ab iis degenerasse, atque ita, consuetudines juris feudalis scripti, contraria, & evidenter notoria consuetudine obliteratas & abolitas esse. Sed, ne à negativis videar velle arguere, numquid familia Gymmenich, Dadenbrug, Schall, Wulff, Kolb, &c. quæ etiamnum florent (ut pauca ex multis exempla proferam) quod Lufftelberg transiret per successionem fœmineam ad alias familias cognatas pati debuit? ut patet ex actis sub n. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 80. 81.

Numquid familiæ Hummen, Nagel, Flodorff adhuc supersunt, aut paulo ante fuerunt, & tamen, iis florentibus, Feudum Odenkirchen per manus familiarum diversarum successione legitima, ad eam de Boetzler? Sic familia de Palandt superstite, Merß successione ambulavit & transivit ad Virmundt? 82. 83.

Hæc, & centum similia sunt, quæ in libello articulata, sed ex adverso, in responsionibus quidem sæpe negata, at in multiloquis Deductionalibus subinde confessa, in directorio, num. 16. 19. 20. 22. 55. 51. deducta & per tres catalogos infra, cum suis, ex actis demonstratis numeris, insertos liquide probata sunt; ad principium secundi fundamenti Parium ac Vasallorum, infra, me remittens, &c. 84.

Denique, eo etiam perventum est, ut etiam ad postremi defuncti Vasalli propinquiorem, quamvis à primo acquirente extraneum, transirent successorem, ut ex dicendis ulterius patebit, & ex causa Reinßheim hujus litis primo fomite, nimis perspicuum est. 85.

Atque hæc omnia, inquit *sup. citato loco*, Sandius vel ex Dominorum provisionibus, vel benigne continuatis gratiis; adde & denique Consuetudine quasi tacita, animorum populique consensu, fluxere. 86.

Quod quidem; ut, hoc casu, ab Adversariis suggestoribus negari nequaquam possit; facit non exemplum modo, sed etiam res in Contradictorio Judicio, in d. causa Reinßheim contra Orßbeck ante annos plus minus 222. judicata, quæ invenitur *in extractu Jurium* Krumb Stab *sub. n.* 39. *In Actis vero n.* 64. relata. Adeo ut Statum Nobilitatis & Vasallorum, in hoc feliciorem existimem, quod arx Reinßheim, tam validis munita præsidiis hujus perniciosæ extinctionis, potius quam apertionis, procellæ impetum exceperit, ut, suo loco, infra latius in secundo fundamento 87.

 Archi-

Archiepiscopali n. 269. & in secundo fundamento Parium n. 533. ac in principio quarti fundamenti; Vasallorum deducetur; Uterinus enim alias non succedit fratri Uterino, etiam in feudo fœmineo. Henric. Rosenthal *cap. 7. conclus. 57. num. 3. & seqq.* nisi speciali hoc consuetudine introducatur.

88. Postremo verò, pergit, *d. loco Sand.* in variis feudis insuper hoc quoque Vasallo fuit indultum, ut ipse sibi successorem destinaret, ejusque super ea provisione, Domini autoritate stabilita, primæ Domini provisioni prævaleret. Illud enim genuinæ feudi naturæ quam maxime repugnat, *dicente textu, c. 1. d. feudi successione in princ.* nulla ordinatione defuncti in feudo manente, vel valente, ne quidem pro anima c. 1. §. *donare. qualiter olim poterat feudum alienari, c. 1. de success. Feudi. Feudista in c. 1. de alienat. feudi paterni.* Rosenthal. *cap. 7. conclus 3.*

89. Quam autem frequentes, in hisce ac vicinis omnibus Provinciis, sint concessiones facultatis testandi (quas Ottrojas Gallico vocabulo indigitant Belgæ) docet quotidiana experientia, & non desunt in his Actis exempla, numeris 365. & 386. signata, & infra in quinto argumento Parium Curiæ *num.* 48. 52. 53. *& seq.* 56. tacta, &c.

90. Judicet autem nunc minax iste Syndicus Adversarius, deductionali 245. aut, quisquis hujus tragœdiæ auctor, fotor vel fautor est, si pulchrum putet Serenissimum Clementissimumque Principem & Archiepiscopum nostrum, ab Electore Saxone, Principe seculari benevolentia humanitateque, erga fideles suos, in hoc puncto, superari, qui suos, speciali hoc privilegio Anno 1596. 17. Januarii hoc verborum compendio, honoravit cumulavitque, quod indicio est, testandi in feudis consuetudinem, ibidem jam pridem in usu fuisse receptam.

91. Uberdiß begnaden wir unser Lehenleut, und verbesseren ihnen ihre dißfals hiebevor habende privilegia, daß sie vorbas unter lebendige oder uffm todtfalls doch bestendige testamenta gaben, und Contract, nicht allein einen Agnaten vor dem anderen, biß uff den vierdten gradt inclusive, sondern auch uff andere fernere gradt ihres Geschlechts, oder auch gar frembde, ihr Lehen, so mit uffm fall an uns und unser nachkommen stehen, zu wenden, zueignen mögen, doch soll dermassen gewalt und macht, durch uffgericht testament geben und Contract, ohn unser und unsere nachkommen, besonderen Consens zu alieniren und zuverwenden, allein in den fällen zugelassen seyn, wan dieselbe alienationes geschehen auff den mitbelehnten und remotiorem agnatum; wen aber einer sein Lehen gar oder zum theil extraneis, Manns-oder Weibs-persohnen, durch uffrichtung seines letzten willens will zuwenden. Sollen wir oder in unserem abwesen unser Hauptmann und Räthe hierumben ersucht, und in unser Cantzley uffgenommen, registrirt und cognition mitgetheilt werden.

Würde auch einer Leibsschwachheit oder anderer ehehaffter verhinderung halber, uns, oder, an statt unser, unserem Hauptmann und Räth selber nit ersuchen können und seinen letzten willen verfast, für zeugen ordentlich uffgericht, und desselben hernacher durch zwo oder drey Adelspersohnen, uns, oder an unser statt, unserem Hauptmann und Räthen, in abwesen einstellen, oder Commissarium zu annehmung derselben ordnung begehren, so soll solcher letzter will der solennitäten halber, vor genugsam gehalten werden, es soll auch keiner wider seinen letzten willen gedrungen werden, desselben letzten willen oder testament uns zu offenbahren, doch solle uns solche insinuation und confirmation, der uffnehmung der testamenten, und gaben an unserem Lehen und Rechten in allen wegen unschedtlich seyn, &c. Hæc refert Hermannus Vultejus *consil.* 14. *in princ. vol.* 4.

92. Sic ordines Geldriæ decreverunt Anno 1600. Mense Majo, Teste Sandio *d. loco cap.* 2. uti quis de suis feudis inter liberos vel laterales hæredes disposuerit, accedente superioris, vel proximi
93. inferioris consensu, atque approbatione, ita jus sit, etiam in bonis extra Provinciam sitis: ante videlicet mortem, non autem postea, jure hæredi legitimo quæsito: Curtius Jun. *de feud. part.* 4. *num.* 127 *&* Antonius Capicius *decis.* 111. *num.* 2. *& seqq.*

94. Idque tantùm valet in primo institutionis gradu, non autem in substitutionibus, Sandius *d. cap.* 2. *num.* 6. *pag.* 63. *edit. secund.*

Denique nostratia Feuda, toto genere, à Longobardicis diffidere commonstrant laudemia, in nostris curtibus frequentia Hergewedt, aut Hergewaden, de quibus in consuetudinibus scriptis nullum extat jota, *at contra Cujacium & Eguin. Baronem*, *confirmat* Sand. *tractat.* 2. *tit.* 1. *cap.* 3. *mihi pag.* 292. 278. *edit. secund.* ut sunt holoserica crumena, cum certa aurea & argentea moneta, equus armatus, ocreæ, chyrothecæ, calcaria, falco, canes venatici, par pavonum alborum, bina pocula, huc facit Aurea Bulla cap. 26. Caroli IV.

95. Concludo itaque, Serenissimum Principem, & Illustre Capitulum omissa, spreta, rejectaque observantia & consuetudine, tum hujus Diœcesis, tum Vicinarum Provinciarum, ut paulò post probabitur, tum majoris partis Orbis Christiani, fundamentum suum in obsoleto, & rigido jure Longobardico recti Feudi jacere; & actionem hanc, in necem & interitum totius Status, atque adeò Reipublicæ, formare velle; aut saltem susurronibus occasionem privati quæstus, ac piscationem in aqua turbida quærentibus, aurem accommodare.

Nam neget Syndicus Adversarius, contra omnem evidentiam quantùm velit, non tamen ex omnium aliorum hominum mentibus impressionem jam dudum conceptam, non in Belgio modo,

sed

sed & in pleriſque Chriſtiani Orbis Regnis, Anglia, Sicilia, Neapoli, Hungaria, Cypro, Luſitania, & reliqua Hiſpania, fœminas Feudorum regulariter cenſeri capaces, evellet. Sandius *d. commentario tract.* 1 *tit.* 3. *cap.* 1. §. 1. *num.* 9. 10. 17. 18. *pag.* 80. 81. *edit. ſecund.* His Gallia ſi ſolum
Regium ſolium, ob legem Salicam excipias, addere mihi licet, juxta illud Scripturæ ſacræ, lilia non 96.
nent, Matthæi 6. *verſ.* 28. Lucæ 12. *verſiculo* 27. Bodinus *lib.* 6 *cap.* 5. *num.* 745. Benedictus *in c. Rai*
nutius, verbo duas hab. fi. num. 27. & 70. *par.* 1. *extra de Teſtamentis* Hondius tamen in Atlante 97.
Minore, negat Legem Salicam hoc diſpoluiſſe, *in deſcriptione Galliæ, mihi pag* 290.

Et nomine hæredis hodie, hoc loco, etiam venire fœminas, docet Vincentius Cabetus *lib.* 1.
d. 19. etiamſi dictum fuerit Lehns-Erben. Sand *d. l. loco. num.* 21. Modeſtin. Piſtor. *conſil* 23. *n.* 12. 98.
& 13. *vol.* 1. Andr. Knichen. *pag.* 1. *de veſtitur. pactionibus c.* 3. *num.* 20. 21. 22. Quia expreſſio eo- 99.
rum, quæ alias inſunt, nihil operatur. *l.* 3. *ff. de legatis.* 1. Hinc rectè *Vultejus* vocabulum hæres ſecundùm ſubjectæ rei, id eſt, feudi naturam interpretandum docet *lib.* 1. *c.* 8. *num.* 26. *edit. nov* 40. & Frid. à Sande *tit.* 3. *c.* 1. §. 1. *num.* 71. & 72. *pag* 82. *edit. ſecund.* ubi dicit Principum benignas conceſſiones à decipulis verborum alieniſſimas eſſe debere.

Et hæc omnia quæ hactenus deducta ſunt, tantò magis ſtringunt & fortiùs concludunt, Sereniſſimum Dn. Electorem ſcil. ſe in jure communi Feudorum non poſſe fundare; quoniam ipſo etiam jure communi Feudorum fœmina, in feudo, à Prælato, Pontifice Maximo inferiore, conceſſo ſuccedit, idque tam pro fœminis quàm maſculis datum eſſe cenſendum eſt, Menoch. *conſil.* 804. *num.* 64. ſic ſe ſenſiſſe *in conſil.* 65. *num.* 30. dicens, & ad hoc porrò allegans Garzonium, *de fœminis ad feuda recipiendis vel non, in reſtrictione decima nona.* Qui ea ratione id comprobaverit, quod in ſucceſſione feudi fœmina & Clericus æquiparentur, *ex Alexandri conſilio* 10. *n.* 16. *lib.* 5. *Oſaſco deciſ.* 27. *n.* 15. (*plures infra in* 2. *fundamento Partium n.* 80. & *apud* Vultejum 1. *de feud.* 9. *n.* 65 *pag.* 473. *edit. noviſſ. n.* 143. Berlichium *p.* 3. *concluſ.* 39. *n.* 31. *ubi ait*, Clericum & fœminam pari jure ſuccedere, ita ùt ubi fœmina, ibi etiam Clericus admittatur, & ècontra, *per c.* 1. *in f. tit. an mutus vel aliàs imperfectus &c.*) Porrò Clericum ſuccedere (*ait* Menoch. *d. conſil.* 804. *n.* 66) in feudo ab Eccleſia conceſſo, ſicuti latè ſcribit Oſaſcus *d. deciſ.* 27. *n* 17. Ergò pariter (infert) in feudo Eccleſiaſtico ſuccedit fœmina: *hactenus Menoch.* Atque ita in ſpecie de Fuldenſibus & Hirsfeldenſibus teſtari Fichardum *conſil.* 17. *n.* 16. *vol.* 1. & *conſil.* 15. *quæſt.* 13. *n.* 4 *vol.* 2. Item de beneficiis Corveienſibus Andream Knichen *de veſt. pact. cap.* 4. *n.* 46. De Oſnabrugenſibus extare privilegia Epiſcopi Conradi de Ritberg. De Colonienſi quoque conſuetudine tam fœminis quàm maſculis beneficia deferri, abſque ulla maſculini ſexûs prærogativa, definitivè pronunciaſſe Gubernatorem Ludovicum Requeſentium inter fratrem & ſororem Anno 1574. 16. Decembris adeò ut nihil neque in recto, neque in transverſo limite primogenitus vel primogenita in Colonienſibus beneficiis præcipuum habeat: Deque Monaſterienſibus beneficiis iiſdem extare privilegia, & ſtatuta Epiſcoporum: ſcribit Fridericus à Sande *tract.* 1. *de Geldrenſi feudis tit.* 3. *de ſucceſſ. legitima cap.* 1. §. 7. *n.* 3. 4. 5. 6. 7. Sicque Conſuetudines illæ feudorum Eccleſiaſticorum non ſunt tam contra jus commune feudorum, quàm ex illo defluxæ: Adeoque jus commune non tam aſſiſtit, quàm reſiſtit potiùs, Sereniſſimo Dn. Electori, ejuſque Capitulo Metropolitano.

SUMMARIA SECUNDI FUNDAMENTI ARCHI-EPISCOPALIS, SUBJECTA EJUSDEM REFUTATIONE.

1. *Dubitationi certè Jure Longobardico, tam natos ex fœminis, quàm fœminas à feudo excludi.*
2. 11. *Mirabile & abſurdum eſt, conſuetudinem, fœminas ad feuda admittentem, corruptelæ accuſare.*
3. *Compromiſſum hoc, de facto Conſuetudinis, non de valore illius Conſuetudinis conceptum eſt.*
4. *In feudis etiam irrationalis conſuetudo, niſi peccatum nutriat, valet.*
5. 7. 8. *Imo & ludrica ſervitia, ut, ranis imponere ſilentium, alaudam curru vehere &c. ruſticam cantilenam, vel cythara canere: ſubſiſtere.*
6. *Auguſtus Cæſar, ut primum fari cœpit, ranis ſilentium indixit.*
9. *Feudalia ſunt odioſa, ut facilè ad primam naturam, & jus commune reducantur.*
10. *Et ita interpretanda, ut quàm minimè jus commune lædant.*
12. *Non eſſet inconveniens, ſuſtinere, rigorem Feudiſticum, in Diœceſi. nunquam fuiſſe receptum.*
13. *Major pro excluſione Domini, quàm filiæ militat ratio, ubi & privilegium Marchienſe Clivicum recenſetur.*
14. *Eccleſia eſt cultrix Juſtitiæ.*
15. *Magis ad corruptelam accedit, Dominum in propria cauſa facere Judicem & Executorem.*
16. 18. *Nullus unquàm Scriptorum ſucceſſionem fœmineam corruptelam eſſe dixit, primus igitur Syndicus Colonienſis notatur.*
17. *Doctores judicant, improbum eſſe dicere, talem conſuetudinem non valere.*
19. *Accuratiùs loquendo, non poteſt verè dici fœminas in feudis ſuccedere, eſſe contra Jus Longobardicum.*

20. Con-

20. *Contra Jus esse dicitur, quod jus prohibet, aut improbat.*
21. *Non, quod ratum habet, aut cui formam praescribit.*
22. *Feudi definitio, tacitè vel expressè admittit faeminas.*
23. *Jura feudalia faemineam successionem non propriè prosequuntur odio.*
24. *Feuda haereditaria, licet secundum nonnullos in dubio non praesumantur; tamen non etiam jure scripto vetantur.*
25. *Injustissimi naturae accusatores sunt, qui faemineam successionem, uti corruptelam, damnant.*
26. *Erroneum est dicere, faeminas prohiberi succedere, quae tantùm tacitè excluduntur, si in investitura non memorentur.*
27. *Plura sunt feudorum genera, à pluribus naturalibus appellata, quae recensentur.*
28. *Diversitas nominum diversitatem rerum indicat.*
29. *Feuda dividuntur in haereditaria & non haereditaria secundum plerosque.*
30. *A majore parte sumi debet regula.*
31. Mannlehen *propriissimè loquendo, opponitur* Frauen- oder Kunckel-Lehen.
32. Mann-Cammer, *hodie vocantur Curia, etiamsi in iis nulla inveniantur feuda masculina.*
33. *A verborum proprietate receditur, ex consuetudine loquentis vel regionis.*
34. 36. Mannlehen *vocantur nihilominùs feuda, in quibus successio faeminis reservata est.*
35. *Natura feudi secundùm morem regionis magis, quàm Jus scriptum, attendenda.*
37. *Per verbum* Mannlehen *designamus hodie feudalitatem in genere* Lehnschafft, *non qualitatem masculam in specie.*
38. 39. Manngüter *opponuntur hodie allodialibus,* Scheffengüter, *aliquando* Laubgüter *aut etiam* Leibgewinn.
40. *Exemplum in liberatione cujusdam praedii* Kessenich *in territorio Juliacensi.*
Usque 63. *Enarrantur Provinciae, in quibus faeminae succedunt.*
63. *Feuda Juliacensia esse promiscua, probatur praejudicio, ubi & Investitura de* Gartzen, *distinguens inter feudum masculinum & commune Juliacense.*
64. *Ducibus Juliae non est consultum praetendere feuda suorum Vasallorum esse masculina, ne sibi ipsis praejudicium faciant.*
65. *Dispositum in capite, ad membra quoque aptatur.*
66. *Regnum Siciliae perhibetur haereditarium, ejusque exemplo etiam ejus membra.*
67. *Andreas Knichen testatur feuda Juliacensia esse promiscua.*
68. *Turingica, Coburgica, Hennebergica ditio, promiscua feuda habet.*
69. *An Huckingii à feudo* Buir *rectè exclusi?*
70. *Agnati ejusdem nominis & clypei habent pro se praesumptionem.*
71. *Dominus in diversitate rami se fundans, eam probare debet.*
72. *Fundamentalis qualitas probanda.*
73. *Germaniae, generali consuetudine, receptum est collaterales, etiam ab acquirente non descendentes, admitti ad feuda.*
74. *Vicinitas operatur communicationem consuetudinis.*
75. 76. 77. 78. 79. 80. *Feuda Astensia, Sucriensia, Metensia, Monast. Ultrajectina, Osnaburgica sunt promiscua.*
81. *Privilegium Osnabrugense.*
82. *Regna Angliae, Hispaniae, Lusitaniae, Scotiae, Cypri, Armeniae, Valentiae, Faeminina.*
Usque 88. *Abbatia,* Fulde, Hirßfeld Corvey, *Glogiensis.*
89. 90. 91. 92. *Feuda recta* zum rechten Lehen, *faeminina nostris moribus.*
93. 94. *Abbatia Werdensis & Indensis habent Vasallos Principes.*
95. *Geldriensis Curia, faeminas Jure Coloniensi investit.*
96. 97. *Trevirensis impetravit privilegium multò exorbitantiùs Coloniensi.*
98 102. 103. *usque* 116. *Trevirensis diplomatis absurda puncta.*
99. 100. *Multorum motuum causa.*
101. *Principis rescriptum non facit Aethiopem album.*
118. *Sententia depositionis Wenceslai propter Blanquettas venditas.*
119. *Imperator non potest sibi parem in Imperio facere.*
120. 121. *Sententia manifestam iniquitatem continens, est nulla, ita & privilegium.*
122. *Diplomata Caesarum magis probant quàm pernegant consuetudinem.*
123. *Responsio generalis ad specialem interrogationem excludit & eludit interrogantem.*
124. *Tantum concessum quantum expressum.*
125. *Quod quis non loquitur nec velle praesumitur.*
126. *Voces sunt passionum in animo notae.*
127. *Cor datur ad significandum Deo, labia & scriptura hominibus.*
128. *Voluntas cernitur in verbis, sicut facies in speculo.*
129. *Frustra precibus impetratur, quod jure communi conceditur.*
130. *Ergo tempore petitorum privilegiorum viguit contraria consuetudo.*
131. *Allegans privilegium praesupponit jus esse in contrarium.*
132. *Privilegium dicitur lex privata.*
133. *Privatio praesupponit habitum.*
134. *Privilegia dupliciter singularia, dicuntur inania, & temeraria.*
135. *Occupatio propria autoritatis injustitiae portas pandit.*
136. *Occupatio Feudi causae cognitionem requirit.*

137. Nec

137. *Nec sufficit sola Dn. assertio, alias pro libitu privaretur Vasallus.*
138. *Dominum, feudum devolutum proximiori dare obligari, multorum fert opinio.*
139. *Præsertim in feudis Ecclesiasticis.*
140. *Nemo constituendus, pars & Judex in propria causa.*
141. *Argumenta Cothmanni contra autonomiam recensentur.*
142. *Alteri faciendum, quod nobis fieri volumus.*
143. *Nemo sibi ultionem permittere debet.*
144. *Quæ ordinatio Juris, etiam Magistratui vincula injicit.*
145. *Imperatores Diocl. & Maxim. declarant nimis ineptum esse, violentam possessionem, autoritate rescripti tueri velle.*
146. *A Magistratu, unde jura nascuntur, occasio injuriarum nasci non debet.*
147. *In re propria alicui licentiam sententiæ tribuere, admodum iniquum est.*
148. *Nemo possessione destituendus, sive juste, sive injuste possideat.*
149. *Etiam Prædonem manu tenendum.*
150. 151. *Sint vel cum temperamento notorietatis.*
152. *Modo æstimari possit probabiliter, possessorem uti defensione posse.*
153. *Ne ipse quidem Princeps sine citatione possessionem auferre potest.*
154. *Ubi habemus textum, ibi suffragiis Doctorum non egemus.*
155. *Deus ipse dedit exemplum, ne malum prius præsumamus credere, quam probare.*
156. *Ne Principi quidem de suo proprio commodo asserenti creditur.*
157. *Conditione injustam alienationem avocandam.*
158. *Ex competentibus remediis procedendum.*
159. *Potestas capiendi possessionem, intelligenda est de vacua.*
160. *Judex privans aliquem possessione, dicitur committere spolium.*
161. *Situs privatus.*
162. *Magistratus spolians prætextu putativi privilegii, incidit in pœnam l. meminerint & l. si quis in tantam.*
163. *Hinc ob difficultatem restitutionis periculum animarum, quia annum Gratiæ non habent Episcopi.*
164. *Nulliter proceditur ad spoliandum sine cognitione causæ.*
165. *Talia rescripta, tanquam contra jus data, sunt nulla, & à Judicibus refutanda.*
166. *Principes propter importunitatem petentium, sæpe non concedenda concedunt.*
167. *Laudatur Antiochi. III. dictum.*
168. *Tale rescriptum potius dicendum corruptelam, quam consuetudinem feudi promiscui.*
169. Reinßheim ob *unam vocem* Mannlehen *errore insertam occupatum.*
170. *Reversale tantum signatum, & non subscriptum, suspectum.*
171. *Blanckettæ signatæ, non prius obligant, quam iterum integra inspiciantur.*
172. *Scriptura reversalis non subscripta, si discordat cum Investitura & contractu præambulo, suspecta & contigit in causa Reinsheim.*
173. *Baldo, fatuus censetur, qui contra se ipsum judicaret.*
174. *Pares Curiæ inter Dominum & Vasallum judicaturi, utrinque pari numero eligendi, nec valet consuetudo in contrarium, licet sint diffidentes opiniones inter Doctores.*
175. *Hinc omnes Recessus Cancellariorum pro Principibus dati, ipso Jure, sunt irriti, tanquam dati à non habentibus Jurisdictionem.*
176. *Rescripta in Curiis à potentioribus impetrata, in præjudicium tertii, non valent.*
177. *Nec Privilegia per potentiam impetrata.*
178. *Jus separationis allodialium, & Retentionis in melioramentis, Vasallis auferri nequit.*
179. *Melioramenta per Vasallos in feudis facta, pro meris allodialibus habentur.*
180. *In iis succedunt tam fœminæ quam extranei.*
181. *Jus Retentionis legibus proditum.*
182. *Clausula generalis de appertinentiis* (mit seinem zubehör) *restringitur tantum ad specificata & illis similia.*
183. *Quod per se nullum & iniquum, per Imperii Rescripta non convalescit.*
184. *Princeps non præsumitur, alicui sine causæ cognitione, jus suum auferre.*
185. 186. *Quantumvis bene de Magistratu præsumendum, nihilominus tamen illi multa veritæ.*
187. *Camerales judicant, Imperatorem dando privilegium, Vasallis nihil præjudicare posse.*
188. & 189. *Imo Principem, jus consuetudine quæsitum tollere non posse, nisi per clausulam non obstante.*
190. *In Confirmatione generali, non comprehenduntur, quæ quis in specie non esset concessurus.*
191. *Quia ad non veri similia non extenditur confirmatio.*
192. 193. *Clausula ex certa scientia, non operatur nisi Principe de rei notitia plenissime informato.*
194. 195. *Etiamsi id factum dicatur, quia eadem facilitate potest induci Princeps ad inserendam istas clausulas.*
196. *Totis 300. annis nullus Archiepiscopus hisce putativis privilegiis ante modernum, usus est.*
197. *Anno 1608. 19. Septembris primum in præsentia 13 Consiliariorum, de usu eorum introducendo, actum.*
198. *Contraveniens privilegio in faciendo consistenti, illi renunciare videtur.*
199. *Privilegium per non usum amittitur, cum ejus utendi occasio oblata est.*
200. *Quales occasiones hoc loco ante ducentos vel 300. fere annos adfuisse, probatur ex actis.*

Fundamentum secundum ex Principum Privilegiis, cum eorundem refutatione.

1. Sed hæc omnia, de quibus hactenus, non eo dicuntur, quod velim ire inficias, Jure feudali, à Mediolanensibus in scripturam redacto, non esse expresse provisum, quod, sicut mulier, ita & masculus ex ea natus, à feudo excludatur; sed eo tantum tendo (quandoquidem *Dn. Rosenthalius*, cæterique Consulentes, argumenta ex privilegiis Cæsareis sumpta satis refutarunt) ut hoc lo-
2. co, nonnulla adjiciam, & in primis rigorem istum feudalem, tam esse ab omni ratione & usu alienum, ostendam; ut satis mirari nequeam, Cæsareas declarationes impetratas, aut etiam allegatas esse, quibus enunciaretur, consuetudinem fœminas ad successiones feudales admittendi,
3. Corruptelæ insimulari, & Adversarios ex capite nullitatis, contra eam excipere ausos; maxime, ubi non de ista exceptione, sed tantummodo de facto ipsiusmet consuetudinis, quæ juri communi est conformis, aut etiam est ipsum jus commune, in suo vigore perseverans, compromissum sit: Alias satis constat, quod in feudis etiam irrationabilis Consuetudo, specialiter introducta valeat, nisi contineat peccatum, Bal. *in c. 1. de prohibita alienat. per Fridericum idem* Bal. *in præludio feudorum. Et est de mente glossa in c. 1 in verbo comprehensus, de feudi cognit.* Vultejus *consil. 33.*
5. *n. 72. vol. 1.* Quinimo & ludicras pactiones valere; quales sunt, canis imponere silentium (uti
6. Augustus Cæsar *juxta Suetonium*, cum fari cœperit fecisse dicitur) vel florigerum ramum, aut alaudam, boum curru vectam, adferre. Choppin. *de legibus Andeg. lib. 1. cap. 31. n.* 8. vel rusticam
7. cantilenam occinere. Choppin. *de legibus Andeg. d. lib. 2. part. 1. tit. 3. num. 6.* Knich. *de vestit.*
8. *cap. 1. n. 12.* Dn. Rosenthalius *de feudis c. 1. conclus. 9.* Item ut Vasallus coram Domino cythara canat; modo hoc personæ dignitas patiatur D. Rosent. *cap. 6. concl. 22. n. 5. & cap. 8. concl. 22. num. 6.*

9. Cum verò Consuetudo ista sit odiosa, ut facile, ad primævam reducatur Juris communis na-
10. turam, *c. ab exordio dist. 35. l. si unus §. pactus ne peteret ff. de pactis*, ita est interpretanda, ut quam minime juri communi deroget, *juxta gloss. in c. statutum. de prabendis in 6.* Et inprimis pro Vasallo contra Dominum. Raphael Cumanus *per textum in l. puto, ff de Jure fisci.* Menoch. *præsumt. 92. n. 6. lib. 3.* Sixtinus *consil. 11. n. 83. vol. 2. Marp.* Bart. *in l. 1. in fin. ff. de juris & facti ignorantia*,
11. *& in l. fin. C. si contra jus vel utilitatem publicam.* Vult. *d. consil. 33. n. 54. 55. 56. 58.* Hoc loco, tantum contendo, eam sine offensione luminis, homini à natura infusi, corruptelæ opprobrio contaminari non posse, quod tamen Syndicus Metropoliticus defensionali. 14. 15. & 17. sustinere non est verecundatus, prout nullo alio ex fundamento Castrum Reinßheim, nulla prævia causæ cognitione, propria autoritate occupatum, & præsens lis cum tanto offendiculo Reip. intentari cœpta est.

12. Quinimo non est inconveniens, dicere in Diœcesi Coloniensi (in qua sero admodum, & mitigata jam aspera illorum natura, feuda in esse producta sunt) rigorem Juris feudalis à Mediolanensibus descripti, in puncto successionis, nunquam fuisse usu receptum, sed consuetudinem juris communis, quoad successionem, mansisse, & continuatam esse, ita ut Vasalli (nisi hoc sponte in se, ut initio dictum recepissent) ad docendum de consuetudine hac, instar aliarum Juri communi obviantium consuetudinem, urgeri non potuissent, nisi prius à parte Archiepiscopi, & illustris Capituli consuetudines Mediolanenses in hisce locis, in facto unquam receptas & usurpatas esse, doctum fuisset: quod hactenus factum non est. Nec enim sufficit, quod in Gallia, cæterisque orbis Christiani Regnis, Jus feudale in Scholis receptum sit, nisi etiam in foro, in quo agitur, receptum esse probetur, Vultejus *de feudis lib. 1. cap. 1. n. 6. & 7.* Robertus Marantha *in sua secunda disputatione ad Speculum n. 5. & seqq. & num. 19. & seqq.* ubi inter cætera dicitur, Jus Longobardicum esse jus Asininum & vulgare, à vulgaribus & rudibus compositum, jus injustum & sine ratione factum, Andreas de Isernia (*Evangelista feudistarum*) *in c. 1. §. fin. de not. feud.* Ideo statur Juri Romano, nisi in specie probetur introductum, non obstante, quod in scholis allegetur & doceatur, sicut etiam videmus fieri in Gallia, Molin. *in Consuet. Paris.* §. 1. *gl. 5. n.* 98. Rosenthal. *c. 10. concl. 43. n. 145.* Hinc non inepte dicit Rosenthalius, Consuetudinum feudalium duritiem Compilatorum barbariem & duritiem arguere, *d. cap. 10. conclus. 43. n. 145.*

13. Quod autem major & evidentior ratio æquitatis, pro mulierum successione in feudis, quam pro Domino militet, ex eo manifestum evadit, quod Vasalli pro Domino in prælio pugnare, & periculum mortis subinde subire coguntur: Iniquum autem esset, ut, si Vasallus, aut ejus filii, bello perirent, feudum non ad hæredes ex corpore suo, vel primi acquirentis natos, sed ad Dominum devolveretur, & sic Vasallus feudum cum vita amitteret. Quæ ratio ita movit vicinos Principes, Duces, & Comites, quod fœminas ad promiscuam successionem, sine difficultate admittant, de quo consulantur Marchiæ Westphalicæ nostræ privilegia, relata per Schrader. *vol. 1. consil. 12. 13. & 14.*

Testimo-

Testimonio sit extractus privilegii Marchiæ Clivensis, quod inter cætera sic habet. 14.

To dem erste off einige von unser Ritterschafft, Lehenmann oder diehstmangutter, von uns, und unseren nachkomlingen tho lehen hätte, dahe keine Sohn weren, den sollen wy als pillig, so in verlietten zeiten mehr als eins begeben hätt, datt unsere vorfadere und Herren, auch wir unsere Ritterschafft tho dienst halben thuen verschreiben, und etliche von unser Ritterschafft vorß: in unseren dienst doet gebleven sein, sich deshalben hochlich an uns beklaget und gebeden, seckende datt ellendig were, watnehr von Fürsten und Herren sie also zu dienst beschrieben werden, und dieselbe keine Sohne, sonder Töchter enheb den, und in dienst zu thoet verplieben, ihre dochter dan der Lehengutter beraubt, und entwertt sollen sein, were in sich schwerlich und ungenochlich ihr leiff und leven ehren Fürsten tat wal genüsse, iren kinderen, nahe tho hoeren: Dat angemercken, und um reden willen vorgeschrieben, hebben wy geben, und geben, confirmiren und bestettigen vor uns und unsere Erben und Nachkomlingen, vermittels dieses gegenwertigen brieffs, dat wy die Lehnmanns und Dienstmans gutter, in wasserley weiß dieselbige fellig werden mochten, willen lassen fallen und kommen vermittels erblicher folgunge, so woll uff die dochter, als die Sohne, und sollen der gutter kein unterhalten, sie enwerden uns den von unser manschafft mit dem Mangericht zuegewiesen, und wan solches geschehen were, sollen wir die nit lenger unter uns halten den jahr und tag, und were es sach, daß binnen der zeit Mans und Frauens-kinder mit ihren Mombaren quemen, und die negste vom bloet dar bequem zu werden, sollen noch wollen wir die geinerley weiß behalten, noch zu unser taeffel trecken, dan das negste bluet als vorgeschrieben, mit den Lehenguttern begnaden.

Hoc privilegium cum nonnullis aliis clausulis refert D. Joh. Gœddæus in quodam consilio Anno 1603. in causa Grimbergensi scripto, quod in responsis Marpurg. *lib.* 1. *consil.* 25. invenio.

Ergo hoc Prælatos Ecclesiasticos multo magis movere deberet; licet nuper perniciosο hujus litis exemplo, nonnulli incitati, novitates hactenus non auditas moliri videantur.

Cum verò Ecclesia sit cultrix & auctrix Justitiæ, ut loquitur textus in *cap.* 1. *de alienatione feudi*; hinc quid sit, Principes Ecclesiasticos, apud Imperatores, clam, & nemine vocato, tales sanctiones, quibus consuetudo successionis promiscue in fœminis, contra omnium omnino hominum, 15. qui ratione utuntur, judicium, pro corruptela diceretur, & ipsi Domino, in causa propria, absque ulla cognitione, executio permittenda judicatur, impetrare; vel impetratis tam rigorose, etiam antequam tale quid Vasallis innotuisset, uti? hoc aliis præsertim electis ad causam arbitris judicandum relinquo.

Nullus enim ex tot Scriptoribus, quorum in Europa libri lucem aspexerunt, adduci potest, 16. cui in mentem venisset, consuetudinem fœminas ad Feudorum Successionem admittentem, pro corruptela indigitare; omnes verò è contrario, talem consuetudinem, uti rationi & æquitati, ac insuper juri communi, conformem, diserte, & sine ulla difficultate, admiserunt, testis sit unus, omnium *instar* Herman. Vultejus *Marpurg. lib.* 1. *de feudis cap.* 9. *num.* 48. *edit. nov. num.* 63. ubi dicit quod talis consuetudo, non tantum sit rationabilis, sed quod etiam per eam ad jus commune & naturale reditur (intellige in loco, ubi jam jus feudale invaluerat) qui Vultejus postquam ultra 30. 17. diversa Doctorum testimonia recensuit, his verbis concludit. Et improbum esse dicere, talem consuetudinem non valere, per quam reditur ad jus commune, Isernia *c.* 1. §. *hoc autem de his, qui feudum dare possunt*, atque ita omnes docere interpretes inquit, *in d.* §. & *quia* Hartm. Pist. *quæst.* 34. *n.* 51. *lib.* 2.

Primus itaque inter Europæos est Syndicus Archiepiscopalis Coloniensis, qui vocem adhuc 18. magis absurdam tam impio privilegio nixam, in publicum proferre; in illa litem tam ponderosam toti posteritati noxiam fundare; illamque tanta animositate defendere non est veritus; quam omnes vicinæ, & plurimæ remotiores provinciæ amplexæ sunt; corruptelæ insimulare non exhorruit, cum tamen è converso, etiam valere consuetudinem, ut fœminæ ad feuda admittantur, masculi excludantur, tradiderit Sonsb. *part.* 9. *num.* 127. Vultejus *d. loco. Quo facit, quod* Rosent. *c.* 7. *conclus.* 46 *in principio, de feudo dato pro se & filiabus, disputat.*

Quod si verò natura, vel etiam favor fœminæ successionis accuratius examinandus esset, de- 19. prehenderemus non posse vere & proprie dici, fœminas in feudis succedere, simpliciter esse contra jus Longobardicum, ut probat Sandius *d. part.* 3. §. 7. *num.* 72. *pag.* 145. *edit.* 2.

Hoc enim proprie contra Jus statuitur; quod jus aut prohibet, aut improbat: quod autem jus 20. ratum habet, & confirmat, & cui formam præscribit, non potest dici contra jus, sed magis juri 21. consentaneum esse, quando rebus statuendis forma præscripta servatur, Gœddæus *d. cons.* 37 *num.* 202. *vol.* 4.

Licet enim fœminæ tacite, scripto jure, ad feuda non vocentur, sed, in dubio, ab iis arceantur, tamen, si specialiter in investitura dictum sit, eas non removeri, Jus feudale etiam Mediolanense id ratum habet, *c.* 1. §. *hoc autem, qui feudum dare possint. cap.* 1. § *finali. ibi.* ad eum, hæredesque suos, masculos, & fœminas, si de his nominatim dictum est, in perpetuum pertineat, tit. *in quibus causis feudum amittatur.* Hinc recte *docet Rosent.* fœminarum successionem benigna interpretatione juvandam esse, præsertim, ubi deficiente jure feudali, ad jus commune reditur *cap.* 7. *conclus.* 44. *num.* 10.

Quare

22. Quare feudum ita definitur, ut etiam fœmina ejus sit capax successionis. Imo sæpenumero contingit, ut fœminæ tacite ex quibusdam circumstantiis vocentur ad feudalem successionem, *ut supra ex cap. 103. supplementi* Alvarottiani demonstratum est, quod non fieret, si fœminea successio juri feudistico, etiam rigoroso esset contraria, ut nonnulli rigidi sibi imaginantur. Quo faciunt *allegata* per responsum Testamento feudale *in fine Syntagmatis. 4. decisionum Cameræ concl. 1. n. 6. & 67. ac 68.*

23. Ex quibus infertur, quod feudales leges, fœmineam successionem non prosequantur odio, quando eam, servata nominationis forma, vel etiam suggestione mediorum, quibus ad eam aspirare possunt, benigne admittunt, vel eam ad pristinum statum juris communis reduci sinunt, & sæpe masculis comparari permittunt, illa nonnunquam differentia servata, vel etiam aliquando rejecta, ut, ordine tantum successorio, in masculorum demum defectum admittantur.

24. Atque jus feudale non prohibet esse feuda hæreditaria, sed tantum, talia in dubio non præsumit. Godd. *d. consl. 37. n. 832.*

Unde mulieres ad feudi successionem vocatæ, appellantur Lehenwürdig & etiam descendentium nomen merentur Leibslehns Erben Modestin. Pistor. *consil. 23. n. 12. vol. 1.* & post hunc A Knichen *d. p. 1. de Vestitur. pact. cap. 1. num. 20.*

25. Quare merito injustissimi naturæ accusatores dicuntur, qui odiosam fœminarum successionem in feudis arbitrantur, talemque consuetudinem, uti corruptelam, damnare, vel irritam & inanem declarare præsumunt, Matth. *de Afflict. c. 1. §.* quin etiam *num. 21.* Episcopum vel Abbatem *& in c. 1. § filia num. 7. de feudi successione & post hunc* Frid. à Sande *d. 7. n. 74. edit. secund.*

26. Nam, quod quidam existimant, ideo repelli fœminam, quasi Jure prohibeatur, vel, quia ei non liceat in feudis succedere, erroneum est. Quia nusquam prohibetur, in Jure, fœminas succedere simpliciter, quasi Juri hoc sit contrarium, sed tacite excluditur, nisi vocetur, vel expresse, vel aliqua præsumtione speciali à Jure probata. Quin imo hodie, attestante Vultejo *lib. 1. c. 4. num. 4.* usu eo progressum, ut generaliter traditum sit, feuda dari posse omnibus, qui non inveniuntur expresse prohibiti, per *text. in §. personam in c. 1. per quos fiat investitura, & in c 1 §. si minori, si de feudo defunct. contentio sit.* Sonsbeck *par. 7. num. 1.* Borcholt. *c. 5. num. 44.* Wesenb. *c. 8. num. 1.* Motz. *de his qui feud. dare poss. num. 27. versi. videamus, &c. ubi* Vultejus *addit. num. 5.* de mulieribus nullam amplius esse dubitationem. per *text. in c. 1. §. filia de successione feudi, & in c. 1. §. de feudo fœmina c. 1. qui sibi vel hæredibus, &c.*

Accedit quod moribus nostris habeamus plura genera feudorum variis nominibus, ex variis feudi naturalibus appellatorum nempe Mannlehen, Kunckellehen, Erblehen, Gemeinlehen, Krumstabischelehen, Burchlehen, Kluppellehen oder Kauffenlehen, Thurmundt, Leibsgewinn und uffgedragen
28. Lehen, *diversitas autem nominum diversitatem rerum significat, l. si idem C. de Codicillis,* Cravetta *consil. 6. num. 1.* Paris *consil. 110. n. 45. lib. 1.* Card. Tusch. *concl. 517. tom. 2.* Seraph. *Rota Romana decis. 1137. n. 3. l. 2. §. 4. C. de jure veteri enucleando l. 2. ff. de militari testam.* Wesemb. *in §. fin. Inst. qui testamenta facere possunt.* Alc. *in l filius. 84. n. 4. de verbor. signif.* Gabrielius *tit. 6. de verbor. signif.* Bart. *in l. liberorum 220. n. 3. 4. 5. 6. 12. de verbor. signif.* Philip. Matthæi *consil. 26. n. 23.*
29. *lib. 2.* . Et ipsum jus feudale facit, ut alia feuda sint hæreditaria (in quibus succedunt fœminæ) alia non hæreditaria. Isern. *in cap. 1. § & olim de success. feudi, cap. 1. qui successi tenentur.* Curtius Jun. *quæst. 8. num. 9* Paris. *consil. 105. consil. 2. n. 17. Consil. 3. num. 8.* Hart. Pistor. *2. quæst. 1.* Valla *consil.*
30. *23 n. 40.* Clar. *quæst. 9.* Godd. *dicto consil. 37. n. 795.* Ex quibus, sola feuda recta, Jure Mediolanensi, excludunt fœminas; in reliquis fere admittuntur. Et quamvis ponamus, sola feuda recta habere pro se generaliorem regulam tamen, cum à majori parte fieri debet denominatio vel regula: istæ exceptiones, quæ hodie usu factæ sunt frequentiores, & antiquam regulam superant, merito firmant regulam contrariam, *text in l. regula ibi*, non ut *ex regula* jus sumatur, sed ex jure quod est, fiat regula, *ff. de regul. Juris l. quæritur ff. de statu hominum l. si quis aliena ff. de acquir. rerum dominio.*

31. Jam verò Mannlehen opponitur originaliter & propriissime loquendo Frauen oder Kunckellehen, ut & cæteris, ideoque quia contrariorum, sint contrariæ consequentiæ, efficitur tam feuda promiscua à Jure feudali, quam recta foveri, quia invicem sibi opponuntur, moribus tamen nostris, etiam feuda fœminina, sæpius nominantur Mannlehen, ut infra videbitur in Testamento Konicks, infra in quinto fundamento Parium Curiæ. Item in Investituris ex Cancellaria Abbatis Tuitiensis adductis.

32. Nec potest objici hoc loco, Curias idiomate nostro vocari Mannkammer, easque ex solis viris constare: cum & cætera Judicia solis viris constant; Et causæ feudales de feudis fœmininis quoque in illis Curiis tractantur. Quinimo plurimæ Curiæ feudales vocantur Mannkammer, ubi tamen nullum omnino reperitur feudum rectum, sed plerumque omnia sunt mere hæreditaria, allodialibus bonis admodum vicina, videlicet Archiepiscopalis Coloniensis Curia in Herll, præpositu-
30. rarum, & Abbatum Coloniensium, Bonnensium; Item in Aldenhouen, (*cujus fit mentio in Symphoremate 4. voto sic passim per totum*) Werden St. Cornely Munster, ad Indam. A verborum enim

enim proprietate receditur ex more loquentis, & consuetudine Regionis, *l. liberorum §. quod tu Verf. natura & usu ff. de leg.* 3. Goddæus *consil.* 37. *n.* 885. *vol.* 4. & *n.* 928. & *n.* 1002. Nicol. Everhard. *loco* 5.

Ac feuda etiam hodie retinent nomen Mannlehen, licet fœminis reservata sit successio, ut clarum est per investituras de Thonberg *num.* 165. in actis notatas, & in testamento Konigs sup. dicto fundamento quinto Parium Curiæ. Adde Philip. Matthæi *consil.* 26. *n.* 86. *vol.* 2. *Marpurg.* 34.

Idem convincitur à Joanne Goddæo *consil.* 26. *lib.* 1. in principio, ubi Mannlehen vocantur, ubi filiæ etiam succedunt in defectum masculorum, in verbis zum rechten Mannlehen verlehnt, auch sich verpflichtet in Er, und seiner Erben, Sohne oder Dochter allweg, wan sich gebürt, mit vorged. Herrschafft ꝛc. uff ihr gesinnen zu belehnen. Exempla suppeditat Goddæus *consil.* 37. *vol.* 4. *num.* 993. 995. 996. 999. 1001. 1021. & *seqq. item n.* 1038. Qui etiam testatur verbum zum Rechten Mannschafft esse luxuriantis styli germanici, *num.* 1079. 1091.

Sic juxta Protocollum Feudale Abbatis Tuitiensis variant Investituræ; in voce rechten Mannlehen, & tamen succedunt variæ Familiæ; Fittinck, Galen, Loe, Spoer, Lutzenradt, Urspelt, Ley; Anno 1570. feria secunda post Visitationem Mariæ hat Reinard Spore empfangen den hof zu Hattingen mit allem seinem zubehör und das Schultheiß-ampt daselbst, und soll sich doch der hoenneren des hoffs dem Ampten insonderheit zugehören nit kroeden, und hat gelofft den hoff und die leude in ihren alten herkommen zu halten, mit recht, und nit furder zu beschweren, oder zu beschweren lassen, und soll davon geben und bezahlen die jahrliche renthe und gülde, mit nahmen 24. gülden Overlendische, na Brieff, darover sprechende, hie seind an und über gewesen, Johann von Everselt und Herman von Stamme, beide manne meines Herren des Abts, und hat mich seine hergewedde bezalt, mit nahmen pferdt und harnisch ꝛc.

In eodem Anno & die hat Reinardt Speer empfangen dat hauß und hoff op dem Cleve genandt, der Cleverhoff zu Hattingen zu rechten mannlehen; und aidt und huldinge gedaen, als ein mann seinem Herrn schüldig ist zu thun, und dar seint an und uber gewest dieselbe als vorß: (hic nota rechten Mannlehen.)

Item de eodem reperies in matricula Anno 1515. in profesto Sancti Joannis, de qua Copia Reversi.

Copey Reversals.

Jch Bertram von Lutzenradt, Herr zu Hartenberg, thuen kundt und bekennen vor mich und meine Erve, daß ich empfangen habe zu rechtem mannlehen, von dem würdigen und geistlichen in Gott Vatter und Herrn, Herrn Heinrich Abt des Gotteshauß zu Deutz, die halbscheidt dieser nachgeschriebener gütter, als in dem lehenbrieff außgedruckt seindt, mir daruber gegeven, der van worten zu worten hierin inserirt, und laut alsus: Wir Heinrich, Abt des Gotteshauß zu Deutz, Ordens S. Benedicti, thuen kundt und bekennen vor uns, und unsere nachkomlingen, daß wir belehen in krafft dieses brieffs, durch Zander von Galen, in gegenwertigkeit unser man, mit nahmen, Gottschalck von Vursels, und Johann Burghartz, mit der helfften dieser nachgeschriebenen gütter, als mit nahmen die Backwardt. Item mit dem Dunckhoff, und mit zwein Kotten, item mit dem Mittelschulte, fort mit dem gut genanut Diffus, und ein jeder mit seinem zubehoere, den ehrenvesten und frommen Bertram von Lutzenradt, Herrn zum Hardenbergk, in aller maissen, als Henrich Vitinck, und seine Erven vor: und Zander von Galen nde empfangen haben, beheltlich uns, unserem Gotteshauß, und einem jeden mann an diesen güttern seines rechtens, darvon wir von dem vurß. Bertramb. gebuirliche aidt und huldinge empfangen haven, als sich das in rechten geburdt, das zu mehrer wahrheit. So globen ich Bertram vorß: daß ich dieselbige gütter vurß: in gewöhnlicher lehenwarschafft halten und dragen will, darvan ich mich dem vurß: meinem Herrn gebürliche aidt gethan haben, und in krafft dieses Reversals-brieffs geloben, alle dasjenige zu thun, das zu mehrerer wahrheit meinem Herren und Gotteshauß vorß: dat ein getreuer lehenmann seinem lehenherren schuldig ist zu thuen, deß zu mehrer warheit aller puncten vurß: haben ich Bertramb vorß: mein siegel an diesen brieff thuen hangen. In den jahren unsers Herrn dausent und fünffzehn uff S. Johannes Abendt seiner geburt Baptistæ. Ubi notandum in Reversali habetur Mannlehen, non autem in literis investituræ.

Jch Bertramb von Lutzenradt, Herr zu Hardenberg Marschalck, thuen kund und bekennen vor mich meine Eruen und Nachkomlingen, dat mich der würdig und geistlicher in Gott Vatter und Herr, Herr Henrich Horst von Neuß, Abt des Gotteshauses zu Deutz, mit dem Hove und Schulteiß ambt zu Rattingen belehend hat, na brieff und siegel darüber sprechende, mir darüber gegeuen seynd, die alsuß lautend und angehend: Wir Henrich Horst von Neuß, von Gottes Verhenckniß, Abt des Gotteshauß unser lieben Frauen und St. Herebertz Munsters zu Deutz, ordens S. Benedicti Colsch Bisthumbs, tegen Collen über gelegen, thuen kundt und bekennen vor uns, unser Convent 1516. in profesto S. Antonii. Hoff und Schultheiß Ambt.

brieffs belehnen in gegenwertigkeit unser Man mit nahmen Gottschalck von Urselt, Henrich von Duitz, und Peteren van Loe, den Ehrnuesten und frommen Volmar von dem Weyenhoff gnant Ley, van wegen Ludger seiner ehliger Haußfrauen, mit hauß und hoff uff dem Cleue, gnant der Cleverhoff bey Hattingen gelegen, mit allen seinen zu- und eingehöere, in allerley massen als Bertram von Lutzenradt Herr zum Hardenberg milder gedechnus, das von uns empfangen und zu lehen getragen hat, behelttlich uns, unserem Gotteshauß und einem jeden man an dem gnändte gut seines rechtens, darvon wir von dem vurß: Volmar von dem Weyenhoff, Ley gnandt, gebuirliche aide und huldigung empfangen haben, als sich dat im rechten gebuirt, deß zu mihrer warheit haben wir Henrich Abt vurß: unser secret siegel unden an diesen brieff thun hangen, der geben ist in jahren unsers Herren dausent funffhundert funff und zwantzig uff S. Sebastians Tag des heiligen martlers. So globen ich Volmar von Neyenhoff gnant Ley, vurß: dat ich dieselbige vurß: Gutter in gewohnlicher lehen warschafft halden und tragen will, darvon ich mich dem vorgem. meinem Lehenherrn gebuirliche huldige und aidt gethan haben, und in krafft dieses reversals briefs loben, alle dasjenige zu thuen, meinem Lehenherren und Gotteshauß, das ein getrewer lehenman seinem Lehenherren schuldig ist zu thuen, des zu sicherheit aller vurß: puncten, han ich Volmar vorgem. mein insiegel unden an diesen reversal Brief thuen hangen. Geben in jahren unsers HErren, dausent fünffhundert fünff und zwantzig uff S. Sebastianus tag deß heiligen mertelers. Nota hic quatuor familiæ possessores nominantur non obstante clausula rechten manlehens in reversali; Investitura & sine ea, maritus loco uxoris.

(L. S.)

Reversal.

JCh Volmar von dem Neuenhove genant Ley, thuen kund und bekennen vor mich, und meine erben, daß ich zu rechten manlehen empfangen haven von dem ehrwürdigen und geistlichen Herrn Henrich Abt deß Gotteshauß zu Duitz den hoff, und scholteiß ambt zu Hattingen, na laud brieff und siegel mir daruber gegeben, und hier gantz eingezogen alsus lautende. Wir Henrich durch gottes verhencknuß, Abt deß Gotteshauß zu Deutz, thuen kund und bekennen vor uns, unser convent und nachkommen, das uff heut datum vor uns in unser abdeien cloister erschienen ist, der ehrenveste und fromme Volmar von dem Neuenhove, gnandt Ley, und vor ehgem. unsers Gotteshauß hohen altar, ein hergetwerweide gelieverdt, so durch thoedlichen abgang Wilne Bertrams von Lutzenradt, uns und unserem Gotteshauß erfallen was, mit anzeigung die tugenthafftig jungfraw Ludgardt sein eheliche gemahl, die negste blutsverwandte bemeltes Wilne Bertrams were, so v el diß unser lehen betrifft: Derohalben freundlich begehrendte, wir ime in nahmen und von wegen bemeltes seines gemahls, mit unseren lehngütter deß scholteiß ampt und hofe zu Hattingen begnaden willen, und dermassen uns einen duppelen zinß bemelter lehengutter, nemblich acht und viertzig gulden sampt anderer unserer cammer gerechtigkeit gebotten, und uff uns annehmen, gütlich bezalt. Demnach so haben wir Henrich Abt vurß, in gegenwardt unser getrewer man, Gotschalcks von Vurfels, Henrich von Duitz, und Peteren von Loe, belehendt, und in krafft dieses briefs belehnen, bemelten Volmar, uff sein fleißige begehrte, und in nahmen ehegedachter Ludgardt seines gemahls, und unsers GOtteshauß lehengutt, dem hove und scholteiß ampt zu Hattingen, sampt aller gerechtigkeit darin und zugehoer, in gleicher massen, wie Wilne Reinardt Spoer, und beide Bertram und Luxenradt Vader und Sohn, am negsten nach dem anderen, das zu lehen empfangen und gedragen haben, vorbeheltlich doch uns, und eines jeden und seines gebuhrlichen rechten daran, und in zeugnuß der warheit aller ergangener und erzelter sachen vurß, haben wir Henrich Abt und Lehenherr, unser abdeien siegel an diesen brief thuen hangen. Geben im jahr unsers HErrn dausent fünffhundert fünff und zwantzig am zwantzigsten tag des monats januarii. 1525. ipsa Sebastiani. Hoff und Scholteiß-Ambt.

So globen ich Volmar vurß: daß ich bemelte lehengutter in gewohnlicher lehen werschafft halden und tragen will, darvon ich auch ehegedächtem meinem würdigen Lehenherrn, gebürliche aide und huldung gethan haben. Und weiter globen alles das zu thuen, und mich gegen meinen Lehenherrn zu erzeigen, als einem getrewen lehenman zimlicher weiß, und zu recht zustedt und gebüirdt. In zeugnuß der warheit aller sachen vurß: Haven ich Volmar vurgß: mein ingesiegel an diesem reversal brieff gehangen, gegeven uff jahr und tag wie vorgeschrieben Nota non nominatur manlehen.

(L. S.)

Reversal Wilhelms von Lutzenradt belangendt den Hoff und Scholteiß Ampt zu Hattingen.

A. 1544 15. Julii. Ich Wilhelm von Lutzenradt thuen kundt und bekennen vor mich und meine erue, daß ich zu rechtem manlehen empfangen haben von dem ehrwürdigen und geistlichen Herrn, Herrn Henrich Apt deß Gotteshauß zu Duitz, den hoff und scholteiß ampt zu Hattingen, na laud brief und siegel mir von S. ehrwürden, daruber gegeven, und hiemit inserirt alsus laudent. Wir Henrich von Gottes Gnaden Abt des Gotteshauß S. Hereberts Munsters zu Deutz, thun kund und bekennen vor uns, unser convent und nachkommen, daß wir belehendt haben, und in krafft dieses brieffs belehen, den ehrnvest und frommen Wilhelm von Lutzenradt Bertrams von Lutzenradt sohn [dem Gott gnade] zu rechten manlehen, in beywesen unser getrewer man von lehen, mit nahmen Johan Bereckhoff, und Goddart von Merlo, mit unserm und unseres Gotteshauß lehengutt, hoff und scholteiß ampt zu Hattingen, samt aller gerechtigkeit, darin und zugehoerende, nit darvon außgescheiden, in aller massen, nutz und urbar, wie Wilne Bertram von Lutzenradt sein vader das empfangen, und zu lehen getragen hatt, darvon Wilhelm vurß, uns auch gewohnliche hergeweidt, mit nahmen pferdt und harnisch, und einen dubbelen zinß gemelter lehengutter, nemblich acht und viertzig gulden, vier marck colsch vor jederen gulden gerechnet, sampt andere unser cammer gerechtigkeit geliefert, als er und sein erven dat schuldig seint zu bezahlen, fort sein aidt und uns und unserem Gottes-hauß gethaen, und zu den heiligen geschworen, alles dat zu thuen, das ein Lehenman seinem Lehenherrn schuldig und pflichtig ist zu thuen, vorbeheldich doch uns unserem Gottes-

NB. hauß, Wilhelm vurß: Moder und einem jederen seines gebuirlichen rechten daran. In urkund der warheit aller vorschriebener puncten, haben wir Henrich Abt und Lehenherr vurs: unser abdeien siegel unden an diesen brieff thuen hangen, der gegeben ist im jahr unsers HErrn dausent fünffhondert vier und viertzig den funfzehenden tag des monats julii.

So globen ich Wilhelm von Lutzenradt vurß: daß ich bemelte lehengutter in gewohnlicher lehenwerschafft halden und tragen will, darvan ich meinem wirdigen Lehenherrn geburliche aide und huldunge gelofft und geschworen have, und weiters globen alles zu thuen, das ein getrewer Lehenman zustehet und gebuirt. In urkundt der warheit aller vurß: puncten, haven ich Wilhelm obget. mein insiegel heran diesen Brieff gehangen, geben im Jahr monat und Tag wie vorgeschrieben.

Ich Wilhelm von Lutzenradt, sohn Bertrams von Lutzenradt, dem GOtt gnedig sey, bekennen mit dieser meiner eigen handschrifft, so ich kein eigen siegel han, daß ich diese vurß: belehnung vast und stedt halden, und so bald ich mein eigen siegel han, diese und meine ander belehnunge, ich von meinem würdigen Herrn Apt empfangen, siegelen will, urkund meiner eigener handschrifft. Hoc loco tam in investitura quam in reversali dicitur zum rechten Manlehen. & tamen matri Jus in feudo reservatur, quæ in recto feudo nullum jus habere potest.

Ut itaque eo revertar unde digressus sum, quæro: Quomodo possunt Cæsares, inau-

35. dita altera parte, declarare, feuda Coloniensia esse masculina, cum vix & pauca inveniantur, quæ nomen Manlehen præ se ferant, a quibus cætera omnia, & re, & nomine differunt; Natura enim feudi potius secundum morem regionis attendenda est, quam secundum Jus scriptum, ut decidit Guido Papa *in quæst. 59. post Hostiensem ab illo citatum*, Menoch. *lib. 3. præsumpt. 95. num.* 8. Quanto magis, si nomen & natura concordat, quia qualitas ex verborum facie appa- ret *l. fidejussoris Magistratuum, ff. de fidejuss l. qui saxum ff. de donat* Men. *d. lib 3. præsumpt* 105. *num.*

36. a Hodie enim dum designamus feudum Rectum, hoc appellamus (Scolastice & proprie, non autem populariter loquendo) Manlehen ad differentiam Gemeinlehens, alias, populariter loquendo, designantur omnia feuda promiscue, quæ spectant ad Curias feudales Mankammer, vel quæ per viros deserviuntur.

37. Si enim juxta usum nostri Idiomatis judicare velimus, inveniemus Lehen und Manlehen, unum & idem, ac synonyma esse, nempe feudalitatem in genere, non autem qualitatem masculinitatis in specie significare. Additionem enim Man nihil significare, sed diverso respectu diversimode sumi [ut ex tot documentis Tuitientibus confirmavimus] Johannes Gœddæus *consil.* 37. *num.* 747 *& num.* 835. 885. *& multis seqq.*

Unde & fœminæ, in quarum animas de fidelitate juratum est, comprehenduntur sub feudo ut patet in prima Centuria Krumbstabs *num.* 49. *in actis* 77. & iterum *num.* 52. & correspondente *num.* 80. in actis, in secunda vero centuria *num.* 17. in actis 150. ratione Forst bey frechen ubi dicitur mandatarium promisisse per fœminam ipsam, das Lehen zu verdienen und vermannen, imo similes termini usurpantur, vel, saltem implicite, per relationem subintelliguntur in investitura, in propriam personam Catharinæ Reinbach de feudo, Vischell num. 94. alias. 399. in centuria secunda.

38. Sic feuda data zu Rechter Manschafft, ac Gallice, en fief & hommage [quamvis apud illos homo solum virum, non fœminam denotet] nihilominus admittunt fœminas, ut longe lateque probat Gœddæus, *cons.* 37. *vol.* 4. *num.* 747. *& num.* 835. 885. *cum multis seqq.* Addens à pro-

prie-

prietate verborum recedi, ob consuetudinem & usum loquentis, & ex more Regionis *l. liberorum 52. §. quod tamen, vers. nam & in usu plerique ff. de leg. 3.* Bart. *in l. omnes populi numer. 58. ff. de just. & jure, & ad l. 1. num. 2. ff. de suis & legit. hered.* Bal. *in l. non dubium, C. de legib.* Alciat. *ad l. 2. ff. de verbor. significat.*

Verba enim quælibet oportet accipi secundum intentionem proferentium. *l. si quis intentione, 66. ff. de judic. l. debitor §. fin. ff. ad SC. Trebell.* Mynl. *resp. 59. num. 6.* Cravetta *consil. 548. num. 20* Decius *in c. si pro debilitate, de officio deleg.* Nec enim verba sunt captanda, sed, qua mente dicantur, animadvertendum *l. penult. ff. ad exhibendum.* Illa enim verba, non tam qualitatem beneficii, quam juramentum & obligationem fidelitatis designant, Franciscus Hottoman. *disp. feud. 24. in verbo homo.* Duaren. *de feud. cap. 13. num. 1.* Schneidwinus *de feud. p. 1. n. 15.* Molin. *in consuet. Paris. tit. 1. §. 1. gl. 5. in verbo, le fieff. & §. 3. gl. 3. in verbo le fief. & §. 3. gl. 2. in verb. le baret. 12. 13.* Eguin. Baro. *lib. 1. de benefic. c. 4. vers. beneficium.* Anton. Capic. *in investitura, c. feudorum homagia §. homagium quandoque §. homagii juramentum*, Gœddæus *d. cons. 37. num. 917. & seqq.* Ubi hanc materiam late prosequitur, quæ ab illo petenda.

Sic aliquando Mangutter vocantur tantummodo respectu & ad differentiam bonorum allodialium, vel Scabinalium, Scheffengutter, aliquando ad differentiam aliarum qualitatum: Verbi gratia, in Curia Præpositurali Aldenhovia opponuntur Mangutter, aliis: quæ à facultate colli- 39.
gendi tantum ligna arida Taubgutter appellantur, quorum possessores appellantur Taubhutter.

40. Prioris acceptionis ac differentiæ exemplum præbet Documentum liberationis cujusdam prædii Kessenich, quod Illustris. Princeps Guilhelmus Dux Juliac. &c. Rabotho Plettenberg mutavit in feudum, illudque nobilitavit, hat auß einem Scheffengutt ein Adelich Lehen, Ritter und Mangut gemacht, quod propterea non ideo factum est feudum masculinum, sed commune, ideoque Domino, propter defectum masculinæ sobolis, aperiri non potest, cujus nunquam fuit, & ne quidem per imaginariam ac ceremoniosam effestucationem, ut vocant traditum, ejus tenorem adscribere non gravabor, &c. Unde etiam patet sic feudum fieri absque traditione ulla, tam vera, quam ficta vel imaginaria:

Copia Copiæ.

WIr Wilhelm von Gottes gnaden Hertzog zu Gülich, zu dem Berge und Grave zu Ravensberg, thuen kundt und bekennen offentlich hiemit, mit diesem Brieffe, vur uns und unsere eruen und nachkomlingen, dat wir angesehen und betragt handt, solchen getrewen dencklichen dienst, den unse lieve Raidt und getrewe Raboth von Plettenberg zur zeit unse Ambtman zu Zulpge, den hochgebornen Fürsten und Furstinnen unsen lieben Herrn Vader, Frawen und Meder, Wilne Hertzog und Hertzoginnen zu Gulich, zu dem Berg, &c. loevelicher gedechtnuß, vur uns und unser nahe, biß anhero fleißig und getrewlich gethaen hat, tiglichs thuet, und uns zu ihme vermoten und trawen. Und van unsen sonderlichen genaden und gunsten, dem gnt. Raboth sin hauß, hoff, erue, und guit genant Keßenich, gelegen in unsen kirspel von Eußkirchen, dat ime mit seiner ehelicher Haußfrauen Margarethen von Binßfeld in heyligs für worden worden, und unse Scheffen gutt ist, davon gefreyet han, und freyen vestiglich, in krafft diß brieffs, so dat solchen hauß, hoff, erue, und gutt, mit ackerlandt, buschen, wesen, weiden, wasser, molen, broichen und allen andern, dero zu: und ingehort, mit davon, noch außgescheiden, von nun fortan erflich uns, unser erben und nachkomlingen Hertzogen zu Gulich mangut sein und der obget. Raboth von Plettenberg, und seine eruen, solches von uns, unseren eruen unde nachkomlingen zu lehen empfangen, verdienen und vermannen sollen, und soll fortan mit dem vorgm. guit nit anders gehandelt nach gehalten werden, dan mit anderen unser Rittern und mangutten, auch so, als dat vorgt. guit Keßenich uns zehenden, in unseren zichenden zu Eußkirchen gelden ist, als nemlich ein gewande sechtzig morgen, und die dreite gewande, neun und dreyßigst halben morgen, auch an Benden fünff und viertzigsten halben Morgen, und Lemmer ziehenden, bekennen wir in diesem selven brieffe, dat wir dem obgm. Raboth von Plettenberg und seinen erven die vorß: zehenden, auch erflich und ewiglich gut gegeven hauen, und gut geuen, so dat sie uns noch unseren eruen und nachkomlingen von nun fortahn zu erflichen ewigen zeiten, der vorg. ziehenden nit mehr schuldig noch verpflicht zu geuen sein en sollen, behelstlich in allem vurß: und unsen Erben und Nachkomlingen, uns rechten, und fort jederman deß seinen Bey dieser unser erflicher und ewiger freiungen, gnaden, und gifft, wie vorge. geloven wir Wilhelm Hertzog zu Gulich, zu dem Berge obgnt. vor uns und unser Erven und Nachkomlingen, bey unse Fürstlichen trewen und ehren, dem vurgnt. Raboth von Plettenbergh und seinen Erven festiglich, erflich, und ewiglich zu lassen, zu handthauen, und zu behalten, darwider nit zu thuen, thuen lassen, oder schaffen gethaen zu werden, durch uns selbst, oder jemandt anders, von unser off anderwegen, umb einigerlei sachen wille, die geschett seyn off umberme geschehen mogen, sonder allerküne argelist, indracht hindernusse und gefehrde, die hierinnen gentzlich, und zumahl außgescheiden sein und bliven sullen, und diß zu urkund der warheit, und gantzer fester, erflicher, und ewiger stedigheit, han wir uns siegel vur uns, und unse Eruen und nakomlingen, ahn diesen brief thuen hangen, Gegeven in Benßburg in den Jahren unsers HErrn, dausent, vierhundert und sieben und neuntzig uff Sent Johans auent Decollationis,

Ubi obiter notandum, quod Donatio vel Remissio decimarum, non sit adjuncta Feudo, sed mera separata donatio, cum hoc nullo verbo dicatur, mirum est, inventum esse, qui non tantum Feudum hoc uti caducum, emendicarit, sed etiam simul decimas donatas, sine ullo vestigio probationis, invaserit. Privilegia verò Principum latissime interpretanda esse constat, *l. finale de constitut. Principum*, Goddæus *d. consil.* 37. *n.* 62. *vol.* 4. in præjudicium Principis, non autem tertii.

41. Simili itaque Consuetudine; fœminas ad feuda admittendi, uti legitima; nequaquam verò corruptela, utitur Regnum Galliæ, Guido Papa *decis. Gratianapolit.* 59 *& 297. & post Johannem Fa-*
42. *brum* Boerius *in consuet. Beturicenses* §. 1. *de consuet. feud.* Chassan. *consil.* 8. *n.* 18. Capitius *decis. Neapolitana.* 10. *n.* 4. Regnum Neapolitanum, Afflictus *in c.* 1. §. *filia n.* 6. *de success. feudi*, Mantica *de tacit. & ambig. convent. lib* 3. *c.* 15. *n.* 7. sola Corona Regia, ut dictum est, excepta. Carolus Molinæus, *in consuetudines Paris.* § 20. *item contra filios n.* 2. Andr. Knichen *de Saxon. non provoc. jure cap.* 3. *n.* 113. *post. Wilhelmum Paradinum de antiqua Bourga cap.* 10. Camillus Borelius *in summa decisionum tit* 34. *de feudis n.* 169. Maynarts *decis.* 30 *n.* 5. *lib.* 3. *&c.*

43. Eadem est, uti legitima consuetudo, non, ut corruptela, vel nullitas, recepta in Regno Siciliæ; Isernia *in d.* §. *& quia & ibidem.* Laudens *n.* 33. Decius *consil.* 445. Duennas *regula* 309 *n.* 1. Mantica *d. l.* 3. *de ambig. conv.* 15. *n.* 29. Philippus Matthæi *consil. Marburg.* 26. *n.* 174. *lib.* 2. Vultejus *consil.* 30. *vol.* 3. qui idem testantur de Suevia; Zasius *part.* 8. *de feudis n.* 42. Mozzius *de*
44. *substantia feudi. n.* 92. Wesenb. *consil.* 74. In Urbe Patavina, &c. Curtius *part* 3. *num.* 10. Belui-
45. so *in d* § *& quia.* Baptista Ferretus *consil.* 87. *n.* 20. *vol.* 1. In Sabaudia, & de Regione Pedemon-
46. tana, Menoch. *Recup remedio* 9. *n.* 25. In Ducatu Megapolitano. Cothmannus *respons.* 84. *vol.*
47. 48. 2. Jacob Tomingius *consil* 4. *vol.* 1. In Westphalia, Marchia, Clivia, Johannes Goddæus *consil.* 25.
49. 50. *v.* 1. *Marpurg, &c.* In Ducatu Holstein; Wesenb. *consil.* 208. *vol.* 5.
51. 52. 53. Talia sunt Feuda in Belgio; Agro Luxenburgensi, Lymburgensi, in Lotharingia, Geldria,
54. 55. Item Feuda Lossensia, Montfortia, in Comitatu Kukiano, Valckenburgo, Ducatu Juliacensi, Mon-
56. 57. tensi, Christinæus *decis. Belgicarum tom.* 1. *decis.* 354. *n.* 7. Mager us *de Advocatia Armata, cap.* 9.
58. 59. *n.* 255. Sand *tit.* 2. *c.* 1. §. 1. *n.* 10. *& seqq. &* §. 7. *de feudis Geldricis*, Goddæus *consil.* 37. *n.* 774.
60. 61. 794. 795. *& n.* 832.

62. De Feudis Marchicis extat Constitutio Ducis Clivensis quam refert Webenerus *sub lit. F. in verbo* Fuldische Lehen, *&* Goddæus *consil.* 25. *n.* 99. *vol.* 2. Schrad. *consil.* 12. 13. 14. *n.* 129. *fol.* 913. *& n.* 164 *fol.* 702. *tomo* 10. cujus tenorem *supra num.* 13. inseruimus.

63. Feuda autem Juliacensia promiscua esse, directe testatur Herman. Vultejus *consil* 11. *n.* 93. *lib* 4. quod & ego ipse verum esse, experimento didici, quando ante non multos annos, pro quadam agnata, cujus feudum Ruelstorff, Satrapa Duranus à Serenissimo Principe Palatino Neoburgico emendicaverat, atque occupaverat, restitutionem in Cancellaria Dusseldorpia obtinui. Adeo, ut, quamvis Serenissimus Princeps, in recenti suo ad provinciam adventu, Consuetudinum patriæ ignarus, ad revocandam gratiam ægre adduci potuit, tamen per Consiliarios informatus, quod nulla in Ducatibus Juliacensi, & Montensi essent feuda Masculina, nisi in quorum Investitura id esset specifice expressum; filiam ad feudum admisit.

Huc facit, quod ex Cancellaria Duisseldorpiana luculentissimum prodiit exemplum, de domo, & respective dominio Gartzen, quando in Investitura distinctio posita fuit, inter feudum commune Juliacense, in domo antiquitus consistens, & feudum masculinum, Jurisdictioni ejus adhærens, quæ differentia locum non haberet, si omnia feuda Juliacensia essent masculina. Series investituræ sic habet.

VOn Gottes Gnaden wir Wilhelm Hertzog zu Gulich, Cleve und Bergk, Grave zu der Marck und Ravensberg, Herr zu Ravenstein, thuen kund. Als das Hauß Gartzen, mit seinem zubehoer, von allweg ein gemein Gulichs lehen gewesen und noch ist, auch von etwan Wirichen von Gartzen, in den jahren dausent vierhundert und acht, von unserem Vorvatter Hertzog Rheinhardten zu lehen empfangen, wie gleichsfals von besagtem Wirichen vader Henrichen von Gertzen, auch geschehen, und als der hochgeborner Fürst, Herr Wilhelm Hertzog zu Gulich und zu dem Bergk, rc. unser lieber Anherr, seliger gedechtnuß, Wirichen die herrlichkeit und gericht zu Gertzen, für sich und seine Erben zum manlehen gestalt, und jnnen dermassen in dem Jahr 1500. damit belehent, inhalt desselben lehenbrieffs: Und aber berurt hauß Gertzen und desselben zubehoer, von den von Gertzen, biß anhero mit empfangen, auch Wirichen von Gertzen, den die herrligkeit und gericht zu Gertzen zu manlehen, wie obgnt. verlehent, sondern Leibserben thoedts abgangen, derhalben die Agnaten solcher herrligkeit, welche in Wirigs persohn ein newlehen gewesen, sich nit zu erfrewen gehabt, also das bestimbt hauß mit seinem zubehoer, von wegen der nit empfiengnuß: dergleichen die herrlichkeit und gericht zu Gertzen, als ein man- und newlehen, uns als dem Lehenherren heimgefallen, und gute fueg gehabt, dieselbe vorlengst zu uns zunehmen und zu behalten, so haben wir doch solches biß dahero gnädiglich verpleiben lassen. Und also die erbare Anna von Blatten, hiebevor ahn Dierich von Gertzens Bruders Sohn, verheyrahtet, auch mit jme etzliche kinder, doch keine sohn gezielet, und

unsern

unseren lieben getrewen Wilhelmen von Gertzen unser Ambtman von Munstreiffel, und Johan von Merode zu Schloßberg, ihre angemaste gerechtigkeit zu obged. hauß und zubehoer zu Gertzen, dergleichen der herrligkeit und gericht, gedachter Annen von Blatten, Wittiben, und ihren Kindern, mit handt, halm und mundt, wie sich gebuirt, auffgetragen. Demnach bekennen wir vor uns, unsere Erben, und Nachkomlingen, daß wir uff underthienige pitt, und erpietung berurter wittwen, und ihrer freundschafft, sonderlich aber in ansehung der trewer dienst, so uns der Erbar, unser Rath und lieber getrewer Johan von Blatten, Probst zu Aichen, unser Canzlar, vielfeltig beweist die angt. versaumnuß und verfall beider vorgeschriebenen Lehen, auß sonderlichen gnaden nachgelassen: Und haben derwegen unsern lieben getrewen Conen von Binßfeldt, welcher ahn gedachter Annen von Blatten, ehedachter Maria von Gertzen verheyradt, uff heut dato, in beysein unser Mannen von Lehen, nemlich unser Rath und lieben getrewen, Werners von Plettenberg unsers Marschalcks, und Ambtmans zu Berchen, und Claesens von Harff unsers Cammermeisters, und Ambtmans zu Geilenkirchen, mit obbestimbten hauß zu Gertzen, und desselbigen zubehoer, als mit einem gemeinem Gülischen : und mit der herrligkeit und gericht Gertzen, zum Manleher belehnt, wie die von uns, als von wegen unsers Fürstenthumbs Gülich zu lehen gehen, und zu empfangen gebuirendt sein, inhalt der voriger Lehen und Reversalbrieff, davon meldenden, beheltlich uns, unser Erben, und Nachkomlingen, unsers rechten, und fort jederman deß seinen, von dem vorg. Lehen hat uns auch nun genendter Coen von Binßfeldt, gewohnliche und gebuirliche Hulde, und aidt gethaen, als er, und seine Erben vortan, so duck es vonnöhten sein, und sich gebuiren würde, doen dieselbe Lehen von uns, unser Erben und Nachkomlingen, Hertzogen zu Gulich empfangen, verdienen und vermannen, unser beste werben, negst warnen und kieren, uns mit schuldigen dienst verbunden sein, und sonsten alles das darauff thuen sollen, was getrewen Lehenman, ihrem Herren, von solcher Lehenschafft schuldig und verpflicht sein zu thuen, sonder argelist. Urkundt der warheit haben wir Wilhelm Hertzog vorg. unseren Siegel vor uns, unsere Erben, und Nachkomlingen an diesen Brieff thuen hangen. Gegeben zu Gulich in dem Jahr unsers HErren 1556. uff den 20. Tag des Monats Augusti, &c.

Aus befelch meines Gnädigen Herrn Hertzogen hochgemeldt

Johan Waßenbergh.
Eberhardt Jul. &c.

Hoc loco, obiter notandum, Jurisdictione in feudum data, censetur data privative, non cumulative, & ita Principem in ista Jurisdictione, sese in prima instantia, intromittere non posse, Rolent. *cap. 5. conclus. 5. in principio.* Unde intelligere est, feuda cum expressione masculinitatis facilius præsumi ex liberalitate, & mera gratia Principum esse profecta; communia verò, ex oblatione ipsorum Vasallorum data, Jurisdictio enim facilius Principem pro fonte agnoscit, quam Dominium rerum singularium, juxta Bart. & DD. *ad l. deprecatio ff. ad l. Rhodiam de jactu.*

Clivenses verò habent hoc privilegii, quod eorum feuda Domino aperta, ultra annum & diem à Domino retineri non valent, sed proximo de sanguine cujuscunque sexus sunt, tradenda, Sande *d. tr. tit. 3. cap. 1. §. 8. n. 7. pag. 171.* Huic adstipulatur Responsum testamento feudali secundum *n. 239. in 4. Symphorem. Camera*, dicens, non modo sorores cum fratribus, sed & defunctorum viduas in terra Juliacensi, aliquando successisse, mihi *p. 91.*

Nec etiam videtur hoc tempore consultum Ducibus Juliæ, sustinere, feuda Provinciæ Juliacensis esse Recta & Masculina, ne sibi ipsi, & Ducatui, lite pendente in successione, faciant præjudicium, cum non debeant membra discordare à capite, *c. cum non liceat de præscript. l. cum diversis ff. de usu cap.* maxime quando sub Judice Cæsare lis est, cujus eventus solet esse dubius, *l. quod debetur, ubi dd. ff. de peculio*, ita, ut cææ fortunæ æquiparetur, *l. homines ff. de statu hominum l. eos C. de appellat.* 64.

Nam dispositum in capite, ad membra quoque adaptatur, *l. 1. ubi* Bald. *n. 7. C. si rector Provincia*, Schradetus *de feudis part. 10. Sect. 1. n. 85 & sect. 10. n. 224.* Gigas *consil. 16. n. 4.* Menoch. *consil. 148. n. 12.* qui simili argumento utitur à feudo ad feudum, Decius *consil. 309. n. 7.* quos refert Berous *consil. 109. n. 4 & seqq.* per textum in § *finali Instit. de satisdat. c. cum liceat. x. de majoritate & obedien.* Paulus de Monte Pico *consil. 96. n. 20.* 65.

Sic Regnum Siciliæ perhibetur hæreditarium, unde omnia ejus feuda hæreditaria esse dignoscuntur, Andr. Knichen *de vestitur. pact. par. 1. cap. 2. n. 25.* ubi plures allegat, Garzonius *de fœminis ad feuda recipiend n. 179* 66.

Attamen pro ipsis quoque Ducibus calculum fert, Andreas Knichen *de vestitur. paction. p. 1. cap. 3. n. 10. & 11.* ubi cum nominasset Ducatum Clivensem & Juliacensem, subjicit, de quibus modo 67.

modò jubet Plato quiescere : Rara (inquiens) temporum felicitas, ubi sentire quæ velis, & quæ sentias dicere licet, veritus fortè, ne suspicio favoris, fidei detraheret, cum tamen boni Principes, monitores non aspernentur, P. Adam. Conzen. *lib. 1. polit. cap. 22. §. 5.*

68. Quo loco tamen allegatus *Dn. Knichen*; Thuringiæ, Landgraviatum promiscuis feudis annumerat, ut & Coburgicam & Hennebergicam ditionem.

69. Nec est, quod quisquam mihi hoc loco filiarum Conradi Hoeckinck de feudo in Buir destitutarum (ut hoc quoque obiter præoccupem) exemplum objiciat, quia hoc ex defectu familiæ de Hoeckinck, quæ in documento in Extractu sub N. 1. in actis verò num. 21. signato, in data Anni 1443. inter successores Nobilium Familiarum numeratur, & adhuc hodie mascula prole abundat,

70. contigisse dici vix poterit. Quandoquidem Agnati ejusdem nominis & Clypei, tantùm habent pro se præsumptionis, quod sint ex descendentibus primi acquirentis, ut in dubio, Dominum ab apertione Feudi excludant, nisi Dominus ipse per exhibitionem primæ Investituræ, suam intentionem probaverit; idque secundum vulgares Juris regulas, modo agnati, in re tam antiqua, aliquas etiam leves probationes adducere possint, ut in terminis consuluit Regn. Sixtin. *Marpurg. consil. 11. lib. 2. circa finem.* Hinc in *Franconia* agnati succedunt etiam in novo feudo *teste* Wehenero *in obs. practic. litera* K. *verbo* Kraiß *mihi pag* 451. allegans *præjudicium ex Gyland. decis. 27. lib. 2. n. 6. 46. 51. 66. 77. folio* 204. *videatur his* Rosenthal. *cap. 2. concl. 28. n. 7. & 8.*

Huc facit textus disertus *in cap. 1. de investitura in maritum facta*, (*ibi*) item placet agnatum non semper cogendum probare feudum esse paternum, sed ab adversa parte, novum esse probandum &c. & quæ sequuntur &c.

71. Dominus enim qui se in diversitate rami fundare vult, eam, uti fundamentum suæ intentionis,

72. probare habet, *l. actor. C. de probat. l. qui accusare C. de edendo.* Et qualitas fundamentalis probari debet. *Glossa recepta in l si vera §. qui pro rei, ff. qui satisd.* Covarr. *variar. resolut. cap. 6. l. 2. num. 1.* Ut taceatur filiabus Hueckink non tantùm feudalia, sed etiam, absque dubio, allodialia ablata esse, quo prætextu, viderint, quorum ea de re notio est.

73. Quinimo generali consuetudine Germaniæ receptum est, ut collaterales ad successionem in infinitum admittantur, teste Mynsing. *cent. 2. obs. 95.* Sonsb. *par. 9. num.* 84. Haneton. 2. *feud. 5.* Duaren. *de feudis, c. 11. num. 16.* Clarus § *feudum quasi 79. num. 3.* Wesenb. *c. 6. n. 19.* Covarr. 3. *variar. resolut. cap. 5. num. 4.* Zasius *par. 8. num. 5.* Herm. Vultejus *lib. 1. c. 9. num. 104.* Quod tamen editio nova num. 217. vers. *atque hoc ita generali*, aliquantulum mutavit; Quamvis verba etiamsi à primo acquirente non descendissent, (utrobique posita) in allegatis non reperiantur, sed potiùs contrarium, succedere scilicet collaterales, qui tamen à primo acquirente descendant, adde Schrœderum *consil. 12. num. 340. vers. nec obstat.*

74. Quia igitur Diœcesis Coloniensis sita est inter Ducatum Montanum, Geldriæ, & Juliacensem, præsumitur ejusdem esse consuetudinis. Vicinitas enim operatur communicationem consuetudinis, & extensionem *c. super eodem x de censibus.* Gœddæus *d. cons. 37. num.* 1150. ut infra in tertio Vasallorum fundamento latissimè deducetur.

75. 76. Porrò de feudis Ecclesiasticis, fœminis patentibus in patria Astensi, testatur Roland. *consil.*
77. 78. 48. de Episcopatu *Suericensi*, Cothmann. *d. resp.* 84. *num.* 57. *Metensi*, *Leodiensi*, *Monasteriensi*,
79. 80. *Ultrajectensi*, *Osnabrugensi.* Henricus Rosenth. *cap. 7. conclus. 3. num.* 18 *& cap. 1. consil. 14. num.* 31. Gœddæus *d. cons. 37. n.* 744. 794. 795. 857. 858. *& passim per totum*, Wehenerus *sub lit. F.* Fuldische Lehen *& tit.* Krumbstabische, *ubi & de Abbatia Corbejensi*, *& de domo* Kauffunger, Hyrsfelt.

81. De Osnaburgensi tale adfert privilegium Sandius *d. §. 7. num. 4.* & cum bonis feudalibus Diœcesis Osnaburgensis observavimus, sicut quondam Theodoricus de Horn, & ultimo Reverendus Cornelius de Riepolt, & eorum prædecessores, de antiqua consuetudine facere consueverunt, videlicet, quod extantibus de sanguine maribus vel fœminis, vel iis genitis, Curiæ talia feuda non aperientur, sed tales mortuis succedere poterunt, & eos infeudabimus, Sande *d. loco n. 4. pag.* 106. *edit. post.* 99.

82. 83. In Regnis etiam Angliæ & Hispaniæ, Lusitaniæ, Scotiæ, Cypro, Armeniæ, Valentiæ, si-
84. 85. milis est successio fœminea, Forsterus, *de success. cap. 23. num. 56.* Gœddæus *d. num.* 744. Fred.
86. 87. Sand. *d. tit. 3. §. 1. num.* 10. Magerus *c. 7. n.* 255. de Bolgiensi consuetudine testatur Modestinus
88. Pistor. *consil. 23. vol. 1. num. 21.*

De Abbatiis testimonia Doctorum Veterum extant, de Fuldensibus, Hirsfeldensibus, Cor-
89. 90. bejensibus præter Gœdd. *d. cons. 37. lib. 4.* Paulus Matthias Wehenerus *in dictis practicis observa-*
91. *tionibus sub dictione* Fuldische Lehen, ubi istam promiscuam successionem ampliat, etiamsi investitura data pro feudis rectis, zum rechten Lehen, allegans Gemel *de Feudis, part. 10. feud.* 143. Henrich-
92. man. *cons. 73. num. 8. vol. 3.* etiamsi in investituris additum sit, zu einem rechten lehen verlehendt.

Quibus addi ex notoria fama possunt Abbates Werdensis, & Indensis, quorum prior habet
93. 94. plures quàm 250. Vasallos Nobiles, inter quos sunt Duces, Comites, Barones: Posteriori etiam homagium præstitit Dux Juliæ Wilhelmus f. r. Quâ autem viâ jugum illud excussum sit, non est hujus

hujus loci & temporis disquirere. Et licet inter Werdensia, nonnulla sint feuda specialiter masculina, tamen illa cum certa sint & sub certo numero; non faciunt Regulam, sed tantùm exceptionem, prout similiter de Geldriensibus testatur Sande *dicto commentario de feudis Gelricis*. sed ex potiore parte fit denominatio & regula *l. si is qui in alium ff. de acq. rer. dom. l. quaritur ff. de stat. hominum l. 1. in pr. ubi Glosa ff. de verb. obligat.* De Abbatissis idem est judicium, V. G. in Capitolio S. Quirini S. Cæciliæ ac similes &c.

Ubi obiter iterum notandum, quod Curia *Gelrica* quamvis habeat diversas feudorum Nomenclaturas, inscriptiones vel intitulaturas, de feudis Zutphanicis, Clivicis, Hollandicis, rectis, & Imperialibus zum rechten Mannlehen und Reichslehen, Cölnischen Lehen, und Stifftslehen: tamen Feuda Coloniensia dantur promiscuè fœminis, sicut documentum investituræ cujusdam domus (nunc areæ seu ut vocant domistadii) in Novesio, Jure feudi Coloniensis zum Cölnischen Rechten, est fœminæ collatum, juxta Documentum sub num. 387. ad acta datum & registratum, quod in ultimo Capite infra luculentius ostendetur & sub num. 84. secundæ Centuriæ Krumbstabs. 95.

Quia igitur Consuetudo recipiendi fœminas promiscuè ad feuda, tot Regnis & Nationibus probata, corruptelæ per Adversarios argui nequit, non profuit nec proderit etiam Trevirensi Archiepiscopo nonagesimo quinto, quod non satis fidens juri feudali, in puncto devolutionis feudorum, simili privilegio contra Consuetudinem, quam procul dubio & ipse sensit vigere; se munire conatus est, quando Anno 1374. ab eodem Carolo IV biennium post diploma Friderici à Sarwerden (eâ occasione usus, quando Carolus Imperium filio suo Wencislao, tum pubescenti meditaretur) sub clausulis multò magis exorbitantibus obtinuit, supra citato Kiriandro pag. 154. teste, ut Episcopus de Nobilibus Vasallis & ministralibus Ecclesiæ suæ, ac de eorum feudis, secundum formam Aulæ Regalis seu Imperialis judicare posset. 96.

Frustra enim precibus impetrare conatus fuisset, quod jure communi feudali sibi sciebat esse concessum, nisi experientia uterque Archiepiscopus didicisset; Jus feudale Mediolanense, in suis Diœcesibus usu non esse receptum, aut certè, contraria Consuetudine antiquatum *l. 1. C. de thesauris lib. 10. l. si ut proponis C. de ædificiis privatis l. aut Prætor. §. 1. ff. de jurejur. l. postliminium §. 1. ff. de captiv. & postlim. rever.* 97.

Diplomate illo Treverensi, inter cætera, continetur, Vasallos intra diem & annum feuda sua requirere atque recipere debere, nec ea, præter Domini voluntatem, alienare aut obligare posse, alioquin libera potestas Archiepiscopo conceditur, protinus, absque ullo juris ordine, talia feuda sibi vendicandi, quod est illud ipsum, quod putativo Coloniensi privilegio quæritur; à parte Vasallorum verò, negatur. 98.

Sed &, eodem Authore, pag. 168. nec non pag. 171. manifestum evadit, tale diploma, non nisi armorum & multorum motuum occasionem suppeditasse, nec illud receptum fuisse, quando Otto 96. Archiepiscopus Anno Christi 1424. post obitum Joannis Domini de Kempenich (cujus in Extractu Krumbstab passim sub numeris 2. 3. 4. 5. & 31. fit mentio) sine masculo hærede decedentis, arcem armatis copiis obsedit, & deditionem non alia lege, quàm ut cognatos fratres Schoneck, de eodem feudo investiret, obtinuit. Et Joannes Badensis 99. Archymistes, Castrum Hono'stein, Nicolao Advocato Domino ejus postremo, absque masculis hæredibus defuncto, non nisi militari manu, nec non magnæ pecuniæ dispendio, obtinere potuit, quandoquidem, illum decem millia florenorum Rhenensium in filiam unicam istius Advocati expendere oportuit. Quod certe facto opus non fuisset, si Diploma Carolinum etiam opinione & conscientia ipsiusmet Archiepiscopi sustinere potuisset. 99.

Quamvis autem, ego, hoc temporis articulo, de potestate Imperatoris disputare non intendam, an scilicet Princeps per Rescriptum, rationabilem consuetudinem, in præjudicium tertii non auditi, nec vocati tollere, aut pro corruptela, ut Æthiopem album, vel nivem nigram, declarare possit, me desuper *ad Clementiam Pastoralis de re judicatâ*, remittens: tamen, si, quod alii peritiores de tali Diplomate scripserint, censuerintve, pro causæ, de qua agitur, utilitate; retulero; neminem, qui se veritatis amicum profitetur, à me offendendum esse, confido. 101.

Verba itaque Kiriandri, vel potiùs Aventini, vel aliorum, d. parte 15. Commentariorum, de Treverorum Augusta, pag. 155. sic habent. Sed ad Carolum redeo, idem Septemviris complura est pollicitus, &, cum solvendo non esset, vectigalia, nervos Imperii, illis distribuit: imperium, alioquin in ruinam pronum, pessum dedit &c. contra auspicia & intercessiones, adversus leges avitas, & patrias, contra morem majorum, novo, & pessimo exemplo Imperium sibi primum, deinde filio mercatus est, quæ omnia, quam cordi fuerint Deo immortali, hodiernus probat exitus &c. & pag. 118. 102. 103.

Carolum ista de causa deplumasse Aquilam, eviscerasse Imperium, Nervos Reipublicæ conscidisse, ac ejusmodi multa parum commoda, vulgò memorantur, & nota sunt, Kunoni etiam Treverorum Pontifici nominatam ingentem pecuniæ vim solvisse in Annalibus Agrippinensium, pag. 119. proditum est. 104. 105.

Atque, quæ vel ab eodem Carolo & Wenceslao, vel à Superioribus Augustis & Cæsaribus olim 106.

olim concessa privilegia, ea ipsi isthac conventione irrita, nullaque esse statuerunt, quatenus Cunoni, vel ejus Episcopatui adversarentur &c. & paulo post, Wenceslaus Francofurto ad Aquasgraneas profectus ibi, mense Junio ineunte, coronatus est; à Friderico Archiepiscopo Coloniensium,
207.
108. quem in eorundem annalibus, isthoc saltem nomine, aureorum nummorum quadraginta millia tulisse proditur &c. & nonnullis interjectis. Adeo nihil non indulsit Carolus, quibusdam Episcopis, quo vel oppressa, neglectave Justitia, Majestateque Imperii, corruptis illorum suffragiis, filius Romanorum Rex diceretur; & iterum pag. 159. In Catalogo Cæsarum supra de Carolo IV. Imperatore & Wenceslao Rege commemoratum est, Cunonem Archiomistam ab iis, Anno Christi
209. 1374. & 1376. diplomata, parum convenientia nomini Augustorum, Supremæ que Majestati adversa, sicut jam prius relata sunt, videri impetrasse. Quo loco privilegia ista, ratione feudorum, digito quasi designat Kiriander.

210. Porrò pag. 160. pergit. Excommunicati ab Episcopo, vel ejus Officialibus & Judicibus ultra annum & diem pertinaces, per ipsum Archiepiscopum, vel ejus Curiæ Magistratum proscribi, & in Imperiali Banno poni, atque à cunctis vitari jubentur: Imperii quælibet obligata, alienata, venditave, a quocunque redimendi, sibique retinendi facultas &c. Archiepiscopo confirmatur. pag. 161.

212. Archiepiscopum Trevirensem inimicis suis justum bellum indicere, & in Expeditionibus suis vel Imperii, quovis locorum victualia capere pro arbitrio posse, nec inde ad damna, vel præstationes ullas teneri debere, exprimitur.

Omnia feuda Ecclesiæ Treverensis, ad eandem, & ad Archiepiscopum, eisdem modis devolvi, quibus ad Cæsarem, vel Imperium solent, nec ad prolem fœmineam devolvi debere, nisi de tali privilegio clare doceatur, pariterque jus tutelæ exercendæ, Vasallorum suorum impuberum &c.

213. Si quæ collatio beneficii cujusdam Diœcesis Trevirensis Cæsari competat, ipso Archiepiscopo Treverensi personas idoneas præsentari debere, pro institutione obtinenda declaratur.

214. Omnia privilegia, literæ Cæsareæ: quibusdam locis concessæ, nec non omnia statuta, consuetudines, usus; quatenus adversantur præmissis, cassantur & tolluntur; cum promissione defensionis, & non contraveniendi, per ipsum etiam Imperatorem &c. cum suppletione defectuum, & solennitatum sub pœna centum librarum auri puri &c. Ubi nota similem pœnam prætendere, Archi-Episcopos Colonienses, & esse quasi sagittam ex una eademque pharetra depromptam.
215.

216. Pergit pag. 164. Kiriander, cum plura similia exorbitantia diplomata per Treverenses Archymistas impetrata recensuisset, pariterque, inquit, satis enorme videtur, quod iisdem Pontificibus conceditur, omnia imperii bona, ubicunque reperiantur obligata, alienata, venditave, ac eodem jure seu titulo sibi habere, quo possessores &c.

217. Item quotiescunque pro negotiis Ecclesiæ suæ in Expeditione sint, per se ac suos Capitaneos, vel Marischallos, in quemcunque locum diverterint, cum gentibus, & comitiva sua, victualia, & alia necessaria, pro se & gentibus suis, omni Iure & modo, sicut Imperator & Sacrum Imperium, libere ac propria autoritate recipere, non obstante contradictione cujusvis, nec ad damna, aut aliquod interesse, ex præmissis teneri, quibuscunque Status aut eminentiæ fuerint &c. plura hujusmodi immensæ munificentiæ, nec non, ad aliorum injuriam Regalia ista, Caroli Quarti continent. Hactenus ille.

218. Concludat hæc Testimonia Kiriandri, Exemplar aliunde petitum, sententiæ videlicet Degradationis ipsiusmet Wenceslai Romanorum Regis, quæ est apud Goldastum in Reichs-Satzungen fol. 158. referente Paulo Matt. Wehen. in practicis observatio. lit. B. in verbo Blanckett, &c. daß er um gelts willen, seine Abgesandten, mit unbeschriebenen Brieffen, die man nennet Membranen, und mit seiner Majestadt Insiegel besiegelt waren, ins Reich geschickt, darinnen hernacher die Legaten, oder dennen die Membranen wurden, under dem Königlichen Insiegel schreiben, was sie wollen, dadurch das heilig Reich an seinen Würden und Nutzen, schädtlich beraubt und entlediget worden, Sententia lata Anno 1400. 20. Augusti. §. 2.

219. Nihil attinet hoc loco absurditates horum privilegiorum multis exaggerare, quod Imperator non possit facere parem in Imperio, ut dixit Baldus in prœmio Feudorum n. 33. aut præjudicare Successoribus, aut utilitati publicæ, quæ late prosecutus est, Referens Cameralis in Symphor. tom. 1. par. 2. tit. 11. voto 5. n. 10. 12. 17. 19. 23. 26. & passim, quo lectorem brevitatis causa remisisse sufficiat.

Facere enim sibi æqualem vel majorem non esset potentiæ sed impotentiæ, & quasi implicat contradictionem. Unum enim diadema duo capita non capit nec tegit, Nec quemquam jam ferre potest Cæsarve priorem; Pompejusve parem juxta Lucanum.

Elliget itaque nunc Archi-Episcopalis Syndicus, utrum velit Trevirensibus Archi-Episcopis concedere, ut Felonia omnia ex Diœcesi Coloniensi, Andernacense, Lynsense, Bonnense, Sontium, Cæsar Insulanum, cum toto oppido, nec non Berkanum reluant, sibique habeant, itemque militiam Trevirensem universam in hac Diœcesi alant, ac de Commeatu ac annona provideant: An verò confiteri velit, istius farinæ privilegia omnia, & inter cætera illud à se jactitatum,

nec

nec dum productum; evidentis iniquitatis nomine, inane esse, *l. Tiberianus C. de feudis limotrophic.* 120.
lib. 11. Sicut sententia quæ evidentem continet Juris errorem est; & dicitur, ipso jure nulla *l.*
ea quidem C. de accus. Vincent. Caroc. *de Exceptionibus contra sententias, num. 21. & seqq.*
Ut autem tandem punctum illud diplomatis Carolini finiam, non deest suspicio alicujus vel 121.
erroris, aut saltem Scrupuli Historici, quod Syndicus Archiepiscopalis allegat illud à Friderico
Sarwerden impetratum, Anno 1372. pridie nonis Julii, cum tamen ex historiis non constet il-
lum Fridericum tunc temporis actualiter Archiepiscopum fuisse. Quandoquidem Engelbertus Se-
cundus Comes de Marca An. 1370. Episcopatu se abdicavit, in cujus locum Cono à Falckenstain.
(is qui Carolum juxta superius relata, ad tam exorbitantia diplomata dementavit) pro Admini-
stratore assumptus, triennium utrique Archiepiscopatui præfuit. Imo juxta Cratopolium An. 1375.
Cono primum assumptus dicitur, qui Nepotem suum Fridericum de Sarwerden postulavit, cui ta-
men Carolus Quartus, testibus Coloniensium Annalibus, in gratiam sui cognati Episcopi Argen-
tinensis, diu restitit, de quo ad folium 270. Chronic. Coloniensis me remitto; Utut sit: (quan- 122.
doquidem alii aliter computant) tantum abest, hisce diplomatibus Alberti ac Caroli Quarti, inten-
tionem Serenissimi Principis Electoris Coloniensis stabiliri, ut è diverso, ex eisdem, consuetudo
investiendi, & non excludendi à feudis fœminas, luculentissime probetur;
Si enim in Diplomate Augusti Alberti in thesi generali enunciatum axioma, feudis Colo-
niensibus applicatum esse sustinetur, &c. necesse est, ut præsupponatur illud, tunc temporis per 123.
Supplicantem Wichboldum, ad finem impediendæ vel abrogandæ consuetudinis vigentis esse spe-
cifice & expressim petitum, tunc certum est, quod Imperator ipsi potius denegavit petita, & peten-
tem generalitate sermonis, ut iniqua postulantem elusit; alias, si voluisset, illud ipsum, juxta pe-
tita, concedere vel dare, etiam procul dubio hoc expressisset: sin verò quæstio non fuit ad hypo-
thesin applicata, æque certum est, Imperatorem non habuisse intentionem ultra petita quicquam
decernendi, minus de intentione obscure loquentis divinandi, sed locum habet axioma, tantum
concessum, quantum expressum, Gallin. *de verb. signif. cap. 28. num. 9 lib. 9. allegatur ab* Andr. 124.
Knichen *de vestit. pactionibus par. 1. cap. 3 n. 159.* Item illud: quod quis non loquitur, nec vel- 125.
le præsumitur, quia virtus sermonis ad illud non porrigitur, *l. si de certa, C. de transact. quem tex-*
tum ad hoc inducit Bald. *consil. 490. num. 1. lib. 1.* Rolent. *cap. 10. conc. 13 n. 21.* Nam & Theo-
logi *secunda secundæ quæst. 69.* tenent. Judicem non legitime interrogantem, posse ambiguo re-
sponso eludere. R. P. Content. *in c. Luca 24. quæst. 4. §. 4. &* Theologi. *2. 2. quæst. 110. cum 3.*
seqq. adde Reverendissimum D. Streversdorfium *Episcop. Ascalon. in suis comment. in quæstiones S.*
Thomæ de justitia & jure quæst. 69. art. 2.
Nam voces, sunt earum, quæ in animo sunt, passionem & voluntatum notæ, *idem* Bal. *ex* 126.
mente & verbis Philosophi in l. 1. §. sin autem in princ. de caduc. tollendis.
Cor enim datum est homini ad significandum Deo, labia autem & scriptura, ad significandum 127.
hominibus, vox enim vel litera, est instrumentum voluntatis, & intellectus rationalis. Bal. *in c.*
ex transmissa, n. 2. x. de restit. spoliator. Voluntas enim cernitur in verbis, sicut facies in speculo,
Bald. *in consil. 107. n. 7. lib. 3.*
Hinc imputandum ex iis, qui nimis effuso sermone utuntur *l. ult. in fin. C. de dotis promiss. l.* 128.
veteribus ff. de pactis. Quod enim multipliciter potest intelligi, incertum dicitur. Bald. *in l. liber-*
tinus C. de operis libertor. Mantica *de fac. & ambig.* Cou. *lib. 1. tit. 16. n. 20.* Unde sic tandem
devenitur, ad illud supra tractum axioma, quod frustra precibus quæritur vel impetratur, quod de 129.
jure communi, reperitur esse concessum *l. 1. C. de Thesauris lib. 10. l. si ut proponis. C. de ædificiis*
privatis, l. 1. ff. ad municipalem l. non oportet ff. de legat. secundo.
Quia verò Syndicus Serenissimi, in deductionali Articulo 172. expresse præsupponit, quæ-
stionem contemplatione Archiepiscopatus esse propositam, habe ein Aug uff das Ertz-Stifft Cölln
gehabt, idque ex subsecutis actibus præsumi, atqui in totis actis nullus alius actus invenitur, ex
quo ista mens colligi possit, quam, quod Anno 1372. annullatio Consuetudinis apud Carolum 130.
Quartum quæsita sit. Evidenter concluditur, tempore istorum conceptorum diplomatum, nem-
pe An. 1299. itemque 1372. Consuetudinem successionis fœmineæ in causis feudalibus in suo vi-
gore fuisse, pro cujus abrogatione nonnullos Archiepiscopos, clam apud Imperatores, data oc-
casione, laborasse, & desudasse; abique eo, quod huc usque istas, quas vocant, Sanctiones, in
medium & lucem proferre ausi sunt, donec occasio obtinendi Castri Reinßheim affulsisset. Alle- 131.
gans enim privilegium; præsupponit jus esse in contrarium. *l. quod vero cum seq. ff. de legib.* Bald.
in prælud. Feudorum n. 18. & privilegium dicitur lex privata *c. privilegia dist. 3.* & jus singulare,
l. jus singulare ff. de legibus, Iason & DD. *in l. fin. ff. de Constit. Princ. n. 27.* Rosenthal. *cap. 1.* 132.
concl. 17. glossa d.
Privatio enim præsupponit habitum; & frustra de tollenda Consuetudine laboratum fuit, 133.
si nulla fuit in rerum natura, *l. decem. ff. de verb. oblig. l. 1. §. condemnatum ff. de re jud. & jura vul-*
garia. Nicol. Everhard. *loco legali. 60. l. manumissiones ff. de justit. & jure.* Ut taceatur, quod Pri- 134.
vilegia & Rescripta, in quibus duplex jus singulare reperitur, ut hic, existimantur inutilia, & te-
meraria,

meraria, Crav. *consil.* 966. *n.* 7. *vers. sed & inutilia*. Bal. *in l.* 1. *in fine C. quando liceat ab emptione recedere*, *& ad l.* 1. *C. de dotis promissione*. Gœdd. *consil.* 18 *n.* 45. *lib.* 4.

135. Denique, quam iniquum sit, per se, quamque patulæ ad omnem injustitiam pandantur portæ, quod in istis Rescriptis & Sanctionibus minime Sanctis, Archiepiscopo, Occupatio feudorum, propria autoritate in casu deficientium masculorum concedatur, nemo qui puris ab affectibus est oculis, non videt. *c. de feudis sine culpa non amittendis* Rosent. *c.* 10. *concl.* 41. *n.* 61. 62. 63. 64. qui
136. dicit, viam facti potentioribus non indulgendam, ne inferiores opprimantur. *n.* 73. Causæ cognitio enim requiritur, Wesenb. *consil.* 37. *n.* 80. Cravetta *consil.* 412. *n.* 15. *tom.* 3. Zuchard. *consil.* 31. *n.* 136. Franciscus Vivius *decis.* 447. *n.* 14. 19. 20. *& seqq* Joannes Franc. de Ponte *consil.*
137. 60 *n.* 5. Peregrin. *consil.* 14. *n.* 17. Nec in hoc Domini assertio sufficit: alioquin ad libitum privaretur Vasallus, Cravetta *consil.* 993. *n.* 13. *tom* 6. in his videlicet, in quibus aliis præjudicare, sibi verò commodo esse potest. Decius *consil.* 606. *n.* 114. Idem *consil.* 124. 220. 357. 576. Cephal. *consil.* 302. *n.* 79. Mascardus *de prob. concl.* 228. *n.* 71. *& n.* 101. Felin. *c. cum à nobis, x. de Testibus*. Alex. *consil.* 12. *n.* 1. *vol.* 7. Crav. *consil.* 135. *& consil.* 171. *n.* 11. Corn. *consil.* 399. *vol.* 3. Ang. *consil.* 365. *n.* 2. Bald. *consil.* 326. *in fin. vol.* 1. Joannes Gœddæus *d. consil.* 37. *n.* 892. *vol.* 4.
138. Ut taceatur, secundum multorum opinionem, Dominum, etiam ad Vasallum de feudo devoluto, denuo investiendum teneri, Tiraq. *cum pluribus suo more consarcinatis. De utroque Retractu, tit.* 1. *n.* 41. Mendoza *ad consilia Romani* 22. *litera K.* Gabriel. *concl.* 1. *de Jure Emphyt. lib.* 3. Schrader. *consil.* 1. *n.* 215. *&* 576. *vol.* 1.
139. Quæ doctrina, licet in secularibus controversiæ subjaceat; tamen in feudis Ecclesiasticis, ob uberitatem benevolentiæ, minus habet dubii, & communius dicitur recepta. Knichen, *de vestit. pact. part.* 1 *c* 1. *n.* 287. *cum seqq. & c.* 4. *n.* 39. Ubi plures allegat. *Adde* Siffel. *in specul. tit. qui feudum dare possunt. in* 6. *amplias.* idque propter honestatem, ut dicit Philipp. Matth. *consil.* 26. *n.* 106. *vol.* 2. *Marpurg.* ubi subjicit, quæ honestas, si ulli alii, Episcopo cumprimis spectanda est,
140. *l. non omnis. l. semper in conjunctionibus* 197. *ff. de reg. jur. l. semper* 42. *ff. de ritu nuptiar.* An igitur hodie ista honestas recessit ab aula? quandoquidem Archiepiscopus per hoc privilegium in propria causa constituitur, Pars & Judex & Executor, quod fieri non debet, per Jura vulgata. *l. qui Jurisdictioni ff. de Jurisd. l. pen. ff. de receptis arbit. l. extat quod metus causa*, Rosenthal. *cap.* 10. *concl.* 41. *n.* 74. *&* 76. *& cap.* 12. *concl.* 4. *n.* 13. *&* 20.

Quæ Relegatio ad d. Jura vulgata omnibus obvia, & nobiscum quasi nata, quamvis hoc loco sufficere posset & deberet: tamen quia tota hæc tragœdia ex eo nata est, quod Hæredes Hurt. in Reinßheim, Feudi illius possessione, juxta sententiam Academiæ Coloniensis, prætextu quæsitæ
141. apertionis, quam redditionem vocant, etiam grassante id temporis pestilentia, dejecti sunt. Hinc operæ pretium me facturum puto, si argumenta septem, quæ *Ernestus Cothmannus* insignis ICtus, & Rostochiensis Academiæ Ornamentum, in terminis similimis induxit, suis plerumque ad declinandam invidiam verbis, nonnullis tamen interjectis ex *Resp.* 91. *lib.* 2. *à numero* 5. *usque* 17. applicavero.

142. Primum ex ratione naturali sumitur, ut faciamus alteri, quod nobis fieri velimus, nec faciamus alteri, quod nobis fieri nolimus, Matthæi 7. *vers.* 12. Lucæ 6. *vers.* 31. At Reverendissimus simulque Illustrissimus Feudi Dominus, si verbi gratia rem aliquam feudalem legitima emptione & justo titulo (prout Hurtii Castrum Reinßheim, testibus actis, num. 62. in Extractu verò num. 37.) quam forsan Imperator sibi commissam esse proponeret, utique optaret, & vellet, sibi rem venditam interim relinqui, neque se de possessione ante deturbari, quam causa commissi cognoscatur. Ergo idem Dominus Vasallos eodem jure uti volentes, indignatione aliqua justa impedire nequit, *l.* 1. *in pr. ff. quod quisque Juris l. justitia ff. de justitia & jure §. juris præcepta Instit. eodem.*

143. Secundo generalis Juris ordinatio est, ne quisquam sibi ipsi ultionem permittat, *l. nullus de Judæis & cælicolis*, neve Jure, quod habere se putat; propere nimis utatur, *l.* 1. *C. de executione rei judicata. l. si pacto. C. de pactis*, sed Judicem competentem adeat. *l. fin. C. de Execut. rei jud. l. Extat quod metus causa l. si quis in tantam C. unde vi. l. unica. C. de sequestrat. pecunia, &c.*

144. Quæ ordinatio omnibus, sine personarum discrimine hominibus, etiam Magistratui vinculum injicit, *meminerit & l. autoritatem, Cod. unde vi* quem textum notare merito deberent, qui istam potestatem auctoritate privilegii Cæsarei sub- & obreptitie impetrati, affectant, cujus verba hæc
145. sunt, autoritatem vobis Rescripto nostro tenendæ possessionis, quam vos per violentiam adeptam profitemini, accommodari, nimis improbe postulatis. Hæc Imperator.
146. Imo Magistratus ipsos (inquit Cothmannus) magis obligat & obstringit, ne scilicet ab illis occasio injuriarum nascatur, à quibus Jura nasci debent, *d. l. meminerint. Cod. eod. facit l. Julianus ff. de Judiciis, l. qui Jurisdictioni ff. de Jurisdict. & l. unica cum tot. tit. C. ne quis in sua causa judicet*, vel jus sibi dicat, ibi in re enim propria iniquum admodum est, alicui licentiam tribuere sententiæ &c.
147. *quod ibi Glossa in verbo debere, extendit ad executionem.*
148. Tertio, nullus possessorum sive juste, sive injuste possideat, possessione sua destituendus, nisi prius legitime citetur, processus ordinetur, & de ea lite sufficienter instructa, cognoscatur, *l. ult. ff. de*

ff. de acquir. poss. l. fin. C. de rei vendic. d. l. si quis in tantam. c. licet Episcopus de pr. in 6. cap. volumus 16. quæst. 4. Lapus allegat. 84 *n.* 15. Bart *consil.* 81. *n.* 3. Zarabella *consil.* 63. *n.* 1. Anchor. *consil.* 292. *n.* 1. Alex. *consil.* 103. *n.* 17. *lib.* 1. Wesenb *consil.* 2. *n.* 89. Fichard. *consil.* 7. *num.* 1. *vol.* 1. *consil.* 40. *n.* 48. *n.* 2.

Hinc est, quod vulgo dicitur, etiam prædonem, non tantum manutenendum, sed etiam ante omnia restituendum esse. Menoch. *Recuper. Remedio* 1. *n.* 109 *&c.* etiam notorium &c. *num.* 113. Et, sine citatione, amovendus non est: Menoch. *adipisc. possess. remedio* 4. *n.* 564. 149.

Ac quamvis non desint Interpretes nonnulli, qui hoc jus temperent, in eo casu, quo possessio notorie injusta est, velintque, notorie injustum possessorem, sine causæ cognitione, dejici posse, Abbas *in c. accepta, n.* 6. *x. de restit. spoliat.* Lud. Roman. *consil.* 499. *n.* 4. *&* 5. Dec. *consil.* 91. *num.* 9. Marsil. *sing.* 195. *n.* 1. Thomas Gram *decis.* 81. *n* 12. Gratius *resp* 123. *n.* 5. *l.* 1. 150.

Tamen plerique Interpretum illud temperamentum non recipiunt, sed, isto quoque casu, causæ cognitionem requirunt, Gl. *in c. ad nostram.* 21. *verbo observandum x. de jurejur.* Bald. *in l. nam ita Divus. n.* 8. *de adopt.* Ant. de Butrio *in c. vestra. x. de cohab. Cleric. & mulier.* Bart. *consil.* 1. *n.* 21. Abb. *in c. cum sit Romana, n.* 28. *x. de Appellat.* Marianus Socinus *consil.* 13. *n.* 1. *&* 12. *vol.* 2. Socin. Sen. *consil.* 17. *n.* 12. *vol.* 1. *quam sententiam apostillator Bartoli dixit esse communem in l. qui habet.* §. *quoties. in verbo dicam in fin. ff. de tutel.* 151.

Certe, verissimam eam esse doctrinam, extra controversiam est, eo casu, quo probabiliter existimari potest, possessorem injustum aliqua defensione uti posse. Abb. *in. d. c. accepta n.* 6. Philip. Decius *in l. si peccato n.* 5. *C. de pactis.* Mendora *apud Romanum consil.* 499. Qualem justam causam, hoc loco, tam generalis Ecclesiasticorum, quam specialis hujus Diocœseos, atque adeo omnium Vicinorum consuetudo evidenter suppeditat. 152.

Qua in re, etiam prætextu potestatis sibi diplomate Cæsareo, & pro privilegio jactitato concesso, id non posset, cum ne ipse quidem Summus Princeps possit alicui absque citatione & audientia, suum jus, ac possessionem auferre. Quam ne Deus quidem ipse, in protoplaste Adamo & Caino omisisse legitur, textus *est Genesis* 3. *vers.* 9. *&* 13. *& cap.* 4. *vers.* 9. Canonizatus *in Can. Deus omnipotens.* 2. 41. 153.

In hanc rem videndi recentiores JCti, Cævallos *communes contra communes quæst.* 592. Gabriel. *Roman. lib.* 3. *de jure quæsito non tollendo concl.* 1. De qua materia plenissime scripsit P. Antonius de Petra *integrum tractatum,* Sixtin *cons.* 8. *inter consilia Marp. vol.* 3. *n.* 60. *plures allegans.* Idem de Romano Pontifice dicit. *Lud. Molina è Soc. Jesu, Theologus simul & JC. absolutiss. de Just. & Jur. tractatu* 2. *disput.* 2. *conclus.* 2. Ruinus, *consil.* 89. *quamvis copiose versic. nec etiam potuit tolli Citatio, &c. lib.* 1. Apostilla *ad Romanum consil.* 569. *in verbo legitime. Idem Roman. consil.* 345. *circa princip. n.* 7. *&* 16. Card. Tuschus *tomo* 6. *lit. P. concl.* 49. *n.* 53. Navarrus *consil.* 9. *lib.* 5. *de sentent. excomm. n.* 4.

Sed, quid egemus suffragiis Doctorum, ubi habemus textus luculentos, in *cap.* 1. *x. De causa possess. & propriet.* ibi nec nos contra inauditam partem aliquid possumus definire, Clem. Pastoralis, *de re judicata gl. in c. unico de dolo & contumacia in Extravagantib. communibus & d. Can. Deus omnipotens* 2. *q.* 1. ubi dicitur, quod Deus Omnipotens, cui nihil absconditum, per se inquirere dignatus est, ut nobis exemplum daret, ne præcipites in judicandis negotiis essemus, & ne mala quorumcunq; prius præsumat quis credere, quam probare. 154. 155.

An igitur quisquam mortalis homo, majus privilegium ab Imperatore supra ipsum Imperatorem, imo & Deum quæret? Nam ne Principi quidem creditur, de proprio commodo asserenti; verbi gratia de ingratitudine & commisso. Isernia *in cap.* 1. *quo tempore miles.* Decius *consil.* 23 *n.* 5. *& seqq. vol.* 1. Menoch. *testando de communi, consil.* 103. *n.* 77. *& vol.* 1. *vol.* 4. *cons. Marp.* 16. *n.* 474. *& eod. vol.* 4. *consil.* 37. *n.* 891. *consil.* 46. *n.* 71. *&* 307. 156.

Quarto, Interpretes nostri docent, Feudi Dominum rem feudalem injuste alienatam condictione à possessore avocare debere, possessore defensione sua utente, *l. si deserta Cod. si propter publicas pensitat.* Petrus Jacob. *Aurelianensis in practica, rubrica.* 56. *n.* 5. *& rubr.* 57. *n.* 6. *cap. unico & ibi* Beluiso *verbo prædictis modis. pag.* 108. *&* Bald. *n.* 4. *quæ fuit prima causa benef. amit. c. unico, ubi* Bald. *n.* 1. Alciat *n.* 5. Præpositus *n.* 4. Afflict. *n.* 11. Schenck. *n.* 6. *de controvers. inter Dom. & Emptorem.* Panorm. *in cap. ex parte x. de feud.* Afflictus *decis.* 255. *n.* 2. *&* 3. Carol. Molin. *in consuet. Paris.* §. 30. *n.* 28. Chassanæus *in consil. Burg. rubr.* 3. *des fiefs, &c.* §. 28. *verbo Sans contentement. n.* 21. Rosental, *de feudis cap.* 9. *membro.* 1. *concl.* 2. *litera B.* 157.

Quinto, Dominum in terminis nostris, non via facti, sed competentibus remediis procedere debere, *d. c. Imperialem,* §. *callidis. n.* 21. *&* Bald. *ibidem n.* 2. Aluar. *n.* 4. Præpos. *n.* 3 Afflict. *n.* 2. Castrens. 68. *n.* 1. *p.* 2. Curt. Junior *p.* 4. *n.* 155. Jacobus de S. Georg. *verbo & promisit. Dno. præstare n.* 55. Zas. *p.* 10. *n.* 12. Molin. *d.* §. 30. *n.* 27. Oldendorpius *in classibus Rubric. de Actionibus beneficiariis, pag.* 894. *versic. cæterum, &c.* Franciscus Bursatus *consil.* 40. *n.* 38. Rosent. *d. concl.* 2. *lit. G. ubi ita refert judicatum in Camera,* in causa Krailßheim *contra* Hohenlohe. 158.

Sexto, quod potestas capiendi possessionem, propria autoritate, intelligitur de vacua; minime 159.

verò,

verò, de occupata, ut hac facti specie, v. *licet Episcopus de prabendis in 6.* Bald. *in l. si diserta n. 2. Cod si propter publicas pensitat.* Philip. Decius *in l. fin. n. 4. C de edicto Divi Adriani tollendo.* Plotus *in l. quando. n. 22. de in lit. jur.* Surd. *cons.* 160. *n.* 48. *vol.* 2. Vult. *vol.* 4. *consil. Marp.* 31. *num.* 8.

160. Septimo, quod possessionem ita demum, autoritate propria, secundum quosdam, occupare & invadere liceat; vel præveniendo, vel impediendo: si melius Jus habemus, *Franc. Sarmient. Selectarum interpretation. lib. 2. c. 13. n. 5.* Hypolit. Reminald. *consil. 689. n. 26. & seqq. vol. 6.* Andr. Geil. *de arrestis c. 1. n. 22 c. 11. n. 8.* quanquam hoc parum ad rem facit, quandoquidem in repetitionem principii incidit.

161. His addi potest pro argumento octavo, *ex c. conquerente x. de restit. Spoliator.* de sumpto, ubi dicitur, quod Judex privans aliquem possessione, dicitur committere spolium, sicut privatus. Ad quod facit *Textus in l. fin. C. si per vim vel alio modo*, Oldra. *consil. 27. de toto, &c.* Robertus Maran-

162. „ tha *disp. 1. n. 30.* Unde sequitur, quod Archiepiscopus, etiam tali privilegio putativo non ob- „ stante, cadat in pœnam *d. l. memineris & d. l. si. quis in tantam*, nempe privationis sui Juris.

163. Denique, Archiepiscopis imminet periculum animarum, & difficultas Restitutionis, sine qua salvari nequeunt, juxta Regulam, Peccatum *de reg. jur. in 6.* ideo de tali occupatione abstinere deberent, cum sæpe non relinquant, unde debitoribus solvatur, & anno gratiæ non gaudeant, sine privilegio *c. si propter de rescript. in 6* Quid enim, si sola domus sit feudalis cum suis fossatis, & ad illam spectantibus pertinentiis, non autem in reliquis à defuncto possessis, ut infra in Gelstorff dicemus, in quinto parium Curiæ fundamento circa numerum 187.

164. Præterea, Princeps, ad spoliandum, sine causæ cognitione, procedens, vel id mandans; nulliter, & absque legis auctoritate procedit, *d. l. memineris C. unde vi l. fin. C. si per vim vel alio modo.* Quis enim credet, possessores tanto tempore sibi non plura comparasse, quæ ad feudum trahi, nimis iniquum esset?

165. Quare Rescripta illa sunt ipso jure nulla, tanquam contra jus data, ideo ab omnibus Judicibus ea refutari oportet *l. Rescripta C. precibus impetrat. offer. c. si quando x. de rescriptis*, ubi Pontifex dicit, patienter sustinebimus, si non feceris, quod prava nobis insinuatione suggestum. *l. & si non cognitio C. si contra jus vel utilitatem publicam.*

166. Princeps enim sæpe propter importunitatem petentium non concedenda concedit, *l. fin. C. de petit. bonorum lib. 10. c. 2. de concess. prabenda in 6.* Felinus *in cap. cum olim. n. 4. x. de re judicata.* Alberic. de Rosate *in Rubrica de munerib. & honoribus n. 64.*

167. Hinc merito laudatur Antiochus Tertius Rex Asiæ, qui Regni sui urbibus scripsit, si quid in literis, quæ ejus nomine scriberentur, esset, quod legibus adversum videretur, crederent, ignaro se, literas illas scriptas esse, & propterea eis non parerent. Baptista Fulgos. *lib. 6. factorum, dictorumque memorabilium cap.* propterea tale Rescriptum, ex quo tota controversia, cum totius Status offendiculo, nata est, potius corruptela, quam illa ex adverso impugnata consuetudo investiendi fœminas, vocari potest.

168. Ejus itaque rei luculentissimum Exemplum præbuit Castrum Reinßheim, sub isto colore occupatum, quodque adhuc detinetur à Reverendissimo, in quo tot Jurisconsulti, in ipsa Metropoli Colonia nati, educati, docti, alti, conversati, contra Serenissimum concordibus votis consulue-

169. runt, & in quo, ob unicam vocem erroneam, in Reversali contra Investituram & contractus Emptionis tenorem, insertam, feudum non modo à fœmina cum marito, uti mere hæreditarium, & ad quoscunque hæredes transmissibile emptum: sed etiam in Judicio contradictorio, fratri uterino adjudicatum, hæredibus ex corpore Emptorum natis, novo & hactenus in hac patria nunquam audito modo, de facto ablatum fuit. Prout Dominus Rosentallius speciali suo consilio cum Clarissimis nostræ Coloniensis Academiæ Antecessoribus ante me solide deduxit.

Accedit, quod *Teste* Goddæo *consil. 37. num. 1031. 1037. v. 4.* Reversalia non ideo dantur, ut ex iis de natura & qualitate feudi, sed tantum de fidelitate constet: Investitura enim sola format qualitatem: Actus verò agentium non operantur ultra eorum intentionem. *l. non omnis ff. si cert.*

170. Ut taceatur, ae suo loco & tempori reservetur, quod illud Reversale, uti non subscriptum, sed signeto tantum signatum, ab Emptore nunquam lectum fuisse; sed in charta, quam blancam vocant, in absentia scriptum esse posse, aut quod subsignans forte literas ignorarit, probabiliter dici posset.

171. Blancketta enim, ut vocant, non prius obligant, quam subsignatum inspexerit ipse signans, & verò similiter eam cognoverit, Matth. Wehenerus *pract. obser. lit. B. in verbo* Blanckett *per legem fin. C. Plus valere quod agitur.* Innoc. *in c. 2. x. de fide instrum. c. præsumitur de reg. jur. in 6.* quod, hoc loco, factum non videtur, cum Reversalia in Cancellaria reservari soleant: Vasalli verò suas investituras tantummodo ad se recipiant, ut vix ullus sit, qui Reversalis sibi à Secretariis obstrusi, Exemplar petat.

172. Quod vel ex hoc præsumendum est, quia nulla adest subscriptio, & verbum Manlehen discordat ab investitura, & à contractu venditionis præambulo: Sigillum enim minus ponderis habet quam subscriptio, cum sit testis mutus, Bald. *in tit. de pace Constantia. versic. Imperialis n. 8.* Menoch.

consil.

consil. 113. in print. Bald. in l. 19. in fin. C. de furtis. Francisc. Marc. decis. 992. vol. 1. Colerus de process. Execut. p. 3. c. 1. n. 81. Cravetta consil. 46. n. 5. pag. 1. relata à Besoldo in thesauro practico lit. 5. §. 4. Quid igitur causæ subfuit, quod subscriptionem Cancellaria non ut fecit; aliis conjiciendum relinquo.

Nam & mandatum solo sigillo, absque subscriptione, munitum, non subsistit, decidente Matth. Berlichio decis. aurea 54. n. 6. post Bald. in l. si Procuratorem 65. ff. de procurat. n. 5. Abb. in c. 2. de solut. 3. notabili. Joannes Andr. c. quamvis, de procur. in 6. Franc. Marcus decis. 991. & 993. Couar. quæst. 22. n. 9. Kilian Koninck in processu jud. p. 2. cap. 90. n. 485. Nuda enim sigilli appositio per se nihil probat. Bald. in l. si quis per calumniam 22. C. de Episc. & Clericis. n. 7. Menoch. lib. 2. de arbitr. judic quæstion. 2. casu 113. n. 1. & seqq. Adeò ut nec epistola sigillata absque subscriptione, teneat. Bald. in proœmio ff. n. 58. Jason. in repet. l. admonendi 31. de jurejur. n. 142.

Nec juvatur hoc loco Princeps, si quis regerat, suam Serenitatem, de illis defensionibus, extrajudicialiter sufficienter informatam, ad exclusionem hæredum processisse, & de causa cognovisse, prout de discursibus utrinque habitis, ex Domini Rosenthalii causa satis liquet. Quia eo non obstante remanet obstaculum, & nullitatis vitium, quod ipse Princeps in propria causa non potuerit sibi judicium sumere, cum teste Baldo, in auth. si quando n. 3. C. de constituta pecunia, fatuus censeretur, qui contra se ipsum judicaret. 173.

Inter Dominum & Vasallum enim, ejusque hæredem pares Curiæ, non ipsi Domini, sint Judices, ab utraque parte eligendi, ita ut ne consuetudo quidem valeat, ut solus Dominus Judices eligat, nedum solus sibi jus dicat. Herman. Vultejus in Exegesi feudi §. Judex Feudalis mihi pag. 65. edit. novissi. pag. 809. & in lib. 2. de feudis cap. 2. n. 26. edit. novo n. 29. post Zasi: p. 11. n. 12. versic. hoc tamen loco. Rosenthal. cap. 12. conclus. 20. Geil. lib. 2. obs. 34. Ubi ita in Camera observatum refert. Imo etiam in feudis mere hæreditariis, Pares Curiæ judicare debent. Rosenthal. cap. 12. concl. 3. n. 46. & concl. 6. num. 14. item concl. 2. num. 48. 174.

Unde obiter infertur, quod omnes Recessus, quos Cancellariæ pro eorum Principibus dare solent, non sint sententiæ, sed meræ nullitates, ex defectu Jurisdictionis, qua nulla major esse potest: qui abusus in publicis Comitiis correctionem merentur.

Idque tanto magis, quod eos Cancellariæ, ipsiusmet Principis nomine forment, quod est directè contra tit. C. Ne quis in sua causa judicet, nec subditi & jurati Ministri, Jason & Albert. in l. nec est receptum ff. de jurisd. c. si finant x. de officio jud. delegati. c. accedens x. ut lite non contestata. Lancellotus in officio Prætoris in causa civili lib. 1. c. 9. §. 2. n. 8. Colerus de process. Executivis, cap. 1. num. 131. 175.

Et Rescripta à potentioribus in Curia Imperiali, vel Pontificia, contra justitiam, in præjudicium tertii, impetrata, non valent, per text. in l. Tyberinus C. de fundis limotrophis lib. 11. ibi amoventes quicquid vel potentia uniuscujusque licuit, vel furtiva deprecatio, addentesque nihilominus, in futurum nulli licere adversus utilem vetustatem præsentem quæ legem nostram importuna, & respuenda deposcere, ubi Andr. Bart. & Nicolaus de Neapol. dicunt illum textum facere contra habentes magnum locum in Curia, ut privilegia ab aliis impetrata, non valeant, tanquam per potentiam impetrata, facit l. 1. ff. de censibus l. fin. C. si contra jus vel utilitat. publ. ubi p. dd. omnes maximè Bald. in secunda col. vers. 4. quare & in l. rescripta. C. de precibus Imper. offerend. & in c. 1. qui feuda dare possint. Claud. Cantiunc. consil. 16. n. 66. 176. 177.

Præterea ista corruptela potiùs, quàm privilegium privatæ Executionis ac occupationis, vel ex illo manifestæ injustitiæ convincitur, quod per illud Vasalli hæredibus, non tantùm separatio bonorum allodialium à feudalibus adimitur: sed etiam Jus Retentionis, quod ipsis ratione melioramentorum competit, iniquissimè aufertur. Est enim juris non ambigui, Melioramenta per Vasallos in feudis facta, pro mere allodialibus censeri, Schraderus de feudis p. 10 Sectione 18. n. 127. Berous consil. 73. num. 39. Bursatus consil. 44. n. 6. lib. 1. Textus est expressus in c. unico §. contrario de invest. in re alien. facta. c. 1. §. si Vasallus tit. hic finit. lex, ubi Matthæus de Afflict. n. 1. & Isern. atque Præpositus & Bald. Hartm. Pistor q. 42. lib. 2. p. 2. Coler. decis. & de process. executivis p. 2. c. 3. n. 309. Schrader. cap. 3. par. 7. & p. 2. part. 9. princip ii, sectione 2. Rosenthal. cap. 7. conclus. 47. n. 10. & concl. 6. c. 10. & concl. 43. n. 16. & seqq. Clarus §. feudum quæst. 88. n. 1. Berlichius p. 3. concl. 42. n. 11. Sande. lib. 2. tit. 2. cap. 1. in pr. pag. 305. Fachinæus lib. 7. c. 65. Imo feudum pro melioramentis etiam tacitè obligari, contra Fachinæum sentire videtur Rosenthal. cap. 10. concl. 43. num. 135. Et in iis omnes hæredes; ac non tantùm fœminas, sed etiam quoslibet extraneos succedere, & feudum eò usque, donec eis eorum nomine satisfactum sit, retinere posse, Author est Schrader. p. 7. c. 3. n. 6. Albert. Brunus consil. 105. n. 7. Curtius Junior consil. 41. n. 10. Franciscus Milanensis. decis. 7. n. 80. lib. 1. Amadæus de Ponte in quæstionibus Laudemialibus q. 8. n. 3. Hart. Pistor. d. quæst. 42. n. 29. sub finem. n. 31. 32. 33. & seqq. Bart. in l. fundo. 58. ff. de rei vindicat. alias est. l. is à quo fundus 57. Jason in l. si in area ff. de condict. indebiti. Vultejus lib. 1. de feudis c. 9. n. 56. in nov. edit. n. 104. Rolandus à Valle consil. 28. Paris consil. 22. n. 68. & consil. 23. n. 91. lib. 1. & consil. 28. lib. 3. text. in c. 1. §. si Vasallus tit. hic finit. lex, &c. Ubi Matthæus de Afflict. Rosental. de 178. 179. 180.

de Feudis. cap. 7. conclus. 47. *n.* 11. *& consil.* 60. *n.* 4 *& c.* 10. *conclus.* 43. *n.* 116. *vers.* 2. *nota*, *& num.* 117. *& seqq usque ad numerum* 142. Matthias Berlichius *d. concl.* 42. *num.* 15. *par.* 3.

181. Jus enim Retentionis etiam legibus proditum est, *argumento l. si in area ff. de condict. indebiti. l. Paulus ff. de except. doli l. si necessarius in princip. ff. de pignoratitia actione.* Alex. *&* Jason *in l. si non sortem § ff. si certum ff. de condict. indebiti* Bald. *in l. fin. Cod commodat.* Et in terminis feudalibus argumento *c.* 1. §. *Si Vasallus tit. his finit. lex &c. ubi* Isernia, Alvarottus & Afflictus *n.* 9. Schraderus *de feudis p.* 2. *n.* 206. Geil. *lib.* 2. *observ.* 12. *n.* 6.

182. Hoc autem loco, plurima inconvenientia intercurrere possunt, quæ injustitiæ portas panderent, si occupans omnia, quæ invenit, reputaret pro accessoriis, quæ talia non sunt: ut colligere est ex iis, quæ tradit Goddæus *d. consil.* 37. *n.* 49. *n.* 62. *& n.* 77. Rosenthal. *cap.* 12 *conclus.* 14. *n.* 27. ubi dicitur concessionem feudalem esse, inde non infertur ea, quæ nominata non sunt, feudalia esse Goddæus *d. loco n.* 43. 46. 63. 77. Verbi gratia: Si clausula generalis cum appertinentiis &c. (quæ restringitur ad specificata *l. stipulationes commodissime & l. dolo ff. de verb. oblig.* Goddæus *consil.* 37. *n.* 902.) acciperetur, & extenderetur ad omnia per Vasallum possessa; quod utinam non sæpe fieret.

Non enim id omne præsumitur esse feudale, quod intra limites feudi repetitur Camill. Borellus *in Summa libri* 1. *tit.* 34. *de feudis n.* 404. *post* Afflictum *decis.* 267. Alciat *de præsumpt. regula.* 2 *præsumpt.* 3. Hieron. de Monte, *tract. finium regundor. c.* 96. Curt. Jun. *consil.* 184. Mangon. *decisione* 2. *in fine.*

Imo allodium feudo incorporatum, non ideo mutabit naturam allodialem, Coler. *decis.* 219. Borellus *d. lib.* 1 *tit.* 38. *n.* 14. Ideo Domini non habent in iis intentionem fundatam, sed iis incumbit probatio. Camill. Borell. *d. loco n.* 16. *& seqq.* Geil. *obs.* 62. *n.* 9. *& obs.* 69. *n.* 7. *lib.* 2. Rosenthal. *d. c.* 12. *conclus.* 14. *n.* 27. *& c.* 10. *conclus.* 43 *n.* 28. *& c.* 5. *concl.* 9 *glossa l. ubi dicit*, in dubio præsumendum non esse aliquem adeò liberalem esse, ut cum Castrum, vel unius rei directum Dominium dederit, etiam aliarum rerum dare voluisse. Huc faciunt allegata Rosenthal. *c.* 12. *concl.* 14 *n.* 28. *&* 47. *At præsertim num.* 14. *ibidem*, ubi notabiliter dicit, Prædia rustica ab onere Feudi, sui natura, libera præsumi, uti ante eum in specie respondit Cravetta. *consil.* 662 *n.* 11. *& seq. vol.* 4. Menoch. *consil.* 395. *n.* 5. *idem de præsumpt. lib.* 3. *cap.* 91. *n.* 6. Cæphal. *consil.* 250. *n.* 4. *& seqq.* Vultejus *de feudis lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 10. *edit. nov. n.* 12. Amisso enim feudo, non admittuntur bona allodialia, etiam gratia feudi comparata, *teste* Schradero 2. *p.* 9 *par. pr. sect.* 4. *n.* 6. Quæ Domini, si executio illis libera esset, tollerent. Exempla quia sunt odiosa, tacitis legentium cogitationibus commissa sunto &c. videantur, quæ de Vidua Hoeking supra insinuata sunt, & de Vidua Golstein sequuntur.

Itaque in tam evidenti iniquitate, & fomento injustitiæ, isto putativo privilegio delinquendi, non patrocinantur illæ à Syndico Archiepiscopali allegatæ (nec dum tamen probatæ) confirmationes, & minus crebræ scriptiones exemplorum, per Archiepiscopos & subsequentes Imperatores, Robertum, Sigismundum, Fridericum & Rudolphum factæ, quia respondetur ex D. Vultejo

183. *consil.* 20. *lib.* 4. *n* 76. *& sequentibus*, *& passim per totum*, quod per se nullum & iniquum, per Imperatorum Rescripta non convalescit, etiamsi adessent clausulæ prægnantes, ex certa scientia, plenitudine potestatis, & similes, quæ sæpius ex stylo Notariorum magis, quàm speciali jussione, inseruntur. Quæ certæ clausulæ non habent vim, nec nocent &c. Geil. *obser.* 77. *lib.* 2. *num.* 4 *& seqq.* Ernest. Cothm. *lib.* 2. *resp.* 10. *n.* 179. Ubi dicit tales clausulas ex Curiarum stylo sæpissimè impertinenter adhiberi, Foller. *in addit. ad Marant. pag.* 4. *distinct.* 9 *num.* 3.

185. Neque enim Imperator vel Princeps præsumitur alicui, non prævia plena causæ cognitione, jus suum auferre, aut alicui ad delinquendum portas aperire, vel viam monstrare voluisse, quod fieret, si quis in propria causa Judex constitueretur, eique libera occupatio bonorum promiscuè permitteretur.

Nec sufficit hoc loco regerere, multò meliora de nostris Archiepiscopis speranda, nec delicta formidanda, minus præsumenda esse: cum illud quoque de quolibet Magistratu præsumendum sit, eo tamen non obstante, salubriter constitutum est, ut, qui jurisdictioni præest, neque sibi judicare possit, neque uxori, neque liberis, *l. qui jurisdictioni ff. de jurisdict. omn. judic.*

186. Hinc ad evitandum irritamentum delinquendi, multa sunt Magistratui jure vetita, quæ tamen per se regulariter sunt concessa, ut patet *tot. tit. Codicis*, *ut nulli patria sua administratio committatur*, *& titulus de contractibus Judicum &c. & ne tempore administrationis proprias ædes ædificent &c.*

187. In Summa *Referens Cameralis apud Tilmannum tom.* 2. *Symphorem. par.* 1. *voto* 5. *n.* 27. *in terminis casus similis determinat*, Imperatorem in Germania, dando privilegium, non posse ullius Vasalli Jus diminuere, vel violare in iis, quæ non dependent à mera voluntate Imperatoris, allegans Bald. *in consil.* 327 *num.* 4. *lib.* 3. Bald. *&* Laud. *in cap.* 1. *de natura feudi.* Zas. *consil.* 10. *lib.* 2. *& de feudis par.* 11. Alciat. *de præsumpt. reg.* 3. *præsumpt.* 8. *circa finem.*

Denique, non esset à juris ratione alienum, si diceremus Principem, non posse jus, Consuetudine

dine quæsitum alicui sine causa auferre, quia consuetudo etiam fortior est jure positivo, Bart. *in l. viros per illam textum C. de diversis officiis &c. lib.* 12. ubi statutum derogans jurisdictioni aliquorum, intelligitur de acquisita de jure communi, non consuetudine. Nec potest Princeps auferre Dominium, per aditionem hæreditatis, vel præscriptionem acquisitum, Cravetta *consil. 7. & consil.* 170. *DD. in l. omnes cujuscunque. C. si contra jus vel utilit. public.* ubi Jason dicit, Adde, quod ista regula procedit, non solùm in Dominio directo, sed etiam in utili, quod habet Emphyteuta, Feudatarius vel superficiarius, *notat singulariter* Bart. *in l. 2. in fin. C de fundis patrimon. lib.* 12. Ergo nec per Rescriptum, quia mens Principis præsumitur pura, cui nihil placet, nisi quod justum & verum est, & nihil dare, nisi salvo Jure Tertii, & autoritate legis, *l. meminerint C. unde vi. l. nec avus C. de Emancip. liberor. l. 2. § merito. & §. si quis à Principe ff. ne quid in loco publico.* 188.

Adde quæ congessit Philip. Matth. *consil.* 26 *num.* 51. *vol.* 2. *ubi liberius loquitur.* Quod maximè hoc loco dicendum venit in prætensis Rescriptis, cum non inveniatur clausula aliàs necessaria, non obstante hujusmodi consuetudine, Jason. *in d. l. omnes.* Bal. *in l. fin. C. sententiam rescindi non posse &c.* Bart. *in extravag. ad reprimendum, in verb. non obstante.* 189.

Hæc generaliter ad diplomata Imperatorum dixisse sufficiat; Quod autem hucusque magis specialiter responderi non possit, artibus & potentia Syndici Archiepiscopalis factum est, qui omnia documenta, à se, dicis gratia, verbaliter allegata magis, quàm producta, obseratæ in Archivo capsæ, ne examinari possint, inclusit; alias videre potuissem, an istæ confirmationes, clausulas illas, ex certa scientia, plenitudine potestatis &c. haberent; an verò essent generales, quales esse solent, quando à Principibus Regalia cum confirmatione privilegiorum, ab Imperatoribus dantur: & hoc casu, generalis confirmationis, replicarem in ea non comprehendi, quæ quis in specie non esset comprehensurus *l. 1. obligatione generali ff. de pignoribus, l. 3. ff. de imit. l. qui peculis ff. de peculio. c. quinta vallis x. de jurejurando, & c. veniens eod. tit. c. ultimo de officio vicarii lib. 6.* Nec referuntur ad ignorata &c. Curt. Jun. *consil.* 170. *vol.* 2. Socin. Jun. *consil.* 77 *n.* 106. *& consil.* 126. *n.* 1. Natta *consil.* 200 *num.* 6. 190.

Et generalis dispositio non extenditur ad non verisimilia, neque ad ea, quæ quis in specie non fuisset expressurus *l. si Procurator ff. de condict. indebiti. l. quod servus ff. de acq. possess. l. si pariter ff. de his quæ fiunt in fraudem Creditorum.* Cardin. Tuschus *tomo 4. lit. G.* 191.

In alio verò casu expressarum clausularum responderem, & si clausularum illarum, ex certa scientia &c. non sit aliquando contemnendus effectus, eo tamen usque eum non diffundi, ut tam dura atque aspera, qualis est privatæ executionis, sine causæ cognitione, competentis, & non suspecti Judicis comprehendat, nisi Imperator, vel Princeps de præjudicio, & alterius damno, plenè informatus, totius rei notitiam habeat. Felin. *in c. nonnulli, n.* 12. *de Rescriptis.* Menoch. *consil.* 103. Cravetta *de antiq. temp. par.* 1. *n.* 40. Ruinus *consil.* 97. *n.* 3. *vol.* 3. Riminald. Jun. *cons.* 54. *n.* 45. Dn. Vultejus *d. cons.* 20. *n.* 80. *vol.* 4. 192.

Et clausula ex certa scientia non operatur in iis, quæ sunt facti; quia præsumuntur ignorata Martha. *de clausulis. p. 4. clausula* 1. *num.* 18. Bald. *in l. fin. vers. duas etiam &c. sententiam rescindi non posse.* Decius *in l. totum ff. de reg. jur. & cons.* 198 *n.* 6. *& cons.* 407. *n.* 23. Castrens. *cons.* 88. *vol.* 2 Alex. *cons.* 122. *vol.* 2 *& consil.* 119 *n.* 5 *vol.* 6. Curtius Senior *consil.* 49. *col.* 21. Jason. *consil.* 19. *& consil.* 119. *in fine vol.* 3. Gozad. *in consil.* 5. *num.* 15. Menoch. *consil.* 202. *n.* 149. Herm. Vultejus *consil.* 18. *n.* 57. *vol.* 3. Et generaliter omnes istæ clausulæ nihil operantur in rebus, de quibus Princeps in præjudicium tertii disponere nequit. Natta *cons.* 4. *n.* 5. Jason. *consil.* 213. *in fin. v.* 2. Crav. *consil.* 425. *n.* 33. Decian. *consil* 117 *n.* 54. *v.* 3. Vincent. Honded. *consil.* 39. *num.* 45. *v.* 2. Cephalus *consil* 133. *n.* 10. *v.* 1. Menoch. *consil* 103. *n.* 77. Et clausula ex plenitudine potestatis supplet tantùm, quæ sunt juris, non quæ facti, Cellus Ugo *in tr. clausular. claus.* 114. Rimin. Jun. *consil.* 5. *n.* 225. *v.* 3. Vult. *consil.* 46. *v.* 4. *n.* 252, 253. *&* 315. 193. 194. 195.

Ut autem scientia Imperatoris sit certa, necesse est, ut, qui vult tertio ex scientia certa præjudicare, de toto negotio plene sit informatus. Curt. Senior *consil.* 49. *n.* 35. Decius *cons.* 142. *n.* 7. Cæphalus *consil.* 133. *n.* 110. *vol.* 1. Panormit. *in c. Pastoralis §. præterea x. de officio legati*, & ut exprimantur omnes qualites & circumstantiæ, ex quibus Imperator ad confirmationem moveri posset, *juxta* Bald. *&* Jasonem, *in l. 2. C. si contra jus vel utilitatem publicam*, Panorm. *in c. super literis x. de præscriptio.*

Nec enim relevaret, etiamsi in confirmatione diceretur, Confirmationem ex certa scientia causa cognita, vel eam cum consilio factam esse; quia responderetur, ne quidem Principi credi, etiamsi de sua notitia testaretur, per *textum in Clementina* 1. *de probationibus, ubi* Abbas Panorm. *& in c. cum à nobis x. de testibus* Decianus *Resp.* 407. *n.* 23. Castr. *consil.* 46. *n.* 4. *vol.* 2. Nam non operatur in præjudicium tertii. Socin. Jun. *d. cons.* 77. *num.* 126. *vol.* 1. Roland à Val. *consil.* 7. *n.* 103. *vol.* 3. Curt. Jun. *consil.* 142. *n.* 8. Ægidius *decis.* 423. Martha *p.* 1. *clausula* 73. *num.* 10.

Quia eadem facilitate induceretur Princeps ad clausulas tales inserendum, qua inducitur ad faciendas confirmationes, Barthol. *consil.* 12. §. *maximè versic. cum utraque & versic.* ne quicquam. Si artificiales istæ clausulæ pari facilitate eluduntur & retunduntur, qua fabricantur, & ars deluditur

ditur arte. Nihil enim, ut sup. dictum, operantur in iis, in quibus Princeps, in præjudicium tertii, nihil potest disponere. Natta *consil.* 4. *n.* 5. Iason. *consil.* 213. *vol.* 2. Cravetta *consil.* 425. *n.* 33. Decian. *consil.* 117. *n.* 54. *vol.* 3. Cephal. *consil.* 133. *n.* 3. *vol* 1. Honded. *consil.* 59. *n.* 45. *vol.* 1. Menoch. *consil.* 403. *n.* 77. sed tantum supplent ea, quæ juris sunt. Celsus Ugo *in tract. de clausulis clausul.* 114. Rimin. Jun. *consil.* 5. *n.* 225. *vol.* 3. Herm. Vult. *consil.* 46. *vol*, 4. *num.* 252. 253. & 315.

Denique hoc tandem etiam præteriri non debet, omnes, qui hactenus Diœcesin hanc Coloniensem rexerunt, tanta fuisse humilitate discretione, & benevolentia præditos: ut hactenus nul-
196. lus eorum istis 300. annis usus sit, donec Castrum Reinsheim primum ejus aculeum senserit, de quo nunc sub judice lis est: aliud exemplum auditum, quod sciam, visumque non est.

197. Quinimo, salva conscientia, Seniores Consiliarii negare non possunt, primum An. 1608. 19. Septembris de mane, in præsentia 13. Consiliariorum, nempe 4. Satraparum, Tolbiacensis, Brulii, Bonnensis, & Ley in Aldendorff, nec non novem Graduatorum, Doctoris Kemps, Lti Vendlonis, L. Wintzleri. L. Hollandt. Lti Horrichs. L. Kramer, L. Palandt, Doctoris Goltschmidt. Lti Hemmerman &c. consilium in feudalibus habitum fuisse, in quo prima propositio fuit, utrum privilegium Cæsareum, Archiepiscopi, quod omnia feuda debeant censeri masculina; bestendig und ad effectum zu richten? 2. Anne præscriptio locum habeat da die Lehen 100. 200. 300. 400. oder mehr Jahren nicht seyn recognoscirt worden? 3. ob man ex super abundanti Edicta außgehen lassen wolle, die Lehen zu empfangen sub comminatione? ut habent formalia. 4. Anne Vasallus in præjudicium Domini possit refutare feudum, & nihilominus retinere & præscribere? 5. Anne Vasallus, qui intra annum & diem non recognoscit, vel petit renovationem feudi perdat feudum: & quando iste annus currere incipiat, an à tempore electionis; indulti administrandi, vel investituræ à Cæse & Regalium confirmatione? & non aperiatur Domino, vel agnatis? Item 6. verba Erblehen. Item Erb-Mannlehen, quid importent? 7. An Domini voluntate ad certum tempus feudo oppignorato, à Vasallo autem non redempto aperiatur, & Creditor suo pignore cadat, vel Dominus teneatur de credito restituendo? Et 8. an privilegium Cæsareum subsistat, quo decernitur quod feudo aperto Archiepiscopo, idem, propria autoritate, ingredi possit? & si per annum possideat, quod tum utile Dominium, cum directo plane consolidatum esse debeat? 9. Si in prima investitura ponatur feudum esse masculinum, in sequentibus autem indefinite, & promiscue, & vice-versa, cujus naturæ hoc feudum esse censeatur? 10. An parte feudi alienata, totum, vel pars committatur? & cui aperietur, Domino vel Agnatis? 11. De Judice & Judicio feudali eligendo & constituendo?

12. An feuda extra territorium Coloniense sita, ad collectas teneantur?
13. An feuda Cameræ, Cavenæ, Advocatiæ, Castaldiæ, sint personalia
14. & revocatoria quoad personam possidentis?
15. An fœmina semel exclusa, semper & in perpetuum habeatur exclusa?

Hæc ex memoriali Domini Cancellarii in Consilio quartali Anno 1608. 19. Septembris, &c. quæ certe deliberatio satis arguit, de consuetudine fœmineæ successionis, eo usque non fuisse dubitatum, minus contra eandem practicatum.

Unde mirum est, qua fiducia Syndicus Archiepiscopalis, qui procul dubio consilio vel interfuit, aut ab iis, qui interfuerunt, instructionem accepit, in defensionalibus & deductionalibus sustinere ausus fuit, Antecessores Archiepiscopos, per ista privilegia consuetudini illi obstitisse; cum ante annos tantum viginti quatuor de valore illarum Sanctionum, & de iis in effectum producendis, primum deliberari cœptum sit

198. Quapropter sequitur, Archiepiscopos hoc privilegium occupandi feuda, ex defectu sexus & investiendi filias (si quod habuissent) amisisse, cum Juris sit, quod quis contraveniendo privile-
199. gio, quod in faciendo consistit, illi renunciet, illudque amittat, Felinus *in c. cum omnes n.* 28. *de constit.* alias enim etiam privilegium per non usum, cum ejus utendi occasio oblata est, spatio 40. annorum tollitur. *Et ibi* Bart. Cyn. *in l. falso C. de diversis rescriptis Auth. quas actiones C. de SS. Eccles. Sympher. Supplic. Camera p.* 2. *tit.* 11. *vol.* 3. *n.* 5. *& seqq.* Knichen *plures allegans de Saxon. provoc Jure, in verbo Jus. c.* 2. *n.* 32.

200. Talis verò occasio probatur fuisse ex actis, in Castro Bergerhausen, sub. n. 1. in actis verò n. 21. anno nimirum 1443. atque sic ante 190. Annos; plura exempla Catalogi feudorum infra inserti, in secundo fundamento Vasallorum, num. 8.

Tertium Fundamentum Archi-Episcopale cum ejus Refutatione.

SUMMARIA EJUSDEM.

1. *Instrumenta producta sunt utrique parti communia, probantque etiam contra producentem.*
2. *Producens instrumentum, censetur omnia in eo contenta fateri.*
3. *Etiamsi cum protestatione producatur.*
4. *Occultans sua instrumenta, diffidit suæ causæ.*
5. *Syndici documenta consistunt tantum in concertantium allegationibus.*
6. *In omni lite alteruter litigantium male allegat.*
7. *Hoc loco non quæritur, an filius feudum, patre adhuc superstite, transmittat ad filiam.*
8. *Fœminæ succedunt in feudis potentia Juris, quod fallit sæpe ob pacta & Consuetudines.*
9. *Dicere non sufficit, ubi probatione opus.*
10. *Parva sunt, nulla instrumenta producere, & producta parti adversæ non communicare.*
11. *Fundamenta, nuda jactationi nixa, eadem facilitate contemnuntur, qua nascuntur.*
12. *Syndicus circa* Bergelhaussen, *contra evidentiam pugnat.*
13. *Exclusa fœmina à corpore feudi, excluditur à precio ejus.*
14. *Renunciando hæreditati, videtur adivisse & donasse.*
15. *Quod non defertur ut hæreditarium ut nec adiri, ita nec repudiari potest.*
16. *Otiosæ sunt fœminarum renunciationes in feudis masculinis, &c.*
17. *Ubi pares Curiæ sunt Judices necessarii, ibi Cancellariæ Recessus sunt irriti.*
18. *Quando contentio est inter Dominum & Vasallum, pares sunt Judices necessarii.*
19. 20 21 22. *Error Syndici Archiepiscopalis.*
23. *Clausula salvo jure Ecclesiæ & cujuscunque, non pertinet ad ea, quæ specialiter exprimuntur in instrumento.*
24. *Obscurum per æque obscurum non declaratur.*
25. 26. *Nec per repetitionem principii, in quod impegit Syndicus 35. vicibus.*
27. *Sexies* Milendunck *investiri dicitur* auß Gnaden, *nulla subsistente gratia.*
28. *Verbum* auß Gnaden, *ex gratia, &c. apponitur, ex consuetudine etiam in contractibus.*
29. *Hollandi auferendo Archivum, non vexerunt secum, memoriam consuetudinis, nec juris scripti.*
30. *In quo tamen jure, absque respectu consuetudinis, Archiepiscopus se fundare intendit.*
31. *Cancellaria hodie non ultimam tantum, sed etiam primam investituram perperam exigit.*
32. 33. 35. *Syndicus Archiepiscopalis secum pugnat.*
34. *Nimis absurdum, feudum* Helterbergh, *per mortem usufructuariæ vacasse, quod tamen pro Reverendissimo allegatur.*
36. *Absurdum est, singulari gratiæ Principis adscribi, quod soror de feudo sibi cum fratribus diviso, investiatur.*
37. 38. *Ex feudis rectis, fœmina, ne quidem legitima competit, imò ne ex mixtis quidem.*
39. *Fœminæ de feudis hæreditariis participant.*
40. *Signum promiscui feudi est evidens, dum soror, cum fratre dividit.*
41. 42. *Feuda in petitione hæreditatis non veniunt, nisi sint promiscua.*
43. Luisch *feudum promiscuum.*
44. *Absurda interpretatio est, verbum Hæres significare masculum, etiam ubi fœmina nominatur,* rechte Erben.
45. *Soror ac frater appellantur hæredes necessarii, approbante Domino in feudo* Rendenich.
46. *Hinc rectè Vultejus dicit, hæredem juxta subjectam materiam, id est, naturam feudi accipiendum, non juxta jus scriptum.*
47. *Ergo moribus nostris comprehenditur etiam fœmina, legitima & necessaria hæres dicta.*
48. *Notantur qui descendentes per verbum hæris.*
49. *In feudis impropriis hæres accipitur pro descendente.*
50. *Alias utrique sexui commune vocabulum est hæres*
51. *Hæres addita voculâ (verus) intelligitur de utroque sexu.*
52. *Ex venditione feudi, inscio Domino facta, & postea confirmata, infertur feudum promiscuum.*
53. *In claris conjecturis non est opus.*
54 55 56. 57. *Causæ, cur* Rennenberg *non veniat hoc loco in considerationem.*
58. *Cognati jus suum negligentes, sibi, non aliis nocent.*
59. *Nec huc spectat feudum* Trevelstorff, *quamdiu non probatur, filiam, quæ ob sexum exclusa esset, in rerum natura fuisse.*
60. *In feudo novo, non est mirum sorores non succedere, ubi etiam fratres excluduntur.*
61. *A Commisso ex causa feloniæ, ad successionem, perperam infertur.*
62. *Facile est, Vasallos pati sibi obtrudi clausulam gratiæ jactatoriam, ubi alias ea ipsa petuntur.*
63. *Surrogatum subintrat naturam surrogati.*
64. *Dominus non potest privare successorem ob feloniam defuncti.*
65. 66. *Nec alias si absit contumacia vel dolus.*
67. *Boni Principes non solent privare ideo Vasallos, sed citare.*
68. *Laudatur dictum Isernia.*
69. *A feudo Hæreditario non arcentur fœminæ, nec extranei.*

70. Erbs

70. Erblehen *importat aliquam feudi naturam ac servitutem, quæ ad rem liberam proprius accedat.*
71. *Composita naturam simplicium continere.*
72. Leibslehens-Erben *restringit feudum ad hæredes ex corpore Vasalli descendentes, exclusis aliis.*
73. *Periculosum est, ex assentatoriis gratia clausulis feudum judicare.*
74. *Propter verbum* Mannlehen, *Reversali* Reinsheim, *contra pacta, inserti, orta hæc tragœdia.*
75 *Similes exorbitantiæ alibi probata & confessata.*

Fundamentum Tertium, ex allegatione actuum contrariæ Consuetudinis, hactenus non productorum.

QUod de Tertio Fundamento Serenissimi Archiepiscopi & illustris Capituli, multum hoc loco dici nequeat, facit, quod Syndicus Archiepiscopalis 153. documenta, quæ in speciem, dicis gratia, produxisse videri voluit, capsæ in Cancellaria positæ, ut supra sæpe questum, inclusit, & parti communicari, donec Vasalli probationes suas implessent, vetuit, eo procul dubio consilio, ne iis ipsis loco probationis Vasalli uterentur. Instrumenta enim in judicio producta,
1. sunt communia, & probant, tam contra Producentem, quam pro Producente, *l. 1. §. edenda, & l. is apud quem C. eod. tit.* Dom. Frider. Hiltorfius *in suo processu par. 3. tit. 11. n. 14.*
2. Et producens pro se instrumentum, censetur omnia contra se confiteri, quæ in eo continentur. *l. si Adversarius C. de fide instrumentor l. cum pretium C. de liberali causa. cum venerabilis xx. de exceptionibus. ubi* Abb. Bald. *in l. Scriptura. C. de fide instrum. & in d. l. cum pretium, versic. extra quaro. C. d. tit.* Tiber. Decianus *responso 10. n. 57. vol. 1. & responso 20. n. 7. vol. 2.*
3. Etiam si producerentur cum protestatione, quod quis tantum producat in partibus pro se facientibus, ut tradunt DD. *omnes, in d. c. cum venerabilis.* Iason. *in l. 1. §. editiones, circa finem ff. de edendo & in l. non solum §. morte. n. 26. ff. de novi operis nunciat.*
4. Ista autem Occultatio instrumentorum satis evidenter convincit, Syndicum Archiepiscopalem causæ suæ non fidere, quod, priusquam ad inspectionem suorum documentorum deveniatur, clamet Compromissum expirasse, ne cogatur instrumenta sua, pro forma tantùm jactitata, in lucem proferre, & examini subjicere, Menoch. *præs. 91. ubi plures allegat lib. 2. & 5. præsumpt. 3. n. 94. & 105.* Mascard. *conclus. 532. n. 40.*
5. Nam procul dubio apparebit, quod nullius erunt momenti, & uti defunctus Syndicus Patium, Kannengiesser notavit, pleraque consistere in allegationibus litigantium, quorum aliqui, se in Consuetudine fundare: Alii Jus feudale pro se allegare conati sunt- ut patet ex prothocollo Anni 1624. in 16. Septembris. Ubi cum alter Procuratorum ad allegata similis causæ referret, alter vicissim per Adversarii argumenta replicavit, & sic argumentum illusit.
6. Talia in specie argumenta Syndicus Archiepiscopalis in suis articulis adducere solitus est, ut patet in 20. articulo, deductionis articulatæ, ubi filiæ successionem feudalem denegandam in quodam processu, in concursu masculi sustinuit Dominus de Godenaw. Idem Syndicus ab Articulo 24. usque ad 324. hujusmodi frivolis argutiis chartas implet.

Cum ad hujusmodi inania & longe petita, facilis sit responsio, tam generalis, nempè in omni lite alterutrum litigatorum iniquam fovere causam, & perperam allegare: quàm specialiter, nempe hoc loco principaliter non controverti, an fœmina simul cum masculis, an verò solum masculis tantùm deficientibus succedant, quales plerumque solent esse quæstiones; in nostris Judiciis hoc tempore agitatæ. Hoc enim loco tantùm quæritur, an ne masculis deficientibus fœminæ, vel nati ex fœminis, succedant, & Dominum ab apertione excludant? an verò feuda ob defectum masculini sexus Domino aperiantur, ut supra in figuratione Casus dictum.

7. Quæ quæstio nec inter Dominum de Godenaw, & Ihlem; nec non Blanckard contra Putzfeldt fuit agitata; in hac enim quæritur, an filius feudum ad filiam transmiserit, in quo ipse, patre adhuc superstite, necdum successit?

Præterea his facilè occurritur, si dicamus cum Domino Goddæo in sæpe allegato consil. 57. n. 1155. Fœminas in feudis mere hæreditariis succedere potentia Juris, quod in actu successionis sæpe fallit, ob pacta & diversas Consuetudines, *c. quamvis de pactis in 6. l. si quis in conscribendo C. de pa-*
8. *ctis l. fin. §. fin. ff. ad Vellej. l. si judex ff. de minoribus.* Henning. Goden. *consil.* 20. Ceph. *consil.* 292. *n.* 16. Decius *consil. 389. n. 10. Concordat.* Philip. Matth. *consil. 26. n. 82. vol. 2.* Ubi dicit, quod, quando alicui per mortem alterius non quæritur Jus, sed retro quæsitum peti potest, tunc moriens transmittit. *l. ex his verbis C. quando dies legat. cedat.* Quia in habitu jus retinet, licet non in actu, vel exercitio, quod ad transmissionem sufficit, *l. si quis filius fam. 7. §. 1. & l. illud 77 ff. de acquir. hæred. l. 3. & 4. ff. ad Scotum Syllanianum l. liber homo. 20. §. fin. ff. de stipulat. servor. l. ult. §. 1. C. de curat furiosi. l. Lucius Titius 9. ff. de jure fisci. Unde* Bald. *consil. 426. p. 3.* scribit, quod, quando persona, cui debetur legitima, non impeditur in ipsa, propter defectum intrinsecum juris sui, sed propter defectum extrinsecum alterius personæ, quæ hoc jus suspendit, tunc, si persona impediens mori-

moritur; jus suum transmittit, ut est expressum, *in l. si quis filium* 34 *C. de inofficioso testam.* Hinc est quod Testis 54. in causa Sarwerdia dicit, daß man gleichwol die tochter gern mit geld abzuweisen pflegt. Goddæus *sup. citato n.* 549. *& seqq.* Videmus enim mulieres non solùm excludi ex consuetudine à feudalibus, verùm etiam ab allodialibus aut certè ipsis renunciare, uti omnibus notum est, & quotidie contingit.

Quia verò Syndicus multa dicit, & nihil probat; quandoquidem dicere non sufficit, ubi probatione opus est. *Glossa recepta in verbo dicitur, in l.* 1. *in princ. ff. si quadrupes pauper. fecisse dicatur. c. dilecti x. de Exceptionibus.* Jason. *in l. si prius n.* 97. *ff. de novi operis nunciat.* Felin. *in c. cum dilectus n.* 6. *x. de accus.* Menoch. *secundo Remedio, Recuperand. n.* 178. *& Remed.* 15. *n.* 403. Jam verò supra probatum est, paria esse, nulla instrumenta producere, vel ita producere, ut parti adversæ non fiat describendi copia. *l. si Judices & ibi* Bald. *n.* 1. *C. de fide instrum.* Marsilius *singulari.* 31. Geil. *lib.* 1. *observ.* 107. *n.* 14. Speculator. *lib.* 2. *de instrument. edit.* §. 6. *n.* 9. 9. 10.

Hinc ista fundamenta, nudâ jactatione nixa, eâdem facilitate contemnuntur, quâ asseruntur; & prolixam refutationem non merentur; sed suo loco, nempè ad probationem exemplorum, in extractis centuriis, à parte Status Nobilitatis & Vasallorum, aperto Marte exhibitorum, reservantur. 11.

Et quo Lector ex primo exemplo de reliquis conjecturam facere possit; narrat Syndicus Archiepiscopalis 25. defensionali; feudum Bergerhausen, ex defectu masculinæ stirpis, Ecclesiæ Coloniensi fuisse apertum, ipsique Archiepiscopatui, per sententiam adjudicatum. Quod nimis evidenter à veritate alienum esse, non tantum documentum ad Acta, sub n. 21. productum, & in Extractu Krumbstab, num. 1. relatum probat: sed evidentia etiam est facti permanentis, quæ oculis cernitur; & manibus pedibusque palpatur, convincitur, feudum hoc ferè ducentis annis à familia Pomerianorum (quæ Nellæ de Stirpe Bergerhausen partim legitima successione, partim venditione, ac cessione duarum fœminarum ex familia Hoeckinck & Moll successit) occupari. Licet enim duæ istæ venditrices, de suis quotis in ista hæreditate non inveniantur investitæ (ad quod diverticulum Syndicus Adversarius subinde, sed frivole recurrit) Tamen, ex quo Reverendissimus Archiepiscopus ut Dominus feudi, talem fœminarum venditionem ac cessionem ratam habet, & diplomate solenni confirmavit; satis eo ipso declaravit, fœminas istas venditrices, cedentesque jus solidum in feudis habuisse. Nam si excluditur mulier à corpore: etiam excluditur à pretio feudi; alias nullius vel parvi effectus esset, quod Jura maribus providerunt de feudo, uti latè tradit Goddæus *consil.* 25. *n.* 131. *& seqq. vol.* 1. Bergerhausen. 12. 13.

Renunciando enim hæreditati, videtur quis adivisse, & donasse ei, cui renunciavit. Castren. *add. l. pactum C. de collation. & consil.* 308. *per l. illud ff. de acquisit. hæred.* Crayetta *consil.* 200. *n.* 2. Rolandus à Valle *consil.* 11. *n.* 25. *n.* 1. *per l. ad rem mobilem, l. ad legatum, ff. de Procurat. l. avia, C. de jure deliber.* Et quod non defertur ut hæreditarium: ut adiri non potest, ita nec repudiari potest. *l. sicut l. pupillorum. C. de repudian. hæreditate.* Cephalus *consil.* 142. *n.* 19. Rolandus à Valle *d. consil.* 112. *&* 5. *vol.* 1. Joannes Goddæus *d. consil.* 37. *n.* 835. Ociosæ enim sunt Renunciationes in feudis masculinis. Surdus *consil.* 305. *post* Ruinum *in consil.* 42. *n.* 8. Godd. *d. consil.* 37. *n* 988. *& seq. vol.* 4. nec est necesse extra quærere quod intus habemus. 14. 15. 16.

Quæ quidem confirmatio huic causæ tantò opportunius inservit, quod iste Archiepiscopus Confirmator istius tam successionis, quàm venditionis, ac cessionis fœmineæ, in feudo sit primus Successor, & ex sorore filius Theodorici de Sarwerden, Fridericus de Moers, & Sarwerden, qui perhibetur absurdum illud privilegium à Carolo Quarto impetrasse, quod procul dubio facturus non erat, nisi ipsi constitisset, Consuetudine inveterata mulieres in feudo, sine ullo scrupulo admittendas fuisse; Nec non quicquam verisimilitudinis habet, Prælatum istum, qui ferè omnium diutissimè nempe 44. Annis huic Episcopatui præfuit, Consuetudinem & morem patriæ ignorasse, aut tam fuisse muneris sui oblitum, ut in gratiam duarum triumve mulierculaum, occasionem adjiciendi tanti, tamque Diœcesi opportuni, & in limite Diœcesi siti Castri, neglecturus fuisset.

Maximè si verum fuisset, quod Syndicus Archiepiscopalis tam securè allegare ausus fuit, Feudum illud sententiam, Ecclesiæ adjudicatum esse, de quo tamen in literis ad Acta datis, aut etiam alias, nullum extat vestigium:

Unde admodum verendum est, illo factum esse tempore (quod utinam hodie fieri non videremus) quod Cancellaria Principis in causis feudalibus pro Principe ipso, adeoque in propria causa cognoscere; & sententias vel Recessus formare, tentaverit; idque planè nulliter & inaniter, quia Cancellaria non potest esse Judex inter Dominum & Vasallum, ut supra dictum fuit, maximè, ubi ipsi Recessus nomine ipsius Principis emanant, ut quotidie videmus. 17. 18.

Quæ nullitas etiam confessione Syndici Adversarii, ex articulo deductionali 216. satis claret, dum Intercessentes coram Archiepiscopo (non coram Paribus Curiæ) citatos esse proditur. Nullum enim dubium est, quod inter Dominum & Vasallum, non Cancellaria, nec aliqui alii, quàm Pares Curiæ sint Judices necessarii *cap.* 1. §. *præterea, si inter Dominum & Vasallum &c. & innumeri*

Doctores, quos allegat Schraderus *par.* 10. *Sect.* 5. *in princ.* & *in n.* 13. Adeò ut Dominus, si Vasallum ad aliud tribunal trahat, & admonitus non desistat, directo Dominio privetur, *cap.* 1. §. *Domino, si de feudo defuncti content.* & *cap.* 1. *qualiter Dominus feudi proprietate privetur.* Schraderus *d. loco, n.* 237. Ita ut mirum sit, Cancellariam supra allegato Anno 1608. de Judice, & judicio feudali, inanem quæstionem movisse, Rosenthal, *cap.* 12. *concl.* 3. *num.* 1. *cum multis seqq.* & *concl.* 2. *n.* 48. *cap.* 10. *conclus.* 41. *n.* 75.

19. Deinde convincitur Syndicus Metropoliticus evidentis erroris in articulo deductionali, 219. quod Nellam istam de Brock & relictam Hermanni de Pomerio indigitet, quæ in instrumento sub n. 1. & respectivè 21. exhibito, Nella von Bergerhausen, uxor Eustachi vel Startzen von Bungardt, nominatur.

20. Præterea, quam absona, ac quam à veritatis similitudine sint aliena, quæ Syndicus Metropoliticus super numerariis deductionalibus, vel potiùs defensionalium illicitis additionalibus persequitur; ex articulo 47 & nonnullis sequentibus perspicuum est; quando narrat Advocatiam Bornheim, per mortem Emundi von Gymmenich Ecclesiæ apertam fuisse; cum tamen ex iisdem articulis constet, eidem fratrem Wilhelmum superfuisse, qui sine dubio in feudo paterno (ex quo dicto fratri Wilhelmo juxta articulum 12. pensio fuit reservata) succedere, Dominumque excludere potuisset; Item, dum dicitur in articulo 49. istum Wilhelmum à Theodorico Archiepiscopo, ex speciali gratia Ecclesiæ fidelem factum, deputando & assignando eidem bona feudalia, Castrum zum Buschen, Advocatiam de Bornheim, & feudum Castrense in Bruell &c. modo & forma, quibus Pater ejus tenuerat.

21. Siccine morte fratris recidit feudum antiquum & Paternum in manus Domini, excluso fratre Germano? aut filius in feudo, non nisi in speciali gratia, succedit? An frater fratri in feudo paterno succedens, dicitur juxta articulum 30 ex nova gratia investiri? An pensio uni fratrum

22. ex communi feudo reservata, novum, & quidem masculinum feudum juxta d. articulum 52. creavit?

Unde huc iterum quadrat, quod supra *ex Foller. in additionibus in Maran. allegatum est*, clausulas ex Curiarum stylo plerumque esse impertinentes.

Non est itaque mirum, quod Syndicus hujusmodi Jura, obseratæ cistæ vel capsulæ, adhuc in in archivo asservatæ, incluserit, & priusquam depromantur, Compromissum evanuisse clamet, ne paradoxa ista ad Lydium lapidem affricentur.

23. Quam evidens error juris sit, quod idem Syndicus omnes Investiturarum actus, qui à Nobilibus & Vasallis pro confirmanda consuetudine producuntur, per generalissimam & usitatissimam clausulam, salvo Jure Ecclesiæ, & cujuscunque eludere & enervare, ac uno quasi Collyrio, quod ajunt, omnium oculos postringere conatur; claret ex articulis 13. 15. 44. 59. 61. 72. 89. 116. 225. 279 283. 289. 293. 300.

Cum tamen cuivis ICto sit facile obvium, tales clausulas ad illa, quæ in instrumento expressa sunt, non pertinere, Signorolus, de Homed. *consil.* 75. *versic. venio ad* 18. Andr. Barbatus *consil.* 21. *n.* 16. *lib.* 2. Boerius *decis.* 243. *n.* 11. Paris. *consil.* 16. *n.* 30 & *consil.* 70. *n.* 13. *lib.* 1. Alciatus *de præsumpt. regula* 2. *præsumpt.* 28. *n.* 4. Schraderus *de feudis p.* 6 *c.* 3. *n.* 38. Sandeus *d. tract.* 2. *Commentar. in Gelr. consuetud. cap.* 5. *n.* 12. *pag.* 303. *edit. post.* 288. post Camerarium & Frecciam per *l. doli* 119. *ff. de verbor. obligat.* de quo Rosenthal. *cap.* 12. *concl.* 14. *num.* 29.

Simili effugio plerumque elabi conatur satus Syndicus Archiepiscopalis per Relativam clausulam (wie solch Lehen zum Ertz-Stifft gehoert, oder von den Vorfahren empfangen worden. Nam

24. per hujusmodi relationem, non solum obscurum per æque obscurum declaratur, vel potiùs magis

25. involvitur, sed etiam committitur circulus, & pro medio concludendi usurpatur, id quod venit in quæstionem, nempè quæ sit consuetudo, Feudorum Coloniensium, quod ideo remittitur ad Elenchos Sophisticos. Obscurè respondere, & nihil respondere, paria sunt, *l. de ætate* 12. §. *nihil interest ff. de interrog.* Soares *Tomo* 1. *commun. opinion. l.* 7. *tit.* 19. *num.* 139. Bart. *in l. ea ff. de*

26. *contrah. empt.* Cardinalis Tuschus *concl.* 54. *lit.* O.

Hoc Aphorismo utitur Syndicus creberrimè, articulo 2. 4 5. 9. 10. 15. 39. 40. 41. 44. 51. 54. 55. 57. 59. 60. 61. 68. 71. 89. 93. 95. 98. 104. 107. 118. 137. 222. 275. 278. 289. 293. 300. 305. de quo ad Acta sit relatio.

Longum nimis foret, si quis omnia frivola diffugia, quibus Syndicus se proripere conatur, exactè numerare, & specialiter discutere volet, Art. 42. 58. 90. 97. 227. 258. 280. 293. 299. 302. mulieres non esse investitas, etiamsi mediis mulieribus transierint feuda ad aliam progeniem; om-

27. nia esse gratiose, &, ex mera gratia, facta; etiamsi nulla materia gratiæ adscripta inveniatur. Interim tamen infra in capite ultimo non pauca talia in specie arguuntur ac refutantur exempli gratia, omnes Investituræ Dominorum de Meilendunck habent clausulam expressam, ex gratia, licet in iis nullius gratiæ materia excogitari possit, quia ubique Patri successit filius, & subinde unus idemque Vasallus, qui feudum à prædecessore accepit, in subsequentibus dicitur ex gratia

28. investiri.

Memi-

Meminisse debebat Syndicus verbum ex Gratia, auß Gnaden, ex more plerumque apponi, eoque Principes etiam in contractibus uti solere. Gilman *Symphor. tom. 1. p. 1. vol. 1. n. 88. in causa* Erpfort *contra* Meng. Christ. Besoldus *in Thesauro practico lit. A. §. 73.* Et vocula auß besonderen Gnaden, significat favorem, & beneficium absque ulla receptione recompensationis pecuniariæ, vel alterius rei datum, *l. etsi sine §. 1. de minoribus l. sed si pen. § item p. ff. ex quibus causis major. l. 3. §. 1 ff. de arbitris. l. 3 Cod. eod.* Et hujusmodi beneficia latissimè interpretamur, ut majorem gratiam comprehendant. *l. fin. ff. de constit. pecun.* Bald. *consil* 294. *vol.* 5. Cravetta *cons.* 95. *n.* 9. *& consil.* 135. *n.* 6. maximè contra ipsum concedentem Gl. *&* Bald. *in d. l. fin. vol. 5. & in l. nec Avus* C. *de emancip. liberor.* Innoc. *in c. cum dilectus x. de V. S. & in cap. cum dilecti, ubi Canonista x. de donat.* Wehner. *pract. observ. in verbo* Gnaden.

Quod si verò in specie proferantur exempla, ubi Fœminæ investitæ reperiantur, vel viri earum nomine; ut deductionali 71. Thomas Kolben Minderjährige Dochter &c. n 52. in Actis 80. Item Forst bey Ferchen, n. 150. in actis: tunc Syndicus sibi persuadet, sufficere, si solo verbo errorem alleget. An igitur etiam est erratum, quando filia Catharina Reinbach, aut Greta Kluttincks von Ferchen in propria persona fuit investita? in actis 401. alias num. 96. in tit. 2.

Sed, quia facilè intelligit Syndicus se ista generali allegatione Erroris non subsistere, aliud absurdum affert Emplastrum? Archivum Coloniense à Capitaneo Martino Schenck, Bonna in Hollandiam translatum fuisse, eoque tempore, Cancellariam nequivisse se de natura feudorum informare; indeque Erroris occasionem fluxisse; deductionali 77. Cui latibulo respondeo, primò non potuisse illum Schenck cum Archivo, memoriam Domini feudi & Consiliariorum avexisse; qui, sine Archivo, de generali, & eo usque continuata consuetudine, sat certi esse potuerunt. 29.

Secundo, istam distractionem non durasse captivitatem Babylonicam, sed brevi recuperatum Archivum.

Tertio, vix ulli individuo illud pharmacum applicari rectè posse.

Quarto, Serenissimum Dominum Electorem, nolle se fundare in consuetudine, nec in serie Investiturarum, ideo & Testium productionem impedivisse; & petitas ac jam recuperatas Investituras, ac literaria documenta, quantumvis utrique parti, ipso jure, communia edere noluisse. E diverso, suam Serenitatem, se solum in jure communi Feudali Longobardico, & putativis privilegiis fundare, Exempla verò suorum Majorum repudiare &c. allegando legibus non exemplis esse judicandum. 30.

Aut igitur fatetur Syndicus sibi, omnibusque ministralibus memoriam, ac liberos Feudorum, omnesque Feudistas cum Archivo in Hollandiam abreptos; aut confiteatur talem excusationem esse frivolam & nimis jejunam.

Quinto Cancellariam habere pro more à Vasallis non tantùm ultimam, sed etiam primam Investituram exigere. Non igitur potest se excusare de Archivi absentia, cum illo nemo, etiam hoc tempore, utatur, nisi quando occasio divexandorum Vasallorum quæritur &c. primam enim Vasalli edere non tenentur, sed tantum ultimam, Schraderus *p. 9. c. 6. n. 58.* 31.

Porrò idem Syndicus subinde sui oblitus, secum pugnat. Exempli gratia deductionali 192 negat Archiepiscopum Fridericum (sub cujus nomine privilegium putativum impetratum esse sustinetur) ipse privilegio contravenisse; idem tamen Syndicus art. 234 juncto articulo 229 ponit eundem Fridericum circa illud tempus Feudum Luttinckhoven ad fœminam, ob preces amicorum, Vasallo filiam tantùm habente, adhuc vivente, transtulisse. Sic ejusdem Friderici proximus Successor, ac ex sorore filius, contravenit tali putativo privilegio, quando deficiente Stemmate Bergerhausen, ob Fœminam, partim successionem, partim cessionem, Eustachium von Bongardt, ejusque filium Godefridum, Anno 1443. de Castro Bergerhausen cum reservatione ususfructus investivit &c. 32. Luttinckhoven. Bergerhausen.

Simile contrarietatis exemplum suppeditat deductionalis 247 cum 250 in quorum priore fatetur Syndicus Archiepiscopalis Feudum Holterbergh, per mortem uxoris Henrici Barß, ejus nomine investitæ, vacasse, & Ecclesiæ apertum esse. Ex quo necessario infertur Feudum illud in fœmina radicatum fuisse, ex quo Vasallorum causa justificatur. Tamen, quia Syndicus tali Investitura se pressum animadvertit; mox sui oblitus, eo adigitur, ut ad confringendam Gratiæ interventionem, sine ullo rei vestigio, recurrat; Imo ad solum usumfructum uxori datum, hoc ipsum restringere non pertimescat; quem tamen confundit hoc loco textus *feudalis in c. 1. de investitura facta marito*, vel utrique conjugum, ubi maritus nomine uxoris de feudo investitus convenitur coram ordinario, non coram Domino, & sic feudum radicatur in muliere, & non marito, qui nomine mulieris investitus fuit. 33. Holterbergh.

Nimis enim evidenter absurdum est, feudum, per mortem usufructuariæ, devolvi ad Dominum, aut aperiri; qui error cum apud nonnullos irrepserit, ubique ferè specialibus Constitutionibus correctus est, ut in Reformat. Juliacensi cap. 95. §. und nachdem per tot. videre est. 34.

Idem Syndicus etiam in sequenti 251. articulo, ex proprio cerebro potiùs, gratiam extraordinariam 35.

nariam in successione filii qui matri successit, comminiscitur; qui idem feudum in matre fœmina substitisse, supra confessus fuit.

36. Quam impertinenter, & incondite, vocabuli illius honoris & complementi, ut moderni vocant Gratiæ, abutatur Syndicus S. Serenitatis; inter multa alia emicat ex deductionali 276. cum sequentibus, ubi singulari gratiæ adscribitur, quod Serenissimus divisionem inter Fratres & Sorores Frederici Land-Graff, in qua feudum filiæ obtigit, confirmavit, cum tamen singularis gratia ma-
37. teriæ, existentibus ibidem fratribus, subesse non potuerit; Ex feudis enim Rectis, filiæ ne quidem
38 legitimam petere possunt, imo ne ex mixtis quidem secundum veriorem opinionem. Hart. Pi-
39. stor. *quæst.* 38. *n.* 35. *& seqq. lib.* 2. *p.* 2. Petrus Heig. *quæst.* 25. *n.* 19. *& seqq. p.* 1. Matthæus Berlich. *p* 3. *concl.* 11. *num.* 31. *&* 39. Feuda vero mere hæreditaria participant fœminæ, Hart. Pistor. *lib.* 2. *Quæst.* 1. *n.* 40. Geil. *lib.* 2. *obser.* 154. Schrad. *p.* 7. *c.* 7. *n.* 33. Clarus §. *feudum quæst.* 9. *num.* 2. Marian. Socyn. *consil.* 114. *n.* 9. *vol.* 2. Berlichius *d. concl.* 11. *n.* 32. Fachinæus *lib.* 7. *cap.* 46 47. 48 Rosenthalius *de feudis cap.* 7. *conclus.* 13. *per tot.*

40. E contrario, eodem supra dicto ex loco, aperte convincitur, promiscuam esse feudorum successionem, alias potuissent illi Fratres Emmericus & Hermannus feudum habere præcipuum, & deinde nihilominus cum Sororibus divisisse: Sed hoc Syndicus Metropoliticus vel non vidit vel vide-
41. re noluit, aut saltem dissimulavit. In petitionem etenim hæreditatis feuda recta non veniunt, sed
42. quæ mere & absolute sunt hæreditaria, ad instar bonorum patrimonialium redacta. Bald. *in c.* 1. *n.* 12 *an agnati vel f.* Decius *consil.* 395. *n.* 4. Rosent. *c.* 7. *concl.* 12. *lit.* F. Cravetta *consil.* 256. *n.* 5. *&* 7. *vol.* 2. Vultejus *consil.* 12. *n.* 68. *vol.* 4.

Pari modo non est mutatio qualitatis feudalis, sed liquida probatio consuetudinis, admittentis utrumque sexum ad feuda (quod tamen Syndicus Adversarius pro diverticulo, 289. articulo adducit) quod Joannes von Siegenhoven, constitutus Procurator, suæ sororis viduæ Tobiæ Kindt-
43. weiler nomine, de feudo Luisch investitus sit, & sic investitura sine ulla gratia, in persona mulieris
Luisch. radicatur. ad num 32. & 33. in actis, in Extractu verò, ad numerum 8. & 9. me referendo, quo iterum facit paulo ante allegatum *c.* 1. *de investitura facta marito vel utrique Conjugum.*

44. Nescio, an magis insulsa interpretatio excogitari possit, quam quando Syndicus Metropoliti-
Beeckumb. cus verba Investituræ Satrapæ Haes de Sollbrugeken, ratione feudi Eickum zu Beeckumb (quæ dicit feudum illud à legitimis hæredibus Frederici de Sollbrucken, nempe tribus filiabus emptum esse) interpretetur, ne dicam, an corrigat, dum dicit in materia feudali, verbum Hæres non nisi de Masculo intelligendum esse. Itane Magister ille reprehendit & corrigit Dominum? sed vertat Syndicus folium, secundum consuetudinem Curiæ Coloniensis sub nomine legitimorum vel rectorum hæredum feudalium intelliguntur etiam filiæ ut hoc loco n. 170. & alibi, n. 140. ubi filia dicitur
45. hæres necessaria; Ergo Coloniensis Curia non sequitur Jus Longobardicum in puncto successionis, sed contrariam consuetudinem quam Syndicus impugnare conatur.

46. Et hinc est uti Dominus Vultejus recte exponit, quod verbum (Hæres) secundum subjectam naturam feudi, de qua agitur, accipiatur, *lib.* 1. *de Feudis cap.* 8. *n.* 26. *edit. noviss.* 40. hoc est, ubi vigent feuda promiscua, veniunt etiam Fœminæ, quod clarius ad praxin applicavit *consil.* 33. *vol.* 1. *n.* 59. 60. 61. ubi dicit secundum consuetudinem loci accipi.

47. Ex isto igitur loco, liquet, moribus nostris Hæredis appellatione, quæ alias ex se æquivoca est; etiam in materia feudali, venire fœminas, à primo acquirente natas, ac Hæredes sanguinis, quod probatur ex documento in Krumbstab n. 67. in actis verò 97. signato ibi durch gedachtes meinen lieben broders thodtlichen abganck, ahn mich, als seine eheliche schwester und einige erbin, von recht und löblichen gewohnheit wegen, frey ledig erfallen, item ibi: die andere meine nechste Erben so auß mir gebohren oder ausspruncklich herkommen wehren, und gar an kein ander frembdt gebluet, dahe dieselbe gutter von meinetwegen nit herkommen, ich hab den hochwürdigsten Fürsten und Herren, Herren Adolffe, &c. als rechten ungezweiffelten Lehenherrn und Landtfürsten, (gebeden) etliche seine Churfr. Gnaden und ihres Stiffts Lehenmenner von Adel gnedig befehlen wollen, solche übergab aufftragt und zustellung, nach altem loblichen gebrauch des Ertz-Stiffts Collen von mir zu empfangen; daruff dan hochgedachter mein Gst. Herr solches &c. ad quæ Syndicus alias in verbis satis profusus obmutuit, ut piscis, quando talia, & per se verisimiliter scivit, vel ex actis satis mature didicit.

48. Itaque in feudis, Hæres, notantur descendentes tantum, Decius *in c. præsentia, n.* 44. *de probat.* Paris. *cons.* 4. *n.* 4. *vol.* 4. Clarus §. *feudum quæst.* 93. Bald. *in l. etiam in fin. ff. soluto matrimonio.* Gozad. *consil.* 9. *num.* 2. *& consil.* 26. *n.* 30. Socin. Jun. *consil.* 112. *n.* 8. *lib.* 2. *& consil.* 72. *n.* 26. *lib.* 1. *& consil.* 188. *n.* 6. *lib.* 2. Calder. *consil.* 15. Gratus *consil.* 4. *n* 32. *lib.* 2. Paris. *consil.* 2. *n.* 23. *lib.* 1. Wesenb. *consil.* 270. Philippus Matthæi. *consil.* 26. *n.* 188. *vol.* 2. *Marp.*

49. Nec enim est perpetuum, in feudis Hæredem accipi pro Masculo, quia in feudis impropriis hoc fallit. Corn. *consil.* 26. *n.* 5. *vol.* 1. Curt. Jun. *in tr. feud. p.* 3. *in princ. n.* 34. Gozad. *consil.* 8. *n.* 21. *& consil.* 6. *n.* 17. Vult. *consil.* 33. *n.* 59. 60. 61. *vol.* 1. Camerarius in c. Imperialem de prohibita feudi alienatione per Fredericum.

50. Hæredis enim vocabulum, uti dictum, utrique sexui commune est, quod multis probat Gozad.

zad. *consil.* 8. *n.* 36. *& consil.* 20. *n.* 7. Riminaldus Junior *consil.* 63. *n.* 20. *vol.* 1. Cephalus *consil.* 389. *n.* 10. Cravetta *consil.* 256 *n.* 3. *vers. hic tamen, &c.* Surdus *consil.* 140. *n.* 21. Menoch. *lib.* 4. *præsumpt.* 84. *n.* 34. Textus *in l. hæredis appellatione ff. de verb. significat. l. ex facto §. finali ff. ad Trebell. l.* 3. *C. de legit. hæred.* Simon de Prætis. *de interpret. ultimarum voluntat. fol.* 199. *n.* 38. *& fol.* 293. *n.* 67. *fol.* 337 *n.* 10. Surd. *decis.* 93. *n.* 13. Magonius Lud. *decis* 7. *n.* 1. *& decis.* 14. *n.* 4 Mantica *de tacit. & ambig. convent. lib* 22. *num.* 21. Bardella *consil.* 81 *n.* 13. *&* 14. Barbosa *de Appellativa verb. significatione cap.* 13. *n.* 31. Cardinalis Tuschus *lit. H. concl.* 74. An autem etiam veniant hæredes extranei, hoc loco non disputo, sed Lectorem ad Augustinum Barbosam, *ad caput* 113. *de Appellativa verbor. significat.* brevitatis studio remitto, ubi late distinguit

Maxime cum vocula verus additur, qua continentur Hæredes utriusque sexus, Paris. *consil.* 4. *n.* 35. *vol.* 1. Raudens. *consil.* 34. *n.* 7. *vol.* 1. Quia etiam in feudalibus, si adest aliqua conjectura (ut in hoc feudo Coloniensi, ubi Dominus Feudi pronunciat, veros & rectos hæredes) investitus non minus fœminis quam masculis prospexisse præsumitur, *c.* 1. *de duobus fratribus à Capitaneo investitis.* Honded. *consil.* 54. *n.* 18. *& seq. vol.* 1. Beroius *consil.* 93. 51.

In Summa Vocabulum Hæres in his feudis operari tantum potest exclusionem Extranei; non autem sexum. Sand. *in d. comment. tit.* 3. *cap.* 1. §. 7. *n.* 36. *pag.* 128. *n.* 410. *& seqq. edit. poster. n.* 38. *pag.* 119. Decius *consil.* 208. *n.* 9. Bald. *in l.* 1. *in* 70. *quæst. ff. de rerum divisione.* Zas. *in Epitom. part.* 8. *n.* 62.

Neque etiam hoc loco mihi objici potest, istam esse petitionem principii, & pro fundamento poni, quod in quæstionem venit.

Non enim ex vocabulo Hæres concludo capacitatem fœmineam in feudis, sed ex successione fœminea, quæ probatur ex venditione feudi, inscio Domino facta, & postea ratificata, infero fœminam in hac Provincia pro recta, vera, & legitima hærede in feudis haberi, cum eam Dominus Feudi sic indigitet, rechte Erben, ist est, hæredes legitimi, vel recti. 52.

In claris enim & certis, non est opus Conjecturis, *l. ille, §. cum in verbis. & l. non aliter ff. de legatis* 3. & præsumtio generalis regulæ feudalis, quod in feudis in dubio intelligatur Masculus; veritati, per ipsum Dominum feudi declaratæ, cedit, *l. ille aut ille §. cum in verbis ff. eod. tit. l. continuus §. cum ita ff. de verb. obligat. l.* 2. *C. de leg.* Menoch. *lib.* 1. *præsumpt. quæst.* 31. *n.* 4. Surd. *consil.* 242. *num.* 9. *& cons.* 454. *n.* 49. *& decis.* 110. *cum sequentibus.* Gonzales *ad* 8. *regulam Cancellariæ* §. 4. *n.* 68. *cum seqq.* Joannes Francis F. Leo, *fori Ecclesiastici p.* 3. *c.* 7. *n.* 63. Marc Antonin. *lib.* 1. *variar. resol. resol.* 3. *&* 18. 53.

Denique, quamvis hoc ultimum fundamentum ab exemplis petitum, particularem tractatum requirat, ad quem facto adversariorum perveniri nequit; nisi probationes, ab adversa parte, in cistam aut capsam, inaudito exemplo, depositæ, communicentur: tamen, ne ullus ex actis, uti nunc sunt, remaneat scrupulus, duobus exemplis à feudis Rennenberg & Trevelstorff petitis occurrere operæ pretium puto.

Et quoad Rennenberg, hoc tanquam feudum apertum à Serenissimo Principe; Decimæ verò ex Trevelstorff cum adjunctis villis dicuntur in investituris, ex singulari gratia tanquam feudum apertum Comitibus à Manderscheidt esse collatæ;

Itaque ratione Rennenberg in primis respondeo, inde non posse desumi argumentum, quia illud negotium nec dum finem suum habet, sed non ita pridem Comes de Hochstraten misit quendam sollicitatorem (quem vidi) D. Licentiatum Weieren, pro ista causa ad Curiam, & sic ex negotio nec dum sopito, non est ducendum argumentum. 54. Rennenberg.

Secundo, potest subesse causa, quod inter Cognatos non conveniat, quis sit proximior, ita ut difficultatem moveat, cum Serenissimo simul ac cum Competitoribus his turbulentis temporibus disputare. 55.

Tertio, quia feudum, hoc parvi putatur momenti, & magis in titulo quam in re momentosa consistere, quandoquidem in ruderibus arcis antiquæ, in silvestri loco sitæ, parvi emolumenti consistere dicitur. 56.

Quarto, quod proximiores Cognati, procul habitantes, tantum supplicando tentant animum Principis, & circumstantium; non autem via juris procedunt, & ad Pares Curiæ non provocant; in quo plerumque Vasalli, sibimet ipsis officiunt, quod ipsum Adversarium judicem faciant, patianturve; cum coram Paribus facile expeditissimam justitiam consequi possent, quæ responsiones etiam servire possunt, Juliacensibus si objicitur, nuper nonnulla feuda, de facto, Hæredibus negata esse, quia habent quod sibi imputent, quod ad Judicium Parium non provocent, & Cancellariæ nimium tribuant ac permittant. 57.

Accedit, quod istius negotii protractio, ob hanc litem communem, in necem totius Status studiose videtur à Curia affectari. Quod si verò Cognati jus suum neglexerint, sibi, non aliis præjudicant, *tot. tit. C. res inter alios acta l. legem l. bona fide l. petens. C. de pactis. l. legem. C. de donat. l.* 7. §. *Quinimo ff. de pact.* Godd. *consil.* 37. *n.* 182. *&* 1034. *vol.* 4.

Ad Decimas feudales in Trevelstorff quod attinet, facilis est responsio, primo quia ibi nulla 58. Trevelstorff.

 filia

filia fuit (quantum constat) in rerum natura, quæ fuisset exclusa, de quo casu, hoc loco, præcipue agimus; & sic non pertinet ad casum nostrum, nisi prius probetur exclusam esse filiam.

59. Secundo, quia ibi sunt, fuit feudum novum, & primi investiti filius defecit sine ullis liberis, qui
60. fratres vel sorores forte non habuit.

61. Tertio, non illa sola causa subfuit, sed commissum adscribitur etiam fœloniæ, quasi feudum
non fuerit debito more relevatum, sicut in Investituris illa causa exprimitur *c. 1. quæ fuit prima causa beneficii amitt. cap. 1. quo tempore miles c. 1. de Capitulis Corradi cap. 1. §. præterea de prohib. alien. feudi, per* Fredericum Roland. à Valle *consilio 68. n. 24. vol. 2.* Hartm. Hartmanni *de feud. obs. 8.* Wesenb. *c. 1. in princ.*

62. Quarto, quia Dominus feudi, illis omnibus non obstantibus proximos cognatos admisit ad
successionem; quare parum fuit, quod passi sunt inseri clausulam, auß sonderer Gnaden, und als ein verfallen Lehen, cum ipsis sufficeret, re ipsa potiri, ideoque magnam repudiandi causam non habuerint, vel forte cognatis invictis illa clausula obtrusa fuit, sicut in Curia nostra novum non est, confitente id Syndico deductionali 252. & seqq.

Quinto, fatetur Syndicus feudum hoc surrogatum esse in locum feudi de Camera eines Mann-
63. gelds. de centum aureis in auro, redemptis per duo millia aureorum, ut patet ex Elisivo. 71. collato cum 242. deductionali, *l. si cum §. qui injuriarum ff. si quis cautio l. unica §. 1. ff. de rei uxoriæ actione. l. 1. §. hac actio ff. si quis testamento liber esse jussus fuerit.*

Cum autem ibi subsquerit vel subfuisse, salva rei veritate, ponatur specialis ratio feudi, in locum feudi, de Camera, tam care redempti, atque, hoc loco, non sit quæstio de istis feudis Mann-Geld; perperam à separatis fit illatio, quæ tamen positis, sed non concessis ponendis, intelligi volo per vulgata Jura *l. vet. in fin. & ibi* Bart. *ff. de Calumniatoribus l. Papinianus ait ff. de minoribus l. inter stipulantem §. sacram. ibi, sed hæc dissimilia ff. de verb. oblig.*

Quod autem Cono de Manderscheidt non curaverit de istis clausulis, als ein verfallen Lehen, modo ipse obtineret rem ipsam, inde evincitur; quod alias contra Commissum facile potuisset de Jure excipere, Domino non posse privare successorem Vasalli ob fœloniam a defuncto commissam *gl. in*
64. *c. 1. §. præterea*, quæ sit prima causa beneficii amittendi, *ubi* Dn. Vultejus *consil. 46 vol. 9. n. 282.* Curtius Junior *par. 4. n. 156. qui citat.* Bald. *in l. ult. C. de donat.* Rosenthal. *cap. 10. conc. 40. n. 38. 40. 44. & 47. & cap. 6. concl. 62. n. 11.* Et licet Archiepiscopus jus habuisset feudum occupandi, illud tamen per non usum longi temporis amisisset. Rosenthalius *cap. 10. concl. 41. n. 158.*

Non obstant rationes Fachinæi in cap. 104. lib. 7. controvers. Quia illæ obtinere possent, ubi dolose fœlonia commissa est, aut contemptus, quia de hoc prius judicandum esset. *l. ejus ff. de jure fisci.*

Item, quia Vasallus, ob non petitam Investituram, non privatur feudo, ipso jure, sine causæ
65. cognitione, sed per sententiam, imo, si absit dolus vel contumacia, omnino non potest privari. Vult. *d. consil. 46. num. 264.* Menoch. *consil. 863. n. 13. & consil. 1080. n. 10.* Surd. *consil. 5010. n. 5. versic. si ex alio.* Maluisia *consil. 40. n. 21.* Andr. Knichen. *de vestitur. pact. pag. 1. c. 5. 47.* ubi sic anno 1592. judicatum refert.

Dolus enim ad hoc requiritur. *c. 1. in fin. de prob. feud. alienat. per Lothar.* Decius *consil. 144.*
66. Menoch. *consil. 304* Rosenthal. *cap. 6. concl. 62. n. 11.* Jason. *consil. 64. volumine 4* Anchataranus *consil. 172. n. 5.*

Ideo boni Principes, ut videmus quotidie, plerumque istam fœloniam remittunt, & generali
67. citatione citant Vasallos ad certam diem petendi & renovandi Investituras. Vult. *d. loco. n. 282. &* 306. Nicol. Everhard. Junior *consil. 69. n. 13.* Pruckman *consil. 28. n. 68.* Cephal. *consil. 92. in fine vol. 1.* Peregrin. *consil. 21. n. 19. vol. 1.* Mozzius *de substantia feudi n. 47.* Afflict. *cap. 1. quæ fuit prima causa benef. amis. & ibi* Laudens. *n. 8.* Sylvan. *de feudi recognitione quæst. 27. n. 26.* Rosenthal. *d. cap. 6. concl. 62. in glossa f. & g.*

Hinc *Andreas de Isernia*, dux, & auriga Feudistarum, *in cap. unico, quo tempore miles, &c.*
68. notabiliter dixit, laude dignum esse, si Princeps, ob non petitam Investituram intra annum & diem, Vasallum de feudo non dejecerit, sive is miles, sive non miles fuerit. In hanc rem citantur Socin. Junior *consil. 115. n. 16. vol. 2.* Rolandus à Valle *consil. 64. in fin. vol. 2. & consil. ultima n. 158. vol. 4.* Menoch. *consil. 468.* Herm. Vultejus *lib. 1. cap. 11. n. 23. &c.* Sola enim negligentia ad hoc non sufficit. Alex. Raudens. *tract. de analogia. c. 35. n. 110.* Cephal. *consil. 29. v. 1.* Menoch. *consil 748. n. 25.* sed dolus necessario requiritur, qui non præsumitur, sed facile excusatur. Pruckman *consil. 28. n. 59.* Everh. Junior. *consil. 69. n. 12. v. 1. per text. in c. 1. finali, ubi communiter Feudista de prohib. alien. per. Lotthar.* Vult. *d. consil 46. n. 291.*

Præterea, quod iste Comes non curaverit istas Complementales clausulas von sonderen Gnaden und als ein verfallen Lehen, sed stricto etiam Jure, sine gratia, Feudum coram justo Judice obtinere potuisse, impletur ex alia clausula dictis Investituris, sub num. 136. & 137. ad acta registratis, inserta, quod Wilhelmus de Loen, Dominus de Gulich, Comes in Blanckenheim, &c. non dederit,

allodi-

allodium in feudum masculinum; sed in hæreditarium, zum Erblehen, in quo nullum est dubium, quod non tantum non excluduntur fœminæ, sed nec plane extranei, qui nec ex primo quidem descenderunt acquirente, ut alibi diversis in locis præsertim in quarto fundamento Parium probatum. Vultejus *de feudis lib. 1. cap. 8. n. 30. & consil. 33. lib. 1. num. 43.* 69.

Vox enim Erblehen, teste Rosenthalio *cap. 12. in princ.* hoc importat, præsertim in inferioris Germaniæ locis, ac nominatim in Archiepiscopatu Coloniensi, Ducatibus Montensi, Juliacensi, Clivensi; ut res quidem aliquam feudi naturam accipiat, sed ad rem liberam proxime accedat. Composita enim naturam simplicium retinent, ita ut sit allodialis, servitute gravata; & ita in Successione, à natura feudorum recedunt, adeoque vocem Erblehen efficere feudum mere hæreditarium, & ita nullum est dubium, quod nunquam Domino aperiantur, ut passim supra dictum est, & ex infra dicendis ulterius patebit, Vultejus *suprad. cons. 33. n. 43. & seqq. lib. 1.* Rosent. *d. c. 12. concl. 14. n. 3.* qui etiam asserit fœminas ab Erblehen non excludi, ubi fert consuetudo, *cap. 2. conc. 7. n. 5.* 70. 71.

Rosenthalio adstipulatur Gilmanni *Symphorema tomo 2. pag. 1. voto 21. p. (mihi) 139. n. 6. & seq.* Ita tamen ut adjectione Leibslehen Erben restringatur ad descendentes utriusque sexus & non admittantur à sanguine prorsus Extranei: & hæ sunt voces, quarum Intellectus An. 1609. in consilio Aulico, in dubium vocatus est, ut alibi supra fundamento secundo Archiepiscop. num. 179. refertur. 72.

Ex quibus iterum patet, quam periculosum sit in ista Curia clausulas illas assentatorias gratiæ, ad decisiones Juris feudalis adsciscere, quandoquidem toties deprehendatur, illas magis luxuriante stylo scribentium, quam rei gestæ momento, inseri solitas esse; Quod non tantum hoc loco factum ex ista voce Erblehen deprehenditur; sed etiam in causa Reinßheim in Reversali factitatum, cum vox illa Mannlehen contra facti evidentiam instrumento emptionis, & ipsa Investitura sub num. 62. & 63. in actis relucentem, errore vix tolerabili, inserta reperitur, quod Dominus Rosenthal in suo consilio non dissimulaverit, ita ut tota hæc tragœdia, ex tali tanquam enormi abusu sit suscitata. 73. 74.

Accedit, quod non tantum Syndicus similis erroris confessione propria, in actis deductionali, 254. convincatur; verum etiam sub n. 376 literis K. L. M. N. O. P. probatum est, sola styli lubricitate, Renovationes Investiturarum Dominis de Mielendunck sexies gratiæ, sine ulla gratiæ causa, adscriptas esse, ut supra sæpius factum. 75.

Fundamenta Parium Curiæ ex prætermissis & denegatis primis Investituris.

SUMMARIA PRIMI FUNDAMENTI.

1. 2. *In omni controversia feudali ad tenorem Investituræ recurrendum, maxime primæ.*
3. 4. *Non ratio retinendæ possessionis; sed origo nanciscendæ exquirenda magis, quam feudi natura communis.*
5. *Omnia ad sua Principia referenda.*
6. *A primordio tituli posterior formatur eventus.*
7. *Initium, rerum, potissima pars & causa.*
8. *Prima Investitura est basis reliquarum.*
9. *Sequentes & accessoria nihil conferunt.*
10. *Communis Investiturarum forma.*
11. *Rara hic armorum mentio, hinc seculares gladio: Ecclesiastici baculo investiunt.*
12. *Conditio probationis pro completa habenda, ubi ipse Adversarius implementum impedit.*
13. *Dominus feudi denegans justitiam cadit omni Jure.*
14. *Et privatur proprietate.*
15. *Dominus & Vasallus judicantur ad paria.*
16. 17. *Vasallus denegans qualitatem feudi, eo privatur, vel celans investiturarum.*
18. *Vasallus* Domino *edere tenetur, & vice versa.*
19 *Maxime ubi denegatur eo fine ut privatio Vasalli sequatur.*
20. *Quod extenditur etiam in præjudicium Ecclesiæ, dum fit cooperante Capitulo, ut hic*
21. 23. 24. 25. 26 27. *Quod remonstratur ex Schradero & ampliatur.*
22. *Judex administrare justitiam negligens, perdit officium.*
28. 29. *Multa fieri prohibentur, quæ tamen facta valent.*
30. *Multa fieri possunt per indirectum & in pœnam, quæ non fierent directe.*
31. 32. *Hildesiensi Episcopo non profuit cautela, c. 1. §. sed diversum de alienat. feud. & quare.*
33. *Populum novum non efficit, personarum singularum mutatio.*
34. *Ad similem culpam, similis metuenda Catastrophe.*
35. *Justitia multipliciter hic denegata. Prælatus, negligens, solvere Canonem consensu Capituli privatur cum Successoribus.*
36. 39. *Dominis hoc loco nimia multitudini occurrere potuisset.*
37. *Et plusquam trecentis articulis, limites Compromissi excessi.*
38. *Actor & Reus in medio litis judicantur ad paria.*
40. *Dominus distinguens feuda in tria genera recusavit classes singulorum declarare.*
41. *Qui nimium amplectitur, parum stringit.*

42. 43. *Præ-*

42. 43. *Prælati in puncto denegata justitia de pœna monendi.*
44. *Syndicus Archiepiscopalis minax.*
45. *Dominus cum Vasallis benigne*, als mit lieben getreuen, *non ut cum infensis agere debet.*
46. 47. 48. *M. Antonii dictum laudatur. Item Horatii & Caroli Magni autoritas.*
49. *Vasalli experti Austeritatem.*
50. *Feuda Coloniensia plerumque constant ex Allodiis Vasallorum.*
51. *Ideo pœna privationis hoc casu justior in persona Domini jus denegantis.*
52. 53. 54. 55. 56. 57 58. 59. *Paritas pœnæ inter Dominum & Vasallum stabilitur.*
60. 61. 62. *Recessus Cancellariæ pro vidua* Goltstein, *nonnullis boni, sed parvæ energiæ.*
63. 64. *Non semper mulier in concursu cum masculo excluditur.*
65. *Pendente lite non sunt præjudicia fabricanda.*
66. *In feudo promiscuo fœmina primi thori excludit fratrem secundi tam moribus quam jure scripto feudali.*
67 68. 69. 70. 71. *Casus aliquot tales in his actis probantur decisi.*
72. *Diversorum matrimoniorum diversæ successiones.*
73. *Pacta nuptialia feudis dant legem, quam alter conjugum, in jure quæsito revocare nequit.*
74. *Heres Patris etiam in feudis, non potest contravenire facta Patris.*
75. 76. 77. 78. 79. *Quod probat Ernestus Cothmannus pluribus auctoritatibus.*
80. *Unio prolium veteribus incognita, consuetudine sustinetur.*
81. *In qua primi thori liberis aliquid præcipui ordinari solet.*
82. 83. *In feudis Ecclesiasticis fœminam non tantum defendendam, sed & immittendam esse indubitati juris.*
84. *Exempla demonstrantur in hisce actis.*
85. *Conjectura cur vidua* Goltstein *negetur, quod aliis conceditur ex missiva*
86. *Dominus factum ministrorum præstare tenetur.*
87. *Post multas disputationes eo deventum est, fœminam in feudalia immitti & manu teneri.*
88. *Nisi in continenti probetur præsumtio contraria.*
89. *Ejus ratio, & Cameralia præjudicia.*
90. *Agnati non sunt legitimi Contradictores, ad impediendum immissionem.*
91. *Hodie feuda eo progressa sunt, ut ad ea generaliter admittantur, qui specialiter non prohibentur.*
92. *Persona Pauperis aliquando non consideranda, nec honorandus vultus potentis.*
93. *Quorum æqualis est sanctitas æqualis celebranda eorum festivitas.*
94. *Decisio quæstionis non ita pridem in vicinia mota.*
95. *Fœmineum aut promiscuum feudum cujus concessioni fœmina causam dedit.*
96. *Etiamsi non dicatur hoc expresse.*
97. *Rara feuda ex nostrorum Principum liberalitate prodeunt.*
98. *Hodie in feudis etiam directum Dominium transire posse, ut hoc casu factum.*
99. *Datum mulieri à cognatis viri vel contra non venit in acquestus.*
100. Manlehen & Erbmanlehen *appellantur etiam Feuda promiscua, ut hoc exemplo.*
101. *Regula illa contentiosa, Mulierem semel exclusam semper excludi, fallit in feudo improprio, &c.*

Argumentum Primum

Parium Curiæ & Ordinis Equestris, ex denegata Communicatione primarum Investiturarum.

QUamvis ex iis quæ hactenus dicta sunt, de justitia causæ, Status, Ordinis Equestris, ac Vasallorum Curiæ feudalis Diœcesis Coloniensis, contra Sereniss. Archiepiscopum satis constare videatur; tamen receptæ consuetudini morem gerere, eadem, vel summatim repetere, & incerta fundamenta distinctim redigere; vel data occasione latius deducere non abs re fore existimo.

1. Primi itaque fundamenti loco pono, id quod Syndicus Adversarius facere omisit; quod tamen Doctores in omni controversia feudali, omnium primo observandum tradunt, quando ante omnia ad tenorem Investiturarum recurrendum, nec ab eo recedendum docent. Bald. *in cap. 1. duobus fratribus à Capitaneo investitis & notatur in cap. 1. de feudo Marchiæ*, & hanc dicunt unam Maximam esse, Laudens. *in cap. 1. in princ. n. 8. Episcopi vel Abbates.* Wesenb. *de feudis in fine proœmii & cap. 8. n. 18 vers. Itaque vulgo.* Hart. Pistor. *lib. 2. quæst. 1. n. 3*, eamque Maximam Doctores exclamare, affirmat Menoch. *consil. 148. n. 1. vol. 2.*

2. Et quidem inspiciendæ sunt omnium primæ investituræ, atque adeo tota origo, quæ scilicet in omni negotio cujuscunque rei spectanda esse perhibetur. *L. Pomponius ubi.* Bart. *n. 2.* Castrens. *n. 5. &* Bald. *ff. de negotiis gestis L. Procuratorem ff. mandati. L. Rutilia polla ff. de contrah. emptione l. si filius familias ff. de verb. oblig. l. si finita. §. Sabini ff. de damno infecto. l. si uxorem C. de condit. insertis.* Tyraquellus *in præfatione de jure primogenior. n. 52.* Tiberius Decianus, *Respons. 11. n. 4. & seqq. vol. 1.* Rosental. *cap. 6. concl. 69. n. 7. & glossa 1. in fine.*

Non

Non enim ratio Retinendæ possessionis sed origo nanciscendæ, exquirenda est, *l. clam possidere ff. de acquir. possessio.* Et magis inspiciendus est tenor Investituræ, quàm natura feudi, Decius *Consil.* 395. *n.* 5. *& consil* 498. *n.* 6. Calcaneus *consil.* 73. *vers. & quia dix.* Afflict. *decis.* 293. *n.* 2. Curt. Jun. *tract. de feudis p.* 1. *quæst.* 6. *n.* 18. *per text. in cap.* 1. *de duobus fratribus à Capit. investitis.* Herm. Vultejus *consil.* 23. *n.* 1. *vol* 1. 3. 4.

Omnia enim ad sua principia sunt referenda Aymo Cravetta *consil* 46. *n.* 40. *& consil.* 419. *vol.* 4. Et à primordio tituli posterior formatur eventus textus *in l.* 1. *C. de imponenda lucrativa descriptione lib.* 10. *text. in cap.* 1. *de eo qui sibi & hæred. masculis & fœminis*, Bald. *in c.* 1. *de feudo fœm.* Quod etiam allegat ipse Syndicus articulo deductionali 27. Initium enim rerum omnium, potissima pars & causa est, *l.* 2. *ff. de Origine Juris*, quare vel ipso Adversario teste, justè omnes primæ investituræ à Paribus Curiæ petitæ: injustè à Domino Feudorum negatæ sunt. 5. 6. 7.

Quod maximè procedit, ut supra dictum in Investitura omnium prima, quæ est basis & fundamentum omnium subsequentium, & in judicando attendenda: Investiturarum siquidem renovationes, nihil novi conferunt, sed sunt accessoriæ primarum, ita ut qualitates & clausulæ in iis positæ (etiamsi id per expressum factum non esset) repetitæ censeantur, uti fatetur & pro se allegat, sed malè applicat, Syndicus Metropoliticus 74. & 75. deductionali articulo. 8. 9.

Idque hoc casu ideò maximè fuisset necessarium, quod generalis & communissima Investiturarum forma, quam refert etiam Dominus Rosenthal. in suo consilio Renisheimio: Trew und holdt zu sein. Das Lehen getrewlich zu verdienen und zu vertretten ꝛc. unser und Stifft besten zu werben und ärgst zu warnen, und zu kehren ꝛc. als ein getrewer Man seinem Herren schuldig ꝛc. plerumque nullam vel saltem rarissimè armorum & equorum mentionem faciunt, quod non leve est Judicium, feuda communiter non esse masculina, tunc facilius enim inserentur clausulæ, mit pferd und harnisch uff unser gesinnen zu dienen / quæ tamen aliàs etiam per se non sufficerent; quia & repetitur in Investitura Friderici von der Arff ratione Sulzhoff in Krumbstab n. 43. in actis verò n. 71. & in paucis aliis, & tamen etiam illud fœmineum esse constet, ex retractu Joannis Bazen sub n. 45. in actis 73. Quo facit & illud quod ubi Principes seculares per Ensem, ibi Ecclesiastici per baculum Investituram faciant, Vultejus *lib.* 1. *cap.* 7. *n.* 29. *edit. nov. n.* 34. 10.

Veruntamen præter hujusmodi clausulas origines feudorum, quâ occasione ab initio constitutæ sunt, in considerationem trahenda sunt, videlicet an ex liberalitate Dominorum & bonis illorum, juxta naturam rectorum feudorum, originem trahant, & quid, quantumve ab initio Vasallo à Domino datum: & an plus quam acervis ruderum desolati Castri in feudum assignatum sit, Quandoquidem melioramenta, & postmodum acquisita à Vasallis non ad feuda sed allodialia accensenda: An verò feuda in bonis ipsorum Vasallorum, sub constitutione certæ pensionis annuæ, etiam usurariæ more Longobardorum ignoratæ constituta sint, ex quo tota successio feudalis sit immutata, prout in sequentibus deducetur. 11.

Quia verò Serenissimus, tale, tamque necessarium fundamentum, huic tam ponderosæ liti, cum posset, & omnes Investituras haberet in manibus, non tantùm non substravit, sed etiam Vasallos, Editiones omnium, & maximè primarum, suo jure constanter postulantes repulerit; atque hoc pacto probationes eorum data opera, contra 70. & ea plures protestationes impedierit, Juri simul & rationi consentaneum est, ut non tantùm conditio Compromissi pro impleta, ac consuetudo contentionis probata haberi debeat, ac si impleta fuisset *l. jure Civili ff. de Regulis Juris & l. jure ff. condit. & demonstrat.* Sed etiam ut propter denegatam Vasallis omnibus toties instantibus & protestantibus justitiam; omni jure feudali careat, & Dominium directum (si quod habet) cum utili, consolidetur. *Textus est in cap.* 1. §. *duo, si de feudo defuncti*, qui dicit Domino committente fœloniam, ob quam Vasallus amitteret feudum, quid obtinere debeat de consuetudine quæritur; & respondetur, proprietatem ad Vasallum pertinere, sive peccaverit in Vasallum sive in alium. *Idem dicit text. in rubrica & nigro c.* 1 *qualiter Dominus proprio feudo privetur*, *ibi Glossa Laudens.* Bald. Alvarott. *n.* 5. *&* Præpositus *num.* 5. *in d.* §. *Domino.* Bald. *in cap.* 1. *de forma fidelitatis.* Natta *consil.* 367. *n.* 5. *& consil.* 445. *n.* 10. *&* 686. *n.* 13. Goradin. *consil.* 9. *n.* 21. Brun. *consil.* 185. Bursatus *consil.* 160. *n.* 27. Grat. *consil.* 5. *num.* 34. *lib.* 2. Ruin. *consil.* 1. *n.* 9. *vit.* 4. Heigius *quæst.* 19. *n.* 15. *p.* 1. Rolandus à Valle *consil.* 40. *n.* 24. *vol.* 4. *ex consil.* 18. *n.* 22. *vol.* 1. Rosenth. *c.* 6. *concl.* 60. *n.* 4. *litera F. Idem Dn.* Rosenth. *cap.* 6. *concl.* 60. *n.* 4. 12. 13. 14.

Quia Dominus & Vasallus ad paria judicantur, Andreas de Isernia *d.* §. *Domino*, Zasius *part.* 10. *de feud. n* 8. *& seqq.* Hartm. Hartmanni *obser.* 26. *lib.* 2. Laurentius Sylvanus *de feudi revocat. quæst.* 32. Sonsbeck *par.* 13. *de Feudis n.* 70. *& seq.* Rosenth. *de Feudis c.* 9. *concl.* 62. *n.* 6. *& c.* 11. *concl.* 20. *per totum.* Godd. *consil.* 26. *n* 358. *vol.* 4. Afflict. *decis.* 265. *n.* 2. Hart. Pistor. *quæst.* 15. *n.* 2. *lib.* 1. Sylvanus *consil.* 65. *n.* 25. *vol.* 1. Martha *p.* 4 *consil.* 187. *n.* 3. Andr Knichen *de vestitur. pactionibus p.* 2. *c.* 5. *n.* 164. qui testatur hanc esse communem sententiam. 15.

Atqui verò Vasallus Domino qualitatem feudi denegans privatur feudo *text. in c.* 1. §. *Vasallus si de feudo defuncti contentio*, *& ibi* Isernia, Afflictus, Alvarott. Præpos. *c.* 1. §. *fin. & ibidem omnes vicari Dd. tit. de lege Corradi*, Schrad. *p.* 9. *c.* 6. *n.* 19. 16.

17. Item Vasallus celans vel investituram, vel breve testatum [ut vocant] vel prothocollum, aut Instrumentum tam investituræ quàm brevis testati; feudum perdit. *Præpositus* & Matth. de Afflictis *in d. §. Vasallus hic n. 35. illic n. 1. & 3.* Rolandus à Valle *consil. 89. n. 22. lib. 2.*

18. Quia sicut Vasallus Dno. petenti instrumentum feudi edere tenetur: Bald. *in l. instrumenta n. 7. C. de Fideicom. & in l. cessante n. 8. Cod. quomodo & quando Judex, & per plurimos allegatos à* Schrader. *d. p. 9. c. 6. n. 23.* Sic Dominus Vasallo vice versa (quia ut supra diximus, Dominus & Vasallus judicantur ad paria) tenetur edere Fidelitatis dicit illum textum Dominis. Rosenth. *cap. 8. concl. 33: n. 1. 2. & 4. & c. 12. concl. 14. n. 55. & cap. 10. concl. 26. n. 39.* Et Bald. *in c. 1.* de forma fidelitatis dicit illum textum Dominis terribilem esse, sed sanctum Rosenth. *cap. 10. concl. 1. gl. a.*

19. Quod tantò fortius hoc loco procedit, quia talis negatio, ea facta est intentione, ut Vasalli vicissim ob defectum probationis, omni Jure suo excidant, quod sine lata culpa fieri vix potest, quam latam culpam hoc loco sufficere tradunt Glossographi *in l. fin. versic. per Judicem & ibi* Bart. *n. 9. de Rei Vendicat. & allegati per* Schrad. *d. cap. 6. n. 28.* Andr. Knichen. *de vestit. pact. p. 2. n. 203. part. 1.* Joannes Godd. *consil. 26. n. 353. vol. 4.* Ubi applicat pœnam ad casum, quo Dominus quadam machinatione Investituram, vel neget vel differat, quo Vasallum feudo sine justa causa exuat, removeat vel impediat, quia tunc vera fœloniæ exercebitur pœna.

20. Quæ pœna extenditur hic etiam in præjudicium Ecclesiæ, quia totum Capitulum est consors litis, & in majore culpa quam ipse Serenissimus Princeps (ut videtur) existit, quamvis etiam alias idem esset, Schrad. *par. 10. Sect. 4. concl. 11. n. 161. 189. & seqq.* Rosenth. *c. 12. conclus. 22. in fine.*

21. Quæ si quis mihi non credit, adscribam (ad avertendum à me odium: quod veritas dicitur parere) verba Schrad. *qui d. n. 61.* sic ait: Undecimo concludo illi Vasallo, cui Justitia à Domino negatur, permittitur contra Dominum feudi agere ad privationem proprietatis, sive Juris, quod Dominus in controverso feudo habet. *gl. in cap. 1. §. illud tamen, in verbo Justitiam, & ibi* Bald. Alvarottus, Præpos. & Matth. de Afflict. *& Dd. quæ fuit prima causa, & plures ibi allegati*, quos brevitatis studio omitto; eo Lectorem remisisse contentus.

22. Tum quia is Judex, qui jus & justitiam vel denegat, vel administrare negligit; officio suo privatur, & ab officio removeri debet. *l. si quis 3. C. de offic. præfecti Prætorio orientis c. 1. & 2. & toto tit. x. de supplenda negligentia Prælatorum c. 2. x. de concessione prebendæ &c. Dd ibidem citati.* Rosenth. *cap. 10 conclus. 33 n. 68. & 72. & eod. cap. conclus. 26. n.* 48. ubi dicit Vasallum posse Dominum hoc casu deprædari, vel incontinenti impune iterum dejicere.

23. Et hæc Conclusio (*perg* Schrad. *ibid. n. 164.*) locum habet, non tantum si Dominus Feudi Vasallo expresse justitiam denegat; sed etiam si ipse sit in mora, vel negligentia justitiam administrandi, quod *ibidem* 3. sequentibus numeris, ab illo petendis, confirmatur.

24. Et prædicta Conclusio usque adeò vera est, ut procedat, etiamsi iste Vasallus, cui Dominus Justitiam vel denegavit, vel administrare neglexit, etiam absque suo incommodo alium Judicem adire, & ab illo justitiam consequi potuisset; idque facere neglexisset: namque nihilominus Vasallo, cui justitia denegata vel retardata fuit, permittitur contra Dominum ad pœnam privationis feudi agere, prout hoc expresse *tradit Glossa cap. 1. §. si enim verb. compellat. circa finem & ibi* Jacobus de Belviso, Andreas de Isernia, Martin. Laudens. *n. 6.* Alvar. *n. 5.* Jacob de S. Georgio *in tract.*

25. *feud. verbo dict. Vasalli &c. & post multa &c.* Quinimo verissimum esse statuo (inquit Schrad. *num. 170.*) si is Vasallus, cui Dominus Feudi justitiam vel denegavit vel administrare neglexit, alium Judicem adierit, & justitiam consecutus fuerit, Vasallo nihilominus permitti contra Dominum feudi, qui ipsi justitiam denegavit, ad pœnam privationis feudi experiri, *tum per textum in l. post legatum 5. §. quidam & Præsidem ff. de his quæ ut indignis. Tum quia, & cætera, quæ sequuntur ad numerum* 189. ubi pergit.

26. Et prædicta locum habent, etiamsi is Dominus feudi, qui Vasallo justitiam vel denegat; vel administrare neglexit, sit Imperator Rex, Dux vel Princeps, namque nihilominus contra eum damna & interesse, per juramentum in litem probantur, Innocen. Hostiens. Panormit. Petrus de Anchor. & Immola. *c. finali. x. de his quæ vi metusque causa &c.* Jason. *l. si quando C. unde vi; num. 45.*

27. Idem quoque Juris est, etiamsi Dominus Feudi, qui Vasallo justitiam denegat, vel administrare negligit, sit Archiepiscopus, Episcopus vel alia Ecclesiastica persona, Petrus de Anchorano *consil. 158.* Joannes Plotus *in tractatu de in litem jurando §. 31. n. 1. hactenus* Schrad. *d. part. 10. Sectione 4.*

Ex quibus omnibus luce meridiana clarius apparet, quam inaniter Syndicus Metropolitanus suis Dominis principalibus blandiatur, quando in 50. defensionali cum seqq. ad illud, tanquam ad Sacram Anchoram confugit, quod Prælati causam Ecclesiæ meliorem, non autem deteriorem facere possint, cum videamus multa fieri non debere, quæ tamen facta valent & tenent, Jason &

28. Dd *in l. patre furioso ff. de his, qui sui vel alien. jur. sunt. c. 3. x. de matrimonio contra interdictum Eccles. contract. c. fin. divortio c. rursus qui Clerici vel voventes l. 1. §. biduum ff. quando appellandum sit.*

Et

Et multa fieri possunt per indirectum, & in pœnam, quæ directe fieri nequeunt. & ne de hoc multis verbis disputetur, remittitur Syndicus Adversarius ad Episcopatum Hildesheimiensem, 29.
qui ob contumaciam, & in non obtemperando Cæsareo mandato, tot Satrapias & majorem partem sui Episcopatus, longo jam tempore, etiam post mortem istius personæ, quæ factum admisit, 30.
perdidit, eaque fere hucusque Successor caruit, & vix ac ægre tandem ex singularibus causis ante paucos annos tandem recuperavit; (si tamen recuperavit.)

Licet enim Wesenbecius *absolutissimus JCtus Consilium suum* 202. diva pro Ecclesia scripserit, tamen illud Dominus Gœddæus *nervose suo consil.* 48. *in* 4. *volumine Consiliorum Marpurgensis Academia refutasse* deprehenditur, ad quod brevitatis gratia me remitto, quam materiam etiam late tractavit D. Rosental. *de Feudis c.* 10. *concl.* 3. *a. num.* 4. *usque fin. ad concl.* 4.

Hanc Episcopatus Hildesiensis Nemesin, propter opem & consilium Capituli Cathedralis, persequitur etiam Andr. Knichen *de Vestitur. pactionibus p.* 1. *cap.* 2. *num.* 203. *& seqq.* ubi dicit Episcopatus illius Principatum (tribus arcibus & Metropoli, unde se sustentare possent relictis) Oppida, Arces, Cœnobia, Præfecturas, in pœnam prætactæ contumaciæ, feudi Domino commissas esse, neque sibi locum vendicasse, cautelam Capituli unici sed diversum, de alienatione Feudi, 31.
licet omnes illius facinoris Correi singulares, jam dudum in fata concesserint, *juxta Canonistas in cap.* 1. *x de dolo & contumacia c. dilectus de Simonia, & Dd. Cumulati à Schradero Sectione* 9. *n.* 72. *versic. tertio hac Conclusio, &c.* idque ob perpetuam Surrogationem succedentium Capitularium, in idem corpus, *l. proponebatur ff. de judic.* Quia Ecclesiastici immediate Imperio subditi, ratione dignitatis, Regalium & Feudorum æque destituuntur, alia saltem forma, ac Sæculares, Dn Andr. 32.
Knichen *tract. de Vestiturar. pact. p.* 1. *cap.* 2 *n.* 201. Geil. *lib.* 1. *obs.* 30. *n.* 6. *& lib.* 1, *de pace publica, c.* 1. *n.* 12. *c.* 8. *n.* 7. *& seqq. & lib.* 2. *cap.* 4. *n.* 21. *Constitutio pacis publica de anno* 1548.

Mutatio siquidem personarum non efficit novum populum, nec nova ovis novum gregem, 33.
Loffredus *consil.* 11 *n.* 18. Quemadmodum enim Ecclesia, ita & Capitulum non moritur, nec mutationi obnoxium est. *c. liberti* 12. *quæst.* 2. *Bald. in l. fin. Cod. sine censu vel reliquis.* Peregr. *consil.* 8. *n.* 45. *lib.* 3. etiamsi redigeretur ad unum hominem §. *si Grex. Instit. de legat. l. sicut.* §. *in decurionibus, quod cujusque universit. nomine*, Bart. *in l. aut facta* 16. §. *fin. n.* 9. *ff. de pœnis*, Bertrand. *consil.* 157. *n.* 9. *vol.* 1. *part.* 1. *l. proponebatur. ff. de judic. c. liberti* 12. *quæst.* 2. Bald. *in l. fin. n.* 17. *C. sine censu & reliquis, &c.* Knichen *d. cap.* 2. *num.* 103. 106. *& seqq.*

Quod autem Serenissimus Elector, non tantum toto currente termino probatorio Vasallis Justitiam administrare; ipsis copiam perlustrandi, Registra Feudalia, & Archivum inspiciendi, facere; Investituras & Instrumenta communia edere; copiam describendorum documentorum, etiam ad dies & circumstantias particulares, ex superabundanti, pro evitandis Cavillis restrictorum admittere, designatos 24. & alios decem testes senes, qui hodie plerique omnes morte ipsa senium suum probarunt & complerunt, distulerit; verum etiam eos tandem ab omni usu Archivi publici, & toties petita Editione Jurium communium per Syndicum speciali tandem jussione totaliter exclusit: demonstrant Acta in plerisque Recessibus & Prothocollis, sub. n. 19. 20. 22. 24. 55. 91. 34.

Huc facit, quod juxta communiorem sententiam etiam Prælatus, qui negligit solvere Canonem Emphyteuticum, privetur jure suo tam in sua persona quàm in successore, Jason *in l* 2. *n.* 48. 35.
C. de jure Emphyt. Host. Panormit. & Imola *in c. constitutus x. de religiosis domibus*, maxime quia in hoc casu nostro non Prælatus modo, sed & Capitulum consors litis, uti dictum, denegat Justitiam, & sic limitatur §. *& iterum si Clericus de Capitulis Corradi ubi* Andr. de Isernia, *vers. alii dicunt*, Knichen *supra citato cap.* 2. *num.* 203. *& seqq.* Rosental. *cap.* 10. *concl.* 3. *n.* 11 *& n.* 21.

Nec relevat aut excusat Principem, quod Syndicus obtendit timorem nimiæ multitudinis & diffusionis, ac ne ne causa ita nunquam finem accipiat, &c. quia respondetur primo nimiam multitudinem inde non fuisse timmendam, quia prævia inspectione, Statui Equestri & Vasallis fuisset integrum ex pluribus meliora seligere, ne acta nimium excrescerent, quod & factum plerumque fuit, alias procul dubio major factus esset documentorum numerus. 36.

Deinde respondetur S. Reverendissimam Serenitatem de ista multitudine non fuisse sollicitam, quando pro se centum quinquaginta tria jura produxit, & ultra 300. male intitulatas deductionales; sed revera inadmissibiles Additionales, contra tenorem Compromissi intrusit, cum tamen prætendisset initio, sibi jure communi satis esse provisum, ac ideo ad communicandum sua jura verbaliter exhibita non esse obligatum, donec videret Vasallos intentionem suam implevisse; ad numerum 374. lit. C. me remittendo. 37.

Actor enim & Reus in medio litis judicantur ad paria, Textus *in c.* 2. *x. de mutuis petitio. l. ult. C. de fructibus & litium expens.* Valascus *consultat.* 25. *per tot.* Cardinal. Tusch. *tomo* 6. *concl.* 49. aliasque termini vigore compromissi ubique fuere communes: Ut supra initio demonstratum est. 38.

Tertio responderi potest Serenissimum Principem ejusdemque Metropoliticum Capitulum, illius multitudinis & confusionis esse unicam causam; eamque facili negotio tollere potuisse, nisi confusionem istam, & ut res exitum non haberent, affectasset. 39.

Nam cum in Collationibus pro medio compositionis negotii ex parte Principis fuisset; propositum: 40.

positum; feuda Coloniensia esse in triplici differentia, quædam Masculina, alia promiscua; de tertiis esse dubium, promiscuisne an masculis accederent: Nunquam Metropolitici eo adduci potuerunt, ut pro bono pacis, ac minuendæ litis gratia designarentur, quænam essent pro certo promiscua, quæ pro dubiis habenda: quæve masculina dicere vellent: hoc enim pacto, non tantum magnæ litis pats diffiniretur, sed & numerus Vasallorum fuisset diminutus, & totus Status in diversas forte ivisset partes.

41. Quia verò Syndicus omnia feuda complecti, & ad aperturam indistincte omnia reducere nisus est, periculum etiam nunc subit, ut totum & omnia feuda perdat, juxta proverbium, qui nimium amplectitur parum stringit, & qui nimium emungit elicit sanguinem, *Proverbiorum c. 3. v 33.*

Quod si itaque Syndicus Archiepiscopalis, tametsi à Feudistis præscripto inhæsisset, & in legitimo fundamento primum lapidem posuisset: primas Investituras respexisset, ac eas Vasallis, uti instrumenta communia communicasset: tunc & confusionem ac innumeram multitudinem evitare; & magis Juri quam potentiæ inniti videri potuisset.

42. Quandoquidem autem nunc in fuga lucis, & denegatione justæ exhibitionis primarum, aut etiam aliarum, Investiturarum spem suam locavit, adeo ut tandem abrupto ante tres ultimos, in Compromisso, præscriptos terminos, processus filo, facto proprio; Dominorum Arbitrorum declaratione non expectata, jus sibi ipsi dicere; vel usurpare instituit; merito pœnas juris sentire: & quicquid juris in Feudis prætenditur amittere meretur, secundum ea quæ ex Schradero & Rosentallio *supra num. 20. & seqq. allegata sunt.* Rosent. *cap.* 10. *concl.* 1. *num.* 1. *&* 4. *& concl. 33. num. 53. & cap.* 12. *concl.* 1. *n.* 66.

43. Cujus quidem pœnæ persecutio, tanto ex parte Statuum & Vasallorum justior est, quia jam Princeps in posterioribus Recessibus de ea pœna specialiter avisatus & monitus est, ut subinde Doctores requirunt; quod ex continuatione probationis coram Protocollo exhibita, & post repudiationem Syndici Electoralis 2. Julii An. 1623. Cancellariæ insinuatam, clarum est.

44. Contra vero idem Syndicus jam dudum, & non semel, gratiæ subtractionem, die oben gedeuter massen, so miltreich erzeigte Gnaden und angesetzten Lehen halber gebuirende gerechtsamb zu entziehen, oder in nachmahlingen Dingen zu schmeleren, minatus est, ad articulum deductionalem 244. & alibi me referendo.

45. Cum tamen Dominus cum Vasallis benigne, ut cum amicis & familiaribus (mit ihren lieben getrewen) & non uti cum infensis inimicis agere deberet, Bald. *consil.* 424 *n.* 2 *vol.* 10 Molinæus *in consuetudines Paris.* §. 1. *gl.* 7. Cothmannus *consil.* 31. *n.* 33. Magis enim colenda est æquitas quam rigor, Berlichius *lib.* 1. *concl.* 42. *n.* 7. *text. in l. in omnibus ff. de Regul. Jur.* Wesenb. *consil.* 41. *num.* 60. *&* 80. *per cap.* 1. §. *fin. de prohib. feud. à l. per Lothar. & cap.* 1. §. *si quis eam. In quibus causis feud. amitt.* Zas. *de feud. p.* 7. *n.* 3. Ruin. *consil.* 167. *n.* 9. *v.* 5. Wesenb. *de feud. c.* 3 *in fin.* Vultejus *consil.* 33. *n.* 57. *vol.* 1. Rosental. *cap.* 6. *concl.* 62. *gl.* F.

46. Quare laudatur illud Marci Antonii Imperatoris apud Herodianum. Neque enim aut pecuniæ vis, aut stipendia Satellitum agmina tueri Principem possunt, nisi illi ipsi, quos regas, animum imperanti benevolentiamque accommodent. Et juxta Senecam lib. de Clementia, unum est inexpugnabile munimentum, amor Civium, quid hæres? frustra te terrore succinxeris, nisi septus charitate fueris, armis enim arma irritantur, & apud Horatium

Hic amet dici Pater atque Princeps.

47. Et Dominus non acerbum se Exactorem, nec contumeliosum præbeat; sed moderatum & cum efficacia benignum, Ulpian. *in l. si bene ff de Usuris, &c. nec onerosum, &c. idem* Ulp. *in l. si servos in fin. ff. de pignor. action. Et juxta* Molin. *in consuet. Paris. tit.* 2. *de censu.* §. 74. *gloss.* 1. *in verb. arest. n.* 51. cum summa Civilitate deberent hæc Dominicalia jura, tam Feudalia, quam censualia tractari, & non avare tanquam inter infestos *l. si id quod* §. *si quas. ff. de donat inter virum & uxorem, facit l. si venditor ibi*, sed cum quodam temperamento, &c. (*& ibi*) sed hæc omnino ex æquo & bono *ff de adil. edicto.*

48. Id quod S. Carolus Magnus Francorum Rex & Longobardorum Dominator, Saxonum & Romanorum Imperator, in suis Capitularibus (ita vocabant Constitutiones Regias) *lib.* 2. *cap.* 39. in compilatione Ansigisi Abbatis statuit, jubens omnibus Dominis & Prælatis, sive Ecclesiasticis sive Laicis, ut clementer & misericorditer tractent subditos, sive in exigendis operibus, sive in aliis debitis; scientes fratres suos esse, & unum secum Patrem habere Dominum, cum clamant omnes Pater noster qui es in cœlis, &c. Carolus Molinæus citato loco.

49. Hanc verò austeritatem in casu præsenti, plurimi Vasalli in particulari sentiunt, & annumerare possent, si computabunt quot sint, qui hodie ultra annum & diem ipsi Domino non minus, quam Vasallis fataliter præscriptum, Investituras ex Cancellaria non possunt obtinere, sed frivolis de causis subinde rejiciuntur, frustranturque argumento *c.* 1. §. *duo tit. si de feudo defuncti, &c. quo faciunt quæ supra hoc eodem capite n.* 15 *& seqq. allegantur.*

50. Ad hanc pœnam privationis directi Dominii, tanto proclivius hoc loco procedi posse videtur, quia, uti sæpe dictum est, feuda Coloniensia, plerumque omnia; non ex bonis Dominorum; sed ipsorum Vasallorum allodiis profecta sunt, quo casu procul dubio huic pœnæ locus est.

Licet

Licet enim sint, qui argumentis contendant, in hoc aliquam inter Dominum & Vasallum esse disparitatem; ita ut Dominus non æque ac Vasallus privetur Dominio, Brun. *consil.* 176. *vers. quia.* Surd. *consil.* 74. *n* 38. *lib.* 1. Jul. Clar. §. *feudum quæst.* 27. *in fin.* Peregrin. *consil.* 24 *vers. præterea.* Andr. Knichen *de Saxonum non provocanda jure c.* 7. *n.* 13 *& de vestit. pactionibus p.* 2. *cap.* 5. *n.* 294 *& seqq.* Laur. Sylvan *de Feudi recogn. quæst.* 30. Mozzius *de substant. feudi. n.* 63. Illis tamen satisfacit Goddæus *consil.* 26. *n.* 3. 53. *vol.* 4. quod hoc loco sit injuriæ paritas, & non extensio, sed applicatio pœnarum ad parem pœnam Juris. 51.

Et tamen hoc non pertinet, ubi Dominium apud Vasallum manet, & feuda tantum, quasi jure servitutis in alienis bonis sunt constituta, cujus libertatis recuperatio non est tam odiosa, quam esset amissio directi Dominii, ab utili, per feudum separati, quod ex sensu & judicio communi clarum est, quia secundum regulam vulgarem, minus habet qui actionem, quam qui rem ipsam habet. *l. minus ff. de Reg. Jur.* 52.

Accedit, quod opinatio contraria speciosa & adulatoria magis quam solida deprehendatur, quandoquidem noster Geil. *l.* 2. *de pace publica cap.* 15. *n.* 10. ex textu Constitutionem Imperii luculenter probat, Vasallum pœnam privationis Dominii, cum constitutionis pacis publicæ violatæ pœnis, cumulare posse, ac alias generaliter non sit novum, ut quis propter violentiam, etiam à Magistratu commissam privetur, non directo modo, sed & pleno Dominio. Vulgata *l extat, quod metus causa, l. si quis in tantam, & l. meminerit. C. unde vi.* Rosent. *cap.* 9. *concl.* 62. *n.* 7. 53.

Præterea Exemplum, quod Nicolaus Everhardi *in loco à Correlativis num.* 11. adfert, non est in hac materia contemnendum, quando asserit Regem Franciæ propter commissam in Vasallum fœloniam, Comitatu Flandriæ & Artesiæ destitutum. 55.

Et quia omnia Exempla denegatæ justitiæ hoc loco recensere longum nimis esset; paucorum relatione contentus ero. Nobili Bernsaw in Solbruggen denegatur multis annis Investitura Feudi des Grachthoffs propè Tolbiacum in Jussenich, quod tamen cum approbatione Domini Feudi, cum omnibus clausulis merum hæreditarium Feudum convincentibus per Satrapam Haass, justo pretio comparatum fuit, de quo & supra nonnihil dictum est, & infra in Excussione singulorum Feudorum latius de eodem agetur, videlicet in quinto fundamento Parium Curiæ, *n.* 25. *& seqq. ac num.* 33. *cum seqq.* 56.

Eidem simile movetur negotium in Feudo Bockum, aliter uff dem Water appellato (quod unum videtur feudum pluribus nominibus appellatum) quod per Johannem Haass & Annam von Bell, conjuges à tribus filiabus, imo & à Cœnobitis, cum clausulis, in dolem meri feudi hæreditarii spirantibus, emptum deprehenditur: cum tamen Dominus Feudi Hermannus de Hassia in Investitura sub n. 170. (etwan Frederichs von Solbruggen Rechten Erben, an sich gegolden und gebracht hatt) emptum & acquisitum. Alia verò Villa Eikumb in eadem Vicinia sita, possidetur à Tertio quodam colono & a Serenissimo principe recognoscitur pro Leibgewin. & tamen inseritur in investituris Hæredibus Haeß in Solbruggen, sed nescitur quo pacto, quave injuria vel errore. 57. 58.

Alterum tamen adhuc exemplum, in quo evidentissima Justitiæ denegatio elucescit, præterire non possum, in persona Viduæ ac duorum pupillorum Equestris Ordinis veri Johannis Holstein in præjudicium hujus causæ, lite jam pendente designatum; quæ uti filia prioris thori Alberti Quadt, cum feudum Castrense in Linnia, in sola domo cum nonnullis juribus consistens, & ad primum matrimonium, tam ex more provinciæ, quam pactis nuptialibus spectans, ab anno 1621. à morte Patris pacifice possedisset, & renovationem Investituræ requisivisset, tamen eam hucusque obtinere non potuit, verum frater ejus consanguineus & Investituram accepit, & post annos septem etiam in ipsam domum extra judicialibus taliter qualiter impetratis Cancellariæ Recessibus, ita intrusus est, ut ipsi fratri, nunc etiam pleraque omnia sine ambiguitate ad sororem spectantia bona, pro libitu sibi applicare impune liceat, nec tot supplices libelli, nec intercessiones Status Nobilitatis, in dietis provincialibus; nec singultus, nec lachrymæ, ac clamores in cœlum; manutenentiam redintegrationemque possessionis, hucusque; imo & ne quidem tutores pro pupillis obtinere potuerint; ad tot supplices libellos, Informationes jurium allegationes in Cancellaria & apud Serenissimum præsentatas, me referendo.

Quæ indignitas tanto major & manifestior est, ut istis crebris Informationibus, Cancellaria nonnunquam melius informata; tam iniquitatem emanatorum Recessuum; quam exorbitantiam Executionum agnoverit, & viduam, donec de causa plenè agnosceretur, manuteneri mandaverit, insuperque eo fine duos Commissarios; Dominum de Godenaw & Doctorem Glaserum ordinaverit. Sic habet tenor Epistolæ ad Satrapam de 19 & 29. Julii An. 1630. directæ &c.

Statthelder und Räeht.

Unsern ꝛc. Ihr habt euch leichtsamb zu erinneren, was gestalt euch, sampt dem Scholteissen daselbst unterm 30. deß negst verwichenen monats junii auffgeben der wittib Holstein, zur deoccupation deß einhabenden burchlehens Backenhoff, anzumannen, und folgendes darahn zu seyn, damit 59.

selbiges

selbiges lehenhauß Gerhardten Quadt, weiln derselbe am maji 1634. jahrs damitten belehendt worden, würcklich, sampt allen pertinentien woll eingereumbt werden solle ꝛc. wan nun obgnt. wittib, sich neben andern supplicando, wie ab den copeilichen einschluß mit mehreren zu ersehen, beclagen thuet, wie sie von euch, zur bedeuter deoccupation niemahlen ermahnet, oder angehalten worden, sondern obgnt. ihr bruder, Hanß Gerhardt Quadt, mit selinem advocato, Licentiat Averdunck, unlegst, propria authoritate, in gemeltes lehnhauß, de facto, ohn einige vorgehende advisation eingefallen, und dabey inmittels allerhand thatlichkeiten, gegen die supplicantin, und die jhrigen veruben thete, und es die meinung nit gehabt, daß mehrged. Quadt dergestalt procedire/ und beschehener massen vor sich selbst die possessionem facti nehmen solle, ꝛc. Als ist nunmehr Ihr Churf. Durchl unsers gnedigsten Herren, der befelch hiemit, daß ihr euch uber dieses verfahrens beschaffenheit, als viel euch darab sonsten nit wissig, erkundiget und die befindung, wie es eigentlich und in specie mit ergreiffung der possession hergangen, beschaffen, innerhalb den nachfolgenden achten Tag ahnhero berichtet, unterdessen aber da bereit die Occupation, noch nit beschehen: mehrgnt. wittib biß zu weiter gnedigster verordnung in possessione unbetrubt gelassen werde, Bonn den 19. julii 1630. An Ambtman zu Lyn abgangen.

62. Ubi notandum, quod iste Recessus nihil operatus est, præterquam quod vidua cum liberis, quamdiu portam suæ domus egressa non est, violenter non exturbaretur, quæ prius integro fere anno exclusionem timere debuit; nihilominus fratrem consanguineum cum uxore & familia, in sua domo dominantem, ferre debuerit, & etiamnum debeat; Ita ut interim ad integrum prope annum, tanquam limax, domui inclusa, more Christiano atque Catholico Ecclesiam, ejusque sacramenta (à quibus ejus Adversarii abhorrent) frequentare non potuerit, donec Serenissimum, Lynnam venire, & liberum exitum & reditum indulgere, contingeret.

Alter Recessus hanc habet Seriem.

Churfürstl. Cölnische heimgelassene Stathelder und Rath.

Unsern gnedigen und freundlichen gruß, auch geneigten willen zuvor, Edel und Vest besonder lieber und guter Freundt. Wir haben aus eueren hiehin uff erfordern gethanen bericht ablesendt verstanden, welcher gestalt die possession deß lehen Beckenhoven von Hanß Gerhardten Quadt eingenohmen, und zur deoccupation solchen Lehens desselben Schwester Christina, wittib Goltstein angehalten werden sollen.

Ob nun woll obgnt. deoccupation jüngst hiehin anbefohlen; Dieweil demnach vorerst bey ergrieffener vorangerürter possession zumahlen præcipitanter verfahren, und ohne den uff der wittiben hiehin erlangten suppliciren und gegenbericht, der bey dieser cantzeleyen dieser sachen halber erfindtlicher verfolgh uffgesucht, und mit Fleiß abermahl examinirt, und sich befunden, daß die sach ahm 20. junii des negst ablauffenden 1629. jahrs dem Herren zu Godenaw und Doctor Glaser, gestalt, dieselbe in dem stand, wie sie domahlen befunden, zu reassumiren, und beyde theiln in ihrem bevorstehenden rechten, jedoch mit abschneidung aller weitläufftigkeit, biß zum endtlichen außschlag zu hoeren usgeben und committirt worden. **Dahe hero es billig bey der beschehenen verordnung / biß uff dero commissarien relation von Ihrer Churfürstlicher Durchleuchtigkeit gnedigst verordnet werde zu lassen.** Als ist in nahmen Ihrer Furstl. Durchl. unsers gnst. Herren der befelch und unser gesinnen, daß ihr obged. wittib Goltsteins, bey der eingehabt, und nach einhabender possession bester gestalt, und uffs furderligst manuteniren, **oder da nötig / uffs new / wieder erfahren / und mehr gnt. Quaden / biß uff ferner erkandtnus zur ruw und gedult verweissen**: Auch dißfals der wittiben ferner eintrag zu thuen ernstlich einbinden wollet, und wir bleiben euch mit gnaden, auch freundlichen willen und allen guten wol beygethan. Geben Bon 29. junii Anno 1629.

Ex speciali mandato

Johann Homcamps.

Dem Edlen, Vesten unsern besonders lieben und gutten Freunde, Ludwichen von Lulstorff zum Herrn Haen Churfürstl. Colnischen Cammeren und Amptman zu Lyn und Urdingen ꝛc.

Hujus autem denegationis investituræ, cum intrusionis nullam legitimam causam Cancellaria Coloniensis habet: Quæ autem prætenditur, quasi mulieres, existente masculo etiam in feudis
63. fœmineis excludantur, legitima hoc loco non est. *text. in c. cui miles, in extraordinariis capitulis*
64. §. *item si quis* Hart. Pistor. *lib. 2. part. poster. in quæst. 35. n. 30.* sed ad creandum præjudicium hujus
65. tum glíscentis feudalis controversiæ, in necem Vasallorum, ad novum Exemplum, ac præjudicium

cium excogitata, Hinc hujus negotii particularis merita, annuente etiam Compromisso prolixius hoc loco deduco; ad §. Solten auch Ihre Churf. Durchl. &c. Compromissi me referendo.

Quod enim frater in Feudo etiam foemineo excludat sororem inter liberos ejusdem thori, non autem diversi obtinet; tam de jure Feudali scripto, quàm moribus harum & omnium vicinarum provinciarum; probaturque per disertum textum feudalem *in c. unico si de feudo defuncti, content. tit. 26. lib. 2. § mulier, in quo liberi secundi thori*, per prioris matrimonii liberos excluduntur, tam in feudalibus quàm allodialibus. Quod nostris vicinorumque moribus observari, convincit Reformatio Juliacensis cap. 74. wie mancherley kinder erben sollen, sicut ego meis Agnatis circa feudum Nuelstorff, à sorore consanguinea exclusis, obtigisse memini. Quod & est generale in omnibus Feudis haereditariis, Rosent. *cap. 7. concl. 41. num. 23. & concl. 44. n. 27.* Kirchberg *c. 1. cap. 4. n. 44. & 48. c. 3. n. 59.* Clarus *quaest. 9. n. 1.* Intriglio. *quaest. 90. n. 107. & seqq.* Vult. *consil. 12. vol. 4. n. 20. & 42.* Knich. *de vestit. pact. p. 2. c. 5. n. 44. & 48. de hoc videndus* Sandius *de Feudis Geldriensis tit. 3 de successione legitima cap. 1. §. 1. n. 4. ubi ex Barone Teutenburgico, Schenck in Camera secundum d. §. mulier. judicatum esse refert.* 66. 67.

Casum istum habemus in hisce actis Judicio Cancellariae Coloniensis decisum, in materia Feudi Etgenhoff ac sub num. 50. in exhibito laudo, ubi soror fratres consanguineos possessione pepulit. 68. Etgenhoff.

Idem impletur ex instrumento venditionis praedii feudalis Grachthoff, sub n. 590. ad acta registrato, quod Merandt quidem cum authoritate Tutorum, in rem solorum filiorum primi matrimonii, consentiente Domino Feudi, cognatisque; vendidit, qui consensus consanguineorum alias (proprietate apud venditorem manente) frustraneus fuisset. 69. Grachthoff.

Hujus Consuetudinis etiam irrefragabile testimonium probat donatio domus Weier, in Actis sub num. 339. alias in centuria secunda num. 47. repraesentata, & à Domino Feudi approbata, ubi dicitur Fratrem secundi matrimonii à priore in vim Consuetudinis fuisse à successione feudi exclusum. 70. Weier.

Sic confessione Syndici Archiepiscopalis, sub deductionali 262. quondam Dominus zur Merssen, feudum suum de liberis primi thori, ad posteriores liberos solius Domini consensu, absque authoritate & assensu Tutorum transferre non potuit; illis verò adhibitis & consentientibus, tum demum potuit, quod Syndicus Archiepiscopalis in multiloquio suorum deductionalium ipsemet prodidit & confessus est, sic suo se indicio, ut est in proverbio, prodit sorex. 71. Merss.

Esse etiam jure communi diversorum matrimoniorum diversam successionem, nemo Jurisperitus ambigit, praesertim ubi vel pactis dotalibus, vel loci Consuetudine bona in matrimonium allata, a sicui certo matrimonio sunt affecta, ut hic; Fridericus à Sande *d. Comment. tit. 3. c. 1. §. 1. n. 4. pag. 83. nov. edit. post pag. 77 § mulier. lib. 2. tit. 26.* ubi Baro Schenck, Reformatio Juliac. *cap. 74.* Rosenth. *cap. 7. concl. 16. n 9 literis L. & N. Quo facit textus in c. unico de filiis natis ex matrimonio ad morganaticam contract.* Joannes Borcholt *tract. Feudali. c. 7. n. 56 & in terminis terminantibus*, Cothmann. *consil. 2. vol. 1. num. 149 & seqq. & 163. text. in cap. jugales, qui habetur in editione* Cujacii *lib. 4. tit. 104. de feudis, & apud* Jacobum de Ardizo *cap. 150. de feudis, quo utitur* Hartm. Pistor. *lib. 2. quaest. 34. n. 22. qui etiam num. 63. tacitae objectioni pro textu illo respondet.* De jure communi nullum est dubium, prioris matrimonii liberos diverso subinde, à reliquis jure censeri, *text. in l. cum aliis, & tot. tit. C. de secundis nuptiis* (ibi) decernimus ut ex unoquoque conjugio suscepti filii patrum suorum sponsalitias retineant largitates; quinimo praeferuntur in omni sponsalitia largitate, primi matrimonii liberi, secundis. 72.

Ex jure feudali, Pacta Nuptialia feudis dare legem manifestum est, *ex d. c. 1. de filiis natis ex matrim. ad morgan. contract* (ibi) nisi hoc fuerit dictum &c *de success. feudi c. 1. §. fin.* (*ibi*) *nisi pactum &c. de feudo Marchiae Cujac. tit. 1. de Feudis* Cothm. *consil. 9. vol. 1. n. 84.* Si enim jure manifesto feudali, Vasallo liberum est, posterioris thori filios à toto feudo excludere; Certè palpabilis Error est, impugnare pacta dotalia, in quibus tantum à parte certa arcentur, de quo videndus Sandius *tit. 2. cap. 3. n. 1. & 2. pag. 70. & 71. ac 76 & seqq. edit. post. pag. 64. & seqq.* Ubi etiam concludit, pacta hujusmodi non posse ab alterutro conjugum, jure alteri quaesito, revocari. *juxta* Annaeum Robertum *lib. 4. rerum judicatar. c. 3.* Aufrer. *decis 433.* Corasium *SCter Curiae Tholosanae cent. 1. c. 71. argumento l. quaesitum ff. de servis aportan. l. aristo 18. ff. de donat.* Praeses Everhardi *consil. 8. quaest. 1. & consil. 136. argumento l. cum dos ff. de pactis dotalibus.* Peckius *de Testam. conjugum lib. 1. c. 1.* Franciscus Martini *decis. 128. n. 6. & decis. 132. n. 8. part. 2.* Boerius *decis. 204. n. 32. & seqq.* 73.

Denique haec quaestio de successione diversorum matrimoniorum decisa est, in quadam dicta Bonnensi Anno 1542. incip. Wir Hermann &c.

Wir Herman von Gottes Gnaden / Ertzbischoff zu Collen / deß H. Romischen Reichs durch Italien Ertz-Cantzlar und Churfurst, thuen kund und bekennen hiemit gegen allermenniglichen, als hiebevor zwischen unserer lieber besoderinnen Irmgardten, nachgelassenen wittiben etwan Rheinhardts von der Baelen gnant Fleck, eins theils, und Henrichen dergleichen nachgelassenen wittiben Diederichen Flecken, gemeltes Diederichen nachgelassen erb und gutter halb, anderen theils, irrungen und gebrechen entstanden, und gemelte Irmgardt sich uff den gebrauch gentes Ertz-Stiffts Collen, als solten ihren kinderen an statt und von wegen ihres Vatters obgem. Reinhardten aus dem ersten ehebett geboren, ihres Hergens Diederichen vorsch: und formans elterlich stam und erbgutteren allein gebüren, dagegen gemelter Henrich vermeinte ihr kindt aus dem anderen ehebett mit Diederichen Vurß: gezilt, solte vermueg der beschriebenen rechten mit Irmgardten kinderen zu gleicher theilung schreiten: darauß gefolgt, daß die wollgeborne unser erbhoffmeister, erbmarschalck, schwager, neve, raht, und liebe getrewen, Wilhelm Graff zu Newenar und Moers, Herr zu Bedtbur, und Johan Graff zu Salm, Herr zu Reifferscheidt, und Dick, obget. beiden witwen und ihren kinderen, zu gnaden und guten, in meinung sie ihrer vorß: gebrechen zu vergleichen, sich in guttlicher underhandlung, mit ihnen eingelassen. Weil dan beide Graffen nichts fruchtbars in der guete haben treffen mogen / und die beide witwen, die eine uff des vurß: unsers Ertz-Stiffts Collen gebrauch; und die ander uff die gemein beschriebene rechten verharret haben, so ist deß gebrauchs, und rechten, mit beider witwen bewilligung, zu erkendtnuß unser gemeiner ritterschafft und stende, zu einem gemeinem landtag der stende und landschafft gewiesen. Als wir nun in anderen vurstandenen ehehafften und geschefften, unser wurdig thum capittul, graven, ritterschafft und stände zu einem gemeinen landtag beschrieben, haben wir beider witwen unterthenig und diemutig ansuchen, ihnen zu gnaden gehr. unser ritterschafft vortragen lassen, und gnediglich begerdt, uns, zu hinlegung dieser gebrechen, deß gemeinen landts gebrauchs, wie er in diesen oder dergleichen erbfällen gehalten werde / zu berichten: daruff die gemeine ritterschafft dergleichen, auch die gesandten von dennen stetten abgetrettet, sich bedacht und umgefraget, und nach gehabtem bedacht, einhelliglich und offentlich, uns zu andtwort geben, daß sie von ihren elteren, und den alten allweg gehoert und gesehen, etlich von ihnen vor sich selbst dieß gebraucht, und seye mit ihnen auch also gehalten worden, daß wo zweierlei ehekinder, auß dem ersten und anderen ehebett geboren seind (sonderlich under dem adel und etlichen stetten) den ersten kinderen, alle vätterliche und mutterliche stamb und erbguttere: und den letzten kinderen alle gereidete guttere, und was in der zweitter ehe gewonnen und geworben, gebühren solten, Dieweil nun in unserem Ertz-Stifft Collen solcher gebrauch von alters also hergebracht, haben wir obge. witt. Irmgardten, so gegenwurtig, und gerührter Henrichen, anzeigen, und ernstlich befehlen lassen, deme sich gemeeß zu halten und nachzukommen, urkundt hierahn gehangenen siegels. Geben in unser statt Bonn uff unserem gemeinen landtag, am sambstag nach Reminiscere, im 1542. jahr.

Aliud exemplum rei judicatæ, in inferiori Tribunali, tale potest produci.

Wir Johan Hulter der Volt und Ambts Lynn Scholtheiß / fort wir scheffen / gerichtsleut und landtman deß weltlichen Churf. gerichts zu Weillig, im ambt Lynn gelegen, thuen kundt und zu wissen, allen anseheren und hoereren gegenwertiges gerichtscheins, das als man zalt nach Christi gebuerett unseres lieben HErrn und einiges erlösers tausend funffhondert und sechszig ein jahr, Godestag, der gewesen ist den neun und zwantzigsten monats Octobris, ist der edler ehrnvester Albert Honßlar ahn der Hulßdunck, und das vorgerurt gericht zu Weilig, dar desselben gerichtsbrauch nach, ban und friedt geschiht, und wir zu Gericht sässen; in eigener person erschienen, und durch seinen zugelassenen reddener in offenem gericht vurtragen, und ein gerichtliche erklerung begeren lassen, wie es an dem vurß: gericht jederzeit erkandt und gehalten sey worden, und wie es noch gehalten wirdt, mit vor: und nachkinderen belangende alle erbgutter und renthen, so man und weib zusamen pragt, und von beiderseits vatter und mutter an sie geerbt, und sonst an sich instahender ehe, gelden, winnen und werben, Als nun solche begehrdte erklerung von wegen obgerurtes Honselers, in massen vorß: vorgetragen ist worden, hab ich Johan Hulter scholteiß vorß: sie die vorgerurte scheffen, gerichtsleuthe und landtman bey ihre aiden, damit sie dem hochwürdigsten Churfursten Ertzbischoffen zu Collen ꝛc. meinem gnedisten Herren verpflicht, ermahnet, sothanige erklerung, wie die durch genandten Honseler begerdt, von sich zu thuen, welliche scheffen, gerichtsleuthe und landtman, uff solche meine ambtshalben gethane ermahnung, diese nachfolgende erlärung durch den veraidten gerichtschreiberen uffschreiben, und darnach gerichtlichen lesen lassen, **item die Scheffen / Gerichtsleuthe und Landtman** sprechen; es were jederzeit so lang sich eines jeder gedencken erstreckt, an diesem dinckstuell weillig, wie sie anders nit wissen, dan es im gantzen ampt Lynn vor

reche

recht erkandt, und noch heut zu tag, gehalten wirdt, das sothane erbgutter es were dan landt, sandt, hauß, hoff, erbrenthen, und sonst andere unbewegliche gutter so mann und weib in heiligs vorwenden, an beiden seidten zusamen bringen oder in stehender ehe wimen, werben, oder ihnen sonst in stehender ehe anfallen, und also nachgelassen, an ihre Kinder von ihrer beider leib geschaffen, fallen und verbleiben, doch dem lestlebendigen von ihnen beiden sein leibzugt daran vorbehalten, und so der letztlebendiger deß vorigen und ersten bedte wiederumb zu der zweiter ehe schreiten wirdt, und also im selbigen zweitten bedt auch kinder fortbringen wurd, daß dieselbigen zweitten bedte gezilte kinder, zu solchen vor angezogenen, und im erste bedt gehabte erbgutter, renthen, und ander unbewegliche gutter kein forderung, recht noch gerechtigkeit (so fern der erster kinder einige im leben sein wurdten) haben konnen noch mögen, doch ihnen den nachkinderen die gereide gutter, und sonst was darnach im zweitten bedt gewonnen, und erspart wirdt, vorbehalten. Wie nun sothanige erklärung dargethaen ist worden, hat der vorß Honseler jhme darvon ein offentlich glaubwurdig document, umb seine gebuirliche belohnung mitzutheilen gebetten: welches wir der warheit und aller redlicher billigkeit zusteur, nit haben weigeren, sonder mittheillen lassen, &c. Diß in urkundt der warheit hab ich Johan Hulter scholteiß vurß: mein siegel uf anhalten und begeren genandtes Honselers, unden an diesen brieff gehangen, und zu weiterer sicherheit haben wir scheffen, gerichtsleudte und landman &c. dieweil wir kein insiegel haben, gebetten die ersame scheffen zu Lynn, daß sie ihr gemein scheffen ampts siegel unden an diesen brieff haben gehangen &c. daß wir scheffen zu Lynn bekennen wahr sein und (dieweil es an dem gericht binnen Lynn, als deren anderen undergerichteren im ampt Lynn gelegen, geburlich uberhurtt, in allermassen wir solches deren scheffen, gerichtsleuthen und landtmans obenbeschriebene erklärung außführt, jederzeit gehalten und erkandt ist worden und noch heut zu tag dermassen gehalten wirdt) uff begehren der scheffen, gerichtsleuthe und landtsmans gern gethaen haben; Geben und versiegelt im vorgem. fünffzehenhondert, und ein und sechszigsten jahr, am 10. tag **Novembris.**

Gegenwertige copey ist jhrem wahren versiegelten und ungecancellirten pergamentbrieff / von wort zu wortten gleichlautendt, welches ich Conradt Burgers offener und approbirter Notarius **mit dieser meiner eigener handt bezeuge &c.**

Ad hæc alio argumento convincitur, Viduam Goltstein, ejusque pupillos injuste à fratre consanguineo premi, qui sine Inventario paternam hæreditatem adivit, & mobilia omnia, contra pacta dotalia occupavit, ideoque contra factum Patris, etiam circa bona feudalia venire nequit, etiamsi Pater contra prohibitionem juris aliquid attentasset, etiamsi in pacto conditionato, prout est in communissima DD. opinione. Quam quia omnium quos ego viderim Dd. accuratissime tractat 74. 75
Ernestus Cothmannus *responso* 8. *vol.* 4. *n.* 22. *usque* 27. Hinc ad convincendum Adversarios, ipsius Catalogum suis plerumque verbis ad ipsius etiam Authoris honorem adscribere, in gratiam eorum qui nudis remissionibus non saturantur, non pigebit.

Jure nostro introductum & receptum est, filios, qui sine Inventarii beneficio hæreditatem patris adeunt vel potius hæreditati paternæ se immiscent, Ordinationem, promissionem & factum Patris etiam in Feudo, quod dicimus pactionato, simpliciter & pure custodire & implere oportere. 76

Et quidem hanc sententiam plerique Feudistarum, ut ab illis exordiamur, tuentur & propugnant, Jac. Beluiso, *in c.* 1. §. *hoc quoque circ. finem, pag.* 45. *lat.* 2. *ibi si ex hæreditate Patris & ibid.* Isern. *n.* 71. Bald. *n.* 20. Alvarot. *n.* 1. *&* 5. Laudens. *n.* 30. *præpos. n.* 3. Raven. *pag.* 43 *vers. & nota quod.* Paul. Pic. *num.* 31. *&* 32. Afflict. *n.* 19. 29. *&* 74. *de successione feudi.* Andr. de Isern. *in c.* 1. *n.* 1. 3. 4. *&* 5. *n.* 7. Alvarot. *ibid. n.* 2. *&* 9. Præpos. *n.* 3. Afflict. *ibid. n.* 2. *&* 13. *& seqq.* Balzarinus *ibid. n.* 21. *&* 23. Baro Schenck *n.* 10. Bartol. Camerarius *ibid. quæst.* 8. *n.* 77. *an agnati vel filia.* Andr. de Isernia *in c.* 1. §. *filius n.* 12. *de capite, qui Curiam vendidit, & in c.* 1. *n.* 18. *qui successo: tenentur.* Mart. Laudens. *c.* 1. §. *titius n.* 15. *&* 16. *& ibid.* Afflict. *n.* 4. *si controversia fuerit,* Andr. de Isernia *in c.* 1. *&* Alvarot. *ibid. n.* 5. *&* 7. Præpositus *n.* 3. *de eo qui sibi & hæredibus.* Alvarot. *in c.* 1. §. *aut si libellario, num.* 5. *quibus modis Feud. amitt.* Jacobin. de S. Georgio *in verb. & cum pacto de non alienando n.* 43. Marin. Freccia *lib.* 3. *de differentia feudorum ex pacto, differentia,* 7. §. *septimo in feudo num.* 68. Curt. Jun. *tract. feud. part.* 1. *in princ. quæst.* 8. *n.* 19. *& part.* 4. *n.* 148 Camerar. *in Capit. Imperialem* §. *præterea,* Ducatus *pag.* 788. *&* Joann. Riminaldus *ibidem* §. *præterea n.* 7. *versic. tamen hic attende.* Thom. Marin. *de generibus & qualitatibus Feudorum, tit.* 1. *n.* 33. *&* 38. Uldric. Zasius *per.* 8. *n.* 18 *&* 42. *& p.* 9. *num.* 28. Julius Clarus *in* §. *Feudum. quæst.* 42. *n.* 14. *& quæst.* 43. *n.* 2. Anton. Capic. *de Investitur. feudal. c. feudorum appellationes promiscua pag.* 24. Joan. Schneidewinus *tractat. feudal. par.* 6. *cap.* 3. Hart. Pistorius *q.* 2. *n.* 43. *& quæst.* 9 *n.* 28. *cum seqq. quæst.* 14. *n* 43. Nicol. Mozzius *de division. feud n.* 66. Ludolph. Schrader. *pag.* 7. *c.* 2. *n.* 47. *par.* 8. *c.* 8. *n.* 26. Matth. Wesenb. *de Feud. c.* 11. *n.* 18. *pag.* 234. *vers. sin autem* Joan. Borcholt. *c.*

7. n. 94. & t. 8. num. 142. Nicol. Intrigiolus *de feudo quæst.* 51. *n.* 98. 101. Herman. Vultejus *cap.* 11. *n.* 86. *& 93. lib.* 1. Petrus Gregor. *de success. feudor. par. 6. quæst.* 15. Rosenthal. *cap.* 7. *concl.* 20. *n. 23. & in Glossa lit. V. & in t. 9. memb. 2. conclus. 68. n. 12. concl. 69. n. 5. & 8. & 15 & in glos. lit. G. & in lit. M. & conclus. 70. n. 22. & concl. 72. n. 5. & ibidem in gl. lit. d.*

78. Feudistarum horum sententiam Legistarum plerique sequuntur, & defendunt in suis Commentariis, prælectionibus & tractationibus, Bald. *in l. qui se Patris n.* 9. *&* 11. *C. unde liberi. l. pro hærede §. si quid tamen, ubi*, Aretin. *n* 8. Alexand. *n.* 8. Jason. *n.* 8. *de acquir. hæred.* Rubeus *in l. Gallus §. quidam rectè n.* 190. *de liber. & posthum.* Atius Pinellus *in l.* 1. *par.* 3. *n.* 93. 95. *C. de bon. matern.* Phanut de Phanutiis *tract. de Inventario par.* 6 *n.* 16. *&* 24. Didac. Covarr. *variar. resolut. lib.* 2. *c.* 18. *n.* 4. Roland. Vallensis *de inventar. p. 4. num.* 10. *&* 17. Gabrielius Roman. *tit. de Regulis Juris. concl.* 11. *num* 21. Franciscus Zoannet. *rerum quotid. c. 4. num.* 1. Joachim Beust. *in l. admonendi n.* 885. *pag.* 449.

79. Sed & eandem doctrinam in Consiliis & Responsis unanimiter omnes ferè amplectuntur, & ad propositas sibi facti species accommodant, Raphaël Cumanus *consil.* 169. *num.* 4. Raphaël Fulgos. *consil.* 67. *n.* 3. Alexand. *consil.* 124. *num.* 7. *&* 8. *lib.* 4. *consil.* 13 *n.* 7. *&* 11. *consil.* 19. *n.* 13. *& seqq. consil.* 26. *n* 8. *&* 11. *& consil.* 28. *n.* 18. *lib.* 5. Jason. *consil.* 56 *pag.* 59. *versic. quarto respondetur vol.* 3 *& consil.* 136. *n.* 5. *vol.* 3. *& consil.* 136. 5. *&* 4. Sigismund. Loffred. *consil.* 1. *n.* 52. *&* 145 *& consil.* 10. *n.* 24. *n.* 43. Carol. Ruin. *consil.* 1. *num.* 12. *consil.* 7. *num.* 38. *consil.* 9. *n.* 14. *& seqq. consil.* 38. *n.* 5. *&* 21. *& consil.* 42. *n.* 12. *consil.* 47. *n.* 9. *& consil.* 176. *n.* 17. *vol.* 1. *consil.* 25. *n.* 10. *vol.* 2. *consil.* 51. *n.* 10. *vol.* 5. Philippus Decius *consil.* 185. *n.* 4. *&* 5. *consil.* 208. *n.* 4. *consil. num.* 36. *consil.* 468. *n.* 30. Curtius Junior *consil.* 1. *num.* 12. *consil.* 138. *n.* 16 *&* 20. *consil.* 2. *&* 8. Rub. Alexandrin. *consil.* 18. *num.* 3. *& consil.* 164. *n.* 14. Albertus Brunus *consil.* 18. *n.* 16. Stephanus Bertrandus *consil.* 403. *per tot. vol.* 6. Augustinus Beroius *consil.* 68. *num.* 49. *&* 47. *& consil.* 70. *n.* 42. *vol.* 1. Hieronymus Gratus *Respons.* 4. *n.* 50. *consil.* 9. *n.* 18. *&* 28. *lib.* 1. Hieronymus Schurff. *consil.* 47. *n.* 5. *cent.* 1. Paul. Paris. *consil.* 10. *n.* 8. *& consil.* 16. *num* 40. *& seqq. consil.* 23. *n.* 176. *&* 200 *part.* 1 *& consil.* 65. *n.* 11. *&* 47. *par.* 3. Andr. Alciat. *resp.* 179. *num.* 1. Laurent. Sylvan. *consil.* 15. *n.* 36 *& consil.* 30. *num.* 33. Socin. Junior. *consil.* 102. *num.* 10 *consil* 112. *n.* 14. *vol.* 2. *consil.* 42. *n* 3. *&* 57. *num.* 71. *vol.* 3. Franciscus Ripensis *consil.* 8. *num.* 30. *inter Feudalia varior. Dd.* Ludovic. Fucheius *consil.* 50 *num.* 45. *inter* Modestini Pistoris *consilia vol.* 2. Gozadin. *consil.* 4. *num.* 10. *consil.* 8. *num* 36. *& consil.* 46. *num.* 6. Cravetta *consil.* 259. *n.* 3. *& consil.* 501. *num.* 5. Jacob Mandel *consil.* 76. *num.* 6. Joachim Mynsing. *Respons.* 5. *num.* 14. Rolandus Vallensis *consil.* 93. *num.* 44. 46. *&* 49. *vol.* 1. *& consil.* 44. *n.* 8. *&* 10. *& consil.* 57. *num.* 75. *vol.* 3. Matth. Wesenb. *consil.* 15. *n.* 22. *par.* 1. *& consil.* 54. *num.* 24. *part.* 2. Joan. Cephal. *consil.* 392. *n.* 36. *par.* 3. Tiber. Decian. *Respons.* 23. *n* 39. *vol.* 1. *& respons.* 53. *n.* 87. *resp.* 121. *n.* 28. *vol.* 3. Gerard. Marol. *consil.* 97. *n.* 16. Franciscus Bursat. *consil.* 2. *num.* 44. *consil.* 3. *n.* 29. *lib.* 1. *consil.* 291. *n.* 98. *lib.* 3. Jacob Menoch. *consil.* 89. *n* 66. 106. *lib.* 1. Joan. Petr. Surdus *consil.* 180. *n.* 24 *& seqq. vol.* 1.

Hoc amplius hæc sententia in Curiis & Judiciis probatur & in pronunciando, decidendo, observatur Bernhardus Wormserus *in Observationibus forensibus lib.* 1. *tit. de Feud. obs.* 5. Afflict. *decis.* 112. *num.* 2. *& decis.* 240. *n.* 11. *decis.* 268. *n.* 3. Nicol. Boër. *decis.* 23. *num.* 20. Thomas Grammatic. *decis.* 93. *n* 12. Joachim Mynsing. *obs.* 67. *n.* 9. *&* 10. *centur.* 3. Andr. Gail. *lib.* 2. *obs.* 154. *n.* 12. *&* 16. Octavianus Cacheranus *decis.* 180. *n.* 11. *& decis.* 181. *num.* 12. *&* 22. eamque magis communiorem, verioremque esse testantur, & inter receptas sententias referunt Afflict. *in d. §. quicquid num.* 74. Uldric. Zas. *d. p.* 8. *n.* 10. Pinell. *d. p.* 3. *n.* 63. Portius *lib.* 3. *concl.* 8. Gabriel *de Regulis Juris concl.* 11. *n.* 21. Lauren. Sylvan. *d. cons.* 30. *num.* 33. D. Kirchovius *opin. cent.* 2. *verb. feudum. concl.* 23. Rolandus Vallensis *d. consil.* 44. *n.* 8. D. Grassus §. *hæreditas* 912. *num.* 24. *&* 29. Hinc igitur intellectu est facillimum, Interpretes & numero & pondere plures concorditer sentire & docere, quod filii in Feudo pactionato factum Patris præstent; Et hæc ex viri accuratissimi diligentia hoc loco mutuo sumpta.

80. Hinc etiam est quod Unio prolium Veteribus JCtis incognita (Valentinus Forsterus *consil.* 8. *vol.* 1. *Marpurg. n.* 10.) moribus Germaniæ introducta sustinetur, in qua liberorum primi matrimonii præcipua ratio habetur, & in qua substantiale est, adhibere Consanguineos & Tutores, &
81. plerumque primi thori liberis, pro rerum pondere, aliquid ordinatur præcipui, Geilius *obs.* 125. *lib.* 2. *noster* Jacobus Riccius *de unione prolium, passim per totum, & Reformatio Juliacensis c.* 76. wie beredung der ein Kindschafft soll uffgericht werden.

Quia verò hoc in casu, nulla talis unio intervenit, & d. vidua Investituram per defunctum maritum subinde & instanter petiit, & ad Judicium Ordinarium non provocavit modo, sed & Commissionem, ut suprà dictum, impetravit, sed interea manutenentiam, redintegrationem, possessionem ac ejectionem intrusi fratris obtinere non potuit, meritò de protracta & denegata justitia, cœlum & terram clamare implet.

82. Est enim hodie Juris indubitati, Filiam, in Feudo Ecclesiastico non tantùm in possessione defendendam; sed etiam quando aliquid probabilitatis adferre potest, immittendam. Hartmannus

nus Pistor. *quæst.* 39. *per tot. lib.* 2. Menochius *Remedio* 4. *adipisc. possess. num.* 375. *&* 577. Vultejus *consil.* 12. *n.* 120. *vol.* 4. Wesenb. *consil.* 281. *n.* 12. Schrader. *par.* 7. *c.* 4. *in fin.* Rosenthal. *cap.* 7. *conc.* 48. *& concl.* 50. *n.* 1. Cravetta *consil.* 704. *n.* 6. *vol.* 4. Grassus §. *transmissio. quæst.* 16. *num.* 3. Jason *consil.* 155. *col. vet. lib.* 4. Joan. Andr. *in addit. ad spec.* §. *quemad. vers.* 21. *& plurimi Dd. allegati in Resp. testamento Feudali, consilus.* 3. *n.* 9. *&* 10. *in* 4. *Syntagmate observat. Cameræ*, Vult. *lib.* 2. *Feud. c.* 1. *num.* 25. *edit. noviss. n.* 39. 40. Camillus Borellus *in summa decis. tit.* 34. *de feudis num.* 439. *per text. in c.* 1. §. *cum autem &c. si de feudo defuncti controvers. c.* 1 §. *defuncto milite &c. si de feudo defuncti controvers. sit inter &c. post* Decium *consil.* 498. Afflict. *decis.* 119. Cacheranus *decis.* 23. *num.* 36. Benedictus *in c. Raynutius in verbo mortuo itaque testatore, n.* 70. Tiraq. *in tractatu Le mort, Saisit le vif. part.* 9. *declarationes &c. num.* 17. Achilles Personalis *de adipisc. possess. n.* 472.

Quod ulterius confirmatur Syndici Archiepiscopalis confessione, tam juris quam facti, in hac ipsa Diœcesi practicari, quæ reperitur in hisce ipsis actis, in deductione articulata, emplo exhibita, articulo 63. hæredum de Bornheim, nec non in articulo 125. in persona Mariæ von Lutzeradt, ratione Cameræ hæreditariæ Archiepiscopatus Bachumb, quibus locis Syndicus illos actus ibidem contra se allegatos, per allegationem nudi possessorii, declinare, & eludere studet, quod quam vere ac recte fiat, alibi dicendum. 84.

Cur autem in hac Diœcesi, ubi Princeps prætendit, mulieres Feudi non esse capaces, istæ matronæ ad possessionem Feudi admissæ sunt, & earum admissio prætextu possessorii à Syndico defenditur; Vidua verò Goltstein post decennalem pacificam possessionem, cum suis filiis, sine cognitione Juris Ordinarii in petitorio, spreta Commissione ad hoc impetrata, publicataque, exturbetur: divinet aliquis Oedipus: ego Davus conjecturam, ex epistola in domo feudali, forte fortuna à parte reperta, faciendam, aliis relinquo, quam Epistolam pro causa, de qua agitur, Diomedea necessitate, & pro obtinenda tandem aliquando audientia, invitus publicare cogor, de hoc solenniter, ut & de præmissa avisatione protestans; Ejus series est, hujusmodi. 85.

Wol Edler Gestrenger Juncker.

Ich soll E. Wol Edel. Ld. durch zeigern ahnzudeuten nit vorbei gehen, was massen ich in derselben sachen nunmehr GOtt lob triumphirt und einen gewunschten bescheidt, daß nemblich der Ambtman und Scholteiß zu Lynn E. Ld. das Lehengutt, sampt allen appertinentien einraumen sollen, erhalten habe, **jedoch mit grosser mühe und kosten.** Derhalben wollen E. Wol Edel sich unversaumbt dieser tag uff Collen verfuegen, daselbst ich mit dem bescheidt, geliebts GOtt, auch gegen abendt sein werde, umb die sach nun gantz zu effectuiren, ich habe allhie eine zimliche grosse verehrung mussen thuen, deßhalben wolle wol gern begerdt haben, daß E. Ld. nur noch zwantzig Reichsdaler zu erlegen sich gefallen lassen, es ist woll glucket, daß ich den bescheidt vorm arndt erhalten hab, bin wegen der sachen bei den Adelichen Räthen in haß gerathen, gegen welche mich hab starck opponiren müssen. Eilendts Von den 2. Julii An. 1630.

Ew. Wol Edel

Dienstwilliger

N. N.

Quia vero certo scio hanc missivam sæpius a vidua supra memorata allegatam, & cum supplicationibus ad Cancellariam missam, eam tamen ad notitiam Serenissimi Principis, verisimiliter non devenisse, conjicio, hinc propius est, ut pœna privationis Iuris, de qua Dominus Feudi ob denegatam justitiam alias periclitatur, tamdiu sit in suspenso, donec circumstantiæ S. Serenitati innotuerint, ac nihilominus præter omem spem & opinionem, hujus viduæ & pupillorum oppressio continuari deprehendatur. Nisi forte dicatur Dominum factum suorum ministrorum, quorum opera utitur, præstare debere, si in officio suo delinquunt, *l.* 1. §. *familiæ ff. de publ. quam opinionem* Geil. *dicit communem. obs.* 21. *n.* 6. *lib.* 2. *& huc inclinat* D. Cardin. Bellarmin. *tit.* 3. *de gemitu columbæ cap.* 8. *mihi col.* 1670. 86.

Denique serviunt etiam huic viduæ omnia pro hac causa passim allegata fundamenta, quæ ideo repetere opus non est.

Illud verò maxime eidem viduæ patrocinatur, quod hodie, post multas disputationes eo deventum sit, ut amplius de eo dubitari non possit, Filiam in his, & omnibus vicinis Provinciis, in possessionem bonorum Feudalium in dubio immitti, ac etiam in acquisita defendi, & manutenneri debere, quod in specie facti in Ducatu Juliacensi orto, ex professo defendit Autor, *consilii secundi testamento Feudalis in Syntagmate* 4. *decisionum Cameræ relati, mihi folio octuagesimo tertio per textum* §. 87.

inter

inter filiam c. 1. *si de feudo defuncto, & ibi Dd. &* Joannes Andr. *in addit. ad specul. tit. de feudo* §. *quoniam verf.* 21. *& in tit. de Testamentis* §. *penultimo, in verbo personam gl.* Bald. & Laudens. *in c.* 1. *in fine de controversia inter masculum & fœminam.* Campeg. *inter consilia* Bruni, *consil.* 2. *num.* 10. Decius *consil.* 39. *num.* 9. *& consil.* 424. *num.* 11. *& consil.* 494. *& consil.* 464. *n.* 12. *item Syntagma* 3. *decade* 3. *voto* 6. *n.* 30. *& seqq. ubi sic judicatum in Camera refertur.* Gilman *Decis. Cam.* 43 *num.* 40. *vers.* 4. *relati à* Schrad. *par.* 7. *c.* 2. *in fine.* Rosenthal. *c.* 7. *concl.* 48. Fichar. *cons.* 6. *n.* 2. *cons.* 17. *num.* 6. *vol.* 1. Hartm. Pistor. *lib.* 2. *c.* 39. *num.* 32. Graffus §. *transmissio quæst.* 16. *n.* 3. *& c. quod* Cravetta dicit, explorati juris esse *cons.* 704. *vol.* 4. Bursat. *cons.* 39. *n.* 30. *vol* 1. Menoch. *de adip. possess. remed.* 4. *n.* 379. Vultejus *consil.* 12. *num.* 120. *vol.* 4.

Secus esset, si præsumptio militaret in alteram partem, utpote si feudum esset rectum, & consuetudo Curiæ Juri Communi feudorum conformis esset, de qua sententia dicunt non esse dubitandum Gozadin *cons.* 7. *num.* 4. *& cons.* 8. *n.* 8. *n* 15. Parif. *consil.* 22. *n.* 66. Socin. Junior *cons.* 78. *n.* 28. *& cons.* 76. *n.* 95. Menoch. *remed.* 4. *adipisc. n.* 575. Qui illud extendit ibidem num. 379. etiamsi constaret claris probationibus, vel rei Evidentia, vel confessione partis, bona esse feudalia, Gozad. *d. cons.* 7. *n.* 13. Parif. *d. loco num.* 65. *lib.* 1. Roland. *consil.* 1. *n.* 65. *lib.* 1.

89. Ratio redditur à Cacherano *decis. Pedemont.* 23. *n.* 36. *& seqq.* quia fieri potest, quod in judicio, quod sit capax Feudi ob consuetudinem, vel aliud jus, demonstretur, hoc judicando secuta est Camera Imperialis *in* 269. sententiis *ad acta sub n.* 340. *&* 341. *alias in secunda Centuria* Krumbstabs *n.* 40. *&* 49. exemplis in causis Virmundt & Schonberg repræsentatis, quo benignus Lector remittitur.

90. Agnati enim masculi non sunt legitimi Contradictores ad impediendum immissionem, *per textum in d.* §. *inter filiam.* Afflict. *decis. Neapolit.* 119. *num.* 4. Oldrad. *consil.* 270. Bald. *consil.* 397. *vol.* 4. Alex *consil.* 55. *vol.* 4. Roland. à Valle *consil.* 2. *n.* 27. *vol.* 3. Ruin. *consil.* 18. *num.* 20. *& consil.* 41. *n.* 11. Alciatus *resp.* 199. *& consil.* 173. *in princ.* Vultejus *de Feudis lib.* 2. *c.* 1. *num.* 23. 24. 25. *in noviss. edit. num.* 39.

91. Maxime cum hodie eo usque Feuda progressum acceperint, ut generaliter dari possint omnibus, qui non reperiuntur expresse prohibiti. Vultejus *lib.* 1. *c.* 4. *n.* 4. *per text. in c.* 1. §. *personam &c. per quos fiat investit. c.* 1. §. *si minori &c si de feudo defuncto &c.* Sonsbeck *par.* 7. *num.* 1 Wesenb. *c.* 5. *n.* 1. Borcholt. *c.* 5. *num.* 44. *&c.* fœminam autem nusquam prohiberi, ostensum est supra.

Si itaque Cancellaria Coloniensis juste judicavit adjudicando Mariæ Venfugenrodt feudum Camerariæ Hæreditariæ ex capite possessoris; Cur denegat manutenentiam viduæ Holtsteins decennali possessione munitam in Feudo Castrensi, in quo minus est dubii, quod ad fœminam transeat? Scriptum est *Levitici* 19. non consideres personam pauperis, neque honores vultum potentis, juste judi-
92. ca proximo tuo, *Deuteronom.* 16. Quid causæ subsit, quod Consiliarii Nobiles, à Graduatis dissenserint in hujus viduæ causa, aliis dijudicandum relinquo. Alias quorum æqualis est Sanctitas,
93. horum etiam æqualis celebrari debet Festivitas, Goden. *cons.* 22. *n.* 5. Wesenb. *cons.* 4. *num.* 147. *&* 148. *text. in c.* 1. *de allodiis* §. *ut autem.* Ac æquitas in paribus causis, paria jura desiderat, *l. fin. C. ad l. Falcid. c. cum dilectus de confirm. utili vel inutili, text. in c.* 1. *de allodiis* §. *ut autem l. final. C. ad l. Falcid. c. cum dilectus x. de confirm. utili vel inutili.*

94. An in ista Vidua, tanquam infirmiore subjecto, præjudicium hujus causæ gravissimæ, lite adhuc pendente quæritur?

95. Ex quibus omnibus facilis etiam est consideratio quæstionis feudalis, nuper in vicinia inter hæredes generosi Domini de Grentz exortæ, An nempe Comitissa N. non obstante, quod Agnatus remotior possessionem præoccupavit, uti proximior ex Interdicto quorum bonorum in totam hæreditatem immittenda sit? Quandoquidem ex prima Investitura in continenti probatur, quod fœmina uti Donatoris Cognata causam concessioni dederit, & non utile modo dominium, sed & plenum dominium in Conjugem utrumque, sit translatum, licet in continenti in Feudum convertatur. Et licet Feudum illud ein Erbmannlehen indigitetur, illud tamen, ut Fœminæ datum, procul dubio est fœmineum. §. *jugales tit. casus qui fœm. in feudo succ.* Dictio enim Erbmannlehen, *secundum* Rosenthalium *cap.* 12. *concl.* 14. *n.* 8. in concessione abhibita, notat Feudum à masculo semper recognoscendum, etsi fœmina in eo succedat, licet alii malint ut fœmina maribus deficientibus tantum succedat.

95. Siquidem jure feudali in hujusmodi feudo, cujus concessioni mulier causam præbuit, vel quo ad fœminam semel transitum fecit, fœminæ admittuntur, etiamsi nulla earum in Investitura facta fuerit mentio. *text. in c. unico, ibi vel nisi sit fœmineum &c. de natur. success. feud. text. in c.* 1. *de gradibus succed gl. in c.* 1. §. *& quia vidimus n.* 8. Curt. *de feudis par.* 3. *q.* 1. *limitat.* 2. Zaf. *in Epitom. p.* 8. *n.* 39. Sonsbeck *par.* 9. *n.* 129 Roland. à Valle *consil.* 67. *num.* 8. *lib.* 1. Roman. *consil.* 1. *n.* 2. *& consil* 33. *& consil.* 367. *n.* 12. Burlat. *consil.* 63. *num.* 9. Anchor. *consil.* 339. Decius *consil.* 317. *quoniam in causa versic. verum quia &c.* Gozadin. *consil.* 76. *prope finem.*

96. Et licet non desint qui præterea expressum pactum requirant, tamen contrariam sententiam magis esse communem dicit Hartm. Pistor. *lib.* 2. *quæst.* 34. *n.* 18. *& seqq.* Ripa *consil.* 1. *pro resolutio-*

ne n. 70. *lib.* 1. Hannetonius *de feudis lib.* 3. *cap.* 8. Clarus §. *feudum quaest.* 73. Valla *d. consil.* 67. *n.* 20. Borchold. *de feudis cap.* 7. *n.* 69. Sonsbeck & Zasius *dictis locis.* Regnerus Sixtinus *consil.* 18. *n.* 32. *cum multis seqq. vol.* 2. *Marpurg.*

Hinc itaque concidit diverticulum, ad quod Syndicus Metropoliticus; quoties se exemplis pressum videt; plenis velis usque convolat, quod scilicet mulier non inveniatur investita, aut in investitura nominata, etiamsi per mulieres ad viros feudum transierit, ideo secundum Satyricum,

Cytaredus
Ridetur, Chorda qui semper oberrat eadem.

Ut autem clarescat quam ratum sit Inferiorum Principum Feuda libere ac largiter dari solita 97.
esse, sed plerumque sub onere, non pigebit totius istius Investiturae tenorem subjicere, alias videntur Domini in illa esse opinione quasi omnia nostratium feuda, ex mera Dominorum liberalitate provenerint, qui totius hujus Erroris & rigoris in Valallos fomes est, cujus tamen non facile admoneri se patiuntur.

WIr Wilhelm von Gottes Gnaden, Hertzog zu Julich, Grave zu Valckenberg und Herr zu Mon Jou. Thuen kundt allen Leuden, die diesen Brieff sollen siehen offt hoeren lesen, dat wir mit gutem vorrade wol versonnen in der theidt dat wirt thuen mogten gegeven han, und geven in rechter giffte, Herren Ricklad Herr zu Merode unsen man und lieven freunde, und Margarethen van Wessenmahl seine ehelige weive, unser lieven nichten, und ihren rechten Erven, umb sonderliche gunst, freundschafft und dienst wille, die uns die vurß: Herren Ricladt vortheits dickwile gezoynt und gethaen hatt, ind nach hernachmahls thuen soll, ind mag, **ind darzu umb sonderliche gunste ind lieften wille/ unser lieven Nichten** vurß: unser hauß und wohnburg zu Frentzen, mit allen deme zubehoer, so weit, Herr Herman von Vernich daet van haltende ist/ ind uns zu loissen stait, dat ist zu wissen, dat Hauß, Vorburg ind Wonburg zu Frentzen, wie die gelegen ist, naß ind druige, **mit dem dorpe zu Frentzen binnen den zeunen**/ ind mit alsolche guide, als hierna geschrieven stet, dat ist zu wissen ahn ardtlande, hondert drei und sechszig morgen, ahn dem Vroinhoffe, sievenzig morgen, an Benden funff und dreißig morgen, ind einem halben morgen, an Heiden, acht morgen, ahn Weiden, acht und sechszig morgen, an busche zwantzig morgen, an roggen pechten hondert ein und viertzig malder, und funff halb sumbern, an haffer pechten acht und funfftzig malder, in zwei sumbern, seß man, hondert hoeneren, der seint acht capeun, in zehen gansse, geldens, ein und dreißig Churmeden, drei marckpennings gelts, ind neun schilling: die Capellen gibt zu Frensen in die fischerey in der Inden, als lang und als breidt die gehoirt zu dem hauß zu Frentzen, zwen wagen bauholtz, alle wecken, die sollen mogen hollen ob unsen walde, die in unse Wermeisters henden standt, fort die gerichte hoch und nieder, op dem vurß: guide, so wie dat vorgenandt ist, und in alsolchen wegen dat Herr Ricalt vorß: in seine rechte erben dat vorß: Hauß ind Wohnburg zu Vrentzen, mit seinem zuboeren als vorß: ist, loesen sollen mogen von Hrn. Herman von Vurnich und von seine erve, und an sich werven binnen der zeit, und in aller der weiß ind vongen, ind auch verwenden, ind mit der summen gelts als uns zu loesen steit, naher form und brieve, die wir darauf sprechent hebben, von Herr Herman vurß: und wan seine weive, ind freunde und magen, ind zue waner Herr Ruhaldt vurß: offt seine erven dat vorß: Hauß ind Wohnburg zu Frentzen mit allem seinem zubehoir als vorß: ist geloest ind an sich gewervet von Herr Herman von Vernich vorß: offt seine erven, so soll dat vorß: Hauß und Wohnung zu Vrentzen mit allem seinem zubehoer vurß: erben ind weißliche erven sein und seines Herr Richaldts seines weiffs unserer Nichten ind ihrer rechter erven vorß: erflich immermehr, und zu ewigen tagen, ind sie sollen mogen alsdan damit breghn und bruchen, ind aller ihrer eignen willen thuen, sonder verburg hindernusse offt widdersprече von uns unse erven, offt nachkemlingen, offt jemands von unserent wegen, maer Herr Richaldt vurß: seine erven ind nachkomlingen sollen dat vurß: Hauß Vrentze mit allen seinen zubehoer als vurß: ist, van uns und unse erven erfflich und immermehr zu rechten Erffmanlehen: han indhalten in alle der vorgen als lehens recht ist, in deß vurß: dingen alle argelist, bosse ind quate behendtheit zu mahlen außgescheiden. Daroven zu eine wahren vrkundt und stedigheit, so han wir Hertzog zu Gulich vorß: uns siegell thuen hangen ahn diesen brieff van uns rechter wisse und guten willen, ind han fort gebeden ind geheischen unse freund van uns rathe, als Herren Hermann von Breidenbendt, uns Drost, Herren Herman von Lewenberg, Herren Adam von Edern, Herrn Steffen von Drume, Herren Gerhardt Roß, van Wylre, Herren Wilhelm von Muißbach, ind Herren Frambach von Birgell, uns Erbmarschalck, Rittere datt sie willen ihr siegelen auch hangen an diesen brieff, bey dat uns, als zu eine urkundt und gezeug des dingen vurß: daß auch wir Werner von Breidenbendt, Herman von Breidenbendt, Herman van Edereu, Steffen van Draume, Rost Wyler, Wilhelm von Muißbach und Frambach von Birgell Ritter und Rath uns lieven Herr, vorß: kennen alle diese vorß: puncten wahr seint und geschiet

schiet seint ind wir darume hant vor grheisch, und beden von uns vurß: lieben Herren uns siegelen gehangen an diesen brieff, bey dat sein, als vrkundt und gezeugen der dingen vurß: geschehen seint diese ding den ersten tag nahe unser Frawen tag die man schrifft zu Latein assumptio in des jahren unsers Herren 1361.

Unde liquet 1. Dominium de Frens Vasallo prius ab Antichresi, & ex manibus Joannis de Vernich reluendum fuisse, atque ita magnam liberalitatem non præ se ferre.

98. Ubi etiam obiter notandum, hoc loco dari feudum, in quo etiam dominium directum apud Vasallum remansit, pro opinione Modestini Pistoris *consil.* 11. *n.* 8 *vol.* 20. *contra Vultejum consil.* 11. *n.* 51. *vol.* 4. *Marpurg.* Sic Dominus Rosenthalius *cap.* 2. *conclus.* 58. *n.* 1. *&* 2. Secundo dominium directum utrique conjugum datum esse, max me contemplatione uxoris, ob cognationem cum Domino, atque ideo necessario hoc esse feudum fœmineum, vel saltem commune & promiscuum, si propriissime loqui velimus.

99. Quod enim datur viro à cognatis mulieris, & in contemplatione uxoris, hoc perinde habetur, atque si mulieri datum esset, & non refertur inter acquestus, nec communicatur, sed ad mulierem redit, juxta communiorem Bartoli & Sequacium *sententiam, quam late refert & examinat* Joannes Garsias *de conjugali acquestu n.* 115. *cum multis sequentibus*, quem hoc loco referre extra rem & nimis longum esset.

100. Denique notabile est, quod nihilominus appellatur Mannlehen, tamen temperatur per adjectionem Erbmannlehen, quod participat de feudo mere hæreditario, & ex hoc capite spectat ista Investitura ad hanc materiam, ratione vocis Mannlehen, qua hodie etiam designantur feuda promiscua contra primævam etymologiam. Sicut apud Gallos, ubi nulla sunt feuda masculina; dicitur tamen factum, fief & homage, id est, feudum & hominium: homo enim apud Gallos significat marem tantum, & non fœminam, sicut apud nos hominium dicitur Mannschafft, Goddæus *consil.* 37 *n.* 1090. *vol.* 4. *adde* Rosenthal. *cap.* 12. *concl.* 14. *n.* 6. *&* *n.* 8.

Quia itaque hoc feudum ex prima origine deprehenditur esse non proprie tantum fœmininum, sed plane promiscuum, ita ut filii cum filiabus, nisi pactis vel consuetudine aliter fuerit prospectum,

101. succedant; *Teste responso Testamento Feudali in supra d. Symphoremate*, non potest etiam hic locus esse Regulæ, hoc jure, præ omnibus aliis controversæ, quasi Fœmina semel exclusa, perpetuo sit exclusa, quia illa Regula in Feudo Fœmineo & improprio, etiam juxta rigidos istius sententiæ propugnatores, non habet locum, sed perdit officium suum, Herman. Vultejus *consil.* 23. *n.* 24. *vol.* 10 *Marp. Anthor. consil.* 339. *vers. rursus etiam;* Curt. Junior. *p.* 3. *n.* 34. Socin. Senior *consil.* 110. *n. vol.* 2. Menoch. *consil.* 400. *n.* 17. *& consil.* 331. *n.* 48.

Concludo itaque Reverendiss. Archiepiscopum non tantum primas Investituras perperam non respexisse, verum etiam ob eas denegatas, &c. omni jure feudali privandum esse. Confidunt enim „ Vasalli: inspectis primis Feudorum Coloniensium Originibus, nullum super fore dubium, om„ nia esse Hæreditaria, ex propriis bonis vel oblata, vel sub titulo pensionis annuæ, & quidem pu„ silla & usurariæ constituta ac promissa esse.

Unde etiam ob istam disparitatem, quam *quod Principes Ecclesiastici* in Feuda hujusmodi oblatitia, & à Principibus Ecclesiasticis novo artificio, contra communem naturam antiquorum feudorum acquisita habent, à bonis aliis Ecclesiæ ab ipsis fundatoribus donatis; facile est causam assignare, quare Reverendissimo nostro, Exemplum rei judicatæ, quod pendente hac lite, anno videlicet 1629. 7. Decembris contigit, quando Ecclesia Hildesiensis post varia & ambigua certamina adversus læsionem Prælati ac Capituli ægre tandem, compensatis expensis in integrum restituta fuit, subservire non possit. Ibi enim non fuit lis inter Dominum & Vasallum civilis, qui ad paria judicantur, sed cruentum bellum: Jus verò Feudale, quod Reverendiss. Archiepiscopus in feudis oblatitiis, & novo artificio, contra communem naturam antiquorum feudorum contractu oneroso & insolito, creatum, (in quo si, quod res est, fatendum sit, plerumque enormissima læsio intercurrit) multo infirmius, magisque odiosum est, quam sit donatio & dotatio Ecclesiæ, ab Imperatoribus & Regibus, piis locis generosa liberalitate facta, ita ut non sit mirum, cautelosos hujusmodi acquisitores illo citius quam hoc privari.

SUMMARIA SECUNDI FUNDAMENTI VASALLORUM.

1. *Post Investituram, secundo loco ad Curiæ consuetudinem convertimur.*
2. *Jus scriptum non curatur, ubi de consuetudine constat.*
3. *Consuetudinem tam generalem quàm in specie Coloniensem attestantur diversi Doctores.*
4. *Specialis consuetudo derogat generali.*
5. 15. 16. 21. 22. 23. 28. 30. 62. 63. *Proverbium* Krumbstab schleust niemand auß, *propter generalem Ecclesiasticorum consuetudinem.*
6. 9. *Promiscua successio probatur per hoc, quod feuda Coloniensia tantum tria in prima progenie adhuc durant.*
7. 8. *Notorium evidens & manifestum, probatium*

tione non indiget, nec admittit probationem in contrarium.

10. 11. 12. 13. *Catalogi feudorum translatorum.*

14. *Sola negatione non destruuntur notoria.*

17. *Ecclesia præ aliis fovet justitiam, ideo fœminas à successione non excludit.*

18. 19. *Notorium est sententia populi.*

20. 41. 53. *Ernestina attestatio omni exceptione major, de feudis Colon.*

24. *Consuetudo in antiquis probatur per solam famam.*

25. 31. 37. *Feuda Ecclesiastica sunt pleraque omnia hæreditaria.*

26. 32. *Proverbium* Krumbstab, *ad claves Ecclesiæ referre, est ineptum.*

27. *Causa cur Pontifex non utatur Pedo pastorali, remissive.*

28. *Sunt qui proverbium in Romano Pontifice limitent.*

33. 34. *Testes in alio Judicio auditi probant, si repeti nequeunt, aliàs secus.*

35. *Testes à Vasallis designati, cavillationibus Adversarii, auditi non sunt.*

36. *Syndicus Dn. Archiepiscopi 300. Additionales titulo Deductionalium male inscripsit.*

38. 39. 40. *Una etiam sententia consuetudinem satis probat, quantò magis plures.*

42. 43. 48. 49. 144. *Assertioni Principis de sua provincia consuetudinem attestantis, standum, standum, etiamsi superiores recognoscat.*

44. 54. *Imò & Consiliarii attestationi standum.*

45. 46. *Maximè in verbis per modum causæ prolatis, ita ut ne admittatur quidem probatio in contrarium.*

47. *Electores quasi Reges.*

49. *Principes improbantes facta prædecessorum, sibi ipsi contradicunt.*

50. 51. *Successor tenetur servare gesta Antecessoris, ne illa arguat mendacii.*

52. *Pro medio concludendi non est ponendum quod in quæstione est.*

55. *Definitio Feudorum, Coloniensibus feudis non convenit.*

56. *Privatio & Reditus, præsupponit habitum & abitum.*

57. 81. *Feuda Ecclesiastica ex bonis Vasallorum, non Ecclesiæ, constant.*

58. *Deus promisit Evangeliz. antib. verbum, spolia gentium & dedit.*

59. *Expositio Psalmi 67.*

60. *Prælatis Ecclesiæ per Canones & jura Feudalia, subtracta est materia infeudandi.*

61. 64. 100. *Feuda Ecclesiæ aliam originem & materiam habentia, non est mirum, totà natura ab aliis differre.*

65. 108. 109. 111. *Evidens & inexcusabilis iniquitas est, Feuda in modico reditu constituta, ad proprietatem bonorum extendere.*

66. *Diversitas nominum diversitatem rerum & naturam importat.*

67. *Vasalli plerique omnes, qui in Reditibus Feuda constituerunt, hodie deprehenduntur decepti.*

69. 108. 109. 110. 111. *Substantia feudi consistit in fidelitate.*

69. 70. *Apostoli, Episcoporum Patriarchæ, pauperes sine pera & baculo missi.*

71. *Baculus & virga quomodo differant.*

72. *Expositio Psalmi 22.*

73. *Inflexus baculus in scriptura fundatus, à Syndico Episcop. frustra videtur.*

74. *Ecclesiasticus status in Eleemosynis fundatus.*

75. 77. 78. *Non tamen negatur, cum Calvinistis, Prælatos principatus habere posse.*

76. *Episcopos in forma Gregis suos pascere non secundum dominatum gentium rigorosè tractare, minus deglutire debere.*

79. 81. *Argumenta eorum, qui negant Clericos Feuda habere posse, maximè privata Ecclesia, non cohærentia.*

80. *Clerici & mulieres, in feudis, pari passu ambulant.*

79. *Corollarium Ecclesiæ præter vitam æternam, in centuplum promissum & datum est.*

80. *Ejus alienatio & infeudatio Clericis est interdicta.*

82. *Id possumus quod justè possumus.*

83. *Actuum humanorum perfectio tria requirit, potestatem, voluntatem, justitiam.*

84. *Aut nulla Ecclesiasticorum infeudatio valet, aut nulla infeudatio ex Ecclesiæ bonis facta est.*

85. 86. *Ab Urbano Secundo Anno* 1110. *Prælatis infeudandi potestas adempta est: à Justiniano verò Anno* 535.

87. 88. *Prælatis in Capitulationibus alienationes juramento interdicta, etiam Papæ.*

89. 90. *Continuatio infeudationis magis, quàm nova institutio permissa.*

91. *Sanguinem suum nemo odio habere præsumitur, ne in sexu quidem fœmineo.*

92. 93. 94. 95. *Par rigor non convenit in Feudis oblatis, quàm in datis.*

96. *Ecclesia, teste, D. Augustino non potest recipere bona Parentum ad privationem filiorum.*

97. 180. 185. *Contractus non interpretandi contra verisimilem mentem contrahentium.*

98. *Hæredum nomine etiam Fœminas ex subjecta materia in feudis comprehendi, non est absurdum.*

99. *Et maximè Masculos ex Fœminis descendentes.*

101. *Origo cujusque rei spectanda.*

102. *Feuda ex propriis bonis recognita, nunquam Dominis aperiri.*

103. *Recognitiones feudorum ante pacem publicam, ob defensionis spem cepta.*

104. *Syndicus Electoris denegat primas Investituras, ut origo suorum feudorum lateat.*

105. *Feudum non sub prætextu pecuniæ sed honore & amore Domini quærendum est.*

106. *Hodie ars inventa est sola pecunia feudum constituendi, contra Regulas Longobardicas.*

107.

107. *ac seq.* 111. 112. 114. 115. 117. 121. 122. 123. 124. 125. 131. 138. 147. 162. 163. 164. 165. *Ex quo intolerabilis exurgit injustitia.*

108. Bedtbur *Feudum constat octo plaustris annuis, vini, 300 marcis ab Archiepiscopo tandem redemptis.*

112. 194. Mylendunck *pro promissis 200 clipiatis amisit decimas ex quibus lucratus est Archiepiscopus 1600 aureos.*

113. *Feudum, gaudium accipienti tribuere debet.*

119. *Qualibet res præsumatur libera, nisi probetur obligata.*

117. 118. *Wilhelmi Kuntelii responsum examinatur.*

119. *Diversitas facti diversitatem juris operatur.*

120. *Obligatio re contracta, non potest extendi ultra rem datam.*

126. 129. 133. 134. *Aliud est feudum consistere in solo annuo reditu; aliud in bonis ac eorum proprietate.*

127. 128. 142. 154. *Verba nulla; præsertim restringentia, in contractibus redundare debent.*

103. *Casus qui frequenter evenit, prævideri potest & debet.*

132. *Delictum in viris Illustribus non præsumendum.*

136. *Contractus iniqui feudistici, resolvuntur ex imaginaria venditione in mutuum usurarium.*

137. 143. *Olim reditus in Feudis ad rationem 10. pro uno, illicitè constitutos fuisse.*

139. 200. *Pactum Legis Commissoriæ in pignoribus reprobatum est.*

141. *Expressum dicitur quod expressi est consequens.*

143. 146. *Clausula* mit handt, halm und mundt uffgetragen, *usurpata est olim, in constitutione ususfructus & redituum redimibilium.*

145. Beweist gut *significat rem hypotheca suppositam esse.*

147. 148. 149. 151. 152. 153. 176. *Clausula* mit handt, halm und mundt, *est imaginaria in reditibus, alias faceret ista clausula omnes reservativos & emphyteuticos.*

150. *Utrum pensio judicetur emphyteusis, vel census, judicatur ex frequentia contractus in ea Regione celebrari soliti.*

157. *Pensiones Annuæ quatuor modis constituuntur.*

159. 161. *Res sua nemini servit, Creditoris & Debitoris persona concurrente, extinguitur obligatio.*

166. *Feuda* Trevelstorff *&* Gelstorff *sunt ex allodialibus facta.*

167. 168. 169. 170 171. 172 177. *Imaginaria traditio in simulata emptione, dominium non transfert.*

173. 174. *Censuarius, multis annis Canonem non solvens, non privatur Dominio.*

175. *Rem suam alteri tradens, liberius leges imponit, quàm in re aliena paciscens.*

177. 178. *Feuda ex rebus Domini, à nostris, ex rebus Vasallorum recognitis latè differunt.*

179. *Submittens se gratiæ Principum, non amittit libertatem & dominium bonorum suorum.*

181. *Donatio in Vasallis, sua recognoscentibus, non præsumitur, quando alia scilicet Intentio fidelis servitii, subest.*

182. 183. 184. *Donare est perdere, quod est vitii vel erroris.*

186. *Negotium mixtum non includit suum simplex, quando terminos sui simplicis egreditur.*

187. *Feudistarum rigidorum complexio est, arcessere in iis omnia infusa.*

188. 189. 190. *Requisita tria, ad hoc ut transferantur Dominia recognoscentium Vasallorum.*

195. 204. *Feudis hodie plerumque mitigatis, non est æquum, ea rigidioribus subjicere Regulis.*

191. 196. 198. 199. 202. 203. *Feudum non in pecunia, sed in re immobili, vel quasi consistere, quod tamen hodie Domini facere conantur.*

193. 194. *Perplexitas & concursus plurium singularum vitiat.*

206. *Consuetudines Feudales Longobardicæ, licet sint in Scholis receptæ, non tamen ideo valent in foro, nisi ibidem etiam receptæ.*

202. 207. 208. *Consuetudo nihil est aliud, quàm consuetudo, & ideo nihil valet nisi in foro recepta.*

209. *Isernia dicitur Evangelista Feudistarum.*

210. *A majore parte denominatio sumenda.*

211. *Proverbium* Krumbstab schleust niemandt auß, *videtur multos invitasse ad Recognitiones feudales faciendas.*

212. 213. *Successio juxta jus Feudale obtinet in feudis, antiquo illo jure cognitis, non in aliis.*

214. *Curvus baculus Episcoporum designat potestatem coarctatam.*

215. *Feuda imposititia nunquam Domino fundi, & ne Imperatori quidem aperiuntur, ob defectum sexus.*

Secundum Fundamentum Parium Curiæ Feudalis, & Status Nobilitatis & Vasallorum, ex Consuetudine ejusdem Curiæ in specie, nec non Ecclesiasticarum Curiarum in genere.

1. PRo secundo Fundamento servit Vasallis, Ordo procedendi in Causis Feudalibus à Doctoribus præscriptus, in quo, deficiente Investitura (maxime prima) nos ad stylum Curiæ feudalis remittunt, Bald. *in cons.* 318. *vol.* 2. *ut &* Zasius *in proœmio, ubi in hoc Molinæo adhuc (licet postea disson-*

dissentiat) circa finem accedit. Peregrin. *consil.* 16. *num.* 26. *vol.* 2. Schurff. *consil.* 66. *n.* 9. *Cent.* 1. Olrad. *consil.* 159. Cravetta *consil.* 926. *n.* 10. Paril. *consil.* 10. *n.* 3. *& consil.* 21. *n.* 48. *vol.* 1. Herman. Vultejus *consil.* 47. *n.* 30. *vol.* 4.

Nec enim Jus Feudale scriptum curamus, quando constat de Consuetudine Provinciæ nostræ, 2.
per text. in c. super eo versic. consuetudo x. de cognat. spirit. Bald. *in c. proposuit x. de appellat.* Paril. *consil.* 25. *n.* 41. Alciatus *consil.* 254. *num.* 8. *lib.* 1.

Quod autem de stylo & consuetudine, non tantum generali omnium Curiarum Ecclesiastica- 3.
rum; sed etiam speciali hujus Curiæ Coloniensis, hactenus mulieres promiscue ab omnibus retro Principibus, usque ad modernum, sine difficultate solitæ sint investiri, supra satis autoritatibus Doctorum, Frederici à Sande, Joannis Goddæi *consil.* 37. *num.* 794. Pauli Wcheneri, Andreæ Knichen, Rosenthalii, præsertim verò Academiæ Coloniensis, quæ consuetudinem istam omnium minime ignorasse potuit, probatum est, ita ut hoc loco omnia repetere, operæ pretium non sit.

Specialis autem consuetudo derogat generali, adeo ut in materia feudali potius attendere de- 4.
beamus simile consuetudinis, quam simile juris scripti feudalis, Fred. à Sande *in dicto suo Commentario tit.* 3. *c.* 1. § 7. *n.* 50. 51. 52. *pag.* 138. *edit. post. p.* 129. Ubi etiam infert ex communi dicte- 5.
rio, Krumbstab schleust niemand auß, in Germania, etiam fœminas ad successionem feudorum Ecclesiasticorum admitti, præsertim in defectum masculorum, quandoquidem constans est Feudalis Regula, Fœminas etiam in fœmineo feudo, existentibus masculis non succedere (de quo tamen hoc loco non disputamus) *c.* 1. §. *quin etiam Episcop. vel Abbat. c.* 1. § *fin. de success. feudi c.* 1. *de eo qui sibi vel hæred. c.* 1. §. *similiter, &c. de Capit. qui Curiam vendidit. c.* 1. *de feudo fœmina.* Wesenb. *consil.* 74. *n.* 21. Gilman. *lib.* 2. *decis. Camera* 43. *num.* 1. *versic. Hinc fit, &c.*

Deinde asserunt Vasalli, in suo directorio probandi constanter, hanc Consuetudinem in feu- 6.
dandi Fœminas, esse notoriam, inveteratam, & multis & infinitis prope actibus corroboratam; & quidem tam evidentem, manifestam, & publicam, quod probatione non indigeat, idque pro regula tradit Marsilius *in praxi criminali* §. 21. *n.* 38. 44. 45. 46. Geil. *de pace publica lib.* 2. *c.* 3. *n.* 23. 7.
Herculan. *de Negativa probanda, num.* 60. Mascard. *de probat. vol.* 2. *concl.* 1107. *n.* 1. In tantum, 8.
ut notorium non admittat probationem in contrarium Geil. *d. c. n.* 17. Mascard. *d. loco n.* 2. *&* 7. maxime in iis quæ oculari inspectioni subjiciuntur, qua nulla fortior est probatio, Bal. *in l. de quibus n.* 37. *ff. de legibus* Zasius *ibid. n.* 53. Card. Tuschus *concl.* 107. *n.* 16. *lit. N.*

Esse autem hanc Consuetudinem facti permanentis, ex eo probant, quod videamus omnia Feuda Coloniensia, tribus tantum exceptis Gimmenich, Schlickumb, und Westerholt, non manere apud nomen & primam stirpem, sed transivisse ad alias, quod uti sæpius allegatum, sic nunquam à Syndico Archiepiscopali negatum, sed tacite confessatum fuit.

Et ne Syndicus Adversarius, nodum in scirpo quærens, suo more, de obscuritate & nimia generalitate lamentetur, non abs re me facturum puto, si Catalogum Feudorum, extra Familias priores, vel successione, vel alienatione, donatione, dote, testamento, vel quacunque cessione, translatorum, de quibus jam tum probationes in his actis plerumque reperiuntur, ut inde, vel adstipulante conscientia, memoria legentibus refricari queat, subjecero; quæ pleraque probantur per marginales remissiones ad acta.

Bergerhausen, durch Nellam filiam und Adelheiten von Beelgen neptes, uff Bongardt. Num. 25.
Saffig, auf Kempenich, Eschweiler, Schoneck, Morenheim, ley ꝛc. 26. 27. 28.
Lulsch, Wolff Kindsweiler, Kardorff, Dutsch, Irmgardt, Diepenbroich, Keggen. 29. 30. 56.
34. 35. 36.

Dirmersheim, Krekenbeck, Maria Keggen, Margaret. 37. 38. 39. 40
Kuichenheim, Bulig, Catharina, Dorothea, Bruell, Schall, Maria Leck, Walpott. 41. 42. 43.
Gelsdorff, Franckeshoven, Irmgardt, Plitterstorff, Schilling. 44. 45. 46.
Godenaw [ein Geschlecht] Scherffgen, Schall, Drachenfelß, Walpott. 47. 48. 49.
394.

Egenhoff, Hulß, Margret, Damwitz. 50. 51. 52. 53
Boernheim, Scheiffardt, Beyssel von Gymmenich, Scheiffart, Johanna, nunc Walpott. 54.
Reinßheim (ein geschlecht, Kerge ejusdem frater uterinus Hurdt, hinc controversia. 57. 58. 59.
60.
62. 63. 64.
Sultzhoff, Arfft Lyßgen, Francoiß Baerze, Arfft. 65.
Frechen, Klutinck, dessen Tochter Greta, Spieß von Bullesheim. 69. 70. 71.
Rode die Horst, Bernardt Hulß, Margret, Metternich zu Schweppenberg. 72. 73. 74.
Schweppenberg (ein Geschlecht) Schmidtberg, Kolb, Metternich. 75.
Kallezichendt, Geißbuisch, Wolff zu Mullendorff, Breidtbach. 76. 77.
Weinigen, Aldendorff, Weyß, Amaley, Marck, Arenbergh. 78. 79. 80.
81. 83.
Creutzberg zu Aldenahr, Nagell, Humen, Quadt. 84. 85.
86
Kuchenheim, Eiffelwartz, Kluppelberg, Nagell, Duttbergh, Elß, Metternich. 87. 88. 89.

92. 93. 94.
95. 96. 97. Lufftelbergh, Gymmenich, Dadenberg, Margret Schall, Filgard, Wulfin, Kolb, Guetgen von Gymmenich.
99. 100. Louelich, von der Leye, Clargen, Aldenbruck, Fleck von der Baelen.
101. 102. Bachumb, Hemmerich, Lutzeraidt, Velbrucken, Raitz von Frentz.
103. 104. & Krey, Kettig, Boßin, Schnessen,
confess. in deduct. 125. Louenberg, Hemmerich, alibi die von der Brucken, Göltstein & Consortes nunc Landthofmeister von Houelich.
105. 106.
107. 108. Treuen, Berg, Hoen, Raeßfeldt, Beatrix, Eickbert, Bernsaw.
109. Thurn in Arweiler, Kolb, dessen kinder, Schmidtberg, Geiß, Dadenbergh.
110. 114. Gelstorff, Manderscheidt, von der Marck, prius Newenahr, Saffenberg.
115. 116. Saffenberg, Manderscheidt, Graff Joachims Kinder, sieben döchter sampt ihrer Mutter.
Trevelstorffer Zehendt, Gerhardt von Loen, Herr zu Gulich, Manderscheidt.
Kendenich (ein Geschlecht) Orßbach, dessen dochter Agnes, halb erkaufft, Frentz.
Muedersheim, Raw von Außheim, Mulstroe, Kindtsweiler.
Bedber Reifferscheidt, Maria von Loen, Lymburgh, Newenar, Alpen Salm.
Forst bey Frechen (ein Geschlecht) Schall, Hall, Lutzeradt, Judith von Selbach.
Ehrnstein, Nesselradt, Rennenberg, ejus vidua, Loe, Ortgenbach.
Halb zehendt zu Metternich, von der Balen, Rommelshouen, Scharpman, Metternich.
Wotterschlick, Scharffman, Metternich und seine Haußfraw.
Vogelsang, Kalenberg, Albertz, ejus filia, & in futurum illius Mariti, Reuber von Weveligho- ven / Kritfisch, Goltschmit Becker, Quantin, Ruerich, auch Gottschalck von Harf. Anno 1562.
Aldenderne, Schwantzbell, Sontagh, Dorothea, Laer Haner.
Meyl a familia Reinneck, ad Quadt zu Landtskron & filias.
Tonberg a familia Reineck, ad familiam Quadt pro rechten Mannlehen, quod in defectum Masculi transiret ad fœminas.
Vettelhoven-Metternich, Kolb, Schmidtberg, Weiß, Dadenberg.
Bockumb, Eickum, Agnes Jungfrau, Margret, Otterßheim cum tertia sorore nunc Haes zu Sol- bruggen ejusque filiæ
Odenkirchen (familia) Hummen, Nagel, Flodorff, Boitzlar.
Nerssen (familia) Palandt, Virmundt.
Höeningen, Schonraedt, Harff, Dadenberg, Stepradt, Meyrat.
Drachenfeltz, Meilendunck, Anholt &c.

21. *Catalogus designatorum in Actis Feudorum, quorum Extractio contra decreta die 12. Februarii & 9. die Maji re ipsa designata, tamen pleraque in Actis probata.*

Placernatus, Torn bey Arweiler, familia Torn, nunc Dux de Bouillon, Kerpen, Virnenberg, Arenberg, Lumey? Arschott.
Creutzberg, Nagel, Humen, Flodorff, Quadt.
Tornberg, familia condicta Wormbß, Sombrieff, Quadt, Reineck, Meil, Sombrieff, Schel- lard, Quadt.
Rosigutt zu Elberich, Merle, Anstelradt Anno 1531. kompt von weibspersonen und Eberharden von Schlesen.
Satzfey, Melre, Hum, von Anstelraedt, Lulstorff, Spieß zur Dunck, Honopel, Aßelt, Weyenhorst.
Jßemer Torn bey Lynn, Brembt, Eyll, Preut.
Greibswaldt familia, Buderich Holtdorp.
Halterberg, Bimmel, Barß gut Olichschleger, Peter, Spee.
Brackel, Tiel von Valckenberg, Florens von Brawel.
Halbzehendt zu Metternich, Meckenheim, Blanckardt.
Vlm das Oberhauß, a familia, ad Cronenberg, Schonburg.
Jeerwhoff, die Wechter zu Duisseldorff, Horch genant Frimerßheim, Potgiesser, Herßbach.
Eicker Staderhoff, Conradt von Eucken, und Reinhardt Ludwigs Johan und Peter Ewaldts, Johan Goltschmidt zu Neuß, qui tamen prætenditur prædium hoc tutelæ titulo occupasse.
Zoppenbroich prætenditur a morte Bernardi, apertum & Honßler investitus, sed editio illius Investituræ, non est facta nec probata.
Weinandts Gutt zu Kempen, Reckwin, Henrich Gierlichs, Diederich Hemmerich.
Afftern (familia superstes) Schencken Haaß, horum Investituræ Postulantur.
Lathumb, vff die von Haussen, Baur, petuntur Investituræ.
Hulßdunck, Honßeler, Weß, Holthaussen, Wachtendunck.

Berg bey Weilach, uff Leonardt.
Bollheim, Gymmenich, Speiß.
Ley (familia superstes) Dadenberg, Monreal.
Newhoff im Amt Lyn, Offenbroch, Weilach.
Horst (familia) Quadt, Schenck.
Hildenhoff Gericht und Geselle, Horst, Plettenberg, Quadt.
Graffschafft im Amt Lyn, Pfeffersack.
Reddinghoven petitæ Investituræ.
Symstedt, Raeßfeldt, Bonnenberg.
Hoeningen, Harff, Schonraedt, Stepraedt, Meyraedt.
Nickenich, Soeteren, Graman, Kaldenborn, Irmtraut, Schillinck, Ley.
Hoff zum Horst, Schlickum, Metternich.
Well, Korn zehendt, Egeren und Alart Well.
Angerhorst von Hambroich uff Brenten.
Alpen familia uff Neuwenar.
Lertfurdt im Amt Berck, Eill, Berg, Raeßfelts, Palandt.
Synsteden, Raeßfeldt, Bonnenberg.
Koudert vff Stepraedt von dem am Goddart Dutz.

Catalogus multorum Feudorum Translatorum extra Acta sæpenumero tamen attactorum. 12.

Stader oder Erckenhoff, Conradt von Ercken, und Reinhardt Ludwigs und Peter Ebels, Johan Goltschmiedt.
Vogtey Buschhoven und Medlickhoven, Gilstorff und Hemmertzheim, hat Statz von Mullenbroich verkaufft, Wilhelm von der Horst, belehnt 1530.
Afferdt ⅓. theil, kombt von Diederich und Johan Schenck am hauß zu Hulß.
Burglehen Nurenberg, so Diederich Walteck eingehabt, darab ist Thoniß belehnt, folgendts Christopher Heuener, vor sich seine Mutter, Schwester und Bruder belehnt An. 1572.
Elich ein dorff mit gericht zwischen Luyck und Tongeren, so Stadien von Strael und Diederich Lymburg eingehabt An. 1561. ist Wilhelm Hamel belehnt.
Weinpacht im geschlecht und verschiedene Burglehen, im amt Nurnberg, so Gerhard von Holtrop gehabt, und nun uff Beisell zu Schmiddem kommen.
Wassenach ein Burchlehen, so Anthon Kolb Anno 1549. empfangen hat. Nun Metternich zu Niederberg.
Engershoff zu Neuß hat Kreitfisch pro se & cohæredibus empfangen.
Loeuenburg hat Kalckum gnt. Loe empfangen, nunc Houeling.
Hauß, Hoff und Müll, zu Breidebach hat Peter von Loestein, von Wilhelm Pauls dochter erkaufft, belehnt Anno 1518.
Flaxhoff bey Neuß Jan Pilgrum pro se & cohæredibus empfangen Anno 1581.
Effelsberg so Leiß von Meckenheim eingehabt, damit ist Leiser An. 1572. vor sich, seine haußfraw, und schwester kinder belehendt.
Thurwerter ampt, Ott Metternich, Ketzgen, Velbruggen.
Die Bruell, Bertramb von Metternich, vor sich und seines bruders erben, auch Mariam von Orßbach blehendt Anno 1538. 1590.
Zur Leyen bey Lyns. auch Compreger Hoff zu Bacherach, Dadenberg und Monreall eingehabt, ist Jorg Monreal belehendt An. 1561.
Girtbach und andere Lehenstuck kommen von Offenbroich auf Lehenraedt.
Schonstein, Burglehen, Mattheiß von Mullardt folgents Volmeraedt.
Creutzbach sambt anderen Lehenstucken, uff Gerhardten Obertraudt possessionem, von dessen Socero Philippo Orckenheim kommen
Schaeffsberg, ab illa familia auf Anrtell, und Godtfriedt Virmundt.
Meckenhouen uff Auerdunck und Valckenberg.
Drei Weingardten zu Baacharach, und Stege belehnt an Paulus Aßbach und dessen schwager Peteren Heß und Michell Gelderen Anno 1590.
Buelich so erst laut der Acten numero 98. 99. & seqq. Johan Heeck und Clargen Norprandts dochter und Simon Aldenbruck, Anno 1442. & 1458. gehabt, daran sein Jan und Peter Broich An. 1590. belehendt.
Zehendt zu Metternich, kompt von den von Meckenheim, hatt nun Ott Ludwig von Blanckard.
Burglehen zu Lynn daran ist Joist Brembt und Catharina von Westrum belehendt Anno 1561.
Krentener Hoff zu Zeltingen gehöerig Vincents von Beel und Johan Selbachs kinder Anno 1591. belehent.

Schonstein darmit ist Gerhardten Selbachs Eithumb belehnt.
Krenssenler Burglehen zu Newenburg, daran sein bruder und schwester von Beysall auch zum theil Cristoff von Metternich zu Heistert belehent.
Wustenrader Zehendt, so die Caspars erben gehabt, kommen ½. theil uff Herman Braulei nomine uxoris ejusdemque fratres & sorores.
Werhagin damit ist Henrich Duden vor sich seine bruder und schwester belehent.
Kuchenheim Dienßberg, Metternich zu Vettelhouen, Marschalck Elß, Fischerich a familia kommen uff Brull und Conradts Quadt, Haaß, Bolteimb recess, Gymmenich.
Weyer zu Nickenich, kompt von Soeteren, damit Anna von Irmtraut Anno 1516. belehent, folgendes Wilhelm Irmtraut, Peter von Allerdorn in nahmen der Wittib, folgendts Wilhelm Irmtraut in nahmen seiner, und Philipsen Schonhaltz zu Kettig
Grammenhauß und ½ theil Meinfelder Hauß und Hoffs zu Nickenich, Henrich Soeteren die zu Lehen getragen, ist uff Petern und Allenborn kommen.
Hoff und gardten hinderem Sall zu Collen, under Helmschleger, hat Groenwaldt empfangen, vor sich, seine brüder und schwesteren, folgendts Eraßmus von Damberg und Frantz von Werden, vor sich, seine mutter und Zustendt.
Die von Grave Philipsen, Graven dochter belehnt, Anno 1550. von dessen schwester mann Diederich von Hirßfeldt Anno 1561.
Buscherhoff im ambt Lynn, so Johann Konigs zu Lehen getragen, hat Peter Gröpper vor sich und seine mutter empfangen.
Horst im Kirspel Hilden, hat Emondt von der Hörst und Bertramb Metternich zu Lehen, getragen, folgends Otto Schenck von Nidecken, und obged. Wilhelm Quaedts dochter man, pro se & uxore Anno 1572. empfangen.
Graffschafft hat herman Pfeffersack eingehabt, daran ist Albert Rellinghoven belehent, und Conradt nomine Viduæ D. Alberti, sampt dreyen döchteren, und anderen ihrem zustandt.
Gelmerinck, Scholer, Nierhoven, Pferz, Laudolff, ambtman zu Dieck.
Diepenbach zehendt und weingardt, so die von Schmidtberg besessen, daran sein die Spanheim, gnant Bacherach Anno 1572. belehnt.
Hoengen, so die von Stepraedt Anno. 1561. gehabt, ist uff Wilhelm Meyraedt, dessen Eithumb kommen.
Ulm hat Herman Weyer von Nickenich, von Schonbergern empfangen.
Ordorff sampt seinem zubehoer, in der Graffschafft Moers.
Hirspel Emmerich kommt von Lambert Nagel, hat nun Goddart Libbis zu Neuß.
Olbrucken, damitten sein die Walpotten mit dem Orßbahr theil belehent.
Raderhoff bey Forst, ist von Raedt uff Weyenhorst und Nievenheim kommen.
Renick hat Warßberg empfangen vor sich, und seine leibs-erben Anno 1590.
Dieß müll, ein hauß, sambt seiner Hoffgericht, darmit ist Catharina von Zweiffel belehendt, folgendts deren von Diepenbroich gnant Raubteschen, Maritus Catharinæ belehendt Anno. 1561.
Aldenraedt von Caspar Altenradt uff Metternich, nun uff Flonß.

23. *Catalogus Feudorum Iuliacensium.*

Zur Heyden vom Geschlecht, uff Schonraedt, folgendt uff die von Bongartt.
Lynsenich familia, Doemen von Harff, per cujus filiam ad Hatzfelt, Gimmenich, Schwartzenberg, und ein Spliß auff Paulum Herl Secretarium Iuliacensem, nunc eos libros utriusque sexus.
Gertz a familia Syntzig & Binßfeldt, cujus Investitura supra est inserta in secundo fundamento Archiepiscopali post num. 63.
Vorst im landt vom Berg ahn Quaeden von Veyenhoven, folgendts auff Schenck vom Vorst, durch eine dochter uff Galen zu Münchhausen.
Newerhoff im Ambt Bercheim, ein Abts-Lehen S. Cornelii Munster.
Dalenbroich, familia Flodorf, Palandt, Rollingen.
Fleymerßheim Quaedt zu Meyll.
Die Herrligkeit Drinborn und Eller, haben ungezweiffelt sonder geschlecht des nahmens gehabt, sein doch durch die von Zweybrucken, uff Plettenberg und Harff kommen.
Drimborn ist per dotes auff Pyrmont, Elß, Harf, kommen, jetzo ambtman Castorff und dessen dochter.
Reitgenhortt und Hilgenhorn ist kommen uff die von der Horsten, folgendts die Harffen von Alstorff.
Walt Niell, an Hackhausen, durch eine dochter an Katz zu Gerreßheim.
Keßenich de familia, auf Stanicheim, Fort, Binßfeldt & Plettenberg.
Frantzheim de familia, auff Blatten.

Frawen-

Frawenberg, Locsen, Rorumich, sein ander geschlechter gewesen, und kommen uff die von Geißbusch.
Syntzig ist gewesen deren von der Müllen.
Beyenaw, durch Quaeden, an der sie Scholer, Nesselradt und Baey.
Bleiß, Lupenaw und halb Mulleneck sein deren von Hetzingen gewesen.
Lupenaw ist an die von Reuschenberg, nun die Harffen kommen.
Mulleneck halb an Metternich, halb an Mirbach, hat vorhin gehort ahn die Bauritzer und Hanxler.
Sommerßberg von Metternich zu Syntzig.
Heilßdorff vom Geschlecht Großdorff uf Weschpfenninck.
Wachendorff von dem von Hompeß auf Carsilium Palandt.
Bull:ßheim von dem von Nesselradt, per filiam an Quadt Wickradt.
Trips an Berg, Palandt, Bottberg.
Pfaffendorff von andere Geschlecht, an die von Bongardten.
Tegelen von Marck, folgendts uff Mirbach.
Kempen a familia Eill, an die Drinborn, hinc an Honßeler.
Berck von dem Randerodt ad Hochsteden, hinc Adelsheim.
Bergaw ab Auw, ad Elmbt.
Bockshoff zu Duren von Ritter Geuwenich, Luchtenberg nunc Holdorff und Meyradt.
In quibus fœminæ extantibus, & non extantibus in feudis successerunt.
Herr zu Droiff, Bertram von Weuarden, gestorben sonder leibserben.
Deme seine Brüder und Schwester, weilandt gewesene Fraw zu Burgaw, tam in feudis, nemblich Hauß Droue und Adelichen Seeß zu Tor, im Ampt Berchen, als allodialibus succedirt.
Scheiffart der Junger gestorben, absque hæredibus, haben seine drey schwestern succedirt.
Trips im ampt Hinßberg, seine drey erbdochter ꝛc.
Nota Weyer hat Krummell ꝛc. und seine schwester darin mittheilen wollen, und nothwendig mit ihr vergleichen müssen.
Quaden von Lyntzenich, dahe sein auch drey erbdochter, die haben succedirt in dem Hauß Lintzenich.
Everhardt Ketzgen von Gerhardtshoven eine von Holthaussen bekommen, so eine eintzige Dochter gewesen, successit in omnibus & singulis.
Spissen dochter, so Hantzeler bekommen, auch eine erbdochter gewesen, & successit.
Kessel Heer zu Winterburgh, hat getheilt wegen seiner ahnfrawen in Kolffen Guetteren,
Die wittib zu Putzfeldt hat ihres abgestorbenen bruders gutter zu Arloff mitgetheilet.
Adolff Quadt und Carll von Velbruck wegen ihrer haußfrauen beyden geschwesteren in derselben bruders Roperten lehengutter succedirt.

Nec est quod Cancellaria moderna, quæ rigorem istum Principi Electori suggessit, speret, sese præfracta illa Notorii negatione, totius patriæ consensu, & tot annorum curriculo, mentibus hominum insitam, & quasi simul nobiscum natam Consuetudinem der krumbstab schleust niemand auß, 14.
oblitterare posse, quia sola negatione non exploditur notorium, ut paulo ante dictum est, Mascard. *de probat. conclus.* 1107. *n.* 1. *vol.* 2. *gl. in l. cives C. de appellat.* Paris. *consil.* 13. *n.* 22. *vol.* 1. Curt. Jun. *de feud. p.* 1. *quæst.* 1. *num.* 19. Bald. *in l. filius ff. §. veterani ff de procur.* Cyn. *ad leg.* 2. *C. quæ sit long. cons.* Roland. à Valle *consil.* 53. *n.* 30. *vol.* 2. Joannes Goddæus *consil.* 26. *num.* 124. *vol.* 1. Geil. 2. *obs.* 31. *in fine, & obs.* 46. *num.* 21. *c. super eo de Testibus cogend. & ibi Gl. in verbo non requirunt* Guido Papa *decis.* 221. *n.* 3. Capell. Tholos. 441 *n.* 2. Baro Schenck *in viridario concl.* 55. *lib.* 1. Myns. *concl.* 6. *obser.* 3. Vultejus *consil.* 29. *num.* 56. *vol.* 1.

Nam in tota fere Germania, ut & alibi regulariter, Feuda Ecclesiastica, quæ à pedo Pastorali, 15.
quo Episcopi & Abbates uti solent, krumbstabische lehen appellantur, plerumque habentur pro Feudis promiscuis, in quibus Fœminæ successionum sunt capaces. Garzonius *in tractatu de fœminis ad feuda recipiendis vel non n.* 126. Rittershaussen *lib.* 1. *part. Feud. tit.* 11. *c.* 14. *quæst.* 8. *vers.* 9. Wesenb *consil.* 74 *n.* 24. *Idem consil.* 281. *n.* 136. *& in Commentariis de feudis cap.* 2. *n.* 11. *circa finem.* Henrichman. *consil.* 37. *n.* 8. *vol* 3. Fichard. *consil.* 15. *n.* 7. *vol.* 2. Riminaldus Junior *consil.* 38. *n.* 15. *vol.* 1. Cacheran. *decis. Pedemontana* 27. *n* 17. Everhardus Junior *consil.* 41. *n.* 20. *vol.* 1. Bardilla *consil.* 93. *n.* 19. *& pluribus sequentibus.* Herman. Vultejus *consil.* 11. *num.* 69. *vol.* 4. *consil.* 23. *n.* 32. *& in consil.* 23. *&c. vol.* 1. *n.* 31. ubi etiam rationem addit, quia pleraque sunt hæreditaria, in quibus succeditur ex dispositione Juris Civilis Cephal. *consil.* 39. *n.* 29. *lib.* 1. Mantica *de tacit. & ambig. convent. lib.* 23. *tit.* 14 *n.* 22. *post* Cephalum *consil.* 391. *n.* 217. *& consil.* 389. *n.* 16. *& seqq.* Ferrarius *in suis collectaneis lib.* 1. *c.* 2. *in fin. & lib.* 3. *c.* 8. *vers. proinde*, Philippus Matthæi *consil.* 26. *vol.* 2. *Marpurg. n.* 123. *&* 160. Andr. Knichen *de vestiturar. pactionibus p.* 1. *cap.* 4. *num* 40. *ubi dicit.* At verius existimo feuda Ecclesiastica, consuetudine prælibata, ab ævo temperasse Juris Feudistici Scripti rigorem, nisi diserte pactione constituatur Masculinum, &c. in dubio pro utroque sexu receptum censeatur.

Unde proverbium illud in nostra Germania celeberrimum & decantatissimum, krumbstab 16.
schleust

schleust niemand aus, natum est. Vulgaria enim proverbia loco legis allegari possunt, *c. si Judæus & ibi* Joannes Andreæ *x. de Judæis c. naturales de consecrat. distinct. 5. l. solent circa finem ff. de offic. Proconsul. & legati. l. si chorus* §. 1. *ff. de legat* 3. *c. quomodo & ibi* Panormit. *x. de jurejur.* In quo Proverbio se fundant Doctores supra citati, Vultejus *d. consil.* 12. *n.* 43. ubi dicit, quod præterquam, quod hæc Consuetudo sit notoria, & rationi consentanea, de ea attestari Zasium *de feudis par.* 8. *num* 42. Ferrar. *in collect. feudorum lib.* 1. *cap. in fin. & l.* 3. *cap.* 8. *versic. proinde &c. Et* Everhardus Junior *d. consil.* 41. dicit, non mirum esse, quod in Feudis Ecclesiasticis Fœminæ ad successionem admittantur, quoniam Ecclesia præ aliis fovere debet justitiam, unde ista Consuetudo nata
17. videtur, quod Feuda Ecclesiastica ad Fœminas transire possunt, prout in terminis respondit Zasius *consil.* 11, *num.* 4. *vol.* 1. Quibus accedunt Soares. *in præludio Feudorum cap.* 31 *n.* 14. *versic. & observat. &c.* Riminald. Junior *d. consil.* 38. *n.* 15. Cacheran. *&* Bardella *supra citati*, Goddæus *vol.* 4. *consil.* 37. *num.* 1077. *& multis seqq.*

18. Notorium enim est, quod ita est ante oculos situm, vel est in mentibus hominum ita radicatum, quod evelli vel occultari non possit Bald. *in l. cives C. de appellat. quem sequitur.* Hieron. de Fortis *in suo consi post consil.* Antonii de Butrio *n.* 29. & quod aliqua tergiversatione celari non possit, Julius Clarus *in praxi criminali quæst.* 9. *n.* 2. Menoch. *de arbitrar. Jud. Casib.* 166. *in princ. Ideo*
19. Baldus *vocat Notorium sententiam populi, in authent. qui semel C. quomodo & quando Judex n.* 10. de quo hoc loco In Effectu, quo ad promiscua feuda ex actis constat, confessione testis omni exceptio-
20. ne majoris, & qui sine verecundia rejici nequit, Ernesti fel. mem. proximi Prædecessoris nostri, moderni Reverendissimi Principis, sub n. 145. Feudum enim probatur etiam per verba Enunciativa Principis. Clement. 1. *de probat.* Alex. *consil.* 15. *n.* 2. *vol.* 5. *& consil.* 115. *vol.* 5. Ruin *consil.* 113. *n.* 20. *vol.* 2. Afflict. *c.* 1. *n.* 7. *ex quibus causis feud. am.* Mascard. *concl.* 764. *n* 8. Vultejus *lib.* 2. *Feud. c.* 3 *n.* 21. *edit. noviss. num.* 41. *vers. ita feudum probatur & vol.* 4. *consil. Marpurg.* 23. *num.* 42 *& seqq.*

21. *Et quamvis* Rosenth. *in tract. de feudis. c.* 7. *concl.* 31. *n.* 6. *Itemque* Everhardus Jun. *d. consil.* 41. *n.* 167. Illud proverbium, quo ad generalitatem omnimodam improbent, nemo tamen negare potest (inquit Vultejus) id quod à plerisque omnibus observatum, hujusmodi Consuetudinem in multis Germaniæ locis invaluisse, ut secundum eam, saltem in dubio, etiam in aliis locis
22. Ecclesiasticarum concessionum, benigniorem pleniorem que interpretationem faciendam esse, in confesso sit; argumento eorum quæ in simili consuluit Schraderus *consil.* 18. *n.* 5. *vol.* 2. idque eo magis, quod ex multorum traditione, in dubio ad Feuda Ecclesiastica, Fœminæ facilius admittun-
23. tur, quam ad prophana & secularia; per tradita à Cephalo *consil.* 389. *n.* 16. *& seqq. vol.* 3. *& à* Mantica, *de tacit. & ambig. convent. lib.* 23. *tit.* 14. *n.* 22. *in fine.* Quo facit illud, quod in antiquis probatur aliquid (& consequenter quoque Consuetudo) etiam per nudam famam, Regnerus Sixti-
24. nus *consil.* 33. *n.* 67. probaturque Consuetudo per duos actus, consensu populi probato, Bart. *in l. de quibus n.* 51. *ff. de leg. in l.* 2. *C. quæ sit long. consuetud.* Ang. *in* §. *ex non script. Instit. de jure natur.* Corn. *consil.* 52. *n.* 20.

25. Quod confirmatur alibi à Vultejo, *nempe cons.* 23. *vol.* 1. *n.* 31. ubi dicit, quod feuda Ecclesiastica pleraque sint Hæreditaria, in quibus succeditur ex dispositione juris Civilis, per ea quæ notavit Cephalus *cons.* 30. *n.* 39. Godd. *d. consil* 37. *n.* 832. *&* 1149. Carolus Kirgberg *& plures ab illo allegati de feudis cap.* 3. *n.* 58. *Responsum Testam. feudale in* 4. *Symph. decis. Cameræ concl.* 2. *n.* 104. *& concl.* 3. *num.* 70. quod responsum, quia facit Cancellariæ Dusseldorpianæ mentionem, prodit, Feuda illa in territorio Juliacensi sita fuisse, *mihi pag.* 31. *n.* 239. *Adde* Fichardum *consil.* 17. *n.* 7. *vol.* 1. *qui testatur nostrates Nobiles, hoc quasi pro Regula solere asserere.*

26. Quam autem ineptum sit, quod nonnulli inveniantur, qui cum diverbii celebritatem negare non audeant, illud tamen aliæ, nempè ad gremium Ecclesiæ, pro recipiendis peccatoribus patulum, detorquere volunt, id vel eo patet, quod in illo sensu, proverbium ad curvum Episcoporum & Abbatum baculum sit falsum; sed a rectum summi Pontificis baculum [qui non pedo pastorali, sed erecta cruce utitur] quadraret, cum constet Episcopos in casibus reservatis, multos pœnitentes excludere, & ad Pontificem summum, quamdiu mortis periculum non imminet, remittere: uti vulgò notum est, qui casus enumerantur *à gl. in c. si Episcopus de pœnit. & remiss. in* 6.

27. Causam verò, quare Rom. Pontifex, non utatur baculo refert Magnum Chronicum Belgicum *pag.* 2. *n.* 3. *&* Felinus *in proem. x. de constitut. versic. bene facit.*

28. Cum tamen sit non nemo; qui Regulam illam communem, de Fœminis ad feuda admittendis, in solo Pontifice cessare autumet. Garzon. *de fœminis ad feuda admittendis.* Proverbium autem hoc sæpe allegatum, tantum respicere successionem in fœminis, probatum est luculenter in causa, huic
29. per quam simili Diœcesis Metensis, in qua consuluit D. Goddæus *d. consil.* 37 *per diversos testes*, ut videre est apud eundem *num.* 849. *& seqq.* ubi inter cætera allegat testem, quintum, qui respondit: Er habe je und allweg gehort, daß die lehen Krumbstab &c. It. es werde im gemein also im stifft Metz verfallen seye, exemplum adduxit, Putlinck, & num. 850. Testis quadragesimus quintus audivit,

daß

daß im stifft Metz der brauch seye, daß die lehen vor erblehen gehalten werden, auctores sui auditus & exempla referens &c. viros scilicet præstantissimos & Nobiles, ut de fide eorum dubitandum non sit. Testis item 47. liber Baro in Grichingen disertè affirmat: Seine Gnaden wusten nichts anders, hetten auch nichts anders gehort, dan daß die hierum in diesem Land und stifft Metz, die lehen auch uff weibliche personen fallen, und solche lehen vor erbliche lehen gehalten werden, & quod hoc fiat, & fit vigore consuetudinis.

Sed & Testis 48. inquit Goddæus, audivit à majoribus suis, daß in genere (Nota bene) alle lehen, so von Krummenstab herruhren, nicht heimfallen, & quod audivit, die herrschafft Riringen seye mit zweyen dochteren ahn die zwen stämme Eberstein und Ripolßkirch kommen, post pro semisse ahn Westerburg und Eberstein. 30.

Quo & 53. Testis inclinat, quando ait, dieweil die Metzische lehen vor erblehen gehalten werden, so achte er nit darfür, daß sie dem stifft heimgefallen.

Accedit Testis 54. er wisse anders nit, habe auch anders nit gehört, dan daß die lehen im stifft Metz, erblehen seyen, und so wol uff dochter als mans personen fallen, wie ers auch dafur halte, daß man solches in den alten lehen-brieffen finden werde, gleichwol pflegt man die dochter gern mit gelt abzuweisen, so lang der mansstam vorhanden, atque hæc ita vigore Consuetudinis atque antiqui moris Metensis, hactenus D. Goddæus. 31.

Prodeat itaque nunc aliquis, qui communem intellectum illius celebris proverbii, tam altè, & tot sæculis, mentibus hominum insitum, evellere: atque alio torquere non formidet, & posteritatis ac totius mundi, quatenus ratione regitur, judicium exspectet. 32.

Nec est, quod quisquam hoc loco obloquatur, istorum Testium dicta, ut res inter alios actas, huic causæ non nocere, quandoquidem iste casus, nostro omnino similis est, imo agitur in specie, de intellectu istius proverbii generalis, Krumbstab schleust niemand auß. Etiam Testes isti procul dubio sunt mortui, ita ut repeti non possint, quo casu Juris est haud dubii, Testes in alio judicio examinatos nocere, & facere semiplenam probationem, secus si iterum examinare possent, tunc enim imputatur parti, cur eos non repetat. ita Hypolitus *de Marsiliis singulari* 435. *gl. in l. si duo Patroni ff. de jurejur.* Decius *consil.* 42 *& consil.* 272. *viso processu ad finem.* *Adde* Alexand. *consil.* 156. *in fin. lib.* 2. Cardinal Tuschus *conclus.* 65. *n.* 64. *vol.* 6. *& lit. T. conclus.* 270. *num.* 37. *& seqq.* 33. 34.

Quæ omnia tanto magis hoc loco attendenda sunt, quod testes 24. nec non alii 10. ex parte Status Nobilitatis & Vasallorum in directorio probandi sub num 16. exhibito designati, per meras Cavillationes Syndici Metropolitici, de computatione mensium, de rejectione additionalium [ubi tamen iste Syndicus plusquam 300. defensionalium additionales, sub regmine articulatæ deductionis, contra tenorem Compromissi intrusit] hujusmodi & similibus impertinentiis, examinati non sunt, sed per tales extra rem quæsitas practicas impediti & illusi fuerunt, ut patet ex actis & diversis Recessibus sub num. 14 15 16. 19. 20. 22. 24 55. 57. 91. & similibus. Quo loco etiam videre est, quod Instructor à parte Archiepiscopi designatus, in nullum sæcularem tertium vel adjunctum, qui non esset Archiepiscopo obligatus, consentire voluerit, eoque pacto, ex professo totum processum stiterit. 36.

Hujus autem Curiæ stylum, convenire cum cæteris Curiis Ecclesiasticis evincit sæpe citata sententia in contradictorio Judicio Anno 14. 20. Junii circa feudum Reinßheim lata, in actis sub num. 64. in extractis verò Krumbstab num. 39. signata, in qua, excluso cognato Orßbeck; feudum illud à Reinero de Reinßheim, mediante ejus matre & Vitrico, ad fratrem Joannem uterinum Retge, Reinshemiorum familiam non nisi sola affinitate contingentem: sententia Parium Curiæ adjudicatum fuit. Unicam autem sententiam inter duos litigantes latam, omnibus subditis ad Consuetudinem probandam sufficere, testatur Zasius *d. l. de quibus num.* 49. Coler. *de process. exec. par.* 1. *cap.* 3. *num.* 36. *quamvis dissentire videtur* Oldendorp. 4. *vol. Cons. Marpurg* 6. *num.* 7. 37. Reinßheim. 38.

Similem rem judicatam refert Fridericus à Sande *d. c.* 3. Comment. Feudorum Gelri § 7. *num.* 1. *& seqq.* dicens sic Gubernatorem Belgii Ludoicum Requisentium, in causa Comitum de Monte judicasse, successionem promiscuam in feudis Coloniensibus, nullo sexus habito discrimine observari. 39.

Huc etiam inter alia spectat laudum Cancellariæ Coloniensis, jussu Principis in negotio Feudi Etgenhoff, inter filiam prioris matrimonii Margaretham von Hulß, ejusque fratres, posterioris tori consanguineos 14. Novembris Anno 1561. publicatum, in quo feudo fratres isti consanguinei jam possessores, à filia ejecti sunt, de quo in actis sub num. 50. in extractu verò sub num. 26. Tale etiam extat exemplum, similiter in feudo Gribswaldt. 40.

Quia verò hæc omnia, insuper etiam Ernestina illa supra citata celeberrima confessione, Instructioni Legatorum ad Serenissimum Albertum Archiducem Brabantiæ, pro Walburga Comitissa, in feudali causa, ratione Castri & oppidi Bedtbur inserta, evidentissimè confirmantur; mirum admodum est inveniri sub ejusdem familiæ Principe successore, homines, qui sua ista negatione tan- 41.

tum Principem læsæ veritatis, re ipsa arguere audeant, præsertim verò cum illud generale enunciatum, omnia Feuda Diœcesis Coloniensis, hoc tempore pro Feudis Communibus haberi, ad causam, de qua ibi agebatur non necessario, sed tantùm ex supra abundanti, per argumentum à fortiori, faceret; ita ut timore militiæ Hollandicæ, quæ partibus Walpurgis favebat, aliquid à verò alieni asserere non fuisset opus, nisi res ipsa, ita notoria fuisset, quæ sine verecundia nec negari, nec regi posset, verba Instructionis sic inter reliqua habent.

Und ist wahr anfangs und zu wissen, daß die herrlichkeit und daß hauß Bedbur im jahr 1291. ab Archiepiscopo Sigfrido Coloniensi, in feudum ligium dem stamm Reifferscheidt seye angesetzt und eingereumbt worden, also und dergestalt, daß söhn und döchter, darin erben, und ohne einigen gemachten underscheid succediren sollen.

Et consequenter recensentur plures filiæ, per quas, illud feudum per plures familias deren von Loen, Limburg, Newenar, Manderscheidt &c. translatum ambulaverit, ita ut de successione fœminea nullum in hoc casu poterat subesse dubium; & tandem subjicitur.

Neben dem ist notorium und Landkundig, daß alle des Ertzstiffts Collen lehen, dieser zeit, pro Feudis communibus gehalten, in quibus sine ullo sexus discrimine successio ad proximos deferirt wird, und mag derwegen gemelte wittib Neuwenar, **in krafft des gemeinen landtbrauchs** [Nota bene] von derselben succession nit gehalten werden &c. Hæc, felicis recordationis Ernestus Archiepiscopus Coloniensis.

42. At verò assertioni Principis de Curiæ propriæ stylo & consuetudine tam solenniter in legationis negotio, contra se ipsum attestantis, quin firmiter standum & credendum sit, nemo ambigere debet: cum hoc totius mundi Consuetudine receptum esse, testetur Bald. *cons.* 227 *vol.* 3. *quod & paulò ante* 5. *n.* 20. *à* Dd. Vultejo *de feudis lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 21. *allegatis ostensum fuit.*

43. Quod etiam procedit in iis Principibus, qui superiorem adhuc recognoscunt. Afflictus *c.* 1. *num.* 27. *qui successores teneantur.* & Decisione Neapolitana 305. *num.* 15. & *alii, quos allegat.* Vultejus *cons.* 23 *n.* 42 *vol.* 4. & *cons.* 46. *num.* 67. & *seqq. vol.* 4. Imo Actus Unius Consiliarii vel alterius Regentis sufficit. Nam Inferiorum de populo consensum non requiri, tenet Colerus *de processib. Execut. p.* 1. *c.* 3. *n.* 3. Schultes *quæst.* 76. *n.* 33.
44.

45. Maximè in verbis in modum causæ prolatis. *L. emptor.* §. *ancillam ff. de Rei Vindicat.* Principis verò Electoris assertioni (qui parum à Rege distat) standum esse tradit Ludolph. Schrad. *de origine*
46. *Electorum in proœmio*, adeò ut vulgo dicatur contrarium probari non posse. Mascard. *cons.* 127. *num.*
47. 29. Unde Natta *cons.* 487. *n.* 46. exclamat; Quis enim tantæ superbiæ fastigio tumidus est, ut Regalem sensum neget? *l. fin. C. de LL. leg.* 2. *C. de crimine sacrilegii.*

48. Quod omnium maximè procedit in Principe de Consuetudine, & stylo suæ Provinciæ, referente, ita ut ne probatio quidem in contrarium admittatur, per ea quæ consuluerunt Anchor. *cons.* 788. Socin. *cons.* 87. *vol.* 3. Wesemb. *tit. ff. de legibus num.* 8. Vultejus *d. cons.* 46. *num.* 30. & *seqq. vol.* 4. *Huc facit* Can. *justitia* 25. *q.* 1. ubi dicit Gregorius, Justitiæ & rationis ordo suadet, ut qui sua à successoribus desiderat mandata servari, decessoris sui procul dubio voluntatem & statuta custodiat. Idem in Can. *si ea* 45. *q* 2. *si ea* (inquit) destruerem, quæ Antecessores nostri statuerunt,
49. non constructor, sed Inversor esse justè comprobarer, testante veritatis voce, quæ ait, omne Regnum in se ipsum divisum, non stabit, & omnis sententia & lex adversum se divisa; destruetur. Unde Bald. *in cons.* 226. *num.* 1. dicebat, quod Successor Principis contraveniens factis Antecessoris, dicatur contravenire sibi ipsi, ex quo semper est unum Imperium, & ab aliis exspectet Successoribus, quod ipse præcessori suo præstitit.

Quod autem successor tenetur servare gesta Antecessoris sui, *tenent omnes in cap.* 1. *de probat.* & *in leg. digna vox.* Bald. *in leg* 1. *de constitut. princip.* & *consil.* 281. & *consil.* 271. *vol.* 1. Socin. Junior. *consil.* 60. *num.* 29. *num.* 3. Rolandus à Valle *cons.* 13. *num.* 36. *vol.* 3. Vultejus *cons.* 18. *num.* 137. *vol.* 3. *Marp.* & *cons.* 20. *num.* 56. *d. vol.* 3. *post* Jason. *in cons.* 1. *n.* 2. *vol.* 1. Beroum *consil.* 178. *num.* 9. *vol.* 3. Menoch. *consil.* 1. *num.* 228. & *consil.* 264. *num.* 20. & *consil.* 250. & *consil.* 201. *num.* 177. Cravetta *consil.* 455. *num* 11. *vol.* 3. Menoch. *consil.* 508. *num.* 12. Et quod in specie confessionem prædecessoris, Successor improbare non possit, docet Bald. *cons.* 89. *vol.* 1. Socin. Sen. *consil.* 244. *vol.* 2. Decius *consil.* 148. *in fin.* Cravet. *consil.* 29. *n.* 1. & *consil.* 125. *n.* 2. *vol.* 1. Socin. Senior. *consil.* 13. *in fin. vol.* 3. & *consil* 50. *n.* 8. & *consil.* 68 *n.* 5. Ripa *in l. si quam rem. n.* 42. *ff. de acquir. possess.* Rosenth. *cap.* 9. *concl.* 48. *n.* 13.

51. Nec relevabit hoc loco Rdd. Capitulares, si obtendere voluerint, Archiepiscopum non posse quidquam in præjudicium Capituli confiteri. Nam hoc esset miserum Refugium, per quod tacite innuerent, Serenissimum Testimonium à veritate alienum dedisse, & sic præsupponeretur illud, quod principaliter in quæstionem venit, essetque petitio principii & circulus ad Elenchos pertinens.
52. Alias confitendo contra se, notoriam veritatem non potest testimonium ejus repudiari, nisi quis eodem diverticulo omnium testium dicta & confessiones partium enervare voluerit.

53. In summa, hæc Confessio tanti apud Judicem esse debet, ut totam litem dirimat, Vasallisque triumphum decernat, etiamsi nullæ aliæ probationes adessent,

Cui

Cui tamen confessioni adstipulatur adhuc Manuale Henrici Buchel ante 40. annos defuncti, 54.
quondam Præfecti Bonnensis, & Archiepiscopi Coloniensis Consiliarii, in quo annotatum reperitur, Feuda Coloniensia moribus nostris transire ad fœminas simul cum masculis, & differentiam sexus esse ablatam his verbis.

Dieß lehen ist auch dermassen beschaffen, daß die dochter eben so wol daran haben, als die sohne, dan im Ertzstifft Collen ist eine lobliche, wohlherbrachte, kundliche und unlaugbare gewonheit, daß in der erbfolgerung oder succession der lehen und lehengutter aller underscheidt zwischen den Agnaten und Cognaten allerdings ist uffgehaben, daß under dem krumbstab die weibsbilder gleich den mansleibs erben, in den lehen und lehengutteren sollen und mogen succediren, an solchen offenbahren gebrauch und landesgewonheit, so allermennig wissig ist &c.

Quod si verò hujus causæ decisio, omnino ex jure feudali determinanda esset, certè ne tunc quidem ex istis generalibus communium Feudorum regulis, sed tantùm ex specialibus horum Feudorum qualitati convenientibus elogiis petenda veniret definitio. Quipp. Feuda Coloniensia, sicut & pleraque Feuda Ecclesiastica, krumbstabische lehen, Rectis Feudis accenseri nequeunt, quia 55.
definitio Feudorum supra allegata, iis non convenit, nec sub ea comprehendi queunt, cum in iis dominium utile rei immobilis, perpetuo & gratis Vasallo non datur, ideoque nec tale Dominium ad Dominos Feudi, apud quos nunquam fuit, reverti potest, Definitio Feudorum a ibi tacta reperitur apud Vult. *de feudis lib. 1. cap. 2. n. 5. & 9.*

Privatio enim vel reditus habitum vel abitum præsupponit, *leg. decem. ff. de verb. oblig. l. 4. §.* 56.
condemnatum ff. de re judic. L. Titio ususf. ff. de cond. & demonstrat. l. manumissiones ff. de justitia & jure. l. non potest de Regulis Juris. Et qui petit se absolvi; fatetur se ligatum. Nicol. Everhard. *loco à privatione num. 2.*

Feuda enim Ecclesiastica, non ex bonis Ecclesiarum data sunt Vasallis, sed ipsorum Vasallo- 57.
rum propria & allodialia bona, ex devotione, vel alias, modico pretio, Ecclesiarum Prælatis oblata sunt, vel certa aliqua pensio, ex propriis Vasallorum bonis, quasi in recompensam servitii feudalis, sub hypotheca illorum eorundem bonorum assignata est. Cum Episcopi & Prælati, qui non bello, vel Marte, Regiones & bona temporalia, uti Imperatores & Reges, sed prædicatione Evangelii acquisiverunt, vel potiùs illis, secundùm Christi Salvatoris promissionem adjecta sunt, *Matthæi 6. vers. 33. Marci 4.* non habuerunt, quæ Vasallis largirentur & in feudum darent, quæ necessario in immobili, vel quæ rei immobilis loco sit consistunt, *c. in quib. causis feud. amit.* Vultejus *de feudis lib. cap. 2. n. 5. & 6.*

Est quidem verum, secundum vaticinia Regii Psaltis, *divisionem spoliorum gentium, uti pro-* 58.
missam ita & datam esse, Psalmo 67. vers. 12. his verbis, dabit Dominus verbum Evangelizantibus virtute multa; Rex virtutum dilecti dilecti (id est, valde dilecti) & speciei domus (Ecclesiæ) dividere 59.
spolia; si dormiatis inter medios Cleros [hoc est secundum Card. Bellarminum in dictum Psalmum, inter medias sortes cœlestem & terrestrem pennæ columbæ deargentatæ; & posteriora dorsi ejus in pallore auri &c. Sed alienatione horum spoliorum prohibita; subtracta etiam est Prælatis 60.
materia infeudandi, quandoquidem jam ea inalienabilis facta est, Rosenthal. *cap. 4. concl. 14. 15. 17. & 19. per tot.*

Unde, quando Feuda Ecclesiastica aliam originem, quam Secularium Principum habeant, 61.
& non ex liberalitate Dominorum, sed Vasallorum materia, & ex devota oblatione profecta sunt, non fuit mirum, quod etiam Prælati humanius cum Vasallorum hæredibus, maximè autem liberis, ex eorum corpore descendentibus, sine ulla Ecclesiæ injuria ab initio agere cœperint. Quam autem inconveniens sit, si ipsi in tam dispari causa, secularium Dominorum rigorem & duritiem induere velint, judicet æquus arbiter, ac si odia amplianda, favores contra *C. odia de reg. juris in 6.* restringendi essent.

Quare inde rectè, ut dictum est, vulgare illud proverbium, in Germania nostra celeberri- 62.
mum, natum videtur, der krumbstab schleust niemand auß, quo significatur, Prælatos Ecclesiasticos (qui pedo pastorali in ceremoniis solennibus utuntur, & iisdem insignia sua decorant) in successionibus feudalibus nullum sexum, contra morem Secularium Principum excludere, & hunc esse genuinum illius diverbii sensum, clarissimè probant Prænobiles ac illustres i[l]li supra citati Testes, in 63.
causa Comitatus Sarwerden & Morsæ, Archiepiscopis quondam hujus Diœcesis, felicis Recordationis, contra Episcopum Metensem ac Ducem Lotharingiæ examinati, referente Domino Goddæo *in sæpe citato consil. 37. vol. 4. n. 1076. & multis sequentibus.* Matth. Wehenerus *in suis practicis observationibus sub litera* krumbstab, *& F.* Fuldische Lehen, Fred. Sande *§. 7. cap. 3. comment. feud. Gelr.* Andreas Knichen. *d. c. 4. n. 34. Responsum testamento feudale in Symphoremate. 4. decis. Camera consil. 3. n. 70.*

Et quidem quid mirum, si Feuda, quæ origine, quæ materia, quæ forma, quæ definitione, 64.
quæ nomine differunt, etiam Effectu, natura & re ipsa differre? Origo enim ab ipsis Vasallis eorumque bonis immobilibus, materia sine qua non &c. exurgit. Ubi in Feudis Longobardicis, à Domini benevolentia, opulentia & munificentia fundantur, forma etiam subinde & maximè

in illis feudis, quæ in reditibus annuis, propriis Vasallorum allodialibus impositis, constituuntur, toto genere ab aliis communibus differunt, imo in toto Feudorum Codice vestigium non habent.

65. Quapropter evidentissimè elucescit iniquitas, talia Feuda secundum rigorem aliorum Feudorum, tantopere differentium, regulare, & ipsorum Vasallorum piam devotionem in odium posterorum, nulla eorum interveniente culpa, retorquere velle.

66. Quin & nominum diversitas, quia alia Feuda masculina, alia peculiariter Ecclesiastica, krumbstabische Lehen, alia funckel, weiber oder gemein lehen indigitantur, diversitatem rerum, vis & effectus arguit *l. si idem C. de jure Codicillorum*.

67. Adeò ut si verum, & id quod res est, liberè dicendum est; fateamur, oportet Majores nostros, qui pro observantia Principum & Dominorum, vel ex devotione, vel erga vile paucarum marcarum munusculum, bona sua allodialia & libera, in Feudum obtulerunt aut recognoverunt; imprudenter, ne dicam fœde deceptos esse, si per oblationem fidelitatis, ignorantes, & contra illorum intentionem, proprietate & dominio, pro se & hæredibus privarentur.

68. Substantia enim Feudi consistit in fidelitate sola, Decius *consil. 19. n. 203. vol. 3.* Mozzius *de de Feudi substant. n. 1. & de feudi orig. n. 4.* Vultejus *consil. 33. n. 5. vol. 1.* Cum tamen Actus agentium non operentur quicquam, ultra eorum intentionem *l. non omnis ff. si cert. petatur & ibi DD.* Wesenb. *consil. 52. num. 48.* Paris. *consil. 118. n. 12. vol. 4.* Decian. *resp. 3. n. 187. n. 1.*

69. Si enim prima Episcoporum origo inspiciatur, primos Christi Apostolos (quos Patriarchas & fundamenta Episcoporum esse, nemo sanæ mentis ibit inficias. Card. Bellarmin. in Explicatione Symboli Apostolici articulo nono) ab ipso Salvatore sine pera & baculo, fiducia liberalitatis con-

70. vertendorum fidelium, missos esse, satis constat *Matthæi cap. 10. vers. 10. & Marci 6. v. 8. & seqq.* (ibi) & præcipit eis, ne quid tollerent in via, nisi virgam tantum.

71. Ubi obiter notandum, Matthæum baculum vetare; Marcum virgam cum taxatura tantum, permittere, pro quorum locorum conciliatione R. P. Henricus Consen. *apud Matth: in quæst. 2.* dicit, vetari ferro baculum defensorium, seu hastulam, seu clavam, permitti autem scipionem, quo niterentur & per lubrica evaderent. Et *Marci 6. v. 8.* ridet Zwinglium, qui baculum ineptè putat prohiberi, ut sint omnino pauperrimi; eo quod baculus sit paupertatis insigne, non enim omnem baculum, sed tantum quo se defendant, prohiberi &c.

72. Sic quoque Cardin. Bellarminus illud Psalmistæ, Virga tua & baculus tuus, ipsa me consolata sunt, vocem baculum interpretatur fulcrum, & baculum fulcientem, & Dn. Matthæus Hoen in literali Psalmorum Explicatione, baculum dicit fulcrum pastorale, seu pedum, quæ fatigatum sustentes, viribusque fractum & destitutum fulcis &c. *Psalmo 22.* quod à nostro Germanico krumbstab (vel kruck secundum Chronicon Coloniense supra citato loco) non est alienum.

73. Videat itaque Syndicus Archiepiscopalis, quo supercilio in deductionali 151. articulo eos qui Pastorale Pedum ideo inflexum baculum statuunt, è sublimi irrideat, quando non armis, sed lachrymis, & jejuniis sese defendere Clericorum sit proprium &c. Quandoquidem hoc in Sacra Scriptura plus, quàm vetita illa Regum gentium æmulatio, *Luca 22. v. 26. Matth. 10. v. 25. Marci 10. v. 42.* fundamenti habet.

74. Huc autem faciunt, quæ porro à *Marco* dicuntur *d. cap. 6. v. 10.* Quocunque introieritis in domum, illic manete, donec exeatis &c. Unde liquet, totum Ecclesiasticum Statum, ad Regimen spirituale animarum directum, ejusque temporalem alimoniam, in meris Eleemosynis fidelium, tanquam quodam cœlesti, adjectum Corollarium, consistere.

75. Quæ tamen non eo tendunt, quasi cum Calvino ejusque sequacibus, negare velim, Episcopos simul etiam Principatus, pro utilitate Ecclesiæ habere, aut etiam armis, injustæ violentiæ resistere posse, quod vidimus in Aarone, Moyse, Heli, Melchisedech, Machabæis & plerisque

76. Pontificibus Synagogæ veteris, frequentatum, sed cum Illust. Dn. Card. Bellarmino *lib. 5. de R. Pontif. c. 9. & 10.* sentio; Episcopos inflexum suum lituum sic gestare debere, ne præcepti Salva-
" toris immemores, Regum Gentium dominatum affectent, sed in forma Gregis, oves pascere,
" quàm deglutire maline, quod fieri videtur, si fortè in immensi pretii Feuda, vilissimo pretio ex
" alienis bonis comparata, vel ex devotione oblata, ob sexus defectum etiam propria authoritate
" (quod ne secularibus quidem alias licet) ad se rapere præsumerent. Alias Episcopos & Prælatos tam

77. de jure Feudali *c. 1. §. fin. de leg. Corradi*, quam etiam Canonico, posse accipere Feuda, multorum est sententia *c. ex transmissa x. de foro compet.* Etiam à Laicis, Zasius *p. 5. num. 71.* Mozz. *de his qui feud. dare poss. n. 8.* Imo verò, & Monachi possunt suis Monasteriis acquirere, Sonbeck. *par.*

78. *7. n. 23.* Vultejus *lib. 11. c. 4. n. 9.* Ecclesiam enim Christi ab ima humilitate incipientem, in gloria etiam crescere, non est inconveniens, sicut & Synagoga fecit, quæ à Moyse & Judicibus incepit, in Regnum externum excrevit, & exaltata fuit; factum credimus.

79. Sed quia ab hac opinione, omnes, qui Jus Feudale ex moribus Longobardicis metiuntur, recedunt, ut videre est apud Rosenthalium *cap. 7. concl. 29. n. 5.* & omnium copiosissimè, Matthiam Berlichium *lib. 3. concl. 39.* qui plaustra allegatorum Doctorum *sub num. 5.* adducit. Præterea de hoc

hoc sunt *textus expressi in c. 1. §. ex hoc illud descendit &c. tit. de feudo fœmina & textus expressus in c. 1. §. qui Clericus tit. si de Feudo defuncti content. sit inter Dom. & agnat. Vasalli & in c. 1. §. sed judicatum est, & totus titulus de Vasallo qui arma bellica deposuit: item textus in capitulo 1. sub finem, vers. sic dicimus, tit. an mutus vel alias imperfectus &c. item per tit. Clericum feud. amitt. lib. 4. feud.* 109.

Hinc caveant sibi Capitulares Metropolitici, ita mordicus Fœminas à Feudis arcere, ne sibi in hoc præjudicium faciant. Nam Clericus & Fœmina quoad successionem Feudalem, pari passu ambulant, ita ut ubi Clericus admittitur, ibi etiam Fœmina admittatur, & contra *c. 1. an mutus* 80.
vel alias imperfectus. Alex. *consil.* 10 *n.* 16. *vol.* 5. Cephal *consil.* 1. *n.* 5. Vultejus *de feud. lib.* 1. *c.* 9. *n.* 67. *sub finem. in nova edit. n.* 143. Ludolf. Schrader. *de Feudis p.* 7. *cap.* 5. *n.* 30 *& plures, quos allegat* Berlichius *d. concl.* 39. *n.* 31. *&* Felinus Canonista *in c. præsentia x. de probat. adde* Menoch. *consil.* 204 *n.* 64.

Licet enim *Andr. Fachinaus* conetur diversas ac contrarias opiniones conciliare; tamen illud 81.
non aliter valuit, quàm per limitationes, nisi cum Consensu Domini, vel nisi sit Feudum Francum, aut sub annuo Canone, aut denique sit Feudum Ecclesiasticæ dignitati annexum. Fachin. *lib.* 7. *Controvers. cap.* 35.

Corollarium igitur illud ex promissione Domini Salvatoris *Marci* 10. *vers.* 30. præter vitæ æternæ promissionem, in futurum, etiam in centuplum quidem in hoc tempore multiplicandum erat, & nunc quidem per Dei gratiam multiplicatum est; Tamen quia bonorum Ecclesiasticorum alienationes in genere, & Infeudationes in specie, omni jure vetitæ sunt, *l. jubemus cum omnibus authenticis sequent. C. de Sacros. Ecclesia & Authentica originalis de non alienand. vel permutand. & totus titul. x. de rebus Ecclesiæ alienand. vel non &c.* efficitur, nulla Feuda Ecclesiastica ex Dominorum Ecclesiasticorum liberalitate, initium habere, vel juste habere potuisse, cum id jure possumus, quod justè possumus, *vulgata l.* 9 *§. inter locatorem. ff. locati l. Nepos ff de Verb. Signif.* Uti ipse 82.
Syndicus, ab adversa parte defensionali 57. recte allegat, sed sinistre applicat, cum tamen sub num. 48. & 49 præmisisset, ad actuum humanorum perfectionem, tria conjunctim requiri, potestatem, voluntatem & justitiam, ita ut aliquo horum deficiente, Actus nullus & invalidus censeatur, ideo Concessionem Feudi Masculini, fœminis factam; ipso jure non subsistere, art. defension. 51. autumat, de cujus tamen dicti veritate, fortè alibi erit dicendi locus. 83.

Verum ejusdem consecutionis vi, ipse Syndicus concludere potuisset vel alium concludentem, 84.
audire & admittere deberet, aut nullum Feudum Ecclesiasticum, ex liberalitate Prælatorum Ecclesiasticorum, ac bonis Ecclesiasticis, secundum modum Secularium, fluxisse: vel omnes Infeudationes Prælatorum esse nullas, irritas, & ex defectu potestatis inanes, cum sit certum, Prælatos, de jure, bona Ecclesiastica (ut habet textus expressus *in c. 1. de Clerico, qui investituram fecit. c. 1. de his qui Feudum dare possunt, in c. unico Episcopos vel Abbates ex aliis supra citatis juribus generalibus*) in Feudum dare prohiberi.

Quare omnibus Prælatis ab Urbano II., qui Anno Christi 1110. floruit, Infeudandi potestatem 85.
ademptam docet, Herm. Vultejus *lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 10. *edit. noviss. num.* 11. Hinc à 500. annis nullum Feudum Rectum ab Ecclesia datum. 86.

Idque tantò fortius, quod Prælati in suis Capitulationibus, ac inaugurationibus, solenniter 87.
jurant, inventa conservare, & deperdita recuperare, atque ita juxta illationem Syndici, omnes primi Feudorum Ecclesiasticorum Auctores, sicut & Translatores, perjurii argueréntur, quod tamen dicere est absurdum, atque ita Syndicus, se suosque proprio jugulat telo, & vitando Charybdin in scyllam incidit.

Imo ne Papæ quidem in rebus magni momenti potestatem infeudandi absque consensu Cardina- 88.
lium dant, *Archid. in c. cum redemptor.* 12. *q.* 2. Mozzius *de his qui feud. dare possunt num.* 3. Cardin. Mediol. *in d. c. Episcop. & Abbati.*

Nec enim hoc loco occurrere audebit Syndicus quasi primi investientes rem utilem, & juramento præstito consentaneam præstitissent Ecclesiæ, quod illi Vasallum eo pacto acquisierit, nisi vicissim audire velit, ergo Ecclesiam, si per fœmineam personam Investitura in similem Vasallum continuetur, non lædi; uti ubique, & præsertim in defensionali 50. somniat Syndicus, multo mi- 89.
nus Consuetudinem infeudandi fœminas, vel continuationes Infeudationum, pro corruptelis indigitandas esse, quia quod utilitatis Ecclesiæ causa, ab initio bene cœptum; causa durante, eodem respectu istius continuaretur.

Quapropter ista continuatio Infeudationum, absque discrimine sexus non abhorret etiam à 90.
mente antiquissimorum Feudistarum Mediolanensium, dum dicunt Fœminam in Feudo succedere, non in re Domini, sed in proprio allodio Vasalli constituto, cum non proficiscantur ex Domini benevolentia, & liberalitate, sed Recognoscentium mera voluntate, hoc enim casu à Regulis Juris Feudalis recedi, & Fœminas etiam ad eorum successiones admitti, consuluit, Alciat. *consil.* 160. *num.* 24. *& contra Brunum approbavit* Garzonius *d. tr. de fœm. ad feud. recipiend. n.* 165. Zasius *de feud. in Epitom. tit. de success. feudi num.* 57. *per text. in c. 1. ubi cum de Patris allodio esset hoc feu-*

K 2 dum

dum &c. qui sibi & hared. ubi Alvarot. Afflictus *&* Præpol. *&c.* Vult. *consil.* 11. *lib.* 4 *n.*78. Goddæus *d. consil.* 26 *n.* 127. *consil.* 402. *consil.* 52. *&c. Sic sentit* Andr. Knichen *de vestit. paction. p.* 1. *c.* 3. *n.* 294 Valent. Forst. *de success.* 4. *c.* 23. *n.* 52. Jas. *lib.* 1. *n.* 51. C. *de jure Emphyt.* Roman. *Sing.* 148. Natta *consil.* 216. *n.* 3. Burs. *consil.* 4. *n.* 15. *&* 16. Roland, à Valle *consil.* 2. *num.* 3. *& consil.* 48. *num.* 7. *consil.* 90. *n* 13. Cephal. *consil.* 3. *num.* 115. Menoch. *consil.* 91. Clarus §. *Feudum quæst.* 73. *n.* 6. Andr. Geil. *obs.* 159. *num.* 5. *lib.* 2.

91. Neque enim est probabile, quod quis ex iis, qui bona sua pro Feudo obtulerunt, sanguinem suum, etiam in sexu fœmineo, odio habeat, eumque Domino Feudi postponere voluerit, qui Feudi materiam, quàm Dominus non habuit, de suo suppeditavit, sine quo feudum esse non posset, Curt. Jun. 3. *par. de Feudis, membro* 1. *n.* 16.

92. Nec adeò strictè inquit Goddæus *d. consil.* 26. *n.* 126 *& cons.* 37. *n.* 720. & rigidè obtinere prædictam regulam fœminarum, vel etiam Extraneorum exclusivam in hujusmodi Recognitis, quæ à Dominis nunquam, sed ab ipsis Vasallis ultrò, Allodia sua in feudum Recognoscentibus processerunt. Alciat. *consil.* 1. *n.* 47. *versic. & maximè hoc dicendum &c. lib.* 3. (*in Lugdunensi editione est consil.* 106.) Garzon. *d. tract. n.* 165. *&* 166. Zasius *in Epit. Feud. tit. de success. feudi. n.* 57. *per textum c.* 1. *ibi cum de Patris allodio tit. de eo qui sibi & heredib. &c.*

93. Tum primo, quod in eo casu Vasalli potiùs conferunt, quam recipiunt beneficium, tum quia Recognoscens odio non habuit suum sanguinem, etiam in fœmina, *d. l. maximum vitium C. de liberis præteritis*, tum tertio, quod ne Dominum quidem de exclusione fœminarum vel aliorum

94 hæredum cogitasse verisimile est, cum ipse non tam concedat, quam accipiat beneficium, tum quarto, quod Principis concessio in ejus præjudicium, latissime sit interpretanda, *l. fin. ff. de constit. c. cum dilecti x. de donat.* Wesenbec. *de Feudis c.* 1. *n.* 9. non autem in lucrum vertendum.

95. Quibus addi posset Vasallum Feudum, de re sua constituentem in illo proverbio, quod Curvus ille Prælatorum baculus, neminem excludat, omnium hominum mentibus, ab omni antiquitate infixo, tutum satis atque securum se existimantem, nunquam sibi persuaderi permisisse, viros Ecclesiasticos ad tantam inhumanitatem prolapsuros, quod Filias ex se natas, à bonis, à se, tam devote ad servitium sui Principis oblatis, excludere vellent. Nam Ecclesia, teste D. Augusti-

96. no non debet recipere Eleemosynas, per quas liberi privarentur alimentis: Et qui Eleemosynam dare vult, ordinate à se ipso incipere debet, juxta illud, miserere animæ tuæ placens Deo. August. *in Enchiridio, & in secundo sermone, de vita Clericorum, text. in can. quicunque* 17. *quæst.* 4. *Ecclesiastic. c.* 30. *vers.* 24. *c. placuit.* 13. *q.* 2. *c. si quis reliquerit.* 30. *dist.* Faber. *in* §. *intestatorum Instit. de hæred. quæ ab intestato deferuntur.* Idcirco rectè docet Rosenthal. Recognitionem Patris in bonis propriis de feudo factam, in supplementum legitime rescindi posse, *cap.* 6. *conclus.* 68. *num.* 29.

97. Tantò minus, Contractus Parentum per interpretationem erit detorquendus, contra verisimilem mentem contrahentis, in necem hæredum ex corpore Vasalli natorum, cum non sit alie-

98. num à Jure feudorum, secundum subjectam materiam nomine Hæredis etiam comprehendi fœminam *c.* 1. *de duobus fratribus à Capitaneo investitis*, ibi quisque enim sibi, suisque hæredibus videtur prospexisse, *l. si pactum ff. de probat.*

99. Et multò minus contra masculos, per fœminas descendentes, *c.* 1. *& ibi gl. de eo qui sibi & hæred.* Nemo enim facilè præsumitur tam amens, ut tanta servitia sibi imponere, & post mortem Domini in successione liberis ex se natis, præponere velet, Gœddæus *d. consil.* 37. *n.* 723. 727. *&* 729. *vol.* 4.

100. Quare hoc loco servit opportune notabilis, supra quoque citata Decisio Alciati *d. consil.* 1. *num.* 47. *lib.* 3. per quam obtinuit Feudum Comitis Manfredi, ex eo fundamento, quod illud non ex liberalitate Cæsaris, sed recognitione Comitis ex proprio allodio creatum esset, devolvi ad fœminas. Ut *per* Curt. Sen. *consil.* 48. Curt. Jun. *d. consil.* 11. 13. & 18.

101. Hæc verò sententia (teste Gœddæo) tanto majore auctoritate nititur, quod alias generaliter in quacunque re, originem & contrahentium mentem spectare oportet *l. qui id quod ff. de damno infecto l. Pomponius, ubi* Bald. Bart. *&* Castrensl. *ff. de negotiis gestis, d. l. Rutilia ff. de contrah. empt.*

102. Quapropter singulariter Syndico Metropolitico notandum & observandum fuisset, quod Garzonius *d. tract. de fœminis ad feuda recipiend.* intulit, feuda hujusmodi nunquam Domino aperiri, aut devolvi, qui à Domino nunquam processerunt. Et mens contrahentium alium finem habuit, quàm ut acquiretur Domino ad privationem Vasalli, suorumque hæredum quorumcunque; maximè verò ex suo corpore descendentium, id quod etiam ex supra citatis testibus in Sarwerdica causa examinatis, ex *eodem Gœddæo* satis patet.

103. Recognitiones enim Feudorum olim ante pacem publicam & ante Imperii Cameram institutam, quando Justitia in manu consistebat, als das Faustrecht galt, ante annos 300. & 400, metu potentiorum factæ sunt, ut adversus Adversarios adsistentiam haberent tenuiores, Geil. *lib.* 2. *obs.* 158. *n.* 352. Bocer. *de Investit. c.* 1. *n.* 9. Rosenthal. *de feud. c.* 2. *concl.* 24. *& c.* 8. *concl.* 68. *n* 23. *&* 25.

& 25. Zasius de Feud. p. 3. in fin. Kiriander in Chronico Trevirensi in illustri domo Seyn & Wit-
genstein, Goddæus *d. consil. 37. n. 720. & 722.* Ideo in iis tam rigide, ad exclusionem fœminarum
agendum non est.

Quamvis autem Syndicus Metropolitanus in hoc totus fuit, ut Vasallus Investituras primas, 104.
quantumvis utrique parti communes, de Jure nequaquam denegandas, celaret, ne originis di-
versitas Feudorum Ecclesiasticorum, ab Imperialibus & Regalibus toto genere differentium, ju-
stis etiam diversitatem manifestaret; Tamen ex iis, quæ ad acta exhibita sunt, inveniuntur docu-
menta, quibus convincitur, feuda Coloniensia ex propriis Vasallorum allodiis, non ex liberali-
tate Archiepiscoporum, siquidem ad instar legis commissoriæ, de Jure improbatæ (ut est *tit. 9. §.* 105.
1. de feudo lege commissoria dato, ibi, Feudum enim non sub prætextu pecuniæ, sed amore & honore
Domini quærendum est) nata esse.

Feudum enim, quia juxta definitionem supra positam in re immobili vel æquipollenti consistere 106.
debet, sola pecunia constitui non potest; Et tamen Ecclesiastici Prælati, nec non alii etiam Prin-
cipes Seculares inferiores, tandem invenerunt artem, feuda ex allodiis bonis, minimo plerumque
pretio emendi, ex quo contractu, si feudum Domino ex defectu sexus masculini, sine ulla Vasalli
culpa committi debeat, sequetur palpabilis & intolerabilis injustitia, à qua Prælati Ecclesiastici, 107.
omnium maximè, & quam longissime abesse debent, *c. 1. de alienatione feudi.*

Verbi gratia, Castrum & oppidum cum attinentiis & magno districtu Bedburiensi, & Ha- 108.
ckenbroich, ex allodio Dominorum de Reifferscheid, factum est feudum Coloniense, ergo octo
plaustra vini primum; deinde illis permutatis, eo deventum est, ut Ecclesia trecentis Marcis, sese
& omnia sua redemerit, & ita feudum acquisierit magis, quam fecerit aut dederit: Unde in Erne-
stina confessione n. 41. citata, perperam ponitur vox eingeraumbt, quod prius ab ipsis Dominis
fuit possessum.

Quod si nunc ex defectu sexus, feudum illud ad Ecclesiam Coloniensem (cujus prius nun- 109.
quam fuit) recidere deberet, sequeretur duos de Reifferscheidt rem valentem, plusquam trecenta
Marcarum millia, trecentis Marcis (præter servitia Domino impensa) vendidisse, quæ si opus, fa-
cile loco & tempore demonstrari possent.

Interim hoc loco subserviat nobis Extractus pervetustarum chartarum &c. Schefridus Anno 110.
1290. &c. Herr Johann von Reifferscheidt hat gemacht das Schloß Bedbur Lehen des Stifft von
Collen, darumb ihme verschrieben wardt, acht foder weins bey St. Merten, die abgestalt sein mit
einem gutt, geheischen Schiderich, das den wieder zu loesen hat gestanden, mit dreihondert Marck
Colnische wehrungh rc.

Johann von Reifferscheidt hatt empfangen das Schloß Bedbur mit der Wohnburg und al- 111.
lem ihrem zubehoer, und auch die Burg Hackenbroich, so wie die gelegen ist, von Herrn Wal-
raff, Ertzbischoff rc.

Exhibitum est etiam similiter ad acta, sub n. 396. Documentum sigillatum, in quo Archi- 112.
episcopus Colon. promisit Anno 1356. ducentos clipiatos cuidam Domino de Milar, quos loco
pensionis annuæ, viginti clipiatorum ex propriis suis allodiis pro feudo assignandis, vel emen-
dis, acciperet & haberet. Verum an iste Milar tale Beneficium acceptaverit, quod ipsi non gau-
dium, ut inquit textus feudalis, sed ingens onus pro parvo emolumento erat allaturum, vehe-
menter dubito. Tali enim artificio sua feuda nundinari videntur Archiepiscopi pro quibus ad Com-
missum agunt, cum tamen feudum nihil aliud esse deberet, quàm benevola actio, quæ gaudium ca- 113.
pientibus tribuat, capiatque tribuendo *cap. 1. in quibus causis feudum amittatur.*

Licet enim facile inducar, ut credam, tempore illius promissionis tractatum fuisse, ut in de-
cimas Elffken, quas Dominus de Milendunck illo tempore possidebat, pensio talis assignaretur, 114.
tamen quia literæ promissoriæ illius infeudationis, non sunt promittenti redditæ, sed apud Hæ-
redes Milendunck in Archivo adhuc remanserunt, postmodum verò Successores easdem decimas,
cuidam pio loco ac Monasterio C. C. cum geminatis clausulis, eas nulli oneri feudali aut servitio
subjacere, pro octingentis aureis vendidisse, invenio, hinc tractatum istum successu caruisse, om-
nino suspicor. Instrumentum autem illud venditionis, juxta Archivum domus Milendunck, per
abbreviationem in effectu sic habet.

Wir Johann von Milar Herr zu Milendunck und Odilia Fraw daselbst rc. han in einer rechten 115.
steden erbkauff erfflich verkaufft den ersamen geistlichen P. und Conn C. C. unsen Zichend groß und
klein, im Kirffel Elffken vor eine bescheidene summ, mit nahmen achthondert Oberlensche, Reinsche
gulden, der Churfursten Müntz: unden ist diß kein Lehengut, Mangut, noch Diensigut, mar ein
frey Rittergut, unbelest und unbeschwerd von schatz, dienst und allen anderen sachen rc. Gegeven in
dem Jahr unsers Herren 1467. den 15. tag Monats Septembris.

Quæ clausula cum sæpius in documento reperiatur repetita, satis innuitur Venditorem istius
tentati, non autem absoluti tractatus Feudalis ac promissionis conscium, ob non impletionem con-
tractus sese Evictioni, quasi prævisæ, obtulisse, atque ideo libertatis addictionem geminasse,
cum & alias de jure res quælibet præsumatur libera, nisi probetur obligata, *l. flaminum §. ultimo*

116. *& l. Pretulus, ff. de damno infecto l. altius & l. adibus C, de servit. & aqua.* Et evictionis promissio, quæ tacitè inest *l. non dubitatur C. de Evict.* parum facit, nisi immineat in limine contractus.

Quapropter, quo jure, quave iniuria, Cancellaria Coloniensis post 33. annos, sub Hermanno de Hessia, Emptoribus pro liberatione istarum decimarum adhuc 2397. atque adeò ferè triplum pretii venditionis per transactionem extorquere potuerit, cuilibet justo rerum arbitratori judicandum relinquo: verba transactionis, quibus D. Monasterium depectum est, sic habet &c.

Wir Hermann von Gottes gnaden, Ertzbischoff zu Collen ꝛc. Nach dem wilne Johan von Mirlar Herr zu Meilendunck und Odilien seine ehelige haußfraw, den erbaren, geistlichen unsen lieuen andechtigen N. N. den Zehendt im Kirffel Elffken im Dinckmael zu Furden, in dem Griestbierstchen gericht in vergangenen zeiten, der sey (vorgem. eheleut) noch im leben gewest seind, uffgedragen, gegeven und zu ihren handen gestelt ꝛc. und den darumb gemelte N. N. umb bewilligungen befreyung und befestigung ange. aufftragt ꝛc. sie doch guetlich darmit zu ersehen underthenigst und fleißigst gepetten. So haben wir angesehen und zu hertzen gefuhrt, Traw und Tugend uns und unsers Stifft gedachte N. N. hiebevoren erwiesen, und allermeist, indeme daß sie uff unser fleißig begehren all solche summa gulden 2397. Oberlansche, Reinsche gulden kundlicher schuld quit und ledig gehalten ꝛc. Gegeben Anno 1504.

117. Nunc consideret Lector, Archiepiscopum 200. clipiatis (si tamen pretium numeravit) Feudum non nisi in pensione illius summæ [quæ juste annua decem excedere non poterat] comparasse, Cancellariam tamen seposita quæstione non impleti contractus emptoribus triplo plusquam fuerat pretium liberæ Emptionis, Emptoribus extorsisse. Anne hoc pacto Feuda, ad augendam Principum eminentiam & magnificentiam inventa, hodie in nundinationem & quæstum convertantur? nonne pro 200. clipiatis 1600. aurei lucro Ecclesiæ cesserunt?

Hujus evidentis iniquitatis illustre exemplum simile extat inter consilia Claudii Cantiunculæ, à *VVilhelmo Knutelio* U. I. D. conscriptum, *cujus casum ob argumenti* similitudinem verbatim subjicio, qui habetur ante consilium 35. Cantiunculæ.

Illustris quondam & Generosus Dominus D. Comes à N. præclaræ Nobilitatis virum atque sibi cognatum, proavum Sempronii in Vasallum suum delegit, ac ipsum, ejusque hæredes cum triginta quinque marcis brabanticis annuorum redituum, investivit. Deinde longo tempore post, ex singulari gratia prædicti Domini Comitis H. Nepos, Dominus I. Comes à N. præfato Sempronio suo Vasallo, integram sortem, seu capitale prædictorum annuorum feudalium redituum, numerari, tradi & exsolvi curavit, quo facto, eodem tempore dictus Vasallus Sempronius omnia bona sua in territorio, dicti Domini [I.] existentia, jam d. Domino (I.) in Feudum masculum se assignaturum, atque ab ipso ac ejus hæredibus, renovationem Investituræ prædictorum bonorum nomine, toties quoties opus esset, juxta jus Vasallagii petiturum; ac omnia ea, quæ Vasallo erga Dominum præstanda sunt, officia diligenter & fideliter facturum, promisit.

Postmodum verò prædictus Sempronius, istam assignationem bonorum suorum, Illustri Domini I. Comiti à N. faciendam, diu, pœnitentia, haud dubie promissionis factæ inductus, de die in diem differre ac prorogare conatus est. Sed tamen defuncto sæpè dicto Domino I. ipsius Filius ac hæres Dominus H. Comes à N. Ut prædictus Sempronius promissionem quandam Patri suo Domino I. factam adimplere teneretur per sententiam, in A. suæ ditionis Oppido latam, obtinuit. Tum demum Sempronius coram dicti oppidi Judicio, præscripto Domino H. juxta promissionem suam, licet diu dilatam omnia bona sua in districtu ac territorio Domini H. filii ac hæredis Domini I. &c. existentia, certum feudum masculum, pro supra scriptis triginta quinque Marcis annuorum redituum. Anno 1455. per calami traditionem, juxta morem inibi receptum, assignavit, quemadmodum in assignationis instrumento, desuper facto, habetur in vulgari.

Es hat er Sempronio vor sich und seine erben alle hove und gutter in der Herrschafft Graven H. gelegen, nichts davon ausgenommen, vor dem gericht zu A. ihme Herrn H. und seinen rechten erben, vor ein beweist Mannlehen vor funff und dreißig Marck Brabendisch jährliche gulde und rendt auffgetragen und uffgelangt, mit handt und mit mundt, also daß allwege der vorgenandter hoff und gut, miteinander fur ein beweiß Mannlehen, vor 35. Marck Brabendisch, jährlicher gulde und rendt von wolgem. Herren H. und desselben rechten erben, ruren, gehn, und zu allen zeitten, so dick und viel sich des gebuirt und noit sein wurde, durch Sempronium und seine rechte erben empfangen werden sollen.

Atque prædicta omnia Sempronius sæpe nominatus, pro se ac hæredibus suis se facturum, juramento confirmavit.

Post longum verò temporis intervallum, prædicti Sempronii hæredes ac descendentes masculi omnes ad unum, per mortem extincti sunt, tum illustris Dominus G. Comes à N. prædicti Domini H. defuncti Nepos hærede masculo ex familia suprascripti Sempronii deficiente, supra dicta bona, prædecessoribus suis in feudum assignatis [siquidem per ipsius ultimi Vasalli excessum; naturalique possessione ad civilem reversa, ipsi aperta essent apprehendit.

Sed

Sed ad multas preces sororis, ultimi Vasalli hæredis masculi, ex Sempronio defuncti, ipsius maritum Lucium Extraneum, atque eorum hæredes masculos, de prædictis bonis, nulla facta mentione triginta quinque Marcarum annuorum redituum, de novo investivit, ac illa Lucio ac ejus hæredibus, in feudum masculum concessit. Sed tempore elapso, ante paucos annos etiam omnes hæredes masculi, ex prædicto Lucio descendentes, ex hac vita emigrarunt. Tum quoque ultimo Vasallo ex familia Lucii descendente defuncto, ejus soror Semphronia, de prædictis bonis, maritum suum Cajum investiri, ab illustribus Dominis Comitibus à N. petiit. At cum illustres Domini à N. hoc facere recusarent, prædicta ultimi Vasalli defuncti soror, ista bona non feudalia sed allodialia esse, & tantum pro triginta quinque Marcis Brabanticis annuorum redituum, Comites sæpe nominatos, in illis hypothecam habere prætendit, præsertim cum valor & æstimatio bonorum controversorum, hodierno die, Capitale de prædictis triginta quinque Marcis Brabanticis annuorum redituum, olim à Domino Comite I. Sempronio exolutum, multum excedat. Hactenus Cantiuncula aut ab eo relatus Knuttelius.

Quamvis autem dictus Wilhelmus Knuttelius apud Cantiunculam d. consilio 55. contra Filiam, & pro commisso, in favorem Domini responderit, tamen, quod illud Responsum, nec nostræ causæ, nec meæ sententiæ officiat, singularum circumstantiarum, quæ in nostris feudis communiter non intervenerunt, diversitas facit. Diversitates enim facti diversitatem juris operantur. *l. aut facta ff. de pœnis.* Menoch. *consil.* 50. *num.* 2. Mynsing. *resp.* 99. *num.* 3. 4. 5. *cent.* 1. Joseph. Ludovic. *decis. Rota Lucens* 44. *n.* 61. 118. 119.

Prima diversitas est, quod Sempronius, primus Vasallus passus est, se condemnari per sententiam Judicis ordinarii, quæ transivit in rem judicatam. Nam si in isto processu, Exceptiones, quas Knuttellius postea pro rationibus dubitandi movet, apposuisset, non est dubitandum, illum aliam sententiam obtenturum fuisse.

Quarum una esse posset, quod obligatio re contrahi nequeat, nisi quatenus datum est *l. si tibi decem & ibi* Bart. Castr. & Alex. *ff. de pactis.* 120.

Iste enim Comes de N. non dedit nisi summam correspondentem pensioni annuæ 35. Marcarum, non debet igitur recidere in manus Domini nisi quantitas data, vel annuus reditus illi correspondens, ut Feudo Commisso, Dominus Feudi illud habeat & percipiat, quod Vasallus durante suo Vasallagio, quasi à Domino receperit, recognovit. Rosenthal. *cap.* 7. *conclus.* 32. *num.* 13. 121.

Si autem computemus sortem istius summæ 35. Marcarum, ad proportionem quincuncem, hoc est, in singula centena annua quinque ascendet pretium à Domino Comite pro feudo data, ad 700. marcas.

Sin verò ad rationem decuntium, secundum exempla infra ex Sandio, & alibi allegata computaverimus, Feudum hoc solis 350. marcis comparatum erit.

Unde manifestum evadit, quanta sit iniquitas & injustitia hujusmodi feuda revocare ad rigores feudorum rectorum & Longobardorum, si Domini pro tanto illo pretio, non tantum servitium feudale, quod Doctores (ut infra docetur) ad mille aureos æstimant: verum etiam proprietatem ac dominium directum bonorum, multa millia valentium, comparare; & de iis tam fortuitam caducitatem affectare voluerint. 122.

Potuisset itaque iste primus Vasallus, aut eo, sine mascula sobole defuncto, prima filia, Dominum Comitem, per Exceptiones doli, & deceptionem plusquam decies ultra dimidium justi pretii submovere *l.* 2. *& l. si voluntate C. de rescind. vendit.* Bart. *in l. fin. ff. de pretoria stipul.* Alex. *in l. si superstite. C. de dolo l. omnes. & l. Lucius ff. qua in fraud. credit. l. si quis* [illegible] *ff. de verbor. obligat.* 123.

Præsertim, cum hoc casu, dolus videatur ex tam enormi læsione causam dedisse contractui, qui illum ipso jure reddit inutilem, *l. eleganter ff. de Dolo.*

Idcirco primus Vasallus istum dolum olfaciens, cito pœnituit, sed sibi acceptum ferre debebet, quod ad Rescissionem suæ promissionis, juri convenientia non adhibuit remedia, quibus difficultatem evadere potuisset. Quod confirmatur à Rosenthalio *cap.* 4. *concl.* 7. *per tot.* Ubi tradit dantem pecuniam in Feudo, posse Exceptione doli & vitii materiæ repelli. *idem* Rosenthal. *cap.* 6. *concl.* 68. *n.* 5. *&* 13. *&* 69. *n.* 17. ubi dicit talem Recognitionem non obesse Recognoscenti, sed per errorem vel impressionem factam esse. Item potuisset iste Sempronius pœnitere, Rosenthal. *cap.* 1. *concl.* 4. *num.* 5.

Accedit alia differentia, quod iste primus Vasallus, acquiescens primæ sententiæ contra se latæ, jam sciens prudens, bona sua allodialia coram Judice ordinario, non tam ficte vel imaginarie, quam realiter & solenniter, juxta Consuetudinem Regionis per effestucationem deliberare transtulerit. 124

Quæ certe circumstantia in nostratium feuda & infeudationes non coincidit, & ideo hoc tam inhumanum exemplum, nobis non præjudicat, etiamsi Dominus Knuttelius pro caducitate consuluerit, quibus cessantibus, aliud responsurus fuisse, videri potest.

Quare seposita Domini Knuttelii authoritate, à ratione juris non deviaret, qui calculum pro 125.
Vasallo

Vasallo contra Dominum ferret, si totum Patrimonium, & quod ex eo ultra annuas 35. marcas superest, consideraverimus.

Licet enim totum Vasalli patrimonium pro masculo feudo dicatur, assignatum, vor ein bewèist manlehen auffgetragen und uffgelangt hat, attamen feudum non est in ipsis bonis, nec in omnibus proventibus, sed tantum in reditu solarum 35. marcarum constitutum, in verbis, also daß allwege der vorgenandte hoff und gut mit einander vor ein bewèist manlehen vor fünff und dreißig marck brabendisch jährlicher rendt von wolbemeltem Herren, und dessen rechten erben ruren, gehn, und zu allen zeiten ꝛc. empfangen werden solle.

226. Quod nihil aliud est dicere, quam Feudum consistere in solo reditu 35. marcarum annuarum, ac illas marcas, uti corpus vel commodum Feudi, recipiendas & recognoscendas à Domino esse, non omnia bona; sed bona ista solum servire pro hypotheca, ut subjecto illius reditus ita, quod reditus sit jus quoddam separatum, ipsis bonis quidem incumbens; sed quasi ad Dominum Feudi spectans, quo jure Vasallus, tanquam à Domino ad ipsum manans, gaudere debeat; & illius solius contemplatione sit habendus pro Vasallo. Sicut subjectio omnium bonorum in feudo ligio non facit omnia bona Vasalli feudalia, Rosent. *cap.* 7. *concl.* 34. *n.* 13.

Nisi enim id dicamus, jam sequeretur verba ista, vor fünff und dreißig marck, frustra adjecta esse, nisi contractum restringerent, ne Recognitiones tam pro reliquis proventibus, quam pro specificata summa, factæ dicantur. Verba autem (maxime ad certum numerum restricta) aliquid debent operari, nec ullum debet superflue positum censeri. *l. si quando in pr. ff. de legatis* 1. *c. si Papa de privileg. in* 6. Jason. *in l. ult. n.* 5. *ff. si certum petatur.* Zas. *consil.* 15. *n.* 49. Tiber. Decianus *Resp.* 30. *n.* 25. *vol.* 1. Bald. *in rubrica l. de contr. empt. quæst.* 9. *& consil.* 343. Cravetta *consil.* 135. *n.* 24. *vol.* 1.

227.

228. Imo nec verbum, nec syllabam in contractu otiosè positam esse oportet, absque singulari mysterio & virtute operandi. Bald. *in d. rubrica C. de contr. emptione quæst.* 9. Surd. *consil.* 325. *n.* 6. Roland. à Valle *consil.* 67. *n.* 24. *vol.* 1. *consil.* 61. *n.* 47. *v.* 2. *& consil.* 61. *n.* 4. *vol.* 3. Cravetta *consil.* 84. *n.* 12. Paris. *consil.* 66. *n.* 9. *vol.* 2. Menoch. *consil.* 373. *num.* 8. Mantica *de conjecturis ultimar. volun. lib.* 3. *tit.* 6. *n.* 1. Joannes Gœdd. *consil.* 24. *n.* 49. *vol.* 1. Rosental. *cap.* 9. *concl.* 18 *n.* 8. *& conclusione* 42. *gl. b.*

229. Anne igitur idem juris erit, sive Feudum constituatur in 35. marcis annuis; an in solis tribus; an in centum? Anne omni casu omnia bona æqualiter ad Dominum devolventur? an nulla consideratio erit, si certus reditus constituatur pro feudo, an autem ipsorum bonorum proprietas? an pro decipula servit adjecta certa quantitas reditus annui, ut eo, facilius incauti Vasalli inducantur ad recognoscendum sua allodialia pro Feudo?

230. Nec sufficit pro justificatione contractus cum Knuttelio allegare Vasallum, casum istum evenire, qui jam evenit, quia frequenter evenire solet; prævidere potuisse; juxta Dynum *in consil.* 32. *n.* 7. *per text. in l. si Titius. ff. de fidejuss. l. si quis domum ff. locati. l. Lucius* §. *rogatus ff. ad Trebell.* Ut ideo dicatur Vasallus in culpa fuisse, qui in eum casum sibi non prævideri. *Juxta* Alexan. *consil.* 41.

231. *vol.* 3. Bald. *consil.* 31. *pro Domino Dinaldo vol.* 2. Knut. *d. consil.* 35. *num.* 29. *&* 30. Respondetur enim ipsum etiam Dominum eundem casum prævidere potuisse. Si igitur poneremus, Dominum isto casu præviso, nihilominus ejus intentione fuisse, quod voluerit feudum pro tam modica summa in illum casum fieri caducum; jam fuisset in dolo, quasi cogitaverit, Vasallum enormissime lædere & decipere, ut pro tanto illo pretio, sine interventu culpæ, casum tam momentosæ hæreditatis exspectaret.

232. Quia vero delictum & dolus in dubio, maxime in Dominis, præsertim vero Principibus & viris Illustribus non est præsumendum, *l. quoties* §. *qui dolo ff de probat.* Riminald. *consil.* 66. *num.* 11. *vol.* 2. efficitur, ne Dominum quidem intentionis ejus fuisse, quod voluerit sibi in casum tam facile contingentem, tot bona, pro tam vili pretio, sine culpa sibi devolvi.

Non etiam moratur nos, quod Knuttelius dicat hypothecæ, In memorata Feudi constitutione nullam mentionem fieri; Licet enim non nominetur hypotheca suo nomine, tamen in effectu per adjectionem bonorum omnium, quæ alias frustra adjiceretur, necessario intelligi & præsupponi

233. debet, cum sit clarum, feudum non in universis bonis, aut in eorum proprietate vel dominio directo, sed in solo reditu annuo 35. marcarum annuarum, constitutum esse: Annui autem isti reditus, cum sint jus quoddam intellectuale, à re ipsa separatum, requirunt aliquam hypothecam aut subsistentiam in re immobili, juxta extravagantes *Martini* 5. Calixti 3. *Pii* 5. Frederic. Martini *de Censib. cap.* 1. *n.* 181. 185. 186. *post* Francisc. Sonsbeck *p.* 2. *tract. feudali n.* 7. *& p.* 8. *n.* 24.

234. Sicut enim aliud est, vendere rem, & aliud, vendere censum; sic etiam aliud esse debet, constituere feudum super censum: aliud super fundum vel rem ipsam: Conradus Summerhardt *de contractibus quæst.* 33. *concl.* 6. *&* 7. Binsfeldt *c.* 1. *de usur. quæst.* 2. *cod.* 1.

235. Et sicut, qui emit rem infra dimidium justi pretii, pati debet, ut contractus rescindatur, ita qui emit censum infra justum pretium, pati debet recissionem contractus, ita etiam pati debet, ut ultra æquitatem, soluti census, minuant sortem, & tandem perimant capitale, & contractus resolvatur

solvatur in imaginariam venditionem, & reale mutuum, in fraudem usurarium Fred. Martini *d. c. 1.* 136.
n. 88. post Binsfeldt *in c. 1. de usurariis quæst. 2. & seq. per text. in l. nuda & imaginaria ff. de contrah. empt.*
Et quia ex iis, quæ infra ex Freder. Sandio & aliis asseruntur exemplis, constat, olim moris 137.
fuisse hujusmodi pensiones in Feudis constituere, non ad proportionem vigesimi denarii, pro uno
sed ad rationem decem pro uno, & præterea Vasallos adhuc ad gravia servitia & jura investituræ
obligari. Facile efficitur, Vasallos plerumque ultra dimidium justi pretii deceptos esse, & hodie 138.
gravatos reperiri, adeoque multo iniquius esse eosdem Vasallos, etiam ex solo defectu Sexus, totam
hypothecam, quasi ex lege Commissoria, absque ulla sua culpa perdere, cum notissimi juris sit, in
pignoribus Pactum Legis Commissoriæ reprobari, etiam in imaginariis & simulatis ac in fraudem
legum introductis pactis & contractibus, *tot. tit. C. de lege commissoria in pignoribus rescindenda &* 139.
tit. de feudo dato in vicem legis commissoria, ibi feudum enim non sub prætextu pecuniæ, sed amore
& honore Domini acquirendum est, cum nec census reservativus extra Emphyteusin, possit in com-
missum cadere, ut supra tactum.
Et licet committendum esset Feudum; non posset tamen illud Compromissum excedere corpus 140.
ipsius Feudi, quod hoc loco est ipsa annua pensio, non autem pignus vel subjectum, quod pro con-
stitutione census assignatum est. Itaque post commissum feudum, etiamsi ex delicto commissum
esset, non potest aliud redire ad Dominum, quam jus recipiendi reditum annuum ex istis fundis,
non autem ipse fundus, nisi ob defectum solutionis istius pensionis, pignus novo processu excusse-
rit, *text. in l. 1. C. de pactis pignorum.* Rosental. *c. 7. concl. 32. n. 13. & cap. 10. quæst. 34. & quæst. 44.*
Expressum enim ideo censetur pignus, quia expressi est consequens, ac illud expressum esse 141
censetur, quod continetur ex vi rationis, & quod tacite ex ipso expresso sequitur. Menoch. *consil.*
253. num. 41. vol. 1. ut tradidit Bald *in l. fin. apposit.* 10 *C. de hæredibus instit & in l. 1. C. de his qui*
ante apert. tab. mor. Anch. 393. Vultejus *consil. 14. n. 31. vol. 4* Rosental. *cap. 9. conclus. 36. gl. h.*
Cum enim hoc loco pensio pro corpore feudi ponatur, ad nihilum serviret mentio omnium bo- 142.
norum, sub jurisdictione Domini Comitis, sitorum, nisi hypothecæ loco accipiantur, cum utraque
simul pro corpore Feudi ponere, sit absurdum, unum enim Feudum, non duo, præsupponitur.
Nihil autem in contractu redundare debere, jam supra dictum est.
Idcirco quod Knutelius porro subjungit, clausulam illam, uffgetragen mit halm und mund, etc.
ad hypothecam non pertinere, sed ad translationem possessionis aut dominii, à veritate & abusu La-
rum provinciarum, alienum esse non dubito.
Constat enim ex documento sub n. 379. ad acta dato, similem clausulam, mit hand und mit 143.
mund, usurpatam esse in confirmatione dotis, & ususf uctus Feudi, cum consensu Domini in feudo
concessi, his verbis, und herumb, wan dat von recht und von der gewohnheit redlich und zeitlich ist
daß man Frawen, ihren wittib nit versagen soll, etc. So handt wir etc. die vorß: Neese, Johans hauß-
fraw, dieselbe entgegenwertig bey uns was und ubermitz gezeugen, unser man hiernach geschrieben,
Also: Als **das gewohnlich und recht ist** (Nota Consuetudinem à Principe attestatam) **mit hand**
und mit munde beleh ne, zu ihrem rechten wissentlichen wedemb, aller der vurß: guter samtlich und
sonderlich, und wir handt sie darahn gewedembt, etc.
Hoc autem casu per istam ceremoniam in dotalitio, nec dominium, nec possessionem in uxo- 144.
rem à Marito vel Domino transferri, in propatulo est. Principis autem assertioni omnino creditur.
text. in c. 1. de probat. & in can. Nobilissimi 95. distinct. Bart. *in l. ambitiosa n. 2. ff. de decret. ab ordine*
faci. Natta *consil. 438. n. 59 v. 3.* Soc. Sen. *consil. 4. n 11. v. 3.* quod Baldus totius mundi consue-
tudine receptum esse, testatur, *consil 227. & 420. v. 3.* Menoch. *consil. 100. n. 26.* Vult. *consil. 23.*
n. 42 vol. 4. & lib. 2. de feudis c 3. num. 21. supra num. 20.
Accedit, quod inveniamus in vetustis instrumentis, verba beweist und belagt seyn, hypotheca- 145.
riam assignationem significare, ut possem, si opus esset, probare hujusmodi Extractu, wir Gott-
schalck auff der Bach, und Gredtgen meine ehelige haußfrau, etc. daß wir uff das newe steinen hauß, etc.
zugesagt hondert kauffmans gulden, und die gelagt und beweist auff das vorige. steinen hauß, etc. Anno
1509. &c. Et sic sub talibus terminis continetur hypotheca, & ita nominatur.
Cæterum similes clausulæ, Es hat Sempronius, für 35. marck Brabendts jährlicher gulde und 146.
renthe uffgetragen und uffgelangt mit handt, halm und mundt, etc. usurpantur hodie adhuc, & mul-
to magis olim, in omnibus constitutionibus redituum, tam redimibilium, quam irredimibilium,
nec tamen per istas clausulas transfertur possessio hypothecarum, multo minus dominium. Hac fe-
re forma.
Sein auch vorgemelte eheleut verkeuffere, vor sich und erben, vor angezogene rendt, ausser opspe-
cificirten underpfenden jährlichs zu empfangen, vor uns Vogt und Scheffen obgemelt **mit hande /**
halm und munde gangen / sich deren entbloest und obgemelte Eheleut / geldere und deren
Erben daran geerbt und gegueet / und denselbigen davon eine redliche pilligmeßige erbwerdt-
schafft, zu thuen zugeredt und versprochen jar und tag, zu ewigen tagen zu, alle vorkommer darvon
abzustellen, etc. Sic maribus nostris effestucationes, etiam in constitutione Censuum usurpari, testa-
tur Sandius in tractatu præliminari num. 6.

147. Si nunc diceremus, per tales clausulas, non tantum constitui Jus hypothecæ, sed simul etiam dominium directum ac possessionem transire ad dantem pecuniam, & deinde brevi manu redire ad constituentem reditum annuum, jam sequeretur hodie moribus nostris, nullos inveniri reditus consignativos, sed omnes esse reservativos, tollique differentiam, quam ponit *Reformatio Juliacensis cap.* 107. Von jährlichen zinß oder renthen auß ander leudt guttern, *de qua* Fred. Martini *cap.* 7. *de*
148. *Censib. quæst.* 2. *n.* 111. *& seqq.* Permagni enim refert, Utrum contractus censualis præsumatur Reservativus aut constitutivus *d. c* 7. *n.* 21. *& n.* 104. *& seqq.*

149. Imo omnes reditus judicarentur Emphyteuses, & ob non solutionem Canonis omnia bona ita effecta, devolverentur ad Dominum ementem, quo nihil esset absurdius.

150. In quæstione enim, an in dubio contractus præsumatur esse censualis vel emphyteuticus, eo deventum est, ut potius censeatur esse Emphyteusis, quam census sit frequentior. Martini *d. c.* 7. *n.* 103. *per text. & ibi* Dec. *in l. semper in stipulationibus ff. de Regulis Juris.* Ludov. Molina *de justit. & jure disputat.* 381. *prope finem, ubi idem* Molina *versic. Contractus. p.* 576. testatur, contractum censualem reservativum, esse admodum rarum.

151. Ergo absurdum est, unde hoc sequitur; nempe ponere, per hujusmodi clausulas transferri possessionem, & dominium, tantum eo fine, ut Dominis aperiatur via commissi & devolutionis, etiam sine culpa Vasalli, & præter eorum opinionem ac consensum, quod quantum à deceptione & fraude distet, judicet æquus Lector.

152. Recte itaque faciunt Saxones, qui per talem imaginarium (&, si veritas dicenda esset, subdolum) actum non patiuntur transferri dominium, nisi per annum & diem realiter possessio cedatur; Landrecht *art.* 34. *Zobell. p.* 2. *different.* 46. Colerus *decis.* 80. *&* 219. Besold. *in thesauro practico litera. A.* §. 65. consonat. *Reformatio Juliacensis cap.* 102. von Gifften.

153. Non possunt itaque bona hypothecata cum ipso canone 35. marcarum ad Dominum devolvi,
154. cum naturæ hypothecæ, confessione ipsius Knutelii repugnet, transferre dominium & possessionem *d. consil.* 35. *n.* 38. nec potuit Knutelius causam probabilem allegare, quod aliud operentur verba vor funff und dreißig marck, nisi quod in iis solum constitutum sit feudum, pro cujus reditus constitutione, bona alia vel loco hypothecæ, vel pro servitute, qui ex iis solvendus sit, adjecta fuerunt. Et perinde est, sive dicamus bona esse affecta jure servitutis, ad constituendum in iis reditum annuum, sive habeantur loco hypothecæ, quia neutro casu transmittitur, cum solo reditu in ente rationis vel relatione constante; Conradus Summerhardt *quæst.* 1. *supposito* 1. *&* 2. Joannes Medina, *c. de restitutione tit. de rebus per usuram acquisitis cap.* 11. *in princ.* Ludov. Molina *de contractib. disput.* 383.

155. Emens enim censum non emit pensionem ipsam, seu fructus vel pecuniam, quæ annuæ penditur, sed jus & facultatem illum percipiendi. Sommerhardt *de contr. quæst.* 72. Fred. Martini *c.* 1. *de censib. n.* 28. Ergo per ejus juris aperturam, vel Commissum non transit res & dominium rei, cui
156. jus illud incumbit, nisi quo ad usum illius juris, ad certam summam 35. marcarum restrictum cum limitata causa limitatum etiam producat effectum *l.* 2. *ff. de servis exportandis.*

157. Cum autem annua pensio quatuor modis constitui possit: aut super persona sine hypotheca, aut super persona cum hypotheca; aut super re cum hypotheca, aut etiam super re sine hypotheca. Molina *d. Disp.* 383. Freder. Martini *c. ult. de Censib. n.* 108. Non est necessarium, in casu supra narrato, præsupponere hypothecam, sed possunt immobilia bona Vasalli, servitute solvendi annui census, esse obligata, sine hypotheca, & sic surgit ex isto contractu Serviana Fred. Martini *d. c. vet. n.* 104. *& seqq.*

158. Quare etiamsi poneremus Feudum illius Sempronii per defectum masculi sexus esse Domino apertum; tamen per hoc non devolventur omnia illa bona servituti solvendarum 35. marcarum subjecta ad Dominum, sed sola pensio annua, in qua radicatum, & posset Vasallus bona ista retinere, ac deinceps Domino, loco servitii pensionem solvere, uti ex re allodiali, quia per ipsam servitutem illa bona & non aliter, sunt Domino Feudi affecta.

159. Nec huic opinioni obstat, quod dici solet, rem suam nemini servire. Ulpian. *l. uti frui ff. si usus fr. petatur, &* Paul. *in l. in re ff. de servit. urban. præd.*

160. Quia respondetur primo, admittendo perplexitatem, ex qua sequitur nullitas illius contractus, Cravetta *consil.* 79. Et quod sit mera simulatio & artificium in fraudem Legis & consuetudinis excogitatum, quo Domini, qui rem immobilem non habent, ex sola pecunia & quidem exigua, inducunt ad implicandum divites, ad periculosa servitia, prætextu parvæ pensionis, qui jam deprehenduntur ultra istam pensionem omnibus bonis, in quibus imposita est pensio, inhiare, atque eadem quasi feudalia invadere, de quo Vasalli initio non cogitarunt, ut patet ex isto Sempronio, quem brevi post promissionem, sero pœnituit, ut notavit ipse Knutelius in figuratione casus.

161. Deinde responderi posset, licet durante Vasallitico jure, confundatur jus Crediti & Debiti in eadem persona; tamen feudo isto, in sola pensione constante, commisso, vel aperto; incipit deberi pensio Domino à Vasallo, tanquam possessore rei ac bonorum vel hypothecatorum, vel servituti solvendi reditum, subjectorum; licet alias proprie Feudum non est servitus, sed dominium directum, Rosent. *c.* 1. *concl.* 32. *n.* 7. idcirco hoc Feudum est improprium. Ex

Ex quibus omnibus manifestum evadit, quanta injuria fiat Vasallis, qui hujusmodi Feuda, ex suis bonis, ob imaginatium reditum recognoverunt, & nunc numerantur, suppresso initio & titulo, inter communia Feuda, quasi ex bonis Dominorum pervenerint; cum ex exemplis ex Sandio, nec non Kyriandro supra & infra inductis, facile sit colligere, nullum ex vicinis Principibus notabile aliquod Feudum, de suo liberaliter largitum, sed omnia ab ipsis Vasallis, ex propriis allodiis esse recognita, nisi forte sit aliqua Jurisdictio, ut in feudo Burgen, de quo alibi, vel acervus lapidum, & rudera castri demoliti, ut Sassig, aut ære alieno gravati, ut Frens. 162. 163. 164.

Quid igitur mirum, si negemus Dominis, Principibus Interioribus, ab Imperatore, jus aperiendi & devolvendi Feuda, qui nulla feuda recta & propria acquisiverunt, sed novum modum excogitarunt, quo opes suorum subditorum cum periculo vitæ & fortunarum, priusquam negotium intelligerent, ad se traherent? 165.

Quare Syndico Archiepiscopali, & patronis hujus litis cogitandum relinquo, æquumne existiment, si Domini de Reinsheim, in prima constitutione feudi non plus acceperint, quam 200. aut 300. marcas, qua conscientia nunc Feudum illud, quod testibus actis 5500. aureorum pretio venditum est, in Commissum, absque Vasallorum culpa tractum sit, ac etiamnum retineatur? & an ipsi ideo in conscientia tuti sint, si præsupponant sibique imaginentur, Feudum ab Ecclesia præter communiter accidentia esse profectum? Item dispiciant cujus sit judicare, quæ & quatenus ad Feudum sine controversia spectent? ne forte pro accessoriis trahantur, quæ per se subsistere possunt, *l. 1. & 2. ff. de peculio legat.* Bar. & Dd. *l. sed si plures. §. 1. ubi* Jas. *ff. de vulg. & pupill. substit.* Et quid, si sola arx, vel forte turris major, uti fama est, spectet ad feudum? Reinsheim.

Feuda etiam Trevelstorff, Gelstorff, & similia, non ex bonis Ecclesiæ, sed allodiis Vasallorum, originem traxisse, & subjectam materiam suppeditasse, convincunt Documenta sub num. 163. & 166. ad acta exhibita, plura procul dubio deprehendenda forent, si primæ Investituræ contra juris rationem, non essent denegatæ. 166. Trevelstorff.

Sed istum defectum, ea, quæ supra ex Kyriandro de Feudis Trevirensibus allata sunt, tanquam ex vicinia deprompta, supplebunt.

Nec est, quod quis hoc loco tacita cogitatione iterum replicet, hæc Feuda brevi manu per imaginariam fictamque venditionem constitui, ita ut dominium plenum, primum erga pretium transferatur in Dominum, & illico à Domino tradatur Vasallo dominium, quod utile vocant Interpretes, atque sic finita generatione, illa ut masculina Feuda reverti ad Dominum, prout non sine aliqua trepidatione ac scrupulo præsupponit Dn. Rosental, *cap. 6, concl. 68. n. 17. & seqq.*

Nam facile occurritur, uti jam dicere cœpimus, imaginariam istam venditionem triobulario pretio, præsertim non in foro allodiali factam, non magis transferre dominium in Patronos, ac Dominos, quam olim venditio & manumissio; in emancipatione liberorum, transferebat dominium liberorum, quando ista solennitate emancipabantur, ut liquet *ex Instit. quibus modis ius patria potestatis solvitur §. praterea.* Quæ emancipatio per Justinianum *in l. fin. C. de Emancipat.* tanquam vana observatio, ob circumductiones inextricabiles, ut injuriosa rhapismata, sublata est. 167.

Quam autem nostri majores, in hujusmodi re fuerint ceremoniosi, ex eo videre est, quod etiam in venditionibus, imo & oppignorationibus, non tantùm feudorum, sed etiam allodialium bonorum, prius rem alienantes Domino tradebant, uti emancipatores liberos suos emptori, quam effestucationem vocabant, non ea intentione, quod res apud Dominum esset, sed quia illa via pro superabundante cautela putabant sibi melius consultum; Vendens enim Feudum, illud prius in manus Domini resignare debebat. Hart. Pist. *obs. 230. n. ult.* Matth Berlich, *lib. 1. conclus. 82. 52.* Sande *lib. 2. tit. 2. c. 1. n. 6. pag. 306. edit. post. pag. 291.*

Quemadmodum ejus luculentum habemus exemplum in actis, sub n. 404. in instrumento venditionis feudi Godenavv, ubi Dominus Feudi post resignationem venditoris, accurate requisivit decretum Parium Curiæ. An Feudum ita sufficienter esset sibi effestucatum.

Quod autem ista ceremonialis venditio, non habeat effectum veræ venditionis traditionisve, facile deprehenditur, tum ex modicinate pretii, quando res valens multa milia, emitur centum, ducentis, trecentis, quadringentis, infra tertiam vel mediam partem, justo pretii arbitrio Judicis declarandam *juxta* Cæpollam *in tractatu, de simulatione contractuum n. 111.* & Menoch. *lib. 3. pres. 122. n. 8.* 168.

Quod etiam clarissimo textu feudali confirmatur *in tit. de Vasallo decrepita atatis.* ubi Refutatio patris in manus Domini, in usum filiorum, non excludit fratrem à successione fratris, quod dicendum fuisset, si ceremonialis illa Refutatio realem effectum operata fuisset. 169.

Tum ex celeritate duorum actuum contrariorum, dandi & recipiendi vel retinendi, qui moribus nostris non admittuntur, quibus nemo simul dare & retinere potest, quod & Saxonum moribus congruere supra dictum est *lib.* Landtrecht *art. 34. & Juliacensium*, quibus hujusmodi Cessiones non tenent, nisi duraverint, vel alienans in tali actu perstiterit annum & diem *Reform. Juliac. cap.* 102. von Gifften. Matthias Colerus *decis. German* 80. *num.* 2. 170.

171. Tum, quia, quando intervenit fictus titulus. & ficta traditio (ut hic) tunc non sufficit ad translationem Domini *l. si à quo ff. de usucap. & qui rem C. locati*, *& ibi.* Lynus *&* Decius Bartol. *in l. si aliquam rem 28. ff. de acquir possess. num. 9.* in verbis, iste Dominus recipit in Emphyteusim (idem in feudo) rem tanquam prius Ecclesiæ esset, quo casu indistincte dominium non perditur. Castrens. *consil 161. incip in causa appellationis.* Decius *Consil. 516.* Rheinhardus *p. 3. different.* 104. Zobelius *p. 2. differ. 47.*

172. Tum ex eo, quod alias sequeretur hoc incommodi, quod uti dictum supra, in omnibus censuum Constitutionibus consignativis seu impositiis, quæ in hisce Provinciis, per hujusmodi solennitates & effestucationes, mit handt, halm und mundt, etiam in pignoribus fieri solebant, pœna Commissi similiter subjacerent, quod tamen est contra jura communia, & praxim notoriam harum provinciarum. *gl. in c. constitutus de relig. domibus.* Immola *ad c. audientiam X. de rebus Ecclesiæ non alienand.* Andr. de Isernia *c. 1. §. de controversia inter dom. & empt. feudi.*

173. Quamvis enim Censuarius, mille annis cessaret à solutione canonis, non tamen caderet fundus in commissum; Joannes Wamesius *consil. 335. post.* Decium *consil. 146. & consil. 164.* Socin. *consil. 286. n. 8.* Carol. Molinæus *in consuet.* Paris. *tit 2. ad rubric. n 12 & n. 43.* Fredericus Martini *olim Preceptor meus colenda memoria*, *tract. de Censib. cap. 7. post* Bart. *in l. 1. §. 1. ff. de publican. & vectigalib.* Cravetta *in consil. 204. num. 20.* Menoch. *de præsumpt. lib 3. præsumpt. 107. num. 11.* Imo non valet pactum in contrarium adjectum Covarr. *lib. 3. var. resolut cap. 1. n. 1.* Fred Mart. *d. c. 7, n. 107.* Et Reverendissimus noster D. Wolterus Strevestorfius Episcopus, in suis floribus justitiæ, *de Censibus*, *disput. quinta Requisito 5.*

174. Concordat *Reformatio Juliacensis* §. wo aber umb bezahlung, *rc.* *in cap.* 107. von jährlichen zinßen und renthen aus ander leuht gutter *rc.* quæ distinguit inter jus reservativum, & impositum: Argumentum autem ab Emphyteusi ad Feudum valet. Menoch *consil. 16. n. 2.* Card. Tuscus *Tom. 1. lit. A. concl. 507. n. 34. & plurimi allegati per* Simonem Vas Barbosam *in principiis Juris pag. 55. lit. A. num. 149.*

175. Cum itaque ista differentia habeat magnam rationem, ut qui rem suam in alium transfert, plus juris in ipsa translatione habeat, ita ut legem traditioni dare possit; quæ ipsi placet. *l traditionibus C. de pactis.* non est mirum, quod Dominus, qui Feudum non dat, sed à Vasallo offerente accipit, adeo severus esse non debeat, ut præter servitium, etiam feudum ipsum, (quod offerens sine causa
176. jactare, & suis Posteris & hæredibus auferre velle, non præsumitur) ad se trahere velit. Alias non injuria dici posset, istas clausulas effestucationis, in fraudem legis commissoriæ, esse adjectas; sicuti solent adjici antiquitus, in omnibus constitutivis censibus, in quibus plerumque similes clausulæ inveniuntur, quæ facerent omnes contractus censuales emphiteuses, & idem cum emphyteuticis esse, nempe reservativos, in quibus lex commissoria non est vetita, sed naturalis: uti liquet, ex quotidiana praxi, quia simili modo sonant in iis clausulæ, ist darahn geerbt und gegut, hat solches underpfandt mit hand und mundt auffgetragen, sich darab enterbt. Ut supra clausula ista plene extracta est. *Huc facit decisio, in terminis terminantibus, apud* Alvarum Vasalcum *consultat. 35. tomo. 1.*

177. Quamvis autem hoc tempore, quæstionem istam, an talis feudi constitutio valeat, disputare nolim, prout possem, uti constat ex Guidone Papa *decis. 272. & decis. 317.* Hoc tamen loco mihi sufficit, quod translatio dominii, per hujusmodi artifica, moribus nostris, quibus flare simul, & sorbere improbatur, non subsistit, ideo feuda eo recidere, ubi tantum in imaginario puncto fuisse finguntur, non possunt; & sic apertioni & commisso non est locus, Sande; *in suo comment. tract. 1. c. 1. n. 40. pag. 53. ubi allegat* Nicolaum Vallam *de rebus dubiis tract. secundo.*

178. Quapropter admodum rationi vicinum, & humanitati proximum esse puto, quod quidam non infimæ notæ Iurisconsultus, Casparus de Pertica, *in causa dominii de* Hemmersbach, *ac Dominorum Scheifarden de* Meyrandt respondit, quod hi, qui pro tutela & mutuo honore, tam insignia bona sua allodialia Principibus in Feuda offerunt, non sint pari ratione cum aliis Vasallis, qui feuda sua ex mera liberalitate perceperunt, tractandi, neque ob sexus defectum in descendentibus, ex eorum corpore hæredibus, de quo casu neuter contrahentium tempore submissionis cogitavit, bonis a se profectis privandi, sed salvo feudali servitio, tanquam liberos habendos, & honorandos, cum videantur, se potius gratiæ Principis submisisse, quam libertati & dominio bonorum
179. suorum renunciasse. Videmus enim jure salubriter provisum esse, quod qui se gratiæ alicojus subjicit, non ideo juri suo, quod haberet renunciasse videtur. *text. in c. veniens 13. x. de renunciat.* Atque clientes apud Romanos, quibus Vasalli secundum multorum sententiam (Zasius *in l. 2. ff. de orig. Iuris* Budeus *in l. herrennius ff. de evictio*) successerunt; non ideo minus liberi erant, etiamsi neque autoritate, neque viribus, patronis suis pares essent, *per textum disertum in l. non dubito §. liber autem ff. de captiv. & postlim. revers.* ibi sive æquo fœdere, in amicitiam venit, sive fœdere comprehensum est, ut is populus alterius populi majestatem comiter conservet: hoc enim accipitur, ut intelligatur, alterum populum superiorem esse, non ut intelligatur, alterum populum non esse liberum.

180. Si enim ita de Feudo Contrahentes, tempore contractus fuissent interrogati, num feudum tali modo a libero homine oblatum, deficiente masculo ad Dominum potius, quam ad filiam devol-

vendum

vendum esset, nimis inverecunda fuisset Domini intentio, si filiam tam devoti Vasalli; excludere
cogitaret, qui videlicet sciebat, quemlibet, qui initium cotractui facit, & a quo materia pervenit &c. sibi & hæredibus cujuscunque sexus prospicere censeri, *l. tale pactum §. fin. ff. de pactis c. 1. tit. de duobus fratribus.*

Neque enim præsumendum, quod Vasallus rem suam allodialem, tali oblatione, in qua se tan- 181.
tum officio certi ministerii subjecit, etiam in proprietate donare voluerit, quandoquidem donatio nunquam præsumitur, quamdiu alia conjectura capi potest, Decius *in l. cujus ff. de reg. juris* Menoch. *lib 2. de arbitrar. judic quæstion. casu* 88 *l. eleganter. § qui reprobos ff. de pignor. act. l. si. cum aurum ff. de solut.* Bal. *in l. generaliter C. de non num. pecun. l. cum de indebito ff. de probat l. 7. ff. de donat.* Donare enim est perdere *l. filius famil. 7. ff. de donat. l. 1. §. sed etsi non mortis ff. de tutel. &*
ration. distrahen. Mascard. *de probat. concl.* 554. *n.* 2. & 3. 182.

Perdere autem non est virtutis, sed vitii, quod jura interpretando nequaquam augent, sed po- 183.
tius cohibent. Goddæus *consil.* 26. *vol.* 3. *n.* 66. Imo fatuitas potius, quam donatio præsumenda est. Bald. *in d. l. generaliter C. de. non num. pecun.* Wesenb. *ad tit. de donat. n.* 6. Vel etiam error Iason *in l. juris gentium §. sed cum nulla num.* 28. *ff. de pactis.* Menoch. *d. casu* 88. *in pr. & n. pr. & n.* 3. Creavetta *consil.* 77. *n.* 14. Curt. Iun. *consil.* 56. *n.* 5. Ruin. *consil.* 215. *n.* 22. *lib.* 1. Valentin. Forsterus *consil.* 10. *n.* 70. *volum. consiliorum Marpurg.* 4.

Hinc est, quod quamvis Clericus ex spontanea sua oblatione, potest super titulum sui Patrimo- 184.
nii ordines accipere. *c. Episcopus 4. &c. tnis.* 23. *x. de præbendis, ubi gl.* dicit, talem tam in bonis quam persona Clericali privilegio gaudere, *in d. c. Episcopus, in verbo subsidium,* per hoc tamen non transfert dominium bonorum suorum in Ecclesiam, quia per hoc non præsumitur illa donasse.

Quamvis itaque per oblationem hujusmodi, quo se futurus Vasallus ad fidelitatem, & ad obse- 185.
quia communia cæterorum Vasallorum, obligat, per hoc tamen non subjicit, sua bona caducitate tam facile, cui subsunt alii Vasalli, qui bona feudalia ea lege a Dominio acceperunt, ut propterea in causa dispari & ex variis circumstantiis compositi, & mixti feudi, hi Vasalli ad deterrimam feudorum conditionem, videlicet feudi recti redigantur.

Nunquam enim negotium mixtum concludit ad suum simplex, quando illud sui simplicis notissi- 186.
mos terminos egreditur, *argumento l. Lucius ff. depositi. l. Aristo* 18. *ff. de donat. §. adeo Instit. locati, l. cum in venditione 36. de contrah. empt. l. 1. C. de jure Emphyteut.* Sed illa videtur esse complexio rigidorum Feudistarum, quæ est, vel aranearum, vel vasis acetarii, ut quodcunque in fundis acescat, vel in telas ac retia convertatur.

Fredericus Sandius refert, Zelandos habere duo feudorum genera, bona ac mala, *tit. 3. 14. 1. §. 5. pag.* 101. *edit. post. pag.* 94. Ex quibus mala dicuntur, quibus soli succedunt masculi, mitiori tamen malitia, quam noster Adversarius prætendit, possunt enim fœminæ certo tempore feuda redimere: Iam miror, si per nostros Feudistas in malis generalis regula firmabitur; bonis vero probationis laqueus injiciatur; an dicent omnia feuda esse mala;

Sed litem hanc non infeliciter dirimere videtur Dn. Vultejus *in lib. 1. c. 5. de Feudis in fine.* ubi 187.
tandem ex Bursato *consil.* 46. *n.* 17. *vol.* 1. tradit, ad hoc; ut res propria ab alio in feudum recog- 188.
nosci possit; hæc tria requiri. Primum, ut Dominus sciens rem suam propriam, uti alienam; 189.
recognoscat ab alio, qui similiter sciat, dictam rem alienam, ut suam recognosci. Secundum, ut recognoscens id agat animo alienandi, donandi & subjiciendi rem dictam alieno dominio, non
animo simpliciter recognoscendi rem suam. Tertium, ut hoc constet, non per verba confessio 190.
nalia, seu enunciativa alicujus Instrumenti, sed verba dispositiva & inductiva translationis alicujus dominii, alioquin vero uno ex his deficiente, non transfertur jus in alium, ne in Imperatorem quidem. Bald. ad speculatorem *de feudis in fine* Socin. jun. *consil.* 65. *n.* 3. & 4. *vol.* 1. Ruinus *consil.* 40. *n.* 12. *vol.* 1. Roland. a Valle *consil.* 1. *n.* 109. Cephal. *consil.* 168. *n.* 71. Burs. *d. consil.* 46. *num.* 14.

Cum vero nulli dubium esse possit, nisi quis majores nostros plane cæcos & fatuos præsupponeret, in omnibus nostratium infeudationibus oblatitiis, duo posteriora requisita deficere; Certe caute magis, quam juste, cum Evangelico Villico facit Syndicus Metropoliticus, quod curet, ne primæ investituræ Paribus Curiæ edantur, ne Castrum Reinsheim restituere, & a reliquorum concupiscentia abstinere, compellatur. Nam juxta *Rosenthalum* recognoscens rem propriam, in feudum tanquam Domini; errore potius, quam animo transferendi dominium fuisse; præsumitur. *cap.* 6. *concl.* 68. *num.* 19.

In summa, non est difficile probatu, Feuda in universum posterioribus his seculis creata, præser- 191.
tim vero Ecclesiastica, toto genere a Feudis antiquis & Longobardicis rectis dissidere, ideo iisdem regulis in puncto successionis & devolutionis constringi non posse, quod aperte testatur Knichen *de vestitur. paction. p. 1. c. 4. n.* 40. nec multum refragatur Claudius Cantiuncul *in fine consil* 18. & *consil.* 19. *num.* 20.

Nam frequentius in sententiam glossæ *in c. unico, si de feudo Vasallus ab aliquo interp. fuer lib. 2. tit.* 192.
25. itum est, in mera pecunia, vel re mobili quæ usu consumitur, feudum consistere non posse, ut

ut ex definitione supra allata, manifestum est, nisi subsit aliquid, quod vicem rei immobilis suppleat, ut in Feudo Cameræ (Mangelt) vel Cavenæ, ac Soldatæ cernitur, ubi Dominus Feudi constituit Vasallo reditum annuum ex Camera Domini, & reditibus ad illam spectantibus, solvendum, Schrad. *p. 2. c. 3. n. 81. & seqq.*

193. Ad constitutionem vero Feudorum recentiorum, maxime Ecclesiasticorum confertur Vasallo pecunia, ob quam Vasallus ex propriis suis allodialibus bonis, certum reditum annuum, & quidem plerumque ad proportionem decuncem, & sic in medietate ultra justum pretium, & respectu ejusmodi reditus, Vasallus homagium & obsequium præstat, assignat; atque sic fictitium reditum constituit sibi à se ipso, ex bonis propriis debendum, ac fit simul debitor ac Creditor, ejusdem rei nomine, intolerabili contrarietate, & concursu plurium fictionum contra jura, *l. cum post. §. generi juncta glossa ff. de jure dotium l. 1. & ibi gl. in verbo datis. C. de dot. promiss. Can. singula distinct.* 89.

194. Hoc probatur inprimis ex documentis, supra hoc eodem capite allegatis, præsertim ex documento sub dicto num. 396. exhibito, in quo Archiepiscopus Coloniensis promisit Joanni de Millar, ducentos clipiatos, si constitueret reditum viginti clipiatorum, vel in suis bonis propriis, vel inde tot bona emeret, quæ istum reditum pendere possent (quod tamen impossibile videtur) cum tamen isti 200. clipiati, justa constitione, non possent, nisi decem pendere. Ejus rei vestigium Backenhoff. reperitur etiam in actis hujus causæ, sub n. 392. in terminis des Backenhoffs, ubi permittitur assignatio reditus, ex propriis Vasalli bonis, in casu, si reditus à Domino assignatus, relueretur.

Deinde probatur ex pluribus Kiriandri Extractibus, in secundo Archiepiscopali fundamento late recensitis, quos brevitatis studio hic non repeto, sed eo Lectorem remitto.

195. Tertio probatur ex multis exemplis à *Sandio*, ex Curia Gelriensi, in suo tractatu Feudali allatis *tit. 1. de primis acquirendi feudi causis n. 6. fol. 35. (edit. post. fol. 33.)* ubi tale adducitur exemplum.

196. Universis præsentes literas visuris & audituris, ego Wernerus dictus Rode, de Altsheim miles, cupio esse notum, quod cum Nobilis & Vir potens, Reinaldus Comes Gelriæ & Zutphaniæ me suum fecit fidelem & Vasallum, & mihi dedit & assignavit centum marcas Brabantinorum denariorum, tribus hallenis pro denario computatis, ego vicissim ipsi propter hoc demonstravi annuos reditus, decem marcarum monetæ prædictæ, in bonis meis propriis, sitis in Parochia Ecclesiæ de Dornheim, quos quidem reditus supra dictos, ego Wernerus Miles prædictus, vel mei hæredes & successores, ab ipso Dn. Comite Gelriense, & ab hæredibus & successoribus, Comitibus Gelriæ, in feudum habebimus, & exinde sui & suorum hæredum Comitum Gelriæ, fideles erimus, & perpetui Vasalli, & de his debebimus, sicut alii fideles & Vasalli, Comitatus Gelriæ fideliter deservire, harum testimonio literarum, meo sigillo proprio, una cum sigillo discretorum virorum, Domini Hermanni de Dille, Tulemanno de Arckheim, militum fidelium, & Vasallorum Domini Comitis Gelriæ, ad preces meas, & in testimonium præmissorum, præsentibus appensis firmiter munitarum: Nos ergo Hermannus & Tulemannus milites prædicti, fatemur sigilla nostra, ad preces Dni Werneri militis, in testimonium, præmissorum, præsentibus appendisse: Datum Anno Domini 1335. Dominica proxima post ascensionem Domini.

197. Idem Sande *d. loco num.* 10. *pag.* 34. aliud ponit exemplum, in quo alius ab eodem Comite, ducentas accepit marcas, assignaturus pro iisdem, non nisi similes decem marcas, subsequente verborum serie.

Universis præsentes literas visuris & etiam audituris, nos Joannes de Rymburg, Advocatus Provincialis, per Sperogiam, volumus esse notum præsentibus, recognoscentes, quod ducentas marcas denariorum Coloniensium, pro quibus Nobilis Vir, Reinaldus Comes Gelriensis, nos in fidelem suum acquisivit, intra spatium futuri anni, in allodium, valens decem marcarum reditum, convertemus, vel saltem ipsi de bonis nostris propriis, decem marcarum reditum assignando, reddemus & designabimus, ac dictos reditus, nos & nostri hæredes, legitime à Domino nostro Reinoldo prænominato Comite, ac suis successoribus perpetuo habebimus & possidebimus titulo Feudali, in cujus rei Testimonium, præsentes literas tradidimus, nostro sigillo communitas, Datum Coloniæ, Feria sexta ante Pentecostes, Anno Domini 1297.

198. Aliud sub num. 12. sic sonat. Nos Otto de Kuich, Dominus de Zelheim, miles, universis ad quos præsentes pervenient, cupimus esse notum, quod nos ab Excellenti viro, Domino nostro Comite Gelriensi, trecentas libras, titulo feudi recepimus & levavimus in parato loco, quarum trecentarum librarum, dicto Domino nostro, annuos reditus triginta librarum, dicto Domino nostro, annuos reditus triginta librarum, in Multura nostra, dicta teuconice Gemalß apud Malsen assignavimus, ita videlicet, quod nos & nostri hæredes, annuos reditus triginta librarum, à prædicto Domino nostro Comite Gelriense, & à suis hæredibus in prænotata multaria, jure feudali erimus perpetuo servati, in cujus rei testimonium, sigillum nostrum præsentibus est appensum. Datum anno Domini 1311. Dominica ante conversionem Pauli Apostoli.

199. Similis investituræ exemplum, adducit & recenset Andreas Knichen *de vestitur. pactionibus p. 2. c. 5. n. 156.* Ego Eligerus de Hecker miles, universis hanc literam visuris, cupio esse notum, quod

quod Nobili viro Domino Theodorico Luif de Cleve, facta eidem fidejussoria cautione, promisi, quod sibi in meo allodio & meis bonis, ad valorem sexaginta marcarum Coloniensium, demonstrabo & assignabo, in loco ei bene competenti; indeque homo legius, quod vulgariter dicitur Ledig Mann, contra quoslibet, & ei contra quoslibet, adsistere & servare promisi, sic facient mei hæredes, hæredibusque ipsius Domini Theodorici supradicti, præsentem literam ei donanti, eidem promissorum evidens Testimonium, sigilli mei munimine roboratum; Datum Anno Domini 1270. In vigilia ascensionis Domini.

Quæ quidem infeudandi consuetudo, licet cum Feudis Cameræ quandam similitudinem habeat, tamen quoad devolutionem & aperturam, evidentem secum fert differentiam: quandoquidem reditus Feudi de Camera, non ex bonis Vasalli, sed à Camera Domini levantur, & sic feudo aperto, tantum arcentur successores à perceptione: In hisce vero recenter inventis Feudorum generibus, non posset Dominus Feudi agere ad Commissum contra hypothecam, quia in pignoribus & hypothecis, lex Commissoria jure est prohibita, *toto titulo de feudo dato invicem Legis Commissoriæ c. significat x. de pignor. l. fin. in princ. ff. de contrah. emptione*, ut sæpe allegatum fuit. 200. Etsi 201. quid ad Dominum reverti deberet, vel in Commissum cadere, hoc non posset excedere id, quod à Domino profectum, vel illud, quod à Domino, feudi titulo emptum vel constitutum est, nempe sors, vel pensio ipsa, ne pro 100. libris. 3000. & forte plura (præter servitia impensa) repetat, quod esset absurdissimum, ut supra sæpe diximus, *& docet* Rosenthal. *cap. 2. concl. 32. n. 13. & cap. 10. concl. 43. n. 16. & seqq.*

Imo inveniuntur etiam clausulæ modernorum Feudorum, in quibus Vasallus ad paucorum 202. nummorum receptionem, profitetur, se factum hominem ligium, nulla hypotheca, vel fundo designato, ut est apud *d.* Sand. *exemplum sub num. 9. pag. 34.*

Ego Joannes de Malcßburg, notum facio universis, quod factus sim homo ligius Nobilissimi viri, Gelriæ & Zutphaniæ Comitis, nomine ducentarum marcarum, tribus halleris, pro denario computatis, mihi daturum & soluturum, quas ego ipsi acceptos fero, literis præsentibus, in ejusque rei notitiam, hisce literis meum addidi sigillum. Datum die Saturni, post festum S. Urbani.

Aliud, sed per exemplum, suppeditat supra citatus Andr. Knichen. *d. pag. 2. cap. 5. num. 158.*

Ego Everhardus de Harcker miles, de præsenti scripto protestor, me esse ligium hominem Comitis Clivensis, contra quoslibet, Domino Archiepiscopo Coloniensi & Comite Gelriensi exceptis, Datum Anno Domini 1270. feria quarta post palmas. 203.

Quæ forma, quia solum in personam dirigitur, Feudum facere non potest, *toto titulo, Feudum sine Investitura non consistere*, & tantum eo fine adducitur, ut pateat, Feudorum mores posterioribus temporibus ita esse immutatos, ut jura feudalia Longobardica, ante inspectionem Consuetudinum Curiarum hujus seculi, inutiliter allegentur, atque ideo Syndicum Archiepiscopalem per histeron-proteron, omissis Investituris, & stylo moderno, in solo jure feudali scripto spem suam perperam collocasse, ac Serenissimum Principem, per suos Consiliarios in avia & præcipitium seductum esse. 204.

Quandoquidem igitur hujusmodi modernorum Feudorum species Jure Longobardico, non tantum non sunt cognitæ, sed etiam reprobatæ: in vanum in illo jure se fundat Syndicus, quod jus feudale, tales species non vidit, nec agnoscit; & in quibus diversissima militat ratio.

Cum Consuetudines feudales nihil sint nisi Consuetudines, & non obtinent, nisi sint in sua 205. specie receptæ, *c. 1. de feudi cognitione*, sintque tam odiosæ, ut facile reducantur ad jus commune, Vultejus *consil. 33. n. 54. vol. 1. per vulgatam l. in bello §. facta ff. de captiv. & postlimin. revers. l. denique ff. ex quibus causis major l. si emancipati. C. de collat. l. 2. C. de donat. inter vir. & uxor.* Joseph. Ludowic. *Dec. Perusin. 62. n. 25.* Mynsing. *obs. 96. cent. 5. n. 1.* Geil. *observ. 36. lib. 1.* quæ quidem plane probanda est. Mascard. *de probat. concl. 423. n. 10. 20. & 26.*

Et quamvis alias Consuetudines Feudales Longobardicæ, ex eo, quod jam in foro & Scholis communiter receptæ sunt, speciali probatione non indigeant, Isernia *& omnes Dd. in præludiis feudorum.* Schrader. *pars. 1. quæst. 1. n. 6.* Tamen ex eo jure non probantur hujusmodi noviter inventæ formulæ, & naturalia novorum feudorum in reditibus, in ipsorum Vasallorum bonis constitutis, ac generaliter leges Feudorum Ecclesiasticorum, Krumbstabische Lehen; quæ ideo particulare nomen, ex post facto sortitæ sunt, quia natura & proprietate ab aliis differunt, ut supra dictum est, cum constitutio feudorum in reditibus annuis, in tempore introductarum Feudalium Consuetudinum Mediolanensium, nec dum cognitis, vel saltem non frequentatis; ad antiquas Feudorum Regulas, tota origine & genere differentes, & in longe diversis rationibus fundatas, sine populi consensu trahi non possunt. Idcirco per acceptationem librorum feudalium, hæc longe diversa feuda; illo tempore ignota, non potuerunt esse acceptata, sed recidunt ad Successiones Juris communis, idque eo magis, quod *Isernia*, Feudistarum Evangelista, fateatur jus feudale esse asininum, carens ratione, & ideo non servari ubilibet. *tit. de notis feudorum. §. finali in fine.* 206. 207. 208. 209.

Quamvis autem negari non possit, Episcopos & Abbates, quando Imperatores ad bella comitabantur, etiam recta feuda probabiliter, forte collatorum dono, possedisse, ut claret *ex titulis Episcopum vel Abbatem & ex tit. de cont. inter Episcop. & Vasallum.* Tamen quia multo major est 210.
nume-

numerus eorum Feudorum, quæ ex oblatione habent, imo vix talia his locis inveniuntur, ita ut à majore parte, hodie sumenda sit denominatio; admodum veritati est simile, quod Ecclesiastici, ex eo, quod in suis feudis à secularium rigore recesserint, & Fœminas eorumque liberos ad Feuda admiserint, pios Christianos ad offerendum propria allodialia, pro decore Ecclesiæ, ubi pericula expeditionum militarium non ita, ut apud Laicos erant frequentia, ad feuda invitaverint & pelle-
211. xerint; in quem finem proverbium, ex usu & observantia ortum, Krumbstab schleust niemand auß, &c. multum contulisse probabile est.

212. Successio itaque feudi regulatur secundum jus commune feudale, in expresse determinatis, ac feudistico jure cognitis, & in sua specie acceptatis, Præpositus *in c. 1. de gradibus succed. in feudo* Rubeus *consil. 63. n. 2.* Menoch. *consil. 498. n. 9.* ideoque ad nova, incognita & ignorata non est producenda.

213. Ineptum autem est, Feudistas Consuetudines Curiæ feudalis, quæ in mero facto consistunt, & de novo recenter emerserunt, ex solis Scholis, & reliquiis Longobardici Juris reformare, regulare & deformare conari.

Hinc specialis decisio, hoc loco ex Jure Mediolanensi, quod talem novam speciem ignorat, frustra exspectatur, ubi ignorati nulla potest esse decisio.

214. Quæ ratio in Feudis Ecclesiasticis fortius militat, in quibus præ aliis secularibus, curvum baculum Episcoporum, der Krumbstab, potestatem coarctatam Prælatorum designare, testatur Thomas Purpurat. *in l. Imperium n. 91. de Jurisdict.* Crusius *annal. Suevia. pag. 1. lib. 10. c. 14. & lib. 12. c. 4.* Knichen. *de pactis vestiturar. cap. 4. num. 33. & num 40. fol. 257. & c. 3 n. 6.* Philippus Matthæi *Marpurgens. consil. 26. lib. 2. n. 56 62. & 117.* Gœdd. *consil 37. n. 754. 845. 46. 1067.* Vultejus *consil. 12 n. 43. vol. 4.*

215. Hinc concludo, Feuda hujusmodi impostitia, quæ ab aliis tota origine longe differunt, præcipue in Feudis Ecclesiasticis, & nihilominus etiam in secularibus, atque adeo Imperatoriis, nunquam Domino aperiri, juxta Responsum Alciati *supra sæpius allegati*, *consil. 106. consil. 1. lib. 3.* lex enim vel dispositio generalis, restringitur ex ratione particulari *l. cum Pater §. dulcissimus. ff. de legat. 3. l. si decerta C. de transact.* & ubi eadem militat ratio, par inferanda Iuris decisio. *c. unico §. 1. de allodiis.*

SUMMARIA TERTII FUNDAMENTI PARIUM CURIÆ.

1. *Post Investituras & stylum Curiæ, prius vicinorum usus, quam jus scriptum respiciendum.*
2. 6. 38 *In dubio consvetudo vicina consideranda, quæ communicationem consvetudinis operatur.*
3. *Vicini Coloniensium recensentur.*
4. *Monasterienses circa feuda humani & discreti.*
5. *Deploma Monasteriensium, ac declaratio discretionis circa feuda.*
7. 9. *Trevirenses vicini, an conformentur ad* Krumbstab? *quod sic.*
8. *Trevirenses privilegia magis exorbitantia, quam Colonienses prætendunt.*
10. *Episcopatuum finis præcipuus, animarum ad pascua, non armatorum ad prælia, deductio.*
11. *Ubi par ratio, ibi æqualis juris dispositio.*
12. 15. 19. *Feuda Trevirensia constant ex allodiis Vasallorum.*
13. *Iniquum est, Vasallos sangvinem & vitam pro Domino ponere, & eorum liberos ac filias bonis exui.*
14. *Exclusio fœminarum, conservationem filiarum magis; quam emolumentum* Domini *respicere.*
16. *Rariora non attenduntur.*
17. *A potentiori fit denominatio.*
18. *Feuda Trevirensia imaginarie empta.*
20. 27. *Colonienses cum Trevirensibus aliisq; vicinis, ab antiqua Lotharingia avulsi, mores feudales retinuerunt.*
21. *Historicis Testibus.*
22. 24. 26. *Bruno Archiep. Colon. factus Dux Lotharingiæ.*
23. Krumbstab ein Kruick.
25. *Comites Arensbergii dederunt Archiepiscopo Colon. jus gladii in urbe Colon.*
28. 30. 31. 32. *An a Regula Curvi Baculi Moguntini & Herbipolensis eximendi.*
29. *Exceptio firmat regulam in non exceptis.*
33. *Moguntini & Herbipolenses a Carolo Magno originem ducunt.*
34. *Sigillum Herbipolense.*
35. *Lex Salica derivatur a Seligenstat, aliis a Sala.*
36. 37. *Erlongus Episcopus Herbip. primus gladium sibi anteferre curavit, quod alii imitati.*
39. *Qualitas Feudalis magis à consvetudine facti quam scripta dependens facile mutatur.*
40. *Investitura & concessiones dubiæ, ab observantia interpretationem accipiunt.*
41. 42. *Observantia non debet necessario esse præscripta, quia est interpretativa.*
43. *Nec requirit scientiam superioris.*
44. 45. 46. *Probaturque per famam & documenta, quæ designantur.*
47. *Feuda per viam successionis translata*
48. 52. 53. *Per alienationem, ubi mulieres sæpe concurrunt in acquisitione, & cum clausulis hæreditariis.*

49. Per

49. *Per viam Retractus etiam fœmineas.*
50. *Per pacta dotalia.*
51. 60. *Dominus investiendo mulieres, aliquid de suo jure remittit.*
54. *Feudum alienabile transit ad quemcunque hæredem.*
55. 56. *Semel alienabile semper alienabile.*
57. 58. *Fœmina in prioribus investituris vocatæ, veniunt, ex posterioribus sine earum nominatione.*
59. 60. *Qualitas adveniens Enti, mutat ejus naturam.*
61. *Qualitatis feudi mutatio, facit, fœminam succedere.*
62. *Notorium consuetudinis, probatur exhibitione plurium documentorum.*
63. *Unius famosi Doctoris testimonio, de consuetudine suæ Provinciæ attestantis, creditur secundum plerosq;.*
64. *Referuntur Doctores, de consuetudine Coloniensi testantes.*
65. *Archiepiscopi Ernesti solius testimonio, sine pudoris læsione contradici nequit.*
66. 67. *Solemnitas tanta non requiritur in probatione consuetudinis jam introductæ, quam introducendæ.*
68. *Consuetudines feudales, excludentes fœminas in defectu masculæ sobolis, sunt odiosæ.*
69. 70. *Favor Exclusionis non Dominum, sed familiam respicit.*
71. *In dubio interpretatio contra Principem latissime facienda.*
72. 73. *Res qualibet facile ad primævam naturam relabitur & ad jus commune.*
74. *Finis feudalitatis non est impinguatio Domini, sed fidele servitium, & defensio vasalli.*
75. *Feudi Definitio.*
76. *Ad introducendam consuetudinem quatuor requiruntur.*
77. *Titulo & bona fide in ea opus non est.*

Tertium Fundamentum, Parium Curiæ, Consuetudines Vicinorum, concordare cum Coloniensi, & observantiam pro Vasallis stare.

PORRO, quod si etiam adhuc Curiæ nostræ Stylus, nos in hac causa deficeret; prout certissimis argumentis non deficere, jam probatum est, tamen necdum ad rigidam illam dispositionem 1. Iuris feudalis Longobardici, deveniendum esset, sed prius adhuc inspiciendum veniret, quid in Vicinis Provinciis, usu receptum esset, vel quid longa observantia obtinuisset, Vultejus *sæpe citato consilio 47. n. 31. late* Goeddæus *consil. 37. n. 753. vol. 4.*

Quando enim est dubium, an de Consuetudine alicujus Provinciæ, in recipiendis ad Feuda 2. fœminis, appareat, videndum est, quid in Vicinia usu observetur *c. cum super eod. & c. cum olim x. de Censibus.* Castrens. *consil. 437. n. 2. vol 2.* Bursat. *consil. 161. n. 20.* Menoch. *consil. 228. num. 55.* Boër. *decis. 263. n. 9.* Cravet. *de antiquit. tempor. par. 4. num 53. & seqq. l. venditor, §. si constat ff. communia prædiorum,* Cravet. *consil. 94. n. 5. & consil. 118. n. 3.* Knichen *de vestiturar. pact. p. 1. c. 1. num. 50.* Quales Coloniensium vicini sunt hoc loco Episcopatus Leodiensis, & Monasteriensis, ex Secula- 3. ribus Ducatibus, Lutzenburgicus, Limburgicus, Iuliacensis, Geldricus, Clivicus & Montensis; de quibus, quod in iis Fœminæ a Feudis regulariter non arceantur, supra liquide doctum est, testis est in his terminis Iohannes Goeddæus *consil. 37. num. 794. 795. & n. 858. vol. 4.*

Monasteriensis Episcopi discretionem & humanitatem suam, expresso diplomate, Vasallos suos 4. cohonestarunt, ut refert Fredericus a Sande *dicto Comment. cap. 3 §. 7. n. 7.* cui adstipulatur Paulus Wehenerus *in suis observationib. sub lit. F. in verbo* Fuldische Lehen, Erb oder Weiber-Lehen, *&c.* Schrad. *tom. 1. consil. 12. & consil. 14. n. 229.* Illud diploma refertur his verbis.

Bona, quæ a nostra Ecclesia recognoscuntur in feudum masculinum, vel ministeriale per successio- 5. nem hæreditariam, permittimus ad filias, si non fuerint filii, sicut ad filios, nec aliqua hujusmodi bona occupabimus, nisi ea primitus nobis a Paribus nostris ac Vasallis fuerint adjudicata, nec ea tunc ultra annum & diem retinebimus, & si infra illud tempus, nec masculini nec fœminini sexus hæredes compareant, tunc illa bona alicui personæ ad hoc habili conferemus, & nequaquam nobis reservabimus, vel mensæ nostræ applicabimus, Anno 1555. Dominica esto mihi.

Vicinitas autem operatur communicationem, & Consuetudinis extensionem, text. *in cap. super* 6. *eod. x. de Censibus.* Goeddæus *d. consil. 37. vol. 4. n. 752. & 1150.* Knichen. *d. c. 1. n. 50.* Castrens. *consil 437. sup. dictis n. 2. vol. 4.* Cravetta *consil. 118. n. 3.* Bursat. *consil. 161. n. 20. Idem* Cravetta *de antiquit. tempor. 4. n. 53. & seqq.* Menoch. *consil. 228. n. 55.* Boerius *decis. 263. n. 9*

Et quia sola inter omnes Vicinas Provincias, Diœcesis Trevirensis, quæ ab Austro attingit Co- 7. loniensem, restat; de qua dubium esse possit, utrum in illa proverbium, Krumbstab schleust niemand aus, obtineat; quamvis ego, sententiam istam, in hoc loco, invitus moveo, tamen ne vel tantillus scrupulus reim moveat, atque etiam, quia Trevirensis simile, imo multo exorbitantius privilegium præ- 8. tendit; hoc loco vicinos istos præterire nequeo, quin quid sentiam, ad scribam, aliorum tamen judicio salvo.

9. Et non video, quare à tam celebri communique dicto, Trevirensis Ecclesia excipi debeat, in
10. qua eadem ratio, quæ & in cæteris, militat, scilicet, quod Episcopatuum præcipuus finis spirituale
11. regimen animarum, & ovium ad pascua; non armatorum ad prælia deductio spectetur. Gœddæus *d. consil. 37. n. 40. & seqq.* idcirco videtur eadem juris dispositio obtinere debere, per jura vulgata *l. illud. ff. ad l. Aquil. l. si postulaverit. §. 2. ff. ad l. Jul. de adulter l. quidam nummularios ff. de edendo.* Cravetta *consil. 183. n. 3.* Quia eadem ratio decidit omnes casus, qui veniunt sub ratione, non per extensionem, sed per comprehensionem, Petr. & Cyn. *in l. jura C. de legibus.* Alex. *consil. 75. vol. 1. in l. si non fortem. ff. si certum petatur.* Petr. Surd. *consil. 302. n. 23. & consil. 301. n. 20. & consil. 443. n. 26.*

Altera ratio etiam in Trevirensi Diœcesi locum invenit, quod scilicet Feuda, non ex propriis allodiis Archiepiscoporum, sed ipsis allodiis Subditorum, & sæpe numero ex oblatione spontanea
12. fidelium Petromannorum (uti se indigitare solebant) aut certe dato pretio constituta sunt. Idcirco iniquissimum esset, ut deficientibus masculis, iis qui sæpe vitam & sanguinem pro Domino fude-
13. runt, & indies fundere parati esse debuerunt; Filiæ ex eorum corpore natæ, absque sua culpa Feudis privarentur, eaque ad Archiepiscopatum, cujus nunquam fuerunt, devolverentur. Cum tamen tota ratio exclusionis fœminarum, in favore agnitionis magis; quam Dominorum Feudi consistat, Gœdd. *d. consil. 34. num. 1014. per text. c. unico si de feudo defuncti, inter Dominum & Vasallum.*
14. *§ inter filiam & §. defuncto*, Raphaël Cumanus *in l. pure per illum text. ff. de jure fisci.* Angel. Aretin. *in l. sciendum ff. de appellat. recip.* Henrichman. *consil. 1. num. 29. lib. 2.* Menoch. *lib. 3. præsumpt. 92.* Brunus *consil. 117. num. 132.* Regner. Sixtin. *consil. 12. n. 83. lib. 2. Marp.*
15. Feuda Trevirensia cum reliquis feudis Ecclesiasticis, Krumbstäbische Lehen, parem originem habere, probatur ex Kyriandro (*quem Magerus, Gœddæus & alii boni authores sæpe citant*) *in Commentario de Augusta Trevirorum, par 15. fol. 124. & seqq.* Ubi dicit Henricum Palentinum Comitem Rheni (Palentz) resignasse beato Petro & Venerabili Trevirorum Archiepiscopo Joanni, die Paschæ, in Curia Episcopali apud Trevirim, Advocatiam illius Civitatis, cum omnibus appertinentiis, tam feudatis, quam non feudatis, nec non omnia annualia, servitia, quæ Prædecessor suus supradictus habuit in Villis Archiepiscopatis.

Item acquisivit Castrum Sein, à Comitibus Henrico & Fratre, &c Coloniæ in Palatio Episcopali eodem die, quo venerabilis Episcopus Joannes, Dominum Brunonem in Coloniensem Archiepiscopum consecravit sub hac forma &c. Archiepiscopus vero & omnes sui Successores in Feudum concedent, idem Castrum viciniori hæredi, sive sit masculus sive Fœmina & pag. seq. Idem Archiepiscopus acquisivit Castrum Starckenburg, Hauptvhren &c. Wervall &c. decem mansos in Lambach, quæ omnia ipse Ecclesiæ Trevirensi contulit, & ab Archiepiscopo in beneficio recepit &c. cætera à dicto Kyriandro, quæ transcribere longum nimis esset, peti possunt. Et licet inter reliqua, nonnulla allodialia emerit prius d. Archiepiscopus, ac postea forte in feudum dederit, tamen ea tam sunt pauca, ut inde regula formari nequeat, neque in considerationem trahenda sint.
16. Textus *in l. 6. τὸ γὰρ ἅπαξ ff. de legibus.* Rosental. *cap. 7. concl. 43. n. 15.*

Quod semel aut bis fit, prætermittunt Nomothetæ.

17. Et denominatio fit à potentiore *l. si is qui in aliena ff. de acquir. rer. domin. l. quæritur ff. de statu hom. l. 1. in princ. ubi Gloss. ff. de verb. obligat.*
18. Plurima enim & pleraque Feuda, imaginaria emptione, pecunia comparata sunt, prout fol. 42. narrat, Balduinum ultra triginta Feuda emisse, item pag. 145. Feuda etiam & homagia plurima comparavit Ecclesiæ, Dno. Duidelendorff contulit 200. lib. Domino Frederico de Novo Castro 200. lib. Wernero Reingravio 200. lib. Domino de Blanckenheim 250. lib. Meilberg 200. lib. Bruberg 150. lib. Keil 400. lib. Meisenberg 300. lib. Domino Jefrido de Ballicht & Dn. Cunoni 1000. lib. Turon. Dn. Conrado & Wernero de Wormsberg 300 lib. Turon. Dn. Isenbardo de Heiss 300. lib. Turon. Domino Friderico de Oettingen 200. lib. Dn. Boemundo de Saraponte 400. lib. ut Castrum Daginstull, alias Daginstein, ligium esset Ecclesiæ Trevirensi. Item Comiti Geminipontis & Domino Kirckell 1600. lib. Domino de Manderscheidt 150 lib. Domicillio de Brandenburg, 140. lib. Domino Henrico de Helffenstein 400. marcas, Comiti de Dietz 200. marcas, Multa denique comparavit homagia, pro quibus 100. libras paulo plus vel minus singulis contulit, pro reditibus comparandis vel assignandis &c. quæ tædii vitandi causa omittuntur. Hæc ille, quorum similia Vasalli Colonienses facile produturi creduntur, si sua Reverendissima Serenitas petitas editiones Jurium fecisset, prout ad hoc de jure tenetur. Wesenb. *consil. 224. n. 67. & 68.*
19. Remanet itaque Diœcesis Treverensis sub Regula Feudorum Ecclesiasticorum, & sub pedo Pastorali ac Curvo Baculo, ita, ut Syndicus Archiepiscopalis Coloniensis, nullum vicinum Principem Secularem vel Ecclesiasticum in orbem nominare possit, qui Fœminas in defectum masculini sexus excludere præsumat. Quæ vicinitatis præsumptio, non minus in Trevirensi ac Coloniensi, quam
20. in Leodiensi Diœcesi militat, quod omnes hæ Regiones ab antiqua Lotharingia, in qua feuda ad modum allodiorum redacta & mitigata reperiuntur, sint avulsa, atque ita facilius pristinam na-

turam

turam præ omnibus aliis Feudis Ecclesiasticis, krumbstabische lehen, retinuerint, teste locupletissimo Joanne Gœddæo citato consil. 37. n. 754. 755. 857. & seqq. ac alibi passim.

Nec dissentiunt Historici, nam inprimis Chronicon Coloniense (sub Wigfrido 24. Episcopo Coloniensi, & sub Ottone Primo fol. 128. §. wie Lottringen das hertzogthumb; und durch wen an das Bisthumb von Cöllen ist kommen, quo loco narrat, quod Imperator Otto Magnus, devicto Gilberto, ultimo Lotharingiæ Duce, cum consensu Principum Imperii Ducatum Lotharingiæ, Germano suo Brunoni Archiepiscopo, der vorhin plag zu gebrauchen einen stab mit einer krucken, deinceps judicaret & pugnaret gladio, & sese Archiepiscopum simul & Ducem Lotharingiæ indigitaret. 21. 22. 23.

Sic Petrus quoque Divaus, eundem Brunonem inter Duces Lotharingiæ numerat lib. 6. rerum Brabanticarum circa finem.

Nec abnuit Kyriander in d. commentariis par. 13. pag. 106. quando dicit, tales præfectos, habuisse omnes pene liberas & regales urbes, præsertim Regni Lotharii: Coloniæ Agrippinæ Comites erant Aresburgii vel Arnsbergii; nam in ipsius Urbis Annalibus proditur, gladii potestatem & Præfecturam Justitiæ, sicut adhuc per Episcopos ibidem amplissime exercetur, &c. cessione Comitum, ad Archiepiscopos venisse, & part. 10. pag. 55. Brunonem Archiepiscopum mox ab interitu Conradi, Universæ Lotharingiæ Ducatum accepisse, nisi verius sit, quod Regino annotat in Anno Christi 953. Brunonem, tunc Archiepiscopum Coloniensem, & totius Regni Lothariensis Ducem factum, Regnum una cum Episcopatu suscepisse. 25. 26.

Huc etiam Dn. Rosentalium in suo consilio feudali pro hæredibus de Reinßheim respexisse non ambigo, quando in prima ratione decidendi n. 7. auguratur ex historicis, Feuda quæ infra Mosellam sunt, & olim ad Regnum Austrasiæ & Lothariæ pertinuerunt, rigorosæ masculinitatis Consuetudini non esse subjecta. 27.

Quod si vero quis ab hac Regula proverbiali, krumbstab schleust niemand auß, Archiepiscopatum Moguntinum & Herbipolensem Episcopatum excipere voluerit, id ei per me licet, nec multum repugnabo, quia talis exceptio, Regulam in non exceptis firmiorem ac catholicam reddet l. nam quod liquide §. fin. primo responso ff. de pœnu legat. l. qua situm §. idem respondit & ibi gl. in verbo non potest ff. de fundo inst. legato c. 2. x. de conjugio leprosorum. 28. 29.

Maxime, quando illud ipsum singularibus, atque reliquis non ita communibus rationibus niti videtur, quarum una esse potest, quod isti Principatus in Jura Laicorum Principum, Juri communi Feudali assuetorum, nempe Regum & Ducum Franciæ orientalis, vel Franconiæ successerunt: altera, quod isti Episcopatus non tantum jura Feudalia Imperii & Mediolanensia recepisse, sed & tenacius continuasse videntur, ideoque non est in disparitate rationis, ab aliis trahendum ad consequentiam & in argumentum. 30. 31. 32.

Nam Petrus Bertius in Commentariis rerum Germanicarum refert, in Herbipoli Sanctum Bonifacium Archiepiscopum Moguntiacensem, ope Pipini & Caroli Magni, Ecclesiæ junxisse Ducatum Franciæ, eoque fieri, ut utrumque sit Præsul Herbipolensis, Episcopus, inquam, & Dux Civilis. Itaque in sigillo suo illum habere, Herbipolensis Stola & ense judicat sola, vel ut ponit Sebastianus Munster lib. 5. Cosmographiæ cap. 331. Herbipolis sola, judicat ense & Stola. Andr. Knichen de sublimi territorii Jure cap. 4. n. 243. alias 206. Unde & lex Salica à Selingstat, originem & nomen traxisse, nonnullis creditur, licet alii diversum sentiant, & ab aula quam Saal vocamus, derivari velint. Hondius autem in parvo Atlante, à quodam Salgasto, ex Regni Proceribus deduci vult, mihi pag. 190. in Descriptione Galliæ. 33. 35.

Et quamvis posterioribus temporibus, tam Colonienses Archiepiscopi, quam Episcopi Leodienses, gladii potestatem & ceremoniam quoque nacti sunt, tamen quia illi Lotharingis, ut dictum, successerunt, non est mirum, si eorum etiam mores in successione feudi retinuerunt.

Primus enim Erlongus Wirtsburgensis Episcopus, evaginatum gladium sibi præferri curavit, quod cum æmularetur Bremensis, Adrianus Pontifex, Abbati Campodunensi privilegium dedit, ante meridiem missas celebrandi, post meridiem juridicundo præsidendi. Knichen dicto loco n. 254. & 262. Attamen Herbipolenses Vasalli fruuntur aliquibus singularibus gratiis, qualis est, quod Feuda dimidiotenus, sine Domini consensu alienare possint. Rosental. cap. 3. conclus. 58. n. 46.

Observantiam itaque atque Consuetudinem, tam hujus quam Vicinarum Provinciarum, in materia feudali spectandam esse tradunt, Bald. in l. 2. ff. de fideicom libertat. Alexand. consil. 55. n. 3. vol. 2. Menoch. præsumpt. 98. n. 8. lib. 3. & consil. 65. n. 6. Purpur. consilio 367. n. 77. text. in c. 1. ubi Dd. de feudi cognit. c. 1. §. & quia videmus, de his qui feud. dare poss. Wesenb. consil. 74. n. 25. Menoch. consil. 104. num. 13. 38.

Cum enim omnis qualitas & natura Feudorum à Consuetudine potissimum dependeat, non mirum, Feudi naturam generalem, à Jure feudali scriptam, sæpius mutari, per tradita à Bald. dict. §. & quia videmus. Natta consil. 35. n. 3. & consil. 660. n. 19. Corn. consil. 97. n. 7. vol. 1. Paris. consil. 13. n. 75. vol. 1. Decius consil. 218. n. 9. & consil. 614. n. 8. 39.

Investituræ enim & concessiones dubiæ, ab observantia accipiunt interpretationem & declarationem 40.

rationem Bald. *in d. l. 2. §. quibus C. de fideicom. libertat.* Menoch. *consil.* 65. *n.* 60. *&* *consil.* 598. *n.*
2. Paris. *consil.* 22. *n.* 24. Franciscus Betius *consil.* 101. *n.* 47. Purpur. *consil.* 367. *n.* 77.
41. Quæ observantia tam est privilegiata, ut non requiratur eam esse præscriptam, quia non est
42. inductiva, sed interpretativa actus præcedentis, unde dicitur, quod in Consuetudine interpretati-
va, non requiritur præscriptio, sed sufficit sic aliquo tempore esse observatum: Castrens. *consil.*
174. *in fin. vol.* 1. Aretin. *consil.* 11. *n.* 5. Gorneus *consil.* 133. *in fin. vol.* 1. Natta *consil.* 106. *n.* 26.
vol. 2. Cravetta *consil.* 118. *n.* 2. *vol.* 1. Menoch. *consil.* 49. *n.* 21. *&* *consil.* 165. *n.* 7. Hermannus
Vultejus *consil.* 16. *n.* 46. *vol.* 4.
43. Nec opus, ut superior hanc observantiam sciat, modo non contradicat, Bart. *in l. de quibus ff.*
de legibus. ubi Jason *n.* 30. Vultejus *consil.* 33. *n.* 78.
44. Et probatur per solam famam, Regner. Sixtinus *consil.* 11. *vol.* 2. *n.* 28. huc facit *l. quis sit fu-*
gitivus §. ægoputo, & l. quod si nolit. §. quia assidua ff. de ædilit. edicto. c. nisi essent x. de prabend.
Quod autem in hac Diœcesi à 300. Annis in feudorum successionibus (de quibus hoc loco
45. potissimum disputatur) observatum fuerit, id pluribus Documentis, ad acta productis, & amotis
impedimentis ex adverso causatis, porro producendis, tam in genere, quam in singulis individuis,
ulterius in posteriore parte sub calcem (si divinitas vitam & gratiam largiri dignata fuerit) cla-
rescet.
46. Interea vero Extractus, in usum posteritatis, & hujus causæ, sub proverbio, Krumbstab
schleust niemand aus, typis publicatus in Indice & Catalogo, supra, in secundo Parium funda-
mento expressim prolixius specificatis, tota serie demonstrant, quo pacto, & quoties feuda Colo-
47. niensia, partim via successionis muliebris, ut sub n. 1. 2. 3. 5. 6. 11. 12. 15. 17. 20. 21. 22. 23. 28.
29. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 39. 44. 46. 47. 48. 49. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 58. 59. 61. 63. 66. 69. 72.
48. 74. 76. 78. 79. 80. 81. 82. 85. 86. 87. 89. 91. 93. 95. 106. partim via alienationis (sæpe inscio
Domino factis, tamen postea confirmatis) n. 13. 14. 17. 18. 19. (ubi expressim vigore Consuetudi-
nis) 37. 42. 45. 47. 60. (ubi iterum in vim Consuetudinis) 62. 64. 66. 68. 69. 71. 77. 78. 100.
49. Item in centuria secunda num. 47. in actis verò num. 339. & num. 40. in actis 332. Imo etiam per
viam Retractus per cognatos ex linea fœminina conjunctos, sciente & patiente Principe, n. 45. In
50. actis num. 72. & 73. Item num. 334. partim via Pactorum Nuptialium, Dotium ac Donationum
propter nuptias. n. 3. 5. 6. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 61. 67. 68. 69. 72. cum approbatione Domini, uff
ein Morgengaab cum transfixis Principis. Item 73. 74. 92. 93. 94. 96. 97. 98. & ex centuria se-
cunda num. 47. in actis n. 339. &c. in alias familias translata sint, ac Dominum Feudi ab apertione
51. ejusdem excluserint. Dominus enim investiendo mulieres, & ab iis causam habentes, de jure suo,
si quod habuit, remisisse videtur. *Feudistæ in cap. 1. quæ fuit prima causa ben. amitt & c. 1. quo tem-*
pore miles, Hypolit. Riminald. *consil.* 355. *n.* 13. *lib.* 4. *&* *consil.* 513. *n.* 81.
Alias enim feudum in dotem sine Domini consensu datum committitur, nisi per Consuetudinem
salvetur. D. Rosent. *c.* 9. *concl.* 8. *n.* 1. *& seqq.*
Quo loco singulariter notandum, quod licet alias Pater, in Castrensi peculio, (quale est Feu-
dum maternum Filii) usum fructum non habeat, in Ducatibus tamen Juliacensi, Clivensi, Mon-
tensi & Archiepiscopatu Coloniensi, teste locupletissimo *Rosentalio*, illum habeat. Rosent. *de feud. cap.*
10. *concl.* 6. *n.* 4. Item notat *Referens Testaments feudales Syntagmate* 4. *decis. Camera in* 2. *responso. n.*
239. Usumfructum feudorum, ad demortuorum fratrum relictas viduas, ex Curiæ Consuetudine
devolvi, quod est evidentissimum argumentum, Feuda Nostratia, procul omni dubio esse pro-
miscua.
Quod confirmatur ex actis hujus causæ ex articulo 61. Elisivorum, junctis articulis 124. &
125. Deductionalium, ubi Mater Rutgeri Velbrucken, Maria von Lutzenradt, post mortem filii
sui, feudum Hæreditarii Camerarii obtinuit, quæ ex possessorio à Syndico Archiepiscopali allegato,
nullum colorem prætexere potuisset, nisi Consuetudo promiscuæ successionis fuisset notoria.
52. In hisce itaque Feudis etiam plurima reperiuntur, in quibus fœminæ concurrunt, in acquisitione
& emptione, atque sic illarum personæ ad successionem qualificantur. Wesenbecius *consil.* 281. *n.*
36. 71. *&* 94. Vultejus *de feud. c.* 9. *n.* 40. *noviss.* 46. *c.* 1. *de feudo fœmina.* Mantica *lib.* 23. *de tacit.*
& ambig. convent. tit. 15. *num.* 14. *&c.*
53. Plurima enim habent expressim, clausulas potestatis alienandi, & similes, quæ important qua-
litatem feudorum hæreditariorum *in c. de feud. non habente propr. nat.* Decian. *consil.* 58. *n.* 36. *&* 55.
lib. 1. Feudum enim rectum & alienabile esse, sunt contraria. Hieronymus Gigas *consil.* 5. *n.* 9.
Menoch. *consil.* 61. *n.* 24. Knichen *de vestit. pact. p.* 1. *c.* 2. *n.* 93.
54. Quinimo Feudum, quod pacto vel Consuetudine est alienabile, transit ad quemcunque *Suc-*
cessorem etiam singularem, Guilhelm. Benedict. *in cap. Raynutius in verbo, uxor. vers.* 5. *decis.*
5. *de Testamentis.* Roland. à Valle *consil.* 2. *n.* 19. *&* *consil.* 41. *n.* 26. Burs. *consil.* 40. *n.* 13. Guido
Papæ *consil.* 214. *n.* 7. Goddæus *d. consil.* 37. *n.* 1168. *&* *n.* 1174. Intriglio'us *quæst.* 39. *n.* 107.
Flamin. de Rubris *consil.* 20. *n.* 73. Cavalcan. de Brachio Regio *p.* 1. *n.* 237. *&* *seqq.* Rosent. *c.* 9.
concl. 39. Zuchard. *consil.* 75. *num.* 53. Nam feudum concessum pro se, & quibus dederit, etiam
absque consensu Domini alienari potest. Fachinæus *lib.* 7. *controvers. c.* 82.

Res

Res autem semel alienabilis, perpetuo præsumitur alienabilis. c. 2. de feudis. Caldas de renov. Emphyt. quæst. 11. n. 30 Cævallos communes contra communes quæst. 897. Scaccia de appellat. quæst. 17. limit. 47. memb. 1. num. 121. Gozadin. ad reg. 8. Cancell. gl. 6. n. 194. Joannes Franciscus Leo in Thesauro fori Eccles. part. 1. c. 18. num. 3. Intrigl. de feud. cent. 1. quæst. 39. num. 14. Alvarott. c. 1. num. 2. versic. sed aliam, &c. de beneficio fœmin. Schraderus consil. 14. n. 193. vol. 1. c. 1. de his qui sibi & hæred. &c. Thessaurus decis. 227. n. 8. Ferret. consil. 87. n. 18. vol. 1. Anchor. consil. 174. n. 1. Isernia c. 1 n. 8. Episcop. vel Abbat. &c. Surdus consil. 317. num. 23. lib. 3. 55.

Et Feudum semel transmissibile, semper manet transmissibile, Zuchardus consil. 35 num. 55. 56.
etiam per unum actum. Andreas Knichen de vestit. pact. par. 1. c. 5. n. 337. & seqq. & p. 1. cap. 3. num. 44. & 48. Vultejus consil. 12. num. 20. & 22. vol. 4.

Fœminæ enim in antiqua investitura specialiter comprehensæ, admittuntur, etiamsi in posterioribus earum non fiat mentio. cap. 1. de success. feudi. Mantica de tacit. & ambig. convent. lib. 23. tit. 15. n. 14. 57.

Ac Fœminæ Feudorum sunt capaces, quando inveniuntur aliquando investitæ (uti in prima centuria frumbstab, sæpissime constat) nam tunc alteratur Feudi natura, & fit Feudum anomalum. d. c. 1. de feudo non habente propriam feudi naturam. Wesenb. d. consil. 281. n. 93. Garzonius de fœminis ad feuda recipiend. n. 121. Joannes Gœddæus consil. 37. n. 734. & seqq. & n. 1143. versic. Sexto refutantur. 58.

Qualitas enim advenienes enti, mutat illud in diversam naturam & speciem, licet non mutet substantiam c. cum Martha §. quæsivisti x. de celebratione missarum c. statuimus de electione in 6. Menoch. consil. 35. n. 15. Hypolytus sing. 520. qualitas, &c. Surdus decis. 2. & consil. 321. n. 12. Menoch. remed. recuper. 6. n. 8. Brunus de augmento 3. quæst. princip. n. 7. Card. Tuschus tomo 1. lit. A. concl. 82. num. 12. &c. 59.

Dominus vero consentiens Vasallo dotanti filiam de feudo, mutat feudi naturam, & fit novum feudum, Mantica de tacit. & ambig. conventionibus lib. 23. tit. 3. n. 25. Et Dominus ad benevolentiam, qua semel usus est, astringitur, de quo infra videnda, quæ 5. fundamento, numeris 15. 16. & multis sequentibus adferuntur. 60.

In tali enim alteratione succedit Fœmina in feudo, contra primævas Investituras, quandoquidem investitura prior declaratur per investituram posteriorem. Decian. consil. 58. n. 60. vol. 2. 61.

Quamvis autem stante hac observantia, non sit magnopere laborandum de probanda Consuetudine, tamen sat superque eadem hactenus est probata, quia notorietas Consuetudinis, probatur inspectione plurium instrumentorum, Tiberius Decian. responso 48. n. 132. & responso 51. n. 88. vol. 2. Vultejus consil 46. n. 26. vol. 4. Cravetta de antiq. tempor. par. 1. §. ampliatur n. 16. Idem Cravetta d. consil. 134. n. 9. Curtius Junior consil. 106. num. 5. in fine. Angel. in l. vetustissimam C. de jure Dominii impetrando. Wesenb. in parat. ff. de legibus n. 9. Socin. Jun. consil. 93 vol. 1. Bart. & Jason. in l. de quibus ff. de legibus. Bald. ad l. fin. C. ad Vellejanum. Marantha disput. 2. num. 30. 62.

Etsi unius famosi de provinciæ, in qua versatur, Consuetudine attestantis Doctoris testimonio creditur. Gabrielius lib. 1. de probat. concl. 4. n. 4. Vivius commun. opin. lit. D. opin. 20. Mynsinger observat. 96. centur. 5. Mascard. de probat. concl. 426. n. 19. vol. 1. Curt. Jun. cons. 60 n. 5. vol. 1. Bursat. cons. 43. n. 13. vol. 1. Grat. cons. 17. n. 18. & plures quos allegat. Vult. d. cons 46. n. 32. vol. 4. Item Knichen de vestit. pact. p. 1. c. 1. n. 51. & 52. alias n. 45. licet sint etiam, quibus hoc non satis arrideat, nisi sub distinctione, quæ huic particulari non nocet. Rosental. cap. 9. concl. 7. n. 6. Quanto magis creditur Rosentalio, Sandio, Gœddæo, Fichardo, Wehenero, Knichenio & toti Facultati Juridicæ, in Metropolitana Colonia, atque ipsi demum Archiepiscopo Ernesto, qui annis 29. eundem hunc Archiepiscopatum gubernavit, cui in tam solemni legatione, notorietatem alleganti, credendum est, cujus testimonio sine pudore ac læsione verecundiæ, contradici non potest, sicuti nec Syndicus quidem Archiepiscopalis hactenus contra illud publice & aperte hiscere ausus fuit. 63. 64. 65.

Maxime cum tanta solennitas non requiratur in Consuetudine jam introducta, probanda, quanta in introductione requiritur, Aymo Cravetta, consil. 73. n. 32. Gœddæus d. consil. 37. n. 844. Jas. consil. 46. vol. 1. Decianus responso 96. num. 8. vol. 3. 66.

Nam cum Consuetudo jam introducta & formata, sit jus, alia probatione opus non habet, quam quod jus jamdudum est. At si de introductione, qua, an jus fieri incepit, aut jus fieri possit, quæstio fuerit: quia Consuetudo est facti, c. 1. in verbo, quia in facto consistit, de confess. in 6. gl. in l. 1. quæ sit longa Consuetudo. Burs. consil. 360 n. 29. Decianus resp. 4. n. 42. vol. 1. & resp. 62. num 24. vol. 2. Zal. in d. l. de quibus ff. de legibus n. 3. tunc merito plene probanda est. 67.

Unde sequitur meras illas ratiocinatiunculas, quas Syndicus Archiepiscopalis, suis Deductionalibus articulis, subarticulo 135. de actibus ad introducendam Consuetudinem, & animo illam inducendi, movere nititur, in ventum abire, & evanescere; cum hoc loco de Consuetudine jam dudum introducta, & 300. annis usu recepta, & usque ad invasionem vel occupationem Castri Reinsheim, continuata, agamus.

68. 69. Accedit his, quod Constitutiones Feudales, excludentes fœminas à paterna feudi successione, maxime in defectu masculæ prolis, in quam omnis favor, magis quam in Dominum inclinat, sunt mere odiosæ & nullo favore aspersæ, *text. in d. l. maximum vitium C. de liberis præteritis & l. 1. C. unde vir & uxor.*

70. In dubio enim inter Dominum & Vasallum, pro Vasallo potius, quam pro Domino pronunciandum, Raphaël Cumanus *in l. puto, per illum textum ff. de jure fisci.* Ang. Aretin. *in l. sciendum ff. de appellat. recipiend.* Henrichman. *consil. 1. n. 29. lib. 2. & consil. 489.* Menoch. *præsumpt. 92. n. 6. lib. 3.*

71. Et generaliter juris est, quod concessione aliqua facta, si agatur de præjudicio Principis concedentis, & commodo ejus, cui concessio facta est; in dubio late interpretatio fieri debeat, contra concedentem, qui legem apertius dicere potuisset. *l. veteribus ff. de pactis l. inter stipulantem §. 2. ff. de verb. oblig. & l. si semper in obscuris ff. de reg. Juris & plures allegati à* Regnero, Sixtino, *conf. 11. n. 84. vol. 2. Ubi ex* Cephalo *conf. 369. n. 78. addit.* liberalitatem Principis tendere ad augendum non diminuendum (minus auferendum) *per leg. finalem C. de præpositis agentium in rebus lib. 12.* Brunus *tr. de diminut. concl. 6. vers. idem etiam.*

72. Cum quælibet res facile ad primævam suam naturam redeat, *c. ab exordio, distinct. 35. l. si unus. §. pactus ne peteret ff. de pactis.*

73. Facillime itaque introduci potuit Consuetudo Juri communi & rationi naturali conformis, contra rigorem exorbitantis Juris feudalis, in favorem potius fœminæ, à primo acquirente descendentis contra Dominum, in quo omnis ratio conservandæ familiæ masculinæ cessat.

74. Feudalis enim Constitutionis finis non est, impinguatio Domini, sed servitium & fidelitas, à parte Domini, defensio, & conservatio familiarum à parte Vasallorum, ut patet ex definitione feudi, *quam tradit* Schraderus *de feudis.*

75. Quod sit contractus nominatus stricti Juris, in quo Dominus utile dominium rei immobilis, vel æquipollentis, alteri & hæredibus illius masculis, perpetuo & gratis, investitura interveniente, ea conditione, ut is ipsi ad fidelitatem præstandam, & ad servitia honesta & possibilia præstanda, obligetur. concedit Schraderus *p. 2. cap. 2. in principio,* à qua definitione non multum recedit Rosental. *in suo responso in causa* Reinsheim, *in prima ratione dubitandi, in principio,* & Julius Clarus *§. feudum quæst. 4. post* Molin. ibidem allegatum, & fundatur *in cap. unico. In quibus causis feudum amittatur §. in primis vers. hujus autem generis.*

Attamen, quia ista Schraderi definitio est feudo recto, tantum accommodata, & sic angustior definito, idcirco nostræ disputationi magis convenit, quam Dominus Rosentalius suo laudatissimo operi præfixit. Feudum esse beneficium, quod ex benevolentia ita datur alicui, ut proprietas rei immobilis beneficiatæ, seu in Feudum datæ, penes dantem remaneat, Ususfructus verò illius ita ad accipientem transeat, ut ad eum, hæredesque ejus masculos aut fœminas, si hoc actum (adderem vel consuetum est) in perpetuum pertineat, ad hoc, ut ille, & ejus hæredes, fideliter Domino serviant, sive servitium sit determinatum, sive non.

76. Ex communiore autem Doctorum sententia, tantum quatuor in præscribenda Consuetudine requiruntur, nimirum, ut sit legitime præscripta, frequentia actuum, ac etiam tacito populi consensu confirmata, & sit rationi consentanea. Mynsing. *obs. 41. cent. 6.* Gail. *lib. 2. obser. 31.* Hermannus Vultejus *consil. 33. n. 63. vol. 1.* ubi longum tempus decem annorum sufficere asserit, *per l. diuturna ff. de legibus. instit. de usucap. in princ.*

77. Introducenda autem Consuetudine, nec titulo, nec bona fide opus est. Wesenb. *in paratit. ff. de legibus. n. 9. ubi* Jason *n. 84.* Vultejus *d. consil. 33. n. 67.* Nec opus, ut superior sciat, modo non contradicat. Bal. *in d. l. de quibus* Jason & Vultejus *dd. locis.* quæ omnia hoc loco demonstrata esse, ex superioribus constat.

Quia igitur ex dictis manifestum evadit, observantiam Curiæ Coloniensis, Consuetudini omnium Vicinarum Curiarum præsumi, ac esse persimilem, cum nihil in contrarium adferri possit, in quo hac in parte discrepent. At verò in Provinciis Vicinis hactenus, ante litem hanc motam, sine contentione regulariter (de quo solo hoc loco disputatur) Fœminæ earumque hæredes, ac filii, ad feuda admitti solitas esse, jam probatum est; Efficitur Pares ac Vasallos hujus Curiæ, intentionem suam, argumento Viciniatis, sufficienter implevisse.

SUMMARIA QUATRTI FUNDAMENTI.

1. 2. 6 8. Reinsheim *feudum mere hæreditarium esse probatur per sententiam.*
3. *Regulariter alias in feudo nemo succedit, qui ab Acquirente primo non descendit.*
4. *In feudo mere hæreditario succeditur sicut in allodialibus.*
5. *Tam quoad successionem, quam alienationem.*
7. *Sententia contra jus Constitutionis lata, est ipso jure nulla.*
9. *Gubernator Belgii Requisentias judicavit Feuda Coloniensia hæreditaria.*
10. 11. 12. *Quid sit feudum mere hæreditarium?*
13. 14. 36. *De eo potest Vasallus absque Domini consensu testari.*
15. *In eo sine dubio succedunt cujuscunque sexus descendentes.*
16. 21. *Nunquam hodie excluditur Filia.*
17. 19. *In feudo proprio Fœminæ, tamen masculus*

Quartum Fundamentum Parium Curiæ, &c. quod Feuda Coloniensia sint mere Hæreditaria.

QUarto possunt se fundare Vasalli, quo ad Successionem Fœmineam in feudis, ad exclusionem Domini (quæ sola in Controversiam venit) ex eo, quod supra ex sententia contra Orsbeck, in causa Reinßheim lata, necessario sequatur, Feuda Coloniensia esse mere hæreditaria, & ad quemcunque hæredem, etiam extraneum devolvi, quando fratri uterino feudum illud adjudicatum fuit, quod alias in feudo recto, vel etiam mixto fieri nequaquam potuisset, ut habet communis opinio, teste Hermanno Vultejo *consil.* 33. *n.* 45. *& seqq. vol.* 1. *consil.* 47. *vol.* 4. *n.* 10. *post.* Martin, Socin. *consil.* 103. *n.* 28. *vol.* 2. Tiberius Decianus *consil.* 58. *n.* 50. *& seqq. n.* 5. *vol.* 2. Mozz. *de substantia feudi n.* 95. Jason *in præludiis feudorum n.* 47. Socin. *consil.* 72. *n.* 13. *vol.* 1. Gravetta *consil.* 756. *n.* 8. *vol.* 2. Julius Clarus §. *feudum quæst.* 9. *n.* 2. Andr. Gail. *obs.* 154. *n.* 9. *lib.* 2. Curt. Junior *de feudis p.* 3. *membro* 2. *de success. mascul.* Bursat. *consil.* 22. *n.* 2. *vol.* 1. *& consil.* 76. *n.* 7. Molinens. *in Apostilla ad Alexandrum consil.* 30. *n.* 1. Kirchovius *cent.* 2. *commun. opin. concl.* 34. Borchold. *de feudis c.* 8. *n.* 76. Grassus *receptar. sententiar. &c. §. hæreditas, quæst.* 3. *n.* 10. *& in §. legatum, quæst.* 16. *n.* 1. Rosenthal. *in Synopsi feudali c.* 7 *n.* 133. Bald. *in c. in præsentia n.* 20. *x. de probat.* Afflictus *in c.* 1. §. *in generali n.* 7. *si de feudo defuncti.* Alex. *consil.* 195. *n.* 4. *vol.* 6. Gozad. *consil.* 6. *n.* 49. *& consil.* 57. *n.* 22. Roland. à Valle, *consil.* 60. *n.* 49. *& consil.* 79. *n.* 43. *vol.* 2. Ruin. *consil.* 25. *n.* 6. *vol.* 1. *& consil.* 18. *in fine vol.* 2. *& consil.* 105. *n.* 7. *vol.* 3. Menoch. *consil.* 129. *num.* 10. Bald. *consil.* 1. *quæst.* 45. *& quæst.* 48. *ff. de rer. divis.* Alex *in l. si patrum in princ. ff. ad Trebell.* Jas. *in l.* 1. *n.* 198. *C. de jure Emphyteutico.* Cacheran. *decis. pedem.* 161. *n.* 9. *& decis.* 169. *n.* 4. Roland. à Val. *consil.* 9. *n.* 45. *& consil.* 54. *n.* 40. *vol.* 3. Et sic in Camera judicatum ostendit Gilmannus *Symphor. tom.* 4. *part.* 1. *vot.* 9 *num.* 135. Rosenthal. *cap.* 2. *concl.* 55. *n.* 3.

Alias regulariter in Feudo nemo succedit, nisi ex primo acquirente descendit *c.* 1. *de Feudo Marchiæ, c.* 1. *de successione feudi.* Alvarot. *ad cap.* 1. *de eo qui sibi vel hæredib. masculis & fœminis, &c.* Goedd. *d. consil.* 37. *n.* 1. 159.

In Feudo vero mere & absolute Hæreditario, judicatur, ut de rebus aliis patrimonialibus hæreditariis, Alex. *consil.* 18 *n.* 19. Cravetta *consil.* 256. *n.* 8. Decius *consil.* 78. *n.* 6. Gigas *de pension. quæst.* 19. *n.* 13. Grass. d. §. *hæreditas. quæst* 12. *n.* 21. Clarus d. *quæst.* 9. Vultejus *d. consil.* 47. *n.* 11. Curt. Junior. *de feud.* 62. Jason. *in l. quædam §. nihil interest, ff. de edendo.* Paris. *consil.* 23. *n.* 169. Roland.

land. a Valle *consil.* 3. *n.* 65. *consil.* 60. *n.* 49. *consil.* 96. *num.* 37. *vol.* 1. *consil* 79. *n.* 34. *vol* 2. Garzonius *de famin. ad feud. recip. restrictione* 2. *n.* 79. Geil. *lib.* 2. *observ.* 154. *in fine*, Rosenthal. *cap.* 7. *concl.* 6. *n.* 1. *&* *concl.* 57. *n.* 2. *&* 4 *concl.* 6. *num.* 2. *concl.* 60. *n.* 2 5. *concl.* 16. *n.* 15. *& eod.* 9. *cap. concl.* 42. *n.* 2. *concl.* . 72. *n.* 6.

5. Idque tam quo ad successionem quam alienationem. Sylvanus *consil.* 30. *n.* 75 *& seqq.* Cravetta *d. cons.* 285. *n* 8. Bursat. *d. consil.* 21. *n.* 2. Roland. a Valle *consil.* 3. *n.* 63. *&* *consil* 42. *n.* 11. *vol.* 1. Rosenthal. *cap.* 9. *concl.* 40 *n* 43. Item quoad causam, titulum & onera hæreditaria, & quod repudiata hæreditate recusari non potest.

6. Nisi enim Pares Curiæ, in ista causa, Consvetudinem Curiæ & naturam Feudorum mere hæreditariorum præsupposuissent, & in animo habuissent: Feudum illud, excluso cognato Orßbergh, fratri uterino adjudicare non potuissent: maxime, quando id in sententia pro causa adducitur & allegatur, Nae dem ꝛc. Reimar von Reinschem, sein bruder ꝛc. ein rechte Lehens Erb, zu dem vorigen Schloß waß, und nae seinen Todt, Johan: Burß: sein Bruder, sein recht erb ist und solte das vorge. Schloß Reinschem ꝛc. Johan von Reinßheim und seinen erben bleiben, alias illa sententia
7. tanquam contra jus consvetudinis lata, fuisset ipso jure nulla. *l. si expressim ff. de appellat. l.* 2. *C. quando provoc. non est necesse*, Bart. & Iason. *in l prætor* 27. *§. cum pro lata* 32 *ff. de re judicata*.
8. Quo loco notandum, signanter dici, Reimarum Reinßheim fuisse legitimum feudalem hæredem, ein recht Lehen-Erbe, fratrem autem uterinum Ioannem, istius hæredem esse legitimum, ac ideo uterino adjudicatur; Ergo sequitur Feuda Coloniensia uti mere hæreditaria judicari, instar allo-
9. dialium, vel saltem illo tempore pro mere hæreditariis illa habita fuisse, quo etiam Gubernatoris Requisentii præjudicium apud *Sandium* spectare videtur *tit.* 3. *c.* 1. *§.* 7. *n.* 5. *pag.* 106. *edit. post. pag.* 99.
10. Absolute autem & mere hæreditarium Feudum illud est, quod datur alicui pro se & quibuscunque hæredibus, Rosenthal. *cap.* 2. *concl.* 35. Cravet. *consil.* 256 *n.* 3. *&* 8. Burs *consil.* 22. *n.* 21. Geil. *obs.* 154. *n.* 9. *& seq. lib.* 2. Hoc vero proprie hæreditarium dicitur Grass. §. *fideicomm. quæst.* 50. *num.* 2.
11. Cujus natura est jure hæreditario succedere, non tamen quoad Successores, sed etiam quo ad
12. succedendi causam & qualitatem, instar allodialium bonorum, titulo hæredis. Unde hoc feudum etiam pars hæreditatis dicitur, Geil. *d. obs.* 15. 4. *n.* 22. Hartm. *p.* 1. *quæst.* 1. *n.* 37. *lib.* 2. Eberh. Iunior *consil.* 50. *n.* 19. *vol.* 2. Gœdd. *consil.* 26 *n.* 222. *vol.* 4. Rosenthal. *cap.* 9. *concl.* 42. 2. *& cap.* 9. *conclus.* 9. *n.* 4. Et irrequisito Domino potest oppignorari, ita, ut hæc onera etiam soluto jure Vasalli maneant, Rosenthal *cap.* 9. *concl.* 16. *num.* 15. Unde de eo etiam potest Vasallus testari, &
13. Domini consensu non habet opus, Roland. a Valle *consil.* 42. *n.* 13. *vol.* 1. Rosent. *cap.* 7. *concl.* 6. *n.*
14. 1. *&* 5. Borscholt. *de feud. cap* 8. *n.* 6. Alienandi enim facultate concessa, includitur alienatio, quæ fit Testamento, Bald. *in c.* 1. *in principio in verbo dederis de feudo non habente propriam nat. feudi*, *ubi* Afflictus *n.* 2. Roland: *consil.* 3 *n.* 11. 12. 60 *& consil.* 42. *n.* 8. *vol* 1. Alex. *consil.* 189. *n.* 8. *vol.* 2. Curt. Sen. *consil.* 49. *n.* 72. *in fin.* Curt. Iun. *consil.* 4. *n.* 1. *versic. sed difficultas &c* Brunus *consil.* 78. *num.* 3. *& consil.* 59. *n.* 6. *relati a* Surdo *consil.* 213. *n.* 5.

Nec enim quicquam ab allodiali hæreditate differt, quam sola recognitione & fidelitatis præstatione, Rosenthal. *d. concl.* 6. *n.* 5 Ioannes Gœddæus *d. consil.* 26. *n.* 241.

Et quicquid sit de extraneo hærede; saltem satis constat inter Interpretes communiter (licet non desint, qui dissentiant) fœminas ex corpore primi acquirentis natas, in hæreditariis feudis succedere,
15. ut videre est apud Camillum Borellum *in summa decis. tit.* 34. *de feudis n.* 196. *n* 198. *nec non consil.* 56. *coni.* 2. Clarus §. *feudum quæst.* 9. Tiraq. *in tract. le mort saisit le vif. p* 4. *declar.* 1. *n.* 21. Cephal. *consil.* 389. *num.* 10. *vol.* 3.
16. Quod nunc porro confirmatur ex alio argumento, quod jam ultra tempus, de cujus initii memoria extare posset, nunquam visum, nunquam quod sciam, auditum sit, ullum agnatum remotiorem exclusisse in successione collaterali Filiam aut Fœminam proximioris gradus, quod tamen ex natura Feudi, non tantum recti & mixti, sed etiam præcise & proprie fœminei, fieri deberet. Nam
17. in Feudo proprie fœmineo, masculi excludunt fœminas non tantum pares, sed & propinquiores. Mastrill. *de tacit. & ambig. convent. lib.* 23. *tit.* 33. *n.* 13. *per text. in cap.* 1. §. *quod etiam Episcopum vel Abbat. n.* 1. § *fin. de successione feudi c.* 1. *de eo qui sibi vel. hæredib.* Zas. *p.* 8. *num.* 44. *&* Dd. *allegati a* Vultejo *de feudis cap.* 9. *n.* 49. *edit noviss. num.* 66. *post* Menoch. *consil.* 65. *n* 37. Et indubitatum dicit, Decius *consil.* 53. *n.* 1. *vol.* 2. Adeo ut si Vasallus duos relinquat filios, quorum uni sit filius, alteri filia; utroque filio defuncto, filia remota, solus admittitur superstes filius, *gl. in c.* 1. *similiter de Capitan. qui Curiam vendidit*, Laudens. *in c.* 1. *n.* 9. *de eo qui sibi & hæred.* Sonsbeck *pag* 9. *num.* 138. *versic rursum*: Vultej. 1. F. 9. *num.* 49. *edit nov. num.* 68.
18. In Feudo autem hæreditario succeditur ultimo morienti, in recto vero primo investito, Borellus *d. t.* 34. *n.* 296. 297. *&* 298. Tiraq. *de Retract. consang.* §. 2. *gl.* 1. *n.* 19. Ioseph Luduic. *decis.* 129. *n.* 37.

In hac vero Curia, nunquam ullus Vasallus id obtinuisse, doceri potest; de contrario vero constat,

stat, Dominos de Stirpe Gymmenich locum fecisse, Fœminis, in feudis Bornheim & Lufftelberg, quod certe nec illi, nec alii, in tota Dioecesi facile permissuri fuissent, si ulli in mentem venisset, Feuda Coloniensia esse recta, mixta vel proprie etiam fœminea, in quibus masculus remotior excluderet fœminam proximiorem, dico facile; alias enim contingere posset, quod quandoque in feudis parvi pretii, nonnulli jure suo cederent, quo casu obtinuit id, quod alias dicitur: Contra- 20.
hentes, a stylo Curiæ recedentes, sibi, non aliis præjudicare, *tot. tit. res inter alios actas. l. legem. l. bona fide l. potens C. de pactis l. legem. C. de donat. l. 7 §. quinimo ff. de pact.* Gœdd. *d. consil. 37. n. 1032.*

Solus videtur id tentare ausus Ferdinandus Scheiffardt a Bornheim, qui fratris sui filiam ex- 21.
cludere conatus, oleum & operam perdidit, repulsamque passus & nunc Dominus Walpott ab Olbruicken maritus filiæ, sine difficultate, de eo investitus reperitur, ut in effectu diserte fatetur ipsemet Syndicus Archiepiscopalis in Deductionali 65.

Ergo nec ipsa Curia vel Cancellaria Coloniensis, Feuda sua pro rectis, ex pacto & providentia, nec pro mixtis, nec pro mere fœmineis sed plane pro mere hæreditariis, in quibus proximior etiam Fœmina, ultimo defuncto Vasallo, non autem primo acquirenti succedit, habet & reputat, alias enim communiter traditum est, in feudo recto seu ex pacto & providentia, proximorem primi acquirentis, præferri proximiori ultimi possessoris, licet is huic sit remotior, Didac. Covar. *pract. quæst. 38. vers. sed ille &c.* Rubeus *in l. Gallus. §. quidam. n. 86 ff. de liberis & posthum.* Thomas de Marin *tit. 1. de feud. ex pacto n. 25. vers. ex hoc.* Tiraquel. *de retract. consan. tit. 11. gloss. 1. num. 19.* Ruin. *consil. 142. num 16. vol. 3.* Paris. *consil. 23. num. 263. vol 1. & consil. 121. num. 16. vol. 1.* Menoch. *c. 124. num. 42. vol 2.* Cald. *consil. 13. sub. tit. de feudis.* Ang. *consil. 110.* Zabarel. *consil. 124.* Quam sententiam difficultate carere dixit Surdus *consil. 305. n. 27. per textum in c. 1. §. fin. Ubi* Bald. *n. 2. de successione frat.* Andr. Geil. *obs. 154. lib. 2. n. 3. notatur in cap. 1. §. 1. de feud.* March. Alvarot. *in cap. 1. §. & quia vidimus n. 5. Ubi etiam* Præpol. *n. 68. qui feuda dare possint*, Corn. *consil. 47. vol. 4.* Decius. *consil. 239. n. 4.* Peregrinus *consil. 14 n. 4. & seqq. vol. 1.* Herman Vultejus *consil. 47. n. 2. & seqq. v. 4.* Idem juris obtinet in feudo mixto *per text. in cap. 1. de eo qui sibi & hæredib. &c.* Rolandus a Valle *consil. 23. vol. 1.* Bursat. *consil. 49. n. 59.* Menoch *consil. 104. n. 15 & consil. 158. n. 19. & consil. 226. n. 14. vol. 3.* Decian. *cons. 24. n. 70. vol. 1.* Cephal. *consil. 224. n 25. v. 2.* Surd. *consil. 104. n. 22. vol. 1.* Leonius *consil. 60. n. 8.* Alex. Raud. *consil. 34. n. 42. v. 1.* Vivius *decis. 528. n. 1.*

Quam autem absurdum sit, Feuda Coloniensia respectu Agnatorum, pro feudis rectis, mix- 22.
tis vel fœmineis, ad exclusionem hæredum sanguinis: in favorem vero Domini pro masculinis, ad inducendam aperturam haberi, judicet qui sedet in medio, cum una eademque res non deberet diverso jure censeri, *l. cum qui ades ff. de usucap. c. cognovimus 12. quæst. 2. c. cum in tua x. de decimis. c. qui circa n. x. de privileg.* Tuscus *tom. 3. conclus. 54.* Roseat. *c. 12. concl. 25. n. 10. per l. 3. §. 1. ff. de acquir. possess.*

Et licet diverso respectu diversimode succedendum esset, tunc potius magis cognatis, quam 23.
Domino favendum foret in dubio, non vero contra. Raphael Cumanus *per illum textum in l. puto ff. de jure fisci.* Sixtinus *consil. 11. n. 85.* Menoch. *præsumpt. 92. n. 6. lib 3.*

Generalis enim exclusio fœminarum in feudis, magis in favorem masculorum istius familiæ, 24.
quam Domini inventa & introducta est, Cævallos *communes contra communes quæst. 905. n. 65.* Meieres de Mancorat. *p 2. quæst. 60. n. 19.* Molina *lib. 3. n. 32. vol. 1. & respons. 31. vol. 2.* Decian. *resp. 40. v. 1. & respons. 31 vol. 2.*

Alias enim, si Domini commodum magis, quam Vasallorum quærendum essent, mansissent 25.
potius feuda in prima inventione, quando erant amobilia, deinde ad vitam tantùm unius personæ durarent, *text. in c. de iis, qui feuda dare possunt.* Mantica *d. lib. 23. tit. 5. n. 9*

Præterea, si Serenissimus Feuda Coloniensia, secundum jus successionis Longobardicum, ex Iure 26.
recti feudi metiri volet, efficiet, quod in feudis antiquis, Patruus & Patruus Magnus, excludet, non tantum filiam, sed & filium Vasalli ultimi defuncti.

Nam in feudo recto, secundum opinionem Feudistarum, succeditur primo Acquirenti, ut supra 27.
late probatum est, non ultimo defuncto, Iason. *consil. 9 num. 6.* Isernia *c. 1. §. hoc quoque num. 6. de success. feudi*, Carolus Kirchberg. *c. 3. discursus, n 51.* plures allegans, quam opinionem accurate examinat Sand. *d. tract. cap 2. §. 3. n. 6. pag. 224 & §. 5. & 6 pag. 253. 264. 265. & 266. num. 3. & 269.*

Ex quo facile colligitur, Feuda recta secundum consvetudines Longobardicas, a nostris mori- 28.
bus, esse antiquata, & penitus abolita.

Quare potius talis successio in hac Diœcesi nunquam creditur usurpata, vel admissa, sed e con- 29.
trario, omnis successio regulata, ex Iure Civili secundum propinquitatem ultimi possessoris, ideoque relinquitur, Feuda nostra mere esse hæreditaria, nulla Longobardica, nulla recta, quia illud
jus feudale hæreditariam successionem non agnoscit, ut notat Matth. de Afflictis *in præludiis feu-* 30.
dorum, n. 97. Hartm. Pistor. *lib. 2 quæst. 1. n. 2* Berlichius *p. 2. conclus 57. num. 8.* Sand. *d. comment. tit. 3. c. 2. §. 3. pag. 228. cum seqq nec non §. 4. per tot præsertim n. 12. & consequenter §. 5. & 6.*

numerus eorum Feudorum, quæ ex oblatione habent, imo vix talia his locis inveniuntur, ita ut à majore parte, hodie sumenda sit denominatio; admodum veritati est simile, quod Ecclesiastici, ex eo, quod in suis feudis à secularium rigore recesserint, & Fœminas eorumque liberos ad Feuda admiserint, pios Christianos ad offerendum propria allodialia, pro decore Ecclesiæ, ubi pericula expeditionum militarium non ita, ut apud Laicos erant frequentia, ad feuda invitaverint & pelle-
211. xerint; in quem finem proverbium, ex usu & observantia ortum, Krumbstab schleust niemand auß, &c. multum contulisse probabile est.

212. Successio itaque feudi regulatur secundum jus commune feudale, in expresse determinatis, ac feudistico jure cognitis, & in sua specie acceptatis, Præpositus *in c. 1. de gradibus succed. in feudo* Rubeus *consil. 63. n. 2.* Menoch. *consil. 498. n. 9.* ideoque ad nova, incognita & ignorata non est producenda.

Ineptum autem est, Feudistas Consuetudines Curiæ feudalis, quæ in mero facto consistunt, &
213. de novo recenter emerserunt, ex solis Scholis, & reliquiis Longobardici Juris reformare, regulare & deformare conari.

Hinc specialis decisio, hoc loco ex Jure Mediolanensi, quod talem novam speciem ignorat, frustra exspectatur, ubi ignorati nulla potest esse decisio.

Quæ ratio in Feudis Ecclesiasticis fortius militat, in quibus præ aliis secularibus, curvum ba-
214. culum Episcoporum, der Krumbstab, potestatem coarctatam Prælatorum designare, testatur Thomas Purpurat. *in l. Imperium n. 91. de Jurisdict.* Crusius *annal. Suevia. pag. 1. lib. 10. c. 14 & lib. 12. c. 4.* Knichen. *de pactis vestiturar. cap. 4. num. 33. & num 40. fol. 257. & c. 3 n. 6.* Philippus Matthæi *Marpurgens. consil. 26. lib. 2. n. 56 62. & 117.* Goedd. *consil 37. n. 754. 845. 46. 1067.* Vultejus *consil. 12 n. 43. vol. 4.*

Hinc concludo, Feuda hujusmodi impositicia, quæ ab aliis tota origine longe differunt, præ-
215. cipue in Feudis Ecclesiasticis, & nihilominus etiam in secularibus, atque adeo Imperatoriis, nunquam Domino aperiri, juxta Responsum Alciati *supra sæpius allegati*, *consil. 106. consil. 1. lib. 3.* lex enim vel dispositio generalis, restringitur ex ratione paticulari *l. cum Pater §. dulcissimus. ff. de legat. 3. l. si decerta C. de transact.* & ubi eadem militat ratio, par inferanda Iuris decisio, *c. unico §. 1. de allodiis.*

SUMMARIA TERTII FUNDAMENTI PARIUM CURIÆ.

1. *Post Investituras & stylum* Curiæ, *prius vicinorum usus, quam jus scriptum respiciendum.*
2. 6. 38 *In dubio consuetudo vicina consideranda, quæ communicationem consuetudinis operatur.*
3. *Vicini Coloniensium recensentur.*
4. *Monasterienses circa feuda humani & discreti.*
5. *Deploma Monasteriensium, ac declaratio discretionis circa feuda.*
7. 9. *Trevirenses vicini, an conformentur ad* Krumbstab? *quod sic.*
8. *Trevirenses privilegia magis exorbitantia, quam* Colonienses *prætendunt.*
10. *Episcopatuum finis præcipuus, animarum ad pascua, non armatorum ad prælia, deductio.*
11. *Ubi par ratio, ibi æqualis juris dispositio.*
12. 15. 19. *Feuda Trevirensia constant ex allodiis Vasallorum.*
13. *Iniquum est, Vasallos sanguinem & vitam pro Domino ponere, & eorum liberos ac filias bonis exui.*
14. *Exclusio fœminarum, conservationem filiarum magis, quam emolumentum* Domini *respicere.*
16. *Rariora non attenduntur.*
17. *A potentiori fit denominatio.*
18. *Feuda Trevirensia imaginarie empta.*
20. 27. *Colonienses cum Trevirensibus aliisq; vicinis, ab antiqua Lotharingia avulsi, mores feudales retinuerunt.*
21. *Historicis Testibus.*
22. 24. 26. *Bruno Archiep. Colon. factus Dux Lotharingiæ.*
23. Krumbstab ein Kruick.
25. *Comites Arensbergii dederunt Archiepiscopo Colon. jus gladii in urbe Colon.*
28. 30. 31. 32. *An a Regula Curvi Baculi Moguntini & Herbipolensis eximendi.*
29. *Exceptio firmat regulam in non exceptis.*
33. *Moguntini & Herbipolenses a* Carolo *Magno originem ducunt.*
34. *Sigillum Herbipolense.*
35. *Lex Salica derivatur a Seligenstat, aliis a Sala.*
36. 37. *Erlongus Episcopus Herbip. primus gladium sibi anteferri curavit, quod alii imitati.*
39. *Qualitas Feudalis magis à consuetudine facti quam scripta dependens facile mutatur.*
40. *Investitura & concessiones dubiæ, ab observantia interpretationem accipiunt.*
41. 42. *Observantia non debet necessario esse præscripta, quia est interpretativa.*
43 *Nec requirit scientiam superioris.*
44. 45. 46. *Probaturque per famam & documenta, quæ designantur.*
47. *Feuda per viam successionis translata*
48. 52. 53. *Per alienationem, ubi mulieres sæpe concurrunt in acquisitione, & cum clausulis hæreditariis.*

49. Per

Tertium Fundamentum, Parium Curiæ, Consuetudines Vicinorum, concordare cum Coloniensi, & observantiam pro Vasallis stare.

PORro, quod si etiam adhuc Curiæ nostræ Stylus, nos in hac causa deficeret; prout certissimis
argumentis non deficere, jam probatum est, tamen necdum ad rigidam illam dispositionem 1.
Iuris feudalis Longobardici, deveniendum esset, sed prius adhuc inspiciendum veniret, quid in Vicinis Provinciis, usu receptum esset, vel quid longa observantia obtinuisset, Vultejus *sæpe citato consilio 47. n. 31. late* Gœddæus *consil. 37. n. 759. vol. 4.*

Quando enim est dubium, an de Consuetudine alicujus Provinciæ, in recipiendis ad Feuda 2.
fœminis, appareat, videndum est, quid in Vicinia usu observetur *c. cum super eod. & c. cum olim x. de Censibus.* Castrens. *consil. 437. n. 2. vol 2.* Bursat. *consil. 161. n. 20.* Menoch. *consil. 228. num. 55.* Boër. *decis. 263. n. 9.* Cravet. *de antiquit. tempor. par. 4. num 53. & seqq. l. venditor, §. si constat ff. communia prædiorum.* Cravet. *consil. 94. n. 5. & consil. 118. n. 3.* Knichen *de vestiturar. pact. p. 1. c. 1. n. 50* Quales Coloniensium vicini sunt hoc loco Episcopatus Leodiensis, & Monasteriensis, ex Secula- 3.
ribus Ducatibus, Lutzenburgicus, Limburgicus, Iuliacensis, Geldricus, Clivicus & Montensis; de quibus, quod in iis Fœminæ a Feudis regulariter non arceantur, supra liquide doctum est, testis est in his terminis Iohannes Gœddæus *consil. 37. num. 794. 795. & n. 858. vol. 4.*

Monasterienses Episcopi discretionem & humanitatem suam, expresso diplomate, Vasallos suos 4.
cohonestarunt, ut refert Fredericus a Sande *dicto Comment. cap. 3 §. 2. n. 7.* cui adstipulatur Paulus Wehenerus *in suis observationib. sub lit. F. in verbo* Fuldische Lehen, Erb oder Weiber-Lehen, *&c.* Schrad. *tom. 1. consil. 12. & consil. 14. n. 229.* Illud diploma refertur his verbis.

Bona, quæ a nostra Ecclesia recognoscuntur in feudum masculinum, vel ministeriale per successio- 5.
nem hæreditariam, permittimus ad filias, si non fuerint alii, sicut ad filios, nec aliqua hujusmodi bona occupabimus, nisi ea primitus nobis a Paribus nostris ac Vasallis fuerint adjudicata, nec ea tunc ultra annum & diem retinebimus, & si infra illud tempus, nec masculini nec fœminini sexus hæredes comparerint, tunc illa bona alicui personæ ad hoc habili conferemus, & nequaquam nobis reservabimus, vel mensæ nostræ applicabimus, Anno 1555. Dominica esto mihi.

Vicinitas autem operatur communicationem, & Consuetudinis extensionem, text. *in cap. super* 6.
eod. x. de Censibus. Gœddæus *d. consil. 37. vol. 4. n. 751. & 1150.* Knichen. *d. c. 1. n. 50.* Castrens. *consil 437. sup. dictis n. 2. vol. 4.* Cravetta *consil. 118. n. 3.* Bursat. *consil. 161. n. 20. Idem* Cravetta *de antiquit. tempor. 4. n. 53. & seqq.* Menoch. *consil. 228. n. 55.* Boerius *decis. 263. n. 9.*

Et quia sola inter omnes Vicinas Provincias, Diœcesis Trivirensis, quæ ab Austro attingit Co- 7.
loniensem, restat, de qua dubium esse possit, utrum in illa proverbium, Krumbstab schleust niemand aus, obtineat, quamvis ego, sententiam istam, in hoc loco invitus moveo, tamen ne vel tantillus scrupulus remaneat, ac etiam, quia Trevirensis simile, imo multo exorbitantius privilegium præ- 8.
tendit; hoc loco vicinos istos præterire nequeo, quin quid sentiam, ad scribam, aliorum tamen judicio salvo.

turam præ omnibus aliis Feudis Ecclesiasticis, Frumbstabische lehen, retinuerint, teste *locupletissimo* Joanne Gœddæo *citato consil.* 37. *n* 754. 755. 857. *& seqq. ac alibi passim.*

Nec dissentiunt Historici, nam inprimis Chronicon Coloniense (sub Wigfrido 24. Episcopo 21.
Coloniensi, & sub Ottone Primo fol. 128. §. wie Lottringen das hertzogthumb, und durch wen an das Bisthumb von Cöllen ist kommen, quo loco narrat, quod Imperator Otto Magnus, devicto Gilberto, ultimo Lotharingiæ Duce, cum consensu Principum Imperii Ducatum Lotharingiæ, Germano suo Brunoni Archiepiscopo, der vorhin pflag zu gebrauchen einen stab mit einer krucken, 22.
deinceps judicaret & pugnaret gladio, & sese Archiepiscopum simul & Ducem Lotharingiæ indigi- 23.
taret.

Sic Petrus quoque *Divæus*, eundem Brunonem inter Duces Lotharingiæ numerat *lib. 6. rerum Brabanticarum* circa finem.

Nec abnuit Kyriander *in d. commentario par.* 13. *pag.* 106. quando dicit, tales præfectos, habuisse omnes pene liberas & regales urbes, præsertim Regni Lotharii: Coloniæ Agrippinæ Comites erant
Aresburgii vel Arnsbergii; nam in ipsius Urbis Annalibus proditur, gladii potestatem & Præfectu- 25.
ram Justitiæ, sicut adhuc per Episcopos ibidem amplissime exercetur, &c. cessione Comitum, ad Archiepiscopos venisse, & *part.* 10. *pag.* 55. Brunonem Archiepiscopum mox ab interitu Conradi,
Universæ Lotharingiæ Ducatum accepisse, nisi verius sit, quod Regino annotat in Anno Christi 953. 26.
Brunonem, tunc Archiepiscopum Coloniensem, & totius Regni Lothariensis Ducem factum, Regnum una cum Episcopatu suscepisse.

Huc etiam Dn. *Rosentalium* in suo consilio feudali pro hæredibus de Reinßheim respexisse non 27.
ambigo, quando in prima ratione decidendi *n.* 7. augurátur ex historicis, Feuda quæ infra Mosellam sunt, & olim ad Regnum Austrasiæ & Lothariæ pertinuerunt, rigorosæ masculinitatis Consuetudini non esse subjecta.

Quod si vero quis ab hac Regula proverbiali, Krumbstab schleußt niemand auß, Archiepisco- 28.
patum Moguntinum & Herbipolensem Episcopatum excipere voluerit, id ei per me licet; nec multum repugnabo, quia talis exceptio, Regulam in non exceptis firmiorem ac catholicam reddet
l. nam quod liquide §. fin. primo respons ff. de pœnu legat. l. quæsitum §. idem respondit & ibi gl. in verbo 29.
non potest ff. de feudo inst. legato c. 2. *x. de conjugio leprosorum.*

Maxime, quando illud ipsum singularibus, atque reliquis non ita communibus rationibus nisi 30.
videtur, quarum una esse potest, quod isti Principatus in Jura Laicorum Principum, Juri com- 31.
muni Feudali assuetorum, nempe Regum & Ducum Franciæ orientalis, vel Franconiæ successerunt:
altera, quod isti Episcopatus non tantum jura Feudalia Imperii & Mediolanensia recepisse, sed & 32.
tenacius continuasse videntur, ideoque non est in disparitate rationis, ab aliis trahendum ad consequentiam & in argumentum.

Nam Petrus Bertius in Commentariis rerum Germanicarum refert, in Herbipoli Sanctum Bo- 33.
nifacium Archiepiscopum Moguntiacensem, ope Pipini & Caroli Magni, Ecclesiæ junxisse Ducatum Franciæ, eoque fieri, ut utrumque sit Præsul Herbipolensis, Episcopus, inquam, & Dux Civilis. Itaque in sigillo suo illum habere, Herbipolensis Stola & ense judicat sola, vel ut ponit Sebastianus Munster *lib.* 5. *Cosmographiæ cap.* 331. Herbipolis sola, judicat ense & Stola. Andr. Kni-
chen *de sublimi territorii Jure cap.* 4. *n.* 243. *alias* 206. Unde & lex Salica à Selingstat, originem 35.
& nomen traxisse, nonnullis creditur, licet alii diversum sentiant, & ab aula quam Saal vocamus, derivari velint. Hondius autem in parvo Atlante, à quodam Salgasto, ex Regni Proceribus deduci vult, mihi *pag.* 190. *in Descriptione Galliæ.*

Et quamvis posterioribus temporibus, tam Colonienses Archiepiscopi, quam Episcopi Leodienses, gladii potestatem & ceremoniam quoque nacti sunt, tamen quia illi Lotharingis, ut dictum, successerunt, non est mirum, si eorum etiam mores in successione feudi retinuerunt.

Primus enim Erlongus Wirtsburgensis Episcopus, evaginatum gladium sibi præferri curavit, quod cum æmularetur Bremensis, Adrianus Pontifex, Abbati Campodunensi privilegium dedit, ante meridiem missas celebrandi, post meridiem juridicundo præsidendi. Knichen *dicto loco n.* 254. *&* 262. Attamen Herbipolenses Vasalli fruuntur aliquibus singularibus gratiis, qualis est, quod Feuda dimidiotenus, sine Domini consensu alienare possint. Rosental. *cap.* 5. *conclus.* 58. *n.* 46.

Observantiam itaque atque Consuetudinem, tam hujus quam Vicinarum Provinciarum, in 38.
materia feudali spectandam esse tradunt. Bald. *in l.* 2. *ff. de fideicom libertat.* Alexand. *consil.* 55. *n.* 3. *vol.* 2. Menoch. *præsumpt.* 98. *n.* 8. *lib.* 3. *& consil.* 65. *n.* 6. Purpur. *consilio* 367. *n.* 77. *text. in c.* 1. *ubi Dd. de feudi cognit. c.* 1. §. *& quia videmus, de his qui feud. dare poss.* Wesenb. *consil.* 74. *n.* 25. Menoch. *consil.* 104. *num.* 13.

Cum enim omnis qualitas & natura Feudorum à Consuetudine potissimum dependeat, non 39.
mirum, Feudi naturam generalem, à Jure feudali scriptam, sæpius mutari, per tradita à Bald. *dict.* §. *& quia videmus.* Natta *consil.* 35. *n.* 3. *& consil.* 600. *n.* 19. Corn. *consil.* 97. *n.* 7. *vol.* 1. Paris. *consil.* 13. *n.* 75. *vol.* 1. Decius *consil.* 218. *n.* 9. *& consil.* 634. *n.* 8.

Investituræ enim & concessiones dubiæ, ab observantia accipiunt interpretationem & decla- 40.

M 2 rationem

rationem Bald. *in d. l. 2. §. quibus C. de fideicom. libertat.* Menoch. *consil.* 65. *n.* 60. *&* *consil.* 598. *n.*
2. Paris. *consil.* 22. *n.* 24. Franciscus Betius *consil.* 101. *n.* 47. Purpur. *consil.* 367. *n.* 77.
41. Quæ observantia tam est privilegiata, ut non requiratur eam esse præscriptam, quia non est
42. inductiva, sed interpretativa actus præcedentis, unde dicitur, quod in Consuetudine interpretati-
va, non requiritur præscriptio, sed sufficit sic aliquo tempore esse observatum: Castrens. *consil.*
174. *in fin. vol.* 1. Aretin. *consil.* 11. *n.* 5. Corneus *consil.* 133. *in fin. vol.* 1. Natta *consil.* 106. *n.* 26.
vol. 2. Cravetta *consil.* 118. *n.* 2. *vol.* 1. Menoch. *consil.* 49. *n.* 21. *&* *consil.* 165. *n.* 7. Hermannus
Vultejus *consil.* 16. *n.* 46. *vol.* 4.
43. Nec opus, ut superior hanc observantiam sciat, modo non contradicat, Bart. *in l. de quibus ff.
de legibus. ubi* Jason *n.* 30. Vultejus *consil.* 33. *n.* 78.
44. Et probatur per solam famam, Regner. Sixtinus *consil.* 11. *vol.* 2. *n.* 18. huc facit *l. quis sit fu-
gitivus §. apud Labeonem, & l. quod si nolit. §. quia assidua ff. de ædilit. edicto. c. nisi essent x. de præbend.*
Quod autem in hac Diœcesi à 300. Annis in feudorum successionibus (de quibus hoc loco
45. potissimum disputatur) observatum fuerit, id pluribus Documentis, ad acta productis, & amotis
impedimentis ex adverso causatis, porro producendis, tam in genere, quam in singulis individuis,
ulterius in posteriore parte sub calcem (si divinitas vitam & gratiam largiri dignata fuerit) cla-
rescet.
46. Interea vero Extractus, in usum posteritatis, & hujus causæ, sub proverbio, krumbstab
schleust niemand aus, typis publicatus in Indice & Catalogo, supra, in secundo Parium funda-
mento expressim prolixius specificatis, tota serie demonstrant, quo pacto, & quoties feuda Colo-
47. niensia, partim via successionis muliebris, ut sub n. 1. 2. 3. 5. 6. 11. 12. 15. 17. 20. 21. 22. 23. 28.
29. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 39 44. 46. 47. 48. 49. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 58 59. 61. 63. 66. 69. 72.
48. 74. 76 78. 79. 80. 81. 82. 85. 86. 87. 89. 91. 93. 95. 106. partim via alienationis (sæpe inscio
Domino factis, tamen postea confirmatis) n. 13. 14. 17. 18. 19. (ubi expressim vigore Consuetudi-
nis) 37. 42. 45. 47. 60. (ubi iterum in vim Consuetudinis) 62. 64. 66. 68. 69. 71. 77. 78 100.
49. Item in centuria secunda num. 47. in actis verò num. 339. & num. 40. in actis 332. Imo etiam per
viam Retractus per cognatos ex linea fœminina conjunctos, sciente & patiente Principe, n. 45. In
50. actis num. 72. & 73. Item num. 334. partim via Pactorum Nuptialium, Dotium ac Donationum
propter nuptias. n. 3. 5. 6. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 61. 67. 68. 69. 72. cum approbatione Domini, uff
ein Morgengaab cum transfixis Principis. Item 73. 74. 92. 93. 94. 96. 97. 98. & ex centuria se-
cunda num. 47. in actis n. 339. &c. in alias familias translata sint, ac Dominum Feudi ab apertione
51. ejusdem excluserint. Dominus enim investiendo mulieres, & ab iis causam habentes, de jure suo,
si quod habuit, remisisse videtur. *Feudistæ in cap. 1. quæ fuit prima causa ben. amitt & c. 1. quo tem-
pore miles*, Hypolit. Riminald. *consil.* 355. *n.* 13. *lib.* 4. *&* *consil.* 513. *n.* 81.
Alias enim feudum in dotem sine Domini consensu datum committitur, nisi per Consuetudinem
salvetur. D. Rosent. *c.* 9. *concl.* 8. *n.* 1. *& seqq.*
Quo loco singulariter notandum, quod licet alias Pater, in Castrensi peculio, (quale est Feu-
dum maternum Filii) usum fructum non habeat, in Ducatibus tamen Juliacensi, Clivensi, Mon-
tensi & Archiepiscopatu Coloniensi, teste locupletissimo *Rosenthalio*, illum habeat. Rosent. *de feud. cap.*
10. *concl.* 6. *n.* 4. Item notat *Referens Testamentis feudales Syntagmate* 4. *decis. Cameræ in* 2 *responso. n.*
239. Usumfructum feudorum, ad demortuorum fratrum relictas viduas, ex Curiæ Consuetudine
devolvi, quod est evidentissimum argumentum, Feuda Nostratia, procul omni dubio esse pro-
miscua.
Quod confirmatur ex actis hujus causæ ex articulo 61. Elisivorum, junctis articulis 124. &
125. Deductionalium, ubi Mater Rutgeri Velbrucken, Maria von Lutzenradt, post mortem filii
sui, feudum Hæreditarii Camerarii obtinuit, quæ ex possessorio à Syndico Archiepiscopali allegato,
nullum colorem prætexere potuisset, nisi Consuetudo promiscuæ successionis fuisset notoria.
52. In hisce itaque Feudis etiam plurima reperiuntur, in quibus fœminæ concurrunt, in acquisitione
& emptione, atque sic illarum personæ ad successionem qualificantur. Wesenbecius *consil.* 281. *n.*
36 71. *&* 94. Vultejus *de feud. c.* 9. *n.* 40. *noviss.* 46. *c.* 1. *de feudo fœmina.* Mantica *lib.* 23. *de tacit.
& ambig. convent. tit.* 15. *num.* 14. *&c.*
53. Plurima enim habent expressim, clausulas potestatis alienandi, & similes, quæ important qua-
litatem feudorum hæreditariorum *in c. de feud. non habente propr. nat.* Decian. *consil.* 58. *n.* 36 *&* 55.
lib. 1. Feudum enim rectum & alienabile esse, sunt contraria. Hieronymus Gigas *consil.* 5. *n.* 9.
Menoch. *consil.* 61. *n.* 24. Knichen *de vestit. pact. p.* 1. *c.* 2. *n.* 93.
54. Quinimo Feudum, quod pacto vel Consuetudine est alienabile, transit ad quemcunque *Suc-
cessorem* etiam singularem, Guilhelm. Benedict. *in cap. Raynutius in verbo, uxor. vers.* 5. *decis.*
5. *de Testamentis.* Roland. à Valle *consil.* 2. *n.* 19. *&* *consil.* 41. *n.* 26. Burs. *consil.* 40 *n.* 13. Guido
Papæ *consil.* 214. *n.* 7 Goddæus *d. consil.* 37. *n.* 1168. *&* *n.* 1174. Intriglio lus *quæst.* 39 *n.* 107.
Flamin. de Rubris *consil.* 20. *n.* 73. Cavalcan. de Brachio Regio *p.* 1. *n.* 237. *& seqq.* Rosent. *c.* 9.
concl. 39. Zuchard. *consil.* 75. *num.* 53. Nam feudum concessum pro se, & quibus dederit, etiam
absque consensu Domini alienari potest. Fachinæus *lib.* 7. *controvers. c.* 82.

Res

Res autem semel alienabilis, perpetuo præsumitur alienabilis, *c. 2. de feudis.* Caldas *de renovat. Emphyt. quæst.* 11. *n.* 30 Cævallos *communes contra communes quæst.* 897. Scaccia *de appellat. quæst.* 17. *limit.* 47. *memb.* 1. *num.* 121. Gozadin. *ad reg.* 8. *Cancell. gl.* 6. *n.* 194. Joannes Franciscus Leo *in Thesauro fori Eccles. part.* 1. *c.* 18. *num.* 3. Intrigl. *de feud. cent.* 1. *quæst.* 39. *num.* 14. Alvarott. *c.* 1. *num.* 2. *versic. sed aliam, &c. de beneficio fœmin.* Schraderus *consil.* 14. *n.* 193. *vol.* 1. *c.* 1. *de his qui sibi & hæred. &c.* Thessaurus *decis.* 227. *n.* 8. Ferret. *consil.* 87. *n.* 18. *vol.* 1. Anchor. *consil.* 174. *n.* 1. Isernia *c.* 1 *n.* 8. *Episcop. vel Abbat. &c.* Surdus *consil.* 317. *num.* 23. *lib.* 3. 55.

Et Feudum semel transmissibile, semper manet transmissibile, Zuchardus *consil.* 35 *num.* 55. 56. etiam per unum actum. Andreas Knichen *de vestit. pact. par.* 1. *c.* 5. *n.* 337. *& seqq. & p.* 1. *cap.* 5. *num.* 44. *&* 48. Vultejus *consil.* 12. *num.* 20. *&* 22. *vol.* 4.

Fœminæ enim in antiqua investitura specialiter comprehensæ, admittuntur, etiamsi in posterioribus earum non fiat mentio. *cap.* 1. *de success. feudi.* Mantica *de tacit. & ambig. convent. lib.* 23. *tit.* 15. *n.* 14. 57.

Ac Fœminæ Feudorum sunt capaces, quando inveniuntur aliquando investitæ (uti in prima centuria Frumbstab, sæpissime constat) nam tunc alteratur Feudi natura, & fit Feudum anomalum, *d. c.* 1. *de feudo non habente propriam feudi naturam.* Wesenb. *d. consil.* 181. *n.* 93. Garzonius *de fœminis ad feuda recipiend. n.* 121. Joannes Gœddæus *consil.* 37. *n.* 734. *& seqq. & n.* 1143. *versic. Sexto refutantur.* 58.

Qualitas enim adveniens enti, mutat illud in diversam naturam & speciem, licet non mutet substantiam *c. cum Martha §. quæsivisti x. de celebratione missarum c. statuimus de electione in* 6. Menoch. *consil.* 35. *n.* 15. Hypolytus *sing.* 520. *qualitas, &c.* Surdus *decis.* 2. *& consil.* 321. *n.* 12. Menoch. *remed. recuper.* 6. *n.* 8. Brunus *de augmento* 3. *quæst. princip. n.* 7. Card. Tuschus *tomo* 1. *lit. A. concl* 82. *num.* 12. *&c.* 59.

Dominus vero consentiens Vasallo dotanti filiam de feudo, mutat feudi naturam, & fit novum feudum, Mantica *de tacit. & ambig. conventionibus lib.* 23. *tit.* 3. *n.* 25. Et Dominus ad benevolentiam, qua semel usus est, astringitur, de quo infra videnda, quæ 5. fundamento, numeris 15. 16. & multis sequentibus adferuntur. 60.

In tali enim alteratione succedit Fœmina in feudo, contra primævas Investituras, quandoquidem investitura prior declaratur per investituram posteriorem. Decian. *consil.* 58. *n.* 60. *vol.* 2. 61.

Quamvis autem stante hac observantia, non sit magnopere laborandum de probanda Consuetudine, tamen sat superque eadem hactenus est probata, quia notorietas Consuetudinis, probatur inspectione plurium instrumentorum, Tiberius Decian. *responso* 48. *n.* 132. *& responso* 51. *n.* 88. *vol.* 2. Vultejus *consil* 46. *n.* 26. *vol.* 4. Cravetta *de antiq. tempor. par.* 1. *§. ampliatur n.* 16. *Idem* Cravetta *d. consil.* 134. *n.* 9. Curtius Junior *consil.* 106. *num.* 5. *in fine.* Angel. *in l. vetustissimam C. de jure Dominii impetrando.* Wesenb. *in parat. ff. de legibus n.* 9. Socin. Jun. *consil.* 93 *vol.* 1. Bart. & Jason. *in l. de quibus ff. de legibus.* Bald. *ad l. fin. C. ad Vellejanum.* Marantha *disput.* 2. *num.* 30. 62.

Etsi unius famosi de provinciæ, in qua versatur, Consuetudine attestantis Doctoris testimonio creditur. Gabrielius *lib.* 1. *de probat. concl.* 4. *n.* 4. Vivius *commun. opin. lit. D. opin.* 20. Mynsinger *observat.* 96. *centur.* 5. Mascard. *de probat. concl.* 426. *n.* 19. *vol.* 1. Curt. Jun. *cons.* 60 *n.* 5. *vol.* 1. Bursat. *cons.* 43. *n.* 13. *vol.* 1. Grat. *cons.* 17. *n.* 18. *& plures quos allegat.* Vult. *d. cons* 46. *n.* 32. *vol.* 4. *Item* Knichen *de vestit. pact. p.* 1. *c.* 1. *n.* 51. *&* 52. *alias n.* 45. licet sint etiam, quibus hoc non satis arrideat, nisi sub distinctione, quæ huic particulari non nocet. Rosental. *cap.* 9. *concl.* 7. *n.* 6. Quanto magis creditur *Rosentalio, Sandio, Gœddæo, Fichardo, Wesenero, Knichenio & toti Facultati Juridicæ, in Metropolitana Colonia*, atque ipsi demum Archiepiscopo Ernesto, 64. qui annis 29. eundem hunc Archiepiscopatum gubernavit, cui in tam solemni legatione, notorietatem alleganti, credendum est, cujus testimonio sine pudore ac læsione verecundiæ, contradici 65. non potest, sicuti nec Syndicus quidem Archiepiscopalis hactenus contra illud publice & aperte hiscere ausus fuit.

Maxime cum tanta solennitas non requiratur in Consuetudine jam introducta, probanda, 66. quanta in introductione requiritur, Aymo Cravetta, *consil.* 73. *n.* 32. Gœddæus *d. consil.* 37. *n.* 844. Jas. *consil.* 46. *vol.* 2. Decianus *responso* 96. *num.* 8. *vol.* 3.

Nam cum Consuetudo jam introducta & formata, sit jus, alia probatione opus non habet, quam quod jus jamdudum est. At si de introductione, qua, an jus fieri incepit, aut jus fieri possit, quæstio fuerit: quia Consuetudo est facti, *c.* 1. *in verbo, quia in facto consistit, de confess. in* 6. 67. *gl. in l.* 1. *quæ sit longa Consuetudo.* Burs. *consil.* 360 *n.* 29. Decianus *resp.* 5. *n.* 42. *vol.* 1. *& resp.* 62. *num* 24. *vol.* 2. *Zas. in d. l. de quibus ff. de legibus n.* 3. tunc merito plene probanda est.

Unde sequitur meras illas ratiocinatiunculas, quas Syndicus Archiepiscopalis, suis Deductionalibus articulis, subarticulo 135. de actibus ad introducendam Consuetudinem, & animo illam inducendi, movere nititur, in ventum abire & evanescere; cum hoc loco de Consuetudine jam dudum introducta, & 300. annis usu recepta, & usque ad invasionem vel occupationem Castri Reinsheim, continuata, agamus.

 Acce-

68. 69. Accedit his, quod Constitutiones Feudales, excludentes fœminas à paterna feudi successione, maxime in defectu masculæ prolis, in quam omnis favor, magis quam in Dominum inclinat, sunt mere odiosæ & nullo favore aspersæ. *text. in d. l. maximum vitium C. de liberis præteritis & l. 1. C. unde vir & uxor.*

70. In dubio enim inter Dominum & Vasallum, pro Vasallo potius, quam pro Domino pronunciandum, Raphaël Cumanus *in l. puto, per illum textum ff. de jure fisci.* Ang. Aretin. *in l. sciendum ff. de appellat. recipiend.* Henrichman. *consil. 1. n. 29. lib. 2. & consil. 489.* Menoch. *præsumpt. 92. n. 6. lib. 3.*

71. Et generaliter juris est, quod concessione aliqua facta, si agatur de præjudicio Principis concedentis, & commodo ejus, cui concessio facta est; in dubio late interpretatio fieri debeat, contra concedentem, qui legem apertius dicere potuisset. *l. veteribus ff. de pactis l. inter stipulantem §. 2. ff. de verb. oblig. & l. si semper in obscuris ff. de reg. Juris & plures allegati à* Reguero, Sixtino, *conf. 21. n 84. vol. 2. Ubi ex* Cephalo *conf. 369. n. 78. addit.* liberalitatem Principis tendere ad augendum non diminuendum (minus auferendum) *per leg. finalem C. de præpositis agentium in rebus lib. 12.* Bru-

72. nus *tr. de diminut. concl. 6. vers. idem etiam.* Cum quælibet res facile ad primævam suam naturam redeat, *c. ab exordio, distinct. 35. l. si unus. §. pactus ne peteret ff. de pactis.*

73. Facillime itaque introduci potuit Consuetudo Juri communi & rationi naturali conformis, contra rigorem exorbitantis Juris feudalis, in favorem potius fœminæ, à primo acquirente descendentis contra Dominum, in quo omnis ratio conservandæ familiæ masculinæ cessat.

74. Feudalis enim Constitutionis finis non est, impinguatio Domini, sed servitium & fidelitas, à parte Domini, defensio, & conservatio familiarum à parte Vasallorum, ut patet ex definitione feu-

75. di, *quam tradit* Schraderus *de feudis.* Quod sit contractus nominatus stricti Juris, in quo Dominus utile dominium rei immobilis, vel æquipollentis, alteri & hæredibus illius masculis, perpetuo & gratis, investitura interveniente, ea conditione, ut is ipsi ad fidelitatem præstandam, & ad servitia honesta & possibilia præstanda, obligetur. concedit Schraderus *p. 2. cap. 2. in principio,* à qua definitione non multum recedit Rosental. *in suo responso in causa* Reinsheim, *in prima ratione dubitandi, in principio,* & Julius Clarus *§. feudum quæst. 4. post* Molin. ibidem allegatum, & fundatur *in cap. unico. In quibus causis feudum amittatur §. in primis vers. hujus autem generis.*

Attamen, quia ista Schraderi definitio est feudo recto, tantum accommodata, & sic angustior definito, idcirco nostræ disputationi magis convenit, quam Dominus Rosentalius suo laudatissimo operi præfixit. Feudum esse beneficium, quod ex benevolentia ita datur alicui, ut proprietas rei immobilis beneficiatæ, seu in Feudum datæ, penes dantem remaneat, Ususfructus verò illius ita ad accipientem transeat, ut ad eum, hæredesque ejus masculos aut fœminas, si hoc actum (adderem vel consuetum est) in perpetuum pertineat, ad hoc, ut ille, & ejus hæredes, fideliter Domino serviant, sive servitium sit determinatum, sive non.

76. Ex communiore autem Doctorum sententia, tantum quatuor in præscribenda Consuetudine requiruntur, nimirum, ut sit legitime præscripta, frequentia actuum, ac etiam tacito populi consensu confirmata, & sit rationi consentanea. Mynsing. *obs. 41. cent. 6.* Geil. *lib. 2. obser. 31.* Hermannus Vultejus *consil. 33. n. 63. vol. 1.* ubi longum tempus decem annorum sufficere asserit, *per l. diuturna ff. de legibus. instit. de usucap. in princ.*

77. Introducenda autem Consuetudine, nec titulo, nec bona fide opus est. Wesenb. *in paratit. ff. de legibus. n. 9. ubi* Jason *n. 84.* Vultejus *d. consil. 33. n. 67.* Nec opus, ut superior sciat, modo non contradicat. Bal. *in d. l. de quibus* Jason & Vultejus *dd. locis.* quæ omnia hoc loco demonstrata esse, ex superioribus constat.

Quia igitur ex dictis manifestum evadit, observantiam Curiæ Coloniensis, Consuetudini omnium Vicinarum Curiarum præsumi, ac esse persimilem, cum nihil in contrarium adferri possit, in quo hac in parte discrepent. At verò in Provinciis Vicinis hactenus, ante litem hanc motam, sine contentione regulariter (de quo solò hoc loco disputatur) Fœminæ earumque hæredes, ac filii, ad feuda admitti solitas esse, jam probatum est; Efficitur Pares ac Vasallos hujus Curiæ, intentionem suam, argumento Viciniatis, sufficienter implevisse.

SUMMARIA QUATRTI FUNDAMENTI.

1. 2. 6 8. Reinsheim *feudum mere hæreditarium esse probatur per sententiam.*

3. *Regulariter alias in feudo nemo succedit, qui ab Acquirente primo non descendit.*

4. *In feudo mere hæreditario succeditur sicut in allodialibus.*

5. *Tam quoad successionem, quam alienationem.*

7. *Sententia contra jus Constitutionis lata, est ipso jure nulla.*

9. *Gubernator Belgii Requisentiis judicavit Feuda Coloniensia hæreditaria.*

10. 11. 12. *Quid sit feudum mere hæreditarium?*

13. 14. 36. *De eo potest Vasallus absque Domini consensu testari.*

15. *In eo sine dubiò succedunt cujuscunque sexus de-* (*scendentes.*

16. 21. *Nunquam hodie excluditur Filia.*

17. 19. *In feudo proprie Fœminino, tamen mas-*

culus remotior, excludit fœminam proximiorem, secus in Curia hac

18. 27. In feudo hæreditario succeditur ultimo defuncto, in recto, primo acquirenti.

20. Contrahentes à stylo Curiæ recedentes, sibi non aliis præjudicant.

22. Absurdum est, Feuda Coloniensia respectu Agnatorum pro impropriis; Domini vero contemplatione, recta habere velle.

23. Res eadem non debet diversa jure censeri.

24. 25. Agnatis magis quam Domino in dubiis favendum.

26. Jure Longobardico excluderet Patruus Magnus, tam Filium quam Filiam, si primo acquirenti succedendum sit.

28. 29. Ergo Feuda Longobardica nobis antiquata vel nunquam recepta sunt.

30. Quia hæreditariam successionem non agnoscit Jus Longobardicum.

31. Erblehen ad quosvis hæredes transit.

32. Moribus Germaniæ Feuda in dubio, præsumuntur hæreditaria, secundum plerosque.

33. 34. Facultas testandi convincit Feuda nostra, mera esse hæreditaria.

35. Feudum non mere hæreditarium, ne uni filiorum quidem assignari potest.

37. 39. 40. 41. 42. Testamenta per Vasallos facta, recensentur.

38 Dominus potest ratificare Vasalli testamentum, in præjudicium suum, non autem cognatorum.

43. 44. 45. 46. Hæreditariam qualitatem probant tot alienationes adductæ.

47. 48. Similiter Dotes & Donationes propter nuptias.

49. Quod alias feuda recta non ferunt.

50. 51. 52. 53. Coloniensia Feuda ex Vasallorum bonis sunt recognita, ideo hæreditaria & transmissibilia.

54. 55. Clausula Hæreditaria, alienationibus inserta, convincunt qualitatem hæreditariam.

56. Idem arguitur inde, quod Vasalli, decessorum debita solvere cogantur.

57. Feudum hæreditarium unde nominetur.

58. 59. 60. 61. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 76. 78. 79. 80. 81. 84. 85. 86. 87. Quæritur, an in hæreditariis feudis simul cum masculo succedat Fœmina.

62. Regulariter Fœmina à pari masculo excluditur.

75. Fœmina quamvis per Investituram cum masculo concurrere posset, tamen potest Consuetudine excludi.

77. Fœminas, potius concedendum est, ad successionem cum mari concurrere, quam Dominum Fœminam excludere.

82. Judex sine exceptionis probatione, contra Regulam judicans, facit litem suam.

83. Favori pro se introducto, quilibet potest renunciare.

Quartum Fundamentum Parium Curiæ, &c. quod Feuda Coloniensia sint mere Hæreditaria.

QUarto possunt se fundare Vasalli, quo ad Successionem Fœmineam in feudis, ad exclusionem Domini (quæ sola in Controversiam venit) ex eo, quod supra ex sententia contra Orsbeck, in causa Reinßheim lata, necessario sequatur, Feuda Coloniensia esse mere hæreditaria, & ad quemcunque hæredem, etiam extraneum devolvi, quando fratri uterino feudum illud adjudicatum fuit, 1.
quod alias in feudo recto, vel etiam mixto fieri nequaquam potuisset, ut habet communis opinio, teste Hermanno Vultejo *consil. 33. n. 45. & seqq. vol. 1. consil. 47. vol. 4. n. 10. post.* Marian. Socin. 2.
consil. 103. n. 28. vol. 2. Tiberius Decianus *consil. 58. n. 30. & seqq. n. 5. vol. 2.* Mozz. *de substantia feudi n. 95.* Jason *in preludiis feudorum n. 47.* Socin. *consil. 72. n. 13. vol. 1.* Gravetta *consil. 756. n. 8. vol. 2.* Julius Clarus §. *feudum quæst. 9. n. 2.* Andr. Gail. *obs. 154. n. 9. lib. 2.* Curt. Jun. *de feudis p. 3. membro 2. de success. mascul.* Bursat. *consil. 22. n. 2. vol. 1. & consil. 76. n. 7.* Molinens. *in Apostilla ad Alexandrum consil. 30. n. 1.* Kirchovius *cent. 2. commun. opin. concl. 94.* Borcholt. *de feudis c. 8. n. 76.* Grassus *receptar. sententiar. & c. §. hæreditas, quæst. 37. n. 10. & in §. legatum, quæst. 26. n. 21* 1. Rosenthal. *in Synopsi feudali c. 7 n. 133.* Bald. *in c. in præsentia n. 20. x. de probat.* Afflictus *in c. 1. §. in generali n. 7. si de feudo defuncti.* Alex. *consil. 195. n. 4. vol. 6.* Gozad. *consil. 6. n. 45. & consil. 57. n. 22.* Roland. à Valle, *consil. 60. n. 49. & consil. 79. n. 43. vol. 2.* Ruin. *consil. 25. n. 6. vol. 1. & consil. 18. in fine vol. 2. & consil. 105. n. 7. vol. 3.* Menoch. *consil. 129. num. 10.* Bald. *in l. 1. quæst. 45. & quæst. 48. ff. de rer. divis.* Alex *in l. si patrum in princ. ff. ad Trebell.* Jas. *in l. 2. n. 198. C. de jure Emphyteutico.* Cacheran. *decis. pedem. 161. n. 9. & decis. 169. n. 4.* Roland. à Val. *consil. 9. n. 45. & consil. 54. n. 40. vol. 3.* Et sic in Camera judicatum ostendit Gilmannus *Symphor. tom. 4. part. 1. vot. 9 num. 135.* Rosenthal. *cap. 2. concl. 55. n. 3.*

Alias regulariter in Feudo nemo succedit, nisi ex primo acquirente descendit *c. 1. de Feudo Mar-* 3.
chia, c. 1. de successione feudi. Alvarot. *ad cap. 1. de eo qui sibi vel hæredib. masculis & fœminis &c.* Goedd. *d. consil. 37. n. 1. 159.*

In Feudo vero mere & absolute Hæreditario, judicatur, ut de rebus aliis patrimonialibus hære- 4.
ditariis, Alex. *consil. 18 n. 19.* Cravetta *consil. 256. n. 8.* Decius *consil. 98. n. 6.* Gigas *de pension. quæst. 19. n. 13.* Grass. *d. §. hæreditas. quæst 12. n. 21.* Clarus *d. quæst. 9.* Vultejus *d. consil. 47. n. 11.* Curt. Junior. *de feud. 62.* Iason. *in l. quædam §. nihil interest, ff. de edendo.* Paris. *consil. 23. n. 169.* Ro-

land. a Valle *consil.* 3. *n.* 65. *consil.* 60. *n.* 49. *consil.* 96. *num.* 37. *vol.* 1. *consil* 79. *n.* 34. *vol* 2. Garzonius *de fœmin. ad feud. recip. restrictione* 2. *n.* 79. Geil. *lib.* 2. *observ.* 154. *in fine*, Rosenthal. *cap.* 9. *concl.* 6. *n.* 1. *&* *concl.* 57. *n.* 2. *&* 4 *concl.* 6. *num.* 2. *concl.* 60. *n.* 2. 5. *concl.* 16. *n.* 15. *& eod.* 9. *cap. concl.* 42. *n.* 2. *concl.* 72. *n.* 6.

5. Idque tam quo ad successionem quam alienationem. Sylvanus *consil.* 30. *n.* 75 *& seqq.* Cravetta *d. consil.* 285. *n* 8. Bursat. *d. consil.* 21. *n.* 2. Roland. a Valle *consil.* 3. *n.* 63. *& consil* 42. *n.* 11. *vol.* 1. Rosenthal. *cap.* 9. *concl.* 40 *n* 43. Item quoad causam, titulum & onera hæreditaria, & quod repudiata hæreditate recusari non potest.

6. Nisi enim Pares Curiæ, in ista causa, Consvetudinem Curiæ & naturam Feudorum mere hæreditariorum præsupposuissent, & in animo habuissent: Feudum illud, excluso cognato Orßberg, fratri uterino adjudicare non potuissent: maxime, quando id in sententia pro causa adducitur & allegatur, Nae dem ꝛc. Reimar von Reinſchem, ſein bruder ꝛc. ein rechte Lehens Erb, zu dem vorigen Schloß waß, und nae ſeinen Todt, Johan: Burß: ſein Bruder, ſein recht erb iſt und ſolte das vorge. Schloß Reinſchem ꝛc. Johan von Reinßheim und ſeinen erben bleiben, alias illa sententia
7. tanquam contra jus Consvetudinis lata, fuisset ipso jure nulla. *l si expressim ff. de appellat. l.* 2. *C. quando provoc. non est necesse*, Bart. & Iason. *in l prolat* 27. *l. cum prolatis* 32 *ff. de re judicata.*

8. Quo loco notandum, signanter dici, Reimarum Reinßheim fuisse legitimum feudalem hæredem, ein recht Lehen Erbe, fratrem autem uterinum Ioannem, istius hæredem esse legitimum, ac ideo uterino adjudicatur: Ergo sequitur Feuda Coloniensia uti mere hæreditaria judicari, instar allo-
9. dialium, vel saltem illo tempore pro mere hæreditariis illa habita fuisse, quo etiam Gubernatoris Requisentii præjudicium apud *Sandium* spectare videtur *tit.* 3. *c.* 1. §. 7. *n.* 5. *pag.* 106. *edit. post. pag.* 99.

10. Absolute autem & mere hæreditarium Feudum illud est, quod datur alicui pro se & quibuscunque hæredibus, Rosenthal. *cap.* 2. *concl.* 35. Cravet. *consil.* 256 *n.* 3. *&* 8. Burs *consil.* 22. *n.* 21. Geil. *obs.* 154. *n.* 9. *& seq. lib.* 2. Hoc vero proprie hæreditarium dicitur Grass. §. *fideicomm. quæst.* 50. *num.* 2.

11. Cujus natura est jure hæreditario succedere, non tamen quoad Successores, sed etiam quo ad
12. succedendi causam & qualitatem, instar allodialium bonorum, titulo hæredis. Unde hoc feudum etiam pars hæreditatis dicitur, Geil. *d. obs.* 15. 4. *n.* 22. Hartm. *p.* 1. *quæst.* 1. *n.* 37. *lib.* 2. Eberh. Junior *consil.* 50. *n.* 19. *vol.* 2. Gœdd. *consil.* 26 *n.* 222. *vol.* 4. Rosenthal. *cap.* 9. *concl.* 42. 2. *& cap.* 9. *conclus.* 9. *n.* 4. Et irrequisito Domino potest oppignorari, ita, ut hæc onera etiam soluto jure Vasalli maneant, Rosenthal. *cap.* 9. *concl.* 16. *num.* 15. Unde de eo etiam potest Vasallus testari, &
13. Domini consensu non habet opus, Roland. a Valle *consil.* 42. *n.* 13. *vol.* 1. Rosent. *cap.* 7. *concl.* 6. *n.*
14. 1. *&* 5. Borscholt. *de feud. cap* 8. *n.* 6. Alienandi enim facultate concessa, includitur alienatio, quæ fit Testamento, Bald. *in c.* 1. *in principio in verbo dederis de feudo non habente propriam nat. feudi, ubi* Afflictus *n.* 2. Roland. *consil.* 3 *n.* 11. 12. 60 *& consil.* 42. *n.* 8. *vol* 1. Alex. *consil.* 189. *n.* 8. *vol.* 2. Curt. Sen. *consil.* 49. *n.* 72. *in fin.* Curt. Iun. *consil.* 4. *n.* 1. *versic. sed difficultas &c* Brunus *consil.* 98. *num.* 3. *& consil.* 99. *n.* 6. *relati a* Surdo *consil.* 213. *n.* 5.

Nec enim quicquam ab allodiali hæreditate differt, quam sola recognitione & fidelitatis præstatione, Rosenthal. *d. concl.* 6. *n.* 5 Ioannes Gœddæus *d. consil.* 26. *n.* 241.

Et quicquid sit de extraneo hærede; saltem tamen constat inter Interpretes communiter (licet non desint, qui dissentiant.) fœminas ex corpore primi acquirentis natas, in hæreditariis feudis succedere,
15. ut videre est apud Camillum Borellum *in summa decis. tit.* 34. *de feudis n.* 196. *n* 198. *nec non consil.* 96. *conc.* 2. Clarus §. *feudum quæst.* 9. Tiraq. *in tract. le mort saisit le vif. p* 4. *declar.* 1. *n.* 21. Cephal. *consil.* 389. *num.* 10. *vol.* 3.

16. Quod nunc porro confirmatur ex alio argumento, quod jam ultra tempus, de cujus initii memoria extare posset, nunquam visum, nunquam quod sciam, auditum sit, ullum agnatum remotiorem exclusisse in successione collaterali Filiam aut Fœminam proximioris gradus, quod tamen ex natura Feudi, non tantum recti & mixti, sed etiam præcise & proprie fœminei, fieri deberet. Nam
17. in Feudo proprie fœminino, masculi excludunt fœminas non tantum pares, sed & propinquiores. Matthæ. *de succ. & ambig. conven. lib.* 23. *tit.* 33. *n.* 13. *per text. in cap.* 1. §. *quod etiam Episcopum vel Abbatem n.* 1. § *fin. de successione feudi c.* 1. *de eo qui sibi vel. hæredib.* Zas. *p.* 8. *num.* 44. *&* Dd. *allegati a* Vultejo *de feudis cap.* 9. *n.* 49. *edit noviss. num.* 66. *post* Menoch. *consil.* 65. *n* 37. Et indubitatum dicit, Decius *consil.* 53. *n.* 1. *vol.* 2. Adeo ut si Vasallus duos relinquat filios, quorum uni sit filius, alteri filia, utroque filio defuncto, filia remota, solus admittitur superstes filius, *gl. in c.* 1. *similiter de Capitan. qui Curiam vendidit*, Laudens. *in c.* 1. *n.* 9. *de eo qui sibi & hæred.* Sonsbeck *pag* 9. *num.* 138. *versic. rursum:* Vultej. 1. F. 9. *num.* 49. *edit nov. num.* 68.

18. In Feudo autem hæreditario succeditur ultimo morienti, in recto vero primo investito, Borellus *tit.* 2. 34. *n.* 296. 297. *&* 298. Tiraq. *de Retract. consang.* §. 2. *gl.* 1. *n.* 19. Ioseph Luduic. *decis.* 129. *n.* 37.

In hac vero Curia, nunquam ullus Vasallus id obtinuisse, doceri potest: de contrario vero constat

stat, Dominos de Stirpe Gymmenich locum fecisse, Fœminis, in feudis Bornheim & Lufftelberg, quod certe nec illi, nec alii, in tota Dioecesi facile permissuri fuissent, si ulli in mentem venisset, Feuda Coloniensia esse recta, mixta vel proprie etiam fœminea, in quibus masculus remotior excluderet fœminam proximiorem, dico facile; alias enim contingere posset, quod quandoque in feudis parvi pretii, nonnulli jure suo cederent, quo casu obtinuit id, quod alias dicitur: Contrahentes, a stylo Curiæ recedentes, sibi, non aliis præjudicare, *tot. tit res inter alios actas. l. legem. l. bona fide l. potens C. de pactis l. legem. C. de donat. l. 7 §. quinimo ff. de pact.* Goedd. *d. consil. 37. n. 1032.* 20.

Solus videtur id tentare ausus Ferdinandus Scheiffardt a Bornheim, qui fratris sui filiam excludere conatus, oleum & operam perdidit, repulsamque passus & nunc Dominus Walpott ab Olbruicken maritus filiæ, sine difficultate, de eo investitus reperitur, ut in effectu diserte fatetur ipsemet Syndicus Archiepiscopalis in Deductionali 65. 21.

Ergo nec ipsa Curia vel Cancellaria Coloniensis, Feuda sua pro rectis, ex pacto & providentia, nec pro mixtis, nec pro mere fœmineis sed plane pro mere hæreditariis, in quibus proximior etiam Fœmina, ultimo defuncto Vasallo, non autem primo acquirenti succedit, habet & reputat, alias enim communiter traditum est, in feudo recto seu ex pacto & providentia, proximorem primi acquirentis, præferri proximiori ultimi possessoris, licet is huic sit remotior, Didac. Covar. *pract. quæst. 38. vers. sed ille &c.* Rubeus *in l. Gallus. §. quidam. n. 86 ff. de liberis & posthum.* Thomas de Marin *tit. 1. de feud. ex pacto n. 25. vers. ex hoc.* Tiraquel. *de retract. consan. tit. 11. gloss. 1. num. 19.* Ruin. *consil. 142. num 16. vol. 3.* Paris. *consil. 23. num. 263. vol 1. & consil. 121. num. 16. vol. 1.* Menoch. *c. 124. num. 42. vol 2.* Cald. *consil. 13. sub. tit. de feudis.* Ang. *consil. 110.* Zabarel. *consil. 124.* Quam sententiam difficultate carere dixit Surdus *consil. 305. n. 27. per textum in c. 1. §. fin. Ubi* Bald. *n. 2. de successione frat.* Andr. Geil. *obs. 154. lib. 2. n. 3. notatur in cap. 1. §. 1. de feud.* March. Alvarot. *in cap. 1. §. & quia vidimus n. 5. Ubi etiam* Præpol. *n. 68. qui feuda dare possint*, Corn. *consil. 47. vol. 4.* Decius. *consil. 239. n. 4.* Peregrinus *consil. 14 n. 4. & seqq. vol. 1.* Herman Vultejus *consil. 47. n. 2. & seqq. v. 4.* Idem juris obtinet in feudo mixto *per text. in cap. 1. de eo qui sibi & hæredib. &c.* Rolandus a Valle *consil. 23. vol. 1.* Bursat. *consil. 49. n. 59.* Menoch *consil. 104. n. 15. & consil. 158. n. 19. & consil. 226. n. 14. vol. 3.* Decian. *cons. 24. n. 70. vol. 1.* Cephal. *consil. 224. n 25. v. 2.* Surd. *consil. 104. n. 22. vol. 1.* Leonius *consil. 60. n. 8.* Alex. Raud. *consil. 34. n. 42. v. 2.* Vivius *decis. 528. n. 1.*

Quam autem absurdum sit, Feuda Coloniensia respectu Agnatorum, pro feudis rectis, mixtis vel fœmineis, ad exclusionem hæredum sanguinis: in favorem vero Domini pro masculinis, ad inducendam aperturam haberi, judicet qui sedet in medio, cum una eademque res non deberet diverso jure censeri, *l. cum qui ades ff. de usucap. c. cognovimus 12. quæst. 2. c. cum in tua x. de decimis. c. qui circa n. x. de privileg.* Tuscus *tom. 3. conclus. 54.* Rosent. *c. 12. concl. 15. n. 10. per l. 3. §. 1. ff. de acquir. possess.* 22.

Et licet diverso respectu diversimode succedendum esset, tunc potius magis cognatis, quam Domino favendum foret in dubio, non vero contra. Raphael Cumanus *per illum textum in l. puto ff. de jure fisci.* Sixtinus *consil. 11. n. 83.* Menoch. *præsumpt. 92. n. 6. lib 3.* 23.

Generalis enim exclusio fœminarum in feudis, magis in favorem masculorum istius familiæ, quam Domini inventa & introducta est, Cævallos *communes contra communes quæst. 905. n. 65.* Meieres de Mancorat. *p 2. quæst. 60. n. 19.* Molina *lib. 3. n. 32. vol. 1. & responsi 31. vol. 2.* Decian. *resp. 40. v. 1. & respons. 31 vol. 2.* 24.

Alias enim, si Domini commodum magis, quam Vasallorum quærendum essent, mansissent potius feuda in prima inventione, quando erant amobilia, deinde ad vitam tantum unius personæ duraret, *text. in c. de iis, qui feuda dare possunt.* Mantica *d. lib. 23. tit. 5. n. 9* 25.

Præterea, si serenissimus Feuda Coloniensia, secundum jus successionis Longobardicum, ex Iure recti feudi metiri volet, efficiet, quod in feudis antiquis, Patruus & Patruus Magnus, excludet, non tantum filiam, sed & filium Vasalli ultimi defuncti. 26.

Nam in feudo recto, secundum opinionem Feudistarum, succeditur primo Acquirenti, ut supra late probatum est, non ultimo defuncto, Iason. *consil. 9. num. 6.* Isernia *c. 1. §. hoc quoque num. 6. de success. feudi*, Carolus Kirchberg. *c. 3. discursus, n 51.* plures allegans, quam opinionem accurate examinat Sand. *d. tract. cap 2. §. 3. n. 6. pag. 224 & §. 5. & 6 pag. 255. 264. 265. & 266. num. 3. & 269.* 27.

Ex quo facile colligitur, Feuda recta secundum consvetudines Longobardicas, a nostris moribus, esse antiquata, & penitus abolita. 28.

Quare potius talis successio in hac Diœcesi nunquam creditur usurpata, vel admissa, sed e contrario, omnis successio regulata, ex Iure Civili secundum propinquitatem ultimi possessoris, ideoque relinquitur, Feuda nostra mere esse hæreditaria, nulla Longobardica, nulla recta, quia illud jus feudale hæreditariam successionem non agnoscit, ut notat Matth. de Afflictis *in præludiis feudorum, n. 97.* Hartm. Pistor. *lib. 2 quæst. 1. n. 2* Berlichius *p. 2. conclus 57. num. 8.* Sand. *d. comment. tit. 3. c. 2. §. 3. pag. 221. cum seqq. nec non §. 4. per tot præsertim n. 12. & consequenter §. 5. & 6.* 29. 30.

N H

31\. Huc facit vox Erblehen, in multis investituris frequentata, ut sub n. 163. 137. juxta Besold. *in thesauro practico sub lit.* C. §. 35. Molina *de Hispanorum primog. vol.* 1. *c.* 8 *n.* 6. *&* Rosenthal. *in suo consilio & in tractatu suo c.* 12. *concl.* 12. *n.* 3. (licet non ignorem esse, qui dissentiant (Ut & vox Successores, Nachkommen, Alex. *in l. sed si hac ff. de in jus vocando.* Iason. *in l. si quis num.* 25. *ff. de jurisdict. omn. Judic.* Et hinc isti inextricabiles labyrinthi, ut videre est apud Ernestum Cothmannum *respons.* 35. *&* 36. *lib* 3. *cum consilio* 6 Schraderi, *illi opposito*, Knichen *de vestit paction. p.* 1. *cap.* 5. *per tot.* Iason. *in l. apud Iulianum §. si quis alteri n.* 6. *ff. de legatis* 1. Castrens. *in l. si post mortem ff. eod.* Curt. Iun. *consil.* 3 *n.* 4. *vol.* 1. Roland. a Valle *consil.* 28. *n.* 9. *vol.* 3. Milanensis *decis.* 11 *n.* 114. *vol.* 1. Et verba Erblich und Ewig, in omnibus plerumque venditionibus usurpata, quosvis hæredes comprehendunt. Ernest. Cothm. *consil.* 9. *num.* 136 *lib.* 1. Ingolstadienses *consil* 11. *n.* 36 *inter consil.* Modestini Pistor. *lib.* 2. Rosenthal. *de feud. cap* 12. *concl.* 14. *n.* 23. *&c.* Vultej. 4. *cons M.* 12. *n.* 53.

32\. Quare nobis hoc loco sufficit, quod Feuda, hodie moribus Germaniæ, in dubio præsumuntur esse hæreditaria, Hart. Pistor *lib* 2. *quæst.* 3. *n.* 53. Schrad. *tomo* 3. *consil.* 20. *n.* 16. Ioachimus Mauritius *tom.* 4. *varior. consil. consil.* 36. *n.* 13. *&* Ingolstadienses *tomo* 5. *consil.* 22. *n.* 44. *& seqq.* Gœdd. *consil.* 37. *num* 1149. *& num* 834. *& Dd. allegati a* Vultejo *lib.* 1. *c.* 8. *n.* 33. *edit. noviss. n.* 67. maxime ubi favet subjecta materia, ut hic.

33\. Præterea Feuda Coloniensia esse mere hæreditaria; convincit facultas testandi, quæ de jure feudali non conceditur in feudo recto, & ex pacto ac providentia, ut vocant, *c.* 1. *in princ. ubi omnes Feudistæ, & inter alios* Afflictus *n.* 63. *de success. feudi. c.* 1. §. *donare, qualiter olim poterat feudum alienari. & c.* 1. *de prohibita feudi alienat. per Fredericum* Rosenthal. *cap.* 7. *conclus.* 2 *in princ.* Vultejus *de feudis cap.* 9. *n.* 70. *edit. noviss n.* 150.

34\. Ne in Feudo mixto quidem, Covar. *lib.* 2 *variar. resolut. c.* 18. *num.* 4. Hartm. Pistor. *lib.* 2. *quæst. jur. par.* 7. *quæst.* 4. *n.* 84. Clarus *in* §. *feudum quæst.* 40 *n.* 2. Rosenthal. *d. concl.* 2. *littera F.*

35\. Imo ne feudum quidem posset uni ex filiis prælegari, Decius *consil.* 395. *num* 5 Geil. *lib.* 2. *obs.* 135. *n.* 12. *& obs.* 154. *n* 13. Zas. *de feudis p* 8. *n* 6 Præpositus *ad c.* 1. *de prohib. feud alien per Fredericum n* 7. Curt. Iun. *de feud. par.* 4. *n.* 131. Iason. *in l. in. Emphyteuticariis* 2. *C. de iur. Emph.* Schrad. *p.* 7. *c.* 2. *n.* 14.

36\. In Feudis vero hæreditariis meris, potest Vasallus testari, non secus ac in reliquis bonis hæreditariis. Hartm. Pistor. *lib.* 2. *par.* 2. *q.* 1. *n.* 61. Zas. *de feudis part.* 8. *n.* 60. *vers fit hæredit.* Curt. Iun. *par.* 4. *num.* 132. Menoch. *consil.* 104 *n.* 19. *vol.* 1. Vult. *lib.* 1. *de Feudis. cap.* 9. *n.* 74. *edit noviss.* 156. Præposit. *c.* 1. *tit de prohib. feud. alienat. per Fredericum n.* 7. Decius *consil.* 208. *ad clariorem n.* 8. *& consil.* 390. *quemadmodum ex facto n.* 5. *& consil.* 614. *n.* 9. Schrader. *de feudis par.* 7. *c.* 2. *n.* 44. Rosenthal. *cap.* 7. *conclus.* 6. *n.* 123. Matth. Berlich. *lib.* 2. *concl.* 55. *n.* 11. Bald. *consil.* 56. *n.* 1. *&* 2. *vol.* 2. Paris. *consil.* 23. *n* 55. *vol.* 1. Roland. a Valle *consil* 42 *n.* 27. *vol.* 1. Knichen *de vestit. pact. p.* 2. *c.* 5. *n.* 44. Cephal. *consil.* 13. *n.* 115. *vol.* 1. Vult. *consil.* 12. *n.* 20. *vol* 4.

37\. At vero in hac Curia, testamenta in feudis valere, probatum est in actis per Testamentum Honseler sub n. 365. in 2. cent vero n. 71. ubi Honseler Testamento instituit eique substituit Cunigundam Weeß, inscio Domino Feudi Anno 1568. qui illam postmodum ut legitimam hæredem admisit.

38\. Licet enim Dominus posset ratificare Testamentum ex post facto, in suum præjudicium; tamen in præjudicium Agnatorum hoc non posset, Rosenthal. *d. c.* 7. *concl.* 4. *n.* 2. *&* 7.

39\. Deinde idem probatur in testamentaria cessione Krummel von Weyer in actis n. 339. in secunda centuria n. 47. qui in favorem fratris testatus est valide.

40\. Tertio per Testamentum Validi Konnicks in actis n 386. in 2. Centuria n. 87 quo loco disposuit, testator de tribus diversis feudis, diversarum Curiarum, nulla Domini facta mentione, quodque absque approbatione valuit, ab Anno 1463. quod elucescit ex eo, quia hæredes instituti, inveniuntur possessione feudorum illorum.

41\. Quarto probatur per dispositionem Margarethæ von Gymmenich de Dominio Lufftelberg n. 97. & in centuria prima Krumbstab n. 67. ubi mulier cessit Ioanni Schall von Bell, in gestalt einer freien unwiderrufflichen gifft under den Lebendigen, oder umb thodtswegen, inter vivos vel causa mortis, in meliori forma iuris, quod etiam controversiam non est passum ab Anno 1548.

42\. Notorium etiam est, Dominum de Milendunck instituisse Comitem de Anholt, in 3. feudis, Milendunck, Drachenfelß & Meyderich, &c. a tribus diversis Curiis, Coloniensi Clivensi & Geldriæ, dependentibus, licet ibi intervenerint consensus Dominorum.

Hanc qualitatem hæreditariam probant alienationes venditionesque Feudorum, quarum quadraginta quinque recensentur cum suis demonstrationibus infra, in quinto fundamento Parium

43\. Curiæ sub n. 95. quæ hoc loco pro repetitis sint.

Belmeringen. Quibus singulari suffragatur Exemplo Feudum, Belmeringen, quod cum attinentiis in Gurtzweiler & Hoeßtorff, a familia Scholer, longa serie, feudali titulo possessum, tandem absque ulla

45\. mentione feudalitatis, inscio Domino venditum fuit, confirmationemque ex post facto, ad honorabilem requisitionem meruit, ut ex adjunctis tam investiturarum quam contractus venditionis exemplis, haud difficulter probatur.

Wir

WIr Philips von Gottes Gnaden, der heiliger kirchen zu Cöllen Ertzbischoff, thün kund und bekennen offentlich in diesem brieff, daß wir unserem getrewen Wilhelmen von Scholer / in gegenwertigkeit unser Manne hernach geschrieben, mit dem Hove genand Velmaringen, mit den gueteren und ardtlandt zu Gartzweiler und Goestorff, im Graffschen gericht, gelegen, mit allen seinen inn- und zubehorungen, gnädig belehnt haben, und belehnen ihnen damit, in krafft und macht dieses brieffs, in aller massen / Johan von Scholer, ermelten Wilhelms bruder, und darvor Wilhelm von Scholer, ihrer beider vatter sehliger, und unseren vorfahren zu lehen empfangen und getragen, und solche gueter von uns und unserem Stifft zu leben zuren. Und wir haben auch von gemeltem Wilhelmen, gewohnliche hulde, globt und aide empfangen, solch lehen getreulich zu verdienen, zu vermannen, und so dick es nöht geben wurdt zu embfangen, unser, unser nachkomme. und Stifft bestes zu werffen, ärgst zu warnen und zu kehren, nach aller seiner macht und fort alle das zu thuen, daß ein getreuer seinem Herren, von solchem Lehens wegen / zu thun schuldig und pflichtig ist, als uns der gemelter Wilhelm, das alles, mit uffgerichten fingeren, gestiffs aidts, leiblichen zu GOtt, und den Heiligen geschworen hat, uns steht und unverbreuchlich, zu halten, oder zu volnführen, doch behetlich uns, unseren nachkommen und Stifft, und fort jederman seines rechten ahn den vurs lehenen: Sonder alle geferdt, hierober und an sein gewest, als unser und unsers Stiffts Manne, unsere Räht und liebe getrewe, Paulus vom Breidtbach, Ritter / unser Marschalck, Peter von Leenstein und Werner Haaß, unser Erb Durwerter, Diß zu urkundt haben wir unser siegel an diesen brieff thun hangen, der geben ist in unser stadt Cölln, am freitag nach S. Bartholomäi tag, im Jahr funffzehen hondert zwölff.

Contractus venditionis hæreditariæ, absque ulla memoria Domini vel feudalitatis sic habet.

WIr Wilhelm Scholer von Belmern und Elisabeth meine eheliche haußfrau thuen kundt allen denjenigen, die dieser offen brieff sollen sehen oder hoeren lesen, und bekennen vor uns und unsere erben, so, als wir, in der zeit do wir deß mechtig und megig waren, zu thuen, und mit recht wohl thuen mogen (nota potestatem alienandi in persona venditorum sitam) in einem fasten stetigen erbkauff, erblichen verkaufft und angeerbt haben, dem ehrnvesten und frommen Edwarten von Nierhoven, und Catharinen eheleuten, **vor sich und ihre erben** (ubi nota venditionem factam conjugibus, ac sic simul a muliere pro eorum hæredibus (**unse eigen erb und gut**) ubi iterum nota, hodie proprietatem & Dominium feudalium, manere apud Vasallos) hauß, hoff, landt und sand, zehenden, bungardten, bendet, weiden und holtzgewachs, auß und eingulden zu Velmen gelegen, in aller dermassen, wie das in dem Erbkauff, übermitz die weinkauff leudt hervon geschrieben, gelent hat, mit erbung und unterbung auß: und einganck, so sich das alles zu rechte eigen und gebuirden, so bekennen wir Wilhelm und Elisabeth Eheleudt vorß: vor uns und unsere erben / daß wir den erbkauff bey unsen ehren, trawen und glauben vestlich gelobt haben, und gloven mit in krafft dieses brieffs, alle vorworten und puncten des vorgemelten erbkauffs, vest, stehet, und unverbrüchlich zu halten und dawieder nit zu thuen, noch schaffen gethgen zu werden, in einiger weisse, dan Inne darvon gantze vollkommene werschafft zu thuen, nae dem landtrecht, **als erffrecht und landts gewohnheit ist.** Und were sach, daß den ermelten eheleuten, Edwardt und Catharinen, oder ihren Erben, in diesem erbkauff eingetragen wurde, mit einiger kunne recht, geistlich oder weltlich; mit gericht, oder sonder gericht, oder in einiger anderen manieren, einig last, hinder: oder beschwernuß, unserent halben uberqueme: solches globen wir Wilhelm und Elisabeth eheleudt vorschrieben, vor uns und unsere erben, allzumal zu ihrem gesinnen, uff unsere kost und muthnusse abzustellen, und wan wir das also nit theten, und sie deßhalben schaden, kost theten oder lieden, groß oder klein, so sollen und mögen sie sich das allzumahl an uns, unseren erben und guttern, gereidt und ungereidt, wie und wo wir die in einigen Herrn landen hetten, oder noch kriegen mochten, erholen und bekommen, baussen einigen widerstandt unser erben, oder jemandt anderen, von unserent wegen; alle arglist hierin ausgescheiden, diß alles zu gezeuge der wahrheit, und gantzer vester stedigkeit, so hab ich Wilhelm Scholer vorß: vor mich Elisabeth meine ehelige haußfrau vorß: und unser beider erben, mein insigel voran als Principal der sachen, unden an diesen brieff gehangen, desselben insiegel ich Elisabeth vorß: mit meinem wissen und guten willen gebrauchen, und zu mehrer kunden aller vurß: sachen, so haben wir Wilhelm und Elisabeth eheleut vurß: sammen gebeden und bitten, den ehrnvest, ersamen und frommen unsere liebe Freundt, nachbar und weinkauffsleuth, als mit nahmen Juncker Jan, von Hochsteden, Johan von Broch Vogt, und Dahmen Schauff, beide Scheffen zu des Greevenbroich, so sie den vorgnt. erbkauff haben helffen machen, therigen und beschliessen, daß sie das, oder ein von ihnen, zu mehrerer kunden aller vorß: sachen, ihre eigene insiegel, mit unden an diesen brieff hangen wollen, uns den, oder damit zu überzeugen, daß wir Johan von Hochsteden, Johan von Broich Vogt, und Dahm Schauff, beide Scheffen, zu des Grievenbroich vorß: also gestehen wahr zu sein, und umb

beden

beden willen, wir vurß, so haben wir, oder ein von uns, sein eigen insiegel zu mehrer kunden aller vurß: sachen mit unden an diesen brieff gehangen, vorbebeltlich doch hierinnen, unseren gnedigen lieben Landtherren [nota non Lehenherren] und ein jederman seines rechten, gegeben in dem Jahr unsers HErren, do man schreib 1526. uff Sontag nach S. Andreß tag Apostoli.

Quod autem ob hanc absolutam, & tam severe & tam secure celebratam venditionem Feudi antiqui, confirmatio, absque ullo scrupulo ullius Commissi, aut etiam remissionis ullius culpæ, ex intervallo sit secuta, apparet ex subsequente Investitura hujus contextus.

WIr Herman von Gottes Gnaden rc. thuen kund allermenniglich/ als hiebevoren unser lieber getrewer Wilhelm von Scholer und seine voreltern den hoff genand Velmeringen, sampt den guttern und Artland zu Gartzweiler und Goestorff, im grafflichen land gelegen, mit allen ihren zu-und eingehörungen, von unseren vorfahren, Ertzbischoffen zu Collen, zu lehen getragen, und nunmehr denselbigen hoff und guteren, unserem lieben getrewen Edwartz von Nierhoven verkaufft Denselben mit solchen gutteren, vor uns und unsere Lehenmannen hernach geschrieben, geerbt: sich und seine erben der enterbt mit handt und mundt, ausgangen, welcher uns den Lehenherrn solchen kauff, enterbung und erbung zu bewilligen und zu bekrafftigen, vast underthenig gebeden. Demnach bekennen wir Ertzbischoff obged. vor unser nachkommen und stifft, daß wir uff fleißig pitten bemelten Wilhelms, solchen obberurten verkauf. enderbung und erbung, bewilliget und zugelassen, bewilligen und zulassen demselben, in krafft dieses brieffs, und haben darauff numahls unseren lieben getrewen Edwartz von Nierhoven, mit obgnt. hoff und lehengut vurß: sampt allen und jeglichen ihrem zu und ingehörung, in allermassen, wie die von uns. unserem stifft zu lehen ruhren, und ger. Wilhelm von Scholer, samt seinen voreltern, von unseren vorfahren zu leben getragen, gnedlich belehnt haben & quæ sequuntur &c. montag nach Apollonia, im jahr unsers HErrn 1527.

46. Postmodum idem feudum à Nierhoven transivit successione fœminina ad Pfortz, & alias familias sub E. r. Ernesto, Anno 1608. in persona Ludolffen zu Dick, als vollmechtigen seines Schwagers, ut sonant verba, in aller massen wie etwan Meynart von Nierhoven vor, und Arnholdt von der Pfortzen, als jetzigen lehen tragers respective sohn und bruder rc. darnach, zu lehen empfangen und getragen rc. wir haben auch gewohnlich globt und aidt von ermeltem Ludolffen, Ambtman zur Dick, vor sich und im nahmen obged. seines Schwagers und dessen zustandt empfangen, rc

47. Pari modo hæreditariam indolem evincunt tot dotes & donationes propter nuptias, sparsim in actis allegatæ, & quidem in prima Centuria, Krumbstab, Saffig n. 3. 5. 6. 31. Bornheim n. 32. 33. 34. 35. 36. Knichenheim n. 6. Bachumb n. 72. 73. 74. Saffenberg n. 92. 93. 94. 96. 97. 98.

48. Ex Centuria secunda, Bedtbur n. 13. Forst bey Frechen n. 15. 17. Ehrenstein n. 18. Zehendt zu Metternich n. 22. Alvendern, n. 29. Weyer num. 47. Hoeningen n. 64. Hulßdunck n. 71. Greibswaldt n. 72. Godenaw n. 89. Vischel n. 96. & numeris in actis correspondentibus.

Jam autem constat jure feudali scripto, Feudum rectum (qualia Serenis. Princeps sustinet esse

49. Feuda Coloniensia) non posse sine consensu Domini in dotem dari, *ut est textus expressus in c. 1. §. donare, qualiter olim poterat Feudum alienari*, ibi, donare autem aut judicare pro anima, aut in dotem pro filia dari, nulli Curiæ poterat Consuetudine, de quo videndus Andreas Fachinæus *lib. 7. controverf. cap. 78.*

Huc facit id, quod sæpe passim inculcatur, Feuda hæc è bonis ipsorum Vasallorum recognita,

50. non ex bonis Ecclesiæ (quæ ab omni ævo & ante feudorum originem, tam à tempore Justiniani fuerunt alienabilia, *tota novella non alienandis nec permutandis rebus Ecclesiasticis*) profecta, & sic tantum isti servituti subjecta. Unde non mirum, quod permanserint hæreditaria, & sint ad quoscunque hæredes, maxime ad filias transmissibilia, Vult. *consil. 11. n. 78 vol. 4.* Ripa *respons. 1. c. 1. n. 51.* Purpurat. *consil. 402. n. 52.* Garzon *de fœminis ad feuda recip. vel non n. 165. & seq.* Rotenthal *cap. 12. concl. 14. n. 3. 5. 6. 7. & seqq.*

51. Nec enim est probabile, quod quis sanguinem suum etiam in sexu fœmineo, adeo odeo habeat, ut illi Dominum feudalem, ab ipso honoris gratia dicto, præferre voluerit, Curt. Junior *de feudis memb. 1. n. 16.* Gœdd. *consil. 37. n. 720. vol. 4. Marpurg.* Alciat. *consil. 1. n. 47. lib. 3.* [*in Lugduna editione est consil. 160.*]

52. Idcirco ista feuda nunquam Domino aperiuntur, vel ad illum devolvuntur, quia inde nunquam processerunt nec est verisimile, Recognoscentem eum finem in mente habuisse, aut ad sui, & suorum privationem contractum fecisse, Joannes Gœddæus *d. consil. 37 n. 722. &c.*

Unde patet, quo jure quave injuria, Illustre ac venerabile Capitulum Metropolitanum, tanta contentione per hunc processum, bonis alienis, & quidem suorum fidelium Vasallorum, sine qui-

53. bus vix Statum suum insolito splendore ac magnificentiis tueri posset, immineat, cum facile ex tot Instrumentis ad acta editis videat, Antecessores benevolentia & humanitate gloriosius, quam affectato isto rigore floruisse.

Similiter Feuda nostra esse hæreditaria, concludunt tot clausulæ in omnibus & singulis venditionum

tionum Instrumentis inseri solitis, uti sunt, Tibi & cui dederis &c. pro quibuscunque hæredibus 54.
&c. forthin und ewiglich zu halten, nutzen und niessen ꝛc. damit handelen, schaffen, thuen und las-
sen nach ihrem willen und wolgefallen ꝛc. unverhindert, mein, meiner erben und sonsten menniglich ꝛc.
ut est videre in Instrumentis emptionis Grachthoff, infra n. 199. in sexto fundamento Parium
Curiæ, *per text. in c. 2. de feudo non habente propriam feudi naturam.*

Pares omnino clausulæ coadcervantur, ac à Domino Feudi approbantur, in venditione domini, 55.
Kendenich, in verbis approbiren, confirmiren und bestettigen, in allen seinen puncten und articulen,
de quo infra in quinto Fundamento Parium Curiæ num. 22. & 24. nec non in venditione Reinßheim
in Krumbstab, n. 37. in actis vero n. 62. Item in utriusque Kuchenheim n. 19. in actis 39. Item in se-
cunda Centuria Morenhoven n. 40. in actis 552. Hoeningen n. 64. in actis 557. Ehrustein n. 70. in
actis 563. Buschfelt n. 57. in actis 549.

Quod certe Principes nequaquam facturi creduntur, nisi notiore illis constitisset, Feuda
Coloniensia, & hæreditaria, & allodialibus bonis, quoad successionem & alienationem,
similia esse.

Idem suadet, quod de Consuetudine videamus, successores feudales urgeri ad solutionem æris 56.
alieni, quod alias non facile fieret, ut videre est late apud Matthiam Berlich. *p. 2. concl. 55. & se-
quente.* Exempla, ut odiosa, non profero, sed tacitis cogitationibus committo &c.

Feudum enim hæreditarium inde nomen accepit, quod prorsus suam naturam mutet, & in eo 57.
jure hæreditario succedatur, eo plane modo, quo in meris allodialibus, si servitium feudale & reno-
vationem cognitionis excipias Barthol. Camerar. *ade. Imperialem §. præter Ducat. tit. de probib. feudi alie-
nat. per Fredericum.* Hartm. Pistor. *quæst. 1. num. 57. & 58. & seqq. num. 82. & seqq. Et quæst. feud. 2. n. 31.
32. 33. 34. & seqq.* Item *quæst. 14. n. 34. &* Joannes Campegius *inter consilia Bruni 11. incip. viso the-
mate transmisso num. 4.* Matthæus de Afflict. *tit. de success. feudi. n. 71.* Jac. de Belvis *c. 1. tit. an
agnat. vel filius &c. Ubi* Hernia *n. 3.* Præpositus *in d. c. Imperialem tit. de probib. feud. alienat. per
Fredr. &c. n. 8.* Curt. Jun. *de feud. p. 4. n. 132. versic. 10. addito &c. & consil. 1. n. 23.* Alex. *in l.
quadam §. nihil interest. ff. de edendo versic. consideratamen &c. & consil. 13. incipiente, perspectis
his, quæ in themate narrantur &c. n. 9. & seqq. & consil. 18. incip. causa & lite super feudo &c. n. 10.
& seqq. & consil. 19. incip. perspectis consideratisque his omnibus &c. n. 2. n. 15. & seqq.* Ubi dicit,
hanc esse communem sententiam; *& consil. 28. n. 19. vol. 5.* Didac. Covar. *lib. 2. variar. resolut. cap.
18. incipiente, frequenter contingit &c. n. 4.* Parisius *consil. 1. incip. veri facti narratione &c. n. 63
& seqq. & consil. 16. incip. si attendimus tenorem &c. n. 44. & 23. incipiente prima hujusmodi consulta-
tione &c. n. 192. & seqq.* Gratus *consil. 4. n. 45. & 50. vol. 1.* Thomas de Marinis *tit. 5. de feudo hæ-
reditario,* Jason *in l. Emphyteuticariis 2. C. de jure Emphyt. n. 213.* Bart. *in l. ut jusjurandum §. si li-
berti ff. de operis libertorum n. 4. vers. sed si accepisset pro se suisque hæredibus,* Henricus Bocer. *tractatu
de qualitate & differentia feudorum c. 5. n. 4. versic. atque hoc etiam &c.* Carolus Kirchberg *in suo
discursu feudali c. 9. n. 42. 44. 45. 47. 52. 54. 56. 58. 59. 60. 62. 67. 70. 71 &c.*

An autem qualitas illa recentior Feudorum hæreditariorum, eo etiam vires suas extendat, ut etiam 58.
in hisce feudis hæreditariis fœminæ cum masculis paris gradus succedant? hanc quæstionem hoc
loco movere & disputare non intendo, utpote quæ ad negotium præsentis controversiæ, an filia ob
defectum masculi, Dominum excludat? non pertinet?

Ex præjudicio enim & sententia in causa Reinßheim contra Orßbach, ad acta producta patet, mo- 59.
ribus nostris feudum, potius ad extraneum hæredem devolvi, quam ad Dominum feudi; si autem
hæres extraneus Dominum excludit, quanto magis eum excludit Cognatus?

Et si enim sint nonulli JCti, qui velint, ne feudem quidem mere hæreditarium, aut quibus-
cunque hæredibus concessum, transire ad extraneos, à primo Acquirente non descendentes; quos
refert & refutat Vultejus *vol. 4. consil. 47. n. 10.* Contraria tamen sententia communiter obtinuit
And. Geil. *obs. 154. n. 9.* Rosental. *& ab illo allegati cap. 2. concl. 35. n. 9. lit. C.* Marian. Socin. *consil.
203. n. 28. vol. 2.* Decian. *consil. 58. n. 30. 1. 2.* Moz. *de subst. feudi, num. 39.* Jason. *in prælud. feu-
dorum n. 47. & in l. Gallus, §. etiamsi. n. 17. & 19. ff. de liber. & posthum.* Cravet. *consil. 796. n. 8.
vol. 2.* Bursat. *consil. 22. n. 2. vol. 1.* Clarus *§. feudum, quæst. 9. n. 2.* Kirchoff *secunda Centuria
commun. opinion. concl. 34. Symphorema.* Gilman. *tom. 4. p. 1. voto 9. n. 135.* Curt. Jun. *de feud. par. 3.
membr. 2. de success. mascul. n. 62.* Grassus *§. hæreditas quæst. 3 n. 10. & in § legatum. quæst. 26. n. 1.*
Alex *consil. 28. n. 19. vol. 5.* Decius *consil. 78. n. 6.* Gigas *de pensionibus quæst. 19. n. 13.* Gravetta
consil. 256. n. 8. Roland à Valle *consil. 3. n. 63. & consil. 42. n. 11. vol. 2.* Rosental. *de feud. c. 9.
membro. 2. concl. 40. n. 13.* Vultejus *d. consil. 47. n. 10. 11. & seqq. vol. 4.*

Attamen, si quis Judicium meum requirere volet, licet Garzonius in suo tractatu de fœminis ad 60.
feuda recipiend. hunc articulum adeo dubium esse, ut quo quis magis legat eo magis se confundat
confiteatur; dico sub peritorum Censura, quid sentiam. Videlicet Fœminam hoc casu cum mas-
culo non concurrere, sed successive tantum admitti, ut quam potest minimum à jure communi
feudali, quod masculos regulariter fœminis præfert, recedatur; juxta receptam regulam in *c. 2. vers.
sed qualitercunque de feudo non habente propriam naturam feudi &c.* Vultejus *de feudis cap. 9. num. 49.*

edit noviss. n. 66. c. cum dilectus x. de consuet. not. in l. 2. C. de noxal. act. Menoch. *lib. 3. præsumpt. 95. n. 2. cæteri Dd. magno numero accumulati à* Rosentalio *cap. 2. concl. 94. lit. E.* Carolus Kirchberg *in discursu feudali cap. 4. n. 82.* Sandius *in comm. consuet. Gelriæ cap. 3. §. 7. n. 38. & seqq. mihi pag. 122. edit. post. pag. 119.*

61. Idque sub limitatione, nisi illud vel privilegio, vel Statuto aut certa specialique Consuetudine, receptum sit, quod haud dubie fieri potest, *c. significavit, & ibi Canonistæ de Rescriptis,* Card. *in consil. 64.* Campegius *cons. 2. n. 53.* Specul. *tit de feudis, §. quoniam vers. 23. notatur in c. 1. de natura successionis feudi.*

62. Regula enim est, quod Fœminæ, quotiescunque feudum ad eas pertinet, non admittantur una cum masculis, sed si masculi ex primo acquirente nulli supersint, seu quando nulli masculi ad successionem concurrunt: per *textum expressum in c. 1. § quin etiam &c. Episcopum vel Abbatem c. 1. §. fin. de success. feudi c. 1. de eo qui sibi vel hæredibus,* Zasius *p. 8. de feud. n. 44* Decius *ad l. 2. n. 55. ff. de Regulis Juris & in l. discretis n. 28. C. qui testam. facere possunt.* Roland. à Valle *consil. 68. n. 4. v. 1. & cons. 41. n. 4. vol. 2. consil. 59. n. 65. vol. 3.* Hypolitus de Marsiliis *sing. 411.* Schneidevv. *de feud. par. 6. de success. ab intestato n. 38.* Tiberius Decianus *resp. 7. n. 29. & resp. 24. n. 10. vol. 1. responso 59. n. 1. vol. 1,* Bursat. *consil. 63. n. 7.* Wesenb. *consil. 74. n. 21.* Menoch. *consil. 61. n. 27.*

63. Hanc sententiam late tuetur Dominus Joannes Gœddæus Marpurgensis *consilio ante 30 annos, nempe 1603. Grimbergensi conscripto, quod in impressis Marpurgensib. consiliis lib. 1. cons. 25. n. 99. & seqq. tandem reperi, eamque n. 110. extendit,* quamvis maris & fœminæ in statuto vel privilegio per copulam, manliche und weibliche erben/ aut sohn und dochter conjungerentur, non ideo tamen magis in successiones concurrent, quia hoc casu feudorum regularis natura faceret, quod copula, non sensum, sed verba tantum copularet, Alvarottus, Laudensis, Isernia, Ardizo, Teutenberg, & communiter Feudistæ *in d. c. 1. Episcopum vel Abbat. Eadem tradit idem vol. 4. consil. 26. num. 147. & seq.*

64. Et secundum Mynsingerum *cent. 5. obs. 74. n. 3.* talis hoc loco copula, ordinem succedendi & admittendi fœminas post masculos insinuat, quod etiam antea nomine totius Facultatis consuluit, *sequitur* Philippus Matthæi *consil. 31. lib. 1. Marp. n. 6.* Alvar. *in c. unico, §. quin etiam Episcop. vel Abbat.* Bart. *in l. ut jurisjurandi §. si liberi n. 3. ff. de operis libert.* Baldus *in l. libertis n. 24. C. eod.* Ferrar. *in collect. feud. lib. 3. c. 8.* Mynsing. *d. obs. 74. cent. 5.* Borch. *in com. feud. cap. 7. n. 35.* Alex. *consil. 9. n. 6. & seqq. vol. 5.* Roland à Valle *consil. 58. n. 67. vol. 3* Decius *consil. 293. n. 5.* Tiber. Decian. *resp. 7. n. 29. vol. 5. res. 30. n. 39. vol. 3.* Wesenb. *consil. 74. n. 2.* Rosental. *cap. 7. concl. 4. n. 7. ubi rejecit opinionem contrariam & d. cap. 7. concl. 42. n. 33.* ubi dicit Statutum vel Consuetudinem Fœminas ad feudum admittentem, stricte & post masculos accipiendum, tam quo ad admissionem, quam successionem; & confirmat pluribus aliis Doctoribus *Zas. d. p. 8. n. 45. & 52.* Roland. à Valle *consil. 58. n. 67. vol. 3. ibi* Borcholden *cap. 7. p. 2. n. 36.* Nicol. Mozzius *de substantia feudi n. 87. & 89. quod etiam* Wesenbecio *consil. 74. n. 18 & de feud. cap. 6. num. 22. in fin placuisse videmus.*

Non obstat, quod Hottomannus *ex l. sæpe 53. & l. triplici 142. ff. de verbor signif.* ex puritate latini sermonis in contrarium disputat, quandoquidem hoc loco magis veritatem intellectus, quam sermonis puritatem consideramus.

65. Hanc Regulam amplificant Doctores, etiam obtinere, si quis Feudum pro se & utriusque sexus hæredibus acceperit, tamen Fœminam non prius, quam deficientibus masculis admitti, Roland. à Valle *consil. 84. n. 15. vol. 4.* Schneidew. *d. p. 6. n. 4.* Burs. *consil. 63. n. 9.* Paris. *consil. 22. num. 14. vol 1,* Menoch. *consil. 40. n. 11. & consil. 445. n. 62.* Borch. *cap. 6. de feud. n. 61.* Rosental. *de feud. cap. 7. concl. 85.* Et hæc est communis sententia, quam etiam sequitur Jacob. de S. Georgio *in verbis & fœminis, &c. n. 10. & novissime* Frederic. à Sande *in commentario in consuet. Gelriæ, tit. 5. cap. 1. §. 7. n. 13. mihi pag. 106. & seqq.*

66. Sed an eadem Regula in iis casibus applicanda sit, si simul pro masculis & fœminis acceptum sit Feudum, uff manlich und weibliche erben zugleich; vel sicut masculis succedant, cum fœminis, me-
67. rito ambigitur? Et quamvis sint qui affirment, ut Decius *consil. 209. vers. & licet ista &c.* Attamen istis adhærere non ausim, sed magis placet opinio Curtii Jun. *p. 3. n. 18. de feud. versic. & hanc limita, &c.* Zal. *d. par. 8. n. 40.*

Idque propter textum *in c. 1. casus quibus fœmina in feuda succedat, §. item si quis, &c. (ibi) ut in eo succedant fœminæ sicut masculi.* Sande *in d. §. 7. n. 14.* Jacobus de S. Georgio *in verbo & fœminis,* Mozzius *de substant. feud. n. 87.* Roland. à Valle *consil. 34. n. 10.*

68. Nisi aliæ adfuerint circumstantiæ, ex quibus pateat, dispositionem de ordine successivo esse accipiendam, prout patet ex diplomate Manasteriensi, in verbis, sein dan keine mans erben, so sollen die lehen, vermittelst erblicher folgung auff die frawen fallen, als uff die männer, quasi dicat, deficientibus demum masculis, feuda per successionem hæreditariam devolvi ad filias sicut ad filios, Sand. *d. § 7. n. 13.* Zal. *d. p. 8. num. 49.* Hartm. Pistor. *d. quæst. 35. n. 28.*

69. Quod tanto minus mirum est, cum etiam juxta communiorem & receptissimam sententiam, hæc Regula in feudo verò ac mere fœmineo, locum accipiat, juxta mentem Oberti *de Orto &* Ger-

hardi

hardi *in c. 1. de feudo fœmina*, per c. 1. *de natura successionis feudi &c. uti deturrunt* Jacobus de Bel-
viso, Alvarottus, Præpos. *&c.* Clarus §. *fondum quæst.* 73 *n* 4. Ferrarius Papien. *in forma libelli, de
revocat. feudi n.* 2. *in fin.* Jac. S. Georgio *in d. verbo. & fœminis &c. n.* 3. Wesenb. *consil.* 74. *n.* 13.
Schrader. *p* 7. *cap.* 4. *de success. fœminar.* 34. *&* 40. Hartm. Pistor. *lib.* 2. *quæst.* 34. *n.* 18. *&* 27.
Curt. Jun. *d. p.* 3 *membro* 1. *n.* 3. Nicol. Mozzius *de substant. feudi cap.* 9. *n.* 49. Quo loco *Cuja-
cius* textum supra citatum *in d. c.* 1. *de feudo fœmina &c.* falsis, & rubricæ non convenientibus præ-
suppositis, & inanibus conjecturis torquentem, refutat, ut & Gœddæus *in supra citato consilio* 25.
causa Gimbergensis n. 10. *fecit.*

Fallit autem supra adducta Regula, si vel expresse in privilegio, consuetudine, vel Investitura 70.
dictum sit, ut mares cum fœminis simul conjunctim succedant, Daß die Dochter zugleich mit den söh-
nen oder mänlichen erben, sollen erben, *c.* 1. §. *item si quis &c. casus quibus fœmina in feudo succed.
&c.* Zas. *d.* §. 8. *de feud. n.* 49. *versic.* 3. *fallit. &c.* Hart. Pistor. *lib.* 2. *quæst.* 35. *n.* 25.

Vel etiam tacite, ut est in feud. Franco *d. c.* 1. *casus quibus fœm. in feud. succed. &c.* Hartm. 71.
Pistor. *d. l.* 2. *quæst.* 34 *n* 36. Julius Clarus *d. quæst.* 77 *n.* 7. *in d.* §. *feudum &c.*

Item fallit in Feudo ad certum servitium, quod decenter à fœmina expediri potest, *text. in d.* 72.
extraordinario cap. casus &c. Jacobus de Belviso, Alvarot. Bald. Laud. *d. c.* 1. §. *quin etiam Episcop.
vel. Abbat.* Jacob. S. Georgio *in d. verb. & fœminis &c. n.* 10. Hartm. Pistor. *d. lib.* 2. *quæst.* 34.
& 37. Cornæus *consil.* 17. *n.* 9. *& consil.* 239. *n.* 4. *vol* 1. Paris. *consil.* 4. *n.* 18. *vol.* 1.

Denique fallit, ut supra dicere incepi, quando expresse tale adest Statutum, vel Consuetudo, 73.
ut fœminæ simul cum maribus succedant, Zas. *d. p.* 8. *num.* 42. Jacobus S. Georg. *sæpe citato verbo
& fœmina n.* 9. Duarenus *de feudo cap.* 10. *num.* 9.

An vero in specie Consuetudine in hoc Archiepiscopatu sit receptum, ut Fœminæ cum mari- 74.
bus ad divisionem concurrant, quia directe ad controversiam nostram non pertinet, hoc loco diffi-
nire meum non est, sed istam quæstionem in dieta provinciali per Serenissi. Principem ac Status pa-
triæ decidendam remitto. Interea Lectorem *ad consil.* 23. Vultej. *lib.* 4. *Marp. ubi illam quæstio-
nem n.* 65. *attigit*, ablego; Ubi dicit Consuetudinem, ut dotatæ filiæ à successione etiam allodiali
excludatur, in Germania esse usitatissimam, & in omnibus fere Regnis, Nationibus & Provin-
ciis esse receptam, teste Fichardo *consil.* 3. *num.* 8. *&* 20. *vol.* 1. Zasius *consil.* 1. *n.* 51. *vol.* 2. Verum
de hoc consulatur Claudius Cantiuncula *consil.* 5 *maxime in* 6. *ratione.* Etiamsi enim Fœmina etiam
in Investitura cum masculo ad simultaneam successionem vocetur, tamen potest Consuetudine vel
Statuto excludi, Brunus *in tract. Statut. excludend. fœmin. in* 8. *art. princip. quæst.* 23. *n.* 114. Sur-
dus *consil.* 63. *n* 26.

Et quamvis multa suppetant tam exempla, quam argumenta, quæ istam divisionem inferre 75.
videantur, qualiter in his actis reperiri datur, &c. in feud. halber zehendt Metternich, n. 153. Vo-
gelsang n. 157. & 4. seqq. Vettelhoven n. 167. Dickhoff, Herbuschhoff n. 359. Meckinckhoven n.
362. Gribswaldt n. 372. die Koull n. 373. Drachenfelß n. 377. Jan die Grassenweste, in fine pro-
bationum.

Quibus accedit Responsum *Testamento feudali* à Tilmanno de Benignis *Apospasmati Syndromo* 76.
adjectum, & Cameræ Spirensis Observantionibus insertum, quod late deducit in terra Juliacensi, no-
bis vicinissima, mulieres non tantum esse Feudorum capaces; sed etiam cum masculis in pari gradu
ad successionem vocari & admitti, ad quod me remitto.

Quæ adeo nos movere non debent, ut potius credamus vero propius accedere, si sustinemus 77.
citius Fœminas ad parem & simultaneam successionem admittendas, quam Domino feudum, stan-
tibus fœminis ex corpore primi acquirentis natis, uti devolutum adjudicandum esse, quod & ante
me, Rosentalio visum fuit *cap.* 7 *concl.* 44. *n.* 7. qui dicit, hanc Contrahentium mentem
fuisse. Nullum enim Dominum aut Vasallum ductu rationis, nisi aliqua tali singulari ratione im-
butus aut præoccupatus sit, interrogatum, responsurum, sed hoc pactum aliter intelligere Sons-
beck *p.* 9. *num.* 131. *cum seqq. & num.* 137. Hartm. Pistor. *lib.* 2. *p.* 2. *quæst.* 36. *n.* 18. *&* 22. Vulte-
jus *lib.* 1. *de feud. cap* 9. *n.* 92. *vers. tertio quod si &c.*

His tamen non obstantibus, adduci non possum, ut credam, hæreditariam hujus Curiæ quali- 78.
tatem, eo vires suas porrigere, ut in descendenti linea, sorores & fœminas ad parem success. invitent,
uti alias in Gallia usurpari videmus, ubi Feuda, quo ad successionem omnino redacta sunt ad simi-
litudinem patrimoniorum, Guido Papa *decis.* 59. *& decis.* 297. Faber *in* §. *item Serviana, Instit. de* 79.
act. Gulielm. Bened. *in repetit. c. Reynutius in verbo duas habens filias x. de testam.* Chass. *in Consuet.
Burgundiæ, rubrica* 3. *de feudis* §. 5. *num.* 1. *&* 7. adeo, ut pro libito vendant & alienent. Nec
enim Gallos in totum in hoc puncto imitamur, sed manemus in hoc tractu, proxime penes com-
munem Regulam, ut quam minus à Jure Feudali recedamus, quandoquidem id suadet causa finalis,
nempe Familiæ Conservatio.

Quæ quidem ratio præcipue inter Nobiles, de quibus, hoc loco ut plurimum agimus, militat, 80.
in quibus major familiæ propagandæ ardor viget, quos Nobiles Civibus in hoc loco præferri, in Ger-
mania vulgatissimum est, *d. resp. Testam. feud. in* 1. *ratione n.* 54. Bart. *in l.* 1. *C. de dignit. lib.* 12.

Baldus

Baldus *in l. Nobilioribus C. de Commerciis & mercatoribus l. Providendum ubi Gyns de postulando.*

81. Quare tamdiu insistendum est Regulæ juris feudalis, quod regulariter masculi in concursu fœminis præferantur, uti dictum est, donec de exceptione in specie aliud probetur, cui regulæ Judex inhærere tenetur, Bald. *in c. 1. n. 2. & 6. x. de alien judicii mut. causa facta l. si tutor in fin. C. de servo pignori dato manumisso c. 2. de feudo in vicem legis commiss.* Decius *in l. 1. n. 8. ff. de reg. juris.* Felin. *in c. quoniam n. 4. x. Vt lite non contestat.* Welenb. *consil. 7. n. 7.*

82. In tantum, ut Judex, sine probatione exceptionis, contra regulam judicans, litem suam faciat Cacher. *decis. Pedem.* 12. *n. 6.* Schrad. *de feud. p. 10. tit. de personis minor.* Regula enim habet jus probatum & intentionem fundatam, Jason *in l. 2. 23. si quis in jus voc.* Zas. *consil.* 22 *vol.* 1. Schurf. *consil.* 39. Præses Everhardi, *loco legali 9. n.* 17.

83. Nec obstant Exempla supra ex Actis allegata, quia illa pleraque ex voluntario consensu, & pactis partium processerunt, quilibet enim favori pro se introducto renunciare potest *l. factum & l. pen.* C. *de pactis*, vel in Collaterali tantum successione militant, de qua loquitur Gubernatoris Requisentii Judicium, Ea enim plus habent dubii, & minus ad nostrum propositum faciunt.
84. Quia extant etiam Exempla in contrarium, ut in feudo Lufftelberg, ubi soror bis à fratribus exclusa, tertio demum masculo mortuo, admissa fuit, in actis sub n. 93. & 94. Huc facit privilegium Caroli V. & maximiliani Secundi, Principi nostro Clementissimo felicis recordationis, Wilhelmo Duci Juliac. datum, in quo quamvis filiabus successio in Feudis Ducatuum indulgeatur: Filii tamen ex filiabus, aliis filiabus præferuntur. Quo argumento Princeps Palatinus Neoburgicus, contra Adversarios maxime se tuetur, ideoque quod in se, ut capite, æquum putat, in membris repudiare non poterit. Verba formalia ex impresso exemplari subjicio.

WIr Maximilian der ander / von Gottes Gnaden / erwöhlter Römischer Kaiser ꝛc. bekennen offentlich mit diesem brieff, und thun kundt allermänniglich, daß uns der hochgeborn Wilhelm Hertzog zu Julich ꝛc. privilegium, so S. Ld von weilandt dem allerdurchleuchtigsten Carln den Fünften erworben, gehorsamblich vorbringen lassen, darin Ihr Kais. Mayt. unserm lieben Ohemen, Schwager und Fürsten, Hertzog Wilhelm zu Gulich, diese besondere Gnad sitz, freiheit gethan, und geben, also wie es sich feugen wurde, daß S. Ld. mit der durchleuchtigen, hochgebohrnen Fürstin, fraw Maria, geborne Königin zu Ungarn, und Böheimb ꝛc. keine eheliche manliche leibserben erzeugte, oder gleichwohl ehlige leibserben mit ihrer Lieb erwurbe, die aber folgents uber kurtz oder lang ohn ehelige manliche leibserben abgiengen, daß alsdan, so keiner eheliger manlicher leibserb, von sein Hertzogs Wilhelms leib geboren, mehr vorhanden ist, seiner Lieb Fürstenthumb, landt und leut, so von Ihrer Mayt. als damals Römischen Kaiser, und dem römischen reich zu lehen ruren, uff sein Hertzog Wilhelms eheliche döchter, mit bemelter unser lieber Schwester Königin Maria, seiner lieb gemahl ehelich erworben, **oder was derselben dazumahl keine im leben / und aber von einer oder mehr** ehelich geborne leibserben vorhanden weren, **alsdan uff derselben / seiner Lieb döchteren / nachgelassen eheliche manliche leibser en / so derselben Zeit im leben sein /** fallen **und kommen und eigen folgen und zustehen sollen /** und in solchem Fall inne und ihren eheligen manlichen leibserben, wo sie deren einige hinder ihnen verliessen, von ihrer Kay. Mayt. oder ehrer nachkommen am reich, zu lehen gnädiglich verliehen werden sollen ꝛc.

85. Non etiam movet allegatum Responsum Testamento feudale; quia illud se fundat in feudis Civium, non autem Nobilium, ut constat ex casu illi præfixo & num. 119. Ubi distinguitur inter Nobiles, qui dotando filias illas excludunt, & inter Cives. Deinde fundat se illud Responsum in feudis mixtis, ex quibus solvitur Canon Emphyteuticus *concl. 1. n. 6. & seqq.* Et quod in illo Responso allegata Exempla, conniventia partium magis nitantur, quam ratione juris, patet ex eodem Responso prima parte n. 239. Ubi refert etiam admissas ad Feuda, defunctorum Vasallorum viduas, quæ certe etiam in Allodialibus post mortem maritorum suorum, usum fructum, soluto matrimonio ad proprietatem reversum non possent prætendere cap. 95. Gülischer Reformation von leibszucht ꝛc.

SUMMARIA QUINTI FUNDAMENTI.

1. 2. *Vasalli exemplis se fundantes, sustinent tres tantum familias in primævis feudis durare.*

3. *Periculosum est Vasallis, alibi, quam coram Paribus, cum Domino litigare.*

4. 5. 9. 10. *Feudum, quod alienatur; etiam cum consensu Domini, judicatur quasi allodium.*

7. 8. *Rectum, & alienabile, in eodem subjecto non consistunt.*

11. 12. 13. 33. 34. 35. *Res in odiosis facile ad suam naturam revertitur.*

14. *Feudum semel alienabile, semper tale præsumitur, & transmissibile, etiam ex unico actu, vel aliqua parte.*

15. 16. 17. 19. 20. 21. 22. 23. 25. & 26. 29. *Dominus, qui consuevit assensum dare, consentire tenetur, alias injuriam Vasallis faceret.*

18. *An*

18. *An in Feudo alienabili Domini consensus iterum requirendus?*
24. *In alienabili feudo etiam hæredes Extranei succedunt.*
27. *Qui vult antecedens, vult & consequens.*
30. *Limitatio Regulæ, quid feuda in uno mutato, in reliquis maneat, à mutatis non dependentibus.*
31. *Qui vult genus, vult speciem, sub genere comprehensam.*
32. 61. 62. 63. 64. *& seqq. usque 85. Consuetudo alienandi, extendit se etiam ad feuda nunquam alienata.*
36. 38. 39. 40. 41. 43. *Fœmina an in feudis emptitiis succedant?*
37. *Regula, non Exemplis, sed legibus judicandum esse, limitatur, quando fit in vim Consuetudinis, legi contraria.*
42. *Actus omnes justificantur per scientiam & patientiam superiorum.*
44. *Determinatio una respiciens plura, eandem eis tribuit qualitatem.*
45. *Instrumentum* Rendenich *à sorore pro medietate emptum, & ex parte, per successionem devolutum, dicit contrahentes hæredes necessarios & legitimos.*
46. 47. 48. *Clausula* vor getrewer briefs inhabere, *inducere Feudum mere hæreditarium.*
50. *Feuda Coloniensia coram solis Paribus alienantur, & oppignorantur, inscio Domino.*
51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. *Feudum datum pro omnibus hæredibus transmittitur ad extraneos.*
58. 59. 60. *Item clausula, ut habeant, cui ipse dederit.*
ex. 86. *& 113. usque ad 203. Feuda tribus modis fiunt alienationis capacia, in quibus fœminæ succedunt.*
86. *Fœminas in Feudis emptitiis succedere, probatur.*
86. *Regula fœminarum exclusiva, procedunt in feudis rectis & impropriis, non autem impropriis.*
87. 88. *Fœminarum successio non est odiosa; sed earum exclusio, quando reditur ad jus commune.*
89. 90. *Transferens Dominium rei suæ, plus juris habet, quam obligans rem alienam.*
91. *Venditionis natura est creare jus perpetuum.*
92. 93. *Dispositio generalis restringitur juxta rationem, & causam.*
94. 95. 102. *Qualitas adveniens Enti, illud in aliam speciem & naturam mutat.*
95. 96. 97. 100. *Non semper requiritur expressus textus feudalis, ubi res alteri Regulæ fortiori includitur.*
98. 99. 101. *Anomala feuda, licet in separatis punctis maneant regularia, non tamen in punctis cognatis.*
103. *Dominus consentiens impignorationi sibi præjudicat, non obstante clausula, salvo jure Domini.*
104. *A disparatis & pluribus particularibus perperam infertur.*
105. 107. *Textus Feudales sæpe discordant.*
106. *Divisio feudorum in hæreditarium, & non hær. non à textibus sed Doctoribus est inventa.*
108. 109. 111. *Emptio ac datio pecuniæ in feudis, eorum naturam in successione mutat.*
110. *Dictio Nisi, est adversativa præcedentium.*
112. *Omnia nostra facimus, quibus nostram autoritatem impertimur.*
114. *Stultum esse dicit Natta, in emptitiis feudis extendere velle Regulas.*
115. *Emptitium Feudum improprium esse fatentur omnes Doctores præter unum Sonsbeck.*
118. 144. *Emptitium feudum datur, quando pecunia præponderat gratiæ.*
122. 123. 124. 125. 126 *&* 127. *Proprium feudum duplici respectu dici potest.*
128. *Pecuniæ interventio plures effectus operatur, quam quod non dicatur feudum gratuitum.*
129. 130. *Feudi natura est, esse gratuitum.*
131. *Sonsbeck notatur, quod dicat feudum justo pretio emptum, esse proprium.*
132. 133. *In omni dispositione valet argumentum à verisimili mente disponentium.*
134. 135. 136. *Feudum magis debet sequi naturam Contractus, quam juris feudalis scripti.*
137. 142. *In Contractibus requiritur concursus consensus utriusque.*
138. 139. *Legisperitus, absq; calumnia, in casibus consuetudine feudali non comprehensis; uti potest legibus scriptis.*
140. 141. *Consuetudo feudalis non vincit legem generalem extra illam speciem.*
143. *Minus gratiæ Domino debet, qui minus beneficii tenet.*
145. 146. *Doctoribus legentibus magis, quam consulentibus, credendum, nisi contra partem respondeant.*
147. 148. 151. *Feudi natura per personam ementis mutatur.*
149. 150. 156. *Kulcejus sibi contrarius videtur.*
152. 153. *Materia æque ac forma consideranda, quia ex nihilo nihil fit.*
154. *Forma sæpe tedit materiæ.*
155. 156. 157. *Res feudales sunt vendibiles, etiam mulieribus.*
158. *Fœminea successio non adeo est odiosa, ut emens ideo præsumatur pretium velle perdere.*
159. *Feuda emptitia, pro allodiis respectu successionis & alienationis habentur, non ultra.*
160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 169. 170. 171. 172. 178. 180. 181. 182. 183. 184. 185. *Refutantur argumenta contraria opinionis, ratione feudi Emptitii.* 187. 189. 191. 192. 194. 195. 196.
197. *Lex prospexit. ff. qui & a quibus, obtinet tantum in decisis expresso textu.*
168. *Advocatus quidam, se ob legem Aurelius, damnatum esse asseverans.*
173. 174. *Cerebrinus Feudistarum rigor potius rejiciendus, quam æquitas Cerebrina.*
175. 176. 177. 179. *Æquitas scripta in genere, rigori scripto etiam in genere præferenda.*

188. *Expressum dicitur, quod ut necessarium consequens vel antecedens venit.*

190. *Quod non mutatur, quare stare prohibetur.*

193. *Regula, imputandum esse ei, qui legem apertius potuit dicere, limitatur inter privatos non autem Principes in beneficiis.*

195. *Ex natura Contractus emptionis est, ut succedant non tantum Fœminæ, sed etiam extranei.*

198. *Regula rigorosiorum Feudistarum, Fœminam semel exclusam, semper excludi, absurdissima.*

199. *Servicium feudale*, Ritterdienst, *æstimatur mille florenis.*

200. 201. *Vasallo liberum est servire, vel solvendo medietatem fructuum, se liberare pro illo anno.*

202. *Generaliter in servitiis ad hæredes transitoriis, non censetur electa industria personæ.*

203. *Emptitiorum Feudorum Catalogus; expenditur per singularia exempla plurium alienationum.*

204. Saffig. 205. Bornseim. 206. Sultzhoff. 209. Kuchenheim. 235. 215. Lufftelberg. 212. Krey. 234. Tonberg, Kreutzberg. 340. Halterberg. 353. Eickerhoff. 242. Merhoff. 245. Lonen Hoff 246. Beulenbach. 336. Schwoppenberg. 240. Luisch. 259. Karst. 265. Buschfelt. 267. Nerß. 269. Hoeningen. 343. Frechen. 344. von der Fischel. 230. Ehrenstein. 263. Meill, 243. Haußheller. 294. Odenkirchen 264. Saltzfey. 329. Ergenhoff. 330. Bedbur, Bock. 333. Reineck. 215. Vorst. 207. Vogelsanck. 339. Trevvelsdorff. 351. Wenig Alendorff. 274. Gelstorff. 217. Goestorff 219. Rodt. 229. Saffenberg 236 Lovenich. 237. Bachheimb. 355. Drenen. 238. Saffenberg. 234. Metternich. 241. Mangelter. 360. Alenderen. 221. 326. Cardorff Zehendt. 247. Kaull. 248. Nordenbach. 342. Zehendt Kell. 365. Meidersheim. 365. Gleen. 251. Morenhoven. 253. Weyere 257. 250. Hulßdunck. 363. Graaffenw. 277. Dickhoff. 278. Mackinhoven. 279. Ehreshoven. 230. Grachhoff. 232. Mull zu Geyg. 233. Godenaw. 299. Buttelhoven. 310. Torn Arweiler. 321. Newenar. 336. 322. Afster. 323. Bacheimb. 328. Kendenich. 345. Dyrmarscheim. 284. Drachenfelß. 332. Luttighoff. 335. Bergenhauß. 347. Kochenheim. 250. Sentia Virmundt. 249. Schonberg.

228. *Septem Comitissæ una die simul investita in Curia Coloniensi.*

231. *Matrem filiæ succedere, est contra naturam Feudi Longobardici.*

233. 301. 304. *Clausula* zum rechten Lehen, *non impedire successionem fœmineam.*

243. *Cancellaria Coloniensis affectat clausulas gratiosas.*

244. *Census gravis alterat naturam feudi.*

252. *Archiepiscopus fatetur, filias esse veras feudi hæredes.*

253. Weyer *feudum per retractum fœmineum receptum.*

254. *Consiliarius Archiepiscopi* Buchel, *testatur de Consuetudine fœminea successionis.*

256. 257. 258. 259. *Testamenta enumerantur Feudalia.*

260. 261. 262. 263. 264. 265. 203. 204. 131. Mannlehen und Lehen *idem. A proprietate verborum receditur propter usum.*

266. *Fœminarum Renunciationes in Feudis masculinis otiosæ, quæ duo extrema requirit.*

267. Nerß *Castrum.*

268. *Is possidet, cujus nomine possidetur.* 270. 271. 272. 295. 315. *Syndicus sibi contrarius.*

272. 349. 350. *Consensus in ipso actu intervenire, non sequi debet.*

273. *Clausula*, Helder des Brieffs, *est mere hæreditaria.*

275. 276. *Non sufficit caput feudi esse feudale, ut ergo etiam reliqua membra habentur feudalia.*

281. *Gratia exigua est, mutuum a defuncto commissam remittere.*

286. *Archiepiscopus denegat copias, contra oblationem in Comitiis factam.*

287. 252. *Verba assentativa, complementi, & gratiæ in feudis nihil operantur.*

288. *Consuetudo detandi filias ex feudo.*

289. *Vasallus Dominum ad aperturam admittens, non tenetur ipse abire a domo feudali.*

290. *Vasalli non tenentur propriis sumptibus suas arces defendere.*

291. *Domini tenentur amissum castrum feudale restituere.*

292. *Feudum ob simplex homicidium nequit confiscari.*

297. 301. *Clausula feudi Castrensis* Burg-Lehen.

298. *Dominus in suum præjudicium potest mutare feudum masculinum in fœmininum.*

300. *De futuris contingentibus non est determinata veritas.*

302. 303. *Dominus non potest mutare Feudum promiscuum in masculinum, invitis interessentibus.*

305. *Quilibet fundamentum suæ intentionis probare tenetur.*

306. *Angeli, Fœminæ non tantum Regnum, sed etiam Pontificatum detulerunt.*

307. 308. *Feuda officiorum hæreditariorum ad Fœminas transierunt.*

309. *Cæsar dat officia hæreditaria Ducatibus, exemplum in Duce Iuliacensi & Goldria.*

313. 314. 317. 318. *Fœmina virtute antiquarum Investiturarum, non obstantibus intermediis, succedit.*

315. *Princeps Investituram mutans in pejus, videtur deceptus.*

316. *Postea*

316. *Posteriores* Investituræ *a prioribus dependent, non contra.*
324. *Feuda alienata per agnatos, a cognato suo revocari possunt.*
325. *Dicens speciale & non probans, confundatur.*
326. *Filius, ergo hæres.*
327. *Usus fructus in feudis, moribus nostris, superstiti conjugi competit.*
328. *Patri etiam competit in feudis filii adventitiis, in Archiepiscopatu Colon. Ducat. Juliac. Montensi, usus fructus.*
334. Leibs Lehns Erben.
336. *Multa tractantur, quæ non perficiuntur.*
337. 338. *Privilegium per actum privilegio contrarium tollitur, quod limitatur & declaratur.*
343. 344. *In feudis* Fischel *&* Frechen*, investitæ reperiuntur fœminæ, immediate in persona fœminea.*
348. Erbnehme *verbum quid* Nachkommen?
353. *Cancellaria favoritis mutat stylum.*
354. *Emptitium vel cessum feudum, in persona ementis vel cessionarii, fit novum.*
356. *Recta feuda nec in divisionem, nec collationem, nec in legitimam* Fœminarum *veniunt.*
357. 359. *Verba mere Enunciativa nihil operantur, maxime contra tertium.*
318. *Vasalli sine consensu Domini feudum dividere possunt.*
362. *Consuetudo alienandi feuda, ligat Domini manus; quod teneatur investire idoneum invitus.*
364. *In feudis, masculi, fœminas, etiam propinquiores excludunt.*
365. Contractus *feudalis in curia celebratus, fundat ibidem jurisdictionem.*
366. *An causa feudalis sit in* Curia *vel sub Judice rei sita, agitanda.*
367. 363. *Universalis & indefinita Enunciatio nihil excludit.*
369. *Recognitio feudalis non tribuit jurisdictionem.*
370. *Iuramentum feudale, & Iuramentum territorii longe differunt.*
371. 372. Concedens *castrum in feudum, etiam altam Iurisdictionem, quam habuit, concessisse videtur.*
374. 375. 376. *Secus est, e converso, quod cognoscens* Castrum *in feudum, non cognoscit jurisdictionem, nisi hoc dicatur expresse &c.*

Quintum Fundamentum, &c. Quod Feuda Coloniensia sint alienabilia.

PRo Quinto Fundamento sæpe inculcarunt Vasalli, non reclamante Syndico, in tota Diœcesi nulla feuda, tribus tantum exceptis, nempe Gymnich, Westerholt & Schlickumb, adhuc ad pri- 1.
mævam stirpem, usque in hodiernum diem permansisse, in reliquis vero omnibus, mutationes & translationes creberrimas, tam successionibus fœmininis, quam per donationes propter nuptias, filiarum dotes, ac venditiones, donationes, denique etiam Testamenta factas esse, ut supra late probatum, & objectionibus de prætensa singulari gratia, obviatum est.

Et tamen illæ eædem residuæ familiæ, diversis feudis, quæ olim possederunt, per fœmineas successiones exutæ, & exclusæ fuerunt, ut exempla paulo ante de Lufftelberg, Bornheim, Schlick- 2.
umb, & similia allata, & infra adferenda demonstrant, ac latius demonstratum fuisset, si investituræ, specifice per annos & nomina, in secunda designatione sub n. 67. ad acta registrata, nominatimque petitæ, per Dominum Feudi editæ fuissent, ita ut hoc loco iterum ad Regulam juris,
cum non stat, &c. supra allegatam, &c. recurrere sit opus. Sed sic fieri solet, cum infirmior cum 3.
potentiore, & Vasallus contra Dominum, alibi quam coram Paribus Curiæ contendere cogitur.

Nihilominus frequentiam actuum & Consuetudinem alienationum Judices & Catalogi supra diversis locis inserti, ac totus insuper discursus demonstrant.

Feudum autem, quod alienatur, etiam cum consensu Domini, judicatur tanquam allodium, 4.
Raphael, Cumanus *consil.* 163. *versic. ad* 3. Frandus *decis.* 340. *n.* 20. Camillus Borellus *tomo* 1. *decis. tit.* 34. *de feudis n.* 310. Geil. *lib.* 2. *observ.* 149. *n.* 10. *&c.*

Item Feudum, quod de Consuetudine est alienabile, ad quemcunque successorem, adeoque 5.
& ad fœminam, ac successorem etiam singularem, transit; Ancharan. *cons.* 125. *n.* 7. Herm. Vult. *consil.* 33. *n.* 50. *vol.* 1. Guilhelmus Benedicti *in d. c. Raynutius in verbo uxorem, &c. quinta decisio x. de testamentis*, Roland, à Valle *consil.* 2. *n.* 19. *& consil.* 42. *n.* 27. *vol.* 1. Butiatus *consil.* 40. *n.* 13. Guido Papæ *consil.* 224. *n.* 7. Gœdd. *d. consil.* 37. *n.* 1159. *&* 1168. 1172. Ernestus Cothm. *qui plures allegat resp.* 75. *n.* 34. *cum seqq. lib.* 1. Alias secundum quosdam Feuda sui natura, etiam hæreditaria, non transeunt ad Extraneos, *c.* 1. §. *etsi Clientulis de alienat. feudi.* Roland. *consil.* 60. *n.* 49. *vol.* 1. Magan. *decis.* 54. *n.* 14. Borell. *in suprema decis tit.* 34. *n.* 516.

Rectum enim esse, & alienabile esse, in eodem subjecto non subsistunt, Andr. Knichen *de* 6.
vestit. pactionibus c. 2. *n.* 93. Hieron. Gigas *consil.* 57. *n.* 9. Menoch. *consil.* 61. *n.* 24.

Talis autem Consuetudo, ut Feudum sit alienabile, valet; Modestinus Pistor. *consil.* 11. *lib.* 1. 7.
n. 34. Jacobus de S. Georgio, *verbo etiam pacto de non alienando, &c. n.* 16. Rebuffus *in arbore Feu-*

dorum in 4. col. versic. quando, &c. Joannes Raynir. *in c. Imperialem §. habito, &c. de prohibita feudi alienat. per Freder. &c.* Et facile amplectenda, Decian. *resp. 44. n. 22. vol. 2.* Gemin. *in cap. accedens in fine distinct. 50.* Curt. *cap. fin. n. 207. x. de Consuetudine.*

8. Res enim quælibet facile ad primævam suam naturam reducitur. *Can. ab exordio dist. 35. l. si unus §. pactus ne peteret ff. de pactis.* Quia Constitutiones Feudales, uti juris communis derogatoriæ, sunt odiosæ, ut notant omnes *in d. l. maximum vitium C. de lib. prater & in l. 1. C. unde vir & uxor, &c.*

9. Et tunc possunt, sine Domini consensu, alienari, salva tamen fidelitate & reverentia, Domino debita, Bald. *in c. 1. vers. sed quodsi &c. de probib. feudi alienat. per Frederic. &c.* Curt. Iun. *pag. 4. reg. 2. quæst. 5.* Clarus *§. feudum quæst 31. n. 8.* Cagnollus *in l. fin. n. 22. ff de reg. juris,* Sande *lib. 2. comment. tit. 2. c. 1. n. 7.* Fachinæus *d. lib. 7. controvers. cap. 82.*

10. Item Vasallus de eo potest testari, quod alias non posset, *c. 1. de success. feudi c. 1 §. donare qualiter olim feud. alien.* Wesenb. *consil 47. n. 11. vol. 4.* Mozz *de natura feud. n. 33.* Menoch. *consil. 504. n. 4. & seqq.* Grass. *§. legatum quæst. 14. n. 21.* Rosenthal. *cap. 7. concl. 11. n 8.* Sande *d. lib. 2. c. 1. n. 12. & part. 1. c. 2. per tot.* Clarus *§. feudum quæst. 40* Zasius *part. 8. n. 64.* Curt. *par. 4 n. 131.* Paris. *consil. 16. n. 43. vol. 3* Vivius *commun. opin. 117. lib. 1.* Suarez *thesaur. recept. sen. §. feudum n. 70.* Reusner. *decis. 1. n. 4. lib. 2.* Borell. *in summa decis. tit 34 n. 213. lib. 1.* Geil. *observ. 154. n. 13.* Freccia *de subfeudis Baron. lib. 2. capite incipiente, superest. &c.* Garsias Mastrillus *decis. 54. n. 25.*

11. Feudum autem semel alienatum, præsumitur alienabile, & transmissibile, Intriglio. *cent. 1.*
12. *quæst. 39. n. 11.* Zuchard. *consil. 71. n. 55.* Etiam ex unico actu. Knichen. *de vestitur. pactionibus cap. 5. n. 178. par. 1.* Vultejus *consil. 12. n. 17. &* Gœdd. *consil. 37. n 734. & 1143. vol. 4.* Garzonius *de fœm. ad feuda admittend &c. n. 121. & est textus in c. 2. extra de feudis* Francisc. de Caldas *de renovatione Emphyteusis quæst. 11. num. 30.* Cævallos *communes contra communes, quæstione 897.* Scaccia *de Appell. quæst. 17. limitat. 47. membro 1, n. 111.* Gonzal. *ad regulam 8. Cancellar. glossa 6. n. 264.* Joannes Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici par. 1. cap. 23. n. 3.* Etiamsi pars tantum alienata esset, Bursat. *consil. 49. num. 63. vol. 1. Symphoremat. tomo 4 part. 1. voto 9. n. 74. 78. 79.*

13. Et Dominus, qui consuevit assensum concedere alienandi, Vasallo vendere volenti, consen-
14. tire tenetur, alias illi dicitur facere injuriam, Corn. *consil. 230. vol. 3.* Bursat. *consil. 45. n. 12. vol. 1.* Surd. *decis. 220. n. 34.* Borell. *in summa decis. tit. de feudis n. 623. Idem tit. 36. n. 48. modo subsit causa legitima.* Afflict. *decis. 265. n. 73.* Freccia *de subfeud. Baronat. lib. 2. n. 7.* Menoch. *de arbitrar. Judic. casu 182.* Sed, quia Dominus Hermannus Vultejus *in consil. 14. voluminis 4. Marpurg. Consiliorum*, supra relatam sententiam in generali licentia data alienandi; specialem Domini
15 consensum non requirere, accurate, præ aliis, non tantum in utramque partem discutit, sed consensum etiam, contra communem, requiri, concludit; cujus tamen contrarium videtur tenuisse *in consil. 33. n. 51. vol. 1.* Istius vero quæstionis resolutio, plurimum ad causam nostram, in qua tot alienationes, cum clausulis ad habendum, tenendum, possidendum, & quidquid sibi & suis placuerit, faciendum. Item cum clausula cui dederit, &c. in argumentum trahuntur; plurimum facit: argumenta ista Vulteji, hoc loco referre, &, qua ratione, ab ejus opinione recedendo; communiori adhærendum putem; paulo latius deducere non gravabor; hac tamen adjecta protestatione, quod per hoc, Domini Vulteji judicio, in causa, in qua ipse ibi consuluit, ob singu-
16. larem clausulam restrictivam, und damit als mit anderen seinen Lehengutteren zu thuen und zu lassen, aut etiam aliis, præjudicare non intendam, &c.

17. Primum argumentum pro communi, fundatur *in cap. 1. de feudo non habente propriam naturam feudi*, ubi feudum concessum pro se, & cui ipse dederit, ut is, cui ita concessum est Feudum, poterit illud vendere, vel donare, vel aliter si sibi placuerit, etiam sine voluntate Domini alienare, *Quo facit & cap. 1. §. si feudum. si de feudo defuncti contrrovers. fuerit inter Domin. & agn. ubi* Bald. & Alvarott. *Zas. de Feudis p. ultima num. 25.* Schenck *in c. 1. §. rursus n. 5. quibus modis feudum amitt. &c.* Kirchov. *in comm. opin. lit. F. feudum concessum pro se &c.* Sonsbeck *de feudis p. 5. n. 8.* Rosenthal. *de feud. cap. 9. concl. 40. n. 3.* Curt. Iun. *communem dicens par. n. 141.* Riminal. Iun. *consil. 55. n. 15. vol. 1. & consil. 3. n. 5. eod. vol.* Schrad. *p. 8. 6. 2 n. 57* Decius *consil 171. n. 2 & consil. 614. n. 6.* Roland. a Valle *consil. 42. n. 16.* Alex. *consil. 228. n. 6. vol. 6.* Pacian. *consil. 40. n. 31.*

18. *Quibus in consil.* 12. ejusdem libri adjicit idem Vultejus, Rolandum a Valle *consil. 96. n. 36. vol. 1.* Manent. *consil 42. n. 47. & consil. 41. n. 17. vol. 1.* Imo hoc casu, etiam hæredes Extraneos venire, Intrigli. *de feudis quæst. 50. n. 158.* Cævall. *in speculo quæst. 184. n. 21.* Bocer *in tract. de qualit. & different. feud. c. 5. n. 27.* Steph. Grat. *discept. forens. 481. n. 27.* Curt. Iun. *consil 4. per tot. vol. 1.* Decius *consil. 293. n. 3.* Roland a Valle *consil 3. num. 64. vol. 1.* Menoch. *consil. 1276. n. 3.*

Nec huic argumento postea. n. 81. in responsione ad contraria satisfacit, Vultejus, dum dicit in ista Investitura, de qua ibi agebatur, feudum non fuisse pro iis, quibus ipse dederit, sed vor sich und seine Leibslehens erben concessum, sondern vor seine rechte Nachkommen, tales enim spe-
19. ciales circumstantiæ, non infringunt communem sententiam, quæ se fundat in clausulis, & cui ipse dederit, quæ verba spectant ad principalem dispositionem, & non ad solam Executionem, ut

sine

sine fundamento & re præsupponit, & sic ei non suffragatur distinctio Doctorum ex Decio, Socin. Menoch. Mantica, Franchis, *Zasio*, Intrigliolo adducta, sicut in nostro casu verba venditionibus & Emptionibus inserta, non possunt ad solam Executionem restringi, cum faciant ipsam principalem dispositionem. 20.

Secundo, pro argumento adfert Vultejus, ex communi sententia, quia alias alienandi potestas, si a Domini nova concessione penderet, redderetur inutilis, quam rationem ad hoc ponderarunt, Immola *in c. potuit x. locati*. Albericus, Salic. & Iason. *in l.* 3. *C. de jure Emphyt.* In feudalibus vero nulla debere esse verba otiosa. *c. si Papa, de privilegiis in 6.* Curt. Sen. *consil.* 49. *n.* 73. Natta *consil.* 667. *n.* 24. *vol.* 4. Cravetta *consil.* 173. *n.* 18. *vol.* 2. *& Consilio* 565. *n.* 4. *vol.* 4. Tanto magis, quia Doctoribus placuit, datam alienandi licentiam, nulla limitatione constrictam intelligi, Angelus Aretin. *de restitutione fideicommissi §. nobis igitur &c.* Socin. *in l. Marcellus §. res quæ, vers.* 3. *ff. ad SCtum Trebellian. & consil.* 123. *n.* 3. *v.* 3. Gratus *consil* 81. *n.* 17. Berous *consil.* 94. *n.* 24. *& consil* 133. *n.* 3. *vol.* 2. Natta *consil.* 530. *n.* 7. *&* 9. Surd. *consil.* 382. *n.* 16. *vol.* 3. 21. 22.

Nec huic argumento, salva pace tanti Iurisconsulti, Dominus Vultejus videtur satisfacere, quod inter licentiam alienandi habitam, & ejus interpretationem vult distinguere, & quasi, ut est in proverbio, 23.

Geminas secernere Thebas &c.

Quasi vero, qui vult antecedens, non velit etiam consequens? & quasi Dominus, qui voluit Vasallum liberam habere alienandi potestatem; non velit etiam ea prius gaudere posse, nisi eandem denuo impetraverit? Alexand. *consil.* 157. *n.* 14. *lib.* 2. *& cons.* 158. *in princip. lib.* 5.

Taceo, quod ipse vultejus alibi, nempe *consil.* 12. *n.* 16 pro communi sententia allegat *d. c.* 1. de feudo non habente propriam feudi naturam *&c. & fi. de feudo def. contentio*, Decium *consil.* 163. *n.* 3. *& consil.* 392. *num.* 9. Cravett. *consil.* 84. *n.* 10. *& consil.* 92. *n.* 6. *vol.* 1. Obrecht. *de feud. lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 6. 24.

Ista itaque subtilitate finguntur plura, quæ sunt unum, aut omnino non sunt in rerum natura, nam præsupponitur, nescio quæ irreverentia Domini, si ab eo non petatur, quod jam Vasallus ab eo habet. 25.

Item præsupponitur, quod stante communiori sententia, sequeretur illud incommodi, quod Dominus ignorabit, quem sit habiturus Vasallum, & forte inidoneum, ista enim præsupposita sunt inania, quia, post alienationem, venditor tenetur factam alienationem Domino intimare, vel notificare, & eum pro Investitura novi Vasalli requirere, in qua Domino personam Vasalli, examinare integrum manet, prout venditor Castri Ehrenstein, in actis, confessione Syndici, fecisse legitur, deductionali 270. quo fit relatio. 26.

Nec poterit se hoc loco, ubi expresse de voluntate contrahentium, quod de jure communi feudali recedere voluerint, constat, juvare per abusum Regulæ, alias in suis terminis non improbatæ, quod forma in aliquo puncto mutata, reliqua in communi natura maneant. Quia ista Regula non debet extendi ad ea, quæ legitima consequentia ex puncto mutato manent alias ista Regula, si tam cavillose agatur in d. c. 1. de feudo non habente propriam feudi naturam, omnino evertitur, quando per solam clausulam, & cui dederit &c, plures alienandi modi similes includuntur, qui alias vigore istius Regulæ, tam anxie acceptæ, remitterentur ad jus commune, cum tamen ibidem plura separata Capitula, uni clausulæ includantur. 27. 28.

Negatur itaque præsuppositum Domini Vulteji in n 61. d. cons. 14. vol 4. quo ponit, quasi Dominus, si tempore concessæ libertatis interrogatus fuisset, utrum vellet iterum tempore alienationis requiri sit responsurus, se novam Requisitionem sibi reservare: quia per hoc inferretur absurditas, si non etiam levitas, quasi quod semel voluisset, non vellet, ut patet ex sensu communi &c. & hoc firmat, rejecto contrario, Dn. Rosenthal. *cap.* 6. *concl.* 40. *n.* 2. *& concl.* 41. *n.* 1. 29.

Qui enim vult Genus, vult species sub genere comprehensas, nisi fuerint illæ specialiter exceptæ, *l. omnes. ubi Ang. C. de praescript.* 30. *annorum*, *l. semper, de regulis iuris*, etiamsi in una specie major sit ratio, quam in alia, *l.* 1. *§. quod autem ff. de attentat.* Decius *consil.* 141. *n.* 33. Reliqua, ut longe petita, & violenter detorta, prætereo, ac receptissimæ opinioni inhæreo.

Quæ vero istæ translationes Feudorum de familia in familiam extraneam (ut revertar, unde digressus sum) tam frequentes, tot seculis continuatæ, per successiones & sponsalitias largitates, prætensam naturam recti Feudi & masculinitatis, ut ita mihi dicere liceat, satis evidenter in editis ad acta, & typo publicatis instrumentis ita destruunt, ut Syndicus factum negare, & jus inde resultans effugere non possit: ista editio pro victoria Vasallorum, apud justos rerum æstimatores sufficere posset. Consuetudo autem alienandi extendit se ad feuda omnia, etiam non alienata, quæ de jure valet, Bald. *cons.* 9. *n.* 5. *vol.* 1. Roland. a Valle *consil.* 2. *n.* 18. *& consil.* 24. *n.* 21. Clarus *in §. feudum quæst.* 31. *num.* 12. Symphor. Camer. *tomo* 4. *voto* 9. *n.* 64. *& seqq. & n.* 71. *& seqq.* 30. 31.

Sed, quia in translationibus, per viam contractus ac venditionis aliquis exurgit scrupulus ex eo, quod Doctores circa feuda emptitia non omnes idem sentiunt: quibusdam asserentibus in feudis

32. emptitiis fœminas succedere, aliis vero id negantibus; non abs re me facturum puto, si nodum istum pro ingenioli tenuitate dissolvero, dum tamen potestatem ad facultatem alienandi feuda, prius porro prolixius demonstravero. Nam interea (ut ut sit de ista quæstione) ex numeris in Registro Extractus §. penultimo citatis, satis constat, vendendi, permutandi, donandi Feuda Coloniensia, potestatem Vasallis, (modo Domini consensus accedat, vel interveniat) competere, ut patet ex. n. 1. 14. 19. 60. 64. 66. 68. 72. 77. & 100. in quibus Contractus isti simpliciter præcesserunt, consensus ad requisitionem, vel etiam post factas venditiones, subsecutus est.

33. Præterea Doctores *sub. num.* 19. *&* 60. allegati, expresse se fundant in Consuetudine ac jure vendendi, ita, ut ista Consuetudo per ipsum Dominum Feudi, post diligentem indaginem, ut legitima confirmetur, ibi zu rechten erb und zu ewigen Tagen, eines uffrichten, steden, festen und unwiderrufflichen erbkauffs, wie der von beiden geistlichen und weltlichen beschriebenen rechten, **und aus löblicher Gewohnheit / herkommen und gebrauch** / allerbest und kräfftig bschehen soll, kan oder mag, verkaufft und zu kauffen geben, & iterum ibi, **auch wie solches na gewohnheit / herkommen und gebrauch der land und gerichts** / darin die vorige guter gelegen sein ꝛc. Et in transfixo.

WIr Friederich ꝛc. bekennen gegen menniglichen, daß wir gegenwertigen Kauffbrieff, dadurch dieser unser transfix gethan, auff beiderseits darzu ernendter partheien, underthanen und lehenleut, underthenig pitten, mit **fleiß besichtiget und begründet** / und dieweil wir solchen Contract **den rechten und billigkeit gemeeß / und darumb zuleßig befunden** / so haben, als der Landtfürst und Lehenherr, denselben kauff gnedigst bewilliget und zugelassen.

34. Quibus accedit liquida probatio ex Confessione Syndici Adversarii, in articulo deductionali 270. ubi concedit Adamum Oedtgenbach, prius diversa feuda Ehrenstein, Oedtgenbach, Kalberscheidt, Schonenberg, vendidisse, & postmodum Domino factam venditionem, denunciasse, ac approbationem petiisse. Alias, ubi non obtinet Consuetudo alienandi, Vasallus per hoc perdidisset Feudum, quia contemnit Dominum, text *in c.* 1. §. *fin. quæ sit prima causa &c. per Dd. allegatos a* Cothmanno *responso* 91. *n.* 2 *&* 3. *vol.* 1. *quos hic transcribere supersedeo.*

Ehrenstein.

35. Et, ut non dubitetur de hac alienandi facultate, remittitur Syndicus ad num. 387. 388. 389. & ad tres venditiones per filias de Sallbrucken factas, sub. n. 170. 171. 172. ad acta registratas, ubi traditiones coram Paribus factæ, inscio Domino, fuerunt, & tamen contractus confirmati sunt &c. Idem contigit in venditione Velmeringen sub quarto fundamento n. 448 inserta.

Nec est, quod hoc loco Adversarius juxta inadmissibiles deductionales, articulo 170. obstrepat; & inprimis neget observantiam: Deinde ea evicta, dicat, legibus, non Exemplis judicandum, &, quid fieri debeat, non, quid factum sit, considerandum esse, nam illud nimis longe petitum, non habet locum, ubi quid fit in vim Consuetudinis legi contrariæ; ad quam Pares Curiæ se eo loco referunt, eamque Dominus Feudi per approbationem actus admittit. Actus enim omnes justi-

37. ficantur per scientiam & patientiam Superiorum. *l. quis sit fugitivus*, §. *ego puto*, §. *quod si noxit*, §. *quia assidua ff. de adilitio edicto*, *c. nisi essent x. de prebendis.*

Nam, si aliud diceretur, efficeretur, nunquam Consuetudinem contra leges induci posse, & consequenter nec jus feudale, quod tamen est manifestissime falsum, & de hoc est textus feudalis

38. *in tit.* 1. *libri secundi, ubi dicit* Obertus *de Orto*, legum Romanarum non est vilis autoritas, sed non adeo vim suam extendunt, ut usum vincant & morem, qui textus *directe contradicit textui Juris Civilis in l. consuetudinis C. quæ sit longa Consuetudo.*

Quapropter recte Knichen, hanc Regulam limitat, eamque non obtinere, autumat, quando Exemplorum multitudine Consuetudo inducitur: Tunc enim Exemplis bene judicatur, Knich.

39. *de vestiturarum pactionibus par* 1. *c.* 1. *n.* 99. Alba. *consil.* 612. *n.* 39. *num.* 4. Raudens. *de Analog. cap.* 33. *n.* 177. Purpur. *consil.* 582. *n.* 4. *lib.* 2. Fabian. de Ana *consil.* 61. *n.* 70. *cum seqq.* Flamin. de Rubeis *consil.* 32 *n.* 75.

Sed huic Syndico hoc familiare & solenne est, id ponere pro fundamento, quod venit in quæ-

40. stionem, cum tamen hoc loco Consuetudo contraria generalibus legibus feudorum, ex disertis verbis allegatorum documentorum comprobetur, &c.

Simile est, quod habetur sub n. 60. Ich Johan von Kluppelberg thuen kundt, daß ich mit wissen, consent, willen, des hochwürdigen Herrn Ditterichs Ertzbischoffen zu Cöllen, ꝛc einen rechten, vasten, steden erbkauff, verkauffen redlichs kauffs, ꝛc. Johan von Kindtsweiler, alsdan der vurß Johan Nole und seine Erben, offthelder diß briffs, mit ihrem willen, sollen oder moegen, über die vurß: gutter und erbschafft zu Kuchenheimb, zu ihrem gewalt und behalt haben, halten, besitzen gerast, ꝛc. als mit **ihrem eigen erben und gutter**, sie damit forder und vollkommendtlich zu erben, und wol sicher zu machen, gantze werschafft zu thuen, als solches vorged. erbsrecht ist, ꝛc.

Kuchenheimb Esselen.

42. Quæ determinatio respiciens plura, eandem qualitatem illis tribuit, ita, ut non de sola evictione intelligatur. Bald. *in l. sed & si quis* § *quæsitum ff. si quis cautionibus ubi* Jason *num.* 15. Canonistæ *in c.* 1. *x. commod.* Vult. *consil.* 46. *num.* 301. *vol.* 4.

43. Quod evidentius patet ex instrumento venditionis, medietatis, Domini Keudenich, in actis

num.

num. 140. in Extractu vero Centuria 2. n. 9. signato, in qua soror venditoris, quotam fratris (cum suum jus successionis ab intestato, cum elogio necessariæ hæredis haberet) pro se, hæredibus & successoribus prolibus, imo & possessoribus instrumenti pretio 3000. aureorum emit, sub sequentibus clausulis.

WIr Dahm von Orßbeck, rc. Nachdem weilandt der ehrnvester und frommer, Dahm von Orßbeck, und die tugendsame Sophia Bremdde, sein ehelich gemahl, unsere liebe Vater und Mutter, der seelen Gott gnedig, nach schickung des allmechtigen, mit todt verfallen, und das wir also das hauß Kendenich, hoff, und die alinge erbschafft zu Kendenich, mit seiner freyheit, an uns und die tugentsame Agnes von Orßbeck, unsere liebe schwester und schwiegerinne / als Dahm von Orßbeck und Sophien Brembden eheleuten, rechte und ungezweiffelte miterben ererbt / id est, legitimi, indubitati & necessarii hæredes hæreditavimus, &c.

Quo loco notandum, sororem vel filiam, non minus quam filium ac respective fratrem, non tantum simul concurrendo, absque sexus differentia, parentibus in feudo successisse, sed etiam, sciente & confirmante Principe, ac Feudi Domino, simul vocari Hæredes veros, necessarios, legitimos, ac indubitatos, atque sic nullam sexus distinctionem habitam fuisse, quod quam longissime ab omni Longobardici, vel recti feudi natura abest, nisi contraria consuetudo, contra jus commune feudale, tam Domini, quam Vasallorum animos occupasset. 44.

Ubi etiam obiter prius notandum, & reiterandum, Clausulam vor getreuer brieffs einhaberen, indicare feudum mere hæreditarium, Curt Jun. *consil.* 1. Natta *consil.* 159. *n.* 12. *& consil.* 126 *lib.* 1. Schrader *p.* 7. *cap.* 3. *n.* 6. Coth. *responso polemico* 10. *n.* 164. Roland à Valle *consil.* 42. *& seqq. & æquipollere clausula* (*quibus dederis*) Rosental. *c.* 9. *concl.* 41. *lit.* C. *& c.* 2. *concl.* 36. *lit.* C. *&* Kirchenberg *cap.* 4. *n* 77. 45.

Pergit porro dictum Instrumentum venditionis Castri & Dominii Kendenich, der tugentsamen Agnessen von Orßbeck unser geliebten schwester und schwegerinnen, ihren erben, kinderen und nachkomlingen, das hauß, hoff, Kendenich, rc. vor gericht und an enden, dar sich solches nach art und natur der gütter, und sonst von rechtswegen eiget und gebürt, rc. der kaufferinnen und ihren erben, und helder dieß brieffs mit ihrem guten wissen, und willen, und gewalt uffgetragen. Zu gestalt, und gegeben, fortahn ewiglich einzuhaben, und zu besitzen, zu nutzen, zu niessen, zu verkauffen, zu versetzen, hinzugeben, zu verenderen, und damit, als anderen ihren eigenen gutteren ihres gefallens zu handelen, und zu disponiren, rc. & post multa, in confirmatione, &c.

Welches wir Adolff Ertzbischoff und Churfürst, uff gedachtes Dahmen von Orßbeck, und Annen von Plettenberg eheleut, underthenigst und diemutigsts vorbitten, gnädiglich gethaen haben, approbiren, confirmiren und bestedtigen, in allen seinen puncten und articulen (quid clarius) und haben derhalben uff gedachter verkeuffer underthenige bitt, uns Churfurstlich insiegel gnädiglich zuvoran, und an diesen brieff thuen hangen.

Quin imo, quod magis est, tales Alienationes, oppignorationes, vel venditiones, etiam in ista Diœcesi frequentari solitæ sunt, & valuerunt, & adhuc valent coram solis Paribus Curiæ, sine speciali scitu Principis, celebratæ, ut in Extractu n. 66. in actis vero 96. in transactione, Item n. 67. in actis 97. in donatione inter vivos, & n. 68. ac respective in actis 98. item in actis n. 156. in donatione propter nuptias, ac denique ex tribus diversis venditionibus trium filiarum Nobilis de Sollbrucken convincitur, quarum una fuit sanctimonialis, cujus nomine Monasterium, ejusque Prior, contractum cum nobili Haaß celebravit, cum consensu solorum Parium Curiæ, nec non Scabinorum, prospectu allodialium immixtorum, &c. secunda cent. 37. 38. 39. in actis verò 171. 172. & 173. in verbis. 46.

WIr Frederich Landgraff und Henderich von Buderich / Johan sohn / mannen von lehen uns gnedigsten lieven Herrn Ertzbischoff zu Cöllen, das vor uns kommen und erschienen ist, die ehrsame und andechtige Agnes von Sollbrucken closter junffer des closters und Gotteshauß, Buiten, bey Nitderwessel zu Overdorbs, in einem fasten, steden erbkauff, verkaufft, in krafft dieß brieffs, dem vesten und frommen Johann Haaß, zur zeit Droste zu Lynn, junffer Anna von Bell seiner haußfrauen, und ihren beyden erben, rc. all solch kindtheil und gerechtigkeit, der vor gnt. Agnes angefallen und anerstorben ist, uberuitz / bode und vetterfnuß ihres vatters und moeder schlig, und sie hefft an dem hauß, hoff, hoffstedt und gantzen alingen lehen und gutt zu Sollbrucken, und an dem hove und gutte up dem water, in dem landt von Lynn gelegen, und von unserem gnedigem Herrn zu lehen gaende ist, vor Lehenmannen und Scheffen vorß: ubergeben, opgetragen, und zu bey behoeff denselben Eheleudt verzeichnuß gethaen, mit handt, halm und gichrigem munde, und ist das außgegangen, als in dem lande und statt Lynn erfliche gueta recht und gewonheit ist / rc. Ecce Consuetudo, &c. 47. Document.

Item ibi, in aller manieren sich das nahe naturen des lehenguits und ergancknuß des vurß: brieffs mit recht gebühren soll (ecce iterum testimonium de Consuetudine.)

Simi-

48. Similis venditio deprehenditur n. 172. in persona alterius sororis ac illius mariti Joannis von Otterßheim, coram Paribus Curiæ, Johan von Kessel und Heynrich von Buderich, de una tertia hæreditatis Solbruggen, als deroselben Margreten, durch thoden ihrer vader und moeder anerstorben und gefallen ist, und forder dermassen anersterben und anfallen mögte, ꝛc.

Item ibi, Darumb sein die vorgnt. Haaß und Margrett, vor sich und ihre erben, solches vorß: erfs und gutteren ahndeil, recht und gerechtigkeit vor uns mannen von lehen vorß: beyseins Scheffen vorß: nahe lehemans recht gewohnlicher weiß (nota iterum Consuetudinem) und manieren, in der bester formen man solches thuen soll, und pflog, clarlich und gäntzlich außgangen, darauff verziehen und verschossen, mit handt, halm, und gichtigem mundt, als sie das zu recht dan mochten, und solten, ꝛc. & post multa beheltlichen das unserem gnädigsten lieven Herren Ertzbischoff vorß: als Lehenherrn, seiner overkeit und gerechtigkeit, pittende diemutigst unseren gnedigsten lieven Herrn, ꝛc.

49. Quod autem tales venditiones istarum filiarum pro legitimis, & Consuetudini Curiæ Coloniensis conformibus Contractibus habitæ sint, convincit Infeudatio vel investituræ Archiepiscopi istius temporis (qui fuisse videt. Hermannus, ut ex data colligitur, cum alias nomen videatur omissum) quod non tantum simpliciter per gnedlich belehendt, nulla singularis gratiæ significatione adjecta, confirmavit, sed insuper etiam addidit, filias illas legitimas fuisse ultimi Vasalli hæredes, von desselben etwan Frederichs von Solbrucken rechten erben an sich gegolden und pragt hatt, und habe demnach von denselben Johan Haasen gewohnliche huldigung und aidt empfangen. Anno 1507. misericordiæ, &c.

His in plerisque concordat Instrumentum venditi feudi, des Grachthoff, prope Tulbiacum, cum subsecuto consensu & confirmatione Domini Anno 1555. sub n. 380. Item n. 392. & 394. ad acta registrata, in quo deprehenduntur clausulæ, feudum hæreditarium inferentes, ad habendum, ewig und rewig zu haben, besitzen, besetzen, entziehen, brauchen, nutzen, und nesen, handelen, schaffen und lassen, nach seinem willen und wolgefallen, ꝛc. Item und dagegen benendten Wilhelmen Haasen, den keuffer und alle seine erben, dieselbe alles in recht redtlich, ꝛc. Adde Feudum Velmering supra in quarto fundamento num. 44. relatum.

50. Feudum autem simpliciter hæreditarium, & datum pro omnibus vel quibuscunque hæredibus, transit ut allodium ad Extraneos, Vultejus *d. consil.* 33. *n.* 45. Bald. *in c. præsentia n.* 26. *x. de probat.* Afflictus *c.* 1. §. *in generali, si de feudo defuncti, &c. & plures relati à* Deciano *consil.* 58. *n.* 6. *vol.* 2. Rosental. *cap.* 2. *concl.* 36. *n.* 6. Riminald. Jun. *consil.* 63. *n.* 20. *& consil* 65. *n.* 19. Knichen. *d. p.* 1. *c.* 5. *n.* 46. *&* Vultejus *consil.* 33. *n.* 44. 49. 50 *& seqq. vol.* 1. *& in tract. de feud. cap.* 9. *n.* 246. Gœdd. *d. consil.* 57. *n.* 1148. *post* Geil. *obs.* 154. *n.* 8. *&* 9. *per cap.* 1. *de duobus fratribus à Capitaneo investitis.* De hoc est textus *in c.* 1. *de feudo non habente propriam feudi naturam, &c.* Et hanc sententiam acute defendit Fachinæus *lib.* 7. *controversiarum cap.* 6. *& cap.* 82. *qui videndus.* Et hanc etiam opinionem, vel invitus confitetur communem Carolus à Kirchberg. *d. discursu c.* 4. *n.* 64. *allegans.* Alex. *consil.* 195. *prospectis instrumentis n.* 4. Gozad. *consil.* 6. *n.* 43. *& consil.* 27. *n.* 22. Curt. Jun. *consil.* 2. *n.* 4. Roland. à Valle *consil.* 60. *n.* 49. *vol.* 1. *& consil.* 79. *n.* 34. *vol.* 2. Dec. *consil.* 395. *n.* 11. eandemque opinionem ut crebriorem amplectitur Ruinus *consil.* 25. *num.* 6. *vol. &* Menoch. *consil.* 129. *num.* 10. *&c.*

51. De illa etiam clausula, ut habeat, cui ipse dederit, &c. minus dubitandum; teste Kirchberg. *d. c.* 4. *n.* 68. (quales frequenter in Emptionibus Coloniensium Feudorum inveniuntur) eas feudum constituere mere hæreditarium, ut est text. *in c.* 1. *de feudo non habente propriam feudi naturam, &c.* si Doctoribus credimus, quos id uno ore fateri, testatur Nicol. de Neapol. *ibidem & tradunt in d. cap.* 1. Belvilo, Isernia, Alvarot. Laud. Afflict. Præpos. Schenck, Petrus Ravennas, Jul. Clarus *lib.* 3. *receptar. sententiar.* §. *emphyteusis quæst.* 28. *n.* 10. Zasius *par.* 12. *n.* 23. *&* 26. Camer. *in cap.* 1. *de prohib. feud. alien. per Frederic. fol.* 29. Curt. *in tract. feud. p.* 3. *membro* 2. *n.* 63.

52. Et, quod Fœminæ, ac Extranei, hoc casu, ab intestato admittantur, tradit, & latissime defendit idem Curt. Jun. *consil.* 4. *per tot. quem sequitur* Roland. à Valle *consil.* 3. *n.* 62. *vol.* 1. *idem probat.* Paris. *consil.* 23. *n.* 39. *cum aliquot seqq. & n.* 41. *in fin.* eamque communem opinionem esse,

53. testatur Decius *consil* 193. *n.* 3. Roland. à Valle *consil.* 71. *n.* 21. Ubi tenet, quod, quomodocunque alienaverit, sive donando, permutando, sive testamentum faciendo, valeat, &c. *vol.* 2. &, quod sine consensu Domini alienari possit in Extraneos, communem laudat Decian. *consil.* 58. *n.* 33. *vol.* 2 *&* Curt. *d. loc. n.* 1. 2. *&* 3. Dec. & Paris. *locis citatis.* Natta *consil.* 16. *n.* 1. *&* 5. Francisc. Bec. *in consil.* 88. *n.* 22. *ubi n.* 21. *ex sententia* Baldi & Bruni, dicit, quod clausula (& quibus dederit) simpliciter prolata, intelligatur, quomodocunque dederit, sive permutando, sive testando, feudumque sic datum effici transmissibile ad omnes hæredes, multis auctoribus probat, *novissime* Joan. Bolognet. *consil.* 4. *n.* 130. licet per istam clausulam non possit feudum fieri res allodialis Rosental. *cap.* 9. *concl.* 42. *n.* 14. Idem etiam post alios à se allegatos sentit Herm. Vultejus *lib.* 1. *de feud. cap.* 8. *n.* 52. Rebuff. *decis.* 15. Ripa *in l. ex facto* §. *fin. ad SC. Trebell.* Alexand. *in l. si patroni ff. eod.* Rubr. *in l. Gallus,* §. *quidam recte, n.* 20. *ff. de liber. & posthumis, sequitur* Henr. Bocerus *in d. tract. suo, de qualitate & different. feud. c.* 5. *n.* 27. *vers. & certo feudum, &c.* Tum etiam Hieron. de Cevallos

de special. aut communi contra communem, quæst. 787. *num.* 21. Ubi idem sentit de clausula, do tibi, & quibus jure tua concedere volueris; *allegans* Paris. *consil.* 23. *n.* 41. *vol.* 1. Gozad. *consil.* 14. *num.* 8. Campeg. *consil.* 11. Bald. *consil.* 197. *vol.* 2. Ruin. *consil.* 107. *vol.* 3.

Idem sentiunt Doctores nostri de ea, quæ datur feudum ad habendum, tenendum, possidendum, alienandum, & quicquid perpetuo placuerit faciendum, &c. Ruin. Jun. *consil.* 98. *n.* 26. *vol.* 1. *ubi subdit*, quod per talem Investituram videatur data facultas disponendi, tam inter vivos, quam in ultima voluntate, Decius *consil.* 680. *n.* 2. & 4. 5. *& seq. vol.* 5. Ruin. Jun. *consil.* 168. *n.* 125. *vol.* 5. Paris. *consil.* 23. *n.* 40. *&* 41. *vol.* 1. *Ubi ait, hanc Investituram æquipollere, texture pro se, & quibus dederit, &c.* Menoch. *cons.* 744. *n.* 3. *vol.* 6. 54. 55.

Sic feudum, quod concessum ad dandum & alienandum inter vivos & in ultima voluntate, feudum mere & absolute hæreditarium esse, minus dubitandum esse videtur. Capic. *decis.* 640. *n.* 3. Johan. Thom. de Marin. *in tract. de gener. & qualitat. feud. rub. de feud. quod ita datur &c. num.* 12. Paris. 23. *n.* 169. *vol.* 1. Roland. à Valle *consil.* 1. *n.* 70. *vol.* 1. 56.

Item clausulam hæredibus, omnibus plerumque Feudorum emptionibus insertam, arguere feudum mere hæreditarium, & ad quosvis hæredes mares ac fœminas, ad Extraneos transire, præter alibi allegatos late probat Ernest. Cothm. *vol.* 5. *consil.* 10. *n.* 184. ubi dicit verbum Hæredis, maxime in contractibus appositum, significare Hæredes, tam suos, quam Extraneos, tam masculos, quam fœminas *l. inter eventitiam hæredis appellatione ff. de verb. signif. l. in annalibus C. de legat.* Specul. *tit. de testament.* §. 1. *fin.* Anton. Gabriel. *lib.* 6. *titulo de verb. signif. concl.* 2. 57.

Et verba getreuen brieffs einhaberen, facere rem ad Extraneos transire, decidunt Curt. Jun. *consil.* 1. Natta *consil.* 159. *num.* 52. *& consil.* 126. *lib.* Schrad. *de feud. p.* 7. *c.* 3. *n.* 6. Roland. à Valle *consil.* 79. *lib.* 2. Maxime, ubi adjiciuntur verba, uti placuerit, nach ihrem gutdüncken, quæ verba important liberam alienationem in Extraneos, etiam in Feudis, Schrad. *d. l. n.* 4. Decianus *& ab eodem allegati, consil.* 58. *n.* 33. *vol.* 2.

Sed & generaliter traditum est, omne Feudum, quod sine Domini & agnatorum consensu alienari potest, esse feudum mere & simpliciter hæreditarium, & ad Extraneos hæredes transire, de eoque judicari, ut de bonis allodialibus, teste Nicola Mozz. *in tract. de feud. tit. de substantia feudi n.* 95. *quem refert & sequitur Facultas Juridica Marpurgensis, respondente* Herm. Vulteio *consil.* 33. *n.* 49. *consil. Juris consultorum Marpurgensium vol.* 2.

Cum itaque Feuda alias alienari prohibita, tribus modis alienationi subjiciantur, tenore Investituræ; tacite vel expresse per clausulas hæreditarias, generali Consuetudine; & singulari actu cum Domini consensu practicato, Symphor. *tom.* 4. *vot.* 9. *num.* 62. Quos modos omnes in Feuda Coloniensia quadrare, ex jam dictis, comprehenditur; Efficitur nostra Feuda transire ad Fœminas, ut in terminis similibus late deduxit Referens. *Cameralis d. vot.* 9. Ubi ex hoc Fundamento pro filiabus in Camera fuit judicatum *num.* 168. *&* 169. 58.

Quia vero pleræque omnes venditiones ad acta exhibitæ continent expressas clausulas potestatis alienandi, &c. efficitur, omnia illa Feuda facta esse alienabilia & consequenter promiscua, etiamsi prius ex natura vel consuetudine non fuissent talia. Quia facultas alienandi, facit feudum improprium, mutaturque ejus natura, & in eo Fœminæ succedunt, *c.* 1. *de feudo non habente proprium naturam feudi.* Decian. *consil.* 58. *n.* 36. *&* 55. *lib.* 1. *argumento. l. cum pater §. quindecim ff. de leg.* 2. Mantica *de tacitis & ambig. convent. lib.* 24. *tit.* 15. *n.* 13. Socin. *consil.* 67. *n.* 12. *lib.* 4. 59. 60.

Ad quæstionem igitur supra propositam, à qua digressi sumus, redeundo, an scilicet Filiæ ad Feuda Emptitia admittendæ sint? illam ex professo Carolus Kirchberg *in suo discursu de feudo ex pacto provid. &c. c.* 4. *n.* 90. in utramque partem tractavit. Et cum ipse in negativam partem declinet; satisfacturum me Lectori speraverim, si ipsius motivas adduxero, rationemque cur iisdem moveri non debeamus, in medium attulero, &c. 61.

In hanc itaque sententiam dicit se vocari primo, quod regulariter Fœminæ Feudorum incapaces esse perhibeantur, *per text. in c.* 1. §. *hoc autem de his qui feudum dare possunt c.* 1. §. *filia de successione feudi c.* 1. *quemadmodum Feudum ad filiam pertinet. c.* 1. §. *similiter de Capitan. qui Curiam vendidit, &c. c.* 1. *in fin. de feudo Marchiæ, &c.* Hanc esse Regulam feudalem, communem, generalem, plane certam: illi tam diu inhærendum, donec de Exceptione liquide doceri possit, *c. ad decimas de Restitut. Spoliator.* Felin. *in c. quemadmodum frequenter x. ut lite non contestata &c. cum similibus*, quæ ipse dicto loco congessit, post Signorolum *consil.* 22. *n.* 5. *&* Decium *consil.* 552. *n.* 2. *&* *in l.* 2. *num.* 6. *ff. de Regulis Juris.* 62.

Alterum argumentum est, quod, quamvis feudum in eo, quod non sit gratuitum, à communi feudorum natura deflectere perhibeatur; in cæteris tamen omnibus antiquam suam indolem retineat, Socinus *in l. Gallus §. etiamsi parente, vers. quam conclusionem &c. ff. de liberis & posthumis.* 63.

Tertio, non leve huic sententiæ robur adferre, quod etiam in Feudo empto, fidelitatis capitula sunt expressa, *c.* 1. *qualiter jurari debeat & c.* 1. *de forma fidelitatis &c. & c.* 1. *de nova forma fidelitatis &c. per text. generalem in c.* 1. *in fine per quos fiat investit. &c.* quasi quæ minime Fœminis conveniat. 64.

Tandem

65. Tandem eandem opinionem probare textum *in c.* 1. §. *quod si eum*, *de fratribus de novo beneficio investitis &c.* ubi licet feudum communi duorum fratrum pecunia ab alterutro sit emptum; alter tamen frater, qui non est emptor, in illud non succedit &c. Quia v. Herm. Vultejus *eandem sententiam in consil.* 12. *lib.* 4. *sicut & lib.* 1. *de Feud. c.* 9. *n.* 44. *in nov. edit. n.* 50. 51. *tuetur*, *licet cap.* 8 *n.* 45. *in noviss. edit. n.* 85. *fateatur*, *Emptitia feuda esse impropria*, idcirco, eadem opera, illius Fundamenta examinare pergo.

66. Quorum primum sumo ex *n.* 190. *d. consil.* 12. Ubi ex Romano *in l. etiam*, *filii &c. num.* 7. *ff. soluto matrimonio &c.* feudum non debere sequi naturam contractus, sed rei, quæ deducitur in contractum, quasi in judicandis controversiis feudalibus, non ad venditiones, sed investituras, sit respiciendum, Mantica *lib.* 23. *de tacitis & ambig. convent. tit.* 15. *n.* 49. Schurf. *consil.* 23. *n.* 2. *cent.* 1. Mynsing. *consil.* 92. *n.* 4. & 5. *observat.* 75. *cent.* 1.

67. Secundum, quod quidam dubitent; Borellus *autem in summa decis. tit.* 43. *n.* 20. & Rosental. *de feud. cap.* 7. *concl.* 34. *n.* 8. certo statuant, etiam Fœminas in feudis ex allodialibus oblatis non succedere, Ergo minus in Emptitiis, Vult. *d. consil.* 12. *num.* 191.

68. Tertium, intentionem ejus accipientis sc. qui sibi & hæredibus vult acquirere, esse quidem intelligere etiam hæredem fœminam, sed illam non esse intentionem respectu concedentis, Obrecht. *de feudis lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 132. Marin. *de Feudis ex pacto & provid n.* 55. Cacheran. *decis.* 161. *num.* 12. Menoch. 5. *præsumpt.* 94. *n.* 4. Hartm. Pistor. 2. *quæst.* 1. *num.* 78 & 98. Quia verouterque consentit in feudum, & non in qualitatem hinc qualitatem sumendam ex jure feudali Vult. *d. loco n.* 192.

69. Quartum, quod feudum ab alio Vasallo emptum, quoad Dominum maneat adhuc gratuitum, qui de pretio non participavit, Vult. *d. consil.* 12. *n.* 196. quod repetit *num.* 206.

70. Quintum, nusquam repetiri in Jure Feudali, Fœminas in feudo emptitio succedere, ideo quia non sit gratuitum, & quod sit feudum improprium, *ibid. n.* 206. (ubi obiter notandum hoc loco *n.* 207. *in fine.* Vultejum recedere ab opinione, quam legendo tenuit, *lib.* 2. *c.* 8. *num.* 85.) quod argumentum repetit *n.* 208. 212.

71. Sextum sub n. 207. quod mutatio personæ (puta venditoris in emptorem) non mutet Feudi naturam, per doctrinam Afflicti *in c.* 1. §. *præterea num.* 5. *de prohib. feud. alien. per Fredericum &c.* Surd. *consil.* 440. *n.* 47. Manent. *consil.* 43. *num.* 8.

72. Ubi etiam septimum inducit Fundamentum, quod servitiorum exhibitio sit de forma feudi, ideo de materia feudi nos multum sollicitos esse non debere, quia forma materia dignior est, Menoch. *consil.* 124. *n.* 102. *v.* 2.

73. Octavum, quod in jure Civili quidem, successio ex contractu non detur, sed contractus respicere solas obligationes; Et posito, quod vi contractus res fiat ad hæredes transitoria, hoc tamen intelligi debere de re transmissibili, *argumento* §. *finitur Instit. de usufruct. l. fin.* C. *eod.* hoc loco autem fœminas arceri à successione.

74. Nonum falsum esse, feudum Emptitium reputari ut allodium, Intrigl. *de feud. cent.* 1. *quæst.* 41. *n.* 25. Carolus à Kirchberg *in suo discursu*, *cap.* 4. *n.* 84. Rittershausen *in part. feud. cap.* 14. *n.* 15. Gilman. 2. *decade.* 3. *voto* 7. *n.* 5.

75. Decimo, standum potius esse rigoroso Juris scripto, quam æquitati non scriptæ, *l. prospexit ff. qui & à quibus manumissi, &c.*

76. Undecimum, humanius esse reddi rem suo Domino, quam alteri, Domino invito, Garzonius *de Fæm. ad feud. admittend. vel. non.* Vultej. 4 *consil. Marpurg.* 11. *num.* 114.

77. Duodecimum, æquitatem non scriptam non attendi, nec eam esse æquitatem, quam quisque sibi ex suo capite imaginatur, sed quæ conjuncta sit legi, Menoch. *lib* 1. *de arbitrar jud quæstion.* 49. Bald. *in Rubrica, C. de constit. n.* 14. & *consil.* 102. *n.* 2. Riminald. Jun. *consil.* 706. *n.* 10. Geil. *lib.* 2. *obs.* 23. *n.* 26.

78. Solum enim Principem cognoscere, quæ lex sit rigorosa, juxta Afflictum *in cap.* 1. *in prius n.* 104. *quæ sint Regalia.*

79. Decimum tertium, allegat plusquam 50. autoritates Doctorum illam opinionem, ut magis communem, sequentium. Et hæc quidem in *d. consil.* 12. *lib.* 4.

80. Decimum quartum, in tractatu de Feudis (ultra Kirchbergium, Feudum in uno puncto im-
81. propriatum manere in reliquis proprium) addit aliud argumentum, quod plures specialitates in unam rem concurrere nequeant.

Quia vero inter reliquos hujus opinionis Asseclas, etiam Fachinæus *lib.* 7. *controvers. cap.* 57. citatur; subjicio duo ejus Fundamenta, quorum alterum sumitur ex *textu c.* 1. §. & *quia videmus*,
82. *de his qui feud. dare possunt*, in his verbis. Hoc notandum est, quod licet filiæ vel masculi patribus succedant, legibus tamen à successione feudi removentur, &c. Idem docet *c.* 1. §. *ult. de success. feudi.* Ergo sibi imputare debere,

83. Decimo sexto, pro ulteriore Fundamento citat Fachinæus textum *in c.* 1. *de feudo non habente propr. feudi naturam* (ibi) licet propriam feudi naturam non habeat, tamen jure feudali censebitur, &c.

Deni-

Denique adfert textum *in c. 1. de feudis datis minimis Valvasoribus, & c. 1. de natura feudi, ibi, vel nisi emeris feudum, &c.* Quibus adjungit textum *in c. 1. de beneficio fratris*, quo loco videtur inniti verbis, vel nisi beneficium de communibus bonis fuerit emptum, &c. 84.

Sed hæc tanti non sunt momenti, ut propterea à communiore opinione me divelli patiar, quin potius confido istis argumentis, non magna difficultate responderi posse. 85.

Ad Regulas itaque generales Feudorum, quod fœmineam successionem horreant, & ab iis non sit recedendum, nisi expressim successio per textus feudales probari possit, facile est respondere, *illas procedere in feudis rectis & propriis, quibus definitio feudi quadrat: non autem in feudis impropriis & degenerantibus*; Ut interim taceatur, hoc, quod supra in primo Adversarii Fundamento monuimus, non posse dici, Mulieres esse proprie feudi incapaces, sed eas tantum regulariter excludi, nisi tacite vel expresse vocentur, atque ita in effectu etiam negatur veritas primi illius fundamenti, quemadmodum supra ex Ipso Vultejo demonstratum est, omnes Feudi esse capaces, qui expresse non inveniuntur prohibiti, *lib. 1. cap. 4. n. 4.* Mulier autem nusquam negatur esse feudi capax, &c. 86.

Regulæ enim Juris Feudalis, utpote Juris communis derogatoriæ, sunt odiosæ, *ut notant Doctores in vulgata lege maximum vitium C. de liberis præteritis & in l. C. unde vir & uxor*, Ideo non sunt ejus efficaciæ, ut sunt reliquæ Juris communis, sed ab iis facillime receditur, & reditur ad Jus commune, maximè in casibus impropriis ac degenerantibus, ubi non militat eadem ratio, quæ militat in casibus generali regulæ subjectis *c. ab exordio dist. 35. l. si unus §. pactus ne peteret ff. de pactis.* 87.

Unde sic facienda interpretatio est, qua quam minimum à Jure communi recedatur, *gl. in cap. statutum de Prabendis in 6.* Jason. *in auth. quas actiones C. de SS. Ecclesiis*, Paris. *consil. 21. vol. 1.* Vultejus *consil. 33. num. 54. vol. 1.* 88.

Exempli gratia, quod Fœmina à feudo recto, quod Dominus de suis bonis Vasalli contemplatione, illius electæ familiæ dedit, ad Dominum, extincta mascula familia contulit, rationem hanc habet, quod quilibet in transferendo dominium rei suæ legem, quam vult, dare potest, *l. in traditionibus C. de pact.* Boerius *consil. 101. n. 28.* Surd. *decis. 271. n. 20. l. in re mandata, C. mand. C. verum de foro competent.* 89.

Quæ ratio cessat, ubi Vasallus rem, vel à Domino, vel ab alio Vasallo justo pretio, & cum consensu Domini emit, eleganter Decian. *vol. 2. resp. 58. n. 49. 50. 51.* nec militat, cum sciat, vel scire possit Dominus, Emptorem re empta, etiamsi masculo hærede careat, carere nolle, quæ isti emptori non gratis, nec titulo simili, uti venditori, obtigit. Venditionis enim natura est, creare jus perpetuum, Wesemb. *consil. 507. per text. in l. obligationes fere §. placuit. ff. de obligat. & action.* Rosental. *c. 9. concl. 80. n. 17.* 90. 91.

Quælibet autem dispositio, quantumvis generalis, intelligitur & restringitur secundum rationem & causam, *vulgata l. cum Pater §. dulcissimis ff. de legatis 2. l. quod dictum ff. de pactis*, & cessante ratione, cessat dispositio, *c. cum cessant x. de appellat. l. adigere § quamvis de jure patronatus.* 92. 93.

Qualitas enim nova adveniens enti, illud in diversam naturam & speciem transmutat, *c. cum Martha §. quæsivisti x. de celebratione missarum c. statuimus de elect. 6.* Hypol. *singulari 520.* Surdus *decis. 2. & consil. 321. num. 21. n. 12.* Menoch. *consil. 35. num. 15. & remedio recuperand. 6. num. 8.* Simon Vas Barbosa *verbo qualitas num. 3.* 94.

Ideoque non est necesse, ut ipsa exceptio expresso jure feudali à regulis ejusdem juris eximatur, sed sufficit, quod non expresse includatur, cum exceptio ista maneat inclusa fortiori regulæ juris communis, ejusque solenni ordinatione successio, non privatis pactis defertur æqualiter, nulla sexus distinctione habita, *d. l. maximum vitium.* 95.

Nec ratione satis innititur, quod Kirchberg ad stabiliendam Exceptionem, tam præcise textum expressum ex jure feudali requirat, quando idem Kirchberg *eod. c. 4. n. 103.* ex jure civili communi, quæstionem similem de Patre, qui pro acquirendo feudo, filiam legitima privavit, decidit; ubi talem exceptionem, non ex Jure feudali, sed remedio juris civilis, nempe revocatione inofficiosæ donationis stabilire nititur, idque nullo textus feudalis adminiculo. 96.

Secundum argumentum Juris feudalis textibus (quos tamen D. Kirchberg curiose requirit) non fulcitur, sed tantùm à Doctoribus inventum obtruditur, nec regula ista, ita crude & indigestè accepta, creditur esse constans & perpetua. Nam paulò ante demonstratum est, solam alienandi facultatem in pluribus mutare naturam feudi, & facere illud anomalum, ac in multis non expressis punctis improprium, idque in consequentiam aliorum expressis similium; quod non fieret, si ista regula esset perpetua. 97.

Et licet alias dari possit, Feuda anomala, quæque in speciali aliquo puncto à rectis feudis degenerant, in aliis punctis ab illo separatis, de cætero communi naturæ inhærere: illam tamen Regulam in similibus punctis, quæ informanti & discrepanti puncto ita sunt cognata, ut plura alia in consequentiam ad se trahat; non concessero: pro ut ante me non concessit Schraderus *p. 2. quæst. ult. n. 67. & seqq.* Christophorus Besoldus *in thesauro practico lit. E. §. 35. vers. adde &c. & prout hoc expresse deciditur in d. c. 1. de feud. non hab. propr. feudi naturam.* Ubi eo ex pacto, quo 98. 99.

 feudum

feudum datum pro se & hæredibus, & cui ipse dederit, multa in consequentiam veniunt, quæ illo pacto prius simpliciter non fuerant comprehensa, quia iste qui sic accepit (inquit textus) poterit illud vendere, donare, vel aliter, si ipsi placuerit, etiam sine voluntate Domini alienare, & ille etiam, cui datum fuerit, non habebit illud etiam pro Feudo, nisi sicut ei datum est.

Quod confirmari posse videtur eo, quod idem *Kirchberg* in eodem discursu *cap. 5. n. 18. sui oblitus*, falsam dicat expositionem Alexandri *in consil. 106. n. 4. lib 4.* tum etiam Laurentii Calcanei *in consil. 51*, in quo non est dubitandum &c. quæ tamen vera esse deberet, si ad quæstionem, quam illi Dd. ibi tractant, applicetur; nempe ut clausula (& cui dederit) secundum naturam feudalis conventionis exaudienda esset, scilicet ut feudum nemini detur sine licentia Domini, prout jure constitutum est, *in c. 1. de prohib. feud. alien. per Fredericum*, cujus tamen contrarium idem *Kirchberg* ibidem amplectitur. Non igitur semper requiritur expressus textus in Iure feudali scripto. Nec

100. semper verum est, Feudum in uno puncto impropriato, in cæteris etiam ab illo specialiter aliter proviso puncto dependentibus redeundum esse ad jus feudale, ejusque rigores, sicut idem Kirchberg. *etiam cap. 4. n. 62.* invitus a tali Regula recedit.

101 Pari itaque modo, non est absurdum, dicere, Feudum Emptitium sicut à reliquis rectis feudis exorbitat, quod non sit gratuitum, ita etiam in eo exorbitare, ut deficiente masculo, non possit redire ad Dominum, sed ex natura emptionis & venditionis perpetuæ, manere apud hæredem emptoris.

102. Feudum enim pretio comparatum, naturam ejus mutat, & quid hæreditarium facit, ideoque ad quosvis successores transit *c. 1. de beneficio fratr.* Bald. *in c signific. n. 14. x. de rescript.* Roman. *cons. 70 n. 2.* Decius *cons. 390 n. 7.* Berous *consil. 66. n. 13. & consil. 73. n. 16. vol 1. & consil. 152. n. 34. vol. 2.* Bursatus *consil. 4. n. 16. vol. 1.* Cothm. *consil. 9. vol. 1. n. 86.* Quod vel sumptis ex ipso Vultejo argumentis commonstrari potest, *dum lib. 1. de Feudis cap 9. n. 152.* scribit Feudum legari non posse, ita ut feudo legato, etiam Ecclesiæ, ne æstimatio quidem debeatur, in feudo tamen Emptitio, sicut & hæreditario aliud esse, Grassus *in §. legatum quæst. 14. n. 22.* Curt. Iun. *consil. 30. vol. 1.* Freccia *lib. 3. quæst. 12.* Berous *consil. 65. n. 45.* Burs. *consil. 4. n. 17. vol. 1.*

Et non est mirum, per actum venditionis Feudi, consentiente Domino, alterari naturam feudi in præjudicium Domini, cum videamus in pignoratione Domini consensu facta, alterari naturam feudi, quod dicendum non esset, si Regula ista Doctorum isti casui applicanda veniret, cum videa-

103. mus in pignoratione, Domini consensu facta, Domino præjudicari, ut Feudo ad eum reverso, onus ejusdem recipere cogatur, Dn. Rosenthal. *cap. 9. concl. 38. n. 1. & 11.* Etiam non obstante clausula, ubique adjici solita, salvo jure Domini *c. Imperialis & ibi gloss in verbo promissione de prohibita feud. alienat. per Fredericum &c.* Ernest. Cothm. *resp. 21 vol. 3. n 25.* Hartm. Pistor. *lib. 2. p. 2. quæst. 48. n. 1.* Pro qua sententia videatur Freder. Sande. *d. com Geld. tract. 2 tit. 1. cap 5. n. 12. mihi pag. 287.* quia illa clausula non pertinet ad ea, quæ ibi sunt expressa; *per l. doli 119 de verbor. obligat.* Licet contrarium sustineat Rosenthal. *cap. 9. concl. 18. n. 5. & seqq.* qui tamen alibi fatetur consentientem, alienationi, jus quod in ea habet, *c. 9. concl. 38. n. 9. & concl. 41. num. 21.* perdere.

Ad tertium argumentum, quod in feudo empto etiam fidelitatis capitula sint expressa; Respondetur illud ad rem, de qua hic agimus, nempe de fœminis ab emptitii feudi successione excludendis; non stringere, tum quia capitula fidelitatis sunt de substantia feudalitatis, Zas. *tract de feud. p. 1. n. 2.* Scrad. *p. 2. c. 2. n. 25.*

104. Tum, quia a disparatis, ac etiam pluribus particularibus perperam infertur *l. ult. in fin. ff. de calumniat. l. Papinianus ait exuli ff. de minor. l. inter stipulantem §. sacram ff. de verbor. obligat.* sicut & a remotis *l. cum hot. C. unde cognati &c.*

105. Accedit, quod textus in allegato *c. 1. per quos fiat investitura &c* directe pugnat contra argumentum, dum dicit, Investituram per procuratorem non modo, sed per fœminam fieri posse *§. fœmina d. titulo.*

Minus pro ista opinione facit allegatum *capitulum de fratribus de novo beneficio investitis &c. §. quod si eum &c.* nam licet principium de duobus fratribus simul investitis loquatur: tamen medium & finis loquantur tantum, ubi unus tantum de duobus fratribus investitus fuit; quo casu non est mirum, quod alter, in cujus personam Dominus non consensit, etiamsi ille pretii partem appenderit, non succedat; tum quia est feudum novum; tum quia Dominus invitus novum Vasallum non accipit, ut ibid. dicitur, Ut taceatur, textus feudales in materia illius successionis fraternæ invicem discordare, ut infra dicetur, sicut hoc non esse novum in libris Feudorum testatur Sandius *tit. 3. de legitima success. cap. 2. §. 6. n. 8. pag. 261.*

Item duo priores illius Capituli casus agunt de Feudo gratuite concesso, ergo huc non pertinent, ultimus quidem de feudo oneroso titulo quæsito agit, sed decisio non favet Adversariis, qui pretium reddere nolunt, & nihilominus feudum Domino adjudicant.

Nos vero casu præsenti disputamus de hæredibus Vasalli, & maxime ejus descentibus ac de filiabus ejus, qui feudum cum consensu Domini emit, atque ideo Dominus in illorum personas generaliter consensit.

Deinde

Deinde Feuda mere hæreditaria, de jure feudorum scripto, non sunt cognita, sed eorum naturæ serius ex variis investiturarum formulis emerserunt. Ut testatur Hartm. Pistor. *lib. 2. quæst. 1. n. 2.* 106.
& Matth. Berlichius *par. 2. concl. 57. n. 3.* ideo de feudo hæreditario illo loco agi non potuit, sed a solis Interpretibus ista divisio feudorum commentata est.

Quinimo ille idem §. opinionem nostram confirmat, quandoquidem ille frater, cujus sumptibus alter feudum comparavit, id quod de communi expensum est, alteri pro parte competenti restituere commonetur: Syndicus vero Archiepiscopalis nihil minus cogitat, quam (ut dictum) pretium Emptorum hæredibus restituere, sicut in causa Reinßheim contra Cölln, nec redditum, nec oblatum, creditur, & si offerretur, nihil ipsi prodesset ad jus hæredibus quæsitum auferendum.

Denique non animadvertit Kirchberg contrarium eodem Iure feudali decisum esse, quod frater fratri succedat, si communibus bonis feudum emptum sit, *c. unico de beneficio fratris, qualiter frater* 107.
in beneficio succedat &c. ubi gl. in verbo emptum &c. Huc facit textus in c. 1. de feudis datis minimis Valvasoribus, (ibi) si vero pretium pro beneficio acceperint, tunc aut pretium reddant, aut beneficium remittant. Ubi evidenter convincitur, quod emptio & datio pecuniæ in feudo facit mutari successionem in feudis, & illos succedere, qui alias non succederent. 108.

Textus sic habet, si quis acquisiverit beneficium, & sine filio masculo mortuus fuerit & fratrem reliquerit, frater non succedit fratri, sed Dominus nisi per investituram a Domino ordinatum fuerit, ut frater succedat fratri morienti sine filio, vel nisi beneficium de communibus bonis fuerit emptum, vel utriusque nomine, Domino sciente, si insimul steterint, vel in hostem Regis acquisierint &c. 109.

Ex quo textu patet, quod Emptio Feudi ex communibus bonis alterat successionem ejus, ut succedat, qui alius non succederet.

Natura enim dictionis, Nisi, est exceptiva, & in effectu adversatur præcidentibus, ut *in l. actione, ubi* Bart. & Iason. *C. de transact. & in regula peccatum, de regulis Iuris in 6.* & significat necessario oppositum antecedentis Decius *in l. bonorum in 2. lectura n 27. C. qui admitti, & l. si quis in aliquo n. 2. C. de edendo*, Ita ut si oratio affirmativa præcedit; neget; si vero negativa præcedit, ut hic affirmet & includit; quia de sui natura est, semper contradicere præcedentibus, ita Bart. Salic. & Iason *in d. l. actione C. d. transact.* Dyn. *in d. c. peccatum d. t. & infiniti alii, quos allegat.* Augustin. Barbosa, *de dictionibus usu frequentibus, dictione 217. n. 2. 3. 4. 5. pag 282.* 110.

Similiter datio pecuniæ pro feudo, facit ut Feudum sine culpa Vasallo auferri nequeat, ubi alias auferri possit, & sic plus operatur, quam ut tantum desinat esse gratuitum, sed recedit etiam in pluribus punctis a communi feudorum natura, contra præsuppositum fundamentum Caroli Kirchberg & Sequatium per text. *in c. 1. ibi vel nisi emerint feudum &c.* ubi non distinguitur a quo sit emptum. Maxime cum eadem sit ratio, quando emptio facta ab alio Vasallo cum consensu Domini feudi, juxta illud omnia nostra facimus, quibus nostram authoritatem impertimur *l. 1. §. omnia C. de veteri jure enucleando gl. in Institut. de jure naturali §. plebiscitum verf. consule*, Card. Tuschus *lit. N. concl. 67.* 111. 112.

Quare securius in utroque casu fore reor, communiorem Doctorum etiam ab ipso Kirchberg allatorum opinionem sequi: videlicet Bursati *consil. 4. n. 6. vol. 1.* Menoch. *consil. 309. n 18. & 19. v. 4.* Natta *consil 226. num. 5. & 11. & consil. 216. n. 3. vol. 1. consil. 674 n 14 vol. 4. & consil. 393. n. 8. vol. 2. & consil. 159. n 16.* Ubi dicit stultum videri in feudo emptitio, attendere regulas feudales: Concordat Rolandus a Valle *consil. 23. n. 356. & consil. 33 vol 1. consil. 19. n. 13. vol. 4.* Marinus Friccia *de feudis lib. 3. quæst. 33. n. 4.* Gabrielius *lib. 3. concl. 2. de feudis par. 8. n. 8.* Curt. Senior *consil. 48. n. 11.* Roman. *consil. 367. n. 12.* Iulius Clarus *in § feudum quæst. 73. verf. sed quod in feudo Emptitio &c.* Socin. Iun. *consil. 65. n. 16 vol 1.* Sylvan. *consil. 52. n. 2. vol. 1.* Parif. *consil. 4. vol. 1. n. 29. & consil. 16. n. 10. vol. 4.* Alciat. *resp. 170. n. 4.* Henning. *consil. 13. n. 21. & consil. 105. n. 26.* Cephal. *consil. 173. n 7.* Carolus Ruinus *consil. 18. vol. 1.* Bolongninus *consil. 9. n. 55. & consil. 10. n. 55. & consil. 10. n. 47.* & plures alii, quos refert responsum testamentum feudale secundum, post *Syntagma 4. in decis. Cameræ.* Matthæus Gribaldus *in tractatu com. opin. in verbo feudum, quos refert* Herm. Vult. *consil. 12. n. 90. 91. lib. 4. & lib. 1. de feudis cap. 9 n. 50. Qui tamen cap. 8. n. 85. dicit feudum emptitium esse improprium secundum omnes Doctores, a quibus solus discrepat Sonsbeck.* Ernestus Cothm. *vol. 1. consil. 9. num. 86.* Gabriel. Roman. *lib 3. tit. de feud. concl. 2.* Kirchberg. *dicto discursu cap. 3. n. 24* Andr. Geil. *obs 159. n. 4.* Frecc. *lib. 4. differentiar. differentia 33.* Everhard. Iun. *consil. 50. n. 68. vol. 2.* Odofredus vetus Interpres, *in summa tit. qui possint succedere in feudo.* Isernia *in c. 1. §. quid ergo, &c. de investitur &c. de re aliena facta &c. & in c. 1. §. profecto quid juris si post alienat &c. decis. Cam. Syntagm. 2. decade 3. voto 7. refert in Camera secundum Odofridi sententiam judicatum esse*, Afflict. *c. 1. §. & quia n. 23. qui feud. dare possunt. Syntagm. 4. pentecoste 2. obs. 5. in princip. Decisione Cameræ anonyma §. feudum, verf. feuda alienabilia &c. quem citat* Greven Apostillator Geilii *decis. 159. num. 4. lib. 2. obs.* Claud. Cantiuncula *consil. 19. num. 14.* Hieron. Gatton. *de fæminis ad feuda admittendis vel non in 6. limitatione, & reliqui; petendi a* Vultejo *d. consil. 12. n. 91. vol. 4.* 113. 114. 115.

116. Nam, qui tantundem de suo rependit, nullum accipit beneficium Geil. *d. obs.* 149. *n.* 4. Et quia nemo est tam stultus, ut emat justo pretio feudum, in loco ubi Fœminæ a Feudis excluduntur. Hinc consideratio *Fachinæi*, ob quam ab hac nostra opinione recedit, nullius videtur esse momenti *lib.* 7. *controvers. cap.* 37. *circa finem.*

117. Hinc etiam Doctores nostri, Feudum Emptitium pro testabili habent, Surd. *consil.* 105. *n.* 10. Tessaur. *decis.* 146. *n* 7. *&* 8. Roland. a Valle *consil.* 48. *n.* 7. *&* 35. *vol.* 4. Cacheran. *consil.* 38. *n.* 23. Peregrin. *consil.* 5. *n.* 6. *& plures quos allegat* Laur. Kirchovius *consil.* 12. *n.* 10. *cum seqq. tit.* 5.

118. Dicitur autem Feudum Emptitium, cum pecunia præponderat Gratiæ, Roland. *consil.* 23. *n.* 33. *lib.* 1. Natta *consil.* 600. *n.* 39. Paris. *consil* 16. *n.* 10. *lib.* 4. Cephal. *consil.* 171. *n.* 8. *&* 15. Mantic. *de tacit. & ambig. convent. lib.* 23. *tit.* 15. *n.* 50. etiamsi esset emptum ab alio Vasallo, Decian. *consil.* 58. *num.* 49. *&* 51. *lib.* 2.

119. In Feudo autem Emptitio, etiam Fœminas succedere, judicatum esse in Camera, refert Seilerus *par* 3. *de feudis cap.* 24. Wesenb. *consil.* 268. *n.* 13. *Adde allegatos Doctores Syntagmati* 4. *in responso testamento feudali num.* 16. *mihi pag.* 10. *Vide etiam* Gravæum *supra citata observat.* 159. *ad* Geilium.

120. Adde etiam, quod Feuda Emptitia semel alienata, semper sint alienabilia, *text. in cap.* 2. *x. de feudis.* Caldas *de renovatione Emphyt. quæst.* 11. *n.* 30. Cævallos *communium contra communes q.* 397. Scaccia *de appellat quæst.* 17. *limit.* 47. *memb.* 1. *n.* 111. Gonzal. *ad regulam* 8. *concl.* 916. *num.* 194. Joan Franciscus Leo *in thesauro fori Ecclesiastici par.* 1. *c.* 15. *num.* 3.

121. Data autem facultate alienandi in feudo, tunc mulier potest in tali feudo succedere, quia fit feudum improprium, in quo mulier potest succedere *d. c. de feudo non habente propriam feudi naturam &c.* Decianus *consil.* 58. *n.* 36. *&* 55. *lib.* 2.

Porro Carolus Kirchberg (ut nec hoc omittam) adfert adhuc plures rationes pro suæ opinionis confirmatione sub n. 83. & seqq. Primo, Feuda empta esse proprie feuda. Secundò, nusquam reperiri in textibus feudalibus feuda debere esse plane gratuita. Tertiò, illum etiam beneficium præstare, qui illud, accepta pecunia, præstat *l.* 3. *ff. de obseq. par. & patro. præstandis &c.* Quartò, sinistrum oculum Domini pecuniam, dextrum fiduciam respicere. Quintò, autoritas Sonsbecii adfertur, pro justo pretio feudum à Domino comparari posse.

Sed hæc debiliora reor, quam ut accuratam refutationem mereantur; Ne tamen quisquam putet, me per elevationem ad Elenchos confugere: respondeo istas argutias versari majori ex parte

122. in æquivocatione proprii feudi & beneficii, proprium enim Feudum duplici respectu dici posse, semel contemplatione substantiæ, secundò ratione naturalium qualitatum & accidentiarum. Hinc omnia feuda, quæ non habent propriam feudi naturam possunt secundùm substantiam, quæ est ipsa fidelitas, Zasius *p.* 1. *de feudis num.* 2. Schraderus *p.* 2. *c.* 2. *num.* 25. *&* 38. cum similibus, passim proprie dici feuda, quæ tamen dicuntur non habere propriam feudorum naturam: proprium enim in substantialibus & proprium in naturalibus multùm differunt. Unde Feudum emptum, licet possit dici propriè feudum in substantia, tamen quia non convenit communi naturæ, non potest simpliciter dici proprium feudum, quale est feudum rectum, quod feudo improprio opponitur,

123. atque adeo impingit illud argumentum, in Elenchos à dicto secundùm quid ad dictum simpliciter.

124. Feudum enim proprium seu rectum definitur *juxta* Schraderum *c.* 3. *n* 1 *p* 2 quod alicui simpliciter conceditur; substantialibus feudi atque ejus naturæ ordinaria vel regulari pacto, statuto, vel consuetudine nihil immutatis, cui nulla pacta extranea, vel conventiones adjectæ sint. Feudum verò improprium, sive non rectum, dicitur illud, in quo substantialibus [vel potius naturalibus] feudi pacto vel consuetudine derogatum est, vel cui extranea pacta sunt apposita Schraderus *d. c.*

125. *n.* 2. qui auctores ab illo petendos, allegat. Hinc dici potest, quod etiam fœmina in feudo recto & proprio succedat, Vult *d. consil.* 12. *n.* 142. Obrecht *de feud. l.* 1. *cap.* 6. *num.* 3. Knich. *de vestit. pact. p.* 1. *c.* 3 *num.* 20. quod tamen alio respectu etiam dicitur anomalum *cap.* 1. §. *hoc autem, & ibi*

126. *gl. de his qui feud. dare poss. cap.* 1. *in princ. &* §. *fin. de success. feudi.* Goddæus *cons.* 26. *n.* 149. qui plures allegat &c.

127. Cum autem etiam proprium feudum, juxta communem Interpretum Scholam, dividatur in hæreditarium, & ex pacto & providentia, teste eodem Schradero *ibid. n.* 19. & tamen dubio caret, ista feuda diversis naturis censeri. Hinc perperam à proprio uno, ad aliud proprium arguitur &c.

128. Supra enim probatum est, Feudum Emptitium non tantum esse feudum improprium, & non rectum, quod non sit gratuitum, sed interventionem istam pecuniæ operari plures effectus, quo ad devolutionem aut redditionem pretii, quod in feudis rectis non obtinet: Ita ut, ne Principem quidem summum, feudum pecunia comparatum, sine Vasalli culpa revocare posse, dicat Rosenthalius *c.* 2. *concl.* 62. *n.* 2.

129. Quod autem proprii feudi natura sit, esse gratuitum, demonstrat supra allegata ejus definitio, non obstante, quod in textibus juris feudalis (qui certe sine ullo artificio, vel conamine artis compilati sunt) non inveniantur, eo tamen facit *text. in c.* 1. *in quibus causis feud. amittatur &c.* Vult. *consil.* 11. *num.* 9. *vol.* 4.

Sim-

Similiter luditur tertiò in voce beneficii, quasi illud etiam vocetur beneficium, quod pro pecunia præstatur, sed certè illud non intelligebat, legatus ille Br. qui cum impetrasset multis sumptibus diploma quoddam, & videret illud subsignatum, Datum Romæ, petiit illam subscriptionem corrigi, inquiens non datum, sed bene emptum &c. quod vulgo adhuc circumfertur proverbii loco. Verborum enim abusus rem non mutat, ut alibi dictum. Textus autem feudalis, de beneficio loquitur, quod gaudium accipienti adfert, uti dictum, hoc est, sit gratuitum. 130.

Sed nec Camerarius à Carolo Kirchberg allegatus, ex textibus feudalibus hausit aphorisma, Domino sinistro oculo pecuniam, dextro fiduciam excipere, hujusmodi enim imaginationes textibus non stabiliuntur, nec pactionibus.

Denique, quod Sonsbeck arbitretur, feudum à Domino justo pretio comparari posse, facile crediderò ipsi, quo ad effectum substantialem ut feudum illud vocari, & fidelitatis effectum operari possit. Cæterum si Sonsbeck voluerit talem Vasallum non differre in cæteris naturalibus à feudis rectis; eundem subire periculum amissionis & feudi, & pecuniæ, si ipsis progenies mascula defecerit, & quod nullam in bonis feudalibus dispositionem habiturus sit, illud ego soli Sonsbeckio, sine juris fundamentis dare non queo; sed credo tam amentem emptorem inter homines ratione utentes, qui justo pretio feudum emere, & præter onera feudalia, ac tam periculosa servitia, suos hæredes, sive ex se natos, sive etiam extraneos, ob discrimen sexus bonis emptis privatos vellet non reperiri. In omni autem dispositione valet argumentum à verisimili mente contrahentium, & in specie in investitura à mente recipientis Bald. *consil.* 202. *in investitura Domini &c. versic.* 6. *l.* 5. *per text. in l. non est verisimile ff. quod metus causa*, Barbosa *loco* 121. *a verisimili*. 131. 132.

Huc facit consideratio, quam Vultejus in his iisdem terminis in sæpe citato consilio 12. *lib.* 4. *sub num.* 178. adducit nempe Emptorem, si emptionis tempore interrogatus fuisset, si etiam feudum, casu quo sine mascula sobole deficeret, tam nummis quam pretio carere vellet, haud dubiè negative responsurum fuisse; ita quod casu quo id putasset, Dominum non permissurum, procul dubio à contractu abstinuisset, juxta ea, quæ latius considerat Garzonius *d. fæm. ad feud. recipiend. vel non. n.* 46. *& seqq.* 133.

Quamvis autem ex iis, quæ jam allata sunt, satis concidant argumenta à D. Vultejo allata; tamen ad singula respondeo ulterius.

Primum itaque fundamentum ita generaliter uti adducitur, nihil concludit. Feudum enim debet sequi magis naturam contractûs, quam juris feudalis stylum, aliàs non possent fieri alia Feuda, quam recta; nulla fœminina, promiscua hæreditaria, quod est dicere absurdum. Ergo & illud, ex quo hoc sequitur. *uti probatur ex ipso* Vultejo *de feudis l.* 1. *cap.* 8. *n.* 39. *in noviss. edit. n.* 79. 134.

Conventio enim & tenor investiturarum, omni juri feudorum derogat. *c.* 1. *in fin. quid sit investitura d. c.* 1. *de feudo non habente propr. feudi natur. c.* 1. *in fin. de success. feudi*. Et sicut omnia alia pacta, legem ex convento feuda accipiunt, *l. legem de pactis. l. contractus ff. de Regulis Juris*, Zas. *in Epit. Feudor. p.* 5. *n.* 60. Paris. *consil.* 106. *n.* 20 *lib.* 1. Nevizan. *consil.* 11. *n.* 6. Jason *in prælud. feudor. n.* 99. Hartm Pistor *lib.* 2. *quæst.* 1. *n.* 4. Regner. Sixtin. *consil.* 18. *num.* 21. *& seqq. vol.* 2. Philipp Matthæi *consil.* 26. *num.* 81. *vol.* 2. 135.

Ad secundum, Dubitationem Doctorum paucissimorum, contrariam opinionem tenentium, esse irrationabilem, ideoque ab omnibus ferè aliis rejectam, jam supra multis probatum est, quæ hoc loco repetere nihil attinet. Sufficit enim communi hominum judicio absurdum videri, quod filiæ, ob id quod mares non sunt, feudis & bonis parentum privantur, juxta *l. maximum vitium C. de liber. præt.* & ad Dominum feudi, juxta rigidam Feudistarum mentem devolvantur, cujus nunquam fuerunt, quodque feuda ista recognoscentibus nunquam, ob absurditatem in mentem venit, nec ideo venire potuit, quod illud jure feudali non fuit expressè decisum, nemo enim futuram hominum rigidorum indiscretionem divinare cogitur. Et hoc loco affectatum istum multorum Feudistarum rigorem, admirari satis nequeo, quod tam studiosè ad singularitates & asperitates, ubi expressum juris textum non habent, ferantur, ut apud me statuam, sicut ex omnibus hominum statibus, milites sunt petulantissimi & iniquissimi juxta illud 136.

Nulla fides pietasque viris qui castra sequuntur &c.

Ita etiam non injuria dici possit ex omnibus Jurisconsultis deterrimos esse militum Judices, rigidos istos Feudistas &c.

Nulla viris pietas, quibus omnia feuda caduca.

Ad tertium respondeo, non sufficere in feudis, sicut in omnibus contractibus, maximè verò emptione; unius concedentis, vel contrahentis intentionem intervenire, sed concursum utriusque requiri, tam in genere contractûs quam in qualitate & accidentibus. Et si de iis non constet, tunc conjecturas, non ex solo jure feudali, & maximè in odiosis; sed etiam aliunde sumi, sicut ipse Vultej. *in d. consil.* 12. *n.* 178. ex iis quæ quis interrogatus, respondisset, non autem ex natura Juris, præsumptiones formavit. Et mirum est, Feudistas in odiosis, ubi quid in textu feudali decisum non est, potius ad jus feudale, quam ad mentem contrahentium, & jus commune respicere velle; cum ipso jure feudali expresse provisum sit, quod strenuus Legisperitus, ubi casus emerserit, 137. 138.

qui

138. qui Consuetudine feudi non sit comprehensus, absque calumnia uti poterit legibus scriptis *tit. 1. lib. 2.*

139. Si Feudistæ putant fœminas in feudo Emptitio (quod omnes uno Sonsbeckio excepto, fatentur esse improprium) non succedere, talem textum ostendant; non enim sufficit allegare regulam in feudo proprio constitutam, cum in proprio & improprio necessario sit constituenda differentia in effectu: si non habent, cur potius simile consuetudinis odiosæ, quam legis generalis favorabilis & in maxima æquitate fundatæ, quærunt;

140. Certum est enim, consuetudinem specialem, extra illam speciem non vincere legem generalem, & maxime consuetudinem, contra jus scriptum introductam: qualis est, excludere fœminam in feudo recto & proprio, cum vero talis consuetudo sit specialis ad feudum rectum & proprium: non
141. debet ex illo inferri ad feudum emptitium & improprium, sed illud debet manere in terminis legis Civilis generalis, quæ per consuetudinem specialem non reperitur sublata, x. *d. l. maximum vitium C. de lib. præteritis*, Sichard. *in l. præses Cod. quæ sit longa consuetudo n. 6. & 24.*

142. Ad quartum respondeo, quod feudum esse gratuitum vel non gratuitum, consideratur tantum in persona Vasalli & recipientis, feudum, & non in persona Domini, ut patet ex feudi definitione *cap. 1. in quibus causis feud. amit.* quasi sit benevola actio, tribuens gaudium capientibus &c.

Habet igitur Dominus, quod sibi imputet, si Vasallum sibi ex sua liberalitate obligatum per con-
143. sensum vendendi dimittat, aliumque substitui patiatur, qui rem, pro qua servitium præstat, caro emit, ideoque ex natura emptionis, plus sibi juris acquirit in re, quam qui eam ex mera liberalitate habuit. Et sic minus gratiæ Domino debet, a quo minus beneficii tenet. Iuxta illud Christi Salvatoris *Lucæ 7. versic. 42. & seq.* plus diligit, cui plus remittitur.

Ad quintum, feudum debere esse gratuitum; probari ex supradicta ejus descriptione, quam in effectu in hoc puncto omnes Doctores sequuntur, Vult. *lib. 1. de feud. cap. 2. n. 8.* (qui plures allegat) approbant, Caro. Kirchberg, *discursu feudali cap. 3. num. 42. & seqq. 44. & seq.* Schrad. *p. 2. cap. 2. per*
144. *tot.* Quod autem sit improprium; determinat ipse Vult. (& post eum Dn. Helfricus Ulricus Hunnius *in tractatu feudali cap 6. de divisione feud quæst. 4. pag. 97.*) *& in c. 8 d. lib. 1 num 45.* quo loco uti in scholis legenti, & non a parte conducto, magis credendum est, *quam in d. consil. 12. n 208. & 212.* consulendo, uti testatur Mynsing. *obs. 60. centur. 6. ubi* Aymonem Cravettam *in tract. de antiquit.*
145. *tempor. par. 1. §. propositum nostrum &c. n. 48. refert; dicentem, reperto* [inquit Cravetta] quod Doctores legendo magis nituntur veritate quam consulendo, quia in lectura cessat affectio & cupiditas æris, cujus libido eheu? quot mortalium animas ad inferos pertrahit? in qua re minus excusationis habent viri Doctores, qui seculi hujus bona caduca esse non ignorant, & quod alius nobis thesaurus apud superos quærendus sit, hæc ille, &c.

146. Idem, nempe Doctori legenti magis credi quam consulenti, confirmat Alciat. *in cap. ut lib. 12. Parergon.* & nonnullis ibi relatis Mynsing *cent. 6. observ 60.*

147. Et licet Philippus Matthæi *consil. 51. n. 57. vol. 1.* (ut hoc obiter interjiciam) magis consiliis, quam lecturis credi velit: hoc tamen ipsi in casibus quibus pro Consulente resolvunt, non facile credidero, eo quod in his spes lucri, captatio gloriolæ; & fervor contradicendi, *Synceritatem* Iudicii turbent. Idcirco Cravettæ super relato magis accedo.

Sextum Fundamentum plane non subsistit, quod inde patet, quia Feudum venditum, permutationem personæ ementis, mutat naturam feudi, & sicut facit ex feudo antiquo novum, in persona emptoris, & excludit omnes agnatos & cognatos, imo quoscunque hæredes primi acquirentis; Feudum enim antiquum refutatione, quæ in alienatione intervenit, fit novum Gœdd. *consil. 26. n. 27. & n. 31. vol. 4.* Ita facit ex feudo proprio improprium, secundum omnes Doctores, solo
148. Sonsbeckio excepto, imo adstipulante ipso Vultejo, ut dictum est, ita, ut ista differentia non possit in solo nomine consistere, sed magis in effectu; alias diceretur tantum nominalis; & per consequens debet alia esse successio feudi improprii quam proprii. Et non est ratio, ut odium rigorosi juris feudalis, absque probatione specialis consuetudinis, trahatur ad feudum improprium, contra clementiam Juris Civilis, & contra dictam legem maximum vitium, &c.

Hinc etiam Vultejus alibi, nempe *in consil. 33. lib. 1. n. 61.* aliunde quam ex rigido Jure feudali conjecturam sumit, nempe ex consuetudine loci, ubi res feudalis sita est. Item ex æquitate
149. naturali *d. consil. 33. n. 57.* Item si contractus sit celebratus cum maribus & fœminis, sicut solet fieri in emptionibus, & expresse in causa Reinßheim, hujus litis seminario, factum fuit, *d. consil. 33. n. 43.*

150. Etiam Vultejus *contrarium respondit in consil. 23. lib. 1. n. 17.* ubi generaliter concedit, in feudis, quæ propriam naturam non habent, vocabulo Hæredis, tam fœminas quam masculos comprehendi, ex notatis Camerarii *in c. imperialem versic. patet etiam, &c. de prohib. feud. alien. per* Fred. Curt. Jun. *tract. feud. p. 3. n. 34.* Gozad. *consil. 8. num. 27. & consil. 6. num. 17.* Corn. *consil. 26. num. 5. vol. 1.*

Ad auctoritates Doctorum, Afflicti & Surdi respondetur, illos loqui de mutatione personæ descendentium ab eadem stirpe, non de Extraneis. Verba Surdi in allegato *consil. 440. n. 47.* sic habent,

habent, Respondeo posse eorum (id est Afflicti & Decii) dicta procedere, quando novus acquisitor erat de vocatis in Investitura antiqua: at si foret penitus extraneus, & veniret ex novo & diverso Jure; ut quia emit, vel alio titulo acquisivit, tunc non attenditur antiqua Investitura sed nova, quia Princeps eo casu potest dare novam formam in concessione, quam fecit extraneo acquisitori, secundum Afflictum, &c. Hæc ille.

Septimum fundamentum, formam materia digniorem esse consistit in philosophia & in mera speculatione. Quæ speculatio, ut in creatione hominis (de qua Menochius *in citato consil.* 124. *n.* 102. *agit.*) vera esse potest: ita in omnibus aliis rebus non creditur esse vera. Nam ut taceatur Exhibitionem servitiorum, non formam, sed finem ex parte Domini in feudis esse, certe nisi materia feudalis esset melior, quam servitium; omnes Vasalli dicerentur desipere, imo decipi, si servitium ob rem vilissimam, quæ juxta Vultejum in considerationem venire non mereretur, subirent. 151.

Et seposita dignitate materiæ & formæ, non est minus necessaria materia quam forma, quia ex nihilo nihil fit *l. scientia ff. de Tutor. & Curat. l. Ejus ff. de rebus dubiis.* Aristot. *lib.* 1. *de generat. & corrupt.* 152.

Itaque absurdum est dicere, in feudis, materiam in considerationem non venire, cum in definitione pro materia requiritur res immobilis re, vel effectu, juxta definitionem Vulteji & aliorum supra *citatorum dictorum c.* 2. *lib.* 1. 153.

Præterea formam sæpe numero materiæ cedere, manifestum est in jure *ex §. litera & §. si quis ex aliena Instit. de rer. divis.* ubi literæ quantumvis aureæ cedunt chartæ, & res ex aliena materia facta, si potest ad primam materiam reduci, ut bona immobilia feudorum, non cedunt formanti, sed materiam suppeditanti. Et quam differat sola forma à materia patet *in sin. d. §. si qui alien.* ubi dans formam, si partem, etiam de sua materia addat, prævalet ob materiæ partem à se additam &c. 154.

Ad octavum respondetur, per contractum non acquiri quidem directe & immediate successionem, sed solum obligationem; sed ex obligatione quæri traditionem, & ex traditione dominium, & ex dominio successionem. Nec juvat instantia, quod data transmissione ad hæredes per contractum venditionis, tamen requiri habilitatem rei transmissibilis, ut contingit in venditione ususfructus *l. fin. C. de usufruct.*

Nam res feudalis est vendibilis & transmissibilis, quia cadit in commercium, sicut res alia quævis, præsupposita voluntate, & consensu tam Domini quam vasalli, qui non est nudus usufructuarius, sed Dominus utilis, ipsomet Vultejo teste, *in d. cap.* 2. *lib.* 1. *n.* 10. Ubi distinguit usumfructum uti servitutem personalem, à persona usufructuarii, vendi non posse, nisi à principio dictum sit, quod tunc restringeretur ad primum hæredem tantum *l. antiquitas C. de usufructu.* 155.

Sed nec ex parte emptoris ullum est impedimentum, ut feudum in fœminam non sit transmissibile, cum fœmina feudum non prohibeatur emere. De Fœminis (verba sunt Vult. *d. loco n.* 5.) etiam hodie nulla est amplius dubitatio, non solum quod hoc ita sit receptum usu, sed etiam, quod ad id textus feudales sunt expressi, *c.* 1. *§. filia de success. feudi in c.* 1. *de feudo fœmina & in c.* 1. *qui sibi & hæredib. &c.* Sonsbeck. *p.* 7. *n.* 17. Borcholt. *c.* 5. *n.* 44. Wesenb. *cap.* 5. *n.* 2. 156.

Quod autem Fœminæ regulariter à feudis arceantur, id non est ideo, quasi feudi non sint capaces, quod hujus sententiæ assertæ perperam præsupponunt, sed quia expresse vel tacite non sunt vocatæ, alias si adsit conjectura, quod per illum, qui feudum alicui certæ progeniei largitur (quam progeniem non propagant fœminæ) vocentur, qualis est, cum quis feudum pro sua pecunia justo pretio emit, cum pretium suum, in casum quo sine masculis decesserit, nemo præsumatur jactare velle, jam non sunt fœmineæ successiones tam odiosæ in jure feudali, ut ideo dicantur insuccessibiles, vel à successione arceri, ut supra ex Sandio late deductum est. 157.

Ad nonum respondetur, Doctores, qui dicunt feudum emptitium, reputari pro allodio, non intelligere illam comparationem universaliter quo ad omnia; alias emens feudum, etiam non teneretur ad fidelitatem & servitia, quod est absurdum, quod nec ulli Doctori in mentem venit; sed intelligunt solum in puncto successionis & alienationis, sicut videmus in omnibus feudorum venditionibus, plerumque exprimi clausulas allodialibus bonis convenientes, ad habendum, alienandum, & utendum sicut in aliis bonis suis allodialibus, uti confitetur Vultejus *consil.* 12. *n.* 53. *d. v.* 4. *item n.* 97. 98. *& consil.* 14. *n.* 70. 158.

Nec mirum hoc Dn. Vultejo esse debet, cum ipse similiter in terminis similibus, nempe de feudo hæreditario loquatur *in consil.* 47. *ejusdem lib.* 4. *n.* 11. *& multis seqq.* quod de feudis hæreditariis judicetur, ut de patrimonialibus, quod tamen non aliter intelligit, quam de alienatione & successione, non vero de aliis punctis, præsertim ad servitia & fidem spectantibus. 159.

Hic vero nobis sufficit qualitas successionis & alienationis. Ergo nihil attinet hoc loco, an & quatenus illud Doctorum Enunciatum verum sit nec ne, altercari.

Ad auctoritates Doctorum & maxime Gilmanni (*quem ego deprehendo tom.* 2. *p.* 1. *voto* 21. *n.* 62. *& pluribus sequentibus &c.*) Respondeo quidem Doctorum multorum sententias ita variare, quod ultra- 160.

utraque opinio allegetur communis Gilman. *d. num. 62.* tamen illud votum, aliis fundamentis quam quæ jam refutata sunt, vel ulterius facili negotio refutari possunt non nititur.

161. Nam quinque profert argumenta, ex quibus ad primum supra proxime in octavo fundamento: ad secundum vero supra sub quarto responsum est, cujus quidem confirmationi de Feudistarum regula, quod feuda in uno impropriata, in cæteris punctis maneant propria, jam supra in Carolo Kirchberg. refutando occursum est. Nempe Feudum in uno impropriatum, esse in omnibus impropriatum quæ in consequentiam impropriati puncti veniunt, alias illa Doctorum Regula, uti nullo textu confirmata, est falsa & erronea: Ut patet ex sæpe citato *c. 1. de feudo non habente propriam feudi naturam*, ubi ex unius dicti mutatione infertur mutatio multorum diversorum aliorum in consequentiam, quod secundum istam scrupulosam Doctorum Cavillationem, fieri non deberet, sed esset recurrendum ad generales feudorum regulas, ut supra sæpius ac latius usque ad nauseam demonstratum est.

Sic in quæstione nostra, sicut non est mirum, feudum a Domino, ex gratia alicui Vasallo collatum, regulariter absque expressione alicujus exceptionis, datum esse isti Vasallo, & ejus hæredibus masculis, cum in mera liberalitate facilius præsumatur illam legem dedisse vel amplexatum esse ut ipso & ejus familia deficiente, feudum ad Dominum citius revertatur: sic, illa liberalitate cessante, & conditione acquisitionis feudi ex titulo lucrativo, in onerosum converso mutata, secun-

162. dum ejusdem definitionem etiam necessario mutetur. Effectus ex illo descendens, cum sciat Dominus, in emptorem consentiens; novum Emptorem nolle ex fortuito casu deficientis sexus, & re & precio carere, præsertim ubi pretium est justum, & feudo proportionatum, quale non fuit in casu per referentem dicti voti a 1. *ut patet ex §. præterea prope finem n* 70. *tractato & deciso.*

163. Nec quicquam pro Adversariis facit dictum Zasii, emptionem non mutare feudi substantiam, quandoquidem mutat ejus naturam, & consequenter naturalia; successionem, alienationem &c. quæ impediunt tam facilem & fortuitam caducitatem *d. c. 1. de feud. non hab. propr. naturam.* Ita ut mirer viros doctos contra manifestam æquitatem legis Civilis, nullo habito textu feudistico, tantopere cavillari in verbis absque auctoritate ullius Legislatoris, quasi improprietas consistat tantum, quod unum dicatur proprium, & gratuitum, aliud onerosum improprium, & tamen in effectu in aliis nullam velle agnoscere differentiam, quo loco me remitto ad D. Vultejum *& in ipsius lib* 1. *de feudis cap.* 10. *n.* 54. *versic. ridiculum est &c.* ubi dicit, Ridiculum est, hypothecationem ab alienatione, ut effectum à causa distinguere, Rosenthal. *cap.* 9. *concl.* 18 *n.* 1.

164. Huc facit, quod idem Dominus Rosenthal. *cap.* 12. *concl.* 3. *n.* 40. *&* 46. illa omnia impropriis annumeret, quæ etiam in consequentiam impropriorum veniunt.

Acceptatur autem, quod Referens Cameralis, pondus argumenti *ex c.* 1. *tit. quomodo feud. ad aliam filiam pertinet, &c.* agnoscat, ubi feudum, quod filia a Domino redimit, dicitur devolvi ad fœminam, idque propter emptionem & titulum onerosum.

165. Sed frustra per allegationem differentiæ, si à Domino vel à tertio ematur, conantur elabi Adversarii. Quia sicut Dominus ipse precium accipiendo sibi præjudicat, sic similiter sibi præjudicium

166. facit, quando permittit Vasallum vendere pro justo pretio, sicut sibi præjudicat, dum consentit oppignorationi, ex qua tamen Dominus nihil lucri participat. Rosental. *cap.* 9. *concl.* 18 *num.* 1.

Nam si Dominus contractum venditionis non confirmaret, emptor non defraudaretur precio. Hartm. Pistor. *quæst.* 48. *lib.* 2. *per totum.*

167. Ad decimum facilis est responsio *l. prospexit ff. qui & à quibus & c.* illa enim lex loquitur in causa à jure expresse deciso, & quando de lucro captando agitur, nos autem versamur in casu fugiendi damnum, in quo dicta lex cessat. *Secundum* Bart. *&* Dd. *ibid* si itaque Doctores haberent ullum textum in toto jure feudali, ignosci eis posset, quod tanta animositate ad tantam iniquitatem, tam elumbibus augumentis ducantur.

168. Cui igitur ne lex quidem dura rigidis Feudistis patrocinetur, terreri merito deberent, per hoc, quod in additione ad Panormitanum *in c. ult. de success. ab intestato* refertur, quendam Advocatum, ab Inferis reversum, testato prædicasse, se propter legem Aurelius ff. de liberat. legata, perpetua morte damnatum esse, Costalius *in l.* 1. *ff. de justitia & jure & c.*

169. Ad undecimum respondetur, quod illud argumentum, feuda oblata, pro paucis marcis empta, & ex propriis bonis, loco census recognita, non stringat, quandoquidem Dominus Feudi, in illis nullum dominium habuit, nec habuerat: Deinde nihilominus non est vera, sed imaginaria æquitas, imo aperta iniquitas, quam allegant Adversarii, bona à Domino primo Vasallo donata, & cum ejus consensu tertio vendita ad Dominum donantem casu fortuito redire, venditorem vero, qui de priore donatione non fuit gavisus, precio nunc defraudari.

170. Duodecimum fundamentum retorquetur in Adversarios & maxime in Garzonium, quando ille in superiore objectione fingit æquitatem in acquirente titulo oneroso ex proprio cerebro, quæ est secundum sensum communem, & secundum leges clare reprobata, & evidens iniquitas, cum non sit æquum, ut qui rem semel à se per liberalitatem alienavit, illam à tertio, justo pretio emente ex infortunio alterius iterum expectet, quia posset fieri primi acquirentis ac vendentis lineam non defecisse.

Deinde

Deinde argumentum ex Afflicto aërem verberat, & huic loco nihil obest, ubi nullus expressus Juris textus adfertur, sed Feudistæ absque reali consuetudine, ex proprio cerebro regulas confingunt, aut importune sequuntur, unde tot contrarietates implacabiles natæ sunt, torque monstrosa paradoxa orta, ut nulla scientia tanta incertitudine, uti feudistica, fluctuet. 171.

Quod enim de æquitate non scripta adfertur, male sibi Feudistæ applicant, quando nemo ex illis audet negare, sententiam admittentium fœminas ad successionem feudorum esse æquiorem, 172.
quandoquidem illi ipsi rigorem suum aperte uti rigorem defendere conantur.

Si igitur cerebrina æquitas, ubi deest lex expressa, per Feudistas rigidos rejicitur: Cerebrinus rigor nullo Juris textu probabilis, multo magis in illis rejiciendus venit. 173.

Æquitas enim cerebrina ex cujusquam capite, non est æquitas, sed iniquitas, quando est 174.
contra leges, ideo non est extendenda ad Casus impropi.ios, Jason *in l. quod si Ephes. §. interdum in fin. ff. de eo quod certo loco*, Decian. *consil. 58. n. 42. lib. 1.* Card. Tuschus *tomo 4. litera E. concl. 312. n. 17. &c.*

Ubi enim reperitur æquitas scripta in genere, ut hic *ex d. l. maximum vitium C. de liber. Præteritis, &c.* ac etiam rigor scriptus in genere; uti hoc loco est textus *in c. 1. §. hoc n. notandum*, 175.
ubi textus loquitur in genere tantum, & non distinguit inter feudum proprium ex liberitate Domini natum, & feudum improprium gravi pecunia, contra Feudorum morem (*c. 1. de feudo dato in vicem legis commissariæ*) comparatum; tum æquitas scripta in genere procul dubio præferenda est rigori scripto etiam in genere, per textum *in l. placuit C. de Judiciis*, qui dicit, placuit in omnibus rebus justitiæ æquitatisque esse præcipuam quam stricti Juris rationem, *l. 1. C. de legibus, &c.* 176.

In his enim, in quibus Jus non invenitur expressum, æquitate servata, procedendum, 177.
semper in humaniorem partem declinando, secundum, quod personæ, caussa, locus, & tempora postulant. *text. in c. fin. x. de transact.* Bald. *consil. 429. quidem n. 2. lib. 1. & consil. 434. paullum, circa finem eod. lib. 1.* Vultejus *in terminis consil. 33. n. 56. & seqq. lib. 1.*

Corruit itaque præsuppositum Vulteji *d. consil. 12. n. 213.* quando dicit, rigorem juris feudalis, quod Fœminæ à feudorum successione arceantur, æquitati juris Civilis præferendum esse,
cum illa sit tantum generalis dispositio ad feuda propria, vera, ex providentia; sed incumbit ejus sententiæ sectatoribus, probare per textum feudalem, etiam ab emptitiis fœminas arceri, illa enim est species, de qua, hoc loco, certamus. 178.

Quapropter vehementer iterum miror, quæ Nemesis tot Doctorum virorum mentes fascinaverit, quod textu expresso destituti, agnitum rigorem, contra tam manifestam æquitatem legis civilis, tueri conati sint. Adeo, ut eadem inspectio nobis etiam contra decimum tertium fundamentum ab authoritate quinquaginta Doctorum à Vultejo allegatorum, serviat, quando non minori numero, & pondere, nostræ sententiæ faveant, ut *Referens Cameralis in supra citato voto 21. n. 62 mihi pagina 139.* utramque opinionem communem confiteatur, dicamusque in tali dubio, benigniorem potius quam austeram partem, amplectendam fuisse, *l. proxime ff. de his qui in testam. delentur. l. benignius ff. de legibus. l. semper in dubiis ff. de Regulis Juris.* 179.

Cui accedit, quod solæ Doctorum Opiniones, & Scholarum lectiones, sine textu Juris Feudalis, non possint introducere correctionem Juris scripti, sed requiri factum consuetudinis, in specie in contrarium, *l. quod non ratione ff. de legibus. l. consuetudinis*, C. *quæ sit longa consuetudo*, quia generalitas consuetudinis, generalitatem legis vincere non potest. 180.

Responderi etiam potest, Doctores ex adverso allegatos, ita sensisse in terris, ubi Jus Feudale scriptum regulariter, & præcise servatur; aliud autem dicturos in terris, ubi Consuetudo Lotharingica viget, & curvus baculus neminem excludit, ac à trecentis annis rigor Juris Feudalis jam remisit, ut supra dictum, prout ipse noster Vultejus in supra citato *consilio 33.* fatetur. 181.

Denique respondetur, Doctores contrarios loqui, ubi feudum non justo pretio fuit emptum, sed major pars ex gratia processit, qualis fuit Casus à Referente Camerali, in causa illa Palatina tractatus, ut supra dictum, vel quando non subsunt aliæ similes conjecturæ, quibus procul dubio annumeranda est consuetudo & observantia hujus patriæ, per quam alias feuda ad fœminas transeunt; Nam, hoc casu, cessant rationes illorum Doctorum, quibus censent ementem scienter feudum, sese sponte legibus feudalibus subjicere, & casum caducitatis prævidisse, aut prævidere potuisse. 182. 183.

Quæ ratio in hisce provinciis (ubi ab omnibus retro Archiepiscopis aliisque Principibus, usque ad modernum exclusive, sine difficultate, fœminæ admissæ sunt) cessat, quando ementes vulgari proverbio sich Frumbstab schleust niemand auß, sine ullo metu caducitatis, ad feuda justo pretio emenda, processerint, adeoque specialibus pactis sibi non prospex runt. Quis enim tantam austeritatem in Prælatis Ecclesiasticis quibus ignoscendi gloriam sanctitas, teste Justiniano, decere inquit *l. si quis 10. C. de Episcop. & Cler.*) formidare præsumpsisset? An trecentorum annorum spacio, retro nullus extitit Coloniæ Archiepiscopus aut vicinus Princeps, qui vel per se didicisset, vel à Consiliariis informatus non fuerit, Filias regulariter in feudis, ne in emptitiis quidem succe- 184. 185.

dere? An nemo tam religiosus, qui sacramenti, de tuendis Ecclesiæ Juribus memor, Feuda, stricto jure, aperta revocasset, sed totam fere Curiam in alienas manus devenire passus sit? cætera tacitis cogitationibus committo, &c.

186. Unum addo, Dominum Vultejum in suis lecturis non fuisse ab illa ratione alienum, quia illam iniquitatem, quam emptor justi pretii hoc casu pateretur, persenserit, *quando d. c. 8. lib. 1. de feudis n. 44 & 45. in noviss. edit. n. 84. 85.* Regulam Adversariam, in casu, si forte feudum controversum justo pretio sit emptum, &c. limitat atque restringit.

187. Decimum quintum fundamentum, de duobus specialibus in uno subjecto non concurrentibus &c. nec in propositione, nec in assumptione subsistit. Nec enim uspiam Jure feudali expresse vetitum reperitur, ne plura singularia concurrant, sed à solis Doctoribus, etiam multis exemplis repugnantibus, colligitur, nec in Feudo Emptitio duo concurrere deprehenduntur, quando successio fœminea alterius qualitatis, quia non est gratuitum, est effectus, & sequela. Juris autem certi est, quod non solum illud, quod verbis exprimitur, sed etiam, quod ex expressis sequitur, pro expresso haberi debeat, *l. cum quid ff. si certum petatur.* Bald. *in l. 1. C. de his qui ante apertas tab. mor.* Paris. *consil. 97. n. 107. vol. 1.* Roland. à Valle *consil. 27. num 37. lib. 1. & in tractatu de lucro dot quæst. 25.* Cravetta *consil. 149. num. 11. & consil. 257. num. 6.*

188. Et expressum dicitur, quod in necessarium consequens, vel antecedens venit, *c. cum olim de Censibus gl. & Dd. in l. Prætor, in princ. vers. expressum. ff. de novi operis nunciat.* ubi toties dictum est, & toties repeti debuit.

189. Priori autem hujus fundamenti parti, in rationibus à Carolo Kirchberg allatis, responsum est. Quamvis enim in separatis punctis feudi natura manserit, nihilominus tamen in punctis, quæ ex emptione fluunt, quale est dominium, & ex eo successio; in iis feudi natura mutatur. Socin. *in l. Gallus §. etiamsi parente vers. quam concl. ff. de liberis & posthumis.*

190. Decimo sexto motivo ex Fachinæo desumpto, respondetur denuo *d. c. 1. §. & qui videmus &c.* loqui in terminis feudi proprii & gratuiti. Quia vero de improprio & emptitio feudo nulla profertur juris feudalis dispositio; manet iste casus in jure singulari adhuc indecisus, ex Jure Civili & sub antiquis Regulis decidendus. Quod enim non mutatur, quare stare prohibetur? *l. sancimus C. de testam. l. præmiis C. de adsic. priv. l. si tibi § qui filius ff de adimen. legatis.*

Ad confirmationem in 13 fundamento responsum est, quod de exclusione fœminarum, in hisce provinciis non frequentata, nec solita, nihil imputandum emptori, quod de insolitis sibi minus prospexerit.

Decimum septimum fundamentum refutatur per Elenchos Sophisticos, quia verba, quæ urget Fachinæus, licet propriam feudi naturam non habeat, tamen, jure feudali censebitur, &c. sumpta *ex c. 1. de feudo non habente propr. naturam feudi*, intelligi necessario debent secundum quid, non autem simpliciter; juxta illud: Æthiops albus secundum dentes; alias enim implicarent immediate contradictionem, non habere feudi naturam, & simpliciter in omnibus jure feudi censeri.

191. Ad 18. & ultimum Fachinæi fundamentum, non tantum jam supra in motivis Caroli Kirchberg abunde responsum; verum idem argumentum in Adversarios luculenter retortum est, quod, hoc loco, repetere supervacuum esset. Reliquorum argumentorum, quæ sparsim à Doctoribus adducuntur, resolutio peti potest à Domino Gœddæo *sæpe allegato consil. 37. n. 723. vol. 4.* qui idcirco magis accedit sententiæ huic nostræ, cui etiam Geilius favet, quam Mynsingero, qui contrariam

192. tenet, quod Geilius post Mynsingerum scripserit, melioribus fundamentis, quæ Camerales posteriores moverint, procul dubio usus.

193. Ubi etiam idem Gœddæus *n. 727.* respondet ad argumentum; hoc casu imputandum esse illi, qui legem apertius, cum potuisset, non dixit istam regulam obtinere in contractibus inter privatos celebratos; secus esse in beneficiis Principum, *l. beneficia ff. de constit. Principum*, Bart. *in l.*

194. *ex facto ff. de vulg. & Pupill. substit.* Decius *in l. in contrahenda ff. de reg. jur.* Deinde istam regulam limitari, ita ut verisimilia non excludamus; Verisimile autem esse, quod in neutro fuerit intentio, filias à parentum bonis emptis excludere argumento *l. liberor. ff. de verbor. signif. l. maximum vitium C. de liber. præter. &c.* quia ex natura contractus emptionis est, ut in eo hæredes, tam masculi, quam fœminæ, imo & Extranei succedant, etiamsi de hæredibus nihil dictum sit, *l. veteris C. de contrah. & com. stipul. l. 2. C. de pactis, inter emptor. & venditor. l. tale pactum, §. fin. ff. de pactis.*

195. Denique ad hoc, quod dicunt, quemlibet videre se accommodare voluisse juri feudali, &c. facile respondetur, id obtinere in iis feudis, quæ à communi jure feudali habent originem & qualitatem. Emptitia autem à pretio emptoris, non à liberalitate Domini & contractu à Domino confirmato nasci, & naturam gratuitam non sapere.

196. Manifesta autem iniquitas esset, feuda irregularia, quæ origine, liberalitate, beneficii substantia, ac materia à rectis differunt per rigidissimam regulam ad interitum vocare velle, &c.

197. Sed iste rigidorum Feudistarum mos est, ut quavis occasione singularitates (quo in mirabilibus

bus ambulare videantur) paradoxa, à jure communi ac ratione abhorrentia comminiscantur, ac auram potentiorum captantes; Casus quos vocant pro amico, ac quasi amphebinas efforment, ac forum Scholasticis cavillationibus infestum reddant.

Cujus singularitatis affectatæ luculentissimum exemplum præbet Regula illa absurdissima ex §. *quin etiam tit. Episcopum vel Abbatem, &c.* ex sola voce ulterius, ut eidem aliquam dubitandi rationem effingant, concinnata (Fœminam semel exclusam manere) quæ multis jam seculis Doctorum ingenia torsit, sed tandem recentiorum Doctorum nostratium Germanorum acumine tam erudite ac nervose eversa refutataque est, ut nemo de ejus absurditate amplius ambigere possit. *Videatur inter Consulentes Marpurg.* Sixtinus *consil.* 18. *n.* 12. *vol.* 2. Philip. Matthæi *consil.* 10. *n.* 66. *vol.* 1. *& consil.* 26. *n.* 62. *vol.* 2. Vult. *consil.* 23. *n.* 24. *vol.* 1. *& novissime* Freder. Sand. *in com. de Feudis Geldriæ, tit.* 3. *cap.* 1. § 7. *n.* 77. *pag.* 155. 198.

In hanc sententiam etiam descendit luculentissime Hartm. Pistor. *lib.* 2. *disput.* 36. per textum *in cap. unico de eo, qui sibi vel hæredibus suis mascul. c.* 1. *fin. de success. feudi*, qui textus clare temperaut obscurum textum *in d. §. quin etiam Episcop. vel Abbat.* unicum contrariæ sententiæ fundamentum, Eandem ex antiquis tenent Martin. Laudens. Jacob de Belviso, Matth. de Afflict. *in d. §. quin etiam.* Socin. Jun. *consil.* 76. *n.* 113. *vol.* 1. Gozad. *consil.* 9. *n.* 58. Crottus *consil.* 113. *n.* 12. *vol.* 1. Burs. *consil.* 131. *n.* 7. *& consil.* 132. *n.* 41. Jul. Clar. §. *feudum quæst.* 80. *n.* 2. Guerin. Piso *in præludiis feudorum cap.* 20. *n.* 27. Cephal. *consil.* 10. *n.* 34. Menoch. *consil.* 331. *n.* 49. *& seqq.* Alex. Lauden. *consil.* 34. *consil.* 25. *Tandem* Francisc. Sonsbec. *de feud. pag.* 9. *num.* 130. Fichard. *in addit. ad Villalobum, lit.* F. *n.* 60. *& consil* 6. *n.* 6. *consil.* 14. *n.* 4. *vol.* 1. Wesemb. *de feud. cap.* 6. *num.* 23. Mynsing. *obs.* 74. *centur.* 5. Petrus Heigius *p.* 1. *quæst.* 26. *n.* 8. Valentin. Forst. *de success. ab intestato lib.* 3. *cap.* 14. *n.* 5. Rudin. *lib.* 1. *quæstione feudali* 4. *n.* 10. Ubi distinguit exclusionem à successione & jure succedendi, Berous *consil.* 67. *n.* 44. *vol.* 1. Alciat. *consil.* 10. *n.* 42. Quin. & *Andr. Knichen* adversariæ sententiæ propugnator acerrimus, *de vestitur. pact. cap.* 3. *n.* 228. fatetur, illam sententiam non obtinere in feudis Ecclesiasticis. Idem Knichen *cap.* 4. *n.* 76. admittit fœminas exclusas à Patria successione ad successiones fratrum, quasi exclusio fuerit suspensiva. Surd. *decis* 95. *n.* 29.

Quarto, ut ad propositum revertar, melius Sonsbeckio sentit Paulus Matth. Wehenerus, qui 199.
moribus receptum esse testatur, solum servitium ordinarium feudale ein pferdt oder ritterdienst, mille florenis æstimari, illosque feudo æstimato (seposito caducitatis periculo) demi solere, cum jus illud reale semper post florem sequatur, Wehenerus *Practicar. observat. pag.* 572. *in verbo* ritterdienst, Schrad. *p.* 6. *c.* 6. *n.* 8.

Quinimo sæpenumero onus illud servitii medietatem omnium fructuum absumit; caducitas 200.
vero totum feudum. Jactus vero retis, cui illa fortuita caducitas omnino similis est, non eodem pretio, quo ipsi pisces jam capti, venit, *l. nec. emptio ff. de contrah. empt.*

Quare observandum, & memori mente tenendum, quod, si Vasallus dimidiam fructuum eo 201.
anno collectorum partem Domino solvere paratus sit, is pro servitio nihil amplius exigere potest, & illud an Domino servire, vel dimidios fructus solvere velit, in Vasalli electione & arbitrio esse, tradunt Feudistæ, *Zal. p.* 7. *n.* 42. Rosental. *cap.* 8. *concl.* 4. *Schrad. par.* 6. *c.* 6. *n.* 56. *& seq.* Bidenbach. *cap.* 22. Quod notent præsertim illi, qui Feuda in sola pensione, de 200. aut 300. marcis constituta habent, qui dimidia pensione se liberare possunt. Quod, hoc loco, obiter ad retun- 202.
dendam duritiem rigidorum Feudistarum, admonitionis loco, intersero. Adde Alciatum *consil.* 2. *n.* 8. *lib* 3. Item notandum & illud, liberum esse Vasallo, si ipse Domino inservire nolit, servitium per substitutum præstare, Zal. *p.* 7. *n.* 42. *versic. bodie alio Jure utimur, &c.* Rosental. *cap.* 8. *concl.* 38. 41. 42. 43. Schrad. *p* 6. *c.* 6. *n.* 44 45. 46. Wehener. *d. loco. p.* 572. *c* 1. §. *similiter & ibi gl. & Dd. de prohibita Feudi alienat. per Fridericum.* Cort. Jun. *p.* 2. *partis tertiæ princ. quæst.* 10. *n.* 20. Schurff. *consil.* 68. *n.* 9. *cent.* 1. *gl. in c.* 1. §. *fin. de allodiis.*

Nam illud generale est, licet sint, qui dissentiant in nullis servitiis ad hæredes transitoriis intelligi electam industriam personæ, Bald. *in l. quisquis* 16. *C. de Episc. & Cleric.* Felin *in c. præsentia n.* 46. *&* 47. *x. de probat* Quæ itaque irrationabilis invidia est, fœminas ad feuda nolle admittere, quæ per maritum & substitutum id præstare possunt, quod maribus Vasallis non denegatur?

Ne autem *Syndicus* ulterius negare possit, Feuda Coloniensia pleraque esse Emptitia, vel alias vi Consuetudinis, Contractibus, Donationibus, pactis Dotalibus, Testamentis libere salva Domini reverentia, per humilem & submissam notificationem, aut etiam ea omissa, transiisse ad exteras mediantibus fœminis, familias; ita ut tantum tria adhuc in prima stirpe supersint; Catalogum magis specialem quam fuit iste primæ centuriæ documentis præfixus, cum denominatione Feudorum Emptitiorum in his actis disputatorum, subjicio. Catalogus Emptorum Feudorum.

Emptitia enim Feuda, quæque in actis aliquando empta & vendita esse inveniuntur, sunt hæc. Torn bey Arweiler deductional. 102. Bergerhaussen n. 1. secundum Extractum Iurium sub Krumbstab. Lupsch n. 8. Dirmersheim n. 14. Kuchenheimb. 17. 18. 19. Godenaw in Actis sub. n. 404. Reinscheim 37. Sultzhoff. 45. Ubi & Ius Retractus cognatis conceditur. Creutzberg in Ahrenahr

51. Zehendt zu Kall 55. Kuichenheim, Eiffelwartz 60. Lufftelberg. 66. Treven 77, 78. Morenhovern in actis art. 43. Vellmeringen, juxta venditionem supra in quarto fundamento post num. 25. insertum. Eickerhoff 253. Velmering juxta venditionem supra in quarto fundamento, insertum. Bedebur 145. Hoeningen in 92. articulo deductionali confessatum. Saffenberg deductionali 132. Kendenich n. 138. & 139. Forst bey Frechen. art. 143. Vettelhoven. art. deduct. 167. Ehrenstein, Oevtgenbach, Kalderscheidt, Schonberg art. deduct. 273. Vogelsanck 162. Dreuen. art. 162. Aldenderne. n. 29. in actis n. 162. Dieckhoff oder Horbeckhoff. art. 280. Eickum zu Bockum. n. 36. 37 38. in actis n. 169. Buchfeldt. in actis n. 358. Grachtheff n. 391. Backenhoff zu Lyn. 392. Mudersheim. centuria secunda 10. in actis 141. Weier, n. 42. in secunda centuria; in actis n. 334. Meckenhoven. in actis 362.

204\. Ut autem Exempla factarum alienationum, altius repetamus & expendamus, ex pactis dota-
Exempla alienationum ex pactis dotalibus. Saffig. libus facta est translatio feudi Saffig ex persona & stemmate Simonis Mouhenheim, in familiam von der Ley, ejus generum, adeoque per filiam n. 3. in actis n. 27. signato. Item n. 4. 5. 6. respective in actis 28. 29. 30. (ibi) das soll alles kommen und fallen ahn den vurß Georgen und Even eheleudt unseren lieben eithumb, und dochter, und ihren beyden leibserben.

Item, quod pacta dotalia non transferant modo dominium feudi, sed etiam usum fructum docent documenta extractûs Krumbstab sub n. 32. in actis n. 57. (ibi) als sie [Leißbeth] daran von thod ihres seeligen Vatters vorß: gerechtigt ist, behaltendt, daran und auß Emundt Beysel von Gymmenich, der vorß: Leißbethen rechten Anherren zu seiner Leibzucht und Lebtagen, und nicht länger alle
Bornheim. jahr 225. Oberlendische gulden, & clausula 3. so soll Scheiffardt vorß: auch seine leibzucht haben und gebrauchen, an der herrlichkeit und vogtey zu Bornheim und Bremich ꝛc. & ex quinta clausula &c. quæ sic habet.

Dem hochwürdigsten Fürsten unsern gnedigen lieven Herrn, Herrn Ertz-bischoffen zu Collen, als einen rechten Lehenherrn der Vogtey zu Bornheim vurß: dat hei seiner gnaden Voibert, und consens herzu gegeben, daß wir Diederich also ergehen, und bekennen wahr zu seyn, under unserem siegel ꝛc. Ubi notandum, infeudationem filiarum, tribus vel quatuor vicibus diversis, ac instrumentis,
205\. sub numeris 33. 34. 35. 36. ac respective 58. 59. 60. 61. repeti eisdem pene verbis, à quatuor Archi-Episcopis, Theodorico, Roperto, Hermanno & Philippo &c. Item, (ibi) Wier ꝛc. daß wir ꝛc. unserem lieven getreuen Gerhardt Scheiffardt von Meraedt, zu behoeff Eleisabeth Beisels, Wilne Vlrich Beissels dochter, nahe laut des heiligs brieffs zwischen den ehegeд. Gerhardten und Eleisabethen gnedlich belehnt haben, und belehnen, ubermitz des brieffs, mit der Vogtey von Bornheim und Brenich, sic sub n. 60. 61. alias 36. cum tribus fratribus Vlrich, Wilhelmen, Reinhart, investitur simul soror Ioanna &c.

206\. Sic usus fructus confirmatur de feudo Sultzhoff, cuidam Elisabethæ n. 42. in actis vero n. 70.
Sultzhoff. signato. Wir Dieterich ꝛc. daß wir Leißgen, Frantzens dochter, seine ehelige haußfraw bewiddenen willen ihr levelang, ob derselbe ihr ehelige mann derselbven stürve, sonder einige gewisse geburdt (ubi notanter dicit, geburt absque distinctione sexus) mit dem Hove zu Sultze ꝛc. & ut appareat hoc non fieri respectu singularis gratiæ illius Francisci, subjicit Princeps sponte; doch alse man er der vorß: Frantz thodts halben abgieng, so soll die vorß: Leißgen einem andern gleichen guten mann, wieder in seine stadt setzen, und das Lehen von uns, unser nachkommen und Geschlecht empfangen, und davon thuen ihr levenlang, als sich gebuirdt, und ein mann seinem Herrn schuldig ist. (Quid generalius? quid evidentius?) quid magis à singularitate gratiæ specialis alienum excogitari potest?

207\. Similes omnino clausulas circa quandam Gretam Novesiensem habent tria documenta sub n.
Vogelsanck. 157. 158. 159. actis insinuata, quibus facile declaratur, secundum stylum Coloniensem feuda non abhorrere à fœminea successione, ita ut etiam in futurum ipsis provideatur, antequam casus eveniat, & priusquam is, qui de tali casu nihil cogitavit, illud perierit, aut aliquid Domino feudi innotuerit.

208\. Huc facit, & promiscuam tam successionem quam alienationem per pacta dotalia probat,
Crentzberg. Feudum Crentzberg sub num. 57. & 58. & alias 88. & 89. Quod Johannes Quadt à Wilhelmo
209\. von Fledorff acquisivit (an sich bracht) Idem feudum Kuchenheim Eiffelwardts, quod Ioannes Kluppelberg Ioanni von Kindsweiler, gnandt Naele, vendidit n. 60. & respective 89. ubi illud in do-
Cuchenheim. tem dedit Godderten von Dinßberg (ibi) hac serie. Wir Herman, ꝛc. unseren lieben getrewen Godderten von Dynßberg, allermassen daß Wilhelmen Nagel gnandt, unsers Ambtmans Schweger Herr, ihme, das mit seiner haußfrawen zu heiligs gut gegeben, und ihnen daran ererbt hat (Nota) Item ibi. Wir Salatin, &c. das wir unseren lieven getrewen, Anthonien von Eltz, Obristen, zu behoeff sein, und seines schwagers Bernhardten von Metternich zu Vettelhoven, mit dem hauß und hoff zu Kuchenheim belehendt haben, ꝛc.

Ubi iterum notandum, juxta ea, quæ superius in puncto venditionis dicta sunt, instrumentum num. 60. & alibi in actis n. 89. notatum, præ se ferre clausulas feudi mere hæreditarii &c. Ich Johan Kluppelberg ꝛc. doen kundt, das mit wissen, consent und willen, deß Hochwürdigsten Fürsten
210\. und Herrn Diederichs Ertzbischoff zu Collen verkaufft han ꝛc. In zeit ich das wal thuen mocht

und

und mügig was zuthuen ꝛc. Johan von Kindsweiler gnandt Naele, und seine Erven, solch hauß binnen dem dorff zu Kuchenheim zu der Eiffele warꝛ ꝛc. 211

Quæ verba, als das wol doen mogt, declarant quod suo Iure cujuscunque poterit vendere, etiamsi sint Enunciativa propter se vel aliud prolata. Craverta *de antiq. temporum p. 1. §. propositum nostrum &c. n. 76. & 77.* Symphorem. 4. *voto 9. n. 83.*

Item ibi: Als das vorß: Johan Naele und seinen erben, offt helder dieses brieffs, mit ihrem willen, sollen oder moegen, alle die vorß: gueter erbschafften zu Kuchenheim, **in ihre gewalt und behalt haben/halten und besitzen**/gerast grewlich, damit winnen und werben, thuen und lassen, als mit ihrem eignen erb und gutter, quæ verba denotant feuda esse instar allodialium, ut supra vidimus.

Et hæc omnia confirmantur hac verborum forma, daß wir Diederich Ertzbischoff vurß: kennen, daß dieser erbkauff mit unser rechter weiß und guten willen geschehet und zugangen ist: unser consent 212. darzu gegeben haben und geben in krafft dieses brieffs ꝛc. Anno 1453. uff Ambrosii tag.

Et sic unum idemque feudum spatio 119. annorum quinque diversarum familiarum possessores 213. habuit, Kluppelberg. Naele, Dinßberg, Elff, Metternich ꝛc.

Nihil clarius dici potest, quod Feuda Coloniensia ex consvetudine ad Vasallorum viduas, quo 214. ad usumfructum spectent zum Wittumb, quam quod dicit Instrumentum sub n. 62. in actis 92. designatum his verbis.

Wir Herman ꝛc. Nach dem Lufftelberg, mit seiner Herrlichkeit, und zugehoerungen, von uns Lufftelberg und unserem Stifft zu lehen rurende, und durch unseren Raht und lieven getreuen. Diterich von Gymmenich Ritter, von uns zu lehen empfangen ist, und alsdan der bemelter Dieterich, Irmgardten von Gymmenich seine ehelige haußfrau, mit Lufftelberg, und seiner zubehoerung beleibzuchtigt und bewittibet hat, nach laut der vorschreibung darüber sprechendt: haben wir umb fleißige bede willen ahn uns geschehen, solche leibzucht zugelassen und bewilligt, bewilligen und zulassen die übermitz des brieffs, **als unsers Stiffts gewonheit und herkommen ist/ wir und unser nachkommen sollen und wollen auch die gedachte Irmgardt** bey solcher leibzucht gnedlich handthaven, und schirmen, Anno 1450. nihil itaque gratiæ particulari, omnia universali consuetudini tribuuntur.

Ad idem facit illud documentum ad acta n. 150. exhibitum, ubi substitutus viduæ, adhuc filios 215. hæredes habentis, sine ulla necessitate investitur & in animam viduæ jurat, quod est evidens indicium, Forst. hæc Feuda esse fœminea Kunckel-Lehen, nec abhorrere adeo a fœminis, ut etiam investituris expresse includantur his verbis.

Von Gottes gnaden wir Ernst ꝛc. vollmechtiger unser lieber besonderinnen Juditen von Selbach, etwan unsers lieben getreuen Johan von Luxeradt, nachgelassene wittib, mit dem hauß zum Forst, und aller seiner zubehoer, gnedlich belehnt haben, darauf von gemeltem Adam von Gymmenich, globt und aidt, in seiner principalinnen seel schwerende, empfangen solch obge. Lehengut getreulich zu verdienen und zu vermannen ꝛc. Anno 1590. 22. Augusti.

Et sic hæ & similes Investituræ serviunt optime ad propositum Vasallorum quibus probatur Fœminas a feudis non excludi, quæ sine ulla dispensatione ad juramentum fidelitatis admittuntur, quæ alias 216. (ut supra in prima quæstione, ac primo Adversariorum argumento dictum est) sub prætextu lubricitatis voti, juxta veteres Iurisconsultos à successione feudali arcendæ essent. 217.

Et, ne Syndicus iterum juxta deductionalem suum 303. dicat, hoc ex errore factum, & aliquando bonum dormitasse Homerum; Verum hoc consvetum & familiare esse Curiæ Coloniensi investire Fœminas in persona alicujus Procuratoris, Lehentragers, & dirigere juramentum in animas fœminarum, remittitur Syndicus ad extractum Krumbstab n. 21. vel ad acta n. 45. qui, ut supra etiam ta- 217. ctum, sic habet.

Von Gottes gnaden wir Ernst ꝛc. unsen lieven getreuen Wilhelm Conradt von Franckshoven zu Meckenheim, als Vollmechtigen unser lieben besonderinnen Emerentianen von Plittersdorff wittwe ꝛc folgends aber obged. Wilhelmen von Franckshoven, in Nahmen und von wegen seiner gewesenen hausfrauen Emerentianen von Plittersdorff, von unseren vorfahren und uns zu lehen empfangen und getragen, gnedlich belehnt haben ꝛc wir haben auch gewohnliche globt und aidt von bemeltem Wilhelmen Conradten von Franckeshoven zu Meckenheim, im nahmen obged. seiner Principalinnen empfangen, solche lehen getreulich zu verdienen und zu vermannen, geben und belehendt in unser Stadt Bon am 28. tag monats Junii 1608. Jahrs ꝛc.

Quo anno post duos demum menses nempe 19. Septembris juxta Prothocollum Cancellariæ, primum de lite hac Vasallis movenda deliberatum est, ut supra relatum fuit

Nihilominus stilus ille & observantia, adhuc anno 1615. circa idem feudum continuata fuit: 218. **Wir haben auch gewöhnliche globt und aidt / in nahmen von obgedacht (Emerentianen)** empfangen, solche getreulich zu verdienen und zu vermannen, am 21. Februarii 1615. Jahrs Bon ꝛc.

Et Syndico diffugium illud, quo sæpe sat jejune utitur, præcludatur; quasi stylus Curiæ tempore 219. quo Archivum fuit ablatum, mutatus fuerit, relegatur adversarius ad num. 48. aut in actis correspondentem.

Von Gottes Gnaden wir Ernst ꝛc. unserem lieben getreuen Ludtgeren Winckelhaussen als gevollmechtige

Raede die Horst. mechtige Anwald unser auch lieber besonderinnen Margreten von Hulß, etwan Bernhardten von Hulß dochter, mit dem Raede und Hoff, gnant die Horst, dem guet Buden zu Raede gehoerendt, mit 20. gewälder im Vrdinger broich gelegen, gnedig belehendt haben, und etwan Bernardt von Hulß als sehligen vatter obberurter Margret von Hulß, darnacher die von unserem Vorfahren zu lehen empfangen ung getragen haben, daruff haben wir nunmehr von obged. Vollmechtiger, Ludtgeren von Winckelhaussen, an statt Margreten [nota] von Hulß gewohnliche huldung und aidt empfangen zu verdienen und zu vermannen ꝛc. Cöllen Anno 1595. am 29. tag Novembris.

200. Schweppenberg. Aliud exemplum supeditat n. 52. in actis. n. 80. Von GOttes gnaden wir Ernst ꝛc. das wir ꝛc. etwan unsers lieben getreuen, Thonissen Kolben von Vettelhoven zu Schweppenberg nachgelassen kind Anna Maria, veraidten Vormunderen, Vollmechtigen ꝛc. mit dem Schloß Schweppenberg mit einer Müllen ꝛc. und haben daruff von obged. Vormunderen Vollmechtigen, Hanß Diederich von Metternich gewohnliche huldung und aide, in ermelder Vormunderen oder **Kinds seelen geschworen** / empfangen, gestalt die vurß: Lehen gewohnlich zu verdienen und zu vermannen ꝛc. am 28. Junii 159. Jahrs. Non igitur mulier est incapax feudi, ubi est habilis ad jurandum de fidelitate.

221. Kardorffer zehend Dirmerßheim. Godenaw. Longum nimis esset singula specialiter persequi, hinc brevitatis gratia remitto Syndicum ad Kardorffer, Weinzehenden, n. 10. 11. 12. alias 34. 35. 36. Dirmerßheim, n. 14. & 15. aut 38. & 39. Godenaw, 23. alias 47. Item Glucings gut zu Frech, infra sub n. 343. Ich Catharina von Reinbach sub numero 344. infra von der Fischel ꝛc.

228. Tanto vero magis mirum videri debet, quod Syndicus sustinere audeat, fœminas feudorum incapaces esse, cum ex actis, n. 122. aut extractu n. 92. constet, septem aut plures Comitissas una die de arce Saffenburg fuisse investitas, his prope verbis.

229. Saffenberg. Von Gottes gnaden, wir Ernst, ꝛc. nach jetztgemeltem Graff Joachims absterben vorged. Graff Diederich wiederumb desselbig vor sich, und ged. seines bruders, Graff Joacheims nachgelassene kinder, zu lehen empfangen, und dem Graff Diederich gleichfals im negst verschienen 93. Jahrs am 3. Januarii thodts verfahren, und wir also von der wolgeborner lieber besondermnen, Magdalena Gräffin zu Nassaw, Weißbaden, etwa Graff Joacheims Wittib, krafft ihro und deroselben geliebten dochteren, **Elisabethen / Annen / Anselien / Anne Magdalenen / Erichen / Anna / Salome / Catharinen / und Claudien** nahmen ersucht worden sein, inhalt voriger belehnung, wegen ihres ehewirdts sehligen antheil, und dan was ihro der wittiben, **auch ihren lieben Kinderen / durch absterben** gemeltes Graffß Ludwigs, an benanten Schloß und Herrschafft Saffenberg, mit allem zubehoer angefallen ist, gnediglich zu belehnen, ꝛc. daß wir demnach diesem zufolgendt, heut dato, &c. Peter von der Reck, dero Rechten Doctoren, im nahmen ihren und angeregter ihren döchteren, mit vielgerurten Schloß, so viel ihr, und ihren döchteren, durch absterben ihres schwagers sehligen Graff Diederichen angewachsen, 23. Aprilis Anno 1594.

Ehrenstein. Huc accedunt adhuc diversarum translationum Exempla circa diversa feuda Ehrenstein & similia sub n. 151. ad acta producta.

230. Wir Johan Gebbardt, von Gottes gnaden, ꝛc. daß wir heut dato unseren lieben getreuen Rutgern von der Horst, als unser lieben besonderinnen Annen von Nesselraedt, etwo Wilhelms von Nesselraedt nachgelassen wittiben, ꝛc. Vollmechtigen, mit diesen nachbeschriebenen Lehenstücken und guttern, nemblich mit dem Schloß Ehrenstein, einen Hoff zu Oergenbach, einen Hoff zu Kallerscheid, einen Hoff zu Schonenberg, ꝛc. und darzu mit funffzehen Oberlendischen Gulden Mangelts, vier Marck vor den Gulden gerechnet auß unserem gemeinen zoll zu Bonn zu heben und buren, zu behoeff **gemelter wittiben** / und ihrer erben, gnedlich belehend haben, in massen wir dan von uns unserem Stifft zu lehen rurend, und etwan Bertram von Nesselraedt ihr der wittiben vader: folgents Wilhelmen Herr zu Rennenberg, ihr eheman, letzlich Johan Frentz ihr sohn, die von uns, und dem Ertzstifft Cöllen gehabt, und nunmehr uff gedachte wittibe ererbt und gefallen sein ꝛc. herauff haben wir gewohnliche globt und aidt von mehrged. Rutger von der Horst, in nahmen wie obged. das alles leiblich globt, und zu Gott und sein heilig Evangelium geschworen Bruell 5. Junii Anno 1562.

Oergenbach / Kallerscheid.

231. Ubi singulariter notandum, matrem successisse primum patri, per maritum, deinde filio in feudo paterno, quod est contra naturam feudorum Longobardicorum, *text. in c. 1 de natura successionis feudi*, Corn. *consil. 16. n. 7. lib. 1.* quod fallit in feudis, quæ ad extraneum hæredem transeunt. Schrad. *p. 7. c. 6. n. 1 & 3.*

Ne autem quis regerat, fortassis ista feuda omnia fuisse Fœminina, replicabitur subsequenti Exemplo, in quo feudum rectum, ein recht Lehen, transit per matrem ad filios n. 75. alias 105. notatum, &c.

233. Wir Salentin von Gottes Gnaden, ꝛc. daß wir unseren lieben getreuen, Johan Schnessen von Grensaw, ahn stadt und behoeff seiner minderjähriger söhn, und kinder Simion und Emunerichs auß weilandt Annen gebornen Bossin von Waldeck, seiner eheligen haußfrauen selig, erzeugt, mit unseren und unsers Ertzstiffts Hauß Krey, so wie das obged. Annen Bossin mutterlicher Anherr sehlich, Diederich von Keddig und desselben Voreltern empfangen, auch uff Annen von Kettig desselben

Krey.

selben dochter, weilandt Baltasar Bossen von Waldeck, ehelige haußfrau, und deroselben nachgelassene dochter, rc. Anna und Elisabeth gnant, geerbt und negster Annen, Johan Schnessen haußfrauen, und ihrer beyden nachgelassenen söhnen zu vertragen und zugetheilt worden ist, gnedlich zum rechten Lehen belehent haben, rc. Poppelstorff am 21. May Anno 1572.

Et hoc est, quod supra in secundo, serenissimi fundamento, ex Jemellio *de feudis p.* 10. *feudo* 233.
143. & Henrichman, *consil.* 73. n. & vol. 3. notavi; clausulam feudi recti, zum rechten Lehen, non impedire, quo minus mulieres succedant, sicut etiam zum rechten Manlehen, quod demonstrant duæ Investituræ arcis Zenberg, sub n. 166. in verbis.

Wir Ferdinand von Gottes gnaden, rc. daß wir unserem lieben getreuen Herman Quaden von 234.
Lands Croen zu Reindorff, vor sich selbst, dan auch als vollmechtigen Bernhardten Quadt von Flemerßheim, zu ihrer beyder, und ihrer Erben behoeff, recht und redtlich belehent haben, mit der Burg Zonberg, zum rechten Manlehen zu haben, und zu tragen, doch mit dieser vorwardt, daß wir Zonberg.
unser Nachkommen und Stifft die gnandte Herman und Bernhardten Quaden gevetteren. Noch ihre rechte Erben / die seye Mans oder Weibs khunne, von dem vorged. Lehen nit enterben willen, noch sollen, von ersterbung wegen, similes Investituræ sunt in actis sub num. 164. 165. respectu arcis Merß & Zonberg, rc.

In numeris sequentibus apparet, quam variæ familiæ in isto feudo Lufftelberg successerunt; 235.
familia Gimmenich, Johan Kolb zu Vettelhoven n. 63. 64. 65. 66. 67. & respective 93. 94. 95. Lufftelberg.
96. in actis. Ubi obiter inter cætera notandum, istam Margretham, bis continuo per fratres exclusam, tertio ad feudum admissam fuisse, contra iniquissimam Brocardicam, quam Cancellariæ nostrates, contra communem, hodie approbatam Scholam stabilire ardentissime gestiunt, &c.

Quin imo, feuda etiam donatione propter nuptias, Morgengabe, oder ersten beyschlaffens auffstehen, alienare solere absque scitu Domini feudi, docet instrumentum n. 68. hac serie. Wir Dahm von dem Bongardt, Adolff von Honsseler, und Peter von Sepraedt, rc. als man unsers gnedigen Herrn bekennen und gezeugen, daß uns allensamen kundig ist, und auch allesanck darüber und angeweßt sein, gesehen und gehort haben, dweilen Johan von der Hege, rc. und Claergen seine eheliche Haußfrau, Peters dochter von Norpraedt, von ersten ihres ersten beyschlaffs uffstandt, das dan 236.
dieselbe wilne Johan von Hege, der vorß: Claergen vor ein Morgengabe, und uffstandt gab und gegeben hat, seinen hoff zu Locvelichen rc. cum transfixo ibidem de anno 1442. quod ex longo intervallo per Theodoricum Archiepiscopum Anno 1458. re ipsa & absque ulla hæsitatione confirmatur in verbis, des vorged. Johans von der Hegeke, nachgelassene Haußfrau Witwe, desselben Johans ihres Haußherrn, zu dem Hoff zu einer Morgengabe gegeben hat, rc. daß wir bewilligt und bestettigt haben / in beywesen etlicher Manne, und wir auch noch bewilligen und bestettigen overmitz dieses Brieffs, rc. Anno 1458. &c. Atque sic feudum hoc spatio 16. annorum, tres familias agnovit Hege, Claerg, Norpraedt, Simon, Aldenbrüg n. 68. & 69. aut alibi 98. 99. Locvelich.

Quo pacto Hemmerich aut Bachheimb Camera ut putatur, hæreditaria Archiepiscopatus trans- 237.
latum sit, longum nimis esset hoc loco referre, sed id spectat ad specialem tractatum omnium feudorum, ideo hoc loco contentus sum Lectorem ad Extractum sub n. 71. 72. 73. & ad correspondentes numeros in actis 91. 92. 93. remisisse. Bachheimb.

Pari modo feudum Treuen ab anno 1529. usque ad annum 1609. spatio 80. annorum, per Treuen.
quatuor familias ambulavit, semel venditione, bis per nuptias Borck, Lyr gnandt Hoen, Roßfelt & Eilbert gnand Baldewin, relati n. 77. 78. & 79. ac correspondentibus in actis, &c. n. 107. 108. 109.

Sic etiam per nuptias diversas Castrum Saffenburg per donationes diversarum familiarum, transitum fecisse deprehenditur, sub n. 93. in actis 24. & f. 99. per Newenar, Saffenburg & Virnenburg idque mediantibus nuptiis filiarum à Vasallis procreatarum, in verbis, &c. In Gottes 238.
Namen Amen, rc. Wir Johan Herr zu Saffenberg, rc. wiewol als wir meynen und sagen, die alinge Saffenburg,
Graffschafft von Newenaw, mir Johannen dem Jungen von Saffenburg, Graff zu Newenaw vor ü: Newenahr.
mit Catharinen meinem Weiven, die ein einig Kind und dochter was Wilne Graff Wilhelms von Newenar, und seine rechte Erve, darab was, zu wißlichem heylich gegeben ward, obermitz Graffen Crafft von Newenaw ihrem Ohmen, und andere ihre Freundt und Maegen, und ich und Catharina mein ehelich Weiff samentlich darahn kommen weren, und ich die vorged. Graffschafft Hadde, und darab belehnt was von dem Herren, da die von zu Lehen rurte, rc. fort auch die vorß: Graffschafft mit dem schwerd an sich gewonnen, und die bißher ohne ein dritten Theil, daß er uns daran gelassen hätte, daran er uns auch fandt, in seiner Handt gehabt und besessen hat, rc.

So hant wir Frederich Ertzbischoff gelobt, und globen in gueter trawen obermitz dieses Brieffs, vor uns, unsen Nachkomlichen, und gesteht, alle vorged. diese puncten und articulen, so wie die an uns gebuirendt, und treffendt, steedt, fest und unverbrüchlich zu halten, und darwider nit zu thuen in einiger weisse, rc.

Quo facit numerus 94. & 95. Item n. 96. qui sic habet. Ich Robert Graff zu Virnenburg thuen kundt, rc. clausula, &c. und desgleichen sollen Wilhelm Herr zu Saffenburg, und Metze seine

eheliche Wyffe vorß: Philippo meinem Sohn, mit Catharina ihrer dochter zum Heyraths-gut, und Mitgaben geben, einen dritten theil des Schloß und Herrschafft zu Saffenburg, mit allen ihren Rechten und Zubehoer, zu dem vorß: dritten theil gehoerende, so wir Wilhelm und Metze vorgut. der jetzunder der einhabende und besitzendt, nit davon außgescheiden, sonder argelist.

239. Halbzehendt Metternich. Denique impugnet hodie Syndicus, si potest, pactum dotalitium ante 228. annos factum, quo medietas decimarum feudalium, absque præscitu, ac non prævio consensu Domini feudi à familia von der Valen, in familiam Romelshoven transiit; quemadmodum demonstratur documento sub n. 156. ad acta exhibito, his fere verbis, &c.

Kundt sey allen Leuthen, die diesen Brieff sehen, oder hoeren lesen, daß wir Johan von der Valen und Eva sein eheliche Haußfrau, eines wißlichen Heyrath, mit Raht unser Freund, indreglich worden sein als mit Diederich von Romelshoven und Leißbeth unser Tochter, und haben ihn darzu zu rechten Heyradtsgut geben, in den ersten den halb zehend zu Metternich, so wie die gelegen ist, &c. auch des vurß: guts auß sollen gehen, vor Herrn und Lehen-Herrn, und uff allen steden, da wir uns und unsere truen enterben mögen, und diess vorged. Diederich und Leißbett, und ihres Leibs-Erben (nota si hic excludantur fœminæ) deren Erben, mit allen seinen Rechten, sonder argelist. Wäre auch sach, daß Gott seine Gnad thäte, daß unser Tochter Leißbeth, sonder Leibserben stürbe, so sull dieß vurß: und vorerst alles Heyraths-Gutt wiederum fallen, da das abkommen ist (nulla hic mentio Domini feudi) behelltnusse, diese vurß: Diederich seine Leibzucht, &c. Und wir Johan und Eva vorß: globen, und haben globt, in guten treuen vurß: uns und unsere Erben diese vurß: puncta gantz fest, stedt und unverbruchlich zu halten. **Nach gemeinen Landrechten und Heyraths gewarde** (ecce in vim consuetudinis) Datum Anno Domini 1405. ipsa Die Petronellæ, &c.

240. Luisch. Porro, quod transportationes, cessiones anomalæ, vel donationes liberæ, non sint minus frequentes, & in actis in minori numero probatur remissive circa feudum Luisch, n. 8. alias 31. Frechen, n. 47. & respective 75. In decimis zu Käll, n. 73. alias 82. Lufftelberg, n. 67. in actis 97. Lovenlich, n. 69. aut 99. Bachumb, sedis Camerarii hæreditarii n. 71. in actis 101. Lovenburg, n. 76. & eidem correspondente n. 106. Gelstorff, n. 89. alias n. 109. Saffenberg, numeris in extractu 97. 98. & 100. in actis n. 128. & seqq. Mundersheim, in actis 141. Forst bey Frechen, 147.

Huc etiam potest referri Feudum Castrense Bäckenhoff in Lunne, quod à Simone Aldenbruick condicto Volmercken, ignorante Domino feudi, translatum, ex intervallo, nulla difficultate fuit approbatum, & nulla gratiæ significatione confirmatum, & novus possessor de eo investitus. Sic sonant sub n. 392. verba formalia, &c.

241. Backenhoff. Wir Johannes Gebhart von Gottes Gnaden, Dweil wir bericht, daß hiebevoren etliche unser Lehenguts (ubi nota non unum, sed plura) so etwan Simon von Aldenbruck, gnant von Volmercken, nemblich das Burglehen in unser Stadt Lynne gnand Backenhoff, sampt seinem Zubehoer, von unseren Vorfahren, zu Lehen getragen hat, unserm Amptman zu Erpraedt, Rath und lieben getreuen, Johannen Quaden, erblich und unwiderrufflich uffgetragen und übergeben seyn, daß wir dan zu frieden sein und gefallens seyn, daß wir demnach gemelten Johan Quaden belehend, &c. Anno 1562.

Quo loco non omisisset, scrupulosa Cancellaria, vel ad commissum procedere, vel specialis gratiæ mentionem facere, nisi pro notorio & confesso habuisset, juxta hujus Curiæ consuetudinem, alienandi feudi potestatem Vasallis competere. Quod est argumentum, Feuda Coloniensia esse mere hæreditaria, ut initio hujus capitis dictum doctumque est. Quod autem hujus Curiæ Cancellariæ mos sit singulari industria quavis occasione clausulas singularis gratiæ affectare, præter exempla supra subinde adducta, luculenter probat Investitura Curtis Sillickumb, sub num. 385. exhibita his verbis, &c.

242. Mehehoff zu Sillickumb. Von Gottes Gnaden, wir Ernst erwehlter und bestendigt zu Ertzbischoffen, &c. wiewohl wir gute fueg gehabt, unsen lieben getrewen Wilhelmen von Reuschenberg, der gepettenen Belehnung nachfolgender Gueter, auß Ursachen er dieß solch Lehen vor unseren negsten Vorfahren empfangen, nit beybringen konnen, abzuschlagen, daß wir demnach uff sein underthenigst ersuchen, dweil wir ihm geneigt, auff heut dato in Gegenwertigkeit unser Manne hernach geschrieben mit dem Mehehoff zu Selickumb gelegen. In unser Ampt Erpraedt gehoerendt, mit allen seinen ein: und zubehoerendt, gnedlich belehent haben, und belehnen in Krafft dieses Brieffs, in aller massen etwan Steffen Fell, jetzigen Lehendrägers Ohm, solchen Hoff und Guet von Weyland unseren Vorfahren Ertzbischoffen Herman und Philipsen, vor und nach zu Lehen getragen, und dabevor gedt. etwan Steffes Feels Vatter vor einen erblichen Pacht eingehabt, und auch zu Lehen getragen, laut des Brieffs, mit gedachtes unsers vorfahren Ertzbischoffen Herman, und unsers Thumcapituls Siegel versiegelt, &c.

243. Ex quo patet, quam curiose affectaverit Cancellaria prætextum clausulæ gratiolæ, auß sonderen Gnaden, quasi investiendus non potuerit producere literas investituræ, cum tamen ex iisdem literis,

literis, confessione ipsiusmet Domini constet, feudum illud à duobus suis proximioribus antecessoribus, Hermanno & Philippo fuisse recognitum, ut taceatur, etiamsi feudum fuisset commissum, non tamen Emphyteusin fuisse commissam, cum canon procul dubio fuerit solutus, quia de ea nulla movetur quæstio, præsertim cum fuerit canon ille jam temporis (qui hodie redemptus est) gravis & non levis 30. parram frumenti, quo casu, per canonem alteratur natura feudi, redditurque improprium, ita ut Regulæ feudales in eo non obtineant. Volt. *consil.* 11. *lib.* 4. *n.* 55. Corn. *consil.* 259. *vol.* 1. Peregrin. *consil.* 22. *n.* 16. *vol.* 1. Rnin. *consil.* 24. *n.* 7. *lib.* 1. Mandosi *de taxis. & ambit. convent. lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 35. Huc faciunt tradita per Dominum Rosentalium c. 7. *concl.* 32. *n.* 13. Ubi in terminis de Emphiteusi in feudum mutata agitur. 244.

Sed vel hinc efficitur, Feuda Coloniensia, illo tempore non fuisse habita, pro feudis rectis ac masculinis, alias Curia vel Cancellaria majorem occasionem habuisset repellendi supplicantem, quod descenderet à primo acquirente per lineam fœmininam, quandoquidem ille Stephanus Fell (non Bell) fuit supplicantis avunculus, non patruus, quæ ratio potuisset esse fortior denegandi investituram (nisi conscientia promiscuæ consuetudinis impedivisset) quam defectus documenti Investituræ; quod forte fuisset emissum, cum constaret Dorsaco de investitura ex Registris. Quo facit ratiocinatio Rosentalii *cap.* 12. *concl.* 14. *n.* 21. *qui ibi videndus.*

Quia igitur hunc nodum Cancellaria non movit, signum est, quod illo tempore nulla sexus habita ratio sit, & quod Coloniensis Cancellaria nihil pensi habuerit, Vasalli per masculinam & fœmininam lineam defuncto successerint, ut multis exemplis demonstrari potest, ultra ea, quæ in prima Centuria sunt allata.

Nam inprimis prædium feudale, der Hanenhoff, infra 100. annos tres familias habuit, Bongardt, Honsseler, Kessel, quod probatur quinque documentis, n. 378. 379. 380. 381. 382. Cum tamen hodie nulla istarum familiarum defecerit, qui numeri in secunda Centuria Krummstabs referuntur, sub numeris 75. 76. 77. 78. 79. Hanenhoff. 245.

Inde enim liquet, feudum illud brevi temporis intervallo de familia Bongardt ad Honsseler, & porro ad Kessel per maternas & aviarum maternarum successiones, absque ullo dispensationis vestigio, communi consuetudinis cursu devolutum esse.

Idem etiam apparet ex Investitura de Curti Bulenbach in secunda Centuria Krummstabs relata 246.
sub n. 90. hac fere verborum consequentia. Bulenbach.

Nos Wolramus Dei gratia, Sanctæ Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopus, Sacri Imperii per Italiam Archicancellarius, notum facimus universis, quod propter grata servitia per Strenuum militem Henricum Burggravium de Drachenfels, nobis & Ecclesiæ nostræ impensa, & adhuc impendenda, ipsum de Curte de Bulenbach & attinentiis ejusdem, quam quondam Peregrinus de Tuirio, Socer ejusdem Burggravii à nobis in feudo tenuit, infeudavimus & infeudamus per præsentes, salvo usufructu Christianæ sororis dicti Peregrini, quem in dictis bonis habere dignoscitur, ac jure alterius cujuscunque, &c. actum & datum Melenheim, feria sexta post Remigii, Anno Domini 1343. Atque sic à Socero ad Generum feudum, nulla interveniente gratia, translatum, ac sororis usufructu gravatum fuit.

Et tamen etiamnum superest familia ista Tuiria, Duitz von der Kaulen, qui aliud feudum zur Kaulen, partim possident, partim cum cognatis diviserunt, habitantes in eadem arce, atque altera partium perplures familias migravit ad Overheidt, Bock, &c. quod claret ex actis sub num. 373. 374. 247. Kaulle.

Accedant huc diversa Jura, cessiones & res judicatæ ad acta registrata à numero 331. exclusive, usque ad finem actorum, quatenus eorum copia ægre, & non nisi sero haberi potuit, inter quæ enitet sententia Cameralis, per quam feudum Bladenhorst, sedes principalis familiæ Virmundt, Annæ von Virmundt, Comitissæ de Waldeck adjudicatum perhibetur, ut patet sub n. 348. in actis hujus causæ, sicut & feudalia familiæ Schonberg à familia Waldberg, evicta sunt, ad formalia sequentia me referendo. 248. Bladenhorst

Martio 6. Julii Anno 1624. In sachen Antonii Wildtperg Clegers, wider Philips Diederichs und Johan Philipsen gebrudere, von Schonenberg und Consorten, beklagten, mandati Restitutionis, &c. Sondern ermelten Lic. Fabricio, deren, &c. angezogene Schrifft- und mündtlicher Recessen, auch Instrument und Quittungen ungehindert, nachmahl glaublich anzeig zu thun, daß deren, &c. urtheil, mit wurcklicher vollkommener Abtritt, und Einteumung aller und jeglicher, in berürtem Käys. mandato specificirten und begriffenen Schonenbergischen Häussern und Gutter, ohne Underscheidt alles ihres Inhalts gehorsamblich gelebt seye, &c. 249. Waltberg contra Schonbergi *sententia.*

Hanc autem sententiam concernere devolutionem feudorum Coloniensium patet Dominis Assessoribus hujus causæ arbitris, ex actis totis Spiræ agitatis, ad quæ Syndicus Parium Curiæ in termino productionis se retulit, quia de his constet Judici ut Judici, ideoque secundum illa allegata judicare potest & debet. Altera sententia sic breviter extrahitur; 15. Aprilis Anno 1577.

In sachen frawen Annen gebornen von Virmundt, Gräffin zu Waldeck, an einem, gegen und wider Philipsen und Arnolden von Virmundt gebrüdere, beclagten, anderntheils &c. darauf und allem 250. *Sententia.* Virmundt contra Virmundt

sein vorbrengen nach zu recht erkand, daß ged. beklagten nicht gezimbt, oder gebüirdt habe. Sie Clegerinnen ihrer possession vel quasi deshalben, theils obberurdten Nordenbecks, sampt desselben ein-und zugehoerungen, recht und gerechtigkeit, geclagter massen zu entsetzen, und deßhalben schuldig sein, solchen halben theils hauffes zu redintegriren 2c.

So viel dan alle vorige angeklagte, durch weiland Herman von Virmund zur zeit seines Absterben, besessene, eingehabte und nachgelassene beweg-und unbewegliche erbpfandt und Lehenguetter 2c.

Ist allem vorbringen nach zu recht erkandt, daß ermelte Clegerin, in alle dieselbe (ausserhalb 2c.) zu immitiren, und einzuweissen, auch die beklagte schuldig sein, alsbald davon abzutretten, und derselben gewähr possession vel quasi, zu sampt denen von Zeit an beschehener kriegsbefestigung, uffgehabenen nutzungen ermelter Clegerin wurcklich einzuraumen, zuzustellen und folgen zu lassen 2c.

Quæ sententia Cameralis servit Paribus Curiæ in alio puncto, nempe editionis & communicationis documentorum communium, etiam ab ipsa actrice pro fundanda sua actione impetratæ, ibi, sondern last man es bey der am 25. Augusti ermehltes 70. Jahrs die transsumption und communication aller und jeglicher brieflicher urkunden, **so viel deren zu ausführung dero clegerinnen vätterlichen und** mutterlichen erbschafft gehoerig und dienlig belanget eroffneter urtheil bleiben.

Letzlich in puncto interesse Ambrosium von Virmundt zur Nerssen, als intervenienten belangendt, sein Doctor Kirwangen und Doctor Gronberger, ihre am 12. 21. und 23 Februarii, An 71. beschehene begehren abgeschlagen, jedoch gemelten Intervenienten ihre spruch und forderung, so sie deren einige zu haben vermeinen, in andere weg unbenommen, sondern hirmit vorbehalten 2c.

Morenhoven. Porro feudum Morenhoven (non obstante quicquid Syndicus Archiepiscopalis in contrarium præoccupando intricare conatus est) esse Feudum non tantum promiscuum, de quo hoc loco solum
251 digladiamur; sed etiam indolem feudi mere hæreditarii, & ad quosvis, etiam extraneos, hæredes transmissibilis habere; claret ex contextu venditionis, per duas sorores, una cum matre celebratæ, & ad acta sub n. 332. exhibitæ, & in Extractu Krumbstabs cent. secunda n. 40. per exemplum subsequente verborum serie registrata.

Wir Elisabeth von Efferen, gnandt Hall, nachgelassene wittwe, weilandt des ehrenvesten und frommen Henrichen Schall von Beell, geschwesteren, bekennen zusamen, und ein jeder von uns dreien besonder 2c. daß wir, mit wissen, willen, un consent, Herren Adolffs Ertzbischoffs zu Cöllen 2c. Churfürsten unsers gnedigsten Lehenherren; das nachbenendte hauß, schloß, und gut zu Morenhoven 2c. damitten wir Anna und Sophia beyde geschwestere (nota motivam vendendi) **desto schlauniger / zu ehren bestattet werden konten** 2c. in bester form 2c. dem ehrenvesten und frommen Johan Schall von Beell zu Morenhoven, Lyssen von Aldenboichumb eheleut 2c **oder belder dieses briefs** / mit ihrem wissen und guten willen (ubi notanda est clausula irrefragabilis, ut supra dictum) unse halbe hauß, hoff und alinge gut Morenhoven, mit allem seinem in-und zubehöer 2c. wie das Johan Schall von Beel des keuffers vatter, und unser lieber schwägerherr, und auch Herr zur zeit seines lebens, von etwa dem ehrenvesten und frommen Wilhelmen Beisel van Gymmenich, und Margret von Gulich eheleut, rechtes erbkauffs gegolden, und an sie Margret, umb eine sichere märckliche bescheiden summa gelts 2400. ggl. 2c.

So bin ich Elisabeth von Efferen gnant Hall vorgd. als eine wittwe, ehemutter und natürliche vormundische, in nahmen und wegen obged. meiner lieber dochter Anna und Sophia Schall von Beell, in anhoerung und bewilligung deroselben meiner beyder döchter, als deren gutter **rechte erben** / aus besonderen gnedigsten gegebenen befelch hochgedachtes unsers gnedigsten Landfürsten und Lehenherren 2c.

252. Ubi notandum Archiepiscopum subscriptione & subsignatione confiteri omnia contenta &c. & inter cætera, easdem filias esse veras, rectas, vel legitimas feudi hæredes, potestamque vendendi & alienandi habere, & aliis similem dare & conferre posse, ut patet ex sequenti clausula.

Dergestalt das von nun fortahn erblich und ewiglich, Johan Schall von Beell, Lyeß von Aldenbocken, seine haußfrau (nota quod etiam mulier concurrat in emptione, ita ut mirum sit, si inveniatur, qui dubitare volet, an feudum sit promiscuum, quod à mulieribus utrimque venditur, & consentiente & approbante Domino emitur) und ihrer beider erben vorgd. diese benandte verkauffte halbscheidt, guter und erbschafft des hauß und guts Morenhoven, **zu erblichen rechten haben / geniesen, und gebrauchen / wenden und kehren solten und mogen** / nach allem ihrem willen nutz und furtheil (quid expressius? quid generalius?) Also beknenen wir Adolf, daß wir diese e. bschafft uf pitt vorged. Partheien zugelassen beliebett und bestettigt An. 1555. 24. Januarii.

Hujus venditionis & emptionis virtute idem Schall denuo investitus est, Anno 1561, ut videre est in actis n. 333. in secunda Centuria vero n. 42. Et hæc omnia, currente sine controversia termino probatorio ad acta producta sunt.

Weyer. Consequenter illud jus promiscuæ successionis adhuc multo magis confirmatur per Retractum
253. Henrici Buchell ad acta registratum, qui feudum Weyer, via Retractus, in cognatione & non agnatione fundati, obtinuit, & investitus est 14. Julii Anno 1572. de quo nulla Syndici contradictio extat. Sub hoc verborum compendio. Wir Salutin von Gottes Gnaden 2c. bekennen, daß wir unsen

unsern lieben getrewen Henrichen von Buchel, mit dem halbscheidt das hauß Weyer, nit davon ausgenohmen alsdan mit dem gantzen schloß, mit seinem zubehöer, von uns und unserem Stifft zu lehen ruret, und er Henrich von Buchell bemeldte halbscheidt, vermueg vorgewandter abdribs oder beschutnuß, und andere Gerechtigkeit halber, so ihme als dem negsten blutsverwandten, von wegen seiner mutterlichen seiden (Nota & maxime mirare inficiatores notorii) dero Krummellehen zu Nechtersheim gebüirt hat ꝛc. Item, welcher bemelter Henrich, von Werner Krummel von Nechtersheim zu Weyer, und Annen Deutschen von der Kaulen eheleuten, in der theilung vorgemeltes schloß, und dessen umbfangs oder begriffs, zwischen ihnen beyderseits getroffen, und angenohmen, zu erstattung gebürlicher verglichung bekommen hat, gnediglich belehnt haben, und belehnen in Krafft dieses ꝛc. quo loco nulla Domini mentio &c. Pleraque ista in sequenti Investitura de Anno 1597. in persona Francisci Buchel, ejusdem Henrici filii sub n. 335. 336. 337. in Extracto vero 43. & seqq. reperiuntur, iisdem prope verbis, ad quæ fit relatio.

Hoc loco, juxta actorum ordinem, se offert sub n. 338. ac correspondente n. 46. Extractus manualis à memorato Buchels relicto, in quo vir iste magnæ authoritatis, Consiliarius Archiepis- 254.
copalis; Præfectus Bonnensis & Vasallus sui Domini, contra quem non creditur falsum testimonium daturus, quo pacto in hac Diœcesi, tam ex speciali, quam generali consuetudine, differentia cognationis & agnationis in successione feudali recessit ab aula, diserte attestatur concludens, Das solches ein offenbahr gebrauch und Lands gewohnheit, so aller menniglich wissendt ist ꝛc.

De dispositione testamentaria Theodorici Krummel von Nechtersheim, ejusque Conjugis circa 256.
fratrem consanguineum, vigore consuetudinis hujus Patriæ ab omnibus tam feudis quam allodiis Testam.
exclusum, sub finem primi fundamenti Vasallorum incidenter, occasione oppressæ viduæ Golstein, Krummel.
introductus est Extractus, quem hoc quidem loco, licet opportuno; ob brevitatis studium, non repeto, sed eo Lectorem remitto, ex quo tamen testandi consuetudo, cum honore & voluntate Domini luculenter probatur, videatur Centuria secunda n. 47. in actis 339.

Eandem facultatem testandi, pari luculentia probat Exemplar testamenti Alberti Honsselers zur 257.
Hulßdunck, hujus Curiæ Vasalli, qui admirabili fiducia, non petito, minus impetrato diploma- Hulsdunck.
te facultatis testandi, Testamentum condidit, in quo non tantum uxori usumfructum omnium Testam.
bonorum immobilium sine discrimine, feudalium, æque, ac allodialium, ad dies vitæ reliquit, sed etiam fratrem Germanum, aut ejus futuros hæredes masculos, in effectu instituit, & in eventum, ac in illorum defectum, Cunigundam ex sorore filiam substituit, dico in effectu, quia Testator non institutionis, verum saltem legati verbo utitur, cujus discussio, quia non est hujus loci, præteritur, hac fere abbreviata verborum serie.

Demnach hat obged. testamentmacher sich erinnert ꝛc. geordnet und gemalt, ordnet und will, daß mehrged. seine haußfrau in allen und jeden sein testamentmachers erb- und unbewegliche gutter, als hauß und hoff, zur Hulßdunck (feudum notorium) wie das gelegen ist, im Ertzstifft Cöllen, und bemelter testator jetzo in gebrauch hat, und daraus versterben wird, was art und naturen / auch wie und an welchem Ort die gelegen sein, nichts ausgescheiden, noch sein des testamentmachers thodtlichen abgang, die Tag ihres lebens zu behalten, und alle und jede derselben erbgutter gerechtigkeit und uffkombsten, leibzuchtigerweiß zu gebrauchen, nutzen und niessen soll und mag, ohne einige rechnung ꝛc. post pauca &c. und mit vorbehalt jetzgemachter leibzucht, hat mehr gerurter testamentmacher besatzt und gegeben, seinen lieben bruderen Hieronymo von Honseler Drost zu Blote ꝛc. mit dieser condition und bescheidenheit, das hauß Hulßdunck, mit aller erbschafft und gerechtigkeit, was darinnen lehenruhrig ist, nichts ausgenohmen ꝛc. post multa, und ist testatoris endlicher will und meinung, daß wofern Hieronymus von Honsseler sein geliebter bruder, keine eheliche manliche, von Vatter und Mutter adelicher geburt, nachlassen wurden, so sollen alle erbgutter, gulden und renthen, wie obstehet, der gemelter Cunigunden von Weiß, erblich verbleiben ꝛc. ex intervallo &c. zu dem so fern testatoris bruder Hieronymus einen oder mehr mennlichen leibserben ziehlen, und dieselbe vor oder nach Hieronymi thodlichen abganck versterben wurden, ohne ferner ihrer verbleibende leibserben; so sollen gleichwohl oberzehlter massen obberurter Cunigunde und ihren erben die gutter verbleiben, tandem &c.

Und nachdem testatoris geseeß, die Hulßdunck, ahn dem hochwürdigsten Ertzbischoffen zu Cölln ꝛc. lehenrurig, so hat mehrged. testator &c. den hochwürdigsten ꝛc. Salentein jetziger zeit regirenden Ertzbischoff unterthenigst gebetten, bitt hiemit in Krafft diß ꝛc. diese ordnung, testament, und letzten willen gnedigst bewilligen zu lassen, bestettigen, und in allen puncten und sachen handhaben wollen.

Hoc testamentum cum tot exorbitantibus in- & substitutionibus, post quatuor demum menses, sine ulla tergiversatione, confirmavit Archiepiscopus Salentinus hac forma:

Wir Salentin ꝛc. thuen kundt, daß wir gegenwurtig Instrument eines uffgerichten testaments, und letzten willens, etwan Albrechten von Honsselers, uff Anna von Harff witwe gedachtes von Honselers, und Cunessa von Waeß ꝛc. diemutigs bitten, mit fleiß besichtigt ergrunde, und auch durch unsere rechtsgelehrte Rähte erwogen lassen, und weil wir dasselbig dem rechten und billigkeit gemeeß

und zulessig befunden, so haben wir solch testament und letzten willen, als der Landfurst und Lehenherr, auch aus ordentlicher macht, vor tuglich zugelassen, approbirt, bestetigt rc. Geben zu Poppelsdorff am 22. Februarii im 1569. Jahr.

Quam autem differat hæc Confirmatio Testamenti ab Ottroiis Belgicis & Gelricis Consuetudinibus, potest videri ex collatione eorum, quæ supra in primo fundamento Archiepiscopali n. 88. allata sunt.

Quinimo, an tale Testamentum post mortem Testatoris, cum hæredibus ab intestato per mortem, jus intestati quæsitum est, confirmari posset, scrupulo non caret, de quo consuli potest Curt. Jun. *de feudis p. 4. n. 127. & Anton. Capacius decis. 115. n. 2. & seqq.* Nisi dixerimus, Feuda Coloniensia non secus atque Gallica, ad instar bonorum allodialium, redacta esse, quod Syndicum Archiepiscopalem tam diu jugulat, quam diu nodum hunc Gordium solvere nequit.

Imo, adhuc controvertitur, an, per talem alienationem, feudum Domino, an vero Agnatis aperiatur. Joannes Goeddæus *consil. 26. num. 327. item n. 336. 338. vol. 4.*

Denique Domum Hulßdunck, à singulari & quidem illustri familia istius nominis descendisse, probat liber, memoria Ecclesiæ Santensis, in quo videre est, quandam Comitissam Mechtildim duos solidos isti Ecclesiæ legasse.

Quapropter feudum hoc Hulßdunck, ad quintam prosapiam per successiones, testamenta, dotes, mediantibus fœminis, transitum fecisse, perspicuum est, Hulßdunck, Honsseler, Weeß, Huithaussen, Wachtendunck. Testimonia sint investituræ his verbis abbreviatæ, Wir Salentein rc. Daß wir unsen lieven getrewen Christophoren von Honsseler zu Scheckum, als vollmechtigen und zu behoeff unser lieben besonderinnen Cunigunden von Weeß rc. gnediglich belehnt haben (ubi notandum vicarium hunc Vasallum de agnatione defuncti Testatoris fuisse) mit dem hauß Hulßdunck, mit allem seinem zubehoer, in allermassen solch lehen von uns und unserem Stifft zu lehen rurt, und etwo Albrecht von Honsseler, dasselbig von unseren vorfahren zu lehen getragen, und gedachter Cunigunden seiner schwester dochter, in testament, mit unser verwilligung geben und verlassen, behelclich jederem seines recht, sonderlich gedachten Albrechten von Honsselers verlassener wittib (Annen) von Harff ihre leibzucht, ahn dem vurß lehen rc. [ubi iterum ususfructus reservatur &c.] Datum Kaiserswerdt ahm 5. Martii Anno 1572.

Item von Gottes Gnaden wir Ernst Erwölter rc. daß wir unsen lieven getrewen Cunigundi von Weeß, gnedlich belehendt haben, und belehnen in krafft dieses mit dem hauß Hulßdunck, mit allem seinem zubehoer, ut supra 1. Junii An. 1590.

259. Similiter istam liberam testandi in Feudis Coloniensibus facultatem, maribus ante 170. annos fuisse receptam, demonstratur in actis ex Testamento cujusdam Armigeri Koninck, de Anno 1563. sub n. 386. ad acta dato sub hac verborum serie.

Koninck Testament.

Carst.

Auch hat der vorgedachter Besetzer drey mannegutter, nemblich einen hoff zum Carst, rurendt zum manlehen an den hochwürdigsten, hochmechtigsten Fürsten und Herren, Ertzbischoffen zu Cöllen, und das ander, nemblich der Kruickenberg, ist zu Manlehen rurende, von unser gnediger Frawen, die Abdiß zu S. Quirin in Neuß, und das dritte ist rurendt zu manlehen, an Wilhelm von Eibert rc. welche drey manlehen Johan von Norpraedt, zu behoeff Nießgen seiner haußfrawen und seiner kinder zu manlehen empfangen sollen.

Quo quidem documento, duo diversa, contra intentionem Archiepiscopi, clare probantur: potestatem testandi illo tempore non esse in controversiam vocatam, etiam absque consensu Domini Feudi: deinde, omnia Feuda vocari solita Manlehen, quantumvis promiscue, ad utrumque sexum transmissibilia, quod eo convincitur, quia omnia æqualiter ad uxorem Norpraedt transeunt, & quod Curia feudalis Dominæ Abbatissæ feuda præcise masculina, notorie ignoret. Tertium vero Feudum concernit hominem privatum, qui ne quidem Curiam feudalem habeat aut habere noscatur.

260. Et, quia, occasione istius testamenti, iterum incidimus in vim, potestatem & usum istius vocabuli Manlehen. Hinc ad confirmationem eorum, quæ supra sustinuimus, vocem Manlehen esse æquivocam, atque hodie, ex communi usu, non opponi feudo fœmineo, aut promiscuo, sed significare qualecunque feudum, ad differentiam aliorum contractuum, quia Lehenen nostra vernacula appellamus, locare commodare, concedere Besold. *in thesauro practico lit. L. §. 21. in princ.* Et sic vocantur adhuc hodie Manlehen à prima origine, licet natura eorum consuetudine sit mutata. Quemadmodum etiam hodie in omnibus fœmineis Investituris remanent originales isti termini bedienen und vermannen, ut patet in Investitura 150. Ubi Gymmenich præstat juramentum in animam suæ Principalis Juditæ von Selbach, das Lehen zum forst zu vermannen, qualia exempla plura supra vidimus & habuimus, nec non infra porro occurrunt.

261. Quare dicendum & repetendum hoc loco, quod à verborum proprietate receditur ex more loquentis & consuetudine regionis, *l. liberorum §. quod tamen versic. nam & usu ff. de legatis 3.* Goedd, *consil. 37. vol. 4. n. 885. & sequentibus.* Et argumentum ab Etymologia non procedit, cum usus

usus loquendi ab origine recedit, Nicol. Everh. *in loco* 4. hinc dicit Pontifex, plerumque dum proprietas verborum attenditur, sensus veritatis amittitur, *c. propterea x. de verbor. significat.* 262.

Hoc vero loco & tempore à primæva origine vocis Manlehen hodie recessum esse, præter supra allegata Jura sub n. 163. ratione feudi Meill, itemque n. 164. & 165. ratione Tomberg probatur ulterius Investituris sub n. 343. 344. 345. in quibus Satzfey allegatur feudum illud dari sub clausula, zum rechten Manlehen, tamen idem feudum, absque ullius singularis gratiæ, vel dispensationis memoria, gener vel nepos per filiam Spieß, sub eadem clausula rechten Manlehen investitur, (ibi) Henrichen von Meller, zum rechten Manlehen belehen han, cum tamen in sequentibus duabus investituris Henrich Speeß similiter investitus, reperiatur, in allermassen etwan seine Voreltern und sein Bruder Henrich Speeß solch Lehen von unseren Vorfahren und Stifft zu Lehen empfangen und getragen haben, qui tamen de familia Meller, non vero Speeß fuere, &c. 263. Meill. 264. Satzfey.

Si itaque familia Meire sit de majoribus Spieß, non potest id aliter esse verum, quam per sexum fœmininum, atque sic concidit, quod Syndicus Adversarius deductionali 136. 137. & 138. ac seq. speculatur, nullam fœminam ex sua persona investitam esse, cum nobis hoc loco sufficiat, filiarum filios admitti ad successionem, & Dominum feudi excludi.

Prout etiam, quod de singulari gratia art. 136. adfertur, uti non probatur, ita nec creditur, nec conceditur.

Quanto igitur minus pro promiscuis feudis habenda sunt, quibus illæ voces abusivæ non inveniuntur insertæ, inter quæ, si per singula pro inductionis argumento stabiliendo, ambulandum est, arx ac domus Buischfelt sese offert, quam quidem arcem non esse feudum masculinum, sed promiscuum, imo plane hæreditarium, uti pleraque omnia alia feuda Coloniensia, demonstratur in primis per duas venditiones à familia Buschfeldt, in familiam Quaedt, deinde à fratre in fratrem factas & sub n. 348. & 349. ad acta datas. 265. Buischfelt.

Qui quidem contractus, cum sint à Domino feudi specialiter approbati, & tamen eam graves ac prægnantes clausulas feudi mere hæreditarii secum ferunt, nulli potest esse dubium, consuetudinem alienandi & indolem feudorum hæreditariorum hujus Curiæ per eas probari, verba prioris Syncopata sic habent, &c.

Ich Johan von Buischfelt, ehelige Sohn sehligen Herrn Wilhelms von Buischfelt, Ritter, thuen kundt, daß mit willen, Consent und Verhencknuß, deß Fürsten und Herrn, Diederichs Ertzbischoff zu Cöllen, erblich und ewiglich, in einem rechten steten Erbkauff verkaufft han, Everdten Quaden, Ritteren, und Johannen von Roßmullen, seiner lieben Haußfrauen (ergo per fœminam simul acquisitum feudum) die auch vor sich und ihre Erben (ergo pro utriusque hæredibus tam mulieris quam viri) mit einem rechten steten Erbkauff mir abgegolden haben, mein Schloß, Burg und Hauß Buschfelt, mit Tornen, Pfortzen, Bruggen, Gräven, Vorburg, rc.

In qua venditione, illud inprimis singulariter notandum venit, quod emptores diligenter curaverint, non modo ipsum venditorem; verum etiam matrem & sororem Germanam, huic feudo renunciare, contractumque confirmari, Auch bekennen (inquit Instrumentum) wir Henrich Kolb von Vettelhoven, und Fraw Elisabeth von Harne, seine ehelige Haußfraw, deß vorged. Johan Buschfelts Moder, Henrich Kolb von Vettelhoven der Junge, und Beilgen von Buschfelt seine ehelige Haußfrau, des vorged. Johans Schwager und Schwester, daß wir allesamen, und jeglicher von uns besonder, vor uns, und unser Erben den vorß: Erbkauff, in allen Puncten, und Inhalten, vor und nach, in diesen Brieff geschrieben, gewilligt, belieft, und unser willen und consent, dazu gegeben haben: geben, bewilligen, und belieben, ubermitz diesen entgegenwertigen Brieff, und han wir allesamen auch gelobt und gelobten, vor uns und unsere Erben, in rechter aidtstatt und bey unser ehelicher trawen, nimmermehr darwider zu thun, noch thun, noch schaffen, rc. Urkundt unser Siegel an diesen Brieff gehangen, Anno 1448. 1. Martii, &c. 266.

Quæ certe cautela superflua & frustranea fuisset, si emptores præsupposuissent, feudum hoc, ac generaliter omnia hujus Curiæ Feuda, esse recta & masculina, in quibus omnes fœminarum Renunciationes sunt otiosæ, Surd. *consil.* 305. *n.* 13. Ruin. *consil.* 4?. *n.* 8. *vol* 4. Gœdd. *consil.* 37. *n.* 988. *& seqq.* Renunciatio enim continet duo extrema, renunciantem & renunciatum, ut privatio habitum *l. qui potest facere §. quod quis ff. de reg. Juris & l. is potest ff. de acquir. hæreditat.* Claudius Cantiuncula *consil.* 5. *n.* 16. 17. 18.

Castrum zur Nerssen esse Feudum Coloniense, & ab originali illius nominis familia, mediate vel immediate ad quendam Antonium Palandt, esse devolutum, confitetur diserte Syndicus deductionali 256. 260. & seqq. Ners.

Tantum tamen calor contradicendi, sui Domino suo assentandi, apud ipsum potuit, quod articulo 258. edicere non pertimuerit, nullam investituram apud istum Palandt, ullius mulieris mentionem fecisse.

Prodeat itaque in medium Investitura de Anno 1489. in profesto Pentecostes ad acta sub n. 352. data (quam procul dubio non ignoravit Syndicus) qua dictus Antonius Palendt, in usum & nomine suæ filiæ Agnetis, ad manus Domini hoc feudum effestucavit; absque ullius gratiæ mentione, Marschalcum, uti à se ad hoc constitutum Tutorem, de eo investiri, idque se adhuc vivo.

Wir

Wir Herman, von Gottes gnaden (inquit litera) thun kund, so als unser lieber getreuer Antonius von Palandt, Herr zu Nuland &c. unseren Marschalck, Raht und lieben getreuen, Vincentium von Schwanenburg, Ritter, Agnessen von Palandt, des gedachten Antonii dochter &c. und dem hauß zur Nerssen, mit seiner zubehörung, das dan von uns und unserem Stifft zu Lehen ruret, vor uns, als Landsfürsten und Lehenherren, zum rechten Mombar, und Vormunder erkohren, darauff hat gedachter Antonius, Agnessen seiner rechter dochter, unseren Marschalck vorschrieben befohlen, und das Hauß zu Nerssen, mit seiner zubehörung eingegeben, als Mombar, der vurß: Agnessen, derselben Agnessen zum guten, und uns die Lehenschafft uffgetragen, aidt und globt uffgesacht, und gebetten den vielged: unsern Marschalck, als Mombar vurß zu belehnen &c. Demnach haben wir den vielged. unseren Marschalck, mit dem Hauß zu der Nerssen, mit ihrer zubehörung belehendt, und belehnen ihnen in macht dieses brieffs wir das uns und unserem Stifft zu Lehen ruret [nota sindice non tantum sed etiam] und das die verschreibungen zwischen Antonis und Vincentius vorß: der Mombarschafft halber vermügen, und inhalten, alles was Mombar, der gedachter Agnessen zu gute &c. und unser Marschalck hat uns gelobt, und gesichert, und leiblich zu den Heiligen geschworen, unsern schaden zu warnen und in zeit seiner Mombarschafft, alles das zu thun &c. & post pauca &c. Mit dem vorwand und underscheidt das hernacher also, wer das hauß die Nerß, und ihre zubehörung, wiederumb einnehmen oder kriegen soll [ubi nota non adstringi feudum ad certam familiam, aut a primo acquirente descendentes, quod esset feudi promiscui, minus ad solos masculos, quod esset recti feudi, quo Dominus Archiepiscopus nunc collimat) daß sie der oder derselben [quod etiam de fœmineo sexu accipi potest) auch vor uns unseren nachkommen und Stifft zu Lehen empfangen.

An tam infans est Syndicus, quod putet, sed fideliter Domino suo servisse, si in re liquida & perta, ab inanibus diffugiis ac diverticulis, quasi hoc loco, utrum fœminæ immediate investiri queant, certetur, salutem quærere deprehenditur?

268. Tritum, & cuivis obvium est, illum possidere, cujus nomine possidetur *l. communi ff. de acquir. possessione*, & tamen Syndicus subinde, & passim in suo multiloquino deductionali, ad tales ineptias refugere cogitur.

Qui tamen in illis ipsis contradictionalibus (quandoquidem in multiloquio non solet deesse peccatum) se ipsum ut sorex prodidit, pactum tantum esse, ut ii, quicunque futuris filiabus in Nersen nupturi sunt, boni & nati Colonienses esse debeant.

Daß sie schuldig und verhafft seyn sollen, solches Schloß in keine andere händt zu kehren, oder kommen zu lassen, das kein gut geboren Cölschman seye, und derselbige empfange selbiges Schloß von denen zur zeit regierenden Ertzbischoff und Churfürsten wie vorgemelter Vogt selbiges thet, und empfangen, ut articulus 258. sonat, Hoccine est feudum masculinum?

269. Ratione Castri Hoeningen, ita se habuit Syndicus, quod in responsionibus articulum 52. 53. & seq. uti facti alieni audacter negaverit; sed pleraque in deductionali 83. veritatis vi victus, confiteri in effectu debuerit, & ad alia importuna, uti apertunam offenhauß, & servitium armatum, prolixa diverticula declinet a via; & a scopo se proripiat.

Hoeningen.

Interim tamen eidem Syndico notabilis confessio, præter intentionem, excidit, quod hoc feudum non sit Harphio ab Archiepiscopo datum, sed Archiepiscopo per Vasallum de suis, suique fratris bonis oblatum, uffgetragen, qua voce bis, nempe articulo 83. & 86. utitur; quod hic accipatur.

Unde inprimis claret hoc feudum rectum & masculinum esse non posse, uti supra sæpius dictum & doctum est.

270. Deinde Syndicus sibimet ipsi immediate contrariatur, quando in articulo 89. tam secure, quod Theodoricus Dadenberg ab Archiepiscopo Philippo, ex singulari gratia, de eodem feudo sit investitus. Item in sequentibus articulis, quod aliter, nisi ex mera & speciali gratia id fieri non possit, asserere non dubitavit; quorum hoc est manifeste falsum, illud non probatum. Tamen jam tacto articulo 69. sui oblitus animose asseverat, nec præfatum Dadenberg, nec ejus uxorem, unquam fuisse investitos. Sic sibi constat Syndicus Archiepiscopalis, qui, postquam suos Dominos in avia duxit, tandem nescit, in quo contrariorum pedem figere velit, aut possit. Certe, in investitura sub n. 355. de Anno 1459. a parte parium allata, nullum ejus gratiæ singularis apparet vestigium.

271. Sic Syndicus articulum 55. in Responsionibus pure negat: in deductionali in effectu simul negat & confitetur: sed nihilominus contenta istius articuli, & quod Schonraedt, Dominus zur Heyden, jam tertius ejusdem feudi possessor alterius familiæ, domum istam Frederico Stepraedt, in forma communi & consveta vendidit, concedere debuit; quæ venditio ex post facto (post quinque tandem annos, teste utriusque data) fuit confirmata.

Ex hoc instrumento inprimis probatur, quod venditor iste prius feudum vendere ausus fuit, quam potestatem vendendi impetraret, quod est signum ex consvetudine notorio Vasallis jus vendendi competere, alias feudum cecidisset in commissum. Consensus enim in actu intervenire, non sequi 272 debet, Vult. *consil.* 14 *lib.* 4. *Marpurg. num.* 61. ut supra allegatum fuit &c.

Deinde

Deinde venditor secure adscribit sibi potestatem vendendi, in zeiten wir das auch mechtig und mingig gewest, und in allen rechten beyde geistlich und weltlich thuen mogten. Hæc clausula per Dominum feudi per quinque annos non fuit rejecta, negative, sed tacite cum reliquis omnibus approbata.

Venditio utrinque per Conjuges, viros simul & mulieres celebrata est, hinc uterque sexus consentiente Domino, feudi capax est habitus, Wernet von Schonradt, Alheit von Hurnen, Frederich Steprardt, Margret Selbach &c.

Accedit clausula, hoc feudum dotalitia hypotheca oneratum fuisse in verbis, zu den gedachter Eheleut und Keuffer mit sampt ihren mitverwandten einen Hyratspfenning, darvon ihnen die angezeigte Gutter alingen verpfandt gestanden &c.

Item cæteræ clausulæ, non aliam, quam genuinam mere hæreditarii feudi indolem spirant, also daß eheged. Keuffer ihre Erben oder Helder, von nun fortmehr, mit den vorgenanden Gutteren thuen, und lassen mugen, nach allem ihrem eignen willen, nutz und urbar, fort mit anderem ihrem erbgutt.

Præterea huic instrumento est inserta clausula, und helder des brieffs &c. quæ certissime indicat, hoc feudum eo modo emptum, transire ad quemcunque; non hæredem modo, sed & singularem possessorem, ut supra n. 56. latinus probatum est. 273.

Notandum etiam hoc feudum Hoeningen (sicut & Gelstorff, de quo supra) ex proprio allodio recognitum, nec continere nisi domus ipsas & structuras, non etiam alia bona. Nec enim sufficit dicere caput esse feudale, ergo & reliqua omnia. Præpos. *in prælud. feud. n. 25. dict. consil. 17.* Rosenthal. *cap.* 10. *concl.* 15. *n.* 4. *& concl.* 43. *n.* 4. *& passim per tot.* Goedd. *d. consil.* 57. *n.* 77. 97. 142. *&* 162. 274. Gelstorff. 275.

Ex quo patet, quam periculosum sit, privatam executionem alicui in causa propria committere, verendumque esse, ne in causa Reinßheim, prima investitura, in sola arce, cum attinentiis, sit recognita in iis attinentiis non agros & fundos aliquos, sed solas attinentias structuræ complexas esse, quia attinentiæ de similibus expressis veniunt, Ioannes Andr. *in c. minus x. de jurejur.* Abbas *in c. significat cavit x. de rescript.* Bal. *in c.* 1. *si de feudo fuer. controv. inter Dominum & agnatum.* Alex. *consil.* 29. *n.* 25. *in fine lib.* 5. *& consil.* 129. *n.* 1. *& cons.* 55. *n.* 4. *lib.* 4. Menoch. *cons.* 1. *n.* 10. *idem præsumpt.* 91. *lib.* 3. *n.* 1. *usque* 16. *argumento l. publice.* § *final. ff. depositi* Rosenthal. *cap.* 10. *concl.* 43. *n.* 27. *&* 28. Fachinæus *d. lib.* 7. *cap.* 89. Reinßheim. 276.

Dickhoff vel Harburscherhoff in districtu Kempenio, Syndicus Archiepiscopalis sub deductionali 280. & seqq. a familia Drachsen, venditione ad Clarlandt, deinde ad Hardtenfelt: inde ad Eilen transmissum, & pro effugio omni, singulari gratiæ, quam nec probat, nec specificat, adscribere nititur. 277. Dickhof. Harburschhof.

At, quia Syndico toties cæcutienti non creditur, remanet, intentionem Parium, ex ista confessione satis esse fundatam, cum etiam Reus positis, non autem concessis terminis, in exceptione sit Actor, & probationis oneri subjiciatur *l.* 1. *ff. de exceptionibus.*

Contra Vasalli tres, exhibuere Investituras sub. n. 359. 360. 361. in quarum priore, Westrum, pro se, fratribus & sororibus zu behoeff sein, seiner bruder und schwester, nulla specialis gratiæ mentione investitus est, ubi propter negationem evidentis notorii, iterum realiter Syndicus confunditur &c.

In secunda, quædam Catharina Eill, vidua Clout in rem liberorum omnium, per interpositam personam: tandem in tertia, quidam Impel. uti dictorum liberorum tutor, investituram accepit; de speciali gratia nihil sum matum est &c. nisi per Syndicum Archiepiscopalem.

Ergo feudum illud, a familia, forte particulari, illius nominis ad familias Drachs, per venditionem ad Clarlandt, a quo per filiam ad Hardtenfelt, item iterum per venditionem ad Eill, & Clout, perambulavit, & tamen adhuc in gratiam Syndici Archiepiscopalis, dubitabitur, an sit feudum commune?

Quandoquidem ad mentionem feudi Mickenhoven, in additionali 73. factam, Syndicus obmutuit, & Pares Curiæ per investituram n. 362 signatam, liquide demonstrarunt, quod quidam Gerhardt Keller, condictus Becker, in usum tam sororis suæ, quam suum, de isto feudo investituram accepit, & porro Ioanni Averbunck vendidit, ac per illius filium ad Annam Averbunck, uxorem Ludovici Falckenberg, devolutum est: Dubium nullum esse potest, isto documento, consuetudinem admittendi ad feuda fœminas, irrefragabiliter probatam esse. Denique notandum, quod in vigesimo secundo Hastiludio Frederich Kugler zu Mettighoven, inter Athletas illius scenæ celebratur. 278. Mickenhoven.

Ehreshoven Castrum nec non Creutzberg, cum aliis diversis feudis Coloniensibus, & Comitatus Sein, ab Adamo Oedtgenbach, Nesselradiis, An. 1449. venditum fuisse, confitetur Syndicus articulo deductionali 268. cum seqq. Ubi in gratiam Vasallorum, & in detrimentum suæ causæ, ipsi excidit venditionem conclusam, ex post facto Domino feudi tantummodo, tanquam haud dubie etiam absque ejus scitu legitime factam denunciatam esse, eamque nihilo secius confirmationem meruisse. 279. Ehreshoven. Creutzberg.

Cui consequens est, illo tempore, nempe ante fere ducentos annos ex consuetudine speciali non fuisse Vasallis, juxta contenta juris feudalis scripti periculosum, feuda, non requisita venia vendere, sed sufficisse factam alienationem Domino denunciare; quod idem est cum illo, quod modo probamus; nempe Feuda Coloniensia esse alienabilia, per se; salva denunciatione. Sed, quia hic Syndicus suo more, nihil somnias, nisi meras gratias, & non modo non probat, sed etiam pleraque, robusta conscientia, pernegat: Hinc Pares Curiæ omnia & singula circa illa Feuda allegata, duobus instrumentis n. 151. nec non 363. in actis demonstrant, cujus Investituræ contextus in hac præcipue serie consistit.

Wir Johan Gebhardt ꝛc. thuen kundt, daß wir Rutgeren von der Horst, als unser lieben besonderinnen, Annen von Nesselraedt, Wittiben Rennenberg, vollmechtiger gewalthaber ꝛc. mit diesen Lehenstucken, Schloß Ehrenstein, Hoff Oedtgenbach, Zehen zu Kellerscheidt, Hoff Schonenberg, und ihren zubehoer. Item 50. Oberländische Reinische Gulden, Mangelts zu Bonn, gnedlich belehendt, in massen Bertram von Nesselradt ihr der wittiben vatter, folgends Wilhelm Herr zur Rennenberg ihr eheman, letzlich Johan Frantz ihr sohn, die von uns, und von der Ertzstifft Cöllen empfangen und getragen, und nunmehr uff obged. wittib ererbt und gefallen sein [obi hic Syndice Ius Longobardicum?] Item auch solch Lehen und Mangelt getreulich zu verdienen und zu vermannen, auch so dick das nötig und sich gebürt, zu empfangen: als er obged. Rutger von der Horst, im nahmen wie obged. (nempe Annæ) das alles leiblich gelobt, und zu GOtt und seinem Evangelio geschworen ꝛc. Anno 1562.

Itaque feuda hæc omnia a familia Ehrenstein, ex imperii Hastiludiis celebri, ad Oetgenbach, Nesselraedt, inde ad Annam Nesselraedt deinde Rennenberg, patrem & filium [& forte etiam ad Frantzen von Loe, alterius matrimonii filium; ut ex subsequenti Extractu videtur colligi] porro iterum ad eandem Annam ambulavit, tandem tamen fœminis, aut fœminarum liberis procuratoribus iterum quatuor fratribus Nesselradt venditur; qui tamen juxta jura feudalia scripta, nisi obstitisset notoria consvetudo Curiæ Coloniensis, exclusis Extraneis a familia possessoribus, succedere debuissent, ut expressum instrumentum novissimæ venditionis indicat, his pene verbis:

Wir Sophia geborne von Nesselraedt, nachgelassene Wittib, weilandt Frantzen von Loe ꝛc. und Margret, geborne von der Horst, fort wir Arnoldt, Wachtendunck, vormunder ꝛc. verkaufft haben eigenthumblich, erblich und ewig, den Edlen und Ehrenvesten, Henrich, Wilhelm, Bertram und Adolffen von Nesselraedt Gebrüdere zu Herten zum Steine und Raede, als dem nahmen und stammen, dae nachfolgende hauß, gutter und stucken herkommen. Ihien erben, und einem helder diß brieffs, mit ihrem willen, das Hauß und Herrlichkeit zu Ehrenstein ꝛc. Anno 1592. 14. Martii.

Ubi notandum hanc venditionem esse decreto Principis in omnibus clausulis confirmatam, ad transfixum &c.

280. Potestas etiam vendendi pro libitu feuda Coloniensia, salva honesta Domini feudi agnitione; & ad quoscunque tam hæredes, quam successores instar allodialium, transferendi, elucet ex documento venditionis des Grachthoff, prope Tolbiacum hoc fere verborum contextu, &c.

Grachthoff.

Ich Richardt von Meraedt gnandt Hoffaltz ꝛc. daß ich freywillig und offenbahrlich eines steden, festen, ewigen unwiderruflichen, immerwehrenden und in allen geistlichen und weltlichen gerichten / und rechten kräfftigsten, und bestendigsten kauffs, verkauffen und verlassen haben, verkauffen und verlassen nachmahlen hiemit, den ehrenvesten und frommen Wilhelmen Hauß zu Conradsheim ꝛc. und Anna von Bernsaw [ubi notandum in emptione fœminam concurrere] die auch also vor sich und ihre (utriusque) erben, wider mich Richhart, und meine Vorkinder, so ich von Marien Hochkirchen sehligen gezilt, geborne Manbaren [ubi notandum feudum transisse in prioris matrimonii liberos solos; posterioris vero, nihil juris in eo habuisse] stetigen Erbkauff ꝛc. meine Hoffstadt, so dieser zeit ungebaut gewesen, sampt allen Lendereien, so ich zu Fussenich ꝛc. gelegen, der Grachthoff gnandt, hab: und ist ein Lehengutt an Ertzbischoff zu Cöllen ꝛc. verkaufft hab, vor viertehalb tausend Goltgulden. Item clausulæ allodialibus similes &c. Darumb so haben ich undenbenender Richardt, obgedachtem Keuffern, ihren erben, obged. Hoff mit obgeschmbten ardlandt, und alle des hoffs gerechtigkeit, zugehörungen, forthin und ewig einhaben, besitzen, nutzen, und niessen, darmit handelen, schaffen thuen und lassen nach ihrem willen und wolgefallen, unverhindert mein und meiner erben, und sonst menniglichen.

Hæc confirmantur ab ipso Domino, dieweil solcher verkauffter Hoff von ihrer Churf. Gnaden zu Lehen ruret, dieselbe solchen kauff gnedlichs bewilligten, den kauffer mit dem hoff belehnen, und das alles zugezeuge der wahrheit, bevor ihren siegel an diesen brieff hangen wollen, welches wir Adolph Ertzbischoff und Churfürst obgedacht also um bitt willen, auch den unmundigen kinderen, als oben stehet, zu gueten, bewilliget, und unseren siegel an diesen brieff des zu gezeugnuß, wissentlich gehangen haben, Anno 1558. Profesto omnium Sanctorum.

Ubi iterum notandum, ut ex sequenti numero 391. ex transportatione de Anno 1554. 23. Septembris constat, emptionem diu ante fuisse factam, & nullam aliam difficultatem, quam quod Investituræ

vestituræ renovatio diu fuit majoribus omissa, motam, eam vero ex gratia remissam esse, superfuisse.

Quam autem exigua ista sit gratia, remittere moram a defuncto commissam, sæpius dictum fuit, *g. in c. 1. §. præterea quæ sit prima clausa benef. amit.* uti nec Domini successor hanc sententiam movere habet, Voltejus *consil. 46. num. 282. vol. 4.* 281

Eadem facultas & facilitas transmissionis Feudorum Coloniensium de familia in familiam, probatur porro duabus Investituris molæ cujusdam feudalis in Geich, quæ spatio unius anni nec dum transacto, tres diversæ familiæ possessores habuit, nempe Wilhelmen Proff von Gottingen, Maaß von Steinbach und Johan Holtzen von Zulpe, ut patet ex data Investiturarum sub. n. 383. & 384. quæ ex Krumbstab Cent. 2. n. 383 & 384. in usum posteritatis Typis publicato, peti possunt, quo brevitatis gratia sit remissio &c. 282. Müll zu Geich.

Feudi Godenaw supra nonnunquam mentio habita fuit: Ut autem plena cognitio, tam ex iis, quæ ad acta sunt exhibita, quam restitutione contra impedimenta præmissa, exhibendis innotescat, hoc ex investitura, inprimis Anno 1366. facta manifestum evadit, Hermannum de Godenaw, vendidisse illud Castrum sororio suo Philippo Scherffgen, retenta in eo hypotheca 1200. marcarum Coloniensis pagamenti, usq; ad reluctionem; nulla habita mentione consensus Domini feudi, eundemque idem feudum reluisse sub hac fere verborum serie. 283. Godenaw.

Nos Engelbertus Dei gratia, S. Colon. Eccles. Archiepiscop. notum esse volumus, quod Hermannus de Godenaw nobis supportavit bona infra scripta, videlicet Castrum dictum Godenaw, quæ idem Hermannus a nobis & Ecclesia nostra Coloniensi titulo feudi Castrensis nostri in Ahr tenuit, ipseque Hermannus &c. renunciavit & effestucavit, ore, manu, calamo; pure, simpliciter, & de plano; nobis supplicans instanter, ut bona prædicta Philippo dicto Scherfgen, Scabino nostro Coloniensi ejus sororio, in feudum Castrense in Ahr concedere dignaremur, quibus supportatione & renunciatione, per dictum Hermannum sic factis, nos a fidelibus nostris infra scriptis requisivimus, an prædictus Hermannus adeo plene & sufficienter dictis bonis renunciasset, quod ipsum exhæredare; & præfatum Scherfgen hæreditare, & investire possemus, de eodem [ubi notanda ceremonia priscorum, de qua ante monuimus] qui super hoc, inter se deliberatione præhabita, nobis responderunt, quod sic &c. Unde nos pie procedere volentes, præfato Philippo Scherfgen concessimus & concedimus per præsentes, ipsumque de iisdem bonis, præstito nobis fidelitatis Juramento, investivimus tenore præsentium &c. Coloniæ. Anno 1566. post Matth. His consonat Documentum ad acta sub n. 94. exhibitum his formalibus.

Ich Herman von Godenaw und Helena meine eheliche haußfrau, thuen kundt, also als ich Herman vurß: verkaufft han / vor mich und meine erben, Philips Scherfgen zu Cöllen, meinem schwageren und Leißgen seinem ehelichen weib, die Burg Godenaw &c. item clausulæ luitiones, hypothecæ cum clausula successionis ab intestato & per nuptias. Und wan nur zur zeit, ein wißlich heilig geraembt ist, tuschen sohnen, Herren Godderts Burggreffen, Herren Drachenfelts, und dochter des vorgnt. wilne Philips und Leißgen meiner Süster, als die heyrathsbriff darauf gemacht, das ausweissen &c. Und wir Herman und Helena eheleut vorß verziehen auch vor uns, unsere erben, uff die Burg Godenaw, und ihre zubehoer, und uff die Gutter zu Merlo, und zum Girßberg vurß &c. Also doch ob sach were, daß die kinder, wilne Philips und Leißgen meine schwester vurß: ohne leibsgeburdt von ihm geschaffen, sturben, [nota de masculis nulla fit mentio] daß alsdan wir Herman und Helenen meinen weib, und unsere erben behalten sie, alles des rechten, das wir an dem erst erffnuß han, oder erst ersen mögte, wie inhalt des instruments und heilig brieffs die tuschen Philips Scherfgen und Leißgen seine ehelichen weib, ehelichen Suster mein Hermans vurß: und mir Herman vorged. geordnet und gemacht sein &c.

Hoc Feudum per fœmineam successionem ad Gerhardum Bell devolutum, per eundem iterum venditum fuit Godefrido Burggravio in Drachenfelts, Adelheidi ejus conjugi pro 4000. aureis, de quo extat, & ostendi potest Instrumentum die Anno 1042. ipso die S. Servatii hac serie.

Wir Gerhadt von Beel, sohn Herren Evars Vogten zu Beel: thuen kundt &c. den frommen leuten, Herren Godderten Burggraffen zu Drachen-felts, und fraw Aleithen seiner ehelicher frauen, die vor sich und ihre erben, rechts und bescheidens kauffs, wider uns vergolden hat, uns hauß zu Godenaw, als um einer recht bescheidene summa gelts, mit nahmen vier tausend gulden &c. Anno 1402. 13. Martii &c.

Et quia jamdudum ex actis & n. 47. in Krumbstab 23. satis constat hoc feudum per quandam Apolloniam; sororem Nicolai Drachenfelts ad familiam Wallpott, devolutum esse, prout illi per laudum Archiepiscopi Trevirensis adjudicatum fuisse, ex dicto instrumento apparet (ibi) Wir Johan von Gottes Gnaden, Ertzbischoffen zu Trier, &c. Nachdem unser lieber getreuer Otto Walpott zu Bassenheim, als kläger eins, und Clauß Herr zu Drachenfelts, und zu Obruck Ritter, als antworter anderen theils, und ihr spenne und Missel vor uns, und unsere Räthen, zu rechtlicher außtragt kommen sein, &c. sententia arbitralis sic habet.

Sintemahl Apollonia von Drachenfelts, Cloesen von Drachenfelts, Ritters, eheliche leibliche Schwester, und ihres anerstorbenen vatterlichen Erbs, und Anfals, eine unverzeigne Tochter

ist, daß der derselbe von Drachenfelts, als vor sich selbst pflichtig sein solle, der benandter seiner Schwester Theilung zu thuen, alle dasjenige, das ihre am vätterlichen mütterlichen Erbtheil und Anfall, und darzu sie geboren ist, von rechtswegen und Landtsgewohnheit zu ihrem Erbtheil billig gebuiren sol Anno 1481. &c.

Hinc patet, feudum haud dubie esse promiscuum, & successionem etiam ejus in fœminis usitatam, quod autem Walpott, altera progenies, sine ulla difficultate florentibus adhuc agnatis, familia Drachenfels per Dominum feudi Anno 1512. sit investitus, elucet ex tenore investituræ, quam Syndicus negare nequit (nisi confundi voluerit) cujus copiæ extant in actis n. 48. & 49. & Krumbstab centuria 1. n. 24. & 25.

Wir Philips von Gottes Gnaden, der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff, thuen kundt und bekennen, daß wir unseren lieben getreuen, Johan Walpotten, mit dem Hauß Godenaw, und Burglehen zu Aldenahr mit der Kirchen Gifft, Zehend, in aller massen, solch vorß: Lehen von uns und unserem Ertzstifft zu Lehen ruren, und herbracht sein, gnedtlich belehent haben, und belehen ubermitz dieses unseren Brieff, und haben auch daruff von gemeltem Johan gewohnliche Huldung und aide empfangen, solche Lehen getreulich zu bedienen und zu vermannen, &c. Geben und belehendt zum Bruell, am Donnerstag Conversionis Pauli 1512.

Quod autem familia Drachenfelts illo tempore, quando Godenaw ad familiam Wallpott transierit, in esse & vigore fuerit, patet ex publicis monumentis in templo Abbatiæ Heisterbach, ubi Henricus Drachenfelts, Anno primum 1530. sepultus legitur. Item quod Anno 1519. adhuc duo fratres Wernerus & Henricus superfuerint, & cum Domino de Meilendunck divisionem celebraverint, patet ex actis in Extractu divisionis sub num. 377.

Ex quibus omnibus clarum est, quam plene & plane libellus Vasallorum ab articulo 24. usque ad 37. inclusive sit probatus, & contra, quam temere Syndicus in suo 19. deductionali asserere ausus fuit, Masculos de Feudo Godenaw continuo fur und fur (als viel immer Nachrichtung dieserhalb vorhanden) successisse, quandoquidem jam sit probatum, illud à familia Godenaw ad Scherffgen: inde, Veel, deinde Drachenfelts, & denique Wallpott obambulasse, quæ omnia, omni timore seposito, in responsionibus à Syndico sunt negata. Unum tamen errorem, licet ad rem, de qua nunc agitur, non pertinentem animadverto, nempe quod art. 34. Uxor Ioannis

284. Drachenfelts. Drachenfels indigitetur, Margaretha von Wulckenburg, quæ tamen filia, Wilhelmi de Wisslighoven & N. Alffter conjugum fuit, non Wulckenburg. Drachenfelts Burggraviatus Archiepiscopalis, una ex quatuor columnis Diœcesis, nomen familiæ dedisse, obscurum non est: Et quod omnibus, quæ de istius feudi origine circumferuntur, non credam: facit quod istius familiæ equites ante 424. annos tam fuisse celebres, ut Hastiludiis Imperialibus admodum frequenter interfuerint, deprehendam: Nam decimo tertio torneamento, nempe anno 1209. interfuere duo; Conradus & Wilhelmus Drachfelts, de inde Hastiludio 14. 17. 18. 21. 26. ad minimum nonnullos se præsentasse, testis & locupletissimus Munsterus *in supra allegato lib. 5. cap. 413. &c.*

Quare mihi fit verisimile, Arcem istam proprium familiæ patrimonium fuisse, & inter feuda oblata, non data, nec reservativa, numerandum esse.

Syndicus Archiepiscopalis) qui articulos libelli plerosque omnes prætextu ignorantiæ facti alieni,
285. negat; sed contra in deductionalibus suam scientiam venditat, ac prodit; reipsa dicere vult, Dominos de familia Drachenfelts, Castrum illud non tenuisse in feudum, sed primo Dominum de Meilendunck, & quidem demum anno 1550. 12. Maji investitum esse, innuit, quod, quam non sit verum, ex dicendis apparebit.

Nam inprimis ex actis, & extractu divisionis sub n. 377. liquet & alias, ex pactis dotalibus, latius probari posset, Dominum Theodoricum de Meilendunck, viventibus adhuc duobus fratribus, tertiam partem; suo socero defuncto competentem, ex divisione accepisse: solo titulo dominii, der Herzlichkeit, seniori fratri Henrico, ex pacto speciali relicto. Quo, anno 1530. tertia Maji defuncto, ipsum Theodoricum in reliquas quotas successisse, dubium esse nequit, prout & arma stemmatis, ut proximior novissime defunctorum, hæres assumpsit, ac cum suis divaricavit, prout ubique ita visuntur.

286. Quod autem investitura per Syndicum allegata & sub n. 375. lit. L. ad acta data, non fuerit omnium prima, convincitur ex actis sub n. 376. quando idem Dominus aut certe parens ejusdem nominis, tanquam Vasallus ad causam feudalem decidendam Anno 1540. erga 8. Februarii, Bonnam ad Cancellariam evocatus, invenitur, in verbis, darum wir dich bey deinen Lehenpflichten, damit du uns verwandt, hiemit ernstlich erforderen, du wollest uff denselben gewißlichen Montag, und mahlstatt, bey uns oder bey unseren Hoffrichteren und anderen männeren unsers Stiffts, zugleicher massen beschrieben, erscheinen (cum comminatione) dan du hast abzunehmen, wan du zu solchem gerichtlichen Montag nicht erscheinest, solte daraus bey den Mannen magel entstehen, und die Partheien an ihren Rechten verzuglich uffgehalten; das wird uns auch verursachen, dich, wie sich gebürdt, in die mankosten erkleren und verdammen zu lassen &c. Poppelstorff am 20. Decembris, Anno 1540.

Quid vero mysterii lateat, quod Syndicus primam investituram ista citatione antiquiorem alle-

gare

gare omiserit, mihique referenti, tum temporis Milendunckano ministro (uti Clarissimus Consultissimusque Licentiatus Kloutt, Archivo Præfectus non negabit) illam ac insuper etiam omnium primam postulanti tenuerit, ego conjicere nescio, certe ista denegatio non tantum juribus, sed etiam oblationi Sereniss. Principis in Dieta Bonnensi factæ, obviat, quando per hoc, quod specialem offerendo, se à generali editione omnium excusare voluit, ut patet ex actis in Churf. erklärung. An. 1627. 16. Jun. sub. n. 373. lit. A. notata, sic habent verba oblationis.

Darzu sie dan umb so viel weniger ursachen gewesen, weil Jhro Churfürstl. Durchl. ihre nit zu wider sein lassen, wan einer oder ander Lehenman, in particulari zu seiner noeturfft und an solchen stücken, so er selbst nit hatte, abgehen mögte, solches bona fide aus dem Archivo folgen zu lassen, damit ermelte lehenleuth, aller billigkeit nach, sich contentiren lassen sollen, hactenus Sereniss. Princeps Elector.

Sed esto quicquid velit, certe sex illas investituras Dominis de Meilendunck factas, & ad acta sub n. 375. literis K. L. M. N. O. P. notatas, non ex gratia singulari, ut Syndicus d. art. 17. intelligi vult) processisse, inde conficitur, quod bona ista 20. vel 30. annis, ante ipsam Investituram supra allegata divisione teste, Milendunckiani possederint. Dicat itaque Syndicus, quæ potuerit esse gratia, si quis de proprio vel uxoris patrimonio allodiali, cum onere aperturæ investiatur? si Filius, Nepos, Pronepos: Patri, Avo, Proavo, Abavo succedat, vel idem à diversis sibi succedentibus Dominis secundo vel tertio investiatur?

Sed de ista licentia, quam sibi Cancellaria in concipiendis Investituris usurpat, supra satis quæstum est, & ex Zasio & aliis doctum fuit, verba illa assentatoria complementi & gratiæ in feudis nihil operari, *Adde* Bald. *in l. Titia §. Lucius* Titia *ff. de legatis secundo & in l. si pater dotem C. de dotis promiss. n. 8. Idem* Bald. *in l. idemque §. cum quidam n. 1. ff. mandati.* 287.

De consuetudine dotandi filias (in quo puncto sub deductionali 18. sibi tantopere placet Syndicus) posset diversis exemplis satisfieri, si ad rem multum faceret; unde uno atque altero contentus transeo, &c. 288.

Wir Emund von Gymmenich und Robert gebrüdere, thuen kundt, daß wir gentzlich gesäst sein mit Henrissen dem Burggraffen zu Drachenfels, von all solcher forderung, so unser Vatter hatte, an den vorged. Burggraffen, als von wegen seiner Mutter, wegen die von Drachenfelß geboren was, und all solchen Heyraths pfenning als der mit globt was, geben &c. Catharinæ, Ann. 1362.

Aliud etiam hoc loco tacitus præterire non possum, quod feudum hoc Drachenfeltß, sub expresso pacto sit oblatum, ut Archiepiscopus Vasallum non tantum fideliter defendere; verum etiam dictam arcem de commeatu, & omnibus necessariis ante petitionem aperturæ, instruere teneatur, hac verborum serie:

Und nachdem besagtes Schloß Drachenfelß, unser und unser kirchen zu Cöllen verbundlich und offenhauß ist, als wir, unser nachkommen, und Stifft, die offnung alldar haben, ob es dan gefiel, daß wir desselben schloß und herrlichkeit wider unsere feind zu thun hätten, so mugen wir uns, unser freundt, die wir also darschicken werden, und alsdan daraus, und ein behelffen, und soll ged. N. N. und seine erben, uns und unser freund, die wir also schicken, zu dem schloß empfangen einlassen, wan, und so dick sie darum ersucht werden, auszuziehen, wieder einzukommen und uns zu behelffen, von demselben schloß und herrligkeit, zu aller unseren nöth, und feinden, des uns vor erwidderter N. und seine Erben nicht weigeren, sondern darzu mit der macht helffen, deren hilff wir Heuptherr sein, und ihren schaden steuren sollen, und das wir und unser nachkommen die offnung zu unser noth und feind also zu thun hetten, und uns von dem obgedachtem schloß, als obstehet, behelffen wollen, so sollen wir zuvorn, das schloß mit proviandt und anderen notturfftigen dingen bestellen, also das mehrged. N. und seine erben, deshalben gebrechs in vorß: burg kein schade, noch verhindernus geschehe. Wir sollen auch gemelten N. und seine Erben verschreibung thuen, wannehr der krieg, und sachen, warum sie uns zu der vorß: burg genohmen und zugelassen haben, gestilt, und niedergeschlagen were, daß wir obged N. und seine erben obged. schloß, alsdan von stundt, wieder überheberen, und dannen trocken, und sie das friedlich besitzen lassen, als sie vorhin gethan haben, bauffen ihren schaden und hindernaß &c. Wir und unsere nachkomling sollen auch den vorged. N. und seine erben, verthedigen, beschirmen, und innen zu ihren rechten, so dick des vonnöthen, beystendig sein, und dasselbig, was vorgewandt, nicht lassen, um das so geschehen ist, oder hernachmahls geschehen mag, sonder arge list. Dessen zu urkundt haben wir unseren siegel hierahn thun hängen, geben und belehnt. Similem formam refert Sand. *tit. 1. cap. 1. n. 31. pag. 42.*

In qua quidem investituræ forma, quædam singularia continentur, quæ certe illam per Syndicum Metropoliticum jactitatam gratiam vel clementiam non redolent. Sed hoc loco singulariter notandum in feudo reddibili, ein offen hauß, non deberi, præter aperturam alia servitia Rosental *cap. 2. concl. 78 n. 4. post* Tiber. Decian. *consil. 58. n. 40. & seqq. vol. 2.* quod singulariter possessoribus notandum.

Quo loco tamen è diverso notandum, quod, cum alias cæteri Vasali in tempore necessitatis, Dominum pro defensione, cum præsidio admittere teneantur, ita tamen, ut ipse Vasallus non ejicia- 289.

 tur;

tur; attamen in hac investitura. Vasallus totam domum Domino relinquere, obligatur, quod est contra jura, quæ allegat Dn. Rosental. *cap. 8. concl. 2. n. 7. & 8. litteris G. & H.* Bald. *in c. 1. §. quid ergo, n. 3. tit. de investitur. de re aliena facta §. in authentica, nunc si hæres, n. 1. C. de litigiosis.* Præpositus & Afflict. *d. §. quid ergo.*

Deinde indemnitas Vasalli sæpe promissa, nunquam servata & præstita est, nec unquam castrum de necessariis satis provisum creditur, quæ tamen provisio juxta pacta procedere, & præmitti deberet, quod jam nostra memoria bis contigisse, docent monimenta in Archivo Meilendunck asservata, & circa Funckium ejusque viduam ante 40. annos practicata, & nuper iterum repetita, quando ob defectum talium provisionum sæpe postulatarum, arx à Suecis occupata, & tandem ab ipso Principe diruta fuit.

Non enim tenentur Vasalli suis sumptibus arces munire & defendere, sed sufficit, si non confidant, se fore sufficientes, id Domino denunciare, ut is custodiam sufficientem mittat, ac etiam muniat, nam ad hoc non tenetur Vasallus, magis, quam quilibet de regno vel Republica, Afflict. *in d. §. quid ergo n. 12.* Cravetta *consil. 933. n. 17. & seq.*

291. Imo Dominus tunc tenetur gratis ad restitutionem & recuperationem amissi feudi. Mozzius *de naturalibus feudorum n. 27.* Cæpolla *de servitut. urbanor. præd. cap. 39. de solo seu area n. 9.* Capyc. *de investitura cap. feudorum custodia §. & si Dominus.* Rosenthal. *d. cap. 8. concl. 2. in fin. & cap. 12. n. 116. ubi dicit Dominum ad resarciendum damnum coram Paribus Curiæ compelli posse.*

Quamdiu vero sub Ernesto felicis recordationis, arx Drachenfels detenta, & quam ægre & sero restituta sit, apparet ex conceptis tunc temporis supplicationibus & Recessibus, alibi repertis, &, si opus fuerit, producendis.

Ut taceam de promissa defensione parum impleta, quando subditi Dominii Drachenfeltß, per expandationes & incarcerationes ad servitia & custodiam Castro Drachenfeltß, debitam, ad aliud & quidem peregrinum, quodque ab illo castro nullam dependentiam habet, trahi fuerint, quod jure constat, non posse. Guido Papæ *decisione 9. versic. nec enim, & post illum* Ferretus *in addition.* Berlichius *lib. 2. concl. 64. n. 18.*

Et, ne quis sequestrationem, vel potius violentam occupationem istius castri anno 1493. quasi aliquo juris colore factam, tacitis cogitationibus objiciat, in contrarium subsecutam pacificationem pro purgatione subinsero, quæ sic habet:

Wir Chorbischoff und Capitel der Thumbkirchen zu Cöllen, thuen kundt und bekennen, so als zwischen loblicher gedechtnus, weiland dem Hochwürdigsten, Hochgebornen Fürsten und Herrn, Herrn Servian Ertzbischoff zu Cöllen Churf. S. Gn. Thumbcapitul und Stiffts eins ꝛc. und Johan von Drachenfeltß, seine Bruder, hülffere, und Helffershülffere, andertheils, vhede und unwillen des schloß Drachenfelts, und der Pfandtschafft des schloß und Ampts Walckenburg, eine zeithero gewest, und sich gehalten haben, derhalben unser gstr. Herr sehligen, einen gütlichen Tag zu Cöllen in dero Prediger Closter, uff dero 11000. Junfferen abendt negst gelitten versest, und gestimbt gehabt, und so dan S. Fürstl. Gn. in zeit des gutlichen tags, nahe dem willen des Allmechtigen Gottes, von diesem erdreich verschieden, und der tag der handlung nit fortgang genohmen, haben Graven, Edelman, Ritterschafft, und Stätte, freundt, umb weiter kost, schaden und unwillen zu verhüten, und mit obged. Johan geschlicht und vertragen, inmassen hernach beschrieben folgt ꝛc. Sollen und wollen wir Thumcapitul Johannen Drachenfelts, binnen den negst zukommenden monat vor allen sein verlitten schaden geben, dausend bescheidene goltgl. die welche man unterstahn soll, unter den steden des Stiffts Cöllen uffzubringen, oder wie man die sonsten am besten uff oder beybringen mag, und sollen wir Johan von Drachenfelts, an stund zu dem schloß Drachenfeltß, und zu der Pfandschafft Wulckenburg kommen, und einsetzen lassen, uff huldung, aid, und globte, uns, einem Thumcapitul und nachmahls einem zukünfftigen Herrn und nachkommen darin zu thun, wie Johans sehl. Vatter vor und sein bruder hernach nahe gethan haben, und dessen sein gewohnliche Reversallbrieff zu geben. Item sollen wir mit sampt Edelman, Ritterschafft, und Stede freunde, des Ertzstiffts, an dem zukunfftigen Herrn allen fleiß ankehren, und beden, daß Henrich von Drachenfeltß, des Stiffts Cöllen wider gebrauchen, und zu gnaden genohmen möge werden. Item sollen wir zwischen diß, und erwehlung des zukünfftigen Herren, Henrichen von Drachenfelts geleidt geben, von allen den ihren wir ungefehrlich mugig und mechtig sein ꝛc. Item hergegen soll Johan von Drachenfelts und seine zustende, alle gefangen, so sie noch gefenglich in ihren henden haben, anstandt, sonder entgeltnus, quit und ledig geben, und lassen. Item soll Johan verziehen uff alle ungehauen brandtschatz, außgescheiden all solche hernisch postulatus gulden, ihme vor diesem vertragen und entscheiden, von etlichen zu geben und zu lieberen zugesagt sein sollen, und sonsten nit weiters und hiemit solle die vhede, so Johan von Drachenfelts bißhero mit seinen Hülfferen und Hülffershülfferen gegen den Stifft Cöllen gehabt und gefuhrt, **gantz außgesonnet und geschlicht sein** / und die tausend Goltgülden obged Johan bezalt und vergnögt, und er in das schloß Drachenfelts, und in das schloß Wulckenburg pfandtsgeweiß, nach laut der Hauptverschreibungen, wie vor, eingesatzt und zugelassen ist, soll alsdan Thumcapitul verschafften Johannen von Drachenfelts, und seinen zustenderen, ein gemein Sönbrieff gegeben soll werden, damit alsdan

diese

diese unsere verschreibung thodt und machtloß und Johan vorß: wieder zu unsen, und unsers Thumcapituls henden stellen, und lieberen soll, sonder verzug, eintragt, und widerrede, alle argelist und gefehrde, hiehin gäntzlich ausgescheiden, und des zu urkundt der warheit, haben wir Churbischoff und Capitul unser kirchen siegel, gnt. ad causas, an diesen brieff gehangen. Gegeben in dem jahr unsers HErren 1508. uff sontag nahe der 11000. Junfferen Tag.

Hujus exempli originale, redditum fuit, uti probari potest per attestationem cujusdam Joannis Valentini Registratoris, sed extat adhuc sigillata commissio restituendæ utriusque arcis Drachenfelts und Walckenburg, data Vincentio de Schwanenberg Equiti aurato, ac Curiæ Præfecto, ad quæstores Henricum de Wede & N. Meckenheim ejusdem datæ.

Ex quibus obiter notandum, quod quamvis utrumque dominium Drachenfelts & Wolckenburg, ab anno 1493. usque 1508. per Archiepiscopum, prætextu Nicolai à Drachenfelts, à fratre istius Joannis, Henrico, occisi, fuerit occupatum; nullum tamen id temporis inventum, qui ad ista dominia, præter fratres dicti Henrici, quicquam prætenderet, qui tamen fratres à tali facto alieni fuerunt, Iste vero Henricus innuptus sine liberis, Anno demum 1520. initio Maji, teste sepultura in Heisterbach, defunctus est.

Quia vero juris est certissimi, ob simplex, in rixa commissum homicidium [maxime ubi subest justa proprii corporis defensio] Vasallum non potuisse feudo privari, nec publicatione bonorum puniri, per *authenticam, Bona damnatorum C. de bon. damnat. sublat.* Rosent. *c.* 10. *concl.* 36. *in princ.* qualis dici possit gratia, quod prætextu unius, de sex fratribus homicidii, omnes liberi sedecim annorum fructibus istorum bonorum sint privati, sed insuper nihilominus iste Reus contra solennem transactionem 1600. aureis sit mulctatus, judicet æquus arbiter.

Unde Joanni à Drachenfelts, reliquisque fratribus applicandum venit, quod dicit textus feudalis *in c.* 1. §. *si vero de milite Vasallo qui contumax est &c.* quod juste potuerint Dominum Archiepiscopum, propter occupatum 16. annis castrum Drachenfelts, deprædari, *prout* Bald. Præpos. Laudens. &c. Schenck *in d.* §. *si vero & plures à* Dn Rosental. c. 10. *concl.* 26. *gl. rr. allegati,* illum textum intellexerunt, quasi consuetudo istam potestatem dederit, in casum quo læsus justitiam nullo modo consequi potuerit. Offensus enim Vasallus à jure Vasallagii eximitur Domini offendentis & ad superiorem defertur. Laurent. Sylvan. *de recognit. quæst.* 32. *n.* 2. 3. Rosent. cap. 11. *concl.* 21. *gl.* a.

Deinde benevoli lectoris judicio relinquetur, an supra allegata verba Johan von Drachenfelts anstund zu dem schloß Drachenfelts, und zu der pfandtschafft des schloß Wulckenburg kommen und ensetzen lassen, uff huldung, eide und globt, uns, einem Thumbcapitul, und naemahls eines zukunfftigen Herrn, seinen Nachkommen davon zu thuen, wie Johans sehliger Vatter vor und sein bruder Henrich nahe gethan haben, und deß sein gewonliche Reversal brief zu geben &c. possint aliter quam de feudali qualitate intelligi, præsertim, quando Theodoricus de Meilendunck etiam Anno 1520. superstite supra memorato Henrico Affine suo, ad servitia militaria conscriptus reperiatur ab Hermanno Archiepiscopo Colon Principe Electore, hac serie.

Lieber getreuer, wiewol wir dich jüngst in unser vhede beschreiben lassen, so bist du doch aussblieben, auch nicht geschickt. Nun fordert unser notturfft zu unser und unsers Stiffts hefftig anleigen ein mercklich gezeug zu haben, begehren darum dich ernstlich erfordernd, du wollest uff montag nach des heiligen creutz exaltationis abend, uffs starcks dich werben mags, in harnisch gerust, nochmal in unser fürderung zum Bruell erscheinen, uff unser selbst, persohn, und bescheidt zu warten und nit ausbleiben, das wollen wir uns zu dir nachmals gentzlich verlassen, und gnedig erkennen. Geben zu Poppelsdorff, am sontag nach Egidii, An. 1520. unserem lieben getreuen Diederich von Meilendunck.

Concludendo itaque si verum est id, quod Syndicus innuere velle videtur, Drachenfelts omnium primo sub Domino Theodorico de Meilendunck ex allodiali feudum factum; quis credat eâ intentione fuisse offerentem, quod filias ex senatas, à Domino excludi voluerit? sed de his supra plus satis, nam hoc loco de filiarum successione sola est quæstio.

Maxime cum hactenus priusquam moderna Cancellaria fontem hunc, hucusque limpidum, singulari consilio turbasset, nulli Diœcesano in mentem venit, fatuum, ut curvus baculus, se in hastam erigeret, & fœminas cum colo ab adytis feudorum arceret, ut innuit Mat. Paulus Wehenerus *in suis observatis lit. K. in verbo* Krumbstabs, ex Marnero vetere Poëta, ewer Krumbstab ist gewachsen zum langen Speer.

Nam adeo etiam apud exteros divulgatum est, Coloniensia feuda esse promiscua, quod Gelrienses; fœminas ad feuda, Coloniensi Juri inscripta, procul omni dubio admittant, prout non tantum Sande *supra citato* §. 7. *attestatus est*; verum etiam in hisce actis, per investituram cujusdam areæ, olim domus, sub intersigno Gelriæ, Novesii designatæ n. 387. ad acta registratam, comprobatur, quæ sic sonat. 293. Hauß Geller in Nuß.

Wir Carll von Gottes Gnaden, Hertzog zu Geller und von Gülich &c. vor unsen Secretario kommen ist, Elisabeth von Weveligkhoven witwe, sehligen Johan von Reuschenberg, und hefft ubermitz ihren geboren manbar und sohn Conradt von Reuschenberg, von unsen Secretario vorgnant

und zulessig befunden, so haben wir solch testament und legten willen, als der Landfurst und Lehenherr, auch aus ordentlicher macht, vor tuglich zugelassen, approbirt, bestetigt ꝛc. Geben zu Poppelsdorff am 22. Februarii in 1569. Jahr.

Quam autem differat hæc Confirmatio Testamenti ab Ottroiis Belgicis & Gelricis Consuetudinibus, potest videri ex collatione eorum, quæ supra in primo fundamento Archiepiscopali n. 88. allata sunt.

Quinimo, an tale Testamentum post mortem Testatoris, cum hæredibus ab intestato per mortem, jus intestati quæsitum est, confirmari posset, scrupulo non caret, de quo consuli potest Curt. Jun. *de feudis p. 4. n. 127. &* Anton. Capacius *decis. 115. n. 2. & seqq.* Nisi dixerimus, Feuda Coloniensia non secus atque Gallica, ad instar bonorum allodialium, redacta esse, quod Syndicum Archiepiscopalem tam diu jugulat, quam diu nodum hunc Gordium solvere nequit.

Imo, adhuc controvertitur, an, per talem alienationem, feudum Domino, an vero Agnatis aperiatur. Joannes Goeddæus *consil. 26. num. 327. item n. 336. 338. vol. 4.*

Denique Domum Hulßdunck, à singulari & quidem illustri familia istius nominis descendisse, probat liber, memoria Ecclesiæ Santensis, in quo videre est, quandam Comitissam Mechtildim duos solidos isti Ecclesiæ legasse.

Quapropter feudum hoc Hulßdunck, ad quintam prolapiam per successiones, testamenta, dotes, mediantibus fœminis, transitum fecisse, perspicuum est, Hulßdunck, Honsseler, Weeß, Hulthaussen, Wachtendunck. Testimonia sint investituræ his verbis abbreviatæ. Wir Salentein ꝛc. Daß wir unsen lieven getrewen Christophoren von Honsseler zu Scheckum, als vollmechtigen, und zubehoeff unser lieben besonderinnen Cunigunden von Weeß ꝛc. gnediglich belehnt haben (ubi notandum vicarium hunc Vasallum de agnatione defuncti Testatoris fuisse) mit dem hauß Hulßdunck, mit allem seinem zubehoer, in allermassen solch lehen von uns und unserem Stifft zu lehen rurt, und etwo Albrecht von Honsseler, dasselbig von unseren vorfahren zu lehen getragen, und gedachter Cunigunden seiner schwester dochter, in testament, mit unser verwilligung geben und verlassen, beheltlich jederem seines recht, sonderlich gedachten Albrechten von Honsselers verlassener wittib (Annen) von Harff ihre leibzucht, ahn dem vurß lehen ꝛc. [ubi iterum ususfructus reservatur &c.] Datum Kaiserswerdt ahm 5. Martii Anno 1572.

Item von Gottes Gnaden wir Ernst Erwölter ꝛc. daß wir unsen lieven getrewen Cunigundi von Weeß, gnedlich belehendt haben, und belehnen in krafft dieses mit dem hauß Hulßdunck, mit allem seinem zubehoer, ut supra 1. Junii An. 1590.

259. Similiter istam liberam testandi in Feudis Coloniensibus facultatem, maribus ante 150. annos fuisse receptam, demonstratur in actis ex Testamento cujusdam Armigeri Konincks, de Anno 1563. sub n. 386. ad acta dato sub hac verborum serie.

Konincks Testament.

Auch hat der vorgedachter Besetzer drey mannsgutter / nemblich einen hoff zum Carst, rurendt zum manlehen an den hochwürdigsten, hochmechtigsten Fürsten und Herren, Ertzbischoffen zu Cöllen, und das ander, nemblich der Kruckenberg, ist zu Manlehen ruirende, von unser gnediger Frawen, die Abdiß zu S. Quirin in Neuß, und das dritte ist rurendt zu manlehen, an Wilhelm von Eibert ꝛc. welche drey manlehen Johan von Norpracdt, zu behoeff Nießgen seiner haußfrawen und seiner kinder zu manlehen empfangen sollen.

Carst.

Quo quidem documento, duo diversa, contra intentionem Archiepiscopi, clare probantur; potestatem testandi illo tempore non esse in controversiam vocatam, etiam absque consensu Domini Feudi: deinde, omnia Feuda vocari solita Manlehen, quantumvis promiscue, ad utrumque sexum transmissibilia, quod eo convincitur, quia omnia æqualiter ad uxorem Norpracdt transeunt, & quod Curia feudalis Dominæ Abbatissæ feuda præcise masculina, notorie ignoret. Tertium vero Feudum concernit hominem privatum, qui ne quidem Curiam feudalem habeat aut habere noscatur.

260. Et, quia, occasione istius testamenti, iterum incidimus in vim, potestatem & usum istius vocabuli Manlehen. Hinc ad confirmationem eorum, quæ supra sustinuimus, vocem Manlehen esse æquivocam, atque hodie, ex communi usu, non opponi feudo fœmineo, aut promiscuo, sed significare qualecunque feudum, ad differentiam aliorum contractuum, quia Lehenen nostra vernacula appellamus, locare commodare, concedere Besold. *in thesauro practico lit. L. §. 21. in princ.* Et sic vocantur adhuc hodie Manlehen à prima origine, licet natura eorum consuetudine sit mutata. Quemadmodum etiam hodie in omnibus fœmineis Investituris remanent originales isti termini bedienen und vermannen, ut patet in Investitura 150. Ubi Gymmenich præstat juramentum in animam suæ Principalis Juditæ von Selbach, das Lehen zum forst zu vermannen, qualia exempla plura supra vidimus & habuimus, nec non infra porro occurrunt.

261. Quare dicendum & repetendum hoc loco, quod à verborum proprietate receditur ex more loquentis & consuetudine regionis, *l. liberorum §. quod tamen versic. nam & usu ff. de legatis 3.* Goedd, *consil. 37. vol. 4. n. 885. & sequentibus.* Et argumentum ab Etymologia non procedit, cum

usus

usus loquendi ab origine recedit, Nicol. Everh. *in loco 4.* hinc dicit Pontifex, plerumque dum proprietas verborum attenditur, sensus veritatis amittitur, *c. propterea x. de verbor. significat.* 262.

Hoc vero loco & tempore à primæva origine vocis Manlehen hodie recessum esse, præter 263.
supra allegata Jura sub n. 163. ratione feudi Meill, itemque n. 164. & 165. ratione Tomberg probatur ulterius investituris sub n. 343. 344. 345. in quibus Saßfey allegatur feudum illud dari sub clausula, zum rechten Manlehen, tamen idem feudum, absque ullius singularis gratiæ, vel dispensationis memoria, gener vel nepos per filiam Spieß, sub eadem clausula rechten Manlehen investitur, (ibi) Henrichen von Meller, zum rechten Manlehen belehen han, cum tamen in sequentibus duabus investituris Henrich Spieß similiter investitus, reperiatur, in allermassen etwan seine Voreltern und sein Bruder Henrich Spieß solch Lehen von unseren Vorfahren und Stifft zu Lehen empfangen und getragen haben, qui tamen de familia Meller, non vero Spieß fuere, &c. Meill. 264. Saßfey.

Si itaque familia Melre sit de majoribus Spieß, non potest id aliter esse verum, quam per sexum fœmininum, atque sic concidit, quod Syndicus Adversarius deductionali 136. 137. & 138. ac seq. speculatur, nullam fœminam ex sua persona investitam esse, cum nobis hoc loco sufficiat, filiarum filios admitti ad successionem, & Dominum feudi excludi.

Prout etiam, quod de singulari gratia art. 136. adfertur, uti non probatur, ita nec creditur, nec conceditur.

Quanto igitur minus pro promiscuis feudis habenda sunt, quibus illæ voces abusivæ non inveniuntur insertæ, inter quæ, si per singula pro inductionis argumento stabiliendo, ambulandum est, arx ac domus Buschfelt sese offert, quam quidem arcem non esse feudum masculinum, sed promiscuum, imo plane hæreditarium, uti pleraque omnia alia feuda Coloniensia, demonstratur in primis per duas venditiones à familia Buschfeldt, in familiam Quaedt, deinde à fratre in fratrem factas & sub n. 348. & 349. ad acta datas. 265. Buschfelt.

Qui quidem contractus, cum sint à Domino feudi specialiter approbati, & tamen tam graves ac prægnantes clausulas feudi mere hæreditarii secum ferunt, nulli potest esse dubium, consuetudinem alienandi & indolem feudorum hæreditariorum hujus Curiæ per eas probari, verba prioris Syncopata sic habent, &c. 281

Ich Johan von Buischfelt, ehelige Sohn sehligen Herrn Wilhelms von Buischfelt, Ritter, thuen kundt, daß mit willen, Consent und Verhencknuß, deß Fürsten und Herrn, Diederichs Ertzbischoff zu Cöllen, erblich und ewiglich, in einem rechten steten Erbkauff verkaufft han, Everdten Quaden, Ritteren, und Johannen von Rostmullen, seiner lieben Haußfrauen (ergo per fœminam simul acquisitum feudum) die auch vor sich und ihre Erben (ergo pro utriusque hæredibus tam mulieris quam viri) mit einem rechten steten Erbkauff mir abgegolden haben, mein Schloß, Burg und Hauß Buschfelt, mit Tornen, Pforzen, Bruggen, Graven, Vorburg, &c.

In qua venditione, illud inprimis singulariter notandum venit, quod emptores diligenter curaverint, non modo ipsum venditorem; verum etiam matrem & sororem Germanam, huic feudo renunciare, contractumque confirmari, Auch bekennen (inquit Instrumentum) wir Henrich Kolb von Vettelhoven, und Fraw Elisabeth von Harve, seine ehelige Haußfraw, deß vorged. Johan Buschfelts Moder, Henrich Kolb von Vettelhoven der Junge, und Bieltgen von Buschfelt seine ehelige Haußfraw, des vorged. Johans Schwager und Schwester, daß wir allesamen, und jeglicher von uns besonder, vor uns, und unser Erben den vorß: Erbkauff, in allen Puncten, und Inhalten, vor und nach, in diesen Brieff geschrieben, gewilligt, beliefft, und unser willen und consent, darzu gegeben haben; geben, bewilligen, und belieben, übermitz diesen entgegenwertigen Brieff, und han wir allesamen auch gelobt und gelobten, vor uns und unsere Erben, in rechter aibstatt und bey unser ehelicher trawen, nimmermehr darwider zu thun, noch thun, noch schaffen, &c. Urkundt unser Siegel an diesen Brieff gehangen, Anno 1448. 1. Martii, &c. 266.

Quæ certe cautela superflua & frustranea fuisset, si emptores præsupposuissent, feudum hoc, ac generaliter omnia hujus Curiæ Feuda, esse recta & masculina, in quibus omnes fœminarum Renunciationes sunt ociosæ, Surd. *consil.* 305. *n.* 13. Ruin. *consil.* 41. *n.* 8. *vol.* 4. Gœdd. *consil.* 57. *n.* 988. *& seqq.* Renunciatio enim continet duo extrema, renunciantem & renunciatum, ut privatio habitum *l. qui potest facere §. quod quis ff. de reg. juris, & l. is potest ff. de acquir. hæreditate.* Claudius Cantiuncula *consil.* 5. *n.* 16. 17. 18.

Castrum zur Nerssen esse Feudum Coloniense, & ab originali illius nominis familia, mediate vel immediate ad quendam Antonium Palandt, esse devolutum, confitetur diserte Syndicus deductionali 256. 260. & seqq. Ners.

Tantum tamen calor contradicendi, aut Domino suo assentandi, apud ipsum potuit, quod articulo 258. edicere non pertimuerit, nullam investituram apud istum Palandt, ullius mulieris mentionem fecisse.

Prodeat itaque in medium Investitura de Anno 1489. in profesto Pentecostes ad acta sub n. 352. data (quam procul dubio non ignoravit Syndicus) qua dictus Antonius Palendt, in usum & nomine suæ filiæ Agnetis, ad manus Domini hoc feudum effestucavit, absque ullius gratiæ mentione, Marschalcum, uti à se ad hoc constitutum Tutorem, de eo investiri, idque se adhuc vivo.

Wir

Deinde venditor secure adscribit sibi potestatem vendendi, in zeiten wir das auch mechtig und mingig gewest, und in allen rechten beyde geistlich und weltlich thuen mogten. Hæc clausula per Dominum feudi per quinque annos non fuit rejecta, negative, sed tacite cum reliquis omnibus approbata.

Venditio utrique per Conjuges, viros simul & mulieres celebrata est, hinc uterque sexus consentiente Domino, feudi capax est habitus, Werner von Schonradt, Albeit von Humen, Frederich Sterpradt, Margret Gelbach &c.

Accedit clausula, hoc feudum dotalitia hypotheca oneratum fuisse in verbis, zu den gedachter Eheleut und Keuffer mit sambt ihren mitverwandten einen Hyratspfenning, davon ihnen die angezeigte Gutter alingen verpfandt gestanden &c.

Item cæteræ clausulæ, non aliam, quam genuinam mere hæreditarii feudi indolem spirant, also das eheged. Keuffer ihre Erben oder Helder, von nun fortmehr, mit den vorgenandten Gutteren thuen, und lassen mugen, nach allem ihrem eignen willen, nutz und urbar, fort mit anderem ihrem erbgutt.

Præterea huic instrumento est inserta clausula, und helder des brieffs &c. quæ certissime indicat, hoc feudum eo modo emptum, transire ad quemcunque; non hæredem modo, sed & singularem possessorem, ut supra n. 56. latius probatum est. 273.

Notandum etiam hoc feudum Hoeningen (sicut & Gelstorff, de quo supra) ex proprio allodio recognitum, nec continere nisi domus ipsas & structuras, non etiam alia bona. Nec enim sufficit dicere caput esse feudale, ergo & reliqua omnia. Præpos. *in pralud. feud. n. 25. dict. consil. 17.* Rosenthal *cap. 10. concl. 15. n. 4. & concl. 43. n. 4. & passim per tot.* Goedd. *d. consil. 57. n. 77. 97. 242. & 462.* 274. Gelstorff. 275.

Ex quo patet, quam periculosum sit, privatam executionem alicui in causa propria committere, verendumque esse, ne in causa Reinsheim, prima investitura, in sola arce, cum attinentiis, sit recognita in iis attinentiis non agros & fundos reliquos, sed solas attinentias structuræ complexas esse, quia attinentiæ de similibus expressis veniunt, Ioannes Andr. *in c. minus x. de jurejur.* Abbas *in c. significat cavit x. de rescript.* Bal. *in c. 1. si de feudo fuer. controv. inter Dominum & agnatum.* Alex. *consil. 29. n. 25. in fine lib. 5. & consil. 129. n. 1. & cons. 55. n. 4. lib. 4.* Menoch. *cons. 2. n. 10. idem præsumpt. 91. lib. 3. n. 1. usque 16. argumento l. public. § final. ff. depositi* Rosenthal. *cap. 10. concl. 43. n. 27. & 28.* Fachinæus *d. lib. 7. cap. 89.* Reinsheim. 276.

Dickhoff vel Harburscherhoff in districtu Kempenio, Syndicus Archiepiscopalis sub deductionali 280. & seqq. a familia Drachsen, venditione ad Clarlandt, deinde ad Hardtenfelt: inde ad Eilen transmissum, & pro effugio omni, singulari gratiæ, quam nec probat, nec specificat, adscribere nititur. 277. Dickhof. Harbur hof.

At, quia Syndico toties cæcutienti non creditur, remanet, intentionem Parium, ex ista confessione satis esse fundatam, cum etiam Reus positis, non autem concessis terminis, in exceptione sit Actor, & probationis oneri subjiciatur *l. 1. ff. de exceptionibus.*

Contra Vasalli tres, exhibuere Investituras sub. n. 359. 360. 361. in quarum priore, Westrum, pro se, fratribus & sororibus zu behoeff sein, seiner bruder und schwester, nulla specialis gratiæ mentione investitus est, ubi propter negationem evidentis notorii, iterum realiter Syndicus confunditur &c.

In secunda, quædam Catharina Eill, vidua Clout in rem liberorum omnium, per interpositam personam; tandem in tertia, quidam Impel. uti dictorum liberorum tutor, investituram accepit; de speciali gratia nihil sum matum est &c. nisi per Syndicum Archiepiscopalem.

Ergo feudum illud, a familia, forte particulari, illius nominis ad familias Drachs, per venditionem ad Clarlandt, a quo per filiam ad Hardtenfelt, item iterum per venditionem ad Eill, & Clout, perambulavit, & tamen adhuc in gratiam Syndici Archiepiscopalis, dubitabitur, an sit feudum commune?

Quandoquidem ad mentionem feudi Mickenhoven, in additionali 73. factam, Syndicus obmutuit, & Pares Curiæ per investituram n. 362 signatam, liquide demonstrarunt, quod quidam Gerhardt Keller, condictus Becker, in usum tam sororis suæ, quam suum, de isto feudo investituram accepit, & porro Ioanni Averdunck vendidit, ac per illius filium ad Annam Averdunck, uxorem Ludovici Falckenberg, devolutum est: Dubium nullum esse potest, isto documento, consuetudinem admittendi ad feuda fœminas, irrefragabiliter probatam esse. Denique notandum, quod in vigesimo secundo Hastiludio Frederich Kugler zu Mettighoven, inter Athletas illius scenæ celebratur. 278. Mickenhoven.

Ehreshoven Castrum nec non Creutzberg, cum aliis diversis feudis Coloniensibus, & Comitatus Sein, ab Adamo Oedtgenbach, Nesselradiis, An. 1449. venditum fuisse, confitetur Syndicus articulo deductionali 268. cum seqq. Ubi in gratiam Vasallorum, & in detrimentum suæ causæ, ipsi excidit venditionem conclusam, ex post facto Domino feudi tantummodo, tanquam haud dubie etiam absque ejus scitu legitime factam denunciatam esse, eamque nihilo secius confirmationem meruisse. 279. Ehreshoven. Creutzberg.

S Cui

Cui consequens est, illo tempore, nempe ante fere ducentos annos ex consuetudine speciali, non fuisse Vasallis, juxta contenta juris feudalis scripti periculosum, feuda, non requisita venia vendere, sed sufficisse factam alienationem Domino denunciare, quod idem est cum illo, quod modo probamus; nempe Feuda Coloniensia esse alienabilia, per se; salva denunciatione. Sed, quia hic Syndicus suo more, nihil somniat, nisi meras gratias, & non modo non probat, sed etiam pleraque, robusta conscientia, pernegat. Hinc Pares Curiæ omnia & singula circa illa feuda allegata, duobus instrumentis n. 151. nec non 363. in actis demonstrant, cujus Investituræ contextus in hac præcipue serie consistit.

Wir Johan Gebhardt ꝛc. thuen kundt, daß wir Rutgeren von der Horst, als unser lieben besonderinnen, Annen von Nesselraedt, Wittiben Rennenberg, vollmechtiger gewalthaber ꝛc. mit diesen Lehenstucken, Schloß Ehrenstein, Hoff Oedtgenbach, Zehen zu Kellerßheidt, Hoff Schonenberg, und ihren zubehoer. Item 50. Oberländische Reinische Gulden, Mangelts zu Bonn, gnedslich belehendt, in massen Bertram von Nesselraedt ihr der wittiben vatter, folgends Wilhelm Herr zur Rennenberg ihr eheman; letzlich Johan Frentz ihr sohn, die von uns, und von der Ertzstifft Cöllen empfangen und getragen, und nunmehr uff obged. wittib ererbt und gefallen seit [ubi hic Syndice Ius Longobardicum? Item auch solch Lehen und Mangelt getreulich zu verdienen und zu vermannen, auch so dick das nötig und sich gebürt, zu empfangen; als er obged. Rutger von der Horst, im nahmen wie obged. (nempe Annæ) das alles leiblich gelobt, und zu GOtt und seinem Evangelio geschworen ꝛc. Anno 1562.

Itaque feuda hæc omnia a familia Ehrenstein, ex imperii Hastiludiis celebri, ad Oetgenbach, Nesselraedt, inde ad Annam Nesselraedt deinde Rennenberg, patrem & filium [& forte etiam ad Frantzen von Loe, alterius matrimonii filium; ut ex subsequenti Extractu videtur colligi] porro iterum ad eandem Annam ambulavit, tandem tamen fœminis, aut fœminarum liberis procuratoribus iterum quatuor fratribus Nesselradt venditur; qui tamen juxta jura feudalia scripta, nisi obstitisset notoria consvetudo Curiæ Coloniensis, exclusis Extraneis a familia possessoribus, succedere debuissent, ut expressum instrumentum novissimæ venditionis indicat, his pene verbis.

Wir Sophia geborne von Nesselraedt, nachgelassene Wittib, weilandt Frantzen von Loe ꝛc. und Margret, geborne von der Horst, fort wir Arnoldt, Wachtendunck, vormunder ꝛc. verkaufft haben eigenthumblich, erblich und ewig, den Edlen und Ehrenvesten, Henrich, Wilhelm, Bertram und Adolffen von Nesselraedt Gebrüdere zu Herten zum Steine und Raede, als dem nahmen und stammen, dae nachfolgende hauß, gutter und stucken herkommen. Ihren erben, und einem helder diß brieffs, mit ihrem willen, das Hauß und Herrlichkeit zu Ehrenstein ꝛc. Anno 1592. 14. Martii.

Ubi notandum hanc venditionem esse decreto Principis in omnibus clausulis confirmatam, ad transfixum &c.

280. Potestas etiam vendendi pro libitu feuda Coloniensia, salva honesta Domini feudi agnitione; & ad quoscunque tam hæredes, quam successores instar allodialium, transferendi, elucet ex docu-

Grachthoff. mento venditionis des Grachthoff, prope Telbiacum hoc fere verborum contextu; &c.

Ich Richardt von Meraedt gnandt Hoffalytz ꝛc. daß ich freywillig und offenbahrlich eines steden, festen, ewigen unwiderruflichen, immerwehrenden und in allen geistlichen und weltlichen gerichten / und rechten kräfftigsten, und bestendigsten kauffs, verkauffen und verlassen haben, verkauffen und verlassen nachmahlen hiemit, den ehrenvesten und frommen Wilhelmen Hauß zu Conradsheim ꝛc, und Anna von Bernsaw [ubi notandum in emptione fœminam concurrere] die auch also vor sich und ihre (utriusque) erben, wider mich Richhart, und meine Vorkinder, so ich von Marien Hochkirchen sehligen gezilt, geborne Manbaren [ubi notandum feudum transisse in prioris matrimonii liberos solos; posterioris vero, nihil juris in eo habuisse [stetigen Erbkauff ꝛc. meine Hoffstadt, so dieser zeit ungebaut gewesen, sampt allen Lendereien, so ich zu Fussenich ꝛc. gelegen, der Grachthoff gnandt, hab: und ist ein Lehengutt an Ertzbischoff zu Cöllen ꝛc. verkaufft hab, vor viertehalb tausend Goltgulden. Item clausulæ allodialibus similes &c. Darumb so haben ich undenbenender Richardt, obgedachtem Keuffern, ihren erben, obged. Hoff mit obgestimbten ardlandt, und alle des hoffs gerechtigkeit, zugehörungen, forthin und ewig einhaben, besitzen, nutzen, und niessen, darmit handelen, schaffen thuen und lassen nach ihrem willen und wolgefallen, unverhindert mein und meiner erben, und sonst menniglichen.

Hæc confirmantur ab ipso Domino, dieweil solcher verkauffter Hoff von ihrer Churf. Gnaden zu Lehen ruret, dieselbe solchen kauff gnedlichs bewilligten, den kauffer mit dem hoff belehnen, und das alles zugezeuge der wahrheit, bevor ihren siegel an diesen brieff hangen wollen, welches wir Adolph Ertzbischoff und Churfürst obgedacht also um bitt willen, auch den unmundigen kinderen, als oben stehet, zu gueten, bewilliget, und unseren siegel an diesen brieff des zu gezeugnuß, wissentlich gehangen haben, Anno 1558. Profesto omnium Sanctorum.

Ubi iterum notandum, ut ex sequenti numero 391. ex transportatione de Anno 1554. 23. Septembris constat, emptionem diu ante fuisse factam, & nullam aliam difficultatem, quam quod In-

vestituræ

vestituræ renovatio diu fuit majoribus omissa, motam, eam vero ex gratia remissam esse, superfuisse.

Quam autem exigua ista sit gratia, remittere moram a defuncto commissam, sæpius dictum fuit, 281
g. in c. 1. §. *præterea quæ sit prima clausa benef. amit.* uti nec Domini successor hanc sententiam movere habet, Vultejus *consil.* 46. *num.* 282. *vol.* 4.

Eadem facultas & facilitas transmissionis Feudorum Coloniensium de familia in familiam, proba- 282.
tur porro duabus Investituris molæ cujusdam feudalis in Geich, quæ spatio unius ann nec dum Müll zu
transacto, tres diversæ familiæ possessores habuit, nempe Wilhelmen Proff von Gottingen, Geich.
Maaß von Steinbach und Johan Holtzen von Zulpe, ut patet ex data Investiturarum sub. n. 383. & 384. quæ ex Krumbstab Cent. 2. n. 383. & 384. in usum posteritatis Typis publicato, peti possunt, quo 283.
brevitatis gratia sit remissio &c. Godenaw

Feudi Godenaw supra nonnunquam mentio habita fuit: Ut autem plena cognitio, tam ex iis, quæ ad acta sunt exhibita, quam restitutione contra impedimenta præmissa, exhibendis innotescat, hoc ex investitura, inprimis Anno 1366. facta manifestum evadit, Hermannum de Godenaw, vendidisse illud Castrum sororio suo Philippo Scherffgen, retenta in eo hypotheca 1100. marcarum Coloniensis pagamenti, usq; ad reluctionem; nulla habita mentione consensus Domini feudi, eundemque idem feudum reluisse sub hac fere verborum serie.

Nos Engelbertus Dei gratia, S. Colon. Eccles. Archiepiscop. notum esse volumus, quod Hermannus de Godenaw nobis supportavit bona infra scripta, videlicet Castrum dictum Godenaw, quæ idem Hermannus a nobis & Ecclesia nostra Coloniensi titulo feudi Castrensis nostri in Ahr tenuit, ipseque Hermannus &c. renunciavit & effusticavit, ore, manu, calamo; pure, simpliciter, & de plano; nobis supplicans instanter, ut bona prædicta Philippo dicto Schersgen, Scabino nostro Coloniensi ejus sororio, in feudum Castrense in Ahr concedere dignaremur, quibus supportatione & renunciatione, per dictum Hermannum sic factis, nos a fidelibus nostris infra scriptis requisivimus, an prædictus Hermannus adeo plene & sufficienter dictis bonis renunciasset, quod ipsum exhæredare; & præfatum Schersgen hæreditare, & investire possemus, de eodem [ubi notanda ceremonia priscorum, de qua ante monuimus] qui super hoc, inter se deliberatione prehabita, nobis responderunt, quod sic &c. Unde nos pie procedere volentes, præfato Philippo Schersgen concessimus & concedimus per præsentes, ipsumque de iisdem bonis, præstito nobis fidelitatis Juramento, investivimus tenore præsentium &c. Coloniæ. Anno 1566. post Matth. His consonat Documentum ad acta sub n. 94. exhibitum his formalibus.

Ich Herman von Godenaw und Helena meine eheliche haußfrau, thuen kundt, also als ich Herman vurß: verkaufft han / vor mich und meine erben, Philips Schersgen zu Cöllen, meinem schwageren und Leißgen seinem ehelichen weib, die Burg Godenaw ꝛc. Item clausulæ luitiones, hypothecæ cum clausula successionis ab intestato & per nuptias. Und wan nur zur zeit, ein wißlich heilig geraembt ist, tuschen sohnen, Herren Godderts Burggreffen, Herren Drachenfelts, und dochter des vorgnt. wilne Philips und Leißgen meiner Süster, als die heyrathsbriff darauf gemacht, das ausweissen ꝛc. Und wir Herman und Helena eheleut vorß verziehen auch vor uns, unsere erben, uff die Burg Godenaw, und ihre zubehoer, und uff die Gutter zu Merlo, und zum Girßberg vurß ꝛc. Also doch ob sach were, daß die kinder, wilne Philips und Leißgen meine schwester vurß: ohne leibsgeburdt von ihm geschaffen, sturben, [nota de masculis nulla fit mentio] daß alsdan wir Herman und Helenen meinen weib, und unsere erben behalten sie, alles des rechten, das wir an dem erst erffnuß han, oder erst erfen mögte, wie inhalt des instruments und heilig brieffs die tuschen Philips Schersgen und Leißgen seine ehelichen weib, ehelichen Suster mein Hermans vurß: und mir Herman vorged. geordnet und gemacht sein ꝛc.

Hoc Feudum per fœmineam successionem ad Gerhardum Bell devolutum, per eundem iterum venditum fuit Godefrido Burggravio in Drachenfelts, Adelheidi ejus conjugi pro 4000. aureis, de quo extat, & ostendi potest Instrumentum die Anno 1042. ipso die *S. Servatii* hac serie.

Wir Gerhadt von Beel, sohn Herren Evars Vogten zu Beel: thuen kundt ꝛc. den frommen leuten, Herren Godderten Burggraffen zu Drachen-felts, und fraw Aleithen seiner ehelicher frauen, die vor sich und ihre erben, rechts und bescheidens kauffs, wider uns vergolden hat, uns hauß zu Godenaw, als um einer recht bescheidene summa gelts, mit nahmen vier tausend gulden ꝛc. Anno 1402. 13. Martii &c.

Et quia jamdudum ex actis & n. 47. in Krumbstab 43. satis constat hoc feudum per quandam Apolloniam; sororem Nicolai Drachenfelts ad familiam Wallpott, devolutum esse, prout illi per laudum Archiepiscopi Trevirensis adjudicatum fuisse, ex dicto instrumento apparet (ibi) Wir Johan von Gottes Gnaden, Ertzbischoffen zu Trier, ꝛc. Nachdem unser lieber getreuer Otto Walpott zu Bassenheim, als kläger eins, und Clauß Herr zu Drachenfelts, und zu Obruck Ritter, als antworter anderen theils, und ihr spenne und Missel vor uns, und unsere Räthen, zu rechtlicher außtragt kommen sein, ꝛc. sententia arbitralis sic habet.

Sintemahl Apollonia von Drachenfelts, Cloesen von Drachenfelts, Ritters, eheliche leibliche Schwester, und ihres anerstorbenen vatterlichen Erbs, und Anfals, eine unverzeigne Tochter

 ist

ist, daß der derselbe von Drachenfelts, als vor sich selbst pflichtig sein solle, der benandter seiner Schwester Theilung zu thuen, alle dasjenige, das ihre am vätterlichen mütterlichen Erbtheil und Anfall, und darzu sie geboren ist, von rechtswegen und Landtsgewohnheit zu ihrem Erbtheil billig gebuiren sol Anno 1481. &c.

Hinc patet, feudum haud dubie esse promiscuum, & successionem etiam ejus in fœminis usitatam, quod autem Walpott, altera progenies, sine ulla difficultate florentibus adhuc agnatis, familia Drachenfels per Dominum feudi Anno 1512. sit investitus, elucet ex tenore investituræ, quam Syndicus negare nequit (nisi confundi voluerit) cujus copiæ extant in actis n. 48. & 49. & Krumbstab centuria 1. n. 24. & 25.

Wir Philips von Gottes Gnaden, der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff, thuen kundt und bekennen, daß wir unseren lieben getreuen, Johan Walpotten, mit dem Hauß Godenaw, und Burglehen zu Aldenahr mit der Kirchen Gifft, Zehend, in aller massen, solch vorß: Lehen von uns und unserem Ertzstifft zu Lehen ruren, und herbracht sein, gnedtlich belehent haben, und belehen ubermitz diesen unseren Brieff, und haben auch daruff von gemeltem Johan gewohnliche Huldung und aide empfangen, solche Lehen getreulich zu bedienen und zu vermannen, &c. Geben und belehendt zum Bruell, am Donnerstag Conversionis Pauli 1512.

Quod autem familia Drachenfelts illo tempore, quando Godenaw ad familiam Wallpott transierit, in esse & vigore fuerit, patet ex publicis monumentis in templo Abbatiæ Heisterbach, ubi Henricus Drachenfelts, Anno primum 1530. sepultus legitur. Item quod Anno 1519. adhuc duo fratres Wernerus & Henricus superfuerint, & cum Domino de Meilendunck divisionem celebraverint, patet ex actis in Extractu divisionis sub num. 377.

Ex quibus omnibus clarum est, quam plene & plane libellus Vasallorum ab articulo 24. usque ad 37. inclusive sit probatus, & contra, quam temere Syndicus in suo 19. deductionali asserere ausus fuit, Masculos de Feudo Godenaw continuo fur und fur (als viel immer Nachrichtung dieserhalb vorhanden) successisse, quandoquidem jam sit probatum, illud à familia Godenaw ad Scherffgen: inde, Beel, deinde Drachenfelts, & denique Wallpott obambulasse, quæ omnia, omni timore seposito, in responsionibus à Syndico sunt negata. Unum tamen errorem, licet ad rem, de qua nunc agitur, non pertinentem animadverto, nempe quod art. 34. Uxor Ioannis
284. Drachenfels indigitetur, Margaretha von Wulckenburg, quæ tamen filia, Wilhelmi de Wifflighoven & N. Alffter conjugum fuit, non Wulckenburg. Drachenfelts Burggraviatus Archiepiscopalis, una ex quatuor columnis Diœcesis, nomen familiæ dedisse, obscurum non est: Et quod omnibus, quæ de istius feudi origine circumferuntur, non credam: facit quod istius familiæ equites ante 424. annos tam fuisse celebres, ut Hastiludiis Imperialibus admodum frequenter interfuerint, deprehendam: Nam decimo tertio torneamento, nempe anno 1209. interfuere duo; Contradus & Wilhelmus Drachfelts, de inde Hastiludio 14. 17. 18. 21. 26. ad minimum nonnullos se præsentasse, testis & locupletissimus Munsterus *in supra allegato lib. 5. cap. 413. &c.*

Drachenfelts.

Quare mihi fit verisimile, Arcem istam proprium familiæ patrimonium fuisse, & inter feuda oblata, non data, nec reservativa, numerandum esse.

Syndicus Archiepiscopalis) qui articulos libelli plerosque omnes prætextu ignorantiæ facti alieni,
285. negat; sed contra in deductionalibus suam scientiam venditat, ac prodit; reipsa dicere vult, Dominos de familia Drachenfelts, Castrum illud non tenuisse in feudum, sed primo Dominum de Meilendunck, & quidem demum anno 1550. 12. Maji investitum esse, innuit, quod, quam non sit verum, ex dicendis apparebit.

Nam inprimis ex actis, & extractu divisionis sub n. 377. liquet & alias, ex pactis dotalibus, latius probari posset, Dominum Theodoricum de Meilendunck, viventibus adhuc duobus fratribus, tertiam partem; suo socero defuncto competentem, ex divisione accepisse: solo titulo dominii, der Herzlichkeit, seniori fratri Henrico, ex pacto speciali relicto. Quo, anno 1530. tertia Maji defuncto, ipsum Theodoricum in reliquas quotas successisse, dubium esse nequit, prout & arma stemmatis, ut proximior novissime defunctorum, hæres assumpsit, ac cum suis divaricavit, prout ubique ita visuntur.

286. Quod autem investitura per Syndicum allegata & sub n. 375. lit. L. ad acta data, non fuerit omnium prima, convincitur ex actis sub n. 376. quando idem Dominus aut certe parens ejusdem nominis, tanquam Vasallus ad causam feudalem decidendam Anno 1540. erga 8. Februarii, Bonnam ad Cancellariam evocatus, invenitur, in verbis, darum wir dich bey deinen Lehenpflichten, damit du uns verwandt, hiemit ernstlich erforderen, du wollest uff denselben gewißlichen Montag, und mahlstatt, bey uns oder bey unseren Hoffrichteren und anderen männeren unsers Stiffts, zu gleicher massen beschrieben, erscheinen (cum comminatione) dan du hast abzunehmen, wan du zu solchem gerichtlichen Montag nicht erscheinest, solte daraus bey den Mannen mangel entstehen, und die Partheien an ihren Rechten verzuglich uffgehalten; das wird uns auch verursachen, dich, wie sich gebürdt, in die mankosten erkleren und verdammen zu lassen &c. Poppelstorff am 20. Decembris, Anno 1540.

Quid vero mysterii lateat, quod Syndicus primam investituram ista citatione antiquiorem allegare

gare omiserit, mihique referenti, tum temporis Milendunckano ministro (uti Clarissimus Consultissimusque Licentiatus Kloutt, Archivo Præfectus non negabit) illam ac insuper etiam omnium primam postulanti tenuerit, ego conjicere nescio, certe ista denegatio non tantum juribus, sed etiam oblationi Sereniss. Principis in Dieta Bonnensi factæ, obviat, quando per hoc, quod specialem offerendo, se à generali editione omnium excusare voluit, ut patet ex actis in Churf. erklärung. An. 1627. 16. Jun. sub. n. 373. lit. A. notata, sic habent verba oblationis.

Dazu sie dan umb so viel weniger ursachen gewesen, weil Ihro Churfürstl. Durchl. ihre nit zu wider sein lassen, wan einer oder ander Lehenman, in particulari zu seiner nottursst und an solchen stücken, so er selbst nit hatte, abgehen mögte, solches bona fide aus dem Archivo folgen zu lassen, damit ermelte lehenleuth, aller billigkeit nach, sich contentiren lassen sollen, hactenus Sereniss. Princeps Elector.

Sed esto quicquid velit, certe sex illas investituras Dominis de Meilendunck factas, & ad acta sub n. 375. literis K. L. M. N. O. P. notatas, non ex gratia singulari, ut Syndicus d. art. 17. intelligi vult) processisse, inde conficitur, quod bona ista 20. vel 30. annis, ante ipsam Investituram supra allegata divisione teste, Milendunckiani possederint. Dicat itaque Syndicus, quæ potuerit esse gratia, si quis de proprio vel uxoris patrimonio allodiali, cum onere aperturæ investiatur? si Filius, Nepos, Pronepos: Patri, Avo, Proavo, Abavo succedat, vel idem à diversis sibi succedentibus Dominis secundo vel tertio investiatur?

Sed de ista licentia, quam sibi Cancellaria in concipiendis Investituris usurpat, supra satis quæsitum est, & ex Zasio & aliis doctum fuit, verba illa assentatoria complementi & gratiæ in feudis nihil operari, *Adde* Bald. *in l. Titia §. Lucius* Titia *ff. de legatis secundo & in l. si pater dotem C. de dotis promiss. n. 8. Idem* Bald. *in l. idemque §. cum quidam n. 1. ff. mandati.* 287.

De consuetudine dotandi filias (in quo puncto sub deductionali 18. sibi tantopere placet Syndicus) posset diversis exemplis satisfieri, si ad rem multum faceret; unde uno atque altero contentus transeo, &c. 288.

Wir Emund von Gymmenich und Robert gebrüdere, thuen kundt, daß wir gentzlich gesäst sein mit Henrissen dem Burggraffen zu Drachenfels, von all solcher forderung, so unser Vatter hatte, an den vorged. Burggraffen, als von wegen seiner Mutter, wegen die von Drachenfelß geboren was, und all solchen Heyraths pfenning als der mit globt was, geben &c. Catharinæ, Ann. 1362

Aliud etiam hoc loco tacitus præterire non possum, quod feudum hoc Drachenfeltß, sub expresso pacto sit oblatum, ut Archiepiscopus Vasallum non tantum fideliter defendere; verum etiam dictam arcem de comeatu, & omnibus necessariis ante petitionem aperturæ, instruere teneatur, hac verborum serie:

Und nachdem besagtes Schloß Drachenfelß, unser und unser kirchen zu Cöllen verbundlich und offenhauß ist, als wir, unser nachkommen, und Stifft, die offnung alldar haben, eb es dan geschiel, daß wir desselben schloß und herrlichkeit wider unsere feind zu thun hätten, so mugen wir uns, unser freundt, die wir also darschicken werden, und alsdan daraus, und ein behelffen, und soll ged. N. N. und seine erben, uns und unser freund, die wir also schicken, zu dem schloß empfangen einlassen, wan, und so dick sie darum ersucht werden, auszuziehen, wieder einzukommen und uns zu behelffen, von demselben schloß und herrligkeit, zu aller unseren nöth, und feinden, des uns vorerwidderter N. und seine Erben nicht weigeren, sondern darzu mit der macht helffen, deren hilff wir Heuptherr sein, und ihren schaden steuren sollen, und das wir und unser nachkommen die offnung zu unser noth und feind also zu thun hetten, und uns von dem obgedachtem schloß, als obstehet, behelffen wollen, so sollen wir zuvorn, das schloß mit proviandt und anderen nottürfftigen dingen bestellen, also das mehrged. N. und seine erben, deshalben gebrechs in vorss: burg kein schade, noch verhindernus geschehe. Wir sollen auch gemelten N. und seine Erben verschreibung thuen, wannehr der krieg, und sachen, warum sie uns zu der vorss: burg genohmen und zugelassen haben, gestilt, und niedergeschlagen were, daß wir obged N. und seine erben obged. schloß, alsdan von stundt, wieder überlieberen, und dannen trocken, und sie das friedlich besitzen lassen, als sie vorhin gethan haben, bausssen ihren schaden und hindernaß &c. Wir und unsere nachkomling sollen auch den vorged. N. und seine erben, verthedigen, beschirmen, und innen zu ihren rechten, so dick des vonnöthen, beystendig sein, und dasselbig, was vorgewandt, nicht lassen, um das so geschehen ist, oder hernachmahls geschehen mag, sonder arge list. Dessen zu urkundt haben wir unseren siegel hierahn thun hängen, geben und belehnt. Similem formam refert Sand. *tit. 1. cap. 1. n. 31. pag. 42.*

In qua quidem investituræ forma, quædam singularia continentur, quæ certe illam per Syndicum Metropoliticum jactitatam gratiam vel clementiam non redolent. Sed hoc loco singulariter notandum in feudo reddibili, ein offen hauß, non deberi, præter aperturam alia servitia Rosental *cap. 2. concl. 78 n. 4. post* Tiber. Decian. *consil. 58. n. 40. & seqq. Vol. 2.* quod singulariter possessoribus notandum.

Quo loco tamen è diverso notandum, quod, cum alias cæteri Vasali in tempore necessitatis, Dominum pro defensione, cum præsidio admittere teneantur, ita tamen, ut ipse Vasallus non ejiciatur; 289.

tur; attamen in hac investitura. Vasallus totam domum Domino relinquere, obligatur, quod est contra jura, quæ allegat Dn. Rosental. *cap.* 8. *concl.* 2. *n.* 7. & 8. *litteris G. & H.* Bald. *in c.* 1. §. *quid ergo*, *n.* 3. *tit. de investitur. de re aliena facta* §. *in authentica*, *nunc si hæres*, *n.* 1. *C. de litigiosis.* Præpositus & Afflict. *d.* §. *quid ergo.*

Deinde indemnitas Vasalli sæpe promissa, nunquam servata & præstita est, nec unquam castrum de necessarjis satis provisum creditur, quæ tamen provisio juxta pacta procedere, & præmitti deberet, quod jam nostra memoria bis contigisse, docent monimenta in Archivo Meilenbunck asservata, & circa Funckium ejusque viduam ante 40. annos practicata, & nuper iterum repetita, quando ob defectum talium provisionum sæpe postulatarum, arx à Suecis occupata, & tandem ab ipso Principe diruta fuit.

Non enim tenentur Vasalli suis sumptibus arces munire & defendere, sed sufficit, si non confidant, se fore sufficientes, id Domino denunciare, ut is custodiam sufficientem mittat, ac etiam muniat, nam ad hoc non tenetur Vasallus, magis, quam quilibet de regno vel Republica, Afflict. *in d.* §. *quid ergò n.* 12. Cravetta *consil.* 933. *n.* 17. & *seq.*

291. Imo Dominus tunc tenetur gratis ad restitutionem & recuperationem amissi feudi. Mozzius *de naturalibus feudorum n.* 27. Cæpolla *de servitut. urbanor. præd. cap.* 39. *de solo seu area n.* 9. Capyc. *de investitura cap. feudorum custodia* §. & *si Dominus.* Rosenthal. *d. cap.* 8. *concl.* 2. *in fin.* & *cap.* 12. *n.* 116. *ubi dicit Dominum ad resarciendum damnum coram Paribus Curiæ compelli posse.*

Quamdiu vero sub Ernesto felicis recordationis, arx Drachenfels detenta, & quam ægre & sero restituta sit, apparet ex conceptis tunc temporis supplicationibus & Recessibus, alibi repertis, &, si opus fuerit, producendis.

Ut taceam de promissa defensione parum impleta, quando subditi Dominii Drachenfeltz, per expandationes & incarcerationes ad servitia & custodiam Castro Drachenfeltz, debitam, ad aliud & quidem peregrinum, quodque ab illo castro nullam dependentiam habet, trahi fuerint, quod jure constat, non posse. Guido Papæ *decisione* 9. *versic. nec enim*, & *post illum* Ferretus *in addition.* Berlichius *lib.* 2. *concl.* 64. *n.* 18.

Et, ne quis sequestrationem, vel potius violentam occupationem istius castri anno 1493. quasi aliquo juris colore factam, tacitis cogitationibus objiciat, in contrarium subsecutam pacificationem pro purgatione subinsero, quæ sic habet:

Wir Chorbischoff und Capitel der Thumbkirchen zu Cöllen, thuen kundt und bekennen, so als zwischen loblicher gedechtnus, weiland dem Hochwürdigsten, Hochgebornen Fürsten und Herrn, Herrn Servian Ertzbischoff zu Cöllen Churf. S. Gn. Thumbcapitul und Stiffts eins ꝛc. und Johan von Drachenfeltz, seine Bruder, hülffere, und Helffershülffere, andertheils, vhede und unwillen des schloß Drachenfelts, und der Pfandtschafft des schloß und Ampts Walckenburg, eine zeithero gewest, und sich gehalten haben, derhalben unser gstr. Herr sehligen, einen gütlichen Tag zu Cöllen in dero Prediger Closter, uff dero 11000. Jumfferen abendt negst gelieten versetzt, und gestimbt gehabt, und so dan S. Fürstl. Gn. in zeit des gutlichen tags, nahe dem willen des Allmechtigen Gottes, von diesem erdreich verschieden, und der tag der handlung nit fortgang genohmen, haben Graven, Edelman, Ritterschafft, und Stätte, freundt, umb weiter kost, schaden und unwillen zu verhüten, und mit obged. Johan geschlicht und vertragen, inmassen hernach beschrieben folgt ꝛc. Sollen und wollen wir Thumcapitul Johannen Drachenfelts, binnen den negst zukommenden monat vor allen sein verlitten schaden geben, dausend bescheidene goltgl. die welche man unterstahn soll, unter den steden des Stiffts Collen uffzubringen, oder wie man die sonsten am besten uff oder beybringen mag, und sollen wir Johan von Drachenfelts, an stund zu dem schloß Drachenfeltz, und zu der Pfandschafft Wulckenburg kommen, und einsetzen lassen, uff huldung, aid, und globte, uns, einem Thumcapitul und nachmahls einem zukünfftigen Herrn und nachkommen darin zu thun, wie Johans sehl. Vatter vor und sein bruder hernach nahe gethan haben, und dessen sein gewohnliche Reversallbrieff zu geben. Item sollen wir mit sampt Edelman, Ritterschafft, und Stede freunde, des Ertzstiffts, an dem zukunfftigen Herrn allen fleiß ankehren, und beden, daß Henrich von Drachenfeltz, des Stiffts Cöllen wider gebrauchen, und zu gnaden genohmen möge werden. Item sollen wir zwischen diß, und erwehlung des zukünfftigen Herren, Henrichen von Drachenfelts geleidt geben, von allen den ihren wir ungefehrlich mugig und mechtig sein ꝛc. Item hergegen soll Johan von Drachenfelts und seine zustende, alle gefangen, so sie noch gefenglich in ihren henden haben, anstandt, sonder entgeltnus, quit und ledig geben, und lassen. Item soll Johan verziehen uff alle ungehauen brandtschatz, außgescheiden all solche hernisch postulatus gulden, ihme vor diesem vertragen und entscheiden, von etzlichen zu geben und zu lieberen zugesagt sein sollen, und sonsten nit weiters und hiemit solle die vhede, so Johan von Drachenfelts bißhero mit seinen Hülfferen und Hülffershülfferen gegen den Stifft Collen gehabt und gefuhrt, **gantz außgesonnet und geschlicht sein** / und die tausend Goltgülden obged Johan bezalt und vergnügt, und er in das schloß Drachenfelts, und in das schloß Wulckenburg pfandtsgeweiß, nach laut der Hauptverschreibungen, wie vor, eingesatzt und zugelassen ist, soll alsdan Thumcapitul verschafften Johannen von Drachenfelts, und seinen zustenderen, ein gemein Sönbrieff gegeben soll werden, damit alsdan

diese

diese unsere verschreibung thodt und machtloß und Johan vorß: wieder zu unsen, und unsers Thumcapituls henden stellen, und lieberen soll, sonder verzug, eintragt, und widerrede, alle argelist und geferhde, hiebin gäntzlich ausgescheiden, und des zu urkundt der warheit, haben wir Churbischoff und Capitul unser kirchen siegel, gnt. ad causas, an diesen brieff gehangen. Gegeben in dem jahr unsers HErren 1508. uff sontag nahe der 11000. Jungfferen Tag.

Hujus exempli originale, redditum fuit, uti probari potest per attestationem cujusdam Joannis Valentini Registratoris, sed extat adhuc sigillata commissio restituendæ utriusque arcis Drachenfelts und Wulckenburg, data Vincentio de Schwanenberg Equiti aurato, ac Curiæ Præfecto, ad quæstores Henricum de Wede & N. Meckenheim ejusdem datæ.

Ex quibus obiter notandum, quod quamvis utrumque dominium Drachenfelts & Wolckenburg, ab anno 1493. usque 1508. per Archiepiscopum, prætextu Nicolai à Drachenfelts, à fratre istius Joannis, Henrico, occisi, fuerit occupatum; nullum tamen id temporis inventum, qui ad ista dominia, præter fratres dicti Henrici, quicquam prætenderet, qui tamen fratres à tali facto alieni fuerunt. Iste vero Henricus innuptus sine liberis, Anno demum 1530. initio Maji, teste sepultura in Heisterbach, defunctus est.

Quia vero juris est certissimi, ob simplex, in rixa commissum homicidium [maxime ubi subest justa proprii corporis defensio] Vasallum non potuisse feudo privari, nec publicatione bonorum puniri, per *authenticam, Bona damnatorum C. de bon. damnat. sublat.* Rosent. c. 10. *concl. 36. in princ.* qualis dici possit gratia, quod prætextu unius, de sex fratribus homicidii, omnes liberi sedecim annorum fructibus suorum bonorum sint privati, sed insuper nihilominus iste Reus contra solennem transactionem 1600. aureis sit mulctatus, judicet æquus arbiter.

Unde Joanni à Drachenfelts, reliquisque fratribus applicandum venit, quod dicit textus feudalis *in c. 1. §. si vero de milite Vasallo qui contumax est &c.* quod juste potuerint Dominum Archiepiscopum, propter occupatum 16. annis castrum Drachenfelts, deprædari, *prout* Bald. Præpos. Laudens. &c. Schenck *in d. §. si vero & plures à* Dn Rosental. c. 10. *concl. 26. gl. rr. allegati*, illum textum intellexerunt, quasi consuetudo istam potestatem dederit, in casum quo læsus justitiam nullo modo consequi potuerit. Offensus enim Vasallus à jure Vasallagii eximitur Domini offendentis & ad superiorem defertur. Laurent. Sylvan. *de recognit. quæst. 32. n. 2. 3.* Rosent. cap. 11. *concl. 21. gl. a.*

Deinde benevoli lectoris judicio relinquetur, an supra allegata verba Johan von Drachenfelts anstund zu dem schloß Drachenfelts, und zu der pfandtschafft des schloß Wulckenburg kommen und ensetzen lassen, uff huldung, aide und globt, uns, einem Thumbcapitul, und naemahls eines zukunfftigen Herrn, seinen Nachkommen davon zu thuen, wie Johans sehliger Vatter vor und sein bruder Henrich nahe gethan haben, und deß sein gewonliche Reversal brief zu geben ꝛc. possint aliter quam de feudali qualitate intelligi, præsertim, quando Theodoricus de Meilendunck etiam Anno 1520. superstite supra memorato Henrico Affine suo, ad servitia militaria conscriptus reperitur ab Hermanno Archiepiscopo Colon Principe Electore, hac serie.

Lieber getreuer, wiewol wir dich jüngst in unser vhede beschreiben lassen, so bist du doch außblieben, auch nicht geschickt. Nun fordert unser nottufft zu unser und unsers Stiffts hefftig anleigen ein mercklich gezeug zu haben, begehren darum dich ernstlich erfordetend, du wollest uff montag nach des heiligen creutz exaltationis abend, uffs starckst dich werben mags, in harnisch gerust, nochmal in unser fürderung zum Bruell erscheinen, uff unser selbst, persohn, und bescheidt zu warten und nit ausbleiben, das wollen wir uns zu dir nachmals gentzlich verlassen, und gnedig erkennen. Geben zu Poppelsdorff, am sontag nach Egidii, An. 1520. unserem lieben getreuen Diederich von Meilendunck.

Concludendo itaque si verum est id, quod Syndicus innuere velle videtur, Drachenfelts omnium primo sub Domino Theodorico de Meilendunck ex allodiali feudum factum, quis credat ea intentione fuisse offerentem, quod filias ex se natas, à Domino excludi voluerit? sed de his supra plus satis, nam hoc loco de filiarum successione sola est quæstio.

Maxime cum hactenus priusquam moderna Cancellaria fontem hunc, hucusque limpidum, singulari consilio turbasset, nulli Diœcesano in mentem venit, futurum, ut curvus baculus, se in hastam erigeret, & fœminas cum colo ab adytis feudorum arceret, ut innuit Mat. Paulus Wehenerus *in suis observatis lit. K. in verbo* Krumbstabs, ex Marnero vetere Poëta, einer Krumbstab ist gewachsen zum langen Speer.

Nam adeo etiam apud exteros divulgatum est, Coloniensia feuda esse promiscua, quod Gelrienses; fœminas ad feuda, Coloniensi Juri inscripta, procul omni dubio admittant, prout non tantum Sande *supra citato* §. 7. *attestatus est*; verum etiam in hisce actis, per investituram cujusdam areæ, olim domus, sub intersigno Gelriæ, Novesii designatæ n. 387. ad acta registratam, comprobatur, quæ sic sonat. 293. Hauß Geller in Nuß.

Wir Carll von Gottes Gnaden, Hertzog zu Geller und von Gülich ꝛc. vor unsen Secretario kommen ist, Elisabeth von Weveltghoven witwe, sehligen Johan von Reuschenberg, und hefft ubermitz ihren geboren manbar und sohn Conradt von Reuschenberg, von unsen Secretario vorgnant

ist

in statt von uns, urkundt derselben unser nachbeschriebener mannen, tot lehen empfangen, ein hauß binnen der statt Neuß, beneben den minren bruderen gelegen, Gelrer geheischen, so wie ihro desselbe von ihrem Bruder sehlig, Steffan Fell von Wiffllghoven, abngestorben, und von uns tot Cöllnischen rechten, tot lehen ruren ist, und hierab Conradt, von wegen seiner Mutter vorß: huldende aidt gethaen, und alles was ein mann von lehen, seinem Lehenherrn schuldig ist, und was zu thuen, dergleichen man uns, unseren erben und nachkomlingen allezeit thuen soll ꝛc. Anno 1535. 17. Junii.

294. Odenkirchen. Alteram columnam Archiepiscopatus Odenkirchen, uti feudum Coloniense, per manus diversarum familiarum, Humen, Nagel, Flodorff, priusquam ad modernum Boetzler pervenit, confiteri invitus Syndicus, in suis deductionalibus coactus est articulo 35 & seqq.

Et, licet per fœminas transmissiones istas factas esse, expresse fateri non velit; tamen quia ipse aliam transeundi viam, ne nominare quidem ausus est, cum tamen XI. articulis deductionalibus, sententiam suam, quam in responsionibus repressit, manifestavit, & tamen evidentia facti permanentis jam constat, illud feudum, ob defectum masculæ prolis, ad Dominum Archiepiscopum nunquam reversum, illive apertum fuisse. Consequens est, feudum illud Juris feudalis scripti generalissimis rigidisque regulis non subjacere, nec ab aliis sui similibus differre.

Interea, quam male sibi constet Syndicus, notari potest; quando in articulo d. 35. acquisitionem illius feudi Archiepiscopo Philippo: in 37. vero, eam Frederico à Sarwerden, sub anno 1398. adscribit, cum tamen duo tantum ejusdem nominis Philippi extiterint, quorum alter ducentis annis Fredericum præcesserit: alter centum circiter annis eundem subsecutus est, ad Chronologos, Chronicon Coloniense Catalogum Kratepolii me referendo. Quod, quamvis folio 177. p. 2 istum Philippum in immobilibus bonis emendis 407000. marcas argenti impendisse referat: tamen feudorum nullam facit mentionem; Sic Syndico probandi onus incumbit, & ante probationem illam impletam, non audiendus.

Quod si Archiepiscopus juxta designationem sub n. 20. ad acta datam, specificata documenta exhibuisset, res procul dubio fuisset detecta; Sed nihilominus, ut affectatæ extremo tenebræ discutiantur, Inprimis nullum est dubium, domum ac locum singularis familiæ Odenkirchen, nomen dedisse, quæ anno 1179. in publico ac undecimo Hastiludio, nomen suum celebre, teste Munstero, reddidit.

Unde & ipse Syndicus Archiepiscopalis in 37. deductionali primam investituram Gerhardo von Odenkirchen, Anno 1398. [nempe post 207. annos post mortem Philippi ab Heinßberg, tribuit, cui Arnoldus Humen, istius Gerhardi successor & gener, & quidem absque ullius gratiæ memoria, successit, testis sit copia hoc loco sub data 1441. inserta, adjunctis duarum aliarum investiturarum extractibus, ex quibus patet, Odenkirchen, Humen, Nagel, & Flodorff, esse parentes & majores moderni possessoris Boetzlar per successionem fœmineam.

Wir Diederich von Gottes Gnaden, der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff, des heiligen Römischen Reichs in Italien, Ertzcantzler, Hertzog von Westphalen, und von Engeren ꝛc. thuen kundt, dat wir Arnoldt von Hoemen Burggraffen zu Odenkirchen, lieven getrewen ihm belehnt haven, von dem schloß, freyheit, und herrlichkeit zu Odenkirchen, dat von uns und unser kirchen zu Liene gheit, darop uns Arnoldt seine hulde und aidt gethan hat, beheltlich uns, und unsen naekomlingen, und gestifft, unser offenmungen daeran, offt gesiel, dat wir des vurß: schloß und freiheit wider unser standt zu thuen betten, dat wir, offt unse freunde, wir da erschicken werden, alsdan uns darauß: und in behelffen mögen, so duck uns und dessen gestifft des not wer, deß uns Arnoldt und seine erven nit weigeren sollen, und wanne wir es alsó zu thun hatten, sollen wir dat zuvorn mit prosanden, geschütz, vestigheit, und aller ander notturfft bestellen, wir offt unse naekomlingen, und gestifft, sullen auch vor gut versicherunge thuen, so was schaden Arnoldt, off die seine daervon kregen, opzurichten, und zu bezahlen, und so bald die wieder gescheiden off niedergelagt were, alsdan sollen wir, off die jene wir daergeschickt hetten, von stund aus dem schloß ziehen, und sie das fredlich besitzen lassen, als vor baussen ihren hinder, Wir und unse naekomlinge sullen auch Arnoldt off seine erven, hier und zuforder verdadigen, beschirmen, und beystendig sein, zu ihren rechten, so dick ihn das noht wer, und das vurß nit zu lassen, und dat geschiet ist off erdacht mag werden / zu urkund haven wir unse siegel herahn thuen hangen, Gegeven in unser statt Neuß up Saderstag na S. Laurentius dage. In den jahren uns HErren duissendt vierhondert ein und viertzig.

Alterius Investituræ tenor sic extrahitur, Wir Herman von Gottes Gnaden ꝛc. thuen kundt, als das schloß freyheit und herrlichkeit Odenkirchen, unser und unser kirchen zu Cöllen verbundtlich und offenhauß ist, und von uns zu lehen gehet, so han wir unsen lieben getrewen Henrich Nagel, Burggraven zu Odenkirchen, und seine erben, mit denselben auß Gnad belehent, und darauff sein hulde, und eide empfangen in aller massen, wilne Arnold von Hummen Burggraff zu Odenkirchen, und seine voreltern / [Nota] von unser vorfahren, und uns, und unserem Stift zu lehen empfangen und getragen haben ꝛc. An. 1531.

Tertio &c. Wir Salentein ꝛc. so haben wir unseren lieben getrewen Florissen von Boetzlar Burggraffen zu Odenkirchen, und sein erben, mit dem schloß, freyheit und herrlichkeit, aus gnad belehent

lehnt ꝛc. in aller massen als etwan Wilhelm von Flodorff sein Schwegerheer (Nota, Syndice, causam successionis fœmineæ) und dessen voreltern / (nempe Flodorff, Nagel, Humen, Odenkirchen) auch Burggraven zu Odenkirchen von unseren vorfahren und Stifft zu lehen empfangen und getragen hat ꝛc. Anno 1572.

Unde frustra urget Syndicus posteriorum investiturarum Gratiæ affectatas clausulas, quod alibi monitum est, Investituras posteriores aliter à prima sonantes, per errorem, vel impressionem factas, censeri Henr. Rosental. *cap. 6 concl. 69. n. 14. & 16.*

Sed interim diligenter notandum venit, qua fide Syndicus in 37. deductionali ausus fuerit, domum, cum omnibus appertinentiis ad feudum pertinere, asseverare, cum tamen nullæ sint appertinentiæ nominatæ, nisi domus, Freyheit und Herrlichkeit, Videat Syndicus igitur, unde scriba illa hauserit verba illa, sampt allen ihren rechten und zubehoerungen, quæ in prima non inveniuntur?

Deinde porro notandum, in multis Investituris inveniri clausulas alias adjici solitas, solch lehen zu verdienen und zu vermannen, sed tota obligatio circa aperturam vel redditionem domus occupatur, atque sic opinio Dn. Rosentalii confirmatur, *quod feudo reddibili nullum aliud servitium incumbat, quam redditio* die offnung *cap. 2. concl. 78. n. 4.*

Nec juvat quicquam Syndicum, quod primam Investituram pro hæredibus feudi corporalibus das solche seine leiblehens erben alle weg nach ihm empfangen sollen, datam dicat, quod ipsum nihilominus, donec literæ proferantur, acceptatur, quia rei, de qua agitur, maxime conveniens est, sub corporalibus feudi hæredibus, intelligi, tam masculos, quam fœminas ex corpore primi acquirentis prognatos, quicquid nonnulli dissentiant, cum tam mulieres, quam viri corporaliter nascantur, non imaginative vel artificialiter, ad differentiam, tam extraneorum, quam collateralium, ut supra sub tertio Archiepiscopali fundamento late probatum ac etiam alibi dictum fuit, cui consentit Andreas Knichen *de* [illegible]*sturarum paction. p. 1 c. 3. n. 112. &* Ernest. Cothm. *consil polemico 1. n. 149. &c.*

Nam cum familia Hœmen, quæ à perantiquo castro, ad orientalem Mosæ ripam, non procul à Gravia inter Moeck & Kuich, in Geldria sita, nomen derivavit, sit satis ampla, & in multas prosapias diffusa, prout ex ea alia materna, Domini Efferen, Domini de Stolberg, nec non ultimus defunctus Dominus de Meilendunck ex ipsa domo originem trahit: non poterit negare Syndicus, translationem per successionem fœmineam contigisse, quandoquidem constet, & ex vitreis fenestris tam in Curia Meilendunck Coloniæ, quam in ipso castro evidenter appareat, tam familiam Hœmen, quam, Flodorff, inter quatuor avita insignia exhiberi, nempe Meilendunck, Scheiffart, Flodorff, Hoemen duarum enim filiarum Arnoldi Humen uti hæredum domus Odenkirchen altera nupsit Nagel; altera & quidem major natu Milendunck, qui affines hæreditatem diviserunt, de qua divisione instrumenta adhuc extant, non sine vestigiis pœnitentiæ, quod major natu minori in divisione castrum cesserit.

Præterea, cum in omnibus & singulis investituris plures & diversæ intercurrere gratiæ, possint; nihil ad rem facit allegatio Gratiæ in genere nisi etiam in specie gratiam in puncto, de quo, hoc loco, quæstio est, unice radicatam esse, demonstretur, alias à separatis perperam inferretur consequentia.

Quia autem inter Burggraviatus hujus Archiepiscopatus numeratur Alpen, convenienter Investitura antiqua & fœminea hoc loco inseri potest Copia Infeudationis dominii Honnepel ex actis Alpensibus Bronckhorst contra Newenar & Alpen & Honnepel.

Nos Wilhelmus Dei gratia, Sanctæ Coloniensis Ecclesiæ, Archiepiscopus Sacri imperii per Italiam Archicancellarius, notum facimus universis. Quod, cum nuper defuncto quondam Frederico de Honnepel, milite fideli nostro, castrum ipsius Honnepel à nobis & Ecclesia nostra Coloniensi, jure seu titulo feudali dependens, fuerit ad Beatricem de Honnepel, uxorem Henrici de Alpen, sororem dicti quondam Frederici, tanquam ad ipsius proximiorem hæredem, juxta continentiam literarum, per quondam Dn. Walramum Archiepiscopum Colon. prædecessorem nostrum recolendæ memoriæ, suæ & Capituli nostri Coloniensis sigillis sigillatarum, super hoc dicto quondam Frederico & ejus hæredibus traditarum, ipsaque Beatrix nobis humiliter & instanter supplicari fecerit, ut non obstante jure suo hæreditario, castri prædicti, ipsam tanquam proximiorem hæredem, ex obitu quondam Frederici fratris sui devoluto, ut præfertur, & cui ad usus Arnoldi de Alpen filii sui, deliberato animo, sponte & benevole cedere & renunciare decrevit, præfatum Arnoldum, ejus filium de antedicto castro, tanquam proximiorem hæredem, infeudare dignaremur.

Nos igitur gratiose annuentes precibus dictæ Beatricis, & considerantes grata servitia, nobis & Ecclesiæ nostræ, per dictum Arnoldum successio temporis, utiliter impendenda, ipsum de dicto castro Honnepel, cum allodio & proprietate ipsius prout à nobis & Ecclesia nostra titulo feudali dependet; præstita nobis per ipsum prius fidelitate, & homagii juramento, infeudamus; & illud sibi in feudo concessimus & concedimus per præsentes. Salvo nobis & Ecclesiæ nostræ, jure nostro, & unicuique alteri jure suo. In quorum testimonium, sigillum nostrum præsentibus est appensum. Datum & actum Brule, præsentibus Ludovico Domino de Randeraedt, consanguineo & consiliario & Joanne dicto Pief de Hairckeim Armigero fidelibus nostris anno 1357. ipso die Beatæ Agnetis.

296. Schwep-penberg. Quamvis Schweppenberg feudum, supra, incidenter, occasione exemplorum, in quibus juramenta fidelitatis in animas mulierum præstita sunt, attigerimus, tamen, quia Syndicus hoc feudum, per diversa, eaque absurda diverticula elabi conatur, plenius illud prosequendum videtur.

Itaque feudum hoc, ex certa ejusdem nominis familia, ad Schmidtberg, Kolb & Metternich, per successiones fœmineas transiisse, nemini investituras sub n. 78 79. & 80. ad acta exhibitas inspicienti, dubium esse potest; & ipse Syndicus in 66. & seqq. deductionalibus non potuit ire inficias, sed pleraque confessus est.

297. Quibus tamen clausulæ per Syndicum deductionali 67. adductæ, daß er solch Lehen bewohnen, ewig feur und flam darauff halten, dem Ertzbischoff und Ertzstifft gehorsam sein, mit dem harnisch dienen soll, non reperiuntur, sicque alleganti Syndico, fidem derogant.

Quia vero in istis investituris porro aliud feudum Castrense & Burggraviatus in Reineck, item jus Patronatus, ac decimæ Lutzenich, quæ alius quidam Joannes Hondig habuit, adjiciuntur. Hinc consuetudo transferendi feudi in diversas familias, sine ulla gratiæ memoria, & agnationis respectu seposito, confirmatur.

Confitetur itaque Syndicus deductionali 66. in fine Nicolaum Schmidberg Anno 1457. à Theodorico Archiepiscopo & articulo 68. Godhardum Kolb Anno 1482. fuisse investitos, sed ad extenuandam investituram, in qua juramentum fidelitat s in animam puellæ præstitum perhibetur, dicit filiæ mentionem, per errorem, notorium, factam, & pro excusatione, Archivi pro Hollandos factum spolium iterum, allegare non erubuit, quasi memoria tam notoriæ consuetudinis, imo & totius juris feudalis scripti, in quo Archiepiscopus se fundare nititur, in eandem captivitatem ducta sit.

Unde patet, ad quam absurda diffugia redigantur, qui Principem, alias, sua indole, non tam inclementem, ad rigoris apices & præcipitii periculum traxerunt.

Ejusdem etiam farinæ est, quod deductionali 74. ad primas investituras cujusque feudi provocat Syndicus, ubi ipse non tantum nullas, quas pro se allegat, adducit; verum etiam Vasallis ipsas ex archivo petentibus expresse denegat.

Deinde simili vanitati subjacet, quod idem Syndicus deductionali 76. generalem allegat regulam quasi Dominus feudum sua primæva natura masculinum, in præjudicium Agnatorum ad fœminas extendere non posset Non enim est dubium; id Dominum in suum præjudicium posse. Hieron.

298. Mangoaus *decis. 14. n. 23. & seq. & n. 40. Zasius par. 3. de feudis n 4.*

Quasi vero ista exceptio non esset de Jure tertii, ac Agnatorum, qui de hoc puncto nulli diem dixerunt; & quasi non sit petitio principii, ponere pro medio concludendi, hoc ipsum, quod in quæstionem venit, nempe omnia feuda hujus Diœcesis esse masculina; omnes investituras in contrarium factas, esse meras gratias, Jus Domini esse reservatum; Investituras esse erroneas &c. Bonum dormitasse Homerum; Archiepiscopum non posse præjudicare Capitulo, nec consuetudinem admittendo, nec de ea attestando & denique investituras sese referre ad superiores, de quibus nihil constat &c. ista enim plerumque sunt Aphorismata, quæ omnia vulnera Syndicus Archiepiscopalis curare conatur, contra textum in *cap. 2. x. de feudis.* Frederic. a Sande *tit. 30. v. 1. § 7. n. 78. pag. 165. & 166.*

299. Vettelhoven Non meliora sunt præsidia, quibus Syndicus suos Dominos, in feudo Vettelhoven propugnat, dum contra facti evidentiam negare non audet, feuda illa, numero, ac natura locoque diversa, ab eodem olim fonte manantia, inter tot familias, Kolb, Schmidtberg, Metternich, Weiß, successionibus fœmineis partita, imo & domum ipsam pro diversis familiis divisam; tamen conspiciendum requirit, ut in negotio tam antiquo, & ante secula cœpto, tales successiones in vim consuetudinis esse admissas, probetur, ubi ipse e contrario singulares suas gratias, quas ubique somniat non recte probavit.

Præterquam enim, quod omnia plerumque feuda in meritis vel gratia aliqua se fundant, ut supra ex Dd. deductum est, si singulæ investituræ inspeciantur, nulla in iis solida & specialis gratia deprehendi potest.

Non in prima sub n. 110. quia illa simul comprehendit, in parte pupillos, & minorennes, quorum nulla possunt præsupponi merita.

Non in secunda sub. n. 111. quæ est ejusdem anni & diei cum superiore, sed alterius personæ ac familiæ, quia radicatur in meritis in futurum præsumptis, in quibus non est determinata veritas

300. *l. venter ff. de acquir. hæreditate. l. qui bona §. cum inter ff. de damno in facto l. si putator. ff. ad l. aquiliam.* D. Thomas Aquinas *c. 1. p. 4. 14. art. 19. lib. 1. contra gentes.*

Non in tertia, sub n. 112. quæ est sequentis anni, quia ibi filius succedit patri, quæ successio sub gratiam non cadit, & tamen reperitur præfatio gratiæ meritorum in futurum speratorum, umb sonderlich getreuen diensten willen, wie wir verachten, zu unseren lieben getreuen Claesen von Schmidtberg &c. Item vor sich und seine Miterben &c. non distinguendo, cujus sexus vel meriti &c.

Non in quarta & quinta, numeris 113. & 114. quæ ista clausula carent, prout non etiam in sexta

sub n. 115. quæ familia de Weiß (quæ in Hastiludio 16. 24. 27. & 28. celebris fuisse, deprehenditur) de certis partibus feudorum Kolbiorum, sine ullo respectu agnationis, ad divisionem admittitur, aut divisio jam dudum facta confirmatur, quod certe sine dubio fieri non potuisset, nisi Archiepiscopus, ejusque Consiliarii, pro indubitato præsuppoluissent, feuda Coloniensia, ex notoria consuetudine esse promiscua.

Interea acceptatur ex art. 94. quod Syndicus confiteatur formam feudi Castrensis (ex qua forma differentia feudi Castrensis ab aliis deprehenditur, & ad certa servitia restringitur) quod est argumentum, talia Feuda ad quoscunque successores, & ad sequiorem sexum, qui illa potest implere, transmitti: ibi, daß bemelter Johan Kolb bey solcher belehnung neben gebuirender Lehenpflicht, auch versprochen und zugesagt, daß er das Burglehen beuwig halten, bewohnen, feur und flam darauff halten, als Burgmans recht und gewohnheit ist rc. *textus est in c. 104. casus in quibus fil. in poss. feud. &c.* 302.

Deinde notandum, quod in omnibus supra inductis investituris nunquam reperiatur clausula in art. 95. jactitata, cum tamen tres priores sub num. 110. 111. 112. illa de Anno 1473. quam Syndicus adducit; sint antiquiores.

Sed meminisse debuit Syndicus eorum, quæ dixerat deductionali 77. quod ex primordio tituli, posterior formatur eventus & feudi natura, nunquam mutari censetur, nisi id expresse actum sit, & ex certa scientia. Et sicut in præcedenti art. 76. dixit, Dominum non posse mutare feudum masculinum, in præjudicium Agnatorum; dicat nunc vice versa, an feudum promiscuum, jam inter plures cognatos diversarum familiarum divisum, & possessum; possit, invitis illis, cognatis, ab eodem Domino, in personam particularis occupatoris, absque expressa conventione, in præjudicium aliorum Vasallorum, in rectum & masculinum mutari? Huc facit, quod Hieron. Magonius *d. decis.* 14. *n.* 42. *& seq.* dicit, feudum sub eadem forma & conditione datum, qua prior ille habuit, non censetur concessum, quando in posteriore adest nova qualitas & de diversitate apparet &c. ubi allegat Calderin. *consil.* 21. *Item* Alexand. Decium, & *alios.* 302.

Sed salva res est, & utrumque verum esse potest, si præsupponamus id, quod supra astruximus, hodie feuda recta & masculina, non ex eo dici atque vocari, quod ad soli mares, exclusis fœminis, vocentur, sed tantum ex eo, quod primæva natura Feudis, illud nomen imposuerit, quod omnibus etiam impropriis & fœmininis feudis post mutationem remanserit. 303.

Hodie enim, ut recte expressit Christophorus Besoldus *in suo thesauro practico sub lit. E. §. 35.* Erbmanlehen a feudis hæreditariis, ac rechten Lehen, non aliter differunt, quam, quod semper debeat per masculum recognosci, fidelitas jurari, & servitia præstari, etiam ubi fœmina in eo succedit, forte per maritum, filium, aut alium &c. Rosenthal. *cap.* 12. *concl.* 14. *n.* 8. cum cæteroqui fœminea Vasalla, iis talibus, quibus feudorum capax habetur, regulariter ipsam recognitionem facere queat. *Item* Rosenthal. *c.* 6 *concl.* 31. *n.* 6. de quo est notabile exemplum in Centuria secunda n. 96. Ubi quædam Catharina Reimbach in propria persona, ob sperata ipsius servitia immediate investitur. 304.

Unde etiam quam frigidum sit argumentum, quod in deductionali 97. cum variarum familiarum successionem negare non potuit, ad illam anchoram, quasi ipsæ fœminæ in specie, in sua persona non inveniuntur investitæ, confugere cogitur Syndicus, omnibus est obvium: quasi vero hoc loco de forma investituræ magis, quam de effectu successionis & translationis feudorum, mediantibus fœminis, moveatur controversia? Nec etiam juxta 68. deductionalem, Syndico, hoc loco, sufficit, quod præter successionem, varii possint esse modi translationis Feudorum, in alias familias, citra tamen alterationem qualitatis feudalis, sit disputatio: a potentia enim ad habitum non procedit argumentum.

Quia vero successio est naturalis, & communissimus & inevitabilis modus, reliqui vero, cessionis, venditionis, cæterique sunt facti specialis, qui non præsumuntur, vel creduntur, nisi in specie probentur: Syndico incumbit specialem aliquem modum, quo feuda in alienis familiis inventa, præter viam successionis transierint, probare: Quilibet enim fundamentum suæ intentionis, & tam Reus, quam Actor probare compellitur, *l. actor* C. *de probat.* Cum enim cuilibet Vasallo constitutum sit; semel mori (*Pauli ad Hebræos* 9. *v.* 27.) si post mortem non reperiatur Dominus feudi in possessione, potius successione, quam singulari titulo, res apud tertium esse, præsumatur. 305.

Accedant duæ investituræ Emundi Metternich, sub n. 167. & 168 quibus ille de dimidia domo, & octava parte jurisdictionis ex Retractu a Cognato Kolb facto investitur, quo loco, & retractus, & tam crebræ divisiones, satis arguunt naturam feudi non esse recti & masculini, ad quam tot stirpes sunt admissæ; idque ex evidentia facti permanentis notorie apparet.

Quod de officiis hæreditariis, von den Erbembter, Erbmarschalck, Erbschenck, Erbkamer, Erbhoffmeister, a Syndico in deductionali 100. & seq. adfertur, tam in jure est erroneum, quam in facto minime probatum. Erbembter.

Nam hodie etiam mulieres, feudorum dignitatem annexam habentium, capaces esse in propatulo est, alias remittitur Syndicus ad Anglos, qui Elisabetham, non tantum reginam agnoverunt, verum

rum etiam Papissam, vel, ut illi dicere malunt, Caput Ecclesiæ Anglicanæ esse, sustinuerunt, & inter articulos fidei credi voluerunt, uti ex tractatu Sanderi, de origine schismatis Anglicani constat.

Hoc in universum dici potest, ex quatuor officiatis, qui in Chronico Coloniensi fol. 149. pro gloria Archiepiscopatus appinguntur, Lulstorff, Gusten, Goestorff, Newenahr, nullum in officio hodie successisse, cum tamen familia Lulstorff adhuc duret, nec tamen ullum ex illis Ecclesiæ esse apertum, nisi fortassis Newenahr, idque per feloniam, ut mox dicetur, de quo tamen sub Judice lis est.

Cæterum, ex actis litis Alpensis, quæ inter Comites de Bronckhorst & Newenahr, nunc Benthem vertitur, illud ex quadam Chronologia patet, quod An 1181. quidam Gerhardus Eppendorff, Advocatus Coloniensis sit dictus, & ab imperatore Frederico reputatus, An vero 1312. officium illud apud Rutgerum von Goestorff, sub titulo nobilis Advocati, Edel Vogt von Cölln fuerit, quod per quendam Gompertum ad Newennahr transierit &c.

Ne vero nimium sibi fidat, in hoc Syndicus remittitur ad supra citatum Christ. Besoldi *thesaur. practicum litera E.* Erbempter §. 26. ubi ostendit, ne quidem officia hæreditaria in aurea Caroli Quarti Bulla, certis familiis ita esse constituta, ut non etiam subinde, ad alias familias transierint, ut vice Camerariatus a familia Valckenstein ad domum hohen Zollneren: Erbdruchses a Nortenberg ad Seldeneck, nunc Walpurg, Druchseß transitum fecerit.

Quo loco importunum non erit animadvertere, officia ista hæreditaria: non a principibus viris: sed ab ipso Cæsare fluxisse, neque necessario feudalia esse, quibus est in more positum dum Comi-
308. tatum in Ducatum erigunt, officiatos quatuor pro gloria status ex Nobilioribus assignare & nominare, quemadmodum gestum est, quando Comitatus Juliacensis in Marchionatum fuit sublimatus, Diploma, quod apud Camerarium Juliacensem adservatur, hanc habet periodum.

309 Wilhelmus Comes Juliacensis creatur in Marchionem Juliacensem, Anno 1336. a Ludovico Quarto, Romanorum Imperatore, his verbis &c. Sane cum illustris Wilhelmus &c. qui cujusque progenitores hactenus usi sunt titulo honoris Comitis Juliacensis, & qui ex multis suis progenitoribus & cognatis de regali stirpe, & Principum sanguine processerit, notum esse volumus. Eum in signum sui principatus, hoc officio honorantes, & prærogativa specialis honoris, omnibus aliis nostris & Imperii Principibus præferentes, ut videlicet cum nos & successores nostros, ad Imperii Principes ac fideles alios, pro quacunque Imperii necessitate & utilitate duxerimus convocandos, seu cum pro exercendis actibus solennibus puta, infeudatione Principum vel eorum creatione, indumentis Regalibus & Imperialibus indui nos contingat, cumque successores Imperii in Oppido Aquisgranensi, in Civitate Mediolanensi, & in urbe Roma coronari debebunt: ipse vel sui hæredes, Regiæ vel Imperiali Majestati adsistere, & Sceptrum Regale vel Imperiale, pro Augustatis culminis obsequio portare; & tenere debeant &c. Ordinantur præterea Officiati hæreditarii, videlicet Strenui viri Theodoricus Schinman de Aldenhoven, pro Dapifero, Nicon de Birgel, pro Marscalco. Henricus primogenitus Henrici Pincernæ de Frotzheim, pro Pincerna, & Gerhardus de Pomerio pro Camerario. Datur quoque potestas vendendi monetam &c. Nemus etiam deß Reichßwaldt, dictum assignatur, quod incipit apud Monasterium S. Cornelii, & protenditur usque ad Castrum Moniou, cum omni jure, libertate, & honore, quibus alii Marchiones S. Imperii Principes, quicunque usi sunt hactenus, datum in Castris prope Landaw, feria 4. post assumpt. B. Mariæ Anno 1336. reg. 22. Imper.

Johannes Rex Bohemiæ & Luxenburg Comes confirmat sublimationem & Creationem illustris Domini Wilhelmi Juliacensis consanguinei sui, in Principem & Marchionem Juliacensem, nec non alias gratias & libertates, Datum Franckfort in vigilia palmarum Anno 1339.

Henricus Sanctæ Moguntinensis sedis Archiepiscopus S. Imperii per Germaniam Archicancellarius, consentit in eandem sublimationem, Datum Franckfurt in die B. Gregorii Anno 1339.

Baldewinus S. Trevirensis Ecclesiæ Archiepiscopus, Sacri Imperii, per Galliam Archi-Cancellarius confirmat sub dato eodem, vocatque Wilhelmum suum consanguineum.

Rudolphus Comes Palatinus Rheni, Dux Bavariæ S. R. Imperii Archidapifer confirmat, sub dato Franckfort feria 2. proxima, qua cantatur Judica 1339.

Ludovicus Brandenburgensis, & Lusatiæ Marchio, Comes Palatinus Rheni, Dux Bavariæ, Sacri Romani Imperii Archicancellarius, confirmat sub dato Franckfort in die Gregorii Papæ Anno 1339.

309. Rudolphus Dux Saxoniæ, Angariæ Westphaliæ, Comes in Brand. Burggravius in Magdenburg rc. S. Romani Imperii Archimarscalcus, confirmat eodem die, loco, & anno.

Sic Ducatus Gelriæ habet in primo ordine quatuor Barones, Brunckhorstium, Bergensem, Barrensem, Wissium, qui non videntur necessario dari beneficio feudi, sed competere jure hæreditario, vel a superiore, vel ab ipso Statu & Ordinibus patriæ. Sande *in tractatu præliminari qui cap. 3 n. 12 pag. 13. & in Geldriæ descriptione pag.* 457. in sæpe citatis commentariis Gelricis recenset, primos hæreditarios officiatos constitutos cum prædiis titulo feudi concessis, inter quos primum locum occupat Jacobus de Myr-

Myrlar (cujus familia adhuc in illustri familia Messendunckiorum continuatur & durat) secundum Eberhardus Wilpe, tertium Wilhelmus Bruckhausen, quartum Theodorus de Linden tenet. Hodie vero primum locum obtinet familia Ladiorum, secundum Budsberiorum, tertium Gentiorum &c. Sand: *d. tract. 2. c. 21 n. 15. & seqq.*

In monumentis & fundationibus Monasterii Canonicorum Regularium Novesiensium nominantur sub Anno 1190. quatuor officiati hæreditaria solis nominibus propriis, nullis cognominibus honorari, Henricus Dapifer, Adam Pincerna, Otto Camerarius & Pelegrinus Marschalcus, sed non multo post, nempe anno 1223. in alio documento citantur inter testes, Hermannus de Alsetere & Tiricus Dapifer de Munckhaussen, e quo loco patet Alffter, fuisse singularem istius nominis stirpem, & officium Dapiferi fuisse apud familiam Munckhaussen, & postmodum ad varias familias transmigrasse.

Sed, ad species transeundo, Turris Pincernatus prope Arweiler, juxta Syndici deductionalem 310. 102. ad differentiam Turris in Arweiler, Kolberthurn vendita est, confitente Syndico Archiepiscopali, Anno 1429. ad octennium sub pacto reluitionis, cum clausula &c. Joanni Blanckart & uxori Catharinæ (Ergo mulier qualificatur ad feudum) & eorum hæredibus, aut possessori literarum, oder Behelder des principal Brieffs. Thurn bey Ahrweiler.

Quæ clausula sola sufficit ad convincendum, feudum illud esse hæreditarium, ut supra ex Rolando a Valle *consil. 42. n. 4. & seq. &* Carolus Kirchberg *cap. 4. n. 77.* probatum est.

Quo etiam facit articulus deductionalis 105. & ibi relatum documentum venditionis, Erbkauffsbrieffs, uti supra quoque disputatum, Item confessio Syndici in art. 106. dum confitetur, feudum hoc non secus a muliere, ac viro in manus Domini refutatum esse, cum, quod non habuit, nec refutare potuisset.

Et quamvis in articulis 108. 110. 111. Syndico, alleganti infeudationes expresse zum rechten Manlehen, indigitatas esse, sine probationibus facti (quales hoc loco nullæ adferuntur) non creditur; tamen præter hoc, quod jam vidimus, vocem Manlehen, hodie a primæva Etymologia deflexisse; regeritur, quod idem Syndicus articulo 115. bene dixit, sed male applicavit, quod Investitura talis, in descendentibus præsumitur, qualis fuit in majoribus, & postquam constat, de antiquiore (ut in hac, in qua mulieres emptrices & venditrices fuisse, deprehenduntur) præsumuntur, secundum conditiones in antiquis positas, factæ.

Præsertim vero, quando posteriores Investituræ sunt duriores prioribus, tunc illæ præsumuntur extortæ, vel obreptitiæ Wesenb. *consil. 4. n. 36.* Nam Investituræ posterior priori, ex iis, quibus 312. ex prioribus jus quæsitum est, tolli non potest, sed innovata investitura nullius est momenti. *per tot. in c. 1. de feudi success.* Præpos. *in c. 1. n. 2. an agnat. vel. filius &c.* Alvarot. *in c. 1. n. 3. de Vasallo decrepitæ ætatis.* Geil. *lib. 2. obs. 49. per tot.*

Et in terminis, Fœminam venire posse ad successionem feudi virtute antiquarum investiturarum, 313. per quas ad feuda admittebatur [ut hoc loco in feudo a fœmina vendito, effustucato, & respective empto] non obstantibus posterioribus Investituris, quæ tantum de masculo loquuntur, tenet Bald. *in c. 1. §. fin. vers. quæro de feudo Guardiæ.* Item Bald. *consil. 215. num. 1. vol. 2.* Sylvan. *de Retogn. feudi. quæst. 38. n. 3.* Cephalus *consil. 117. n. 91. vol. 2.*

Nisi in posterioribus Investituris expressim adjectum sit, illam primam de communi consensu eorum, qui in ea vocabantur, immutatam esse, Ita consuluit Decius *consil. 185. n. 3. versic. non obstat* Berous *consil. 72. n. 21. & consil 113. n. 42. n. 2.* Menoch. *consil. 282. n. 85.* Cephalus *consil. 155. n. 10. vol. 2. Tessaur. quæst. forens. 100. n. 14.* 314.

Alias potius ipse Princeps videtur deceptus, qui a prioribus concessionibus recedit, juxta Decium *in l. nemo potest ff. de Reg. Juris* Alvarot. *d. c. 1. de Vasallo decrepitæ ætatis & in c. 1. §. 1. de successs. feudi.* Bald. *d. consil. 215. n. 1.* Geil. & Wesenb. *locis supracitatis.* 315.

Posteriores enim Investituræ a primis; non hæ, ab illis, tanquam a fundamento & radice dependent, Decius *consil. 185. & consil. 19. n. 3.* Carol. Ruinus *cons. 20. n. 18. lib. 1.* Cephal. *consil. 369. n. 102. & consil. 307. n. 72. & consil. 368. n. 5. lib. 3.* Lud. Gozadin. *consil. 84.* Regner. Sixtin. *consil. 18. vol. 2. Marpurg.* 316.

Prout & supra sæpius dictum est, Feudum quod semel ad fœminam transitum fecit, admittit fœminas, etiamsi nulla earum amplius mentio in Investituris fiat, *c. unico ibi, nisi sit fœmineum, de natur. success. feudi &c. facit lex in c. 1. de gradib. success. & c. gl. in c. 1. §. & quia vidimus qui feudare possunt, in verbo si ergo & c. text in c. 1. de natur. success. feudi & c.* Roland. *consil. 67. n. 8. lib. 2.* Gozad. *consil. 76.* Decius *consil. 516.* Roman. *consil. 1. n. 2. & consil. 33. & consil. 367. n. 12.* 317.

Et hæc est communiter recepta sententia, Hanetonius *de feudis lib. 2. cap. 8.* Zasius *in Epit. p. 8. n. 39.* Sonsbeck *de feudis p. 9. n. 123.* Clarus §. *feudum quæst. 73. n. 5.* Roland. a Valle *consil. 67. n. 20.* Hart. Pistor. *lib. 2. quæst. num. 18. cum seqq.* 318.

Qualitas enim fœminea semel imbuta, videtur durare; Et verisimile est, tam concedentem, quam acquirentem, Feudum, in sua originali qualitate propagare voluisse, cum rem quamque sua metiamur origine *l. qui id quod ff. de donat. l. ff. fin. ff. ex noxali causa ag.* Zal. *d. p. 8 n. 39.* 319.

Unde

Unde Syndico non proderunt in posterum artificia, si Vasallis mutatas Investituras obtrudere conatus fuerit, ut hactenus sæpe factitatum.

Huc faciunt literæ, suo tempore producendæ, cum pluribus in eisdem designatis, quarum tenor sic habet.

Ich Johan von der Marck, Herr zu Arnßberg, Vogt zu Hospengaw, thun kundt allen, und einem jeglichen, die diesen entgegenwertigen Brieff sollen sehen oder hören lesen, so als kurtzlich eine Erbtheilung, zwischen den Edel Herrn Wilhelm und Philips Graven zu Virnenburg, meinen lieben Schwager, meiner Haußfrauen, mir und unser beyder Kinder, durch unsere heimliche Freundt und Diener, verthedinckt ist, nahe laut und Inhalt derent Scheidtsbrieff, von uns und unseren Freunden besiegelt, darin dan begriffen und benendt stehet, das die vorgd. unser Schwager und Neve, alle Brieff, Schrifft und Register zum Torn, bey Ahrweiler gelegen, und dem Erbschenck Ambt des Stiffts Cöllen gehoerende, handreichen, und uberlieberen soll. Als bekennen ich Johan von der Marck, Herr zu Arnberg vorß: vor mich und meine Erben, daß meine liebe Haußfrau, und ich, auff heut datum desselben, einen Pergaments Brieff mit 9. anhangenden Insiegelen empfangen zu han, inhaltendt. So wir Johan Herr zu Kerpen, und Margret von Torn, seine ehelige Haußfrau und bedtgenosse, den Wohlgebornen Herren, Robrechten Graven zu Virnenberg sehligen, meinem Schwegerherrn und Vader, dem Gott gnade, den Torn zu bey Ahrweiler gelegen, den Hoff zu Ringen, mit dem Erbschenckampt des gestichs von Cöllen, &c. erblich, umb eine nemlich Summa Gelts, sie darfür empfangen han, verkaufft han, Item noch einen anderen Pergimen Brieff mit 4. anhangenden Insiegelen, so der vorß: Johan Herr zu Kerpen, dem vorß: meinem Schwagerherrn sehligen, die aufftragt, von denselbigen Gutteren und Erbschenckampt, von einem Ertzbischoffen zu Cöllen, in beywesen der Erb: Amptleuth und anderen Edlen Lehenmanneren des gestichts gethan, und uffgetragen han. Item noch einen anderen Pergamensbrieff, mit dreyen anhangenden Insiegelen: so die ehegenandte Margareth von Torn, uff ihr Wittumb versiegert hat (*nota consuetudinem usufructus in Feudis Coloniensibus usitatam*) und darzu einen Pergamens Brieff, mit fünff anhangenden Insiegelen, so meine liebe Haußfrau, und ich, uns Theil zu Vernenburg, Johannen von Eltze versatzt hatten, und der Edler Roprecht Grave zu Virnenburg, mein Schwager sehliger, auß seinen Handen gelöest hat, und ist fort beredt, ob einige andere Brieff oder Bucher, als Registren weren, oder einige funden wurden, die sollen uns an stundt Ihnen auch uberliebert werden, sonder einigerley Eintragt oder argelist, und des zu Gezeugnuß der Warheit, han ich Johan von Marck obgenendt mein Insiegel an diesen Brieff thuen hangen, der gegeben ist im Jahr 1468. uff unsers Herren Leichnambs Tag.

Pro Copia

Ex originali sigillato descripsit Johannes Fabritius
Notar. publ. juratus.

Unde evidenter perspicitur, Feudum, hoc non tantum per Fœminam, ad illas familias subinde, sine ulla difficultate devolutum, verum etiam esse Emptitium, & in dotem datum, à familia Torn (de qua superest Dux Bullioneus de Esdam, ut nummi aurei designant) ad familias Kerpen, Virnenburg, Eltze, Arnberg, Lyngen, transmissum.

Ex quibus omnibus efficitur, quod, quamvis Paribus Curiæ, hoc loco sufficiat, Syndicum Archiepiscopalem ne jota quidem eorum, quæ longa serie narravit, probavisse, tamen ex parte Parium & confessione partis adversæ, ac præcipue, quod mulieres fuerint tam emptrices quam venditrices feudorum, interveniente vel subsequente scientia, & consensu Domini; ita ut etiam mulierum effestucatio requisita, adhibitaque fuerit; sufficienter impleta est probatio; Feudum hoc naturam fœminei ac promiscui feudi; artificijs aulicis nihil morantibus, retinuisse, ac etiam nunc retinere.

321. Hoffmeister. Officium Comitis in Newenar, ex defectu sexus, Archiepiscopatui hodie vacare non creditur: licet ob fœloniam forte vacare dici posset, de quo tamen à Paribus Curiæ, solis ac veris causæ Judicibus, an judicatum sit, nescio. Hoc scio in Jure, utrum feudum ad Dominum, vel agnatos aut cognatos recidat, esse controversum, ut patet ex Fachinæo *lib. 7. c. 22.* Et Curiam Newenariam in urbe Coloniense titulo hæredum, possessores alios habere, ac item alibi pendere, ita fieri solet, ubi jus & vis ex quasi privilegio idem valet, & quilibet in propria causa judicium sibi sumit.

Interea sufficit hoc loco à Fœlonia & authonomia, ad successionem perperam duci argumentum, prout nec ab ijs, de quibus alibi Spiræ lis pendet, atque sic hoc loco (protestando de nonnullis in directorio probandi, nec non in designationibus sub n. 19. & 20. petitis, sed denegatis Juribus) transeo, ubi movero jam dudum clare in actis, tam in genere, quam in specie, circa Saffenberg, Gelstorff, &c. probatum esse, Newenar esse feudum promiscuum, à mulieribus possessum, translatum, libere alienatum, ita ut & absque læsione verecundiæ negari nequeat; propter multitudinem vero, unum, de multis, generale documentum extraho; ratione reliquorum, Lectorem

rem ad publicatum Krumbstab brevitatis gratia, ad numeros ab 80. usque ad centesimum inclusive, centuria prima, nec non 4. priores numeros centuriæ secundæ; in actis ipsis verò à n. 117. usque ad 135. & ad num. 152. me remittens, eademque pro expresse repetitis habendo, sic habet itaque capitulatio Archiepiscopi Frederici.

In Gottes Nahmen Amen, ꝛc. das die Burg und Schloß Newenahr, die unsers Stiffts Lehen war, gewonnen worden, und die rechte Erben entweldiget wurden) ubi notandum, Catharinam vocari legitimam feudi hæredem) und zu unrecht darab verdreben (alia clausula) In Gottes Nahmen Amen, ꝛc. Wir Johan, Herr zu Saffenberg, ꝛc. und wir begehrend zu wissen, in dem ersten vor uns und unsere Erben, daß wiewohl es wir meynen und sagen, die **alinge Graffschafft von Newenahr**/ war Johannen dem Jungen von Saffenburg, Grave zu Newenahr vorß: mit Catharinen meinem Weib, **die ein einig Kind** und dochter was, weiland Graff Wilhelms von Newenahr, und eine rechte Erbin daran war, zu weißlichem heilig gegeben ward, ubermitz Graff Crafften von Newenahr, ihrem Ohmen (ubi notandum, filiam, etiam extante patruo, legitimam hæredem fuisse) und andere ihre Freundt und Mäege, und ich, die vurß Catharina, mein ehelich Weib, **samentlich darahn kommen waren**/ und ich die vorged. Graffschafft hette, und darab belehent war, von dem Herren, dar die von zu Lehen rurte, ꝛc. (quæ omnia confirmantur) und wan alle diese vorß sachen, umb offenbahr nutz und beste, und zu grossem urber unsers Stiffts geschehen sein, **so haben wir Frederich Ertzbischoff** vorged. globt, und globen, in guter trawen, ubermitz diesen Brieff, vor uns, unsere Nachkomlingen, und Stiffts, alle diese vorgenandte puncten und Articulen, so wir an uns gebuerendt und treffendt stedt, fest, und unverbrüchlich zu halten, und darwider nichts zu thun, in einiger Weiß, und han diß zu gantzer stedigkeit, und zu urkundt, unser Kirchen Insiegel an diesen Brieff thun hangen, besiegelt, auch mit Siegel unsers Capituls vorged. und wir das Capitel der Kirchen zu Cöllen vorged. bekennen, daß alle diese vorß: sachen, mit unserem wiß und willen geschehen sein, und daß wir unseren Consent darzu gethan und geben haben, und übergeben ubermitz diesen Brieff, wan wir gentzlich underweist sein, und klarlich gesehen han, daß des Stiffts von Cöllen offenbar nutz und urbar darmit geschehen ist, und hant diß zur urkundt unser Kirchen Insiegel ad causas, an diesen Brieff gehangen.

Alffter sedem Marschalci hæreditarii Coloniensis à progenie primæva diversos successores per fœminas Wissighoven, Reifferscheid, & Salm, habuisse, ad sexagesimum libelli articulum, suo more, negare ausus fuit Syndicus Archiepiscopalis, pure & rotunde: quasi vero vel ignoraverit ipse, vel apud suos principales informare se nequiverit, unde Generosi Domini Comites Salmenses, Leonem istum in trabibus in insignijs ambulantem circum ferebant, & ut in Calendariis Coloniensibus ipsis, quotidie præ oculis vident. 322. Alffter.

Sed, qua conscientia id negaverit, quod mox in deductionali 117. confiteri debuit, ipse viderit: ubi etiam investituram ad hæredes ex corpore Vasallorum nascituros (quod tamen ejus intentioni, quoad qualitatem masculinitatis non subservit) conceptam fatetur, frustra iterum ad panaceam, toties jam refutatam confugit, quasi supplices Vasallorum preces, indicio sint, casum istum singularitati subjacere; cum tamen in feudis universale & solenne sit, Dominos à Vasallis pro honore suppliciter adorari, Zasius *in par. 8. feudales epit.* Gœdd. *consil.* 37. *lib.* 4. *n.* 1100.

Circa Bachumb Syndicus solitam negativorum, negandi viam in 61. & seqq. articulis, suo more calcat: sed mox in defensionalibus art. 25. paululum, nec non 118. deductionali majorem scientiam, ex parte aperit, & consuetas supplicationum preces (quæ alias nunquam absunt) specialis gratiæ causæ consueta ineptia obtendit. 323. Bachumb.

Sed & illud æque ineptum est, quod in defensionali 34. tam audacter, sine ulla probationis oblatione, supplicantem: quasi confitentem adducit, ac si alias nisi cessionem obtineret, feudum Ecclesiæ aperiendum esset; cum tamen facile augurari potuisset, talia narrata, eadem, qua asseruntur, facilitate contemnenda fore.

Ex donatione quam Wehenerum de Bachumb, Pauvino de Hemmerich fecisse, tandem post primam denegationem, ibi libellum deductionali 119. confitetur Syndicus: hoc efficitur, feuda Coloniensia esse alienabilia & hæreditaria, & consequenter ad fœminas promiscue transmissibilia, quod, hoc loco, solum in quæstionem venit.

Quod confirmatur sententia Roberti Imperatoris sub n. 101. ad acta data, & in Extractu Krumbstab n. 71. exemplata; alias cognati cognatæve donatoris, feudum in extraneum alienatum, ad se revocare potuissent *text. in c. unico de alienat. feudi paterni in c.* 1. *§. præterea, quibus modis feudum amit. & c. c.* 1. *§. Titius si de feudo defuncti contens. &c.* Vult. *de feud. lib.* 1. *c.* 11. *n.* 79. *edit. noviss.* 158. 324.

Quo loco, iterum notandum, quod, quoties Syndicus per relationem ad investituras majorum, vel jus Ecclesiæ, ictum argumenti declinare satagit (quod illi fere in omnibus individuis solenne esse, supra n. 34 in tertio fundamento demonstratur) toties ambulat Syndicus in sophistico circulo, & præsupponit hoc, quod in cardine quæstionis vertitur & controvertitur. Sic enim

præsupp-

præsupponit, Majorum infeudationes fuisse masculinas, nempe illud ipsum; quod ab hac parte negatur; imo plerumque implicat contradictionem; investire mulierem, vel ex ea descendentem, & investire secundum rectam scripti juris feudalis naturam: & tamen hujusmodi cavillationis apud Syndicum Metropol. nullus est finis.

Tandem, Syndicus Rutgerum Vellbrucken, tertium à prima progenie possessorem (intermixto solito suo gratiæ somnio) confitetur, sed istam confessionem inepta & plane ridicula causa vestire studuit, In Ansehung derselben gute Fueg und Ursach gehabt, solche gutter, als verfallene Lehen an sich zu schlagen, 2c.

325. Sed quænam potuit esse ratio, cur isti Rutgero magis, quam ulli mortalium, congruebat, feuda Ecclesiæ aperta, invadere? Dicere quid est speciale, & nullam adferre specialitatis rationem, dicitur refugium miserorum & jam captorum. Ejusdem plane farinæ est, quod matrem dicti Vellbrucken, prætextu summarissimi possessorii in eodem feudo manutentam dicat, quam tamen, uti plane extraneam, istius feudi incapacem fuisse, disertis verbis profitetur, welche des Lehens, uti plane extranea, nit vehig in possessorio summarissimo von Ihr. Churf. Durchl. als dem Landtfursten generaliter in des Rutgers von Vellbruggen Allinger Verlassenschafft, salvo partibus ordinario, manutenirt und gehandthabt worden sey, 2c.

326. Nunc itaque iterum quæro, cur non etiam vidua Golsteins, ut sui patris ex priore matrimonio unica filia & hæres, generaliter in omnibus, tam feudalibus quam allodialibus, à parentibus sibi, juxta pacta dotalia relictis, salvo fratri consanguineo petitorio, non manutenetur? quæ tamen non est extranea, sed filia, ac proinde hæres, D. Paulus *ad Galatas* 4. *l.* 1. *C. de repudiand. vel abstin. hæredit.* Menoch. *lib.* 4. *præsumpt.* 105 *n* 73.

Sed si veritas dicenda est, rationem habuit Clementissimus & Laudatissimus Archiepiscopus Salentinus, quod sciret, illam feudorum Coloniensium indolem, quod non tantum Fœminæ, eorum sint capaces, sed etiam relictis viduis, ususfructus moribus patriæ, competat.

327. Si hoc negat Syndicus, prout illum ad negandum factum esse, convincunt negativæ ad libellum factæ responsiones, opportune hoc in loco, ac materia, probationes sunt ad manum. Itaque ad Extractum Krumbstab, sub n. 71. in actis verò ad num. 102. provoco & sic contraho & extraho.

Ich Johan von Hemmerich, Erb-Cammerer des Stiffts Cöllen, thuen kundt und bekennen, 2c. So sach were oder wurde, daß Johan von Hemmerich, thodts halber abgienge, und keine lebendige Leibserben, gebuirt von uns Eheleuten beyde zusamen geschaffen, achter lassen, so soll Maria meine Haußfrau aller meiner gutter (non excipiuntur hic feudalia) wie ich Johan von Hemmerich achter lassen werde, ihr levelang restlich und rewlich, in zeugters weiß gebrauchen, sed ecce confirmatio.

Wir Herman, von Gottes Gnaden 2c. thuen kundt, daß wir uff fleißig begehr und pitt, unsers Erb-Cammers, und lieben getrewen, Johan von Hemmerich diesen versiegelten vertrag, zwischen Johan, seiner haußfraw, und seiner erben uffgericht, mit unserem guten wissen, als der **Landesfurst und Lehenherr des orts**, bewilligt, und ubermiß diesem unserem transfix brief, in allen seinen puncten und articulen bestedigt haben 2c. doch vorbehalten uns, unseren nachkommen und Stifft, dae es sach were, daß Johan von Hemmerich vorß: ehe dan Maria seine haußfraw, sonder Leibserben thödlich abgienge, und die nachgelassene witwe in der erbgutter leibzucht unverhindert sitzen bliebe, daß nit desto minder des gemelte Johans negste gesipte erben (nulla mentio agnatorum) und blutsverwandten, dan solche erbgutter alsdan von rechtswegen gebüiren, solche Lehngutter, als Johan von uns lehenrurig, nachgelassen wurde, dieselbe von uns, und unserem Stifft zu lehen empfangen 2c. Anno 1520. aliud documentum sub n. 75. in actis 103.

Im Nahmen unsers HErren JEsu Christi Amen 2c. Allen leuthen sey offenbahr, daß gedeingt und gearbeidtet ist, ein weißlich heylich zwischen Arnoldt von Hemmerich, Erb Cemmer des Stiffts Cöllen 2c. Johan van Hemmerich sein sohn, uff die eine: und dan Sibell Spede 2c. Leißbethen seiner ehelicher dochter 2c.

Clausula concernens.

Fort ist mehr gethedigt und gefurwardt, wurds sach, daß Johan von Hemmerich sturbe, und erfuhre, ehe dan er ehelige geburt hette, von Leißbethen vorß. seinem eheligen weibe: so soll Leißbeth bleiben sitzen restlich und greulich, an solchem erb und gutt, mit nahmen 2c. **Ihr levelanck und leibzuchtersrecht** (nota consuetudinem) als das gewohnlich und herkommen ist, in dem Stifft von Collen nach land und recht 2c. Anno 1440. 26. Aprilis.

Videat itaque Syndicus, si bene suos Dominos defenderit, quando potius laudatissime memoriæ Principem, in suspicionem tantæ injuriæ trahere, quasi genuinam veritatem consuetudinis, usum fructum in feudalibus bonis indulgentis, concedere maluit; quæ tamen consuetudo nihilominus hic & in aliis locis abunde probatur; quandoquidem etiam Pater usumfructum in feudo moribus

328. Jullac. Montensium & Archiepiscopatus Coloniens. adscribat Rosent. *extra consilium in tract. de feud cap.* 10. *concl.* 6. *num.* 4.

Reudenich remissive

329. Quam secure, quamque audacter Syndicus Archiepiscopalis plerosque articulos inprimis, ut facti alieni, & à se ignoratos neget; moxque scientiam suam in defensionalibus & deductionalibus, plusquam

Quam trecentis palliatis defensionalium additionibus prodat; Inter cætera elucet circa feudum Kendenich: ubi aliud agens, prodit, Adamum Orßbach duodecim annis ante factam compositionem in Anno 1529 de dominio Kendenich investitum, ac diutius in possessione feudi fuisse, cum tamen ex ista compositione constet, istum Kendenich, de originali familiæ istius nominis superfuisse, ideoque neminem, qui ejus nominis & familiæ non esset, ad illud feudum jus habere potuisse, si juxta præsuppositum Syndici ejusque Principalium, Feuda Coloniensia, pro rectis & masculinis haberi deberent, atque sic Syndicus suum Dominum indirecte injustitiæ arguit, quod feudum tertio, alterius familiæ viro, adjudicaverit.

Remittitur itaque Lector ad Extractus supra hoc fundamento verbaliter allegatos, ubi approbante Principe enunciatur, fratrem & sororem indubitabiles & necessarios hæredes in feudo paterno esse.

Et quia de Eigenhoff, similiter supra fuit actum, & laudum, quod Syndicus credere noluit in actis n. 50. in Krumbstab vero n. 26. Centuria prima nunc legitur, hinc illa cum tædio non repeto &c. 329. Eigenhoff remissive.

Duo tamen, hoc loco, in Syndico admiranda & notanda sunt, primo, quod credi sibi velit, eodem anno, nempe 1561. quo laudum publicatum est, adversam etiam partem Investituram accepisse, alterum; quod istius mutationis causam bello & avectioni Archivi, triginta circiter annis citius attribuat, quam contigerit, quasi filia potuerit esse senior matre.

Quam inepta, & tali Syndico indigna sit, ad tam solennem Ernesti, gloriosæ memoriæ Archi Episcopi, de injusta exclusione Comitissæ Walburgis à dominio Bedburg, legatorum Instructionem Responsio, ex verbosa illius condictione elucet, dum dicit, omnibus allegatis non obstantibus, Comitem Salmensem usque hodie manere in possessione, daß Ihre Gn. Graff Werner, ut sonant formalia, unverachtet alles widrigen instruirens, bey vorged. dieses Ertzstiffts lehen Bedbur endlich und biß uff heutigen tag verblieben sey &c. 330. Bedbur.

Quasi vero sufficiat, de facto fieri & obtineri, quod juste obtineri nequit, contra *l. Nepos Proculo ff. de verb. signif.* Surdus *consil.* 203. *n.* 44. An etiam non potest res ad alium statum, transactione, vel morte istius viduæ usufructuariæ, ac cognatæ, jamdudum notorie defunctæ devenisse? Quis scit quid serus vesper vehat? si lis Spiræ cum Generoso Dn. Comite Benthemico aut aliis definiatur?

Nec melior est responsio, quam Syndicus, adversus venditrices feudi Bockheim, filias defuncti Sollbruggen, ultimi de ista familia, contra tam luculenta, & supra recensita documenta venditionis adfert, nempe quod istæ filiæ nunquam fuerint investitæ, uti n. 290. 293. & quod legitimi hæredes in feudis sint necessario masculi, etiamsi ipsæ personæ de facto reperiantur esse generis fœminini, quas viris nupsisse, aut in monasterio esse Beguinatum professas, constit n. 292. 331. Bockheim.

Quid proderint maribus beneficia, si fœminæ declarantur incapaces feudi, & tamen ea vendere, & pretio gaudere poterunt? Gœdd. *consil.* 25 *num.* 133. *vol.* 1.

Talibus itaque fundamentis juvanda est Ecclesia Coloniensis, quo statum Nobilitatis & Vasallorum extinguere, & eorum fundos ad bona ad se trahere valeat, qualia in aliis minoris status hominibus riderentur, nec Replica digna haberentur.

Interim ex deductionali 192. acceptatur, quod Syndicus d. multiloquio suo prodidit, Theodoricum de Luttinghoven sine hæredibus feudalibus defecisse, nec tamen feudum illud, cum decimis in Hilden, feudalibus à Domino ex Commisso, occupatum, sed Johannem von der Starckenburg, de eo investitum esse. 332. Luttinghoven. Zehendt Hilden.

Quod vero etiam iterum singularem gratiam obtendit; nec verum esse creditur, nec si verum esset, revelaret, ut toties dictum est supra &c.

Similes confessiones circa feudum Reineck) in deductionali 195. & seqq. (rejecta excusatione specialis allegatæ, sed non probatæ gratiæ) acceptantur. 333. Reineck.

Nec enim sufficit dicere specialem intervenisse gratiam, nisi simul etiam momentum gratiæ specificetur, An causæ, de qua agitur, conveniat? quod supra jam sæpius dictum comprobatum est.

Fieri etiam potest, quod specialis gratia in alio puncto consistat, ut verbi gratia, quod senior filius in feudo succedere debuisset, juxta art. seq. 196. ex quo ad aliam gratiam, nempe remissæ caducitatis, non poterit duci in argumentum

Deinde expressim notanda est confessio Syndici, quod Warlperg. *ut proximus cognatus infeudationem obtinuerit.*

Quod vero eadem injuste longo tempore denegata fuit ex ipsius Syndici confessione, d. art. 196. deprehenditur; quando fatetur priores investituras, corporales hæredes, Leibslehns Erben complexas, à qua Cognati ex eodem corpore descendentes, non possunt excludi. 1. *de duobus fratribus à Capitaneo investitis.* Modestin. Pist. *lib.* 1. *consil.* 23. *n.* 9. & 10 334.

Quia Leibserben secundum regionis morem intelligendum est, qui mos probatur ex n. 67. in actis 97. in Centuria prima, in donatione domini Lufftelberg.

Bergerhaussen. remissive. Quam à vero aliena, quæ Syndicus circa Castrum Bergerhaussen vanis vocibus in articulo deductionali 216. narravit, & non probavit; jam supra, sub initium tertii fundamenti Archiepiscopalis n. 12. deductum est, quo me remisisse hoc loco sufficiat.

335. Elinckhoven. Frustra etiam circa feudum Elinckhoven, de discursibus circa translationem feudi ex futuris contingentibus jactitatis, necdum tamen probatis sub articulo 228. & seqq. digladiatur, & chartas implet Syndicus, quasi illi discursus essent sententiæ ac res judicatæ, aut actus præjudicales, quando velit, nolit, illis omnibus non obstantibus, translationem impletam, & sic actum istum pro Vasallis non pro se facere, confitetur.

336. Multa enim tractantur, quæ non perficiuntur. Vult. *consil. 26. lib. 1. n. 25.* & vetus est proverbium *secundum* Menochium *casu arbitrar.* 470. in principio, multa dicuntur, quæ non fiunt. Quæ igitur pertractantur & peraguntur à partibus, nisi conclusio aliqua sequatur, nihil operantur. *l. si ex causa §. nunc videndum, ff. de minoribus l. eleganter, in principio. ubi gl. ff. de condict. indebiti. l. si voluntate ff. de rescind. vendit.* Ubi *Baldus* dicit, solam conclusionem actus vel contractus spectandam, quia aliud est dixisse aliud fecisse. Afflict. *decis.* 973. *n.* 5. Abbas *in c. dudum x. de conversione conjugatorum.*

Quis enim scit, an tempore istius tractatus, non fuerit à parte cedentis replicatum, ita quod Dominus Feudi idcirco cesserit, & acquieverit, per tradita à Tyraquello & DD. ab eo allegatis de Retractu Conventionali ad finem n. 24.

Est igitur absurdum, ex jactitatis enunciativis, ante tot secula quicquam pro veritate inferre velle, ubi factum illis enunciativis contrarium impletum reperitur: magis enim factis & conclusionibus quam discursibus tribuendum.

Quam objectionem præsensisse videtur Syndicus, quando in defensionalibus, aliud latibulum quæsivit, infeudationem istam factam esse, Anno 1372. in festo S. Gertrudis, in Martio, cum privilegium Caroli Quarti in sequenti Julio fuerit obtentum, quo tamen loco tacite confitetur, consuetudinem illo tempore fuisse frequentatam, ita ut privilegio, contra eam pugnare, operæ pretium putatum sit. Hæc itaque confessio iterum Syndico in multiloquio 306. vetitorum & intrusorum additionalium excidit.

337. Nec satis etiam defenditur causa prætensorum privilegiorum, per hoc, quod articulo 240. dicitur, privilegium per actum contrarium ipsi privilegio, non tolli, nisi quoad actus præteritos; non autem futuros: quoniam illud in privilegiis tam exorbitantibus & odiosis, qualia sunt ista, non est satis tutum, per ea, quæ tradit Hieron. Schurf. *consil. 14. n. 2. cent. 1. per c. cum accessissent de constit.* Bart. *ad l. 1. Cod. de his qui sponte munera publica subeunt. lib. 10. per illum textum & l. 2. C. de jure Domini impetrando.* Quia, quando ultra taciturnitatem, factum positivum, in contrarium accessit, id plus operatur quam simplex taciturnitas, Schurf. *consil. 59. cent. 1.*

Maxime, quando non est adjecta protestatio; quæ, hoc casu, tanto magis adjicienda erat, si juxta jactationem Syndici, super caducitate disputatum fuit, Trentacinquius *tit. de rescript. & privileg. resolut. 10 n. 8.*

338. Præterea, quod dicitur, privilegium in aliis actibus reliquis durare, ob unum actum contrarium: non procedit, quando privilegiatus data occasione, non utitur privilegio intra decem annos, tunc enim in totum amittitur, quoad omnes, Schurf. *d. consil. 14. n. 59. num. 1. cent. 3.* Everh. *consil. 31. n. 23.* Padilla *ad l. 2. n. 1. C. de divers. rescript.* Vultejus *consil. 16. n. 35. & 70. vol. 1. Marpurg. & plures allegati, per* Andr. Knichen *commentar. de Saxon. non provoc. jure. in verbo, ius. cap. 2. n. 27. mihi pag.* 329.

339. Trevelsdorff remissive. In decimis Trevelsdorff, cum multis adjunctis feudis, iterum respondetur, investituras, mera verba honoris ac complementa aulica (quibus hodie mundus gaudet) nihil solidi probare, utpote quæ etiam onerosis contractibus Principum adjiciantur, ut dictum est supra sub finem tertii fundamenti Archiepiscopalis n. 73. quod hoc loco, pro repetito habendum, &c.

340. Holterberg. remissive. Ratione vero feudi Holterberg, actum est similiter in jam tacto tertio fundamento, in quo hic brevitatis gratia acquiesco.

341. Mangelter. Quod Syndicus de mota controversia circa Mangelter, in fine suorum deductionalium nihil vult audire, id hoc loco vicissim & acceptatur, & contra ipsius acceptationem retorquetur. Actor enim & Reus non debent judicari, ad imparia, nisi quis probaverit, se esse etiam in hoc privilegiatum, ut ipsi quidvis dicere liceat, ipse vero Adversario suo silentium possit imponere, & cum hoc iterum brevitatis studio transeo.

342. Kall Zehend und Kirchengift. Donationes, vel cessiones de feudalibus decimis in Kall, & jure patronatus ibidem, quas Rolman von Geißbusch, in Theodoricum Wolff von Mullendorff, Anno 1484. ipso ascensionis Dominicæ, die transtulit, quasque Dominus Feudi demum post annum, nempe 1485. post Viti simpliciter confirmavit; & maxime iterata cessio istius à Geißbusch in Breidtbachium, Anno 1526. facta, consuetudinem, de qua agimus donandi, vendendi feuda Coloniensia, patriæ moribus esse receptam, satis evincunt, ita ut tergiversationi nullus supersit locus.

Idem arguit etiam ipsa divisio in tres diversas familias, Geißbusch, Mulenbach & Breidtbach, quæ

quæ intervenire nequivisset, si fœminæ, vel ex fœminis descendentes, non essent feudorum capaces: manerent enim feuda integra penes solos Agnatos, aut redirent ad Dominum, juxta mentem à Syndico perperam Reverendissimo nostro persuasam.

Similis omnino cessio est, qua Nobilis quædam Greta von Frechen, feudum suum Klutingshoff, valido Spieß von Bullesheim, absque ulla impetratione consensus, juxta num. 47. cent. I. in actis vero n. 75. sub sola spe & præsumptione futurorum servitiorum cessit. 143. Klutings gut in Frechen.

Ubi singulariter notandum, istam matronam de feudo hoc fuisse immediate, post Patris mortem, investitam, ut claret ex verbis.

Wir Robert thuen kundt und bekennen, so als Greta von Frechen Witwe, das Hauß zu Frechen gut. Klutings gutt, mit seinem Zubehoer, nach thoedt Ludwigs Klutings ihres Vatters von uns, unseren gestickt, zu Lehen getragen hat (ubi notandum nullam nominari virilem personam intermediam, Lehendreger) uns das nun, in unser gegenwertigkeit, in beywesen unser Manne hernach beschrieben, ubergeben hatt, in handt Johan Spiessen von Bussesheim, und dieselben Greta uns gebeden hatt, Johan vurß damit zu braiden, und belehnen: und wir uns den getrewen Diensten zu dem vheged. Johannen vermuthen, die er uns und unserem Stifft thuen mogen und soll, so belehnen wir ihn, &c. Anno 1468. Hoc igitur loco Fœmina feudi Investituram accepit, & fœmina effustucavit & cessit, nulla substernitur gratia, legisve Dispensatio, ergo consuetudo est plene probata, & Syndicus tales investituras negans convictus.

Ne verò quis tacitis cogitationibus regerat, quod una hyrundo non faciat ver, hinc ad probandum, tam esse feudorum capaces mulieres, ut etiam immediate investituras accipiant, adjicitur in fine secundæ centuriæ alia investitura in fœminam immediate facta sub hac verborum serie.

Nos Wilhelmus, Dei gratia Ecclesiæ Sanctæ Colon. Archiepiscopus, notum facimus universis, quod comparente coram nobis Catharina de Ahr, filia quondam Rolandi de Reimbach & Ding, de Ahr, conjugum & instanter nobis supplicante, ut ipsam (Nota) de bonis infra scriptis, videlicet 30. Jurnalibus terræ arabilis, cum juribus & pertinentiis suis, undique à nobis & Ecclesia nostra, jure & titulo feudi dependentibus, quæ dicti quondam Parentes sui à Prædecessoribus Ecclesiæ nostræ in feudum retinuerunt, tanquam proximiorem hæredem (ubi obiter videt Syndicus hæredis appellatione moribus nostris etiam fœminam intelligi) infeudare & sibi & hæredibus suis, in feudo concedere dignaremur. Nos considerantes servitia, quæ prædicti quondam parentes sui Ecclesiæ nostræ impenderunt, & quæ ipsa Catharina & hæredes ejus, nobis & Ecclesiæ nostræ ulterius impendere poterunt; eandem Catharinam præstita, nobis per ipsam (nota iterum) fidelitate debita, de bonis omnibus & singulis infeudavimus An. 1351. I. Augusti. 144. Bo. net Reimbach.

Fœminam enim Vasallam, ubi est capax successionis, posse per ipsam feudum recognoscere, *Testis est* Rosental. *cap. 6. concl. 31. n. 6.*

Quod vero hæc eadem feuda, post annos 13. nempe Anno 1364. à familiis Ahr & Reinbach ad familiam Gymmenich transierint, & post duos alios annos cuidam Agneti in donationem propter nuptias assignata sint; apparet ex duobus ultimis numeris Centuriæ secundæ Krumbstab, quorum primus incipit.

Nos Adolphus Dei gratia, &c. in qua Investitura supra mentionata feuda cum pluribus aliis specificantur, Item wir Engelbert von Gottes Gnaden, &c. thuen kundt, daß vor uns kommen und erschienen sein, Henrich von Gymmenich, Ritter, unser Mann und Burgman, als ein geredt Mambar in einer weißlicher Mambarschafft: Johans seines Sohns, auff eine seide: und Nesse, Dochter Gerhardten Roß von Wiler, ehelich geheiligt Weib des vorß: Johans von Gymmenich uff die ander seit, &c.

Vort hat der vorß Henrich von Gymmenich seinen vorß: Sohn, und Nessen seiner Haußfrawen in einer Mitgaben zu ihrem gedumb geben, alle seine Erb, gulde, und guete zu Reimbach, und so was darzu gehort, also das alles das guete, das hier vorß: ist, in den heiligs Briefen, die gemacht, und zwischen Henrichen von Gymmenich, und Roß von Wilre, und Johan und Nessen, ihre Kinderen, &c. und hierumb wandt dan von Rechten und Gewonheiten redtlich und zeitlich ist, daß man Frawen ihren Wittumb nit versagen soll, und ihnen den steedt machen und halten soll, &c. (quid æquius, justius, clarius?)

So haben wir zu beden und heischen des vorß: Henrichs, &c. ubermitz gezeug unser man hernahe geschrieben, alsso als das gewohnlich und recht ist (nota consuetudinem per Dominum contestatam), Anno 1366. Nativitat. B. Mariæ) atque notandum ceremoniam effustucationis in concessione ususfructus adhiberi, nec eo magis transferri dominium. Item quod etiam generaliter Vasalli filia, in defectum allodialium, ex feudo dotetur. Pistor. *lib. 2. quæst. 37. par. post* Fachin. *d. lib. 7. cap. 78. in fine.*

Dirmersheim feudum à fratre Joanne Kriechenbeck ad fratrem Henricum devolutum n. 13. in Krumbstab cent. I. in actis vero n. 37. & Mariæ Ketzgen, viduæ venditum est, cujus frater nomine sororis de eo Edwardt, Ketzgen in usum sororis, vel ut habeat formalis, zu Behoeff der vurß Marien seiner Schwester, investitur, &c. n. 38. idque per Archiepiscopum Adolphum &c. Quam investi- 145. Dirmersheim.

vestituram successor Philippus, Anno 1512. post 18. Annos confirmat, postmodum duo filii d. Everhardi, Anno 1531. de eo investiuntur n. 16. alias 40. Nihil hic recti feudi, ubi mulier emit & investitur, illique fratris filii Collaterales, ex ejus corpore non progeniti, succedunt, nulla gratiæ significatione inserta, deprehenditur text. Jura feudalia scripta, *tot. tit. de beneficio fratr. &c. de fratribus de novo beneficio investitis, &c.*

346. Carborff Zehen. Decimæ feudales in Kardorff, à familia Dutz, quæ in ramis adhuc multiplicata viget, Anno 1464. possessæ, Krumbstab, n. 10. in actis vero n. 34. & successione per Irmgarden, ad familiam Ketzgen, legitima successione devoluta, numeri 11. & 12. centur. 1. respective vero 35. & 36. nullam in successione feudorum sexus differentiam in hac Diœcesi esse & fuisse ostendunt.

Wir Johan Gebhardt, thüen kundt, daß wir unseren Erbthurwarter Wilhelm Ketzgen mit dem Weinzehenden zu Kardorff, wie der von uns, und unserem Stifft zu Lehen gehet, und etwan Conradt Dutz von Oußheim, denselben von unseren vorfahren empfangen und getragen, und gedachtes Lehendregers mutter Irmgardt von Diepenbroich denselben Zehenden etwan von Dahmen ihrem ohmen ererbt, und herbracht: darauff wir &c. ne nominatâ quidem gratiâ &c. Anno 1562.

Licet autem modernus Archiepiscopus in sua investitura superioris filio Eberhardo, nulla subsistente gratiæ materia, verbum solitum complementi, gnedigst belehent haben, adjecerit num 12. aut 36. hoc tamen antiquioribus nihil derogare potest, ubi paulo ante dictum &c. sed styli lubricitatem magis arguit, quam excusat.

Quo loco mirum est, quod illo tempore, quo præsens controversia jam concepta erat, nihilominus origo hujus successionis, eisdem verbis repetita sit, & non potius abortum non procuraverit (ibi) sonsten gedachtes Lehendregers Mutter Irmgardt von Diepenbroich denselben gantzen Zehendt, von etwan Dahmen Dutzen ihrem ohmen ererbt und herbracht &c. 1615. 22. Maii. Ergo Fœmina, nostris moribus in Feudo hæres.

347. Louichenheim. Louichenheim inferius (duo enim videntur esse feuda ejusdem nominis) in familia Bulich anno 1551. in Hastiludiis celebri, juxta instrumentum investituræ sub n. 41. ad acta datum, & sub n. 17. in Krumbstab in cent. prima relatum, possessum esse, verisimile est.

Et quamvis illa Investitura, quondam Reinerum Bulach, possessorem dicti feudi, sine hærede à corpore suo nato defecisse; feudumque cuidam Bruell sororio defuncti, ex speciali gratia collatum esse, Syndicus Metropol. dicere velit: tamen illud ipsum, præterquam quod scripturæ proscribenti alicui infirmiori obtrusæ, non credatur: causæ Vasallorum non officit.

Tum, quia expressim illud Instrumentum, non in defectu masculinæ propaginis, sed hæredum ex corpore natorum se fundat, & sic non loquitur in casu, in quo hoc loco versamur: Plus est enim, & difficiliorem facit causam, nullum descendentem habere, quam fœminam reliquisse.

Tum, quia satis notorium est, non defuisse agnatos illo tempore, qui Dominum Feudi procul dubio, si ille caducitatem prætendere voluisset, exclusissent: Tum, quia Dominus se super cognatione, & proximitate collateralium informavit, eamque secutus, sorores & sororios ad feudum admisit, quod facere non erat necessarium, si feudum hoc, ex regula juris feudalis scripti metiri in animo habuisset.

Quæ allegatio gratiæ specialis, tanto magis videtur esse solum superficialis, qua Dominus feudi suum interesse, non potuit, quam diu adhuc Agnati supererant, movere; Quandoquidem se ab Agnatis ab apertione feudi excludi sentiebat, ideo de suo, priusquam illi jus esset quæsitum, nihil potuit remittere, atque sic illa clausula nihil est operata. Præterea, Feudum hoc factum est emptitium, & quidem sub clausulis, quæ feudo recto nequaquam conveniunt, sed quam proxime ad indolem allodialium bonorum accedunt, adeoque faciunt feudum mere hæreditarium, & ad quascunque personas universaliter & particulariter alienabile, quod est illud ipsum, quod hoc loco quærimus.

Inprimis Conjuges utrinque vendunt & emunt, Reinardt, Schellardt, Michaela, Leeck, venditores, Ott Walpott, Johanne Scheiffardt Ihnen, ihren Erben, Erbnehmen und Nachkommen, emptores.

348. Verbum enim Erbnehmen, non solum hæredem, sed & quemcunque successorem comprehendit. Paulus Matth. Wehenerus *practicar. observ. lit. E.* Hartm. Pistor. *lib. 1. quæst. 21. n. 3. & 9.* Besold. *in thesaur. pract. lit. E.* § 30.

Item verbum Nachkommen comprehendit tam descendentes, quam hæredes, & tam masculos, quam fœminas, Alex. *in l. si quis n. 25. ff. de jurisd. omn. Judic.* Corn. 190 *lib. 3. & consil. 263. in fine lib. 1.* Cravetta *consil. 251. per legem si ita scriptum ff. de leg. 2. l. qui duos ff. de legat. 3. & l. si quis ita ff. de testam. tut. &c.* Item vor alle unser Erben, Erbnehmen und Nachkommen, in bester bestendigster Form und Rechten, auch wie solches nae gewonheit / herkommen / und gebrauch der Landen und gericht, darin, die Gutter gelegen, am allerkrefftigsten geschehen soll, kan, oder mag &c. die Keuffere sollen solche verkauffte Gutter, zu rechten Erb und Eigenthumb einhaben, und besitzen, und sich deroselben gebrauchen sollen nach allem ihrem willen und wolgefallen / wie andere ihre eigne Erbgueter &c. nescio, an quid clarius ac apertius dici queat, ubi sequitur Confirmatio per transfixum &c.

Wir

Wir Frederich ꝛc. bekennen, daß wir gegenwertigen Kauffbrieff, dardurch dieser Transfix gestochen ꝛc. mit fleiß besichtiget und gegrundet, und dieweil wir solchen contract (nota) den rechten und billigkeit gemeeß, und darumb zulessig befunden: So haben wir als Landtfurst und Lehenherren denselben Kauff ꝛc. genedigst bewilligt, Datum Buschoven, 1565. Jahr am 11. Junii.

An iterum altum hic stertit Homerus? quod Syndici Archiepiscopalis solet esse refugium.

Denique hoc etiam notandum venit, hanc venditionem factam An. 1563. confirmationem vero post biennium demum secutam; ex quo sequitur, quod, nisi rigor Longobardici Juris esset dissuetudine abrogatus &c. & feuda non essent alienabilia; feudum hoc cecidisset in commissum. *text. in c. 1. de Vasallo, qui contra constitut. Lothar. & c & c. Imperialem §. callidis, de prohibit. feudi alienat. per Freder. & c. c. 1. § si autem libellario, quibus modis feudum amitt. &c. Dd. relati per* Cothm. *resp.* 81. *vol* 1. *n.* 7 8. 9. Etiamsi alienatio facta esset cum clausula, salvo jure Domini, nec aliter, nec alio modo, Fachin *d. l. 7 c. 85 c 1. de prohibit. feudi alienat. per Lotharium &c.* 349.

In feudis enim rectis non alienabilibus, in ipso actu intervenire debet consensus, Schin. Jun. *consil.* 77. *n.* 114. *vol.* 1. Gozad. *consil.* 9. *n.* 22. & 33. Roland. à Valle *consil* 2. *n.* 146 *vol.* 1. Vult. *consil.* 14. *n.* 61. *lib* 4. *Marp.* Tyraq. *legib. commun. in verbo consentiente n.* 3. Afflict. in *c. Imperialem in princ. vers.* 24 Calcanæus *consil.* 57. *n.* 4. Camerarius *in d. c. Imperialem.* Bald. *in l. his quæ C. de prædiis & aliis rebus minor. & in cap. 2. de feudo sine culpa non amit.* Felin. *in c. cum dilecta x. de rescript.* Bart. *in l. ita stipulatus de verb. oblig.* Chassaneus *in consuet. Burg.* §. 1. *Rubrica* 4. *Resp. testamento feudali* 2. *n.* 245. 350.

Aldendorff certæ familiæ nomen fuisse ex sæpe citatis Hastiludiis fit verosimile, quandoquidem in 2. & 80. nomen illud reperitur. Sed, quicquid sit, Nobiles de Weiß, quos supra priscæ nobilitati adscripsimus illud Feudum possedisse, constat ex n 84. & 85. prima centuria Krumbstab & tametsi in posteriori dicatur, sororem Engelberto ex singulari gratia successisse, tamen ad hoc respondetur, ut supra proxime in Kierchenheimb responsum fuit, nempe Agnatos de Weiß adhuc superstites fecisse, quodque Principi non fuerit feudum apertum, ideoque eidem materiam gratiæ defuisse, nisi in obtrusis, extra rem, verbis honoris, quæ non ligant: solent enim in Cancellariis Reversalia Vasallis prius à Cancel. istis concepta offerri, ac quasi obtrudi &c. nec ab ignaris forte literarum Vasallis, moræ pertæsis, examinari. 351. Weiß-

Verba enim jactantiæ causa probata & toties inculcata, non inducunt dispositionem, *l. ult ff. de Testam l. cum epistolis C. de probat l. nemo ff. de hæred. instit.* Maxime cum supra crebro viderimus hujus Cancellariæ, quasi stylum esse, libenter suas gratias verbales prædicare, ubi nullæ sunt, ut in Investituris castri Drachenfelts toties factitatum & dictum. 352.

Quomodo autem id, & quam astutiose Cancellaria variet Stylum in hac Curia, colligi potest ex duabus Investituris, Johanni Goldtschmidt Advocato Novesienti p. m. factis mihique respondenti, benigne communicatis, innotescit; Quas, circa finem Centuriæ secundæ Krumbstabs adjicio. In quarum priore de Anno 1577. præter morem aliarum adjecta est clausula, alias (teste eodem lit. 1. c. 2 *in fine n.* 13. *pag.* 58.) non improbanda, und was etwo vor dieser zeit, davon kommen, verspliessen, oder sonsten einiger gestalt verendert, solches nach aller seiner macht beyzubringen, abzuschaffen und in vorigen billigen stand zu stellen. In posteriore vero de An. 1590. adhuc alia nova adjicitur. In aller massen Conradt von Eicken und Reinhardt Ludwigs, fort Johan und Peter Ebels, denselben als ein Erbleben (quod in superioribus non invenitur) besessen, also und dergestalt, daß er, unser Vogt und seine Erben, dasselbig als ein altes gemeines Erbleben zu haben, besitzen und geniessen, und so offt es nöttig, von uns und unseren Nachkommen zu Lehen tragen soll, quæ tamen Infeudato non caret hodie controversia. 353.

Ari enim feudum emptitium, & cessum, fit in persona cessionarii novum, nisi in contractu, & incontinenti, aliud actum dictumque sit. Tanti est habere Cancellariam, vel secretarios amicos. 354.

Quare ulterius notoria consuetudo promiscuæ ac fœmineæ successionis, ut & gratiæ ostentatio secundum stylum Curiæ Coloniensis elucescit, singulariter circa feudum Treven, quod fatente Syndico Archiepiscopali, deductionali 274. tres diversarum familiarum Landtgraff, Buderich & Zevel, possessores habuit, quod quidem sine alienatione, vel fœminea successione, contingere non potest, prout idem Syndicus medietatem à fratribus emptam, articulo 5. sequenti, narravit. 355. Treven.

Quin imo, ibidem, dum articulo 276. & 277. totum negotium tenebris involvere studet Syndicus; se ipsum evidentius confundit, dum, propria confessione, liberos & hæredes istius Landtgraff, feudum cum reliquis allodialibus in communem divisionem hæreditatis, nulla sexus discretione habita, contulisse; & feudum sorori, non fratribus Emmerico & Hermanno Landtgraff obtigisse, prodit.

Quo loco, fatui fuissent fratres, quod sorores ad divisionem, existentibus allodialibus, admisissent, nisi notorium fuisset, Feuda, more regionis, non recta, sed promiscua successione utrivis sexui deferri. Constat enim feuda recta, nec in collationem filiarum, nec in divisionem, imo nec in legitimam venire, Fachinæus *lib.* 4. *controv. cap.* 23. & *lib.* 7 *cap.* 44 46. & 47 356.

Sed risu magis, quam admiratione dignum est, quod Syndicus suo more, articulo 278. & 279.

279. confirmationem istius divisionis singulari gratiæ adscribere, non veretur; ubi tot fratres, qui Dominum à Commisso, posita: nequaquam vero concessa recta, Longobardici feudi, natura, procul dubio excluderent, intercedunt: & ita Domino nullum jus apertum fuisse potest.

Contra potuit enim scire Syndicus, verba literarum Principis, uff beschehenes unterthienigst ansuchen und bitten, feudi naturam non mutare, sed, uti verba mere Enunciativa, nil operari
357. Rota *decis.* 11. *n.* 1. *de Jure Patronatus l. epistola, & ibi* Bart. *ff. de pactis l. Titia cum testamento ff. de legat.* 2. *l. ex hac de donationibus*; ut toties crambem ter coctam repetere non fuisset opus.

358. Quandoquidem indubitato Jure constat, Vasallos, sine consensu Domini, Feudum dividere posse, *c.* 1. §. *omnes filii si de feudo defuncti controvers. & c.* 1. §. *præterea de probib. feudi alien. per Frederic.* Zas. *p.* 9. *n.* 40. Rosent. *c.* 9. *concl.* 77. & 81. Vult. *de feud. c.* 10. *n.* 88. *edit. nov. n.* 152.

Quamvis enim, hoc loco, solius Metropolitici relationi, etiam de hac Enunciatione, absque
359. probatione non stetur; attamen certum est; positis, non concessis terminis, verba Enunciativa contra tertium nihil probare, Frederici Sen. *consil.* 64. *vers. talia verba*, Philip. Decius *cons.* 576. *n.* 10. Ruin. *consil.* 44. *n.* 6. *vol.* 5. Hypolit. Riminald. *consil.* 242. *n.* 161. *vol.* 3. Laur. Kirchovius *in auth. si quis in aliquo. numero* 14. *C. de edendo.* Cothm. *resp.* 68. *n.* 55. *vol.* 1.

Præter hasce Syndici Adversarii, in suis multiloquiis proditas confessiones, probarunt in actis Pares Curiæ, n. 107. in Centuria vero prima Krumbstab n. 77. Theodoricum Berck hoc feudum Treven Bertramo von der Lyp, condicto Hoen, vendidisse; illamque venditionem à D. Feudi sub generali & consueto clementiæ elogio, nulla difficultate, confirmatam fuisse: convincunt acta sub num. 107. referente Krumbstab num. 77. hac forma.

Wir Herman, ꝛc. bekennendt, ꝛc. als unser lieber getreuer Diederich Berg, von Emmerich, das Hauß zu Treven, ꝛc. von uns zu Lehen eingehabt, und nun folgendts dasselbe Hauß unserem lieben getreuen Bertram von der Lip, gnt. Hoen verkaufft, in Krafft, welches Kauffs, uns auch solchs Hauß, ꝛc. auffgetragen, und geboden, solchen Kauff zu bewilligen, und gemelten Bertram Hoen damit zu belehnen, ꝛc. daß wir dannoch uff fleißige Bitt, gedachtes Diederichen solchen Kauff bewilligt, ꝛc. Anno 1529.

Similiter sub. n. 108. alias 78. sine ulla difficultate & nullo scrupulo moto, Archiepiscopum Salentinum, illius Emptoris filiam de eodem feudo, Anno 1560. investivisse; demonstratur sequentibus verbis.

Wir Salentein, ꝛc. thuen kundt, daß wir unseren lieben getreuen Reinharden von Raspelt, an statt und von wegen seiner Haußfrawen Annen von der Lip gnandt Hoen, mit dem Hauß Treven, ꝛc. und etwan Bertramb von der Lip gnt. Hoen, gedachter Annen Vatter selbiges mit Verwilligung Weilandt unsers Vorfahren an sich erkaufft Anno 1560. &c.

Nec ibi diu hæsit, sed iterum à Raspelt per filiam Beatricem ad Johannem Eckardt, condictum Balduin, fœminea successione devolutum est n. 79. in actis 109. testante hoc summario extractu. Von Gottes Gnaden, ꝛc. Wir Ernst, ꝛc. Als wir heut dato &c. Johan Eckberts gnant Baldewin, in Nahmen und von wegen Beatricen von Raspelt, seiner Haußfrawen, mit dem Hauß Treven, ꝛc. in aller massen ꝛc. etwan Bertram von der Lip, und Reinhardt Raspelt, darnahe dasselbe zu Lehen empfangen und getragen, gnedtlich belehent haben, ꝛc. Anno 1609. Jahr.

Septem igitur familias, Revell, Buderach, Landtgraff, Berck, Hoen, Raspelt & Eickardt, hoc feudum, legitime, intra centum annorum spatium, possedisse, deprehenditur, & tamen notorium consuetudinis promiscuæ successionis adhuc negare audet Archiepiscopalis Syndicus?

360. Aldenderne. Aldenderne feudum Coloniense, an olim à speciali familia ejus nominis possessum fuerit, quæ Hastiludio 3. & 26. nomina sua dedit, & die Freyen von Dern appellati sunt, curiosis investigandum relinquo. Quod vel ea probalilitate adjuvari videtur, quod in eodem Hastiludio plures nostrates, videlicet, Harph, Walpott, Drachenfelts, Quaedt, Staffel, Forst, Leeraedts, Schillinck ꝛc. Munstero teste Anno 1436. interfuere.

Cæterum ex Investitura sub n. 162. per Pares ad Acta exhibita, feudum Aldenderne per Joannem Schwantzbelle, sub Archiepiscopo Frederico, Henrico Sontag, absque ulla controversia venditum, & deinde per filiam istius Sontags, ad Hermannum Laer ejus maritum devolutum; sed ab eodem donatione in Engelbertum Haner translatum esse, liquide probatum est, his pene verbis.

Wir Robert, ꝛc. thuen kundt, ꝛc. So wilne Johan Schwantzbelle, ꝛc. den Hoff Aldenderne unsers Stiffts Lehen, wilne Henrichen Sontag, verkaufft hatte, derselbe dan auch, ꝛc. von uns zu Lehen empfangen hatt, und nun durch Dorotheam Sontags des vorß: Henrichs Dochter an, ꝛc. Hermannen Laer ihren Haußwirdt und eheligen Man gekommen ist, der den vorß: Hoff, ꝛc. uns auffgegeben hat zu behoeff, ꝛc. Engelberten Haner, welche uffgifft wir umb flehentlich pitten willen deß vorß Hermannen von Laer und Engelberten vorß: von sonderlichen Gnad uffgenohmen und zugelassen haben, ꝛc. Anno 1470.

Frustra autem ex adverso obmovetur in hac ultima translationis singularis gratiæ concessione mentionem fieri, tum, quia, ut supra vidimus, jactabunda enunciatio nihil disponit; quia nihil adfer-

adseritur; in quo puncto constiterit illa gratia, quæ potuit verbi gratia in personæ qualificatione, vel remissione contemptus Domini, consistere: tum, quia superius alia alienatio & devolutio ad fœminam, absque difficultate, admissa fuit: tum denique, quia non est novum, Cancellariam jactabundas gratias, Vasallis extra rem obtrudere, quod Syndicus deductionali 252. diserte fateri debuit.

Muedersheim (quod primogenitus propriam ejus nominis familiam, ut communiter fit, habuit) à diversis familiis possessum fuisse, Rawe von Oußheim, Olmussen gnt. Mulstron, & Kindsweiler: non abnuit, sed in deductionali 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. & 15. confitetur Adversarius; & insuper in actis sub investituris n. 141. 142. & 143. probatum existit. 361. Muedersheim.

Nec habet, quod contradicat Syndicus Adversarius, nisi quod putet non esse satis, quod feudum à socero ad generum transeat, nisi etiam exprimatur filiæ, quasi personæ qualificatæ mentio: alias cessiones ejus contemplatione factas non considerari, & quasi non potius successio naturalis & necessaria quam accidentaria & contingens præsumenda esset, aut quasi realis datio sine verborum pompa, non esset ejusdem cum reliquis efficaciæ?

Sed hujusmodi alias per se, judicio discretorum virorum nimis inania diffugia, per ipsius Syndici confessionem sub deductionali 10. ibi als Lehens recht und Gewonheit ist, zu belehnen, satis redarguitur, Pauwinum, de quo sermo est, non ex speciali gratia, sed juxta jus consuetudinarium investituram petiisse.

Eligat itaque nunc Syndicus Metropolitanus, utrum investituram illam jure dotandi filias, an vero donandi, etiam uti extraneo subsistere velit, & utrovis modo proprium jugulum feriet, ac alienandi potestatem liberam, de qua agimus, concedat, oportet, idque jure & consuetudine feudali in instrumento expressa.

Non enim Domino honorem requisitionis; etiam supplicis negamus, ita, ut etiam ea contempta, commisso locum fore arbitremur, sed extra terminos nostræ controversiæ consuetudinem alienandi ejus potentiæ reor (ego Referens, aliorum judicio salvo) quod in casu, quo idonea persona Domino præsentetur per consuetudinem hanc alienandi (& magis per alienandi clausulas venditionum instrumentis insertas) manus Domini ad investiendum ligatæ sint; ut videmus in jure patronatus fieri, ubi collatori manus sunt ligatæ, dum patronus idoneum ad beneficium præsentat, *c. significasti x. de jure patronatus argumento § similiter in l. unica de leg. Corradi, &c.* 362.

Mecum sentit, & in Franconia servari, testatur Bern. Wurmserus *tit. 51 obs. 15. & 16. in Delphinatu*, Guido Papæ *decis. 415. Nisi ex causa.* Mat. Freccia *de feud. lib. 2. n. 13. & 77.* Hart. Hartmanni *lib. 2. tit. 54 obs. 57. n. 4.* Fred. à Sande *tract. 2. tit. 2. de jure vasalli c. 1. n. 7. p. 291.* Anton. Corsetus *sing. incip. licet feudum non possit &c.* Bart. *in l. murilegulis c. de murilegulis lib. 11.*

Nova Syndico Coloniensi in deductionali 32. confessio excidit, qua confitetur sororem Joannis de (Graffin Besse) in collationem & divisionem feudalium bonorum admissam esse, dum incaute allegat, querimoniam, qua is feudum sibi soli alias competens, rigorosius æstimatum esse plangit; cum tamen, hoc loco, in illa facti vel juris quæstione, an masculus cum fœmina simul admittatur, non versemur; sed in illa, an fœmina in masculorum defectu ad exclusionem Domini admittenda veniat? cardo negotii vertitur. 363. Jan de Graffin Besse.

Nam in feudis etiam fœmineis, masculos in concursu excludere fœminas, etiam in pari gradu, in propatulo est, uti pleno cornu tractavit Vultejus *lib. 1. de feud. cap. 9. n. 49. nov. edit. n. 66. & consil. 11. n. 127. vol. 4. text. in c. 1. §. quin etiam Episcop. vel Abbatem & c. 1. §. fin. ff. de success. feudi.* Fachinæus *lib. 9. cap. 42. & 43.* 364.

De eo potuit itaque frater, absque præjudicio hujus causæ, lamentari, qui tamen, illo loco, non de excludenda in totum sorore, sed de moderatione in æstimatione dotis adhibenda agit, quam, si jus scriptum sequeremur, totaliter excludere potuisset.

Eo itaque angustiarum redigitur Syndicus Metropoliticus, ut in tam elumbibus argumentis præsidium & deploratæ suæ causæ evanidum colorem quærere cogatur, speretque nihilominus sese Vasallis redimendæ veræ gratiæ quicquam extorturum.

Restat nunc ex feudis in libello exempli gratia specificatis, domus feudalis in Gleen, Fleckenhaussen nuncupata, quæ quamvis ad Curiam Archiepiscopalem non spectet; sed tantum in Diœcesis territorio sit sita, & à Comitibus de Salm, ac Dominis de Reifferscheidt & Dicka dependeat, & moveatur, quod tamen dominium Dick, immediate ab Imperio; non ab Archiepiscopatu dependet; contigit tamen, cum feudum illud ex defectu masculæ prolis ad ultimi Vasalli Fleck von Baelen, filiam Margaretham successione devolveretur; Comesque feudum, uti jure communi scripto sibi devolutum, occupasset, quod Archiepiscopus Coloniensis, istam devolutionem non ferens, filiam ad possessionem feudi, expulso feudi asserto Domino, restituerit, nulla alia motus ratione, quam, quod allegaretur in Diœcesi Coloniensi, & consequenter in Gleen, non esse ulla feuda masculina, in rerum natura, cujus contrarium nunc sustinet Archiepiscopus. 365.

Et licet Syndicus hujusmodi narrata articulo 70. 71. 72. & 73. libelli complexa, uti facti alieni, sibique ignoti, suo more, in responsionibus primis negare non sit veritus, attamen res est tam manifesta, ut ob notorietatem probatione non egeat.

Est

Est enim notorium facti permanentis, domum istam adhuc hodie priscum nomen Fleckenbaüß retinere, illudque etiamnum, non per familiam Fleck, sed per Joannem Wilhelmum Hull, istius unicæ filiæ Margarethæ maritum possideri, nulla etiam tergiversatione celari potest, id, quod, nostra memoria, inspectante, & mirante tota Regione, vidimus & audivimus, occupationem, autoritate Archiepiscopi, manu militari factam, filiamque, ac ejusdem Maritum, restitutos, in quieta possessione perseverare.

Frustra itaque Syndicus Archiepiscopalis ad diverticulum labitur, quod juxta deductionalem 133. verificationem narratorum, publica fama notoriorum narratorum verificationem, & personarum Interessentium qualificationem exspectare velit; Quandoquidem constitutus in possessionem imo ab ipso Principe immissus non tenetur personam suam qualificare *l. regi ff. de petit. hæredit.*

Hoc casu præsertim, ubi deprehenditur filia in possessione, juxta illud *D. Pauli, Si filius ergò hæres, ad Galatas* 4. & sic qualificatione personæ non est opus, cum possessio, præsumptione sua onus probationis rejiciat in Adversarium, *l. circa ff. de probat. l. vis ejus C. eod. libertus §. ult. ff. de liberali causa.* Menoch. *d. præsumt. 69. in pr. lib. 6.*

Efficitur igitur, Syndico Adversario onus probandi incumbere, cur filia illa Fleck in Diœcesi Coloniensi succedat & successerit, excluso Domino, in feudo, si feuda hujus Diœcesis regulariter juxta Jus Lombardicum sint ejus naturæ, quod Fœminæ eorum non sint capaces, cui fateatur necesse est, vel hanc litem ex parte Archiepiscopatus injusto inviti fundamento; vel Dominum Comitem injuste de possessione domus illius esse dejectum.

Hactenus itaque intentio Parium Curiæ feudalis Coloniensis, ducentis circiter documentis [quorum 175. priora currente fine controversia, quantacunque potentia, vel arte impedito termino ad acta palam exhibita fuere) remotis etiam iis, quæ in contrarium objiciuntur, clare, perspicue, & sufficienter probata esse convincitur, ubi etiam vel una Ernestina Confessio, vel solæ res judicatæ, inter cætera adductæ, ad probationem tam notoriæ consuetudinis sufficere potuissent. Ubi e converso, Syndicus Adversarius in tenebris micare, ex occlusa obserataque capsa panicum timorem ciere, & terrorem inanem incutere, & prius de effluxo Compromisso, propria authoritate triumphum canere, quam arma producere maluit.

Quamvis enim ex hac parte etiam investituræ illorum feudorum, quorum Curiæ sub aliorum Principum districtu sitæ sunt, in argumenta tracta sunt, non tamen potest Syndicus per hoc, quod in nonnullis, Jurisdictio sit aliena, horum argumentorum aciem retundere, cum juxta communiorem ac rationi viciniorem opinionem Jus succedendi in feudis (præsertim ubi contractus in ipsa Curia invenitur celebratus, Gœddæus *consil. 37. n. 806. lib. 4. Marp. consil.*) ex consuetudine Curiæ
365. feudalis magis, aut potius, quam rei sitæ videatur metiendus, *c. imperialem §. 1. de prohibita feudi alienat. per Freder. & c. c. tit. an apud Iudicem vel Dominum &c.* licet Dominus Rosenthal, præponat forum rei sitæ, foro Curiæ *cap. 12. concl. 7. n. 7. gl. f. & c. 1. concl. 14. num. 21. & 25.*

Si autem Syndicus hoc ipsum negare, illamque potestatem suo Domino, infausto suo servitio abrogare voluerit, tamen, pro suo proposito, parum, aut nihil rei fecisse deprehenditur; quandoquidem Vasalli sub vicinis destrictibus commorantes, non habent, quod illa exorbitantia privatæ executionis privilegia timeant, sed ad Dominos Jurisdictionis recurrent, ibique plus præsidii, quam ex pacto istius Compromissi, sperare possunt.

366. Vasalli itaque hoc loco rectius consuetudinem admittendi ad feuda fœminas, ad exclusionem Dominii, ad Curiam ipsam magis, quam loci situs adstringendam, contendunt, & ab omnibus contribulibus causam faciunt esse communem, quandoquidem universalis, ut & in definita enuncia-
367. tio nihil excludit *l. si choris ff. de leg. 3. l. cum quærebatur ff. de verbor. signif. l. si servitus ff. de servitut.*
368. *urb. prædior. l. si plures & l. Julianus ff. de legatis. 3.* Maxime, ubi eadem militat ratio, ut hic, prout Syndicus Adversarius rationem diversitatis dare nequit. Castrens. *consil. 153. n. 3. lib. 1. & consil. 176. n. 2. lib. 1.* Alex. *consil. 26.* Card. Tusc. *tom. 4. lit. l. n. 1. & 2.*

369. Meminisse interim debet Syndicus Domini, feudalem recognitionem non tribuere superioritatem, Gœd. *d. consil. 37. n. 8. 9. & alibi n. 49.* Guido Papæ *decis. 518. versic. non obstat.* Hart. Pistor. *quæst.*
370. *15. n. 33. lib. 1.* Andr. Knichen *de vestit. pact. part. 2. n. 5. n.* 140. Item Juramentum fidelitatis ratione territorii, longe abinvicem differre, graphice [ut omnia docet. Vult. *lib. 1. de feud. 6. n. 5.*

371. Quamvis enim alias, concedens alicui Castrum vel Civitatem in feudum, aliam jurisdictionem, quam ipse habuit, concessisse videatur; licet de ea mentio facta non sit; imo etiam merum mixtumque Imperium dedisse, videatur Bart. *in l. 1. ff. de juris d.* Joannes Andr. *in additione ad speculatorem de juris d. §. 2. vers. sed quo mera &c.* Hostiensis *in summa x. de offic. de leg. §. delegari circa fin.* Bal. *in d. c. 1. de Capitan. qui Curiam vendidit &c. gl. in clem. verbo commendam. x. de foro competenti.* Gail. *obs. 62. n. 9.* Vult. *consil. 25. n. 123. vol. 4.*

372. Quia beneficia Principum quam latissime interpretanda sunt *l. fin. C. de constit. principum l. 3. ff. eod. l. si quando C. de inoffic. testam. l. 2. C. de noxal. act. cum dilecti de donat. c. quia circa de privi. & c. cum olim de verb. signif. ubi de solius Principis concedentis præjudicio agitur.* Jas. *in l. fin. n. 19. ff. de constit.* Prins. Oldr. *consil. 50. in fin. vers. non obstat.*

Secus

Secus tamen est in converso, quando quis bona sua allodialia, domum, vel arcem recognoscit, alicui Principi in feudum: Hoc enim casu, non censetur Jurisdictionem suam, quam ibi habet, nisi hoc exprimatur; fecisse feudalem, nemo enim præsumitur donare, vel nimium esse liberalis *l. cum nemo in debito ff. de probat.* Gœdd. *d. consil.* 37. *n.* 61 Rosenthal. *de feud. c.* 5. *concl.* §. *per tot. & in fine lit. e cap.* 6. *concl.* 68. *in gloss. gg. vers. sed hic ubi constat. &c.* 373.

Quia in tali Recognitione, non nisi ea, quæ expressa sunt, veniunt: tum, propter communem libertatis præsumptionem *l. altius. l. si in adibus* C. *de servit.* tum, ob communissimam juris Regulam, quod quilibet se, suosque in quam minimo gravare voluisse, præsumitur *l. semper in stipulationibus ff. de Reg. Juris l. semper in obscuris p. tit. & eod. tit. in* 6. 374.

Tum, quia investituræ, & pacta feudalia sunt stricti juris, ideoque strictissimè interpretanda, Laurent. Sylvanus *de feud quæst.* 4. *in fin.* Wesenb. *de feud. c.* 1. *n.* 8. *& seqq.* Clarus §. *feudum quæst.* 6. Alvarot *c.* 1. *de feudi cognit. &c.* Cacheran *decis. Pedem.* 23. Curt. Jun. *p.* 1. *quæst.* 9. 375.

Ideo investituræ, ultra ea, quæ sunt expressa, extendendæ non veniunt, *l. si unus* §. *ante omnia l. tres fratres, & l. qui in futurum ff. de pactis l. qui cum tutoribus* §. *fin ff. de transact.* Modestin. pistor. *consil.* 1. *n.* 29. *& consil.* 29. *n.* 10. *consil* 37. *n.* 7. 7. *vol.* 1. Wesenb. *consil.* 3. *n.* 29. *& consil.* 51. *n.* 4. *per l. ad probandum. ff. de probat.* Roland à Valle *consil.* 39. *n.* 5. *vol.* 1. 376.

Quapropter posset Syndicus Archiepiscopalis, si placebit per otium, aut oblata opportunitate, absque exprobatione Vasallorum (quos ubique in invidiam & odium apud Dominum trahere contendit) apud se ipsum dispicere; an Domini in Saffenberg & similes, quando domum Gelstorff, cum muris, sua recognitione fecerunt feudalem etiam jurisdictionem simul, quam ibidem habuerunt, in Archiepiscopum transtulerint, ac sese Jurisdictioni Archiepiscopali subjecerint, ut idcirco etiam ad dictas Provinciales comparere teneantur? quo informis deductionalis 255. circa finem frustra collimat.

Quia itaque ex hactenus deductis, tam probatissimorum recentiorumque nostri climatis Doctorum autoritatibus quam tribus retro seculis, continuatis exemplis, demonstratum est; Feuda Colniensia (ut & vicinorum districtuum) ab antiquis & antiquatis & Longobardicis, materia, forma, diffinitione, & effectu, & sic tota quasi fere, substantia dissidere; cautam vero huic perniciosissimo dissidio, Jurisconsultos illos, qui quod in scholis, ex informi Jure Longobardico didicerunt, in foro (juxta Joannem Sande, fratrem Frederici, in præfatione ad tractatum feudalem Gelricum) assentandi forte animo, dediscere nolunt, dedisse: Consequitur Serenissimi Reverendissimique Principis intentionem, uti carioso fulcro nixam, Jure non subsistere Ernestinam vero confessionem & attestationem esse verissimam, continua praxi 300. annorum evidentissimam ac pro totius causæ decisione sufficientissimam.

Si itaque tandem aliquando præsens causa, simili rigore, qualem Reverendissimus Archiepiscopus, in devotos suos Fideles ac Vasallos durante controversia, exercuit, terminanda erit: metuo, ne Reverendissimus noster, non tantum generaliter tota causa, cum victoria sumptuum & expensarum, casurus sit: Verum etiam (tam ob privatam occupationem Castri Reinßheim, quam ob toties, toti Statui Parium Curiæ, in re tam notoria, Justitiæ, cum consensu Capituli Metropolitani, denegationem) tam ad restitutionem dicti Castri, & reliquorum bonorum, cum fructibus perceptis, & percipiendis, quam ad amissionem & privationem totius Juris Feudalis, in posterum condemnandus sit.

X INDEX

INDEX
RERUM ET VERBORUM IN OPERE HOC CONTENTORUM, PRIOR NUMERUS FOLIUM, ALTER NUMERUM MARGINALEM DENOTAT.

E.

Feudum

tara

Masculus

FINIS.

D. JOANNIS PAULI KRESSII

PROFESSORIS JURIS ORD. ACAD. JULIA DESIGN.

DISSERTATIO PROOEMIALIS

AD

WERNERUM THUMMERMUTHIUM.

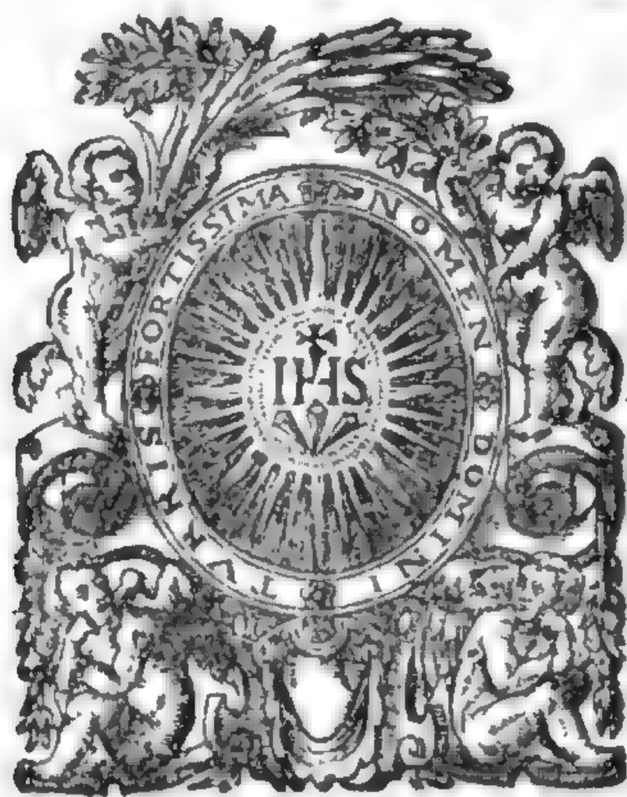

COLONIÆ AGRIPPINÆ;
Sumptibus OTTONIS JOSEPHI STEINHAUS Bibliopolæ;
unter fetten Hennen. M. DCCXXXVIII.

alii id negant, nec in ipsa Camera Imperiali alia, quam præsens editio noscitur, ut proinde de prioris sententiæ fide merito dubitare cogar. Præcipue cum REFUTATOR nostri, cui tamen archiva Coloniensia patuerunt, eodem, quod hic edimus, exemplo Ann. 1643. scilicet impresso in sua refutatione usus sit.

§. VII. Non sine applausu tractatum nostrum susceptum esse, vel inde constat, quod dein controversiis de successione in feudis Coloniensibus recrudescentibus, vasallorum advocati plerumque ad illum provocarint, usique sint argumentis Thummermuthianis. Non in inferiori tantum, ut loquimur, instantia, sed coram ipso supremæ Cameræ tribunali.

§. VIII. Neque vero refutatores defuerunt, nam secutum est Thummermuthium editum scriptum sub titulo: Cöllnischer Krumbstab schleust die Weiber aus, Anno 1686. Et iterum post decennium, cum in causa Domini de Harff Drimbornii Dynastæ, denuo rationibus Thummermuthii contra Electorem pugnaretur, aliud ejusdem argumenti & inscriptionis, quæ conjunctim Hildesheimii Anno 1696. excusa prostant. Auctorem utriusque, communis fama laudat ZIMMERMANNUM, initio Electoris Aulæ Consiliarium, mox Cancellarium Hildesiensem, & tandem Consiliarium Cæsaris atque ad Visitationem Cameræ ablegatum Concommissarium, ante aliquot annos defunctum. Hancque famam non inanem rumorem esse, jam pridem me docuit PURCKIUS, quam supra jam cum laude allegavi.

§. IX. Ipsa quæ in libro nostro tractatur controversia non nova, sed ante aliquot sæcula jam agitata est. Initia tamen ad finem sæculi XIII. quantum indagare potui, referri debent. Nam Alberto I. imperante litem ad Cæsarem, in oppido Bingen tunc temporis curiam convocantem, perlatam fuisse, ex Diplomate Alberti, de quo deinde plura, perdisco. Postea sub Carolo IV. novi motus cœperunt, quos novo Diplomate, quod pariter infra videbimus, Carolus tollere & contra Vasallos pronunciare tentavit. Excipiunt hæc confirmationes Maximiliani II. & Rudolphi II. singulæ ad calcem à nobis exhibendæ. Deinde nominatim de feudi Reinsheimiensis successione controversum & Anno 1612. decisio ad Compromissum ablegata est. Conscripsit quidem in hanc rem ROSENTHALIUS peculiare responsum, sed nec illud ullibi reperire potui. Tandem auctor noster eandem contentionis serram in scriptis suis traxit. Ultimo autem Anno 1659. satis antiqua de successione in beneficiis Coloniensibus Disputatio inter Electorem Capitulumque & Ordines Provinciales aliqualiter per transactionem, inter annexa producendam, componi cœpit, cui Leopoldus I. Anno 1682. peculiari rescripto ad Cameram, ut imposterum secundum hæc compacta judicarent, transmisso, novam conciliavit auctoritatem.

§. X. Contenta & leges transigendi sunt, ut si in literis investituræ conceptis verbis extet: auff männliche, solorum quoque masculorum à primo acquirente descendentium successio, his deficientibus autem Electoris de feudo reducendo, sibique appropriando liberum arbitrium sit. Quod si in formula investituræ habeatur: auff beyderley geschlecht, vel manns- und weibs-personen, fœminæ sub conditione servitiorum per masculos exhibendorum, citra moram ad feudum admittantur. Si autem feuda *informiter*, ut loquuntur, seu sine ullius, sive potioris, sive sequioris sexus nominatione concessa reperiantur, ibi hæredes in pari gradu constituti pariter citra sexus ullum discrimen, aut prærogativam, sub eadem tamen lege de servitiis per masculum præstandis, in successione sequantur. Cæterum de feudis ab Electore semel reductis, aliisque collatis legitima actio instituatur, parium curiæ & ultimo supremorum judicum sententia expectetur. Tandem, si vel masculus ex stirpe fœminea, vel fœmina succedere velit, decima pars pretii feudi loco recognitionis Electori solvatur.

§. XI. Cum vero, ceu vidimus, quædam feudorum classis ad disceptationem forensem remissa sit: nec post transactionem omnia pacata facta sunt, sed hinc inde de hæreditate controversiæ exortæ atque veteres altercationes sæpius denuo exuscitatæ sunt, obtinuitque speciatim, ut ab eodem PURCKIO didici, privignus ipsius Illustrissimus Comes de Virmond pro se victricem sententiam.

§. XII. Sed accedamus nunc propius ad scriptum autoris. Sane ex ipsa inscriptione constat, quod agat de feudis ecclesiasticis non quidem in modum plenioris systematis, verum ad modum, ut loquimur, deductionis & consultationis ad partis litigantis usum conscriptæ.

§. XIII. De feudis ecclesiasticis pauca exstant in jure Longobardico. Textus hujus rei sunt sequentes: 1. F. I. agitur de potestate dandi feudum ecclesiasticum, diciturque, quod Prælati etiam de bonis ecclesiæ feuda dare possint, non tamen absque discrimine, sed tunc demum si sit res in feudum dari solita. 1. F. 5. exponit de obligatione successoris prælati, quod hic non teneatur ex antecessoris investitura abusiva, nisi feudum promissum vacare contingat, vivo adhuc abusive investiente. Idem repetitur 1. F. 8. 1. F. 25. §. *fi Dominus* 2. F. 26. §. *moribus* 2. F. 35. ubi tamen singulare additur de Archipræsule Mediolanensi, quod hic non possit dare in feudum bona, quæ tempore interitus sui in dominio invenerit, bene autem illa, quæ postea ipsi aperiuntur. Nam respectu aliorum Prælatorum aliter distinguitur, scilicet an tempore investituræ penes investitorem fuerit possessio, an apud tertium, ibi investitura ligat successorem, hic iterum videndum, an in vesti-

vestitura pure facta ; an sub conditione , vel in diem, sin illud non valet ; nisi Vasallus possessor consenserit, sin hoc, vel conditio aut dies extitit superstite investitore , & investitura valet, vel non extitit illo superstite , & actus non tenet Prælati successorem.

§. XIV. Sequitur 1. F. 6. quod caput reassumit quæstionem de Prælatorum investiendi jure , & excipit à rebus in feudum dandis titulos. Insuper distinguit, an investitura circa hoc contigerit ante prohibitionem Papæ Urbani , an post illam, priorem infeudationem confirmat, posteriorem rejicit. Quoad reliqua repetit doctrinam de rebus in feudum dari solitis. In Capitulo 1. F. 13. statuitur , ne Ecclesia de Laicorum Vasallis prædia feudalia accipiat in libellum , atque hac ratione , cum Ecclesia non moriatur , sed æternum duret , omnem spem aperiendi & recipiendi prædia , Vasalli Domino intervertat. In textu 2. F. 6. ex epistola Episcopi Philiberti formula juramenti à Vasallis præstandi exhibetur. In 2. F. 20. lite inter Prælatum & Vasallum oriunda, pares curiæ causam cognoscere jubentur. 2. F. 21. & 26. §. *Clericus* , feudum amitti dicitur Clericatu , aut voto religionis assumpto , ita & 2. F. 27. quod magis confirmatur 2. F. 30. & 2. F. 36. Clericus pacis publicæ violator à Comite mulcta coercetur , sed hoc ne quidem ad jus feudale spectat. Felonia Prælati non nocet Ecclesiæ 2. F. 40. Tandem universitate aliqua Ecclesiæ vendita , censentur illi quoque venditi Vasalli , licet de his nil dictum 2. F. 54.

§. XV. Definitio ista feudi Ecclesiastici omittitur. Definiri autem solet : feudum quod à persona Ecclesiastica de bonis Ecclesiæ (*a*) conceditur.

§. XVI. Sed quod personas concedentes attinet , videmus in Germania , Feuda Ecclesiastica sive geistliche Lehen concedi etiam à sæcularibus. Sic Imperator (*b*) Moguntinum investit mit allen geistlichen und weltlichen Lehenschafften , & ita passim alios Prælatos , ut facile constat ex LUNGII diplomatibus.

§. XVII. Imo plane sæculares à sæculari ita investiuntur , ita enim Maximilianus I. investit Wilhelmum Juniorem Hassiæ Landgravium Anno 1495. mit Stiffteren, Klösteren, Voigtheyen, Lehen und Lehenschafften geistlichen und weltlichen , *Lunig tom. II. Part. Special. p.* 768. sub Hessen. Et Ferdinandus III. Fridericum Ulricum Ducem Brunswigo-Lunenburgensem : mit allen eroberten Stücken, Lehen und Afterlehen , geistlichen und weltlichen Vogtheyen der geistlichen Klöster und Kirchhöfe *p.* 414 apud eundem. Item Elector Brandenburgicus Johannes investitur à Maximiliano I. Anno 1496. mit allen geistlichen Angefällen. *Idem p.* 12. *c. l.*

§. XVIII. Porro , bona Ecclesiæ variè dividuntur , in temporalia & spiritualia. Huc referunt decimas , primitias , Eleemosynas , illuc pertinere dicunt , bona Ecclesiæ reliqua , *vid.* STUCK. *p.* 1. *Consil. p.* 650. *n.* 58. ubi *n.* 76. consentientem citat VINCENTIUM in causa Venetorum. Coincidit autore STUCKIO hæc distinctio , cum distinctione bonorum Ecclesiæ in necessaria & reliqua bona. Nec aliter fere GEORGIUS EVERHARD. *Volum. II. Consil. Ingolstad.* 17. *n.* 43. scilicet Prælatos possidere bona spiritualia & talia quæ ipsi Ecclesiæ pro necessariis & ornatu collata, deinde autem ulterius : regalia & temporalia feuda. In *Fascicul.* verschiedener Hildesheimischen Schrifften *p.* 10. res ita effertur : *Bona Ecclesiæ sunt , vel Deo dicata & ad ministerium consecrata ; unde sacra dicuntur , vel bona reliqua , ut fundi , possessiones &c. quæ sacra non sunt.*

§. XIX. Usus distinctionis in eo quæritur , quod primi generis bona pertineant ad Prælatum, ut talem , posterioris autem ad Prælatum tanquam Principem ; (2) quod prioribus Ecclesia carere nequeat , posteriora vero acquirantur , amittantur STUCK *n.* 140. *c. l.* judicenturque secundum jura civitatis. Unde temporalia Prælatorum bona , 1) recognoscuntur à Cæsare , 2) vasallagium de illis præstandum , subsunt 3) constitutionibus pacis publicæ, & de communi denario 4) inserta sunt matriculis , relata in circulos , 5) inde Prælatorum tituli Ducum sc. Landgraviorum , Burgraviorum dominorumque seculares , v. c. Coloniensis , Leodiensis , Argentoratensis , Wirtzburgensis , Monasteriensis , Constantiensis , inde 6) illorum superioritas territorialis forum rei sitæ, subscriptio Recessuum Imperii , jus bona reformandi ; imo & privationis pœna uti contra Præsulem Hildesiensem STUCK *ibid. Consil.* 16. ostendit.

§. XX. Deinde bona ecclesiæ distinguuntur in bona 1) ad cultum destinata 2) bona mensæ & 3) bona qualitercunque ad ecclesiam pertinentia , ut diserte constat ex Diplomate Caroli IV. *P. II. Archiv. LUNIG , p.* 54. Ad prima referunt , templa , oratoria , vasa sacra & similia. Ad ultima autem bona , quæ Præsul emit, vel alio titulo acquisivit, hæc tamen si ex reditibus domanialibus comparata , ad domanialia reducit Bruckner *de Doman. c.* 7. *n.* 19. ita ut apud Prælaturam maneant exclusis heredibus Prælati , quod secus se habere idem dicit , circa bona à Principe seculari è cameræ reditibus acquisita. *c. l.* De bonis mensæ postea.

§. XXI. Dispesci quoque solent bona ecclesiæ , in dotem ecclesiæ bona reliqua ecclesiæ , *vid.* ZIGLER. *de dote eccles. c.* 4. *p.* 330. dotalia bona vero dicuntur , quæ data sunt ad ferenda onera ecclesiæ , sunt autem hæc , usus luminarium , ministerii & servientium alimenta , expensæ hospitalitatis

(*a*) *De bonis scilicet beneficiis & præbendis oppositis , nam talia non transeunt ad heredes , Feudum autem Ecclesiasticum transit ad heredes.*

(*b*) *Imo ita fere in genere de omnibus præsulatibus immediatis in Germania tenendum , cum Imperatores eos investiverint.* vid. OBRECHT *Disp. Feud. II. n.* 178

tatis & visitationum, Idem *v. 4. n. 9.* Itaque hæc bona habentur pro necessariis. Sane cum Præsul Trajectensis necessitate sic jubente, permittenteque Pontifice An. 1529. Carolo V. traderet omnia ecclesiæ temporalia, pro dote sibi reservabat quotannis duo millia aureorum Caroleorum, *vid.* Bullam Clementis *ad fin.* LAMBERTI HORTENSII. Unde quænam bona veluti præterdotalia sint facile constat.

§. XXII. Ulterius ecclesia habere dicitur bona dominicalia & alia quæ dominicalia non sunt. Dominicalia autem 1) videntur appellari bona, quæ reges in ecclesiam contulerunt, ut ex diplomatibus Conradi I. Ottonis I. *p* 245. 278. apud SCHATEN & clarius ex diplomate Ludovici Pii apud eund. ad annum 838. patet: nam quod dominicale in Osthoven, ibi dicitur, est prædium quod paulo ante Imperator Abbati donaverat. 2) Opponuntur bonis in feudum dari solitis. Sic Papa Alexander anno 1177. circiter ecclesiæ Salisburgensi restitui jubet bona DOMINICALIA & IN FEUDUM in damnum Præsulum data, *vid.* HUND. *in metrop.* 73. Omnium evidentissime hæc secernit Petrus Pataviensium Præsul *p.* 389. *apud eundem*, ubi in diplomate suo refert, quod *feudorum, quæ Ottocarus Bohemiæ rex ab Ecclesia Pataviensi habuerat, partem feudali hac qualitate exemisset & ceteris ecclesiæ DOMINICALIBUS junxisset, jureque pleno & perpetuo aduna sset.* Cum è contra *in reliquis* (solitis scilicet & non indominicatis) *ecclesiæ feudis, si illa vacare contingeret*, Præsulum in futurum libera in utilitatem ecclesiæ disponendi facultas maneret. (*a*) Ab hoc significatu non adeo differt, quod 3) Dominicalia pro mensæ bonis sumantur, apud Scriptores Anglicos.

§. XXIII. Præterea Refutator Thummermuthii p. 87. Præsulum Germaniæ bona secernit 1) in patrimonialia, 2) ecclesiastica, 3) principalia bona. Singula intelliguntur ex ipsis fere nominibus adductis.

§. XXIV. Tandem, quod speciatim bona ecclesiæ MENSÆ attinet, tenendum, bona ecclesiæ ad Cleri sustentationem destinata, vel dicata esse MENSÆ episcopi, vel MENSÆ capituli, quæ enim aliis Clericis assignantur, non faciunt tertiæ MENSÆ speciem, sed PRÆBENDÆ, TITULIque (*b*) vel in genere *reditus*, aut *Stipendia* dicuntur. *v.* WAGNERECK. *ad tit. X. de reb. eccles. non alien.* Proinde bona mensæ sunt tantum duplicis generis, vel MENSÆ Prælati, vel capituli sive congregationis.

§. XXV. Quod vero bona mensæ separatam bonorum ecclesiæ speciem constituant, cum ex textibus v. c. *capit. 8. X. de reb. eccles. non alien.* formulaque jurisjurandi Episcoporum & Abbatum in pontificali Romano verbis: *Possessiones ad MENSAM meam pertinentes non infeudabo de novo* *vid.* WAGNERECK. *p.* 561 --- *pr. ad sua Can.* & bullis Pontificum v. c. Bulla Alexandri III. *p* 97. Chron. *Laurisham.* ubi recensentur, decimæ oblationes, ad MENSAM Abbatis & victualia fratrum pertinentes, tum ex regestis ipsorum Præsulum, satis constat, sic quæ ad MENSAM Archiepiscopi Bremensis pertinuerint, recitat JOHANNES RHODE PRÆSUL BREMENSIS *p.* 256. *tit. II.* R. *Brunsvic.*

§. XXVI. Illud tamen non præfracte negandum, quod recentiori tempore in instrumentis publicis, interdum omnia bona ad Præsulatum pertinentia, sub bonorum utriusque MENSÆ appellatione contineantur. Sic in Bulla Clementis VII. ann. 1529. ubi traditio OMNIUM temporalium ad Episcopatum Trajectensem spectantium Carolo V. facta refertur, dicitur: *civitatem, oppida, castra, municipia & loca ad episcopos & MENSAM Trajectensem* pertinentia translata fuisse. Pariter ex capitulatione JODOCI EDMUNDI Præsulis Hildesiensis præcipue Artic. XXXVII. XXXVIII. XLI. XLIV. notisque *ibi* à SONNEMANNO additis facile patebit legenti, quod BONIS MENSÆ episcopi sola BONA CAPITULI opponantur. Ita tamen ut *jus* collectarum in comitiis provincialibus definiendarum ad neutram horum bonorum classium pertineat.

§. XXVII. Ceterum cum bona mensæ eatenus ad ipsius Præsulis & congregationis necessariam alimoniam pertineant, sua sponte liquet, bona mensæ reliquis ad splendorem deinde superadditis antiquiora esse, velutique dotem in ipsa fundatione ecclesiæ assignatam, constituere. Quanta autem frugalitate MENSÆ veterum Prælatorum constiterint, late persequitur LUDOVICUS THOMASSINUS *T. III. L. III. c. 34. seq.* Nos tantum inde excerpemus descriptionem mensæ Augustini: *Mensa usus est frugali & parca, quæ quidem inter olera & legumina, etiam carnes aliquando propter hospites, vel quosdam infirmiores continebat; semper autem vinum habebat: vid. c. XXXV. §. 1. c. l.* Quod Chronicon Saxonicum, de Alberto Magdeburgensium Archi-Præsule loquens, germanice extulit: Sein Taffel lacken war ihm kort.

§. XXVIII. Præterea quondam MENSA Præsulum & capituli non differebat, ita enim de Præsulatu Hildesiensi, ex autore manuscripto, disserit STUCK. *p.* 654. *c. l. n.* 102. *seq.* *Bona omnia sub administratione Episcopi erant (seculo scilicet IX) qui fratribus de necessariis victu & amictu providebat. Dein WIGBERTUS cum capitulo bona divisit, ut MENSÆ capituli cellarius præesset, sed tandem vita singularis secuta est, ex quo cellarii indutis titulus esse cœpit.* Idem dicendum de Abbatiis

(*a*) *Pertinet huc, quod:* Possidere tantum & dominicate, *separantur in diplomate Karoli M. p.* 60. *n.* 10. *Chron. Laurisham.* FREHER.

(*b*) *Vid. tamen C. XII. qu. 2. c. 58. ubi res tituli notant salarium ipsius Episcopi. Add. de c. 50. ibid.*

tiis. In præcipua sane Germaniæ Fuldensi abbatia, una saltim Archimandritæ & fratrum MENSA nota fuit usque ad tempora Henrici de Wickenau, qui anno 1288. bonorum divisionem cum congregatione instituit, *vid. Brower l.* 100. quam deinde anno 1294. judicialis sententia Romæ confirmavit *idem p.* 317. *Antiquit. Fuldens.*

§. XXIX. Redeamus nunc his præmissis ad feuda ecclesiastica. Ubi primo *v. supr.* §. 18. asserendum, quod feudum ecclesiasticum constitui possit in temporalibus ecclesiæ fundis, prædiis & regalibus & illis, de quibus n. 5. §. 20. Loquuntur id leges adductæ §. 13. 14 testatur idem praxis ab omni ævo. Accedit, quod secundum Jurisprudentiam veteris ævi, (*a*) quæ Regum liberalitate in Ecclesias confluebant, plerumque PLENO & fere non nisi ALLODIALI jure, quæ vero secularibus cedebant, in BENEFICIUM ad dies vitæ conferrentur, aut, sin aliter fieret in Ecclesiæ favorem, (*b*) tamen liberior alienandi potestas Laicis fieret.

§. XXX. Non autem soli Reges, sed reliqui quoque fere omnes, qui Ecclesiis fundos aut prædia donabant, liberalitati suæ certas leges adjiciebant. Nec improbabile est, quod Prælati & Congregationes ex his, tanquam jure singulari, magis, quam ex Canonibus antiquis in *Caus. XII. q.* 2. contentis suam alienandi investiendique potestatem æstimarint. Sat libere [*c*] tamen circa infeudationes versarunt quondam Ecclesiæ Antistites, tam in suæ militiæ, quam aliorum officialium (*d*) & reliquorum clientum usum, ut historia passim docet. Licet sæpius eadem facilitate beneficia, quæ dederant, revocarent, (*e*) quam licentiam sustulit & Dominos Clericos ad judicium parium Curiæ ablegavit Cunradus (*f*) L. V. Feud. tit. 1.

XXXI. Nimium tamen processit prælatorum prælatarumque investiendi & bona Ecclesiæ in feudum dandi institutum, ut fere necessariis (*g*) Ecclesiæ destituerentur. Unde varia remedia quæsita. Ut pacta cum capitulis, (*h* juramenta Pontifici præstanda (*i*) & ipsorum Pontificum (*k*) prohibitiones, per quas in genere infeudandi licentia limitatur, Quibus & jus feudale Longobardicum suffragatur §. 13. 14. *supr.*

§. XXXII.

(*a*) *Ut de Carolingis observat* B LEIBNITIUS, *vid. diploma Arnulphi p.* 213. *apud* SCHATEN. *L. III. Annal. in diplomatibus Quedlinburgensibus, donatum Ecclesiæ proprietatem etiam sub Saxonibus & Franconicis Cæsaribus ubique legere licet.*

(*b*) *Conferri hic potest donatio Ludovici Pii* EINHARDO *facta, & quomodo ipsi demum mox in gremium Ecclesiæ inciderint p* 64. Chron Laur-sham. *Nec obstant diplomata Ant p.* 219 *apud* SCHATEN. *v* §. *Nam quæ ibi donata leguntur seculari homini, pleno jure deinde Ecclesiæ Osnabrugensi cesserunt, ut pariter* LEIBNITIO *animadversum est.*

(*c*) Nam canonum; *nulli liceat & can* 12. *seq. c* XII. *q.* 2. *apud bellicosum Germanorum populum exiguæ fuisse tum habita est & frena leges remittebant, ut loquitur* BROWER. *p.* 270. 271. *Antiq. Fuld. ubi ipsi præsules delectabantur* HERESCHILDIS *sive suis militibus beneficiariis ad pompam & ostentationem ut Chronicon Lauresham. se prodit. Adde* ARNOLD. LUBEC. *L. III. chron Slav. c.* 18. LEHMANN *L. V. C.* 57. § die 7. und die Herrlichkeit.

(*d*) De his plura infra asseremus.

(*e*) *Sic v. c. in Præsulatu Hildesiensi, seculo XI. ad finem vergente, aliquatenus tantum Prælatorum libertas restringi cœpit, vid Chron Hildes. p.* 748 *apud* LEIBNIT. *versicul & alia quædam non habent.*

(*f*) *Et sine dubio Conradus Salicus*, qui præ ceteris in Vasallos *sive beneficiarios milites singulari favore inclinabat, ut ex* WIPPONE *p* 430 *pr.* apud PISTORIUM constat.

(*g*) *Quidam Episcopi & antistites nimia infeudationum liberalitate sua Ecclesiarum prædia imminuerant, ut de* HENRICO *Episcopo Spirensi memoria proditum dicit* HOTOMANN. *in comment ad* 1. F. 1. *cit., quod pleraque prædia militibus erogasset in beneficia. vix ad dimidium anni reditus sufficerent. Similis & oppido Clamorabilis capitularium* GANDERSHEIMENSIUM *de Abbatissa* BEATRICE *seculo XI. regnante, ad* PASCHALEM II. *directa querela extat p* 279. *apud* LEUCKFELD *quasi pusillus grex erat ibum hæc (grex utriusque feminei generis) ubi victitant, ubi vestimenta ut tecta amplius haberet & sub pluvia, omnibus quippe bonis militibus datis, jacerent. Adde Acta in Concilio Tolosano A. MLVI. p.* 272. ZIEGL. *de dot. Eccles ubi res Deo auferri & diabolo illisque militantibus dari quædam Patres queruntur.*

(*h*) De capitulationum abusu non est hujus loci disserere, videri possunt ESPEN *p.* 186. *de canonic.* & SONNEMANNUS ad tres capitulationes Hildesienses, cui tamen sua defendenda ipsi relinquimus. Certe non adeo pridem capitularibus per Innocentium XII. *p.* 20. *t. II.* der Staats-Canzley & Leopoldum (*p.* 803. *Spicil. Eccles.* LUNIG.) occasione forte controversiæ Wirtzburgensis, de qua in *Dissert. de jure Episcop. p.* 46. *in not.* dictum, obex poni cœpit. Ceterum exempla Capitulationum infeudationes restringentium legi possunt *p.* 501. *tom III.* UGHELLI *Ital. sacr. p.* 747. *item in* Chron. Hildes. *apud* LEIBNIT. HUND. *in metrop p.* 212. Sed non opus est pluribus singulis exemplis, cum capitulationes in hoc passu omnes convenire dubitandum non sit. De origine Capitulationum apud Fuldenses vid. BROWER *p.* 325 *n.* 55. & eund. *Annal. Trevir. ad annum* 1502.

(*i*) Juramenta hæc de non inbeneficiando &c. initio non omnibus Prælatis, sed illis saltim, in quos eadem profusionis præsumptio, præscripta fuisse notat GONZALEZ *ad c.* 8. *de rebus Eccles.* Ast nunc usus universalis est. Formula quædam extat in jure feudali, ut supra indicavimus, recentissime Electoris hodierni Coloniensis JOSEPHI CLEMENTIS recitatur a LUNIGIO part. special. sub Chur-Cölln p. 46.

(*k*) Noscuntur prohibitiones v. c. ALEXANDRI III. *in fin Chron. Lauresham.* COELESTINI III *in c.* 8. *de rebus Eccles.* INNOCENTII III. *c.* 2. *de feud.* Potissima is est de Bulla URBANI; cujus mentio fit 1. F. 6. VULTEJUS eam refert ad annum 1110. HOTOMANNUS cum RHETIO ad annum 1095. REFUTATOR nostri p. 89. adfert duos canones, alterum ex Synodo Placentiæ anno 1095. Kalend. Mart alterum ex Concilio Claromontano anno 1045. 4. Kalend. Decembr. sub Urbano II habitis, fatetur tamen, quod in his non de prohibenda Prælatorum infeudatione agatur, sed inhibitio fiat, ne Clerici à Laicis honores Ecclesiasticos recipiant, item ne laici altaria & Ecclesias (quas vel occupatione, & extorsione, acquisierant, vel in ipsa fundatione sibi reservarant, vel à regibus obtinuerant, vel à clericis beneficiario jure habebant, vid. du FRESNE lit. A. p. 124. & 131.) ulterius detineant. In nostro textu autem 1. F. 6. Urbanum Papam infeudationes decimarum, & rerum ad titulos pertinentium prohibuisse refertur.

§. XXXII. Licet vero capitulationes, pacta tantum singularia contineant, juramenta vero Pontifici præstanda, ut ex formula pontificalis Romani: *Possessiones ad mensam meam pertinentes de novo non infeudabo.* Apparet, ad certam saltim bonorum Ecclesiæ classem spectent, allegatæque prohibitiones Pontificum ad bona mensæ, titulos, decimas &c, adeoque unice ad certam bonorum Ecclesiæ Classem respicere videantur: nihilominus ex communi doctrina, quod Prælati non sint rerum Ecclesiæ Domini, quod proinde *non debeant dispergere, quæ non collegerunt can.* 19. *Caus. quæst.* 2. *in fin.* imo ex ipso jure feudali Longobardico, quod Prælatorum infeudationes ad certos casus restringit, generatim autem non approbat, pro regula in foro obtinet, *quod regulariter Prælatus res Ecclesiæ in feudum sive beneficium dare nequeat, sed tantum in casibus exceptis.*

§. XXXIII. Sequuntur nunc in ordine §. 18. *seq. supr.* divisionum bonorum Ecclesiæ, bona spiritualia, necessaria, bona Deo dicata & ad cultum destinata, bona mensæ, dos Ecclesiæ, bona dominicalia, Episcoporum patrimonialia & bona reliqua. Necessaria & spiritualia ex mente auctorum §. 18. supr. non differunt. Continebantur illis primitiæ, decimæ, oblationes, eleemosynæ.

§. XXXIV. Inter has solæ decimæ dignum disquisitionis nostræ objectum constituunt; de reliquis enim (a) vix peculiaris investitura legitur. Cum v. c. oblationum præstatio non necessitatis, sed arbitrii sit, *vid. c.* 1. *de decim.* Decimæ autem investitura regulariter habetur pro prohibita, *c. XV. XVII. XIX. extr. h. t.* Nec hanc qualitatem ullus Prælatorum adimere potest decimis, sed opus est ipsius Papæ dispensatione, WAGNERECK *ad c. XVII. n.* 2. *x. de r.* Idem cum Papa sensit olim Henricus Sanctus, quasi manibus Laicorum plane polluerentur p. 252. apud BROWERI *in Fuldens.* & Cunradus II. diserte interdicit Abbati, ne Laicos de illis infeudet *p.* 264. *ibid.*

§. XXXV. Ast in Saxonia aliter jam diu creditum esse, contendit HOSPIN. *p.* 425 *de bon. Eccles.* Consentiunt GRYPHIANDER, & post eum RHETIUS *in jur. feud. p.* 272. ubi nec Carolum M. aliter constituisse, nec Concilium Lateranense aliter præcipiens receptum esse docet. Movet quidem in contrarium Capitulationem de partibus Saxoniæ anno 888. c. 17. HERTIUS *p.* 344. *Notit. Regn. Franc.* (b) sed forte huic idem accidit, quod jam de Concilio Lateranensi allatum est. Vel institutum Caroli ætatem non tulit. Imo licet alicubi in his terris ad Præsules Ecclesiasticos decimæ quocunque demum tempore pervenerint, variis tamen in locis diu post Carolum jus decimandi ad Imperatores pertinuit, vid. Diplomata Friderici I. & Ottonis IV. *p.* 562. *Antiq. Walkenried* alicubi & Principum secularium usque ad nostram ætatem mansit. Ipsique Præsules, v. c. Hildesienses, *vid. p.* 790. LEIBN. *t.* 2. Halberstadienses, *vid.* WINNIGENSTAD sub Burchardo 37. Episcopo, Osnabrugenses, ut mihi constat ex literis investiturarum variis, sæpissime de decimis investierunt Nobiles Laicos. Plane apud Bremenses plerasque Ecclesiarum decimas in usum Laicorum cessisse, ALBERTUS STADENSIS. *ad An.* 1066. notavit. Imo ubi Prælatorum liberalitas Laicis favere noluit, ibi sæpius bellorum & milites habendi necessitas, *stabilis*, ut est apud ARNOLD. *Lubeck l.* 3 *c.* 18. *beneficio decimas in nobiles viros transtulit.* (c) Nec aliter SCHATEN ad anno 1187. p. 881. ut ut indignabundus.

§. XXXVI. Quare quæstiones de decimis & an ad Laicos pertinere queant, ex moribus diversarum regionum judicari debere, docet GOEDDAEUS *Consil. L.* 1. 4. *Consil. Marp. n.* 93. & quamvis ex adducto ibidem *capit. in aliquibus X. de decim.* hoc vix probetur; tamen distinctionem inter decimas Ecclesiasticas & Laicas ipse admittit Pius II. An. 1459. in Rescripto ad Abbatem Monasterii Albensis *p.* 36. sub *Alba Dom. apud* PETRI *in Suev. Eccles. & P. I. p.* 188. *document. Wurtberg rediviv.* Clarius (d) res patet ex summa *Confess. L.* 1. *tit.* 15. *c.* 25. JOANNIS SEMECÆ, quam citat EYBEN *p.* 622. *inf.*

§. XXXVII. Sequuntur Monasteria, Ecclesiæ, Altariaque seu bona immediate ad cultum destinata. Monasteria sub Francis in beneficium Laicis data fuisse, nemo dubitare potest. Siquidem libere de Monasteriis Reges disponebant. Sic mortuo Rotrade Caroli M. e filio nepote, Abbate S. Dionysii, Carolus monachorum regimen Præposito & Decano, rei familiaris curam thesaurario reliquit, cetera cum Vasallis Monasterii suo arbitrio reservavit, & per Majorem domus Anno 867. regi voluit. Dein Lotharius Imperator etiam monasterium Matfrido Comiti in beneficium concessit. Imo pellicibus cum insigni Monachorum damno aliqua Monasteria committebantur

(a) Interdum tamen OBLATIONES una cum altaribus sui juris fecerunt laici, ut ex vetusto dialogo patet *p.* 127. apud MABBILON. *sec. IX. Annal.*

(b) Plura longe MEINDERSEN *p.* 384. *de orig. doc.* pro jure decimandi clericorum cumulat.

(c) Ut proinde licet non veræ sint GOBELINI (*p.* 238. *apud* MEIB. *t.* 1.) præmissæ, *quod Carolus M. decimas Saxonum suæ mensæ reservarit*, vera tamen sit ipsius conclusio, *quod decimæ in his terris magnam partem pertineant ad laicos.*

(d) Nam ex inspectione dicti rescripti Pontificis illud tantum constat, quod Abbas omnes decimas Ecclesiasticas & laicales possidere debeat, non autem quod Papa laicales, in manibus laicorum existentes, approbet. SEMECA vero dicit: *Quod benignior sit opinio, quod in universum per Germaniam nobiles & ignobiles* DECIMAS *sine peccato in feudo habere possint.* Quod tamen non placet Italis Doctoribus, unde LAURENTIUS CREMENSIS *p.* 412. *in fin* PANCIROL. *de Clar. LL. interpretibus* objicit SEMECÆ, quod *calcem liget sæpe sine cemento.* Interim ulterius laicorum causa defendi potest ex silentio Innocentii III. in Concilio Lateran. IV. ipsoque Concilio Tridentino, ut recte animadvertit Thomassin in indice verbo: DECIMÆ INFHEODATÆ. Licet patres concilii TRIDENT. *Sess.* 23. *c.* 18. *p.* 237. *in fin. apud* BARBOS, addiderint clausulam salutarem, ut scilicet laici *aliquid de his decimis contribuant ad seminaria Ecclesiæ.*

bantur, nec aliter merebantur interdum Clerici adulteri, scortatores, Publicani, ut dicuntur in *Epist.* 22. BONIFACII ad Papam Zachariam. Majorem honestatis speciem habet, quod WIDO, qui dein Italiæ Cæsarem se gessit, Monasterium Sanctæ Agathæ conjugi, & quidem cum liberrima potestate illud alienandi vendendi dederit, vid. Diploma apud VGHEL. *Tom.* 2. *p.* 191. *Ital. sacr.* quæ donatio facta est ad petitionem WIBODI Præsulis Parmensis.

§. XXXVIII. Inter Imperatores Saxones Otto I. durissimis quidem verbis in Comitem, Laurishamense Monasterium militiæ causa in beneficium appetentem, invexit, *vid. p.* 71. FREHER. *ad Chron Laurish.* Sed Conradus Salicus aliter sibi faciendum existimavit; & Abbatiam Campidunensem Ernesto Duci Alemanniæ pro servitiis militaribus in beneficium dedit, licet hoc parum arrideret Capellano suo WIPPONI, ut ipse non diffitetur *p.* 432. *pr. apud* PISTORIUM. Sic quoque Philippus Suevus Imperator celebre Urspergense Monasterium oppignoravit Bertholdo de Neyffen, *vid.* ABBAT. VRSPERG. *p.* 311. *edit. Basil.* Unde videmus, infeudationibus Monasteriorum [*a*] modo fuerint in investientis proprietate, nil plane obstitisse, nec hodie alicubi obstare, ut exemplo investituræ Hassiacæ §. 17. supra evicimus. Nec Clerici contradixere huic philosophiæ, si in ipsorum commodum Monasteria donata, *vid.* SCHATEN *L. V. Annal. p.* 425. *seq.* 483. FRIESE *antiq. Wirtzburg. p.* 504. *c.* 17.

§. XXXIX. à Præsulibus autem nostri ævi Monasteria in feudum dari nequeunt, cum non sint res in feudum dari solitæ, & pleraque magnis amplisque privilegiis, tam à Cæsaribus, quam à Pontificibus, qui supremam Monasteriorum curam ad se traxerunt, munita, vel exempta plane. Imo & olim, quod quidem libenter Præsules ab aliis Monasteria acceperint, *vid.* SCHATEN, FRIESE, *Spicil.* LUNIG. *p.* 326. *sub* Cölln. vel æquivalenti accepto permutarint, *vid. Annal. Metens. ad A.* 900. FRODOARD. *L. IV. c.* 10. *Hist. Rhem.* PETRUM *in Suev. Eccles.* non autem quod vicissim aliis in beneficium concesserint, passim legi.

§. XL. Ecclesias ipsas quondam in feudum concessas (*b*) fuisse, probat du FRESNE *p.* 215. verbo: *Ecclesia.* & alibi sub verbo: *Abbas miles.* Imo Seculo XII. XIII. nondum crediderunt Clerici nostri in Germania, quod Ecclesiæ sint res divini juris & commercio exemptæ. Nam de illorum emolumentis sacris cum vicinis transigebant, parte etiam de tunica istis aliquando concessa, ipsas Ecclesias permutabant, cum perpetuæ proprietatis titulo & potestate libere de illis disponendi transferebant, donatas à Laicis & quidem cum mentione, quod antea res Laicorum PROPRIÆ fuissent, grata manu accipiebant, Pastores ordinarios efficiebant, & vel Monachum, vel alium Vicarium per modum villici, qui rationes de villa reddit, præficiebant Unde & Laici Clericos imitati illas in feudum & subfeudum, imo aliquando ad tertiam manum viris militaribus, etiam in his terris elargiebantur, cum omni dote & pertinentiis. Singula dicta exemplis illustrat LEUCKFELD. in Walckenried. *p.* 114. 131. 132. 142. 148. 150. Magis tamen & in hoc negotio, Clerus accipere, quam dare, vel si dare, in sui similes, liberalitatem exercere voluit. Ut rara proinde habenda sit Balduini Archipræsulis Trevirensis munificentia, qui Carolo IV, ut ipse in diplomate *p.* 218. apud BROWER. ad An. 1346. fatetur, septuaginta duas Ecclesias matrices, cum jure patronatus, decimis & aliis illarum pertinentiis, contulit in feudum.

§. XLI. Moderna praxi, milites de Ecclesiis illarumque reditibus à Præsulibus vix investiuntur, sed alia ratione ipsis stipendium exsolvitur, ut proinde Ecclesiæ rebus in feudum dari non solitis accenseantur. (*c*) Jus sterile patronatus Laicis adhuc autem in beneficium datur, ubi antea datum, imo in casibus necessitatis, ubi licita est Ecclesiæ alienatio, ibi Feudistæ & Ecclesiarum infeudationem concedunt, HORN. *c.* 7. §. 2. *Jur. feudal.*

§. XLII. Cum Altaria quoque à Magnatum nobiliumque familiis decimis latifundiisque, in gratiam animarum, Missarum celebrationibus è purgatorio eximendarum, ditarentur; [*d*] facile accidebat, ut Laicos dein Altarium commoda ad se, vel beneficii sive feudali, vel alio jure, aut modo, pertrahendi cupido subiret. Id quod satis demonstrat du Fresne (*e*) *p.* 153. *lit. A.* adde MABILLON. *in Annal. Benedictin.* [*f*] sed dein per concilia prohibitum est hoc genus feudorum. [*g*]

§. XLIII.

(*a*) Privilegia contra infeudationes, sive ut non in feudum darentur varia Monasteria, v. c. Gandersheimense à Papa Agapeto *p.* 81. *apud* LEUCKFELD, Corbejense à Rege Hermanno *p.* 88. *c.* 4. *Spicil.* LUNIG impetrarunt.

[*b*] In ipsa Italia Laicos quondam jure proprio habuisse Ecclesias, testatur *MABILLON ad A.* 969. *p.* 600. 614.

(*c*) De prohibitionibus antiquis ejusmodi infeudationum in conciliis vid. ZIEGLER. *c.* 13. *de dote Eccles.* §. 9 *seq.*

(*d*) Seculi 15. anno 3. confirmarunt Domini de Querfurt die Lehen-Zinse und Güter/ die zu dem Altar *S. Barthol.* im Münster zu Eylvvardestorp gehören. vid. *Diplomata Dobrilugensia ex MSto Jenensi nuper edita N. CCCIV.*

(*e*) Ubi notabilem locum ex Chronico Monasterii S. Joannis de Vineis adducit: *Sed postmodum* (dicitur in Chronico) *mors, quæ intravit in orbem terrarum, quam plurimos laicos & pseudo-Christianos in totum excæcavit, ut quidam altaria vel decimas in beneficium extorquerent.*

(*f*) Qui *secul. XI. p.* 201. *Annalium* refert, Comitem Campaniæ Tetboldum cuidam fideli suo persuasisse, ut altare, quod tunc in FEUDUM ab ipso tenebat, & filiæ suæ in dotem dederat, majoris monasterii monachis resignaret.

(*g*) Canones *Concilii Pictaviens.* recitat du FRESNE *ibid.* Peculiaris est investitura, qua Abbas Cunradus Walckenriedensis concedit Berlde de Werthern, altare a familia istius pluribus reditibus locupletatum *p.* 325. *P. I. Antiq.* LEUCKFELDII *Walckenried*: verbis: haben ihn beliehen und verlenhen mit diesem Brieff ihm/ seinen Erben/ Vorfahren (nota investituram vasallorum mortuorum) und nachkommen/ daß unser lieben Frauen Altar soll ihre heissen und seyn/ꝛc. Quomodo adductis conscientiæ rationibus, non una vice Prælati in Gallia, altaria è manibus laicorum recuperarint, ex bibliotheca Cluniacensi exemplis illustrat ZIEGL. *de dot. Eccles. p.* 275.

§. XLIII. De bonis mensæ (*de quibus supra* §. 24. --- 29.) infeudationes jam olim Præsulibus prohibitæ sunt. Neque vero quondam cum necessario Præsulis & fratrum victui inservirent, desiit ratio prohibendi. An vero hodie Præsuli bona mensæ inpheodata, nulla obstante præscriptione, gratis vindicare possit; non satis convenit. LYNCKERI *in Respon.* 2. hæc philosophia est, quod prohibitio alienationis imprimat bonis mensæ characterem non nisi à Cæsare aut Papa cum consensu Statuum provincialium delebilem. In eundem sensum quoque respondit *Respons.* 80. Unde nunquam posse præscribi, nunquam fieri res infeudari solitas, nunquam à Laico possideri. proinde salvam ubique esse Præsulis, aut qui illius in jus alicubi successit, rei vindicationem. Non obstante vel cum solemnitatibus canonicis facta alienatione, propter inhabile, ut *n.* 87. *Respons.* 2. loquitur, alienationis objectum. Consentientes laudat *n.* 74. MODESTINUM PISTORIUM & ROSENTHALIUM *n.* 86. Rationes adfert, quod Papa, jus feudale, & juramenta Prælatorum, obstent alienanti bona mensæ.

§. XLIV. Enimvero Goeddeus *Vol.* 4. *Consil.* 2. *Marpurg.* eatenus hanc doctrinam limitat, ut bona mensæ, modo semel propter æs alienum, sive causam necessariam, de mensa exiverint, bona infeudari solita fieri posse, cum RHETIO *p.* 280. *n.* 8. *jur. feud.* tueatur. Imo OCKEL *de palat. reg.* §. 98. existimat, bona mensæ, nec ex natura sua, nec ex lege, nec ex conventione, qualitatem domanialium, seu rerum plane penitus inalienabilium induisse, vel certe, ante prohibitionem Urbani alienari potuisse, *vid.* §. 20. *c.* 4. *de præscript. immem. Ejusdem* Cum itaque & ea prohibitio, quæ ex Præsulum juramentis orta est, demum post Gregorium VII cœperit, nam antea nihil ne quidem ab ipso Gregorio VII. vel Concilio Romano, de bonis Ecclesiæ, vel MENSÆ non alienandis, insertum erat Prælatorum sacramento, *vid.* ESPEN §. 28. *p.* 100. *jur. Eccles.* pariter dicendum est, quod ab hoc demum ævo jurisjurandi religio obstiterit infeudationi. Imo, ut supra §. 31. *n.* 3. *in not.* monitum, nequidem ab omnibus candidatis præsulatuum præstabatur, ut proinde initio magis alienationum abusui, quam usui oppositum fuisse videatur hoc juramentum.

§. XLV. Illud certe constat, quod si olim feuda in detrimentum mensæ concessa aliquando à Præsulibus revocarentur, *vid. Diploma* WICHBOLDI Abbatis Corbejensis de anno 1151 apud LUNIG *t.* 4. *Spicileg. p.* 95. non tamen gratis, verum refuso pretio, si quod pro illis datum, recuperatio fieret, ut factum Ratisponæ sub Joanne & Alberto Episcopis secul. XV. *p.* 209. *apud* HUND. *in metropol.* idque sine discrimine, licet sæpius ex parum probabili causa, v. c. ob prodigalitatem Præsulis, commercia cum fœminis, de tabula præsulatus exiissent, ut vicini Episcopatus Hildesiensis exempla probant, *vid. Chron. Hildes. p.* 753. 761. 793. *t.* 1. *Rer. Brunsvic.* Ceterum in usum monasteriorum bona MENSÆ secure concedi olim poterant, vide de Abbatissæ Quedlinburgensis in monasterium Michelsteinense liberalitate LEUCKFELD *p.* 27. *Antiq. Michelst.* & de subvenienda, Collegio Jesuitarum e bonis mensæ Episcopi Ratisponensis, necessitate, HUND. *p.* 278. *fin.* quamvis in hac specie promissio remunerationis à Duce Bavariæ adjecta sit.

§. XLVI. Minimum licet novæ infeudationes, moribus hodiernis, vi capitulationum cum Capitulo, juramentique Pontifici Romano præstandi, Præsulibus nostris utique interdicantur. Imo licet beneficia de mensa vacantia, in praxi (*a*) cum mensa de novo consolidari doceatur, *vid.* CORVIN. *p.* 2. *de Person. Eccles. p.* 494. & his omnibus [*b*] *capitul. item* § 1. *F.* 6. *cum decretalibus* (*c*) suffragari, statusque præsulatuum conservandi [*d*] ratio, & præterea Ordinum provincialium [*e*] interesse, ne novis collectis, defectum bonorum mensæ supplere cogantur, subesse dicatur. Quæ singula demonstrant, hodie Præsules non debere de novo de bonis MENSÆ prodigaliter feuda citra Capituli, alicubi Statuum provincialium, Papæ & Imperatoris consensum [*f*] conferre. Attamen si reuniones & reductiones ad antiquas infeudationes extenduntur, videtur ejusmodi vindicationibus non una obstare ex regulis æquitatis.

 §. XLVII.

(*a*) Ita quidem format regulam cit. CORVIN. interim cum Episcopus Lubecensis peculiari privilegio hanc feuda vacantia mensæ suæ incorporandi licentiam ab Alberto II. An. 1439. impetraverit. *vid. tom.* 3. *Spicil.* LUNIG *p.* 460. inde alii Præsulibus, jus talia bona, denuo in feudum dandi, concedunt, ut ex GOEDDÆO & RHETIO p. 344. adduximus.

[*b*] Res enim Ecclesiæ, quæ *in cit. cap. Jur. feud.* TITULI dicuntur, per BONA MENSALIA à commentatoribus explicantur, adde *c.* 51. *in f. c.* 12. *qu.* 2.

(*c*) *Tit. de his quæ fiunt à Prælato. tit. de rebus Eccles. non alienand. tit. eod. in* 6. *& Clementin. item tit. de feud.* Bullas Paparum reliquas recitat REDOAN. *in f. tractat. de rebus Eccles. alien.*

(*d*) Effert se hoc argumento LYNCKER *dict. Resp.* adducitur quoque ab Imperatore Alberto II. *citat. privil. Lubec.*

(*e*) Sic cum non ita pridem sede vacante Capitulum Hildesiense præfecturam Vineburg Domino de Reuschenberg à Præsule oppignoratam redimere, & ut Ordines provinciales suspicabantur, MENSÆ Episcopi subtractam MENSÆ Capituli incorporare vellet, objiciebatur ab his, quod semper provinciæ oneri esset, quicquid mensæ Episcopi decederet. Ordines hactenus ex quo dicta præfectura pignori data, singulis annis pro supplendis reditibus, alias mensæ Episcopali inde percipiendis, bis mille imperiales contribuisse, proinde se minime concedere posse, ut tale quid fieret à Capitulo, quod perpetuum redderet hoc tributum. Ceterum de jure Ordinum provincialium dicta quædam *in Dissert. nostri de jure agricola t.* 2.

[*f*] Est enim Imperator Dominus horum bonorum directus vel certe Advocatus supremus, v. LL. Frid. II p. 125 t. 2. vol. 1. HERT & licet Papæ in feudis imperii non competat jurisdictio, ut inter alios STUCKIUS *Consil.* 15. ostendit, post juramentum tamen sedi Romanæ præstari cœptum, merito à Præsule Catholico illius consensus exorandus videtur ad infeudationem.

§. XLVII. Initio de capitulationibus (*a*) antiquis illarumque tenore non constat in quolibet præsulatu. 2.) Sæpe ipsi Capitulares aliter, quam per revocationes bonorum mensæ gratuitas, consuluerunt [*b*] publico. 3.) Investituræ successorum aliquoties repetitæ, vel eorundem & quidem ex scientia procedens silentium, videntur continere renunciationem [*c*] tacitam. 4) Nexus juris canonici ostendit, quod in revocationibus attendendum sit Ecclesiæ detrimentum, [*d*] nec non alienans, vel qui accepit, alia ratione Ecclesiæ non satisfecerit. [*e*] Ergo 5) ubi per longissimum & immemoriale tempus status præsulatus potuit aliquo feudo carere, ibi recens possessor non potest adeo notabile detrimentum allegare, pro tuenda revocatione, nec ubi Ecclesia aliunde pensata; ad damnum datum provocare licet. 6) Ex diuturnitate temporis præsumitur infeudationis justitia, & illorum, qui revocare poterant approbatio. 7) Sæpius deest accuratius de bonis mensæ Inventarium, ut proinde de qualitate MENSALIS prædii non constet satis. [*f*] 8) Hodie videtur cessare præcipua juris pristini ratio, scilicet ne desit Præsuli condigna sustentatio: [*g*] nam satis se exhibere possunt ex amplissimo tributorum publice introductorum censu ad ipsos redeunte. 9) Cum olim dato in feudum aliquo v. c. pago, nil fere deinde amplius ad fiscum Præsulis rediret, hodie autem à pagi incolis etiam post infeudationem non exigua pecuniæ vis, per collectas exigatur, liquido apparet temporum juriumque discrimen. [*h*] Tandem cum onus alienationis redundet in provinciam, videntur Ordines provinciæ potius jus conquerendi habere, quam Prælati [*i*]

§. XLVIII. Interim, si illi, quorum majores per artes sibi quæsiverunt bonorum MENSÆ partem, ad redditionem conveniuntur, ostensa vitiosa acquestus origine, non habent, quod revocationi opponere possint. Præcipue si ex ipsis literis primæ investituræ, quod falsas circumstantias Prælatis suggesserint, alienandi necessitatem finxerint, & si quæ hujus generis alia, ostendi possint. Neque enim dicendum est, quod omnes investituræ pertineant ad defensionem Ecclesiæ necessariam, aut quod ex omnibus feudis Ecclesiis oppido proficuum egregiæ militiæ præsidium circumponatur. Adde in hunc sensum LYNCKERUM passim *in tom. 1. & 2. Respons.*

§. XLIX. De dotalibus bonis (*vid.* § 33. *supra*) regula [*k*] noscitur, quod hæc Præsul non alienare, ergo nec in beneficii modum in alios transferre debeat, cum pertineant ad classem bonorum necessariorum. Interim cum de primis fundationibus plerorumque magnorum præsulatuum documenta amplius (*l*) non extent, vel si quædam extant, magna illorum pars non exiguis dubiis prematur, sæpe dotalium bonorum exactum elenchum demonstrare, vel impossibile vel difficillimum est. Accedit (*m*) quod in disputationibus de reductionibus & reunionibus feudorum Ecclesiasticorum, hodie magis ad jam allegata jura, de bonis mensalibus, quam ad dotalitiam qualitatem [*n*] à Prælatis provocetur.

§. L. Si bona dominicalia notant (*vid. supra* § 22) quæ Regum liberalitas priscis temporibus in Ecclesias contulit, infeudandi licentia ex ipsis concessionum formulis (*o*) æstimanda erit.

Quod

(*a*) Habentur enim inter arcana illius collegii, quod Prælatus cum sua congregatione constituit, præcipue si alicubi Ordines Provinciales juri capitulandi se immiscere, & pacta inter Capitulum & Præsulem nosse cupiunt.

(*b*) Sic non gratuitam revocationem, sed soluto de reditibus ordinariis pretio, faciendam redemptionem, spoponderunt Maximil. Henricus & Jodocus Edmundus Præsules Hildesienses Art. 35. 37. 39. 43. Magdeburgico quondam in Archiepiscopatu, Capitulares ab Archipræsulibus stipulati sunt, ut in usum recuperationis bonorum MENSÆ feuda in futurum vacantia asservent, vid. capitulationem JOACHIMI FRIDERICI & CHRISTIANI WILHELMI apud LUNIG. Nec aliter in capitulatione SIGISMUNDI cum Capitulo Halberstadiensi. Illud notabile, quod Capitulares Hildesienses in iis, quæ ipsum Capitulum de MENSA acquisivit, plane reluitionem excludant, quæ cautela etiam placuit Canonicis Monasteriensibus §. 25. in Annexis N. XIV. Capitulares autem Halberstadienses tantum olim pacti sunt, daß in Einlösung der tafelgüter die reihe sie zuletzt treffen soll.

[*c*] Ita docet Pirhinus p. 232. §. 34. *tom.* 7. allegans GAILIUM & FELINUM. Addit quoque, quod testamentum Cardinalis alias invalidum, validum tamen pronunciatum fuerit, quia Romæ Clericis superioribus non ignorantibus conditum esset.

(*d*) Est hæc doctrina *cap. 3. de his quæ fiunt consens. capitul. c. 7. tit. eod.*

(*e*) Ita deciditur *c. 4. de reb. Eccles. non alien.*

[*f*] Thesin hanc probant fere omnes processus revocatorii, in omnibus fere piis corporibus perpetua lamentatio est, quod CORPUS BONORUM desideretur.

[*g*] Memini me alicubi legisse, quod Cancellarius quidam, qui hæreditatem inter agnatos principes dividebat, & alteri plura bona cameralia, alteri majorem regionis partem seponeret, ab ultimo Principe, cur ita ageret, quæsitum respondisse: *bona cameralia non crescere, regionum collectas crescere*, unde Principem non habere, quare queratur.

[*h*] Olim tributorum rarum nomen, Principes utriusque classis bonis cameræ mensæque contenti erant, ut probatum per ipsos recessus imperii *differt. de jur. agricult.* nunc omnia immutata, cur ergo hic non quadret, cessante ratione cessat legis dispositio.

[*i*] Nec enim hodie recuperatis bonis mensæ onera publica imminuuntur.

[*k*] Ita enim tradunt STUCKIUS *P. I. consil.* 16. *n.* 53. & 58. LYNCKER *P. I. Respons. II. n.* 75. (ubi tamen *n.* 7 addit, quod possit fieri consensu dotantis, v. c. Papæ aut Imperatoris, ex Imperiali auctoritate definitivaque sententia habentur hæc omnia in Autea Bulla Friderici II. p. 163. apud Hund. *in metropol. sub Frisingen.*

(*l*) Ut Episcopatuum ad Rhenum, in Suevia, Bavaria, &c.

[*m*] Ut diplomata præsulatuum Bremensium, Werdensium, Osnabrugensium &c, quod non diffitetur strenuus illorum defensor Schaten *in H. W.*

[*n*] Cæterum cur variarum Ecclesiarum dotalia bona ingens naufragium passa sint, exponit ZIEGL. *c. ult. de dot. Eccles.*

(*o*) Quondam enim donatores regios sæpius suæ liberalitati certas leges, respectu alienandi potestatis dixisse, jam supra annotavimus.

Quod si vero res dominicales, pro indominicalibus sumuntur, & rebus in feudum dari solitis, ut aliquando in diplomatibus fieri solet, opponuntur, per se satis claret, quod infeudari nequeant. Quamvis an hac ratione veri domanii [*a*] speciem constituant, non definire ausim.

§. LI. Prælatorum bonorum patrimonialium (*b*) jus infeudandi, nil speciale continet, sed è communibus juris feudalis regulis [*c*] judicatur circa bona reliqua Ecclesiæ, quæ sub nomine communi bonorum Ecclesiæ veniunt, regulam supra § 32. in f. formavimus, jam addamus exceptiones.

§. LII. Prima exceptio traditur CONSUETUDO, quod hæc alicubi Præsuli liberum circa infeudationes arbitrium relinquat, de temporibus antiquis [*d*] non dubitandum, hodie autem vix est, ut in præsulatibus Germaniæ ejusmodi mos inveniatur.

§. LIII. Secunda est, quod Præsules aliis vicissim, imo etiam agnatis suis possint concedere

[*a*] An proceres Imperii domania in Germania possideant, non convenit, præcipue id sibi negandum sumpsit Lynckerus cum in *Resolut.* cum in *Responsis.* Quod vocabulum attinet, ego in qualicunque mea diplomatum lectione illud semel usurpatum inveni, & quidem non de Statuum, sed de Imperatorum bonis. Nam Fridericus II. *p.* 263. *apud* PETRUM *in Suev. Eccles.* sancit, *ut Advocatia Denkendorfensis Ecclesiæ sit semper in nostro & Imperii DOMANIO* [in docum. Würtberg. rediviv. p. 462. in eodem diplomate legitur: DEMANIO] *ut nequeat à DOMANIO, defensione & regimine Imperii alienari.* Quod ad rem ipsam spectat, bona MENSÆ catenus, quatenus alienari prohibentur, cum domanii natura & indole conveniunt. Quatenus autem consensu Cæsaris, Capituli, Pontificis alienare talia licet, & quatenus à multis præscriptione immemoriali acquiri posse dicuntur, eatenus à domanii genio recedunt. Quippe quæ plane inalienabilia LYNCKER *I. Respons.* 80. *n.* 1. KLOCK *L.* 2. *de Ærar. c.* 45. & impræscriptibilia CHRISTIN. *I. decis.* 88. Quæritur itaque, an non re ipsa, nomine licet forte non occurrente Ordines Imperii & quidem Ecclesiastici ejusmodi domanialia possideant? quod non videtur. Nam quæ de Ducibus à nonnullis afferuntur, quasi his Ordines provinciales certum prædiorum numerum pro dignitate tuenda in domanii speciem seposuissent, huc non quadrat, ut taceam, quod nec dubiis careat hæc assertio. Siquidem bona, quibus ad sustinenda Imperialia officia, v. c. Ducis, Comitis, opus quondam erat, beneficiario jure, olim ab Imperatoribus Principibus concessa fuisse, aperte docet SCHILTER *p.* 255. *jur. feud. Alem.* Cujus tradita confirmari possunt ex DITHMARO, *t.* 1. *Rer. Bruns. p.* 325 ubi Henricum aucupem hæreditatem parentis jure successionis, maximam autem beneficii partem gratuito Regis munere suscepisse, scribit. Plura suppeditat OCKEL, *p.* 128. 129. 130. 132. *de præscript. immemor.* Nulla in his testemoniis liberalitatis Statuum provincialium mentio. Ecclesiasticorum autem Prælatuum primæ fundationes, adhuc liquidius Cæsarum munificentiæ debentur, quorum tamen donationes sæpius liberrimæ fuerunt, & ad nullum domanialem nexum adstrictæ. Ratione præscriptionis tenendum 1) quod quondam certo annorum numero, non fuerit definita ab Imperatoribus. Sic in diplomate Regis Wilhelmi anno 1255. nobilitas, ratione jurisdictionis, post annos 20. 30. 40. secura esse jubetur. 2) Quod Præsules ab Imperatoribus, diversa in hanc rem privilegia impetrarint. Sic Præsul Aretinus à Friderico II., ne ante 60 annorum lapsum res Ecclesiæ suæ præscriberentur, privilegium consecutus est, *vid. diploma L. p.* 472. apud VGHELL. Simile privilegium quoque Henricus VI. *p.* 221. *t.* 2 *apud eund.* Præsuli Parmensi dedit. Bononiensis autem, Ravennatensis, & Ferrariensis Episcopi, beneficio Friderici I, Friderici II. Henrici III. solam centenarium præscriptionem agnoscunt, ut ex chartis ab eodem VGHELLO adductis patet. Longius processit Ecclesia Mutinensis, quæ privilegium à Friderico I. *p.* 150. *t.* 2. *d. l.* contra præscriptionem omnem, tam ratione præteriti, quam futuri temporis obtinuit. Aretina, quæ *t.* 1. *p.* 475. *d. l.* ex concessione Sigismundi contra omnem etiam centum annorum præscriptionem tuta est, quale jus & Canonici Pisani per diploma Friderici I. impetrarunt, eadem fere ratione sibi prospexit Archiepiscopus Moguntinus Daniel, petito Ann. 1558 à Ferdinando I. privilegio *t.* 2. *Spicil. Ecclesiast. apud LVNIG. p.* 132. *b.* verbis: **Daß als in verschiedenen Jahren mancher Krieg und Auffruhr sich begeben und Verschreibung vom Stifft genommen / und also dem Stifft forderungen entstanden / so nach gestalt dieser Zeit nicht möglich zu vollführen / oder füglich gegen die Widersacher anzutragen / ordnen wir / aller præscription ungehindert /** quæ omnia repetuntur in privilegio Imperatoris Matthiæ anno 1613. *p.* 158. *d. l.* Quod 3) vim præscriptionis immemorialis tamen agnoverint in Germania Præsules, sic ann. 1563. cum super reluitione jurium quorundam cives Ratisponenses Episcopo illius loci præscriptionem immemorialem opponerent, hac exceptione motus deinde anno 1571. in transactione plura remisit, *vid.* HVND. *t.* 1. *Metrop. p.* 219. *pr. & p.* 221. Minimum, qui ad latus Principum sedent & tantopere favorem domaniorum mensæ Principum a populo quondam destinatorum extollunt, omnemque præscriptionem excludunt, cogitare deberent, an Principes intra metas horum bonorum mansissent, annon decuplo plus aliunde à subditis exigant, annon itaque statu mutato, favor quoque mutatus sit.

[*b*] In testamento Joannis Schweicardi Electoris Moguntini A. 1620. *t.* 2. *Spicil. LVNIG. p.* 154. distinguuntur. **Das geistliche PECVLIVM, oder in geistlichen stand durch** (ut paulò post dicitur.) **mannigfaltige ausgestandene Arbeit und hohe sorgsame bemühung erworbene Güther / von den eigenthümlichen Güthern und Gefällen.** Quorsum referuntur ibidem: **Die eigenthümlich erkaufften mühlen.** Dein tertio additur: **Belangend unsere PATRIMONIAL und bey der theilung uns angefallen / auch hernach von unsere Brüder geerbte Güther.** De his disponit secundum pacta familiæ, de illis pro lubitu. Unde facile argumentum ad inbeneficiationes duci potest. Confer. GIPHAN. *disp.* 3 *n.* 9 *in jur. feud.* Olim secus quidem fuisse, nihilominus consuetudinem hanc disponendi licentiam introduxisse, docet ESPEN *p.* 666 *c.* 7. *jur. Eccles.* Cautelæ loco tamen Papæ consensum quæsivit ad testamentum suum ultimus Hildesiensium Præsul, ipsum Breve recitat B. STRYK. *ad calcem Cautel. Testam.* Aliquando autem acquestus ipsi Ecclesiæ cedit: sic Maximilianus II. in præmium operarum Electoris Danielis Moguntini Archipræsulatui concessit expectantiam in Comitatum Konigsteinensem, *vid. Deduct. Konigstein in* **Beylagen** De castro Cochim Trevirensi A. 1298. ab Alberto I. pro expensis & servitiis dato vid. Brovver. *ad d. Ann.*

(*c*) Nullæ hic sunt Ecclesiæ partes, nullumque jus successori Prælati talem infeudationem impugnandi 2. F. 35. *pr.*

[*d*] Probant hoc gesta antiqua fere omnium Præsulum, vid. supr. §. 30, 31. de solo enim fere abusu Capitulares istius ævi queruntur. Deinde vero Capitulorum auctoritate crescente, ad consensum Capitularium Antistites in alienationibus Ecclesiarum allegari cœperunt.

feuda VACANTIA, (*a*) cum talia sint infeudari solita. [*b*] Licet & hic capitulationes interdum hæc limitent. (*c*)

§. LIV. Tertia est, si res MODICI (*d*) PRÆIUDICII in feudum datur, & quarta, si infeudationem UTILITAS vel NECESSITAS Ecclesiæ (*e*) notorie suadeat.

§. LV. De expectantiis separatim non agendum videtur. Ubi enim Prælatus licite, vel illicite infeudat, ibi quoque licite, vel illicite expectantiam concedit. Illud tamen speciale est, [*f*] quod successor Prælati non teneatur ex expectantia ab antecessore concessa, nisi feudum aperiatur vivo adhuc antecessore, qui expectativam concessit, vel Capitulum, vel Vasallus, qui feudum possidet, consenserint. Addi solet & illud peculiare, quod duobus expectivariis concurrentibus in feudo Ecclesiastico, non præferatur, qui prior possessionem consecutus, sed, qui primus expectationem impetravit. [*g*]

§. LVI. Hæc circa quæstionem, an & quidnam Prælati de rebus Ecclesiæ in feudum concedere possint, jam occurrunt. Sed merito quæritur, an nil præterea singulare in feudis Ecclesiasticis respectu aliorum capitum juris feudalis observandum? Videtur ex quorundam mente nihil [*h*] inter feuda hæc & secularia ulterius interesse, vel certe parum, aliis autem multum (*i*) videtur interesse.

§. LVII. Sic differentiam (*k*) inter utraque feuda intercedere ajunt, (*l*) quod Domini directi,

(*a*) Alicubi plane necessitas Præsulibus imponi cœpit. Sic Bremæ capitulo Archiepiscopus promisit An. 1597. Daß er zu Erhaltung des Stiffts Landsfolge und Roßdienste / die verfallene Lehen wieder verleyhen wolle. Alicubi ad certum genus quondam restrictum fuit, v. c. in vicino Magdeburgensi Archiepiscopatu pollicitus est Albertus Anno 1514. quod feuda vacantia, quorum annui reditus triginta florenos exsuperant, suæ mensæ reservare velit.

(*b*) Bona infeudari solita plerisque dicuntur, quæ semel servato juris ordine infeudata, quod si vero solemnitatibus liquido omissis infeudatio facta, tempus immemoriale, & si de omissione non constet, in casu dubio, temporis quadragenarii lapsum expectari debere, communiter contenditur, HORN. *p. 116. jur. feudal.* Imo si res dubia, consuetudinis rationabilitatem, 2.) duos ad minimum actus, 3.) elapsum 40. annorum probari debere docet GIPHAN. *Disput. Feudal. 3. n. 51. adde* ROSENTHAL. *4. conclus.* 29. Disputatur quoque & illud, an res infeudari solita fiat per tempus solum, an per actuum vices, an per utrumque, secundum communem alterutrum sufficit, aut tempus scilicet ; 30. vel 40. annorum aut infeudationum vices una & altera, idem GIPHAN. c. 7. *jur. feudal.*

(*c*) Ita habetur in capitulatione defuncti Præsulis Hildesiensis §. 40. quod sine consensu Capituli Præsul de feudis refutatis, vel vacantibus nihil ordinare velit, debeatque. Nec aliter quondam Archiepiscopo Bremensi jurarunt Lubecensium, Sverinensium & Razzeburgensium Præsules, *t. 2. Rer. Brunsvic. p.* 257.

(*d*) Adducit hanc limitationem Rosenthal. *cap. 4. conclus.* 20. & exemplo vineolæ declarat, monet tamen Prælatum, ne modicum latius extendat. Ergo si res de quantitate dubia, magis est, ut Capitulum consulatur.

(*e*) Regulariter, licet utilitas, vel necessitas Ecclesiæ subsit, tamen consensu Capituli opus est, ROSENTHAL *Conclus.* 28. *d. l. n.* 20. imo re integra novo vasallo semper suadendum, ut consensum Capituli imploret, nam de utilitatis notorietate facile possunt exoriri lites, si Capitulum eam neget. Ad necessitatem præcipue refertur ea species, ubi potentior possessor, ab Ecclesia, ideo investitur, ne alias rem plane subtrahat Ecclesiæ & sine ullo nexu retineat, vel ubi tertius investitur, ut prædium è manu potentioris in usum Ecclesiæ eripiat *arg. c. 1 distinct.* 11. UNGEPAVER *ad tit. de feud. in f. vid. c.* 2. *x de feud.* CANISIUM *in summ. jur. can. tit. de feud. Quæst. quib. permiss. feud. conced.* SICKINGHAUSEN *p.* 176 *observ. feudal.*

(*f*) Ita HORN. *c.* 12 § 15. STRUV. *c.* 7. § 9. *n.* 6. ROSENTHAL. *c.* 6 *concl* 16.

(*g*) Rationes adducunt *cap. tibi qui x. si duobus de rescripto in 6* item quod clericos non deceat variare *per cap. quod autem x. de jur. patron.* sed vide dissentientes *L. 2. qu.* 29. apud HARTM. PISTOR. *p* 304 *& Vol. 4. Consil. Marpurg.* 37. *n* 1209. ubi rationum adductarum refutatio. Est & huc ulterius, si feudum scilicet vivo promittente apertum sit, applicanda distinctio, quam exponit SCHILTER *p. 118. seq. ad jus feud. Alem.* an feudum nempe cum denominatione certi prædii, an sine illa, & tantum in genere feudum vacaturum promissum. Nam tunc specialis promissio præferenda est generali *p.* 120. *d. l.*

(*h*) Sane ipsi Pontifices *in tit. X. de feud.* duobus capitulis totum argumentum absolvunt. Unde & decretalium multi interpretes, v. c. CANISIUS, ZÆSIUS, ENGEL, PIRHING, GONZALEZ, WAGNERECH, BARBOSA &c. si quæstiones de licentia Prælatorum infeudandi, & de felonia Ecclesiæ, excipis, ne differentiis plane obmutescunt. Imo jus feudale per consuetudinem Laicis & Clericis communem introductum esse, tradit MANZ *in special. jur. tit. feudor. special. n.* 1. Proinde feuda Ecclesiastica imitari naturam Laicorum, concludit PEREGRIN. *Consil.* 27. *L.* 1 *n.* 6. KNICHEN *p.* 383. *n* 36. *in opere.*

(*i*) Discrimina annotantur varia, quæ mox in compendio recensebimus.

[*k*] Placuit hic ea congerere, quæ Ecclesiæ favorem respiciunt, circa feuda sua, & quidem in genere, sive Ecclesiam consideres ut dominam directam, respectu Vasallorum suorum, sive ut vasallitio nexu obstrictam, respectu dominorum suorum, latiori sensu usurpato verbo : feudi ecclesiastici.

[*l*] De 1. 2. 3. differentia jam in præcedentibus actum, de restrictione modi tantum addimus, quod nobis illorum doctrina, quod Prælatus in rebus infeudari solitis non possit novam conditionem Ecclesiæ noxiam addere in nova investitura, magis cohærere videatur, quam illorum, qui hanc licentiam ipsi concedunt. Nam infeudatio rerum infeudari solitarum, defenditur ex illo principio, quod hic Prælatus nil alienet de novo, sed priorem alienationem tantum continuet. Atqui si Prælatus v. c. ex feudo masculino vacanti, in nova investitura facere vellet feudum promiscuæ successionis, utique non continuaret pristinam alienationem, sed augeret & innovaret cum damno Ecclesiæ, imo successoribus bene meritis ministris benefaciendi occasionem præriperet. Neque vero argumentari licet, si Prælatus potest plus, scilicet rem ipsam ad Ecclesiam reversam denuo infeudare, potest etiam minus, scilicet novum modum superaddere, ideo quod additio modi minus continere videatur, quam ipsa nova totius prædii infeudatio. Negatur enim, quod nova infeudatio rationem pluris habeat, siquidem in hac Prælatus idem, quod Antecessor egit, non autem plus agit, verum tunc demum, si novam Ecclesiæ noxiam conditionem addit. *vid.* MYNSINGER. VI. 18. Quamvis non negem, hodie alicubi, vel ex consuetudine, vel ex connivenria Capituli, Prælatos sibi plura hic arrogare. Sic v. c. in transactione recentiori (quamvis hæc in præjudicium Ecclesiæ parum largiatur vasallis) inter Electorem Moguntinum, ut Præsulem Bambergensem, & nobiles quosdam immediatos Franconicos, An. 1705. conclusam, nihil de consensu Capituli lego apud LUNIGIUM. Interim alii Præsules aliter agunt & hunc consensum hodienum adhibent, ut

constat

directi, seu Prælatorum jus infeudandi restrictum, 2. quod ratio habenda non tam diversorum bonorum Ecclesiæ, sed quoque ipsius modi concedendi, 3. quod successor Prælati non teneatur indistincte ex expectativa antecessoris, 4. quod Ecclesia circa contractum feudalem gaudeat restitutione in integrum, (*a*) 5. quod Prælatus in præjudicium Ecclesiæ, nec contra dominum [*b*] nec contra Vasallum suum (*c*) possit committere feloniam, 6. quod Prælati feuda vacantia retinere queant, (*d*) nec obstricti sint novis Vasallis concedere, 7. quod res adeoque & feuda Ecclesiæ sint in dominio ecclesiæ universalis, (*e*) 8. quod proinde Prælati in damnum ecclesiæ non possint delinquere contra *l. Si quis tantum C. undevi*, (*f*) 9. quod Prælati non possint bona Ecclesiæ [*g*] alii in feudum offerre, 10. quod Prælati nequeant feloniam remittere, [*h*] 11. quod feuda Ecclesiæ habeant, contra omnem injustitiam Papam judicem & assertorem, [*i*] 12. prætendunt alicubi Prælati plura [*k*] commoda à Vasallis.

§. LVIII. Dein in suum commodum ulteriores differentias allegant Vasalli: 1. quod concessiones feudales [*l*] Ecclesiasticæ benignius explicari debeant quam sæculares, 2. quod feuda Ecclesiastica præsumi debeant feuda oblata [*m*] 3. quod inde non facile caduca declaranda, 4.

 quod

constat ex simili transactione Electoris Coloniensis A. 1659. cum Vasallis suis inita. Cui addi possunt transactiones Abbatis Fuldensis & Episcopi Wurtzburgensis cum suis Vasallis consensu Capitulorum suorum conclusis An. 1656. 1461. 1556. apud eundem LVNIGIVM.

(*a*) Hæc restitutio est commune beneficium Ecclesiarum, & proinde non ad solam doctrinam feudalem spectat.

(*b*) De hac feloniæ specie jam diximus *in differtat. de pede p. 39. in not.* Interim huic regulæ addenda est limitatio: nisi Episcopus feloniam commiserit cum consensu Capituli, tunc enim tale factum habetur pro facto ipsius Ecclesiæ, si quidem Capitulares se ipsos dicunt: regierende Herrn des Stiffts. Ergo cum Capitulum non moriatur, merito dicendum est, quod ejusmodi felonia, non solis personis delinquentibus, sed ipsi Ecclesiæ in perpetuum obstet. Ut latissime probatum contra Præsulem Hildesiensem à potentissima domo Brunsvigo-Luneburgica *p. 202. seq. p. 569. seq. Act. Hildes.* & nominatim ab illius Cancellario STVKIO *Consil. 16 per tot.* approbante causæ justitiam GEORGIO EVERHARDO ICto Catholico *p. 615. dict. Act seq.*

(*c*) Hæc assertio limitanda est, ut præcedens, ni delictum committatur consensu Capituli, v. c. si cum consensu Capituli præfracte editionem instrumentorum, renovationem investituræ (nam talia pro feloniis domini directi habent THVMMERMVTH, LVDWELL, RHEZ,) denegaret, dominium directum in perpetuum amitteret ipsa Ecclesia.

(*d*) Ita docet MYNSINGER *Centur V. Observ. 47. in fin.* dissentit KNICHEN *P. I. c. 1. n. 287. de pact. vestis.* cum MATTHÆI *Vol 2. Consil. Marp. 26 n. 106.* Sed cum inter Præsules & Capitula pacta fieri soleant, ut feuda vacantia retineat, vel quoque ut non retineat, ut supra §. 53. notatum, videtur citra talia in arbitrio Præsulis esse, quid de ejusmodi feudis statuere velit. Quod si tamen feudum nobilis immediati vacat, ordo equestris vi privilegiorum contendit, ne illud subtrahatur corpori bonorum equestrium, & ut adhuc collectæ ærario equestri inde inferantur. *vid* BVRGMEISTER *p. 105. de nobilit immed.* ibique decretum Imperatoris Leopoldi.

(*e*) Hoc dogmate Clerici eludere volunt dicta de effectu perpetuo feloniæ, consensu Capituli commissæ, bona enim Ecclesiarum singularium esse in dominio Ecclesiæ universalis, quæ non delinquat, itaque Prælatum cum suo Capitulo, non posse delicto suo Ecclesiam rebus suis in perpetuum privare. Ast hanc philosophiam satis refutavit inclyta Domus Brunsvicensis in causa Hildesiensi *p. 10. seq. in Fascicul.* Scilicet, qui Ecclesiis aliquid offerunt, donantque, non ad Ecclesiam universalem, sed singularem hanc vel illam respiciunt. Interim tale universale dominium tribuunt suo Ordini P. P. Jesuitæ, atque inde concludunt, quod de bonis collegiorum suorum, quamdiu in toto mundo alicubi Jesuitæ adhuc extant, nil decedere possit.

[*f*] Privilegium hoc pariter excusserunt Potentissimi Principes nostri in eadem causa, *vid. p. 5 seq. dict. Fascic.* ubi illius confutatio.

(*g*) Tractat hanc quæstionem HERT. *de feud. oblat.* textus est in *capit. fin. de bon. Eccles. non alien. in 6* adde SCHILTER. *p. 189. ad I. F. A.*

[*h*] Thesin hanc limitant Feudistæ: nisi scilicet res per feloniam vacua, sit res infeudari solita vid. ROSENTHAL.

(*i*) Docuit hæc talia WESENBECIUS in suo consilio pro Hildesiensium Præsule conscripto, verum in bona temporalia Prælatorum Germaniæ Papæ nil jurisdictionis competere, abunde ostendit GOEDDAEUS *in Consil Actis Hildesheim. inserto*, ut alios taceam.

(k) Sic defuncti Vasalli Hergewedam exigit Archiepiscopus Coloniensis, quæ consistit in crumena holoserica, 2. aurea moneta, 3. equo armato, 4. ocreis, 5. pari chirothecarum, calcarium, falconum alborum & poculorum. Abbas Werdensis autem: einen Hengst / einen Harnisch. Poscuntur hæc talia secundum proportionem ipsius feudi & consuetudinem. Sæpius solvitur pro illis certa pecunia, vid. SANDIUM *de feud. Geldr. p. 94. oper.* Aliquando in prima feudorum OBLATORUM investitura Præsules hoc onus remittunt, ita sane HILLINUS, Trevirensium Archipræsul, in investitura Everhardi & Henrici Comitum de Sayn A. 1152. de castro recenter oblato Sayn: *nobis atque successoribus nostris, absque jure illo, quod dicitur HERGEWEDE, & illo, quod dicitur HERESTVRE, recipiet & fidelitatem nobis faciet.* Praeterea Archimandritam aliquem, à Legato Vasalli sui illustris exegisse: Daß er das lehen/ weil es ein Mann-lehen nach Stiffts-Gewohnheit kniend empfahen solle / certissima fide scio, sed hoc desiderium sine effectu fuit.

(*l*) Utitur hac regula aliquoties Noster, additis rationibus, quod Ecclesia præ cæteris debeat esse cultrix justitiæ, & quod Prælati antiquitus mitiori jure usi sint, ut allicerent Vasallos ad bona sua in feudum offerenda. vid. *Fundam. 2. num* 210.

(*m*) In genere plane plura feuda oblata, quam data in Germania reperiri, testantur HERT. *P. 1. de feud. oblat.* §. 16. RHEZ. *p. 45. jur. feudal.* EYBEN *c. 9. §. 21. de feud.* Dn. BVRGMEISTER. *p. 486. 491. de nobilit. immed.* Econtra Ecclesiarum liberalitatem in feudis datis extollunt SCHATEN. *in Annal. passim.* BROWER. *in Annal. Trevir. t. 1. p. 413. & Fuldens. p. 266. seq.* REFVTATOR nostri addit p. 91. daß die feuda oblata erst vor 300. 400. Jahren / da das Faust-Recht im Schwange gegangen / ihren Anfang genohmen / und also die feuda Ecclesiastica von Ottone M. an biß zu selbiger Zeit an die 610. Jahr lauter feuda data gewesen. Sed refragatur adductis PP. Jesuitis inductio singularum provinciarum per Germaniam, quæ plura feuda oblata quam data noscit. Refutatori autem responderi potest, quod prædia nobilia antiquo tempore fuerint allodialia, vel ut Nobilis de Gemmingen dicit, daß vor 200. Jahren die meisten adelichen Stamm-Häuser allodial gewesen. Unde frustra allegantur tempora Ottonum vetusta ad numerum feudorum datorum augendum.

(*a*) quod tempus renovationis investituræ, hic non statim currat mortuo Prælato, (*b*) quod vasalli in lite cum Domino sint honorabiliter citandi, 6. (*c*) quod circa investituram petendam negligens, sit aliquoties (*d*) monendus.

§. LIX. Potissima differentia tandem additur, quod scilicet in feudis Ecclesiasticis etiam fœminæ succedant, ex proverbio: Krumbstab schliest niemand auß, cujus gratia potissimum Noster librum suum conscripsit. Nos ipsi quoque idem adduximus alibi, neque exigui roboris esse videtur, cum quod aliæ parœmiæ ejusdem farinæ, v. c. unter dem Krumbstab ist gut wohnen, mit Sanct Peter ist gut handeln, in eundem sensum circumferantur, tum quod non spernenda Doctorum caterva eadem chorda oberret, & magnam exemplorum vim, copiamque variorum præsulatuum ex Rosenthalio, Sandio, Consiliis Marpurgensibus, &c. conglomeret. Ast nunc aliter existimamus, scilicet feuda Ecclesiastica, & masculina sunt, & fœminina, nec horum numerus illorum numerum superat, nec in dubio pro ultimis præsumtio aliqua capi potest, sed omnia dijudicanda sunt ex moribus diversarum regionum, qui his dicteriis initium dederunt & incrementum.

§. LX. Clarius res patebit, si de ratione solliciti sumus, quare feuda Ecclesiastica fœminina regulariter esse & in dubio talia credi debeant. Ad naturam eorum nemo provocabit, cum entia juridica, quorsum & feuda pertinent, proprie loquendo non debeantur naturæ, sed hominum institutis, sive distinctius: CONSUETUDINI, LEGIBUS, PACTIS. Consuetudo universalis hic deest, dantur tot feuda masculina Ecclesiastica, si mores Germaniæ spectas, quot fœminina, imo plura. Leges communes apertius repugnant, nil hujus rei in jure Longobardico, Saxonico, Suevico, fœminæ ubique excluduntur. Pactorum est eadem ratio, nam si plures Status provinciales, de successione promiscua, cum Præsulibus & Capitulis pacti fuissent, plura feuda fœminea extarent, quam revera extant. Neque vero dici potest, quod feuda ecclesiastica ideo sint fœminea, quia oblata, est enim oblatorum feudorum, si non major, certe idem numerus sub Dominis sæcularibus, quam sub Præsulibus, ut jam viderunt EYBENIUS, HERTIUS, BURGMEISTER & alii plures.

§. LXI. Omne dubium, si quod superest, videtur redire ad inductionē, feuda enim, inquiunt antagonistæ, Coloniensia, [*e*] Metensia, [*f*] Corveiensia, (*g*) Trajecten., (*h*) Monast. (*i*) Osnabrugensia (*k*) Hirschtel-

[*a*] Ratio est, quod in contractu beneficio, non rigorose agendum sit cum donante. Imo TORNOVIUS *P. 2. p.* 388. § 45. *de feud. Mecklenb.* in genere testatur, quod ob omissam investituræ petitionem moribus sæpius pro solvenda mulcta, quam pro caducitate, pronuncietur. Adde ANDLER *t. 2. Constit. Imper.* verbo: Feudum.

(*b*) Cum enim sede vacante Capitula investire nequeant, non opus est petitione renovationis investituræ. Et licet exemplum investituræ Capituli Halberstadiensis Ducis Henrici Julii de comitatu Reinsteinensi adducatur *p.* 110 *in deduct. Prussica Anno* 1715, ad illud tamen pluribus responsum est à potentissima Domo Brunsvigo-Luneburgica in aliis deductionibus. Imo ipse potentissimus Borussiæ Rex *in deduct. An.* 1713. pro projectu & notula jam dictas literas Capituli declarat.

(*c*) Vid. MEICHSNER. *t. 4 Decis. Camer. p.* 957. ubi de Episcopatu Osnabrugensi refertur, daß zu jederzeit wenn ein Lehn-Herr seinen Lehnmann beklagen wolte / er die Citation dem Reo mit zweyen des Stiffts Lehnmannen verkündigte.

(*d*) Ita habetur de præsulatu Osnabrugensi *t. 4. Decis. Cameral. p.* 964. MEICHSNERI: *Sedente pro tribunali Episcopo Erico judicatum fuit*: daß Recht und Landes-Gebrauch / daß so ein Lehn versäumet würde / als da die Lehns-Herren / den versäumenden Vasallen erst durch drey andere Lehnmänner ließ ermahnen / daß er seine Lehn empfienge.

(*e*). De his ex instituto agit Noster, & quomodo tandem transactum, supra indicavimus. Ipsa transactio est instructio legatorum Coloniensium Electoris Ernesti, qua clausulam concernentem, ad quam sæpe appellat Noster, in annexis à nobis adjicietur.

(*f*) Hæc feudalis curia jam exiit ex circulis imperii, ut proinde non amplius ad Germanorum feuda Ecclesiastica adeo spectet Metensium exemplum, licet quædam illius feuda adhuc subsint Imperio. Cæterum licet in feudis Metensibus regulam non negem, in famosa tamen causa Sarwerdensi in Camera Imperiali Anno 1629. die 7. Julii Comitatus Sarwerdensis declaratus fuit pro feudo masculino, ut ut dein instrumentum pacis Westphalicum Art. 4. § 30. melius consuluerit Comitibus.

[*g*] Testis est KNICHEN *P. 1. c. 4. n. 49. de pact. vest.* quod pro utroque sexu: bey der Kunkel investitura fieri soleat, adde BERTAZOLL. *Consil.* 39. *n.* 31.

[*h*] Ita de his refert SANDIUS *tr. de feud. Gelbr. p.* 62. §. 15. ubi ex alio proverbio Belgico, successionem in feudis Trajectensibus, proximiori, viro præ fœmina, seniori præ junioribus (ita tamen ut in linea collaterali paterna paternis, materna maternis cognatis cedant) deferri testatur. Feuda officialia hujus præsulatus, ut Dapiferi, Venatoris, Marschalci, Camerarii, Pincernæ, Signiferi, recensentur è vetusto regesto à Præsule Adelboldo conscripto apud HEDAM. *p.* 111. additurque pro onere ibid. ut hi omnes Vasalli personaliter intersint Synodo Episcopali generali.

(*i*) De feudis Monasteriensibus agit idem SANDIUS a *p.* 35. ad 55 ibi plures quæstiones resolvit & diversa Vasallorum privilegia exhibet, inter alia: daß die Bischöffe die Güter keiner weiß behalten / noch ihren Taffeln zueignen sollen. Obscura aliquando privilegia hæc visa sunt, inprimis occasione litis de successione Jodoci Comitis de Bronchorst, inter Dipholdiensem defuncti amitam & materteræ Limburgicæ filias ortæ, de qua SAND. *ad consuet. Geldr.* VULTEJ. *Vol.* 1. *Consil.* 23. SCHRADER. *c.* 1. *Consil.* 12. & 14. ELBERT LEONINUS *in Centur. Consilior. Consil* 60. ad quod provocat KNICHEN II. *c.* 4. *n.* 91. 92. *de pact vestis.* Unde Episcopus Johannes cum suo Capitulo eodem An. 1570. die 6. Aprilis declaravit, quæ declaratio in annexis nostris apparebit.

(*k*) Feuda Osnabrugensia ratione successionis jam ab Episcopo Conrado è Comitibus de Retberge ad utrumque sexum extensa dicuntur. Ita enim Erdmannus *in Chronico p.* 222. apud MEIBOMIUM, *Etiam* inquit, *certa observationes, prout à Senioribus audivi, tempore suo de investiendo tam masculos, quam fœminas, & de habendo judicem feudi in Civitate Osnabrugensi residentem, ac alia cœperunt habere initia.* Nuper de licentia inter filios testandi in lite adhuc in familia de Ohr pendente quæsitum. Junior filius allegabat communem consuetudinem hujus & Monasteriensis Episcopatus, vi cujus patri, uni filiorum, cui vellet feuda assignare, liberum esset. Literarum investituræ ut & reversalium exempla varii generis, una cum modo investiendi veteri, & quid hodie Vasallis in die investituræ præstandum, dabimus in annexis.

Hirsfeldensia (*a*) Fuldensia (*b*) fœminas admittunt. Ergo, quid ergo? feuda, ita pergunt, Ecclesiastica sunt regulariter fœminea. Sed age videamus.

§. LXII. Initio observandum, feuda ecclesiastica omnia, de quibus jam dictum, si Fuldensem [*c*] Abbatiam & Præsulatum Metensem, quæ regiones ad Circulum Rhenanum superiorem pertinent & pertinuerunt, reliqua omnia intra Rhenani inferioris & Westphalici circuli cancellos continentur, quis vero crederet, ab his paucis ad vastum imperii corpus in jure feudali argumentum duci posse.

§. LXIII. Sunt itaque feuda Ecclesiastica masculina in inferiori Saxonia Hildesiensia [*d*] Halberstadiensia, [*e*] Magdeburgensia, eadem dicenda de feudis Saxoniæ superioris Ecclesiasticis, Franconicis, Wurtzburgensibus, [*f*] scilicet, Bambergensibus, (*g*) Eichstadiensibus, (*h*) & qui Rheno superiori adjacent Moguntinensibus, [*i*] Wormatiensibus, (*k*) Spirensibus, (*l*) Nec aliter in Suevia, [*m*]

(*a*) De his feudis citat KNICHEN *n.* 48. *d. l.* FERRARIUM, FICHARDUM, VULTEJUM

(*b*) De his extat COCCEII commentatio, & quos allegat WEHNER verbo Fuldisch Lehen. Querelas veteres Abbatum de abusu juris feudalis, supra ex BROWERO *Annal. Fuld.* citavimus. Recentior compositio litium de tutelis, jurisdictione & aliis inter Abbatem & Ordinem equestrem in Buchau, de Anno 1607. & an. 1656. habetur apud LVNIGIVM *Part. special. continuat. III. p.* 63. & *P. I. Special.* 512. Attestatum Abbatis JOANNIS de An. 1503. de successione promiscua Electori Saxoniæ Friderico datum, integrum recitat WEHNER. *c. l.* Addi his feudis possunt Feuda LEODIENSIA, quæ non tantum promiscuæ successionis, sed & alienabilia sunt, exceptis alienationibus in testamentis & pactis dotalibus. Consensu agnatorum non est opus, sed tamen requiritur, ut alienatio fiat coram curia feudali. Imo in feudis Leodiensibus in Comitatu Lossensi succedunt & illi, qui non descendunt à primo acquirente, modo sint ejusdem familiæ, & ita judicatum in Curia Vliermaliensi an. 1643. die 16 Junii, referente MARINO FRECCIA *de different. inter feud. ex pact. & provid. & hered. differ.* 2. *vid.* LUDOVICUM de MEAN. *tom.* 1. *ad jus Leod. p.* 43. qui plane & plene hoc excussit argumentum. Bremensia quondam mere masculina fuisse, deinde verò ministeriales contrariam consuetudinem, ut deficientibus masculis etiam fœminæ successione gaudeant, introduxisse, ac ita casu eveniente, tempore Archiepiscopi JOANNIS RODII obtinuisse, ipse testatur *p.* 269. *t.* 2. *Rer. Brunsvic.* adde Bremisch Ritter-Recht tit. von Succession und Erbnehmen. De Paderbornensibus dubia res videtur ob dissensum eruditorum. REFVTATOR nostri masculina dicit, sed huic graviter obstat diploma Wilhelmi Comitis de Arnsberg ad Cognatum suum Præsulem Paderbornensem datum Anno 1312., quod in annexis, cum notis eruditis summi cujusdam ac præcipuæ dignitatis viri comparebit, generatim de consuetudine Westphaliæ, quoad successiones fœminarum attestaturum.

(*c*) Vid. IMHOF. *notit. procer. sub Fulda. De Metensi III.* Dn. de ZECH. *in* Herold *p.* 578. & *P.* 2. *p.* 548. ubi de Trajecto ad Rhenum § 4.

(*d*) De his ipse inquisivi, cum Hildesiæ essem, testis quoque satis locuples est nostri REFVTATOR, qui Hildesiæ Cancellarii munus obiit, ut proinde ipsi de qualitate masculina *p.* 107. testanti omnino credendum sit.

(*e*) Ita didici ab iis, qui juri dicundo per Præsulatum passim præfecti sunt. De MAGDEBVRGENSIBVS autem propter c. 8. Der Magdeburgischen Policey-Ordnung / quod in rubro nulla alia feuda quam Mannlehn-Güter refert, ne quidem dubium superest.

[*f*] Fatetur hoc noster quoque ipse *in fundam.* 3. *par. cur.* addita ratione, quod Præsul Wurtzburgensis sit simul Dux sæcularis Franconiæ. Quam quidem meam non facio, nec enim omnia feuda secularia masculina sunt, ut usus probat. Interim res certa, nam ita non tantum docent literæ investituræ Wertheimensibus, Seinsheimensibus, nobilibus de Ruden datæ apud LVNIGIVM aliæque, quas Norimberga ab Excell. Viro Carol. Wilh. de WOLCKER, Reip. Noric. Consiliario, Patrono nostro multis nominibus colendo, accepimus, sed ita quoque intelleximus à I. V. K. rerum harum satis gnaro. Insuper personalem comparitionem exigit hic Præsul, ut in annexis apparebit, dimidium tamen beneficii Vasallum sine consensu domini alienare posse, dicit ROSENTHAL *c.* 9. *conclus.* 58. filiabus autem promittit Episcopus eine Begnadigung / & quidem satis amplam: nemlich zwey drittel vom lehne zu thun. N. 61. sub der Franckischen Ritterschafft apud LVNIG. adde WEHNER loco mox citando.

(*g*) Patet hoc non tantum iterum ex literis investituræ, sed præcipue ex transactione præsentis Episcopi Electoris Moguntini cum nobilitate immediata Anno 1700 inita, in qua Elector simpliciter provocat ad jus feudale commune. Probatur ex eadem, quod ea, quæ *t.* 4. der Staats-Cantzeley *p.* 414. *n.* 3. 4. ex Wehenero, de successione agnatorum, qui non descendunt a primo feudum acquirente, in Franconia adducuntur, non cognoscuntur à Bambergensium judice feudali, quippe qui tales simpliciter excludit. Compendium juris feudalis hujus è JUSTO VERACIO in annexis inseremus.

(*h*) Dantur quidem feuda Eichstadiensia fœminea, regulam tamen pro masculinis militare, aliunde accepimus, & jam NICOL. EVERHARD. *Consil.* 41. *n.* 167. probavit.

[*i*] Circa Moguntinensia feuda consentientem habemus Nostrum *Fundam. III.* idem asserit REFUTATOR illius *p.* 107. *citatis pluribus*, consentiunt literæ investituræ Gleichensis, Epsteinensis &c. apud LVNIG. Addit FICHARDVS *Vol.* 2. *Consil.* 10. *n.* 6. daß er unterschiedliche procesz gesehen / da in dergleichen fällen gegen das Ertz-Stifft zu Mäyntz/das Stifft S. Albun und Aschaffburg die Gewonheit vom Krumbstab nicht können bewiesen werden.

(*k*) Hæc feuda regulariter masculina esse, certissima fide mihi constat, & ita quoque testatum esse illustrem Cameræ Imperialis Assessorem Dn. DRESLERVM, quondam apud Wormatienses Curiæ feudali Præpositum, ex literis doctissimi viri Wezlariæ degentis intellexi.

(*l*) Spirensia feuda masculinis accenset EVERHARD jam *citat. Consil.* 41. quem sequitur KLOCK. Vol. 2. *Consil.* 10. *n.* 81

[*m*] De Suevia in genere testis est ZASIVS *Part.* 8. *n.* 42. *jur. feudal.* quem noster perperam pro fœminis allegavit, quod feuda nobilium Vasallorum regulariter sint masculina. Idem ad me scripsit Dn. BVRGERMEISTER, feudalium controversiarum in patria sua scientissimus ICtus, qui nominatim quoque hujus quæstionis de feudis Ecclesiasticis, in nupero conventu Circuli Suevici, Mens. Octobr. Augustæ Vindelicorum Anno 1717 instituto, apud deputatos Principum Ecclesiasticorum curam habuit, & juris feudalis communis regulam in genere observatam deprehendit.

Augustana [a] Constantiensia, Elwangensia, (b) Campidunensia, [c] masculina sunt, quod pariter de Bavaricis, Pataviensibus, Salisburgensibus &c. judicandum.

§. LXIV. Ex his consequens est, proverbium Nostri, (d) ut plura (e) alia ejusmodi proverbia, ad provincias particulares spectare illarumque institutis niti. Speciatim autem nunc consuetudo Lotharingica, (f) nunc consuetudo Rheni inferioris, (g) nunc reliquiæ Francici (h) fundamenti loco citari solent.

§. LXV. Interim in eo aliis facile consentio, quod Noster in Electoratu Coloniensi satis probaverit thesin suam, & regulam hujus Præsulatus generalem, ut cuilibet, cum ipsius scriptum, tum documenta in annexis inspicienti, nullo negotio patebit. Quænam autem feuda exceptionem veluti constituant & in hac provincia (i) masculina, quæ ex hoc capite caduca [k] facta, & aliis iterum ex nova gratia concessa sint, aliunde supplendum est.

§. LXVI. Illud quoque in familia Comitum de Sayn [l] quæsitum fuit, an plane nullum sexus, sed tantum graduum, in successione discrimen in Archiepiscopatu Coloniensi observetur. Filiarum Comitis Ernesti sententia fuit, quod pro suo sexu, ita omnino pronunciandum, (m) Comitis autem agnati de Sayn & Wittgenstein, fœmininam successionem non nisi subsidiariam, etiam in feudis Coloniensibus esse existimarunt.

§. LXVII. Feuda dignitatum officialium, NOSTRO [n] in successione non videntur differre à reliquis, prædiisque ipsis feudalibus Ecclesiasticis, ut proinde æquè ad fœminas transeant, ac ista. Quod authoritatibus & exemplis (o) corroborare intendit. Dissentit omnino illius REFVTATOR.

Quid

(a) Augustani Præsulatus feuda jus commune servare, & masculina esse, & ex jam dictis colligitur & apud KLOCKIVM *d. l.* extat. Ita quoque judicatum refert REFVTATOR nostri in Camera Imperiali in causa Barbaræ de Salmantingen ratione feudi Nattenhausen d. 12. Maji 1535. Suffragatur dictis KLOCK. *Consil.* 15. *Vol* 2. *n* 41. Idem observatur in feudis civici ordinis, ut in annexis singulare exemplum adducemus & elenchum Vasallorum Augustanorum subjiciemus

[b] Elwangenses fœminas regulariter non admittere, peculiari investiendi formula in annexis demonstrabimus.

(c) Campidunensis Abbas feuda, stirpe mascula extincta, plane propria autoritate mox occupat, & pro eo judicatum in Camera An. 1582 d. 27. Martii in causa Christoph. von Balstedt *n.* 134. *Consil.* 15. KLOCK. *d. l.* In Bavaria Pataviensia feuda masculina esse inde conjicio, quia Prætul magnis quondam beneficiis à Rudolpho I. Imperatore mactatus, filiis illius diversa prædia, ut feuda sub lege masculinæ successionis concessit, *p.* 189. 193. *t.* 1. *Metrop.* HVND. quæ conditio, nisi ibi usitata esset, vix in infeudatione ex lege gratitudinis facta, accessisset

(d) Unde in tractibus, ubi feuda Ecclesiastica fœminea, ibi & sæcularia talia habentur, sic Coloniensibus vicina Limpurgensia, Luxenburgensia, Geldrica, Flandrica, Zutphaniensia &c. licet secularia, fœminea esse dicuntur.

(e) Quis enim nescit parœmiam; *major dividit, minor eligit fere Saxonia*, item rythmos: de naeste liest / de man voer't wyff / d'olste od de Straden &c. Belgicis regionibus includi.

(f) Hoc clypeo se tuetur noster. Nec obstat, quod Ducatum Lotharingicum ipsum masculinis feudis peculiari libello adscribat CHIFFLETIUS. Nam non raro accidit, ut principatus alio jure, quam feuda in principatu reliqua, in successione deferatur. Accedit, quod consuetudo Lotharingica, longe latius extensa sit Ducatus territorio. Imò in ipso *tit.* 5. *de feud. art.* 12. consuetudinum generalium Lotharingiæ An. 1599. JOANNE HVARTO Autore editarum, plane alienatio feudorum indulgetur.

Les fiefs se peuvent librement echanger Ou autrement aliener &c.

(g) Factum hoc in causa Saynensi in Manifesto Herrn Graffen Ernstens zu Sayn und Witgenstein hinterlassenen Fräule. Töchtern Argument. 23. daß die allgemeine Gewonheit in allen Provinzen am Nieder Rhein, Etrobin promiscuam successionem der mann- und weibes persohnen bestätige. Confer huic oppositum Antimanifestum *p.* 98 *seq.*

(h) Ad has ablegat RHETIVS *in Dissert. de feud. Zutphaniens. Sect.* 1. *n.* 30. Sed undecunque tandem hic mos sit, ex quo semel in tractu ad Rhenum & Belgio invaluit, facile ad vicinos Westphalos pertransiit.

(i) Plane omnia feuda tam quæ utrumque sexum admittunt, quam quæ fœminas excludunt, nominatim recenset MARTINUS HENRIQUEZ à STREVERSDORFF *in descriptione Archidiœceseos Coloniensis sub stat* 3. *p.* 62. 63. *seq*

(k) Habes hæc in annexis REFUTATORIS: Morenhoffen / Elinhoffen / Trenestorff / Odenkirchen &c. Quamvis horum omnium caducitas non careat controversia. Nam licet de ultimo feudo Odenkirchen REFUTATOR nostri annetet, quod illud, Florentio Hartardo de Bozelaer A. 1636. mortuo, optimo jure & consensu Capituli cum clausula *ex gratia*, Generali Ioanni de Werth collatum fuisset; hæc tamen facile refutantur, si quis legat, quæ Comes ADRIANUS de HORN ursit, in successione hujus feudi, ex jure avi materni Comitis de Bronchorst A. 1662. ipso plane Capitulo cathedrali haud obscure approbante (vid. infra annexa nostra) & WERTHII jus impugnante. His addenda sunt, quæ deinde Anno 1684. ab Holsatorum Ducissa, ex stirpe Comitum de Merode disputata sunt, judice tamen magis favente.

(l) Scripta in hac lite etiamnum non finita recitat LVNIG. *in Bibliothec. deduction. rubro: Sayn.* Cum Comitibus agnatis facit noster, *Fundam.* 4. *par. cur. n.* 74. *seq.* adde GOEDDÆUM *Consil.* 37. *vol.* 4. *Cons. Marpurg.* & qui citantur in Comitum Antimanifesto *p* 90. *seq.*

(m) In manifesto A. 1644. edito, cui junge nominatim ratione castri Hachenburg Saynische Widerlegung der Cöllnischen informativ. An. 1646.

(n) In *Fundam. Archiepisc. I. n.* 77. *Fundam.* 3. *par cur. n.* 51. *Fundam.* 5. *n.* 305. *seq.*

(o) Sic Mariam de Luzzerad, mortuo filio Ruigero de Velbruken, feudum hæreditariæ camerariæ obtinuisse in possessorio, judicante ipsa Cancellaria Coloniensi. Sic Turrim Arnwilerensem cum officio pincernatus hæreditari, Iohanni de Blancard & uxori, item a Iohanne de Kerpen & Margarethæ thori, ut dicitur in literis, socia, Robrechto Comiti de Virneburg venditam quondam esse. Aliter autem hæc refert REFVTATOR, ita enim in adjectis suis p. 3 So ist die Erb-Cämmerey mit dem Hause Bachum Johanne a Welbrug sine herede masculino, relicta filia unica, mortuo, von Churfürst Ferdinanden, als ein heimgefallen lehen eingezogen / und damit Sigmund von Frentz zu mann-lehen von newen aus gnaden belehnet. Ebenmäßig / als vor jahren des Ertz-Stiffts lehen / der Thurn und Erb-Schencken-Ambt zu Ar-

§. LXVIII. Quid ergo in hoc dissensu statuendum ; an officia familiis inhærent, an prædiis? an in successione semper ad familiam & illos, qui inde superstites, masculos respiciendum, an in locis, ubi gradus non sexus in succedendo prærogativa est, easdem leges sequuntur officia, ita ut casu successionis collateralium existente, fœmina gradu propior excludat masculum gradu remotiorem? Res nuper in Episcopatu Monasteriensi inter Dominos de Morien in Falckenhoff, qui sexus, & Dominos de Weix, qui gradus prærogativa nituntur, in quæstione, quis in vacuo hæreditarii Mareschallatus officio succedere deberet, disputata, & tam in prima instantia, quam ipso supremo Camerali judicio in favorem Weixiorum decisa est. Nobis sufficit, more academico utriusque partis argumenta adduxisse, (*a*) cuilibet relicta, quid desuper salva supremo Cameræ Imperiali judicio debita reverentia, sentire velit, libertate.

§. LXIX. Initio pro Dominis de Morien videtur militare scopus & finis totius instituti officialium. (*b*) Nam 1. talia officialibus tribui videntur, quæ minus sexui sequiori conveniunt, 2. Analogia officiorum Imperii & reliquorum in principatibus sæcularibus, (*c*) inductio plurium præsulatuum (*d*) in Germania, quæ dignitates hasce masculis addicit, 4. quod etiam in provinciis sæcularibus, ubi promiscua successio obtinet, feudorum dignitatis alicubi separata, (*e*) ratio

weiler gelegen / cum pertinentiis, weilen vorige Lehenträger ohne männliche leibes-erben abgangen und dieses dem Stifft heimgefallen / ist damit vom Ertz-Bischoff Adolph. A. 1549. ult. Iulii Iohann de Ligne, als feudo masculino novo, consensu Capituli aus gnaden belehnet. Eadem addit von Bedbür / daß nach abgang der Gräflichen Neunnarischen mann-linie / die Herrschafft und das Erb-Hofmeister-Amt / als mann-lehen eingezogen und Bedbür dem Herrn Grafen von Salm / das Erb-Hofmeister-Amt aber cum pertinentiis dem Grafen von Manderscheid / verliehen worden. Ex quibus liquet, Electorem cum sua curia feudali, feuda dignitatis officialium, non habere pro communibus, ubi vi transactionis de An. 1659. utrique sexui, ni aliud dispositum, locus, sed pro masculis, neque vero in ista transactione hoc passu aliquid immutatum, nec feudorum dignitatis mentio facta est.

[*a*] *E scriptis publice impressis.*

[*b*] Extat de instituto quatuor officiorum aulicorum Præsulum ecclesiasticorum textus *in cap. 113 § 4. jur feudal. Alem.* Scopus autem duplex fuisse videtur, necessaria DEFENSIO præsulatus, & aulæ splendidior APPARATVS. De priori ita habetur apud SCHATEN *p.* 881. *ad Annum* 1187. *Obstricti erant Episcopis ministeriales sive officiales jure clientela Nam quanta fuit primorum Episcoporum in augendis Ecclesiarum suarum bonis industria, tanta dein fuit necessitas TVENDI, qua liberalitate Regum acceperunt.* De posteriori dubitare non sinunt, quæ de officialibus Principum sæcularium leguntur in diplomatibus, vid. diploma Ludovici Bavari Juliacensi An. 1336. & ejusdem aliud Geldrensi An. 1339 datum, apud Nostrum *Fundam.* 5. *n* 300 *seq* & LEIBNIT. C. I. G. D. *p* 151. Unde quidam Ministri Wurtebergici de suo novo Duce quondam : das er nun seinen hoff mit gesind und adel. Mächten erhöhen müste. vid. *Deduct. Ord. Equ. Wurteb. A.* 1702. *p.* 119 *seq.* add. HAVGWIZ. *p.* 123. *n* 115. *seq. de Aul. & Regn. Mareschall.* Et quia ad pompam spectant hæc officia : DELICATA illa dixit BROWER. *in Annal Trevir. ad An.* 1198. Neutrum autem horum duorum videtur per fœminas obtineri posse

(*c*) Sive Archiofficia sive Subofficia Imperii, sive singularum provinciarum quatuor officia ordinaria spectemus, res omni dubio caret, v. iterum HAVGWIZ. *c.* 5. *n.* 14. *seq*

(*d*) Quondam ne quidem ad ullos hæredes transierunt, sed non tantum morte ipsius officialis, verum etiam morte Præsulis finita sunt. Ut ipsa beneficia, sive feuda Ecclesiæ reliqua. Sane in vetusto dialogo *p.* 127. *t.* 5. *Annal.* MABILLON. Germaniæ & Saxoniæ Vasalli Ecclesiæ laudantur, *quod NOVO EPISCOPO permiserint sua BENEFICIA, ita ut liberum ei fuerit, restituere an voluisset, an retinere.* Deinde vero mutationem passa sunt quatuor officia nostra, ut non amplius à Præsulum nutu dependerent. *Routhario electo* refertur in Annal Corbeiens. ad An 1047. *significat Rex infeudatis ministerialibus oppidanis & toti congregationi Corbeiensi quod communi Principum consilio & sententia adjudicatum sit, quod universa Ecclesia sua officia ad nutum suum sint instituenda, exceptis quatuor principalibus, qua novo Abbati non vacare, sed hæreditaria esse dicuntur.* Ita etiam deciditur per sententiam inquisitoriam Conradi, filii Friderici II. in præsulatu Mindensi *p.* 25. *Chron. Mind.* apud PAULINI. Consentit IO. RHODE Archiepiscopus Bremensis, & hæc quatuor officia pariter in suo Archipræsulatu secundum legem immutabilia esse ait *p.* 225. 271. *t.* 2. *R Brunsvic.* Vocaturque hoc decisum *generalis constitutio & communis justitia.* Interim non existimandum videtur, quasi usque adeo à veteri instituto, & mutabilitate declinassent hæc quatuor officia, ut plane promiscuæ successionis fieri cœpissent. Diserte Henricus Rex in Curia Norimbergensi An. 1230. definit : *ut nulla virgo, vel mulier in ullo quatuor officiatorum principalium, scilicet Dapiferi, Pincerna, Camerarii, Mareschalli, ratione hæreditatis fratri suo succedere præsumat* Diploma edidit KETNER. *p* 219. *dipl. Quedlimb.* Additur quoque *in Annal Corbeiens. c. l.* à Rege, *quod officiatorum FILII SENIORES legitimi patrum officiis succedunt pleno jure.* Nec aliter morem sui Archipræsulatus exponit IO. RHODE *c. l.* Et SENIOR, inquit, *vel ILLE, cui de tali progenie officium est commissum &c.* De superioribus Germaniæ præsulatibus tanto minus in hoc argumento ambigendum est, quo certius, & feuda prædiorum reliqua, & ordinaria, regulariter solis masculis deferri scimus. Inter plura exempla legi possunt, quæ de quatuor officiis Episcopatus Wirtzburgensis illorumque devolutione ad hæredes masculos, recitat FRIESE *p.* 522. Unde merito, quæ apud SCHILTERUM *in comment. ad jus feud. Alem. p.* 400 *de Mareschallatu Weissenburgensi*, ejusque per Abbatem in fœminas translatione habentur, gratiæ Præsulis, non juri tribui debent. Fatetur sane ibi ipse Abbas in diplomate : *dotis nomine*, inquit, *possideat & in hæredes transferat. NB. IVRE prælibati OFFICII non obstante.* Nam quodnam aliud JUS hoc est, nisi quod officia alia, lege communi non pertineant ad sexum sequiorem. Quare recte in notis SCHILTERUS subjungit : *hæredes hic intelliguntur feudales & MASCVLI, & ex pacto singulari scilicet, tantum aliquando FOEMINÆ.* Nec obstat, quæ nonnullis placet, BODINI *L.* 5. *de rep. c.* 5 alia distinctio, quasi aliud sit : *fœminam ipsam non posse possidere aliquod feudum, & fœminam illud non posse transferre in suos hæredes.* Hæc enim distinctio videtur mihi sapere mores Gallorum, secundum quos feuda plane hæreditaria effecta sunt, ut ex ALTESERRA *c.* 2. *in fin. de feud. Gallia* constat.

(*e*) Sufficiat adduxisse Archiducatus Austriæ exemplum, in quo licet alias feuda prædiorum etiam ad fœminas devolvuntur, feuda dignitatis tamen ab hac communi succedendi ratione diserte eximuntur, & secundum jus Longobardicum judicantur vid., REUTERUM *de different. jur. Austr. & civil. l.* 15. Clivense exemplum allegatur in specie facti Dominorum de Morien in eundem hunc sensum.

habeatur, 5. quod idem in præsulatibus, ubi fœminæ succedunt, alicubi, [a] obtineat, 6. quod aliud diserte (b) non contineatur jure Monasteriensi scripto, 7. quod Majores de Morien in sua [c] renunciatione non expresse se abdicarint successione in Mareschallatum, 8. quod lex Monasteriensis in successione fœminea recedat à jure communi, nec proinde extenda sit [d] ad non expressa, 9. quod privileginm Monasteriense pertineat tum ad indigenas [e] Weixii autem sint forenses, 10. quod moris sit in Germania, (f) dignitates conferre indigenis, 11. quod Mareschallatui inhæreat [g] directorium in comitiis provincialibus, personale utique masculorum per nullam fœminam obeundum munus, 12. quod nunquam in præsulatu Monasteriensi de successione officialium litigatum, unde frustra queri in declaratione [h] Joannis Episcopi illius decisionem, 13. quod à feudali prædio ad dignitatem feudalem non valeat [i] argumentum, 14. quod in investitura Camerariæ hæreditariæ Dominorum de Gahlen diserte nominentur fœminæ manifesto indicio, quod citra speciale pactum, in dignitatibus harum nulla noscatur successio, 15. quod fœminæ non sint gentilitiarum dignitatum propagandarum idonea subjecta.

§. LXX. Weixiorum autem causa defenditur 1. generalibus declarationis sæpe dictæ verbis, quæ quicquid beneficii apud Monasterienses indolem habet, sive res corporalis sive incorporalis (k) sit,

(a) Pertinent huc jura, quæ jam jam de Corbeiensium & Bremensium officiis ex chronicis attulimus. Et licet ex illis omnimoda fæminarum exclusio forte probari nequeat, minimum tamen, quod superstitibus masculis è familia, his solis quatuor nostra officia lex successoria deferat, facile ex illorum attenta lectione colligitur. Accedit, quod in successione feudorum Trajectensium, qui præsulatus quoque fœminas admittit in clientelari successione, in linea collaterali tamen materna maternis, paterna (ergo & officia) paternis agnatis addici dicantur apud SAND *l. supra c.*

(b) Nam *in §. 1. declarat privil. Monast. A.* 1570. adducuntur quidem in successionis argumento ibi §. 1. Von den grossen lehn-güteren / gerichte / herrlichkeiten und dergleichen / additurque auch andere lehn-güter / sie wären alt oder neu / groß oder klein. De officiis hæreditariis autem nihil occurrit. Atqui dicis: comprehensa sunt sub genere FEUDORUM, tanquam species, cum prædicatum generis per vulgaria, sit etiam prædicatum speciei. Sed Respondetur, quatuor nostra officia hæreditaria continentur etiam sub genere OFFICIORUM, & tamen Imperator Fridericus, Rex Henricus, Archipræsul Joannes, illa expresse à regula excipiunt, & Abbas Weissenburgensis mentionem facit JURIS peculiaris, officii Mareschallatus, ut paulo ante audivimus. Et cur quæso in doctrina feudali quoque FEUDA OFFICIORUM dicuntur AMBATH MANNES-LEHEN, & Vasalli: AMBATHMANN, ac in specie nostri quatuor officiales die vier AMBATHMANNEN *c. 112. 113. jur. feud. Alem.* Ut taceam, quod officia in principatibus ad similitudinem officiorum Imperii introducta dicantur: nam in diplomate Geldrensi Ludovici Bavari *p. 151. C. J. G. D.* LEIBNITII §. 3. expresse dicitur: *Juxta morem Imperii quatuor officiarios Duci assignamus.* Atqui vero officia Imperii sexum potiorem in jure successorio præferunt omnino.

(c) Dicitur in Remarques auff die speciem facti der Herrn Gebrüdere / Morien de Falckenhoff, quod Diderich de Morien An. 1514 renunciasset: allen erbe und lehen / und daß er von lehen auff ewig ausgegangen etc. sed de dignitate Mareschallatus nil occurrit speciatim.

[d] Citari hic possunt regulæ: jura statuaria sunt strictè explicanda, ut quam minimum recedant à jure communi, quod statuta non canunt, nec nos canere debemus, & aliæ cantilenæ, de quibus satis agitur in volumine de statutis Anno 1606, Francofurti edito.

(e) Indigenarum enim beneficium totum privilegium esse videtur, quare toties repetitur in illo: Unser und unsers Stiffts Stände und unterthanen / jam vero Weixii sunt forenses. vid. *pluribus Speciem facti Dominorum de Morien in annexis* & HAUGWIZ *c. 5. n. 183. seq.*

(f) Hoc patebit scriptores de Proceribus Imperii, præcipuè de Ecclesiasticis officiisque illorum hæreditariis perlegenti. Ubi tamen valde splendida hæc officia sunt, & in officia ac subofficia dividuntur, v. c. Bambergæ, Campiduni, Moguntiæ, Wirtzburgi, & si qui alii præsulatus, utrorumque officialium separata ratio habenda est.

(g) Occuparunt hoc argumentum FRITSCHIUS *de Convent. provincial.* HAUGWIZ. *p. 249. seq. tractat. citat.* & ita quoque nominatim apud Monasterienses practicatur. vid *Spec. facti.*

[h] Huic argumento non exiguum robur inest. Declaravit scilicet Episcopus Joannes privilegium vasallorum antiquorum ex ratione: weil desselben Stiffts privilegii seiner dunckelheit und unlauterkeit halber / in ungleichen zweiffelhafften verstande und meinung offtermalen gezogen / dahero zwischen den unterthanen allerhand vorlauff / beschwärnuß und unrichtigkeit sich zu ereugen / und den auff etlichen Land-Tagen von Ständen und Unterthanen gebeten worden etc. Sed quale fuit id vetus privilegium, quæ occasio inde natarum controversiarum? Per excerpta istud recitat SANDIUS *de feud. Geldr. p. 35 seq.* Autor dicitur fuisse Episcopus Cunradus, tempus primæ concessionis refertur ad an. 1409. dein idem sigillavit Episcopus Henricus an. 1466. postea confirmarunt Episcopi reliqui, ut notat LEONINUS *Consil. 60. p. 263. edit. Blandin.* ex quo etiam tenorem, ut ipse vocat, in annexis addemus, cum integrum non invenerimus. Interim in excerptis Sandianis, in tenore Leonini, quorum uterque tamen de successione feudali Monasteriensi disputat, quorum uterque etiam causæ suæ non spernendum inde argumentum conciliare potuisset, nihil exhibetur, quod hodiernum statum controversiæ, de successione officiorum hæreditariorum feriat, nihil quoque hujus rei in ipsa declaratione de Anno 1570. sæpius citata, nullum similis controversiæ exemplum*, multò minus decisum, pro fœminarum jure ullibi, inter rationes Weixiorum apparet. Cur ergo non credibile & maxime verosimile videretur, quod successio in officiis hæreditariis, relicta sit doctrinæ pristinæ, Bremæ, Mindæ, Corbeiæ, Ultrajecti, Quedlinburgi, & passim in Imperio COMMUNI, ut dicitur, CONSTITUTIONE COMMUNI JUSTITIA receptæ, vid *not.* 3 Ita suadente consuetudine sæcularium, ita plane jubente natura horum quatuor officiorum. Sane si Præsul Monasteriensis Joannes declaravit privilegii vetusti (ut vernacula in majorem quæstionis lucem utar) dunckelheit / unlauterkeit / zweiffelhafften verstande / ostendendum erit, ubi illa obscuritas, illiquiditas, sensus ambiguus, ratione successionis in officia hæreditaria lateat. Non entis nulla decisio, nulla declaratio. Cum nulla declaratio aliquid novi addat, sed quod in antiquo latet, detegat.

(i) Hæc & sequentes rationes, ex hactenus dictis, veri speciem facile mutuantur. Tandem quod officiorum nostrorum jus non æstimandum sit è jure feudorum aliorum, expresse tradit AUCTOR VETUS *de benefic. §. 131. Hæc concessio*, inquit, *caret BENEFICIALI JURE, si est officialis.*

[k] Nam §. 1. Privilegii declaratorii recenset nobis alle lehen-güter / grosse / kleine / alte / neue / gerichte / herrlichkeiten und dergleichen. Atqui vero lehn-güter res corporales, herrlichkeiten und dergleichen / jura & res incorporales notare videntur. Ut proinde officium hæreditarium Mareschallatus classe ultima, verbisque herrlichkeiten und

sit, promiscuæ successionis legi, in linea collaterali subordinare videntur; 2. deficientia [a] exempli, quod in successione ulla feudali, collaterali, fœminæ exclusæ, 3. praxis similis vicinorum [b] Præsulatuum Werthensis & Essensis, in officiorum hæreditariorum successione. Accedit 4. quod in primigenio (c) Monasteriensi privilegio successio : der Dienstmanguther, seu bonorum ministerialium, promiscua statuatur, 5. quod officium Mareschallatus jam olim in familiam ipsam de Morien, emtionis (d) plane lege transierit, 6. quod fœmina illo facile per alium [e] defungi possit, 7. quod Præsul, (f) & capitulum etiam ad officia hæreditaria, extenderint promiscuam successoriam legem in sua declaratione, 8. quod Gerhardus de Morien jam A. 1551. condiderit de officio Mareschallatus, in fœminas transferendo testamentum, (g) quod hic ipse subscripserit declarationi A. 1570., proindeque crediderit, quod officia hæreditaria non alio jure quam prædia reliqua in successione regantur, 10. quod rerum seu prædiorum & jurium in illis fundatorum [h] eadem lex in successione posita esse videatur, adeoque ut hæres prædiorum videatur quoque hæres dignitatum.

§. LXXI. Succedunt feuda ecclesiæ extra CVRTEM. De vocabuli curtis, vel cortis, pluribus significatibus jam disputare supersedeo, licebit mihi, æque ut aliis, sumere pro territorio, ut feudum extra curtem sit feudum extra territorium.

§. LXXII. Feuda, quæ ecclesiastici habent extra curtem, vel sunt veluti per rerum naturam talia, ut feuda monasteriorum mediatorum, quæ cum ipsa monasteria curte sive territorio careant, non possunt non extra monasterii curtem esse, licet aliquando sint in eodem cum monasterio curte, vel sunt facto talia, ut illa, quæ extra territorium conferunt Prælati immediati in territorio alieno. Ulterius vel hi Prælati investiunt extra curtem ipsos territoriorum Dominos de territorii particula aliqua, vel aliorum Dominorum subditos. Primam speciem jam non attendimus, sed sola ultima Prælatorum immediatorum feuda.

§. LXXIII. De his ultimis (i) potissimum, optandum, ni fallor, foret, ut Germania nostra illa ignoraret. Nam ex ejusmodi diversis circa unum hominem prædiumque concurrentibus adeoque sæpe collidentibus dominiis non possunt non aliquando plura incommoda [k] subnasci.

E Sane dergleichen / omnino comprehensum intelligi debeat, Neque obstat, quod quis verbum : Herrlichkeiten / de venationibus, piscationibus, jure exigendi à rusticis servitia, juribusque ejusmodi reliquis, quæ nobilium fundis regulariter adhærere solent, exponat, cum enim additum sit : und dergleichen / nihilominus verosimile est, hoc ultimo jura dignitatis & honorifica indigitari. Accedit, quod in §. 5. *declar.* soli feuda extra curtem sita à successione promiscua excipiantur, proindeque regula in omnibus intra curtem conclusis beneficiis, corroboretur.

(a) Ab exemplis autem & practica, desumitur legum juriumque interpretatio, ut pluribus citatis notat BARBOS. *Thes. axiom. sub verbo Practica.*

(b) Argumentum a vicinia satis exponitur, urgeturque à NOSTRO *toto Fundamento III. Fundament. par. cur.*

(c) Verba antiquæ constitutionis sunt apud SANDIUM : dat se gut, e / de man t et van unser kercken in mans gude / oder Dienstmanns gude rc. jam vero verbum Dienstmannen / sive latine MINISTERIALES, complecti quoque in suo ambitu OFFICALES hæreditarios, vid. LEHMAN. *Chron. Spir.* 113 *p.* 69. SCHATEN. *ad Ann.* 1187. *p.* 881

(d) Emtum hoc dicitur munus anno 1350. à majoribus ultimi possessoris de Morien, vendentibus illud Dominis de Rekede. Ex quo concluditur, quod sit alienabile, quod subsit regulis communibus patriæ de acquirendo vel transferendo feudali dominio.

(e) Ita enim in præsulatu quotidie practicari, respectu prædiorum feudalium tantum non omnium, ut servitia Domino per masculos exhibeantur, ut ut in jure successionis fœmina gradu proximior, in linea collaterali potior sit.

(f) Neque vero objici posse, quod jus quæsitum à nemine, ne quidem a Principe, alicui auferri possit, item quod Ecclesia sit præceteris CULTRIX JUSTITIÆ 1. *Feud.* 13. Nam in ambiguis & in utramque partem disputandis, interpretationem juris dubii omnino, ab iis, qui legem tulerunt, procedere posse & debere. Nec ablationem juris quæsiti, ejusmodi declaratione contineri; cum nondum de certo acquirendi fundamento satis constet.

[g] Cum Mareschallorum hæreditariorum in comitiis provincialibus partes sint, ut nomine Ordinum provincialium causam agant cum Principe, sane cum ipse Mareschallus Gerhard de Morien dictæ declarationi subscripserit, & nihilominus testamentum de officio suo condiderit, dici non posse, quod in declaratione de successione in officio non fuerit cogitatum.

(h) Secundum multorum Doctorum juris publici philosophiam dignitates terris, districtibus, prædiis annexæ in Germania videntur, vid. TOLNER *histor. palat. p.* 168. *& Deduct. Ducis Wurteberg. pro suo ob castrum Groningense, ipsi competente qualicunque Vexilliferi Suevici munere & officio* De officiis hæreditariis in provinciis diserte scribit THVLEMARIVS *c.* 20. §. 44. *& cum ratione rei seu prædii hi tituli competant, hinc non omnes, qui ejus familiæ sunt, illo honore gaudent.* Nec aliter HAVGWIZ *p.* 612. De Ecclesiasticis nominatim tradit, SCHATEN *d. p.* 881. *A.* 1187. quod Præsules datis PRÆDIIS, decimis ad Ecclesiæ defensionem instituerunt quatuor OFFICIA, idem probant vetusta Ecclesiarum regesta, v. c. ecclesiæ Trajectensis *part. III* apud HEDAM, & ecclesiæ Bremensis *p.* 255. *t.* 2. LEIBN. *R. Bruns.* Imo Rex Henricus *A.* 1047. definit : *ut quatuor principalium OFFICIALIVM BONA nullius justitia vel astutia interventu ab ipsis officiis alienentur* ANNAL. CORBEIENS. *ad h. Ann.* Unde etiam in successione non videtur admittenda separatio, sed bonis transeuntibus ad sexum femininum, transire quoque inhærens officialis dignitas, per masculum licet dein exercenda.

(i) Dico ultimis. Nam Prælatorum mediatorum vanæ plerumque sunt sine viribus iræ, ut ab his Dominis territorii usque adeo sit nihil metuendum, ut potius, ceu vulgo loquimur, Deo gratias agant, si sub auspiciis & protectione Domini alieni territorii, suum qualemcunque statum clientelarem conservare, ac ex renovationibus investiturarum sportularum aliquod lucellum, vel aliud donum, si ita pactum, percipere possunt.

(k) Periculosum est, inquit KNICHEN *p.* 491. *oper.* vasallo extra territorium agnoscere Dominum. In promptu causa est ex scriptura sacra, *nemo potest duobus Dominis servire.* Præcipue tempore belli inconvenientiæ liquidius apparent, altero domino ad dextram, altero ad sinistram ejusmodi trahente. Quale contentionis exemplum habes tempore belli Bohemici præcedenti seculo, vid. LONDORP. *L.* 5. *c.* 62. von ursachen des teutschen kriegs.

Sane in divisione Imperii Franci, sub Ludovico Pio, (*a*) licet subditus unius fratris posset acquirere allodium in regno vicino alterius fratris, ut tamen beneficium sive feudum impetraret ibidem, non permittebatur. Intellexit quoque feudorum in curte extra curtem recognoscendorum, ut ita dicam, inconvenientiam Moguntinorum quondam Praesul Bechtoldus, quare suae & posterorum suorum quieti, speciali privilegio Caesareo, ne tale quid introduceretur à suae sedis subjectis, prospexit.

§. LXXIV. Nihilominus inter caetera incommoda, interque caeteras plurium territoriorum commixtiones, & horum feudorum multitudine laborat patria. Adeo, ut vix praesulem ullum existere credam immediatum, qui non habeat feuda extra curtem in territorio alieno, ut frustra sint, qui solum Moguntini exemplum in Thuringia, per traducem ex alio in alium librum feudalem translatum, circumferunt.

§. LXXV. Sunt autem, si originem respicis, haec feuda plerumque (*b*) oblata. Nam regulariter concipi non potest, quomodo alicui Domino in alterius territorio certorum fundorum dominium competere queat, nisi [*c*] subditorum oblationem ex causa, vel devotionis, sive religionis, [*d*] vel quaerendae protectionis (*e*) in turbis, factam esse supponas.

§ LXXVI. Si personas consideramus, vasallum scilicet & Dominum, hodie juris est, ut nullus subditorum sine consensu (*f*) Domini territorii illud constituere, nec Dominus extraneus sine eodem consensu, ejusmodi oblationem acceptare valeat. (*g*) Nec hodie opus Proceribus imperii acquisitione specialis privilegii, sed vi superioritatis ipsis integrum est talia molimina cohibere.

§. LXXVII. Pro jure Domini Ecclesiastici directi in his feudis dijudicando: videndum esse videtur, quidnam natura feudi in genere juris respectu Domini inferat, 2. quid in prima feudi oblatione & constitutione; cum extraneo Domino actum pactumque, & quid 3. salvo subjectionis Domini territorii debitae vinculo agi pactoque conveniri potuerit, 4. an causa offerendi non mutata, 5. quid hactenus jurium à Domino directo exercitum.

§. LXXVIII. Feudi in genere naturae esse dicitur, ut pro beneficio Vasallus Domino exhibeat officium seu fidelitatem. Explicatur haec fidelitas de servitiis, & regulariter de militaribus, toties quoties Dominus illis opus habet, exhibendis, ut tantum non ex omnibus Feudistis, etiam, qui speciatim de servitiorum argumento agunt, constat. Nec aliter in feudis extra territorium sitis usu servari, [*h*] sed & hic Dominum extra territorium sequendum, & in loco, ubi ipsi expedit, servitia praestanda esse, tradi solet. Licet hujus asserti ultimi probationes merito desiderari possint.

Nam

(*a*) Verba privilegii Maximiliani I. apud LUNIG *t. 2. Spicil.* ita sunt: Es soll sich niemand von Ertz-Stiffts unterthanen / zu gehörigen angehörigen geistlichen welt. nicht verherren / 2. vermennen / 3. in vorspruch geben / 4. in Schutz und Schirm geben / ohne des Churfürstens und Capituls willen.

(*b*) Dico plerumque, nam v. c. de saecularibus feudis extra curtem, (de quibus tamen nobis jam non est sermo) interdum aliter tenendum. Sic feuda Brandenbergicorum in Austria, non debentur oblationi, verum deciso Ludovici Bavari, qui ita statuit in poenam devicti Friderici Austriaci, vid. AVENTINUM *Lib.* 8. *p.* 487. ALBERT. ARGENTIN. *p. 122. apud Urstis* HERWARDO pro Ludovic. Bavar. GOLDAST. *P. II.* Der Reichs-Sätz *p.* 79. Nec pro oblatis haberem feuda nobilium de Schwartz, quae potentissima Domus nostra confert in comitatu Lippiensi.

(*c*) Sunt qui hic pacta inter utrumque Dominum & praescriptionem, modos acquirendi ordinarios, commemorant. Sed, ut nobis videtur, rarior his locus est, in nostro argumento. Nam quod ejusmodi pacta attinet, ea nec expediunt Domino territorii, quippe cui omnis species condominii exosa esse debet, ut solus sit in suo solo Dominus, subditique ab ipso solo dependeant, nec Domino feudi utilitatem adferunt notabilem, cum teste experientia ex feudis secundum proportionem pretii, quo constant, parum vel nihil emolumenti resultet in illum, etiamsi feuda plane in proprio territorio habeat, ut proinde pecunia in emtionem consensus Domini territorii male vel certe steriliter collocata esset. Et quamvis negari nequeat, quod Carolo IV, diviti & potenti Imperatori, arcanae rationes fuerint, cur data quoque pecunia statum feudalem Bohemicum per aliena territoria produceret, & clientes sibi ibidem ad futura molimina, medianti nexu feudali, pararet: attamen quod haec omnia consensu Dominorum territoriorum gesta, illorumque subditi Bohemiae regno, v. c. in Saxonia, bona cum ipsorum gratia annecti coeperint, probabile mihi non videtur. Illud res ipsa loquitur, quod oppida & loca, quae ab ipsis territoriorum Dominis Carolus emit, ac dein iisdem in feudum dedit, ut inter caetera frequentius in Palatinatu superiori contigit, consensu utique Dominorum, utpote venditorum, emta sint, ast, quod in machinationibus Caroli cum Statibus exteris provincialibus, contexendoque cum his clientelari vinculo, ubique Statuum horum Domini territoriales, ad leges pactorum consensu suo concurrerint, dubio sane non caret. Interim tota haec disputatio non pertinet ad feuda nostra ECCLESIASTICA illorumque originem. Caeterum eatenus quatenus Domini territorii talia feuda tolerarunt, ex hac tolerantia pactum veluti tacitum, vel consensum tacitum accessisse fatendum est. Praescriptio sine actibus investiturae non intelligitur, adeoque hujus initium regulariter resolvitur in oblationem.

(*d*) Unde tantus Praesulum feudorum extra curtem numerus.

(*e*) An huc pertineant feuda, quae in Ducatu Gvelpherbytano vicini Praesules acquisiverunt, ut quidem, si ea, quae vasalli hujus Ducatus sub Henrico Leone tentarunt & apud Schatenium *ad Ann.* 1180. *p.* 852. describuntur, expenduntur videri posset, dicere non audeo.

[*f*] Non opus hic allegatis, quodlibet territorium constituit separatam rempublicam, licet imperio subordinatam. Atqui subditorum in bene constituta republica non est, novos pro lubitu Dominos suo Domino Coadjutores veluti dare. Ipse Caesar, supremus licet sit judex, non audit, vi pacti, subditorum querelas, nisi post Procerum Imperii relationem, quid ergo dicendum sit de vicino non judice nec Domino facile patet, Adde in superfluum MAGERUM *de Advoc. armat. c. 6. n. 300. mult. seq.*

(*g*) Sufficit hic regula, quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris. Nam natura superioritatis territorialis, suos subditos dirigendos, protegendosque privative sibi vindicat.

(*h*) Ita docet KOHL. *de servit. feudal. P. V. p.* 293. *n.* 17. in probando autem confugit *ad tit. de oper. libert.*

§. LXXIX. Nam initio, an in jure communi feudali de hac feudorum specie agatur, nondum satis constat, ut exinde natura illorum communis definiri possit. Deinde servitia, in primis militaria, non sunt de essentia feudi. Scivit quoque Dominus directus in alieno territorio conditionem ejusmodi sui Vasalli, quodque hic jam alium Dominum, cui jure subjectionis servire debet, habeat, adeoque ipsi non ampla servitia præstare possit. Testatur insuper experientia, quod in praxi feudalia servitia extra territorium vix exhibeantur. [a] Tacent ulterius literæ clientelares regulariter talia servitia, nec in juramentorum formulis certa servitia exprimuntur, quod vix aliunde est, quam, quod feuda extra curtem ab his communi consuetudine immunia sint. Proinde, ut quæ de incolumi, tuto, honesto, utili, facili, possibili, negative habentur in forma fidelitatis 2. F. 6. facile præstabit, & consilio quoque suo prompte aderit Domino directo, Vasallus noster, ita vicissim, quod ad speciale & onerosum aliud auxilium teneatur, in dubio ob hactenus dicta non est præsumendum. (b)

§. LXXX. Imo, ut ad promissa vasalli descendamus, tenendum est, quod horum promissorum vis non debeat excedere fines nexus subjectionis. Quare uti v. c. censum, canonem & simile quid promittere, extraneo Domino haud difficulter licet, ita bellis illius se immiscere, castraque sequi, ut alias vasallum decet, non nisi Domino territorii consentiente licet, adeoque in casu dissensus nihil horum licebit, hodie præcipue, ex quo speciales Germaniæ respublicæ magis in formam genuinarum civitatum redactæ sunt.

§. LXXXI. Si itaque omnino quædam minoris momenti servitia, vel onera alicubi redduntur, ex pactis, consuetudine & actibus possessoriis, unde etiam, ceu dictum est, descendunt, de illis judicium ferendum, atque tantum saltim præstandum, quantum PROMISSUM, quantumve hactenus à Domino directo perceptum POSSESSUMQUE. In ipsa enim generali horum feudorum indole & cogitatione, quod sint in ALIENO territorio, [c] peculiaria servitia non invenimus, sed videntur Præsules in hoc instituto unice attendisse, ad honorem externum, submissum vocabulum fidelitatis, imo etiam ad commoda caducitatis, & sportularum in investiturarum renovatione, alienatione, consensu in oppignorationem, & si quæ ejusmodi alia, acquirendarum. Quæ ideo adducenda, ne quis quasi sine servitiis consuetis feuda in alieno territorio, plane futura sint acquirenti inutilia, præcipitanter existimet.

§. LXXXII. Sed quid de jurisdictione dicendum, an in his feudis Domino directo, an Domino territorii competit. Inter dominium directum sane & jurisdictionem feudalem alias perpetuus nexus esse dicitur, ut è juribus, quæ de feudis præcipiunt, omnino [d] omnibus elucescit & curiarum feudalium Præsulum instituta probant speciatim. An ergo & hæc ad fundum in alieno territorio pertinent? Videntur utique pertinere, cum quia in judiciis Dominorum sæcularium feudalibus dijudicentur quoque feuda extra curtem, [e] tum quia & feuda oblata tribuunt jurisdictionem. (f) Et eoque ipso, quo Domini territorii silentio suo consenserunt in constitutionem feudi extra curtem, videantur quoque consensisse in feudi annexum, qualemcunque scilicet jurisdictionem. Præcipuè pristino ævo, [g] facilior hic consensus, quo, modo jus diceretur, unde autem & à quo dice-

 retur,

Sane *in tex. n quos ex jure feudali ver* §. 1. 2. F. 37. *pr.* 2. F 40. *pr.* 2. F. 12. allegavit, de vasallo in alieno territorio nihil invenio, imo si morem Germanorum respicimus, quondam obtinuit, ut si quis esset subditus in uno territorio, feudum autem possideret in altero, ut bello exoriente, feudum refutaret & à Domino territorii, ut in futuræ pacis tabulis sibi restitueretur stipularetur, prout satis disci potest ex DATT *L. 1. c. 15. L. 2. c. 34. n. 58. de Pac publ.* Ex quo evidens est, quod prisca consuetudine in concursu minimum, Dominus territorii, Domino feudi præferretur. Nec status mutatus prætereundus est, nam si in turbis bellicis vicini Domini protectione opus fuit, cessat tamen facta pace hujus protectionis juris necessitas cum effectibus suis. Confer hic, ad illustrationem, quæ WENCER *p. 216 tractat de Vsburgariis* collegit.

[a] Unde in Ducatu nostri Serenissimi Ducis, servitia, v c. Dominorum de VELTHEIM in DESTEDE, licet sint vasalli Halberstadienses, tamen referuntur ad hunc Ducatum in consignatione Ducis Friderici Ulrici expeditionis Romanæ. *p. 162. pr. p. 167. Thesaur feud. SCHOPPII.*

(b) Regulariter in investitura tantum de feudo non deteriorando, non alienando, & de petenda suo tempore renovatione, fit admonitio à curia Præsulum ad vasallum extra curtem.

(c) Accedit quod contractus feudalis cum alieno quoque subdito, qui actiones suas jam ad utilitatem suæ reipublicæ, arbitriumque sui Domini componere tenebatur, in hoc negotio initus sit. Unde etiamsi diserte aliquod servitium promissum, vel possessione acquisitum esset, attamen si Dominus territorii eodem tempore concurreret, cum directo, illius partes, potiores forent. Cum subjectio territorialis sit generalis & communis, feudalis autem particularis & restricta, imo jus superioritatis territorialis vincat plane jus supremum imperii ipsius, in Statu imprimis ordinario.

(d) Pertinent huc *Clement. 2. de sentent. & re jud. 2. F. 15. c. 18. jur. feudal. Alem.* HERT. §. 16. *de Consult. LL. & Jud.*

(e) Ratio dubitandi, quod vasallus ipse in se non habeat jurisdictionem, proinde alii dari nequeat, item quod jurisdictio sit penes Dominum territorii, à quo nec auferri nec alii offerri possit. Item quod extra territorium jus dicenti impune non pareatur.

(f) Ut Bohemicorum exemplorum feuda probant, quæ plane annexam habent conditionem, ut causæ feudales in Curia Bohemica disceptentur.

(g) Olim sæpius vicinos, à vicina alterius Domini civitate sententias petiisse, limitumque jurisdictionis non ubique adeo sollicitam curam habitam fuisse, abunde loquitur historia. Interim hoc institutum, magis indulgentiæ, gratiæque Principum, quam juris proprie dicti speciem habuit, ac indies mutari potuit.

retur - non tam curatè attendebatur. Modo in praxi dein ipsius Domini directus usus (*a*) accesserit intra terminos præscriptionis receptos.

§. LXXXIII. Interim uti tota jurisdictio feudalis angustis cancellis circumscriberetur & [*b*] non nisi ad eas quæstiones pertinet, quæ à personis feudalibus de causis feudalibus ventilantur: ita multo magis hæc in alieno territorio se exerens jurisdictio, restricta censeri debet. Unde notare solent JCti, quod Dominus directus vasallum non possit in causa feudali citare immediatè [*c*] quod non possit secundum (*d*) jura suæ curiæ, sed secundum jura territorii, ubi feudum situm, judicare, quod tamen non possit sententiam exequi. Quod non possit vi jurisdictionis suæ tutorem (*e*) dare. Imo in genere, ut jam annotatum, in dubio casu, præsumptio magis est pro jurisdictione Domini territorii, (*f*) quam Domini directi, v. c. etiam in feloniis. (*g*) Alienatio autem feudorum nostrorum videtur omninò requirere consensum Domini directi (*h*) extra territorium.

§. LXXXIV. Tandem ad feudale jus Prælatorum Ecclesiæ spectat, quod non raro fuerint Commissarii Cæsaris, in investituris feudorum, aliorum Statuum Imperii. Sic Episcopus Lubecensis aliquando constitutus est Vicarius ad investiendum Holsatum. Item Elector Moguntinus Diedericus ad recipiendum vasallagium à Præsule Wirtzburgensi Gothofredo Anno 1444. Pariter Elector Trevirensis à Maximiliano I. jussus est perpetui Commissariatus nomine investire Abbates Sancti Maximini, sed hic venia à Papa impetrata, hac cautela usus est, ut se ipsum An. 1549. de Abbatia investiret. Ordine inverso ab Imperatore Wenceslao An. 1386. delegatus est Fritz de Frauenhoffer, ut investiret Præsulem Berchtesgadensem.

§. LXXXV. Nunc videamus, quid Nostro oppositum sit à Refutatore. Sed ut leviora prætereamus, perlustremus tantum diplomata Imperatorum. Sunt vero Alberti I, (*i*) Caroli V, (*k*) Maximiliani II. Rudolphi II. Leopold. M. prout in annexis apparebunt. Prioribus omnibus, Noster objicit 1. quod ordini equestri non exhibita [*l*] originalia, 2. quod curia Electoris (*m*) ipsa aliquando dubitaverit de valore illorum, & plura alia, quæ facile in ipso tractatu legi possunt. Plane si usus practicus respicitur, non opus videtur post transactionem inter Electorem & Ordinem equestrem

(*a*) Nam quidnam jurisdictionis in ejusmodi feuda extra territorium competat, & quomodo competat, usus determinat. Præsumptione in casibus dubiis ubique magis pro Domino territorii, quam feudi militante.

(*b*) In deductione Ordin. Eqv. Wurteb. *p.* 90. restringitur jurisdictio in feudis oblatis: auff die erörterung nur derjenigen Streitigkeiten / da beyde theile gestehen / daß sie lehnbahrer qualitat und die lehen betreffen. Quæstiones inter Vasallos de usu, possessione, evictione, servitutis &c. remittuntur ad forum ordinarium, *confer RHEZ. de Judic. feudal. c.* 2. unde nullo modo ad Dominum directum appellari potest a causis coram judicio vasalli agitatis, quia tales causæ non sunt feudales.

(*c*) Ita HERT. § *XI. de subject. territor.* COLER. *P. III. c. 7. n.* 36. *Process. execut.* Quod si tamen per edictum publicum (zu einem gemeinen Lehntag) omnes vasalli citati, etiam extranei comprehensi intelliguntur

(*d*) Nam feuda in genere judicari debent secundum leges loci, ubi sita sunt, non secundum jura in loco curiæ usitata, ut exemplo feudorum Lossensium, ad Præsulatum Leodiensem pertinentium, illustrat, & ita judicatum refert LUDOV. de MEAN *tom I p.* 7. Idem fuit allegatum in causa Saynensi contra Chur-Cölln / *vid. Anselmanif. Comit. SAYN p.* 98. *seq.* interim nec privilegia & jura singularia feudorum in curte, vasalli extra curtem sibi applicare possunt, *vid. Privileg. Monaster in Annex.* § 5. *Transaction. Elector. Colon ibid. circa fin. in Annex.*

(*e*) *Confer* GOEDDÆUM *Vol. 4. Consil. Marpurg. Cons.* 37 *n.* 467.

(*f*) Cum quod sit ordinaria, universalis, altera autem extraordinaria particularis, tum quod superioritati territorii a nemine, ne quidem a Cæsare, ullo modo præjudicandum, *arg.* § 44. *Capitul. Leopold.*

(*g*) Scilicet inter felonias duplicia crimina deprehendimus, in quædam amissio bonorum statuta est de jure feudali, in quædam autem statuta quoque est publicatio bonorum jure Imperii communi civili, de quibus *in art.* 218. *Constit. Crim.* HERT. §. 42 *de super. territ.* In illis, Judice AYBENIO *in Elect. feudal. c.* 6 §. 9 non confiscationi, ut alii volunt, sed consolidationi dominii utilis cum directo, in persona Domini directi locus est. In his autem publicatio pertinere videtur ad fiscum Domini territorii, tamdiu tamen, quamdiu vasalli stirps superest, ne facto suo vasallus deteriorem reddat conditionem Domini directi, cujus jura *per tot R. I. de An* 1495. 1500. &c. apud eundem EYBEN salva esse jubentur.

[*h*] Fluit hujus consensus necessitas 1) ex natura dominii inter Dominum & vasallum divisi, nam ubi prædii dominium inter plures divisum, v. c. in emphyteusi, feudo &c. ibi opus consensu Domini directi, 2.) idem suadent literarum clientelarium clausulæ usitatæ. 3.) Referri huc potest etiam comitialis decisio Rudolphi I. An. 1290. pro Abbate Werthinensi, contra alienationes vasallorum, eo inscio factas *p.* 169. apud SCHATEN.

(*i*) Habemus hujus Imperatoris non adeo multa diplomata, nec enim diu Imperio præfuit, Incipit præsens: NOS ALBERTUS, sequitur mox DIES cum ANNO Diplomatis & INDICTIONE, annus regni autem in fine refertur. Habeo adhuc quatuor diplomata hujus Imperatoris, quorum unum quoque vidit LUNIG. *t. II. Spicil. p.* 395. in quibus hæc omnia aliter leguntur. Nullum incipit: NOS ALBERTUS, nullum DIEM, INDICTIONEMque in principio, sed in fine notat. Fuit autem Albertus quidem coronatus a Wigboldo, sed brevis inter utrumque propter litem de teloneis amicitia. Non integrum quoque videtur diploma. Neque vero, licet nihil in eo desiderandum esset, controversiæ diu inter partes, quarum utraque suum jus, suamque possessionem allegat, agitatæ, privilegio supprimi, sed legitima sententia decidi debent.

(*k*) De Carolo dicere non attinet, nec de ejus in Archisacerdotes studio, omnia satis exponit KYRIANDER, in controversia, huic Coloniensi non absimili. His duobus Caroli & Alberti Diplomatibus reliqua Rudolphi, &c. innituntur.

(*l*) Urget idem argum. adversus Ottoniana diplomata LEUBES. *in tractat. de Stapul. n.* 596. *seqq.*

(*m*) Præter ea quæ Noster habet, potest ex nostris annexis addi rescriptum Maximiliani Henrici ad Capitulum in controversia de feudo Odenkirchen, verbis: und ob zwar an Seiten unsers Ertzstiffts dafür gehalten / daß man vermöge Käyserl. privilegii, &c. ubi aperte Electoris ipsius de valore privilegiorum dubitatio.

equestrem An. 1559. de antiquis privilegiis disputare. Unde & reliqua hujus contentionis non immerito omittimus argumenta.

§. LXXXVI. Superest, ut quædam, quæ in nostro desideremus, subjiciamus. Initio sæpius falso citat auctores, rationes illorum dubitandi pro rationibus decidendi assumit, illud v. c. locus ZASII de feudis Sueviæ in capitali quæstione, an fœminea sint, hoc evolutio allegatorum ex Consiliis Marpurgensibus præcipue facile probabunt. 2) Nimium invehit in feuda mascula, illaque cum SANDIO feuda mala dicit. 3] iniquius pronunciat contra Dominos directos. Sic II. *Fund. par. cur. n.* 162 *seq.* ipsis plane abjudicat feudorum aperturas sive vacantias, additionibus valde dutis, quasi Domini per instituta feudalia, tanquam per hamos, ad se traxerint opes & vitam subditorum, nec ullum feudum idoneum liberaliter de suo dederint. 4] Minus recte quoque dicit eo casu, quo Dominus certam pecuniæ summam possessori allodii solvit, ut per oblationem deinde allodii feudum constituatur, imaginariam vel iniquam venditionem subesse, vel feudalitatem non contrahi, ultra summam datam, nec in casu aperturæ feudi plus à Domino, quam dictam summam vindicari posse, propter exceptionem *L. 2. C. de rescind. vendit.* vasalli ultimi hæredibus competentem, cum tamen ejusmodi negotium sit contractus, qui aleam continet spemque aperturæ futuræ incertam, in talibus autem conventionibus exceptioni læsionis ultra dimidium locum esse non solere, *vid. Fundam 2. n.* 125. *seq.* 5) Probationibus aliquando utitur ineptis & tantum non profanis, v. c. pro justificanda fœminarum successione, dilabitur ad nativitatem Salvatoris ex muliere. 6) Diplomatibus, literisque clientelaribus sensum alicubi affingit pro lubitu, sic *Fundam. I. n.* 97. ex literis investituræ Wilhelmi Ducis Juliacensis A. 1367. Domino de Merode datis, ostendere vult, quod vasallo interdum etiam dominium directum relinquatur, cujus rei nil deprehendo in literis, sed formulam als lehn-recht ist. 7) Nec ubique sensum veterum formularum assequi videtur, v. c. si quando in literis vasallorum vetustis alienationum dicitur: zu der zeit als wir das wohl thun mögen, concludit licentiam alienandi generalem, cum tamen hæc formula respiciat ad morem veterem, vi cujus non nisi bene adhuc valentibus, non autem morti vicinis de suo cæteris paribus disponere fas erat. Interim diligentiæ laude, qua cætera, est omnino commendandus, usumque illius in multis quæstionibus feudalibus practicis satis ipsa evolutio comprobabit.

Scriptum Helmstadii An. 1718. die 2. Martii.

ANNEXA

Chur-Cöllnische Privilegia wegen der männlichen Lehens Succession von den Käysern Alberto I. Carolo IV. Maximiliano II. Rudolpho II. und Leopoldo I

Sententiæ, Sanctiones & Declarationes imperiales quoad feuda Coloniensia I, II. vide in responsione Rosenthalii pag. 67.

III.

Churfürst Ernsts Instruction seiner Gesandten an Cardinal Albrecht von Oesterreich quoad clausulam successionis feudalem fœmineam concernentem.

INstruction was von wegen unser Ernsten von Gottes gnaden, Ertzbischoffen zu Cölln, des Heil. Röm. Reichs durch Italien, Ertz-Cantzler etc. die veste, unsere Droste, resp. zu Kempen / und diß landes Haspanius, geheime räthe und liebe getreue, Arnold von Wachtondonck zum Broich, und Reinhard von Rosa zu Kousines, bey dem hochwürdigsten, Durchleuchtigsten Fursten, unserm freundlichen lieben vettern, Herr Alberten, der heil. Römischen Kirchen Cardinalen in etlichen unser, und unsers Ertz-Stiffts sachen anbringen und verrichten sollen.

Anfänglich sollen die Gesandten etc.

Clausula concernens.

Neben diesen ist notorium, und landkündig, daß alle des Ertz-Stiffts Cölln Lehen dieser Zeit pro feudis communibus zu halten, in quibus sine ullo sexus discrimine successio ad proximiores deferiret wird, und mögte derowegen gemelte Wittib von Newenath, in krafft dieses gemeinen landgebrauchs, von derselben succession nicht abgehalten werden, und irret 88. nicht, kan auch dem von Reifferscheidt zu recht nicht verträglich seyn, quod de pacto & providentia majorum angezogen wird.

IV.

Des Chur-Cöllnischen Dom-Capituls Bericht wegen der weiblichen succession in der Herrschafft Odenkirchen / so der Graf Adrian von Horn prætendiret Ann. 1662.

Hochwürdigst-Durchleuchtigster Churfürst, Euer Churfürstl. Durchl. seyn unsere bereitwillige und unterthänige dienste jederzeit zuvor, gnädigster Herr.

EUer Churfürstl. Durchl. haben wir unterthänigst nicht verhalten, sondern beyligenden mehrern inhalts anfugen sollen, was der Herr Graf Wilhelm Adrian von Horn, Euer Chufürstl. Durchl. lehenruhriger, ihme und seinen vorfahren angebener massen, in possessorio abgedrungener herrschaft Odenkirchen halben, an ein hiesiges Churfürstl. Thum-Capitul gebührender massen billig gelangen lassen, gleich wir nun nicht zweifflen thun, Euer Churfürstl. Durchl. in dieser sachen schon anderwertig gnugsamen bericht gnädigst empfangen haben werden, so haben gleichwohl auf sein des Grafen von Horn bey uns beschehenes ansuchen auch erwegung von demselben überreichten consilien und rechts-sprüchen desselben in puncto possessorii & deoccupationis, des Hauses und Ertz-Stifftlichen unter-herrlichkeit Odenkirchen, mit rath unpartheyischen darzu gebrauchten Rechts-Gelehrten, desselben begehren sothanig beschaffen befunden, daß wir nicht unbillig in Sorgen stehen müssen, es dörffte, wan es zum rechtlichen Außspruch kommen solte, selbiger deme von Frentz oder vielmehr diesem Ertz-Stifft zugegen gehen, in Ansehung der Ertz-Stifftlichen Land-Tags-Abschieden und beym Hauß Odenkichen erfundene feudal-qualität, wir selbst ing. samt unterthänigst gehorsamst anderst nicht finden mögen, als daß so viel die haupt-sach anlanget vorgedachter Graff von Horn nicht allein in petitorio, so grossen Unfug nicht habe, sondern annebenst dessen begehren in possessorio solcher maßen bewand sey, daß nemlich als dessen von Horn groß-vater Graf von Bronckhorst, den besitz des Hauses Odenkirchen, als nechster agnatus ergriffen gehabt, und dieselbe ruhiglich zu continuiren, damahlen investituram & manutenentiam in der güte gesucht, sey deme unangesehen, das Hauß Odenkirchen durch Ertzstifftliche Völcker zwaren eingenohmen, aber damahligen Einhabern vorgedachten Graf Maximilian von Bronckhorst; dabey ein reversal heraus gegeben worden, daß diese durch die Ertzstifftl. Soldatesca vorgenommene turbation, allein zu Versicherung damahliger nöthiger Landes-Wehr beschehen, aber solches ihme Grafen von Bronckhorst, und dessen Successorn an deren Rechten unnachtheilig seyn solle, und wan nun der Graf von Horn, dermahlen so wohl aus eigener Person, als ex jure cesso seiner halb bürtigen Schwester Petronella Gräfin von Bronckhorst, sich zu denen Odenkirchischen Lehen als proximior agnatus qualificiren thut, auch qualitatem feudi promiscui guter maßen erwiesen wird, und biß dahero sich ihm und seinen Vorfahren vorenthaltenen Besitzes nicht begeben hat, sondern die possession sampt von dem von Frentz dahin erhobener Abnutzung wiedersuchen und begehren thut, so lassen Euer Churfürstl. Durchl. zu genädigster consideration und Nachdenckung wir unterthänig gehorsamst anheim gestellt seyn, wie etwa deme von Horn zu verhütung Ertzstifftlichen Schadens künfftiglich zu begegnen seyn möchte, bevorab gedachter Graf von Horn sich etwan selbsten ohne der mit Assistenz der Herren Staaten von Holland wieder in possession des Hauses Odenkirchen setzen, oder durch andere Mittel darzu zu gelangen suchen möchte, so müssen wir der unterthänigsten Meinung seyn: daß einmahl Eure Churfürstl. Durchl. als

auch

auch einem allhiesigen Capitul und dem sämptlichen Ertz-Stifft unthünlich fallen würde, diese Sache zum Rechts-Streit kommen, oder in dieser Ungewißheit stehen zu lassen, indeme man anjetzo etwan zu einem guten und des Ertz-Stiffts, als auch Catholischer Religion conservation und besten gereichenden Vergleich gelangen könte, gestalten dan auch der von Frentz, der caution halber allerhand zu befahren hat. Weilen wir in unsern protocollis von dem Vergleich, noch auch von dem Vorschuß, so Johann de Werdt seel. zu deß Ertz-Stiffts Besten gethan noch daß selbiger darzu angewendet nicht finden können, viel weniger wir noch unsere Vorfahren deß Ertz-Stiffts und der Kirchen-Güter, wegen Gnaden-Gelder und dergleichen particular-Außgaben, versetzen oder verschreiben können, gestatten auch hernechst, diß Orths zu nichts anderster, als was würcklich zu der Kirchen Nutzen verwendet und vorgeschossen man sich verstehen oder einlassen wird, welches alles gleichwohl nicht allein an seiten Euer Churfurstl. Durchl. zu gnädigstem Nachdencken., sondern annebenst mehrers zu behertzigen stehet, ob etwan nicht von damahligen Besitzern, der von Frentz durch würckl. jährlichs erhobenen Abnutzungen, das alleinige von deren Vorfahren Freyherrn von Werth hergeflossenes Capital und interesse bereits abgetödtet, also daß der von Frentz durch Euer Churfürstl. Durchl. gnädigste Befehler zu gütlicher Entraumung und Vergleich nochmahlen zu erinneren seyn, daher wiedrigen Falls obgedachter maßen wir in schüldiger Vorsorge befürchten müssen, daß kunfftig aus diesen Wesen, deme sich andere verpflichtig machen möchten, dem Ertz-Stifft böse Weiterung verursacht werden könte, also daß der von Frentz, um desto mehr und sonsten in Bedenckung seines Ungerechtsamb, dessen billig zu warnen und zur Billigkeit anzumahnen ist, wiedrigen Falls bey nicht Entstehung gütlicher accommodation, und hingegen anwachsender Vertieffung, in Process, oder anderwertl. befahrende Ungelegenheiten ein hiesiges Churfürstl. Thum-Capitul sich zu einer Guarantie oder Schadloßhaltung deme von Frentz verbunden zu seyn nicht bekennen würden, wie wir dan hiemit gegen Eure Churfürstl. Durchl. express bedingen, und seyn auch gegen dem von Frentz öffentlich zu protestiren und zu bedingen entschlossen, daß wir hiernechsten, wan er von Frentz oder das Ertz-Stifft evinciret werden solte, zu keiner Schadloßhaltung uns verstehen, sondern vielmehr allen daraus dem Ertz-Stifft und der Kirchen entstehende Ungelegenheit an ihme erhohlen, dero ferner gehorsambst unmaßgeblich anheim stellend, ob sie nicht ebenfals dergleichen protestation einzuwenden sich gnädigst gefallen liessen, welches Eure Churfürstl. Durchl. also aus gehorsamster Schuldigkeit und getreuer Wohlmeinung unterthänig anzufügen nicht unterlassen sollen, dieselbe damit in Churfürstl. Hohen Stand, langer Regierung und Gesundheit dem allmögenden Schutz Gottes unterthänig empfehlen, so geben Cöllen den 29. Mäy 1662.

Euer Churfürstl. Durchl.

bereitwillig unterthänig
Dechant und Capitul des Hohen Thum-Stiffts Cölln.
Henricus Ochouen.

Pro Copia collationata & concordante
Christian Lammertorff,
Churfürstl. Cölln. Hof-Cantzley-Registrator Mpr.

V.

Deß Churfürsten Maximilian Heinrichs Rescript an das Dom-Capitul wegen der Succession in der Herrschafft Odenkirchen An. 1662.

MAximilian Henrich von Gottes Gnaden, Ertz-Bischoff zu Cölln und Churfürst, Bischoff zu Hildesheim und Lüttig, Administrator zu Berchtesgaden und Stablo in Ober- und Nieder-Bäyern, auch die Ober-Pfaltz in Westphalen, zu Engern und Bullion, Hertzog, Pfaltzgraf beym Rhein, Landgraff zu Leuchtenburg, Marggraff zu Franchimont.

Würdig auch ehrsam und hochgelehrte liebe andächtige und getreue, euch ist bewust, was wir zeithero wegen des eingezogenen Lehens Odenkirchen und der von der Grafen von Horn darauff führender ansprach vorgangen, und darüber für verschiedene unterredung gepflogen worden. Und ob zwarn wir verhofft gehabt, es hätte die sache uns und unserm Ertz-stifft zum besten in güte hin und beygeleget werden können / weilen dennoch der von Frentz sich darzu einzulassen nicht gedencket, wie aus seinem letzteren unterm 21. nechstverwichenen monaths Jun. an uns einkommen bey dem verfolg in originali erfindlichen antwort-schreiben sattsam abzunehmen, so haben wir ihm von Frentz hierunter nochmahlen gnädigst erinnerlich zugeschrieben, wie die zweyte beylage außweiset, und weilen nun bey uns ermelter Graf von Horn mit einem abermahligen memoriali ebenfalls beygehend einkommen, als wollen wir eures unterthänigsten gutachtens nechstens gewertiget seyn, ob nicht damit gleichwohl, wann es nicht zu einem gütlichen vergleich endlich kommen solte, wir und unser Ertz-stifft in keinen schaden gerathen mag, [sonderlich aber da ermelter Graf von Horn auf der restitution so fest bestehet, und immerhin vorgiebt, daß seine vor-eltern ihrer possession gewaltsamlich entsetzet worden, auch sich auff das reservat, so bey zeit der einziehung von denen dorthin geschickten Commissariis, hinauß gegeben, daß nemlich die auff das hauß Odenkirchen verlangende garnison nicht zu entsetzung der possession, sondern alleine zu abwendung der damahligen vorgeschwebten gefahr und beschützung des landes angesehen] das best und diensam mittel seye, daß die facti species oder casus possessionis mit zuziehung mehr ermelten Grafen von Horn Advocaten kürtzlich zu papir gebracht / und demnechst an eine oder zwo unpartheyische allerseits unbekante Universitäten, um ihr rechtliches bedencken einzuhohlen, ob seine des Grafen vor-

VIII.

Weitere Registratur de anno 1687. cum resolutione in eben dieser sache.

Lunæ 1. Decembr. 1687.

CHur-Cöllen an das Käyserl Cammer-gericht zu Speyer in sachen Holstein contra Chur-Cölln, das Lehen Odenkirchen betreffend, sive Ihr. Churfürstl. Durchl. zu Cölln, Herrn Maximilian Henrich in lit. ad Imperatorem sub dato 29. Mart. & præsentato 17. Ap. nuper exhibitis, durch den Rath und Residenten von Meyersheim auf die ihm communicirte bericht, bitten unterthänigst hierin aus angeführten ursachen ein ernstlich einsehen zu thun, alle fernere proceduren zu inhibiren, und die dem Ertz-stifft ertheilte reichs-declarationes nochmahlen zu vigoriziren, auch daß sie so wenig in dieser als anderen lehen-sachen gravirt werden sollen, gnädigst zu befehlen.

appon. drey beylagen.

In eadem, dictus von Meyersheim sub præsent. 27. Octobr. nuper urget resolutionem. Includatur des Herrn Churfürsten ferners anbringen dem Herrn Churfürsten zur Trier, als Cammer-richter, mit erinnerung daran zu seyn, damit der Herr Churfürst zu Cölln gegen die Kayserl. privilegia nicht beschwert werden, noch sich zu beklagen gegründete ursach haben möge.

Frantz Martin von Menshengen.

IX.

Der Cölnischen/Westphälischen Räthe antwort an die Grafen von Solms/Manderscheid/Löwenstein/ 2c. die weibliche lehenfolge betreffend / de An. 1605.

WIr, des hochwürdigsten, und hochgebohrnen Fürsten und Herrn, Herrn Ernsten, Ertzbischoffen zu Cölln, und Churfürsten 2c. unsers gnädigsten Herren Westphälische Räthe, thuen hiemit zu wissen, nachdem neulicher zeit in sachen und rechtfertigung, so sich zwischen denen wohlgebohrnen Herren gevettern und brüdern, Grafen zu Solms, Herren zu Muntzenberg und Sonnwald 2c. Klägern eines, und denen auch wohlgebohrnen Herren Philips, Grafen zu der Marck und Manderscheid, Freyherren zu Lühnen und Gerin 2c. Herrn Christoph Ludewig von Löwenstein, Herrn zu Scharffeneck, und Herrn Diterich zu Manderscheid, auch ihren dreyen gemahlen, Catharinen, Elisabethen, und Anna Amalien resp. Grafen und Gräfinnen, und der wohlgebohrnen frauen, Magdalena, gebohrne Gräfin von Nassau, als vormündern, ihrer mit weyland Graf Joachim von Manderscheid ertzielten ehelichen töchter, beklagten, andern theils, am hochlöbl. Käyserl. cammer-gericht streitig erhellet, der ehrenvester und hoch gelehrter Johann Krump, derer rechten Doctor, Churfürstl. Cöllnischer Rath, und Kayserl. Commissarius, an uns requisitoriales, um edition und herausgebung etlicher Documenten, und brieflicher uhrkunden, auch attestation und gezeugnissen, wie es dieses orts mit succession der lehen, bißhero observiret und gehalten worden, und noch, und ob nicht in diesem Westphälischen Fürstenthum der ungezweiffelter notorischer gebrauch sey, daß die lehen auf das nechste geblüth, auch weiblichen Geschlechts, remotioribus agnatis regulariter exclusis, sich devolviren, und aufgeben lassen, und wir dan darauf, der gerechtigkeit und wahrheit zur steuer, darin uns schuldig erkant, inmaßen wir denn verschiener zeit auch obgedachtem Herrn Kayserl. Commissario, in seiner gegenwärtigkeit aus der allhiesigen Arnspergischen registratur, und archivo, etliche jura über die in deme anhero gelangeten directorio specificirte und andere fälle, so sich in dieser Westphälischen landschafft, bey der succession der lehen zugetragen, communiciren und extrahiren lassen. Als wir aber jetzo nochmahls über berührten gemeinen gebrauch, und sonderlich wegen etzlicher in specie darin bemeldeter, auch all noch in esse verhandener geschlechter und stämme, als der Keller, Löwenstein, Schnellenberg, Schade, Forck, Beverdinghausen und Fürstenbergs, und daß eben wohl deroselben lehen auf die nechste blut-verwandte, auch weiblichen geschlechts verfallen und vererbet seynd, unsere bekäntniß und attestation erfordert worden, wir auch uns zu erinneren wissen, daß obbemeldete geschlechter und stämme alle noch fürhanden und angedencken, und mehr fällen, die weibes-personen zu der lehnschafft mit ausschliessung anderer weiter agnaten seynd gestatten und gelassen worden, auch dieses endes noch weitere aufsuchung in der cantzley thun lassen, und darauf noch alte und neue lehn-briefe, und andern beweißthum befunden, daraus weiter zu ersehen, daß in angedencken fällen, mit der succession der gemeinen lehen im Westphälischen Fürstenthum befunden, und in der Grafschafft Arnsberg also gehalten, derowegen haben wir aus dem versiegelten und unverletzten original, lehen-brieffen und reversalen, die copeyen abschreiben, und unter deß Westphälischen Landschreibers Rudolphen Höning unterschriebener hand ediren, und herauß geben lassen, welche hieneben obgedachtem Herrn Commissario verschlossen zugeschickt, dabey wir denn ferner attestiren und bekennen, daß es bey unserm gedencken, und so viel wir von den alten jederzeit berichtet seynd, hier in diesem Westphälischen Fürstenthum und landschafft, wie auch Graffschafft Arnsberg, also hergebracht, und vor eine uhralte gewohnheit gehalten worden, daß die lehen auff die nechste bluts-verwandten auch weiblichen geschlechts devolviret, und die weitere angewahnte agnaten ausgeschlossen worden, und dieweil wir uns dan dessen also, und keines andern zu berichten wissen, haben wir hierüber ge-

gegenwärtiges documentum verfertigen, und mit Höchstgedachter, unsers Gnädigsten Churfürsten und Herrn Insiegel versiegeln lassen. Geschehen und gegeben, am zwölfften Jun. anno tausend sechs hundert und drey.

X.

Antwort der Cöllnischen Westphälischen Ritterschafft auff den Landtag zu Arnsberg An. 1614. an die Wittibe zu Hanxlede, die weibliche Lehen-Folge betreffend.

NAchdem uns der gegenwärtigen bey jetzigen Land-Tages versammleter Ritterschafft, die Edele, viel Ehr und Tugendreiche Frau Anna, Gebohrne von Hanxlede, Wittibe von Hatzfeld zu Wildenburg, und Winold Westrum zu Sümmeren, zu erkennen gegeben, was gestalten Reinhard und Gerhard, Gebrüdere, deren von Hanxlede zu Hurdtringen und Hondlinghausen, etliche an das Hochwürdige Thum-Capitul zu Cölln, Lehnrührige Güter zu Offeren und Schweringhausen gelegen, hinterlassen, welche auff die, als älteré Gebrüdere von Hanxlede Eheleibliche Schwester, und resp. Schwester und Spielmagen devolviret, und verfallen, sie auch die Belehnung bey dem Hochwürdigst-Durchläuchtigsten und Hochgebornen unseren Gnädigsten Churfürsten und Herrn unterthänigst gesuchet und gebeten, aber dieses nicht erhalten, und dahero sich besorgen thäten, wie sie auch im Werck zum Theil gespüret, daß der uhrälte, bey dieser Westphälischen Ritterschafft hergebrachte Landes-Gebrauch, daß nemblich auch die nechste Spielmagen und Bluts-Verwandten aus Weiblichen Linien, und Weiblichen Geschlecht, zu denen gemeinen Geistlichen, oder Crummenstabs-Lehen succediren, zum Zweiffel gezogen, und ihnen zum Nachtheil controvertiret werden möchte, derowegen uns ersucht und angelanget haben, ihnen von solchen Uhralten Lands-Gebrauch Attestation, so dan höchst gedachter Ihrer Churfürstl. Durchl. zu Cöllen unserm Gnädigsten Herrn um Handhabung desselben unterthänigste intercession mitzutheilen.

Als bezeugen wir obgemeldete Ritterschafft hiemit sampt und sonders, daß obberührter Landes-Brauch, daß nemblich auch aus den weiblichen Linien, unter weiblichen Geschlechts, die nechsten Bluts-Verwandten und Spielmagen, zu den gemeinen Geistlichen und Crumbstabs-Lehen succediren, auch den remotioribus agnatis, so derselben vorhanden, præferiret werden, welches von undencklicher Zeit in dieser Westphälischen Landschafft zu vielen unterschiedenen Successions-Fällen hergebracht, und also dieser Orthen in notorischer observantz ist, zumahlen auch unserer etliche belebet, und erfahren, daß die Churfürstlichen Herrn Räthe, solches in Herrn Grafen von Solms, contra Manderscheid, Caspar Wiede zu Ainecke, wider Johann Wolffen zur Huchten, und sonsten bezeuget und attestiret haben. Gereicht demnach an Ihro Churfürstl. Durchl. unsern Gnädigsten Herrn unsere unterthänigste Bitte, Ihro Churfürstl. Durchl. geruhen die Westphälische Ritterschafft bey sothaner Uhralten Landes-Gerechtigkeit gnädigst manuteniren, und zu handhaben, wie wir dan sämptlich bewilliget, obgedachtem Westrum und seinen Consorten diesen schein hierüber mitzutheilen, welchen zur wahrheits-uhrkund etliche aus unsern mitteln, weil es die anderen verzogen, mit eigenen händen haben unterschrieben. Geschehen und signiret Arnsberg, am 20. Aug. Anno 1614.

Henningen Schade, Drost.
Stephan von Wiede, Drost.
Caspar Diterich von Schörlemmer Drost.
Friederich von Fürstenberg, Drost.
Caspar Meschede, Drost.
Georg von Feld, genandt Schungel.
Lorentz Schungel.
Georg Rembert von Bredendell.
Caspar Bernd von Gogriffen.
Caspar von Hagen, der jüngere.
Caspar Wiede.
Henrich Schungell.
Johann von Plettenberg, zu Lehnhausen.
Berend Christoph Voigt, von Elsbe.

Johann von Schwinsbüll.
Adolph von Beringhausen.
Johann zu Plettenberg, zu Marbe.
Johann von Lindlaiß.
Werner Sontag von Schaffhausen.
Wilhelm von Ludinghausen, genannt Wolff.
Johann Melchior von Manscheid, Drost.
Anthon von Beringhausen.
Hermann Rumpff, zu Wenne.
Joachim von der Berschweide.
Henrich Durläcker.
Anthon zu Plettenberg, zu Serckerodt.

XI.

Der Cöllnischen Westphälischen Räthe bericht an Churfürst. Maximil. Heinrich. An. 1656.

HOchwürdigst-Durchlauchtigster Churfürst, gnädigster Herr, demnach Eure Churfürstl. Durchl. uns jüngster tages gnädigst committiret und auferladen, weil zwischen Goßwein Kettler zu Heringen, und Gottfried von Heyden zu Schönradt, dero Drosten zu Orlinghausen, ratione successionis feudalis, sich einiger streit und mißverstand erreget, daß wir uns derenthalben, wegen dieses orts und Fürstenthums observanz und gewohnheit, ob nemlich die remotiores a communi stipite hersprießende agnati proximiores fœminas ausschliessen, oder nicht, unterthänigst erkündigen und informiren, auch darüber forderlichen bericht einführen solten. Ob dann wohl wir unterthänigst nicht zweiffeln, daß bey eurer Churfürstl. Durchl. lehen-cammer und denen dabey befindlichen nachrichtun-

richtlingen, gnugsame exempla, wie es dißfalls zu halten, und gebräuchlich fürhanden seyn werden, so haben wir doch uns auch unseres ortes mit fleiß erkundiget, und verschiedene casus, deren der weitläufftigkeit nach gar zu viel sich finden, bey Adelichen und andere landeskündige personen, so wir zur rede gestellet, und mit denenselben communiciret, maßen wir denn daraus nichts anders schliessen, noch auch bey uns finden können, dann daß Præsupposita promiscuitate, welche auch eben wohl, und mit gleichen præjudiciis allhier sustiniret werden will, proximior fœmina, remotiorem agnatum, quamvis à communi stipite descendentem, ausschliesse, welche unsere unvorgreiffliche meinung, gleichsam von vornehmen dieses landes erfahrnen advocaten bestättiget, und bey denen adelichen geschlechtern, Kettler, Entstein, Schaden, Fürstenberg, Plettenberg, Landsberg, Schungell, Drosten zu Erwitte und andere exempla fürhanden seyn, asseveriret wird. Also erachten wir auch unsers wenigen ortes, daß dasselbe denen rechten und billigkeit zugleich desto ähnlicher seyn würde, vorab, weilen die remotiores agnati gemeiniglich vorhin durch ein oder ander vergleich, wodurch ihnen auf andere weise satisfaction geschehen, abgewilliget zu werden pflegen, stellen doch alles Eurer Churfürstl. Durchl. höchst erleuchteten, reiffen gnädigsten andencken unterthänigst anheim, und thun x. Datum Arnsberg 26. Jul. Anno 1656.

Ew. Churfürstl. Durchl.

unterthänigste.

Landdrost und Räthe in Westphalen.

XII.

Extract aus dem Arnsbergischen landtags-abscheid, de anno 1656. ad 4.

LEtzlich wegen der lehen-sache, gleichwie Ihre Churfürstl. Durchl. sich vorhin schon erkläret, daß es damit in puncto successionis, bey dero in hiesigen Fürstenthum Westphalen üblich hergebrachten gewohnheit unanderlich verbleiben lassen wollen, also hat es dabey auch annoch sein bewenden, und wollen solchem nach auch in dem bey den angezogenen particular-sachen die rechtliche gebühnisse zu verordnen, unvergessen seyn. Signatum Arnsberg den 4. Octobr. 1656.

(L. S.) Maximilian Henrich.

Churfürst zu Cölln.

16. Stam.

XIII.

Altes Münsterisches Privilegium der Vasallen wie solches in des Leoni Consilio 60. zu finden.

Tenor Privilegii ab Episcopo Conrado Anno 1409. concessi, ab Episcopo Henrico Anno 1466. sigillati, & a moderno Episcopo.

WY Henrich van Gottes gnaden, Elect. Confirmaet der kirchen tho M. doen kundich alle die dießen brieff sien oder hören oder lesern, openbahr betugen und bekhennen vur onß und alle onse nackomelinge vermietz dißen selben brieffe, dat wy wetschop willen und wilkort der ersamer unser lieven Deckens und Kapittel unser kercken tho M. vurß. und nae rade derselber und auch unser Edelmannen, Dienstmannen, Manschopff und Staden in unsen lande und Stiffte aensiende und betrachtende gemeinen nutz und fromme unser kercken und stifft den vurß unsen Edelmannen, Dienstmannen, Manschop der stat tho M. und wilckichen in unsen landen und Stifften hebben gegeven, gesetter, geordineert und wolkort diße naebeschreven sate genade, puncten und articulen hier nae vur uns und unsen nakomelingen tho ewigen tiden tho holdene und tho warene. Item si aliqua feuda majora vacare contigerint etiam castra fortalitia, villas, aut hujusmodi, de illis sine consensu Decani & Capituli ecclesiæ M. neminem infeudabit; at nobilibus liberis vel heredibus masculini sexus non existentibus, bona quæ tenentur ab ecclesia M. sive Manguet sive Dienstmanguet per successionem hæreditariam devolvi permittet ad filias, si non fuerint filii, sicut ad filios. Nec aliqua bona hujusmodi occupabit, nisi ea primitus sibi fuerint per vasallos suos adjudicata, nec ea tunc ultra annum & diem retinebit. Et si infra illud tempus nec masculini nec fœminini sexus hæredes comparuerint sicut tenent, tunc illa bona alicui personæ adhoc habili conferre debet, & nequaquam sibi reservare, vel mensæ suæ deputare. Datum est hoc Privilegium anno 1466. in Profesto Conceptionis Mariæ Virginis. Dit Privilegium hebben alle volgende Bischoppen bestediget und confirmirt.

XIV.

Bischoff Iohannis zu Münster declaration der Land- und Lehens-privilegien.

WIr Johan, von Gottes Gnaden, Bischoff zu Münster, Administrator der Stiffte Oßnabrück und Paderborn, thun hiermit für uns und unsere nachkommen an jetzt gerührtem Stifft Münster, und männiglichen kund, öffentlich bezeugend, als zu vielen malen beschwerliche Klagen von gemeldetes unsers Stiffts Münster, Ständen und unterthanen fürkommen, als daß desselben Stiffts privilegium, seiner Dunckel- und Unlautbarkeit halber, in ungleichen, zweiffelhafften Verstand und Meinung offtermalen gezogen, dahero zwischen gerührten Unterthanen allerhand Verlauf, Beschwernißen, und merckliche Unrichtigkeiten sich erhalten und zugetragen, und dan auff etlichen bey Zeit unserer Regierung gehaltenen gemeinen Münsterischen Land-Tagen von den jetz gemeldeten Münste-

Münsterischen Ständen, und sonst, wir in unterthänigkeit ersucht, und gebeten worden, angeregtes Stiffts-privilegium gnädiglich zu erläutern, zu erklären, und in einen gleichmäßigen Verstand zu setzen und bringen. Daß wir demnach gerührten unsern Stifft und desselben unterthanen zu besonderen Gnaden Wohlfahrt solch privilegium für die Hand genommen, nothdürfftig ersehen, bedacht und erwogen, und zuletzt mit auch vorhergehenden zeitlichen Bedencken, Rath und einmüthigen Willen der würdigen, ehrenvesten und ehrsamen unsern lieben andächtigen und getreuen Thum-Dechant und Capitul unser Kirchen, auch Ritterschafft, Stadt und Städte, als Stände unsers Stiffts Münster obgemelt, dasselbige privilegium nicht allein erläutert und erkläret, sondern auch stattlich erweitert und gemehret, wie das alles aus folgenden unterschiedlichen puncten und articulen ferner deutlich zu ersehen und zu vernehmen ist.

1. Und erstlich die grossen Lehen-Güter, als Schlösser / Burgen, Vestungen, Dörffer, Gerichter, Herrlichkeiten und dergleichen, auch andere Lehen-Güter, sie wären alt oder neu, klein oder groß, welche in unserm Stifft Münster gelegen, sollen auff deß verstorbenen Lehn-Mannes Aechten, rechten Sohn und ihrer Erben absteigender Linie ohne Mittel fallen, und vererben, so aber keine Söhne, noch deren Erben jetzt gemeldet, fürhanden wären, so sollen dieselbe Lehn-Güter fallen, und vererben auff die ächte rechte Töchter, und ihre Erben absteigender Linien, da auch einige von unsern Lehn-Mannen keine ehelicher Kinder, noch deren Erben absteigender Linien, als fürgemeldet, nach sich verliesse, so sollen die Lehn-Güter fallen und vererben auff seine nechste Erben und blutsverwandten, doch mit der bescheidenheit, daß die brüder vor den Schwestern, und so fort an, die manns-personen desselben geschlechts, für den weibesbildern, so in gleichem gradu stehen möchten, zu den lehen-gütern gestattet und vorgezogen werden.

2. Da aber einige von den nechst fürgerührten lehen-gütern durch absterben, uns oder unsern Nachkommen erledigten und heimfielen, die wollen wir auch jetzt gemeldeter maßen fallen oder vererben lassen, doch mit der bescheidenheit, daß wir und unsere nachkommen, in für bestimmten fällen, innerhalb jahrs und sechs wochen, nach dem tode des verstorbenen lehn-mannes, mit anbietung des gebührlichen heergeweides und eyds, umb belehnunge gebührender weise angesucht und gebetten worden. Geschehe das nicht, daß alsdenn solche lehn-güter, uns, oder unsern nachkommen erlediget und heimgefallen seyn sollen, doch wollen wir dieselbe in der that nicht zu uns nehmen, sondern vor unsern mannen von lehn mit urtheil und recht für ersten ein winnen, und da sie uns durch dieselbe zuerkennet, sie alsdenn und nicht ehe antasten und an uns bringen.

3. Wir und unsere nachkommen wollen auch auf diesen fall dieselbige über ein jahr und sechs wochen in unserm besitz nicht behalten, sondern einen unsers Stiffts Münster unterthanen, darzu bequem, nach umgang solchen jahrs und sechs wochen, damit belehnen, und ihm dieselbe würcklich einthun.

4. Da aber wir und unsere nachkommen, solche außgesterbene lehn-güter / im jahr und sechs wochen, wie jetzt gemeldet, auch selbst nicht zu besitzen, sondern alsobald uns dieselbigen mit urtheil und recht, für unsere mannen vor lehen zu erkennen einen unsers Stiffts Münster unterthanen, wie obstehet damit zu belehnen und zum würcklichen besitz zu verhelffen gemeinet wären, solches soll auch uns, und unsern nachkommen bevor und frey stehen.

5. Was aber die grossen und kleinen lehen-güter berühren thut, so ausserhalb des Stiffts gelegen, damit soll es nach dem buchstaben gemeiner beschriebener lehnrechte gehalten, und unter dieser unser begnadigung und privilegio nicht gemeinet, oder verstanden werden; Gleichwol sollen dieselbigen auch durch uns oder unsere nachkommen, ohne bewilligung, unsers thum-Capittels für gedacht nicht verlehnet werden.

6. Wäre es auch sache, daß etliche von unser Ritterschafft und mannschafft, in diesem unsern Stifft Münster gesessen, spruch oder forderung gegen einander zu haben vermeineten, in denen sollen wir sie auf beyderseits, oder eines theils ansuchen, zum wenigsten einmahl für bescheiden (wie den auch uns auf den fall zu folgen schuldig seyn sollen) klage und antwort anhören und die nach befindung in der güte unterstehen zu vergleichen.

7. Und da die sache durch uns, oder durch unsere Räthe mit beyder parthey bewilligung entschieden, und in der güte vertragen, und ermessen würde, solche verträge und abschiede sollen und wollen wir und unsere nachkommen schützen und handhaben, und soll es ohne einige appellation dabey bleiben, was also durch die partheyen einmahl gewilliget und angenommen. Da aber uns oder unsern Räthen an unserer statt solche Vergleichung entstünde, so sollen und wollen wir dieselbe partheyen durch unsere sonderbare Commissarien (so die beyderseits begehret, und uns denselben zu geben gefällig) sonst aber durch andere unsers Stiffts Münster geistlich oder weltlich gebührend gericht, nach der sachen und partheyen gelegenheit, vermöge der rechte und redlicher gewohnheiten, entschieden lassen, auch in alle wege verholffen seyn, daß solche zu recht erkante sachen würcklich exequiret und vollenzogen werden, jedoch gebührliche appellation fürbehalten, und keine mehr andere gerichtliche processe oder neuerung darüber gestatten, und da einer von den partheyen wegerte, den folg und gehorsam zu leisten, so sollen wir und unsere nachkommen dem gehorsamen, so viel recht, beyständig seyn, wie denn auch solches gleichfals geschehen soll in sachen, da der eine Stand gegen den andern zu thun hatte.

8. Wä-

8. Wäre auch jemand unserer unterthanen, der vermeinte, anspruch oder forderung an uns zu haben, der mag solches nach seiner willkühr unserm Thum-Capitul der Kirchen zu Münster, in schrifften anbringen, welches dann darauf zu beyden theilen, die fernere nothdurfft anhören und einnehmen und untersuchen soll, die sachen in der güte zu vergleichen, da aber die güte nicht statt gewinnen würde, alsdenn soll gemeldetes Thum-Capitul, nach recht und redlicher gewonheit die sachen erörtern und entscheiden, und was also durch sie, entweder in der Güte oder aber mit rechte abgehandelt, verglichen und abgesprochen, dem sollen wir und unsere nachkommen, als andere Canonici ermeldeter Kirchen, würcklich nachsetzen und folge thun, oder aber, da solcher weg bey einigen unserer unterthanen dißfalls bedencklich, oder beschwerlich seyn möchte, so soll ihm frey stehen, solche sache omisso medio am Kayserl. cammer-gerichte in prima instantia anhängig zu machen, daselbst wir auch ohne ausflucht rechtens seyn wollen. Wie wir denn auch zu dem Ende aus gnädiger zuneigung, damit wir gerührten unsers Stiffts Münster unterthanen zugethan, hiemit für uns und unsere nachkommen, den rechtlichen austrägen des Reichs, und Kayserl. cammer-gerichts ordnunge einverleibet, uns ausdrücklich begeben, und auf die selbst dißfalls verziehen haben wollen, und verziehen hiemit, jedoch was lehen-güter beruhren thut, sollen und wollen wir antworten vor unsern mannen von lehen.

9. Hinwieder, da auch wir und unsere nachkommen, an mehr gedachtem Stiffte Münster einigen unserer unterthanen in criminal sachen zu besprechen gemeinet, so sollen wir denselben für dem richter, und gerichte, darunter er gesessen oder betretten würde, fürnehmen.

10. Da sich aber zutrüge, daß der oder diejenige, so wir dergestalt anzufodern gemeinet, selbst gerichtbarkeiten hätten, und sie in solchen gerichten gesessen, in den fällen soll zu unser willkühr stehen, dieselbe für das nächste und anstossende gerichte fürzunehmen.

11. Und als wir gerührten unsern von der Ritterschafft, auch andern bürgern unserer stadt, und städte des Stiffts Münster, nicht weniger, als den geistlichen mit besondern gnaden gewogen, so sollen, noch wollen wir, und unsere nachkommen, noch unsere oder deren jeder zeit Amtleute, noch sonst jemand von uns, oder derentwegen einigen von Adel, in unserm Stifft Münster, noch in den andern dieses Stifft Münsters städten, so gewöhnlicher weise zum land-tagen verschrieben gesessen, und wohnhafft, angreiffen, oder an seiner person oder seinen gütern keine gewalt, oder that, handelung fürnehmen, noch fürnehmen lassen, oder sonst in andere wege am leib oder gut ihnen abbruch, schaden oder nachtheil zufügen, sondern alle und jede von Adel und geschworne bürger, wie vorgemeldet, gegen welche wir spruch und foderung zu haben vermeinen möchten, sollen und wollen wir mit gebührlichen rechten besprechen zur antwort und gebührlicher defension gnädiglich statten, und also des rechten außgangs gewärtig seyn, und sie über das keines wegs beschweren, es wäre denn, daß jemand gedachter von Adel, oder geschworner bürger, auf scheinbarer oder notorischer that in malefiz-sachen, so leibes-strafen auf sich trügen, befunden, oder sonsten solcher und dergl. malefiz sachen oder auch anderer gewaltthaten und entsetzung überwiesen wären, wieder welche wir und unsere nachkommen uns den anfang und gebührlich einsehen furbehalten haben wollen, jedoch sollen noch wollen wir und unsere nachkommen gegen dieselbige mit der tortur, oder sonst zur straffe oder abtrag nichts fürnehmen, oder furnehmen lassen, denn was wir und unsere nachkommen derohalben gegen sie in rechten erhalten werden, wie wir denn auch das recht diesesfalls nicht verziehen, sondern auf des gefangenen / oder uberwiesenen, oder deren freundschafft anhalten, in 14. tagen den nähesten an hand nehmen, und unverzüglich befordern, auch die Hafftung nach Beschaffenheit der Personen und Thaten bescheidentlich anstellen und verordnen wollen, ohne gefehrde.

12. Und damit dißfalls die justitia desto richtiger geübet, so sollen und wollen wir in diesen fürgerührten malefiz, auch andern gewaltthaten, und entsetzungs-sachen, auf des beklagten, oder seiner Freundschafft ansuchen, neben zween unserer Räthe, zween aus unser Ritterschafft, und zween verordneten aus dem Stadt-Rath, unser stadt Münster, alle der sachen, und personen unpartheyisch, zu dem gerichte, darunter er beklaget, anstellen, und verordnen, welche wir auch ihrer pflicht und eyd, damit sie uns und unserm Stifft verwandt, diesesfalls erlassen, und von neuen, wie sichs gebühret, wieder beeydigen, und also durch dieselben verordnete, und das gericht erkennen lassen sollen, was sich in diesem falle zurecht eignen und gebühren würde.

13. Aber in andern civil und bürgerlichen forderungen, wollen wir, und unsere nachkommen, einem jeden unsers Stiffts Münster unterthanen, insgemein vor das gericht besprechen, und antworten lassen, welchen er nach dessen privilegio, und unsern publicirten ordnungen gehörig, und unterworffen ist, und sollen wir, oder unsere weltliche richter, niemand davon wissentlich ziehen, oder abmahnen, und da einer im ersten oder anderen fürgesetzten fall flüchtig, oder vagabund wäre, soll erbürgen des rechten erkantnisses gnug zu thun, zu stellen schuldig seyn, da er aber in unserm Stifft Münster begütert, sollen seine Güter zum Pfande stehen, und davor hafften.

14. Weiter, städte, bürger, weigbilde, dörffer, gerichte und renthen, so zu unser tafel gehören, sollen wir nicht entfremden, verpfänden, noch in keines andern händen, denn unsers Thum-Capittels lassen.

15. Item, briefe, genandts repressalia, oder pfand-briefe zu bekümmerung, arrestirung, besatzung, oder einiger beschwerung unserer unterhanen, sollen wir nicht geben, ohne bewilligung des Thum-Capitels obgemeldet.

16. Einen gemeinen verthätigungs-Schirm und Schutzherren, oder Coadjutorn unsers Stiffts, sollen wir nicht machen, noch setzen, ohne Bewilligung geruhrtes unsers Thum-Capitels.

17. Und einem jeglichen Unterthanen unsers Stiffts Münster, sollen wir lassen bey seinen rechten privilegien, und guten gewohnheiten.

18. Siegel und briefe, die mit unser vorfahren am Stifft und des Capituls zu Münster insiegeln, und dann die mit unsern, und jetzgedachten Capituls insiegel besiegelt seyn, und werden, sollen wir stets, fest, und unverbrochen halten.

19. Wir sollen auch keinen krieg, vehde, noch verbindniß mit jemand anfangen, eingehen, oder machen, ohn Bewilligung unsers Thum-Capitels, und anderer unserer Land-Stände, obgemeldet.

20. Die güther, die nachgelassen werden von den unehelichen, oder von den zukömmlingen, um deswillen, daß sie unehelich gebohren, oder zukömmlinge seyn, sollen wir und unsere nachkommen uns keinerley weise unterwinden, es wäre dann, daß niemand von den rechten Erben in gebührender zeit, nemlich einen jahrs sechs wochen, sich solcher güther, wie recht, annehme.

21. In sachen unserer geistlichen jurisdiction, so vor unsern Official und siegeler gehören, sollen wir für absolution und siegel-geld halten den brauch und weise des geistlichen hofes zu Cölln, und mäßigung unsers Thum-Capituls, fürgemeldet.

22. Würde sich auch begeben, daß sich jemand selbst entleibete [das doch GOtt verhüten wolle, zu dessen nachgelassenen guth auch sollen wir derowegen kein recht haben, sondern das soll fallen auf den nechsten Erben.

23. Gerade und hergeweide die in unserm Stifft Münster, stadt und städten, desselben durch jemandes tödtlichen abgang verfallen, die sollen wir, noch unsere nachkommen nicht hinnehmen noch empfangen, denn derjenige soll sie heben und auffheben, dem sie von erbgerechtigkeit wegen gebühren, behältlich doch uns, und unsern nachkommen solche hergeweide, als wenn uns von unserm manne, und dienstmanns guth von rechtswegen zu entrichten schuldig.

24. Da auch unserm lande und städten einige erbschafft vorfiele, oder nachgelassen würde, soll man dieselbige denjenigen folgen lassen, welchen sie von rechtes wegen zukommt und gehöret.

25. Auf allen unsern marckten unsers Stiffts, sollen wir noch unsere Ambtleute, Richtere oder Räthe keinerley hinder, oder verboth thun oder thun lassen, aufrichtige gute waren zu verkauffen, oder zu verhanthieren, sondern solches einen jeden frey und fehlig unbeschweret lassen, es wäre dann, daß einer, oder mehr solches verwürcket hätten, oder verwürcketen mit hand oder munde.

26. Auch sollen wir, und unsere Ambt-leute oder Voigte, unsern von der Ritterschafft und städten keinen beschlag thun.

27. Wir sollen auch niemand beschweren in ihren bürger-rechten, holtz-gerichten, marcken, oder sonst anders, das sich von rechtswegen nicht gebühret.

28. Geld oder zollen von wein-fuhren, sollen wir, oder unsere Amt-leute nicht nehmen, weiters den es von alters herkommen und gebräuchlich ist.

Solche alle und jede obgeschriebene puncten sämtlich, und einem jeden besonders, geloben und versprechen wir, Johann Bischoff zu Münster fur uns, und unsere nachkommen, obgemeldeten unsers Stiffts Munster, Land-Ständen und unterthanen, nun hinführo zu ewigen zeiten fest und unverbrochen zu halten, und sie unsers Stiffts Stände und unterthanen, deren so viel die einen jeden derselbigen belangen möchten, geniessen und erfreuen zu lassen, und ihnen daran keine verhinderung zuzufügen, sonderen sie dabey zu verthädigen, nach unser macht und vermögenheit, alles ohne gefährde und argelist. Dessen zu wahrer uhrkund, haben wir für uns, und unsere nachkommen am Stifft Münster vielgemeldet, neben unsern gewöhnlichen handzeichen, unser insiegel unten hier angehangen, und dieweil obbeschriebene puncten, mit unsers Thum Capituls, auch der sämtlichen Stände, viel gedachten Stiffts Münster Rath, fürwissen und bewilligung, auf gemeinen gehaltenen landtag, also vereinbahret und beschlossen. So haben wir, Thum Dechant und Capitul obgemeldt, und wir Gerdt Morrien, als Erb Marschall von wegen der Ritterschafft, und wir Bürgermeister und Rath der Stadt Münster, von unser und der andern städte wegen unser siegel neben hochgedachten unsers gnädigsten Fürsten und Herrn insiegel, an diesen brieff gehangen, am 6ten April, im tausend fünffhundert und siebentzigsten jahre.

XV.

Formul eines Münsterischen Lehn-Brieffs de Anno 1530.

VOn Gottes Gnaden, wir Ferdinand, Ertzbischove zu Coln und Churfürst, Bischoff zu Münster und Lüttig, Coadjutor und Administrator der Stifft Paderborn, Hildesheimb, Fürst zu Stabell, Pfaltz-Graf bey Rhein, Hertzog in Ober- und Nieder-Bäyern, Westphalen, Engern und Bullion, Marggraf zu Franchemont, Thun kundt und bezeugen hiemit, daß wir in Krafft und Vermög unser Handen und Pettschafften der angeordneten Vormündern Weiland Henrichen und Gerhardt Ledebuers zu Arnhorst, Königsbrüggen, und Langenbrüggen, hinterlassene minderjährige Kinder, vorbrachter

brachter genugsamer Vollmacht, Hermannen Schreiber, unsern Münsterischen geistlichen Gerichten Geschwornen Notarium, in Behuef jetzgedachter minderjährigen Kinder, belehnet haben, und belehnen in Macht dieses Brieffs mit dem Meyerhofe zu Oister Essen jetzo in zwey Theile getheilet. Worunter Krusen Erbe mit begriffen mit dem Wirthauß dem Scheyer Dick, Scheyrfrede, das angehet von dem Stocks wahr oder Vherdt, biß in unser Wasser belegen zu Oister Essen, in Kerspel Essen, item mit Hone zu Opte, Clamsings Erb zu Opte, beyde im Kirspel Opte, mit Aberdings Erb zu Kaemen in der Bauerschafft zu Ehrngkerve im Kirspel Thon belegen in allermassen solches alles von unserm Stifft Münster zu Lehen gehet. Vorbehaltlich daran uns unsern Nachkommlingen auch unserm Stifft und jederman seines Rechten. Hie waren mit an und über unsers Stiffts belehnte Männer, unser Räth liebe getreue, Peter Hoffschlag und Erdwin Droste, der Rechten respective Doctor und Licentiat, Urkund unsers hierneben anhangenden Münsterischen Siegels, so geben am fünfften Tag Monat Septembris Anno tausend sechshundert und funffzehn.

(L. S.)

Jo. Hobbelingk. Secr.

XVI.

Graf Wilhelms von Arensberg Schreiben de Anno 1312. an seinen Vetter den Bischoff zu Paderborn, der Lehens-Succession halber cum notis Viri Illustris.

Reverendo in Christo Patri, ac Domino suo, Domino venerabili Episcopo Paderbornensi, suo nepoti dilecto, Wilhelmus Comes de Arnsberg, cum debita reverentia obsequium & honorem: Noverit vestra Reverentia, quod habito consilio quorundam ministerialium nostrorum virorum, satis providorum, plene instructi simus de hoc, quod commune jus est omnium ministerialium nostrorum; quod bona feudalia, quæ à nobis dependent, per quæ aliquis de nostris ministerialibus per nos est infeudatus, ad nos per obitum alicujus eorum devolvi non possint ullo modo, sed proximus hæres in linea affinitatis hujusmodi bona, sive sit masculus, sive fœmina, possidebit, unde cum vestri ministeriales ac nostri, uno ac eodem jure perfruantur, veluti ab antiquis temporibus in Westphalia per nostros prædecessores est conceptum, studiose vos petimus, quatenus dictum Schwiker vestrum ministerialem, hujusmodi jure perfrui permittatis, ne jus ipsum per vos in aliquo violari videatur, quod ab antiquis temporibus est conceptum, harum nostrarum testimonio literarum sub sigillo nostro majore, ac etiam sigillis Eberhardi de Menninghausen, Conradi de Husten, Gerhardi de Plettenbergk, ministerialium nostrorum, qui omnes una nobiscum hujusmodi consilio interfuerunt præsentibus, appenso Anno Domini 1312, Dominica proxima post festum Pentecostes.

Nota Viri Summi simul transmissa.

Dieses Grafen Wilhelms Schreiben könte primo intuitu vor suspect angesehen werden, indem weder bey dem Reusner noch Rittershusio in Genealogiis, als die die Grafen von Arnsberg gar ausgelassen, ingleichen bey dem Luca p. 242. im Grafen-Saal sub Arnsberg von einem Graf Wilhelm nichts befindlich. Nachdem aber Hamelmann L. 1. de Famil. emort. sub verb. Arnsberg meldet, daß Graf Wilhelm Anno 1312. und vor ihm Graf Ludewig gelebet habe, auch Hieronymus Hennegis Tabul. General. Part II. secundi & tertii regni; in quarta Monarchia p. 8. sub Comit. de Northeim, nachdem er eine Arnsbergische familie von Graf Gebharden zu Querfurth und Arnsberg, und dessen Gemahlin Ida, Hertzog Otten Tochter, auff Fridericum bellicosum, Grafen zu Arnsberg und Westphalen, und von diesen auff eine Tochter, und förters auff Henricum und Fridericum Grafen zu Arnsberg derivirt; ferner eine andere familie der Grafen von Arnsberg also vorstellet.

Godefridus Comes Arnsbergicus fuit in fœdere Coloniensi contra Simonem Lippiensem A. C. 1252.

Ludovicus Comes Arnsbergicus A. C. 1295.

Adelheidis Conjux, Simon Com. Lipp.

Wilhelmus Comes Arnsbergensis junctus fœdere cum Simone Lippiensi A. C. 1312. auch Pideritius in Chron. Comit. Lipp. p. 508. in fin. dieser Bundrissen gedencket; so hat jetzt erzehltes Schreiben von Graf Wilhelm, an den Bischof zu Paderborn, der damahlen Theodoricus ein Freyherr von Itter gewesen, ziemliche Wahrscheinlichkeit rc.

XVII.

Bericht der alten Belehnungs-Art zu Oßnabrück.

Von dem vormahligen Oßnabrückischen Lehen-Richter habe endlich folgende zuverläßige Nachricht gefunden. Als Bischoff Johann in Anno 1561. einen allgemeinen Lehen-Tag außgeschrieben, ist derselbe, stato die, auff dem grossen Freyth-hofe, auff einem bey der Dom-Kirchen-Mauer etliche Staffeln hoch errichteten Gebäu oder Gerüste erschienen, bey sich habend etliche Dom-Herrn, und die so aus der Ritterschafft darzu verschrieben gewesen. Wie sich nun Episcopus auff dem Gerüste cum quatuor Capitularibus niedergesetzet, übrige Dom-Herrn aber und die erforderte Vasalli resp. auff und vor demselben Gerüste in guter Anzahl gestanden; hat, ad mandatum Episcopi, dessen Cantzler Servatius Eick, eine kleine Rede ad Vasallos gethan, und in fine derselben angezeiget, es wolten Ihro Fürstl. Gn. zu einem Lehn-Richter, die Zeit über dah die Lehen-Gerichts-Tage währen würden,

wünden, aus denen Vasallen den Hermannen von Amelunxen erfordert und begehrt haben. Wer auff dieser vor dem Gerüste erschienen, und vor J. F. G. niederkniendt, den Lehen-Eydt (wie der Cantzler ihm solchen vorgehalten) abgestattet, und sich demnechst, ad mandatum Episcopi auff eine bey obgedachten Staffeln vorhandene Banck, niedergesetzet, auch so fort als Lehn-Richter, aus denen gegenwärtigen Vasallen, den Johann Hacken von Schevendorfft und Jaspern von Warendorp als Beysitzer auffgefordert und begehrt. Diese seynd also gleichfals auff dem Gerüste erschienen, und haben, nach vorhero gethaner Lehn-Pflicht, sich bey dem Lehn-Richter, einer zur Rechten, der andere zur Lincken Seite gesetzet. Also sitzende hat der Lehn-Richter Frantzen Lünnicken aus denen Vasallen zum Fürsprecher begehret, um Ihrer Fürstl. Gnaden und des Lehn-Gerichts-Tages Nothdurfft vorzutragen. Darauff er vor J. F. G. erschienen, und nach beschehener Belehnung, nebst dem Cantzler sich zur Rechten Hand gegen der Banck deß Lehn-Richters gestellet, und ist so dan mit Heg- und Besitzung des Lehn Gerichts, more antiquo, der Anfang gemachet.

Dieser modus ist aber bereits in anno 1618. zur Regierung Philippi Sigismundi nicht mehr in usu gewesen, wie das von der Zeit vorhandene Protocollum nachweiset; Daß also heute zu Tage der Landes-Herr allein ordentlicher Lehn-Richter ist, und das Judicium parium Curiæ sodan erst Platz haben möchte, quando inter Dominum & Vasallum causa agitur.

XVIII.

Heutiger adelicher lehens-brieff formul zu Oßnabrüg.

Anno 1699. d. 29. Julii ist der General-Major von Arnheim in behueff dessen eheliebste, der von Ohr und dero Erben, durch den Procuratorem Havickmayer mit dem hause Bruche und andern im lehen-brieff exprimirten gütern belehnt, gleich dem sothaner lehen-brieff lautet, wie folget:

WIr Carl, von Gottes Gnaden, Bischoff zu Oßnabrück und Olmütz ꝛc. thun kund und bekennen in diesem brieffe, daß wir auf unserem gemeinen lehen-tage belehnet haben, und hiemit belehnen, den vest-unsern lieben getreuen, Georg Abraham von Arnheim zum Bruche, in behueff seiner eheliebsten, gebohrne von Ohr, und dero Erben, durch seinen dazu bevollmächtigten Joannem Havickmayer, Procuratorem, mit dem hause und wohnung zu Bruche, mit Borchards erbe zu Handorff im Kirspell Melle, mit der Gerenbecke, mit Vernholts Kotten, Stollenhauß zur Hassen im Kirspel Wellingholthausen, mit Pestorffs hauße im Kirspel Borchlor mit Kennemanns hauß im Kirspel Bauer, allermaßen er, Georg Abraham von Arnheim im Jahr 1696. den 12. Mart. in behueff seiner jetzigen ehe-liebsten von Ohr und dero erben, wie auch vorhin Anna Sophia von Ope, wittibe Eberhard Georgen von Ohr zum Bruche von unsern vorfahren am Stifft damit belehnet worden. Behaltlich daran uns, unsern ꝛc. Dagegen hat uns der bevollmächtigte gewöhnlich eyd und pflicht in seines Principalen Seele abgestattet dieselbe lehen-güter zu verdienen ꝛc. Geben ꝛc. Oßnabrück den 29. Jul. 1699.

XIX.

Formul von bürger-lehn.

VOn Gottes Gnaden, wir Frantz Wilhelm, Bischoff zu Oßnabrück, Regensburg, Monden und Vehrden, des H. Röm. Reichs Fürst, Grafe zu Wartenberg und Schaumburg, Herr zur Walt und Hachenburg ꝛc. Thun kund und bekennen in diesem brieffe, daß wir belehnt haben und hiermit belehnen, Johann Wahlefeld, der rechten Doctorn, in behuff seiner ehe-hauß-wirtinnen und deren Kinder, mit Strotmanns erbe im Scheckel, belegen im Thum-Kirspel, in dienstmanns statt, und allermaßen gedacht seiner ehe-wirtinnen bruder, Johann Ludolff Grote, und vorhin deren Vatter, Ludolff Grote, dasselbe von uns und unsern vorfahren an diesen unserm Stiffte auch zur lehen empfangen und getragen, behaltlich, daran uns, unserm Stifft Oßnabrück und männiglichen seines rechtens. Dagegen hat er uns gewöhnlich eyd und pflicht gethan, solch lehen-gut zu ermannen und vorstehen, uns und unserm Stiffte getreu und gewärtig zu seyn, unsers Stiffts beste zu befördern, schaden und nachtheil zu warnen und wenden nach allem vermögen, wie das getreuen lehen-mann wohl zustehet, eignet und gebühret. Geben mit uhrkund unsers Fürstlichen hand-zeichens und angehengten insiegels in unser Stadt Oßnabrück, am vierzehenden Decembris Anno eintausend, sechshundert fünfftzigachte.

Frantz Wilhelm.

pro Doctore Wahlfeldt.

Joh. Meyer, Sec.

XX.

Dergleichen vom Baur-Lehn.

Anno 1699. den 19. Augusti ist Jürgen Abing in behueff seiner stieff-kinder, Dieterichen, Johann und Henrichen Abing, mit Abings erbe in der bauerschafft Limberg, Kirspels Neuen-kirchen belehnet, und selben darauff nachfolgender lehen-brieff gegeben worden.

WIr Carl von Gottes Gnaden, Bischoff zu Oßnabrug und Olmütz ꝛc. ꝛc. Thun kund und bekennen, in diesem unserm brieffe, daß wir auff unserm gemeinen lehen tage belehnet haben, und hiermit

hiermit belehnen Jürgen Abing, in behuff seiner stieff-Kinder, benamtlich Dieterich, Johann und Heinrichen Abing, mit dem Erben geheissen Abing, in der bauerschafft Limberg und Kirspel Neuenkirchen gelegen, in dienstmans statt, und allermassen er dasselbe von unsern vorfahren am Stifft in behueff obbemeldter kinder zu lehen empfangen und getragen, behaltlich daran uns, unserm Stifft und jedermann seines rechten. Dagegen hat uns er gewöhnlich eyd und pflichte geleistet ꝛc. Geben mit uhrkund ꝛc. den 29. Aug. 1699.

XXI.

Ihro Königlichen Hoheit Herrn Hertzog Ernst Augusts ausschreiben zum gewöhnlichen Lehntag Anno 1717.

WIr Ernst August, von Gottes Gnaden, Hertzog zu Yorck und Albanien, Bischoff zu Oßnabrück, Hertzog zu Braunschweig und Lüneburg, ꝛc. ꝛc. Entbieten allen und jeden unsern und unsers Fürstenthums und Hoch-stiffts Oßnabrück, so wol in demselben, als andern benachbarten Chur-Fürstenthümern, auch Graf- und Herrschafften, gesessen und vorhandenen vasallen, Grafen, Prälaten, Herrn, Adel und Unadel, geist- und weltlichen, was qualität, standes oder wesens die auch seyn, und bemeldtes unsers Hoch-stiffts Oßnabrück wegen lehnbare güter, einkommen, zehenden, renten oder gerechtigkeiten zu empfangen haben und schuldig seyn, unsern respective gnädigen gruß, auch geneigten willen und gnade, denenselben hiermit insgesamt, und indem insonderheit, zur wissenschafft anfügend: Nachdem durch absterben weyland Herrn Carls, Churfürsten zu Trier, Bischoffen zu Oßnabrück, Hertzogen zu Lothringen und Baar ꝛc. als nächstgewesenen vorfahren am Stifft, christmildesten andenckens, wir hinwiederum zu folge und in conformität des Westphälischen allgemeinen frieden-schlusses zum Haupt und Bischoff dieses Hoch-stiffts ordentlicher weise einmüthig postuliret, wir auch die possession und landes-fürstliche regierung mehrgemeldten unsers Fürstenthums und Hoch-stiffts darauff würcklich angetretten, und dahero uns, als per instrumentum pacis bestätigten und von Röm. Kayserl. Majest. regalisirtem Landes-Fürsten und Herrn, zu erhaltung mehr-ernannten unsers Hoch-stiffts wohl hergebrachten rechtens, zustehen und obliegen will, vor-angeregte unsere Lehn-leute zu schuldiger verneuer- und wieder-empfangung ihrer von diesem unserm Fürstenthum und Hoch-stifft zu lehn tragender güter, auch zu abstattung gewöhnlichen Lehn-aids und Lehn-gewährs, in Gnaden zu beruffen und einzuladen:

Daß wir demnach zu solchem ende, an statt eines allgemeinen Lehn-tags, die drey bevorstehende nach einander folgende monate, September, October und November, jetztlauffenden eintausend siebenhundert und siebenzehenden Jahrs, darzu ausgesehen und bestimmet.

Citiren und verabladen derowegen alle und jede, so vorbesagter massen einige güter von uns und unserm Hoch-stifft zu lehen tragen, besitzen und unterhaben, hiermit und in krafft dieses in Gnaden und ernstlich, daß sie inner vorbenamten dreyen monaten, die wir ihnen vom ersten biß letzten tag dazu samt und sonders einräumen und peremptorie ansetzen, in unserer Residentz-Stadt Oßnabrück, vor uns und unsern dazu verordneten und Räthen, in selbst eigener person, oder, da ein oder ander ehehaffter ursachen halben kündig und behindert würde, durch dazu gnugsam bevollmächtigte gewalthaber unausbleiblich erscheinen, ihre älteste und jüngste Lehn-brieffe, auch in recht- und gebührender zeit gesuchte und erhaltene muth-zetteln, in originali samt deren copeyen vorbringen und übergeben, sich vermöge deren zu einem rechtfähigen Lehn-mann, nach art und gewohnheit der Lehn-rechte, qualificiren, und solche zu lehn tragende güter von uns recognosciren und mit würcklicher abstattung gewöhnlicher eyde und pflichte, dem befinden nach, wieder empfahen, und darüber neue Lehn-brieffe nehmen und nöthige reversales zurücke geben, dabey auch alles andere, was sich ferner gebühret, verrichten und abstatten: Alles bey vermeidung in recht und lehn-brauch verordnet- und hergebrachter Straffe.

Immassen wir dann auch alle und jede unsere Lehn-Leute hierbey weiters in Gnaden erinnert und ermahnet haben wollen, bey solcher ihrer gehorsamen erscheinung eine auffrichtige designation aller pertinentien, in groß und kleinen, an jurisdiction, recht und gerechtigkeiten, meyerhöfen, geheel- und halben erben, kott-städten und darzu gehörigen ländereyen, wiesen-wachs, weiden, jagten und fischereyen, schäffereyen, gehöltzen, zehenden, mühlen, samt allen andern angehörungen und nutzbarkeiten, mit anzeigen, wo solche unsere Lehn-pertinentien eigentlich belegen, was etwa vor bewilligte und unbewilligte schulden auf sothanen Lehn-stücken hafften, auch wer sie in specie anjetzo in possessione & quo titulo habe, und solches alles auffrichtig zugleich mit einzubringen und ordentlich zu specificiren, und darunter das geringste nicht zu verschweigen.

Darnach sich ein jeder zu richten und vor Schaden zu hüten hat. Urkundlich unsers hierunter gesetzten Fürstlichen hand-zeichens und aufgedruckten secret-insiegels. Geben in unserer Residentz-Stadt Oßnabrück den 4. Augusti Anno 1717.

XXII.

Oßnabrügische revers-formul.

DEmnach von dem Hochwürdigst-Durchlauchtigsten Fürsten und Herrn, Herrn Carln, Ertz-Bischoffen zu Trier, des heiligen Röm. Reichs durch Gallien und das Königreich Arelaten Ertz-

Cantzlern und Churfürsten, Bischoff zu Oßnabrück, Administratorn zu Prümb, Hertzogen zu Lothringen und Barr, des ritterlichen Maltheser-Ordens in Castilien und Legion Groß-Prioren ꝛc. Meinem gnädigsten Churfürsten und Herrn.

Ich untenbenannter

bey gegenwärtig ausgeschriebenen lehen-tage einig zu lehen empfangen, darüber gewöhnlich eyd und pflicht abgestattet, und inserirten brieff erhalten:

Von Gottes Gnaden wir Carl, Ertz-Bischoff zu Trier, des heiligen Römischen Reichs durch Gallien und das Königreich Arelaten Ertz-Cantzler und Churfürst, Bischoff zu Oßnabrück, Administrator zu Prümb, Hertzog zu Lothringen und Barr, des ritterlichen Maltheser-ordens in Castilien und Legion Groß-Prior. Thun kund und bekennen in diesem Briefe, daß wir belehnet haben und hiermit belehnen

Dagegen hat uns gewöhnliche Eyd und Pflicht geleistet, solche Lehen zu verdienen, zu vermannen und vorzustehen, uns und unserm Stifft getreu hold und gewertig zu seyn, unser und desselben Stiffts Beste zu beföderen, Schaden und Nachtheil zu warnen und wenden, nach allem Vermögen, wie das einem getreuen Lehen-Mann wohl anstehet und gebühret. Geben mit Urkund unsers hierunten gesetzten Churfürstlichen Hand-Zeichens und angehängten Insiegels, in unser Stadt Oßnabrück, den

CARL. (L. S.)

Als verpflichte mich hiermit, demselben Vermög also geleisteten Eydes dergestalt nachzukommen, maßen darüber gegenwärtige Reversales zurück geben. Urkundlich meiner Hand Unterschrifft, Oßnabrück den

XXIII.

Chur-Cöllnisches Hildesheimisches Lehn-außschreiben de Ann. 1717.

VOn Gottes Gnaden wir Joseph Clement, Ertz-Bischoff zu Cölln, des Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz-Cantzler und Churfürst, Legat deß heiligen Apostolischen Stuhls zu Rom, Bischoff zu Hildesheim und Lüttig, Administrator des Stiffts Bergtesgaden, in Ober- und Nieder-Bayern, auch der Obern Pfaltz, in Westphalen, Engern und Bouillon Hertzog, Pfaltz-Graf bey Rhein, Land-Graff zu Leuchtenberg, Marggraff zu Franchimont, Graf zu Loehs und Horne ꝛc.

Entbieten allen und jeden unsers Hoch-Stiffts Hildesheim angehörigen Vasallen und Lehn-Leuthen, so Einheimisch- als auswertigen, wes Würden, Wesens, Standes oder Condition die auch seynd, niemand außbeschieden, unsere Gnad, günstigen Willen und alles Gutes, und thuen ihnen sampt und sonders, auch in gemein hiermit gnädigst kund und zu wissen: Nachdem wir bey Lebzeiten deß Weyland Hochwürdigen Fürsten und Herrn, Herrn Jobst Edmunden, unsers unmittelbaren Vorfahren und Bischoffens an besagtem unserm Hoch-Stifft Hildesheim im Jahr 1694. aus sonderbahrer Vorsehung Gottes, durch einhellige Wahl unsers Würdigen Thum-Capitul zum Coadjutore cum spe futuræ successionis erwählet, solche Wahl auch von Ihro Pähstlichen Heiligkeit bestättiget worden, und wir also nach erfolgtem tödtlichen Hintritt besagten Herrn Bischoffen Hochseligen Andenckens, und demnach durch die Gnade Gottes zu Baden in der Ergau im heiligen Römischen Reich geschlossenen allgemeinen lieben Frieden, die Geist- und Weltliche Regierung dieses unsers Hoch-Stiffts und Fürstenthums Hildesheim würcklich angetretten, auch von dero Römisch Käyserlicher Majestät nunmehro darüber die Reichs-Regalia gebührend erhalten, und darauff für nöthig befunden haben, allen und jeden unseren, und besagten unsers Hoch-Stiffts und Fürstenthums Vasallen und Lehn-Leuthen, welche bey unserer Hildesheimischen Hoff-Lehn-Cammer zu schüldiger Verneuer- und wieder-Empfahung ihrer Lehen-Güter, innerhalb zu recht bestimter Zeit, dieselbe allemahl hinwieder gesonnen, und solcher ihrer beschehenen Gesinnung halber Urkund und Gezeugnüß in glaubhaffter Form beybringen können, die würckliche Belehnung, denjenigen aber, so zu gehöriger Zeit ihre Lehen der Gebühr nach nicht gesonnen, noch sonst ihren Lehen-Eyd und Pflichten gemäß sich bezeigt haben, rechtmäßigen Bescheid und Verordnung widerfahren zu lassen. So thun zu dem Ende alle und jede obbemelten unsers Hoch-Stiffts und Fürstenthums Hildesheim Vasallen und Lehenleuthe, was Würden, Standes oder Condition die auch seyn mögen, hiermit und in Krafft dieses citiren und abladen, daß sie zwischen dato und dem 23. Decembris lauffenden Jahrs inclusive, als welcher terminus ihnen pro omni ultimato, ac peremptoriali hiermit angesetzet ist, auff unser Hochfürstlichen Cantzley und Hoff-Lehn-Cammer zu Hildesheim, entweder in Persohn selbst, oder aber, im Fall ein oder anderer erheblicher Ursachen halber notorie behindert wäre, durch specialiter darzu gnugsam bevollmächtigte Gewaltshabere ohnausbleiblich erscheinen, und wie sie sich solches denen echten und wohlhergebrachter Observantz nach gebühret, die älteste und jüngste wahre Lehen-Brieff in Originali, von welchen sie dan Copias authenticas bey der Lehn-Cammer hinterlassen sollen, auch in recht gebührender Zeit gesucht- und erhaltene Original-Muth-Scheine beybringen, sich vermöge deren zu unserm recht fähigen Lehen-Manne, nach Arth und Gewohnheit des Lehen-Rechten qualificiren, darauff mehr angeregte von diesem unserm Hoch-Stifft und Fürstenthum biß dato getragene

Lehen-

lehen-güter und jura von uns gehörig recognosciren, selbige auf würcklich abgeleistete lehens-eyd und pflichte dem befinden nach hinwiderum empfangen, die nahmen der letzt verstorbenen so wol, als des jetzigen ältesten Lehen-trägers und anderer lehens-interessenten dabey anzeigen, darüber neue Lehen-Brieffe nehmen, dargegen gewöhnliche reversales zurück geben, und dabey alles das, was sich ferner gebühret, præstiren und verrichten, auch was sonsten unsers Hoch-stiffts Hildesheimischen Lehen-Gerichts herkommen und gewohnheits wegen dem befinden nach ergehen wird, vernehmen, und solches alles nicht unterlassen, als lieb ihnen, und einem jeden ist, die derentwegen in den rechten verordnete, und dem lehen-gebrauch gemäße straffe zu vermeiden. Worbey wir dann auch einen jeden unserer und unsers Hochstiffts Lehen-Mannen hiermit gnädigst ernstlich erinnert und ermahnet haben wollen, uber alle und jede von uns und offtbemeldtem unserm Hoch-stiffte und Fürstenthum tragende Lehen-stücke an gütern und juribus, wie die immer nahmen haben mögen, auch an jurisdictionen, flecken, dörffern, zehenden, meyer-höfen, kohtstätten, feldern, wässern, wiesen, weyden, gehöltz, jagten, fischereyen, schäffereyen und andern nutzbarkeiten und zubehörungen, und zwar in specie mit denen belegenen orten und limiten, auch was etwa von alters, oder neuerlich mit- oder ohne consens des gnädigsten Lehen-Herren davon versetzet und verpfändet, weniger nicht, was von unsern vasallen an affter-lehen-gütern bißhero caducirt oder sonst eingezogen, und hergegen an andere Meyersweise wieder ausgethan, eine also aufrichtig- und ausführlich-eingerichtete specification zugleich mit zu übergeben, daß nichts darinnen verschwiegen zu seyn, auf jedesmaliges erfordern mit einem leiblichen Eyde bekräfftiget werden könne, darnach sich dann ein jeder gehorsamst zu richten, und für Ungelegenheit und Schaden zu hüten wissen wird: Uhrkundlich unsers hierunter gesetzten hohen Hand-Zeichens und auffgedruckten Stifft-Hildesheimischen Cantzley-secret insiguls: So geben in unser stadt Hildesheim den 23. Julii 1717.

Joseph Clement, Churfürst.

[L. S.]

Vt Johann Gottfried Wentzler,
V. Cantzler, mppr.
Herm. Theob. Eickhoff, mppr.

XXIV.

Natura feudorum Bambergensium ex IUSTI VERACII libello, de Bambergensibus consuetudinibus fideliter descripta.

Quid sit Feudum?

Feudorum Bambergensium natura videtur fere per singula cum feudis, quæ in publicis feudorum libris describuntur, convenire, hinc placet feudum cum Rosenthalio definire, *quod sit beneficium, quod ex benevolentia ita datur alicui, ut proprietas quidem rei immobilis beneficiatæ, seu in feudum datæ penes dantem remaneat, ususfructus vero illius ita ad accipientem transeat, ut ad eum heredesque ejus masculos & feminas (si ita dictum) in perpetuum pertineat, ad hoc, ut ille, & ejus heredes fideliter Domino serviant.*

Recedit tamen dicta feudorum Bambergensium natura in aliquibus, sed valde paucis, a communi feudorum consuetudine, præcipue ubi res est cum feudis, quæ vocari solent *parum Nobilia*: solent enim feuda in nostra curia feudali in tres species distingui, sc. in feuda *militaria*, cujusmodi sunt castra & prædia familiarum equestrium: deinde *in parum nobilia* sc. media inter militaria & plebeja, cujusmodi sunt, quæ familiis patritiis Norimbergensibus, Bambergensibus, Palatinis & aliis concedi solent: tertio denique *in oppidana & villana*; quæ plerumque in fundis ignobilioribus v. g. agris, pratis, villis & mansis, mediocribus decimis consistunt, & communiter ab hominibus plebeji & rustici ordinis possidentur: ubi tamen obiter admonendi sumus, nomina horum triplicium feudorum non tam a personis suorum possessorum quam potius a sua feudorum origine & primæva investitura ortum habere; possidentur siquidem a nobilibus equestribus quam plurima feuda oppidana & villana, nec tamen propterea in conditionem & dignitatem equestrium transeunt, sicut e converso castra & prædia equestria in manibus eorum, qui equestris ordinis haud sunt, sæpe hærere solent absque ullo periculo degenerationis ab originaria dignitate & prærogativa.

Quæstio 2. Quomodo in feuda succedatur?

Jus & ordo succedendi in feuda militaria idem observatur, qui in dictis feudorum libris præscribitur, quo lectorem remittimus, cum hac tamen admonitione, quod curia Bambergensis præ cæteris aliquid singularis juris eo in casu, dum sc. feudum inter fratres aut successores dividitur, vindicare conetur, habeatque singulas partes pro feudo novo, ita, ut si fratrum, divisorumve unus sine masculis decedat, aut ejus generatio deficiat, feudum per divisionem adquisitum non ad collaterales, sed Dominum feudi, velut apertum, transeat, maxime si talis frater aut successor, qui divisionem celebravit, eam partem, quæ suo consorti obtigit, Domino refutaverit: quod tamen extra aleam necdum positum est, fluctuatque hæc singularis consuetudo adhuc in ancipiti,

dum

dum non est ablegare ullum actum, qui sine reclamatione exercitus, aut prævia causæ cognitione solennique sententia roboratus fuerit. Quoad extera feuda, res expedita est, totaque die frequentatur ejusmodi feudorum novatio, adeo ut fratres aut collaterales etiam inviti ad divisionem adiguntur, factaque divisione & deficiente unius divisorum stirpe pars, quam deficiens possederat, Domino feudi aperiatur.

Aliud tamen in feudis, quæ cives Norimbergenses possident, receptum est, idque singularibus pactis anno 1537 inter Principatum Bambergensem & civitatem Noricam, initis, vi quorum dictus principatus tenetur ad feudum defuncti admittere omnes eos agnatos, qui defuncto intra tertium consanguinitatis gradum conjuncti sunt.

Quæstio 3. An & quomodo feudum alienetur & oppignoretur?

In materia alienationis & oppignorationis feudorum tantum abest ut nostra curia a præscripto feudorum jure abeat, ut etiam eo aliquanto rigidior sit: constat enim ad oppignorationem feudi leges communes nullius alius quam Domini, vasalli & agnatorum consensum requirere, nostri autem mores præter Domini & Vasalli etiam summi Capituli consensum exigunt, vicissim tamen agnatorum consensum insuper habent, valetque apud nos oppignoratio etiam non consentientibus agnatis, quamquam ab aliqua familia equestri reclamatum, & a sententia Domini, qui oppignorationem sine consensu agnatorum factam validam pronunciaverat, ad Cameram Spirensem adpellatum fuerit, ibique adhuc lis pendeat. In casu venditionis aut permutationis Episcopo paulo plus potestatis est, neque enim vasallus consensu Capituli agnatorumve opus habet, sed sufficit sola Domini voluntas, licet feudum extra familiam ad omnino extraneos transeat.

Quæstio 4. Quid juris, si feudum oppignoratum ad Dominum redeat aut in illud agnatus succedat?

Decantata quidem res est, rem cum onere suo transire, curia tamen nostra, si forte ejusmodi feudum aperiatur, illudque credito, pro quo oppignoratum est, æquale haud sit, non nisi dimidium pretii, quo feudum tum temporis æstimatur, solvere consuevit, soletque sibi super hoc beneficio in tabulis oppignorationis solemnissime cavere hac plerumque paraphrasi: Daß das Lehen noch so gut am werth seye als ... wo das aber am werth nicht zweymal als guet wäre, so solle doch diese unsere bewilligung nicht ferner noch weiter dan für halb so viel, als berührten guet werth ist, Krafft haben &c. quod tamen de solo casu aperturæ & quando onus solutionis in Dominum devolvitur, intelligendum est, neque enim agnatus in feudi successor, multo minus ipse Dominus, si alia, quam caducitatis via feudo potiatur, hoc beneficio gaudere potest, sed obstringitur uterque ad integrum creditum exsolvendum, potestque ad id agnatus à Domino compelli, ut sc. aliquando feudum liberum redeat.

Solet & quandoque oppignorationi feudali certum tempus v. g. triennium, adjici, quo passim videtur consensus Domini & ipsa oppignoratio sic constringi, ut eo lapso & consensus Domini & oppignoratio ipsa exspiret, feudumque omni nexu pignoris solvatur: quod tamen hunc intellectum neutiquam habet, sed adjicitur spacium triennale solum eum in finem, ut debitor interea temporis à creditore nec valide pulsari, nec executionem pati possit, quo lapso & Domino ad liberandum feudum & creditori ad solvendum agere licet.

An autem post lapsum triennii creditor certo aliquo fatali arctetur, intra quod cum periculo perdendi juris suam actionem hypothecariam proponere teneatur, non constat, quare probabile, nullum aliud tempus juri pignoris in Curia feudali Bambergensi nocere posse, quam quod jure communi *in L. omnes C. de præscr.* 30. *l.* 40. *ann.* præscriptum est. Sane si consensus in oppignorationem tempus triennale clausulis annulatoriis & cassatoriis sic constringat, ut diserte exprimatur lapso triennio consensum & oppignorationem exspirasse, eamque nullius amplius roboris & virtutis esse, vix est, ut de exstinctione etiam ipsiusmet juris hypothecæ dubitare liceat; quis enim ex ejusmodi verbis annulatoriis non videt enixissimam mentem consentientis Domini, volentis sc. feudum suum non diutius quam spatio triennali oppignoratum, eoque lapso rursus liberum esse: cum itaque causa limitata producat quoque tantum limitatum effectum, non est cur timeas, hac ratione tempori virtutem tribui tollendi obligationem, quæ nostro casu potius in ipsa causa limitata, quam tempore residet: & ut maxime tempori tollere obligationem legibus haud concessum sit, iisdem tamen quoque vetitum est, actum ultra mentem agentium extendere.

Sed si vasallus debitor præter feudum oppignoratum etiam bona allodialia, in quæ alii, quam proximus agnatus, jure hæreditario succedunt, relinquat, annon tum agnatus non hæres, aut Dominus feudi (siquidem ad illum feudum reverteretur) beneficio authenticæ *hodie si C. de pignor. & Authent. sed hodie C. de O. & A.* uti possint, ut sc. debitor personalis, quem hæredes repræsentant, prius excutiatur, antequam ad possessorem pignoris deveniatur? ut ut non meminerim similem quæstionem nostra in curia inter partes unquam agitatam fuisse, passim tamen intrepide asserere, dictarum legum beneficium, utpote quas consuetudo nostræ curiæ feudalis non sustulerit,

nec

nec agnato nec Domino sine manifesta injuria negandum esse, quæ enim mutata haud sunt, cur stare prohibeantur? Quo posito concludendum utique est, hæredes allodiales (eygens-Erben) velut debitores principales, ante possessores pignorati feudi, velut agnatum aut Dominum, excutiendos, nec aliter ad eos possessores deveniendum esse, quam si vel non sint solvendo, aut difficilis conventionis: ratio manifesta est, quia ejusmodi oppignoratio feudi formale pignus aut hypotheca est, pignus autem velut quid notorie accessorium sine aliquo principali consistere *L. 129. §. 1. L. 178. de R. J.* nec illud principale aliud esse potest, quam ipsa vasalli, qui debitum contraxit, personalis obligatio; Cum igitur personalis obligatio id sit, quod personalem debitorem constituat, nec alibi hærere possit, quam in ossibus ejus, qui contraxit, sequitur hæredes allodiales, ad quos omnia jura defuncti passivè & activè transeunt, & qui defunctum per omnia repræsentant, eo ipso, quo hæreditatem adeunt, omnibus vinculis, quibus defunctus tenebatur, innodari, haberique & esse veros debitores principales, sicuti defunctus fuerat: adeundo enim hæreditatem cum omnibus creditoribus contrahere dicimur, ut proinde omnibus iis nexibus teneamur, quibus defunctus noster tenebatur, per jura vulgaria.

Aliud tamen dicendum videtur, ubi obligatio feudi, non per modum pignoris ad aliquam obligationem personalem accedit, sed in forma expromissi fiat, quod genus obligationis feudi, vulgo Bekantnuß vocamus, & plerumque fieri amat, si non agitur de mutuo aut alio debito à vasallo contracto, atque tunc Dominus feudi in talibus consensus hac loquendi formula utitur: Als haben wir ihnen seinen Schwestern und deren Kindern die gebotten 18000 fl. auf berührten gut N. gnädigst bewilliget und bekennet, thun das hiermit gegenwärtiglich in krafft dies briefes, also daß gedachte schwestern der gemelten 18000. fl. auf besagten Ritter-guet N. sicher und gewartend seynd, auch nach seinen von N. tödtlichen abgang so lange innen haben, nutzen und niessen sollen, biß sein von N. lehens-erben, oder wo deren nicht vorhanden, wir, unser Stifft, wer denn dessen recht hätte, erwehntes gut N. mit obbeschriebener summen der 18000. fl. vor ihnen und ihren erben ledigen und lösen; absque ulla mentione facta præviæ alicujus obligationis personalis, aut oppignorationis, quo casu Dominus non tam in oppignorationem consentit, quin potius seipsum debitorem, certo tamen modo & casu, constituit, unde efficitur rebus tunc sic se habentibus beneficium dictarum Authenticarum non posse Domino competere, cum illi tum demum locus sit, quando de vero pignore, quod alicui personali obligationi adjicitur, & de tertio ejus possessore, qui contractui numquam intervenit, agitur. Expromissor autem sit, qui alienam obligationem in se aut rem suam suscipiat liberato Reo. *L. 7. §. servus. 8. ff. de dol. mal. L. qui Libertinus 37. in fin. de oper. libert. L. 4. de cond. ca. dat. L. 8. §. 8. ff. ad SCtum Vellej.* ut etiam aliquando simpliciter reus nominetur, quia solus obligatur ut quasi reus principalis *d. L. 7 §. servus de dol. mal.* si igitur primus debitor expromittendo obligationi eximitur, nulla ratio amplius excogitari poterit, qua beneficia Authenticorum exercenda sint, cum nemo supersit, qui ante Dominum aut feudum excutiendus est. Sed dices, dato, quod ejusmodi consentiendi modus expromissioni similis sit, paresque cum ea virtutes habeat, num igitur talis etiam agnatos inscios & forte etiam invitos tenebit? quod à ratione juris prorsus alienum videtur; sicut enim negari non potest, expromissionem verè contractum esse, ita quoque concedi necesse est, eorum, qui illo obligandi sunt, consensum intervenire debere, neminem autem minus consentire quam qui ignorat, aut reluctatur.

Respondetur, fatendum utique est, argumentum hoc summa ratione niti, si expromissio pro contractu & obligatione pure personali accipiatur; sin verò talis expromissionis species intelligenda venit, qua res sola debitori principali substituitur, in eamque totum debitum cum liberatione principalis exoneratur, difficultas nulla erit, quin agnati etiam inscii aut inviti per ejusmodi expromissionem inter solum Dominum & vasallum celebratam ad debitum exsolvendum, si sc. feudum oneratum ad eos devolvatur, obstringantur, aut, illud creditori credere teneantur: si enim secundum supra dicta Dominus cum vasallo solo, insciis agnatis, feudum per modum oppignorationis valide & quidem ita onerare potest, ut etiam ipsi agnati successores ejusmodi onus & oppignorationem agnoscere cogantur, quidni poterit etiam per modum expromissionis, nulla adparente disparitatis ratione, iisdem insciis & invitis aliquod debitum in feudum transferre, quod ii casu successionis eveniente agnoscant & exsolvant: quare non ineptum erit, si expromissio, ad exemplum actionis, in realem & personalem dividatur, quarum illa & Dominus & agnati, hac vero solus Dominus, aut ii, qui consenserunt, obstringatur.

Observandum est porro, quamvis jure communi extra dubium positum sit, si jura creditoris & debitoris in unam personam confluant, tunc ipsa jura exstingui, id tamen etiam in nostra curia feudali specialiter receptum est, ut sc. creditor aut ejus hæredes, si jure agnationis & ex prima investitura ad feudum vocentur, fiantque ejus possessores, aut jam ante feudum teneant, & deinde modo creditoris hæredes fiant, statim totum jus pignoris in feudo perdant; sicut enim nemo sibi ipsi quis debere potest, ita nec ratio juris patitur, ut cuiquam res sua pignori sit *L. 45. de R. I. L. pen. ff. de Exec. rei Jud.* Atque secundum hanc sententiam anno 1670 litigium inter liberos Waldenrodianos & principatum Bambergensem super 4500 fl. quæ Joannes Adamus de Waldenrode uxori

uxori

uxori suæ sub oppignoratione feudi Grünstein titulo dotis, morgengabæ & donationis propter nuptias debuerat, transactum fuit: ubi inter cetera transactionis capita diserte habetur, fratrem quamvis creditricis matris non minus, quam sorores, hæres esset, nihil juris sibi ex illo mutuo vindicare posse, eo, quod succedendo in dictum feudum Grünstein debitor simul etiam creditricem hæreditando creditricem matrem factus esset, quo casu jura debitoris & creditoris confunderentur & ejusmodi concursu in uno eodemque subjecto se mutuo tollerent: quare tres quartæ tribus sororibus adjudicatæ, reliqua quarta, quam frater prætenderat, caduca declarata.

In hanc eandem sententiam scriptum est anno 1671 ad Serenissimum Marchionem Brandenburgico-Bareuthensem, qui recusaverat tabulas oppignorationis (vulgo consens oder Bewilligung) super feudo quodam Bambergensi anno 1532 confectas, & cujusdam Raabensteinii de Wilsberg uxori traditas, Domino feudi restituere, eo quod illas ultimo defuncti dictæ Familiæ Raabensteinianæ hæredes allodiales viderentur vindicare posse: sed responsum est ultimo defunctum Raabensteinium, cujus feuda ad principatum Bambergensem exstincta jam universa Familia Raabensteiniana Wiersbergensi redierunt, in linea recta ab utroque & debitore & creditrice descendere, ita ut tam ipse, quam etiam potissime ipsius proximi antecessores primitivæ creditricis hæredes exstitisse debuerint, quod vel inde pateret, quod tabulæ pignoris in patrimonio ultimo defuncti repertæ fuerint, quæ si alius, quam Raabensteinii defuncti majores, dictam creditricem hæreditassent, alibi quærendæ fuissent, ut proinde alterutrum concludendum sit, aut majores defuncti heredes fuisse creditricis, & cum ejus ceteris facultatibus etiam dictas tabulas ad suum patrimonium transtulisse, aut tabulas à creditrice ejusve heredibus debitori vel masculis successoribus restitutas fuisse, quorum utrumque se solo sufficere ad tollendum debitum, sive sc. possessor feudi debitoris & creditoris hæres sit, sive ei chirographum à creditore restitutum fuerit.

Solet quandoque & quidem sæpius contingere, ut vasallus in casum non exstantium filiorum à Domino feudi facultatem impetret, qua liceat sibi suæ futuræ viduæ, filiabus aut cuicumque in feudo certam aliquam summam pecuniæ constituere, quam agnati aut Dominus revoluto feudo teneantur exsolvere: quo casu non habebit locum quod supra de excussione principalis aut heredum allodialium ante possessorem pignoris dictum est; videtur enim Dominus tum temporis agnatum aut se ipsum pro debitore vel expromissore, quoad feudum sc. constituisse, aut saltem vasallo potestatem gravandi feudum, qualem absque concessione Domini non habuit nec habere potest, dedisse: sed quid si vasallus facultate sua, quam ei Dominus concessit, non fuerit usus, & feudum sine dispositione vasalli ad agnatum aut Dominum devolutum fuerit.

Non videtur tum temporis vel agnatus vel Dominus ad quidquam adstrictus esse, cum magna sit differentia inter facultatem aliquid faciendi & factum ipsum, neque enim potentia, quæ in actum non exivit, quidquam operatur: Enimvero si rem penitius introspiciamus, ejusmodi facultatis concessio vi ipsa nihil aliud est, quam amotio impedimenti, quo vasallus vetabatur feudum suo arbitrio gravare: si ergo numquam impeditus fuisset de feudo pro lubitu disponere, num igitur Dominus eo revoluto tantum heredibus exsolvere tenebitur quantum vasallus potuit, si voluisset, in feudo constituere? quasi vero ab herede ex testamento proximis defuncti consanguineis & amicis tantum legatorum pendendum esset, quantum ipse defunctus nuncupare potuisset: certe secundum illud Philosophorum verissimum juxta atque validissimum axioma, à potentia ad actum non valet argumentum. His tamen omnibus non obstantibus aliud curia Bambergensis in causa nobilissimæ cujusdam Familiæ pronunciavit: Concesserat enim Princeps Episcopus Bambergensis cuidam vasallo facultatem aliquot millia florenorum, cui vellet, in feudo suo Bambergensi constituendi, quæ proximus successor in feudo tenetur exsolvere, moritur autem vasallus sine filio, succeduntque in feudum proximi agnati collaterales simultanee investiti, qui primo successionis momento ab herede allodiali actione memoratorum florenorum pulsantur: cui quidem ab agnatis respondebatur, vasallum tantum potestatem habuisse alicui in feudo suo constituendi tantam summam, non autem re ipsa eam constituisse, adeoque hujusmodi potentiam in vanum abiisse: sed ut dictum est, succubuere, cujus alia ratio videri non potest, quam quod laudatus Episcopus non multo ante mortem aperte edixerat, in concedenda hac facultate mentem suam fuisse, ut summa concessa ad heredes allodiales transiret, etiamsi vasallus de ea nihil certi disposuisset, & secretario, qui tabulas concessionis confecit, imputandum esse, quod suam Episcopi mentem clarius haud expresserit, totumque negotium in terminis nudæ potentiæ reliquerit.

Contingit quandoque, quod Dominus feudi simpliciter & directo vasalli viduæ aut filiabus certam summam, quæ ab ulteriori vasalli dispositione non pendet, nec exspectare necessum est, donec maritus aut ipse dominus per aliquem actum inter vivos aut mortuos eam viduæ aut filiabus attribuat, constituit, & hoc casu nec Dominus nec alius successor feudi ad beneficium ordinis provocare aut excussionem heredum allodialium urgere poterit, est enim ejusmodi constitutio, non tam feudi oppignoratio, quam potius gratuita donatio pecuniæ in casu aperturæ ex feudo à domino solvendæ.

Quæstio

Quæstio 5. Quid operetur immissio creditoris in feudum?

Postquam caussa oppignorationis feudi ventilata, lisque pro creditore decisa est, restat ut judex sententiam exsequatur, quod fit duplici modo: primo immittendo creditorem in feudum ex primo decreto; quod hunc effectum habet, ut creditori liceat quidem feudo uti frui, sed tamen ut annue de fructibus rationem reddat & fructus pro caussæ qualitate & sorti & usuris imputet; secundo immittendo in feudum ex secundo decreto, per quod feudum creditori insolutum, simul atque potestas datur, feudo deinceps libere & sine ullo onere reddendarum ratione utendi fruendi, fructusque suos faciendi: Qua in re mores nostri iterum à jure communi abeunt, dum sc. juxta leges Romanas primum decretum non nisi in nuda rem detinendi facultate consistit, secundum decretum vero aliud nihil tribuit, quam quod apud nos primum decretum: si igitur quis immissus fuerit in feudum ex secundo decreto, incipit ab eo momento esse dominus utilis fundi feudalis, tenetur que ad omnia ea, ad quæ antecessor aut debitor obligatus fuerat, inter quæ non est minimum, quod intra annum & diem ei feudum sub pœna caducitatis recognoscendum est, quamquam multi existiment, creditori immisso debitum ac jus hypothecæ etiam post factam immissionem, tamdiu salvum ac proinde ad heredes transmissibile esse, quamdiu is de ipsa hypotheca investitus haud fuerit: qui tamen manifestus error est: constat enim per dationem in solutum, utpote quæ species solutionis est, exstingui debitum, quo exstincto nec obligationem principalem, nec jus pignoris amplius consistere posse, quid igitur rebus sic stantibus creditor ad heredes transmittet? certe non entis nullæ sunt qualitates: accedit quod creditor fructus ex re pignorata non faciat suos, sed sorti & usuris imputare debeat, quod idem est ac super fructibus perceptis rationem reddere, quam rationum redditionem immissio ex secundo decreto tollit & immissum fructuum perceptorum simpliciter dominum constituit, quod fieri non potest, nisi immissus simul etiam rei ipsiusmet, unde fructus proveniunt, dominus efficiatur, ne alias in qualitate creditoris contra *L. 1. 2. & 3. C. de pign. act.* fructus pignoris lucretur, aut ex re aliena sine titulo ad transferendum dominium habili fructus reclamante universo jure suos faciat: sicut igitur datio in solutum emtio venditio est: textus rotundi *in L. si prædium 4. C. de evict. & L. eleganter 24 de pignor. act.* Gail. *L. 2. obs. 70. n. 2.* ita quoque inde manifeste sequitur, per dictam dationem insolutum, sicut per ipsam emtionem venditionem, veluti titulum ad transferendum dominium & habilem & sua natura ad id ordinatum in creditorem rei in solutum datæ dominium transire *arg. d. l.* eleganter & ibi cum Bartolo Gothofredus *lit. d.* Iusque pignoris, ipsamque actionem pigneratitiam exstingui *d. L. 4. & 24.* & hic rursus Gothofredus *lit. f.* ubi docet, eum, qui pignus ex judicati caussa habet, emtoris loco esse, & ideo re evicta creditori non dari pigneratitiam sed utilem actionem ex emto, quibus proinde consentaneum erit illud dominium cum omnibus suis qualitatibus & quidem cum iis præcipue transire, cum quibus antea penes debitorem fuit, inter quos ex primaria est, quod illius tantum masculi capaces sint, debentque à Domino directo recognosci, quæ duo sane transitum ad promiscuos heredes impediunt & creditorem immissum periculo perdendi feudo, si id intra annum haud recognoverit, obnoxium reddunt.

Sunt & alii qui existimant, per immissionem ex secundo Decreto tolli quidem debitum, & nexum hypothecarium, esse autem vasallo debitori per integros 30 annos fas reluere suum feudum, nec tamen teneri interea temporis feudum à domino recognoscere: quam opinionem si sequimur, concedamus necesse est, toto hoc tricennali tempore dominum feudi nec à debitore nec ab immisso creditore, utpote quorum neuter fidelitatem juravit, servitia feudalia, & ne quidem feudi reversionem exspectare posse, quin imo pati debere, ut feudum ad creditoris, si is interim sine filiis moriatur, heredes allodiales & sic ad feminas & multifarias familias extraneas transeat, etiamsi intra hoc tempus debitor cum tota familia exstinctus fuisset, cum enim is per immissionem & in solutum dationem dominio utili exutus fuerit, nihil penes eum ex ejusmodi feudo reliquum mansit, quod possit ab eo ad dominum reverti; cum igitur talis immissio dominum feudi non modo caducitatis commodo, deficiente interea temporis vasalli familia, frustratetur, sed etiam casum revolutionis per successionem aliarum novarum & forte etiam masculis numerosiorum fœcundiorumque, multo difficiliorem redderet, atque hoc modo duplici damno dominum adficeret, credibile haud erit, dominum feudi in facienda immissione tam inerti mente fuisse, ut debitori jus reluendi ad 30 annos reservatum voluerit, servitiis & caducitatis emolumento interea sublatis, nec non feudo tot familiarum successionibus exposito; quare hanc opinionem veluti damnosam, nec juri consentaneam merito respuimus.

Coronidis loco monendum est, si vasallus sine pactis dotalibus atque oppignoratione decesserit relicta vidua atque filiabus, æquitatem quidem naturalem honoremque matrimonii videri poscere, ut dictis personis, maxime si deficiant bona allodialia, ex feudo de alimentis atque dote provideatur, sive id ad dominum sive ad filium aut agnatos devolutum fuerit, Reusner. 1. *decis. 5. n. 14. & seq.* Vulteij. *de feud L. 1. c. 10. n. 61.* Hartm. Pist. 2. *quæst. 38. n. 41.* Quod autem consuetudine nostra roboratum necdum fuit, observatur tamen hodiedum in feudis oppidanis & villanis,

ubi pro numero filiorum filiarumque, pretioque rerum allodialium dominus feudi certam summam filialibus ex feudo solvendam solet constituere, quæ tamen tertiam partem feudorum nunquam transcendit, soletque sæpius quinta pars pretii feudorum filialibus concedi; sin autem bona allodialia valde oppima sint, vix erit, ut filiæ quid ex feudis sperare possint, sed manent tum temporis filiis agnatis, aut etiam domino feuda sua salva atque integra.

XXV.

Würtzburgische Lehn-Brieffs-Formul.

WIr Johann Philipp, von Gottes Gnaden, Bischoff zu Würtzburg, des heiligen Röm. Reichs Fürst und Hertzog zu Francken, bekennen öffentlich mit diesem Brieff, daß wir dem ehrsamen unsern lieben getreuen N. Steur-officianten allhier, als Gewalthabern, der erbarn unserer auch lieben getreuen N. N. gebrüderer, welche wir für dißmahl aus gnaden und zu keiner consequenz der persönlichen Erscheinung erlassen, zu rechten Mann-Lehen verliehen haben, ihren Antheil an einem Hoff zu N. der zuvor allewege für zwey gütlein hingeliehen worden, und aber anjetzo zusammen gezogen ist, welchen der Zeit N. besitzt, und jährlich zur gült und zinß geben soll sechsthalb fra. korn, zwey fra. und zwey und zwantzig metzen Haber, sechs und dreyßig Keeß, einhundert und achtzig Eyer, sechs pfund Geld, fünff Herbst-Hüner, drey Fastnacht-Hennen, mit allen seinen zu- und eingehörungen, welcher von uns und unserm Stifft Würtzburg zur rechten Mann-Lehen rühret, und die N. hiebevor mit unsers siebenden Herrn vorfahrers am Stifft, Bischoff Philipp Adolphens, hochseligen gedächtniß, gnädiger Bewilligung von N. N. N. ihren Vettern, denen N. zu N. kauffweiß an sich gebracht haben, an welchem Hoff N. auch seinen Theil gehabt, der aber auff sie, als dessen nechste Lehens-erben, erwachsen und gefallen ist, an solchen auch ihre Vettern N. N. N. Gevettere, ihren gebührenden Theil haben, und wir verleihen ihme N. als Gewalthabern N. N. gebrüderer obgedachten ihren gebührenden Theil, an den auch ob-specificirten Hoff, was rechts wir daran haben, und wir ihnen von rechtswegen daran verleihen sollen und mögen, in und mit krafft diß Brieffs, doch uns, unsern nachkommen und Stifft Würtzburg an unsern Lehenschafften, rechten und Gewohnheiten, so wir daran haben, ohnschädlich, ohne Gefährde. Zu urkund dessen haben wir unser secret-insiegel an diesen Brieff wissentlich hangen lassen, der geben ist den 11. Monats-Tag Septembris, nach Christi unsers lieben Herrn und Seeligmachers geburt im 1717den Jahre.

(L. S.)

Johann Lorentz Adelmann, Fr. Canzl.
Christoph Joseph Zech
Adolph Wendel Freymuth.

XXVI.

Dergleichen Formul vom Dom-Probst zu Bamberg.

Mann-Lehen-Brieff.

VOn Gottes-Gnaden wir Otto Philipp, Freyherr von Guttenberg, der Kayserlichen und hohen Dom-Stiffter Bamberg und Würtzburg respective Dom-Probst, Senior und Iubilæus, des Neben-Stiffts ad St. Stephanum zu Bamberg Probst, des landes zu Francken Ober-Erb-Marschall x. Bekennen öffentlich an diesem brieff, daß wir unserm lieben getreuen N. von N. als Gewalthabern deren vesten N. N. N. dann tutorio nomine N. zu N. auf den ledigen fall Johann N. zu rechtem Mann-Lehen verliehen haben, hernach geschriebene Lehen-Güter, nemlich einen Hoff zu N. gelegen, welchen der Zeit N. besitzt, und jährlich zinset acht fra. Korn Nürnbergisch maaß, ein Fuder Rüben, zwantzig Keeß, ein halb Pfund Eyer, anderthalb Gülden am Geld, vier Herbst-Hüner und drey Fastnacht-Hennen, wie auch ein darzu gehöriges gütlein, darauf N. wohnet, so jährlich eine Fastnacht-Hennen reichet; ferners drey güter zu N. der eines N. besitzet, und zinßend jährlich zwey und ein halb fra Korn Nürnberger Maaß, vierzehen Keeß, sechs Pfund Flachs, vier Herbst-Hüner und drey Fastnacht-Hennen; das andere, so N. innen hat, zinßet anderthalb fra Korn Nürnbergisch maaß, sieben Pfund Heller am Geld, vier Herbst-Hüner und zwo Fastnacht-Hennen, sechs pfund Flachs, zwey und zwantzig Keeß; das dritte, darauf N. anjetzo sitzt, zinßet jährlich acht Pfund Heller-Geld und zwo Fastnacht-Hennen, mit allen ihren rechten und zugehörungen; uns und unserer Dom-Probstey Bamberg zu rechtem Mann-Lehen rührend; Wir leihen obgedachten N. als respective Gewalthabern und Vormündern, ermeldter dann N. solche gült und zinß, hiermit und in krafft dieses Brieffs, was wir ihme von rechtswegen daran verleihen können und mögen, doch uns und unser Dom-Probstey an unserer Herrschafften, Obrigkeiten, Herrlichkeiten, rechten und Gewohnheiten, auch sonsten männiglich an seinen rechten unschädlich, und mit diesem ausdrücklichen Vorbehalt, daß diese mehrmahlen auf gewalt beschehene Belehnung, in künfftig zu keiner Consequentz ausgedeutet werden solle; Zu urkund haben wir unser Dom-Probstey Bamberg insiegel an diesen Brieff lassen hangen, der geben ist den siebenden Septembris, nach Christi unsers Erlösers und allein Seeligmachers Geburth im siebenzehen hundert und siebenzehenden Jahr.

(L. S.)

Revers-

Revers-brieff.

Wir N. von N. und N. der jüngere, als respective Gewalthaber und Vormund deren N. zu Nürnberg, bekennen und thun kund hiermit und in krafft dieses brieffs, daß der hochwürdige und hochwohlgebohrne Herr, Herr Otto Philipp Freyherr von Guttenberg, der Käyserlichen und hohen Dom-Stiffter Bamberg und Würtzburg respective Dom-Probst, Senior und Iubilæus, des Neben-Stiffts ad Sanctum Stephanum zu Bamberg Probst, des landes zu Francken Obere Erb-Marschall rc. unser gnädiger Herr, uns zu rechtem mann-lehen verliehen hat, inhalt seiner Hochwürden und Gnaden lehen-brieff von wort zu wort also lautend:

rc. rc.

Haben hierauf wir ob eingangs gedachte N. N. als respective Gewalthaber und vormund deren N. Gebrüdern und vettern zu Nürnberg, ob hochernanten unsern gnädigen Herrn, Herrn Dom-Probsten, gewöhnliche lehen-pflicht geleistet, auch gelobet und geschworen, seiner Hochwürden und Gnaden und deroselben Dom-Probstey Bamberg getreu und gewehr zu seyn, dero schaden zu warnen und frommen getreulich zu werben, auch sonsten alles dasjenige zu leisten und zu vollziehen, was einem getreuen vasallen eignet und gebühret, auch unsere geleistete lehen-pflicht außweiset und mit sich bringet: Dessen zu wahrer urkund haben wir unser angebohrne alt-adeliche petschafft zu ende dieses revers-brieffs aufgedruckt, und uns eigenhändig unterschrieben. rc.

XXVII.

Formul eines Augspurgischen bürgerlichen lehn-brieffs über das triebel-amt, samt revers und designation der Hoch-stifftlichen vasallen daselbst.

Von Gottes gnaden wir Alexander Sigmund, Bischoff zu Auspurg, Pfaltz-graf bey Rhein, in Bayern, zu Gülich, Cleve und Berg Hertzog, Graf zu Veldentz, Spanheim, der Marck Ravensperg und Mörs, Herr zu Ravenstein rc. Bekennen mit dem brief, daß wir dem N. N. burgern zu Augspurg, für sich selbsten, und als trägern seines vettern N. N. dann auch seiner vier Schwestern, Nahmens N. N., N. N., N. N., N. N. das triebel-Amt, das ist mit Namen sechs Gulden, und anderthalb Ort eines Gulden, alles Ungar. und Böheimb. der Stadt Augspurg wehrung, ewiges Zins und Gelds, jährlich auff St. Michaëlis, vierzehn Tage davor, oder darnach, eine Hennen zur Fastnacht, und neun groß, aus diesen nachgeschriebenen Stücken gebührend zu geben; nemblich dritthalben gulden Ungar. und Böheimb. und eine Hennen aus N. N. vorderen und hinderen Behausung, hoffstadt und gesäß, innerhalb des heiligen Creutzer-Thors zu Augspurg gelegen, oben an N. N. unten an N. N. Behausung, hinten im thälin an ermeldten N. N. und N. N. behausung und garten, vornen auff die Reichs-Straß stossende, und so offt ein Bischoff wird, soll man dreyßig pfennige geben, die zu Augspurg gäng und geb seynd. Item drey gulden vierdthalb Ort, obgedachter wehrung aus weyland Ferdinand, Freyherrn von N. N. garten, den anjetzo N. N. Kräutler hat, an allen vier Orten auf die Reichs-Straß stossende, und dann neun groß aus einem wißmagd zu Haußstetten gelegen, so drey tagwerck auff der harten wiesen, stößt gegen aufgang auf N. N. und Niedergang auff N. N. gegen mittag an N. N. und gegen mitternacht an N. N. welche jetzo N. N. innen hat; So am nechsten hievor er für sich selbsten, und als träger seines vettern N. N. dann seiner vier schwestern, namens N. N., N. N., N. N. und N. N. auch zu Lehen empfangen und getragen hat, und uns und unserm Hoch-Stifft Augspurg zu lehen rührend, auf seine unterthänigste bitte, zu lehen gnädigst geliehen, und leihen ihme hiermit wissentlich, was wir ihme selbsten, und als trägern obgemeldt daran zu verleihen haben, uns und unserm Stifft, auch sonst männiglichs Gerechtigkeit unschädlich, wie dann unsere und unsers Stiffts Augspurg Lehen-recht stehen, und auch also, daß er uns und unserm Stifft davon getreu und gewähr seyn, unseren frommen förderen und schaden warnen, auch sonst thun solle, das ein Lehen-mann und Lehenträger seinem Lehen-Herrn von lehen billichs und rechts wegen schuldig und pflichtig ist. Getreulich und ohne gefehrde. Geben und mit unserm anhangendem insiegel besiegelt, auf unserer Pfaltz zu Augspurg den sechs und zwantzigsten Monats-Tag Januarii, nach Christi unsers lieben Herrn und Seligmachers geburt, gezehlt eintausend, sechshundert, fünff und neunzig Jahr.

Designation, was dieses Fürstlichen Hoch-stiffts Auspurg lehen-hof fur hoch-und adeliche vasallen habe:

Ertz-hauß Oestreich.
Chur Bayern.
Commenthurey Altschausen.
Hn. Grafen von Muggenthal.
Hn. Grafen Königsegg.
Hn. Grafen Thurheimb.
Hn. Grafen Hohenlohe.
Hn. Grafen von Oettingen.
Hr. Graf Sinzendorff.
Hr. Graf Rechberg.
Die Graf Fuggerl. Linien von Kirchberg und Weissenhorn.
Ein hochwürdiges Dom-Capitul in Augspurg.

Gottshauß Rottenbuech.
Gottshauß Ursperg.
Gottshauß Burheimb.
Gottshauß Fultenbach.
Gottshauß Donauwerth.
Edelstetten Adel-Stifft.
Closter Holtz.
Oberschenenfeld.
Closter Beyrn.
Closter zu St. Ulrich in Augspurg.
Gottshauß zum heil. Creutz daselbsten.
Gottshauß zu St. Georgen allda.
Gottshauß Steingaden.
Gottshauß zu Donauwerth.
Beyde Frauen-Closter alhier.
St. Ursula und S. Catharina.
Gottshäuser in Augspurg.
Adelich Stifft zu St. Stephan in Augspurg.
Collegium S. J. in Augspurg.

Erb-Emter.

Hr. Graf. Stadian.
Hr. Bar. Welden.
Hr. Bar. Freyberg.

Hr. Bar. Westernach.

Freyherrren.

Hr. Bar. Rechberg zu Weissenstein.
Hr. Bar. Stein Jettingen.
Hr. Bar. Stein zum Rechtenstein.
Hr. Bar. Röhlin.
Hr. Bar. Donnersperg.
Hr. Bar. Volmar.
Bar. Freybergische Familie.
Hr. Bar. Ehinger.
Hr. Bar. von Eichler zu Auritz.
Hr. Bar. Rehling.
Hr. Bar. Heidenheimb.
Hr. Bar. Beccaria.
Hr. Bar. Schertle.
Hr. Bar. Werdenstein.
Hr. Bar. Ruedtheimb.

Adeliche.

Hr. Hegele von Straußenberg.
Hr. Sever auf Scharren.
Hr. Holtzapfel von Herxheimb.

Mehr seynd auch bey diesem Vasallagio zerschiedene Patricii Augustani & Ulmenses begriffen.

Lehn-Revers.

Ich N. N. bürger zu Augspurg, bekenne offentlich mit diesem brief: daß der hochwürdigste durchleuchtigste Fürst und Herr, Herr Alexander Sigmund, Bischoff zu Augspurg, Pfaltz-Graf bey Rhein, in Bayern, zu Jülich, Cleve und Berg Hertzog 2c. Graf zu Veldentz, Sponheimb, der Marck, Ravensperg und Mörß, Herr zu Ravenstein 2c mein gnädigster Fürst und Herr, mir selbsten und als tragern gnädigst geliehen und verliehen hat, inhalt Sr. Hochfürstl. Durchl. lehen-brieffs also lautend.

Hirnach folgt vorermelter lehen-brief von wort zu wort inseriret.

Also gerede und versprich ich, bey meinen wahren worten, trauen und glauben, solchem allem, was obeinverleibter lehen-brieff in sich haltet, und ausweiset, nach zu komitten, zu halten und zu geleben. Getreulich ohne gefehrde. Dessen zu wahrem urkund hab ich mein petschafft hier fürgedruckt, und mich mit eigenen handen unterschrieben, am tag, monath und jahr, wie obstehet.

XXVIII.

Formul eines adelichen lehenbrieffs von Elwangen de Anno 1615. worinn die männliche Succession stehet.

Von Gottes gnaden, wir Frantz Ludewig, Administrator des Hochmeisterthumbs in Preussen, Maister teutschen Ordens in Teutsch- und Welschen landen, Postulirter Bischoff zu Worms, Probst und Herr zu Elwangen, Bischof zu Breßlau, Pfaltzgraf bey Rhein, in Bayern, zu Jülich, Clev und Berg Hertzog, Graf zu Veldentz, Spanheimb, der Marck Ravensperg und Mörß, Herr zu Ravenstein, Freudenthal und Eullenberg, der Röm. Kayserl. Maj. Obrister Hauptmann des Hertzogthumbs ober- und nieder-Schlesien 2c. bekennen mit diesem brieff, daß wir dem edlen unsern lieben getreuen Johann Wilhelm von Aeltershoffen dem ältern, vor sich, und in tragers weiß seines Bruders Wolffgang Friederichs hinterlassenen dreyen Söhnen, benanntlichen, Johann Wilhelm, Georg Friederich und Christoph Ernst aller von Aeltershoffen gebrüdern, vermög vorgelegten gewalts zu ihren rechten gnädigst geyhen und verlyhen haben, nemlich die zweer theil groß und kleinen zehenden zur Carlwickh, desgleichen auch zu groß- und klein-Altorff, biß zum Lautenbronnen, inmassen dieselbe am jüngsten gemelter Wolffgang Friderich von Aeltershoffen, neben ihme Johann Wilhelm inngehabt, und nach des erstern ableben auf sie erblichen gefallen seynd, verleyhen ihme solche, auch mit allen ihren rechten nutzen, gewohnheiten, ein- und zubehörung, hiermit wissentlich, doch hierinnen unsern und unsers Fürstl. Stiffts Elwangen Mann-rechte * ausgenommen, und vorbehalten, dergestalten, daß er uns und öffters gedachten unserm Fürstl. Stifft Elwangen, getreu, gelwärtig, den frommen zu fördern, schaden und nachtheil zu warnen, und sonsten all anders, was einem getreuen lehn-mann von lehns wegen seinem Lehnherrn gebühret, und verbunden ist, zu thun schuldig, und verpflichtet seyn solle: Wie uns er denn deshalben die gewöhnliche lehn-pflicht und ayd gethan, auch revers gegeben hat, alles getreulich und ohne gefährde in krafft dieses brieffs, so

mit

mit unserm Hochfürstl. lehn-secret-insiegel verfertiget und geben ist; auf unserm residentz-schloß ob Ellwangen den 19. monats tag Septembr. nach Christi geburth 1695.

* Diese reservation beschiehet in allen Ellwangischen lehen-brieffen / obschon ohne dem dieselbe auff mann-lehen ausdrücklich lauten / als in der Ottingischen / Limpurgischen rc. belehnungen vom Stifft Ellwangen. Annon mann-recht etiam notet alicubi mannen-recht seu jus vasallorum reliquorum, jam disputare nolo.

XXIX.

Lehn-brieff von dem Dom-Capitul zu Aichstädt de feudo promiscuo.

WIr Wolffgang Frantz Ignatius Freyherr von Sppinck, Thum-Probst, Antonius Maria Fridericus, Graf von Fürstenberg, Thum-Dechant Senior, gemain Capitul, des Hoch-Fürstl. Thum-Stiffts zu Eychstätt, Bekennen hiermit öffentlich, daß wir auff zeitlichen hintritt N. N. als gewissen lehn-trägern der gesamten N. N. zur rechten erblehen verliehen haben, verleihen auch in krafft dieses brieffs in der allerbesten form, wie das von rechts und guter gewohnheit wegen geschehen kan und mag, den N. N. als lehn-trägern für ihm und im namen der gesamten N. N. allen ihren Erben, nemlich den groß und kleinen zehenden ab und auß dem Hof zu N. N. welchem hiebevor N. N. innen gehabt, mit aller seiner ein und zugehör, recht und Gerechtigkeiten solcher gestalt, daß gemeldte N. N. auch alle ihre Erben, solchen zehenden nun in Ewigkeit nutzen und geniessen mögen, darum denn auch sie und ihre Erben uns jährlich u. jedes Jahrs besonders auf Michaelis des heil. Ertz-Engels Tag an.

Summa guethen und lauters korn N. N. maaß, samt N. N. pfenning gemeiner wehrung auf unsere kosten zu N. N. ohne allen kosten, schaden und Abgang schütten und bezahlen, davor dem weder Krieg, steuer, mißwachs, schauer oder andere lands-pressen sie befreyen oder schützen sollen, sie sollen auch an gerechten zehenden wesentlich erhalten, denselben nicht versetzen, verpfänden, verkauffen oder in andere wege beschweren lassen ohne unsere sondere Gunst, wissen und willen. Da sie aber deren eines nicht halten, sondern darwider thäten, so sollen sie von ihrem Erb-Recht gefallen seyn, und wir alsdenn Macht haben solchen zehenden als ein verfallen Lehn mit oder ohne Recht geistlich oder weltlich einzuziehen, und denselben unser gefallens zu verlassen: Wann auch erst angeregter zehend, durch Todt, kauff oder andere Lehn-fälle erledigt würde, so soll derselbe von uns und unsere Nachkommen wiederum erfordert, und mit Bezahlung des grossen Handlohns als von zwantzig ein Gulden empfangen werden: Immaßen uns denn hierüber obgedachter N. N. vermög übergebener Gewalts zu einer Vollmacht gestellet N. N. per denn die gewöhnliche Lehn-Pflicht geleistet nach Erblehn, sitte und Gewohnheit getreulich und ohne gefährde. Dessen zur wahren uhrkund haben wir diese Lehn-Brieff mit unserm gewöhnlichen Capitular Insigel verfertiget, und wissentlich von handen gegeben. So geschehen zu Eychstätt den dreyßigsten Monats-Tag Septembris, als man zählte nach Christi unsers lieben Herrn und Seligmachers gnadenreichen Geburth, tausend sieben hundert und zweyten Jahre.

XXX.

Facti species &c. in rechtmäßiger Appellations-Sache deren Hh. H. von Morrien zu Falckenhoff und Horstmar appellantium contra die Gräf- und Freyherrl. Erben von Weir Appellaten die Succession des Erb-Marschalck-Amts des Hochstiffts Münster betreffend / worinnen der Hh. Appellanten vollständiges Recht zu solcher Succession, so wol als die Widerrechtligkeit des Urthen in prima instantia zugefügten beschwers ex jure communi & privilegio patriæ & subditorum Monasteriensium consuetudinibusque curiæ feudalis klärlich angewiesen wird.

ALs vor einigen Jahren Hr. Johann Bernhardt von Morrien Hr. zu Nordtkirchen todts verblichen, und dadurch unter andern das Erbmarschall-Amt des Hochstiffts Münster vacant worden, lassen Se. Fürstl. G. von Münster dieses Erbmarschall-Amt in usum potius jus habentis in verwahrliche possession nehmen, und wie dem nach die Herren von Morrien zu Falckenhoff und Horstmar als Münsterische eingesessene und eingebohrne von Adel, wie auch nechste Agnaten und lehnfolger des obgemeldten Herrn Johann Bernhardten von Morrien zu Nordtkirchen, oder für sie derselben Vormünder sich angegeben, und mit gedachtem Erbmarschall-Amt belehnet zu werden unterthänigst bitten, auch des Endts ihre descendenz per lineam masculinam à primo acquirente vermittels einer paritions-Schrifft mit originalen, Erbtheilungs und Ehestifftungs Brieffen sub n. 1. 2. 3. 4. & 5. dociret haben, wollen sich diesen die außheimische Gräf- und Freyherrliche Erben von Weir, itzmahlige Appellaten opponiren, und unterm Vorwandt, daß sie dem letzt verstorbenen Herrn Johann Bernhardt von Morrien Herrn zu Nordtkirchen per lineam fœmininam, sive cognationem näher als die Herrn von Morrien per lineam masculinam sive agnationem verwandt wären, insistiren, daß sie ex privilegio Monasteriensi zu diesem Erbmarschall-Amt für die Herrn Appelaten Agnaten von Morrien zu Horstmar und Falcken-hoff admittiret werden müsten.

Da dann nicht lange hernach, oder vielleicht wol gar unter der Hand schon vorhin, die Gräf- und Freyherrliche Erben von Weir ihr vermeintlich habendes Recht zu diesem Erbmarschall-Amt mit samt dem Hause von Nordtkirchen dem vormahligen Fürsten von Münster, Weyland Friderich Christian, Freyherrn von Plettenberg rc. käufflich überlassen, und dadurch potentiorem adversarium zuwege bringen, indessen, daß sie doch auff ihren Nahme den processum wider die Herrn Agnaten von Morrien rc. annoch fortsetzen, und dadurch so viel effectuiren, daß obgleich von wegen denen Agnaten

ten von Morrien ꝛc. in obgedachter parition per legitimam & justificatam Genealogiam ihre descendence à primo acquirente luce meridiana clarius dargethan gewesen, denselben dennoch hat auferlegt werden wollen, daß sie noch näher beweisen solten, daß sie wider den tenorem des privilegii des hohen Stiffts Münsters für diesen cognatis Gräf- und Freyherrlichen ausheimischen Erbgenahmen von Weix zu dem Erbmarschall-Amt zuadmittiren wären.

Alldieweilen nun aber durch dieses decretum ein undisputirliches jus successionis wolte zweiffelhafftig gemachet werden, und leichtlich daraus zu vernehmen wäre, wo man nachgehends, wan solches decretum in rem judicatam erwachsen wäre, eben auch zum Behueff des mächtigern Fürsten zu Münster und vermeinten Ankäufferen dieses Amts, damit hinaus gewolt: als haben die Vormünder der Herren von Morrien von solchem beschwerlichem und verdächtigem decreto, nach dem Kayserlichen Cammer-Gerichte zu Wetzlar der Gebühr appelliret, und solche Appellation daselbsten auch intra legitima fatalia introduciret, und bißhero usque ad conclusionem causæ prosequiret.

Da denn an seiten der Gräf- und Freyherrlichen Erbgenahmen von Weix einzig und allein das fundamentum ihrer prætension zu dem Erbmarschall-Amt an dem privilegio des hohen Stiffts Münster de dato 1570. den 6. Aprilis anmaßlich hat genohmen, und dabey sustiniret werden wollen, daß sie, obgleich extranei & forenses wären, dennoch sie dieses privilegii, eben so wohl, als die einheimische und eingebohrne Münsterische von Adel Hn. Apellanten von Morrien zu Horstmar und Falckenhoff fähig wären, für eins, und sie fürs andere auch in krafft solchen privilegii zur Succession an diesem Erbmarschall-Amt admittiret werden müsten.

Da nun aber in dem proœmio gedachten privilegii deutlich enthalten 1mo daß es dem Stiffte und NB. desselben Unterthanen zum NB. besonderem Gnade ꝛc. vorgenohmen, erleutert und erkläret worden ꝛc. So mag sichs gleich im Anfang daraus klärlich schliessen lassen, daß die extranei & forenses jetzig Gräf- und Freyherrlichen Erbgenahmen von Weix sich dessen nicht zu erfreuen haben können.

Dann da deutlich und expresse gesagt wird, daß dieses Privilegium dem Stiffte, und dessen Unterthanen zum sonderbahrer Gnaden gegeben worden, mögen sich dessen ja keine andere, als welche Unterthanen seyn, nicht anmassen: Privilegia enim extra personas, quibus ex singulari gratia concessa sunt, extendi neutiquam possunt nec debent. Wobey dan pro 2do auch dieses zu consideriren, daß gleich wie in dem Fürstenthum Münster, krafft daselbsten vigirender observantz alle Aempter und Landes-poletique Bedinungen nur jederzeit mit eingebohrnen Landsässen besetzet zu werden pflegen, also die Gräf- und Freyherrliche Erbgenahmen von Weix als extranei & forentes zu diesem poletiquen Erbmarschall-Amt nicht haben admittiret werden können.

Daß also es einen und den anderen weg dabey verbleiben muß, daß die ausheimische Erben von Weix sich dieses Privilegium nicht anmaßigen, und noch vielweniger aus denselben wider die gemeiner Observantz des gantzen Fürstenthums Münster, einig Amt prætendiren mögen: immassen dann auch solches fast im gantzen Röm. Reich und andern benachbarten Königreichen und Provintzien per consuetudines, statuta & privilegia eingeführet ist, daß alle poletique Aempter und Bedienungen per indigenas alleinig besetzt werden. Doch posito, minime autem concesso, es könten die ausheimische Freyherrliche Erbgenahmen von Weix dieses Privilegii fähig, und sie auch zu politiquen Ambten und Bedienungen im Fürstenthum Münster contra jura indigenatus qualificiret seyn.

So würde doch in diesem Fall der Succession auff dem Erbmarschall-Amt, ihnen das Privilegium keinesweges zu statten kommen können. In Erwegung, daß das Privilegium nur allein redet, und Meldunge machet von allen Münsterischen, so groß als kleine Lehn-Güter, als Schlössern, Burgen, Vestungen, Dörffern, Gerichtern und Herrlichkeiten.

Und von denselben statuiret, daß solche zum Fall, da der letztere vasallus keine eheliche Kindere noch deren Erben absteigender Linien nach sich verliessen, solten fallen und vererben, auf seine nechste Erben und Blutverwandten ꝛc. Gleichwie nun pro primo in denen obgemelten Formalen Wörtern des mehrgemelten Privilegii von denen Erb-Aemptern nicht die allergeringste Meldung geschicht, also lässet es sich leichtlich von selbsten schliessen, daß auch solche nicht vermeldete Erb-Aempter darunter nicht gerechnet noch verstanden werden können; sondern, daß derselben Succession der Dispositioni des juris communis heimgeblieben seye, quod enim mutatum non est, ei stare minime prohibetur per vulg. Wobey kommt, daß alle statuta & privilegia dahin zu expliciren seyn, quo quam minime derogent juri communi. Wie dann ingleichen, daß keine Correctiones vel derogationes juris præsumiret werden müsten, wann solches nicht deutlich exprimiret worden, und mag hieran nichts hindern, obgleich in diesem Privilegio von den Münsterschen grossen und kleinen obengedachten Lehn-Gütern diejenige alleinig, excipiiret werden, welche ausser dem Münsterschem Gebiete und Länder gelegen, ohne daß die Erb-Aempter mit solten excipiiret seyn.

Angesehen daß, da in der regula von allen groß und kleinen Lehn-Gütern von den Erb-Aemptern nichts gemeldet worden, auch von denselben nichts konte excipiiret werden, omnis enim exceptio præsupponit regulam, à qua, also daß, da hie von den Erb-Aemtern keine regula in dem Privilegio gemachet worden, auch derenthalben keine exceptio statuiret werden konte: exceptiones enim non possunt, nec debent esse latiores, quam ipsa regula.

Eine

Eine andere Bewandnuß aber hat es in dem Privilegio mit den grossen und kleinen Lehn-Gütern; dann wie dieselbe alle ohne Unterscheidt in regula gesetzet gewesen, und der Landes-Fürst mit den Ständen vorhabens waren davon alle grosse und kleine Lehn-Güter, die ausser Landes gelegen waren, darunter nicht zu begreiffen, da musten von denselben nothwendig eine exceptio à regula in dem privilegio gesetzt werden.

Und hätte überdeme der damahliger Erb-Marschalck von Morrien nicht nöthig über die Erb-Aempter einige exceptionem oder vorbehalt anzugeben, oder davon einige Meldung zu machen, weilen, wie gesagt, dieselbe in der Regula nicht gesetzet noch benennet gewesen, und über dem der Unterscheid zwischen Lehen-Güter und Erb-Aempter so groß ist, daß dieses natürlichen Unterscheids und difference halber, keine exception gemacht werden dörffte, cum ipso jure, absque ope ejusmodi exceptionis die Erb-Aempter davon unterschieden waren: dann ein Lehn-Gut ist, womit einer belehnet wird, um von dessen genosses wegen die servitia & fidelitatem zu præstiren; hingegen ist ein Erb-Amt eine dignität und würde, womit einer verehret wird, um für andern eine function zu begehen, welche würde wol auch so gar ohne die allergeringste Güter seyn kan, und da etwa einige Güter darzu gelagst werden, solches nur per accidens, & ad sustinendum sumtus ad hanc dignitatem convenienter pertinentes zu geschehen pfleget. Da nun ab ejusmodi separatis zu andern Sachen nicht inferiret werden kan, als ist es notorium, daß wegen der Erb-Aemtern keine exceptio hat gemachet werden können oder mögen, eo quod à separatis in jure nihil inferri possit.

Zwar hat ex adverso wollen vorgewandt werden, als wan die lehen-jura von kirchen-lehen, zehenden, marcken, frey-gerichten und dergleichen Münsterische lehenbare jura mit unter der regula des privilegii verstanden würden, ob gleich dieselbe nicht specifice darinnen exprimiret wurden, und daß also gefolglich die erb-ämter ebener gestalt darunter verstanden werden müssen, wan gleich auch die nicht besonders darinnen benennet wären.

Man will zwar an der Herren Appellanten Morrienscher seiten dieses dahin gestellet seyn lassen, ob dergleichen lehnbare jura unter der generalen regula de facto mit verstanden werden, zumalen man darob in actis noch keinen gründlichen beweiß ersehen gehabt, und also selbiges nur in einem bloßen unerweißlichen asserto bestehet; Nur daß man doch dieses dagegen auff allem fall deut- und klärlich angeführet hat, daß gleich wie oben specificirte lehnbare jura fuglich für lehn-güter geachtet werden können, welche von weibs-bilderen besessen werden können, also dennoch die erb-ämter nimmermehr unter die lehn-güter gerechnet werden können, weilen ein officium niemalen für ein gut, sonderen nur für ein prærogatif und dignität gerechnet wird, welche einem manne alleinig gebühren, und von keinem weibsbilde vel per momentum temporis besessen werden kan.

Wie dan ins besondere dieses Erb-Marschall-amt von der art und eigenschafft ist, daß krafft desselben ein Erb-Marschall das directorium auf dem land-tage, und sonsten bey solemnelen begehungen des hofes die dazu gehörige ceremonien und verrichtungen in persona führen und versehen muß, und dazu gar keinen anderen substituiren mag, wan er gleich kranck, oder aus anderen ungelenheiten nicht würde præsent seyn können, gestalten solchen falls entweder für dasmalen das officium nicht begangen unverrichtet, oder von dem gesammtem collegio statuum vertretten wird, ohne daß jemahlen ein Substitutus dazu wäre admittiret worden.

Klaren Anzeigens, daß gleichwie ein Erb-Marschall keinen substituiren kan, also niemahlen ein Weibs-Bild darzu gelangen könne, weilen es decori fœmineo zuwider ist, daß eine Dame congregationi virorum sich öffentlich einmischen, und männliche Officia verrichten solte, und sie auch per substitutum selbiges nicht verrichten lassen kan.

Gefolglich kan dieses Erbmarschall-Amt unter der Benennung von Lehn-Gütern und Gerechtigkeiten, welche auch Weiber besitzen, und davon die servitia per substitutos verrichten lassen können, nicht verstanden werden, propter differentiam hanc palpabilem, quæ inter prærogativam & dignitatem hujus officii hæreditarii Marschallatus & cætera bona feudalia intercedit.

Also, daß ob gleich die dignitas & prærogativa dieses Erb-Marschall-Amts durch eine Belehnung oder investituram conferiret wird, darum dasselbe nicht gleich auch für ein Lehn Gut gerechnet werden kan, welches auf den Weibs-Bildern solte vererben und devolviren können; sondern es nur bloß allein eine männliche dignität ist und verbleibet, wozu keine Weibs-Bilder gelangen mögen.

Ebener gestalt wie die Reichs-Marschallath und Vice-Marschallath, ja alle Churfürstl. Aemter durch Belehnung oder investituram conferiret werden, und dahero den Nahmen von Lehen bekommen, darum dieselbe demnach keine Lehn-Güter werden: sondern Lehn-dignitäten verbleiben, welche dahero auch auf dem weiblichen geschlechte nimmermehr devolviren.

Und mag aus diesen allen weiter klärlich ersehen werden, daß ex parte adversa hierwider vergeblich ist vorgeworffen worden, daß inhabilis ad serviendum, eo ipso, quod habilitetur ad succedendum, licentiam obtineat, servitia feudalia præstandi per substitutos.

In Erwegung daß, wie hier oben klärlich ist angewiesen worden, daß die Freyherrl. Erbgenahmen von Weix primo, als extranei, quibus privilegium non competit, und dann secundo wegen dem, daß das Privilegium von den Erb-Aemtern nichts saget, sondern dieselbe der disposition der gemeinen

Rechten heimlässet, weder auch dieselbe niemahlen für Lehn-Güter genommen werden mögen, und dann tertio, extranei pro indigenis in dem Fürstenthum Münster zu keinen politiquen Aemtern und bedienungen admittiret werden mögen;

Also handgreifflich ist, daß dieses Privilegium die Erben von Weix ad succedendum in hoc officio, nicht habilitire, gefolglich die oben gedachte Rechts-Regul ihnen nicht zu statten kommen könne.

Welches dann auch daraus noch klärlicher zu ersehen und abzunehmen ist, daß da neulicher Zeit, vor einigen Jahren ein neues Erb-Amt, vom Erb-Cämmerer im Fürstenthum Münster hat auffgerichtet, und die Herrn von Gallen damit verehret werden wollen, dergestalt, daß es so wol auf den Weibern, als auf den Männern solte devolviren können, wol deut- und ausdrücklich in dem daran gemachten diplomate ist besorget worden, daß die clausula von der Weiber succession specifice darinnen mit ist gesetzet worden;

Klären Anzeigens, daß aus dem obgedachtem Privilegio die Weiber ad succedendum in Erb-Aemter nicht inhabilitiret werden, gestalten sonsten es ja nicht nöthig gewesen wäre, in diesem diplomate die succession der Weiber mit hinein zu setzen, weilen sie doch per privilegium generale dazu schon würden habilitiret gewesen seyn.

Da dann ex parte adversa niemalen der Gebühr rechtens erwiesen worden, daß dieses Erb-Marschal-Amt noch jemahlen per substitutos seye gebedienet gewesen, und da es etwa solte geschehen seyn, daß tempore minorennitatis eines Erb-Marschallen, per tutores das Erb-Marschall-Amt vertretten wäre, so wäre doch dabey dieses wol besonderlich zu notiren, daß ein tutor dieses Amt nicht hat vertretten, oder bedienen mögen vigore mandati alicujus substituentis, sondern ex potestate, quam habet in capite libero sui pupili, ad eum tuendum, qui se ipsum propter ætatem defendere non potest, jure civili data, ac permissa.

Welche potestas tutoria, da dieselbe per auream bullam auf die Vertrettung der Churfürstl. Würden-Aempter extendiret worden, für keine gemeine Substitution, welche ein jedweder solte thun, oder machen können, gehalten werden kan.

Solte aber in dem Stiffte Werden und Essen per speciale privilegium & consuetudinem cameræ feudalis eingeführet seyn, daß dergleichen Erb-Aemter per substitutos bedienet, und sonsten auff den Weibs-Bildern vererbet werden könten, so gienge solches eines theils den Erb-Aemtern in dem Fürstenthum Münster nicht an; andern theils aber wäre dasselbe auch ein klares Anzeichen, daß weilen der Brauch, wodurch Erb-Aemter auf den Weibsbildern devolviren können durch specialia Privilegia & Statuta seu consuetudines in den Stifftern Essen und Werden hat eingeführet werden müssen;

Also in dem Fürstenthum Münster, da über diesen Erb-Aemtern in dem privilegio dergleichen nicht statuiret, weder ex adverso einige consuetudo legitime introducta ad hoc erwiesen werden können, es auch daselbsten nullo privilegio obstante, mit Erb-Aemtern bey der disposition des gemeinen Rechtens, wodurch fœminæ ab officiis virilibus arcentur, belassen worden ist;

Und man also, wann es der Exempel bedurffen solte, eher nach dem benachbartem Hertzogthum Cleve, woselbsten alle die Erb-Aemter bey der Qualität masculinitatis nach den gemeinen rechten belassen seyn, als nach der Stiffter Werden und Essen zu sehen haben würde, allwo man von den gemeinen rechten solte abgegangen, und quasi contra naturam ein feudum dignitatis masculinæ auch den Weibsbilderen solte haben zulegen wollen.

Solte aber dieses Erb-Marschall-Amt einer nunmehro längst ausgestorbener familie von Reckede zur ehre und würde anfangs erigiret, und nach der Zeit, als etwa gedachte familia propter defectum filiorum bey dem letzten Herrn von Reckede auf dem Abgang gestanden, in Anno 1350 cum consensu des damaligen Fürsten auf den Herrn Johann van Morrien zu Nordkirchen gekommen seyn, so wäre solches nicht im Wege, daß die Morriansche familia damit sonderlich wäre verehret, und das einmalen erigirtes Ehren-Amt in der Morrianschen familia mit Fürstl. consensu wäre continuiret worden, und gefolglich bey gedachter familia und nahmen so lange, als descendentes ex masculino sexu vorhanden seyn, nicht viel eher solte verbleiben müssen, als daß ein gantz frembdes ausheimisches geschlecht, als dieses von Weix ist, darzu solte admittiret werden können.

Welchem nechst dann auf den letzten weither zukommen, ist davon hieroben im beginne angezeiget worden, wie dieses Münsterische privilegium aus sonderbarer Gnade für dem Stiffte, und NB. desselben unterthanen ertheilet seyn;

Und mag dawider nichts helffen, man gleich ex adverso einige exempla haben beygebracht werden wollen, da fremde in den Münsterischen Lehen-Güteren solten angeerbet haben, massen es seyn kan, daß solche Lehen-Güter, welche fremde geerbet, und wovon die exempla haben beygebracht werden wollen, entweder feuda per se promiscua gewesen seyn, oder daß die fremden aus dergleichen testamentis oder ehe-pactis, welche cum consensu Principis zu solcher succession von fremden aufgerichtet gewesen, succediret seyn, oder auch kan es wol seyn, daß die interessirte eingesessene ihr Recht nicht vorgestellet, sonderen die fremden darinnen gutwillig haben succediren lassen.

Allenfalls, wan diese ausheimische auch wider das privilegium eingekommen wären, so könten

die

die exempla nicht hinderen, daß die appellanten Herren von Morrien ihr recht nicht solten suchen, und vorstehen mögen, cum non exemplis, sed legibus vivendum, & non inspiciendum, quid Romæ fiat, sed quid fieri debeat.

Alles um so viel mehr, daß wan gleich exempla successionis von ausheimischen fremden in lehen-güter vorhanden wären, dennoch kein eintziges exemplum zu finden ist, das auch solche succession in Lehn-Aemteren geschehen wäre, also daß propter palpabilem differentiam inter bona feudalia & dignitates feudales von solchen Exempeln hiehin nichts würde können inferiret werden.

Wan sonsten die beyden Herren von Morrien zu Falckenhoff sich befahren, daß sie ohne Leibes-Erben solten kommen abzusterben, werden die schon sehen, wie sie mit des Lehn-Herrn consens uber ihre Guter dergestalt testiren mögen, daß bey Succession in denselben nichts wider die privilegia des Landes vorgehen möge.

Schließlich aber kan es wol gar wenig zu bedeuten haben, ob der Herr Dieterich von Morrien sel. in Anno 1514. bey damaliger brüderlicher theilung, auf dem Antheil, welches seinem Bruder dem Erb-Marschall Gerhardt von Morrien zugefallen, und vice versa renunciiret habe, massen solche Renunciation nicht zu verstehen, oder zu extendiren ist, auf Todes-fällen, aus welchem nach den gemeinen und Vaterlands Rechten eine erbschafft anerfallen kan, dann auf dem successions recht, welches Gott und die Kirche deferiren, keine renunciation jemalen geschehen ist, zumalen auch dieselbe, tanquam de hæreditate viventis, als odiosa nicht würde zuläßig gewesen seyn.

Zumalen auch sonsten solche renunciation nur allein in favorem nominis & familiæ deren von Morrien, mit nichten aber zum vortheil einer gantz fremden ausländischer familiæ geschehen zu seyn, erachtet werden kan.

Wobey man dann an seiten der Herren von Morrien zu Horstmar und Falckenhoff sich fast sehr verwunderen muß, wie die Graf- und Freyherrl. erben von Weix mit solcher confidence in ihrem anmaßlich gedruckten facti specie, die descendence à primo acquirente deren von Morrien haben ableugnen dörffen, da doch bereits in prima instantia per genealogiam in quinque originalibus documentis justificatam dargethan und erwiesen worden, daß, als der Erb-Marschall Sander, oder Alexander von Morrien gestorben, derselbe unter anderen zwey Söhne, als Gerhard und Dieterich von Morrien nachgelassen, und die beyde sich dergestalt in Anno 1514. vertheilet haben, daß jener das Erb-Marschall-Amt mit sant dem Hause Nordkirchen ꝛc. dieser aber das Burgmanns-Gut Horstmar bekommen gehabt.

Also daß, wie die Morrianische familia bey dem Herrn Vatter sel. dieser beyden theilenden brüderen annoch in einem stamme bestanden, durch diese theilung, welche gedachter partition sub N. 1. beygelegt worden, dieselbe sich in zweyen branches zertheilet, wovon die eine branche, oder Morriensche Linie von Nordkirchen in dem lezt abgestorbenen Herrn Johann Bernhard von Morrien, Herrn zu Nordkirchen, sich geendiget und extinguiret worden ist.

Da hingegen die andere Morriensche Linie oder branche von Horstmar sich dergestalt continuiret hat, daß der erste auctor davon, Dietrich von Morrien, des alten Alexandri ceu communis parentis & stipitis filius und Herr zu Horstmar, ist geheyrathet gewesen mit Frauen Anna Falcken zu Falckenhoff, wovon die heyraths-verschreibung sub Num. 2. ist beygeleget worden, aus welcher gebohren Dietrich von Morrien zu Horstmar und Ottenstein, der vermählet gewesen, mit Frauen Mechtild von Diepenbrouch zu Boldern, wie ex N. 3. in actis zu ersehen, wovon gezeuget Bernhardt von Morrien zu Horstmar und Ottenstein, der geheyrathet mit Frau Elisabeth von Diepenbrouch zu Impel, laut in actis prioris instantiæ angelegter Ehe verschreibung N. 4. von welchen gebohren Dietrich von Morrien zu Horstmar, der geheyrathet mit Anna Elisabeth von Morrien zu Falckenhoff und Calbeck, vermöge der Ehe-verschreibung sub N. 5. und haben diese gezeuget Dietrich Wilhelm von Morrien zu Horstmar, welcher geheyrathet mit Johanna Sophia, Freyine von Wolich zu Dißforth, von welchen gebohren die jetzige appellirende Herrn Wolter Dietrich Johann, und Ferdinand Bernhardt Dietrich von Morrien:

Daß also an dieser descendence à primo acquirente kein vernünfftiger Mensch das allergeringste zweiffelen mag.

Und man dann aus diesem allen klärlich ersehen werden kan, das die Herren von Morrien zu Horstmar und Falckenhoff mit grössestem fuge rechtens von dem verdachtigem decreto an das höchstpreißliche des Reichs, und Keyserliche Cammer-gericht appelliret, und so wol ihre descendence à primo acquirente, als ihre Jus successionis zu diesem Erb-Marschall-Amt sonnen-klar angezeiget und behauptet haben, solches auch denen rechtschaffenen Ständen und unterthanen des Fürstenthums Münster, so wenig, als dem privilegio patriæ zuwider ist, noch auch seyn kan.

Hingegen aber das bedencken des Fürsten von Münster Räthen damalen bloß in favorem ihres Landes-Herrn, der von den Herrn Appellaten von Weyx ihr angemasses recht an sich gekauffet gehabt ertheilet worden ist, und derhalben darauf keine reflexion zu machen seyn wird.

Als leben die appellirende Hrn. von Morrien zu Horstmar und Falckenhoff der rechtlicher zuversicht, daß ein höchstpreißliches Reichs- und Kayserl. Cammer-Gericht in rechten erkennen werde, daß

sie von dem verdächtigen Decreto wohl appelliret, und nunmehro dahin zu erkennen sey, daß sie appellirende Herrn von Morrien, zu Horstmar und Falckenhoff zu der succession dieses Erb-Marschall-Amts in dem Fürstenthum Münster als proximi agnati des letzt abgestorbenen Erb-Marschallen, Herrn Johann Bernhardten von Morrien zu Nordtkirchen &c. zu admittiren; und hingegen die Gräf- und Freyherl. Erben von Weix, mit samt denjenigen, welche von sie prætensam causam haben, abzuweisen, auch dieselbe zugleich ad refusionem expensarum damni & interesse zu verweisen seyn. &c.

XXXI.

Remarques auf die von seiten der Herrn Gebrüderen von Morrien zu Falckenhoff in puncto successionis des Erbmarschallat-Amts des Hochstiffts Münster/ ohnlängst in Druck heraus gegebene vermeintliche facti speciem und darin weiters recoquirte irrige principia.

Es stehet erstlich zu verwundern, daß der Concipist sich unterstehen möge, das in anno 1570. von damahligem Bischoffen und Fürsten auch einem Hochwürdigen Thum-Capitul zu Münster ertheiltes und bißhero in puncto successionis in feudis Monasteriensibus pro lege pragmatica gehaltenes privilegium patriæ nur nach seinem eigenen Sinn und gantz irriger Meinung zu interpretiren, und dessen genuinum sensum contra consuetudinem & observantiam curiæ feudalis Monasteriensis zu invertiren, da er doch nicht einmahl den Nahmen des letzt verstorbenen Bischoffen und Fursten zu Münster, Herrn Friederichen Christian Hochsel. Andenckens, noch auch dieses gewust, daß das von Weyland Ihrer Hochfl. Gnaden Herrn Christoph Bernardten Hochsel. Andenckes fur dero Freyherrl. Famille von Gahlen fundirtes Erb-Cammer-Amt des Hochstiffts Münster, kein feudum, sondern nur ein merum allodium, und ex speciali dispositione Domini concedentis dergestalt conditionirt sey, daß selbiges Amt bey dem Manns-Stamm des Herrn Concedentis Herrn Brudern so lang derselbe wahren würde, verbleiben, nach dessen völligen Abgang aber auf den Mann-Stamm des Hrn von Gahlen zu Ermelinghoff, und wan auch dieser abgehen würde alsdenn erst auf die Töchter oder collaterales und deren descendentes devolviren solte, woraus dann erscheinet, daß das ex adverso von diesem Erb-Cammer-Amt auf das lehnbahre Erbmarschallat-Amt und dessen Succession ex privilegio patriæ a diverso & separato ad separatum gezogenes argumentum gantz irrig und unbegründet sey. Web. anzumercken, daß bey dem Hochstifft Münster ausser dem Erbmarschallat-Amt keine eigentliche Erb-Lehen-Aemter sich befinden.

Wie es dann auch pro secundo juxta acta gantz irrig, daß vormahls soutenirt werden wölle, ob wäre dieses Amt kein rechtes Lehen, sondern nur ein Amt, zumahlen ein Lehn-Gut wäre, womit einer belehnet, ein Erb-Amt aber eine dignität und würde seye, womit einer honorirt wird, daß nun aber dieses Erbmarschallat-Amt ein rechtes Lehen und zwar dem privilegio patriæ mit includirt und unterworffen seye, solches ist in actis auß den alten Lehn-Brieffen und sonst gnugsam vorgestellet, und daraus notorium.

Und obschon pro 3tio der Gegentheil dessen so wohl daraus als durch solche von so viele Jahren hero denen Herren von Morrien zu Nordtkirchen und deren Descendenten von denen zeitigen Bischoffen und Lands-Fürsten zu Münster continuative ertheilte investituras convincirt worden, so hat dannoch derselbe darauff weiters in seinem Irrthum continuiren und angeben wöllen, daß dieses Erbmarschallat-Amt in favorem nominis & stemmatis deren von Morien creirt wehre, folglich bey denselben, so lang davon einige descendentes masculi übrig wären, verbleiben müste, und auf die Weibs-Bildere gar nicht divolviren, noch dieselbe darzu gelangen könten.

Daß nun aber dieses wiederum irrig, ist durch den ad acta gebrachten und ex adverso agnoscirten verkauff deren Gebrüdern von Rekede, krafft dessen sie dieses Marschallat-Amt Anno 1350. den Johann von Morien zu Nortkirchen cum consensu Domini directi verkauffet haben, gnugsam behauptet worden.

Wie dann auch pro 4to abermahl irrig, daß dieser verkauff cum consensu Domini directi darum geschehen seyn solte, weilen es dero Zeit mit der familie von Rekede auf den Abgang gestanden, da doch dieselbe kentlich noch viele Jahre gedauret, und davon descendentes im Leben gewesen, und wann schon dieses gegenwärtiges irriges allegatum sich in facto wahr befinden thut, so könte doch daraus gar nicht inferirt werden, daß mehrgemeldtes Erbmarschallat-Amt für die familie von Morien creirt, vielmehr das contrarium gar aus diesem ihren eigenen asserto erfolgen müste.

Und ist pro 5to fast nicht zu begreiffen, daß obschon dieses Erbmarschallat-Amt, durch eine Belehnung oder investituram (wie der Antipatronus in sua facti specie sibi contradicendo weiters gestehet) conferirt ware, dannoch für kein solch Münsterisches Lehn gerechnet werden solte, welches auf die Weibs-Bilder devolviren könne, da doch in dem privilegio patriæ (wie ex adverso in dem facti specie ferners selbst allegirt worden) ausdrücklich statuirt ist, daß auf den fall, da der letztere Vasallus keine eheliche Kinder, noch Erben in absteigender Linie nach sich verliesse, alsdann alle groß und kleine Münsterische Lehen absque ulla exceptione auf die collaterales und seine nechste Erben und Bluts-Verwandten fallen und vererben solten, und da dann nun bißhero per tota acta nec primæ, nec appellationis instantiæ erwiesen, noch in Ewigkeit mit Bestand erwiesen werden kan; daß ab hac regula seu constitutione generali das lehnbahre Erbmarschallat-Amt excipiirt, sondern gleich andere lehnbahre

jura

jura und Güter sub generali regula privilegii patriæ & consuetudinis cameræ feudalis mit begriffen, so muß ja auch folgen, und es nach wie vor dabey bleiben, daß juxta hanc regulam in diesem casu, da der letztere Vasallus keine descendentes in absteigender Linie nach sich verlassen, dieses Münstersches Lehen gleich wie alle andere in dieser investitur mit benädigte und zwar theils nachgehends erst acquirirte Lehne auf des ultimi Vasalli Schwester Kindere die Gräf- und Freyherrliche Erbgenahmen von Weichs als seine nechste Erben und Bluts-Verwandten nach aller gesunden Vernunfft rechmäßig devolvirt und gefallen seye, und diese die Herrn von Morien zu Fackenhoff, als angebliche agnatos remotiores, wann sie schon ihre descendenz à primo acquirente, wie nicht, erwiesen hätten, davon vigore privilegii patriæ & pragmaticæ ejusdem sanctionis jure excludirt, sonderlich da sie in actis selbst tacite gestanden und gestehen müssen, daß sie dem letzt abgelebten Herrn Johann Bernhardten von Morian nicht näher als etwa im 10ten gradu verwandt. Und da der Dieterich von Morien, von welchem die Appellantes angeblich posteriren wöllen, gestandener maßen anno 1514. durch die brüderliche Erbtheilung auf alle Erb und Lehen, so dem ältesten Brudern und Erbmarschallen Gerhard von Morian zu seinem Theil angefallen, (worunter ja das Erbmarschallat-Amt mit begriffen, und mit andern in selbigem Lehn-Brieff benenendten Lehn ejusdem qualitatis ist und seyn muß) für sich und seine descendentes erb-ewig und unwiederrufflich ohne einzige reservation vor sich, seine Erben und An-Erben renunciirt, cum hoc expresso pacto, daß diese renunciatio, so viel die Lehne angehet, eben den effect haben / und so viel seyn solte / als wären sie hinc & inde für den Lehen-Herrn davon mit Hand und Mund für sich und ihre Erben in perpetuum ausgangen / und daß jeder Lehn-Herr / deme die Lehne angehörig / auf blosen Angeben und production solcher Erbtheilung Macht und Gewalt haben solte / consens und andere wille-Brieffe [id est so gar ad effectum alienandi] zu ertheilen / gleich es dann auch die Lehen-Herrn nicht anders, als pro reciproca reali & perpetua refutatione gehalten und angenommen, indeme von selbigen die renunciantes und refutantes zu beyden theilen mit denen jedem angefallenen Lehen privative belehnet worden, und einer von des anderen investitura samt ihren descendenten jam à pluribus seculis ausgeschlossen gewesen und geblieben; bey welcher klaren und wahrhafften Bewandnüß ja nimmermehr zu vermuthen stehet, daß, wofern die ex parte des mehrgedachten Dieterichen von Morrien also nicht allein dicto anno 1514. bey der Erbtheilung, sondern noch weiters sechs Jahr hernacher iterato & geminatim perpetua generalis etiam quoad feuda geschene specifica renunciatio nur allein in favorem nominis & familiæ deren von Morien [wie der Antipatronus durch seine speculationes weiters irrig vorbilden will] geschehen, und derselbe noch wegen einiger Succession quovis futuro casu aut tempore einiges Absehen gehabt hätte, das deswegen nicht einige reservatio geschehen seyn solte, da sich aber dessen nicht das geringste Wort darein befindet, sondern die renunciatio also absolute, geminatim & in perpetuum ohne einzige reservation so bündig geschehen, die Herrn Appellantes auch dieses renunciantes hæredes seyen wollen, so bleiben dieselbe ja auch allen Rechten nach an dessen factum perpetuæ renunciationis & refutationis in perpetuum verbunden, und können dahero so wenig zu diesem lehnbaren Erb-Marschallat-Amt, als andern von dem ultimo Vasallo hinterlassenen und in eadem investitura mitbenenneten Lehnen, wann sie schon ihre descendenz à primo acquirente, wie nicht, erweisen könten, einigen regress oder zutritt mehr haben, sonderlich da das privilegium patriæ und darin von dem Lands-Fürsten und einem Hochwürdigen Thum-Capitel auf inständiges Begehren der löblichen Ritterschafft in vim legis publicæ pragmaticæ & perpetuæ ertheilte und bißhero also unverbrüchlich observirte constitutio seu regula generalis; wie es mit der Succession in die Münstersche Lehen gehalten werden solle, in medio ist und ihnen in perpetuum im Wege stehet; und das zwar um so viel desto mehr, da solches privilegium patriæ erst anno 1570 und also 56. Jahr nach der brüderlichen Erbtheilung und darin gethaner renuntiation gegeben und nachgefolget, dagegen aber von des renunciantis Dieterichen von Morien nechsten Successoren noch nach so vielen Jahren nichts jemahlen excipiirt, noch reservirt, vielmehr von denselben solches privilegium und was darin in puncto successionis statuirt, mit andern von der Ritterschafft verlanget, und approbirt und begnehmet, wie dann nicht weniger auch Gerhard von Morien, dasselbige als zeitiger Erb-Marschall für sich und nomine der Ritterschafft ohne einige exception oder reservation mit versiegelt. Als daß noch der Lehn-Herr, noch das Thum-Capitul noch der Vasallus Erb-Marschall, noch des gedachten Diederichen Sohn darbey wegen des Erbmarschallat-Amt ichtwas reserviret excipiret haben, wie doch sonst hätte geschehen müssen. Wir wollen dann jetzo des letzten angeblichen Erben das Marschallat à privilegio patriæ & consuetudine cameræ feudalis examiren.

Sonst bleibet auch im übrigen nach wie vor wahr und notorium, daß zu Essen und Wehrden, auch auch in andern Ertz-und Stiffteren, wo feuda promiscua seyn, hæredibus masculis in linea descendente deficientibus die töchtere oder nechste Collaterales und deren Erben nicht zwar vigore alicujus privilegii specialis sondern generalis istarum curiarum feudalium so wohl in Erb-Lehn-Ämpter, als andere Lehn-Güter succediren und davon die remotiores agnatos excludiren.

Und so wenig dann auch pro eo in dicto privilegio patriæ Monasteriensis das Lehn-Amt des Marschallats oder einges anderes einländisches Münstersches lehen N. B. groß oder klein excipiirt, also wenig ist auch zu finden, daß darin und zwarn in die lehnbahre Erb-Aemter, nur die einheimische

 und

und eingebohrne Münstersche succediren, die extranei & forenses agnati aut cognati aber davon gänzlich excludirt seyn sollen; dann ob zwar darin so gleich anfangs in proœmio enthalten, daß dieses privilegium dem Stiffte und dessen unterthanen zu sonderbahrer gnade vorgenommen, und das von dem Bischoffen Conrad anno 1409. ertheiltes, erleutert und erkläret worden, so folget doch hieraus gar nicht, daß diejenige, welche dieses privilegii und der succession in die Münstersche lehn, und sonderlich in das Erbmarschallat-Amt fähig seyen sollen und wollen, eben vorhin eingebohrne Münstersche Lands-unterthanen und die ausländische darum von solcher succession gänzlich ausgeschlossen seyn sollen; sonderen es bleibt auch in dem fall, da ein oder ander ausländischer in solche lehn succedirt wahr, daß das privilegium dem Stifft und dessen unterthanen zur sonderbaren gnade gegeben, und deme vigore dessen auf dem fall, da ein oder ander Vasallus künfftig an männlichen erben gänzlich deficiiren solte, alsdann nach einem solchen zu trost, in die nach sich verlassende einländische Münstersche lehn, seine Collaterales und nechste Erben oder Bluts-verwanten in oder außerhalb Stiffts succediren und solche Lehn-Güter nicht so gleich agnatis remotioribus angeerbet, und die nechste, als Schwester und Schwesterkinder davon excludirt oder auch gar dieselbe Domino directo anheim fallen, und von demselben eingezogen und seiner Cammer incorporirt werden könten; worüber sich eben zu den zeiten da das privilegium patriæ erfolget, die Vasalli, welche in denen alten teutschen kriegen zu der Lands-defension aufsitzen, sich rüsten, und Leib und Leben wagen müssen, beschwehrt befunden, und hat dieses darzu guten theils den anlaß und erste ursache gegeben, daß es also dem Stifft und unterthanen zum trost und sonderbarer gnade ertheilt worden, und wird demnach vilißime acceptirt, daß der gegenseitiger concipist annoch in seiner vermeintlichen facti specie auch in actis hinc hac parte angeführte so viel casus successionum ausdrücklich gestanden und gestehen müssen, daß in solchen fällen (deren noch viel mehr beygebracht werden könten) allemahls nicht im Stifft Münster allein, sonderen auch in anderen ländern eingebohrne und eingesessne, nechste Erben und Bluts-verwanten weiblichen geschlechts oder wegen derselben in die Münstersche Lehn als Adeliche sitze, deren angehörige Güter, Gehöltz, Zehndten, Renthen und Gerechtigkeiten, auch anderen juribus vigore des privilegii patriæ und dessen wol hergebrachter observanz würcklich succedirt, und die remotiores agnatos davon excludirt haben, wogegen gewißlich die von dem concipisten fingirte prætextus nichts inferiren, noch releviren können, sonderlich daß in solchen successions-fällen die interessirte eingesessene ihr recht nicht vorgestellet, sondern die fremde also gutwillig etwas succediren lassen, welches ja in keinem fall zu præsumiren stehet, daß jemand der seine sinne und vernunfft hat, sich und sein interesse negligirt und vergessen haben solte, und einem fremden, vor denen er ein besseres und näheres recht, in solche ansehnliche Herrschafft, Adeliche sitze und Ländere Lehne gutwillig succediren, und sich mit gröster desavantage seiner familie und posterität vor allezeit excludiren lassen, und desfals für sich und die seinige eine ewige blasme und verfluchung auf sich laden solte, N.B. welches in der that bey so vielen exemplis nicht einst glaublich vorkommet.

Den ungestandenen fall auch pro septimo gesetzet, daß aus dem privilegio patriæ behaubtet werden könte, das der succession in die Münstersche lehne und sonderlich in das Erb-Marschallat-Amt keine andere als eingesessene Münstersche subditi fähig seyn solten und müssen, so wäre ja ad hunc effectum successionis genug, wan die extranei oder forenses durch anerb- oder ankauffung einiger im Stifft Münster belegener Erb oder Lehne, so gleich ipso facto dessen subditi und wie aus der quotidiana praxi & observantia zu ersehen, aller Aemter und Bedienungen capaces werden; folglich seynd auch die Gräf- und Freyherrlichen Erbgenahmen von Weiz durch die succession und anerbung deren so ansehentlicher Nordkirchscher Erb- und Lehn-Güter so gleich Münstersche unterthanen worden.

So irret und hindert auch 8vo. der einwurff nichts, daß die Weibsbilder des Erbmarschallat-Amts darum unfähig seyn solten, weilen sie selbst solches nicht bedienen könten, gestalt in actis aus den rechten gnugsam behaubtet, quod inhabiles ad serviendum eo ipso quod habilitentur ad succedendum, licentiam quoque obtineant servitia feudalia præstandi per substitutum, quod feminæ vel consuetudine vel privilegio ad feuda habilitatæ, etiam succedant in officiis concessis in feudum, siquidem valent servire per substitutum, folglich da ex actis & prædeductis eine klare ausgemachte sach ist, und von dem Antipatrono in facti specie selbst allegirt und gestanden wird, daß die Weibs-Bilder ex privilegio patriæ allen Münsterschen Lehn groß und klein fähig und zu deren succession habilitirt seyn, wie dann auch die Herrn von Morrien zu Falckenhoff denen Erbgenahmen von Weiz die übrige Münstersche Lehn, wovon das Erbmarschallat-Amt in privilegio nicht excipirt, niemalen disputirt, noch mit fug disputiren und prætendiren können: so müssen sie auch solchen rechten nachgeben und gestehen, daß sie das Erbmarschallat-Amt per substitutum bedienen und vertretten lassen können, gleich dann obangeführter massen bey denen benachbarten Stiffteren Essen, Werden und anderen in observantia, auch im Stifft Münster, bey einem Hochwürdigen Thum-Capitul und der Ritterschafft notorium und fast landkündig ist, daß das Erbmarschallat-Amt tempore minorennitatis oder in absentia deren von Morrien zu Nordkirchen per substitutos mehrmahl bedienet und vertretten worden, auch nichts obstiret, warum dasselbe nicht geschehen könne, wan des letzteren vasalli Schwester Söhne oder dero Kinder darin vigore privilegii succedirt, wie in casu præsenti geschehen.

Sonst

Sonst ist pro nono nicht ohne, sondern man gestehet gantz gerne, daß in facti specie allegirter massen seine Hochfürstlichen Gnaden hochseligen andenckens auff tödtlichen abgang des letztern Vasalli Johann Bernhardten, Freyherrn von Morrien zu Nordtkirchen bey der concurrenz so vieler Gräf- und Freyherrlicher Westphälischer Erben und Prætendenten dieses Erb-Marschallat-Amt in usum potius jus habentis in verwahrliche possession nehmen lassen, wie dann auch nicht ohne, daß der Herr von Wylich zu Dißfort nunmehr seliger als Oheimb und Vormund derò Gebrüdern von Morien zu Falckenhoff sich damahls wegen der succession in dieses Lehen, so wohl für sich als durch ihren advocatum und Fürstlichen Cammer-Rath Lucam Hosium, höchstgedachter ihrer Hochfürstlichen Gnaden angelegen, und dieselbe instândig ersuchet gehabt, dieses Lehn des Erb-Marschallat-Amts pro feudo masculino zu declariren, mit der erbieth- und versicherung, daß sie selbiges gegen eine gewisse erkäntniß zu ihrer Hochfürstlichen gnaden freyer disposition abtretten und refutiren wolten, welches aber dieselbe als ein justiz liebender Herr abgeschlagen, unterdessen doch bey so vielen sich zu dieser succession angegebenen prætendenten, und damit niemand gegen das privilegium patriæ und die justiz beschwäret, oder zurücke gesetzt werden möchte, so haben ihro Hochfürstliche Gnaden mit sonderbarer vorsichtigkeit von dero Hochwürdigen Thum-Capittul, als welches vormahls nebst dem Landes-Herrn solches privilegium mit ertheilet, und folglich von dessen genuino sensu am besten würde mit informiret seyn (wie auch von dero Regierungs-Räthen,) auch Geist- und weltlichen Hof-Richtern dero unpartheiliches rechtliches gutachten dahin verlanget, ob dieses lehnbares Marschallat-Amt pro feudo masculino zu halten, und von dessen Succession die Gräf- und Freyherrliche descendentes ex sorore ultimi vasalli excludirt und zurück gesetzet worden könten, worüber dann derenselben unpartheylich gutachten dahin einhelliglich gangen und ausgefallen, daß seine Hochfürstliche Gnaden absque læsione des privilegii patriæ & consuetudinis cameræ feudalis nec non justitiæ das Marschallat-Amt pro feudo masculino nicht halten, und die mehrgedachte von Weix, als des letzt-verstorbenen Vasalli Schwester Kinder bey dieser succession des lehnbaren Erb-Marschallat-amts nicht zurück setzen noch excludiren können; Worauff dann auch gedachter Herr von Dißfort auff eine der justiz zuwider lauffende Declaration bey damahligem Landes-Herrn weiters nicht gedrungen, sondern die sache als Vormund nur anhängig gemacht, und theils durch gantz irrige, theils durch nicht bewiesene allegata dubium zu machen gesuchet, in der ubel gefaster Meinung um etwa durch einen vergleich für seine Pupillen noch etwas zu erhalten, wie er dann auch, da ihme als actori & proximius jus alleganti probiren, ... locutum in prima instantia aufferlegt, darvon gantz frivole appelliret.

Und da nun schließlich dieses alles dem ältesten Herrn von Morien überflüssig bekant, und solche gantz ohnpartheyische gutachten eines Hochwürdigen Thum-Capituls und Hochfürstlichen Regierungs-Räthen, auch beyder so geist- als weltlicher Hof-Gerichter gewißlich mehr zu attendiren, als was bißhero ex adverso ohne fundament und gnugsamen beweiß ja gantz ohnwahr und irrig successive allegiret und eingestreuet, und nun ferners in der vermeintlichen facti specie von dessen concipisten ex privilegio patriæ contra expressum ... tenorem & genuinum sensum nec non ... observantiam & consuetudinem curiæ feudalis Monasteriensis auch gegen die gedachte Rechte ohnpartheyische einhällige gutachten durch seine irrige speculationes eruiren, auch erzwingen, und dem Hoch-Stifft Münster obtrudiren will, also thut man sich ex parte der Gräf- und Freyherrlichen Erben von Wex auf solche rechtliche gutachten und alle ... in passibus utilibus sonderlich auch dißeitige schon vormahls auch im druck herausgegebene, in facto & jure weit besser gegründete facti speciem beziehen, und sich von dem hochpreißlichen Kayserlichen und Reichs-Cammer-Gericht eines baldigen dem privilegio patriæ und dessen observanz conformen obsieglichen End-Urtheil cum refusione expensarum getrösten.

XXXII.

Registratura über die Belehnung bey dem Lehn-Hof des Stiffts Paderborn.

Heinrich Klingensingck übergab vollmacht nomine Philipp Ernst von Overnheim ad recipiendam investituram über die Häuser ober- und nieder-Behmen, erleget auch 6. Reichsthaler vor Sattel und Zeug, ingleichen 2. und einen halben Reichsthaler Cantzley-Gebühr, und 5. Reichsthaler 14. Groschen Hof-gebühren, erbietet sich copias der Lehn-Brieffe, wie auch specification der Lehnpertinenzen einzubringen, ist darauf in præsentia Herrn D. Cramern und Herrn Gr. Secret. Hahns solennister belehnet worden. Actum ut supra.

Cantzley daselbst.
pro copia
Chr. Hahn.

SEDES

SEDES & DOMUS NOBILIUM EXEMPTÆ

SIVE

EARUM UNA CUM ANTIQUORUM POSSESSORUM & SATRAPIARUM, in quibus quælibet repetitur, designatio

Unà cum

Serie Feudorum Promiscuorum & Masculinorum Archi-Diœcesis Coloniensis.

AUTHORE

MARTINO HENRIQUEZ

à

STREVESDORFF.

Com. Palat. Cæs. Q. Capitaneo. At nunc p. t. ejusdem Archi-Diœcesis Receptore Generali.

Per Satrapiam Andernacensem.

Possessores, *Sedes.*
Walpot de Bassenheim. *in Olbruggen.*
Von der Leyen. *Saffigh.*
Holdinghausen & Loen. *Schweppenburg.*
Husman. *Namedy.*
DOMUS IL. RESERVATÆ ANDERNACI.

PER.

NURBURGUM. *(barn.)*

Bourscheidt de Burgbroch. *Wensburg & Kalden-*
Doctor Fabri. *Hohenrath.*
Bevver. *Zur Muhlen.*
Beissel de Gymnich. *per Burglehn Nurburgi.*

Per Alten-Ahram.

Puzfeldt. *Puzfelds & Calmuth.*
Quadt. *Creuzberg.*
Gruithausen. *Pruck.*
Steincalefelz. *Staffel.*
Blanckart de Ahrvveiler. *Sahr & Burglehn ibid.*

Per Ahrweileram.

Blanckart & Weiss. *in Ahrvveiler.*
Steincalefeltz. *per Turim ibidem.*

Per Vettelhovium.

Harff de Drimborn: Enschringen, | *Vettelhoven.*
Et Sintzig de Sommeraberg.

Per Lynzium.

Frens de Gustorf, & Matth. Metternich. *Dadenberg.*
Selbach. *Lubsterff.*
Gerolt. *zur Leyen.*

Per Alten-wiedam.

Nesselrath zum Stein. *Ehrenstein.*
Nesselrath de Ehreshoven. *Stockhausen.*
Hartzfeldt. *Schonenstein.*

Per Unckelium.

Breidtbach. *Breidtbach.*

Per Godesbergam & Drachenfelzam.

Princeps de Croy, & Burggr. de Godenaw. *Drachenfelz.*

Possessores, *Sedes*
Walpot, de gudenau. *Odenhausen.*
Randerath. *Nesselburg.*
Stein cond. Tricht. *Muffendorff.*
Hillesheimb. *Berckum.*
Fabritius Canonicus. *Godesberg.*
Hillesberg, & Stams. *Blisterstorff.*

Per Satrapiam Hardensem.

Puztfeldt. *Arlouff.*
Gymnich. *Vischel & Calmuth.*
Walpot de Godenaw, & Rolst. *Cochenheim.*
Weix uterque. *Weyer.*
Weil. *Kirspenich.*
PP. Soc. Monsterli Eiffliæ. *Breich.*
Von der Vorst. *Ringsheim.*
Ahr, & Eynatten. *Antvveiler.*
Spies. *Satzvey.*

Per Satrapiam Bonnensem.

Walpot de Bassenheim. *in Bornheim.*
Von der Vorst de Lombeck. *Lussitberg.*
Scall de Bell. *Flerzheim & Mertenhoven.*
Metternich de Mullenarck. *Ramelshoven.*
Weix *Roesberg. & Endenich.*
Sceiffart de Alner. *Denstorff.*
Crummel. *Dersenavorff.*
Wachtendonck: & Hochkirchen. *Friesdorff.*
Frens de Mattefelt, & Boninghausen. *Meulinghoven.*
Geberzhaen. *Hemmerich.*
Horst. *Heymerzheim.*
Buchman. *Kriegshoven & Bach.*
Lyskirchen. *Transdorff.*
Heufft. *Sternenberg.*
Hultman. *Buschdorff.*
Wolff. *Rosstorff.*
Imstenraedt. *Derstorff.*
Eynatten. *Geissendorff.*
Blanckart de Gœhoven. *Vylich.*
Gymnich. *Schovvaz Rheindorff.*

Per

Per Satrapiam Tolbiacensem.

Possessores.	Sedes.
Cnoeth.	Dehmershoff.
Braffart.	VVeiler uff der Ebne.

Per Freishemium.

Frens de Stolberg, Judde, & Weinmar.	Freisheim.

Per Erpenam.

Abb. Sygburgensis, & Frens de Kentenich.	Erpp.
Belven.	Reifboltz.

Per Meyll.

Quadt de Wickrath, Emboven, Et Moniales zum Essigh.	Meyll.
Schellart.	Muggenhausen.
Hanxler.	Mudderssheim.

Per Satrapiam Brulensem.

Princeps & Episc. Argentinensis.	in Kistlburg.
Frens, & Orsbeck.	Kendenich.
Gymnich, & Rollingen.	Cleburgh.
Schall de Bell.	Schwadorff.
Belven.	VVeis.
Quade.	Rheindorff.
Ordo Melitensis.	VVeilerswist.
Zwreiffell.	Palmerstorff.
Hersell, & Hertmanni.	Vochum.
Siegen, & Meyerhoven.	Sechten.
Bolandt.	Kuilseggeh.
Metternich, & Velbrug.	Metternich.
Gayll.	Rondorff.
Anstell de Holtorff.	Keldenich.

Per Satrapiam Lechenicensem.

Metternich d. Wolff.	Graebe.
Gymnich.	Gymnich.
Quade.	Buschfeldt.
Lohe de Wissen.	Conradsheim.
Hall ab Efferen.	Busch.
Gymnich de Vlatten.	Dirmertzheim.
Frens de Stolberg.	Frens.
Boegart.	Bergerhausendusp.
Scheiffart de Merode.	Abdem.
Commendator in Altenbiesen.	Blatzheim.
Bourscheidt de Burgbroell.	Ober Bullesheim.
Burscheidt in Hoengen.	Klein Bullesheim.
Schall de Bell, & Boulich.	Mulheim.
Mulstrohe.	Boulich.
Zweiffell.	Bruggen.
Capit. ad Gradus Coloniæ.	Metternheim.

Per Bravveileram.

Ordo Teutonicus.	in Her - Mulheim.
Braffart.	VVeidesdorff.

Per Glevvelium.

Von Collen.	Glevvel.
Hoensbroch.	Altenrath.
Pfeill de Scharpffenstein.	Bell & Hornbell.

Per Bedburgum.

Ketzgyn.	Gerardtbroell.
Ittersheim, & Lunick.	Flisteten.

Possessores.	Sedes.

Per Satrapiam Hulchradiensem.

Frens de Kendenich.	Neuerburg.
Harff de Landscron.	Velbrug.
Bourscheydt de Klein-Bullesheim.	Hoengen.
Reuschenberg.	Selikum.
Kessel de Hackhausen.	Muchhausen.
Kessel de Geyen & Hœvelich.	Molsdorff.
Laudolff.	Lausen.
Anstell.	Anstell.
Streuesdorff Receptor.	Dielrath.
Prosh.	Hæsten.

Per Hulchradiensem Comitivam.

Roiff.	Glehn.
Steprath.	Butgen.
Brackell.	Elvikum.
Abb. S. Corn. ad Indam.	Gilvrath.
Abbatissa Noyesiensis.	Holtbutgen.
Locquengien.	Lasch.
Hundt.	Zum Busch.

Per Zontinam, & Woringam.

Reuschenberg de Setterich.	Heckhoff.
Blitterstorff.	Arffe.

Per Satrapiam Lydtbergensem.

Hœvelich.	Lavuenburg.
Lohausen.	Lovenburg.
Frens de Schlenderhaen, & Steprath.	Kleinenbroich.
Deutz, & Bock.	zur Koehlen.
Metternich de Gracht	Rade.
Hochkirchen.	Furde.
Schlickum.	Schlickum.
Heister.	Steinhausen.
Dort.	zur Horst.
Quadt de Wickrath.	Zoppenbroch.
Frens, Lustorff; & Mirbach.	Gastorff.
Reven.	Ingenfeldt.
Holtz.	Brakell.
Virmundt.	Nersen.

Per Odenkircham.

Frens de Schlenderhaen.	Odenkirchen.
Altenbruck.	Mulforde.
Enerdt.	Sahr.
Herrestorff.	Guderath.

Per Satrapiam Kempensem.

Roist.	Gastendonck & Masthoff.
Efferen cond. Hall.	Morshoven.
Nivenheim.	Rade.
Beverforde.	Broichhausen.
Von der Pfortzen.	Niersdonck.
Hochsteden.	Felde.
Broichhausen.	Zum Kollwerck.
Weyenhorst.	zur Donck.
Spee.	Zum Forst.
Hemmerich.	Rontenburg.
Morian.	Besterfeldt.
Harff, Lünd, Wylich.	Huls.

Per Oedam.

Duicker	Zum Altenhoff.

 Brienen

Possessores.	Sedes.
Brlenten.	Cloerath.
Morian.	Duickershoff.

Per Satrapiam Lydensem.

Norprath.	Dickhoff.
Lynzenich.	Schakum.
Backum.	Hamme.
Golstein.	Gripswalt.
Bavvr.	Latrum.
Vorde.	per Issummersturn.
Hell, & Clauth.	Solbruggen.
Reck.	zum Neyenhoff.
Merode.	zum Pesch.
Wachtendonck.	Hulsdonck.
Quadt.	Gros Kolenburg.
Holthausen.	Klein Kolenburg.
Hell.	Vortwinckel.

Per Satrapiam Urdingensem.

Preuth.	Caldenhausen.
Bernsavr.	Drevven.
Loen.	Raede.
Winckelhausen.	Brembthoff.
Schrip.	Ter. Arhoff.

Per Satrapiam Rhenoberkensem.

Pallandt.	Eyll.
Dort.	Issum.
Raesfldt.	Heydeck.
Wachtendonck.	Langendonck.
Ter Rhede.	Langenhorst.
Nevvhoff.	Gelinde.
Drost.	Zur Steege.
Bockhorst.	Diepram.
Afferde.	in Wagenburg.
Weverde.	Offenberg.

Per Niederboedtbergam.

Lavvyck.	Wolffskuhl.
Ingenhoff.	Castell.

Per Vestam Recklinghausanam.

Nesselrath zum Stein.	Herten.
Brembt.	Fonderen.
Westerholt.	Westerholt.
Reck.	zur Horst.
Geisenberg.	Henrichsburg und Keyenhorst.
Dobbe.	Vogelsangh.
Bœnen.	Berg & Balcken.
Westrem	Guetacker.
Drost.	Beck.
Groll.	Closteren.
Quadt.	Loringhoven.
Freytag.	Scherlingen.
Brabeck.	Brabeck & Hackfurt.
Ascheburg.	Maleburg.
Raesfeldt.	Hamme.
Hamm.	Hamm.
Lohe.	Lohe & Knippenburg.
Graff.	Hassell.
Verschbe.	Oberveldung.
Dael.	Daell.

Possessores.	Sedes.
Overlacker.	Zur Leye.
Com. de Vehlen.	Steckenburg.
Dorll.	Rheyde.
Edelkirch.	Dringenberg.
Spitall.	Nyrink.
Westerholt.	Wilpurg.
Arnheim.	Wessens Buchholz.

Archid. Feuda Promiscua.

Possessores.	Feuda.
Comes de Bentheim.	in Alpen.
Blanckart de Arvveiler.	per Ahr & Altenahr.
Blitterstorff.	in Arff.
Gymnich & Wenz.	in Altenahr.
Boulich.	in Adenaw.
Hausman.	per Andernacum.
Eynatten.	in Antvveiler.
Lymbach.	in Altenvvede.
Hagens	per S. Ant Capellam.
Preuth.	in Augenhorst.
Bongart.	Bergerhausen.
Quadt.	Buschfeldt.
Walpot.	Bornheim.
Heiden.	Bolheim.
Hundt.	Basth.
Holz.	Bratkell.
Mirbach.	Bacholtzhoff.
Ladolff.	Belmering.
Clauth.	Brücken.
Breitbach.	Breitbach.
Morian.	Bastesfeldt.
Monast. zur Weiden.	Bischerhoff.
Hausten.	Breitscheidt.
Item Brochscheidt, Binsheim, Barstmanshoff,	zur Blomen.
Walpot de Godenau.	Cochenheim.
Quadt.	Creuzberg.
Lohe.	Contradtsheim.
Ketzgyn, & Carthus.	Cardorff.
Ketzgyn.	Dirmetzheim.
Weyenhorst.	Deick.
Beensau.	Dreten.
Frens.	Daddenburg.
Norprath.	Dickhoff.
Nesselrath.	Ehrenstein.
Damevitz.	Ergenhoff.
Goldschmidt.	Eckenhoff.
Brembt.	Engersberg.
Blanckart.	Effenberg.
	Eyckhoff.
Hœvelich.	Flachshoff.
Metternich.	Forst.
Blittersdorff & Rotkirchen.	Freimersdorff.
Hochsteden.	Felde.
Pforzen.	Gennaperhoff.
Frens & Mirbach.	Gusdorff.
Beissel.	Gilgenbach.
Gymnich.	Gymnich.
Schick.	Graffschaffthoff.
Clauth.	Grathenhoff.

Gold-

Feuda promiscua.

Possessores.	Feuda.
Goldstein.	*Gribsvvalde.*
Norpraht.	*Hahnerhoff.*
Dorr.	*zur Horst.*
Wachtendonck.	*Hulsdonck.*
Offenberg.	*Hungerpesch.*
Hanxler.	*Horsterhoff.*
Ducker.	*Hoverhoff.*
Horst.	*Heimtrzheim.*
Westrem.	*Harbuschoff.*
Rasfeld.	*Heydeck.*
	Hanshoff.
Preuth.	*Issumersthurn.*
Deuz.	*zur Koublen.*
Buschman.	*Kriegshoven.*
Quadt.	*Kolenburg.*
Bourscheidt.	*Kaldenborn.*
Wenz.	*Krumbach.*
30. jugera.	*in Kendonck.*
Quadt.	*Kamperdonck.*

Item Kellenheim, Kusterhoff, Korne.

Vondor Vorst.	*Luffelberg.*
Hœvelich.	*Lavvenburg.*
Lohausen.	*Lovenburg.*
Laudolff.	*Leusch.*
Baur.	*Lathum.*
Munch.	*Lovenheim.*
Gymnich:	*Leuchtenberg.*
Quadr.	*Meyll.*
Schall.	*Morenhoven.*
Hanzler.	*Moddersheim.*
Hall.	*Mershofen.*
Ley.	*Munchhausen.*
Reuschenberg.	*Mehrhoff.*
Decima.	*in Metternich & Meyrath.*
Bevver.	*zur Muhlen.*
Wenz.	*per Mockenheimer hoff.*
Virmundt.	*zur Nerssen.*
Frenz.	*Nevverburg*
Pforz.	*Niersdonck.*
Hæred. Goldschmidts.	*per domum Novesii auff'm Friedthoff.*
Brevver.	*Ripgenshoff prope Nurberg.*
Metternich.	*Rœde prope Lydtberg.*
Nivenheim.	*Raeth prope Kempen.*

Feuda promiscua.

Possessores.	Feuda.
Loen.	*Raede, prope Vrdingen.*
Schlickum.	*in Schlickum.*
Blittersdorff.	*Sulzhoff.*
Anstell,	*Synsteden.*
Hundt.	*zur Steffen.*
Hell.	*Solbruggen.*
D. Goldtschmidt,	*Vogelsang.*
Harff, *Synzig.* Weiss.	*Vetteihoven;*
Bruggen.	*Wachenbroch.*
Belven.	*Weiff.*
Huisken.	*Weyerbach.*

ARCHID COLON.

Feuda Masculina:

Alcken.
Bedtbur: dominatus.
Birgell
Backenhof in Lyn:
Bergerhausen.
Cochenheim.
Crudeners Lehn *in zeltangen.*
Drachenfels.
Dorsfeldt.
Erpp.
Erb Vogtey Collen.
ErbKammerey
Fahrambt zu Collen.
Garsdorff *der Hoff.*
Hœniger Haus.
Hackenbroch.
Hamm. *bey Inchen.*
Helterberg.
Helpenstein.
Hundten Lehen halb.
Kentzg.
Krey *bey Andernach.*
Kell *der zehende:*
Knaden Lehn *zu Godesberg.*
Lybler.
Lovenheim *bey Lidberg.*
Ley *bey* Linz.
Langendonck *bey Rhein berg.*
Luttiger hoff.
Lœsenich *auff der Mossel.*
Morcken der Hoff.
Misenheim *advocatia.*
Mittelvverth?
Neuhoff *bey Lin.*
Niersdom *und Windhagen.*
Odenkirchen *dominatus.*
Orsbeckerhoff.
Pruck *bey Altenahr.*
Ringsheim.
Rœsberg.
Quadrath.
Steinhausen *bey Lidberg.*
Satzfey.
Schonestein.
Sickenbeck.
Salzmunder Ambt zu Collen.
Tomberg *dominatus.*
Trebelsdorff.
Thurn in Ahrvveiler.
Wedigen Aldendorff.
Wevelinghofen
Wolfskehls Lehn bey Althenahr.
Weyer 2. Theil.
Wein Lehn zu Zeltangē.
Zoppenbroich.

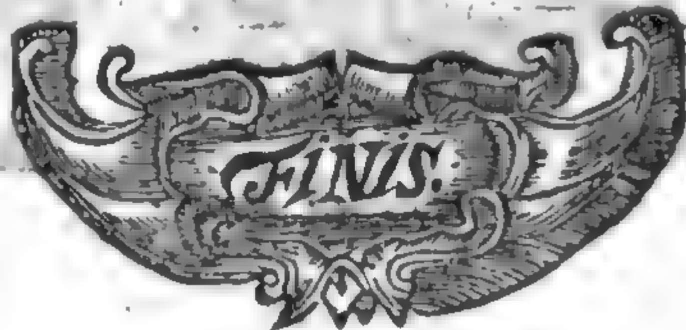

PRÆJUDICIUM
IN CAUSA PIGNORATITII CREDITI

Ihrer Churfürstl. Durchl. zu Cölln Hertzog Maximilian Henrich in Ober und Nieder Bayeren unsern Gnädigsten Herrn / ꝛc. Ist unterthänigst referirt worden / was gestalt der von Golstein mit mit seiner Churfürstl. Durchl. als des Lehn-Herrn Bewilligung von dem von Weiss, auff daß Lehn-Vettelhoven von diesem auffgenohmene Schuldforderung ad 2000. Rhlr. an den jetzigen einhaber sothanen Lehns dem von Crummel gesonnen / dieser aber umb des Willen daß er dessen von Weiss Erb nicht; sondern bloser Lehn-Folger seye / sich solcher Schuld entschlagen wolle. Wie nun aber seine Churfürstl. Durchl. nach tieffer Erwegung der Sachen / des Lehens-Qualität und Eigenschafft / auch anderer Umbständen recht und billig zu seyn befunden / daß ermelter von Crummel berührte Schuld annehmen und bezahlen müsse. So erklähren sie solches hiemit / und befehlen dem von Crummel gnädigst / mehrgedachten von Golstein desfals klaglos zu stellen / oder aber in dessen Entstehung gewärtig zu seyn / daß auff desselben weiters Anruffen der Real-Execution halber fernere Verordnung erfolgen solle.

Signatum & publicatum. Bonn den 30. Januarii 1686.

Ad Mandatum.

(L. S.)

Joh. Herm. Kempis.

Ab hac sententia appellatum est ad Cameram. & processus obtenti, sed desertoria publicata 11. Decembris 1697.

Sequentis Tenoris.

In angemaster Appellations-Sach Bertram Mauritii von Nechtersheim genandt Crummel Appellanten contra Johan Friderichen von Golstein Appell. deren allerseiths Erben in Actis benent / ist diese Sach als desert an diesem Kayserl. Cammer-Gericht nit angenohmen / sondern erkent / daß dieselbe an Richtere voriger Instantz zu remitiren und weisen seye / als wir dieselbe hiemit remittiren und weisen / gedachten Appellanten in die Gerichts-Kösten an diesem Kayserlichen Cammer-Gericht derentwegen auffgelauffen ihme dem Appellanten nach rechtlicher Erweg ung zu entrichten und zu Bezahlung fällig ertheilen.

D. JOANNIS PAULI KRESSII

PROFESSORIS JURIS ORD. IN ACAD. JULIA DESIGN.

DISQUISITIO JURIDICA

PAROEMIÆ:

Unter dem

Krummen / Stabe

Ist

Gut wohnen.

Oder:

Von dem Bischoffs - Stabe /

Bischöfflichen Regierung / Dom - Capitel und andern hierzu gehörigen Rechten.

Coloniæ Agrippinæ, Sumptibus OTTONIS JOSEPHI STEINHAUSS Bibliopolæ unter fetten Hennen 1738.

§. II. Nominatim à Doctoribus Ecclesiæ Christianæ ad ornamenta introduci cœperunt mitra † 1, annulus † 2, chirothecæ † 3,

san-

---

sed & honoratiorum superat. Oportet adsit adminiculum, ubi religionem eandem omnis vel pleraque civitas profitetur quiete, quæ torpentium mentes excitet. Secus omnino videtur, ubi cultus vi hostili opprimitur, ubi nemo Religioni adhæret, nisi mortem pro eadem subire paratus. Unde prisci Ecclesiæ propugnatores nec necessarium, nec tutum adeo separato amictu incedere judicarunt.

† 1. Scripsit de his omnibus Sausay *in Panoplia*. Sed jam non est ad manus. Mitra olim erat lintea. Vocatur apud Euseb. *L. X. c. 4.* cœlestis gloriæ corona. Successu temporis auro intermicare cœpit. Nominatur Joannes Patriarcha Constantinopolitanus, qui primus aurum intertexendum curavit. Neque vero hoc augmento contentus, imaginibus Salvatoris, Deiparæ, & Joannis mitram suam exornavit, *vid.* Joannem Cantacuzenum apud Ludovicum Thomassin *II. 2. 53.* De usu non convenit satis bene. Chrysostomus in eo quærit, quod mitrâ Episcopus moneatur, sibi quidem subesse populum, se tamen ipsum subjici illi, qui omnibus imperat. Alii distinctius philosophaturi observant mitram habere duo cornua, his autem apprime utriusque fœderis novi & veteris notitiam in Episcopo designari *c. Episcopus XXVII. q. 1.* Durand. Episc. Minat. *L. III. c. 13. Rational. divin. offic.* Paschalius duas virtutes in his cornibus sibi detegere visus est: scientiam & humanitatem. *vid.* Spener. *in Herald. L. p. 316.* Longè insignior & verè practica est utilitas, cujus nomine mitram nostram commendat Barbos. *p. I. t. I. c. 5. n. 18. 19. de Epis.* His cornibus, *exclamat*, armatus Petrus Neroni, Liberius Constantio, Ambrosius Theodosio, Basilius Valentino, Chrysostomus Arcadio, imò Leo Genserico atque Attilæ aliisque quamplurimis restiterunt & terribiles apparuerunt. Ecce summam mitræ utilitatem! quare non indistinctè ejus gestatio conceditur. Sanè Innocentius III. in *epist. CXXVIII. L. 1. apud* Baluz. ad Abbat. Præmonstrat. rescribit: Significasti siquidem nobis, quod communi consilio Abbatum vestri ordinis statuistis, quòd nullus Abbatum vestrorum mitrâ vel chirothecis utatur, ne forsan ex ipsis supercilium elationis assumat, aut sibi videatur sublimis, cum his uti se viderit, quæ Pontificibus & MAJORIBUS Ecclesiarum Prælatis concessa sunt &c. Graviter usum mitrarum exprobrat Abbatibus Bernhardus *epist. XLII.* & quos allegat du Fresne v. *Abbates mitrati*, confer Ascan. Tamburin. *de Abbat. t. 1.* Dicitur sacra mitra etiam tiara *apud* Chrysostomum *d. l.* & latinius infula. Unde illud Virgilii *Æn. X. v. 538.*

Infula cui sacrâ redimibat tempora vittâ.

Quamvis & omnem episcopalem habitum notet infula, loca auctorum habet du Fresne v. infula.

† 2. Annulus apud Græcos non nisi allegorico sensu & mystico adhibebatur. Unde Thomassini *d. l. è jure orient. t. 1. p. 321.* annotat: Quemadmodum Christus mundarumque & virginearum Ecclesiarum sponsus est, sic qui ubique sunt sanctarum Ecclesiarum Præsules, sponsi appellantur, accepto SPIRITUS sigillo, ut annulo. vid. Jacob. Goar *de liturg. Græc.* In Ecclesia latina initio lintei erant, & exigui pretii, dein aurei facti sunt multumque accessit ornatûs. Sic enim quadrare poterant explicationis mysticæ, quas Innocent. III. *epist. CCVI.* annulo, quo Regem Angliæ donat, subjicit v. c. quod rotunditas notet æternitatem, quæ initio caret & fine, aurum inter opes, quas mortalis oculus concupiscit, carissima res sit, &c. Non tantùm autem Episcopus mediante annulo Ecclesiæ desponsus est, sed idem signum etiam in investituris Canonicorum adhiberi cœpit, *vid. epist. CXIV. CXXIII. & plur.* Innoc. *L. 1.*

† 3. Manus tegere olim non adeo honestum erat. Audiamus Gellium *L. VII. c. 12.* Tunicis, *inquit*, uti virum prolixis ultra brachia & usque in primores manus ac prope in digitos (1) Romæ atque omni in Latio indecorum fuit, fœminis tantùm permissum. Unde Publius Africanus Sulpitio Gallo homini delicato inter cætera, quæ objectabat, id quoque probro dedit, quòd tunicis uteretur, manus totas operientibus. Adde Casaub. *L. XII. c. 2. in* Athen. Longè alia fuit Philosophia Cleri. Nam secundùm hujus principia chirothecæ usus jam ab Apostolis traditus est. Honor. Augustodun. *in gemm. animæ L. I. c. 215. vid. Miss.* Illyr. *in append.* Cardin. Bonæ de rebus liturg. Minimum ex illius mente chirothecis aliquid mystici est. Quia nihil tam inglorium, ait Bernhard. *epist. CXXVI.* quàm Episcopum gloriæ cupidum deprehendi, ideo novus Prælatus manus operit CHIROTHECIS, ut nesciat sinistra sua, quid faciat dextra ejus, & quandoque eas velat CHIROTHECIS & quandoque denudat, quia bona opera interdum ad vitandam vanam gloriam occultantur, & interdum ad ædificandum proximum propalantur. Licèt verò Ordo Præmonstratensis aliter suaserit, & superbiæ indicium esse putaverit, manus chirothecis munire, nihilominus ad investituram Episcoporum adhibitæ sunt, cùm tam piam explicationem, ùt Bernhardus præivit, admittant. Quare Meinvercus celebris Paderbornensium Præsul episcopatum Goslariæ à Henrico Sancto per chirothecæ traditionem suscepit, ùt refert Gobelin. person. *c. 52. p. 256. t. 1.* Meibom. Moris planè fuit receptissimi apud Saxones: tradere cum chirotheca super reliquias. *vid. Privil. Bremens. p. 168.* magis tamen ad ecclesiastica hæc pertinebant. Judice politico chirothecæ usus interdictus erat in judicio. *v. L. III. art. LXIX. Jur. Sax.*

 † 4

sandalia † 4, alba † 5, casula † 6, stola † 7, cingulum † 8, manipulus † 9, Suarez *disp.* 81. *Sect. III.*

† 4. Definit sandalia Laurentius *d. l.* apud Gronov. calceos Græcorum. Benedictus Balduinus *Libr. de calc. antiqu. c. VII.* sandalia vocat calceos itinerantium. Quæ definitio satis bene convenit scopo, quare futurus Episcopus hic sandaliis induitur. Nam de hoc ita disserit Barbosa *de Episc. p.* 28. Fidei absoluto examine augustiore ordinandus induitur habitu. Calceantur pedes ad annuntiandum evangelium pacis, ut eat, non stet, laboret, non otiosus delitescat. Recesserunt hic consecratores ab institutis Judæorum veteris testamenti, horum enim Sacerdotibus nulli erant calcei, ut pluribus demonstrat Braunius *L. 1. de vestit. Ebræor.* ubi etiam allegat. *cit.* Balduini fingendi licentiam, & commenta de calceamentis Mosis notat. plura *vid.* Nigronium, Salmasium &c. de calceis differentes.

† 5. Alba dicitur vestis candida baptizatorum, ut ex Turonensi *LV. c. XI.* constat. Alba tamen vestis stricta Sacerdotis, qua tempore oblationis utitur, dici solet. Quæ aliis nominibus lineæ Dalmaticæ, camisiæ, &c. venit: præcipua est Alba paschalis, unde dein hebdomada in albis & ipsa dies dominica sequens albæ dicuntur. *vid.* du Fresne *h. v.*

† 6. Casula dicitur à Græcis φαινόλιον. Estque duplex Presbyterorum & Episcoporum. Illorum casula iterum duplex habetur, alba & porphyrea. Episcoporum autem variis crucibus insignita est, unde dicitur φαινόλιον πολυσταύριον. *vid.* Morin. *de sacr. ord. pag.* 177. *P. II.* Clarius Alcuinus *de divin. offic.* casula, quæ super omnia vestimenta ponitur, & Rhabanus *de ordin. Antiph.* Casula est supremum omnium indumentorum, & cætera omnia inferius per suum munimentum regit & servat. Dicitur etiam planeta. Significatio mystica non una est. Quibusdam sublimiorem & supernæ collatam spiritus virtutem sub quadam effigie demonstret, aliis notat purpuram, quam Jesu illudentes impii gestandam dederunt. *vid.* Morin. *d. l. ibique alleg.* Symeon. Thessalon. & S. German. Theor.

† 7. Stolæ eadem est apud Latinos & Græcos significatio, notatque vestimentum longum hominem ambiens. Sumitur & generatim pro omni sacerdotali ornamento. Angelos imitari creditur per stolas, nam stolâ albâ circumdatos apparuisse refertur *Marc.* 16. *v.* 5. *vid.* Morin. *p.* 200. inde nomen hæsit munusculis Sacerdotibus pro sacerdotali oblatis, quòd jura stolæ dici cœperint. *vid.* plura du Fresne *h. v.*

† 8. De Cingulo apud Hebræos prolixè disputat Braunius *L. II. c.* 3. *d. l.* Ab Hebræis cingulorum ornamentum dimanavit eo judice ad Romanos. Nec significatione mystica caret, cinguntur enim homines iter facturi vel prompti ad labores. Notissimum est cingulum militare. Hæc autem omnia ad Clerum applicari possunt, cum laborare, militare in Ecclesia Dei debeat. *vid.* Menard. *ad Libr. Sacrament.* Gregorii *p.* 260.

† 9. Manipulus dicitur etiam sudarium. Græci dixerunt ἐγχειρίδιον linteum ad abstergendam faciem. Imprimis celebrantur sudarium S. Veronicæ & S. Gervasii. Ope hujus oculus penitus sede suâ per vim excussus pristino nitori restitutus refertur ab Augustino *L. XXII. de C. D. c.* 8. adde Alcuin. de divin. offic. *c. quid significent vestimenta.* Tandem usus allegoricus horum ornatuum disci potest ex orationibus, quæ in traditione singulorum recitantur. *vid.* Alcuinum, S. Germanum, Rhabanum, Amalarium, Durandum &c.

§. III. Sed in hac dissertatione potissimùm de Pedo Episcopali solliciti erimus. De ejus origine † 1.

† 1. Origo baculi pastoralis vel episcopalis est eadem, quæ ipsorum Pastorum Episcoporum. Modò baculus simplex à pretiosiore moderno secernatur. Scil. olim baculus, quem Episcopus manu gestabat, comparabatur in hunc usum, ut firmiore pede incederet, *vid.* Jac. Goar. *ad ritual. græc. p.* 313. edit. Paris. vel ut esset aliqualis fulcimenti loco longum iter aggredienti. Neminem fugit, *inquit* Thomasin. *L. I. II.* 58. 2. aureum illud Apostolici quondam Præsulis dictum, aureos olim Episcopos ligneis baculis uti solitos fuisse, nunc aureis baculis uti Episcopos ligneos, subjicit *ibid.* Exemplum Sancti Morini Vibiorum Præsulis, qui usitato & ad corroborandos pedes apto baculo incessit. Similis superest in Bibliotheca Salana Sancti Bonifacii Germanorum, ùt dicitur, Apostoli. Ast successu temporis præter usum nativum, meditationes mysticæ circa baculum nostrum enatæ sunt. Audiamus scriptorem vitæ sancti Burchardi Wirtisburgensis ecclesiæ Antistitis *apud* Surium *Octobr. d.* 19. *L. II. c.* 1. Virga sambucea semper nobis ad memoriam reducit humilitatis ejus exempla. Unde constat, quanto pretiosior sit coram illo, qui humilia respicit, & alta à longe cognoscit. Pastor Burchardus cum sua pastorali virga modernis pastoribus, qui pascentes semetipsos vix in ipsis baculis suis aliqua carent pompa. Sed unde hæc pompa, quàm ex nova & ficta baculi utilitate? Sanè si vera dixit Hugo à sancto Victore in spec. eccles. *c.* 6. quòd baculus pastoralis rectitudine sua rectum regimen significet, quòd pars curva attrahat mites & obedientes, vel ut Isidorus *L.* 1. *c.* 5. *de offic. ecclesi.*

sensu mystico † 2, materia † 3, forma † 4, traditione † 5,

usu

eccles. allegorizat, quòd hoc baculo subdita plebs regi, infirmitates infirmorum sustineri debeant: recedendum fuit à vulgari & ubivis obvio ligno, formaque & materia ita immutari debuerunt, ut magis responderent piarum mentium cogitationibus.

† 2. Attulimus jam quædam hujus argumenti. Jungi potest Guilielmus Durand. *L. III. Ration. div. offic. c.* 15. fertilissimus talium allusionum doctor. Formula ipsa in consecratione Episcopi habet: accipe baculum pastoralis officii, ut sis in corrigendis vitiis piè sapiens, judicium sine ira tenens, in fovendis virtutibus auditorum animos demulcens, in tranquillitate serenitatis censuram non deserens. Neque mysticum significatum, diffitetur Innocentius *III. in f. an. de sacr. unct.* Theodorus Balsamon existimat, quòd pedum designet arundinem illam, quæ salutem humani generis egregiè depinxit testis fidelis in cœlo. *Jur. orient. t.* 1. *p.* 44. Explicatius Poëtæ mysterium singularum velati partium tradere aggressi sunt. Unde illud:

Curva trahit mites, pars pungit acuta rebelles.

Vel ùt est in Innoc. III. *lib. de offic. Miss. c.* 50.

In baculi forma, Præsul datur hæc tibi norma;
Attrahe per primum, medio rege, punge per imum,
Collige, sustenta, stimula vaga, morbida, lenta.

Unde mirari non debemus, quòd baculos sanctos Hiberni, uti legitur apud Honorium August. *in gemm. anim. L.* 1. *c.* 217. in magna reverentia habere soleant, cùm nil in iis deprehendatur, quod non excitet devotionem.

† 3. Purum simplex lignum materia prima veluti baculi nostri erat. Si nominis ratio hìc habenda, sæpius ex sambuco excisus fuit. Siquidem dicitur sambucea virga *apud* Surium *d. l.* durior tamen sambuco arbor fuit, cui Bonifacius suam ferulam debuit, uti inspectio in Bibliotheca Academica hìc probat. Græci baculos non raro ex ebore & ebeno confecerunt, ut indicat Goar. *in not. ad ritual. d. p.* 313. dein pretiosum metallum huic usui apud eos inserviit. De Mahomete Gennadio refert Morin. *p.* 199. *d. l.* quòd propriis manibus Patriarchæ dederit pedum pastorale longè pretiosum, videlicet virgam argenteam undique deauratam, & pulchritudine spectandam. Accessit eadem pompa etiam in ecclesia latina, ut conquerentem auctorem vitæ Burchardi audivimus. Materia mansit tamen diversa, nam Honorius August. *d. l.* ex auro, argento vel ære, baculos confici annotat. Præcipuè gemmarum nitor eos commendabiliores reddidit.

† 4. Figura respondit quondam materiæ, ut natura producebat fruticetum, inde discerpebatur baculus rectus & sine ornatu. Brevior erat apud Græcos, ut commodè ingressui inserviret, ac manuum fulcimento. Apud Latinos videtur Morino *d. l.* longior fuisse, sed ni fallor refutant hanc visionem baculi Severini & Burchardi, quos aliquoties nominavimus. Ast extensior fieri cœpit utrobique, quod innuit vetus poëtaster Marnerus:

Euer krummer Stab der
ist gevvachsen z'einen langen Speer.

Addita itaque fuit supernè incurvatura, ut Pedum pastorale exprimeret, quo opiliones utuntur. Quamvis & hæc conjectura afferatur, quòd baculi inflexio hìc indicio sit Præsulis potestatem coarctari Superioris jure, Thomas Purpurat. *in l. Imperium n.* 91. *de jurisd.* Græcis novum ornamentum placuit, ut versus extremitatem à parte utraque incurvatum esset in speciem duorum serpentium se mutuò respicientium.

† 5. Traditur in sustentaculum imbecillitatis, in auctoritatis & disciplinæ insigne, ut attrahat vagum, sustentet languidum, stimulet pigrum. *vid.* Barbos. *p.* 28. *de Episc.* Formulam solemnem exhibuimus not. † 2. Tradebatur olim Episcopo ab Episcopo in Hispania. *vid. Can. XXVIII. Concil. Tolet. de anno* 633. *apud* Cabassut. *pag.* 285. Archi-Episcopus Rhemensis in Francia Suffraganeis in sua Diœcesi porrigebat baculum, ùt clarè constat ex Synodo Trycassina anni 867. omnes Suffraganei, qui eo absente ordinati fuerunt, annulos & BACULOS ab eo more Ecclesiarum acceperunt. In Germania nostra sub Saxonibus Baculus mortuo Episcopo remittebatur ad REGEM, qui novum à se constitutum Præsulem eo donabat. *vid.* Meibom. *t. III. p.* 172. Sed ex quo jus Sacrorum Pontificibus cessit, mutatio contigit, ut hodie à Consecratoris manu accipiatur. *vid.* Espen *p.* 102. Neque verò Episcopis tantùm traditur, sed eadem ratione ab Abbatibus accipitur, ùt ex Orderico Vitali refert du Fresne, *v. Baculus.* Plura habes apud Tamburin. Est tamen inter Abbates distinctio inter usum mitræ & baculi habentes, & non habentes. Illi sunt loco Episcoporum, & ubi certus numerus Episcoporum in judicio Cleri requiritur, deficientibus Episcopis, Abbates eorum vice defunguntur, textus est *in C. IV. sess. XIII. Concil. Trident.* licèt de sensu lis sit, *vid. ibi* Barbos. *p.* 85. Vallischolarium, Æteriacharum privilegia recitat Chopin. *in Monast. L. I. c.* 2. §. 18. Non fuit ad gustum Bernhardi hæc pompa, ùt constat ex *Epist. XLII.* ad Henricum Senonum Archi-Præsulem. Transmiserat

usu † 6, nominibusque † 7, diversis notabiliora dicturi.

---

miserat Pontifex ornamenta episcopalia Wilhelmo Blesensi Abbati Machinensi; ast frater Petrus Blesensis *epist. XC.* graviter monet Wilhelmum: ut aut ista ornamenta reddat, aut Abbatiam relinquat. Insignia, *ait*, episcopalis eminentiæ in Abbate nec approbo, nec accepto. Mitra enim, annulus, & sandalia in alio, quàm Episcopo, quædam superba elatio est ac præsumptuosa ostentatio libertatis. Sed Patres Concilii Tridentini non agnoverunt Philosophiam Zelotæ. Nominatim Congregatio Bursfeldensis statuto adjudicavit Superioribus, etiam PRIVILEGIO Apostolico suffultis, & cetera insignia Pontificalia *vid.* Trithem. *Chron. Sponheim. c.* 12. Ipse Papa non utitur baculo pastorali, cujus duas rationes allegat Innocentius III. historiam & rationem mysticam. *vid. gesta* Innoc. III. *apud* Baluz. *p.* 38. Glossa putavit, respici hic ad historiam Martialis. Hunc missum refert cum socio suo Matthæo à D. Petro in Germaniam, mortuo Matthæo reddidit Martialis baculum Petro, à quo acceperat, qui hujus ope Matthæum vitæ restituit, sed Gonzalez *ad cap. un. de sacramento unctionis* Innocentium explicat ex ipso Innocentio *Lib. I. historia Miss. cap.* 62. Romanus Pontifex, *inquit*, virga non utitur pro eo, quod B. Petrus Apostolus baculum suum misit Eucherio primo Episcopo Trevirensi, quem unà cum Valerio & Materno ad prædicandum Evangelium genti Teutonicæ destinaverat, cui successit in Episcopatu Maternus, qui per baculum S. Petri de morte fuerat suscitatus, quem baculum hodie cum magna reverentia Trevirensis servat ecclesia. Recitat hæc eadem gesta autor *M. chron. Belg. apud* Pistor. *p.* 1. 2. ubi pluribus recenset, quomodo hic baculus abierit ad Metenses, ab hoc ad Colonienses, tandemque redditus sit Trevirensibus. Espen *pag.* 102. Hic videtur desiderare fidem historicam. Nam constare olim etiam Romanos Pontifices usos fuisse virgâ pastorali. Provocat ad Luitprandum, (quem *vid. in collect.* Reuberi) hunc de exauctoratione Benedicti V. Pontificis ceremonias ita referre: post hæc pallium sibi abstulit Benedictus, quod simul cum pontificali FERULA, quam manu gestabat, Domino Papæ Leoni reddidit, quam ferulam idem Papa fregit & fractam populo ostendit. Eadem, pergit Espen *p.* 102. habentur in appendice Reginonis, & Cencius Camerarius in ceremoniali de inauguratione Cœlestini III. dicit: Idem electus sedet ad dextram in sede porphyretica, ubi Prior Basilicæ S. Laurentii dat ei FERULAM, quæ est signum regiminis & correctionis. Refutare quidem aggressus est vel certè aliter interpretari Luitprandum & Reginonem Theophilus Baynaudus *t. X. in tract. de cor. pontif. c.* 3. qui non est ad manus. Nec adeo bene de Baynaudo sentiunt nostrates Zieglerus, Mastricht. Sed ad rationem mysticam pergendum. Allegatur prima, quòd Papa suam jurisdictionem & potestatem à nemine accipiat, ergo nec ipsi per symbolum baculi tradi posse. Dein incurvationem baculi notare dependentiam Episcoporum à suo capite, quale cùm Papa non habeat, nec baculi gestationem ipsi convenire, *vid.* Franciscum Hallierium *de sacr. elect. p.* 2. *sect.* 8. *c.* 9. Raynaud. *d. l.* plures allegat rationes Glossa, *vid.* Espen *d. l.*

† *6.* Usus baculi est varius, vel miraculosus vel ordinarius. Illuc potissimùm spectant dicta de baculo Trevirensi D. Petri. Ordinarius usus est in consecratione Episcopi, ut actui decus conciliet, non verò, ut sit pars materiæ in conferendo ordine. *vid.* Morin. II. *c.* 2. *in f.* Quondam symboli rationem subibat, in constitutione episcopali Cæsarea, prout è Meibomio allatum est. An in administratione officii magnæ sit utilitatis, non datur videre, nisi quòd præferatur in processione solemni. In Missæ Sacrificio baculum adhibere nefas, & licèt *C. nullum dist.* 2. *de consecr.* quod baculi gestationem in Missarum Solemnibus prohibet, de baculo usuali capiat Gonzalez, attamen non diffitetur, nulli planè baculo hic locum esse. Restant itaque soli usus mystici, de quibus not. * 2. Nam metaphoram sapiunt omnia, quæ de regimine, coërcitione, attractione hìc proferuntur. Unde & tropus subest elogio Wilhelmi Malmesburiensis, qui baculum pastoralem virgam EMENDATIONIS dicit *L.* 1. *de gest. Pontif.* Ceterùm sicuti baculi traditio est signum collati præsulatûs & officii episcopalis: ita vicissim in exauctorationibus ademptio indicio est dignitatis & eminentiæ ablatæ. Unde Luitprandus *L.* 6. *c.* 21. *sup. cit.* in memoratu digna degradatione Benedicti Papæ observat, quòd Benedictus ferulam Leoni reddiderit, quòd in symbolum privationis eandem Leo fregerit. Pariter Synodus contra Photium congregata, cùm hujus Patriarchæ remotionem semel decrevisset, palam monebat: *tollite BACULUM de manibus ejus, signum est enim dignitatis pastoralis, quod hic haberi nullatenus debet, quia lupus est, non pastor.* *vid.* Anastas. *Hist. Synod.* 8. Nec aliter observatum circa Abbates sede pulsandos. Detestabilem Sarabaitam cepit, BACULUM fregit, atque superbum de sede deposuit, ait, *Chron. Novalic. c.* 6.

† 7. Dici solet baculus noster: ferula pastoralis, virga episcopalis, *vid.* Adam. Bremens. 32. 53. Pedum, virga emendationis, *vid.* Meibom. *d. l.* Comboca, *vid.* Walafrid. *in vit. Galli L.* 1. *c.* 26. Correctiùs tamen Cambotum scribi existimat Goldast. *p* 113. *t.* 1. *Rer. Alem.* Nam à Græcis *καμπτήριον* aliquando dicta est. Licèt Græci eundem quoque *ῥάβδον* vel *ἀρχιερατικὴν ῥάβδον* vel *ποιμαντικὴν*, vulgo *πατερίσσαν* appellarint. Morin. *de ordin. sacr.* 199. Germanicè *der Krumstab, Bischofstab, Bedstab* synonymicè usurpantur. Wehner v. *Krumstab.*

CAPUT

CAPUT II.
DE
REGIMINE EPISCOPALI.

§. I.

Constituunt vastum Imperii nostri corpus duplicis generis Proceres † 1, seculares & ecclesiastici † 2, utrique tam Principum quàm Electorum Collegiis adscripti sunt. Bene, an male † 3, non expedit rei germanicæ prolixè disputare.

† 1. Nomina Principum &c. Episcoporum notiora sunt, quàm ut recenseantur. Cœpit verò hæc ordinum diversitas ab immemoriali tempore. Jam sub Ethnicismo non tantùm Principes Germaniam moderabantur, sed & eximia erat Sacerdotum auctoritas. Apud Gallos Druidum jura hereditaria erant, summaque. Ad Principatum inter illos vel successione vel electione ascendere licebat. *vid.* Cæs. *de B. G. l. 6. c. 13.* doctrinam μετεμψυχώσεως Pythagoricam referentem explicat Schurzfleisch §. 4. 5. *de Druid.* Negotia, in quibus versabantur, præter sacra etiam politica imò & bellica erant, ùt ex Diodoro probat idem Polyhistor. §. 6. *ibid.* In Germaniam Druides migrârunt, Christianâ religione introductâ. Quamvis & jam antè Germani sui essent sat magnæ auctoritatis Sacerdotes, ùt Tacito de *M. G.* annotatum est. Imò cùm dein Germania victricibus Francorum armis, ad leges Monarchiæ redigeretur, non nulla fuit Christianorum Doctorum existimatio. Episcopi ob eruditionem & pietatem magni habebantur à Regibus, & in illorum aulis versabantur: in contentis sanè legibus Episcoporum opera laudabatur, in religione summa illorum erat auctoritas, ùt ex Vadiani *L. 1. r. 3. R. Alem. apud* Goldast. discimus.

† 2. Posses veluti ad Jus Gentium referre hanc civium divisionem. Quodcunque enim regnum consideres, in omni ferme conspiciebantur olim & hodie conspiciuntur clericorum & laicorum ordines, imò ubicunque fuit aliquis divini Numinis sensus, ibi duplex salus temporalis & æterna credi cœpit, atque ob utriusque nexum duo hominum genera constituta sunt, qui conjuncta opera utrimque moderarentur. Ad definitionem veluti populi olim pertinuisse suum certum sacrorum regimen exercere quondam putabatur, ùt probavit DN. Præses ad Pufendorf. *de hab. rel. p. 243.*

† 3. Sequamur hìc optimum quondam juris Imperantium defensorem Conringium *in f. de const. Episcop* postquam hic præmiserat incommoda, quæ ex Episcoporum jure ac eminentia statum Germaniæ sequuntur, v. c. 1. quòd dependeant ab extero capite, scil. Romano Pontifice. 2. constituantur electione Cleri, non à capite Reip. 3. quòd munus Doctoris & Imperantis combinare indecens videatur. 4. quòd Apostolorum longè alia fuerit in Republica conditio. Nihilominus subjicit, quòd & hìc boni civis sit præsentem Reip. statum amare, nec prudens aggredi debeat mutationem. Neque verò citra ipsorum Episcoporum consensum, utpote Procerum Imperii jure æquè ac Seculares gaudentium, quicquam hic constitui posse animadvertit. Quæ Viri citra controversiam in omni ferè studiorum genere summi solida monita meditari deberent, quotcunque non rogati in scholis suis contra Episcopatus feralem pronuntiant sententiam.

§. II. Non simul ac semel † 1, tamen

† 1. Cùm Imperium penès Francos esset, Episcopi constituebantur à Regibus & Regibus reverà suberant. Si delinquebant v. c. si erant vinolenti, fornicatores, Simoniaci, accusabantur coram Principe, & ab eodem puniebantur. Refractarii præprimis ad subeundam pœnitentiam (nam & satisfactiones pœnitentiales tum temporis ab ipsomet Rege demum executioni mandabantur) monasteriis, veluti carceribus, tonsi includebantur. Si fortè causam in Synodo dicere, parum sibi è re ducebant, aderant Comites regii, qui cogebant. Indecens habebatur, ipsos jus gladii exercere, secundùm doctrinam CHRISTI, quæ regnum ejus vel hac parte longè maximè à regno & gladio seculi sejunxit & separavit. Habes hæc omnia apud Vadianum *d. l. 1.* Neque verò sub Saxonibus planè recessum est à more pristino. Administratio bonorum hinc inde spectabat ad Advocatos, jurisdictio criminalis & forestalis administrabatur alicubi per Rugravios. *vid.* quos citat Eyben *dissert. de orig. proverb. Tantum potest Imperator in Imperio &c.* Schilt. *I. F. A. p. 25. 244. & de L. E. G. L. II. c. 2.* Præcipuè evolvenda sunt diplomata fundationum Episcopatuum apud Meibomium, Schate-

tamen ad præsens fastigium adspirarunt Episcopi, sed sensim † 2, regalia & superioritatem acquisiverunt.

§. III.

Schatenium, Wilhelmum Hedam, Bruschium &c. Claudamus verbis Conringii *d. l. p.* 493. Quin itaque, *inquit*, vel sola temporis diuturnitate jus Episcopis MAGNUM fuerit acquisitum, non potest negari. Consecuti sunt regalia isthæc Episcopi rarò per vim, sed vel liberali Cæsarum dono, vel munere aliorum Principum, vel emptione aut permutatione: ac proinde primus ipse titulus possidendi caret INIQUITATE. Hæc Conringius.

† 2. Qui lecto uno alterove Clericorum loco sibi sapere videntur, ac sine peculiari indagatione historiæ cujusvis ordinis ac juris speciatim per compendium regulas efformant, tanquam Deum ex machina uno veluti momento jam sub Cunrado integram superioritatem territorialem extitisse persuadent. Ast his longè peritiores rerum nostrarum Eybenii, Schilteri, Hertii aliter existimant. Vadianus *p.* 15. ita disserit: *Mentio quidem fit regiarum donationum in chartis antiquis, verùm saepe hic intelliguntur tantùm prædia, agri cum servitiis donatis. Nam nomen Regale non occurrit in veterum monumentis.* Ast hæc refutat Browerus *in Annal. Trevir. L. 6. ad ann.* 550. & alii, quos citat Schaten. *p.* 525. *H. W.* Idque exinde, quòd Argentoratensium Præsuli Dagobertus Rex Francorum contulisset, quicquid juris aut REGIÆ SUPERIORITATIS in bona diœceseos habuit. Similia de Herbipolensium, Leodiensium, Osnabrugensium & Paderbornensium Præsulibus refert *ibidem.* Urget præterea locum Poëtæ:

Regis larga manus & Præsul Vindicianus
Nobis regula dat & Jus Pontificale.

Enimvero hæc omnia non ægre faciunt Vadiano, non enim sufficit ad certas verborum formulas recurrere in tanti momenti negotio. Nota est querela Hippolythi à Lapide de locutionibus in RR. Imperii *p.* 1. *c.* 4. §. 3. *n.* 24. 25. quam quidem non planè meam facio, non tamen penitus rejicio cum Kulpisio *p.* 42. *c.* 2. §. 12. *de unit. reip.* Quis non eadem observet in diplomatibus seculorum barbarorum, quòd sæpius rem nimis exaggerent vel imminuant verborum apparatu. Minimum genuino diplomatum intellectui perpetuò jungi debet historia, uti hinc vicissim ista fœnerant lucem. Unde quàm infaustè verba Dagoberti hic in causa Episcopi Argentoratensis captentur, vel solus Obrecht *in prodr. rer. Alsat. c.* 9. docet. Imò potestatem cogendi & constringendi judicatos Seculo XIII. ineunte nondum dependebat ab Episcopo, sed concedebatur Sculteto ab Advocato, *vid.* Schilt. 249. *I. F. A.* Quòd Herbipolensis ense olim judicaverit, portenti instar fuerit, veluti Chronicon vetus de Coloniensi Ducatu Lotharingiæ posito affert: *damahl begunten die Bischöffe erst Weltl. Recht zu haben, das deuchte damahls unbillig manchen Mann.* Neque vero ex splendido Ducis Franconiæ titulo jus regalium probatur. Nam Bruno Ottonis frater Archiepiscopus Coloniensis Ducatu Lotharingiæ donabatur ab Imperatore; sed à Cranzio *L.* 4. *c.* 31. *Sax.* gubernator dicitur, & nescio, an plus quoque inferant verba Witichindi: Brunnonem vidimus Ducis OFFICIUM gerentem. Dux Sueviæ Rupertus non ipsius Provinciæ, sed militum Regis Ludovici Ducem se scribit in diplomate de anno DCCCXL. apud Münster *Cosmogr. L.* 3. *c.* 20. Ego Wighardus & frater meus Rupertus Dux militum Regis Ludovici, habetur in *L.* 2. B Rhenan. *R Germ.* Confer *deduct. Ord. equ. Wirt. p.* 50. Tolner *histor. Palatin. c.* 7. *p.* 174. Ado Viennensis *p.* 196. jam anno 1712. Præsulem Anepotem dictum exercitûs Ducem observat. Nec omni exceptione majora sunt, quæ de Osnabrugensibus jactantur, nam his demum A. 1225. jus Gogravi atus & quarundam metalli fodinarum ab Heinrico consecutus est; jus telonii acquisivit circa eadem tempora per transactionem cum civibus urbis. *vid.* Chron. Osnabr. *pag.* 217. 247. *apud* Meibom. Secularem jurisdictionem & REGALEM, quo se effert Schatenius in sui Præsulatûs gratiam, jamdiu alii sensui restituit Schurzfleisch. *Differt. L.* 1. *p.* 37. & Lehman. 115. Inter antiquissima jura, quæ possederunt, sunt jus Comitiorum, *vid.* Eyben. 761. Schaten. 241. Conr. *de comit. & de civ. Imp.* Jus monetam cudendi ob attributam ipsis fidelitatem, *vid.* Vadian. *p.* 29. Schaten 223. H. W. Jus vectigalium, unde *I. F. A. c.* 42. *alle Bischöffe empfahen von dem König Münz und Zoll.* Jurisdictio in causis matrimonialibus, incestûs, adulterii, perfidiæ. Capitularia junctim habes apud Eyben. *p.* 762. In civilibus judicabant, sive prætorio sive civili jure res tractarentur. *Tom. XX. par. concil. capit. L.* 6. *c.* 281. Jurisdictio criminalis demum successu temporis istis obvenit. *vid. d. c.* 42. *I. F. A.* Diu quidem sibi asseruerunt jurisdictionem in urbem, quam inhabitant *vid.* Chapeauvill *de Episc. Tungrens. c.* XXVI. XX. ast parum Episcopo favet Suevus *cap.* 41. *jur. pr. der Bischoff soll des Layen-Fürsten Hoff suchen, unter dem er seine Stadt hat.*

† 1. Nam

§. III. Innotuit autem de Regimine Episcopali dictum: **Unter dem Krumstab ist gut wohnen.** Cùm verò cap. I. pro instituuti ratione de Pedo sit dictum, & hoc Capite de ipsius Regiminis origine quædam allata sint, restat, ut pro scopo nostro explicemus ultimam hujus parœmiæ partem, in quo consistat illud bene vivere, **das gut wohnen** / sub Episcopis hacque ipsa opera patebunt rationes, quare cœperit hoc dicterium.

§. IV. Hìc autem præmonendum est, quòd nobis temperaturi simus † 1, ab omni adulatione † 2, & multo magis ab omni verbo, quod in injuriam regiminis secularis † 3, ullo modo resultare posset.

§. V.

---

† 1. Nam notissimæ sunt aliæ observationes politicæ: pauper ubique jacet, & vicissim: omne solum forti patria est, ut piscibus æquor, nec non: patria est ubicunque bene est. Tandem: Illiacos intra muros peccatur & extra. Planè de ipsis Episcopis nobilis Marneri vetusti Poëtæ rythmos adduximus ipsi:

Euer krummer Stab der
ist worden zu einen langen Speer.

Boni subditi est, iniquum Principem ferre, meliorem sperare, rem Deo committere. Sacra pagina docet: time Deum, honora Regem; addit tamen alibi: nolite confidere in Principibus, quia sunt HOMINES. Igitur, ùt alii observarunt, sapiens omnes amat, paucis se opponit, à paucis sperat, in nemine nisi Deo fiduciam locat. Nam: spes confisa Deo nunquam confusa recedit.

† 2. Actum ageremus, si hujus vitii turpitudinem demonstrare aggrederemur. Addamus pauca itaque aliis magis notabilia. Communis & ab omnibus agnoscenda regula est: Sicuti domus ex domino, non dominus ex domo æstimari debet; ita nec ex statu morali officioque judicandum esse de iis, qui in statu vivunt. Ulteriùs novimus, quicquid est statûs, ordinis, vitæque conditionis in orbe terrarum, illud tantùm rationem habet alicujus spatii & ambitus veluti moralis, in quo actiones hominis morales eduntur & efficaciam suam monstrant. Unde non datur status ullus, qui vel bonum vel malum per se conferat in genus humanum, sed utrumque debetur industriæ bonæ malæque illorum, qui in isto statu existere noscuntur. His præsuppositis citra meditationem profundam examinare licet sententias de variis Rerumpublicarum figuris & modis. An Monarchia illimitata rectè commendetur ab Hobbio, an limitata ab aliis Anglis, præcipuè Miltonio, auctore *des fautes de deux cotés* & Parrhasianorum? An jure Aristocratiam præ omnibus Imperiis efferat tot encomiis Sidneus? Annon sine ratione faveant populari regimini antiqui & recentiores publicolæ Isocrates, Libanius, Philo-auctor nuperrimus *des dialogues des morts*? An regnum successivum præferri mereatur electivo? An res invertenda, ùt in utramque partem disputatur *apud Barclaj. in Argenid.* An dictatorem temporalem creasse magis expediat cum Romanis, an ad dies vitæ conferre majestatem, ùt hodie moris est? An feliciùs vivant subditi, ubi à Principe & Papa divisim regantur, an ubi solus rerum summæ Princeps vel etiam Papa præest? Scilicet ubi Princeps pro Imperio omnia definit, ibi Principi magna oblata est occasio agendi bene, sed non minor agendi male. Rerum difficultates possunt resolvi & enodari sat citò, sed an semper sat bene, alii videant. Si imperans malus, potest facilè sperari melior, sed si hic adest, potest iterum facilè timeri pejor. Ubi Principi certi limites definiti, verum est, ibi potest sæpius impediri, ne agat male; sed interdum quoque, ne agat bene, minimum non semper excitabitur ab iis, quibus consentiendi vel dissentiendi jus est, ad bonum. In Aristocratia si semel est bona, non facilè & subitò corrumpitur, sed si semel est corrupta, difficiliùs etiam veteri integritati restituitur. Mali non possunt hic exequi omne malum consilium, hic tamen bonis vicissim omne bonum propositum feliciter cedit. Verus status popularis vix extitit, multo minus duravit. Varium & mutabile semper vulgus. Nihilominus si non est mentitus Plato *in Menexen. p.* 519. In Republ. Atheniensi liberæ cives inter se vixerunt ùt fratres, neuter in alterum dominatus, & si quid noscebatur subjectionis, id unicè vel è prudentia vel è virtute illius, qui præferebatur, æstimabatur. Quid de electionum, successionum, &c. differentiis censendum, supplebit facilè prudens lector, si modò expendit, verba, MULTUM, DIU, & similia, rem non conficere, sed quærendum esse, an multum BENE, an diu MALE.

† 3. Novimus enim, quod è genio novi fœderis penès Reges, Principes sit summa potestas, quod successu temporis demum Clerici in consortium venerint, *vid. dict.* D. Præsid. *in Præfat.* ad Pufend. & passim.

§. V. Modestè itaque adferamus conjecturas nostras è circumstantiis † 1, regiminis episcopalis desumtas, unde lucem accipiat diverbium nostrum. Dispiciamus autem paucis de singulis ordinibus in republica. Occurrunt primi nobiles † 2, quorum sub Pedo pastorali opima conditio est,

† 1. Sic magis solidè thema tractabitur, quàm si abstractiones generales, petitiones principii, allusiones mysticas, & si quæ alia adferremus. Hujus farinæ sunt, quæ pro Pedo Bremensi adducuntur *vom Ertzstifftlichen Nachtrabsteller* p. 222. *assert. libert. reip. Bremens.* ubi ita: *Die Alten haben pflegen zu sagen, und ist auch wohl geredet, dass unter dem krummen Stab dennoch gut sitzen; des Raths zu Bremen alte Vorfahren seynd auch der Meynung gewesen, haben durchaus, wan man sie unmittelbahr* tractiren *wollen, es nicht gut befunden. Das Israelitische Volck sass auch sehr wohl unter des löblichen gerechten Richters Samuelis sanfftmüthigen krummen Stabe, aber sie bekamen höhere Gedancken und einen* pruritum *zur Enderung, wolten nicht mehr unter dem krummen Stab seyn. Aber sie sind gleich den Fröschen gewesen, welche den auff dem Wasser fliessenden Plock zum Könige hatten, da sie auff und ab hüpfen, ihres Gefallens auff dem Kopf tantzen, und gar sicher schnatteren und ruffen darffen, gleichwohl aber aus* ambition *diesen König nicht mehr, sondern lieber den Storck zum König haben wolten, auch bekamen, der ihnen das* jus regium *auslegete.* Nec magis rem feriunt, quæ replicat auctor *des Vortrabs ibid.* scil. *dass unter dem krummen Stab gut sitzen sey, vermeynet Nachtrabsteller sey von alten und werde noch jetz wohl geredet. Dennoch als König David sich der Göttlichen Regierung getröstet, und vom Reich Christi weissaget, sagt er von keinen krummen Stab, sondern, GOtt dein Stuhl bleibet ewig, das Scepter deines Reichs ist ein gerade Scepter. Also will die Stadt lieber unter dem gleiwürdigsten gera[.]en Stab, worunter sie gehöret, bleiben, als unter dem krummen Stab sich krümmen und niedertrucken lassen.* Innocentius III. sic suum & Episcoporum Imperium commendat: *Novit ille, qui nihil ignorat, quod ita se veritas habet, & ad hoc attendimus, ut quos A JUGO DURÆ conditionis eripuimus, sub apostolica protectionis dextera teneamus, qua verè de se dicere potest: JUGUM MEUM SUAVE est, & onus meum leve. Manifestum est, &c. L. 1. ep. 88.* Bonum, solent prudentiores annotare, est terminus relativus, unde frustra sunt omnes, qui de bonitate differunt, nec tamen ostendunt quibusnam hominibus conducat. Imò sæpius ita comparatum est, ut quod uni emolumento est, alteri noceat, ùt in alluvione conspicimus, cui pleræque prærogativæ in republica similes sunt, quod uni additur per has, alteri demitur per easdem. Idcirco operæ pretium facturi videmur, si ad sensiones deducimus nostram BONAM habitationem & speciatim de certis classibus membrorum reipubl. dispicimus.

† 2. Nobilium hic summus est honor, sive in diætis provincialibus, sive in capitulis, sive in ipsa cathedra episcopali sedentes consideres. Ab his Princeps eligitur, electo capitulatio præscribitur, ad clavum sedens de officio admonetur, eoque mortuo imperium recipitur. Ipse Præsul pro commodo nobilium, utpote sæpius agnatorum, laborat, ipsis thesauros recondit, prædia auget, amplificat luculentissimè illorum patrimonium.

§. VI. Non tantùm aliquatenus pinguior est conditio nobilium sub Pedo nostro in causis Juris Civilis † 1, in Statutis Jure Canonico † 2, sed imprimis quoad judicia † 3, feudalia.

§. VII.

† 1. Prolixius dein hoc thema persequemur, ubi de capitulis, de capitulationibus cum electo & de advocatis agemus. In terris ecclesiæ dicitur magis quàm alibi receptum esse Jus Canon. *vid.* Strauch. *diss. de auctor. Jur. Canon.* Igitur ibi carebunt nobiles miserâ diligentiâ testamenta condendi. In consultationibus, legibus & judiciis faciliùs, vid. Schopp. *thes. feud. p.* 285. juribus quæsitis semel prospicere possunt nobiles, quia præsentes Præsules sciunt, agnatos suos non nisi per nobiles rerum summæ aliquando præfectum iri. *Finis superioritatis territorialis est*, inquit B. Hert. *t.* 2. *p.* 191. *salus publica, de ecclesiasticis fidem facit vetus Germanorum adagium: unter dem krummen Stab ist gut wohnen*, quod adducit Reinking. *axiom. CXV. bibl.* vide tamen † 2. ad §. *IV.*

† 2. Explicabitur & hoc commodiùs *loc. not. prac. cit.*

† 3. Redegit jura nobilium antiquitas & hic memoriæ causa in diverbium: *Krumstab schleust niemand aus.* Sensus est, quòd in feudis sub Pedo pastorali sive Prælatis sitis ad successionem etiam admittantur fœminæ. Solent hæc feuda dici feuda promiscua, vid. Garzon. *tract. de fæmin. ad feud. recipiend. vel non recipiend.* beneficia Pfafica, Hotoman. *ad c. naturales de feud.* 21. *p.* 398. Germanicè *Kunckel-Lehen, Schleyer-Lehen, Erb-Lehen, Weiber-Lehen, Krumstabisch-Lehen* &c. vid. Wehner. *V. Fuldisch-Lehen.* Besold. *Voc. Kunckel-Lehen.* Unde videmus, quàm longè à vero abeant, qui sensum mysticum proverbio nostro affingunt, quasi hoc vellet, quod GREMIUM ecclesiæ

nullum

§. VII. A nobilibus pergamus ad urbes. Urbes acceperunt Episcopi potissimùm à Saxonibus † 1, in Germania. Neque verò urbes Cathedrales eodem

nullum peccatorem pœnitentem rejiciat, sed quod cuilibet in viam redeunti lubentissimè pateat. Verùm bene annotat Thummerm. *p.* 70. *num.* 26. quod hæc fictio ne quidem regulas fictionis observet. Nam supposito, quòd in hoc proverbio de recipiendis peccatoribus agatur, non quadrat illud ad baculum Episcoporum recurvatum, sed tantùm ad crucem Pontificis erectam. Siquidem Episcopis integrum non est, quoslibet peccatores recipere, dum tot dentur casus reservati, ubi pœnitentibus solus Pontifex januam ecclesiæ aperit. Catalogum reservationum recitat Gl. *ad c. si Episcopus de pœnitent. & remiss. in 6.* Quæ sit origo non magis, quàm circa sensum convenit, licèt itidem sit facillima inventu. Sunt qui & hic ad mystica recurrunt: Preces & lacrymæ, *ajunt*, sunt arma ecclesiæ, itaque ecclesia indiget fœminis, tanquam his armis aptissimis, ut ecclesiam lacrymando orandoque juvent. Rectissimè proinde ipsis concedit beneficia. Alii ad consuetudinem provocant, quod omni ævo consuetudo ecclesiæ temperasset rigorem juris feudalis Longobardici & successionem promiscuam indulsisset, cùm ecclesia sit mater, non noverca. vid. Knichen *de vestit. pact. p.* 383. *n.* 39. *sequ.* Verum magis se probat, quæ congessit Thummermuth *Fundam. II. n.* 57. Feuda, *inquit*, ecclesiastica non ex bonis ecclesiæ data sunt vasallis, sed sunt vasallorum propria prædia, quæ quondam jure allodiali possederunt, vel ex devotione vel aliàs v. c. ob Episcoporum potentiam, vid. distinctè Hert. *P. 1. de feud. oblat.* 6. modico pretio ecclesiarum Prælatis oblata sunt, vel certa aliqua pensio ex propriis vasallorum bonis, quasi in compensationem servitii feudalis sub hypotheca illorum eorundem bonorum assignata est; cùm Episcopi & Prælati, qui non bello vel Marte regiones & bona temporalia, uti Imperatores & Reges, sed prædicatione Evangelii acquisiverunt, vel potiùs illis secundùm Christi Salvatoris promissionem ADJECTA sunt, *Matth.* 1. *v.* 33. non habuerunt, quæ vasallis largirentur & in feudum darent, quæ necessariò in immobili, vel quæ rei immobilis loco est, consistunt, &c. Nam quæ dicto Psalm. 67. divisionem spoliorum gentium, uti promissum (Ecclesiæ) ita datam esse adfert, omittere satius visum fuit. Ex his præsuppositis, quæ etiam ex Hert. *de feud. oblat.* confirmari possunt, concludit, quòd meritò Prælati mitius solito cum suis vasallis egerint, & nullum heredem illorum cujuscunque sit sexûs à successione excluserint. Proinde cavendum esse, ne imprudenter hæc quis cum beneficiis Juris Longobardici misceat, quippe quæ liberalitati dominorum debentur. Enimverò Prælatos de bonis Ecclesiæ non decet esse liberales, quia non sunt ipsorum propria. Unde Urbanus II. jam anno Christi 1110. etiam infeudandi potestatem tanquam speciem alienationis Prælatis ademit, vid. Vultejus *L. I. c.* 3. *jur. feud.* Quod manifestè probat feudorum originem non è bonis Ecclesiæ deducendam esse. Imò quilibet Prælatorum in certam formulam jurat, quòd inventa conservare & deperdita recuperare studere velit. *conf.* Espen. *integr. cap. de juram. Episc.* Ulteriùs per inductionem Prælatorum in Germania magnum argumentum proverbio nostro accedit. De successione feudali fœminarum in Metensi, Leodiensi, Monasteriensi, Ultrajectino, Osnabrugensi testes sunt Rosenth. *c.* 2. *conclus.* 3. *n.* 18. Gœddæus *Concil. XXXVII.* vid. Wehnerum v. *Fuldisch-Leben.* De Coloniensibus ipse Thummermuth. Nec aliter in Abbatiis obtinet. De Corbeiensi, Hirsfeldensi, Fuldensi, vid. Gœdd. *d. l.* E notoria fama addi potest Abbatia Werden, quæ CCL. vasallos sub se complectitur. In Archiepiscopatu Trevirensi feuda quidem tantùm in agnatos masculos devolvuntur per privilegium Caroli IV. verùm hoc privilegium etiam indicio est, quòd ante illud feuda promiscua fuerint, nam quid opus fuisset aliàs privilegio. Deinde noscitur Caroli in Electores studium ob filium Wenceslaum eligendum aliquando. Unde de hujus novi juris iniquitate sæpius conquestum fuit, & res planè ad arma devenit. vid. *P. XV. Comment. de Trev. Aug. p.* 155. Impugnavit quidem nobilium jura jussu Electoris Zimmermannus, non ita pridem Wezlarii, & ubi Concommissarii Cæsarei vices sustinuit, defunctus. Verùm D. Præses à L. B. de Porck didicit, quòd in causa feudi Coloniensis privigni ipsius Illustrissimi Comitis de Virmond secundùm proverbium nostrum Germanicum fuerit pronunciatum. Debet enim Ecclesia memor esse dicti Augustini: *sc. Ecclesia non debet recipere eleemosynas, per quas liberi privantur alimentis.* Ergo & feudorum oblatio Ecclesiæ facta ita explicanda est, ne filiæ jus suum succedendi amittant & egeant. Thummermuth *p.* 115. *inf.* Interim non sola feuda ecclesiastica sunt promiscua, plura quoque secularia inveniuntur v. c. Clivensia, Luxemburgensia, Zutphannensia &c.

† 1. De Origine regalium & superioritatis territorialis, *vid. supr.* §. *II.* Acquisitionem bonorum explicant Hospinianus, Conringius, Schaten, Thomassinus. Hospinianus de urbibus donatis nil refert, sed tantùm catalogum texit Regum, quorum liberalitatem Ecclesia celebrat, ùt Childeberti, Clodovei, Chilperici, Dagoberti, Caroli M. &c. *p.* 122. *de Orig. temp.* Illud notatu dignum *ibidem*, quòd Ludovicus Bavarus à Monachis & Virginibus sacris Bojoariæ ferè pro Deo fuerit cultus cœloque locatus, à Pontifice ad inferos deturbatus. Conringius §. *CLX. de urb. Germ.* sequitur auctoritatem Theodorici de Niem, qui Ottonem primum omnibus penè Episcopis in Italia, Gallia, Germania, Burgundia

eodem jure † 2, omnes acceperunt. Sed quicquid sit hujus instituti, sufficit, quòd conditio urbium Episcopalium quondam prælata fuerit † 3, statui urbium sub Secularibus.

§. VIII.

---

gundia, Lotharingia constitutis, multas civitates, castra, oppida, villas, & multa alia dominia temporalia & jurisdictiones dono dedisse scriptum reliquit, Schaten. *p.* 5. 24. *H. IV.* jam Cyrillum Alexandrinæ urbis principatum gessisse contendit suffultus testimonio Socratis L. VII. c. 7. ex illo, *inquit*, tempore Alexandrinus Episcopus præter sacri Cleri dominatum rerum secularium principatum acquisivit. Carolus Martellus Huberto, si Poëtæ antiquo fides est,

Illectus pietate viri ingenioque sagaci
Huberto imperium contulit terræ & jus contulit omne,

Addit dein Diploma Pipini, quo Burchardo Herbipolitano urbs cognominis conceditur & alia, quibus Carol. M. Præsulibus urbes donavit. Enimverò licèt una alterave urbs ante Saxones donata esse videatur, dependebant tamen Episcopi strictiùs sub Francis à Regibus, ut etiam capite plecterentur. Scilicet isthoc ævo Respublica gubernabatur per Comites & Episcopos, ut mutuò alter alterius actiones attenderet & scrutaretur, utque Missi dein regii de utroque referrent ad Regem, si fortè quid gestum, quod contra fas erat, vid. *Capitul.* Carol. M. & Lud. Imperat. *L.* 2. *c.* 12. *Capitul. Franc. t.* 2. *p.* 142. *apud.* Baluz. Lehm. *p.* 75. *Chron. Spir.* Igitur exinde verba tabularum donationis etiam æstimanda sunt, *vid.* omnino Mabillon. *de R. D. p.* 220. §. 6. Decimæ, certi proventûs jura limitata, rebutique alieno nomine exercenda Episcopis concedebantur. Conr. §. 48. *de Constit. Episc.* Novum augmentum accessit tamen per Saxones, sub quibus Procerum auctoritas magis magisque stabiliri cœpit. Hac ratione conciliatur etiam Theodoricus à Niem cum seipso. Nam *p.* 804. *de priv. jur. Imp.* apertè scribit, quòd jam Carolus M. *Episcopis dederit temporalia bona, terras, castra, OPPIDA, villas, jura, &c.* Quomodo Ducibus Episcopi fuerint subordinati respectu jurisdictionis suæ urbis, vid. *sup. not. ad* §. 2. *ex Spec. Suev.* Communem traditionem, quasi Carolus M. omnem Saxoniam distribuisset inter Episcopos, & quasi Prælati Comitum Judicumque regiorum potestate ab hoc Imperatore fuerint exempti, notat DN. de Leibnuz *p.* 15. *praef. ad t.* 2. *R. Br.* Tandem non est, ut cum Thomassino disputemus, nam is *t.* 3. *l.* 1. de Episcoporum urbibus ferè eadem docet, quæ ex Schatenio audivimus. Scilicet quinque prioribus seculis raram fuisse Præsulum in urbes potestatem, si Alexandrini & Romani excipiuntur, sub Francis quasdam urbes etiam in Gallia v. c. Turonum regio dono, suo modo, Præsulibus cessisse.

† 2. Notat hic communem errorem Conringius §. *CV. de urb.* scil. Reges non tantùm jurisdictionem in urbes exercebant, sed Regum quoque erant varia jura fiscalia. Inde Episcopis illorum munificentiâ nunc quædam tantùm cesserunt. Illud certum, quòd omnis Episcopus secundùm jus ecclesiasticum Germanicum debeat residere in urbe. Unde *quia Erfordia* (sunt verba Gobelini person. 239. *t.* Meibom.) *nondum muro cincta, Episcopus, quem S. Bonifacius ibidem constituit, non fuit confirmatus, & sic post illius obitum ibidem cessavit dignitas episcopalis. Nam Papa solùm confirmavit illos, qui erant in locis muratis & tutis constituti.* Dein ulteriùs constat ex Chapeauvill. *de Episc. Tungr.* quòd Episcopi quidem omnes adspirârint ad jurisdictionem in urbes, sed finem ubique non mox sunt assecuti. Cavendum hic præcipuè, ne diplomata imponant incauto, quippe quæ plus justo indulgent Prælatis, ùt exemplo diplomatis Præsulatûs Halberstadiensis probat DN. de Leibnuz *d. l.* ubi suspectam ejus fidem solidè demonstrat. Exercuerunt sub Francis in urbibus tantùm jurisdictionem spiritualem in sua diœcesi, *vid.* Lehm. III. sequ. quamvis aliqualem extensionem non negemus, *v. supr. not.* 2. *ad* §. *II. in f.* Quòd verò concessiones Imperatoriæ non fuerint ejusdem generis è collatione tabularum donationum, jamdiu Lehmannus *L. IV. c.* 3. ostendit in Diplomate Ottonis M. cujus summam recitat Bosso *in Chron. Mind. p.* 10. *apud* Paulin. Ast integrum extat *p.* 734. *apud* Pistor. Conceditur ecclesiæ sive Episcopo omnis judiciaria potestas, imò addit Otto; quicquid FISCUS inde sperare potuit. Lehmannus *d. l.* refert quidem & hanc clausulam: *insuper bannum nostrum & monetam teloniumque sive macellum publicum ibi construi licere, & quidquid ad potestatem nostram pertinere videbatur, eidem Ecclesiæ donavimus.* Ast inspectio Pistorii docebit, quòd non Ottonis liberalitati hæc debebantur, sed quòd Henricus sanctus inseruerit suo diplomati, quòd plenum habes *ibid.* Verùm à quocunque demum Rege hæc sint, rectè tamen annotatatum est Lehmanno, quòd in litteris Ottonis, ubi Præsuli Spirensi urbem Spiram tradit, similia non legantur, sic v. c. de macello ibi nil habetur. Neque, ùt Conringius observat, satis constat, an telonia tantùm Spirensibus remissa, an planè in Præsulem translata fuerint.

† 3. Sequamur & hic Conringium, cùm nec ille, ùt ex collatione patebit, sequi spreverit Lehmannum. Affert autem incomparabilis Polyhistor locum ex Adamo Bremensi c. 50. *Iste*, inquit Adamus, Ottonem I. indicans, *est qui urbis rempublicam restituit.* Item: *Adaldagus primò ut ingressus est*

§. VIII. Post cives sive Burgenses sequuntur † 1, rustici. Videamus, quænam hi Episcopis accepta ferant. Sunt autem potissimùm duo: Initio per Episcopos † 2, salutaribus Christi præceptis imbuti sunt, pro ratione Theologiæ istius ævi † 3, dein ad persuasionem Prælatorum pars non exigua rusticorum manumitti † 4, cœpit.

§. IX.

---

est Episcopatum, Bremam, longè priùs tempore potestatibus & judiciariâ manu oppressam, precepto Regis absolvi & instar reliquarum urbium, immunitate simulque LIBERTATE fecit donari, præcepta Regis hac continentia præsto sunt & alia. Hactenus Adamus. Subnectit Conringius: libertas scil. habita tunc fuit, exemptum esse seculari, quod appellant, Judicio & Episcopi administrationi subesse. Multa scilicet indigna à Comitibus & Missis regiis passus antè fuerat populus, ùt fieri assolet, & ex ipsis capitulis Carolinis non potest esse obscurum. Alter locus debetur Dithmaro L. V. qui de Wormatia, ex quo pedo episcopali administrari cœpit, ita canit:

Urbs Wormacensibus &c. - - -

Multæ tamen urbes cathedrales planè non venerunt in jus Episcoporum, utpote ad peculium Ducum spectantes, quare plures Episcopos Landsassios fuisse tradit Schopp. *in thes. feud. p.* 211. Præcipuè id contigit hinc inde sub potentissimis Saxoniæ Ducibus, ad quos planè constitutio Episcoporum pertinuit, non ex sola gratia Cæsarea, ùt perperam asserit Chron. M. S. *p.* 3. nam *vid.* Meibom. *t.* 1. *p.* 527.

† 1. Noscitur parœmia: *Bürger und Bauer, scheidet nichts denn die Mauer*, quod suâ commentatione illustravit Hert.

2. Ratione modi in convertendis popularibus nostris Episcopos mansuetudinem Christianam præ oculis habuisse, minimè dico. Alia me docent bella Caroli M. cum Saxonibus gesta, quàm sæpius quæso hic non vis adhibita fuit sine mentis persuasione? quàm plurimùm hic non egit gladius Petri, non vox boni Pastoris? Addi potest historia Sclavica, quâ ratione hi ad fidem Christianam sint perducti. Canes appellabantur in contemtum nondum conversi. In complementum probationis tandem accedit descriptio judiciorum Vehmicorum. *Hac enim teste* DNO. de Leibnuz *p.* 14. *præf. ad t. III. R. Br. ex inquisitione in hæreticos originem suam habuerunt.* Quæ pœna fuerit diu in usu, patet ex loco Bothonis *ibid. in dessen sulven Jahre do vvas to Brunsvvick een fedyngh, dat ærer achte vvorden berunt unde gehenghet.* Similes rigores leguntur in *manud. Jur. Can.* Matth. *p.* 281. *sequ.* Miseri hæretici planè à cacodæmone se obsessos fingebant, ut iis parceretur. Quare subjicit *ibid.* Matth. *Hæresin dum persequuntur, dum atrociter eam plectunt, ipsi citra controversiam sunt pessimi hæretici*

† 3. Scilicet plerique ritus, pleræque formulæ plerique abusus, quos Protestantium ecclesiæ superstitionis & erroris arguunt, jam isthoc tempore defendebantur, docebantur. Noscitur reliquiarum Sanctorum apparatus, quem Bonifacius & ipsius sectatores secum ubique ferebant. Neminem latet doctrina de opere operato, de promerenda æterna salute per ædificationes templorum, exstructiones monasteriorum. Integrum tractatum de falsis miraculis, quæ in chronicis habentur in usum & commendationem superstitionis (v. c ut omnes Monachorum minutiæ divinæ crederentur, mox de coloribus vestimentorum fingebatur miraculum) conscribere possem, si è re foret. Nihilominus licèt in introductione religionis variè peccatum fuerit, aliquatenus gratiæ tamen debentur Episcoporum operæ. Nam divini planè Apostoli Pauli observatio est, *modo Christus prædicetur*, licèt quidum minus rectè in hoc munere versentur. Non uno ictu ingruit dies. Præcedit diluculum, sol sensim ascendit & torpentes oculos irradiat. Sufficit itaque cœpisse quoddam diluculum, post tempora reformationis illuxisse diem. Potest & ipsa immanitas excusari quadantenus primorum conversorum. *vid.* D. Præsid. ad Pufend. *p.* 33. *seqq.* Ceterum non negamus, quòd notitiam religionis Episcopis etiam debeant cives & nobiles. Attamen cùm cives nobilesque multi etiam in Germaniam venerint ex Italia, ubi religionis præceptis erant imbuti, non planè abs re fuit præcipuè ad beneficia in rusticos collata religionem referre.

† 4. Non placet servitus auctori *Spec. Saxon. L. III. a.* 42. *da man das Recht allererst sezte, vvar auch kein Dienstmann, und es vvaren alle Leuth frey da unsere Vorfahren zu Lande kamen.* Sed magis expediit rusticis persuasio cleri, quasi servitus non satis bene conveniat regulis Christianismi. Ita sane existimavit Gregorius M. cujus hæc legitur manumittendi formula: *Cùm Redemptor noster totius Conditor naturæ ad hoc propitiatus humanam carnem voluit assumere, ut divinitatis suâ gratia dirupto quo tenebamur captivi vinculo servitutis pristinæ nos libertati restitueret: salubriter agitur, si homines, quos ab initio natura liberos procreavit, & jus gentium jugo substituit servitutis, in ea autem, quâ nati fuerunt, manumittentis beneficio libertati reddantur. v. Epist. XC.* Gregor. M. jungamus Gregorio *LL. Ripuar. sub tit. LVIII. Hoc etiam jubemus, ut qualiscunque Francus Ripuarius, seu tabularius servum suum PRO ANIMÆ SUÆ REMEDIO, &c.* Nescio, an aliud in mente habuerit Burggravius Otto Kirchbergensis, cujus hoc extat *apud* Schilter. *Exerc. III. ad ff.* §. 1. Diploma: *Nos Otto Burggravius*

§. IX. Naturâ omnes inclinamus ad otium †, vetus dictum est. Optimè sanè possidetur, quod quietè possidetur. Ante aliquot secula † 2, quies publica erat perrara felicitas in patria nostra.

Sub

gravius de Kirchberg de pleno arbitrio, omnibus hoc scriptum intuentibus notum esse volumus, quòd Nic. Th. & Virgonem fratris de Condiza ex ipsorum servilitate nobis in jure Smurdorum ab antiquo adstrictos manumittimus à tali late & liberè servitute, & conferrimus, ipsos COENOBIO Sanctimonialium in Kapellendorff daturos singulis annis solidum denariorum in festo Michaelis moneta illius fori. Eodem pietatis studio durum servitutis jugum Margarita Constantinopolitana sustulit in Flandria & illud reviviscere prohibuit, vid. Molan. *de canon.* Plures hujus generis formulæ extant in formulis Marculphi. Et his concludit Conringius §. *LXXXI. de urb. Quod plebis studio nimium quantum auxerit libertorum copiam, quæ post annum Christi nongentesimum succrevit, omnibus* pene *servis per universam Germaniam ex pietatis fervore emancipatis.* Accedit Jus nostrum Canonicum, quòd servus manumissus possit promoveri ad Ordinem Clericorum, Lancell. *l.* 25. 2. quæ dignitas proposita, sæpius quoque allexit dominos, ut laudem sibi pararent. Adjecerunt canones in favorem miserorum manumissionem per monachismum suo modo. *vid. c. si servus dist. LIV.* Applicari huc etiam potest *c.* 15. *dist. LIV.* cujus inscriptio apud Gratianum habetur, *ut in libertatem vindicentur servi, qui ab infidelitate ad fidem accedunt.* Non autem existimandum est, quasi Clerici tantum laicos invitassent ad manumittendum, ipsi verò non manumisissent. Id enim repugnat *cap. III. VI. X. de servo ordin.* ubi de manumissorum ab Ecclesia juribus agitur. Dein *L. Wisigoth. L. V. t. 7. n.* 18. mentionem facit libertorum ecclesiasticorum, & Vadian. *de colleg. & monast.* increpat Clericos, quòd oneribus planè servilibus libertos suos distringant. Describit *ibid.* pluribus duritiem Cleri, quasi liberto ex humanis excedenti ne quidem vestes relinquat. *Civiles,* addit, *Domini Episcopos & Monachos benignitate vicerunt. Cùm contra hos vel uno religionis nomine admonitos, ne oblatam sibi hanc ipsam servitutis miseriam, tam durè tractare decuisset, si modò veram magis, quàm simulatam religionem profiteri voluissent.* Insensibiliter devoluti in hunc locum simul incidimus in difficultatem, ut videtur, insuperabilem, Pedum nostrum rusticis commendandi. Ast salva res est, Vadianus loquitur de facto quorundam Clericorum. Nam in genere alia regula Clericis præscripta erat à summo Episcopo Gregorio M. cujus egregia verba *prævie,* adduximus.

† 1. Hobbii Philosophia est: Statum naturalem esse statum belli, hominem hic homini lupum esse. Imò & infanti innocenti recenter in lucem edito securitatis vitæque spem unicè à pacto tacito cum matre esse derivandam, cui aliàs jus foret hunc novum hostem in primis initiis delendi & supprimendi. Enimverò celeberrimus Philosophiæ moralis Doctor & restaurator alius per inductionem demonstrat, quòd finis hominum omnium sit quies. Nam avarum tot tantisque divitiis acervatis sperare quietem: Mancipium Veneris, sexûs sequioris favore sibi pignorato, gulæ irritamentis in abundantia quæsitis sibi ad animi tranquillitatem nil ampliùs deesse existimare: Ambitioso videri quietem in honorum culmine positam, media illuc ducentia esse vim, arma, vindictam & oppressionem malevolorum violentam, dominium in benevolos securum. Unde constat hodienum dicto comico sua veritas. Licèt enim de turbis & infestationibus personent omnia, omnium tamen votum est, ut quies acquiratur. In eo autem peccatur, quòd hic scopus sine aptis mediis expetatur. Nam desiderium contradictorium, adspirare ad finem, rejicere media commune malum est.

† 2. Observa itaque, quòd hic loquamur de præteritis. Sub Maximiliano enim I. restituta est pax communis, & per judicia bene ordinata. Quondam ipse Carolus M. tot Episcopatuum fundator & amplificator, rationem sui instituti reddens, cur tam larga contulisset in Prælatos, ait: *Ut qui hactenus regiæ potestatis jugum ferre detrectârunt, victi divinâ magis virtute, quàm suis armis Sacerdotibus parerent, idque se pro amore ejus, qui victoriam contulit, fecisse.* Itaque ipsa prima institutio Episcoporum in gente nostra bellicosissima ad pacem spectare debuit, *vid. plur.* Schaten. *p.* 324. *H. W.* Congrua hîc sunt, quæ leguntur apud Walthr. Naumburg. *de invest. Episc.* Scilicet barbaros & nationes ignotas erubuisse, hostilia in Clerum moliri, quem ipsi Imperatores in suam tutelam suscepissent. In pace concilianda Clerus adhibebatur, ut more olim apud Romanos recepto Fecialium munus subiret. Ita enim Gregor. Turon. *L. VII. c.* 32. *Mittebantur cum virgis consecratis juxta ritum Francorum, ut non contingerentur ab ullo.* Quòd verò ipsi Episcopi Abbatesve ad hoc negotium missi fuerint, satis probatur è du Fresne v. *diffidatio,* ubi testimonia Matth. Paris. Froissard. Quo apparatu in Germania seculo adhuc XV. per Haraldos diffidatio à Cæsare Friderico III. Carolo Burgundiæ Duci diffiduciationem transmiserit, quaque solemnitate hic vicissim Haraldum exceperit, quibusque donis dimiserit, recenset Fuggerus Comes *in Spec. Austr. V.* 24. Quare securitatem etiam inter causas oblatorum Prælatis feudorum refert Hert. *t. 2. p.* 794. ubi notanda verba Helmoldi in Chron. Slav. *c.* 77. & Cranzy *L. IV. hist. Vand.* 15.

† 3.

Sub Clero tamen paulò tranquillior erat status. Cœpit enim Clerus per Treugam † 3, pacemque Dei aliquatenus sibi suisque consulere. Unde nova circa originem proverbii nostri suboritur conjectura.

† 3. Non ullum malum tam altas quondam radices in Majorum animis egeret, quàm libido bellandi, ùt nuper ostensum *in differt. de jur. agric. c. 2.* Impossibile erat pacem omnimodam reducere ipsis quoque Imperatoribus. Unde tantùm temperamenta adhibita sunt, v. c. societas, fœdera, induciæ, certæ diffidationum formulæ, præscriptique modi &c. ùt pragmaticè demonstrat *integr. vol.* Dattius. Manum operi etiam Clerus admovere cœpit, & quoad ejus fieri potuit, in suis Synodis pacem turbulentis reddere annisus est. Noscimus hodienum pacem Dei & Treugam, vid. du Fresne *bis verbis.* Seculo XI. sub Urbano Pontifice ope conciliorum utraque sanctio in Germaniam recipi cœpit. Potissimùm cogitatio de bellis in terram sanctam eo tempore transferendis cultum pacis domi nostratibus suadebat, *vid. Datt. d. l.*

§. X. Temperavit diu hinc inde Prælatorum regimen etiam adjunctio Advocatorum *, nam sine horum consilio consensuque in arduis negotiis vix aliquid potuit geri.

§. XI. Sed quàm utile etiam esset hoc jurium Prælatorum moderamen, attamen, ceu vidimus, plerisque in locis desiit, vel valde imminuta est Præsulum industria. Ast superest hodienum aliud institutum, quod jam diu obicem posuit Prælatis, ne, uti vellent, imperarent, scilicet Capitula. De quibus Capite sequenti.

§. XII.

* In Concilio Moguntino anno 813. *Can.* 50. habetur: *Omnibus igitur Episcopis, Abbatibus, cunctoque Clero omnino præcipimus Vice-Dominos, Præpositos, Advocatos, sive defensores bonos habere &c.* Occurrunt hic tria nomina: Vice-Dominorum, Præpositorum, & Advocatorum, quæ dein generali appellatione Defensores dicuntur. Constituit verò inter illos Thomass. *t. 3. p.* 451. hoc discrimen, quòd Vice-Domini fuissent præfecti vasallis laicis Prælatorum: Advocati causas illorum perorassent; Præpositi tandem regimen ipsius Cleri gessissent. Originem Advocatorum deducit Knichen *de Saxon. non provocand. jur. c. 5. n.* 553. à Pipino. Sed altiùs hic ascendendum esse docet Majerus *p.* 121. *de advoc. armat.* Idque satis probat per diplomata Dagoberti, qui CC. annis ante Imperium Caroli M. vixit. Nam *hic* (ùt verba fluunt) *more Majorum* Sigeberti, Theodoberti, Theodorici *& Patris* Lotharii *protectorem, rectorem & advocatum Ecclesiæ Trevirensi dat dominum* Arnolphum *sanguine regio natum, parentem suum ac instructorem, Austriæ Mosellanicæ Ducem.* Firmavit hanc constitutionem dein Sigebertus Dagoberti filius: literæ regiæ leguntur apud Rosierum in *Stem. Loth.* Ex quibus colligit Majerus, quòd cum ipsis Ecclesiæ Christianæ initiis & Regum conversione jus Advocatiæ cœperit. Noscitur Advocatorum duplex genus, armatorum & judicialium, debet Ecclesia adversus vim & audaciam adversariorum defendi tam in foro & tribunali, quàm inter arma & militum catervas. Thomass. *d. l.* persuadere vult *ibid.* quòd officium Advocatorum initio sub Francis fuisset pacificum, sed labente & corruente familiâ Carolinâ circumfrementibus undique tumultibus factum fuisse militare. Ast aliud docere potuisset Thomassinum diploma Dagoberti. Susceperunt autem Advocati munus ipsi Imperatores quoque. Ludovicus pius in se recepit defensionem Abbatiæ S. Galli, ùt refert Monach. Sanct. Gallens. *t. 2. p.* 127. *apud* du Chesne: *cùm neminem sui defensorem reperire potuissent, ipse* (Imperator Ludovicus) *cunctis adversariis nostris se opponens advocatum vilitatis nostræ coram cunctis Principibus suis profiteri non erubuit.* Ecclesiam Pataviensem secundùm morem Antecessorum, cum omnibus sibi subjectis in simili suæ defensionis mundiburdio constare jubet atque decernit Arnolphus *pag.* 147. *apud* Majer. Advocatia Bambergensis Ecclesiæ ab Imperatore commissa est Summo Pontifici sub onere, ut equus albus phaleratus Romam transmitteretur quotannis, quo onere tamen aliquatenus liberatus est Præsul. *vid.* Mulz. *p.* 348. *repres. imp.* Inter causas depositionis Wenceslai *apud* Goldast. *t. 1. R. S. p.* 158. refertur etiam, quòd Advocati Ecclesiæ munus minùs strenuè gesserint. Sæpius tamen Imperii Proceres Advocati facti sunt Pedi pastoralis vel ad rogationem ipsius Cleri. Sic ab Archiepiscopo Trevirensi ac Ottone I. Advocatus rogatus & datus est dominus REGIMIRUS, bonæ gravitatis ac virtutis vir, Lotharingicæ, Mosellanicæ Hispaniæque Dux, ùt habetur in litteris hujus Imperatoris; vel propriâ Prælatorum electione, nam sæpe his in diplomatibus eligendi potestas data erat. De Paderbornensi hoc satis constat ex Surio *d. 5. Jun. c. LX.* unde

in

§. XII. Hic tantùm adjiciamus adhuc duo, quæ in commodum habitantium sub Pedo pastorali cedunt: quòd Præsulatus nequeant dividi † 1, vel inter vivos actu, vel ultimâ voluntate; & dein, quòd in casu, ubi bannum Imperii in Principem inferendum, minor mutatio † 2, circa subditos illorum accidat, quàm circa laicorum.

CA-

---

in Concilio Moguntino anno 813. *cap.* 50. statuitur, *ut eligant non malos, non crudeles, non cupidos, non perjuros, sed Deum timentes, & in omnibus justitiam diligentes*: vel Reges suâ sponte veluti & non rogati Advocatos dederunt. Sic Abbatiæ Gemblacensi Imperator Otto I. Advocatum dedit Comitem Lovaniensem, *vid.* Miræum *c.* 32. Mulz. *p.* 348. *n.* 70. Præcipuè sub Francis jus dandi Advocatos Reges exercuerunt. *vid. C.* 13. *L. V. & C.* 303. *L. VII. apud* Ansegisum. Neque verò hic mos statim desiit, *vid.* Conring. *de jud. Germ.* §. 71. vel tandem jure quasi ordinario domini territoriorum in Abbates jus advocatiæ sibi arrogarunt, ubi scilicet territorium clausum defendi solitum est. *vid.* quæ Rector Saxoniæ opposuit olim Julio Pflugio Præsuli Numburgensi *L. V. C.* 123. *sqq.* apud Hortleder. *de C. B. G.* Mulz. 52. *sqq.* Knichen *de jure territorii c.* 4. *n.* 337. De domo Austriaca regula notissima est, quòd in provinciis suis hereditariis gaudeat Advocatiâ tam in Monasteriis quàm Episcopatus in provinciis & ditionibus suis existentes. Verba privilegii ita fluunt: *Sie sollen auch haben alle Vogteyen und Vogtrecht in Bisstümern, Abteyen, Probsteyen, Clöstern, Gotteshäusern und Kirchen an Leuten und Gütern, die in ihren Herrschafften und Landen gelegen seyn, deren Erb-Vögte sie seyn und zu Recht sollen seyn.* v. Wehner. *v. Vogtey.* Majer. 398. Neque à territoriali advocatia ubique libera est ordo Cisterciensis, *vid.* Hert. *pecul. dissert.* Confer *C. recolentes de statu Monachorum.* Inter causas datorum Advocatorum refertur etiam prodigalitas Cleri, vid. Stumpf. in *Chron. Helv. L. VII. c.* 3. & Marsil. Pattav. *Judicium in defens. Pac. pro* Ludov. *IV. p.* 2. *c.* 29. Hospinian. *de orig. bon. Eccles. c.* 6. 325. Dein invidia adversariorum Ecclesiæ, qui bonis illius inhiabant, item studium pacis, quòd litigiis ipsi Clerici se nollent miscere, *rebus divinis tantùm*, inquit Aventin. *L. VI. operam dabant & libris scribendis.* Potestas Advocatorum non fuit ubique ejusdem generis, sed alicubi major, alicubi minor. *vid.* Conring. *de urb.* §. 16. Mirè tamen moderabatur Præsulum potestas. Nam non tantùm jurisdictio criminalis pars erat juris Advocatorum, sed jus collectarum, sequelæ, jus administrandi bona Prælati ad eosdem spectabant, ut taceam jus exigendi homagium, confiscandi licentiam, & alia, quæ nullo negotio è Meibomio probantur, *vid. t.* 1. *p.* 680. & *t.* 3. *p.* 228. Citra consensum Advocati Prælato non licebat donare, *vid.* du Fresne v. *chirotheca*; vel in genere alienare, *vid.* Lenckfl. *L. II. c.* 2. *antiqu. Walck.* Diploma Ottonis III. *p.* 334. *L. V. annal. Schaten.* Imò nec donata recipiebantur sine Advocati opera. Unde formula: *Hanc donationem sive traditionem Ecclesia aut Præsul accepit de altari Ecclesiæ per manum sui Advocati.* Ferendum erat quoque Prælatis, ut partem redituum sui juris facerent Advocati. Certæ sportulæ feudaque pro studio & labore in ipsos redundabant, alicubi tertia pars emendarum, *vid. chart.* Conrad. *I c.* 95. *apud* Miræum pars terræ hominumque ipsis collata est, *vid.* Chron. Senonens. *tom. III. Spicileg. p.* 304. Vocat isthanc terræ partem Otto I. beneficium Advocato constitutum *apud* Miræum *c.* 32. Quomodo hinc inde deliquerint Advocati, exponit Conring. *de judic. d. l.* adde Schaten *p.* 532. *H. W.* Querelas de illorum excessibus, de secuta inde excommunicatione habet Thomassin. *d. l.* Qui hodienum supersunt v. c. Coloniæ, Quedlenburgi, &c. disci potest ex iis, qui notitiam imperii Procerum tradunt. De Advocatis in Belgio *vid. plurimus Espen. p.* 561. *seqq. jur. ecclef. univers.*

† 1. Dicitur quidem *jure feud. Sax. Bischoff-Guth oder Leben und Fahn-Lehen soll der König gantz leihen und nit zutheilen,* & *I. F. A. Bischoff-Guth und Fahn-Lehen soll der König gantz zu Lehen geben.* Ast nihilominus experientia testatur, quòd Ducatus, Marchionatus, Landgraviatus sæpius inter familias fuerint divisi & separato jure administrati. Unde in A. B. de Electoratibus, ne amplius scindantur, cavendum fuit nominatim. Ast Episcopatuum divisio vix fuit facta, si paucissima exempla v. c. in Præsulatu Halberstadiensi, Wurzburgensi &c. excipis, ubi tamen integritati & indemnisationi Præsulum, quoad ejus fieri potuit, consultum est. Quæ verò incommoda oriantur è divisionibus, & quæ commoda ex integritate viciniarum, dici potest è verbis cordati quondam viri Lewoldi de Northof, quæ *vid. t. I.* Meibom. *p.* 380. &c.

† 2. Nam in privatione regalium, tantùm jura personæ auferuntur, capitulum autem administrationem subit usque ad restitutionem privati vel electionem novi Prælati. Satis eleganter hoc expressit Guntherus *in Ligurin. L. II. apud* Reuber:

Quin & Pontifices Halberstadiensis & ille,
Sub quo Brema fuit, tali regalia jura
Amisêre notâ, PERSONÆ scilicet ipsa
Non tamen Ecclesiæ: neque enim quod Pastor iniquè
Gesserit, ECCLESIÆ fas est in damna refundi.

† 1. Est

CAPUT III.

DE CAPITULO.

§. I.

Capituli verbum, quidam ab ipsius capite, † 1, Episcopo, cui subest, derivant, alii verò à capite biblico † 2, quod inter Canonicos quosdam quotidie legebatur & exponebatur, deducunt. Nam interdum saltem pars capitis sive capitulum prælegi solebat.

† 1. Est hæc etymologia Barbosæ *c. 1. n. 48. de canon. Capitulum*, ait, *dicitur à capite, sub quo regi & congregari debet ad prabenda consilia, hujus verò caput est Episcopus.* Referrimus huc Statutum Synod. Rothomag. de ann. 1681. *tit. de Episc. & Cap. n. 28.* Episcopos consilio & operâ Capitulorum juvari debere, ut membrorum CAPITI cohærentium & obsequentium.

† 2. Tradidit hanc originationem Zieglerus *ad decret. p. 215. Ita dicitur collegium Canonicorum, quòd quotidie inter eos legeretur & explicaretur caput biblicum vel si prolixum nimis esset, ejus saltem aliquod membrum, quod capitulum dicebatur.* Confirmat eandem du Fresne *h. v.* ex Papia: *Capitula librorum dicta, quòd breviter capiant & contineant aliquam sententiam. Unde clericorum capitulum dictum, quòd ibi capitula exponantur.* Scil. olim post primam recitatam, antequam fratres exeunt ad labores, aliquod regulæ capitulum prælegebatur, de quo more *vid.* Brower. *Antiq. Fuld. L. III c. 12.*

§. II. Sicuti verò conventus † 1, de ecclesia inferiori dicitur, ita propriè capitulum † 2, de Canonicorum Ecclesiæ cathedralis congregatione prædicatur.

§. III. Operæ pretium est, de tam insignium † 1, Collegiorum origine dispi-

† 1. Nam licèt verbum conventus etiam notet diœcesin Episcopi, ut *in can. 38. Concil. Tolet. IV.* sæpius tamen conventus notat locum, vel cameram, ubi Monachi conveniunt, non ubi sunt Canonici. Unde etiam conventuales fratres appellant, Matth. Paris. ann. 1233.

† 2. Notat etiam capitulum locum congregationis. Unde Monachus Frigidi Montis: *In toto corpore ecclesiæ præter illum, ubi altare constituitur, nullus locus sanctior est CAPITULO, nullus reverentiâ dignior, nullus diabolo remotior, nullus Deo proximior. Ibi enim perdit diabolus, quidquid alibi lucratur.*

† 1. Olim in singulis provinciis unus Presbyterorum ordini præficiebatur; ita, ut cum eorum consilio omnia ageret & administraret. Præcipuè Clerus civitatensis uni committebat superintendentiam in reliquos. Neque enim in urbibus parochiæ initio distinctæ erant, sed communi operâ & industriâ Ecclesiam DEI colebant pii doctores, sub inspectione illius, quem regulariter Episcopum vocabant, *vid.* Duarem, *L. 1. c. 18. de min. Eccles.* Hoc tempore nondum erat certus Canonicorum selectus, sed universi presbyteri unà cum Episcopo morantes. Patet dictorum veritas è loco Cypriani *Epist. 5. Ad id, quod scripserunt compresbyteri nostri, solus rescribere nihil potui, cùm à primordio Episcopatûs mei statuerim sine consilio vestro & consensu plebis meæ privatim sententiâ gerere.* Paulò aliter Hieronymus *in c. ecclesia C. XVI. Et nos*, inquit, *habemus in Ecclesia Senatum nostrum, cœtum presbyterorum.* Imò ne dubitandi locus supersit, quòd omnis clericus ejusdem juris fuerit, addimus *epist. cler. Rom. ad* Cyprian. ubi ita: *OMNES enim nos, mortuo scil. Papa Fabiano, decet pro corpore totius Ecclesiæ, cujus per varias quasque provincias membra digesta sunt, excubare. epist. 31.* successu temporis distinctio institui & excrescente in majoribus urbibus presbyterorum numero è pluribus nonnulli eligi cœperunt, tanquam peculiares Episcopi amici. Espen. *p. 136. de canon.* Potissimum amor seminaria ecclesiæ constituendi videtur separationi & selectui occasionem dedisse. Scilicet ante seculum IV. conventus ecclesiæ non nisi extraordinarii erant, non poterant constanter sub uno degere tecto, nec communem vitam in perpetuum institutum redigere, multo minus opportunum tempus aderat futuros clericos veluti in communi schola ad functiones quondam sustinendas præparare. Itaque præ ceteris Augustinum cupido subiit pace jam ab Ecclesia obtentâ, huic veluti defectui mederi &

dispicere, ut sciamus, unde sint cùm canonici tum ipsius capituli † 2, jura.

tales congregationes è selectis ingeniis instituère; quæ si non essent seminaria Reip. omnis, certissimè tamen haberi possent pro plantario sanctæ ecclesiæ. *conf.* quæ disserit Possidius *in vit. August* & ex eo Thomass. in *t. 1. L. III. c. 1. 2. 3.* Inscribebantur hi clerici cum Episcopis degentes canoni sive matriculæ ecclesiæ, unde Canonicorum nomen ipsis hæsit. Licèt non repugnet, à portione canonica, quæ ipsis tribuitur, vel observatione canonum simul ipsis nomen indere, *vid.* Molan. *de Canon. c. 4.* *Canonicus*, inquit, *qui non canonicè vivit, nomen suum secum ad damnationem portat.* Ni fallor, scholam itaque duplicem Augustini Canonici intendebant, adstringebantur votis castitatis, paupertatis & stabilitatis in monasterio, unde debebant enasci virtutes; dein instituebantur in sacris canonibus & scritpura, ut eruditione etiam commendarentur. *vid.* Possid. *c. XXII. XXV. &c.* Unde SCHOLASTICUM Canonicorum institutum vocat Hyperius *de instit. Colleg.* *vid.* Hospinian. *de monach. p. 353.* Licèt non usquequaque magnam sapientiam consequerentur, *vid.* Conr. *antiqu. acad. p. 65.* debebant tamen vitâ & doctrinâ aliis prodesse. Officii enim non beneficii nomen Canonicus est. Guil. Paris. *c. 4. de collat. benef.* Unde requirit Espen. *tract. de Canon.* ut sint docti, frugales, abstinentes, seduli &c. Initio communis vita transigenda erat, introductâ quippe omnium bonorum renunciatione ab Augustino. Eandem vitæ rationem Canonicis præscripsit Carolus M. *Capitul. Aquisgran. ann. 789. c. 72. 73.* Verùm jam ante Carolum M. beneficia Canonicis assignari & veluti præbendæ, quas tanquam singuli dein extra communionem possidebant & retinebant. *vid. can. 7. Concil. Aurel III.* Unde desiderium proprietatis non potuit satis extingui inter Canonicos, imò indies majoribus cumulabantur, adeo, ut ampliùs suis scholasticis muniis defungi sibi probro ducerent, constituto in hunc finem sub certa mercede extraneo magistro, qui vicaria opera defectum suppleret. *v. c. 1. X. de magistr. & ne aliqu.* Accessit dein nova libertas aspirandi ad Canonicorum præbendas, licèt quis sacris vel presbyteri vel diaconi ordinibus nondum esset initiatus. CONCIL. TRIDENT. *Sess. 22. c. 4.* Subdiaconatum pro voto exercendo denuo in Capitulari sive Canonicu requisivit. Apud nos præcipuè aucta est Canonicorum conditio, ex quo jure eligendi Præsules potiti sunt, de quo postea.

† 2. Nec olim Episcopos monarchicè & pro arbitrio egisse vidimus, sed Clerum reliquum fuisse in plerisque omnibus consultum. Verùm id fiebat partim è natura religionis Christianæ, quæ in doctoribus non fert dominatum, partim è statu istius ævi & persecutionum, partim ex ratione politica, quòd ipse Clerus haud admisisset despoticum unius imperium. Imò licèt non deesset hac ratione vinculum, deerat tamen communis perpetuus fundus ante Carolingos & inde dependens coactio, quilibet Clericus suam portionem recipiebat ecclesiæ gratiâ. Igitur erant quidem tunc congregationes Cleri, seminaria, scholæ episcopales, uni capiti competebat inspectio secundùm consilia reliquorum. Non dicendum tamen est, quod extiterit capitulum, nam I. ibi collegæ Episcopi erant soli clerici Presbyteri vel Diaconi, non Canonici seculares, II. ibi collegæ reverâ erant Parochi, vel certæ Ecclesiæ propriæ, vel in episcopali, quod multum differt à nostris Canonicis. III. Jus Senatus competebat ex ipsa veluti ordinatione sacra. Et licèt hoc ultimum mutaretur, postquam Episcopi selectum Canonicorum instituerunt, non poterant tamen Episcopi plus splendoris in Canonicos transfundere, quàm ipsi habebant. Unde demum post adeptum ab Episcopis Principatum, majoris Senatus instar Capitulum gessit. Quod quo tempore factum sit, supra dicta de donatis urbibus & acquisitis regalibus docent.

§. IV. In modernis Capitulis non tantùm occurrunt variæ dignitates, officia & personatus † 1, Præpositi, Scholastici, Decani, & si quæ alia; sed sunt quoque duplicis generis personæ hîc notandæ, Capitulares † 2, scilicet & Domicellarii. §. V.

† 1. In regula Cordogangi, quæ sub Francis norma erat Canonicorum, nam hic Metensis Episcopus teste Paulo Diacono: *Clerum adunavit, & adinstar Cœnobii intra claustrorum septa conservari fecit, normamque ei instituit;* nominantur: Archidiaconus primitiarius & Præpositus. Cantores, Priores, Thesaurarios nominat Barbosa *c. IV. de Canon.* vid. Himmel. *tract. de Canon.* De Scholastico Cellerario vide Thomass. *t. III. 70.* Maximè perspicuè omnia explicat Espen *jur. eccl. p. 63. c. 3. 4. 5.* ubi collationem instituit inter officia v. c. Cantoris, Scholastici antiqua & beneficia nova desinentibus officiis.

† 2. In Concilio Moguntino ann. 1548. non sine magna ratione statutum fuit, ut Canonici juniores, quos Domicellares vocant, non simul ac beneficia acceperunt, ad Capituli jura admittantur, verùm ut ad tempus sub jugo Prælatorum detineantur. Ut igitur Infantes in Hispania Regum filii, sic Optimatum filii juniores, Capitulares Domicelli, Domicellarii dicuntur, *vid.* Blancam *in Hisp. illustr. t. III. p. 727.* Hæc tamen differentia hodie non in omni Canonicorum collegio observatur, ut constat

§. V. Actus Capituli sunt varii, è quibus demonstrari potest, quòd potestatem Episcopi temperent. Ipsum initium regiminis episcopalis, non nativitati sed Canonicorum institutæ electioni † 1, ac conscriptæ capitulationi † 2, debetur.

§. VI. Competit speciatim Capitularibus jus accusandi Præsulem † 1, jus consentiendi in alienationes † 2, bellum alicubi, jus contradicendi auctioni numeri † 3. Canonicorum, jus adprobandi uniones & permutationes ecclesiarum,

---

constat ex catalogis Canonicorum per singula ferè Germaniæ capitula *apud* Imhof. *in notit. Procer.* Miscentur alicubi Nobiles cum Doctoribus v. c. Basileæ, in plerisque tamen soli Nobiles Canonicatuum beneficiis fruuntur, de ratione *vid. c. II. dissert. de jur. agricult. sub D. Præsid. habit.*

† 1. Modus constituendi Episcopos describitur ab Ivone Carnotensi, Walth. Naumburg. Meibom. Contirg. &c. scil. electio omnis Cleri & Laicorum diu obtinuit in Germania seculo adhuc XII. anno 1131. Imperator Lotharius in Trevirensi electione rescribit: *Se non cujusquam electionem approbasse, qui non omnium communiter tam Clericorum quàm Laicorum suffragia tulisset.* *vid.* Brouwer. *L. XIII. Annal Trev ad d. ann.* Imò Seculo XIII. ann. 1298. *vvar Wigbold Domdechend zu Cölln gekorn zu Nuiß an das Bischoffdom, allermeist von den Edlen und von der Ritterschafft des Stiffts.* v. *Chron. Colon.* Ulterius Seculo XV. ann. 1428. Electio fit Osnabrugæ consensu POPULI & MINISTERIALIUM, *Chr. Osnabr. p.* 251. Meibom. Quamvis igitur Innocentius III. Canonicam electionem per capitula suis Decretalibus stabilivisset, *vid. L.* 1. *epist.* 16. 17. *sequ. epist.* 78. 79. *apud* Baluz. rogavisserque ipsam Imperatricem, ne huic instituto se opponeret *ep.* 18. tamen non simul ac semel ubique jus novum introduci potuit. Vadianus *p.* 5. *n. apud* Goldast. III. *R. A.* Episcopos à Canonicis eligi cœpisse putat eodem tempore, quo Pontificum electio rediit ad Cardinales. Multum hic tribuit Conringius 443. *exerc. acad.* Capitulo. Messana Honorii III. Chron. Goslar. *p.* 428. *pr. t. III. R. Br.* DNI. de Leibnuz. hæc refert: Clemens *makede eine Vorsonunge mit deme Keyser unde dem Vorsten unde gaff over dat gantze ertrike Macht den Cappitelen Bisciuppe uterkusende unde dyt bestadigete Pauvves Clemens vorgenammet.* Sed uti monuimus, praxis non è Decretali uno judicari debet, excutienda sunt archiva singulorum Præsulum, qui ex instituto persequi vult hoc argumentum.

† 2. Negari nequit, quòd Episcopum ratione ipsius muneris, quod sustinet, deceat benignè & justè imperare. Cautelæ loco tamen Canonici in certa capitula cum suo Præsule convenire solent, quæ dein, ut eò meliùs conserventur, litteris mandantur. Agnoscit vim capitulationum Thummermuth *p.* 75. *n.* 87. *idque tanto*, inquit, *fortius, Prælati in suis CAPITULATIONIBUS ac inaugurationibus solemniter jurent, inventa conservare &c.* Stangefolius *L. III. annal. Westphal. p.* 515. hæc habet ad ann. 1462 *Cùm Theodericus de Morsa Archi-Episcopus vitâ excessisset, Capitulum & Status Diœceseos solemne pactum inierant* (dicitur die *Lands-Vereinigung*) *ne imposterum electo Archi-Episcopo fas sit, suo arbitrio bellum suscipiendi, sed consensu Capituli &c. quod pactum Præsules in inauguratione confirmare juramento tenentur.* De capitulationibus Trevirensibus & Fuldensibus *vid.* Brow. *L. XX. ad ann.* 1502. *annal. Trevir. & L. IV. antiquit. Fuld. n.* 45. Ne quid tamen dissimulemus, ab utraque parte non defuerunt querelæ: Præsules conquesti sunt, quòd iniquis nexibus à suis adstringantur capitulis, *vid. Gravam. nat. Germ.* 85. in Concilio Rothomag. ann. 1581. querelæ audiebantur, quod Canonici ob jus suum consentiendi & dissentiendi impedirent reformationem necessariam. Vicissim Præsules ab altera parte accusati sunt, quòd plura per capitulationes promittant, pauca verò servent. *vid.* quæ de Episcopo Osnabrugensi leguntur in Chron. Osnabr. *p.* 251. *apud* Meibom. Ex scripto in causa Capituli Wurzburgensis Viennæ hæc excerpsit D. Præses; *Anno 1678. Petro Philippo de Dernbach Wurzburgensem cum Bambergensi Præsulatum junctim moderante, vehemens dissidium inter Episcopum & Capitulum exortum est, scil. cum quolibet Episcopo in certa capita Capitulares pacisci solent, quibus admonetur, quòd non domini jure ac veluti patrimoniali, sed, ut bonum œconomum decet, Episcopatum regere & tueri debeat. Hæc* (*ut Capitulares contendebant*) *non obstante juramento, cujus planè relaxationem à Summo Pontifice Capitulo inscio petierat, Episcopus enormiter violavit. Capitulares autem quo sarta & tecta permanerent omnia fere Germaniæ capitula in auxilium & mutuum consilium vocarunt, cæteroquin verendum esse caussati, ne electi plus potentia exercentes quàm hæreditarii omnia pia instituta subvertant. Pontifex negotium commisit Nuntio Viennæ, ut hic ope Imperatoris amicam transactionem tentaret. Dein autem ad Congregationem Cardinalium lis delata fuit.*

† 1. Si Prælatus fortè incidit in hæresin, *vid. Congreg. Cardinal. ann.* 1588. *p.* 653. *apud* Thomass. *c. III.* vel si incipit dilapidare Ecclesiæ bona, *vid. epist. XXI. Innoc. III. L. I.* vel si pacta non servet.

† 2. Præcipuè cùm dicantur consiliarii Episcopi nati, ùt est *apud* Thomass. *d. l.* igitur meritò in emptionibus, oppignorationibus, &c. consuluntur, ut demum hæ firmæ sint, si Capituli consensus accessit, *vid.* Espen *pag.* 74.

† 3. Olim

ſiarum, jus conventum cogendi † 4. jus fori privilegiati † 5, jus archivi † 6 jus ſtatuta condendi † 7, jus decimarum † 8, & ſi quæ alia.

§. VII. Sede vacante ad Capitulum redit fere omnium † 1, jurium exercitium: Teſtamentum Epiſcopi exequuntur † 2, juriſdictionem exercent, ad comitia vocantur, Auſtreigis gaudent † 3. Sententiæ excommunicationis, Interdicta à Sede Apoſtolica ipſis tranſmittuntur † 4.

§. VIII. Commune onus Capituli & Epiſcopi eſt, quòd debeant ſequi auctoritatem Sedis Apoſtolicæ *, quòd teneantur ad collectas Turcicas; peculiare autem, quòd teneantur reſidere in loco beneficii, viſitentur ab Epiſcopis, & alia.

---

† 3. Olim Canonicorum non erat certus numerus, ſed tot aſſumebantur, quot è reditibus vivere poterant. Major tamen erat quàm hodie, quia vita magis frugalis erat & inſuper communis, ut non tot ſeparatæ cum ſuis famulitiis œconomiæ eſſent, *vid. epiſt.* 214. *L.* 1. Innocent. III. Thomaſſ. *c. I. d. l.* Barboſ. *p.* 18. *ibid.*

† 4. In Concilio Trevirenſi de ann. 1549. ſtatuitur, ne Capitula diebus feſtis & ferialibus habeant congregationes. Confirmavit hoc jus Concil. Trident. *ſeſſ. XXV. c.* 6. poteſt tamen, ſi de proprio Epiſcopi commodo non agitur, convocari ab Epiſcopo, ubi Capitularium vota exquirit & concludit.

† 5. Quòd pro Imperio lites non componat Epiſcopus, vel officiales, verùm adhibitis duobus de Capitulo. Barboſ ad *Concil. Trident. p.* 348.

† 6 Solent Capitula archiva ſua arcaniſſima habere, Eſpen. 199. *de Canon.* Habent etiam arcam & ſigillum. Seculo X. ſigilla adhuc propria non habebant, ſed Epiſcopi ſigillum commune erat. Seculo XI. verò duplex ſigillum Epiſcopi & Capituli noſcitur, *v. p.* 133. Mabillon. *de R. D.*

† 7. Statuta condunt Capitula, & pœnas ſanciunt teſte Thomaſſ. *p.* 650. Solent tamen requirere confirmationem Epiſcopi, ùt etiam obligent ſucceſſores. De Statutis interdum queri cœpit, quod in iis magis aliquando quæſtus quàm pietas reſpiciatur, *vid. Epiſt.* 192. Innocent. III. Concil. Colon. Trident. Eſpen. *p.* 185. *ad Canon.* Eadem querimonia circa receptas conſuetudines corruptrices *p.* 168. *ibid.* reperitur.

† 8. Habent decimas à laicis ſub onere eleemoſynarum. Per reſcriptum Innocent. III. tamen indictio magis præſumitur pro Parochis, quàm pro Canonicis. *vid.* Eſpen. *p.* 313. *ſequ. d. l.*

† 1. Ita docet Ziegler. *p.* 202. 708. *ad* Lancellot. Solent tamen excipi, quæ Epiſcopo competunt jure ordinis vel è delegatione ſpeciali, vel quæ ſpectant ad juriſdictionem voluntariam. *vid. DD. ad tit. Ne ſede vacante.*

† 2. Olim ut plurimum executores teſtamentorum conſtituebant Epiſcopi, quorum in locum Capitula ſede vacante ſuceedunt, *vid.* Barboſ. *d. l.*

† 3. Quæ ad jus publicum ſpectant, explicat Schuz. *diſ. X. p.* 656.

† 4. Hoc ſatis probant toties *citata Epiſtola* Innoc. III. *vid ep. L. I.* 261.

* Admonet illos hujus debiti Innoc. III. *L. II. ep.* 82. & 168. *L. I.* ubi hæc extant: *Licèt in Ezechiele legatur, animalia ibant & non revertebantur, tamen ſequitur in eodem: animalia ibant & revertebantur. Quamvis autem hæc vocum diſſonantia ſecundùm ſanum conſonet intellectum, & varias expoſitionis habeat myſticas & morales, poſſunt tamen per animalia munda, quæ ruminant & ungulam findunt, Rectores Eccleſiæ non incongruè deſignari.* Applicationem *vid ibid.*

Ceterùm hæc ſpeciminis loco circa conjecturas de cauſis Proverbii noſtri ſufficiant.

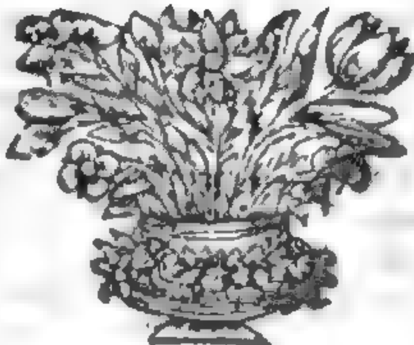

D. JUSTI HENNINGII BOEHMERI

JCT. COM. PALAT. CÆS.
POTENTISS. REGI BORUSS. A
CONSIL. AUL. PROF. JUR. ORDIN.

DOCTRINA
DE
FEUDIS ECCLESIASTICIS,
Von
Krumbstäbischen Lehn.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Sumptibus OTTONIS JOSEPHI STEINHAUSS Bibliopolæ unter fetten Hennen
Anno 1738.

finirentur. Quæ apud Romanos veteranis in beneficium, seu præmium assignabantur prædia, magis ad illa, quàm ad hæc accedunt, adeoque prorsus diversam ab his naturam habent. Breviter, quæ *jure feudi* possidebantur, nullo modo erant *propria*, sed prorsus *aliena*, & alterius beneficio possessa, quod Diploma de anno 985. apud AUBERTUM MIRÆUM *in cod. piar. donationum C.* 42. adhuc docet, ubi ita: *Fideli nostro Theodoro Comiti, quicquid nostro concessu hactenus in beneficium tenuit inter duo flumina, quæ vocantur Liora & Hisla, in proprium dedimus, cum omnibus utensilibus, quæ in eodem beneficio regio concessa per fructuarium usum ante hæc possedit.* Pluribus hoc ipsum testimoniis exornant ANTONIUS DADINUS ALTESERRA *in origine feudorum C.* 1. & ill. Dn. THOMASIUS *in selectis feudalibus* §. 22. *p.* 32. *seqq.*

§. IV. Cùm ergo beneficia in hoc sensu non *proprii* sed *alieni juris* fuerint, aliunde natales eorum derivandi videntur. Notum est, appellationem *beneficii* etiam *commodum, emolumentum*, & *gratiam* denotare, teste BRISSONIO *de V. S. v. Beneficium.* Quo in sensu etiam precarium hac appellatione venit *l.* 1. §. 1. *de Precario.* Sic TERTULLIANUS adversus *Hermog. C. IX.* ait: *His tribus modis aliena sumuntur, jure, beneficio, impetu. i. e. dominio, precario, vi.* Simili de causa, quæ olim precariùm jure ab Ecclesiis dabantur, *beneficia* dicebantur. *l.* 14. §. 3. *C. de SS. Eccl.* Cum his quodammodo conveniebant olim feuda, quæ cum vita possessoris exspirabant, & ex *gratia* concedentis dependebant. Erant verò hæc beneficia vel *absoluta*, vel *qualificata*. Illa simpliciter sine adjuncto onere conferebantur, qualia erant precariæ antiquæ, indigentibus potissimùm olim in sustentationem concedi solitæ. Hæc verò erant *stipendium pro opera servitioque præstanda*, illis potissimùm concessa, qui *officio militari* aliive præerant; quique proinde *fideles Laudes* vel *Leudes* vel etiam *Vassi*, h. e. *obnoxii* dicebantur, quæ prædicata propriè illis competunt, qui in nostro sunt servitio. Hinc est, quòd *fidelitatis* obligatio feudis essentialis sit, cùm hæc singulariter in *ministris* & *officialibus* desideretur, & vasalli vel beneficiati olim in effectu nihil aliud fuerint, quàm *ministeriales* & *officiales*. Æquissimum sanè est, & in moribus plerarumque gentium positum, ut qui publicam reipublicæ, sive *arte* sive *marte*, præstant operam, *salario* quodam seu *stipendio* afficiantur. Hoc consistit in emolumentis variis, perindeque est, sive pecuniarias præstationes, sive reditus ex prædiis contineant. Rarior veteribus Germanis usus pecuniæ: magis abundabant prædiis bonisque immobilibus eo inprimis tempore, quo feuda innotuerunt. Hæc ergo, quæ in promptu erant, ministris dabantur in *stipendium*, in *salarium*, in compensationem *servitiorum*, cum obligatione *fidelitatis*, quæ ministris propria est. Huc HIERONYMUS BIGNONIUS *in not. ad Marculf.* apud STEPHAN. BALUZ. *tom. II. capitul. p.* 933. collineat, aitque: *Inde beneficii nomine ea prædia dicta, quæ pro servitio militari à Rege sive etiam ab aliis concedebantur, quæ feuda posteritas dixit.* Servitiorum *militarium* mentionem facit, cui etiam omnis consonat antiquitas, quia antiqua Germania *militaris* fuit, & *servitia publica* olim fere unicè in *militia* consistebant. Paulatim accessere *officia aulica*, in quorum compensationem etiam beneficia, h. e. stipendia, salariaque data, ut feuda essent vel *militaria* vel *aulica*, ex diversa officiorum ratione. Hæc erat ratio, quòd prædia hæc, *fidelibus* assignata, non ad *patrimonium* vasalli, sed ipsius *domini* pertinere dicerentur, cùm *officia* essent *revocabilia*, per mortem desitura, & sic quoque ipsum *stipendium* revocabile, & morte vasalli exstinguendum. Inde in *capitul. Caroli M. lib. V. c.* 377. apud STEPHANUM BALUZIUM *tom. capitul. p.* 904. eleganter dicitur: *quia nos volumus illi beneficium dare, qui nobis bene servierit.* Inoleverat mos non adeò laudabilis, quo propter *beneficium impetrandum*, quod officio non carebat, munera consiliariis Regis offerebantur, quo indonei nonnunquam ad *servitia militaria* ruebant. Compescuit hunc abusum Imperator, qui in conferendis officiis meritò evitandus est, voluitque, ut *digni* & *bene servientes* tantùm reciperentur in numerum vasallorum. Ipsa denique feudi appellatio, quæ postmodum invaluit, hanc sententiam confirmat, quod egregiè THOMAS CRAGIUS *in jure feud. lib. I. Tit. IX. p.* 72. *edit. Lips.* his illustrat verbis: *Ego sanè feudi vocem non esse derivatam, sed primitivam sive primigeniam puto, & à Borealibus gentibus usurpatam, pro mercede, quæ pro alimentis dabatur, & ab ipsis Insubribus receptam & retentam augurar, his præcipuè rationibus adductus, quòd ex prima institutione, ut dixi, feudum nihil aliud erat, nisi beneficium aut merces, quæ pro opera utplurimum militari debebatur, & dabatur, & ut vasalli haberent, unde alerentur. In ipso jure feudali feudum pro mercede, sive pensione sæpe sumitur: sic pensiones, quæ de Camera sive Cavena sumuntur, feuda dicuntur; sic & Feuda Guardiæ & Castaldiæ nihil aliud sunt, quàm mercedes, quæ pro Guardia, sive Custodia, & Castaldia, pro officio curationis rerum domini, debentur.* Conf. HERTIUS *c. l.* §. 2.

Beneficia dicuntur feuda propter commoda.

Sed cum onere servitiorum conjuncta.

Ministris & officialibus data.

Loco salarii & stipendii.

pro servitiis militaribus.

Quod etiam ipsa feudi appellatio illustrat.

§. V. Quemadmodum itaque ex his apparet, feuda primariò olim fuisse *stipendia militaria*, unde & vasalli *milites* utplurimum dicti sunt, ita major difficultas nascitur circa *feudorum ecclesiasticorum*, h. e. in rebus ecclesiasticis constitutorum, primordia. Ecclesia utique *militiam* non alit, nec ejusmodi vasallis indigere videtur, quibus olim Reges Francorum instructi erant. Accedebat peculiaris harum rerum indoles, quæ alienationem omnem, imò etiam *locationem ad diuturnum tempus*, & sic etiam *infeudationem* non permittebat. Et tamen ante & post PIPINI tempora horum feudorum ecclesiasticorum multoties injicitur mentio, unde admodum planum est, multa jam per ea tempora feuda ecclesiastica exstitisse. Si statum illorum temporum paulò penitiùs intuemur, plures nobis sese offerunt occasiones, quibus hæc enata & in usu fuerunt, non alia tamen conditione, quàm quatenus eo tempore feuda habebantur, h. e. ut essent stipendia præcipuè militaria, revocabilia, & ad vitam tantùm vasalli duratura.

Difficilis inspectio circa originem feudorum eccles.

§. VI.

Prima occasio horum feudorum desumenda ex liberiori Regum dispositione circa bona eccles. ob necessitates publicas.

§. VI. Prima occasio fuit, quòd pleraque monasteria & ecclesiæ essent in potestate Regis; & sic liberior dispositio de iis eorumque bonis illi concessa. Quamvis enim hoc patrimonium sacrum primariò ad usus pios & alimenta pauperum esset destinatum; tot tamen ex barbararum gentium irruptionibus calamitates affligebant rempublicam, ut *necessitatibus publicis* etiam ex his succurrendum esset bonis. Æquum enim esse videbatur, ut ecclesiæ & monasteria, quæ publica fruebantur defensione, etiam ad militiam, eo nomine institutam, aliquid conferrent. Huc collineat *Capitul. Caroli M. & Ludovici P. lib. V. c.* 111. apud BALUZIUM *tom. I. Capitul p.* 286. ubi additur ratio: *propter immanentia bella & persecutiones caeterarum gentium, quæ in nostra circuitu sunt.* Ipsi Reges hac de causa laicis monasteria & ecclesias in beneficium dabant, quod ex infinitis locis antiquitatum Germanicarum liquet. Generatim id observat THOMASSINUS *P. II. de discipl eccl. lib. III. C. XIII. §.* 5. *Agri erant,* inquit, *& prædia, quibus ab Imperatore Duces, militesque donabantur, ut suo deinceps sumptu stipendia facerent. Ubi agros & fundos ecclesiæ laici usurparunt, eosque illis Princeps & ecclesia ipsa fruendos concessit eadem conditione merendi & stipendia faciendi ad regni & ecclesiæ tuitionem, cœpêre tum capere beneficia.* Sic in *Capitul. L.* 1. *c.* 333 *p.* 896. fit mentio laicorum, *qui monasteria habent, & quibus loca hæc ob aliquam necessitatem concessa sunt.* Similiter in *Capitul. Caroli Calvi anno* 877. *tit.* 52. apud BALUZIUM *tom. II. Capitul. p.* 257. dicitur; *de ecclesiis verò, quas comites & vasalli dominici habent &c.* Apud REGINONEM *de eccles. discipl. lib.* I. *c.* 10. *p.* 55. *edit. Baluz.* Episcopis injungitur, *ut ecclesias tam à Regibus in beneficium datas, quàm aliorum summo studio provideant,* & *in c.* 36. *p.* 45. de restauratione ecclesiarum agitur, diciturque: *Similiter & vassi nostri aut in commune tantum accipiant operis, quantum rerum ecclesiasticarum habent, vel unusquisque per se juxta quantitatem, quam ipse tenet.* Idem inculcatur *in Capitul. de anno* 813. apud BALUZIUM *tom. I. p.* 504. *c.* 24. *ut quisque beneficium ecclesiasticum habet ad tecta ecclesiæ restauranda, vel ipsas ecclesias omnino adjuvent. In Capitul. de anno* 801. *ibid. p.* 355. *c.* 42. idem confirmatur: *Præcipimus etiam Comitibus & omnibus fidelibus nostris, ut quicunque de rebus ecclesiasticis beneficia habent, pleniter nonas & decimas ad ipsas ecclesias donent absque ulla diminutione & dilatione, in quantum melius possunt, & juxta possibilitatem eorum. Et quando necessitas exegerit, dent operas ad ipsas ecclesias restaurandas, & adjutorium faciant.* In *Capitul. Caroli Calvi de anno* 868. apud BALUZIUM *tom. II. p.* 205. plura hujus rei vestigia occurrunt, inter quæ notari meretur, quod *C. III.* adfertur: *Ut missi nostri per singulas parochias una cum Episcopo parochiæ ipsius requirant de capellis & abbatiolis ex casis Dei in beneficium datis, qualis census inde exeat, ut ecclesia, de qua sunt, exinde vestituram habere possit, & nobis renuntient; ut hoc nostrâ auctoritate commendetur atque firmetur, & secundùm qualitatem & quantitatem loci clericos & luminaria sibi ordinent, & loca restaurari faciant.*

Sed non sine murmuratione clericorum,

§. VII. Ægre id Clerum ejus temporis nonnunquam tulisse, facilè conjicere licet, præsertim cùm pleraque bona ecclesiastica in *beneficium* tenerentur, & postea concederentur laicis, licèt nulla adeò necessitas publica id suaderet. Sibi potiùs hæc conferenda esse in beneficium, censebant Episcopi aliique Clerici, & hac de causa quavis arte laicos ab illorum possessione excludere prorsus studuerunt. Pia admodum fraus fuit, quâ Episcopi provinciarum Rhemensis & Rotomagensis CAROLUM calvum ab hoc antiquo instituto deflectere conati sunt, anilem quandam fabulam ipsi referentes de CAROLI MARTELLI æternâ damnatione, quam, propter concessionem horum bonorum in beneficium, subire debuerit. Ipsa fabula refertur apud BALUZIUM *tom. II. Capitul. p.* 109. ubi sancti Patres ita mentiuntur:

Piâ fraude erga Carolum calvum agentium,

Quia verò Karolus Princeps, Pippini Regis pater, qui primus inter omnes Francorum Reges ac Principes res Ecclesiarum ab eis separavit atque divisit, hoc solo maximè est æternaliter perditus. Nam sanctus Eucherius, Aurelianensium Episcopus, qui in monasterio S. Trudonis requiescit, in oratione positus ad alterum est seculum raptus, & inter cetera, quæ Domino sibi ostendente conspexit, vidit illum in inferno inferiori torqueri. Cui interroganti ab Angelo, ejus ductore, responsum est, quia Sanctorum judicatione qui in futuro judicio cum Domino judicabunt, quorumque res abstulit & divisit, ante illud judicium animâ & corpore sempiternis pœnis est deputatus, & recipit simul cum suis peccatis pœnas propter peccata omnium, qui res suas & facultates in honore & amore Domini ad sanctorum loca in luminaribus divini cultus & alimoniis servorum Christi ac pauperum pro animarum suarum redemptione tradiderunt. Qui in se reversus sanctum Bonifacium & Fulradum, Abbatem monasterii sancti Dionysii, & summum Capellanum Regis Pippini ad se vocavit, eisque talia dicens in signum dedit, ut ad sepulchrum illius irent, & si corpus ejus ibidem non reperissent, ea, quæ dicebat, vera esse concrederent. Ipsi autem pergentes ad prædictum monasterium, ubi corpus ipsius Caroli humatum fuerat, sepulchrumque illius aperientes, visus est subitò exisse draco, & totum illud sepulchrum interius inventum est denigratum, ac si fuisset exustum. Nos autem illos vidimus, qui usque ad nostram ætatem duraverunt, qui huic rei interfuerunt, & nobis vivâ voce veraciter sunt testati, quæ audierunt, atque viderunt. Quod cognoscens filius ejus Pippinus Synodum apud Leptinas congregari fecit, cui præfuit cum sancto Bonifacio Legatus Apostolicæ Sedis Georgius nomine. Nam & Synodum ipsam habemus, & quantumcunque de rebus ecclesiasticis, quas Pater suus abstulerat, potuit, ecclesiis reddere procuravit. Et quoniam omnes res ecclesiis, à quibus ablatæ erant, restituere propter concertationem, quam cum Waifario Aquitanorum Principe habebat, non prævaluit, precarias fieri ab Episcopis exinde petiit, & nonas ac decimas ad restaurationes tectorum, & de unaquaque casata duodecim denarios ad ecclesiam, unde

res

res erant beneficiatæ, sicut in libro Capitulorum Regum habetur, dari constituit, usque dum ipsæ res ad ecclesiam revenirent. Unde & Dominus Karolus Imperator, adhuc in regio nomine constitutus, edictum fecit, ut neque ipse, nec filii ejus, neque successores hujusmodi rem agere adtentarent. Quod manu propria firmavit, cujus plenitudinem habemus, & de quo capitulum excerptum in libro Capitulorum ejus, quicunque librum illum habet, & legere voluerit, invenire valebit. Hanc etiam relationem & in scripturis habemus, & quidam nostrum etiam vivâ voce Dominum Ludovicum Imperatorem patrem nostrum referre audivimus. Sed & sacri Canones Spiritu sancto dictati eos, qui facultates ecclesiasticas diripiunt, & res ecclesiasticas indebitè sibi usurpant, Judæ traditori Christi similes computant. Et sancti, qui cum Deo in cœlo regnant, & in terris miraculis coruscant, divino judicio tanquam necatores pauperum ab ecclesiæ liminibus & à cœlesti regno secludunt. De quibus sacrilegis in prophetia Psalmi prædictum est, qui dixerunt, hereditate possideamus sanctuarium Dei, Deus meus, pone illos ut rotam, & sicut stipulam ante faciem venti. Et sicut ignis, qui comburit silvam, & sicut flamma comburens montes, ita persequeris illos in tempestate tua, & in ira tua turbabis eos. Imple facies eorum ignominia.

§. VIII. Jam antea anno 844. in Concilio Vernensi, quod refert Baluzius in *operib. Servati Lupi p.* 202. Episcopi ad Carolum calvum similes querelas direxerunt, inquientes: *Videmus iram Dei nobis & vobis imminere, cùm pro rapinis & immanibus aliis sceleribus, tùm etiam maximè, quòd ecclesiæ facultates, quas Reges & reliqui Christiani Deo voverunt ad alimentum servorum Dei & pauperum, ad exceptionem hospitum, redemptionem captivorum, atque templorum Dei instaurationem, nunc in usu secularium detinentur. Hinc multi servi Dei penuriam cibi & potûs ac vestimentorum patiuntur, pauperes consuetam eleemosynam non accipiunt, negliguntur hospites, fraudantur captivi, & fama omnium merito laceratur. Et quidem si hæc à paganis peteretur ecclesia, patientiam flagitaret. Nunc autem oppressi à filiis nostris, hoc est, ab his, quos vel nos vel decessores nostri in Christo genuimus, Christianos eos nostro ministerio facientes, nullam patientiæ consolationem recipimus, quoniam de illorum interitu formidamus. Certè, quod nullus, quamquam impudentissimus, negare audebit, possessio ecclesiæ votum est fidelium, patrimonium pauperum, redemptio animarum. Votum ergo alterius quomodo quisquam Deo audet auferre? Hereditatem pauperum quâ temeritate præsumit invadere? unde alii suas animas redemerunt, cur inde alii suas perdunt? Itaque quædam loca venerabilia, quod nunquam antea auditum est, laici ex integro possident, quorundam partem sibi vindicant, quorundam prædia multipliciter divisa in hereditatem sibi dari fecerunt. Ægyptii Sacerdotes, famis necessitate, ceteris cuncta vendentibus, suas possessiones retinuerunt; & falsi dii reverentiam à suis cultoribus meruerunt, quam in hac parte solus & verus Deus non obtinet. Oza percussus est propterea, quòd nutantem arcam sublevare præsumpsit, quam tangere nefas erat. Rideat hoc aliquis, nisi, quod summo dolore dicimus, quidam oppressores Ecclesiæ dignum suis moribus exitum nostro etiam tempore invenerunt. Propheta clamat: Qui dixerunt, hereditate possideamus sanctuarium Dei, Deus meus, pone illos ut rotam & sicut stipulam ante faciem venti. Postremò ipse Dominus Jesus conditor & redemptor: Quid proficit homo, si lucretur universum mundum, se autem ipsum perdat, & detrimentum sui faciat? Et quisquam tam audax & desperatus invenitur, qui possessiones Dei ad certissimam perniciem suam occupet & invadat? O fideles Deo & vobis ipsis, nolite pro temporali abundantia divitiarum mereri sempiternam congeriem miseriarum, nec ultrà decus animæ vestræ tam pestifero, tam inaudito, tam denique certo sacrilegio polluatis. Reddite Deo sua, ut vestra cum pace possideatis, tormenta evadatis æterna, & postmodum ad gaudium Domini nostri, ut servi fideles, intromittamini. Seculares honores seculares possideant, ecclesiasticos ecclesiastici sortiantur. Nec nos insatiabilis cupiditatis arguatis, quia, qualescunque sumus, vera nos dicere, nec ipsi nescitis. Et, licèt pauci, sunt tamen aliqui nostrum Deum timentes, qui juxta illud propheticum exaudiantur: voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet, quia omnium finis cottidie appropinquat, & quæ videntur, temporalia sunt; quæ autem non videntur, æterna. Si volumus evadere præsentes calamitates & futuras evitare miserias, in commune à nostris pravitatibus ad Dominum convertamur, & declinantes à malo faciamus bonum, ut bona Domini mereamur videre in terra viventium. Tu autem, Clarissime Rex, quia verissimè scriptum est: corrumpunt mores bonos colloquia mala, fuge perversorum consortia & consilia, nec à te quisquam petere audeat, quod majestatem tuam præstare non deceat. Nec timeas iratos homines, hoc est, terram & cinerem, amplius quàm Deum, qui te creavit, quique in veritate judicabit, cujus voluntatem si perfectè secutus fueris, credimus, quòd quorumlibet hominum te contumacia liberabit, & omnibus angustiis clementer eripiet, ac post hoc temporale regnum ad perpetuum cumulatâ felicitate perducet.*

Patres in concilio Vernensi de hac Regum concessione feudorum ecclesiast. conquesti sunt.

§. IX. Ad suggestionem hanc & querelas tot Episcoporum jam Carolus M. & Ludovicus P. remedia gliscenti nimiùm abusui adferre studuerunt, sed magìs distulerunt, quàm effecerunt, ùt apparet ex *Capitul. L. I. C.* 104. apud Stephanum Baluzium *p.* 724. Sub Carolo calvo rem audaciùs aggressi sunt Episcopi, maximè Hincmari operâ & studio, prout §. *anteced.* observavi. Verùm praxis sequentium temporum ostendit, non fuisse hæc beneficia ecclesiastica, laicis dari solita, prorsus sublata, sed quodammodo tantùm eorum collatio transmutata, prout §. *seq.* ostendam. Interim plurimis laicis monasteria & ecclesiæ sunt ablatæ, & personæ tantùm mutatæ. Præjudicio hoc jam capti erant Principes, rectiùs regi monasteria aliasque ecclesias per Episcopos aliosque Clericos; quàm laicos, adeoque convenientius esse, ut quia jam olim in *feudum* dari solita essent, illis potiùs quàm his

Quæ ferè Reges abstersuêre ab horum feudorum concessionibus in laicos.

 darent,

Substitutis tamen Clericis. Unde beneficiorum appellatio in ecclesiis invaluit, quòd Clerici militare dicerentur.

darent, prout Conciliorum plurium Canones loquuntur. Inde magis magisque *beneficiorum* appellatio inter ipsos Clericos confirmata est, præsertim cùm bona ecclesiastica, olim laicis in beneficium concessa, ad illos sub eadem qualitate transiret, & sic ipsimet monasteria ecclesiasque, aliis *jure beneficii* concessa, possiderent. Imò eò magis placuit hæc *beneficii* appellatio, quòd etiam ipsimet *militare* & *militiam sacram* subire dicerentur, quod præsertim placuit seculo XI. quo Canonici abjectâ vitâ communi bona ecclesiastica seorsim possidere, eaque inter se distribuere constituerunt. Passim sanè in Jure Canon. hæc de *militia sacra* inculcatur doctrina, *vid. c. 19. c. 22. q. 8. c. 1. X. de clerico agrotante,* inprimis verò ABBO Floreacensis Abbas, qui circa finem *seculi X.* floruit, in *collectione sua canonum* à MABILLONIO *tom. II. Analect. p. 248. sqq.* relata, eam illustravit, & *c. 52. p. 336.* ita philosophatur: *Hac sententia, quæ ad milites loquitur, potest etiam ad Clericos retorqueri: quia, etiamsi non militare videantur seculo, tamen Deo militant; sicut ait Apostolus: Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus. Videmur, inquam, non militare remissis ac fluentibus tunicis; sed habemus militiæ nostræ cingulum, quo castimoniæ interiora constringamus. De quo cingulo Dominus ait: Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris. Nam & Catholicus Clericus hac sententia retinetur: Si enim non contentus stipendiis fuerit, quæ de altari Domino jubente consequitur, sed exercet mercimonium, intercessiones ad Dominum vendit, viduarum munera libenter amplectitur; hic negotiator magis potest videri, quàm Clericus. Nec dicere possumus: nemo nos invasores arguit violentiæ, nullus accusat. Quasi non interdum majorem prædam viduis blandimenta eliciant, quàm tormenta. Nec interest apud Dominum, utrùm vi, an circumventione quis res alienas occupet, dummodo quoquo pacto teneat alienum.* Admodum salutaris hæc doctrina Clericis fuit, ut ipsimet potiùs pro hac *militia sacra* bona ecclesiastica in feudum acciperent, quàm laicis pro *militia seculari* permitterent. Unde etiam adhuc hodie ipsa bona ecclesiastica *jure beneficiario antiquo* à Clericis possidentur, & ipsa antiquorum feudorum natura ex his *beneficiis ecclesiasticis* optimè illustrari & explicari potest.

Altera occasio trahitur ex Episcoporum facto, quo ipsimet potiùs quàm Reges ea in feudū dare maluerunt.

§. X. Altera occasio feudorum ecclesiasticorum fuit ipsorum Episcoporum desiderium, ut quod in totum emendare non possent, ad minimum quantum fieri posset, ad suum traherent arbitrium, ipsique, tanquam supremi dispensatores bonorum ecclesiasticorum, hæc feuda laicis conferrent. Duplicem hactenus ex suis principiis notaverant errorem, tum quòd Principes bona ecclesiastica pro lubitu *jure feudi* conferrent; tum quòd *laicis* illa concederentur. Posterius uno impetu tollere non potuerunt, prius ergo quovis molimine aggrediebantur, omnesque animi nervos intendebant, ut Reges ab hac collatione abstraherent, illamque sui juris facerent, quod ubi tractu temporis impetrarunt, ipsimet *domini feudorum ecclesiasticorum* facti sunt. In *Capitul. Caroli M. de anno 814.* apud Baluzium *tom. I. Capitul p. 527. c. 3.* graviter laicis inculcatur simulque ostenditur, quantopere Episcopi statuerint, pro his feudis abolendis. Verba hæc sunt: „ Quapropter præcipimus, ut si „ quis ex jure ecclesiastico hactenus nostrâ largitate aliquid possedit, si illa deinceps habere volue- „ rit, ad proprios Episcopos veniat, & ab eis, & à Præpositis ecclesiarum, unde esse videntur, „ quocunque modo justè potuerit, ea impetrare satagat, & nihil ex eis aliter ambiat aut concupiscat „ vel accipiat, ne cupidus sanctarum rerum ignis, qui in eis est, eos favillosius exurat. Unde & in „ sacris Canonibus Spiritu Dei conditis decretum habetur ita: Si quis oblata dederit vel acceperit „ præter Episcopum vel eum, qui constitutus est ab eo ad dispensandam misericordiam pauperibus, „ & qui dat & qui accipit, anathema sit. Scimus enim, anathematizatos homines & in præsenti „ seculo infames esse ac perditos, & à consortio fidelium in omnibus absque pane & aqua fieri alienos, „ atque, si absque ecclesiæ satisfactione de hac vita recesserint, à regno Dei fore extorres. Quam „ foveam cavere dissimulans vel recusans nostrâ se sciat per omnia carere societate. Quia non solùm „ qui faciunt, sed qui facientibus prava consentiunt, rei sunt. Satius enim nobis est regnum non habere terrenum, quàm æternum perdere. Plus verò me credo posse Deum per suorum merita sanctorum, quàm omnem militiam seculorum. Quapropter omnes scire cupimus, si super his, quibus fruimur bonis, universum mundum lucrari potuissemus, nostram vestrasque animas perdere „ voluissemus, nec se prædictis cupiditatibus perdere volentibus assentire. Testante namque evangelicâ tubâ didicimus, nihil prodesse homini universum mundum lucrari, si anima sua detrimentum patiatur. Et iterum: Quam dabit homo commutationem pro anima sua. Et iterum: Ibunt „ hi in supplicium sempiternum, justi autem in vitam æternam. „ Interim non statim in totum mos antiquus mutatus est, nec Reges à collatione horum beneficiorum in universum abstinuerunt. Docet id ipsum Paschasius Radbertus, qui anno 844. præfecturam Cœnobii Corbeiensis obtinuit, & vitam S. Walæ Abbatis scripsit, quam primus Mabillonius *in Actis Benedict. sec. IV. P. 1. p. 453.* edidit. Hic morem veterem adhuc perstringit, & ad minimum collationem horum beneficiorum Episcopis deberi censet. Ait: " Si respublica sine suffragio rerum ecclesiasticarum subsistere non valet; „ quærendus est modus & ordo cum summa reverentia & religione Christianitatis, si quid vos vestrique ab ecclesiis ob defensionem magis quàm ad rapinam accipere debeatis; ne cum maledictione & execratione Sanctorum Pontificum ita tenus præsumatur. Porrò isti Sancti Pontifices, si „ quid ad usus militiæ exhibendum est, sic exhibeant &c.

§. XI.

§. XI. Quamvis verò ita paulatim collatio horum beneficiorum ad Episcopos devenerit; apparet tamen ex sequentium temporum Conciliis, morem pristinum non in totum exolevisse. Id interim unice curæ cordique Episcopis fuit, ut planè mos pristinus tolleretur, laicis bona ecclesiastica auferentur, & *Ecclesiæ* h. e. *Clericis* prorsus restituerentur. Collineat huc Feudista 1. F. 6. *pr.* aiens: „ Item si Episcopus vel Abbas, vel Abbatissa, vel Dominus plebis feudum dederit de rebus ecclesiarum, quæ eis subjectæ sunt, & tituli vocantur, nullum habet vigorem, secundùm hoc, quod „ constitutum est à Papa Urbano in sancta Synodo: hoc est, illud, quod post ejus decretum fuerit „ datum: quod autem ante datum fuerit, firmiter permanere debet. Idem juris est, si Præpositus „ vel Abbatissa, vel alia ecclesiastica persona, quæ antiquitus non sit solita in feudum dare: scilicet „ ut quod dederit, de jure non valeat. „ Ad hoc decretum interpretes juris feudalis & canonici frequentissimè provocant, seque in illo jus aliquod singulare reperisse credunt, ut bona *mensalia*, ne quidem adhibitis canonicis solennibus, alienari possint, sed tantùm *communia*, vid. L. B. de Lyncker *Responso II.* & quidem ex hac ratione, quòd alioquin Urbanus II. nihil novi constituisset. Struvius *in S. I. F. cap. VI. aph.* 4. *n.* 2. Verùm ipsum Urbani decretum adhuc in abdito latet, nec Synodus ab interpretibus producta est, cui illud debeatur, cùm nec Placentina, nec Claromontana, nec alia, sub hoc Pontifice habita, verba adducta contineat. Aut ergo feudista erravit, aut, quod probabilius est, mentem C. 2... *Concilii Claromontani* tantùm expressit, quæ simul ex proximè antecedentibus Conciliis illustrari potest. In *Concilio Bituricensi anno* 1031. habito C. 21. idem jam constitutum fuit his verbis: *Ut seculares viri ecclesiastica beneficia, quæ Fevos presbyteriales vocant, non habeant super Presbyteros.* Fevi Presbyteriales sunt illa feuda ecclesiastica, quæ Urbanus *titulos* vocat, quales olim potissimùm erant ecclesiæ parochiales, quæ ab antiquo jam in feudum laicis datæ fuerant, fremente licèt Clero. Eadem fuit sententia Urbani II. in *Concilio Claromontano c.* 20. apud Harduinum in *Actis Conciliorum tom. VI. P.* 11. *p.* 1719. ubi Papa ita edixit: *Unde & interdictum est omnibus laicis, ne ampliùs altaria vel ecclesias sibi retineant*, in feudum scilicet, quo antiquo more eas tenuerant. Idem *in Concilio Nemausensi anno* 1096 celebrato, interdictum hoc repetiit, statuitque in *C.* 6. apud Harduinum *c. l. p.* 1750. *Laicus, qui oblationem ecclesiæ, sepulturam, decimam, aut terram sanctuarii tenuerit, ab omnium fidelium communione separetur.* Terra Sanctuarii sine dubio est *Ecclesia Parochialis*, seu *Titulus*, in feudum dari prohibitus ab URBANO II. prout feudista *c. l.* retulit. Inde planum liquidúmque redditur, Pontificem nihil novi constituisse, sed morem antiquum, bona ecclesiastica laicis in feudum dandi, tantùm abolere voluisse. Attamen ne sic quidem omnia feuda ecclesiastica manibus laicorum statim extorta sunt, sed per varia temporum intervalla adhuc durârunt, donec tandem plerique laici, minis Clericorum deterriti, exemplo Henrici VI. illa dimittere coacti fuerint, ut rariora rudera horum antiquorum feudorum hodie superesse probabile sit.

Episcopi per aliquot secula planè hæc feuda abolere conati sunt.

Maximè Urbanus II.

Sed de ejus Synodo non adeò constat

§. XII. Tertia occasio constituendi feuda ecclesiastica desumenda est ex *Militia antiqua ipsorum Episcoporum*, quam instruebant turbulentis temporibus, tum pro defensione ecclesiarum, tum pro subsidiis Regibus suppeditandis. Rationem hujus militiæ Episcopi provinciarum Rhemensis & Rotomagensis anno 858. apud Baluzium *tom. II. Capitul. p.* 108. fideliter referunt, aiuntque: *De quibus consecratis Deo rebus, quod habent liberi homines ecclesiis servientes per dispositionem rectorum ipsarum ecclesiarum, ideo constituerunt Apostolorum successores hoc ordinari, ut quia creverunt fidelium vota, & ita increverunt infidelium mala, augeretur per dispensationem ecclesiasticam regni militia, ad resistendam malorum nequitiam, quatenus ipsæ ecclesiæ defensionem haberent & pacem, & Christianitas obtineret tranquillitatem. Quapropter sicut & illæ res ac facultates, de quibus vivunt clerici, ita & illæ sub consecratione immunitatis sunt, de quibus debent militare vasalli, & pari tuitione a regia potestate in ecclesiarum usibus debent muniri.* Ipse Hincmarus, qui huic concilio interfuit, *tom.* 1. *p.* 324. idem confirmat, & *porro*, ait, *episcopus dispositis, quæ sunt ecclesiæ ac suis, ecclesiasticorum nihilominus & pauperum hospitumque subsidiis, cum de rebus ecclesiæ propter militiam, beneficium donat, talibus dare debet, qui idonei sunt reddere Cæsari, quæ sunt Cæsaris*, ubi simul subjungit liberis horum *militum ecclesiæ*, uti vocabantur, si ad militiam apti sunt, feuda ecclesiastica non esse auferenda. Magis confirmata hæc feuda sunt in constitutione Conradi, quæ 5. F. 1. refertur, ubi statuit, *ut nullus miles episcoporum, Abbatum, Abbatissarum, marchionum, vel comitum, vel hominum, qui beneficium de nostris publicis bonis, aut de ecclesiarum prædiis nunc tenent aut tenuerint, aut hactenus injuste perdiderint, tam de nostris majoribus valvasoribus, quam eorum militibus sine certa & convicta culpa suum beneficium perdat, nisi secundum consuetudinem antecessorum nostrorum & judicium parium suorum.* Tale sine dubio feudum fuit, quod Servatus Lupus *epist.* 119. *p.* 174. *edit. Baluz.* ab Ænea Episcopo Hildegarii defuncti filio dari petiit: *Unde proprio affectu*, scribit, *& propinquorum utriusque lineæ impulsu asserentium, me apud vos plurimum posse, sanctitati vestræ has literas destinavi, supplicans, ut filio ipsius, super quo postulavit, concedere dignemini beneficium, tutorem vero, qui & moribus vestris congruat, & militare obsequium exigat, laudabili prudentia statuatis.* In *capitul.* Caroli M. & Ludovici P. *lib. III. c.* 82. apud Baluzium *tom. I p.* 769. cavetur: *ut non solum beneficia episcoporum vel abbatum, abbatissarum, atque comitum, sive vassorum nostrorum, sed etiam fisci nostri describantur in breve &c.* quibus verbis meo judicio illa feuda, de quibus hic agitur, innuuntur. Conf. Alteserra *de origine feudorum C. IV.*

Tertia occasio horum feudorum desumenda est ex militia antiqua Episcoporū.

§. XIII.

Quarta occasio haurienda est ex oblatione bonorum.

§. XIII. Quarta occasio, & quidem fere primaria eorum, quæ hodie supersunt, quærenda est *in oblatione bonorum*, ecclesiis hac intentione facta, ut rursus ab iisdem in feudum offerentibus darentur. Antiqua devotio, vel potius superstitio, hoc errore communi majores nostros dec....rat, ut optimo demum jure se bona sua possidere crederent, si ab ecclesiis illa in feudum recognoscerent. Hujus moris, ni fallor, jam mentio fit in lege Bajuvariorum apud Baluzium *tom. I. capit. p. 95. de anno* 630. ubi modus, res suas transferendi in ecclesiam, determinatur hoc modo: " Et quicquid " donaverit, villas, terram, mancipia, vel aliquam pecuniam, omnia, quæcunque donaverit " pro redemptione animæ suæ, hoc per epistolam confirmet propria manu sua ipse, & testes adhibeat " sex vel amplius. Si voluerit, imponant manus suas in epistola, & nomina eorum notent ibi, quos " ipse rogaverit. Et tunc ipsam epistolam ponat super altare, & sic tradat ipsam pecuniam coram " sacerdote, qui ibidem servit. Et post hæc nullam habeat potestatem exinde nec ipse, nec posteri " ejus, nisi defensor ecclesiæ ipsius per beneficium præstare voluerit ei, sed apud episcopum defendatur res ecclesiæ, quicquid à Christianis ad ecclesiam Dei datum fuerit. " Sub Carolo M. hunc modum jam obtinuisse, *concilium Turonense III. c. ult. de anno* 813. luculenter probat, simulque ostendit, liberos nonnunquam ab hereditate parentum exclusos fuisse ob nimias in ecclesiam factas donationes, cujus rei iniquitatem quodammodo Patres ipsimet agnoverunt. Interim neminem hac de re quæstionem hactenus movisse allegant, *quia*, pergunt, *pene nullus est, qui res suas ad ecclesias donet, nisi de rebus ecclesiasticis, aut tantum quantum donavit, aut duplum aut triplum usufructuario accipiat: & quibus ille tunc, aut quantis filiis aut propinquis à rectoribus impetraverit, post discessum ejus eadem conditione, qua ille tenebat, posteri sibi vindicent.* Addunt tamen hanc declarationem, ne superstitione parentum bonis paternis defraudati, ullam conquerendi causam habeant: *nobis visum est prædictis heredibus hanc dare optionem, ut si voluissent traditiones parentum suorum consequi, de qua jam illi erant per legem exclusi, rectoribus ecclesiarum se commendarent, & hereditatem illam in beneficium, unde se adjuvare & sustentare possint, acciperent.* Astute agunt Patres, ut iniquitatem parentum hoc modo tegant, quam reformidare debuissent, & simul laicos sibi obnoxios in usum ecclesiæ facerent, ut in promptu semper ipsis miles esset, quem in expeditionem pro more illorum temporum mittere possent. Morem hunc laicorum inveteratum clerici Bremenses cum ejusdem archiepiscopo in controversia, quæ inter Henricum aucupem & Vicelinum intercesserat, allegant apud Helmoldum *lib. I. chron. Slav. c. 69. n.* 11. præmittentes, amplissimis regni divitiis ecclesiam auctam fuisse. *Ubi enim dux*, ajunt, *vel marchio, ubi in regno principatus quantumlibet magnus, qui pontificibus manus non offerat, recusatus, opportune, importune se non ingerat? certatim currunt, ut homines fiant ecclesiæ & participes fiant beneficiorum ejus. Vos igitur honorem hunc pessundabitis, & infringetis jura magnis auctoritatibus edita? dabitisne huic duci manus vestras, ut hoc exemplo incipiant esse principum servi, qui fuerant Principum Domini:* Ingenuè his verbis produnt, qua arte quibusve mediis clerici magnates principesq; circumvenerint, ut Domini eorum fierent. Conf. Alteserra *c. l.* Hertius *diss. de feudis oblatis P. 1. §.* 5. ubi hanc materiã variis aliis testimoniis exornat. Idem confirmat Seckendorffius in teutschen Fürsten-Staat *in addit.* §. 20. ubi multa territoria allodialia esse fatetur, addit tamen: Ihre meiste und beste Oerter aber seyno anderen Ständen sonderlich geistlichen Stifften lehnbar, dan denselben haben die Vorfahren das Eigenthum gutwillig auffgetragen. Pluribus hoc confirmat Wernerus Thummermuth *in tract.* Krum-Stab schleust niemand auß, ubi *p.* 73. *n.* 57. hoc primarium fundamentum suæ intentionis ponit, feuda ecclesiastica non ex bonis ecclesiarum data esse vasallis, sed ipsorum vasallorum propria & allodialia bona ex devotione vel alias modico pretio ecclesiarum Prælatis oblata esse, quod *p.* 78. variis exemplis feudorum Coloniensium ostendit, simulque *p.* 89. ad Diœceses Leodicensem, Monasteriensem, Trevirensem, & Fuldensem provocat.

Quam oblationem admodum promovit episcoporum potentia.

§. XIV. Hæc eo majorem probabilitatis rationem habent, si consideramus, Episcopos paulatim ad tantam devenisse potentiam, ut comites, nobilesque vel inviti sæpius sua bona illis in feudum offerre coacti fuerint. Hanc ipsam saluti ecclesiæ fuisse, fatetur Stephanus Leodicensis *lib. I. vitæ S. Modoaldi c. XIV.* apud Surium *die 12. Maji*, ubi ecclesiarum gallicanarum religionem, potentiam & honorem magnopere extollit, & hæc subjicit: *inde est, quod nusquam gentium æqualis potentiæ Pontifices inveniri queant, vel quia regio comitatu & opulentia parum differant.* Ex horum numero fuisse refert Arnulphum *Metensem*, Cunibertum *Coloniensem*, Remaclum *Tungrensem*, & Modoaldum *Trevirensem*, qui circa *annum* 628. floruerunt, & jam eo tempore in magna potentia fuerunt. Quidni ergo idem multo magis de Episcopis sequentium temporum dicendum erit, quorum potentia magis magisque crevit, laicorum verò virtus sub nimia eorum veneratione decrevit? Johannem I. Episcopum Trevirensem rem hujus ecclesiæ in summam amplitudinem deduxisse, validis arcibus propugnaculisque confirmasse, *& opportunis beneficiariorum equitum subsidiis auxilinque fulsisse*, testatur Brovverus *lib.* 15. *annal. Trevirensium ad annum* 1212. §. 92. Recenset in sequentibus, arces prædiaque acquisita, *& quicquid ejus generis*, ait, *possessionem ecclesiæ comparavit, iis, unde nactus fuerat, beneficiario jure denuo concessit.* Henricus II. Archiepiscopus Trevirensis ex oblatione Dietheri Monsbergense castrum acquisivit, *ut liberi tamen fiduciariam arcis possessionem retinerent*,

Quod exemplis illustratur.

Pont-

Pontificibus clientelâ semper obnoxii, ut ait Brovverus *ad annum* 1273. §. 92. Plurima hujusmodi feuda etiam jam jure belli, si superiores exstiterunt, acquisiverunt, devictos in quascunque leges pacis jurare cogentes, prout Idem *c. l. lib. XVII. ad annum* 1331. §. 88. & *ad annum* 1334. §. 95. item *ad annum* 1342. §. 113. aliisque variis locis ostendit. Pluribus hoc argumentum illstrat B. Hertius *de feudis oblatis. P. I.* §. 6. *&* 7.

§. XV. Plures aliæ occasiones per tot secula occurrere potuerunt, quibus quandoque ecclesiis utile vel necessarium visum fuit; bona ecclesiastica in feudum aliis concedendi, vel pro liberanda ecclesia ab ære alieno, vel pro aliis commodis. Nam ob *utilitatem* & *necessitatem* bona ecclesiastica alienari in totum posse, constat, multo magis ergo in feudum dari queunt, si solennitates canonicæ sunt adhibitæ. Verum rariora hujus generis exempla sunt: frequentiora illa, quæ ex *oblationibus majorum* ortum traxerunt; quæ vero olim aliis occasionibus variis enata sunt, ea vix hodie supersunt, postquam laici tot anathematis fulminibus tandem illa, quæ *jure beneficiario* ab ecclesia obtinuerunt, reddere coacti sunt, ne dicam, plures etiam ecclesias & monasteria gravi ære soluto libertatem bonis ecclesiasticis rursus acquisivisse, simili fere modo, prout à *jure advocatiæ* sese liberarunt. Inde natum est sine dubio commune Dd. assertum, pleraque feuda ecclesiastica, quæ hodie supersunt, non tam ab ecclesiis *data*, quam à majoribus *oblata* esse, quod rationem habet, si à potiori facienda est denominatio. vid. Thummermuth *cit. l.* Hertius *cit. l.* §. 6. Schilter *ad jus allem. feud. in rubr.* §. 14. Vix enim probabile est, Episcopatus tot castris, hodie à nobilibus possessis jure feudi, olim abundasse, ut illa promiscue in feudum nobilibus concesserint: quæ olim ecclesiis donata sunt quoad integram substantiam, illa in ejus patrimonio ut plurimum permansere, cum alienatio bonorum ecclesiasticorum tam districte fuerit prohibita, & quando licite fieri potest, tot tamen cautelis & præcautionibus alienatio facienda est, ut non facile in effectum deduci possit. Accedit, Pontifices illorum bonorum demum investituras permisisse, quæ ab antiquo sunt infeudari solita, *c.* 2. *X. de feud.* id quod primario de illis intelligi potest bonis, quæ sub hac qualitate feudali *primordialiter* ecclesiæ acquisita sunt, id quod demum per *oblationem* fieri potuit, sive hæc *sponte* per meram *donationem*, sive alio interveniente *titulo oneroso* facta fuerit. Quæ enim olim ex *bonis ecclesiæ* constituta & *data* sunt feuda, jam dudum machinationibus episcoporum exspiravisse videntur, ne quidem exceptis illis, de quibus §. XI. dictum est, cum etiam pleraque eorum, ut admodum probabile est, extinctis familiis, quibus olim concessa erant, tandem ad ecclesias reversa, & rarius forsan aliis in feudum data sint, mutato militiæ statu per universam Germaniam, cujus intuitu non amplius necessum fuit, feuda concedere. Olim episcopi militem *jure beneficiario* habuere, qui *proprio sumptu* expeditionem facere obstrictus erat; mox scena mutata, & status imperii tandem militem suum, dato stipendio, aluerunt. Collineat huc Brovverus *lib. XVIII. annal. Trevir. ad annum* 1388. § 80. *p.* 254. *& militaris disciplinæ*, ait, *ita tunc usus tulit, ut equestrium virium præcipua laus esset penes obnoxiam & feudis devotam nobilitatem; peditum robur coiret ex delecta juventute popularium & civium, donec mercenaria tandem militia successit, eademque sumptuosissima, sub Sigismundo Cæsare & Maximiliano I. qui pedites in Germania per raptus & furta vagos sub signa coactos merere, & doryphoros hastatos nosse ordines, audire tribunos & centuriones & stare in acie docuit.*

Plures aliæ occasiones generatim allegantur.

sed prævalet illa, quæ ex oblationibus desumenda est.

CAPUT II.

De Indole Feudorum Ecclesiasticorum.

§. I.

Vulgatissima est distinctio feudorum in ecclesiastica & secularia. Illorum fit mentio in *c.* 7. *X. de consuet.* horum verò in *c.* 6. *X. de for. compet.* Verùm in ipsis definitionibus harum duarum specierum Dd. non conveniunt. Thomas Cragius *lib.* 1. *feudorum* §. 10. arbitratur, hanc divisionem non ex diversitate qualitatum naturalium, sed ex *diversitate personarum*, quæ feudum accipiunt, nasci. *Nam in seculari feudo*, pergit, *quod nos laicum dicimus, id tantum spectamus, an laicus sit, qui dedit, simul & qui accipit, i. e. talis, qui ordines ecclesiasticos non suscepit; feudum tamen ecclesiasticum aliter consideramus; nam ecclesia tam dat feudum, quam accipit, & utrumque feudum ecclesiasticum dicitur, sive qui dat, sit Clericus, sive qui accipit: modo sit nomine ecclesiæ concessio, imo & aliquando Clericus, non nomine ecclesiæ, cui præest, suscipit; sed & hoc feudum etiam sub ecclesiastici nomine agnoscitur.* Liquet ex dictis, Cragium adeo latè hanc divisionem accepisse, ut in effectu tres feudorum ecclesiasticorum species conglutinaverit. Prima deprehenditur in feudo, quod ecclesia vel à Rege, vel à Principe, vel etiam à privato accepit, quod ideo verè *ecclesiasticum* dici posse censet, quòd in hoc genere feudi non tam consideretur persona Episcopi aut Prælati, quàm potius ipsa *ecclesia*, ut hæc vera Regis *vasalla* dicatur, Prælatus verò tantum ecclesiæ administrator, per quem ecclesia, quæ non potest per se præstare, solet exercere, ut tamen, licet administrator in dominum peccaverit, ecclesia ex hoc facto damnum sentire non debeat. Habent enim

Feuda ecclesiastica à Cragio definiuntur ex qualitate personarum quarum tres species constituit.

primam speciem desumit ab ecclesia feudo accipiente.

quod vel regale, vel non regale. *Illud vocatur Scepter-Lehn*

Prælati & ecclesiæ vasallos suos & milites, per quos servitia militaria præstare possunt. In effectu cum Cragio conspirant, qui feudum in *regale & non regale* dividunt, & regale iterum in *ecclesiasticum & seculare.* Illud confertur per Cæsarem summis Prælatis Germaniæ, annexam dignitatem habens, & *ecclesiæ* vel Prælaturæ ita cohæret, ut in successorem Prælatorum singulorum, non heredes eorum universales, transeat. Hoc verò cum dignitate regali secularibus personis confertur. vid. Struvius *in S. I. F. cap. III. aph. 7.* Aliàs illud dicitur Scepter-Lehn, hoc verò ein Fahn-Lehn. Equidem olim feuda regalia potissimùm vexillo data fuisse, annales referunt, quod fusiùs illustrat Exc. Dn. Gundling *diss. de feudis vexill. §. 1. & seqq.* Sed Prælati maximè à temporibus Henrici V. postquam per annulum & baculum investituram dimittere coactus fuit, per *sceptrum* investiti sunt, quia in solenni pacto cum Calisto inito hæc Imperatori præscripta est formula: *Electus autem regalia per sceptrum à Te accipiat.* vid. Maibomius *tom. III. rerum german. p.* 179. Morem hunc in Italia natum, & hac occasione Imperatori præscriptum fuisse, censet Exc. Dn. Gundling *cit. l.* §. 20. quòd Principatus majores à Papa aliisque collati fuerint. Cui conjecturæ etiam hæc addi potest, quòd loco *investituræ per baculum,* qui olim etiam *sceptrum* dictus est, hæc Cæsari relicta sit.

Nec adeo hic dissentiunt, qui feudum ecclesiasticum definiendũ censent ab objecto. *Ecclesiasticum potiùs ab objecto definiendũ.*

§. II. Plerique tamen hanc feudi ecclesiastici definitionem rejiciunt, nec ad conditionem vasalli respiciendum esse censent, sed tantùm ad ipsam rem in feudum datam, ùt Struvius *cit. l.* Dn. Hornius *in jurisprud. feud. cap. III.* §. 13. Vultejus *in jure feud. cap. VIII.* §. 8. Et tamen hi omnes quando feudum in *regale & non-regale* dividunt, illud à conditione personæ accipientis in *ecclesiasticum & seculare* distribuunt, quod vix connecti potest, nisi diverso respectu unum idemque *seculare & ecclesiasticum* dici posse asseramus. Si ecclesiasticum ab *objecto* definimus, *feuda sceptri* magis sunt *secularia,* quàm *ecclesiastica*; si à persona accipiente, dici possunt ecclesiastica, quòd ecclesiæ vel potiùs Clericis acquisita sint. Atque hæc diversa acceptio admitti potest, si in sensu generaliori hanc divisionem accipimus. In *sensu specialiori & primario,* quem Jus Canonicum & usus approbavit, tantùm à *diversitate objecti* hæc divisio petitur, ut ecclesiasticum dicatur, quod in *re ecclesiastica* s. seculare, quod in *re profana* constituitur, sicuti emphyteusis *ecclesiastica & secularis* eodem sensu à diversitate objecti distinguitur. Firmat hanc sententiam usus antiquissimus feudorum ecclesiasticorum, quem *Cap. praeced.* retuli, unde apparet, hæc ita denominata fuisse ab *objecto,* non à *persona* recipiente feudum, quin quod ingens illa horum feudorum diversitas ex diversitate rerum, diversissimam indolem habentium, unicè derivanda sit, nec persona vasalli, quà talis, ex respectu, ei cohærente, in materia feudali adeò consideretur.

Feuda sceptri, quibus Prælati investiuntur, sunt magis secularia.

Hac de causa Episcopi & Prælati, cum regalibus investiti, magis personam *Principis secularis* gerunt, & investiuntur mit der Weltligkeit, ùt loquuntur. Notum est, Ottonem M. fratrem suum Brunonem de regalibus ad instar Ducis investivisse. Nam, ùt ait auctor vitæ Brunonis apud Leibnitium *tom. I. rerum Brunsuic. p.* 279 Imperator *fratrem suum Brunonem occidenti tutorem & provisorem, & ut ita dicam Archiducem in tam periculoso tempore misit.* Olim sanè Duces ab Episcopis admodum distinguebantur, quòd hi rem divinam facerent, & ecclesiæ curam gererent, illi verò rei militari præessent, & domi supremam jurisdictionem cum *jure gladii* per provincias administrarent, & reipublicæ præfecturam gererent. Hoc munus Episcopi, etiam in suis diœcesibus, Ducibus, Comitibusque relinquebant, nisi quatenus bona eorum hominesque illis adscripti à banno seculari speciali privilegio exempta fuerint, quod multoties factum fuisse infinita diplomata docent, quo casu per advocatos utplurimum jurisdictionem exercuerunt. Sed tandem ipsi Episcopi, Ducatus, Comitatusque inter alia regalia acceperunt, & *credibile est*, ùt ait Leibnitius *in proleg. cit. l. exemplum Brunonis, viri ob mores scientiamque laudatissimi, plurimum potuisse, ut neq; vererentur dare Principes nec accipere Prælati, quod tantus vir habuisset.* Singulare hoc eo tempore fuisse docet *Chronicon* apud Gryphiandrum *de Weichbildis cap. XXVIII.* da begunten zuerst die Bischöffe Weltliche Rechte zu haben, das dauchte damals unbillig manchem Mann, non quòd ante hæc tempora nullam jurisdictionem ecclesiæ habuerint, sed quod eam instar *Ducum, Comitumque per universam provinciam* haud exercuerint. Hoc sensu accipi possunt verba *Juris Alemannici feudalis cap. XLII.* alle Bischöffe empfahendt von dem Könige Müntz und Zölle, und etliche empfahendt Vahnlehn, und etliche Gerichte, quod illustrat Schilterus *ad cit. cap. XLII.* Feuda vexilli non esse ecclesiastica, sed merè secularia, à quocunque demum accipiantur, res ipsa loquitur. Unde in prima pactione, quæ inter Henricum V. & Calistum inita est anno 1110. quoque regalia Pontifex in manus Imperatoris dimisit, hæc *ad regnum* pertinere dicuntur, & intuitu eorum hodie Episcopi Cæsari subsunt, atque ab eorum judiciis secularibus ad eum, non ad Papam appellatur. Quod & Principibus protestantibus in *J. P. art. V.* §. 21. confirmatum, additumque, eos absque ulla exceptione à Cæsare esse investiendos, postquam juramenta *regalibus consueta feudis* præstiterint. Unde de hoc generaliori conceptu feudi ecclesiastici, quod vocant, hic non ero solicitus.

Alteram speciem Cragius inde desumsit, si Prælatus

§. III. Alteram speciem feudi ecclesiastici Cragius *cit. l.* §. 24. cum Schradero *de feudis P. II. cap. III.* §. 17. in eo constituit, cùm Prælatus, sive aliqua persona ecclesiastica feudum acquirit, sed non *ecclesiæ* nomine, sed sibi tanquam *privato.* Hæc à prima specie in eo differre videtur, quòd in illa ipsa ecclesia acquirat feudum, hic verò Prælatus. Verùm aut officio Prælati hoc feudum cohæret aut non. Posterius contingit, si gentilitia feuda in Prælatum ex jure sanguinis devolvantur: prius

verò

verò, si Prælati simul sunt Principes Imperii, quibus, quà talibus, hæc feuda ab Imperatore conferuntur, & tantùm in successores in officio transeunt. Hunc casum jam examinavi in prima specie *§. anteced.* illustrata, adeoque si hunc casum intelligit Cragius, hæc secunda species à prima non adeò differt, cùm constet, Prælatos in sensu Juris Canonici repræsentare Ecclesiam, & quicquid illis, quà talibus, confertur, etiam Ecclesiæ collatum censeri. Conf. Corvinus *in Jure Canonico lib. II. tit. XXXVII. §. & sqq.* Illud unicum adhuc monendum censeo, in *J. P. art. V. §. 14.* *bona ecclesiastica immediata constitui in Archiepiscopatibus, Episcopatibus, Prælaturis, Abbatiis, Præposituris, &c.* quibus non unicè bona ecclesiastica strictè dicta, ad mensam Prælatorum spectantia & olim destinata, intelliguntur, sed illis etiam *Principatus & Comitatus* insunt, cum universo territorii jure & regalibus, quæ Episcopis à Cæsare conferuntur. Inde nova nascitur ratio, quòd hæc feuda rectè *ecclesiastica* dici possint. Sed salva res est. A potiori faciendam esse denominationem, ajunt Romanæ Ecclesiæ Doctores, & consequenter cùm regalia cum jure territorii semel Prælaturis innexa sint, & ecclesiastica bona secularibus præferri debeant, etiam hæc *ecclesiastica* dici deberi. Interim non negandum est, id minùs commodè fieri, & ex hac confusione bonorum *secularium* cum *ecclesiasticis* multas natas esse difficultates, præcipuè verò hanc, quòd Pontifex prætendat, etiam in secularibus causis à Prælatorum sententiis rectè ad se fieri appellationes, tanquam supremum bonorum ecclesiasticorum judicem, quibus attentatis tamen rectè sese Imperium opponit, cùm ab illis, tanquam *Principibus Imperii*, tales appellationes fiant. Proinde salva adhuc stat thesis nostra, feuda hæc regalia Prælatorum magìs *secularia* esse.

tanquam privatus feudum accipit. Quod reprobatur.

Qui fiat, quòd Principatus, Episcopatibus innexi, bona ecclesiastica vocentur?

§. IV. Si priorem casum, quo Prælati feuda gentilitia jure sanguinis accipiunt, quæque in successorem in officio non transeunt, Cragius intelligit, de ejus existentia adhuc dubitari posset. Constat enim ex *2. F. 30.* Clericos nullo modo in beneficium paternum succedere posse, adeo, ut quod jam habuerint, ipso facto amittant post Clericatum susceptum, idque ideo, *quòd desinat esse miles seculi, qui factus est miles Christi, nec beneficium pertineat ad eum, qui non debet gerere officium*, ùt dicitur *2. F. 21.* Conforme hoc est *Juri Allemannico feudali cap. 1. §. 3.* ubì dicitur: Pfaffen süllend alle Lehen-Rechts darben. Nec obstare videtur, quòd feudum accipere, & per substitutum servire possint; ad hoc enim respondet Cragius *lib. 2. feudorum tit. XIV. §. 5.* cum Zasio, *perinde hoc esse, ac si quis furem excusaret, quòd non ipse, sed ejus substitutus ex ejus mandato, consilio, & ope furtum fecerit, & sanè jure*, pergit, *qui per se facere non potest, per alium posse non videtur, & quod principali prohibitum est, & ejus substituto: & ùt ajunt Canonistæ, nemo Deo militans secularibus negotiis se implicare debet: arma enim pastorum ecclesiæ spiritualia sunt. &, ùt Canonistæ volunt, preces & lachrymæ esse debent, non tela. Nam, ùt ait Hieronymus, Clericus est de sorte Domini, qui divinis officiis & contemplationi deditus, ab omni secularium strepitu submotus esse debet, victu & vestitu contentus, ut ipse Dominum possideat, & ab ipso possideatur, alioquì quomodo erit portio Domini.* Non negat tamen ipse Cragius *cit. l.* contrariam sententiam in usu esse; nec absolutè Clericos feudorum incapaces censeri, liquet tum ex *cap. anteced.* tum ex *jure Alleman. feud. cap. III. §. 1.* adeoque non mirandum est, hodie nec Clericos à successione feudi antiqui excludi teste Carpzovio *P. III. c. XXVIII. def. 2.* quod in genere de Clericis secularibus quibuscunque hodie intelligunt. vid. Knipschild *de fideicommiss. familiæ c. VIII. n. 88.* adeò ut nec *equites ordinum militarium* excludantur, in quibus magìs rationes dubitandi allegatæ cessant. vid. Theodorus Höppinck *de jure insign. cap. VIII. n. 372.* Christianus von Osterhausen *de Statut. & ordinat. Melitens. tit. V. p. 91. sqq.* Quòd ceteri Clerici irregulares & monachi à successione excludantur, peculiarem habet rationem, quòd *proprietati* per votum solenne renunciaverint.

Clerici tanquam privati hodie feudorum sunt capaces.

§. V. His igitur omissis, potiùs dicendum est, feudum ecclesiasticum à seculari distingui solo objecto, ut illud dicatur, quod in *re ecclesiastica*, h. e. Clericis, *quà talibus*, assignata, & ad ærarium ecclesiasticum, *quà tale*, relata constituitur; hoc verò, quod *rem profanam* pro objecto habet. vid. Struvius *cit. l. cap. III. §. 4.* Neque ad *personarum qualitatem* præcisè respiciendum esse arbitror, cùm nihilominus *feudum seculare* maneat, si à Clerico, forsan in *re patrimoniali*, datum fuerit *2. F. 35.* vel etiam Clericus non quà talis, sed quà *privatus*, & sic tanquam *seculare* id teneat, quod adeò adhuc seculare esse dicitur in *c. 6. X. de foro compet.* ut etiam in foro feudali *seculari*, non *ecclesiastico*, Clericus vasallus desuper in judicium trahi possit. Conf. Duarrenus *de feudis cap. XX. & XXI.* Diversa est ratio *feudorum ecclesiasticorum* in re ecclesiastica consistentium, de quibus in judicio ecclesiastico decernitur ab Episcopo *c. 7. X. de foro compet.* non habito respectu vasalli, sive Clericus, sive laicus sit, cùm etiam hic in re ecclesiastica judicio Ecclesiæ seu Episcopi subsit. Denique neque hoc quidem necessarium esse arbitratur Dn. Majerus *in Synt. jur. feud. c. II. §. 7.* ut quod in re ecclesiastica constituitur, etiam à persona ecclesiastica constituatur. Nam quamvis horum feudorum hodie ordinarii collatores sint Episcopi & Prælati, ut forsan ad mores hodiernos sententia dissentientium quadret; constat tamen ex *cap. anteced.* ipsos etiam Reges olim bona ecclesiastica in feudum dedisse, quin etiam postquam advocati ecclesiis monasteriisve dati sunt, ab his primariò collatio feudorum ecclesiasticorum olim dependit, nec adhuc hodie in quibusdam locis feudorum horum collatio sine eorum consensu fieri potest. Ratione finis & servitiorum cum aliis feudis secularibus conveniunt ecclesiastica, cùm etiam utplurimum dentur ob servitia militaria, vel alia officia *secularia & aulica*, & Prælati, ad imitationem secularium Principum, tandem etiam militiam officialesque aulicos jure beneficiario acceperint, & adhuc hodie

A sola qualitate objecti ecclesiasticum definiendum esse adstruitur.

à quocunque constituatur.

In quo differunt à præbendis. hodie habeant. In hoc differunt hæc feuda à *beneficiis ecclesiasticis*, quæ adhuc hodie clericis pro *officio sacro* conferuntur, & revera *feudorum ecclesiasticorum* species sunt, imo priscam suam naturam retinuerunt in eo, quod in heredes beneficiati non transeant. Interim de his in præsentiarum non agitur, sed de illis tantum, quæ ob *servitia secularia* conferuntur, & in heredes transeant, & sic utplurimum *à laicis* possidentur.

Non rectè huc referuntur subfeuda, ex bonis territorialibus data. §. VI. Huc etiam Dn. Hornius *in jurisprud. feud. cap. I. §. 41. & cap. III. §. 13.* refert *subfeuda*, quæ Episcopi Prælatique ex illis bonis territorialibus, quæ ab Imperatore in feudum acceperunt, rursus aliis jure *subinfeudationis* conferunt, ea de causa, quod quoad dominium utile bona ecclesiæ facta sint, & sic re vera in *re ecclesiastica* constituantur. Admitto hanc sententiam in sensu generaliori, quo etiam feuda regalia Episcoporum *ecclesiastica* dicuntur, prout supra observavi, & simul *patrimonio ecclesiæ*, h. e. clericorum adscribuntur. Verum si in sensu stricto hac voce utimur, vix est, ut hæc subfeuda huc referre queamus. Quilibet enim Prælatus duplicem gerit personam in suo territorio, *Episcopi & Principis*. Hoc respectu, ut Princeps secularis agit, territorio præest, & regalia cum annexis possidet, adeoque quando ex his in subfeudum aliquid concedit, id facit tanquam *Princeps territorii*, ex bonis secularibus, quibus ipsemet, tanquam Princeps imperii, investitus est. Nec obstat, quod hæc bona quoad *dominium utile* ecclesiæ bona facta esse dicantur; ad hoc enim jam supra regessi, id fieri in sensu improprio & minus commodo, ex illo erroneo principio, quod Prælatus ecclesiam constituat; quod tamen ne quidem universale est, sed ad illa tantum pertinet in sensu juris canonici, quæ ut *Episcopus* & *Prælatus* agit, non vero quæ diverso respectu tanquam personæ seculari & Principi ipsi attribuuntur. Sic Moguntinus & Archicancellarius Imperii negotia publica imperii dirigit, &, qua talis, secularia negotia peragit, quæ tamen proinde non dicenda sunt *ecclesiastica*, quod Archiepiscopatui hoc officium cohæreat. Proinde hæc subfeuda ex bonis, quibus ipse Prælatus investitus est, aliis data, in plurimis differunt ab illis, quæ in *re ecclesiastica* propriè constituuntur, cum illa ut plurimum propriam feudorum *datorum* naturam retineant, imo in his conferendis Episcopus ad exemplum cæterorum Principum liberiorem habeat potestatem, nisi hæc capitulationibus aliisve pactis, cum statibus provincialibus initis, restricta fuerit.

Nec jus patronatus huc pertinet. §. VII. Quæ cum ita sint, facilè resolvi potest quæstio: an etiam *jus patronatus*, das Pfarr-Lehn, ad feuda ecclesiastica referri debeat? Vel enim hoc accipitur pro jure, quod patronus in præsentando & investiendo præsentatum exercet, quo casu ad illa *beneficia ecclesiastica* referri potest, quæ ceteris clericis pro officio sacro conferuntur. Ipse scilicet patronus, tanquam dominus feudi, de *bonis ecclesiasticis* præsentatum investit, eique hoc beneficium confert, quicquid pontificii in contrarium asserant, ut hoc jus, quod *spirituale* vocant, & laicis non convenire existimant, prorsus imminuant. Verum hoc sensu jus patronatus æquè ut cetera beneficia huc non pertinet. Vel etiam considerari potest jus patronatus, quatenus patronus de illo à Domino territorii investitur, prout hodie sæpius in literis investituræ ejus mentio fit. Hoc casu propius feudis ecclesiasticis accedit, cùm secundum jus canonicum jus patronatus etiam *rebus spiritualibus* accenseatur, & hac ratione de eo in judiciis ecclesiasticis contendatur per *cap. 3. X. de judiciis*, quod etiam protestantes sequuntur, vid. Carpzov. *lib. III. jurisprud. consist. def. 2. n. 20.* Finckelthaus *de jure patronatus cap. VIII.* Idem dicendum est de *jurisdictione ecclesiastica*, quando nobiles investiuntur mit denen geistlichen Gerichten: nam & hanc pontificii *ecclesiis* vindicant, & ad jura earum referunt, à quibus nostrates non recedunt, sed adeo tenaciter principiis papalibus inhærent, ut ne quidem nobiles de hac jurisdictione investiri posse, adeoque investituram mit denen geistlichen Gerichten potius jus patronatus, quam jurisdictionem ecclesiasticam denotare, censeant, vid. Dn. Berger *in Oeconomia juris lib. IV. tit. III. §. 2. n. 1.* Weber *de jure consist. cap. XLI.* quod tamen minime attendendum est. Cæterum si ex vero res inter protestantes æstimanda foret, utrumque feudum potius *seculare*, quàm *ecclesiasticum*, dicendum esset, cùm Principes protestantes jurisdictionem ecclesiasticam non qua *Episcopi*, sed qua *Principes* exerceant, & ita eis, quos investiunt, partem secularis potestatis, subordinatè tamen, conferant. Idem judicium quoque de *jure patronatus* ferendum, quod etiam quoad originem suam non ecclesiæ proprium est, nec ab illa, sed aliunde acquiritur, unde & Princeps, qui illud confert per feudum, non rem juris *ecclesiastici* confert, sed propriam in dispositione ipsius existentem; imo inde etiam est, quod hodie inter protestantes jus patronatus etiam pretio interveniente in alios transferri possit. Sine dubio igitur rectius facturi sumus, si etiam hæc duo exempla sequestramus, & à proposito themate excludimus.

Nec jurisdictio ecclesiastica in feudum data.

Vocantur hæc feuda Krummstäbische Lehen. §. VIII. Vocari communiter hæc feuda solent die Krummstäbische Lehen, quia appellatio des Krummstabes, vel ut etiam dici solet, des Bedstabes, *jus episcopale* denotat, unde etiam Lehen von Krummenstabe, h. e. feuda à Prælatis concessa, vocantur. vid. Wehner *in observ. pract. v.* Krummstab. Ex quo nata sunt decantata illa proverbia: Unter dem Krummstab ist gut wohnen, Krummstab schleust niemand aus. A patribus aliisque scriptoribus ipse *baculus pastoralis*, quo olim investiti sunt Episcopi, variam appellationem habuit, dum mox *ferula pastoralis*, mox *pedum pastorale* & *cambuca*, mox *virga episcopalis* dictus fuit, ut observat Meibomius *tom. II.*

rerum

rerum germ. p. 172. *& sq.* & Strauchius *in amœnitat. juris can. sem.* 2. *eclog.* 7. *cap.* 8. quin quod ab Ottone *Frisingensi lib.* 2. *c.* 6. etiam *sceptrum* dictum fuerit, cum etiam regia sceptra ab origine aliud fuisse non videantur, quàm pastoralis baculus. *Ita non magnopere*, ut verba Thomassini *P.* 1. *de discipl. Eccles. lib.* 2. *cap.* 58. mea faciam, *distabat ab Episcopali baculo regius, nisi vel ipsa primigenia simplicitatis vestigia turbasset, oblisterassetque ambitio posterorum auroque pretium fecisset, quod per auream ipsa & beata secula nummo in pretio fuit.* Interim non nego, quandoque regia *sceptra* à *baculis* Regum distincta fuisse, prout observat pl. Rever. Dn. Heineccius *de sigillis P.* 1. *cap. X.* §. 59. præsertim cum etiam imagines antiquæ formam *baculi* & *sceptri* distinguant. Vid. Stephanus Baluzius *in not. capitul. tom.* 2. *p.* 1276. *&* 1277. Cæterum si *baculi Episcopalis* origines & rationes spectamus, nihil adeò egregii aut arcani in eo deprehendo. Erant olim hi baculi subsidium aliquod humani corporis, cui innitebantur vel infirmi, vel iter facientes, adeoque non mirandum est, Episcopos, imò etiam ipsos Apostolos baculum gestasse. Nihil in eis ornamenti, nihil elegantiæ aut mysterii, sed forma & longuetudo consueta, nec in tantam longitudinem extensa, sed unicè sustentationi corporis accommodata. Vid. Dn. Schmidt *de baculo pastorali n.* 18. Thomassinus *cit. l.* Heineccius *cit. tr. P.* 1. *cap.* 13. §. 5. Eam formam adhuc hodie servant Ecclesiæ Orientales, in quibus Patriarchæ incedentes longè minori baculo, pedo Pastorali latinorum, utuntur; ita ut Episcopus incedens facile posset super ipsum manu se fulcire. Summitas ejus sese in longum extendit, & versus extremas partes incurvatur, ut eò commodius eo inniti possit Episcopus. Morinus *de sacris ordinat. P.* 2. *in annotat. n.* 127. *p.* 199. Imaginem hujus baculi repræsentavit Dn. Heineccius in der Abbildung der Griechischen Kirche *P.* 3. *cap.* 1. §. 37. *p.* 60. Similem formam *baculi Pastoralis* latinorum habuisse videntur, ut tantum commoditatis gratia in suprema parte incurvati fuerint in forma einer Krücke, unde & memini, in antiquis monumentis der Krummstab vocatum fuisse des Bischoffs Krücke. Seculis sequioribus res minimi momenti mysticas acceperunt rationes, ut eò magis Episcoporum auctoritas conservari, imo augeri posset, adeò ut tandem in *pedum Episcopale*, quod olim simplex baculus fuit, degeneraverit, quorsum vetus Poëta Marner à Schiltero *ad jus feud. allem. cap.* 1. §. 1. *n.* 4. *in f.* adductus, collineat: Euer Krumberstab der ist gewachsen z' einen langen Speer, ut forsan rectius ab hoc tempore vocari debuisset ein Hirtenstab, quàm ein Krummstab, oder Krücke, præsertim cum etiam der Hirtenstab olim jurisdictionem denotaverit, ut *auctor auctorum Landaviens. p.* 94. *& p.* 806. observat. Hoc modo in morem abiit, ut sub hoc *Pedo Pastorali*, quem in ipsa consecratione Episcopus accipit; teste Espenio *P.* 1. *Juris Eccles. tit. XV. cap.* 3. §. 14. tota potestas Episcopalis inumbraretur. Solus Pontifex Romanus hodie tali baculo pastorali non utitur, ut ait Innocentius III. *in c. un. de sacra Unct. tum propter historiam, tum propter mysticam rationem;* Interim neutram rationem explicat. Historiam seu potiùs fabulam ex Innocentii III. *myster. miss. lib.* 1. *cap.* 62. refert Strauchius *cit. l.* Fingitur nimirum B. Petrus Apostolus discipulum suum misisse cum quibusdam aliis ad prædicandum Germanis, quo in via ad viginti diætas defuncto, Fronto Collega ejus rediit ad nunciandum hoc Petro: Cui Petrus: *Accipe hunc baculum, & tangens illum dic: surge in nomine Domini; & prædica.* Ille verò in quadragesimo die à tempore mortis illius tetigit eum, & surrexit & prædicavit. Et ita Petrus baculum à se removit, & subditis dedit nec recuperavit. Aliam fabellam huic similem de Materno, per baculum Petri ab Egario resuscitato, narrat Browerus *lib.* 2. *annal. Trevir. ad annum XLIX.* §. 2. *& sqq.* Ad rationem quod attinet, ideo baculum Episcopalem in *summitate* esse curvum, ajunt interpretes, ut eorum dependentiam denotaret, Papam verò *recto scipione* uti, ut divinam potestatem independentem hoc ipso denotaret, quemadmodum in sacris de Deo dicitur, GOtt, dein Stuhl bleibet ewig, das Scepter deines Reichs ist ein gerader Scepter.

Baculi à sceptro discrimen.

Ejusque antiqua ratio.

Quibus postea variæ interpretationes mysticæ affictæ sunt.

Et potestas Episcopalis sub iis adumbrata.

Cur Pontifex baculo non utatur.

§. IX. Solent verò communiter feuda dividi in *propria* & *impropria*. Illa dicuntur, quæ à communi feudorum natura & ratione haud declinant; hæc verò, in quibus à propria feudi natura receditur, ob pacta adjecta contractui feudali, aliàsve rationes ex natura rei desumptas. In quo autem *natura feudorum propria* consistat, non adeò liquet. Quodsi hanc ex prima feudorum ratione æstimandam dixeris, hodie omnia feuda *impropria* erunt, quia admodum ab illa deflectunt. Successio olim naturæ feudorum repugnabat; pro lubitu revocari poterant, & sic renovatio investituræ ignorabatur; dominium utile haud transferebatur in Vasallum, adeóque eam non habebat potestatem, qualem hodie habent. Ex veritate adhuc *beneficii* titulum gerebant, pretio non comparabantur, & rarissimè mediante *oblatione* allodium in feudum commutabatur, quæ hodie longè aliter sese habent, ut rectè dicere possis, feuda hodierna, cum antiquis collata, revera esse *impropria.* Et tamen adhuc hodie in hac distinctione subsistimus, & feuda *propria* dari asserimus. Videlicet postquam tractu temporis feuda in descendentes devoluta, & successoria facta sunt, in universum ferè novam acceperunt formam, adeò ut ita noviter effigiata propriam suam rationem impetraverint, & quæ morte Vasalli exspirant, ad *impropria* hodie referantur. Hoc rerum statu feuda *propria* dicta fuerunt, quæ à natura feudorum, ita noviter efformata, haud declinant, sed illam retinent, quàm ex successione in liberos, unde reliqua omnia fluunt, consecuta,

Propria feuda & impropria quomodo differant.

secuta, quæque adhuc ex pristina feudorum ratione præterea conservata sunt; quæ verò in uno vel altero ab hoc declinant, *impropria* dicuntur.

Feuda Ecclesiastica magis impropria quàm propria præsumuntur.

§. X. Equidem ex communi feudistarum doctrina quævis feuda præsumuntur esse *propria*, nisi pacto aliud conventum fuerit, quod in facto consistit, & sic probandum est. Interim si regula formanda est ab eo, quod fit ut plurimum, si præsumptio capienda est ab eo, quod in plerisque *Feudis Ecclesiasticis* obtinet, dicendum potiùs, feuda Ecclesiastica magis præsumi impropria quàm propria, ut rectè censent HERTIUS *in paræm. juris lib. II. paræm. 20. inf.* SCHILTERUS *ad rubr. juris feud. Allem. §. 15.* THUMMERMUT. *in tr.* Krummstab schleust niemand auß *p. 73. n. 64.* Nam (I) *capite anteced.* jam observavi, hodierna feuda Ecclesiastica pleraque ab *oblationibus majorum* originem traxisse, non à benevolentia Episcoporum & Prælatorum, quippe quibus prorsus interdictum est, bona Ecclesiastica in feudum dare, quique solenni juramento constringuntur, de bonis Ecclesiæ non alienandis. Æquum proinde fuit, ut Episcopi, *beneficium* magis recipientes, quàm dantes, de jure suo aliquid remitterent, nec eos à successione excluderent, quos alias Domini feudi excludere possunt, qui *beneficium* in Vasallos transtulerunt. Unde rectè infert Thummermut. *c. l.* aitque: *& quidem quid mirum, si feuda, quæ origine, quà materia, qua forma, quà definitione, quà nomine differunt, etiam effectu, natura & re ipsa differre. Origo enim ab ipsis Vasallis eorumque bonis immobilibus, materia sine qua non, exsurgit. Ubi in feudis Longobardicis à Domini benevolentia, opulentia & munificentia fundantur, forma etiam subinde, & maxime in illis feudis, quæ in reditibus annuis, propriis Vasallorum allodialibus impositis, constituuntur, toto genere ab aliis communibus differunt, imo in toto feudorum codice vestigium non habent. Quapropter evidentissimè elucescit iniquitas, talia feuda secundum originem aliorum feudorum tantopere differentium regulare, & ipsorum Vasallorum piam devotionem in odium posterorum, nulla eorum interveniente culpa, retorquere velle.*

Quod pleraque sint oblata.

Atque hinc quoque dependet ratio, quare hodie etiam plurima Feuda maximè in *successione* adeo declinent à communi feudorum ratione, quod pleraque oblata sint, pauciora feuda data. *Nobiles enim,* ait Besoldus *P. V. consil. CCXII. n. 49. cum allodialia à Principibus recognoscunt, ut, quoties opus est, possint utiliori titulo & potentiori manu se tueri; non id eo intuitu facere censentur, quod velint sibi suisque heredibus inde præjudicium generari; sed ut abundantiore cautela sibi provideant.* Idem multo magis in *Feudis Ecclesiasticis* locum habebit, quæ ut plurimum tantum majoris devotionis gratia Ecclesiis oblata, & à Prælatis magnopere expetita sunt, quâ de causa etiam in quascunque pactiones conditionesque facilè consenserunt, quas postea cæteri Vasalli, in quorum oblationibus hæ forsan omissæ sunt, sibi quoque attribuerunt, ne deterioris essent conditionis reliquis Vasallis, qui jure pinguiori bona sua ab Ecclesiis recognoscunt.

quod prælati in quascunque conditiones consenserint.

Quod regimen Prælatorum lenius fuerit.

Accessit (II) hæc peculiaris ratio, quod optima & liberior semper fuerit nobilium conditio sub *Regimine Episcopali*, præsertim postquam ad *Capitula Ecclesiarum* Cathedralium non alii, quàm avitâ nobilitate coruscantes, admissi fuerint, quorum cum consilio Episcopi, Prælatique negotia publica expedire, & de iis decernere jussi sunt. Præterea etiam ut plurimum per *Capitulationes* constringuntur, ut graviora negotia publica in diætis provincialibus, quibus nobiles potissimum intersunt, proponant, & *Statuum provincialium* consensu peragant determinentque, unde Nobiles inprimis sub Episcopis ad majorem devenere libertatem, imo nec Episcopi, qui ex gremio capitularium ut plurimum eliguntur, nobilium fortunis & libertati insidias struxerunt, quippe qui ipsimet ex numero nobilium fuerunt, adeoque facile passi sunt, ut eorum conditio liberior & melior in quacunque re esset. Sic itaque Capitulum semper à partibus nobilium stetit: Status provinciales illis præsto fuerunt, & denique ipsi Prælati ex sorte nobilium electi admodum nobilitati studuerunt. Unde natum est duplex illud proverbium: Unter dem Krummstab ist gut wohnen, item: mit St. Peter ist gut handlen. Atque hinc quoque sine dubio Feuda Ecclesiastica liberiorem naturam acceperunt, prout *Cap. IV.* speciatim ostendendum erit. Conf. interim Knichen *de vestitur. paction. P. I. cap. IV.* Vultejus *de feud. lib. I, cap. IX. n. 48.* Wesenbecius *consil 74. n. 47. 83. & 88.* Sande *in comm. ad consuet. feud. Gelr. tit. 3. c. 1. §. 7. n. 2. sqq.*

Quod Ecclesiæ armis non indigeant.

Et sic servitia militaria in plurimis desint.

(III) Singularem admodum rationem quoque affert Garzonius *de fam. ad feuda recipiend. n. 126. quod Ecclesiæ, à summo Pontifice & Deo defensæ, non indigeant auxilio manuali vel armato, cum lachrymæ & jejunia sint arma Ecclesiæ, quæ magis congruant feminis quàm masculis, & illarum sint sanctiores eoque magis accepta;* ex quo infert, feuda Ecclesiastica esse promiscua. Lepida sanè est hæc ratio, & ex ignorantia verarum causarum nata; maluit tamen Garzon aliquam afferre rationem, quàm nullam. Forsan etiam respexit ad feudorum horum plerorumque peculiarem naturam, quæ frequentius loco servitiorum militarium onus censum præstandi adjunctum habent; qualia feuda *censualia* impropria esse nemo negabit. Scilicet in offerentium arbitrio fuit, conditionibus quibuscunque allodialia bona à Prælatis recognoscendi, unde tot irregularitates sunt natæ. (IV) In plerisque Capitulis & Diœcesibus adhuc supersunt *Pares Curiæ*, ex nobilibus Vasallis constantes, qui antiquam libertatem circa hæc feuda admodum propugnarunt, id quod è re singulorum fuit.

Dubia removentur

§. XI. Contra hanc præsumptionem (I) urgeri solet, quod favore Ecclesiæ feuda magis propria & recta, quàm *impropria* præsumantur, maximè intuitu successionis, Klock. *tom. II. consil. X. n. 57.*

n. 57. & quod semper illa interpretatio capi debeat, quæ favet Ecclesiæ. Plura hujus farinæ axiomata passim DD. allegant, rariùs tamen cum judicio applicant. Solus enim favor Ecclesiæ præsumptionem operari nequit, si graviores adsunt in contrarium conjecturæ, imò *favor Ecclesiæ* est revera *favor Clericorum*, & interpretum juris figmentum. Est Ecclesia in plurimis privilegiata, & inde causa ejus favorabilis esse dicitur; hic verò non de privilegio Ecclesiarum agitur, sed de nuda præsumptione, quæ ex communiter accidentibus desumitur. Urgent porrò (II) quævis feuda in dubio magis præsumi *propria*, ut alleganti contrarium onus probandi incumbat, h. e. quod tam diu pro *regula* sit præsumptio, donec exceptio probata fuerit. Occurrit ergo hic quædam collisio præsumptionum, ubi fortior excludit debiliorem. Præsumptio pro *regula* inprimis fundata est in Jure Longobardico, ad quod tamen hæc feuda, imò etiam cetera Germaniæ unicè æstimari nequeunt, sed potiùs 1) ad tenorem investituræ, 2) ad consuetudinem, & denique 3) in subsidium demum ad Jus Longobardicum est respiciendum, ut rectè censuit Thummerinus *cit. tr. p.* 8. *n.* 7. Consuetudinem autem in his feudis longè ab hac regula recedere, ex specialibus circumstantiis §. *anteced.* observavi, quæ fortior est, quàm præsumptio pro regula, in *Jure peregrino* & à moribus Germaniæ maximè recedente, fundata. Ulteriùs (III) objiciunt, irregularitatem in feudis ecclesiasticis unicè esse *consuetudinem particularem* quarundam diœcesium, quæ ad alias æquè extendi nequit, præsertim cùm exempla feudorum ecclesiasticorum propriorum in contrarium adsint. Enimverò naturale est, ut, cùm exemplis plerorumque Germaniæ Episcopatuum constet, feuda hæc esse *impropria*; consuetudo quoque talis generales rationes habere debeat, unde orta sit, quæ illæ ipsæ sunt, quæ §. *anteced.* allegatæ fuerunt. Si quæ sunt in contrarium exempla, pauciora sunt & rariora, ex quibus præsumptio in contrarium capi nequit. Et admodum probabile est, feudorum ecclesiasticorum naturam *impropriam* in nonnullis locis immutatam fuisse ex nimio Juris Longobardici amore, cujus in controversiis feudalibus olim sæpe rationem habuerunt, non morum antiquorum, unde tot confusiones sunt ortæ; quin etiam quædam feuda ecclesiastica, ut Trevirensia, ex speciali Imperatorum privilegio vel etiam pacto naturam propriam acceperunt; quod indicium præbet, ea diversam olim habuisse naturam. Sande *cit. l. n.* 53. Denique (IV) urgeri posset, non omnia feuda ecclesiastica esse oblata, cùm etiam aliis titulis collata esse potuerint, prout *Cap. I.* observatum est. Verùm nec hoc præsumptionem tollit, quam hic defendo; neque enim assero, omnia feuda ecclesiastica *esse* impropria, sed tantùm *præsumi* impropria, donec contrarium probatum fuerit. Ipsa consuetudo, quæ ex feudorum ecclesiasticorum peculiari ratione nata, facilè ad quæcunque feuda, etiam non oblata, trahi potuit, præsertim cùm concessio feudorum semper censeatur facta secundùm consuetudinem ecclesiæ, seu domini directi, Klock. *cit. Consil. X. n.* 55. adeoque si de contrario non constat, consuetudini generali standum est. Ceterùm in quibus articulis hæc feuda à communi feudorum natura abeant, in sequentibus speciatim exponam.

(1) *quòd favore Ecclesiæ feuda præsumantur propria.*

(2) *Quòd in genere quævis feuda propria præsumantur.*

(3) *Quòd proprietas in quibusdam feudis ecclesiasticis unicè debeatur consuetudini particulari.*

(4) *Quòd non omnia feuda ecclesiastica sint oblata.*

§. XII. Quamvis verò feuda ecclesiastica per Germaniam peculiaribus regantur consuetudinibus, non dubium tamen est, quin ad hæc feuda *jura communia feudalia*, deficiente consuetudine, applicari possint & debeant. Disputatum hac de re olim fuisse, docet Rosenthal *de feudis Cap. I. Concl. XI. lit. c. & annot.* quod eo minus mirandum est, si rationes Juris Canonici paulò penitiùs intuemur, quæ, Ecclesiam & Clericos non ligari legibus civilibus & constitutionibus Principum, docent. Unde quidam distinguunt, utrùm Ecclesia feudum teneat à *laico*, quo casu *jus feudale commune* obtinere censent, an verò laicus feudum ab *Ecclesia* recognoscat, qui casus hujus loci est, & hunc non subjectum esse *juri communi feudorum*, ajunt. Alii distinguunt inter feuda Ecclesiis *oblata*, & quæ Ecclesia primordialiter ex suo allodio concessit, hac cum diversitate, ut illic quidem, non hic, jus commune feudorum obtineat. Verùm notandum est 1) potissimùm hic quæri de *obligatione juris Longobardici, & constitutionibus Imperatoriis ei subjectis*, cujus observantia in feudis ecclesiasticis eandem obtinet auctoritatem, quam in feudis secularibus, nisi quatenus Juri Canonico contrariatur. Ubique autem illud receptum est *in subsidium*, ut ferè magis *illustrationis gratiâ* ad id provocari soleat, quatenus feuda Germaniæ à Longobardicis non discrepant. Equidem Schraderus *de feudis. p.* 1. *q.* 2. generatim asserit, consuetudines feudorum, Longobardicas scilicet, etiam obligare Ecclesiam; id tamen ex communi præjudicio facit, quòd hæ pro *regula & norma omnium feudorum Germaniæ* accipiendæ sint. E contrario Thummerinus *in cit. tr. p.* 18. *n.* 12. Jus Longobardicum nunquam fuisse receptum in his feudis; sed receptionem priùs probandam esse, imò feuda ecclesiastica à Longobardicis toto cœlo differre censet, quod quamvis *absolutè* asseri nequeat, eo tamen in sensu admitti potest, quòd in his feudis pro *regula* accipi non debeat. Suprà jam observavi, præter literas investituræ primariò respiciendum esse ad *mores feudorum Germaniæ* proprios, & cujuscunque provinciæ particulares; præterea ratio primariò habenda naturæ rerum, quæ *ecclesiastica* à *secularibus* in plurimis distinguit, quæque ex *Juris Canonici* principiis potissimùm æstimanda est. Denique his deficientibus, ad Jus Longobardicum *in subsidium* recurritur, si modò rationes ejus ita sunt comparatæ, ut ad hæc feuda applicari possint; quæ ante omnia evolvendæ sunt, ut sic non pro *regula primaria* feudorum ecclesiasticorum, sed magis pro *exceptione* haberi debeat. Deinde 2) inane est dubium, quòd ideo constitutiones feudales, ab Imperatoribus & Principibus latæ, Ecclesiam non obligent, quòd legibus civili-

An Jus Longobardicum cum Constitutionibus Imperatoriis his feudis applicari possit?

Potissimùm de observantia Juris Longobard. quæritur.

civilibus non ligentur, cùm hoc ipsum petat id, quod est in principio, & maximè per Germaniam olim Imperatores, ùt Conradus Salicus, Henrici, Lotharius, Fridericus Barbarossa, aliique etiam leges *de feudis ecclesiasticis* dederint, uti tot diplomata evincunt. Est etiam Ecclesia in republica, & Clerici subditorum numero censendi sunt, ut pleniùs evincit Dn. Cocceius *diss. de jurisdict. in territorio fundata Tit. III.* Ergo & legibus iisdem subjecti esse debent, quod *inter Protestantes* nullum habet dubium.

CAPUT III.
DE
Constitutione Feudorum Ecclesiasticorum.

§. I.

Legitimæ acquisitionis feudorum capita.

INspectâ Feudorum ecclesiasticorum tum *Origine*, tum *Indole*, ante omnia de eorum legitima Constitutione videndum est, utpote quæ in singulis Juris speciebus omne fert punctum. In legitima autem *Constitutione & acquisitione* Juris cujuscumque tùm ad *personas constituentes & recipientes*, tùm *ad res*, quæ in feudum aliis dantur, tùm denique ad *modum* respiciendum est, quæ tria momenta in hoc Capite enucleanda sunt.

Infeudum nemo rem dare potest, nisi liberum rerum habeat administrationē. *An Papa Imperium Romanum?*

§. II. Quemadmodum datio in feudum alienationis species est, ut jam olim censuit Pontifex *in Extrav. ambitiosæ, de rebus Ecclesiæ alienandis;* ita in eo, qui rem in feudum dare desiderat, requiritur, ut *liberam alienandi potestatem habeat*, vel aliàs ex potestate sublimiori de rebus juribusque disponere possit. Admodum facilis hæc sententia *in thesi* est, sed impeditior in *applicatione*, cùm sæpe illud ipsum Jus sublime, aut suprema disponendi potestas in dubium vocetur. Notum est, Pontificem Romanum sibi impudenter *dominium directum Imperii Romani* tribuere, Cæsaremque *vasallum* aut *hominem* suum olim dixisse, indeque vacante Imperio Vicariatum sibi attribuisse. *vid. c. 34. X. de elect. c. un. in Extrav. Joannis XXII. ne Sede vacante aliquid innovetur.* Nec hoc adeò mirandum, cùm se olim dominum supremum tam in *spiritualibus*, quàm *temporalibus* jactitaverit, sed usque ad hæc tempora se ad causam legitimare haud potuerit, imò ineptiam suam tandem Hadrianus in literis ad Fridericum I. scriptis, fateri coactus sit. Cùm enim arrogantes Pontificis literas Fridericus hoc modo respondisset: *Cùm per electionem Principum à solo Deo regnum & imperium nostrum sit: quicunque nos imperialem coronam pro beneficio à Domino Papa suscepisse dixerit, divinæ institutioni & doctrinæ PETRI contrarius est, & mendacii reus erit:* Pontifex, aliâ scriptâ epistolâ, se hoc modo purgavit, & *beneficii* appellationem in sensu *vulgari*, quatenus *bonum factum* denotat, non in *feudali* significatu, se in literis prioribus accepisse, fatetur. *vid.* Radevicus *lib. I. de gestis Friderici I. cap. IX. X. & XII.* Ceterùm quod ad bona ecclesiastica attinet, notum est, Pontifici ferè illimitatam potestatem circa illa attribui solere, & *Dominum omnium beneficiorum* censeri, adeoque non tantùm patrimonium PETRI, quod vocant, sed etiam omnium Ecclesiarum facultates in feudum pro libitu concedere posse. *vid. c. 2. de prabend. in 6.* Schraderus *de feudis p. 4. cap. 2. n. 4.* Cragius *de feudis lib. 1. tit. 12. §. 6.* Imò quamvis in infeudatione bonorum magni momenti ipsum ad *Consilium Cardinalium* adstringat, id tamen non tam ex necessitate, quàm ex regulis prudentiæ & honestatis fieri, plerique asserunt, cùm bonis Ecclesiæ, ajunt, etiam pro libitu abuti possit. Verùm hos flosculos suis relinquimus auctoribus, scientes, in plerisque regnis potestatem Pontificis variis modis restrictam esse, ut jam illimitatâ potestate in infeudandis bonis ecclesiasticis uti non possit. In Germania *Concordata nationis germanicæ* hanc facultatem ei ademerunt, secundùm quæ tantùm beneficia reservata Clericis confert, extra hunc casum verò neque *directo*, neque per *indirectum*, sub quocunque prætextu de bonis ecclesiasticis disponere potest; multo minùs ei ullum jus circa bona ecclesiastica Protestantium superest per *inst. P. art. 5. §. 19.* quippe sublatum.

An quævis bona ecclesiastica?

An in Germania?

Immediata Prælati feuda ecclesiast. non aliter conferunt, quàm adhibitis solennibus. *An Pontificis consensus in Germania necessarius sit?*

§. III. Ad cæteros Prælatos quod attinet, notandum est, eos esse vel *immediatos*, vel *mediatos* in Germania, ex qua consideratione collatio feudorum ecclesiasticorum quandam patitur differentiam. Illi dicuntur, qui immediatè Imperatori & Imperio subsunt, votumque & sessionem in Comitiis habent. Hi majori libertate circa bona ecclesiastica agunt, ac quidem mediati, interim tamen *sine justa causæ cognitione, Capituli consensu & decreto*, de bonis ecclesiasticis disponere pro libitu nequeunt, de quo pleniùs agunt interpretes *ad tit. X. de rebus Ecclesiæ alienand. vel non.* Et sic quoque eadem in feudum dare non possunt. L. B. de Lyncker *resp. II.* Harprecht *resp. 57.* Rosenthal *de feudis cap. 4. n. & seqq.* Imò ne quidem sufficit *causæ cognitio & Capituli consensus*, sed præterea etiam Pontificis auctoritas accedere debet juxta *Extrav. ambitiosæ cit.* Verùm in Germania hanc non ampliùs requiri, ipsi Pontificii fatentur. vid. Engel *in Colleg. Juris Canon. ad tit. de rebus Ecclesiæ alienand. n. 24.* Wiestner *in diss. de alienat. canon. rerum Ecclesiæ temporal. p. 2. tit. 7. n. 27.* Barbosa *p. 2. juris eccles. c. 32.* Inter Protestantes idem observat Schilter. *ad jus feud. Allem. cap. 26. §. 12.* & Harprecht *resp. 57. n. 317.* ut adeoque ex defectu consensûs Papalis, ante reformationem forsan omissi, infeudatio

talis

talis impugnari non possit. In dioecesibus Protestantium Praelati itidem pro lubitu de bonis ecclesiasticis disponere nequeunt, sed ad consensum Capituli per *Capitulationes* adstricti sunt. Praeterea quoque nonnunquam consensus Capituli non sufficit, sed aliorum quoque necessarius est, ùt *Advocatorum & Patronorum.* Quorum potestas ab initio intuitu bonorum ecclesiasticorum exigua erat; paulatim vires sumpsit maximè circa bonorum ecclesiasticorum administrationem, adeò ut in plerisque ecclesiis citra ejus consensum nulla rerum alienatio & sic nec infeudatio suscipi potuerit, ùt pluribus documentis illustrat Antonius Matthaei *de nobil. lib. 2. cap. 29. p. 503.* Quidquid itaque in hujusmodi negotiis citra auctoritatem Advocati factum erat, id invalidum erat, & sic nec investitura citra ejus consensum suscipi poterat, Hertius *de jall. Ordin. Cisterc. lib. sect. III. §. 18.* quod admodùm postea Praelatis displicuit, qui omnem lapidem moverunt, ut se ab hoc jugo, vel gravi aere soluto, vel alio modo liberarent. Similiter si Ecclesia est patronata, Patroni consensus quoque in infeudatione est necessarius, Cragius *lib. 1. feud. c. 13. §. 7.* cùm generatim citra ejus consensum nulla alienatio rerum ecclesiasticarum suscipi possit.

An advocatorum? An patroni

§. IV. Sed haec ad *regulam* spectant: dantur etiam casus, in quibus Episcopus liberiùs agit, nec ad consensum Capituli adstrictus est. Generatim 1. *F. 1. pr.* antiqua consuetudo fundamenti loco ponitur in his rebus infeudandis. Huc ergo (I) pertinet, si per *consuetudinem diuturnam* legitimè probatam, solennia consueta vel in totum, vel pro parte, remissa fuerint, quae, testibus Carpzovio *lib. 5. resp. 52.* & Wesenbecio *consil. 59. in f. & consil. 94. n. 9.* quoad maximam partem remissa sunt, adeoque non dubium est, quin etiam in totum remitti possint, *c. 6. in f. X. de his, quae fiunt à Pral. sine cons. Capit.* Conf. Harprecht *cit. l. n. 174. & sqq.* Equidem Wiestnerus *cit. diss. p. 2. art. 4. & sqq.* universalem harum solennitatum abrogationem admitti non posse contrariâ consuetudine censet. Solennium horum introductio est merè juris positivi, maximè à Justiniano per *Nov. 7.* introducta, & à Pontificibus postmodum aucta, qualia quae sunt, consuetudine abrogari possunt. Nec haec *irrationabilis* censenda, cùm usque ad tempora Justiniani nullâ lege universali alienatio Episcopis interdicta, & in ipsa Romana Ecclesia usque ad Symachi Pontificis decretum, *anno* 502. latum, permissa fuerit, ùt testantur acta Concilii Romani apud Justellum & Voellium *in Biblioth. antiqua Juris Canon. p. 261.* Quod ergo per quinque secula in priori Ecclesia haud *irrationabile* visum fuit, id quoque consuetudine introduci posse, non ambigitur. Sed rariora forsan hujus exempla erunt, quia in plerisque Capitulis Praelati de bonis non alienandis jurare coguntur, & praeterea capitulationibus noviter electi admodum constringi soleant, cùm Capituli intersit, ne bona ecclesiastica alienentur. vid. Pacianus *de locat. & conduct. Cap. 14. §. 9. n. 31.*

Nisi (1) consuetudo Episcopo libertatem infeudandi sensum capituli concesserit.

§. V. Similiter (II) Capituli consensus haud necessarius est, si feudum ecclesiasticum non ex bonis Ecclesiae, sed ex allodialibus laicorum rebus nascitur, per *oblationem solennem*, quia talis infeudatio non est alienatio, sed potiùs dominii directi acquisitio, in qua nullâ deliberatione opus, cùm Ecclesia damnum non sentiat. Nec obstat, quod Praelatus ita brevi manu rem Ecclesiae antea donatam rursus tradere videatur; in effectu enim hic non adest talis alienatio, quae Jure Canonico prohibita est, sed multò magis commendata, laudata, approbata. E contrario Capituli consensus necessarius foret, si Praelatus bona Ecclesiarum immobilia alteri in feudum offerre vellet *cap. fin. de bonis Eccles. alienand. in 6;* in qua oblatione translatio Dominii directi in alterum continetur. Multominùs (III) consensus Capituli necessarius est, quando ex statuto Capituli Praelatus res quasdam in feudum aliis dare tenetur. Sic in statuto Monasteriensi provisum, Praelatum ne quidem adjudicata & aperta feuda masculina retinere posse, his verbis: und soll der keines behalten, sie wären dann Ihro F. G. zuerkennet durch ihre Mannschafft, und alsdenn soll er die nit behalten länger denn Jahr und Tag, und wofern innwendig der Zeit niemand von denen Blutsfreunden männlicher oder weiblicher Gebauer erschienen wie sie sollen, so sollen Ihre F. Gn. die Güter verleihen etwan einer tüchtigen Person, und die keiner Weise behalten, noch ihrer Tafel zueignen. Cùm secundùm hoc statutum infeudatio sit *necessitatis*, & Praelato imperata, frustra solennitates canonicae exiguntur, cùm de ipsa causa alienandi nullus injici possit scrupulus. Interim nihilominùs Decani & Capituli consensus in statuto cit. desideratur, ut *affectus Episcopi erga suos consanguineos refrenaretur, & industria personarum, quibus majora feuda concedenda sunt, ratio haberetur*, ut verba Joannis à Sande *in comment. in consuetud. Gel. feud. tit. III. cap. 1. §. 7. n. 86.* mea faciam.

Vel (2) feuda ex oblationibus laicorum oriantur. Vel (3) ad infeudandum obligetur ex statuto capituli.

§. VI. Addunt (IV) etiam hunc casum, si necessitas Ecclesiae praesentissimam infeudationem urgeat, ut absque damno & detrimento Ecclesiae differri non possit, quòd *necessitas* legi non sit subjecta, Klock. *tom. 4. consil. 79. n. 212.* Schrader. *P. 4. cap. 2. n. 14.* vel potiùs, quia si necessitas notoria & manifesta est, frustra causae cognitio desuper instituitur, quae tantùm *in re dubia* desideratur. Nam causae cognitio & consensus Capituli tantùm est propter *justam causam*, de qua si aliunde satis constat, frustra defectus mediorum allegatur. Idem tamen non admittit Schraderus *cit. l. n. 13.* in casu, si investitura de novo feudo sit conjuncta cum manifesta *utilitate* Ecclesiae, vel etiam si Praelatus investiens paratus sit Ecclesiae de bonis suis patrimonialibus aliam rem immobilem aequè bonam reddere, de quo tamen dubito. Posteriori enim casu Ecclesia nullum sentit damnum,

Vel (4) necessitas praesens infeudationem desideret. Vel utilitas.

 ad

ad quod præcavendum tantùm solennitates canonicæ inventæ sunt, & priori casu itidem manifesta est *justa* alienandi *causa*, ut causæ cognitio cum decreto frustanea sit arg. *l.* 8. . 6. *de transact.* Harprecht *responso* 57. *n.* 290. & *sqq.* Alexander Raudensis *de analogia cap.* 38. *n.* 31. Hoc ipsum eò magis in infeudatione admittendum, cùm per eam minùs quàm per *simplicem alienationem* Ecclesiæ præjudicetur, & spes superfit, aliquando rem talem ad Ecclesiam reversuram esse, ùt ipse fatetur Schrader. *cit. l. n.* 10. Huc pertinet, si res alias Ecclesiæ onerosæ & non adeò cultæ iis in feudum dantur, qui illas ad culturam reducere satagunt. Similiter, si feudum Ecclesiasticum alienatum est, quod non facilè per Prælatum recuperari potest, qui illud Laico in feudum concedere non prohibetur ad effectum, ut illud suis expensis recuperet, & in feudum per Ecclesiam recognoscat, *cum ita ipsa Ecclesia per hunc illud rehabeat*, ùt dicitur *in c.* 2. *in fin. X. de feudis.* Multominùs (V) solennitas est necessaria, si antea res Ecclesiastica legitimè in feudum est data, de cujus redintegratione postea tantùm agitur, ne alioquin Vasallus à Prælato decipiatur *c.* 5. *X. de donat.*

(5) *Si tantùm feudû redintegrandum.*

§. VII. Potissimùm verò (VI) huc pertinet, *si rem, in feudum dari solitam*, & ad Ecclesiam reversam, de novo alicui in feudum Prælatus concedere velit, quod ipsum sine solennibus canonicis fieri posse, colligunt ex *c.* 2. *X. de feudis. vid.* Schraderus *de feud. P.* 4. *cap.* 2. *n.* 16. & *seqq.* Wiestner *ad Jus can. tit. de feud. n.* 22. & *sqq.* Cragius *de feud. lib.* 1. *tit.* 13. §. 13. Rosenthal. *de feudis cap.* 4. *conclus.* 21. Struvius *in S. J. F. cap. V. aph.* 9. *n.* 2. Veterum hæc assertio scrupulo non caret. Nam *in cit. c.* 2. Pontifex consultus fuerat ab Archiepiscopo Mediolanensi, qui juramento se adstrinxerat, *Romano Pontifice inconsulto*, se nullam rem in feudum dare velle, utrum etiam hoc juramentum ad eum casum trahendum sit, si vasallo defuncto feudum ad ipsum rediisset? Non ergo quæstio fuit, utrum *sine consensu Capituli & Decreto*, sed tantùm an *inconsulto Pontifice*, illud de novo in feudum concedi possit? Respondit Pontifex hoc modo: *in primo casu feudum decedentis liberè, si videris expedire, concedas.* Justam hic causam requirit Pontifex in verbis, *si videris expedire*, de quo ipsemet juxta *c.* 4. & 5. *X. de his, quæ fiunt à Prælato sine consensu Capit.* solus decernere nequit, cùm in omnibus *gravioribus negotiis* consensum Capituli requirere debeat. Nova præterea lux huic textui accedit 2. *F.* 55. ubi dicitur: & *ideo sciendum est, Archi-Episcopum Mediolanensem non posse dare in feudum, quod tempore introitûs sui in dominico*, h. e. patrimonio ecclesiæ, *invenerit: sed si ei postea feudum aperiatur, ipsum rectè dabit.* Dubitabat ergo Archi-Episcopus, an, quia feudum, tempore antecessoris ad Ecclesiam reversum, inconsulto Pontifice de novo alicui concedere non possit, hoc etiam extendi debeat ad eum casum, quo ipso sedente feudum Ecclesiæ apertum sit, quod in utroque textu negatur, de modo verò infeudandi nihil adjungitur.

(6) *Si res in feudum dari solita. Cujus rationes dubitandi adferuntur.*

§. VIII. Verum pro sententia communi rectè urgent 1) quòd 2. *f.* 55 *in f.* generatim omnibus Episcopis hæc potestas indulta sit, his verbis: *profectò alii Episcopi & Clerici ea, quæ in dominico habent, & feuda his aperta olim dederint, & hodie dant.* Equidem regeri posset, quod etiam observat Cragius *de feudis lib.* 1. *tit.* 13. §. 14. hoc ipso *consensum Capituli* minimè excludi, utpote quod Episcopo ab antiquissimis temporibus instar *Senatûs ecclesiastici* constitutum est. Ast hic consensus tantùm de *necessitate* est, ubi agitur de alienatione *prohibita*, non verò, quando *liberè* Prælato permissa, prout in casu præsenti expeditum est, & quamvis *in c.* 4. & 5. *X. de his, quæ fiunt à Prælat.* consilium Capituli in genere in *negotiis ecclesiasticis* desideretur, illud tamen per se Prælatum non obligat, nec ejùs defectus actum vitiat, quod secus est, ubi consensus Capituli, ùt in alienatione *prohibita*, necessarius est. 2.) Præterea pro declaratione hujus sententiæ singularis exceptio de Archi-Episcopo Mediolanensi in *cit. textu* adducitur, quæ in contrarium eò magis regulam firmat. 3) Ecclesia ex tali alienatione non adeò detrimentum capit, maximè cùm bona talia, ad Ecclesiam reversa, prout suprà dictum est, ex *oblationibus Nobilium* utplurimum orta sint, ut æquum videatur, illa rursus aliis Nobilibus in feudum concèdere. Magis liberalitas nobilium erga Ecclesiam impediretur, quàm provocaretur, si exploratum haberent, bona sua in casum aperturæ ab Ecclesiæ de novo aliis nobilibus concedi haud posse, quæ ratio sine dubio Innocentium III. induxit, ut *liberam investiendi facultatem* Episcopis concesserit: imò hæc eadem ratio quoque Capitulis quibusdam ansam dedit, constringendi solenni pacto Prælatos, ut aperta feuda rursus habilibus conferrent. Conf. Harprecht *responso* 57. *n.* 176. His 4) accedit notoria Germaniæ consuetudo, de qua testatur Gailius *lib.* 2. *Obs.* 161. *n.* 4. quæ eò majus pondus habet, quòd ne quidem in aliis alienationibus, quæ magis Ecclesiæ præjudicant, tam strictè scrupulosis Juris Canonici solennitatibus insistatur, ut pleniùs demonstrat Harprecht *cit. l. n.* 194.

Rationes decidendi, quibus hæc exceptio defendi potest.

§. IX. Quænam autem res dicantur *in feudum dari solita*, admodùm fluctuant interpretes, ut liquet ex traditis Struvii *in observat. feudal. ad cap. V.* §. 3. Schraderi *de feudis P. IV. cap.* 2. *n.* 25. Wiesneri *ad tit. X. de feud. n.* 26. *sqq.* Rosenthalii *cap.* 4. *de feudis concl.* 29. *sqq.* aliorumque. Id generatim ex *c.* 2. *X. de feudis* & 2. *F.* 55. liquet, supponendum hic casum esse feudi Ecclesiæ aperti, & ad eam reversi. Hoc inprimis contingit: 1) si feuda talia olim Ecclesiis *oblata* sunt, quæ cum hac *primordiali qualitate* in Ecclesiam translata sunt, ut in feudum ab Ecclesia recognoscerentur, de quo casu nullum est dubium. 2) Si feudum ex patrimonio Ecclesiæ olim solenniter datum, & validè ita alienatum est, quippe quod in eam causam hoc ipso jam pervenit, ut in feudum dari solitum sit, quocunque demum tempore à Vasallo possessum fuerit: neque enim, quod pleri-

Quænam res dicantur in feudum dari solita.

que

que Interpretes contendunt, hic de *consuetudine* infeudandi quæstio vertitur in *quibuscunque* bonis Ecclesiasticis, sed de re speciali in feudum dari solita, circa quam in citatis textibus nihil ulterius desideratur, quàm ut olim in feudum legitimè data, & postea ad Ecclesiam reversa sit. 3) Ex accidente contingere potest, ut hic lapsus annorum desideretur, si in prima infeudatione defectus quidam occurrat, qui demum per lapsum 40. annorum tollitur, & Ecclesia à revocatione feudi excluditur. Valida hoc modo fit prima investitura, & ita post hoc tempus res fit infeudari solita, ut rectè observat Wiesner *cit. l. n.* 28. Equidem Schraderus *cit. l.* arbitratur, talem rem in feudum dari solitam non antea dici posse, nisi, post primam concessionem, tantum temporis præterierit, cujus in contrarium memoria non exstat. Verùm cum contra Ecclesiam 40. annorum præscriptio sufficiat, id non aliter admittendum censeo, quàm si bona mensalia sine adhibitis solennitatibus olim in feudum concessa sunt, quæ demùm *præscriptionem immemorialem* requirunt. L. B. de Lyncker *resp.* 2. *n.* 143. & 157. Redoanus *de rebus Eccles. non alienand. III. n.* 31. Equidem qui antiquitatem temporis in genere hic desiderant, confugiunt ad *extrav. ambitiosæ, de rebus Eccles. non alienand.* ubi res Ecclesiæ alienari prohibentur, additâ hâc clausulâ: *Præterquam in casibus à Jure permissis ac de rebus & bonis in emphyteusin* ab Antiquo *concedi solitis.* Ast enim verò contextus apertè docet, clausulam hanc ad solam *emphyteusin* pertinere, in qua hæc peculiaris ratio est, quod olim terræ incultæ ab Ecclesia in hunc finem emphyteutis concessæ sint, ut ad culturam reducerentur, quod non potest non *temporis vetustatem* requirere, sine qua ad culturam redigi non possunt, quod tamen ad infeudationem minùs necessarium est, nec in *c.* 2. *X. de feud.* ut & 2. *F.* 35. præsupponitur.

Ad lapsum annorum hic minimè respiciendū.

§. X. Ex quo fluit, (I) adeò liberè Episcopum talia bona aperta conferre posse, ut etiam consanguineis suis illa conferre non prohibeatur; Schraderus *cit. l. n.* 18. (II) nec impediri, quo minùs ea Capitulo suo in feudum det. Negat hoc Rosenthal *cap.* 4. §. 35. & cum eo B. Harpprecht *resp.* 66. *n.* 65. ex ea causa, quod Episcopus absque consensu Capituli sui reinfeudandi quidem licentiam habeat, verùm non aliter, nisi id modo hactenus consuetudo faciat, adeóque conditionem Ecclesiæ duriorem reddere non possit, quòd tamen hoc casu fieri videtur, cum nulla super sit spes, ut mensæ Prælati unquam aperiantur. Verùm cum aliàs ne quidem totalis alienatio ab una Ecclesia in aliam, in eâdem Diœcesi sitam, ob defectum consensus Superioris impugnari possit, multominùs talis investitura, quæ Prælato integra fuit, improbari poterit, præsertim cum bona talia ex patrimonio Ecclesiæ haud abeant, quod unicè leges Ecclesiasticæ præcavere voluerunt. (III) Posse Prælatum feudum masculinum, ad ipsum reversum, jure feudi promiscui de novo alteri concedere; vel alia pacta adjicere, quibus receditur à prima investitura. Rursus hic plerique dissentiunt, ùt Klockius *tom.* 3. *consil.* 250. *n.* 154. Schrader *de feud. P.* 2. *cap.* 3. §. 74. Harprecht *cit. l. n.* 66. Rosenthal *cap.* 4. *concl.* 37. *n.* 2. adeò, ut si *durior conditio* adjecta fuerit posteriori investituræ, illa ipsa pro non adjecta haberi debeat, & Investitura tantùm subsistat, quatenus secundùm primam composita est, quâ in re utuntur tum argumento ab emphyteusi deducto, tum etiam communi juris ratione, quod Prælatus in præjudicium Ecclesiæ nihil novi constituere possit. Verùm cùm Prælatus in rebus infeudari solitis plus possit, quàm quod ei hactenus negatum est, rem scilicet de novo alicui in feudum dare, non apparet ratio, quare ipsi, quod minus est, denegandum sit. Plus autem esse, feudum Ecclesiæ apertum, & ad patrimonium ejus reversum, de novo alteri in feudum concedere, nemo in dubium vocabit, & cum ipsi *generatim* & *liberè* facultas reinfeudandi concessa, nec ullo modo restricta sit, meritò à communi sententia recedendum est. Imo ipsi dissentientes non adeò à nostra recedere videntur sententiâ, quando id fieri posse concedunt, si *justa* & *rationalis causa* id permittat, utpotè si ob benemerita vasalli novâ pacta nova investituræ adjecta sint. Schrader *de feud. P.* 4. *cap.* 2. *n.* 22. B. Strykius *diss. de benemeritis cap.* 4. *n.* 44. Tiraquellus *ad legem, si unquam C. de revocand. donat. n.* 28. Harprecht *cit. l. n.* 86. Neque enim facilè continget, ut feudum tale apertum sine præcedentibus meritis, vel alia causa rationabili alicui concedatur, adeo ut Nicolaus Mozzius *in tr. de feudis tit. de his, qui feudum dare possunt p.* 61. *n.* 9. sufficere existimet, benemerita, servitia, & amorem ejus, cujus filia investitur, & *cujus amor & memoria in filia quoque utilitatem meritò exuberat*, ut verba Mozzii faciam mea, quod pleniùs illustrat Harprecht *cit. l. n.* 146. & *n.* 179. Eâdem ex ratione (IV) sequitur, ùt etiam *Jure veteris feudi*, feudum apertum alicui concedere possit. Quid enim refert, utrum vasallo pluribus filiis, & sic spe longæ posteritatis, instructo feudum concesserit, an verò illi, qui non nisi unicum filium, duosque fratres habet, ad quos hoc modo investitura extensa est, cum æquè facilè in hoc, quàm in illo casu ad Ecclesiam reverti possit? Illud sanè mirandum est, Rosenthalium *cap.* 3. *concl.* 14. adeò hoc in dubium vocasse, ut ne quidem *consensu Capituli* id effici posse crediderit, ex ea ratione, quod Prælatus cum Capitulo feudi naturam mutare nequeat, nisi adsint solennitates ad alienandum requisitæ, quod tamen petit id, quod est in principio. Asserunt omnes, in tali reinfeudatione non tam novam & veram esse alienationem, quàm primæ jam solenniter factæ continuationem, Harprecht *cit. l. n.* 55. imò *in c.* 2. *X. de feud.* expressè asseritur, rem talem ad Ecclesiam reversam *liberè* à Prælato rursus in feudum dari posse: quidni

Talia feuda Prælatus etiam consanguineis confert.

Etiam capitulo.

Et mutata forma prioris investitura.

Et novo feudo qualitatem veteris addendo.

quidni ergo etiam ita de novo concedere posset, ut jure *feudi antiqui* Vasallus illam possideat, præsertim cùm tot exceptiones subjungat, sub quibus facilè, etiam stante sententiâ dissentientium, hæc concessio fieri possit.

Consensus capituli desideratur, si collatio simul ad capitulum spectat. Vel mensæ Episcopi res jam incorporata est. Vel statutũ consensum requirit. Vel indigentia Ecclesiæ reinfeudationi resistat

§. XI. Quandóque tamen ex accidente Capituli consensus necessarius est: si collatio feudi ad Capitulum & Episcopum simul spectat, id quod etiam in aliis beneficiis Ecclesiasticis obtinet: si res ad Ecclesiam reversa mensæ Episcopi incorporata fuerit, quo ipso adeò primam suam naturam amisit, ut jure ceterorum bonorum Ecclesiasticorum censeri debeat, adeóque in posterum sine solennibus consuetis de novo in feudum concedi nequeat. Rosenthal *de feud. cap. 4. concl. 33.* Non aliter autem hæc *incorporatio* facta censetur, quàm si expressâ declaratione & destinatione mensæ Episcopi applicata, vel diuturno usu ad classem bonorum mensalium tracta, atque in libros, in quibus bona mensalia descripta sunt, relata fuerint. Neque enim pro *incorporatis* statim haberi possunt, quòd ab antecessore, quo sedente Ecclesiæ aperta sunt, retenta, & fructus inde percepti fuerint, vel quòd Prælatus ad aliquot annos fructus sibi reservaverit, suósque fecerit, ut constat ex *c. 8. de rebus Eccles. alienand. vel non* & *2. F. 35. in f.* cùm inde destinatio ad perpetuum usum mensæ certo colligi non possit, & forsan aliundè nova investitura impediri potuerit. 4) Si statuto Capituli expressè cautum est, ut sine consensu ejus de novo in feudum non detur, ad quod ut plurimùm Prælati per capitulationes constringuntur. Wiestner *ad tit. de feud. n. 32.* 5) Si Ecclesia ad eam indigentiam ex publicis calamitatibus redacta est, ut admodum damnosa hæc reinfeudatio videatur, quorsum respexit Pontifex in *c. 2. X. de feud. in f.* ibi: *si videris expedire.* Quamvis enim soli Prælato de eo regulariter arbitrium relictum sit, non dubium tamen est, quin Capitulum contradicere possit, si in apertissimum detrimentum Ecclesiæ Episcopus aliquid attentare ausus fuerit. Tamburinus *tom. 3. de Jure Abbat. disp. XIV. qu. 7. n. 4.*

An bona mensalia ad Ecclesiam reversa reinfeudari possint?

§. XII. Præterea singulariter excipiunt interpretes *bona mensalia*, olim in feudum quidem legitimè data, sed postea ad Ecclesiam reversa, ut & *decimas Ecclesiæ apertas*, quarum reinfeudationem adeò Prælato interdictam esse censent, ut ne quidem adhibitis solennibus rursus in feudum dari possint, sed accedere præterea debeat consensus Pontificis. vid. Cragius *lib. 1. de feud. tit. 13. §. 13. & 14.* L. B. de Lyncker *resp. 2.* Rosenthal *de feud. cap. 4. concl. 27.* Bona mensalia quod concernit, communiter provocant ad *1. F. 6. pr.* ubi refertur Urbani II. decretum, ne tituli in feudum dentur, cujus historia *cap. 1.* relata est. Liquet ex ejus circumstantiis, ibi actum fuisse de revocandis Ecclesiis & Decimis, quæ secundùm morem illius temporis *promiscuè*, & *sine urgente aliqua necessitate*, à Laicis *Jure beneficiario* possidebantur, adeò, ut Ecclesiarum Pastores vix haberent, undè viverent, & hâc de causâ inertes, famelici, & jejuni Pastores sæpè Ecclesiis essent proponendi. Minimè ergo hoc decretum adeò extendendum est, ut etiam illa bona mensalia, quæ olim legitimè in feudum data, & sic infeudari solita facta sunt, quibusque hodie Ecclesia carere potest, complectatur; quodsi enim Ecclesia his bonis reversis indigeat, aliundè reinfeudatio impeditur. Accedit, quod respectum priorem, quem ante infeudationem habuerunt, semel amiserint, per infeudationem mensalia esse desierint, & in classem ceterorum bonorum alienatorum redierint. Apprime hac de re loquitur Harprecht. *resp. 57. n. 58. Bona mensalia*, aiens, *accedente canonica solennitate, etiam ob unicam infeudationem, qualitatem, & naturam bonorum mensalium in totum amittere, tum ex eo, quod res abalienari prohibita, semel alienabilis facta, talis maneat perpetuò: tum ex illo, quod, bonis semel in feudum datis, non detur illorum reinfeudatio, sed potius prioris infeudationis executio tantùm, liquet.* Conf. Nicolaus Eberhardus *vol. 2. consil. 19. n. 6. sqq.* Nicolaus Rodoanus *de rebus Eccles. non alienand. p. 361. sqq.* Barbosa *de offic. & potest. Episcopi P. 3. alleg. 95. n. 29.*

An decimæ ad ecclesiam reversæ.

Ad *decimas* quod attinet, constat, quod Clerici ex Sacerdotio V. T. illas sibi appropriaverint, quæ tamen iisdem occasionibus, quibus bona cetera Ecclesiastica olim Jure beneficiario Laicis concessa sunt, in manus Laicorum *Jure feudi* provenerunt, quas ex professo illustrat Antonius Dadinus Alteserra *de orig. feud. c. 5.* Pro his reducendis æquè ac pro aliis Ecclesiæ bonis admodum solliciti fuerunt Pontifices, maximè in Concilio Lateranensi, relato in *c. 19. & c. ult. de decimis*, quo prohibitum, ne Laicis decimæ, tanquam *res spirituales* in feudum darentur; unde eas excipiunt, quæ ante hoc Concilium in feudum datæ fuerunt, quas, ad Ecclesiam reversas, rursus infeudari sine solennibus posse, tradit Rosenthal *cap. 4. concl. 27.* Quis verò legitimè demonstrabit, Decimas ante Concilium Lateranense in feudum jam dari solitas fuisse? quod quidem ex immemoriali possessione Rosenthal *concl. 28.* præsumendum esse putat, & admitti etiam potest ex eo, quòd contrarium probari non possit, non tamen ad hunc unicum casum respiciendum est. Quod si enim decimæ olim legitimè & justa de causâ in feudum datæ sunt, naturam hanc peculiarem induerunt, ut in posterum quoque in feudum dari possint. Nec Concilium Lateranense justam alienationis causam excludit, sed tantùm, quæ olim frequens fuit, *temerariam* & *promiscuam* investituram decimarum coërcuit. Denique *decimarum*, & *bonorum mensalium*, aliarumque rerum Ecclesiasticarum non diversa est ratio: æquè hæ dicuntur *res spirituales*, & Deo consecratæ, ex mente Dd. Romanæ Ecclesiæ, ac quidem *decimæ*, & tamen si in feudum dari solitæ sunt Laicis, de novo aliis quoque concedi possunt. Quidni ergo idem judicium de *decimis* ferendum est, quæ ideò

Laicis

Laicis conferri prohibentur, quòd sint *res spirituales*, quales tamen etiam ceteræ res ecclesiasticæ censentur. Equidem inter Protestantes hoc nullam habet dubitandi rationem, sed tamen quin inter Catholicos idem rectè defendi possit, ex adductis rationibus existimo.

§. XIII. Non eadem potestas circa reinfeudationem Capitulo, sede vacante, competit, quæ Prælato concessa est. Equidem Capitulum, sede vacante, ipso jure in *administrationem bonorum*, & *exercitium jurisdictionis* succedit, & ad comitia Imperii publica evocatur per *instr. P. art.* 5. §. 21. ceteraque jura territorialia exercet. Conf. *instr. P. art.* 5. §. 17. Hermosinus *de potest. Capituli sede vacante cap.* 1. *sqq.* Brunnemannus *Consil.* 125. *n.* 142. & *Consil.* 126. *n.* 106. non tamen *exercitium* prorsus *liberum* consequitur, sed *limitatum* & *restrictum*, cùm nihil innovare, nec præbendas vacantes rursus conferre possit per *c.* 1. & 2. *X. ne sede vacante aliquid innovet.* Eadem est ratio feudorum ecclesiasticorum, ad collationem Episcopi spectantium, & sede vacante apertorum, quæ similem ferè naturam cum *beneficiis ecclesiasticis*, Clericis conferendis, habent, ut *Cap. I.* ostensum est. Si enim ne quidem Capitulum, sede vacante, beneficia ecclesiastica vacantia rursus conferre potest, quæ tamen necessariò aliis rursus conferenda sunt, & in quorum dilatione non leve incommodum Ecclesiis obvenire potest; multo minus feuda ecclesiastica, sede vacante aperta, aliis laicis rursus conferre potest, quod merè *arbitrarium* est, & facilè differri, & Prælati noviter electi arbitrio relinqui potest. Conf. Cragius *cit. l.* §. 12. Engelius *ad tit. X. de feud. n.* 4. Equidem Struvius *in S. J. F. cap.* 5. *aph.* 9. *n.* 6. urget, nihil hoc casu Capitulum innovare, si res sit infeudari solita, quia id facit, quod Episcopus facere debebat. Verùm hæc ratio quoque ad *collationem prabendarum* applicari posset, si concludens esset, præsertim cùm Episcopus haud debeat præcisè talia bona rursus aliis in feudum dare, sed hoc ipsius arbitrio relictum sit. Alii, ùt Rittershusius *lib. I. de feud. cap.* 5. *qu.* 11. & Rosenthal *cap.* 4. *concl.* 26. id quidem admittunt in *Capitulis Cathedralibus*, non verò in Ecclesiarum inferiorum, quibus, sede vacante, reinfeudationem concedunt. Verùm rursus quæstio superest, an hoc jus in Capitulum vel Collegium transeat? quod ex adductis rationibus corruit. Neque enim potest plus transire in Collegium inferioris Ecclesiæ, Prælato defuncto, quàm aliàs transit in Capitulum Ecclesiæ Cathedralis. Hoc sanè planum manifestumque est, posse Capitulum illa rursus aliis conferre, si speciatim ad *mensam* ejus spectant, cùm etiam, sede non vacante, investitura hæc illi competat. Schrader *de feud. P. IV. cap.* 2. *n.* 52. Wiestner *ad tit. de feud. n.* 30. Quin etiam sicuti nonnunquam collatio præbendarum, ita quoque collatio feudorum ad Episcopum & Capitulum conjunctim pertinet, quo casu sede vacante huic jus reinfeudandi competit: vivente autem Prælato, Capitulum solum id exercere nequit. vid. *c. un. ne sede vacante in* 6. In dubium quidem hoc vocat Wiestner *cit. l. n.* 31. quod ex *cit. c. un.* argumentum legitimè ad feuda trahi non possit, quam sententiam etiam tuetur Schrader. Uterque tamen solidam diversitatis rationem non adfert, quæ eò magis hîc desideratur, quòd collatio *præbendarum* & *feudorum* ex uno eodemque fonte deduci debeat, nisi forsan collatio primariò soli Episcopo debeatur, & *consilium* vel *assensum* Capituli tantùm expetere teneatur, quem casum ipse Pontifex in *c. un.* excipit.

Capitulum sede vacante jus reinfeudandi non habet.

nisi ad mensam Capituli feudū apertum spectet.

vel conjunctim cum Episcopo.

§. XIV. Parem potestatem non habent Ecclesiæ *mediatæ*, earúmque rectores. Quamvis enim 1. F. 1. Abbatibus, Abbatissis, & Præpositis facultas feudum dandi indulta sit, *si antiquitus consuetudo eorum fuerit feudum dare*: id tamen tantùm inde colligi potest, reinfeudationem esse in rebus, ab antiquo in feudum à Monasterio dari solitis, permissam. Diversa est ratio, si feudum prorsus *novum* in bonis Monasterii constituendum, quod *sine consensu Episcopi*, in cujus diœcesi Monasterium situm est, fieri nequit, si vel maximè causæ cognitio, consensus totius conventus, aliaque solennia accesserint. Tamburinus *de Jure Abbat. tom. III. disp. XIV. qu.* 4. *n.* 4. & *sqq.* cùm omnis alienatio *Ecclesiæ mediatis* interdicta sit sine consensu Episcopi. Conf. Cragius *lib. I. feud. tit.* 13. §. 10. & §. 13. Patroni consensus non sufficit, cujus auspiciis nulla suscipi potest alienatio, quamvis in Anglia & Scotia teste Cragio *cit. l.* §. 13. aliud receptum sit. Denique reliquarum Ecclesiarum Pastores & Clerici idem jus habere videntur circa feuda, ad beneficium eorum spectantia, & quæ ab antiquo à Parocho in feudum concessa fuerint, tum quia *vi officii pastoralis*, nomine Ecclesiæ, dominium directum hactenus exercuerunt, laudemia perceperunt, investiturasque fecerunt, tum etiam, quia nihil novi faciunt, quia eo jure, quo hactenus bona penes Ecclesiam fuerunt, in posterum quoque utuntur.

An mediati Prælati jus conferendi feuda habeant?

§. XV. His omnibus, quæ hactenus allata sunt, derogatum videtur per constitutionem Urbani VIII. *de anno* 1625. à Tamburino *cit. l.* adductam, in qua Pontifex singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, ceterisque Ecclesiarum & locorum piorum utriusque sexûs Præsulibus, Prælatis, Præsidentibus, Rectoribus, Præceptoribus, Commendatariis, & Administratoribus, nec non Capitulis, Conventibus, Collegiis, in quorumvis Principum secularium ditione temporali existentibus; sub gravissimis pœnis ecclesiasticis injungitur, ne de cetero civitates, terras, castra, oppida, villas, arces, fortalitia, munitiones, territoria, districtus, jurisdictiones, aut quævis alia loca vel bona jurisdictionalia, aut eorum partem etiam minimam, tam quæ ad præsens per Ecclesias & Monasteria & loca hujusmodi pleno jure possidentur, quàm ea, quæ in feudum vel emphyteusin concessa, & ad Ecclesias reversa, etiamsi Ecclesiis adhuc incorporata, & de eorum mensa effecta non sint, vel quæ quocunque modo in futurum ad Ecclesiam devolventur, etiamsi ex antiqua seu immemorabili consue-

De Urbani VIII. Constitutione derogatoria.

consuetudine, aut etiam Privilegiis Apostolicis in feudum concedi consueverint, quibuscunque rursus in feudum concedere præsumant, irritas declarando & nullas investituras, quæ contra hanc quæstitutionem in posterum factæ fuerint, non obstantibus constitutionibus in corpore Juris insertis, Statutis & consuetudinibus. Ipsa constitutio tam amplissimis concepta est verbis, tamque infinitis munita clausulis, ut vix ullus casus fingi possit, quo facultas reinfeudandi Prælatis Ecclesiisque superesse queat. Verùm dubito, utrùm hæc constitutio unquam in Germania in usum deducta & recepta fuerit, quæ mores antiquos ægre hactenus depoluit, Prælatis admodum pro sua libertate pugnantibus. Atque hæc fere ratio est, quòd interpretes Juris Canonici in Germania vix hujus constitutionis mentionem faciant, simulque judicium præbet, eam in Germania esse ignotam, & praxin antiquam Juris Canonici continuatam.

Possunt etiam Prælati liberè exspectativas in feudis eccles. concedere.

§. XVI. Quemadmodum itaque Prælati in rebus, infeudari solitis, *directo* feudum concedunt; ita quoque ex eadem ratione *exspectativam* concedere non prohibentur, quod jure antiquo feudali in 1. *F.* 3. 2. *F.* 26. §. *moribus*, & 2. *F.* 35. quoque confirmatum est. Equidem aliàs Prælatis prohibitum est, ecclesiastica ministeria, vel Ecclesias aut beneficia alicui promittere, antequam vacent, per *c.* 2. *X. de concess. prabend. & eccles. non vac.* 1) ad evitandum votum captandæ mortis, 2) quòd legibus gentilium hoc etiam reprobatum, adeoque in ecclesiis non sit permittendum, quod etiam gentiles homines condemnare curaverunt, id quod postea Bonifacius IX. in *c.* 2. *eod. tit. in* 6. latius extendit, & ex adductis rationibus ad feudorum ecclesiasticorum exspectativas trahendum esse videtur, utpote in quibus eædem rationes occurrunt.

Quod contra objectiones defenditur.

Verùm quemadmodum hæ prohibitiones Juris Canonici haud impedimento fuerunt, quo minus Prælati Canonicos receperint sub exspectatione præbendæ vacaturæ, quod tot exempla Canonicorum *in herbis* existentium demonstrant, vid. Barbosa *de Canonicis cap.* 12. *n.* 23. Wiestner *ad tit. de concess. prabend. & eccles. non vac.* §. 6. ita multo magis in feudis ecclesiasticis exspectativas concedendi mos antiquus usque ad nostra tempora continuatus est, præsertim cùm in Jure feudali Longobardico eadem facultas Clericis quoque confirmata fuerit. Neque enim, quæ aliàs *pactis successoriis* objici solent, ita comparata sunt, ut turpitudinem quandam moralem *absolutè* & *in genere* contineant, nec omne, quod à Majoribus Romanis olim alienum fuit, aliarum gentium institutis præjudicat. Germani sanè, quibus feudorum origo & cultura debetur, nunquam à *pactis successoriis* abhorruerunt, præsertim cùm usum testamentorum nullum habuerint. Pactis ubique magis inhæserunt, quàm Romani, adeò ut fidem fallere gravissimum scelus esse existimaverint. Inprimis verò in feudis successoriis opus fuit, quæ suâ naturâ olim usque ad Conradi Salici tempora morte vasalli exspirabant, nec jure successionis *ordinario* in liberos derivabantur. Quòd si his de novo conferebantur, id ex speciali gratia Domini, vel pacto cum eo inito, dependebat, ut revera successio liberorum esset *pactitia*, vel nova feudi ex *pacto* vel *gratia* collatio, unde ortum *simultanea investitura*, das Geding, h. e. successio pactitia, traxit. Primus fuit Conradus Salicus, qui anno 1027. in constitutione, quæ 3. *F.* 1. adfertur, ad filios & nepotes feuda devolvi statuit. *Ut itaque ulteriores agnati, multo magis extranei succederent in feudis, præter relevium etiam alio peculiari remedio opus erat, scilicet conventione, quâ futuræ successioni destinatus à possessore, simul cum hoc eodem investiretur à domino, itaque condominium acquireret, cujus vi postea etiam possessionem, & omnimodam fructuum perceptionem adipisceretur: id quod investitura nostra simultanea revera est*, ùt verba Schilteri *de simultanea investitura cap. II.* §. 1. mea faciam. Hæc ipsa simultanea investitura revera quædam *exspectativæ qualificatæ* species est, adeò ut in *Jure Saxonico feudali cap.* 32. dicatur, fratres post divisionem feudi jus succedendi amittere, cum hac clausula: Ihm sey dann anderweit das Gedinge und die Anwartung daran geliehen, quid autem est aliud das Gedinge, quàm *pactum*? quid Anwartung aliud denotat, quàm *exspectativam*? inde non obstantibus Juris Romani, imò Canonici rationibus, exspectativæ in feudis sunt approbatæ, ut etiam in Jus Longobardicum penetraverint, nec à praxi feudorum ecclesiasticorum alienæ fuerint.

Minus juris tribuit nuda exspectativa.

§. XVII. Magna tamen in his est differentia inter *actualem horum feudorum collationem*, & *nudam exspectativam*, in rebus infeudari solitis alteri promissam. Illa per se firma est, adeò ut, si Prælatus paulò ante mortem suam vel remotionem rem Ecclesiæ alteri in feudum dederit, hæc investitura valeat, ut nec à successione revocari possit. Schrader *de feud. P. IV. cap. II. n.* 18. Exspectativæ diversa est ratio, quæ demum vigorem recipit, si vivo Prælato, exspectativam concedente, feudum Ecclesiæ apertum fuerit; extinguatur verò, si post ejus mortem, cùm, qui titulo singulari succedit, ex promisso antecessoris haud teneatur, sicuti aliàs heres ex facto defuncti.

Nam successor non tenetur antecessoris expectativâ implere.

Hoc discrimen inter feuda ecclesiastica & secularia etiam passim Jus Longobardicum inculcat; quamvis si vel maximè ejus mentionem non faceret, ex *natura successionis singularis* seu *electionis* per se peti posset. Illustrationis ergo gratiâ non inutile erit, scita Juris Longobardici huc regustare. Ait Feudista 1. *F.* 3. *Si verò Archi-Episcopus, Episcopus, vel Abbas, vel Abbatissa investituram ejus feudi, quod alius detinebat, eo tenore alicui dederit, ut post decessum ejus, qui possidet, habeat: & antè decesserit Archi-Episcopus, quàm ille, qui feudum possidebat: successores eorum non coguntur eam investituram facere, vel confirmare, etiamsi pares ejus curtis adsint testes, vel breve testatum inde sit: nisi ille, qui investituram acceperit, nomine ejus, in possessionem missus feudi sit, eo consentiente, qui detinet. Sed si ille, qui feudum possidet, prius decesserit, quàm*

quàm ille, qui investituram fecit, jure cogitur eam ratam habere. Laici verò iisdem modis omnibus, quibus supra diximus, si aliis investituram dederint, heredes eorum, si rationibus claruerint, omnimodo eam adimplere compelluntur. Idem repetitur 2. F. 26. his verbis: *Moribus receptum est, dominum de feudo militis sui, quod post mortem ipsius ad dominum reverti sperabatur, in alium militem investituram facere posse, qua investitura tunc demum capiet effectum, cùm feudum Domino aut heredi suo fuerit apertum. Secus est in ecclesiasticis personis. Nam si ecclesiastica persona talem faciat investituram: non aliter valebit, nisi sibi, non etiam successori suo feudum aperiatur: & in tali investitura consensus ejus, de cujus feudo sit, exquiri non oportet.* Denique 2. F. 35. idem inculcatur his verbis: *ubi Clericus de alterius feudo fecerit investituram, siquidem purè, non valeat, sed si sub tempore vel conditione, quo feudum sibi aperiatur, valebit investitura, etiam sine voluntate vasalli facta, si tamen ante decesserit investitor, quàm feudum ad eum revertatur: successor non cogitur eam habere ratam.* Rationem diversitatis rectè ex diversitate succedendi petit Borcholt *in comment. feud. cap. VII. n. 19.* &c. *Laicus*, ait, *est heres defuncti, & succedit in universum jus ejus. At Clericus non est heres defuncti, non succedit in universum jus defuncti, sed in jus Ecclesiasticum, idque non tam hereditario jure, quàm electionis.*

Nisi (1) Prælato vivente feudum apertum sit.

§. XVIII. Atque hoc quidem ad *regulam* spectat. Sunt etiam exceptiones, quibus successor Prælatus ex defuncti exspectativa obligatur. Prima est, si feudum, superstite adhuc Prælato, exspectativam concedente, aperiatur, possessionemque feudi exspectivarius acceperit, quo ipso jus radicatum in feudum, jam vivente Prælato, consecutus est. Equidem Rosenthal *cap. 6. de feud. concl. 16. n. 5.* posteriùs non exigit, sed simpliciter successorem *ad tradendum* obligari, & sufficere contendit, quòd casus in exspectativa expressus, vivente Prælato, exstiterit. Ait, textus feudales tum demum successorem Prælati non obligari, innuere, si Prælatus investitor priùs moriatur, quàm feudum aperiatur, ergo à contrario si, Prælato investitore vivente, feudum apertum sit, agi posse contra ejus successorem, quoniam, vivo investiente, investito jus efficaciter quæsitum fuit. Verùm si de *genere actionis* quæritur, quâ ad implementum exspectativæ agendum, faciendum utique cum Bornio *diss. de exspectativis cap. 8. §. 7.* asserente, *actionem personalem* ex simplici exspectativa nasci ad rem in feudum tradendam. Hoc posito, fundamentum nullum exquiri poterit, unde successor in officio ex facto defuncti obligari queat: licèt enim casus exstiterit, vivente investitore, quo ad implendam exspectativam agi possit, ille tamen jam extinctus est, qui obligabatur, qui autem successit, in obligationem defuncti non transit, & sic ad tradendum conveniri nequit.

Vel (2) cum consensu capituli exspectativa concessa.

Secunda est, *si cum consensu Capituli exspectantia concessa*, quod de eo casu accipiendum, si ad Prælatum & Capitulum conjunctim collatio spectat, quia, mortuo licèt Prælato, Capitulum adhuc superstes est, quod nunquam moritur, & sic efficacia exspectativæ morte Prælati non exspirat. Vid. Bornius *cit. l.* §. 24. Struvius *in S. J. F. cap. 7. aph. 9. n. 6.* Rosenthal *cit. l. n. 7.* Non idem dicendum arbitror, si *principaliter* collatio feudi ad Episcopum pertinet, ut tamen *consilium* vel *consensum* Capituli requirere teneatur, quia sic Capitulum non *conjunctim* confert feudum, sed Prælatus designat personam, & à Capitulo tantùm exquirit, an justam dissentiendi causam habeat, quâ non allatâ, ipsémet exspectativam confert. Ipsum verò Capitulum ad collationem hoc casu non concurrere, satis liquèt ex *c. un. ne sede vacante in 6.* adeóque si vivente Prælato casus aperturæ non exstiterit, exspectivario non prodest, quod hoc casu magis *votum negativum* habere videtur.

(3) nisi consentiente possessore exspectivarius in possessionem feudi missus sit.

§. XIX. Tertiam exceptionem ipse Feudista 1. F. 3. suggerit, his verbis: *nisi ille, qui Investituram acceperit, nomine ejus in possessionem missus fuerit, eo consentiente, qui detinet.* Ingentes difficultates hæc ipsa peperit Interpretibus, adeò, ùt Rosenthal *cit. l. n. 8. sqq.* ex his laqueis se extricare haud potuerit. Hartmann Pistor. *lib. 2. qu. 27. n. 41. & sqq.* & cum eo Caspar Bitschius *ad cit. textum p. 47. & sqq.* in verbis adductis casum supponunt, quo antiquus feudi possessor consentiendo in talem missionem sibi præjudicat, & feudo se abdicat in favorem exspectivarii.

An ita ultimus possessor feudum amittat?

Sed hanc sententiam non admittit Rosenthal *cit. l. n. 14.* quod hâc ratione feudum re verâ Prælato investienti per *refutationem*, non Successori aperiatur. Huc addi potest, quòd, supposito hoc casu, exceptio non sit de regula: illa quippe disponit de obligatione successoris ex defuncti exspectativa feudo post mortem investitoris aperto; hæc verò ex mente horum interpretum non casum exspectativæ, sed *realis* feudi *collationis* continet, adeóque hæc interpretatio regulas interpretandi admodum lædit. Imò quæstio Domitianâ re verâ proposita fuisset, cùm nihil amplius, quod à Successore impleri debeat, supersit. Jejuna admodum est ratio dubitandi, quam Bitschius *cit. l. p. 60.* adfert, quod talis abdicatio ab antiquo possessore in fraudem Successoris facta fuisse videatur, qui tamen, si se feudo abdicat, jure suo utitur, nec de Successore cogitasse videtur, cui, postquam nondum exstitit, fraus fieri non potuit; ne dicam, feudistam de illo consentiente, qui feudum adhuc *detinet*, & sic in possessione feudi manet, loqui, nulloque ex indicio apparere, quod post consensum interpositum feudum detinere desinat, quod tamen divinatoriè adstruit Bitschius *cit. l. p. 61.*

Rosenthalii sententia.

Hi scrupuli moverunt Rosenthalium *cit. l. n. 14.* ut statueret, per consensum possessorem feudi sibi haud præjudicare, nec jure suo cadere; interim successorem Prælati nihilominus teneri.

Verùm

quæ tamen iisdem difficultatibus non caret.

Verùm nec hoc casu omnes superatæ sunt difficultates. *Quomodo enim*, ipsemet sibi objicit Rosenthal *n.* 13. *hic Sempronii*, h. e. ultimi possessoris, *consensus, ut Prælatus de feudo, ab ipso Sempronio adhuc possesso, Sejum investiat, eumque immittat, hoc operari possit, ut Prælati successorem obliget in futurum, antecessoris sui promissionem explere, haud assequor. Quoniam ratio prædictorum, cur Prælati successor non obligetur, ea reddi solet, quod videlicet jus Prælati in administratione consistat, & id non ex successione, sed electione consecutus sit. Et ideò in futurum non debeat disponere in præjudicium successoris, nec illi jus quærendi & conferendi feuda, quæ tempore ejus administrationis aperientur, præripere.* Addit Idem *n.* 15. *præfati dogmatis nullam rationem manere, nisi dixeris, cùm ita abusivè, & in possessionem veram, consensu Sempronii viventis adhuc, inductus sit secundus vasallus à Prælato, quod investitura hujus seculi quodammodo perfecta, & is jus in re consecutus sit, adeò, ut Prælati successorem sic obstringat. Quodsi admittatur, sequeretur, successoribus in Prælaturis facilè fraudem necti posse.* Non tangit verò hoc dubium, in quem finem consensus ultimi possessoris hoc casu necessarius sit, cùm secundùm Rosenthalii sententiam de ejus præjudicio non agatur? Sic quando Coadjutor à Capitulo cum spe certissima succedendi eligitur, in qua re vera talis exspectativa occurrit, consensus Episcopi coadjuvandi haud præcisè necessarius est, sed Pontificis auctoritas sufficit.

Pro solvendis his dubiis præmittitur differentia inter exspectativam simplicem & qualificatam. Simplex reprobata in præbendis, non in feudis. qualificata, per quam transfertur jus in re, & successor obligatur ex lege ad præbendam conferendam. In feudis etiam recepta hæc distinctio.

§. XX. Ut ex his eluctari queamus scopulis, è re erit, doctrinam de *exspectativa* ex Jure Canonico repetere, cujus praxin eo tempore quoque Prælati, sicuti in *præbendis*, ita in *feudis ecclesiasticis* conferendis ob oculos habuisse, eamque feudistam hic regustasse probabile est. Duplex ratio exspectivarum seculo XII. in usu fuit, quarum altera *simplex*, altera *qualificata* dici potest. Illa consistebat in *nuda promissione* præbendæ nondum vacantis in casum, quo vacatura est. Atque hanc ipsam probavit Alexander III. *in Concilio Lateranensi* Anno 1179. cujus decretum in *c.* 2. *X. de concess. præbend. & eccles. non vac.* refertur, quæ prohibitio tamen feudorum Ecclesiasticorum exspectativas, ex rationibus antea adductis, haud sustulit, imò feudista hoc dubium tangere non potuit, cum antiqui compilatores, ex quibus compilatio feudalis collecta est, sub Friderico Barbarossa circa Annum 1150. scripserint, quo Concilium Lateranense nondum promulgatum erat. Hæc verò consistebat *in solenni receptione in numerum Canonicorum*, & *canonica institutione*, seu *investitura de Canonica*, sed sine præbenda, cujus exspectatio ad proximam vacaturam præbendam differebatur. Per simplicem tantùm *jus ad rem* exspectivario quærebatur; per qualificatam verò *jus ipsum in re*, propter accedentem *investituram abusivam* seu *canonicam institutionem*, quæ ideò accessisse videtur, ut jus irrevocabile & radicatum in Canonicum receptus adipisceretur, & successor Prælatus postea vacantem præbendam ei conferre teneretur. Praxeos hujus ipse Alexander III. *Anno* 1170. in *c.* 9. *X. de præbend.* meminit, quæ nec obliterata est per Concilium Lateranense, ùt patet ex decisione Innocentii III. in *c.* 7. 14. & 19. *X. de concess. præbenda & eccles. non vac.* Vocari tales Canonici solent *in herbis*, interim jam veri Canonici sunt, realiter investiti, in numerum eorum recepti, & tantùm exspectativam habent quoad *præbendam* seu *utile*, quod Canonicatui, quem jam tenent, cohæret, quam successor Prælatus conferre tenetur *ex obligatione legis*, quod indigitat Pontifex in *c.* 9. *X. de præbend. non est congruum*, inquiens, *ut præbendâ careat, qui in Canonicum noscitur esse receptus*, quod etiam confirmatur in *c.* 8. & 19. *X. eod.*

§. XXI. Simili ratione feudista, praxin Capitulorum ejus temporis ob oculos habens, distinguere videtur inter *exspectativam simplicem* & *qualificatam*. Illam in *cit. text.* vocat *investituram*, sed, prout rectè observat Rhetius *in commentat. ad jus feud. ad cit. text.* & quidem ad verba: *investituram ejus feudi*, *n.* 1. *seqq.* illa nihil aliud hoc loco denotat, quàm *solennem investituræ promissionem*, quæ etiam in præsentia parium Curiæ fieri poterat, brevi desuper testato accedente, hac forsan formula: Versprechen, daß wir ihn mit dem ersten an uns verfallenen Lehen begnädigen wollen. Vid. Rhetius *cit. l. p.* 163. *n.* 2. Totus enim contextus innuit, hic tantùm agi de tali *promissione*, quâ alteri *jus ad rem* acquiritur, quâ ad dandum vel præstandum promittentem habet obligatum.

qualificatam expressit feudista in exceptione.

Hanc verò in *exceptione* apposita expressisse videtur, quando scilicet non in nudis terminis promissionis exspectativa substitit, sed præterea accessit *investitura abusiva*, mediante quâ receptus est in *Vasallum* & *Militem* sub exspectatione ejus, quod huic officio cohæret. Nam sicuti in beneficiis Ecclesiasticis, Clericorum *officium* sacrum, & *beneficium* differunt, & hoc tantùm locum salarii, quod propter illud assignatur, obtineat, & præterea illud sine hoc conferri potest; ita pariter in jure feudali ipsum *officium* à *beneficio*, seu *feudo* discernendum, & quamvis regulariter cohæreant, illud tamen etiam sine hoc conferri poterit, ut feudum tantùm in exspectatione maneat, interim per *investituram abusivam* jus in re collatum, & ita investitus in numerum vasallorum solenniter receptus sit; præsertim si certi alicujus feudi promissio facta fuerit.

quæ per investituram abusivam confirmata.

Satis convenienter hac de re censet Bornius *cit. disp. cap.* 8. §. 19. aiens: *est enim hic effectus etiam abusivæ investituræ, ut per eam dominium utile & jus feudi transferatur, ita quidem, ut in exspectativa sit traditio conditionalis, in casum aperturæ contingentis facta, quæ tamen ipso momento, quo vacantia aut apertura contigit, effectum suum exserit, non secus atque alias in allodialibus traditio in certum eventum conditionemque aut diem facta.* Conf. B. Strykius *de abusiv. invest. cap.* 4. §. 13. De tali *investitura abusiva*

loqui

loqui feudistam, vel inde liquet, quòd præsupponat casum, quo quis *investituram acceperit*, h. e. exspectativam, & nomine ejus, exspectativæ scilicet, *in possessionem missus* feudi sit, quibus verbis actualis immissio in possessionem denotari nequit, cùm aliàs de feudo antiquus possessor decedere deberet, quod absurdum esse, antea observavi; sed potiùs *investitura abusiva*, quæ fit symbolis intervenientibus, aliisque solennibus actibus indigitatur, ad hunc effectum, ut *jus in re* consequatur, quod *missionis in possessionem* appellatione denotare voluit Feudista. Non enim adeò mirandum est, illum abusivè loqui, cum secundùm morem illius temporis id sæpiùs in aliis locis factum fuerit. Sic 2. F. 26. §. *si de feudo* dicitur, quòd, ubi lis vertitur, an feudum sit novum vel antiquum, *agnati in possessionem feudi constituendi sint*. Cur verò in possessionem agnati mittendi sint, nullo ex indicio cognosci potest, nisi verba adducta explicemus de casu, quo agnati jam in possessione antea fuerunt, & ita in possessione constituti, à domino *investiendi* sint. Neque enim feudum *novum* aut *antiquum* per se præsumitur, sed utrumque *in facto* consistit, adeoque aliunde præsumptio pro agnatis haurienda erat, scilicet *ex possessione*, cujus consequens investitura est. Unde satis convenienter verba adducta Bitschius *ad cit. l. p.* 385. de *renovatione investituræ* accipienda esse censet, cujus consequens regulariter est *possessio*, vel ad minimum *juris in re* translatio. 1. F. 4. 1. F. 26. §. 1. Equidem, stante hac interpretatione, consensus ultimi possessoris non videtur necessarius fuisse, quem tamen in textu controverso Feudista supponit. Verùm rectè observat Rosenthal *cit. l. n.* 11. illud factum fuisse propter *l. f. C. de pactis*, ubi reprobatur *dispositio de hereditate viventis*, nisi ille consenserit, de cujus bonis agitur. Ne ergo huic investituræ abusivæ ullius defectus objici posset, consensus ultimi possessoris in hanc investituram requirendus fuit.

Quod illustratur.

Cur consensus possessoris hoc casu necessarius sit.

§. XXII. Quæ cùm ita sint, admodum probabile est, non aliunde formam & rationem hodiernæ *investituræ simultaneæ* petendam esse, quàm ex praxi harum *exspectativarum qualificatarum*. Sola exspectativa simplex, in *nuda promissione* subsistens, jus tam certum & radicatum exspectativario tribuere non potuisset, nisi *investitura abusiva* ex praxi Capitulorum accessisset, quia simul *jus in re* investito acquiritur, ipseque *in numerum vasallorum* actualiter recipitur irrevocabiliter. Et hac de causa sola prima investitura non sufficere videbatur; sed necesse erat, ut, quovis emergente casu, quo *renovatio feudi* petenda est, ipse quoque simultaneè investitus renovationem feudi peteret, quia non amplius pro nudo exspectativario habetur, sed per primam investituram jam ipso actu vasallus domini constitutus, & sic ad idem obligatus est, ad quod aliàs vasalli quivis, renovationis casu existente, obligantur. Hinc etiam est, quòd *juramentum fidelitatis*, æquè ùt alii vasalli, præstare cogantur, imo etiam in quibusdam territoriis homagium, ubi Landsassiatus est receptus, adeò, ut etiam ibidem conveniri possint, de quo pleniùs egit Dn. Mencke *diss. de foro compet. vasallorum simultaneè investitorum sect. III.* §. 5.

Inde quoque simultaneæ investituræ hodiernæ facies illustrari potest.

§. XXIII. Quarta exceptio est, si exspectativa ipsam dignitatem Prælati afficit, seu ob singularem utilitatem Ecclesiæ facta est. Licet enim successor non habeat causam ab antecessore, in dignitatem tamen succedit, quam contractus afficit. Rhetius ad 1. F. 3. p. 178. n. 13. & 14. qua de causa etiam Prælatus debita sui prædecessoris, *pro Ecclesiæ necessitate* contracta, solvere tenetur per c. 1. X. *de solut.* Huc pertinet, si Prælatus ei, qui pecuniam ad redimendum pallium suppeditasset, exspectativam promisisset, vel etiam illi, qui pecuniâ numeratâ furorem hostium ab Episcopatu avertisset. Klock. *de contributionib. cap. VIII. n.* 46. Addit Rhetius *cit. l. n.* 15. etiam hanc exceptionem, si Prælatus concessisset exspectativam *in remunerationem benemeritorum*, quæ tamen à priori non differt, si modò constat, insignia illa merita in utilitatem diœceseos, in qua exspectativa est concessa, cessisse. Conf. Harprecht *resp.* 66. *n.* 101. Klock. *tom. II. consil. IV. n.* 88. Non enim infrequens est, Prælatos plures nonnunquam possidere Episcopatus, adeoque, quod in unius utilitatem factum est, tantùm ejus successorem stringit, non verò qui ad ceteros Episcopatus postea eligitur.

(4) Si exspectativa ipsam Prælati dignitatem afficit.

CAPUT IV.
DE
Reliquo Jure & obligatione Ecclesiæ & vasalli in Feudo Ecclesiastico.

§. I.

JAm *Cap. II.* observavimus, feuda ecclesiastica hinc inde deflectere à regulis aliorum feudorum, id quod vel ex propria illorum natura, vel aliunde dependet. Ab Ecclesia hæc feuda dari, & dependere dicuntur, quòd in *bonis ecclesiasticis* constituta sint, & ita dominium directum penès Ecclesiam existat, sicut etiam *dominium utile* penès illam esse potest. Sicuti verò Ecclesia vasalla pro-vasallo indiget, qui nomine ipsius, quæ juris feudalis sunt, peragit; ita idem in Ecclesia domina receptum, quippe quæ corpus aliquod sive *Clericorum* tantùm, uti inter Pontificios, sive *Laicorum & Clericorum*, in unum cœtum particularem collectorum, constituit, quod rectius per

Ecclesia in suis feudis pro-domino indiget.

pro-dominum ea, quæ ex jure *dominii directi* fluunt, expedire potest. Sunt Ecclesiæ suâ naturâ corpora perpetua, ex pluribus personis constantia, quæ non moriuntur, adeoque, quæ naturalia feudorum sunt, ùt renovatio feudi, juramenti præstatio, servitiorum exhibitio, vix commodè applicari possent, nisi à collegio constitueretur, qui nomine ejus *dominium directum* exerceret.

Quod in quibusvis collegiis juris.

Jam olim in constitutione Friderici, quæ 2. *F.* 55. continetur, hoc cautum fuisse deprehendo, ubi in genere de pluribus ejusdem rei consortibus dicitur, quòd *vasallus pro uno feudo non compellatur plures habere dominos*, adeoque prætendere possit, ut unum designent, cui fidelitas præstanda sit. Conf. 2. *F.* 102. & 2. *F.* 77. ubi dicitur: *plures autem domini etsi feudum inter se dividant, nullo modo nisi unam fidelitatem ex feudo habere possunt.* Vultejus *lib.* 1. *cap. VII.* in *Jure Saxonico feudali cap. XXIX.* §. 1. idem constitutum, ob viel Manne ein Gut zusammen in Lehen haben, sie dürfen doch nicht mehr denn von einen ihres Herrn Sohn ihr Gut empfahen, ob es ihnen wohl von allen insgesammt geliehen wäre. Similiter in *Jure Alemannico feudali cap.* 58. §. 4. & 5. idem confirmatur: der Mann soll auch nicht, denn von einem seines Herrn Sohn Gut empfahen, denn nicht mehr Herren mögen ihme genöthen, daß er ein Gut von ihnen empfahe denn einer. Item: Und Läßt auch der Herr mehr Söhne hinter ihme, so er stirbt, die Mann empfahe ihr Gut nicht mehr denn von einem, von dem Aeltesten. Conf. Schilter. *ad Jus feud. Allem. cap.* 58. §. 7. & 8. Quamvis verò inter interpretes juris feudalis circa constitutionem pro-domini in casu, ubi plures ejusdem dominii directi consortes sunt, plures occurrant difficultates, de quibus vid. Hartmannus Pistoris *lib. II. qu.* 49. *n.* 119. Vultejus *lib. I. de feud. cap.* 7. *n.* 94. Schraderus *de feud. P. VI. cap. I. n.* 13. minor tamen difficultas est, ubi dominium directum est penès Collegium vel Universitatem, ubi vel pro-Dominus ab illa eligitur; vel jus hoc pro-dominii officio *Præsidis Collegii* ordinariè cohæret.

pro-dominii jus cohæret officio Prælati.

Posterius evenit in feudis ecclesiasticis, in quibus pro-domini personam sustinent ex officio Episcopi vel Prælati alii, quippe quibus ab antiquo legitima administratio bonorum ecclesiasticorum cum jure supremo in ea competiit. Hinc consequens est, ut à noviter electo Prælato renovatio peti debeat. Si Capitulo dominium directum debetur, mortuo *Decano*, vel alibi Præposito investitura à noviter electo intra debitum tempus petenda est. Imò si vel maximè dominium directum penès Capitulum & Episcopum conjunctim residet, ut plurimum tamen tantùm Episcopo mortuo renovatio peti solet.

Renovatio investituræ haud petenda à Capitulo sede vacante.

§. II. Quòd si sedis vacantia ultra tres menses extendatur, quod inprimis contingere potest diuturniori impedimento interveniente, qua de causa sedes vacans *impedita* dicitur, justa dubitandi ratio nascitur, utrùm renovatio investituræ à Capitulo petenda sit, si intra annum & diem alius non fuerit electus Prælatus? Equidem si ad Prælatum & Capitulum simul dominium directum spectat, expeditum est, renovationem investituræ à Capitulo petendam esse, quod etiam hoc casu feuda aperta denuo confert. Vid. Leurenius *de Vicario Episcop. tr. III. qu.* 488. Si verò tantùm collatio feudorum Episcopo debetur, sede vacante, causis feudalibus se intromittere nequit, & sicuti, novas investituras facere prohibetur, ita veteres renovare, & fidelitatis juramentum à vasallis exigere non potest. Leurenius *cit. l.* Pirrhingius *ad tit. de majorit. & obed. n.* 52. Fermosinus *de potest. Capituli sede vacante tr.* 1. *qu.* 16. *n.* 2. & ad *c.* 5. *X. de judiciis.*

Quamvis contrarium doceat Carpzovius.

Equidem Carpzovius *P. II. const.* 45. *def.* 22. & cum eo Struvius *in S. J. F. cap.* 10. *aph.* 2. *n.* 3. contrarium asserunt ex ea ratione, quòd *non tam Episcopi, quàm Capituli, tanquam personæ repræsentatæ, negotium agatur, cujus consensu investitura facta fuit. Mortuo igitur*, pergit Carpzovius, *Episcopo, vel saltem Capitulum repræsentatum morte repræsentantis immutatur: quidni ergo renovatio intra annum & diem ab ipso Capitulo peti deberet, si nondum alius electus fuerit Episcopus; non enim Capitulum moritur, nec deficit persona, à qua renovatio peti queat.* Provocat ulteriùs illustrationis gratiâ ad potestatem Vicariorum tempore interregni de *feudis minoribus* investientium, si ultra annum & diem Imperator electus non fuerit; imò etiam de *feudis majoribus* eos investire posse, exemplis quibusdam docet Thulemarius *de Octoviratu cap.* 22. §. 27. Verùm si rectè Carpzovium intelligo, de illo casu, quo dominium directum ad *Episcopum & Capitulum simul* pertinet, loqui videtur; saltem ad hunc casum *rationes primariæ* tantùm quadrant. Repræsentat quidem Prælatus Ecclesiam, seu Clerum, interim morte Prælati status ejus non mutatur, ipsa universitas durat, nec Ecclesia moritur cum Prælato. Præterea nulla culpa imputari potest vasallis, si intra annum & diem Prælatus tanquam *pro-dominus* electus haud fuerit, quippe à quo unicè renovatio petenda. Antequam enim pro-dominus constitutus sit; non est, à quo peti possit renovatio investituræ, & quamvis Capitulum interim episcopalia jura exerceat, non tamen concurrit ad collationem *beneficiorum & feudorum*, multo minùs ad renovationem, quæ itidem suspendi potest ad futuri Episcopi constitutionem. Nec rectè argumentum hic trahitur à potestate Vicariorum Imperii ad potestatem Capituli sede vacante, quin potiùs, cùm investitura de feudis majoribus illis denegata sit, & tantùm singulariter concessa in minoribus, contrarium potiùs indè colligendum, nec quod in *feudis minoribus* singulariter vicariis concessum est, ad Capitula generatim quoad omnia feuda trahendum. Ne dicam, quod perrarò observant, valde probabile esse, *A. B. cap.* 4. §. 1. non tam loqui de *renovatione investituræ*, quàm de feudorum, tempore interregni apertorum, *nova collatione*, quæ facilè Vicariis Imperii concedi potuit in feudis minoribus, *ut tamen per Regem Romanorum, postea electum, sua tempore omnia innovari, & de novo juramenta præstari debeant*, quæ demum renovationem involvunt. Excipiun-

cipiuntur feuda Principum & vexilli, quorum *investitura & collatio* soli Imperatori reservatur: *collatio* autem magis denotat *reinfeudationem*, quàm *simplicem renovationem* investituræ. Conf. Limnæus *ad A. B. cit. l. obs.* 14. Loquor tantùm de mente Caroli IV. praxin contrariam interpretationem textui addidisse novi, interim argumentum solidum pro jure Capituli, sede vacante, indè minimè construi potest. Hoc non nego, vasallos tutiùs agere, si intra annum & diem de adhibita diligentia protestentur, seque paratos fuisse profiteantur ad renovationem petendam, si Prælatus debito tempore electus fuisset. Conf. Schrader. *de feud. P. VI. c. 2. n. 22.*

Annus ad renovationem feudi constitutus incipit currere à tempore electionis novi Prælati.

§. III. Quæ cùm ita sint, simul quoque indè liquet, à quo tempore annus currere incipiat. Quoad ipsos Prælatos expeditum est, illis noviter electis *annale tempus* non currere, nisi à die electionis vel postulationis per *Art. V. J. P.* §. 1. Par ratio est vasallorum intuitu feudorum ecclesiasticorum, Prælato defuncto; sicuti enim hi investituræ renovationem interim à nemine petere possunt, ita annale tempus non à die mortis, sed potiùs electionis computandum est, pariter ac Principes Imperii, electo novo Imperatore, intra annum à tempore electionis computandum, demum renovationem petere necessum habent, quorsum collineat Carolus IV. *in A. B. cap.* 5. §. 1. ibi: *suo tempore innovari*, quod non potest non *annale tempus* denotare, quod *post electionem* demùm currere incipit; alioquin si annum à tempore mortis vel Prælati computandum esse assereremus, facilè contingeret, ut renovatio intra annum planè peti non posset, vel quòd Prælatus demum post annum eligatur, vel etiam in fine anni, quo omnium feudorum investitura renovari nequit. vid. Dn. Meyer *in S. jur. feud. c.* 24. §. 5. *p.* 725. Struv. in *S. J. F. cap.* 10. *aph.* 2. *n.* 2. Schrader *de feud. p.* 4. *c.* 2. *n.* 24.

Feuda ecclesiastica in dubio censentur esse promiscua.

§. IV. Ceterùm jus ipsum vasalli in feudis ecclesiasticis longè pinguius jure aliorum vasallorum esse, colligi potest ex argumentis *Cap. II. in f.* adductis. Palmarium jus, & in quo hæc feuda ab aliis recedunt, in eo consistit, quòd hæc feuda in dubio censeantur esse *promiscua*, nec filiæ ab illis excludantur. In hoc ipso consistit pomum illud Eridos, de quo interpretes digladiantur. Non repetam argumenta, quæ pro hac sententia *cit. l.* jam adduxi, sed duo tantùm demonstrabo, 1) Jus Longobardicum in hac controversia pro primario Judice, seu principio assumi non posse; imò si vel maximè assumatur, huic sententiæ tamen haud contradicere, & inde argumenta, à dissentientibus adduci solita, facilè dilui posse; 2) per inductionem tot feudorum ecclesiasticorum, quæ indubiè promiscua sunt, rectè argumentum generale in dubio capi posse. Dico, *in dubio*; si enim ex literis investituræ contrarium appareat, frustra provocatur ad commune proverbium: Krummbstab schleust Niemand auß.

Jus Longobardicum pro Judice in hac quæstione assumi nequit.

§. V. Ad primum membrum quod attinet, non nego, secundùm Juris Longobardici principia, feminas indistinctè à feudi successione excludi, nec in eo inter feuda ecclesiastica & secularia distingui, idque ex natura servitiorum militarium, quæ masculi, non feminæ præstant, adeoque postquam successio invaluit, regulariter tantùm ad masculos extensa est. Sed si ipsam *definitionem feudi*, ejus *essentiam & rationem* paulò penitiùs intuemur, evidens est, jura Longobardica tantùm disponere de feudis *datis*, quæ ex liberalitate dominorum nata sunt; quæque ita ad sexum masculinum facilè restringi potuerunt, cùm, qui liberalitatem in alterum confert, illi certam legem dicere non prohibetur. Rectè id ipsum observat Thummermut *in tr.* Krummbstab schleust Niemand auß *p.* 11. *n.* 57. rationemque Juris Longobardici feudalis hanc esse ait, *quòd feuda, ut beneficia, ex mera dominorum liberalitate nata, ab ipso feudorum exordio, solerent esse tantum vitalia, ad solius vasalli vitam duratura, & per illius personæ extinctionem, ad dominum, illâ lege donantem, reditura: quæ ratio licèt paulatim postmodum etiam ad successionem liberorum extendi cœperit; illa tamen extensio intra illius primi acquirentis familiam, (quæ ex solis masculis continuatur) tanquam certos limites, sese continuit, &, quia feminæ à sua familia exeunt, eamque non propagant. Hinc inter contrahentes id tacitè vel expressè actum esse videtur, ut, familia ista finita, bona, ista de causa data, quasi deficiente causa dationis, potiùs ad dominum, illâ contemplatione dantem, quàm ad filiam vel sororem devolverentur, reverterenturque.* Post pauca addit: *verùm ista ratio, sicut naturam rectiorem feudorum, ex liberalitate mera dominorum profectam, in isto suo statu justificat; sic similem rigorem in aliis impropriis & ab ista liberalitate non participantibus feudis non producit, & casum caducitatis, ex defectu masculinæ prolis, moderatur ac temperat, ut res potius ad feminam ex acquirente natam, nihilque contra dominum demeritam, quàm ad honoris tantùm causa assumptum aliquem dominum transeat, sed potius sibi suisque heredibus feminis, extra casum liberalitatis dominicæ, vasallus prospicere voluisse videatur.* Rationi Juris hæc admodum consentanea esse, ex fatis feudorum ecclesiasticorum facilè colligi potest. Ut ex historia, *Cap. I.* relata, liquet, plura eo tempore, quo jus feudale Longobardicum compilatum est, erant *feuda Ecclesiastica*, non tam ex *oblationibus* nobilium nata, quàm potiùs ex patrimonio Ecclesiæ data, vel adhuc retenta. Contra horum possessores jam Urbanus II. in fine Seculi XI. decretum promulgaverat: idem repetierunt successores; ægrè tamen finem suum obtinuerunt, Vasallis feuda sua strenuè defendentibus. Atque ad hæc feuda rectè dispositio Juris Longobardici applicari potuit, utpote quæ non ex *liberalitate* vasallorum, sed Ecclesiæ nata erant. Non nego absolutè, eo tempore feuda oblata defuisse, quorum exempla jam eo tempore aderant in Germania, ut supra *cap.* 1. §. 13. ex Helmoldo observavi. Verùm de eo non quæritur, sed illud tantùm in quæstione est, an jus Longobardicum, ubi *de feudis ecclesiasticis*

Quod de feudis oblatis non agit.

siasticis disponit, de *oblatis*, an potiùs de *datis* feudis loquatur? posterius affirmandum esse, vel inde liquet, quod jus Longobardicum feuda oblata prorsus ignoret, & textus, qui in hanc causam producuntur, illud planè non evincant, ut optimè ostendit ill. Dn. Thomasius *diss. de feudis oblatis cap. 1. §. 2. & sqq.* nec negat Hertius *de feudis oblatis P. I. §. 16.* feuda oblata noviori tempore multò usitatiora esse, imò de his feudis in consuetudinibus feudorum, ut nunc habemus, nihil legi, ut §. 18. expreßè fatetur. Illud quidem non dixerim cum Rhetio *in comment. ad 1. F. 1 p. 45. n. 25.* eo tempore feuda oblata nondum innotuisse, interim rectè addit, de *feudis datis* tantum in Jure Longobardico agi, forsan quod rariora in Longobardia talia feuda essent. Idem observat Feltmannus *lib. 1. de titulis honorum cap. 45. §. 19.* aiens: *de feudis oblatis rar insculè quidem loquuntur interpretes, & fuisse illa incognita eo tempore, quo digesta feudorum consuetudines, ult certius r in Germania autem feuda maximam partem esse oblata, bene observatum ill.* Johanni Friderico Rhetio. Equidem Hertius *cit. l. §. 13.* feudorum quorundam oblatorum *Seculo IX. & X.* exempla adducit, indeque ad minimum evincere intendit, feuda oblata non prorsus incognita fuisse. Sed rectè regerit ill. Dn. Thomasius *cit. l. cap. 1. §. 18.* *innotuisse illud dicitur, non, quod rarò contingit, sed quod ob frequentem existentiam publicè & in vulgus quasi notum est. Unde, quemadmodum ea, quæ semel aut bis fiunt, prætereunda sunt à legislatoribus, tanquam quæ publicè incognita sunt, à quibus reipublicæ turbatio non metuitur, ita nec male Dd. communiter duos actus ad introducendam consuetudinem non sufficere arbitrantur; quoniam hos non probabile est innotuisse Principi, à cujus tacita approbatione vis & efficacia consuetudinis dependet.*

licèt eo tempore jam invaluerint.

Hinc quoque jus Longobardicum ad feuda ecclesiastica simpliciter applicari nequit.

§. VI. Hæc si rectè observassent interpretes, non tam jejunè in hac materia ad jus feudale Longobardicum provocassent, quod de prorsus diversi generis feudis, quæ liberalitati dominum accepto ferenda sunt, disponit. Econtrario feuda ecclesiastica pleraque in Germania oblata esse, & sic diversam à *datis* indolem accepisse, *Cap. I.* observavi, & *Cap. II. in f.* ulteriùs illustravi. Ex quo fluit, juris Longobardici doctrinam in his feudis hodie pro *principio unico & regula* assumi non posse. Imò vel maximè assumenda esset, minimè tamen eidem *promiscua successio* in his feudis contrariaretur. Ideo Jus Longobardicum feminas excludit, quòd liberalitas domini modum successioni ponere potuerit, quâ ratione cessante, cessare etiam debet hujus juris dispositio. Equidem Rhetius *cit. l.* adstruit, postquam oblata feuda semel constituta sunt, eadem, quæ de feudis *datis* obtinent, in illis quoque regulariter valere. Sed rectè regerit Feltmannus *cit. l. §. 21.* inquiens: *verum enim vero cùm ex liberalitate vasalli originem ducant, non tam acerbè cum eo agendum est,* quorsum etiam promiscua successio pertinet. Vulgata aliàs juris regula est, neminem suum jactare præsumi, renunciationes strictæ esse interpretationis: quis ergo præsumeret, adeò offerentes rem Ecclesiis dominium suum abdicasse, ut etiam filias suas à successione excludere voluerint. Idem observat Thummermut *cit. tr. p. 76. n. 91.* aiens: *neque enim est probabile, quòd quis ex iis, qui bona sua pro feudo obtulerunt, sanguinem suum, etiam in sexu femineo, odio habeat, eumque domino feudi postponere voluerit, qui feudi materiam, quam dominus non habuit, de suo suppeditavit, sine quo feudum esse non posset.* Addit *n. 93.* has rationes: *tum primò, quòd in eo casu vasalli potiùs conferunt, quàm accipiunt beneficium: tum quia recognoscens odio non habuit suum sanguinem, etiam in femina, d. l. maximum vitium C. de liberis præteritis: tum tertiò, quod ne dominum quidem de exclusione feminarum vel aliorum heredum cogitasse verisimile est; cùm ipse non tam concedat, quàm accipiat beneficium: tum quartò, quòd Principis concessio in in ejus præjudicium latissimè sit interpretanda, l. fin. ff. de constitut. c. cum dilectis X. de donat. Wesenbec. de feudis c. l. n. 9. non autem in lucrum vertendum. Quibus addi posset, vasallum feudum de re sua constituentem inido proverbio, quod curvus ille Prælatorum baculus neminem excludat, omnium hominum mentibus ab omni antiquitate infixo, tutum satis atque securum se existimantem, nunquam sibi persuadere potuisse, viros ecclesiasticos ad tantam inhumanitatem prolapsuros, quòd filias, ex se natas, à bonis, à se tam devotè ad servitium sui Principis oblatis, excludere vellent. Nam Ecclesia, teste D. Augustino, non debet recipere eleemosynas, per quas liberi privarentur alimentis: & qui eleemosynam dare vult, ordinatè à seipso incipere debet, juxta illud, miserere animæ tuæ placens Deo. August. in enchiridio; & in secundo sermone, de vita Clericorum, text. in can. Quicunque 17. quæst. 4. Ecclesiastic. v. 30. vers. 24. c. placuit 1. 32. q. 2. c. si quis reliquerit. 30. dist.* Faber *in §. intestatorum instit. de hered. quæ ab intestato deferuntur. Idcirco docet Rosenthal, recognitionem patris in bonis propriis de feudo factam, in supplementum legitimæ rescindi posse, cap. 6. concl. 68. n. 29. Tantò minùs contractus parentum per interpretationem erit detorquendus, contra verisimilem mentem contrahentis, in necem heredum ex corpore vasalli natorum; cùm non sit alienum à jure feudorum, secundùm subjectam materiam nomine heredis etiam comprehendi feminam c. 1. de duobus fratribus à capitaneo investitis, ibi quisque enim sibi, suisque heredibus videtur prospexisse, l. si pactum ff. de probat. Et multo minus contra masculos, per feminas descendentes, c. 1. & ibi gl. de eo, qui sibi & hered. Nemo enim facilè præsumitur tam amens, ut tanta servitia sibi imponere, & post mortem domini in successione liberis, ex se natis, præponere velit.* Gæddæus d. *consil. 37. n. 723. 727. & 729. vol. 4.*

A feudis datis ad oblata non valet consequentia.

Objectiones diluuntur.

§. VII. Ex his præsuppositis facilè satis fieri potest, quæ huic sententiæ objicit ill. Dn. Coccejus *diss. de feudis Fuldensibus cap. 1. §. 5. sqq.* (I) Fundamenti loco utitur regulâ notissimâ, quòd juri com-

mune

muni standum, donec ei derogatum appareat. Verùm jus commune huic sententiæ non resistit, quod de his feudis planè non disponit. (II) *Quod etsi derogatum sit juri communi, id tamen ita interpretandum, ut, quàm minimum possit, ab ea recedatur.* Verùm rursus regero, in his feudis, quæ *præter* jus *commune* invaluerunt, propriè ab illo non recedi, quod de *feudis datis* tantummodò loquitur, à quibus *ecclesiastica* magnopere differunt, adeoque ex illis interpretationem accipere nequeunt. (III) Quòd ratio adæquata, quòd feminæ à feudis excludantur, non sint servitia militaria, sed plures aliæ concurrentes, veluti *quod vasallus in parium curia judex sit inter dominum & convasallum; quod etsi servitia remissa sint, tamen alia capita jurejurando fidelitatis continentur, uti celare secreta, consilio adesse; quod virilibus officiis cœtibusque interesse feminam dedeceat; denique quod vasallus feuda ad conservationem & splendorem familiæ acquirat, ex qua feminæ exeunt.* Verum enim verò ex historia de origine feudorum *primo Capite* relata, evidenter liquet, finem primarium feudorum fuisse servitia militaria, quæ ex natura ministerii, quod vasallus præstat, fidelitatem requirunt, ex qua *secundariò* cetera fluunt, quæ antea recensita, imò nec hæc ita comparata sunt, ut à statu feminarum prorsus abhorreant. Posse enim feminas etiam jurisdictionem ordinariam exercere, experientia docet, & *C. 4. X. de arbitris* confirmat. Præterea rariùs hodie vasalli in consilium Domini feudi evocantur, quippe qui ordinariè consilio secretiori instructus est, & quis dubitaret, quin etiam feminæ secreta celare possint? masculi nonnunquam etiam pleni rimarum sunt, huc atque illuc diffluunt; imò nec necesse est, ut præcisè secreta vasallis revelentur, quæ hodie *secretiori consilio* reservantur, quo instructi sunt Episcopi & Prælati. Porrò non abhoret à moribus nostris, feminas ejusmodi officiis interesse, quæ quoque in feminas cadunt, quod tot exempla *feudorum* promiscuorum in Germania usitatissimorum docent. Denique ultima ratio tangit feuda *acquisita*, seu *data*, non *oblata*, quæ olim ab Ecclesiis non dignitatis conservandæ gratiâ, sed *devotionis*, vel alia de causa recognita sunt, prout *Cap. I. in f.* observatum est. (IV) *Quòd nullibi feuda ecclesiastica excipiantur, ne quidem ubi agitur de feudis ecclesiasticis.* Facilè hoc admitto, quia jus commune Longobardicum de ejusmodi ecclesiasticis feudis planè non agit. (V) *Quod ex more certæ Ecclesiæ tantùm feminæ admittantur.* Ad hoc jam responsum *Cap. II. in fin.* ubi fundamenta pro *generali præsumptione* successionis promiscuæ in his feudis adducta sunt. (VI) *Quòd plures juris interpretes hanc vulgi opinionem damnent,* Krummbstab schleust Niemand auß, ùt Rosenthal *de feud. cap. VII. concl. XXXI. n. 6. & 7.* Fichard. *vol. II. consil. 15. n. 7. vers. Ego verò, etsi non ignorem.* Ludwell. *in tract. de success. feud. c. VI. §. 1. in quæst. 7.* Rhetius *in comment. jur. feud. lib. I. tit. I. vers. Qui feudum dare possint, n. 17. 18. 19. 20. pag. 58. & 59.* Wehner *pract. obs. voc.* Krummbstab. Sed non auctoritatibus pugnandum, verùm rationibus juris. Quin nec nostræ sententiæ patroni, iique celeberrimi, desunt, qui illam propugnant, ùt Sande *tit. III. de consuetud. feud. Gelr. §. 7. n. 2. 3. & sqq.* Rolandus *consil. XLVIII.* Schilterus & Hertius *cap. II. §. 10.* allegati, & quos præterea in hanc sententiam trahunt. Klock. *tom. II. consil. 10. n. 40. & sqq.* & Thummermut *cit. tr. p. 28. n. 75. & sqq.* & passim alibi. (VII) *Quòd nulla probabilis ratio pro nostra sententia militet,* quam tamen ex antea dictis satis patere censeo.

§. VIII. Superest, ut, per *inductionem* tot feudorum ecclesiasticorum Germaniæ, sententiam nostram firmemus. Primo loco occurrunt *feuda Fuldensia*, quæ indubiè ad illa, quæ *promiscua* vocantur, pertinent, quod non tantùm ill. Cocceius *in diss. de feud. Fuldens.* apertè fatetur, sed præterea ex sequente attestato curiæ feudalis Fuldensis perspicuum est: Von Gottes Gnaden Wir Adalbertus, Abt des Stiffts Fulda, des Heiligen Römischen Reichs Fürst, Röm. Käyserin Ertz-Cantzlar, durch Germanien, Gallien Primas &c. Fügen hiermit allen und jeden, denen dieser Unser offen Brief vorkommt, zu wissen, was massen Unser und Unsers Fürstl. Stiffts verschiedliche Vasallen in Unterthänigkeit gebeten, und ersuchet, daß Wir ihnen zu Steuer der Wahrheit, und Beförderung der heilsamen Justitien eine Urkund, was es um Unser und Unsers Stiffts Lehnen, deren Natur, Eigenschaft, Recht und Herkommen vor eine Bewandniß habe, in beglaubter Form mittheilen wollen; Demnach so bekennen, urkunden und bezeugen Wir, der Wahrheit auch Billigkeit zu Steuer, daß Unsers Stiffts Herkommen, Gewohnheit und Recht ist, daß Fuldische Lehn, so nicht zu Mann-Lehn geliehen, oder keine Burg-Lehen genennet werden, noch durch beständige Burg-Frieden oder andere, bey Unserm Fürstl. Lehen-Hofe insinuiret, confirmiret und bestättigte rechtmäßige Verträge geändert, sondern die Erbfälle, an sich selbst frey seyn, des letztverstorbenen nächste Freunde und Personen von Geblüt oder Sipschaft von dem ersten Acquirenten entsprossen, beede, Mann- und Weibliches Geschlechts, doch mit diesem Unterscheid, erben, und succediren, daß, wo der letzt-verstorbene Vasall Söhne und Töchter hinterlassen, die Söhne denen Töchtern, in Ermangelung oder Absterben der Söhne aber die Töchter denen Agnaten oder Vettern, so weiter in der Sipschaft dem Verstorbenen verwandt (ohnangesehen, daß sie auch von dem Stammen des ersten Acquirenten seynd) præferirt und vorgezogen werden: hinterlässet der Verstorbene aber allein Agnaten, Vetter und Baasen disparis gradûs, so succedirt, qui proximior est in gradu, sive mas, sive femina sit; si verò ejusdem gradûs sunt, omnes simul succedent, sive mares, sive feminæ, doch daß

Referuntur feuda ecclesiastica promiscua. Ut Fuldensia.

sie von dem Geblüt des ersten Acquirenten herrühren, als welche des verstorbenen übrige nächste Freunde und Erben (da deren etliche verhanden wären) so nicht von dem ersten Acquirenten seynd, von der Lehns-Folge und Succession gäntzlich außschliessen; Das alles, weilen es an Unsers Stifts und Lehn-Hof und Lehn-Mann Gericht als ein Herkommen und rechtliche Gewohnheit vor diesem also gewesen, auch von Unsern nun seel. Vorfahren auf Uns in Ubung also herkommen, desgleichen auch vor recht erkannt, und in Unserer Cantzley befunden worden, haben Wir obgebethenen massen solches männiglich nicht verhalten sollen, und zu dessen mehrer Bekräfftigung Unser Secret-Insiegel hieran wissentlich aufdrucken lassen, so geschehen in Unser Stadt Fuldt den 16. Aprilis 1705. De Coloniensibus feudis tot diplomata & alia argumenta adduxit Thummermut, ut de eo non adeò dubitandum sit. De feudis Hirschfeldensibus testatur Joannes Fichardus *vol. I. consil.* 17. *n.* 16. & Vultejus *lib. I. de feud. c. IX. n.* 48. De Monasteriensibus & Leodicensibus idem docet Gœddeus *vol. IV. consil. Marp.* 37. *n.* 794. & 795. Sande *cit. l. n.* 30. qui etiam *n.* 4. feuda Osnabrugensia huc refert. Feuda Trevirensia ejusdem olim sortis fuisse, vel inde probabile est, quòd demum Archi-Episcopus per diploma, à Carolo IV. obtentum, feudorum naturam immutare tentaverit, ut ostendit Thummermut *cit. l. pag.* 29. *n.* 96. & *sqq.* & *pag.* 90. *n.* 9. & *sqq.* Idem de feudis Episcopatus Metensis docet Gœddeus *cit. l. n.* 710. & *sqq.* & de Corveiensibus Knichen *de investiturarum pactionibus c. IV. n.* 64. Idem quoque confirmat de Trajectensibus Sande *cit. l. n.* 57. Conf. Hertius *de feud. oblat. cap. II.* §. 37. Wehner *vid.* Krummbstab. Tabor. 1. *F.* 1. *p.* 30. Denique quamvis in nonnullis diœcesibus ratio succedendi, juri feudali communi congrua, diuturnâ temporis observantiâ recepta sit, id tamen magis ad *exceptionem*, quàm *regulam* pertinet, cùm plura ex erronea Juris Longobardici interpretatione, vel etiam ignorantia in consuetudinem abierint, prout Episcoporum potentia prævaluit, vel officiales, quibus Prælati instructi fuerunt, suggestionibus suis, ex Jure Longobardico petitis, Prælatos in devia deduxerint. Idem rectè observat ill. Cocceius *de feud. Fulden. c. II.* §. 5. asserens, *faciliores Abbates in admittendis feminis fortè & impotentiores quandoque fuisse, quàm ut moribus his invalescentibus obstare potuerint, cùm in majoribus Germaniæ feudis ecclesiasticis, quæ sceptro conceduntur,* Scepter-Lehn, *usus ille rarior sit perinde ac in singularibus*; quamvis usum etiam in his non adeò rarum esse, hactenus ostensum sit.

Coloniensia. Hirschfeldensia. Monasteriensia. Osnabrugensia. Trevirensia. Metensia. Corveiensia. Trajectensia. Cur in aliis diœcesibus diversum obtineat?

Appellatio des Manns-Lehns *non excludit feminas, nec* des rechten Lehns.

§. IX. Atque hæc quidem eò pertinent, ut quid *in dubio* de his feudis dicendum sit, indè appareat. Ante omnia enim literæ investituræ inspici debent, quibus omnino standum, si disertè tantùm successio ad masculos restricta est. Hoc tamen indè colligi nequit, si res in feudum data est zum rechten Lehn, quod vel Diploma A. B. Hertio *de feud. obat. P. III. n.* 3. ostendit, in quo Gerlachus Archiepiscopus Moguntinus anno 1356. feudum oblatum contulit zu rechten Lehen, cum hac tamen clausula: und han mir ihn und seinen rechten Erben, Söhnen und Tochtern, von unsern Nachkommen Stiffts wegen den Berg und Burg etc. zu rechten Lehen ewiglich geliehen. Nam ein recht Lehen in genere diciturfeudum, quatenus aliis juribus affinibus opponitur, & ab eo distinguitur. Conf. Thummermut *cit. tr. p.* 129. Idem dicendum, si feudum concessum zu rechter Mannschafft und Lehnschafft ex eadem ratione, cùm Mannschafft nihil ulteriùs involvat, quàm in genere qualitatem feudalem. Gœddeus *vol. IV. consil.* 37. *n.* 744. Schilter *ad jus feud. Allem. cap. XLIII.* §. 6. Imò adhuc idem dicendum, si feudum concessum zu rechten Manns-Lehn, ut Schilterus *cit. l. cap. LXVII.* §. 3. aliquot Diplomatibus probat; pleniùs autem illustrat Thummermut *p.* 21. *n.* 34. & *sqq.* ubi *p.* 21. reversales Volmari von dem Weinhoff adducuntur, quibus fatetur, se accepisse zu rechten Mannlehen, certa prædia von wegen Ludger seiner ehelichen Haußfrau. Nam vox Mann in genere vasallum cujuscunque sexûs denotat. Unde & Mann-Gut nihil aliud est, quàm prædium feudale, das man zu Lehen empfangen, verdienen, und vermannen solle. Unde etiam feuda hereditaria dicuntur Erb-Mann-Lehen in Diplomate apud Thummermut *p.* 25. quod Idem ulteriùs illustrat *p.* 134. ostenditque variis exemplis, etiam in *feudis promiscuis* hanc appellationem usitatam esse.

Non tamen quævis feuda ecclesiastica sunt hereditaria.

§. X. Indè tamen non statim fluit, feuda ecclesiastica quoque esse *merè hereditaria*, & *alienabilia*, cùm hæ qualitates peculiares feudi rationem quoad maximam partem destruant, efficiantque, ut ferè nunquam ad Ecclesiam reverti possint, & *dominium* ejus *directum* ferè annihilent. Interim non dubium est, quin consuetudine etiam hæc feuda eam accipere possint naturam, ut merè hereditaria sint, adeò ut etiam de iis testandi facultas permissa sit, quod feudorum nonnullorum Coloniensium exemplis docet Thummermut *cit. tr. n.* 37. & *sqq.* Liberè quoque plura alienata fuisse, Idem *p.* 99. & *sqq.* variis exemplis docet, imprimis verò *p.* 107. latiùs illustrat, quæ ipsa ostendunt, feuda Coloniensia admodùm descivisse ab ordinaria feudorum ratione, quamvis de his non temere *argumentum generale* ad alia feuda ecclesiastica trahendum sit. Eadem diversitas occurrit in feudis etiam secularibus, quæ ex *natura oblivionis* alibi liberiorem, alibi restrictiorem acceperunt naturam. prout indoles populi, domini feudi auctoritas, aliæque circumstantiæ id permiserunt. Sunt plura hereditaria & alienabilia, ut feuda Pomeranica, Lusatica &c. quia ex oblatione majorum originem trahunt: alia itidem ex eodem fonte alibi promanant, nec tamen sunt hereditaria, sed tantùm promiscua.

§. XI.

§. XI. Quia itaque rariora sunt *merè hereditaria*, & *alienabilia*, frequentiora verò *feminea*, magis pro his, quàm pro illis præsumptio est, & sic quoque successio in in feudis ecclesiasticis *in dubio* secundùm horum naturam æstimanda, uti ex adducto testimonio de feudis Fuldensibus apparet. Equidem in testimonio de anno 1551. quod adducit Dn. Coccejus *cit. l. C. II.* §. 1. dicitur: **Daß des verstorbenen nechsten Freunde und Persohnen vom Geblüthe oder Sipschafft bey des Männl. oder Weibl. Geschlechts ohne Untersch. e d erben**; in eo verò, quod §. 8. *de anno* 1705. adductum est, & praxin recentiorem continet, distinctio sexûs attenditur, ut filii excludant filias, & sic cum illis simul non succedant, quod in feudorum ratione magis conveniens est, prout ipse Dn. Coccejus *cit. l.* §. 3. existimat, interim tamen §. 6. addit, olim de ea re dubitatum fuisse, ex multis tamen rationibus priorem sententiam præferendam esse, quas §. 7. adducit. In defectu filiorum filiæ admittuntur, excluduntque agnatos in diversa linea existentes, quod itidem successioni juris feudalis, illisque rationibus, quæ suprà adductæ sunt, conveniens est. His quoque deficientibus, in *collaterali linea* feminæ ejusdem gradûs cum masculis simul concurrunt, & proximiores excludunt masculos remotiores, uti apertè testimonium adductum docet, & Dn. Coccejus *cit. l.* §. 8. confirmat.

Feuda Fuldensia non sunt hereditaria.

Filiæ admittuntur in defectu filiorum.

§. XII. Major ratio dubitandi est, an in his feudis etiam succedant *ascendentes*, & collaterales, qui à primo acquirente non descendunt? Equidem ubi hæc feuda *merè hereditaria* sunt, ut feuda instar allodialium habeantur, de eo nulla superest dubitatio, quod de *feudis Coloniensibus* contendit Thummermut *cit. l.* Ast quia non omnia feuda ecclesiastica hanc naturam irregularem habent, in dubio contrarium potiùs statuendum, quod etiam de feudis Fuldenbus adstruit Dn. Coccejus *cit. l.* §. 11. & 12. Favor enim, qui pro *descendentibus* ex primo acquirente militat, quibusque primus acquirens per *oblationem* factam præjudicare noluisse videtur, non æquè militat pro ascendentibus & collateralibus, præsertim cùm horum successio in feudis prorsus insolita sit, & qui rem in feudum Ecclesiæ offert, id eâ intentione fecisse videtur, ut, extinctâ prosapiâ cujuscunque sexûs offerentis, feudum ad Ecclesiam redeat, præsertim cùm in feudis etiam fœmineis idem obtineat, 2. *F.* 17. Nec obstat generalitas vulgati proverbii: **Krummstab schleust Niemand aus**, quod sicuti per legem non constituit, ita quoque ex natura feudorum interpretationem recipit, ut voce **Niemand** intelligantur, qui ex primo feudi auctore originem trahunt, cujuscunque sexûs sint.

Non succedunt ascendentes & collaterales, qui non trahunt sanguinem à primo acquirente.

§. XIII. Plura præterea ex natura feudorum ecclesiasticorum fluunt, quæ summo tantùm, quod ajunt, digito indicabimus. (I) De his feudis sine dubio judex competens est Prælatus tanquam feudi dominus, *c. 7. X. de foro compet.* Schraderus *de feudis P. X. sect. 1. n. 4.* quamvis non coram Officiali, qui aliàs de *causis ecclesiasticis aliis* cognoscit, sed coram Prælato à paribus Curiæ causæ feudales peragantur. Ceterùm Capitulum Cathedrale, sede vacante, non succedere in jurisdictionem feudalem statuit Pirrhingius *ad tit. de majorit. & obed. n. 52.* quod in iis, quæ Episcopo jure speciali & extraordinario competunt, Capitulum non succedat. Hunc in finem provocant ad *c. 7. X. de foro compet.* ubi dicitur: *quod ex quo Episcopus fuerit in Ecclesia consecratus, de feudis ipsis sub suo judicio cognoscatur, si ad ecclesiasticam cognitionem pertineant.* Verùm non fuit hîc quæstio, utrùm Episcopus tantùm de feudo cognoscere possit, excluso Capitulo, sed potiùs, utrùm Episcopus *ante consecrationem*, vel *confirmationem*, de iis cognoscere possit? quod olim non licuit, cùm ad minimum, ad exercitium jurium episcopalium, confirmatio papalis desideretur, *c. 9. X. de elect.* quod tamen Prælatis, extra Italiam electis, remissum est. Major ratio dubitandi indè nascitur, quòd Capitulum non succedat in *dominium directum*, ex quo jurisdictio feudalis dependet, qua de causa Fermosinus *de potest. Capituli sede vacante tr. 1. qu. 16. n. 1.* tum demum jurisdictionem hanc in Capitulum transire ait, si ipsum feudum Episcopo & Capitulo commune est, quod etiam rationem habet. Conf. Leurenius *de Vicario Episcopi qu. 584. n. 2.* (II) De *appellatione* quoque ex principiis hactenus jactis judicium formandum est. Equidem Mynsinger *cent. V. obs. 5. n. 3.* generatim asserit, quòd si dominus est persona ecclesiastica, appellatio dirigenda sit ad ecclesiasticum; sin secularis, ad secularem, quòd vel indè probabile est, quia feuda ecclesiastica jure *bonorum ecclesiasticorum* censentur, quæ ad *judicium ecclesiasticum* spectant. E contrario Rosenthal *cap. XII. concl. XX. n. 5. & 6.* in contrariam transit sententiam, asserens, quòd licèt Prælatus tanquam *Ecclesiæ administrator procuratorque* feuda possideat, ex stylo Germaniæ tamen inconcusso, & observantia quotidiana ad Superiorem secularem appellatio dirigenda sit, nisi Papa sit dominus superior, prout in *not. lit. d.* subjungit, & Vultejus *lib. II. de feud. cap. III. n. 4.* approbat, quando autem Papa superior dominus sit, non determinat. Conf. L. B. de Lyncker *ad Struvii synt. jur. feud. aph. 10. n. 2. in f.* Equidem si Prælati de bonis, quæ ab Imperio tenent, quidquam in *subfeudum* vasallis dederint, res salva est. Si verò de hoc non constat, præsumptio utique est, feuda *ex oblationibus majorum* Ecclesiis obvenisse, quæ ita quodammodo in patrimonium Ecclesiæ transiverunt. Verùm quia, non obstante hac oblatione, non absolutè jure ceterorum bonorum ecclesiasticorum censentur, à laicis adhuc possidentur, & ad usum secularem adhuc adhibentur, adeo ut super illis non in foro ecclesiastico, sed *curia feudali* disceptetur, indè sine dubio praxis Germaniæ, ad quam provocat Rosenthal, invaluit. Tunc ergo ad Papam tantùm appellatur, quando ut subfeuda intuitu Pontificis considerari possunt, qualia vix in Germania dan-

De feudis ecclesiasticis agitur in judicio feudali ecclef.

Capitulum de illis non cognoscit.

A judicio feudali ecclesiastico appellatur ad summa Imperii tribunalia.

Pares curiæ judicant, si inter dominum feudi & vasallum lis sit.

dantur. Inde quoque est (III) quodsi inter Prælatum & vasallum sit super feudo contentio, & Prælatus, tanquam dominus feudi, *rei* vicem sustineat, non ad Archiepiscopum, sed ad Pares Curiæ causa devolvatur. Schrader *de feud. P. X. sect. V. n.* 2.

Prælatus non adeò rigidè procedere potest, si per culpam quid admissum.

§. XIV. Denique (IV) in feudis ecclesiasticis Prælatus non adeò rigidè circa feloniam commissam procedere potest, maximè si magis *per culpam* quàm dolum hæc commissa fuerit, utpote si debito tempore renovatio investituræ non fuerit petita, cùm hæc bona non tam liberalitati domini feudi, quàm ipsorum vasallorum accepto ferenda sint. Feltmann *lib. I. de titul. honor. c.* 45. §. 21. Besold. *in thes. pract. lit. a. n.* 102. Aliàs si gravius quid *per dolum* in Prælatum commissum sit, non dubium est, quin feudo privari possint. vid. Rosenthal *de feud. cap. X. concl. XX. n.* 1. veluti si rectorem Ecclesiæ occiderint, *cap.* 12. *X. de pœn.* Barbosa *de jure ecclesi. lib. III. cap. XIV. n.* 55. quorsum etiam referunt, si in hæresin inciderint, *cap.* 9. *X. de hæretic.* Barbosa *cit. l. n.* 46. vel si statuta & leges contra libertatem Ecclesiæ condiderint, aut decimas non solverint. Schrader *P. IX. de feudis cap. VIII. n.* 1. & 17. Ratio prioris est, quòd hæreticus non possit dignus stare in curia domini, posterioris verò, quòd ingratus erga Ecclesiam dicendus sit, qui id, quod Ecclesiæ debetur, non restituit, quæ ipsæ Papatui admodum conformes sunt.

An Prælatus feloniā remittere possit inconsulto Capitulo?

Ipsa remissio feloniæ spectat ad Prælatum, tanquam dominum feudi, etiam non concurrente Capitulo, nisi collatio ejus simul ad Capitulum spectet, vid. Schrader *de feud. II. P. IX. Part. sect. XIV. n.* 39. præsertim si res ab antiquo sint infeudari solitæ, prout omnia feuda ecclesiastica ex primordiali sua natura in dubio esse videntur. vid. Rosenthal *cap. X. concl. XXXVIII. n.* 9. & *seqq.* Sed retrahenda tandem sunt vela, ne limites justæ Dissertationis meæ transcendam, quamvis adhuc plures aliæ Conclusiones superaddi possent.

FINIS.

CONSULTATIE

OFTE

ADVYS VAN RECHTE,

BY DE ED. MOG. HEEREN VAN DEN HOVE DES FURSTENDOMS GELRE EN-DE GRAFSCHAPS ZUTPHEN GHEGEVEN,

TEN VERSOECKE VAN DE HOOGH-MOGHENDE HEEREN STATEN GENE-rael der Vereenigde Nederlanden:

Inde Saecke

Van den Hoogh ende Welgheboren Heere, Heere

MAXIMILIAEN,

GRAVE VAN BRONCHORST, BATEN-

burch, Vry-Heere tot Batenburch, Anholt ende Steyn, Erff-Burg-Grave des Ert-stichts Colen, Heere tot Odenkercken, Bijcht, West-Barendrecht, Moerkerccken, Meeswijck, &c.

Contra

Den Doorluchtigsten ende Hoogh-geboren Furst ende Heere

FERDINAND,

CHUR-FURST ENDE ERTS-BISSCHOP VAN COLN, &c.

Nopende het feytelijck in-nemen ende occupatie van het Sloth, ende het voorsz. Erff-Burg-Graefschap ODEKERCKEN.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Sumpt. OTTONIS JOSEPHI STEINHAUSS, Bibliop. unter fetten Hennen. 17[illegible].

GEsien ende gheexamineert hebbende by den Hove des Furstendoms Gelre ende Graefschaps Zutphen, die Stucken, Deductien ende Documenten, by de Ho. Mo. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden den selven toe gesonden, om haer Ho. Mo. daer op te dienen van adviis over het different tuschen den Wel-geboren Heere *Maximiliaen van Bronckhorst*, Heere tot Batenburch, Steyn, &c. Requirant ter eenre, ende den Doorl. ende Hoog-geboren Furst ende Heere, Heere *Ferdinand*, Churfurst ende Ertz Bisschop van Coln, &c. Gerequireerden ter andere zyden, rakende het Slot ende Heerlickheyt van Odekercken: Bedunckt het selve Hof dat twee principale Hooft poincten hier in consideratie komen: Het eerste, Of den Tytel van den Wel geb. Heer van Batenburch tot die Heerlickheyt van Odekercken Leenroerich aen den Hoogst-gemelten Churfurst van Coln rechtmatigh ende wettelyck is. Het tweede of den Heere Requirant hebbende na het over-lyden van den lest afgestorven Heer van Odekercken Heer *Floris Harthart vanden Bœtselær* die possessie van die selve Heerlickheyt geaenveert enn eenigen tyt gecontinueert, by den hoogstged. Heere Gerequirierden daer uyt gestelt enn daer van gedepossideert heeft mogen worden, genomen oock dat het Recht van den Heer Requirant niet geheel klaer, maer eenighsins dubieus enn disputabel ware. Tot enucleatie van't eerste poinct dient gepremitteert, dat het notoir, enn by partyen buyten dispuyt is, dat den Heere Requirant eenige enn universele Erfgenaem is van Heer *Floris Harthart van den Bœtseler* Heer van Odekercken voorsz inden jare 1636. den 28. Octob. overleden zynde, enn dat tam ex testamento quam ab intestato, wesende Cousin germain van den selven Heere *Floris*, quem nemo in gradu præcedit. Waer uyt dan oock on wedersprekelick volgt, dat alle syne nagelatene goederen, so allodiale als feudale enn in specie inde dese Heerlickheyt van Odekercken op den Heere Requirant zyn gedevolveert, ten ware dieselve van sulcken nature enn qualiteyt waren, dat die op gene Vrouspersonen ofte Descendenten van die selve kosten komen, het welcke het eenige poinct is daer op denn hoogstged. Heere Churfurst sich fundiert, willende sustineren dat het Slot en Heerlickheyt van Odekercken soude zyn Feudum masculinum, & quod propter defectum masculorum die selve syne Churf. Doorl. enn't Ertz Stift Coln geopent enn vervallen souden zyn. Om dan te mogen weten wiens van partyen sustenue in rechten het beste gefundiert is, so moeten wel scherpelicken geexminiert enn geponderiert worden de contexten enn woorden van die Investituren enn Verly brieven, enn voor al gelet worden op den Inholt van de Oltste, zynde eene vaste maxime van rechten quod prima & antiquissima investitura, sit basis, radix & fundamentum reliquarum & in judicandis causis feudalibus spectanda *Gayl 2. Obser. 55. n. 2. Rosenthal. de feud. c. 6. Concl. 69. n. 7. & seqq. & in Gloss. sub lit. R.* Het is nu sulcx dat hier geproduciert worden vier distincte Leen-brieven, waer van den Oltsten is van den jare 1502. by den welcken van den H. Ertz Bisschop Herman beleent wort *Henrick Nagel* met het Slot enn Heerlickheyt Odekercken, doch wort inde Consultatie van de Universiteyt van Coln mentie gemaeckt van noch een older Investiture van den jare 1441. gepassiert van den H. Bisschop *Theoderico* op *Arnoldo van Hæmen* wiens Dochter naderhand getrout is geweest aen *Henrick Nagel* voorsz kunnende uyt die beleeninge van *Nagel* gecolligeert worden; dat den voorsz. *Arnolt van Hæmen* enn synen Erven daer mede te bevorens beleent geweest is. Enn also den voorsz. Vasal *van Hæmen* was komen t'overlyden sonder mannelycke Lyfs Erven na te laten, soo heeft den hoog-gem. Ertz Bisschop *Hermannus* syns oudsten Dochters Man *Henrick Nagel* voorsz enn synen Erven met den selven Slot, vreyheyt enn heerlickheyt van Odekercken auss gnaden beleent, und daer auff syn hult und eede ontfangen in aller massen wylen *Arnt van Hæmen* Borchgraef zu Odekercken und syn Voor-elteren zu Leen ontfangen und getraegen hadden, waer na den voorsz. *Nagel* sonder Kinderen gestorven synde, soo heeft den selven Ertz Bisschop *Hermannus*, *Willem van Flodorff* ghetrouwt hebbende die tweede Dochter van *Arnold van Hæmen* voorsz in den jare 1531 al wederom daer mede beleent, enn den selven *Willem van Flodorff* oock alleen maer Dochteren nalatende, is die Leen gekommen op syne oltste Dochter *Odilia*, wiens Man *Floris van den Boetseler*, Vry heer van Asperen, enn Langerack van den Ertz-bisschop *Salentin* daer mede is verlyt in den jare 1572. al op den selven voet als die vorighen, te weten hy *Floris*, enn syne Erven, lestelick den selven oock kommende af te sterven, heeft den H. Churf. *Ernestus* synen Soon *Floris Harthart van den Boetseler* den lesten Heer van Odekercken enn synen Erven daer mede op gelijcke forme geinvestiert in den Jare 159[illegible]. synde alle die voorsz. Leen-brieven consonant enn van eenen teneur, ende naemkondigh in verbis: Soo haben wir onsen lieven getrowen N.N. Borggraven zu Odekercken und seyne Erven met den Schloss, vryheyt und Heerlicheyt Odekercken auss gnaden beleent, und daer auff seyn Huld und eedt empfangen in aller massen, &c. Wt welcken teneur ende woorden dan van die Leen-brieven, enn het continueel gebruych enn observantie klaerlyck blyckt dat dese heerlickheyt van Odekercken geensins feudum masculinum rectum, maer promiscuum & hæreditarium is, daer in soo wel Vrouwen en Descendenten van dieselven als Mannen succedieren mogen. Wel is waer, dat na de Lombardische Feudale Rechten het woort Erven verstaen wort voor mannelicke personen; maer sulcx

sulcx en heeft geen plaets in Landen ende Provintien daer die Vrouwen soo wel capabel zyn om Leenen te erven, als de Mannen, zynde by alle de Feudisten resolveert, quod in locis ubi consuetudo viget ut in feudis etiam fœminæ succedant, quod tunc verbo hæredes fœminæ quoque comprehendantur. *Paul. Christn. in dec. Curia Belg. Tom. 6. decis. 42. n. 15. 16. & seq. Hartm. Pistor. l. 2. qu. jur. part. 2. q. 34. n. 41.* het welcke in dit Leen des te meer obtiniert, overmits den Leen-Heer tot diverse reysen die Mannen van wegen hare huysvrouwen, dochteren van den overledenen Vasal, enn die vordere Descendenten van die Dochteren beleenende, daer mede verklaert enn te kennen geeft, hoe hy het woort Erven verstaet, namentlick, so wel de Vrouwelycke als Mannelycke Personen. Dat nu nae coustume van't Ertzstift Coln in die Leenen die daer van dependieren, so wel die Vrouwen enn die Descendenten van die selve succedieren als die Mannen, sulx is niet alleen daer uyt openbaer quod in feudis Ecclesiasticis, vulgo Crumstafs Leen, consuetudines feudistici juris vigorem temperarunt ut in dubio pro utroque sexu recepta censeantur, uti testatur *Matth. VVesemb. Consl. 47. n. 28. parte 2.* Maer is het selve in specie van die Ceulsche Leenen soo notoir, datter niet noodigh is daer toe operoselick bewiis by te brengen, ziinde sulcx desen Hove klaerlick gebleken uyt die Acten van seker Proces voor den selven gehangen hebbende tusschen die Heeren Graven *Henrick* enn *Albert van den Berge*, over de Heerlickheden *Gendringen* enn *Etten*, wesenn Ceulsche Leenen, enn vvort oock het selve vvytloopich gededucieert ende geastrueert in de Consultatie van de Universiteyt van Loeven, inden jare 1620. gegeven, by de stucken van dese sake gevoegt, daer in ront uyt geseyt vvort quod Vasalli Colonienses, utantur consuetudine inveterata & immemoriali qua semper & a tanto tempore, ut de contrario nulla extet hominum memoria, scilicet quod in Diocæsi Coloniensi usitatum & observatum fuerit, quod feuda, ubi nulla masculinitatis specialiter & expressa in primæva investitura sive Concessione, fit mentio, pro hæreditariis & promiscuis habita & reputata fuerint. Het selve vvort oock geconfirmiert by het Advüs vande Universiteyt van Coln, cum in hac causa quam in causa Reinschen anno 1616. gegeven, als oock by het Consilio juris, H. *Rosenth.* & duorum Spirensium Jureconsultorum, in eadem causa Reinscheum, Waer in oock die Argumenten van den hoog-gem. Heer Churfurst solidè gerefuteert vvorden; daer toe men sich korcheyts halven refereert, ziinde onder anderen seer notabel, dat aldaer verhaelt vvort dat den Churfurst Ernestus hoogst-loff. Ged. in een seker rescripto onder syn Churf. Doorl. eygen hant, verklaert heeft, dat nademael het notorium enn landkundigh is, dat alle des Ertzstifts Coln Leenen tot deser tiit pro feudis communibus gehouden vvorden, in quibus sine ullo sexus discrimine successio ad proximiores vvort gedefereiert, dat daerom de Gravinne van *Nuenar* in kracht van gemeeyn Lant gebruyck niet mochte van der selver successie afgehouden vvorden. Wordende tselve oock noch nader bevestigt per *Paul. Cristinaeum* Pensionaris van Mechelen, *in Decis. Cur. Belg. Tom. 6. Decis. 42. n. 29.* Verklarende quod in feudis Ecclesiasticis, utpote Monasteriensibus Coloniensibus, Hirsfeldensibus, Corveiensibus, atque aliis ac iterum in specie, quod de Coloniensi consuetudine tam fœminis quam masculis beneficia deferantur, allegans simul præjudicium. Enn also dan den tegenvvordigen Heer Requirant die Soon is van Vrou *Alverta van Flodorff*, tvveede Dochter van Heer *VVillem van Flodroff*, so volg daer uyt nootsakelick dat siin Gen. propter defectum filii Odiliæ sine liberis mortui tot dese Heerlickheyt Odekercken, omni jure berechtigt is, vvordende daer toe geropen tam ex tenore investiturarum & continua observantia quam ex consuetudine Archi Episcopatus Coloniensis, enn dat deselve daeron by den H. Churfurst daer toe behoort geadmitteert te vvorden. Hier tegen obstieren nu niet die Argumenten die van vvegens S. Churf. Doorl. bygebracht vvorden, niet het gene geallegiert vvort dat het Huys enn Heerlickheyt Odekercken een ongetvvitfelde gekoste Eyghendom van den Ertz stift Coln al over viif enn meer hondert jaren gevvest, enn ob dato noch soude ziin, vvant tselve ongelooflick enn in't minste niet bevvesen vvort. Ziinde hier vorens geblecken uyt de Verly brieven dat het een simpel gemeyn Leen is, Leen-roerich aen den gem. Ertzstift, daer mede die van *Hoemen*, enn voorts die *Nagelen*, enn eyntelik die van den *Eeckler* voor hier en haren Erven utriusque sexus beleent ziin gevvest, daer mede oock gedestrueert vvort het gene voorgegeven vvort, dat die older Leenbrieven, op die Liifs Leen Erven, oock met het vvort Man-Leen ende also op die Mans-stamme gherichtet solde ziin, Want vant alle tselve in geringste niet en consteert. Maer veel meer vvort het contrarie uyt die voor aengetogene Investituren afgenomen; Doch genomen, dan geensins toe-gestaen, dat in die olde Leen brieven mentie gemaeckt vvorden van een Man-Leen, so soude evenvvel Siine Churf. Doorl. daer mede tegenvvoordigh geen vordel konnen doen, ende dat overmits den Heere Churfurst *Hermannus* nader af sterven van *Arnt van Hoemen*, sonder Sonen nae te laten, eerst siine olste Dochter, enn van haren't vvegen haren Man *Henrick Nagel* ende daer na siine jongere Dochter, ende van haren't vvegen heren Man *VVillem van Flodroff* tot dit Leen van Odekercken gheadmitteert, ende die selve daer mede beleent heeft, vvaer door dit Leen, of het schoon een Man-Leen vvare gevveest, als Leen, een gemeyn Leen, dat oock op Vrouvven

mach ende moet kommen, gevvorden is, secundum communem & receptam Doctorum opinionem, quod feudum si semel fecit transitum ad fœminam censeatur perpetuò ad eas factum esse, transitorium & fœmininum, quod maximè locum habet quando Dominus semel scienter, id est, videns id ad fœminam non pertinere sed sibi apertum esse illam admittit, tunc enim fœmininum omnino est & fœminæ & descentes ex illis in posterum ad illius successionem admitti debent, uti notabiliter præter alios *tradit* Rosenthal. *de feud. cap. 7 conclus. 43. num. 13. & 14.* allegans *Hieronimum* Garcon *in tractatu de fœmina ad feu. recipiend. colum. 23. versic. 16.* restringit *Johan.* Ferrar, Montan. *in collect. feud. cap. 8. col. 1. vers sed cum omnis definit.* Quemadmodum *etiam* Parisius *conf. 16. n. 11. item conf. 22. num. 24. & conf. 23. prima in hujusmodi &c. num. 72. vol. 2.* Et ex eo quod in Marchionatu Montisferati observatum fuerit, ut proles, fœmina, deficiente linea masculina semel successerit idem denuo observandum esse arguit. Het vvelcke dan tot desen casum, nae het presuppost van den Heere Churfurst geappliciert zijnde, sijn sustenue enn fundament t'eenemael destruiert. Want Siine Churf. Doorl. vvil sustinieren dit Leen van olts een puyr Man-Leen gewest te zijn, maer dat het selve den Churfurst *Hermanno* propter defectum liberorum masculorum vervallen ende geopend ziinde, den-selven des Dochtere van *Arnt van Heemen* Mannen, *Henrich Nagel* ende *Willem van Fledroff* door nieuvve beleeninge daer mede begenadigt sude hebben, het vvelcke dan so ziinde, soo moet nae die voor aenghetogene Rechts-gronden onvvedersprekelick volgen dat dit Leen tot tvvemael toe, van een ende denselven Leen Heer Ertzbisschop *Hermanno* op die Dochteren van den lesten Vasal geconferiert, enn hare Mannen daer mede beleent ziinde, het selve ob de Descendenten van die Dochteren moet erven, geliick het oock also ob die selve successivelijck vererft is. Ten opituliert oock den hoogst ged. Heere Gerequirierden niet, dat in de Beleen brieven dese vvoorden bevonden vvorden, uyt genaden, also die selve van geen andere genade verstaen kunnen vvorden, als van die daer mede een Leen Heer een Leen conferierende hem begenadigt enn beneficiert, ziinde niet sekerders, als quod feudum natura sit gratuitum, enn dat die worden also uytgeleyt moeten worden, wiist den teneur van de Leen-brieven selfs uyt. Mede brengende dat den Heere Churfurst *Herman Henrick Nagel* met de Heerlickheit Odekercken uyt genaden beleent geliick siin Huysvrouwen Vader *Arnt van Heemen* ende sine Vor-olderen daer mede beleent ghevveest ziin, te weten, in sulcker voegen, ende uyt sulcke genade, quod non de singulari aliqua sed communi & prima gratia quæ Vasallis facta est accipi debet. Het welcke noch te meer geconfirmeert wort met den lesten Leen brief op *Floris Harbart van den Botselaer* gepassiert, daer in mede dese woorden uyt genaden kommen, die nochtans gene besondere genade van nooden hadde, als ziinde daer toe al by de beleeninge van siin Heer Vader geroepen in verbis voor hem ende sine Erven, welcke was den vorsz. *Floris* siinen Soon, die daerom daer mede oock ex obligatione & non ex gratia singulari moste beleent worden, nae wiens over-liiden deficientibus jam liberis & descendentibus Odiliæ, den Soon van die tvvede Dochter *Alverta van Fledroff* ziinde den tegenvvoordigen Heer van Batenburgh, daer toe berechtigt is: Ziinde een abuys, dat in linea collaterali dit geen plaets soude hebben, also originelick dit Leen op beyde die Dochteren van *Herman Nagel* doch successivelick gestelt is, enn moet daerom deficientibus descendentibus filiæ primæ, het selve kommen op de Descendenten secundæ filiæ, juxta ea quæ supra sunt allegata & etiam in adjuncto *Consilio Jurisconsultorum Spirensium* latè sunt deducta nu. 19. Qui ex P. *Surdo* & aliis concludunt contra omnes juris terminos & regulas esse, quod in feudo in quo sucessit fœmina descendentes ab ea non succedant quia sufficit descendentes ex fœmina semel fuisse habilitatos. Wt allertvvelcke dan resulteert, dat den Titul ende het Recht van den Heer van Batenburgh tot die Heerliickheyt Odekercken goet ende deugdelick is, ende dat sine Churf. Doorl. van Coln behoort bevvogen te vvorden Siine Gen. daer mede te beleneo.

TRedende hier mede tottet Tvvede Hooft-Poinct, moet tselve immers tot voordeel van den Heer Requirant also verstaen vvorden: Namentlyck, dat den selven, hebbende soo apparenten Recht tot dese Heerlyckheet, seer wel vermocht heeft die possessie door den doot van Heer *Floris Harbart* vaant gevvorden zynde aen te vangen, ende dat hy daer in behoort gemainteniert, ende nu daer uyt gestooten zynde, daer in vvederom moet geredintegriert vvorden, cum fructibus & omni causa, ende dat secundum solidum & indubitatum juris fundamentum, quod quando quæstio est inter Dominum & Hæredem Vasalli fœminam vel descendentem ex illa & controvertitur utrum feudum sit apertum, nec ne, quod interim fœmina hæres in possessionem feudi sit immittenda & in illa manutenenda, & si spoliata sit, ad illam antè omnia sit restituenda, *Cap.* inter filiam & ibi Doctores omnes si de feud. defunct. contrav. sit inter *Dominum* Rosenthal *de feud. cap. 7. conclus.* 48. H. Vultejus *de feud. lib. 1. cap. 9. n. 60.* Atque hoc juris esse explorati *affirmat* Cravetta *Cons. 704. nu. 6. vol. 4.* Nec de eo esse dubium *respondit* Bursatus *cons. 89. num. 30. vol. 1.* Eamque doctrinam communiter receptam esse *attestantur* Menoch *de adipiscend. possess. Rem. 4. num. 37.* H. Pistor. *lib. 2. qu. 39. num. 32.* Niet hebben.

hegde vry gestaen den Heere Churfurst den Heere Gerequireerde daer van te depossideren propria authoritate, sine forma juris & sententia declaratoria, zynde een sekeren regul, quod semper quando Dominus sustinet feudum esse caducum sive ob delictum, sive etiam ob Vasalli lineam finitam, idque alius possideat qui Domino contradicat, quod tum semper requiratur sententia declaratoria H: Vultejus *de feud. lib.* 1. *c.* 11. *n.* 57. Castrens. *cons.* 168. *n.* 1. *vol.* 2. & Hieron. Gab. *consil.* 98. *in fin. vol.* 1. Ende of wel eenighe Doctoren sustinieren quod tali casu, nimirum cum certum est feudum propter lineam vel generationem finitam Domino apertum esse, non requiratur sententia, soo is het nochtans die gesontste opinie van de best-geadviseerde Rechts geleerden, quod regulariter ubi feudum generatione extincta finitur Dominus authoritate propria illud non possit invadere, aut Vasallum aut Hæredes ejicere, hæc est sententia *Modestini Pistoris cons.* 40. *n.* 9. *vol.* 1. & est de mente omnium feudistarum in *Cap.* inter filiam, het welcke immers ende in allen gevalle etiam ex confessione aliter sentientium plaets heeft quando jus Domini vel agnati in dubium vocatur ut *eleganter* Rosenth. *c.* 10. *concl.* 41. *n.* 65. per DD. ibi allegatos gelijck in hoc casu, daer des Heeren Requirants Recht so klaer ende apparent is, zynde so verre van daer dat *Rosenth.* van contrarie opinie soude zijn, gelyck den Agent van den Heere Churfurst voorgeeft, dat hy de selvige met krachtige ende bundige redenen wederleyt, ende voor vals ende erroneus uyt-roept, *cap.* 10. *concl.* 41. *per tot.* & præcipuè *n.* 65. 66. 75. 76. 77. 78. *& seq.* & notabiliter *n.* 87. Ende also sijne redenen ende woorden seer remarquabel zyn, ende tot dese sake t'eenemael applicabel, soo sal het dienstigh zyn eenige van deselve hier te insereren. Hy seyt dan, Et quatenus se Vasallos asserunt certè textus morum feudalium nusquam de facto Dominum procedere permittunt, sed controversiam per pares Curiæ aut judices competentes dirimi debere statuunt, si contentio super investitura vel intellectu ejus oriatur C. 1. *de content. inter Domin.* &c. Sed & ubi de ejus interesse aliquantulum agitur judex non erit C. 1. *de investit. in marit. fact.* &c. Ac Regula generalis quod nemo sibi ipsi jus dicere debeat. Et hoc puto etiam observandum esse, licet Dominus feudi etiam sit Dominus loci & sic jurisdictionem omnimodam habeat in loco ubi feudum situm est, siquidem Dominus ubi cum Vasallo vel ejus successore contentionem habet instar Privati est, & quod Dominus & Vasallus ad paria judicentur, & sibi talionem debeant. Nec uspiam in toto jure feudali aliud legitur, quapropter sine lege loqui & exceptionem a regula facere erubescimus. Quare opinionem *supra n.* 43. *sub L. g. g.* adductorum, qui hæc in re contrarium scripserunt, videlicet istiusmodi Dominum posse feudum generatione finita, fiscum suum immittere vel feudum authoritate sua apprehendere falsam esse jure judico, eo quod nulla tali casu sit facienda differentia, tum per prædicta, tum etiam quod hujusmodi Domini non minus legibus & jure constringantur quam alii. Et clari juris sit quod etiam judex dicatur spoliare si extra judicialiter, & non in forma judicii processit, non enim possit citationem propter substantialia judicii omittere, neque cuiquam possessionem suam sine cognitione auferre, sed etsi talis esset qui in causa propria judex esse posset, attamen non statim sequeretur, quod de facto procedere posset, sed oporteret cum causæ cognitione procedere. Et sic scio Cameram Imperialem aliquando per mandata aut via ordinaria Ducum ac similium Dominorum inordinatos processus plurimos cassasse, ac *cap.* 12. *quæst.* 3. trado. Verius esse, quod etiam superiorem non recognoscens, non possit esse judex in causa sua cum Vasallo & cæt. Ende het is seer notabel dat hy refereert *n.* 87. Recordor in aula Invictissimi Imperatoris, hoc tempore regnantis *Rudolphi*, scilicet Secundi, gloriosæ memoriæ, superstes præterito tamen in causa una arduæ etiam aliquis præcipuorum Jurisconsultorum responderat posse Majestatem suam feudo ob lineam acquirentis deficientem Prætendebatur finito, Possessore verò se ejus tanquam fœminini capacem esse contendente de facto per Commissarios suos possessionem ingredi causæ inter illum & Vasallum novum, summariam cognitionem per Consilium imperiale aulicum cognovisse, & tunc de novo investitum immittendum pronuntiasse, cui tamen decreto alter nundum acquievit. Certè nunquam sine causæ cognitione in aula Imperatorum Germanicorum procedi solet, &c. Alle t'welcke men hier soo wyt loopigh heft willen verhalen, op dat haer Hoog Mog. ten vollen versekert moghen zyn hoe men int'Roomsche Rycke ende in den Keyserlycken Hof raed, in sulcken casus als desen is, procediert, ende dat daerom Syne Churf. Doorl. wesende een voorname Stand des Rycx met groote onvoegen eenen anderen wegh in gaet, contra expressam juris prohibitionem. Hier komt nu noch by dat non sectione fœminis & descendentes ex illis, ratione meliorationum habeant jus retentionis in feudo etiamsi illud Domino apertum sit, ut notabiliter *idem* Rosenth. *de feud. cap.* 7. *concl.* 54. Et quod ratione illarum in possessione manere debeant. Et si à Domino aut agnatis ex possessione dejectæ fuerint antè omnia restituendæ sunt. Et sic in Camera Imperiali judicatum esse refert. Rosenth. *ejusdem sentent.* Dominos adsessores fuisse in causa Canstein contra Canstein, &c. *nu.* 9. Ende also dan die Voor-Heeren van den Heer Requirant seer groote meliorarien aen dese Heerlyckheyt ghedaen hebben, montierende wel ter somme van vier entwintigh duysent golt guldens: behalven dat hen noch daer op eene andere groote somma van penningen van 5082. guld. metten verloop van dien gheassigneert is, die Syne Churf. Doorl. selfs verklaert heeft dem deugdelyck te competieren, Soo en heeft Syn Genade al mede ex illo capite, of daer

 schon

schoon niet anders vvas, soo plotselyck uyt de possessie niet mogen gestooten vvorden.

Lestelyck, soo en is den Heer Requirant oock met dese expulsie uyt de possessie geen geringh gravamen aengedaen, door dien den Heer Gerequireerden niet alleen de possessie van het Slot ende Heerlyckheyt van Odenkercken heeft gheinvadeert, maer daer benessens oock alle de Landen, Thienden, Renten, ende andere Goederen heeft aengeslagen, die den Heer Requirant met goede redenen sustineert te zyn vry ende allodial, ende dat ex ilo juris indubitato fundamento, quod omnia bona præsumantur libera nisi contrarium probetur, & quod Castro & Dominio quodam in feudum concesso, fundi, agri, *prata*, decimæ, &c. non censentur, propterea feudalia ut pulchrè & notabiliter admodum hæc latè persequitur & *probat* Rosenthal. *cap. 12. conclus. 15. per tot.* Ende en vermach daerom Dominus Feudi niet etiam tum, cum feudum ipsi est apertum alle de Landen ende Goederen onder of ontrent het Leen gelegen, met rouwer handt aen te tasten, ende den rechten Erfgenamen daer van te pryveren, maer soo hy vermeynt die Goederen Leen te wesen, soo moet hy via juris ageren, ende klaerlyck bewysen, dat alsulcke Goederen pertinentien van het Leen zyn, ende daer onder gehooren. andersins is die presumptie tegens hem, ende moet den Hæres Vasalli in de possessie van die selve blyven, facit enim Dominus, *inquit* Rosenth. *c.* 10. *concl.* 41. *n.* 71. 72. *& seq.* contra libertatem naturalem & jura expressa, eo quod vult probationem & quidem juri naturæ contrarium, nempè rem esse liberam transferre in negantem servitutem quoties enim causa prætexitur quæ nullo jure justificari potest, ut est quod negans aliqua bona esse feudalia, quam quæ in investitura nominatim & liquidò expressa, debeat onere probandi res esse liberas gravari, ubi inficiatur se præsumptione aliqua contraria onerari vigore juris communis & ordinati Imp. &c. sive clausula etiam à Camera, scil. mandari potest, nedum cum clausula ac narratis quo ad decernendum stari solet, & id pravo hoc seculo contra licentiosos & protervos Dominos sæpè inexplebili appetendi libidine aliena & quævis sitientes &c. salutare hodiè foret ne tot insontes sub tali prætextu opprimerentur, &c. Wt alle't vvelcke dan klaerliick ende evidentelyck blyckt, dat den Heer Requirant is ongelyck geschiet, ende dat hy eerst ende vor al vvederom gerestitueert moet ende behoort te vvorden tot die possessie van de Heerlyckheyt Odekercken, ende die Goedern daer onder ghelegen, ende dat cum fructibus & omni causa, oirvoedigh zynde, als dan den Heere Churfurst ten Rechten te staen in petitorio daer ende soo het behoort. Welcke billicke presentatie aengenomen behoort te vvorden, sed spoliatus Dominus de Batenbourg antè omnia debet restitui, ende sal sich daer nae in judicio petitorio vinden of den Heere Churfurt of den Heer van Batenburgh recht heeft tot die Heerlyckheydt Odekercken. Vertrouwende die vanden Hove van Gelderlant dat bevonden sal vvorden dat den Heer van Battenburgh so vvel in petitorio als possessorio ghefondeert is; Ende dat die Hoogh-Mogende Heeren Staten Generael den Heere Requirant, als een voornaem Ingheseten ende Vasal deser Landen, die behulpelicke handt sullen bieden, ten eynde hy in syne Deugdelycke ende VVetterlycke eenmael aengevangene ende een geruyme tyt gecontinueerde possessie mach vvorden gheredintegriert, idque plenariè cum fructibus & omni causa.

Aldus ghedaen in den Rade des Furstendoms Gelre ende Graesschaps Zutphen, ende uyt gegeven onder desselven secreet Segel ende Onder-teyckeninge van den Griffier, binnen Arnhem, den 30. Augusti, 1639. 10. September.

Ende vvas neffens een op-gedruckt Segel in rooden Wasse, onderteyckent *J. Sluysken*.

Concordat J. SLUYSKEN.

CONSULTATIE
OFTE
ADVYS VAN RECHTE,
BY DE ED. MOG. HEEREN VAN DEN HOOGEN RADE IN HOLLANDT, ENDE PROVINCIALEN HOVE VAN HOLLANDT, ZEELANDT ENDE WEST-FRIES LANDT, GHEGEVEN,
TEN VERSOECKE VAN DE HOOGH-MOGHENDE HEEREN STATEN GENE-rael der Vereenigde Nederlanden:

Inde Saecke

Van den Hoogh ende Welgheboren Heere, Heere

MAXIMILIAEN,
GRAVE VAN BRONCHORST, BATEN-

burch, Vry-Heere tot Batenburch, Anholt ende Steyn, Erff-Burg-Grave des Ert-stichts Colen, Heere tot Odekercken, Bijcht, West-Barendrecht, Moerkercken, Meeswijck, &c.

CONTRA

Den Doorluchtigsten ende Hoogh-geboren Furst ende Heere

FERDINAND,
CHUR-FURST ENDE ERTS-BISSCHOP VAN COLN, &c.

Nopende het feytelijck in-nemen ende occupatie van het Sloth, ende het voorsz. Erff-Burg-Graefschap ODEKERCKEN.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Sumpt. OTTONIS JOSEPHI STEINHAUSS, Bibliop. unter fetten Hennen. 1738.

te vverden gheopent *cum possessio Civili*, die altiit by den Leen-heer berust, conglutineert, sonder actuele aenvaerdinge van de natureliicke possessie, als by eenige notabile Rechtsgeleerden wort gesustineert, noodig is, soo en kan niet volghen het gene den Churfurst daer ut infereert, dat siine Churf. Doorluchtigheyt in die possessie van het Leen was geraekt, al eer het selve by den Heer van Batenburgh wierde geaenvaert, ende dat sulcx de occupatie van de Heer van Batenburch niet voor een possessie, maer voor een turbatie ende violentie moet werden ghereeckent: Want niet alleen by den Heer van Baten burch ontkent en wort dat tot het Leen van Odenkercke den Leen-volger soude ontbreecken; Maer gesustineert dat hy is die gene die tot de successie van het Leen van Odenkercken is gerechticht. Soo dat dit het point is het welck *in petitorio* staet te disputeren *an finita sit generatio*, ende of den Heer van Batenburcgh tot de Heerlickheyt van Odenkercken recht heeft ofte niet, welcke questie soo lange als niet en is gedecideert, soo en vermach den Churfurst niet te sustineren dat het Leen by faulte van Mans oit aen hem is gedevolueert, uyt sin eyghen authoriteyt *& sine figura judicii*, den naesten Leen-volger van den lest over leden Vasal, ghelijck notorie is den Heer van Batenburgh in delen, uyt het besit van het Leen niet te verstoten; Maer indien hy meende da er toe te ziin gherechtight, soo stont hem toe siin selven aen den Rechter te addresseren, om het selve by Sententie te doen verklaren. Sonder de vvelcke de Rechtsgheleerden verstaen een yder het Leen, dat hy sustineert by ghebreck van Capable Successeurs aen hem te ziin vervallen, niet en vermach aen te slaen, bysonder so vvanneer die gene, die het Leen alreede heeft aenvaert, geliick gedaen heeft den Heer van Batenburch, sulcx is gequalificeert, dat hy *pro notoriè inhabili ad successionem Feudi, de quo est controversia* niet kan vverden gereputeert, geliick uyt het gene alreede is geseyt, ende naerder geseyt sal vverden, genoegh bliickt, dat den Heere van Batenburgh voor soodanigh niet gehouden kan vverden; Want naedien hier questie is van de successie van een *Ecclesiastiick Leen*, dat van den Bisschop van Ceulen vvert verheven, tot successie van welcke Leenen de Vrouvven ende hare Descendenten, soo wel als de Mans ende hare Erven, ghehouden werden te ziin Capabel. Ende dat, om het selve te astrueren, overgeleyt vverden verscheyden Adviilen, niet alleen van notable Rechts geleerden tot Spiers, maer oock van alle de Professoren in Rechten van Leuven ende Ceulen, die alle te samen getuygen, het vvelcke van consideratie is, dat die Costume, in de successien van de Ceulsche Leenen vvert geobserveert, ende dat daer benevens tot meerdere confirmatie mede over vvert geleyt een Sententie ten tiide van *Don Louys de Requesens*, *anno* 1572. gevvesen, daer by naer gedane *Enqueste* op de gheallegeerde Costume de Vrouvven tot de successie in de Ceulsche Leenen ziin geadmitteert. Soo adstrueert den Heere van Batenburgh ten minsten seer *probabiliter* daer mede, dat hy niet *pro incapace*, veel min *pro notoriè inhabili* tot het Leen van Odenkercken kan vverden ghehouden. Dienvolgende het gene in desen alleen *decisoir* is, dat hy als sodanigh niet uyt de possessie van het Leen van Odenkercken, die hy hadde aenvaert, *ipso facto & sine declaratoria sententia Iudicis* geset heeft mogen vverden, mar in de selve possessie hadde moeten vverden ghelaten, ter tiidt toe dat by het Leen-Hoff van den Bisschop, ofte daer het soude behooren, de questie van capaciteyt ofte incapaciteyt soude vvesen gedecideert: Alvvaer den Heer van Batenburg altiit heeft gepresenteert, geliick hy oock noch doet, mits hem siine af genommen possessie alvoren vverdende gherestitueert, de questie ten principalen, ende in't petitoir te laten ventileren. Hier nu noch by kommende boven het gene alrede van de Ceulsche *Ecclesiastikke* ofte *Cromstaffe*, *Leenen*, die geliick het oudt *Axioma Feudisticum* seydt, niemant uyt en sluyten *in genere* is geseyt, dat *in specie* bevvesen vvort, dat het Leen van Odenkercken tot allen tiiden vvanneer daer Manneliicke Successeurs toe hebben ontbroocken, aen de Dochters ofte hare Mans te Leen ghegeven is gevveest, soo komt *notoriè* de inhabiliteyt tot die Leen, die den Heere van Batenburgh vvert geobiicieert, daer mede t'eenemael te cesseren. Dat nu vvaer is, dat by faulte van Mans boiren de successie van Odenkercken op de Dochters, ofte uyt haren namen an hare Mans is ghekommen, dat vvert uyt de Leen brieven klaer bevvesen: Als namentliick, dat inden Iare 1502. vvanneer Heer *Arent Hæmen*, alsdoe Vasal van Odenkercken, sonder Soonen naer te laten ziinde overleden, soo is hem in het Leen van Odenkercken ghesuccedeert Heer *Hendrick Nagel*, die de oudste Dochter van Heer *Arent Hæmen* ten Huvveliicke hadde, ende daer naer Heer *Hendrick Nagel* ende siine Huys-vrouvve, mede sonder Kinderen ziinde ghestorven, soo is Heer *Willem van Flodorp*, die aen de tvveede Dochter van Heer *Arent Hæmen* vvas getraut *Anno* 1531. tot het selve Leen ontfangen, ende Heer *Willem van Flodorp* mede geen andere Kinderen als Dochters naer latende, soo is an Heer *Floris* van den Bœtselaer, die Heer *Willem van Flodorps* oudste Dochter te Wiiye hadde *anno* 1572. het Leen gegeven alle het welcke te willen enerveren met te seggen, geliick den Churfurst doet, dat de Naem van de Vrouwen in de Leen brieven niet en wert gespelt, ende daer uyt te concluderen dat de Vrouwen in het Leen niet en ziin gesuccedeert, nochte daer toe gehouden capabel, ende voorts te infereren dat de Mans die met de Dochters waren getrout, niet in consideratie van het Recht van haer Vrouwen maer uyt gratie ende gunste van den Bisschop van nieuws met het Leen ziin versien, ende tot bevestinge van het selve te applicceeren de Woorden *beleent uyt genade* in de Leen-brieven ghestelt, dat is ghebout op een seer swack fundament, alsoo de illatien

sien die uyt de geimagineerde presupposten werden getrocken niet *probabiliter*, veel min *necessario* soude concluderen 'tghene men daer mede soude willen bewijsen, het welcke nochtans soude moeten gheschieden om den Heer van Batenburch *ad successionem Feudi incapacem* daer mede te doen oordeelen: Want gelick geen seker teycken is van en Mans-Leen, als de Feudale Rechten ons dat leeren, om dat het op een Man is verheven, soo en volgt oock niet, dat dese Leenen op geen Vrouwen zijn ghesuccedeert, om dat de Mans namen in de Leen-brieven zijn geexprimeert. In sulcken gevalle requireert alle het selve *ulteriorem indaginem*, dat ghenoeg is om te bewijsen, dat den Heer van Batenburch als *incapax* uyt de possessie van het Leen niet mach werden ghestelt. Wat apparentie heeft het oock dat het Leen van Odenkercken tot drie diversche reysen als een Mans-Leen soude zijn gegeven, sonder dat inde Leen-brieven eenige mentie, van dat het aen den Heer was verfallen, soude zijn ghemaeckt? Daer men weet dat in andere Leen-brieven wert geexprimeert, ende 'tselve hier nochtans seer noodigh was, indien de meeninge ware geweest van 'tselve als een nieuw Leen uyt te geven; alsoo de Costume in de successie van Leenen ghebruyckelick noodtsakelick verstaen wert geobserveert te zijn, soo wanneer de Leen-brieven niet anders mede en brenghen. Dat nu de worden van *beleens uytgenaide*, dese duysterheyt souden wegh nemen, ende te kennen geven, ghelick den Churfurst die interpreteert, dat het is een gifte van een nieuw Leen, ghegeven aen die gheen recht daer toe en hadde, het selve wort gedestrueert door de Leen-brieven selfs, indien de eene met de andere wel werden geconfereert; Want dewijle deselve worden, *beleens uytgenade*, in alle die Leen-brieven zijn geexprimeert, soo wel in degene daer Heer *Floris Haribart*, als daer Heer *Hendrick Nagel* ende Heer *Willem van Flodorp* mede zijn geinvestieert. Soo volght daer uyt, dat die niet en infereren een nieuwe gifte, alsoo Heer *Floris Haribart per successionem paternam*, ende niet *novo beneficio Archiepiscopi* tot de Heerlijckheyt van Odenkercken is gekommen. Waeromme waerschijnelick is dat die worden uyt de alder-eerste Brieven, als die all nieuwe gifte mochten denoteren, als neen, in alle de volgende zijn gestelt, gelick deurgaens de nieuwe, de oude conform worden gemaeckt, ofte wel uyt een ghewoonlicke stijl van de Canceleryе aldaer, eer dat men sal konnen verstaen, datmen daer mede een nieuwe gifte soude hebben willen bekent maken, ende tegens de nature van de *Cromstaffe* Leenen verklaren, dat by faute van Mans-hoir die van nieuws ghegheven wierden. Ende tot een klaer teycken dat de meeninge niet en is gewest de Mannen uyt haer eygen hooft, een van nieuws, maer in consideratie van het recht dat de Vrouwen tot het Leen van Odenkercken hadden, daer mede te verlijden, soo sal men bevinden in den Leen-brief van Heer *Floris van den Boetselaer*, dat het Leen hem 'twert gegeven *in aller maten* als Heer *Willem van Flodorp*, ende Heer *Hendrick Nahgel*, ende *notanda sunt verba*: *Hare Voor-Ouders*, 'tselve Leen hadden beseten, alsoo niet de Ouders van Heer Willem van Flodorp, nochte van Heer *Hendrick Nagel*, maer de Voor-ouderen van hare respective Huysvrouwen Possesseurs van het selve Leen zijn gheweest: Wat byverscheyden andere redenen gevoegt souden konnen werden, ende mede naecktelick bewesen, dat een Leen uyt-gegeven voor de *Erven* een *Leen-Erven*, oock op de Vrouwen succedeert, soo wanneer de Vrouwen volgens de Costumen van het Landt daer het Leen uyt ghegheven wert, tot de successie vande Leenen mede werden ontfangen, ende dat daerom den Churfurst hem met de worden van *Erven* inde Brieven ghestelt, die hy tot *Mans Erven* wil trecken, hem qualick pooght te behelpen; maer dewijle niet alleen uyt het gene is ghededuceert, ghenoegh is af te nemen, dat den Heer van Batenburch niet kan werden ghehouden *pro notorie* tot de successie van Odenkercken niet gerechtight, ende het selve niet allen genoeg is, om te noemen dat hy onwettelijck ende met groot ongheluck daer van ist ghedepossideert, maer dat daer uyt blijcke dat sijne possessie niet en is sonder apparent Recht, ende Tittel tot het Leen in questie, soo is onnodigh vorder redenen te allegeren, om te bewijsen hoe seer den Bisschop van Ceulen tegens recht ende reden in dese saecke heeft geprocedeert, bestaende *de facto* de possessie van Odenkercken aen te grijpen, die den Heere van Batenburch niet mochte werden onttrocken, soo lange in dispute staet, of hy tot het Leen gerechticht was ofte niet. Waermede verhopende de meeninge ende begeerte van Uwe Hoog. Mogh. te hebben voldaen, senden hier mede de Stucken te rugge, ende sullen wy.

Hoogh ende Mogende Heeren God almachtigh bidden Uwe Ho. Mo. te nemen in sijne protectie, ende te conserveren in langduyrige voorspoedige Regeringe. Gheschreven inden Hage den 15. Octob. 1639.

Ter Ordonnantie van beyde de Gemelte Hoven van Justitie over Hollandt, Zeelandt, ende Vrieslandt.

By my als Secretarius,

Ende was ondert. tekent

I. v. HOGENHOUCK

Naer gedane Collatie is dese Copye met sijnen principalen bevonden te accorderen, op den 25. Octob. 1639.

I. v. Hogenhouck.

RESPONSA FEUDALIA

INCLYTI COLLEGII FACULTATUM UTRIUSQUE JURIS STUDII COLONIENSIS

quasdam ad quæstiones præcipuas

OPUSCULUM

Recèns exoptatum,

In Usum Pragmaticorum & Boni publici in lucem editum.

COLONIÆ AGRIPPINÆ.

Sumptibus OTTONIS JOSEPHI STEINHAUSS Bibliopolæ unter fetten Hennen

Anno 1738.

DE voor-ghemelte Wilhelm van Flodorff, die anno 1531. beleent is gheworden; hadde neffens syne oudste Dochter Odiliam, noch twe Dochters; Alvertam, die aen den wel-geboren Carl van Bronchorst-Battenbourg ghetrout was, daervan Maximiliaen Grave tot Bronchorst-Battenbourg, tegenwoordige Possessor des Huys ende Heerlyckheyt Odenkirchen, neffens deselve Susters Petronella Weduwe van Bentinck gheboren is; de derde Suster Anna is aen Harthart van Palant ghehouwelyckt, dewelcke twee Dochters gheboren heeft; die daer naer beyde zyn overleden; sulcx dat als-nu welghemelte Heer Maximiliaen van Bronchorst ende des selve Suster tot den allodiaelen ende Leen-Goederen indubitatè de naeste Erf-genamen, ende daeromme by de geledigde, rechtmatige, aengenomene possessie te hanthaven zyn.

Wilhelmus de Flodorff habuit tres filias.

1) ODILIAM, Quæ Florentio de Boezelaar nupta fuit.

Florentius Harthardus de Boezelaar, Dominus de Odenkirchen obiit 28. Octobris 1636.

Post hunc successit in Dynastiâ de Odenkirchen, Maximilianus de Bronchorst, at 7timâ Julii 1637. de mandato Serenissimi Electoris Coloniensis è possessione dejectus est.

2) ALVERTAM, Quæ Carolo de Bronchorst fuit desponsata.

Maximilianus de Bronchorst, qui 29. Octobris 1636. possessionem vacuam sine vitio apprehendit, sed 7mâ Julii 1637. eâdem spoliatur.

Anna Maria Sidonia nupta Florentio de Merode.

Maximilianus Marchio de Westerloo.

Joannes Philippus Eugenius Marchio de westerloo, obiit 12. 7bris 1732.

Wilhelmus Augustinus Marchio de Westerloo, vivat!

3) ANNAM, Quæ uxor fuit Harthardi de Palant.

Anna de Palant, nupta Petro Ernesto de Rolinghen.

Franciscus de Rolinghen.

Franciscus Ernestus de Rolinghen obiit 1735.

Ex suprascripta facti deductione, quæ in continenti suis allegatarum investiturarum authenticis copiis verificatur, hæ moventur quæstiones, quarum decisio ab Amplissima Facultate Juridicâ Coloniensi petitur.

I.

ANne Feudum hoc promiscuum ac hæreditarium, proinde ejus investitura hæredibus ab intestato proximis in legitima ac reali possessione ejus inventis, ac etiamnum constitutis juxta jus commune Feudale & maximè Diœcesis Coloniensis notoriam observantiam, minimè deneganda sit?

II.

UTrum Verba *uyt Genaden, &c.* quæ investituris promiscuè inserta, hæredibus præjudicent?

III.

AN præsenti casu, quo hæres masculus cum fœmina in transversa linea concurrit; masculus præferendus, an verò pari jure censendi sint? cum deductione jurium ac applicatione præjudiciorum, &c.

S*Oo dan ons niet onbekent is,* quod officium Jure-Consulti sit publicum & necessarium, ita ut & quis invitus ad inserviendum & consulendum cogi & compelli possit, prout videre est apud

Gaill. *lib.* 2. *pract. obs.* 43. *n.* 3. Arism. Tepoe. *in comp. decis. ll.* 26. *c.* 4. *vers. tum consulere* invitus & per eundem relati. Gloss. *in l.* 2. *in verb. concessum C. de precib.* Sattra. Serni *lib.* 12. *C in addit. noviss. Addit. Lugdun.* de Anno 1604. *lit. C. & jura ibidem allegata.*

Soo

Soo hebben wy dese wes ons Ampts ende professions *weghen incumbeert neit kunnen naer laten sonder Sijne Gen: Heer* Consulents *recht ende billickmatich versoeck Stadt ende plaetse ghegheven, met sulcke toeversicht levende, ghelijck sulcke* deduction juris juxta propositum, facti speciem *onpartijdische wijse is gestelt, dat dieselve alsoo van ongepassioneerden te recht op-genomen ende verstaen sal worden.*

Quæstio prima.

S*Oo veel nu de eerste Vrage aengaet*: Anne Feudum hoc promiscuum ac hæreditarium, proinde ejus investitura hæredibus ab intestato proximis in legitima ac reali possessione inventis, atque etiamnum constitutis, juxta jus commune & feudale, & maximè Diœcesis Colon. notoriam observantiam minimè deneganda sit?

Hæc quæstio licet unica sit, tamen bipartita est, una pars respicit jus quod D. Comes ad hoc feudum tanquam hæres & proximior ultimi defuncti Vasalli & Possessoris aut descendens ex Linea Wilhelmi van Flodorff, aliorumque multorum præcedendum Vasallorum, licèt ex lineâ femininâ, prætendit.

Altera pars quæstionis respicit ipsum possessorium, an scilicet in legitima & reali possessione, relinquendus & manutenendus, aut quatenus turbatus restituendus, aut non adeptâ D. Comes immittendus sit.

Et quoniam regulariter prius possessorium solet discuti & terminari.

§ *Retinenda instit. de interd. l. ordinarii juris C. de rei vind. & ibid.* Bald. *Dom. Card.* Tusc. *Pract. conc. litt. P. conc.* 446.

Ac jura sint commoda possessionis.

L. fin, *c. de rei vindic.* L. *is qui destinavit.* ff. *de rei vindic.* d. §. *retinenda vers. & quia longè juncto versic. commodum a. possidendi instr. de interd.* Masc. *de prob. concl.* 11. *q.* 4. Costasius *in d. l. is qui destinavit.* Menoch. *lib* 6. *ps.* 69. Tusc. *litt. P. conc.* 427.

Possessionum quoque effectus varii sunt, qui passim à Doctoribus recensentur.

Tusc. *d. litt. P. concl.* 428. *& C.* 445.

Sic videndum priùs de possessione, & quoniam in facti specie atque documento possessionis narratur ultimum possessorem Castri in Odenkirchen, Anno 1636. *die* 28. *Novemb.* sive 27. *Novemb.* juxta narrata præfati documenti obiisse, Dominumque Comitem & Consulentem 29. ejusdem Mensis Nov. mane circa decimam & undecimam horas possessionem realem castri cum pertinentiis apprehendisse & hoc ipsum per publicum instrumentum n. 6. signatum probatum sit, & constet sic de possessione D. Comitis & Consulentis, non est dubitandum, cùm propria authoritate vacans possessio à quocunque impunè capi possit.

Tusc. *in verbo possessio Conc.* 408. *per votum.*

Eaque possessio juncta prioritate præsupponenda, cùm de nulla alia nobis constet, sequitur bene memoratum Dominum Consulentem in eadem manutenendum, ne dum turbandum esse, cùm regulariter possessor quantumcunque etiam invitus, imò & prædo debeat manuteneri usque ad cognitionem causæ.

Text. *in l. si quis ad se fundum C. ad l. cul. de vi publ.* ibi DD. Text. *in C. in liberis ext. de restit. spoliat.* *Ferrar. in forma libelli in causa spoliata possess. in glossa tanta & possesse.* Card. Tusc. *in d. verbo possessio conc.* 441. *per jura & DD. ab eodem allegats.*

Verùm quoniam in acquirendo possessionis negotio tam accuratè tamque strictè prioritas in tempore observanda venit, ut non solùm dies, sed & hora & singula momenta numeranda sint, ita ut qui vel momento in possessionem venit, alterum in ea vincere debeat.

Bald. *in l. fin. C. de edict.* D. Hadr. *Coll. ad* 2. *vers.* & quartus Casus *& in l. ab hostibus* §. *sed quod simpliciter col.* 2. *n.* 3. *ex quibus Caus. major.*

Ubi enim vis est in temporis prioritate, non modò dies, sed & hora & momentum sunt in consideratione.

Gloss. *in l. si ex pluribus in verbo ex usu ff. de solut.*

Sic quatenus ulla prætendi posset prioritas temporis, videndum, an Dominus Comes adipiscendæ possessionis aliqu. Jus prætendere posset.

Et optimo jure prætendere posse existimamus per ea, quæ ante aliquot annos Anno 1616. die decima mensis Junii in simili casu in controversia inter Serenissimum Principem Elect. Coloniens. & D. Edmundum van Metternich ratione Castri in Reinsheym vertente respondimus, ubi *in* §. *antepenultimo juncto* §. *præcedenti ostensum.* Inter omnes Feudistas convenire, si filia vel soror defuncti Vasalli existat, ejusdem hæres universalis (prout hoc nostro casu D. Florentio Harthart van den Boetzeler modernus D. Maximilianus Comes in Bronchorst &c. suæque Gratiæ soror unica Petronella van Bronchorst Vidua Bentinck indubitatè ab intestato hæredes sunt) quòd tunc rectè mitti debeat in possessio-

sessionem, si eandem non esset adepta. Etsi enim regulariter Feminæ Feudalium bonorum sint incapaces, tamen hoc objectum in possessorio judicio non attenditur, sed petitorio reservatur, cùm possibile sit, quòd aliquo casu fœminæ sint capaces, prout in multis contingit & volunt Scribentes, quòd illud non sit disputandum in possessorio, sed reservandum sit petitorio, &c. Et idem procedere, si contentio sit inter Dominum feudi & filiam Vasalli, quodque filia vel alius hæres non solùm in allodialibus, sed & feudalibus bonis manuteneri vel immitti debeat per textus & DD. dicto loco relatos. Ut

Text. *in C. inter filiam §. defuncto si de feu. defunct. contr. sit inter Dom. & aqu. Vasall. in usu. feud.* Roland. à Valle *Cons. vol.* . *n. 61. 62. 63. 64. & 65.* Franc. Curt. *cons. 41. n. 15.* Fichard. *Cons. 17. n. 1. vol. 1.* Pares. *Cons. 23. n. 64. aliosque relatos.*

Et ita quoque respondit *Facultas Lovaniensis 25. Aprilis*, *anno* 1620. in causa sive controversia orta inter Serenissimum Principem & Archiepiscopum Coloniensem eidemque adjunctum Capitulum Metropolitanum Coloniense tanquam directos Dominos Feudales ex unâ, & Illustres & Generosos Dominos Vasallos & Ordines seculares Patriæ ac Ditionis Coloniensis circa finem ejusdem Consilii n. 34. quod cùm annò 1738. typis Ottonis Josephi Steinhaufs Coloniæ publicatum sit, sic jura & DD. & fundamenta à bene memorata Facultate allegata brevitatis gratiâ omittimus, quæ Facultas d. loco respondit, remedium ex Edicto Domini Adriani in l. vet. C. de Edicto D. Adr. locum etiam habere in feudis, quando hæredes possessionem sibi vendicant sive ex testamento sine ab intestato. In præsenti autem casu multò magis bene memorato D. Consulenti possessio adjudicanda, cum de bono & optimo ejus jure, prout in 2 parte hujus quæst. deducetur, constet, seque priorem in possessione contendat, & contrarium asserenti ejus probatio incumbat ad jura vulgata, quodque possessio in acquirendo facti sit factum probandum, licèt post acquisitionem juris sit, ideoque requirit apprehensionem actualem, nec solus animus sufficit, aut ex solo probatur titulo, licèt animo solo retineatur.

D. Card. Tusc. *in verbo possessio concl. 400. & 406. n. 1. C. 1. §. si vir. ff. de acq. possess. le peregrè §. fin. d. ll.*

Cùm itaque ex prædeductis constet, bene memoratum D. Comitem casu quo prior in possessione non fuisset immittendum, casu autem quo prior fuisset manutenendum, sic multò magis quatenus in sua possessione turbatus esset aut turbaretur, restituendus, quoniam prout paulo antè dictum possessio semel acquisita solo animo retinetur, licèt in dubio ultra decennium durare non præsumatur, ita resp. docet

Tusc. *lib. V. concl. 406. n. 1. & ibidem relati.* Menoch. *lib. 6. præsumpt. 66. n. 4.*

Nemini quoque licitum est possessionem, quam alius habet, occupare.

L. *si in Emptione §. vacua ff. de act. Empt.* L. *Exstat 13. ff. quod metus causa & utrobique DD. cum similibus.*

In tantum, ut ne victrix quidem pars post sententiam, quam obtinuit, id facere possit, sed competentem Judicem adire debeat, aliàs suo jure privatur, qui contrà facit:

Text. *in l. meminerimus C. und. vi.* Tusc. *in verbo possessio c. 409. n. 14. p. d. legem.*

Imperatores enim *Gratian. Valent.* & *Theod.* in prædicta l. in hæc verba rescribunt, quod si præcepta nostra implere neglexerint, omni negotio de quo jurgare cœperunt privabuntur &c. Et paulò post, sed illico quidem possessio ei à quo est ablata reddatur, &c. & *Tusc.* d. n. inquit, quod licèt possit per Judicem parti concedi, ut per seipsum capiat possessionem in vim judicati, tamen non debere hoc concedere, ut obviet scandalis, quia non singulis concedendum, quod per Magistratum publicè fieri potest.

L. *non est. ff. de R. J.*

Et sicut Princeps non potest suo Vasallo sine causæ cognitione tollere feudum,

C. *un. de feudo sine culpa non amittendo.* Nicol. Boër. *Decis. 211. n. 23.*

Sic nec Principi sive Electori quidem concessum est, propriâ authoritate non vacantem possessionem apprehendere, & Dominum Consulentem in suo libero possessionis exercitio impedire, eò quòd Imperii Princeps sit & Elector, nam & Superiorem recognoscit, nec etiam supremo Principi licitum est ab executione incipere.

Wesb. *cons. 9. n. 30.* Zasius *in l. justi ff. de acqu. possess.*

Possessor enim non debet amoveri à sua possessione, nisi cum causæ cognitione & præviâ citatione, ac lite pendente debet manuteneri, tam de jure quàm de stylo Curiarum. Etsi esset lis inter privatum & fiscum, dummodo possessor ille legitimam habeat contradictionem, prout hæc probantur per

L. 1. §. *si a. proprietarius C. com. de manumiss.* L. *si servus ff. quod cum eo.* Guido Papa *decis. 366* Tusc. *litt. P. conc. 441. n. 8. 9. & 10. cum concl. sequenti. n. 4. & aliis.*

Quoniam tamen DD. in hos, qui præventione quadam antiquiores possessiones absentes vel ignorantes, qui vel meliùs vel parciùs habent, circumveniunt & callidè ac occultè extremum exhalantis animæ spiritum ita cupidè exspectant, ut simul atque is emissus sine cunctatione possessionem aliis

 præri-

præripere possint, graviter invehuntur, ideoque hos clandestinos, vitiosos, violentos, vulterios possessores appellant, indignissimumque pronunciant eos commodo possessionis gaudere, sed Magistratum cavere debere, ne in rempublicam tale quid malo exemplo irrepat, & qui taliter nactus est possessionem, rursus de possessione quamprimum dejiciatur, teste

Gaill. *tract. de arrest. Imper. cap.* 11. *n.* 33. & 34. Ernesto Cothman. *resp.* 9. *n.* 180. & *seqq. vol* 1. & eodem *resp.* 55. *n.* 94. *vol.* 2. Natt. a *Cons* 93. *n.* 6. *vol.* 5. Jas. *in l. justè possidet ff. de adquir. poss.* p. *l. fin.* C. *de natur. liber.* L. 1. *ff. quod vi aut clam.* L. *cum possidere* §. *qui ad nundinas ff. de acquir. possess.* L. *si quis Liberum ff. de probat.* L. *vis ejus* C. *eodem.*

Quoniam quoque nemo potest bonâ conscientiâ possessorium intendere, qui non scit aut scire credit se in petitorio jus fovere & intentionem suam obtinere posse, ùt pulchrè tenet

Franc. Sermuerto *select. quæst. lib.* 2. *cap.* 13. *n.* 5. & *ex eo* Andreas Gilmannus *rerum judic. Cameræ decis.* 50. *n.* 33.

Ex his aliisque causis, & quòd possessorium cum petitorio cumulari possit, quia eo ipso quis non est sibi contrarius, quòd possessorio & petitorio agat cum diverso respectu petitorio & possessorio, nec ex una eademque causa, eodem fine & eadem qualitate, sed ex diversa causa & diverso fine, agatur possessorio scilicet & petitorio; cúmque nihil proprietas cum possessione commune habeat, sic rectè utrumque judicium cumulari potest.

DD. *in l. naturalit.* § *nihil commune ff. de acq. vel amitt. possess.* Joan. Petr. Ferrar. *in praxi, in forma libelli, in causa spoliata possess. in glossa pleno jure n.* 1. Et idem *in forma libelli pro turbata poss. in glossa ad cessandum n.* 5. & *plurib. sequent.* D. Card. Tusc. *pract. concl. litt. P. conc* 550. *per totum.*

Secundum membrum primæ quæst.

QUare rectè Dominus Consulens in prima quæstione simul quærit; anne feudum hoc promiscuum ac hereditarium proinde hæredibus ab intestato proximis juxta jus commune feudale & maximè Diœcesis Coloniens. notoriam observantiam Investitura minimè deneganda sit.

Rationes dubitandi.

ET videtur imprimis dicendum, quòd D. Comes non sit capax hujus Feudi, ex quo juxta facti speciem §. *naer 't af-sterven van den gemelten Arnoldt van Hoemen*, &c. cum castro & appertinentiis in *Odenkirchen* investitus fuit Arnoldus van Hoemen pro se & suis hæredibus, prout constat ex investitura Archiepiscopi & Theodori de anno 1441. aliisque sequentibus investituris. Jam autem in jure certum est, quòd verbum *Lyfs-Erven* sive *Erben* in feudis ad masculos referendum sit,

C. 1. §. *hoc autem de iis, qui Feud. dare poss.* C. 1. §. *Filia de success. feud.* C. 1. §. *Filius de success. fratr.* & *grad. succ.* Mynsing. *Pract. obs.* 72. *cent.* 5. *n.* 1. *ubi hæc* & *alia jura allegat,* & *idem d. cent.* 5. *observ.* 74. *in princ.* Octav. Cacher *Decis.* 23. *n.* 3.

Licèt aliàs appellatione hæredis jure communi omnes Successores, & sic Filiæ veniant.

L. *hereditates ff. de V. S.*

2. Facit, quòd sub voce masculorum, non comprehendatur masculus etiam ex feminâ descendens, uti tradit

Surdus *consil.* 316. *n.* 6. & *seq. item cons.* 475. *n.* 15. 16. & *seq. ac n* 21. 31. & *seq.*

3. Quod femina semel exclusa à successione feudi per existentiam masculi perpetuò maneat exclusa per text. express.

C. *unic.* §. *quin etiam ll. Episc. vel. Abbati.*

Qui Textus expressè inquit, si quis feudum acceperit, ut ejus descendentes masculi & feminæ illud habere possint, relicto masculo ulteriùs femina non admittitur, quem text. latè explicat *Rosendall* tract. de feudis cap. 7. concl. 44.

Hanc quæstionem tractant quoque passim DD. & quidem latè diversa præjudicia allegando,

Knichen *d. restit paceter.* 1. *Cap.* 3. Mynsing. *cent.* 5. *obs.* 74. *n.* 4. Scheard. *p.* 7. *cap.* 4. *n* 83 & *seq.* Paulus Christinæus *decis.* 2. *n.* 20. Gaill. 2. *observ* 148. *n.* 1. Grevæus *pract. concl. l.* 2. *concl.* 148. Fach. *lib.* 7. *cent. cap.* 73. Claud. *cant. cons.* 19. *n.* 11. Octav. Cacher *Decis.* 23. *n.* 17. Franc. Vivius *lib.* 1. *com. oper. n.* 277. Et permulti *alii ab iisdem relati.*

Imò *Mynsing.* dictis locis adjicit, quòd non solùm filia semel per existentem masculum à successione Feudi exclusa in perpetuum exclusa manebit, sed & quòd nec ipsa nec ejus liberi sive masculi sive feminæ ad Feudum admittantur, etsi Vasallus ultimus sine hæredibus masculis moriatur, sed illud

illud tanquam apertum ad Dominum revertitur, unde inferendum videtur ex quo Domini Consulentis mater Alverta per. D. Florentium Harthart van den Boetzeler semel exclusa fuit, quod etiam non solum ipsa, sed & omnes ejus hæredes tam masculini quam feminini sexus in perpetuum manebunt exclusi.

Rationes decidendi.

VErum his non obstantibus respondetur D. Consul. Maximilianum Comitem in Bronckhorst, &c, hujus Feudi, Castri, scilicet in Odenkirchen, cum suis pertinentiis verum & legitimum successorem Feudi esse idque ex subsequentibus probatur rationibus.

Pro cujus demonstratione etsi prima & antiquissima investitura necessaria esset, cum illa sit radix basis & fundamentum totius causæ, & juxta eandem omnes insequentes investituræ declarandæ sint, adeo ut posterior investitura prioribus contraria ipso jure nulla judicanda, quod multis probat,

Octav. Cacher *in decis, pedem decis.* 23. *n.* 2. Gaill. 2. *observ.* 55. *n.* 2.

Tamen quando & quamdiu non apparet investitura antiquior illius Feudi hæc pro prima habetur per ea quæ post Bald. tradit,

Molina *in Consuet. Paris.* § 5. *n.* 66. 71. *& sequent.* Bursat. *cons.* 49. *n.* 10. *& Cons.* 150. *n.* 9. *vol.* 2. Roland. à Valle *Cons.* 66. *n.* 13. *vol.* 3. Rosend. *in Cons. Feud. in tertia ratione decid. n.* 3. Et passim *quos ac alios allegat.*

Sic tenorem antiquissimæ nobis prolatæ investiture Theodorici de Anno sc, 1441. sequemur in qua investitura cum inveniamus Arnoldum van Hoemen Burchgravium in Odenkirchen citra mentionem ulterioris sive antiquioris investituræ investitutum, ac circa finem hæredes dicti Arnoldi mentionem fieri,

Gaill. *lib.* 2. *obs.* 154. *n.* 7. *&* 8.

Et aliorum ab eodem allegatorum cum D. Arnoldus juxta principium dictæ investituræ nulla mentione filiorum vel hæredum aut quia in fine prefatæ investituræ Arnoldi, aut suorum hæredum solummodo mentio fiat hoc feudum in dubio hæreditarium præsumendum etsi à *Gaillio* alii dissentiant ut refert

Græveus *lib.* 2. *concl.* 154. *consid. unica.* Mynsing *cent.* 4. *obs.* 2. *n.* 5.

Qui prout & alii contrariam tenent sententiam, sc. in dubio non præsumitur hæreditarium, sed magis ex pacto & providentia, per rationem quod hoc de jure non reperiatur expressum & interpretatio semper secundum subjectam materiam facienda, actúsque secundum naturam sui subjecti regulentur,

L. *ejus ff. de oper. Libert.*

Quare cum præsenti casu non exprimitur qualitas hæredis in materia feudali juris feudalis authoritate, verbum hæredis intelligitur de filio, & verbum filius est ex pacto & providentia, consequentium feudum in dubio non hæreditarium, sed ex pacto & providentia presumitur esse concessum, nam ut inquit *Graveus* dicto loco quis tuto ausus esset negare feudum in dubio censeri proprium, seu rectum. Nam recipiendo feudum quis videtur recipere pro se & hæredibus, id est filiis, non à pro hærede hæreditatis, cum illa qualitas hæredis hæreditatis sit Extrinseca, ideo in dubio non præsumitur

L. *secundum ff. de v. o.* Myns. *d. cent.* 4. *obs.* 2. *n.* 7. *&* 8. Schrader *de feudis p.* 2. *cap.* 3. *n.* 31.

Etsi autem desuper prout ostensum est, controversia sit inter DD. tamen quicquid sit de jure communi feudorum in hoc nihilominus conveniunt quod in locis ubi consuetudo viget ut in feudis feminæ succedant quod tunc verbo hæredis feminæ quoque comprehendantur,

Paul. Cristineus *in dec. Curia Belgica tomo* 6. *decis.* 42. *n.* 15. *&* 16. *& decis.* 34. *n.* 5

Bursat. *cons.* 150. *n.* 4. Menoch. *cons.* 331. *n.* 32.

Quod autem talis usus introduci possit, validus sit & generali feudorum consuetudini deroget tradit idem.

Christ. *d. decis* 42 *n.* 28. *&* 29. *per l. de quibus ff. dict.* C. *unico de feudi cognit.*

Arg. *l. omnes populi ff. de justitia & jure.* Uld. Zasius *tract. de feudis p.* 8. *n.* 82. Lovan. in Resp. *inter princ. Elect. Col. ejusque status de data* 20. *Aprilis Anno* 20. *n.* 13. 14. 15. *&* 16.

Generale siquidem est quod in feudis sicut passim in jure primo loco attendi debeant pacta & conventiones *L. contractus* 23. *ff. de* R. I. inquiens sed hæc ita nisi quid nominatim convenit vel plus vel minus in singulis contractibus, nam hoc servabitur quod initio convenit legem contractus dedit, nec dubitantum quin datio feudi sit quidam contractus & quidem nominatus.

 Barth.

Barth. *in l. juris gentium §. quin imo n. 17. ff. de pact.* Jason *ibidem n. 16. & seqq.* Curt. *de defendis p. 1. q. 10 n. 3* Wesenb. *de Feudis cap. 1. n. 7. ubi d. DD. aliosque allegat.* Boër. *dec. 211. n. 3 & 11. idem ac alii per eundem relati tradunt.*

Quod sicut Vasallus propter delictum commissum in Dominum privatur feudo, ita Dominus per delictum commissum in Vasallum privatur jure suo, proprietate scilicet quam habet in feudo.

Et iterum Dominus & Vasallus correlative se habent excepto homagio & fidelitate quam præstat Vasallus Domino.

Pactis deficientibus attenduntur statuta & consuetudinis loci in quo feudum situm est.

Cin *in l. 1. C. quæ sit longa Consuet.* Schn. *de Feud. p. 1)* n. 10. 11. 17. & 38. *in add. ad list. H.*

Consuetudine speciali deficiente sicut recurritur ad jus commune ita quoque fit recursus ad jus commune feudorum in feudalibus, hoc deficiente ad jus commune, siquidem enim casus emerserit qui consuetudine feudi non sit comprehensus, absque calumnia strenuus legis peritus uti poterit, lege scripta verba textus sunt in

C. *unic. de Feud. cognit.*

Ad hanc itaque primam decidendi rationem firmandam, necesse erit deficiente speciali pacto, quo feminæ & ex his descendentes sive masculi sive feminæ expresse non vocantur de speciali hujus Diocœsis Coloniens. consuetudine videre eamque probare in quâ probatione consistet secundum principale fundamentum D. Com. in Bronchorst, &c.

Et quidem hanc controversiam non multis ab hinc annis inter Seren. Principem Archiepiscopum & Electorem Coloniensem ejusq; Diocœsis Vasallos ortam esse, constat ex compromisso hinc inde super hac controversia inito. Quodque præfati Vasalli nitantur consuetudine inveterata & immemoriali, quâ semper & à tanto tempore, ut de contrario nulla extet hominum memoria; sc. quod in ditione Colon. usitatum & observatum fuerit quod feuda ubi nulla masculinitatis specialiter & expressa in primæva investitura sive concessione fit mentio, pro hæreditariis & promiscuis habita & reputata fuerint, habeantur & reputentur hoc ipsum longa serie exponit facultas Lovaniensis in responso adjuncto

§. *cum igitur n. 17. & §. ex adverso n. 1.*

Insuper ad tria fundamenta pro parte Serenissimi Electoris adducta, quorum primum ex jure communi, alterum ex indultis Romanorum Imperatorum Alberti I. & Caroli IV. Ac tertium ex contraria observantia & exemplis quibusdam desumptum, hisce enim fundamentis respondet præfata facultas *in d. concess. n. 8. & 12.* cum aliquot sequent. Ad secundum V. respondetur *n. 27. & ad 3. n. 29. & 30.* hancque sententiam diversis rationibus comprobat quo brevitatis gratia fit relatio, ne aliorum labores nobis adscribere videamur.

Similiter quod Feuda Archiepiscopatus & Diocœsis Coloniensis nisi expresse sit cautum quod sint masculina promiscua vulgò cum *Bel-wijven ofte Erven*, sint, tradit excellentissimus Feudista Henricus *Rosendall* in adjuncto consilio suo feudali, in prima ratione decidendi, ubi hisce formalibus attestatur,

Dat in't Ertz-Sticht Ceulen, ende derselver Man-Kamer, gelijck ick hun, ende in alles, bericht hebbe van Edel ende on-Edel, Graven, Heeren ende Edel-luyden, oock eenlijcke Cheur-Vorstelucke Raden, voor 20. 30. ende meer jaren, ende noyt anders gehoort, oock meer als een, jae veel exempelen ghesien, dat het sonder contradictie alsoo is gehouden geworden.

Prout idem *Rosendall* in *cons.* latius prosequitur, deducit, & ad contraria respondet, ad quod *Cons.* D. *Rosendalii*, eo quod ad presentem casum faciat, fit relatio.

Dicta *Rosendalii* confirmant bini Spirenses Jureconsulti, qui n. 31. hisce formalibus scribunt. Talis autem in ipso Archiepiscopatu Coloniensi si Feudorum successio observatur, ut sc. quamvis Investituræ tantum masculina Feuda contineant, quod nos intelligimus de jure communi Feudorum nulla masculinitatis facta mentione, tamen deficientibus masculis proximi hæredes sexus feminini præ aliis omnibus admittantur & investiantur, &c. allegantes insuper.

Joan. Fichardum *cons. 17. n. 7. lib. 1.*

Ubi refert id à præcipuis quibusdam Electoralibus Consiliariis Colon. & quidem una cum transmissione insignium quorundam casuum ad se scriptum esse.

Hisce omnibus propriæ nostræ Facultatis ac Majorum nostrorum maxime ex parte defunctorum accedit authoritas, dum approbando præmentionatum Consilium *Rosendalii*, Prout eadem approbatio adhuc in scriptis & typis expressa extat, 10. Junii, Anno 1616. num 13. responderunt, quod ex communi consuedutine Curiæ Coloniensis, ut quoque circumjacentium & Vicinorum Ducatuum & Provinciarum, omnia Feuda communia habeantur; in tantum ut etiam feminæ non exstantibus masculis in iis admittantur.

Et

Et cùm eadem consuetudo certa & notoria sit, sic exempla multa, quæ adduci possent, prætereuntur, solùm adducuntur exempla nobiliora & præcipua *Pincernatus*, Camerariæ, Marchallatus, & Majoriæ, vulgariter *Erff-schenck*, *Erff-Cammerye*, *Erff-Maerschalck ende Erff Hoof-Meester*, allegantes insuper expressum Rescriptum Reverendiss. & Serenissimi Domini D. Ernesti Archiepiscopi Coloniens. Sacri Romani Imperii Principis Electoris Domini nostri Clementissimi piæ Memoriæ manu propria in causa Generosæ Comitissæ de *Nieuwenaer* contra Generosum Comitem de *Reifferscheydt*, in quo Serenissima sua Celsitudo hisce formalibus rescripsisse fertur, *nessens dien ist* notorium *ende landt-kondigh, dat alle des Ertz-Stichts Ceulen te deser tydt* pro feudis communibus *gehouden worden*, in quibus sine ullo sexûs discrimine successio ad proximiores *wert gedefereert, ende mochte daeromme de gemelte Weduwe van Nieuwenaer in krachte van gemeyne Land-gebruyck van der selver succeſſie niet af-gehouden worden.*

Et licèt hæc attestatio & confessio Principis Ecclesiastici, quæ non videtur Ecclesiæ posse præjudicare per vulgata jura, tamen quòd eadem ac aliæ prænentionatæ attestationes probent & fidem faciant, tam *Rosendalius* quàm inclytæ *Facultates Coloniensis & Lovaniensis*, nec non prænentionati *Spirenses Jureconsulti* in præallegatis suis Consiliis passim sustinent ac probant.

Ad extremum hoc secundum fundamentum Generosi D. Comitis in Bronchorst confirmat

Paulus Christinæus *in decis. Curiæ Belgicæ tom. 6. decis. 42. n. 29.*

Qui attestatur in feudis Ecclesiasticis utpote Monasteriensibus, NB. *Coloniensibus, Hirsfeldensibus, Fuldensibus, Corveiensibus*, atque aliis, ac iterum in specie quod de Coloniensi Consuetudine, tam feminis quàm masculis beneficia deferantur allegans simul præjudicium.

Etsi autem in hac quæst: an Doctori asserenti de consuetudine credendum? variæ & diversæ sint opiniones Doctorum, ac una ac altera opinio communis esse dicatur, prout videre est apud

Ant. Gabr. *pract. concl. lib. 1. concl. 4. per totum.* Jos. Masc. *tract. de probat. concl. 526.* D. Card. Tusc. *litt. D. concl. 558.*

Tamen in hoc communiter consentiunt, quòd Doctori attestanti de consuetudine illius Curiæ, in qua quis versatus est, aut versati sunt, aut si testetur de consuetudine uniformi saltem ad præsumptionem inducendam, & transferendum onus probandi in adversarium credatur.

Gabr. *d. concl. 4. n. 2. & 3.* Masc. *de concl. 582. n. 5. & 6.* Tusc. *d. concl. 558. n. 11. 12. 14. 15. 17. & 18.*

Quantò magis in hoc nostro casu, ubi non solùm unius, duorum, trium, sed plurium Doctorum, item Collegiorum Doctorum, imò Consiliariorum Principum Electorum, qui maximè versati sunt in Curia, de cujus consuetudine probanda agitur, imò quod plus est ipsi Principi Electori credendum est, concurrentibus tot & tam diversis præjudiciis, rebus judicatis & ubi certa & notoria præsupponitur consuetudo.

Tertiò, quòd etsi per præallegatas investituras feminæ in defectum masculorum non vocentur expressè, tamen quod feudum in specie sit promiscuum, & quòd de eodem Generosus Dominus Comes investiendus sit probatur ex eo, sc. quia optima legum Interpres est consuetudo & ex subsecutis certa & indubitata sumitur declaratio, nec facilè innovanda sunt quæ semper certam habuerunt interpretationem,

L. minimè ff. de ll.

Et in terminis quod tenor investituræ sumat interpretationem suam ex subsecuta observantia Domini concedentis probatur ex eo quod consuetudo declarat omnem actum,

Joan. Petr. Surdus *tract. de alim. ll. 4. quæst. 19. n. 3.* *L. quod si nolit §. quia assidua ff. de adil. adic.* *L. in stipulat. ff. de R. J.* Anton. Gabr. *Rom. lib. 6. com. concl. ll. de consuet. concl. n. 10.* Brun Lofrid aliosque allegans, *qui in specie loquuntur de concessione Feudi.*

Porrò in præsenti hoc nostro casu observantiam ab immemoriali tempore quo ad hoc Feudum, & quòd in eodem ab immemoriali tempore deficientibus masculis feminæ successerint, eårumque mariti investiti sint ex diversis constat investituris, sic post mortem *Arent van Heemen*, cujus filia nupsit Henrico Nagell. Idem Nagell, anno 1502. ab Hermanno Archiepiscopo investitus est, & cùm d. Nagell iterum absque hæredibus masculis discessisset, ejus gener Wilhelmus *van Flodorff*, anno 1531. Sabbathi post Invocavit juxta tenorem investituræ suæ n. 3. investitus est. Qui cùm similiter relictis tribus filiabus Odilia, Alverta, & Anna decessisset, maritus natu senioris filiæ Generosus Dominus Bato *in Asperen, Florentz van den Boetzeler*, anno 1572. 19. Martii, juxta tenorem Investituræ n. 4. signatæ à Salentino, & post ejusdem mortem ejus Filius ex seniore Filia Wilhelmi *van Flodorff*, Odilia natus, qui anno præterito 1636. 28. Novemb. mortuus dicitur, ab Ernesto anno 1592. 19. Maji investitus est.

Consequens itaque est cùm à centum triginta quatuor annis circiter in Feudo Castri *in Odenkirchen* &c. feminæ absque ulla contradictione, cum de nulla planè nobis constet, successerint, eorumque mariti investiti sint, Dominum quoque consulentem de eodem Feudo uti filium ex sorore D. Odiliæ,

cujus

cujus linea per mortem D. Florentii Harthart *van den Boetzeler* extincta, Alverta uxore sc. Generosi D. Comitis *in Bronchorst*, Baronis *in Batenburgh* &c, investiendum esse.

Quarto quoque pro Generoso D. Comite & Consulente facit, quod in feudalibus locum habeat præscriptio 30. annorum.

C. 1. § *si quis per triginta si de feud. de f. fuer cont.* Gloss. *in C. 1. in verbo præscriptione.* Wesemb. *de Feudis, cap. 6. n. 3.* Melin. *de Feudis rub. 1. §. 7. n. 8.* Balb. *tract. de præscript. in 4. part. 4. part. princ. n. 1. 2. 3.* Wesemb. *cons. 74. n. 39.* Alvar. *ll. 9. in d. §. si quis per 30.*

Ubi n. 2. tria ad hanc præscriptionem requirit, ut quis possederit rem tanquam feudalem per spatium 3. annorum continuò, 2. quòd ex dicta re sint præstita servitia tanquam de re feudali dicto tempore cum declaratione ibidem posita. 3. quòd possessio illa 30 annorum fuerit formis, id est habita semper tanquam feudalis, quæ omnia in præsenti casu intervenerunt, sicut & alia ad præscriptionem aliùs requisita, ubi n. 6. addit, quòd feudum acquisitum per præscriptionem transeat ad hæredes.

Et sicut nemine contradicente feudum præscriptione legitimè acquiri potest, ita dubitandum non est qualitatem aliquam feudalem præscribi posse, & licèt in dubio feudum præscriptione acquisitum censeatur in qualitate feudi masculini, sive rectiùs nec femininas admittat,

Rosendall *tract. de feud. c. 6. concl. 77. n. 1. & C. 2. concl. 51. n. 114. & C. 7. concl. 15. n. 5.* Alver. *d. 3. n. 6.* Duar. *de feudis, cap. 8. n. 6.*

Tamen prædicta procedunt, nisi & feminas feudi capaces esse simili præscriptione obtinuerit;

Rosendall. *d. c. 7. concl. 15. n. 5.*

Nec prædictis obstat, quòd hìc versemur in præscriptione, quæ fit contra Ecclesiam, contra quam non nisi 40. annis præscribitur, nam núlla alia differentia est quàm in tempore.

Anth. *exact. C. de SS. Eccl. C. 4. extra de præscript.* Duar. *de feudis, cap. 8. n. 3.*

Defectum a. nullum in tempore esse ex ipsa facti specie constat. Quintò pro D. Consulente facit, quòd non solum in simplici præscriptione 30. vel 40. annorum versemur, sed & quòd immemoriale tempus accedat, immemorialis autem temporis præscriptio habet vim privilegii ex certa scientia concessi.

C. *super quibusdam §. præterea ibi DD. ext. de v. 9.* L. *hoc jure §. ductus aquæ ff. de aqua quotid. & æst.* L. 2. *ff. de aqua & aqua pluvia arc.* Rosend. *de feudis, cap. 5. concl. 16. n. 7.* Petr. de Gregorio *de concess. feud. 2. quæst. 10. n. 57.* Ema. Soarez *in thes. recept. sent. litt. p. n. 223.* Afflict *dec. 252.* Gabr. *Rom. com. conc. lib. 5. concl. 1. n. 1. 2. 61. & n. 3. addit etiam in reservatis Principis.*

Et talis præscriptio habet vim tituli.

Ant. Gabr. *d. ll. de præscript. concl. 1. n. 44.* Rosend. *de Feudis, cap. 9 concl. 97. n. 37.* Franc. Vivius *lib. 2. com. opin. opin. 633.* Et plurimi *ab iisdem allegati.*

Item vim constituti.

Rosend. *d. concl. 97. n. 37.* Gabr. *n. 65.*

Sicuti contra talem præscriptionem non conceditur restitutio in integrum.

Gabr. *n. 67.*

Habetque vim legis.

Rosend. *in allegato cons. n. 18. rat. dubit. 6.*

Habetur pro veritate.

Gabr. *num 73.*

Vim pacti,

Gabr. *num. 76.*

Vim publici instrumenti, habetque talem potestatem qualem habet Imperator.

Gabr. *num. 77. n. 74.*

Imò quòd contra talem præscriptionem nihil opponi possit, aut contra eandem probatio in contrarium non admittatur, ita docent

Hier. Gabriell. Vasquius, Menochius, Bursatus, quos allegat Rosendall. *in præallegato cons. n. 18. rat. dubit. 6.*

Nec per prædeducta dubitandum, quòd aliquid de legitimo tempore ad inducendam talem præscriptionem desit, licèt quidam DD. 100. annorum spacium, alii longiorem, alii minorem temporis decursum requirant, ùt videre est apud

Gabriell. *d. lib. 5. ll. de præscript. concl. 1. n. 178. & seqq.*

Plura

Plura quoque pro Generoso D. Consulente fundamenta in præallegatis Consiliis in causa *Metternich* contra Serenissimum Principem Electorem Colon. ac Metropolitanum Capitulum novissimè impressis deducuntur, verùm quoniam prædicta Consilia sæpiùs allegata typis quidem mandata sunt, sed venalia non extant, & quia in terminis ad præsentem nostrum casum multa sive pleraque tam in puncto possessorio quàm principali applicari possunt, ideo placuit pro confirmatione & verificatione allegatorum exemplar huic nostro responso adjungere, ut ex iisdem aliàs huc transcribenda fundamenta desumi possint.

Prout sextum & septimum fundamentum ex præallegato Spirensi Consilio, pag. 54. n. 2. & 29. desumi poterit.

Et ulteriora fundamenta ex Consilio inclytæ Facultatis Lovaniensis, pag. 62. n. 13. 15. 16. & pag. 64. n. 19. 20. 21. 22. 2. & 24.

Ex quibus omnibus & singulis Generosi D. Consulentis intentionem, tam in possessorio quàm causa principali satis probatam & fundatam esse censemus. Sc. quòd ad eundem feudum hoc legitimè devolutum, ac quod de corde in Castro *in Odenkirchen*, cum dependentiis suis investiendus & manutenendus sit.

Responsio ad rationes dubitandi.

NOn obstant illa, quæ suprà in rationibus dubitandi adducta sunt, & quidem ad primam rationem dubitandi respondetur, quòd etsi verbum, *Lyff - Erven*, in feudis ad masculos referendum sit, tamen hoc non procedit, ubi consuetudo viget, ut in feudis feminæ succedant, prout hoc nostro casu suprà in secunda ratione decidendi ostensum est, tunc verbo hæredis feminæ quoque comprehenduntur, hæc enim vocabula hæredibus, liberis posteris, &c. communia tam masculos quàm feminas significantia sunt, ac propterea de feudo feminino aut similis naturæ ita consuetudini derogare non possint,

Rosendall. *de feudis C. 7. conc. 36. n. 4.* Menoch, Covarr. *aliosque allegendo.* Idem Rosendall. *in præallegato suo consilio in resp. ad contraria n. 14.*

Inquiens, quòd vox hæres sit communis, ideoque pro natura feudi aut rei subjectæ vel masculum vel utrumque comprehendat, præjudicium Cameræ Imperialis allegando, licèt aliàs sub nomine hæredum jure communi feudorum soli masculi intelligantur, uti suprà in prima ratione decidendi §. etsi autem ostensum est, aliàs respondet Cacher. And. *decis. 24. n. 51. vers.* non obstat,

Paulo Christ. *tom. 6. decis. 32. n. 15. & 16. & decis. 34. n. 5.* Spiren. *in præalleg. consil. n. 21. & 22.*

Et hâc responsione attentâ cessat quoque secunda ratio dubitandi suprà mota,

Ad tertiam dubitandi rationem Respondetur, quòd etsi debitè nobisque non constet, an Domina Alverta Comitissa *in Bronchorst*, &c. superstes fuerit eo tempore, quo *Florens Hartbart van Boetzeler* ab Ernesto Archiepiscopo investitus est, posito tamen non concesso, quod ullatenus dici aut prætendi posset per existentiam alicujus masculi præfatam Dominam Alvertam, ejusque posteros exclusos, tamen contrariam sententiam, quod mortuo masculo sine liberis qui feminam semel exclusit, feudum non ad Dominum sed feminam pertineat & transmittatur, jure veriorem & æquiorem esse, quam etiam multi Clarissimi Jureconsulti tam veteres quàm recentiores secuti sunt,

Mynsing. *cent. 5. obs. 4. n. 8 & per eandem relati.* Hartm. Pist. *lib. 2. quæst. 36.*

Secundò illa regula, quòd femina semel exclusa semper maneat exclusa, limitatur in casu cum femina per loci consuetudinem, privilegiariam concessionem, aut aliàs. Prout hoc nostro casu capax est feudi, tunc etsi per existentiam masculi sit remota, admittitur tamen quandocunque masculo remoto, quia solummodo jus ejus suspensum censetur, cessante, scilicet, exclusionis causa, atque ita femina semel exclusa non censetur perpetuò exclusa,

Rosendall. *tract. de feud. cap. 7. conc. 45. n. 14. 15.* & tribus sequentibus restringent. regulam.

Quæstio secunda.

Utrùm verba* uyt genaden*, quæ investituris promiscuè inseruntur, hæredibus præjudicent?

ET primâ fronte videtur dicendum, quòd illa verba hæredibus præjudicent, ita ut licèt juxta facti speciem ad filias aliquoties feudum hoc sit devolutum, & de eodem mariti sint investiti, tamen

tamen quod hæ investituræ solum ex gratia non obligatione factæ datæ censeantur, quia gratia dicitur gratis data, & gratiosè dicitur aliquid fieri, quando fit ex liberalitate mera, & propriè dicitur quando aliquid gratis conceditur.

Roland. à Valle *cons.* 33. *n.* 7. *lib.* 2. *text. in v. grat. causa.* 1. *quæst.* Alexand. *cons.* 7. *in princ. lib.* 3. Paul. Matth. Wehneri *in verbo genaden.* Text. *in ca. gratia causa*, 1. *quæst.* 7.

Inquiens gratiam cum ordinaveris non suscepisti, quia gratuito causa non meruisti, ergo gratia & obligatio sibi contrariantur, & meritum sive obligatio gratiam excludit.

Secundo facit quod verba aliquid operari debeant ne superflua sint & ludibrio.

Text. *in c.* 1. *de privileg. in* 6. *ibi cum verba aliquid operari debeant.*

Quod extenditur etiam ad minimum verbum & minimam syllabam ad instrumenta, in quo etiam minimum verbum non debet esse superfluum superabundans sine mysterio aliquid operandi aut otiosum.

Roland. à Valle *cons.* 55. 45. 61. *n.* 18. *&* 19. *lib.* 3. Bald. Alexand. & *aliiquos refert* D. Card. Tusc. *litt. v. conc.* 85. *n.* 456. *&* 7.

Et quidem in omni dispositione, & in specie in investitura feudali.

Castr. *cons.* 191. *n.* 3. *lib.* 2. Tusc. *dicto loco n.* 16.

Tertio facit quod faciens actum præsumatur facere prout sibi utilior est.

Masc. *conc.* 43. *n.* 31. *& seqq.* Menoch. *præs.* 136. *n.* 16. *lib.* 3.

Et verba intelliguntur secundum mentem proferentis.

Castrens. *cons.* 332. *col.* 1. *vol.* 1. Cranella *cons.* 3. *n.* 12.

Juxta quæ dicendum videtur, quòd verba illa *uyt genaden beleent*, in diversis investituris in specie Hermanni & Ernesti Archiepiscopi de anno 1502. 1531. & anno 1596. petita & repetita non sine effectu & mysterio aliquid operandi apposita censeantur, aut tanquam superflua, superabundantia aut otiosa, sed prout ipsi concedenti utiliora sunt reputanda, sicque modernus D. Comes & Consulens ex gratia majoribus suis facta, necessitatem sive jus aliquod inferre non posse videtur.

Rationes decidendi.

QUibus tamen non obstantibus si negotium hoc paulò altius examinetur facilè contrarium apparebit, nam imprimis certum est quod qui dicit aliquid ex gratia factum, vel ex ea aliquem admissum, is tenetur hoc probare, & quod actus præsumatur gestus ex causa potius necessaria quàm voluntaria.

Baldus *cons.* 35. *col.* 2. *vol.* 2. Hartm. Pist. *quæst.* 7. *n.* 11. *lib.* 2. Rosend. *in alleg. cons. in* 4. *ratione decid. n.* 1. *&* 3.

Secundo, faciet quòd verbum hoc *uyt genaden* potiùs ex communi usu loquendi & stylo, quàm ad effectum aliquid operandi aut novi quidpiam introducendi adjectum censeatur, cùm ipsum Principem, cui titulus *ghenadichsten*, *genadigh*, ejusque actibus similiter talia epitheta, sive tituli tribuantur & adscribantur potiùs, verba enim secundùm conditionem & qualitatem proferentis intelliguntur.

L. *ex facto* §. *si quis rogatus ff. ad S. c. Trebell.* Decius *in l. unica in ult. lect. n.* (*quando non potent. part. &c.*

Quàm ipsum recipientem respiciat, sic videmus in omnibus supplicationibus, in quibus pro justitia supplicatur, & in omnibus Principum decretis, mandatis & per quæ justitia administratur verba gratiosè *ghenadichste* & *genadigh* adjici, licet in supplicationibus nulla gratia aut beneficium, sed mera justitia petatur aut demandetur. Imò quotidiana Experientia rerum omnium magistra docet etiam in decretis & mandatis Pricipum per quæ quis gravatur verbum hoc gratiosè *genadichste* & *genadich* reperiri.

Quare in præsenti casu per verba hæc *uyt genaden* ab antiquis investituris consuetudine inveterata & stylo patriæ recessum esse dici non poterit, cùm mutatio tanquam accidens non præsumatur nec credatur nisi probetur,

Menoch. *de præsumpt. lib.* 6. *p.* 37. *n.* 1. 2. 3. *& jura ibidem allegata.*

Quæ quidem præsumptio locum habet tam in contractibus, quàm ultimis voluntatibus, dispositione legis tam in continenti quàm ex intervallo, etiam tum cùm personæ variantur & mutantur.

Menoch. *d. Præs.* 37. *n.* 23. 28. 29.

Maxi-

Maximè autem procedit cum mutatio hæc non dependet à voluntate unius sed plurium prout hic, ex quo sicut in prima quæst. dictum & probatum est, quòd feudum sit contractus.

Wesemb. *de feudis cap.* 8. *in fine.*

Unde rectè dicitur, feudum eo modo concessum videtur, quo consueverat concedi.

Baronl. *cons.* 77. *n.* 30. *vol.* 1. Surdus *tract. de alim. tit.* 4. *quæst.* 19. *n.* 6.

Præsertim hoc nostro casu, quia juxta primam investituram omnes sequentes investituræ declarandæ sunt, adeo ut posterior investitura prioribus contraria ipso jure nulla judicanda sit, & in investituris pluribus tenor ac forma primæ investituræ per omnia renovata & repetita censetur, omnesque clausulæ atque pacta primæ investituræ omissa in sequentibus investituris repetita intelligantur, quia sequentes primæ accedunt eamque confirmant, etsi fortè in novis vel novissimis aliter dictum fuisset, aut ab eis discrepasset, antiquis & non novis standum erit.

Rosendall. *in sæpè alleg. cons. in respon: ad contraria, n.* 35. *& ibidem allegat. D. D.*

Quare in præsenti casu per verba illa *uyt genaden*, id est, ex gratia nulla mutatio inducta præsumitur, aut contra intentionem & voluntatem Vasallorum induci potuit, sed omnia secundum antiquas investituras intelligenda, aut si quæ propter prædicta verba vellet prætendi novitas, illa planè rejicienda esset.

Tertio quod prædicta verba *uyt genaden* Generoso D. Comiti & Consulenti non obstent, probatur ex verbis immediatè subsequentibus, *ende daer op syn Hulde ende Eedt ontfangen*, (NB.) *in aller maten als voorgaende wyllen Arnold van Hoemen, Burch-grave tot Odenkirchen, ende syn Voor-Ouderen van onse Voor-saten, ons ende onsen Sticht te Leen ontfangen ende gedragen hebben*, &c. Quæ clausula in investitura quoque Wilhelmi *van Flodorff* reperitur, ubi non solum dicitur *in aller maten, als* immediatus Prædecessor, sed & adjicitur *in aller maten als voorgaende* (NB.) *Arnold van Hoemen voor, ende Hendruck Nagell, beyde Burch-graven tot Odenkirchen*, &c. cum itaque verba illa *uyt genaden* in investitura posita statim modificentur per prædicta verba subsequentia *in aller maten*, &c. atque constet ex investitura Arnoldi Hoemen, aut saltem probatum non sit, jam dictum Arnoldum Hoemen eundem ex gratia nova, aut quasi de feudo propter defectum masulorum Domino aperto investitum esse, hic secundum investituram dicti Arnoldi verba illa *uyt genaden* accipi & interpretari debere facit.

C. *ablato* 25. §. *præterea extra de v. s.*

Inquiens præterea, cum Paschalis Papa surrogationem Abbatis S. Sylvani Monasterio S. Bertini juxta morem præteriti temporis duxerit concedendam nec de more præteriti temporis fiat fides per ejus privilegium & similia nullum super hoc Alciatensi Monasterio poterat præjudicium generari. Exinde rectè infertur quod verba illa *uyt genaden*, cum juxta morem præteriti temporis &c. *in aller maten als voor-gaende wylen Arnolde van Hoemen ende syn Voor-Onderen te Leen ontfangen hebben*, &c. quod & is ac majores sui de feudo hoc propter defectum masculorum ex gratia nova feudo, sc: Domino aperto investiti sint, per hanc concessionem nullum Generoso Domino Consulenti, ejusque Antecessoribus potest generari præjudicium, cum verba præcedentia accipiant interpretationem ex consequentibus.

L. *fin. in fine, ubi Baldus in* 4. *Q.* 5. *notat.* L. *de hæred. instit.* L. *utrum vers. & verbum ubi Barth. ff. de petit. hæred.*

Particula enim *als*, Latinis *ut*, modificat seu modum ac qualitatem rei declarat.

L. *cum gloss. C. de his quæ submodo in verbo modus* Barth. *in l. quibus* §. *terminus num.* 2. *ff. de condit. & demonstrat.*

Quarto hæc verba *uyt genaden* in aliquibus investituris reperta Generoso D. Consulenti nullum afferre possunt præjudicium, ut ex iisdem qualitas feudi masculini novaque gratia inferri non potest; Nam etsi in investitura Hermanni Archiepiscopi, &c. de anno 1502. item 1531. ac Ernesti de anno 1595. reperiantur, tamen non reperiuntur in Investitura Salentini de anno 1572. per quam Generosus D. Baro *Florentz van Boetzeler* investitus, cum tamen eadem ratio fuerit in benè memorato D. Barone Florentio *van Boetzeler*, quæ fuit in Henrico Nagell, qui Arnoldi *van Heemen* filiam in uxorem habuit, & Wilhelmo *van Flodorff*, qui dicti Henrici *Nagels* filiam duxit, & tamen in horum investituris verba *uyt genaden* reperiuntur, cum tamen in d. investitura D. Baronis Florentii *van Boetzeler* hæc verba non reperiantur, nihilominus tamen hic non minùs quàm præfatus *Nagell* & *Flodorff* ratione uxoris suæ Odiliæ ad hoc feudum Castri *in Odenkirchen* cum attinentiis & pertinentiis ac in qualitate qua sui prædecessores ad d. feudum pervenerunt, similiter pervenit.

Quare patet ex verbis illis *uyt genaden* nihil inferri posse, sed eadem intelligi & accipi debere prout in secunda Ratione decidendi hujus secundæ Quæst. ostensum est.

Quinto ex eo quoque hoc ipsum colligi potest,quòd illa verba nullam specialem gratiam aut qualitatem novi feudi importare possint, nam si hoc ipsum dicendum, tum sequeretur quoque quod in persona ultimi defuncti Domini Vasalli hoc ipsum quoque dicendum esset,quod tamen dici non potest, cum ultimus Vasallus *Florentz Harthart van den Boetzeler*, similiter ex gratiâ, *uyt genaden*; prout alii quoque investiti sunt, investitus est, cùm tamen hic uti Filius successerit Parenti suo Florentio *van den Boetzeler*, ad quem indubitatè Feudum hoc,de quo Parens antè hac immediatè investitus fuit,devolutum erat,cui nulla specialis vel particularis gratia opus erat.

Sexto facit quod nisi in investitura expresè dicatur,quòd quis investitus sit de Feudo novo, censeatur investitus tanquam de Feudo paterno, quo casu Patruus excludit Filiam,non obstante quòd investitura communiter fuerit recepta.

Octa. Cacher. *in decis. Senatus Pedemont. decis.* 24 *n* 7. Castr. *cons.* 192. *col. fin. in novis ab eodem allegatis.*

Et quod in dubio feudum antiquum præsumatur.

Octav. Cacher *dicto n.* 7, Affl. Laud. Bald. *Prep. Alvar. Dec.* Jacob de Ardizon. *p. d.* Cachar. allegati.

Cum itaque in præsenti casu non reperiatur dictio hæc, quòd Gener. D. Consulentis immediatus Prædecessor *Florentz Harthart van den Boetzeler* de novo sit investitus, sic in dubio Feudum antiquum præsumendum, & censebitur investitus tanquam de Feudo paterno avito ex pacto & providentia, sive hæreditario, aut promiscuo, ad cujus successionem admittuntur Collaterales ex primo acquirente descendentes masculi & feminæ juxta consuetudinem & stylum patriæ,prout supra in prima quæst. deductum est, sicque in qualitate quâ Prædecessores & Majores ab immemoriali tempore & ultra possederunt,possedisse præsumitur.

Accedit quod in simili casu Cacheranus prædicta decis. de verbis in investitura comprehensis, scilicet *de novo concedimus* scribit, dum inquit,non dici novum Feudum, quod de novo conceditur, dummodo aliàs fuerit concessum.

Gloss. *in C. quacunque* 25. *quæst.* 2. Jason. *Cons.* 24. *col.* 3. *vol.* 3. Lœnius *Junior Cons.* 103. *n.* 31. *vol.* 2.

Quod potissimum procedit,ubi in investitura sunt alia verba confirmatoria antiquarum investiturarum,tunc enim verba *de novo concedimus* non faciunt feudum esse novum latè.

Alexand. *cons.* 30. *col.* 2. *vol.* 1.

Item quia investituræ antiquæ dicuntur confirmatæ expresè saltem sub verbis generalibus per ea quæ in materia feudali scribit

Curtius *Cons.* 49. *col.* 13. Octav. Cacher. *decis.* 24. *n.* 8.

Si ergo non obstantibus his verbis investituræ, *de novo concedimus*, Feudum novum dici non potest per prædeducta ex Cacherano. Ergo multò magis dici potest propter verba *uyt genaden*, quæ majorem recipiunt dubietatem, prout scripta in secunda ratione decidendi,hujus 2. quæst. ostensum est, quàm verba illa, *de novo concedimus*, Feudum novum dici poterit, maximè cum & hoc nostro casu quoque sint alia verba confirmatoria antiquarum investiturarum, sicut supra in tertia ratione decidendi hujus 2. quæst. latius deductum, facit insuper & hoc quod idem Cacher. prædicto n. 8. per diversos à se allegatos Doctores tradit, quod mutatio qualitatum accidentalium non faciat censeri concessionem esse novam, secus si mutarentur substantialia contractus, quæ minimè hic per verba ambigua *uyt genaden* mutata esse dici possunt.

Octavo patet ex adjuncto Consilio D D. *Spirensium*, *n.* 19. receptam doctrinam interpretum esse,quod Feudum, si semel ad mulierem pervenerit, prout hoc nostro casu non semel, sed iteratis & pluribus quidem vicibus pervenisse constat, quod semper in ejus linea & descendentia conservetur, *C. unico de natura success. feudi.* Ubi Doctores communiter docent,quod feudum cum semel habuit effectum in persona feminæ vel descendentium ex illa, quod tunc feminæ debeant admitti ad successionem, & ex Surdo in præfato allegato consilio scribunt contra omnes juris terminos & regulas esse, quod in feudo, in quo successit mater, descendentes ab ea non succedant, cum eo ipso quod feudum transivit ad matrem transeat ad filium etiam sine pacto,quia sufficit descendentes ex femina semel fuisse habilitatos.

Concludendo itaque hanc quæstionem quia Generosi D. Consulentis Avia & Protavia ex lineą materna,sive earum nomine eorum mariti investiti sunt. Sic feminæ & ex his descendentes etiam sine speciali pacto habilitat censentur,cùm dispositio censeatur juxta personæ acquirentis conditionem & qualitatem facta.

Spirenses *in p. alleg. consilio n.* 19. & 20.

Non obstantibus verbis *uyt genaden*, sive ex gratia, quæ verba intelligenda sunt ex gratia prima, non secunda, aut aliqua successiva, & speciali novam gratiam importans,sive faciens ex antiquo feudo feudum novum.

Respon-

Responsio ad contraria.

ILla quoque quæ in contrarium adducta sunt non obstant, nam licet gratia & obligatio sibi contrariari videantur, & id quod fit ex gratia ex mera liberalitate fieri dicatur, tamen verba illa ex gratia si respiciant & referantur ad primam gratiam, id est, primam concessionem feudi in propria significatione manent & obligationi contraria sunt, nec enim dum prima investitura majoribus collata fuit tenebatur Dominus feudi Vasallum suum investire, aut Castrum hoc *in Odenkirchen*, cum pertinentiis in feudum dare, sed postquàm semel in feudum dedit, hoc quod à principio erat voluntatis, ex post facto factum est necessitatis, sicuti in omnibus Contractibus regulare est.

L. *sicut initio C. de act. & oblig.* L. *incommodatus §. sicut ff. commu.* L. *Iateo §. tametsi ff. de recept. arbit.* L. *de contractu C. de rescind. vend.* cum multis similibus.

Cum itaque supra demonstratum sit quod feudum sit contractus, sic ab initio fuit voluntatis gratiam conferre aut non conferre, & sic feuda beneficia aut gratia dicuntur respectu originis & initii & cum uniuscujusque contractus initium sit spectandum.

L. *si procuratorem in princ. ff. mand.*

Sic & hic verba *nyt genaden* propriè accepta principium contractus & concessionis respiciunt, videtur enim quis eo modo concedere quo consueverat, ut loquendo de feudo inquit,

Bero: *cons. 77. n. 30. vol. 1.* Surdus *de Almi. ll. 4. quæst. 19. n. 6.*

Sic patronatus jus concessum Laicis præsentandi ad beneficia ex principio dicitur ex gratia Papæ provenire.

C. *si quis Episcoporum causa 16. quæst. 5.*

Sed postquam hæc gratia fuit tanquam jus commune effecta incipit esse de Justitia, similiter postulationis admissio est mera gratia Superioris, tamen quando est facta ab omnibus tunc Superior adstringitur pro Justitia in tantum, ut si deneget admittere, faciat injuriam & datur appellatio, ita tradit

D. Card. Tusc. *in verbo gratia concl. 72. n. 1. & 2.* Alexand. Rom. & alii ab eodem relati.

Sic gratia alia dicitur prima, alia convalidatoria primæ, quæ necessario præsupponit aliam gratiam convalidatam præcedere & præexistere ac est quædam ratificatio & confirmatio primæ concessionis, & ista gratia dicitur additamentum ad primam, & regulariter eisdem legibus quibus prima & trahitur ad primam, prout hæc tradit ac diversis auctoritatibus firmat

D. Card. Tusc. *in verbo gratia concl. 57. n. 1. & 2.*

Quare nec dici potest prout in 2. ratione dubitandi dicitur, quod verba illa *nyt genaden* planè superflua sint, sed respiciunt, referuntur, & referenda sunt ad primam gratiam, & hæc innuunt verba illa relativa ad primam gratiam *in aller maten als voorgaende wylen Wilhelm van Flodorff*, &c. prout supra in tertio fundamento hujus quæst. secundæ deductum.

Accedit quod verba intelligenda sint secundum conditionem & qualitatem proferentis.

L. *eo facto §. si quis rogatus ff. ad Sc.* Trebell. *ibi, sed hoc ex dignitate & ex voluntate & ex conditione ejus, qui fidei commisit, accipiendum est.*

Si itaque qualitatem & conditionem Domini Feudi consideremus, eundem Dominum gratiosissimum, gratiosum reperiemus, quare & illius actus, concessiones, mandata, præcepta gratiosa rectè respectu personæ conditiones & qualitates gratiosa dicuntur & appellantur, accedente maximè consuetudine quæ omnem actum declarat.

L. *quod si nolit 31. §. quia assidua 20. ff. de adil. Edicto.* Gabr. *com. conc. lib. 6. ll. de consuet. per totum.* Surd. *tract. de Almi. ll. 4. quæst. 19. n. 3. & 4.*

Tertia quoque Ratio dibitandi non obstat, nam etsi quilibet censeatur facere actum prout sibi utilior est, & verba secundum mentem proferentis accipienda, tamen hoc procedit solum in his quæ ab unius facientis, dicentis, sive proferentis dependent voluntate, secus si factum consensus & ratificatio plurium, sive alterius, aut tertii simul requiratur, ibi enim pars una in præjudicium partis alterius nihil agere, statuere aut disponere potest, &c.

Quæstio tertia.

An præsenti casu quo hæres masculus cum femina in transversa linea concurrit, masculus præferendus, an verò pari jure censendi sint cum deductione jurium & applicatione præjudiciorum?

OMissis rationibus dubitandi potissimum, quia ad celerem expeditionem urgemur, breviter repetimus illa quæ supra in secunda parte primæ quæst. & in specie quidem in prima ratione deci-

decidendi §. generale & subsequentibus dicta sunt, sc. quòd in feudis primò attendi debeant pacta, sive tenor investituræ, sed quoniam hac de re in investituris specialiter dispositum nihil reperimus. Sic rectè ulteriùs, sc. ad specialem patriæ consuetudinem juxta tenorem quæstionis hujus propositæ progredimur, sed quoniam concludentia & manifesta præjudicia non habemus, ex quibus validè quid concludi possit, nec super his inquirendi sufficiens spatium nobis tribuitur, sic ad juris feudalis dispositionem, tertium sc. gradum determinandarum Quæstionum Feudalium controversarum nos convertimus.

Juris autem communis dispositio est, quòd licèt Feudum sit promiscuum tale, ut filii & filiæ succedere possint, tamen filiis extantibus filia non succedat, nec femina cum masculo admittatur, sed tunc demum quando masculus non extat.

Text. *in C. unic. §. filia de success. feudi.* §. *quin etiam Episcopum, Abbatem, vel Abbatiss.* §. *similiter de cap. qui Curiam vendit.* ibi gloss. *in verbo masculus & verbo si filios.* Capit. unico *de eo qui sibi vel hæredibus ibi DD.* Capit. unico *de feudo femina.* Curt. *de feud. in 3. parte de fem. success. n. 18. & seq.* Paul. Christ. *tomo 6. decis. 35. n. 5. & seqq.* Et *decis. 42. num. 17. & 19.* Rosend. *de feud. cap. 7. concl. 33. n. 11.* Et *concl. 35. n. 10. & 11.* Item *concl. 37. n. 15.* Idem Rosend. *conc. 40. n. 5. 6. & 7.*

Ubi expresse dicit, ubi consuetudo vel statutum simpliciter non expresso quo ordine feminas ad feuda admittit, ut quamdiu ex acquirente masculus descendens existat, feminæ non succedant, quod *num. 10.* iterum extendit, etsi Feudum semel aut aliquoties ad feminam transivit, sive transitum fecerit, ita ut illâ postea defunctâ, si masculos & feminas extare contingat, masculi rursus præferuntur, & feminas in pari, vel etiam proximiori gradu defunctæ Vasallæ conjunctas excludunt, sic quod consuetudo feminas admittens in[telli]gi debet post masculos, id est, iis deficientibus.

Paul. Christ. *dicta decis. 42. n. 35.*

Etsi autem casus dentur, in quibus vel ex tenore investituræ, vel ex statuto, aut consuetudine feminæ simul vel unà cum masculis succedunt, prout videre est apud

Rosendall. *d. cap. 7. conc. 41. per totum, & conc. 43. n. 1.* Paul. Christin. *d. decis. 42. n. 14. & 28. &c.*

Verùm cùm neque speciale aliquod pactum ex investituris Feminas unà cum Masculis admittens reperiamus, aut de simili consuetudine nobis pro tempore non constet, sic usque dum aliter informemur, ac hoc ipsum demonstratum sit, præfatæ Juris Feudalis Decisioni inhærendum erit.

Et quòd sic ad propositas tres Quæstiones tam consulendo quàm judicando respondendum sit, salvo cujuscunque melius sentientis Judicio, existimamus. Ita actum & conclusum in Collegio Facultatis utriusque Juris Studii Coloniensis, die sexto mensis Maji, Anno 1637. In cujus rei fidem præsens Consilium appensione majoris nostri Sigilli muniri fecimus. Et erat appensum Sigillum in cera rubra.

Collatum cum suo Originali Inclyti Facultatum Collegii Coloniensis majoris, appensione Sigilli in cera rubra communito verbotenus concordare vidit

CHR. SCHNABELIUS Notar. Publ. ac Scriba Provincialis in Battenburgh, in fidem subscripsit MP. 1639.

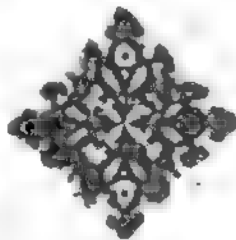

Krumbstab
Schleust niemandt auß/
Das ist:
DOCUMENTA
Stiffts-Cöllnischer
Erb- und Kunckel-Lehen
Ex Actis publicis Compromissi,
Und sonst an Seithen Stifft-Cöllnischer Ritterschafft und Lehen-Leuth zu Nachrichtung der Posterität extrahirt und publicirt;
Cui accesserunt
RESPONSA FEUDALIA
DIVERSORUM JURIS-CONSULTORUM,
Super
FEUDIS COLONIENSIBUS
D. HENRICI ROSENTHALII,
Censura Academiæ Coloniensis,
Academiæ Lovaniensis de eodem,
Duorum Juris-Consultorum &c.
OPUS NOVUM & POSTHUMUM,
In gratiam Pragmaticorum, & boni publici in lucem editum,
Unà cum
Sententiis, Sanctionibus & Declarationibus Imperialibus quoad eadem Feuda.
Aymo Crav. de *antiq. temp. p. 1. §. ampliatur n. 16.*
Consuetudo Notoria probatur ex inspectione plurium Instrumentorum.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Sumptibus OTTONIS JOSEPHI STEINHAUSS Bibliopol. unter fetten Hennen. M. DCCXXXVIII.

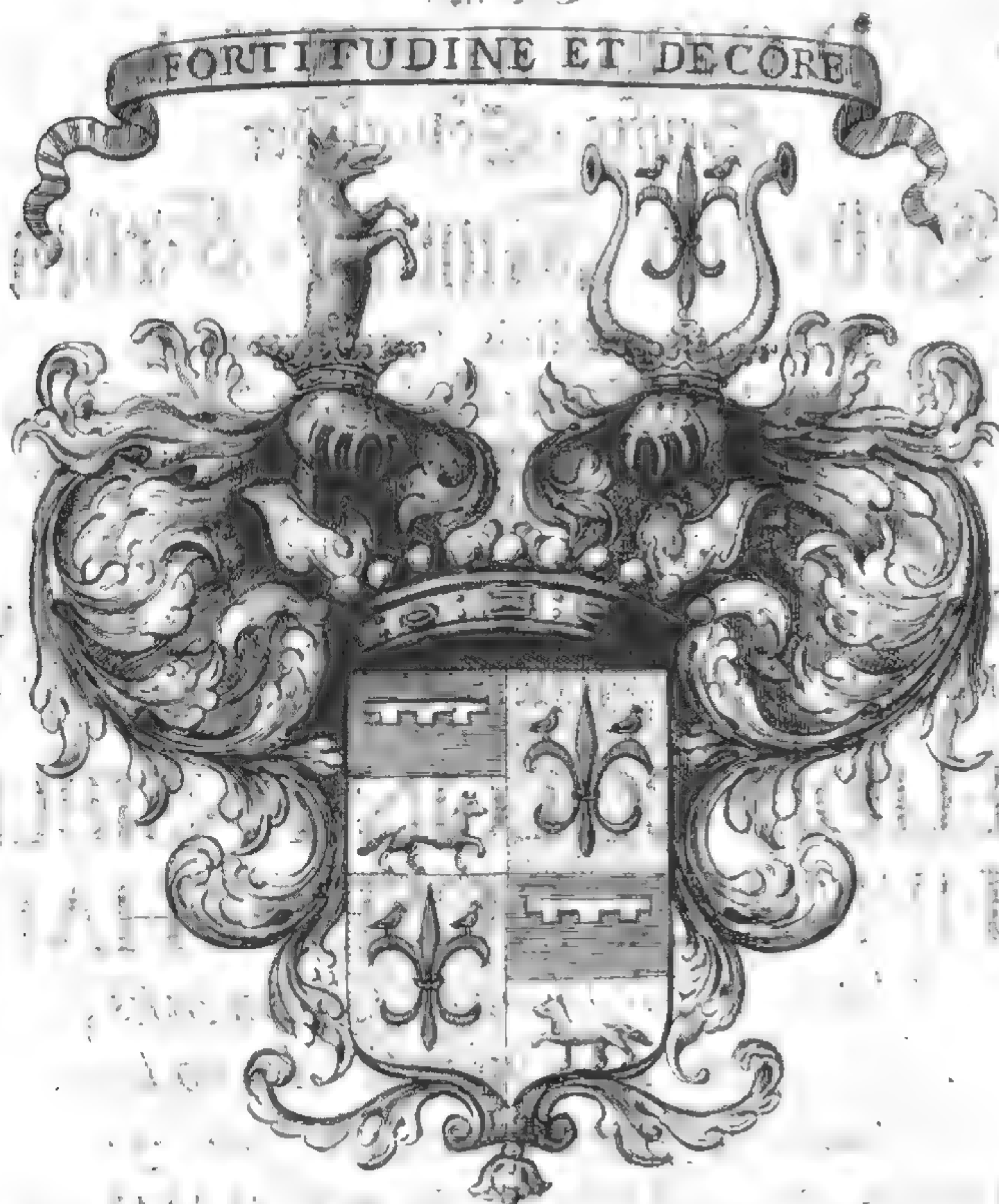

Fortem miratur junctum *dulcedine* Samson:
Hìc *Fortitudo* * jungitur atque *Decor*.
Hìc LUPUS & FLORES *simul* inter *pascitur Agnus*; †
Florida Progenies floreat inde diu!

*, 2. Necessitate producitur. † Isai. 65. 25.

Illustrissimo & Excellentissimo

DOMINO,

D. FRANCISCO JOSEPHO,

S.R.Imp. COMITI WOLF-METTERNICH in Gracht, Vorst, Rath, Strauvveiler, Lobke, Nierstein, Weilbach, Domsel, Fischenich &c. Condicto ab Elmbt, Domino in Liblar, Odenthal, Flehingen, Bisperode, & Burgau &c. Sacræ Cæsareo-Catholicæ Majestatis Camerario, Serenissimi Principis Archi-Episcopi & Electoris Coloniensis Consiliario Intimo, Senatûs Aulici Pro-Præsidi, Illustris Ordinis Equestris Sancti Michaëlis Archangeli Commendatori, Satrapæ in Lechenich &c.

Domino & Mecœnati Gratiosissimo &c.

Illustrissime & Excellentissime Domine,

Domine Gratiosissime, &c.

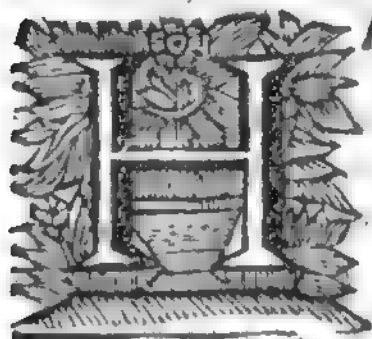

Abet illud humana Conditio, *Domine Excellentissime*, ut vel præclarissima quæque suos inveniant Aristarchos: quandoquidem usque adeo *Ingenium magni livor detrectat Homeri.* (a)

Venus, ab omni venustate adepta nomen, nemini non Deorum placuit ob formæ elegantiam; solus Momus, ut testaretur cæcutientem se Noctis & somni filium, ob sandalia, quibus fortè utebatur, stridula eam reprehendit. (b)

Unde luci redditurus librum longè præclarissimum (nam per exemplarium defectum & caritatem pænè in tenebris latêre videbatur) utique non immeritò verebar, ne opus cæteroquin utilissimum & desideratissimum, meúsque in eo recudendo conatus priùs Theonino dente, quàm temporis edacitate arroderetur, nisi frontem operis nominis cujusdam Sacrati Patrocinio signarem, cujus lucem Momi omnes, velut ululæ, pertimescerent.

Nec

(a) Ovid. L. 1. de remed. amor. (b) Masen. in Spec. Imag. cap. 23. n. 15.

Centuria Prima.

Stifft Cöllnischer Kunckel Lehen.

Numero 1. Bergerhausen / In actis numero 21.

Wir Wilhelm Moll / Alheit seine Eheliche Haußfrau / Arnoldt Hocking und Bielgen seine eheliche Haußfrawe / der vurß. Eheleute Wilhelms und Alheits Eydem und eheliche Tochter / thun kundt allen Leuten und bekennen offentlich vor unsere Erben / daß wir mit guten vorbedachten Rath und von freyen Muthwillen umb uns mercklichen Nutz und besten Willen / so wir darinnen geschafft haben / purlichen und schlecht verziehen haben / und verzegen / obermitz diesen Brieff / vor uns und unsere Erben zu handen und behueff Staetz von dem Bongarten und Godderts von dem Bongarten seines ehelichen Sohns / und ihre Erben / vff alle alsolgen Recht / anfall und ersterfnisse / as uns samen off besonder obermitz dait der Ehrsamer Personen Nellen von Bergerhausen / deß vorgemelten Staetz ehelicher Haußfrawen / unsere Moynen und Schwegerschen der GOtt gnade / an dem Hauß zu Bergerhausen / und seinen zo und ingehoren off an einigen andern Erben / Erbschafften hauen / und gueden die dieselbige Nelle zu dem ehegedachten Staetz ihrem Manne bracht hat / off van ihre seiten an ihn kommen seynd / nit davon außgescheiden anerstorben und gefallen ist / off noch daan in zukommenden Zeiten anersterben und gefallen mach / in einiger weiß: Und ist solches geschehen umb eine gute Gnügte die der vurß. Staetz und Goddert uns gütlichen darvor gethan hat / der wir wol zu frieden seyn / und wandt dann dat vurß. Hauß Bergerhausen / mit seiner Zubehöre Lehngut iß / des Ehrwirdigsten Fürsten und Herrn / Herren Diederich / Ertzbischoff zu Cölln / Hertzogen von Westphalen und zu Engern / rc. uns gnädigen lieben Herrn und seins Gestiffts / so seyn wir Wilhelm / Alheit / Arnold / und Bielgen Eheleute / vurß. kommen und erschienen vor seine Gnade und in Gegenwertigkeit der hochmechtiger Edle und frommen Herrn Friederichs Graven zu Moersse / und zue Sarwerden uns gnädigen lieven Herrn / Herrn Scheiffarts von Merode / Herrn zu Heymerssen / Ritters / Werners von Blatten / und Johans von Rynsheim / deß ehgemelten uns gnedigen Herren von Cölne Broider / Räde und Manne / und hauen vor uns und unse Erben dat vurß: unse Reicht / Theil und ersterffnisse wir an Bergerhausen und seine zubehören hauen mögen / off uns nach da van angefallen mach / wie vurß: steit / In deß vurß. uns gnädigen Herrn van Cölne hant / mit Hande halme und mit Monde opgegeven / und darop verzegen / wie wir dat aller beste und festiglichste han sollen und möchten / und hain seine Gnaden gebeten die vurß: Staetz und Goddert von dem Bongarten vor sich und ihre Erven / vort mit demselben Huyße ind Gute zubelehen ind sy darbey zu kennen / ind zubehalten / und deß zue mehren vestungen ind Stetigkeit / syne Gnade Siegel eine mit der vurg. syne Gnaden Broders / Reden ind Manne Insiegelen an diesen Brieff doin hangen wille / rc. Hieromb sollen wir Wilhelm / Alheit / Arnoldt und Beilgen vurß. samen noch besonder noch unse Erven hernamals nummer Forderunge noch Ansprache Geistlichen nach werentlichen hauen behalten / leigen noch kehren an die vorß: Staetz ind Goddert samentlich noch sonderlich noch ihre Erben umb deß vurß. rechten ind ersterffnisse willen an Bergerhausen / noch geinem Erven noch Gueden die von der vurß: Nellen unser Moynen ind Schwegeren wegen off syden an den ehegenanten NB.

A Staß

Staetz kommen seynd / wie vor erklert steit / In einiger weise sonder alle geferde ind Argelist / ꝛc. Und Wir Diederich von Gottes Gnaden Ertzbischoff zu Cölln / Hertzog von Westphalen und Engeren / ꝛc. bekennen dat die vorß. Partheyen Wilhelm / Alheit / Arnt und Beilgen vor Uns kommen ind erschienen seynd / ind sich vurß. ihr Recht Anuall ind Erfferffnisse an Bergerhausen mit seine zubehore / Uns als einen Lehenherren int Genwertigkeit deß vorß. uns Broders ind unser Rede ind Manne an Uns Hand upgegeuen ind darop verzeigen hant / in allermassen wie vorgerürt steit / Ind dat Wir vort dem vorß: Goddert von dem Bongart vur sich und seine Erven damit in beyswir und mit willen Staetz von dem Bongart seins
NB. Vatters belehnet hauen / und belehnen overmitz dielem Brieff / doch daran behalten / vor Staetz vorß: seine Lieffzucht ind Leyfftagen / an Argelist / vnnd dit alles mit beheltnisse Uns Unse Nachkommen ind Gesticht an dem vorß: Hauß Bergerhausen ind seine zubehöre Unser Belehnungen vnnd Rechts / ind vort jedermanne seins Rechten / Und Wir Diederich Ertzbischoff vorß. hain vort begert / geheischen ind beuehlen den Edlen Friederich Graven zu Morsse und zu Sarwerden unsen lieven Bruder Scheiffart von Merode Herrn zu Heymerssen / Ritter / Wernner von Blatten unnd Johan von Rynßheim unse Rathe und Manne vorß. dat sy dieser Sachen zu mer vestungene und gezeige ihre Insiegele mit bey dat unse heran gehangen hand / deß wir Friederich Grave zu Morsse und zu Sarwerden / Scheiffart von Merode Herr zu Heymerssen / Ritter / Wernner von Blatten und Johann von Rynßheim Rede und Manne uns gnädigen Herren von Cölln / vorß. bekennen also wie dauor geschrieben steyt wahr / und geschiet zu seyn / Vrkundt unser Insiegel von begehrten geheiß und befehle uns gnädigen Herrn
NB. vorß. und umb beden willen der vorß. Partheyen hie anhangende / darbey wir Wilhelm Moll / und Arnoldt Hoecking vorß: unser beyder einsiegelen vor uns unse vorß. Woff unnd unsere Erven gehangen hauen / welche unser vorß. Manne einsiegelen / wir Alheit und Beilgen vorß. mit unsen guten willen in diesen Sachen gebrauchen / Datum Anno Domini Millesimo quadringentesimo quadragesimo tertio. Quarta feria post Dominicam qua cantatur Invocavit in Quadragesima.

Collatum & Concordat cum Originali. Faust Not. G. Spiegel Not.

Num. 2. Saffig / In actis num. 26.

WIr Roprecht von Gottes Gnaden der heiligen Kirchen zu Cölln / gewehlte und bestettigte des heiligen Römischen Reichs Churfürst / und in Italien Ertz Cantzler / Hertzog zu Westphalen und zu Engern / ꝛc. Dan kundt und bekennen / dat wir heute in entgegenwertigkeit unser Manne hernach geschrieven / Simon Mauchenheym von Zwenbrücken mit dem Gute Saffig und mit alle seine zu und ingehore / so wie und wo die gelegen syn / und van Uns und Unse Gestichte zu Lehen gant / und
NB. wilne Peter von Schonecke syn Schwegerherr die da van zu Lehen empfangen und getragen hait / gütlichen belehnt han und belehnen overmitz diesen Brieffe / Wir han auch gewönliche Huldange und Eyde von dem vurß. Simon empfangen dat vurß. Lehen getrewlichen zuverdienen und zuvermannen / Unse / Unser Nachkommen und Gestichts beste zu werben / und argste zu warnen und zu kehren / nach syner macht / und vort zo doin as ein getrewe Mann seine Herren schuldig ist / ayn Argelist. Beheltlich doch / daß Uns / Unser Nachkommen ind Gestichte / Uns ind vort yderman syns Rechten da ane. Urkunde Uns Siegels heran gehangen. Gegeuen und belehnet zu Cölne auff Sent Schwybertus Dag / In den Jahren unsers HErrn Dusent vierhundert funff und sechzig / ind hierover ind ane synd geweist Unse lieue Rede ind getrewen Scheiffart vam Rolde Herrn zu Hermerß. und Heinrich von Lyngenich Unse Manne.

Pro copia cum Originali concordante, Conradus Faust. Not.

Concordat cum Originali. G. Spiegell. Not.

Num.

Num. 3. Saffig. In actis N. 27.

WIr Herman von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cölln Ertzbischoff / des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz-Cantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und zu Enger / rc. Dain kundt und bekennen / dat wir heute in entgegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieuen / Jorigen von der Leym mit dem Gute Saffge und mit alle seine zu und eingehor / so wie und wa die gelegen seyn / und van Uns und Unse Gestichte zo Lehen gant / und Symon Mouchenheym von Zwenbrucken / die daver zu Lehen entfangen und getragen hat / guetlichen belehnt hain / und belehnen overmitz dieses Brieffs / Wir hain auch gewönliche Huldung und Eyde von dem vorgemelten Jörigen entfangen / dat vorß. Lehen getrewlichen zu verdienen und zu vermannen zo unseren Gesynnen / Unse / Unser Nachkommen und Gestichts best zu werben / und argste zu warnen und zu kehren / nach aller seiner macht / und fort zo doin as ein getrewe Mann sein Herren schuldig ist / an Argelist. Beheltlich doch Uns / Unser Nachkommen und Gestichts / und fort jedermann seins Rechten daranne. Urkundt Unsers Siegels heran gehangen. Gegeven und belehnet zu Bonne uff Saterstag nach Sent Gereons Tag / In den Jahren unsers HErrn Duisent vierhundert ein und achtzig / hierover und ane seynd gewest Unse lieve Rede und getrewen Wilhelm von Brunßberg Unser Marschalck / und Dieterich van Gymenich beyde Rittere. NB.

Pro copia cum Originali concordante. Conradus Faust Not.

Concordat cum Originali. G. Spiegell. Not.

Num. 4. Saffig In actis Num. 28.

WIr Henrich von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cölln / erwehlter und bestetigter des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz-Cantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und zu Enger / rc. Dain kund und bekennen / dat wir heute datum in entgenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieben / Unsern lieben getrewen Bartholomæus von der Leyen / mit dem Gute Saffge und mit alle seine Hocheit / und Herrligkeit / zu und ingehor / so wie und wa die gelegen seyn / und van Uns und Unserm Gestichte zu Lehen gahendt / auch wie etwan Jorge von der Leyen ihn und ihns Broders Johans von der Leyen guetlichen belehnt hauen / und belehnen overmitz dieses Brieffs / Wir hauen auch gewönliche Huldung und Eyde von dem vurg. Bartholomæo entfangen / solche Lehen getrewlich zu verdienen und zu vermannen / Unser / Unser Nachkommen und Stiffts vestes zu werben / argste allezeit zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort zu thuen als ein getrewen Mann seinem Herren schuldig ist / an Argelist. Beheltlich doch Uns / Unser Nachkommen und Stiffts / Unsers / und fort jederman seines Rechten an dem vurg. Lehen. Urkundt Unsers Siegels an diesen Brieff gehangen. Geben und belehnt zu Poppelstorff am Freytag nach Kiliani / im Jahr unsers HErrn Duisent funffhundert und sechtzig z. Hiebey und an sin gewesen / Unser Reeth und lieven getrewen Ambrosien von Virmunden Unser Amptmann zu Bilstein / Vincentius von Laer / und Vincentius Hesseler Unser Thurwerter.

Pro copia cum Originali concordante Conr. Faust Not. Concordat Spiegel Not.

Num. 5. Saffig In actis num. 29.

ICh Peter / Herr zu Schonecke / und Hadewich mein eheliche Haußfrawe / doin kundt und bekennen uns offentlichen zu diesem Brieff / vur uns und alle unsere Erben / also / als wir Symondt Mouchenheimer von Zweybrucken / Even uns Tochter geben hant / zo eyme eylichen Weibe / und in darzu geredt handt Hillichs Gute zugeben alle Jahr / mit Namen sieventzig guter Reinscher Gulden / goit von Gulde und schwar genoch von Gewicht / oder Werunge darvur / as zo Andernache genge und geben

NB. synd zo der Zeit der Bezahlunge: Welche vurgeschriebene Summa Gelts Ich Peter und Hadewich Eleude vurß. Symondt Mauchenemer unserem Eydam / und Even seiner ehelicher Haußfrawen bewist hand / und beweisen mit Krafft dieses Brieffs / vff all solchen Gute ein Drittheile des Gerichts zu Saffige / als uns Peter und Hadewich vurg. anerstorben ist von unser lieben Schwiegerfrawen und Mutter / Frawen Druytgen von Ettweiler / Widtwe von Kempenich / der Gott gnade / ingehabt und besessen hat biß an ihren Todt / auß bescheiden solchen Pacht als Herr Dieterich von Grensawe verlengst versatz ist / also daß Symon und seine eheliche Haußfrach vorg. alle Jahre solle haben und genyssen zo Saffige vsser den Gouten siebentzig gute schwere Reinsche Gulden / als vurg. stehet / tuschen den zween unser Frawenmissen genand Assumptio zu Latin und Nativitas, oder zu allen Heiligen Missen ain geferde / neist folgende. Und wer es sache / daß wir Eheleute Petter und Hadewich vorg. den obgenanten Symont seiner eheliger Haußfrawen an solcher Gulde alsdan vor. steit; broechlich und sumig werden / das doch dazumal nit seyn soll / und ihn ihre Gulde nit en worden ein theil oder zu malle / so mag sich Simon vor. an alle die Guter die wir zu Saffig fallende hant / weldichen und gebrauchen / zu allen seinen Willen / mit Gerichte / oder an Gerichte / wie ihme dz allerbeste fuget / an uns und alle uns Erben widersprache / also lange und duck biß deme ehegenanten Symon und seiner ehelicher Haußfrawen von Haubet gelde / Kosten / und kuntelichen Schaden / den sie davon gelitten hetten / genügnung geschenge / und davon wol bezahlt weren. Und wan dan der vorg. Symon und seine Haußfraw umb ihren versesse und hinderstendig Gelt wol bezahlt weren / den sie zo der Zeit davon gelitten hatten / als vurg. steit / so sollen sie die vorgenante Guten lassen ligen und sich ihrer nit mehr kroeden / und forter dan alle Jahr ihre siebentzig Gulden haben und genyssen / als vurg. steit / ain alle geferde. Auch gereiden / und versprechen wir Eheleute Peter und Hedewig vur. vur uns und alle unser Erben / dz wir den vor. Symon unserem Eydam / und Euen seine ehelige Haußfrawen / gegeuen hant / und geuen sullich Hauß zu Saffige gelegen an der Kirchen / da Henne Mutze in woint zo deß Zeit: Auch sollen und wullen wir Ehleute Peter und Hedewich vur. noch neymant von unsert wegen / kein Goede noch Gulde an Korn oder an Wein oder an Gelde nit zo Saffige hauen noch genyssen / zomal in keine weiß / deme ehg. Simon und seiner ehliger Haußfrawen / und sie dan daselbst zu Saffige / bevorab genüge geschehen / und wol bezahlt: alsdan vorg. steit. Auch ist me geredt / weret sache daß uns vurg. Ehleute vmme bewist die vurg. siebentzig Gulden Jahrs zo geben / alsdan vurg. stebet: so mögen wir Ehleute Petter und Hadewich / Simon und Euen vorg. Dusent Rheinische Gulden als vurg. stehet geben / und die siebentzig Gulden damit ableissen / und doch nach Gebür der abloesunge nach Anzahl deß Jahrs neist Symont und Euen ihr Gulde von den siebentzig Gulden lassen genyssen / ayn alle geuerde / und dan so soll der vorg. Simont und Eue die vurg. Dusent Gulden beleygen mit Unser / Petter und Hedewichen Ehleuten goeter Kundschafft und mit wissen und willen auff ihre eigene Guetere oder an andere Gouter / da sie wol bewist und belaicht seyndt. Vff daß auch sache were / daß Simon und Eva Todtshalben affgaiengen / beyde / oder ihr eins alleine / und keine Leibes Erben mit einander gewinnen / da Gott vur seye: daß dan solche siebentzig Gulden Gelt / oder die Dusent Gulden vurg. weder an uns oder unser Erben kommen / und fallen sollen da sie herkommen weren / ayn geuerde. Wir Eheleute vurg. bekennen auch für uns und unsere Erben / ob sach were / daß Simon und Eue / oder eyr Erben / die von ihrer beyder Leiber geboren weren / uns / Petter und Hedewich vurg. erlebeten unsen Tod / da Gott lang vur sy / so mag Simon und Eue oder ihre Erben als vur. steit / mit den siebentzig Gulten Gelts oder die dusent Gulten vur. weder in werpen / auff sy ander einen

NB. Willen darin hetten / dat mach zo in stain: und forter zoute gelichen Theil geyn mit ander

ander unsen Tochteren / warzo sy dan pillich und mit Recht geboren seynd / ayn alle Arge-list und geferde. Und daß alle dese vurg. Puncken und Artickel feste stede und unumbruchlich von uns Ehleute und unser Erben gehalten werden sullen / und herweder nit zo reden / noch zu thun / mit Worten noch mit Wercken / in kein weiß. So haint wir Peter und Hedewich Ehleute vurg. beyde unse Insiegel an diesen Brieff gehangen / uns und alle unse Erben zo besagen / wie dann vurg. steit vßgescheiden alle Argelist und geferde / und haint wir Eheleute Peter und Hedewich / forter gebeiten zo mehrer stentigkeit Johan Schonecke / Herr zo Oylbrucke den alten unsern lieben Broder und Schwager / und Johan von Schoneck dem Jungen unseren Sohn / daß sie ihr Siegels bey die unse an des Brieff gehangen hant / daß wir Johan von Schoneck / Herr zo Oylbrucke / und Johan von Schonecke der Junge / uns erkennen / daß wir van beyden / wegen unsers Broders und Schweigeren / Vatter und Motter / unse Siegel bey die ihre gehangen haint an des Brieffs / der gegeuen wairt in dem Jahr unsers HErrn Dusent vier hundert und sieuen und dreißig Jahr / des Donnerstags nach Sent Gertrudis Tage der heiligen Junffern.

Concordat cum Originali. Faust. Not. G. Spiegel. Not.

Num. 6. Saffig in actis num. 30.

ICh Symont Mauchenheimer von Zweybrücken / und Eve von Schonecke myne eheliche Haußfraw / Thun kund und bekennen öffentlichen in diesem Brieffe / vur uns und unse Erven / daß wir Gorgen von der Leyen unseren Eydem und Even unsere Tochter guten bewyst hant / und bewevsen sie in Krafft dieß Brieues / aff unsere Theile / ein Drittheil des Gerechts zue Saffge / und dat Huyß darselbst gelegen an der Kirchen / dat unser vurg. Ehleuten zu zeiten von Peter / Herrn zu Schonecke / und Hadewich vom Kempenich / den GOtt beyde gnädig sey / unser Schweigerherr / Schweigerfraw / Vatter und Motter vurschrieben gewest ist / und darzu daselbes hundert Gulden Geldes vsser unseren Renthen und Gefelle / die ein jetlicher unser Scholtheisse daselbst ist oder seyn wird / vff unsere Theile zu Saffge / ihne geben und lieberen sollen / vur und ehe dan wir einige Gulde an Korne und Wein dar heben mögen / sollich hundert Gulden jährlicher Renthen / nemlichen jedes Malter Korns Andernacher Masse für einen Gulden / und das Fuder Weins für zehen Gulden / daß Korne tuschen den zweyen unser lieben Frawen Tage / zue Lateine genannt Assumptio und Nativitas, und den Wyne neist darnach zu Sente Mertens Tage ungefehrlichen unser fürgenanten Ehleuten Lebtage lang / zur rechter Ehsteiwer und Zugabe sonder Indracht unser oder jmans von unserent wegen in der weiß / und wer es sache daß Eve unser Tochter todtes nöthen abgienge vur und ehe dan der vurges. Gorge unser Eydem / dat GOtt nach synen Gnaden lange verhalten wille / und nicht Kindere mit ein gewönnen noch entliessen / dar auch Gott für sey; so soll der vurg. Görge sollich hundert Gulden järlichen Geldes mit dem vurgenanten Drittheil des Gerechtes / und Hauß zue Saffige seine Lebetage in Wyedemeß weiß besitzen und gebrauchen / alsdan in dem Stiffte zu Trier Lendlichen und Gewonheit ist / und nicht langer / und sal auch dieselben Guetere ein Theil noch zu male nit verkauffen noch versetzen / an alle geuerde / und dan nach syne Todt wider hinder sich an uns oder unser nechsten Erben / da es dan billiche / und mit Recht zu fallen gebürt / und solch vorschrieben Gaeffe / und Zugabe / ist auch mit wissen und willen zugangen und geschehen durch den hochwürdigen Fürsten und Herrn / Herrn Dieterich Ertzbischoffen zu Cöllen / etc. unserem gnädigen lieben Herren / und van seinen Fürstlichen Gnaden die vurgenante Gütere zu Lehen gehend und rorend / darzu seine Gnade auch sonderliche Gunst und Verhencknisse gethon hat / nach lude der Brieffen darüber sprechende. Wer es auch Sache dat wir Simond und Eva Ehleute vurg. beyde todtes halben abgiengen und keine Kindere von unser beyder Leibe geboren / mehr hinder uns lassen dan unsere vurgemelte Tochter Even / so was NB.

 wir

wir dann lassen / yt sey gereide oder ungereide / Haabe / Ebschafft / Pfandtschafft / oder Erb Lehenschafft / daß wir jetzund hand oder in unserm Leben gekommen / dat soll allet kommen und fallen an den vurß. Gorgen und Even Eheleuten unseren lieben Eydem und Tochter und ihre beyder Leibs Erben / die sie dan mit ein und samenhafft hetten und gewonnen / alles ungefehrlichen / Und ob solch Fall in vurg. massen uff sie beyde gefiele / und gienge Eve unser Tochter darnach abe an Leibs Erben / dat GOtt verhüte / so sol Gorge von der Leyen unser Eyden den Fall auch von uns und unser Tochter besitzen und geniessen seine Lebetage / und dan nicht lenger / noch Nymands von seinent wegen / und dan auch nach seinem Todt wiederkommen und fallen an alle die ende / da etwan rechtes wegen fallen und hinkommen sol / nach Landes Recht und Gewonheit / da jekliche Güter gelegen seynd / sonder allen Indracht oder Hindernusse deß vurg. Gorgen unsers Eyden / Erven / oder Nachkommende / Anders ist beredt / gewonnen wir Symond und Eve Ehleute vurg. hernachmahls mehr Kinder und Gütere mit ein / dieselben Kindere sollen und mögen auch nach unserm Todte zu aller unser Erbschafft und Gütere zu gleicher Theilung gahn / mit dem vurgenanten Gorgen und Even unser Tochter / und ihren beyden Leibes Erben / Aber sie die beyde mit eingewonnen als Brüdere und Süstere von Rechtswegen theilen sollen / sonder alle geferde / weret auch Sache dat Eve unsere Tochter ehe der Fall von uns Eheleuten geschehe / von todtes Nöthen abgienge / und doch Kindere von ihren Leibe geboren hinder ihr liesse / und dan dieselben Kindere / unseren Todt überlebeten und wir Eheleute mehr Kinder mit ein hetten / und liessen / inmassen vurg.

NB So sollen dieselben dieselben Even unser Tochter Kindere unsere Enckelen mit anderen unseren nachgelassen Kinderen zu allem gleichen Theil gahn und stahn / und zu mal nüst darvon abgescheiden / gleicher weiß als Eve unsere liebe Tochter gethan solte haben / als aber sie noch im Leben und den Fall geerbet hette / sonder Eintracht oder Widerrede / aller unser Erben oder Nachkommende / wehret auch Sach daß die Güter zu Satzge die wir Ehleute vorgnt Gorgen unserem Eyden und Even unser Tochter vurß. und ihne geben handt / zu etlichen Zeiten deß noit beschiedt / von Kriegen / Brandt / oder sonst van Mißwachs gekrencket und geerger würde / so daß die Gülde und Renthe der hundert Gulden Gelts / deß Gebrechs halff nicht so vollenkligen ußgeracht und bezahlt werden möchten / so sollen wir Eleute ihne daß erorsaessen an anderen unseren Güteren / allernechst dabey gelegen / also daß sie der hundert Gulten Gelts wol sicher seyn / in vorsch. massen / sondern einigen Eintracht / oder Widerrede / und alle diese vurß. und noch geschrieben Sachen / Puncten und Articulen und ihre jeglichen besonder geloben / gereden und versprechen wir Simondt und Eve vorsch. Eheleute vor uns und alle unsere Erben / und Nachkommende bey unserem guten trewen rechter Warheit / und in Eydstatt / stede / veste / und unverbrüchlichen zu halten und herwider nicht zu thun / noch durch die unsere nicht schaffen gethan werden / außgescheiden alle geferde und Argelist. Und deß zu waren Urkundt / so han ich Symondt Mauchenheimer von Zweybrücken mein eigen Einsiegel für mich / und Eve von Schoneck meine vurg. Haußfrawe / an diesen Brieff gehangen / deß ich Eve vorgemelt mich erkennen / dat solches alles mein gute wissen / wille / und verhencknusse ist / und mich meines Haußwirths Siegel auff diese Zeit mit gebrauche / und wir Ehleut vurg. hant vurter darzu samenhafft gebetten die Strengen und Vesten Herrn Johan Boiß von Waldeck / Ritter / Heinrich von Mattheiß Mauchenheimer Gebrüder von Zweybrücken unser lieber Schwäger und Brüdere / daß sie ihre Einsiegel auch bey die unsere an diesen Brieff gehangen hant / daß wir Johan Boiß von Waldecke Ritter / Heinrich von Mattheiß Mauchenheimer / vorgenant / uns also erkennen / daß wir / von den vurg. Ehleute unseres lieben Schwager / Schweigerin und Bruder beyde willen

unser

unser Ingesiegel auch an diesen Brieff bey die ihre gehangen hant / Sie und ihre Erben aller vurgeich. Sachen zu besagende der geben und gemacht ist / auff Mitwochen necht nach deß heiligen Creutzes Tage / Exaltatio. Anno Domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto.

Concordat cum Originali. Faust. Not. G. Spiegel Not.

Num. 7. Luisch / in actis num. 31.

WIr Philips von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cölln Ertzbischoff / des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz Cantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und zu Engeren / etc. Thun kundt und bekennen / dat wir heute in entgegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieven / Unsern lieben getrewen Heinrich von Luisch / mit dem Houe Luisch einer Hoeffe Landes und seiner Zubehorungen / in allermassen daß von Uns und Unserm Stifft zu Lehen rorent ist / und sein Vatter von Unseren Vorfahren Ertzbischoffen empfangen und getragen hat / guetentlich belehnt haben / und belehnen ihne damit in Krafft dieses Brieffs / Wir haben auch von genanten Heinrichen gewönliche Huldigung und Eyde empfangen / Uns getrew und hold zu seyn / solch Lehen getrewlich zuverdienen und zuvermannen / Unser / Unser Nachkominen und Stiffts best zu werben / und argste zu warnen und zu kehren / nach aller seiner macht / und fort alles das zuthun / als ein getrewer Manne seinem Herrn schuldig und pflichtig ist / sonder alle Argelist und geferde / beheltlich doch Uns / Unseren Nachkommen / Stiffts / Unsers und fort jederman seines Rechten / Urkundt Unsers Siegels heran gehangen. Geben und belehnet zum Bruell Gudestag nach Conversion Pauli / Im Jahr unsers HErrn fünffzehenhundert und zwölff. Hierüber und an seynd gewesen Unser Mann Lehen Rädt und getrewen Peter von Lahnstein / Vincentius von Larn / und Teiß Wolffskehle Unser Durwerter.

Pro copia cum Originali concordante Conr. Faust. Not.
Concordat cum Originali G. Spiegel. Not.

Num. 8. Luisch / In actis. N. 32.

VOn Gottes Gnaden Wir Ernst erwehlter und bestettigter zu Ertzbischoffen zu Cölln / des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz Cantzler und Churfürst / Bischoff zu Lüttig / Administrator der Stifft Münster / Hildeßheim und Frising / Fürst zu Stabull / Pfaltzgrave beym Rein und Obern und Niedern Bayern / Westphalen / Engern / und Bullion Hertzog / Marggraff zu Franchimond / etc. Thun kundt und bekennen / daß Wir unserm lieben und getrewen / Tobiassen von Kindßweiler / heut dato / in Gegenwertigkeit unser Manne hernach beschrieben uff vorgehende Uns in gebürender formen verfertigte gezeigte transportation ubertrag / Werner Luisch / dann auch uff ebenmeßige transportation Wilhelmen von Wulffen mit dem Hauß und Hoffe Luisch einen Houe Landes und seine Zubehörung / wie die von uns und unserem Stifft zu Lehen rürent / belehnet haben / und belehnen in Krafft dieses Brieffs / Inmassen Werner von Luisch von unserem Vorfahren Ertzbischoff Salentin belehnet worden / und haben darauff von obgedachten Tobiassen von Kindßweiler gewönliche globt und Eydt empfangen / solch vorgemelt Lehen getrewlich zuvermannen und zuverdienen / Unser / unser Nachkommen und Stiffts beste zu werben / argste zu warnen / und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort zu thun als ein trewer Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist / ohn Argelist / beheltlich doch uns / unseren Nachkommen / und Stifft unsers und jederman seines Rechtens an den vorgeschrieben Lehen / Urkundt unsers Siegels

gels hieran gehangen. Geben und belehnet in unser Stadt Bonn / am achten Tag des Monats Martii im fünffzehnhundert ein und neunzigsten Jahr / hierüber und an seynd gewesen als Manne von Lehen / die Ehrsame und hochgelehrte / unser Vice Cantzler / Hoff Marschalck Amptmann zu Bonn/ Bruell Deutz und Königstorff Rath und liebe getrewen / Adolff Scheiffart Merode zu Bornheim / und Michael Glaser der Rechten Doctor.

Dieterich Kautz. Pro copia cum Originali concordante Conr. Fausst. Not.

Num. 9. Luisch / In actis. N. 33.

VOn Gottes Gnaden Wir Ernst Ertzbischove zu Cölln / des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz Cantzler / und Churfürst / Bischove zu Lüttig / Administrator der Stifft Münster / Hildeßheim / und Frising / Fürst zu Stabul / Pfaltzgrave bey Rhein in Obern und Niedern Bayeren / Westphalen / Engeren / und Bullion Hertzog / Marggrave zu Franchimondt / Thun kundt und bekennen hiemit / daß Wir Unserm lieben getreuen Johansen von Siegenhoven / als con-
NB. stituirten Vollmechtiger / seiner gliebster Schwesteren Catharinen von Siegenhoffen / etwan Tobias von Kintzweiler nachgelassene Wittiben als natürliche Vormunderin / ihrer mit jetzternenten ihren Ehevogt seeligen gezilten Kinderen / heut dato in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieben gnädigst belehnt haben / und belehnen in Krafft dieses Brieffs mit dem Hauß und Houe Luisch / einen Houe Landes / und seine Zubehörung / wie die von Uns und Unserm Stifft Lehen rührend. In Krafft dieses Brieffs: Inmassen Thobias Kintzweiler der belehnter Ehevogt seeligen / (laut Unser auch hievoren dieser halber gefertigter Belehnungs-Brieff) hiebevoren von Uns ist belehnet worden / und haben darauff von obg. Gevollmechtigten Johansen von Siegenhouen gewönlich Glübt und Eydt empfangen / solche vorangedeute Lehen getrewlich zu vermannen und zu verdienen / Unser / Unser Nachkommen und Stiffts beste zu werben / argst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort zu thun als ein getrewer Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist. Beheltlich doch Uns / und Unser Nachkommen und Stifft / Unsers und jederman seines Rechten an dem vurgeschrieben Lehen / Urkundt Unsers herangehangenden Secrets Siegels. Geben und belehnet in Unser Stadt Bonn / am vierzehenden Tag deß Monats May / im fünffzehen hundert sechs und neuntzigste Jahre / hierüber und an seynd gewesen als Manne von Lehen / Unser Thurwerter / Rath und lieben getrewen / Henrich Schall von Bell zu Schwadorff / und Ott Henrich Walpott von Bassenheim zu Godenaw.

N. 10. Weinzehend zu Kardorff / in actis N. 34.

WIr Roprecht von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cölln / erwehlter und bestettigter des heiligen Römischen Reichs Churfürst / Hertzog zu Westphalen und zu Engeren / Thun kund und bekennen / dat wir Unserm lieuen getrewen Conrad Duytsch von Ousshem mit seine Weinzehende zu Kardorff / wie der von Uns und Unser Stifft zu Lehen geit / und der vurg. Conrad dauan entfangen und getragen hat / darauff Wir auch von demselben Conrad Huldang und Eyde empfangen han / sulch Lehen getrewlich zu verdienen und zu vermannen / Uns trew und hold zu seyn / Unse / Unser Nachkommen / und Gestifft / best zu werben / und argst zo warnen und zo kehren / nach aller seiner Macht / vort so dan als ein trew Mann seinem Herrn zu thun schuldig ist / ain Argelist. Beheltlich doch Uns / Unser Nachkommen und Gesticht / fort iederman seines Rechten darane / Urkundt Unsers Siegel heran gehangen. Gegeben und belehnet zu Bonn / auff Dienstag nach Sent Simon Judentage / in dem Jahr unsers HErren Dusent vierhundert vier und sechtzig.

Num. 11. Kardorff In actis N. 35.

WIr Johan Gebhardt von Gottes Gnaden / erwehlter und bestettigter zu Ertzbischouen zu Cöllne / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und zu Engeren / 2c. Thun kund und bekennen / daß Wir Unserm Erb-Thurwerter und lieuen getreuen Wilhelm Keggen / mit dem Weinzehenden zo Kardorff / wie der von Uns und Unserem Stifft zu Lehen

Lehen gehet / und etwan Conrad Duytsch von Oußheim / denselben von Unseren Vorfahren empfangen und getragen / und gedachtes Lehenträgers Irmgardt von Diepenbroch denselben Zehenden von etwan Dahem Duytschen ihren Ohmen ererbt und herbracht / darauff Wir auch von obgedachten Wilhelmen Ketzgen Huldung und Eyde empfangen haben / solch Lehen getrewlich zu verdienen und zu vermannen / Uns getrew und hold zu seyn / Unser / Unser Nachkommen und Stiffts best zu werben / und argst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / vort zu thun wie ein getrewer Mann seinem Herrn zu thun schuldig ist / ohn Argelist. Behelstlich doch Uns / Unseren Nachkommen und Stifft / fort jederman seines Rechten darane / Urkundt Unsers Siegel heran gehangen. Geben und belehnet in Unserm Schloß Bruell / am neunzehenden Januarii im fünffzehenhundert zwey und sechtzigsten Jahre / hierüber und an seynd gewesen als Manne von Lehen / Unser Hoffmeister Amptman zu Andernach / Rath lieben getrewen / Georg von der Leyen / Dieterich von Ell / und Dieterich von Meschede Unser Thurwerter. NB.

Num. 12. Kardorff. In actis Num. 36.

VOn Gottes Gnaden Wir Ferdinand Ertzbischoffe zu Cöllen / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Bischoue zu Lüttig / und Münster / Coadjutor und Administrator der Stiffter Paderborn / Hildeßheim / unnd Brechtesgaden / Fürst zu Stabul / Pfaltzgraue bey Rhein / in Obern und Nidern Bayeren / Westphalen / Engeren und Bullion Hertzog / Marggraue zu Franchimondt / rc. Thun kundt und bekennen / daß Wir Unserm Erb-Thurwerter und lieben getrewen Eberhard Ketzgen / mit dem halben Weinzehenden zu Kardorff / wie der Uns und Unserem Stifft zu Lehen gehet / unnd etwan von Conrad Duytsch von Oußheim / vor- und obgedachtes Unsers Thurwerters Vatter seeligen / Wilhelm Ketzgen darnach denselben Weinzehenden von Unserem Ertzstifft empfangen unnd getragen haben / sowien gedachtes Lehnträgers Mutter Irmgardt von Diepenbroch / denselben gantzen Zehenden von etwan Damen Duytsch ihren Oheimben ererbt und herbracht / andtigst belehnet haben / darauff Wir auch von obg. Eberhardt Ketzgen Huldung und Eydt empfangen haben / solch Lehen getrewlich zuvermannen und zuverdienen / Uns getrew und hold zu seyn / Unser / Unser Nachkommen und Stiffts / beste zu werben / argst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / fort zu thuen als ein getrewer Mann seinem Herren zu thun schuldig ist / ohne Argelist. Behelstlich doch Uns / Unser Nachkommen / und Stifft / fort jederman seines Rechten daran. Urkundt Unsers Siegels heran gehangen. Gegeben und belehnet in Unser Stadt Bonn / am zwey und zwantzigsten Tag Monats May / im sechtzehenhundert und fünffzehenden Jahr. Hierüber und an seynd gewesen / als Manne von Lehen / die Ehr- Hochgelehrte Unser Amptmann in Unser Stadt Cöllen / Hof und Cammerhete und liebe getrewe / Johan von Kemp / und Wilhelm Horn genant / Goltschmit beyde dero Rechte Doctorn. NB.

Num. 13. Dirmerßheim / In actis num. 37.

WJr Ropprecht von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff / deß heiligen Römischen Reichs Churfürst / Hertzog zu Westphalen / und zu Engeren / rc. Thun kundt und bekennen / daß Wir auff heut datum diß Brieffs / in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieben / Unseren lieben getrewen Johan von Kreichenbeck genant von Barle / mit dem Houe Dirmerßheim und sein zubehorige wie dat weilne Henrich von Krieckenbeck genant von Barle / sein Bruder dat von Unsern Fürfahren und Gestifft zu Lehen empfangen und getragen hat / gnädiglich belehnet hain / und belehnen ihn damit ouvermitz mit diesen Unseren Brieff / und hain darauff von dem vorg. Johan gewöhnliche Huldunge und Eyde empfangen / solche Lehen getrewlich zuverdienen und zuvermannen / Unser / Unser Nachkommen / und Gestichte beste zu werben / und argst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht; fort alle dat zu thun / dat ein getrewer Mann seinem Herren schuldig ist / sunder alle Argelist und Geuerde. Behelstlich doch Uns / Unseren Nachkommen / und Stifft / Unsers / fort jederman seines Rechten an dem vurg. Lehen / Urkunde Uns Siegel heran gehangen. Geben und belehnet in den Jahren uns HErren Dausent vierhundert neun und sechtzig / vff Montag nach sent Pauli Tag Conversion, hierover und an seynd gewesen / als Manne / Uns liue Raid und getrewen / Wilhelm von Bierßbeck / Herr zu Velbrucke / Eckert Scharffmann zu Lechenich / und Johan von Arweile Unser Erffdorwerter.

Num. 14. Dirmerßheim / In actis. Num. 38.

WIr Herman von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischouen / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engern / ꝛc. und der Kirchen Paderborn Coadjutor, Thun kundt / nach dem Unser lieuer getrewer Henrich von NB. Krieckenbeck / genant von Barle / den Hoff zu Dirmerßheim mit seinen Zubehoir / der von Uns und Unserem Stifft Cöllen zu Lehen ruret / Unser lieuen besonderinnen Marien Ketzgens / Witwen / erfflich verkaufft hat / Innehalts deß Kauffsbrieffs darouer sprechende: Bekennen Wir / daß Wir solchen Erbkauff bewilligt und zugelassen / und darnach Unsern lieuen getrewen Edwart Ketzgens zu behuff der vurß. Marien seiner Süster / mit solchem Houe und Gut zu Dirmerßheim / in Unserm Ampt Lechenich gelegen / in gegenwertigkeit Unsere Manne hieronden geschrieuen / vff heut datum belehnt han / und belehnen ihnen damit ouermitz diesen Briue / in allermassen der gemelte Heinrich von Kreickenbeck / genant von Barle / den von Uns und Unsern Vorfahren Ertzbischoff Diederich seeliger Gedächtnuß zu Lehen entfangen und getragen hait; und hain darauff von dem vorß. Edwardt Ketzgen gewönliche Huldung unnd Eyde empfangen / solche Lehen getrewlich zu verdienen / und zu vermannen / Unser / Unser Nachkommen / und Stiffts / beste zu werben / argst zu warnen und zu kehren / und allezeit getrewlich zu dienen / und fort doin / als ein getrewen Mann seinem Herren zu thun schuldig ist / sonder alle geferde und Argelist: Beheltlich doch Uns / Unseren Nachkommen / und Stifft / und fort jederman seines Rechtens an dem vurgeschriebenen Lehen. Und das zue Urkundte / hain Wir Unser Insiegel an diesen Brieff don hangen: Der gegeuen ist in Unserem Schloß Bruell / vff Dienstag nach unser lieuen Frawen Tag Præsentationis, in den Jahren unsers HErren / dusent vierhundert seeß und neuntzig / hierober und an seind gewest / als Manne von Lehen / Unser Erbthurwerter / Rath und lieben getrewen / Goddert Ketzgen / und Otto von Meternich.

Num. 15. Dirmersheim / In actis num. 39.

WIr Philips von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoffen / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen / und Engeren / ꝛc. Doin kundt und bekennen / dat Wir auff heut datum dieses Brieffs / in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieben / Unser Erffthurwerter und lieuen getrewen / Edwarten Ketzgen / als NB. von wegen und zu behueff seiner Süster Margreten Ketzgen / nachgelassen Witiven / etwan Reinharts von Asperschlag / mit dem Houe Dirmersheim / und seiner Zubehoer / gnädiglich belehnt hauen / und belehnen ouermitz diesen Briue / in allermassen bemelter Edwardt solich Lehen / zu behueff derselben seiner Süster von Unserm nehisten Vorfahren zu Lehen entfangen und getragen hat / und dasselb Lehen von Uns und Unserm Stifft zo Lehen rürendt ist: und hauen darauff von obgenanten Edwarten / gewönliche Eyde und gelobde empfangen / obgerürt Lehen von wegen seiner Süster obgenant / getrewlich zuverdienen und zuvermannen / Unser / Unser Nachkommen / und Stiffts / beste zu werben / und argst zuwarnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort alles das zu doin / das ein getrewer Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist / sonder Argelist / und geuerde. Beheltlich doch / Uns / Unser Nachkommen / und Stifft / und fort jederman seines Rechten an dem vorgesch. Lehen. Urkundt Unsers Siegels hieran gehangen. Geben und gelehnt zu Poppelstorff / am Donnerstag nach der heiligen drey König Tage / im Jahr fünffzehnhundert zwölff / hierouer und an seind gewest / als Manne von Lehen / Unsere Rethe / unnd lieuen getrewen / Paulus von Breitbach / Ritter / Unser Marschalck / Peter von Lainstein / und Werner Hase / Unser Erffthurwerter.

Num. 16. Dirmerßheim / in actis N. 40.

WIr Herman von Gottes Gnaden Ertzbischoff zu Cöllen / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / ꝛc. Thun kundt und bekennen / daß Wir auff heut datum diß Brieffs / in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieben / Unsern Erb Thurwerter / und lieben getrewen Edwart Ketzgen / als von wegen und zu behuff sein und seines Bruders Wilhelm Ketzgen mit dem Hove Dirmerßheim und seiner zubehoer gnädiglich belehnt haben / und belehnen ihnen hiemit / und in Krafft dieses Brieffs / in allermassen etwan Edwart Ketzgen / deß obg. Edwarts Vatter von Unseren neisten Vorfahren zue Lehen entfangen und getragen hat / und daffelb Lehen von Uns und Unserm Stifft zue Lehen rurende ist / und haben darauff von obgenanten Edwarten / Globde und Eyde empfangen / obg. Lehen von sein und seins Bruders wegen getrewlich zuverdienen und zuvermanen / Unser / Unser Nachkommen / und Stiffts beste zu werben / und argst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort alles das zuthun das ein getrewer Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist / sonder alle Argelist und geferde. Behelfflich doch Uns / Unsern Nachkommen / und Stifftes / und fort jederman seines Rechten / an dem vorg. Lehen. Urkundt Unsers Siegels heran gehangen. Gegeben und belehnet in Unser Stadt Cöllen am Godestag den vierdten Januarii / deß fünffzehnhundert ein und dreissigsten Jahrs / hierüber und an seynd gewest Unser Manne von Lehen / Rath und lieben getrewen / Dietrich von Orsbeck / Friederich von Sleyradt Unser Hauß Hofmeister / und Frederich von Bischeineh Unser Thurwerter.

Num. 17. Kuchenheim / in actis num. 41.

WIr Adolff von Gottes Gnaden / Ertzbischoff zu Cöllen / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / ꝛc. Bekennen und thun hiemit offentlich allermeniglich kundt / als Unser neckster Vorfahren Unserm lieben getrewen Niclassen von Bessembach / als Vollmechtigen und Gewalthaber / etwan Reinharts von Bulich seeligen Sohns / mit dem Hause Kuchenheim / und aller seiner In- und Zugehoringen / auch hundert und viertzig Morgen Ackerlands / umb das Hauß Kuchenheim gelegen / belehnt gehabt / und aber etwan gemelter Reinhart ohne LeibsErben abgestorben / derhalben seine Verwandten / mit Namen unsere liebe getrewe und besonderinne Catharina von Bulich / vorth Antonius und Dorothea Eleute / und Antonius Bruell / sich als negste Erben bey Uns angeben / und vor Unsern Mannen von Lehen hernacher geschrieben / solche ihre angemaste Gerechtigkeit ihrem Sune / Schwager / und Bruder / unserm lieben getrewen Reinhardten Bruell uffgetragen haben / davon Uns dann Relation und Beweiß vorgelegt und angezeigt ist worden / daß Wir darnach auff heut datum jetztgemelten Richardten Bruell auß besondern Gnaden mit obg. Hause Kuchenheim / und allen seinen In- und Zugehorunge / auch hundert und viertzig Morgen Ackerlandts umb gerurt Kuchenheim gelegen / belehnet haben / und belehnen ihnen damit gegenwürdiglich dieses Brieffs / in allermassen etwan Steffan und Reinhardt von Bulich vorund genanter Niclaß von Bessenbach / zu behuff etwan deß vorg. Reinharts von Bulichs Sun / darnach von Unsern Vorfahren und Stifft zu Lehen gehabt / getragen und empfangen / und haben auch darauff von gedachten Reinharten Bruell gewönliche Huldung und Eyde empfangen / solche Lehengüter und Lehen getrewlich zuverdienen / und zuvermannen / Unser / Unser Nachkommen / und Stiffts beste zu werben / argst zu warnen / und nach seiner Macht zu kehren / und forter alles das zu thun das ein getrewen Lehen-Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist. Behelfflich doch Uns / Unseren Nachkommen und Stifft / Unsers und fort jederman seines Rechten an solchen Lehen / ohne Argelist. Urkundt Unsers heran gehangenen Siegels. Geben und belehnet in Unserem Schloß Poppelßdorff / am Montag deß siebenden Septembris / im tausent fünffhundert ein und fünffzigsten Jahr / hierober und an seynd gewesen / der strenger und Hochgelehrter Rhete und liebe getrewe Anton Haußman von Namedy / Ritter und Doctor / Johan Quade Unser Amptmann zu Erbradt / als Manne von Lehen / vort Wilhelm Frecher von Schwartzenberg / Unser Amptmann zu Linz / Lahr und Altenwiedt Thurwerter.

NB.

NB.

Num. 18. Kuchenheim / In actis num. 42.

WIr Salentin von Gottes Gnaden / erwöhlter zum Ertzbischoffen zu Cölen / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphahlen und Engeren / rc. Bekennen und thun hiemit offentlich kundt / daß wir auff heut dato , in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieben / Unsern lieben getrewen **Otto Walpotten von Bassenheim / zu Godenaw mit dem Hauß Kuchenheim** / und allen sein Zugehörungen / auch hundert und viertzig Morgen Ackerlands / umb gerürt Kuchenheim gelegen / gnädiglich belehnt haben / und belehnen ihnen damit gegenwürtiglich / in Krafft dieses Brieffs / **In allermassen Unser auch lieber getrewer Richard Bruell / zur behueff sein und Reinhardts Schall von Bulich dasselbig** von Unsern Vorfahren und Stifft zu Lehen empfangen und getragen / **und gedachter Otto Walpott solch Lehengut nunmehr von obg. Bulich und Bruell durch Unsers negsten Vorfahren / auch Unsers als deß Lehenherren**
NB. **selbst Bewilligung an sich bracht.** Und haben darauff von ged. Walpott gewönliche Huldung und Eyde empfangen / solch Lehengut und Lehen getrewlich zuverdienen und zuvermahnen / Unser / Unser Nachkommen und Stiffts / bests zu werben / und argst zu warnen / und nach seiner Macht zu kehren / fort alles das thun / das ein getrewer Lehenmann seinem Herren schuldig und pflichtig ist. Behältlich doch hierin / Uns / Unser Nachkommen und Stifft / Unsers und sonst jedermans seines Rechten an solchen Lehen / ohne Argelist. Urkundt Unsers hieran gehangenen Siegels. Geben und belehnt in Unserm Schloß Poppelstorff / am ein und zwantzigsten Tag Aprilis , im fünffzehnhundert zwey und siebentzigste Jahr / hierober und an seynd gewesen / als Manne von Lehen / Unsere Hoffmeistere / Amptleute zu Andernach / Lintz und Newerburg / Reel / liebe getrewen / Georg von der Leyen zu Saffig / Wilhelm von Breitbach zu Böretzheim.

Num. 19. Kuchenheim / In actis num. 43.

WIr Reinhard Schall von Bulich / und Michela von der Leeck Ehleut / thun sementlich / vor uns unseren Nachkommen kundt und bekennen offentlich in Krafft dieses Brieffs / daß wir mit keiner List / gewerde oder Betrug hindergangen / uberredet / noch eingefurt / sondern mit wohlbedachtem Muth / frey / ungetzwungen und ungedrungen / unser / unser Erben und Nachkommen Nutz zuwerben und vorstehenden Schaden zuverhüten / zu rechten Erb und zu ewigen tagen **eines uffrechten / steeden / festen und**
NB. **unwiederrufflichen Erbkauffs / wie der in beyden / Geistlichen / Weltlichen beschriebenen Rechten / und alt löblicher Gewonheit herkommen und Gebrauch / aller best und kräfftigst beschehen soll / kan oder mag verkaufft und zu kauff geben haben** / als wir auch hiemit und in Krafft dieses Brieffs / wissentlich und wohlbedächtlich rechtens bescheiden Erbkauffs erblich und ewiglich verkauffen alle unser **Erb / Hauß / Hof / Land / Sandt / Benden / Bongart /** wie solches **zu Kuchenheim** und darumb gelegen / und in unserm Hof daselbst gebraucht ist worden / oder einige gestalt gehörig gewesen / sampt fünff Capeun jährlichen Zinßgeldens daselbst in den vorschriebenen Hof / dem Edlen Ehrnvesten und Ehren tugentsamen **Otto Walpott** von Bassenheim zu Godenaw / **und Johanna Scheiffart von Merode Ehleute / ihren Erben / Erbens Erben und Nachkommen / rc.**

Clausula.

UNd hierauff haben wir Reinhardt Schall von Bulich / und **Michela Leeck Eheleut Verkauffer obgenant** / die vorschriebene Erbschafft / Hauß / Hof / Land / Sandt / Benden / Bongart / **den ermelten Geldern ihren Erben / Erbnemen und Nachkommen** / mit Halm Hand / und Mund uff getragen / obergeben und zugestelt / auch uns / unser Erben darauß / und sie / ihre Erben und Nachkommen darein gesetzt / uns davon enterbt / und sie damit zu den ewigen tagen geerbt / und thun das alles sampt und besonder mit diesem Brieff / wissentlich und wohlbedächtlich vor uns / aller unser Erben /
NB. Erbnemmen und Nachkommen / **in bester bestendigster formen der Rechten /** auch

wie

wie solches nach Gewonheit / herkommen und Gebrauch der Land und Gericht darin die vurg. Güter gelegen an aller kräfftigsten geschehen soll kan oder mag / also bescheidentlich / mit den fürwarten / daß sie die Kauffer ihrer Erben und Nachkommen nu fortmehr solche verkauffte Güter mit aller irer anhangender Gerechtigkeit / In- und Zugehöer zu rechtem Erb und Eigenthumb einhaben und besitzen / NB. und sich derselben gebrauchen sollen nach allem ihrem Willen und Wolgefallen / wie anderer ihrer eigener Erbgüter / ohne einige Eintrag oder Verhinderung unser / unser Erben oder jemand anders von unsert wegen / in zumal keine weiß / dan wir Verkauffer / sie die Kauffer ihre Erben und Nachkommen in unser statt setzen / solch allinge unser Gerechtigkeit wie wir die gehabt / besessen und gebraucht / übergeben / auch jederzeit gute Warschafft zu thun und zu tragen / zu aller Zeit / wan das die Nothturfft erfordert.

Clausula.

UNd dieweil diese obgezehlte verkauffte Güter schier alle dem Ertzstifft Cöllen Lehenrürig / Ist zu allen theilen alsolche Lehen Gerechtigkeit allermassen wie das Ertzstifft Cöllen darzu biß hieher berechtigt / vorbehalten / darumb wir / die Verkauffer / dem Hochwürdigsten Fürsten und Herrn / Herrn Friderichen Ertzbischouen zu Cöllen und Churfürsten / durch Italien Ertzcantzler / Hertzogen zu Westphalen und Engeren / ꝛc. unseren gnädigsten Herren / als dem Lehen Herren in Underthänigkeit in Krafft dieses Brieffs / hiemit ersuchen und bitten / daß ihre Churf. Gnaden in ansehung unser notdürfftigen Gelegenheit / diesen Kauff durch einen Transfix Brieff gnädigst wollen confirmiren / bestettigen / versigelen / die Kauffer ihren Erben / Erbnemmende und Nachkommende in unser statt zu nehmen und zu setzen / und zu Gezeug der Warheit / ꝛc.

Finis.

GEschehen und gegeben die Kauff und vertrag / im Jahr nach unsers HErrn Geburt fünffzehenhundert sechzig und drey / den ersten Tag Monats Decembris.

Transfix-Brieff.

WIr Friederich von Gottes Gnaden / erwehlter zum Ertzbischoff zu Cöllen / des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / ꝛc. Thun kund und bekennen gegen menniglichen / daß Wir gegenwertigen Kauffbrieff dardurch dieser Unser Transfix gestochen / auff beyderseits darzu ernenter Partheyen Unser Underthanen und Lehenleuten underthänig bitten / mit Fleiß besichtigt und gegründet / und dieweil wir solchen Contract dem Rechten und Billichkeit gemeß / und darumb zulessig befunden / so haben Wir als der Landtfürst und Lehen Herr NB. denselben Kauff und Uberlassung der angezogener Unseres Ertzstiffts Lehengüter gnädigst gewilligt und zugelassen / thun solches in Krafft dieses Brieffs / also und dergestalt / daß der Kauffer Walpott und seine Erben / die erkauffte Lehengüter von Uns und Unsern Nachkommen hinfüran empfahen / vermannen / und das jenige thun soll / was sich deßfals eigt und gebürt / doch Uns / Unserem Ertzstifft und menniglichen seins Rechten daran vorbehalten. Urkundt Unsers heran gehangen Secret Siegels. Geben in Unserm Schloß Buschouen / am eilfften Tag Iunii . im fünffzehenhundert funff und sechtzigsten Jahren.

N. 20. Guestorff / In actis n. 44.

VOn Gottes Gnaden Wir Ernst / Ertzbischoff zu Cöllen / des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Bischoff zu Lüttig / Administrator der Stifft Münster / Hildeßheim / und Freising / Fürsten zu Stabul / Pfaltzgrauen bey Rhein / in Obern und Nidern Bayern / Westphalen / Engeren und Bullion Hertzog / Marggraue zu Franchimondt / ꝛc. Thun kundt und bekennen / daß Wir auff heut dato hierunden geschrieben / in Gegenwart Unser Manne / Unsern lieben getreuen / Wilhelm von Franckeshoven / in Namen sein und seiner Haußfrauen Emerentianen von Bittersdorff / als nachgelassene eheliche Tochter etwan NB.

Christian von Blittersdorff / und derselben Erven / mit dem Hoff Goestorff / mit fünff Houen Lands / derselben unser lieber getrewer Wilhelm Schilling von Goestorff / drittehalb Houe innen hat: in allermassen daß vorg. Lehen von Uns und Unserem Stifft zu Lehen rührt / und hiebevoren auch etwan Wilhelm von Blittersdorff / und gedachter Christian von Blittersdorff Gebroeder / von Unsern Vorfahren zu Lehen empfangen und getragen / gnädiglich belehnt haben / und belehnen overmitz diesem Brieff. Wir haben auch gewönliche Gelobt und Eydt von benentem Wilhelm von Franckeshouen empfangen / solch Lehen getrewlich zu verdienen / und zu vermannen / Unser / Unser Nachkommen / und Stiffts / bestes zu werben / argst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und further alles das zu thun / das ein getrewer Mann seinem Herren schuldig ist / sonder Argelist / als er Uns das alles gelobt / und mit auffgerechten Fingeren leiblichen zu Gott und den Heiligen geschworen hat / stedt / vest / und unverbrüchlich zu halten / Behältlich doch / Uns / Unseren Nachkommen / und Stifft / Unsers / und fort jederman seines Rechten / an dem vorg. Lehen. Urkundt Unsers heran gehangen Siegels. Geben in Unser Stadt Bonn / am zweyten Tag deß Monats Aprilis, im dusent fünffhundert sechs und neunzigsten Jahrs / hierober und an seyn gewesen / als Manne von Lehen / der Ersamb hochgelehrter Unser Thurwerter / Schultheiß zu Andernach / Rheit und lieuengetrewen / Heinrich Schall von Bell / zu Schwadorff und Johan Adam Merll / der Rechten Doctor.

Num. 21 Goestorff in actis num. 45.

VOn Gottes Gnaden Wir Ernst / Ertzbischoff zu Cöllen / des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Bischoff zu Lüttig / Administrator der Stiffter Münster / Hildesheim / und Frising / Fürst zu Stabol / und des Primat und Ertzstiffts Magdenburg Thumprobst / Pfaltzgraue bey Rhein / Hertzog zu obern und niedern Bayern / Westphalen / Engeren und Bullion / Marggraue zu Franchimond / &c. Thun kund und bekennen / daß Wir auff heut dato, in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieben / Unserm lieuen getrewen Wilhelm Conrad von Franckeshouen zu Meckenheim / als Vollmechtigen Unser lieber besonderinnen Emerentianen von Blittersdorff / Wittibe; etwo Unsers auch lieuen getrewen Wilhelm von und zu Franckeshouen / mit dem Hof zue Goestorff / mit fünff Houen Lands / derselben unser lieber getrewer Wilhelm Schilling von Goestorff / drittehalb Houe inne hat: in allermassen das vurgemelt Lehen / von uns / unserem Stifft zu Lehen rürt / und hiebevoren etwan Wilhelm von Blittersdorff / und Christian von Blittersdorff Gebrüdere / erst; NB. folgents aber obg. Wilhelm von und zu Franckenshouen / in Namen und von wegen vorberürter seiner gewesenen Haußfrawen Emerentianen von Blittersdorff / von Unseren Vorfahren und Uns zu Lehen empfangen und getragen / gnädiglich belehnet haben / und belehnen obermitz mit diesen Brieff. Wir haben auch gewönliche Gelobt und Eydt von bemelten Wilhelm Conrad von Franckenshouen zu Meckenheim / im Namen obged. seiner Principalinnen empfangen / solches Lehen getrewlich zu verdienen / und zu vermannen / Unser / Unser Nachkommen und Stiffts beste zu werben / argst zu warnen / und zu kehren / und fort alles das zu thon / das ein getrewer Mann seinem Herren schuldig ist: doch in dieser Belehnung vorbehalten / Uns / Unseren Nachkommen und Stiffts; Unsers / und fort jederman seines Rechten daran; alles sonder geferdt und Argelist. Urkundt Unsers anhangenden Siegels. Geben und belehnt in Unser Stadt Bonn / am acht und zwantzigsten Tag Monats Iunii, im sechszehenhundert und sibenten Jahr / hierober und an seynd gewesen / als Manne von Lehen / die Ersamb hochgelehrter Unser Thurwerter / auch respective Ampt- und Haußmann zu Bruell / Keyserwerth und Cöllen / lieben getrewen Henrich Schall von Bell zu Schwadorff / Otto Ludwig Blanckart und Johan Kemp der Rechten Doctor.

Num. 22. Goestorff In actis num. 46.

VOn Gottes Gnaden Wir Ferdinand / Ertzbischoue zu Cöllen / des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Bischoue zu Luttig / und Münster / Coadjutor und Administrator der Stiffter Paderborn / Hildesheim / und Brechtesgaden / Fürst zu Stabul / Pfaltzgraue bey Rhein / in Obern und Niedern Bayeren / Westphalen / Engeren und Bullion Hertzog / Marggraue zu Franchimondt /

chimondt / ꝛc. Thun kundt und bekennen / daß Wir auff heut dato in Gegenwertigkeit Unser Manne / und Momber seiner Haußfrawen Emerentianen von Blutterstorff / mit dem Hoff zu Goestorff / mit fünff Houen Lands / derselben Unser lieber getrewer Wilhelm Schilling von Goestorff / drittehalb Houe innen hat / in allermassen das vorgemelt Lehen / von Uns und Unserem Stifft zu Lehen rüret / und hiebevor etwan von Wilhelm Blittersdorff / und Christian von Blittersdorff Gebrüder / erst; folgents aber Wilhelm von Franckeßhouen / in Namen und von wegen vorberürter seiner gewesenen Haußfrawen Emerentianen von Blittersdorff / von Unsern Vorfahren und Uns zu Lehen empfangen und getragen; gnädiglich belehnet haben / und belehnen ouermitz diesen Brieff: Wir haben auch gewönliche Globt und Eyde von gemelten Johan von Schilling in Namen wie obg. entfangen / solches Lehen getrewlich zu verdienen und zu vermannen / Unser / Unser Nachkommen und Stiffts bestes zu werben / argst zu warnen und zu kehren / und vort alles das zu thun / wie ein getrewer Mann seinem Herrn zu thun schuldig ist: doch in dieser Belehnung vorbehalten / Uns / Unseren Nachkommen und Stifft / Unsers / fort jederman seines Rechten daran: alles sonder geferd und Argelist. Urkundt Unsers anhangenden Siegels. Geben und belehnet in Unser Stadt Bonn / am ein und zwantzigsten Februarii, im sechzehenhundert und fünffzehenden Jahr / hiervber und an seynd gewesen als Manne von Lehen / Unser Amptmann zu Lyn / und Urdingen / Thurwerter und Rath / und liebe getrewe Werner Quadt zu Buschfeldt / und Gebhardt von Eill. NB.

N. 23. Godenaw / In actis n. 47.

WIr Johan von Gottes Gnaden / Ertzbischoff zu Trier / des heiligen Römischen Reichs / in Welschland Ertzcantzler und Churfürst. ꝛc. Thun kundt und bekennen offentlich an diesen Brieff. Nachdem Unser lieber getrewer Otto Walpott von Bassenheim / als Kläger eins: und Claß / Herr zu Drachfelß / und zu Olbruck Ritter / als Antworter des anderen Theils / und ihre Spenne und Misselen vor Uns und Unsern Rheten zu Richterlicher Außtrag kommen seynd / und im auffgesetzten Rechtstagen / der genannte Otto / Clasen von Dranchenfelß hat zugesprochen mit Rechte / wie ein Heiligs Bereddunge zuschen des von Drachenfelß Süster / und Otten seye bethedingt / darüber Brieff gemacht / Inhaltende / daß demselben Otten zu Hiligsgute werden solte / sieben und zwantzig hundert Gulden / mit anderen / nach besage des Heiligs Brieue / die auch im Recht gelacht und gelesen worden / und ob Claß von Drachenfelß wider seine Brieff und Siegele reden wolte / so solte doch durch kein Recht erkandt und gebilligt werden / daß seine Haußfraw / die eine ehrliche unverziegene Tochter von Drachenfelß / sie ihres Vätterlichen und Mütterlichen Guts / Erbs / und Anfalls enterbt / und abgescheiden werden solte / und fordert damit nach laute seiner Verschreibunge ihme Genuegen zu thun / des Hiligs Guts Anfals. Dargegen Claß von Drachenfels Ritter / im Recht hat solche Antwort gegeben / unter andern redte er wieder den Hiligsbrieff / der were Breßhafft an Siegelen / dan zween die zue Gezeugen darin benent weren / hetten ihre Siegel nicht daran gehangen. So habe es mit dem dritten Gezeugen auch Einredt / nemlich mit dem Koylen / und er gestehe nicht / daß er sie gebetten habe zu Siegelen / er bekenne auch nicht daß der Hiligsbrieff mit seinem Wissen / Willen / und Befelch gesiegelt seye / erbödde sich doch damit völlig zu seime Theil / seine Süster zu thunde wie ihme als eine ihrem Broder gebuerde / und ihr an allen gebürlichen Enden zu theilen / und hoffe auch es solle billich dabey bleiben / ꝛc. wie dan Ansprache / Antwort / Wiederrede und Nachrede mit etwas mehren Worten gelautet hant / haben Wir Uns mit sampt Rheten / Geistlichen und Weltlichen der Ding underredet / auch darauff an fast anderen Gelehrten und Verstendigen Erfahrunge thun lassen / und darnach auff Anspruch / Antwort / Widerred / Nachredt / und was vff beyden Seiten vor Uns in Recht bracht ist / und gelautet hat / sprechen Wir zu Rechte / Sintemal Apollonia von Drachenfelß / Clasen von Drachenfelß Ritters / eheliche Leibliche Süster und ihres anerstorbenen Vätterlichen und Erbes und Anfals / eine unverziegene Tochter ist / daß dan derselbe von Drachenfels als vor sich pflichtig seyn solle / der benanten seiner Süster Theilunge zu thunde / alles das jenige das ihr am Vätterlichen und Mütterlichen Erbtheile und Anfalle / und darzu sie geboren ist / von Rechtswegen / und nach Lands Gewonheit zu ihrem Erbtheile billich gebüren solle. Dieß Ritterlichen Spruchs zue Urkund haben Wir Unser Insiegel hieran thun hencken. Geben vff Dienstag nach Unsers Herrn Leichnams Tage / Anno Domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo primo. NB.

Num. 24. Godenaw In actis num. 48.

WIr Philips von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen / Ertzbischoff / des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog in Westphalen / und zu Engeren / ꝛc. Thun kundt und bekennen / daß Wir Unsen lieben getrewen Johan Walpot mit dem Hauß Godenaw einem Burglehen zu Aldenahre / mit der Kirchengifft / Zehenden / und Hoffgericht zu Villpge / und den Zappen daselbst / und fort mit allen anderen seinen Zugehorungen / Item mit dem Hane zu Holtzem / der obrister Müllen zu Villpge der Mülle zu Hofgarten / mit ihren Wassernengen / und Gerechtigkeiten / in allermassen solche vorschriebenen Lehen / von Uns und Unseren Stifft zu Lehen rürent und herbracht seyn / gnädiglich belehnet haben / und belehnen overmitz diesen unseren Brieffe / und haben auch darauff von gemelten Johan gewönliche Huldung / und Eyde empfangen / solche Lehen getrewlich zu verdienen / und zu vermannen / Unser / Unser Nachkommen / und Stiffts bestes zu thuen / argst zu warnen und zu kehren / nach seiner Macht / und forter alles das zu thun / das ein getrewen Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist / sender Argelist. Beheltlich doch Uns / Unseren Nachkommen und Stiffts / und fort jedermal seines Rechten daran. Urkundt Unsers Siegel hieran gehangen. Geben und belehnet zu Bruck am Donnerstag nach Conversionis Pauli / im Jahr funffzehenhundert zwölff. Hierumb und an seynd gewesen als Manne vom Lehen / Unser Rath und liebe getrewen Peter von Lanstein / Vincontius von Laer / und Thewes Wolffskeelle Unser Thurwerter.

Num. 25. Godenaw In actis num. 49.

IN den Namen Gottes Amen / und zu Lobe dem Allmechtigen. Ist vff heut datum ein ewige Freundschafft / Heyllich und Ehe beredt und gemacht / zwischen Otten Walpotten von Bassenheim auff ein / und Apollonia Tochter zu Drachenfelß und zu Olbrucken am anderen / die der genannte Otto zu der Ehe nehmen soll / ꝛc.

Finis.

UNd deß zu Urkundt und mehrer Sicherheit aller vorgenanten Puncten und Articul haben wir Otto / Claß / Peter / und Godderd alle vorg. unser jeglicher sein Insiegel / an diesem Brieff gehangen / uns und unser Erben in allen vor. Sachen zu uberzeugen / und darzu han ich Otto Walpott von Bassenheim vort. gebetten meinen lieben Stieffvatter / Maich / und Schwager Johan Herrn zu Eltze / Johan Sohn zu Eltze / Eberhard von der Arcken / und wir Claß / Peter / Goddert Gebroeder / Herrn zu Drachenfelß / haben auch gebetten die Vesten Karlen von Mitzeheim / Henrich von Wilpurg / Dieterich Joell von Irmtrudt / unse besonder gute Freunde / daß sie ihr Insiegel bey die unser hencken wollen / daß wir Johan Herre / und Johan Sohn zu Eltze / Eberhard von der Arcken / Karle von Mitzeheim / Henrich von Wilpurg / Deterich Joell vorg. bekennen / von beyder wegen der obgenanter Otten und Claß / Peter und Godhart / gern gethan hain. Datum in die Annunciationis B. M. Virginis, Millesimo, quadringentesimo septuagesimo septimo.

Num. 26. Etgenhoff / In actis num. 50.

NAchdem sich zwischen den Erbaren Margarethen / etwo Jacobs von Huiß einiger Tochter auß der erster Ehe Klägerinnen eins / und dan ermeltes Jacoben verlassenen Kinderen / auß der zweyter Ehe geschaffen / sampt ihrer Mutter Neeßen Schorffackers Beklagten andern Theils / von wegen eines Guts oder Hofs / genandt der Etgenhof / im Ampt Lidberg gelegen / so gedachter Jacob von Huiß / und seine Vorfeessen / von einem Ertzstifft zu Cöllen zu Lehen getragen / vor etlich Jahren Irrthumb und Gebrechen zugetragen / und derowegen nach vielen gepflogenen gutlichen und rechtlichen Handelungen / der hochwürdigst Fürst und Herr / Herr Johan Gebhart / erwehlter und bestettigter zu Ertzbischoue zu Cöllen / des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / mein gnadigster Herr / von beiden Partheyen mit suppliciren / underthänig und demütiglichen angelauffen / haben ihre Churfürstl. Gnaden beydertheil ihnen zu Gnaden der Sachen zum besten vff heutigen Tag hieher beschrieben / und durch ihrer darzu verordnete Rhete in der guete genugsamlich anhören lassen. Nachdem aber die guettiche Handlung nicht alsbald erfolgt / und zu beider Seiten allerhand Mittel und Wege vorgeschlagen / so doch nit also angenommen werden wollen / haben beyde Theil zu letzt diese ihre Gebrechen obg. Churfürstlichen Rethen / an statt hochgemeltes

meines

meines gnädigsten Herren / darüber zu sprechen und zu erkennen / uß freyen wolbedachten Gemüth und guter Wissenschafft heimgeben / dergestalt / daß sie mit solchem Ußspruch oder Erkäntnuß sich benügen und befriedigen lassen / auch dagegen mit Appellation, reduction, suspension, oder in einige andere Wege mit nichten vornehmen wollen / mit Handgebender Trew zugesagt / darauff dan mehrgedachte Churfürstl. Rhete nach fleissiger gehabter Underrettung und gründlicher Erwegung des Handels / nachfolgenden Spruch und Abscheid den Partheyen geben und eröffnet : Nemlich daß bemelte Klägerinne / Margaretha / der Beklagtinnen Neeffen und gerürten ihren Kinderen / einmal ein tausent Thaler geben und verrichten / und dagegen alle die von Zeit des tödtlichen Abgangs etwan Jacobs von Hulß / so die Ege beschar ren hat / und folgents bißher erschienene Früchten und uffkompsten des streitigen Hoffs zu ihrem besten uffbüren und haben solle / davon die erste Bezahlung : Nemlich fünff hundert Thaler uff zukommendt Paschen beschehen / auch alsdan die Beklagtin die Behausung und Hof reumen ; die zweyte Bezahlung aber der anderen fünffhundert Thaler uff schierst kommendt Remigii, von gedachter Klägerinnen folgen / und hiemit die sequestration uffgehaben / **und bemelter streitiger Hof der Klägerinnen eingethan werden solle** / welchen Spruch und Abscheid beyde Partheyen (dadurch sie angeregter ihrer Gebrechen / endlich von einander entscheiden / und eine gegen die ander derhalb nichts mehr zu furderen) **zu Danck angenommen.** Urkundt der Warheit seynd derselben zween gleich lautent **uffgericht / unter hochgemeltes meines gnädigsten Herrn Secret verfertiget** / und jeder Partheyen einer zugestelt worden. Geben und Verabscheidt zum Bruell am vierzehenden Tag Novembris, im fünffzehenhundert ein und sechtzigsten Jahr. NB.

Num. 27, Etgenhoff In actis num. 51.

Wir Herman von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff / des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / ꝛc. Thun kundt und bekennen / daß Wir in Gegenwertigkeit Unsere Manne hernach geschrieben / Unseren lieben getrewen Jacoben von Hulß mit dem Hofe genant Etgenhoue mit allen seinen Zu- und ingehoringen und mit zwee gewelden uff der Gemeinden / in dem Kirspel von Forst / in Unserem Ampt von Lidtberg gelegen / in allermassen von Unseren Vorfahren Ertzbischouen Philipsen seeligen zu Lehen empfan / und die von Uns / und Unserem Stifft zu Lehen rürendt seynd / gnädiglich belehnet haben / und belehnen / ihne damit ouermitz diesen Unseren Brieue. Wir haben auch gewönliche Huldung und Eyde von dem vursch. Jacoben empfangen / Uns getrewe und holdt zu seyn / solch Lehen getrewlich zu verdienen / und zu vermannen / Unser / Unser Nachkommen und Stifft bestes zu werben / argst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort alles das zu thun / das ein getrewer Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist / sonder Argelist und geuerde. Doch beheltlich / Uns / Unseren Nachkommen / und Stifft / und fort jederman seines Rechten an dem vurgerurten Lehen. In Urkundt Uns Siegels heran gehangen. Geben und belehnet zu Poppelstorff / am Godestag nach Medardi, des fünffhundert sechs und zwantzigsten Jahr / hieruber bey und an seynd gewesen / Unser Hoffmeister und Marschalck / Rethe und lieben getrewen / Bartholomæus von der Leyen / Herr zu Olbrugge / und Johan Quadt / Herr zu Thomberg und Lands Cron / als Unsere Manne von Lehen / und Friederich von Bischeich Unser Thurwerter.

Num. 28. Etgenhoff / In actis num. 52.

Von Gottes Gnaden Wir Ernst / erwehlter und bestettigter zu Ertzbischoff zu Cöllen / des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Bischoue zu Lüttig / Administrator der Stifft Münster / Hildesheim und Frising / Fürst zu Stabul / Pfaltzgraue bey Rhein / in Obern und Nidern Bayeren / Westphalen / Engeren und Bullion / Marggrave zu Franchimondt / ꝛc. Thun kundt und bekennen / daß Wir in Gegenwertigkeit Unsere Manne hernach geschrieben / Unseren lieben getrewen **Ludwig Danwitz / von wegen sein und seiner Haußfrawen Anna von Hultz / mit dem Houe genant Etgenhoue** / mit aller seiner In- und zugehörungen und mit zween Gewelden uff den Gemeinden / in dem Kirspel von Vorst / in Unserem Ampt Lidtberg gelegen / **in allermassen den etwan Jacob von Hultz seelig / von Unsern Vorfahren zu Lehen empfangen** / und die von Uns und Unserem Stifft zu Lehen rurendt seynd / gnädiglich belehnet haben / und belehnen NB. ihnen damit ouermitz diesen Unserm Brieff ; Wir haben auch gewönliche Gelobdt und Eyd von den vorgenanten Ludwigen Danwitz / solch obg. Lehen getrewlich zu vermannen / und zu verdienen / Unser / Unser Nachkommen / und Stiffts beste zu werben /

argste zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort alles das zu thun / das ein getrewer Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist / sonder Argelist und geferdt. Doch beheltlich Uns / Unseren Nachkommen und Stifft / und fort jederman seines Rechten an den vurg. Lehen. In Urkundt Unseres Siegels heran gehangen. Geben und belehnet in Unser Stadt Cöllen / am dreissigsten Tag Monats Maji, im fünffzehenhundert und neuntzigsten Jahren / hierober und an seynd gewesen als Manne von Lehen / der Ehrsamb hochgelehrt Unser Amptmann zu Lechenich / Rath und lieben getrewen / Herman Wolff gnant Metternich zu Gracht / und Michael Glaser der Rechten Doctor.

Num. 29. Etgenhoff In actis Num. 53.

VOn Gottes Gnaden Wir Ferdinand / Ertzbischoff zu Cöllen / des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Bischove zu Lüttig / und Münster / Coadjutor und Administrator dero Stiffter Paderborn / Hildeßheim / und Berchteßgaden / Fürst zu Stabul / Pfaltzgrave beym Rhein / in Obern und Nidern Bayeren / Westphalen / Engeren und Bullion / Hertzog / Marggrave zu Franchimondt / etc. Thun kundt und bekennen / daß Wir in Gegenwertigkeit Unsere Manne hernach geschrieben / Unseren lieben getrewen **Ludwig Danwitz / von wegen sein / und seiner Haußfrawen Anna von Hulß / mit dem Hove genant Etgenhove** / mit aller seiner In- und zugehörungen / und mit zween Gewelden vff den Gemeinden in dem Kirspel von Vorst / in Unserem Ampt Lidtberg gelegen / **in allermassen den etwan Jacob von Hultz seelig / von Unsern Vorfahren zu Lehen empfangen / und die von Uns und Unserem Stifft zu Lehen rürend seynd / gnädiglich belehent haben** / und belehnen ihnen damit overmitz diesen Unserm Brieff; Wir haben auch gewönliche Globt und Eyd
NB. von den vorgenanten Ludwigen Danwitz empfangen / solch obgemelt Lehen getrewlich zu vermannen / und zu verdienen / Unser / Unser Nachkommen / und Stiffts beste zu werben / argste zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort alles das zu thun / daß ein getrewer Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist / sonder Argelist und geferdt. Doch behelltlich Uns / Unseren Nachkommen / und Stifft / und fort jederman seines Rechten an den vurg. Lehen. In Urkundt Unsers Siegels heran gehangen. Gegeben und belehnet in Unser Stadt Bonn / am letzten Monats Tag Januarii, im sechszehenhundert und fünffzehenden Jahre / hierober und an seynd gewesen als Manne von Lehen / Unser Thurwerter / Amptmann zu Lyn / und Uhrdingen / Rath und lieben getrewen / Werner Quadt zu Buschfelt / und Eberhardt von Hoheneck.

N. 30. Etgenhoff / In actis n. 54.

VOn Gottes Gnaden Wir Ferdinandt / Ertzbischoff zu Cöllen / des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Bischoff zu Lüttig / und Münster / Coadjutor und Administrator dero Stiffter Paderborn / Hildeßheim / und Berchteßgaden / Fürst zu Stabul / Pfaltzgrave beym Rhein / in Obern und Niedern Bayeren / Westphalen / Engeren / und Bullion / Hertzog / Marggrave zu Franchimondt / etc. Thun kundt und bekennen / daß Wir in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieben / den Ehrsamb hochgelehrten Unsern lieben getrewen Laurentium Benderen derd Rechten Doctoren / als Vollmechtigen / Unsers auch lieben getrewen Godefried Danwitz / davon Uns genugsam Vollmacht vorbracht / mit dem Hove genant Etgenhove / mit aller seiner In- und zugehörungen / und mit zween Gewelden / vff den Gemeinden / in dem Kirspel von Forst / in Unserem Ampt von Lidtberg gelegen / in allermassen die von alters von Unseren Vorfahren zu Lehen empfan / und von Uns und Unserem Stifft zu Lehen rürendt seynd / gnädiglich belehnet haben / und belehnen ihme damit overmitz diesen Unseren Brieffe. Wir haben auch gewönliche Globt und Eyde von dem vorgenanten constituirten empfangen / solch obgemelt Lehen getrewlich zu vermannen / Unser / Unser Nachkommen und Stiffts / beste zu werben / argst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort alles das zu thun / was ein getrewer Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist / sonder Argelist und geferde. Doch beheltlich / Uns / Unseren Nachkommen / und Stifft / und fort jederman seines Rechten an dem vurgerurtem Lehen. Zu Urkundt Unsers Siegel heran gehangen. Geben und belehnet in Unser Stadt Bonn / am vierzehenden Monats Tag Martii, im sechshundert und siebenzehenden Jahr. Hierober bey und an seynd gewesen / als Manne von Lehen / der Ehrsamb Unser Thurwerter / Amptmann zu Lyn / und Uhrdingen / Räth / und lieben getrewen / Werner Quadt zu Buschfelt / und Wilhelm Horn genant Golschmitt / der Rechten Doctor.

Num. 31.

Simon Herr zu Kempenich — Conjuges. — Ein Conjunx.

N. Herr zu Kempenich — Conjuges. — Drutgen von Eschweiler.

Diese Hadewich hat das Gut Saffig von ihre Eltern ererbt/und an Peter Schoneck gebracht / inmassen derselbe damit belehnt worden.

Hadewich von Kempenich filia. — Conjuges. — Peter von Schoneck maritus.

Diese hat vorg. Gut gleicher gestalt in dotem an jren Ehemann bracht / und ist derselbe damit belehnt worden.

Simon Mauchenheimer von Zweybrücken maritus. — Conjuges. — Eva von Schoneck filia.

Eva von Mauchenheim filia. — Conjuges. — Georg von der Leyen.

N. von Palandt. — Conjuges. — Bartholomæus von der Leyen Landhofmeister

Albie ists erstmal an die von Leyen Jure Successionis kommen.

Georg von der Leyen. — N. Walpott Uxor.

Michel von der Leyen. — N. Palandt uxor.

Georg von der Leyen Landhofmeister. — N. Uxor.

Hans Friederich von der Leyen.

Damian von der Leyen.

Johan von der Leyen.

Hans Georg von der Leyen — N. Orsbeck Uxor.

Num. 32. Bornheim / In actis. Num. 57.

IN Gottes Nahmen / Amen. Kundt sey allen und jeglichen den jenen die diesen Brieff werden sien off hören lesen / daß zu der Ehren Gottes und Würdigkeit der heiligen Ehe / na Rade und gutduncken der Mage und Freunde zu beyden seiten / ein wißlich / stede Hylig gedadingt und beschlossen ist / zwischen Gerhardt Scheiffert / ehligen Sohne wilne Herrn Scheiffartes von Merode / Ritters / Herr was zu Bornheim / dem Gott gnade / an eine : und Ließbet ehliger Tochter / wilne Ulrich Beisels von Gymnich / Herr was zu Bornheim / dem auch Gott gnade / und Annen von Dirlem / Tochter zo Beffert / sein ehliger Haußfrawen / an die ander seite.

Clausulæ designatæ. I.

ALs Scheiffart vursch. die alinge Burg zo Bornheim / mit ynme Rechten und zubehoren / und darzo die alinge Gerechtigkeit zu Bornheim / und zo Brenich / als die wilne Herr Scheiffardt sein Vatter vurß. und nach syme todte gelassen hait / und der Theilunge tuschen ihm und Scharde syme Brodere allein gefallen und zogetheilt ist.

2.

UNd Ließbet vurß. dar entgain die Hirlichkeit / Vadeye / and Hogerichte zu Bornheim und Brenich vorß. mit Gebote und Verbote / und allen anderen ihren Rechten und zubehoren / als sy darane von todte ihres seeligen Vatters vurß gerechtigt ist; behalten daran und viß Emund Beisel von Gymmenich / der vurschreben Ließbethen rechten Uenichern zo syme Leiffzucht und Leffdagen / und nicht lenger / alle Jahr zweyhundert funff und zwantzig Oberlendische Gulden.

Clausula. 3.

SO soll Scheiffart vurß. auch seine Leiffzucht haben unnd gebrauchen an der Hirlichkeit und Vadeyen zu Bornheim und Brenich vorß. 2c.

Quarta.

DEm hochwürdigen Fürsten unsen gnädigen lieuen Herren / Herren Diederichen Ertzbischoff zu Cölln / als einem rechten Lehenherren der Vadeyen zo Bornheim vurß. dat hey seine Gnaden Volbert und Consent herzo gegeuen / und deß zo mehrer Stedigkeit seine Gnaden Siegel vur an diesen Brieue hat thun hangen; deß Wir Diederich von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff / deß heiligen Reichs Churfürst / und in Italien Ertzcantzler / Hertzog zu Westphalen und Engeren / 2c. also ergehen und bekennen war zu seyn / under Unserm Siegel / zu beden Unser lieber getrewer der Partheyen und Mumbere zu beyden seiten vorß. an diesen Brieff gehangen. Behalten Uns / Unsen Nachkommen und Gestichte / allzeit Uns Rechten.

Finis.

GEgeben im Jahr unsers HErrn / Dausent vierhundert zwey und sechtzig / deß nechste Godestags nach dem Sontag so man helt in der heiligen Kirchen Invocavit in der Fasten.

Num. 33. Bornheim / In actis num. 58.

WIr Diederich von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff / deß heiligen Römischen Reichs Churfürst : und in Italien Ertzcantzler / Hertzog zu Westphalen und Engeren / 2c. Thun kundt / dat Wir in Gegenwärtigkeit Unser Manne hernach geschrieuen / Unseren lieuen getrewen / Gerhardt Scheifart von Merode / zu behuff Elisabet Beisels / wilne Ulrichs Beisels Tochter /

NB.

ter / na laute der Hyligsbrieue / tuschen den ehgnanten Gerhardten und Elisabeth / gütlich belehnet haint / und belehnen ouermitz diesen Brieff / mit der Badeyen von Bornheim und Brenich / mit allen ihren Zubehoeren / in allermassen die von Uns und Unserm Stiffe zu Lehen rurend seynd / und wilne Ulrich vurß. von Uns zo Lehen empfangen und getragen hat; doch in solcher massen / wiewol in den vorgemelten Hyligsbrieuen und anderen brieuen daran langende geschrieuen steit / von Herrlichkeit zo Bornheim / dat Wir dem vurß. Gerhart Scheiffert / und Elisabet und ihren Eruen / dadurch nit mehr Rechts bekennen / noch zo geuen zo Bornheim / und Brenich / dann sich erfind / dat Unse Vurfahren Ertzbischoffe zu Cölne von alter verleent und versiegelt haben. Und Wir hain darauff von dem vurß. Gerart Scheiffart / gewönliche Huldung und Eyde empfangen / dat vurß. Lehen getrewlich zu verdienen / und zu vermannen / Uns / Unser Nachkommen / und Gestichts / beste zu werben / und argste zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort zu thuen / als ein getrewer Lehen Mann seinem Herrn schuldig ist / ohn Argelist. Beheitlich doch Uns / Unsern Nachkommen / und Gestichts / Uns / und fort jederman seines Rechten / darane. Urkundt Uns Siegel hieran gehangen. Gegeben und belehnt in Unser Stadt Cölne / vff Montag na deß heiligen Sacraments Tage / in den jahren unsers HErren / Dusent vierhundert zwey und sechtzig. Hierouer und an seynd gewest / der Edle Unse lieve Neeue / Rede und getrewen / Vincentius Greue zu Moerse / und zo Saruwerden / Degenhardt Haese / und Arndt von Boerle / as Manne / und Daem von der Arff / as Thürwerter.

Num. 34. Bornheim / in actis num. 59.

WIr Roprecht von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen / erwehlter und bestettigter deß Römischen Reichs Churfürst / und in Italien Ertzcantzler: Hertzog zu Westphalen und Engeren / etc. Thun kundt und bekennen / dat Wir heut in Gegenwertigkeit Unser Manne herna geschreuen / Unseren lieuen getrewen / Gerhardt Scheiffart von Merode / zu behueff Elisabet Beisels / wilne Ulrich Beisels Tochter / na laute der Hyligsbrieue / tuschen den ehgnanten Gerhardten und Elisabeth / geneitlich belehnet haben / und belehnen ouermitz dieses Brieffs / mit der Badeyen von Bornheim und Brenich / mit allen ihrer Zubehoeren / in allermassen die von Uns und Unserem Gestichte zu Lehen empfangen und getragen hat; doch in solcher massen / wiewol in den vurß. Hyligsbrieuen und anderen brieuen daran langende geschrieuen steit / von Herrlichkeit zo Bornheim / dat Wir dem vurß. Scheiffart / und Elisabet und ihren Eruen / dadurch nit me Rechts bekennen / noch zo geuen zo Bornheim / und Brenich / dann sich erfind / dat Unse Vurfahren Ertzbischoffe zu Cölne von alter verleent und versiegelt haben. Und Wir hain darauff von dem vurß. Scheiffart / gewönliche Huldung und Eyde empfangen / dat vurß. Lehen getrewlich zu verdienen / und zu vermannen / Uns / Unse Nachkommen / und Gestichts / beste zu werben / und argst zu warnen und zu kehren / na aller seiner Macht / und fort zu thuen / als ein getrewer Mann seinem Herrn schuldig ist / ohn Argelist. Beheitlich doch Uns / Unse Nachkommen / und Gestichts / Uns / und fort jederman seines Rechten / darane. Urkundt Unsers Siegels heran gehangen. Gegeuen und belehnt in Unser Stadt Cölne / vff Donnerstag na Eschtag / in den jaren unsers HErren / Dusent vierhundert funff und sechtzig. Hierouer und an seynd gewesen / der Edel Unse lieue Rait und getrewen / Gumprecht zu Newenahr / und Diederich von Burscheit / Ritter / als Unse Manne. NB.

Num. 35. Bornheim / In actis. N. 60.

WIr Herman von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischouen / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engern / etc. Thun kunt und bekennen / dat Wir heut in Gegenwertigkeit Unser Manne herna beschrieuen / Unsen lieuen getrewen / Gerhardt Scheiffart von Merode / zu behuff Elisabet Beisels / wilne Ulrich Beisels Tochter / na lude der Hyligs Brieue zwischen den ehgenanten Gerhardt und Elisabet geneitlichen belehnet hain / und belehnen ouermitz diesen Brieff / mit der Badeyen zo Bornheim und Brenich / mit allen iren Zubehoeren / in allermassen die von Uns / Unserem Stiffte / zo Lehen empfangen und getragen hait: doch

in solcher massen / wiewol in den vurß. Hyligsbriuen daran langende / geschreuen stehet / von Hirligkeit zu Bornheim / ꝛc. daß wir den vurß. Scheiffart und Elisabet und ihren Eruen / dardurch nit mehr Rechts bekennen / noch zo geuen zo Bornheim und Bremich / dann sich erfind dat Unse Vorfahren Ertzbischoue zu Cöllen / von alter belehnt und versiegelt hauen ; Und Wir hant darauff von dem vorsch. Scheiffart gewönliche Huldung und Eyd empfangen / dat vurß. Lehen getrewlich zu verdienen / und zu vermannen / Uns / Unser Nachkommen / und Stiffts / beste zu werben / und argste zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort zu thun / als ein getrewer Mann seinem Herren schuldig ist / ane Argelist. Behelltlich doch Uns / Unseren Nachkommen / und Stifft / Unß und fort jedermand seines Rechten darane. Urkundt Unsers Siegels heran gehangen. Gegeuen und belehnt zum Bruell / auff Dienstag nach dem Sontage Lætare , in dem Jare unsers HErren / Dausent vierhundert funff und achtzig. Hierover und an seynd gewesen / der Edel Unser lieuen Reede und getrewen / Heinrich Graue zu Nassaw / Herr zu Bilstein / Euert vom Zweivel / Amptmann zum Bruell / und Werner Hase / Unser Erbthurwerter / als Manne.

Num. 36. Bornheim / In actis num. 61.

WIr Philips von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen / und Engeren / ꝛc. Thun kundt und bekennen / daß Wir heut in Gegenwertigkeit Unsere Manne hernach geschrieben / Unseren lieben getrewen Johan Quaden / Herr zu Lantzcron / als von wegen und zu behueff der unmündigen Kinder / etwan Reinharts Scheiffart von Merode / nemlich / Ulrich / Wilhelms / Reinharts und Johanna / gnädiglich

NB. belehnet hauen / mit der Vadeyen / Hause und Herrligkeit zo Bornheim und Bremich / mit allen ihren In- und zugehoeren / wie das obgenanter Reinhart / und seinen Elteren / von Unseren Vorfahren und Stifft zu Lehen und achter Lehen getragen hauen / und von Unserm Stiffe Cöllen zu Lehen rurend seynd ; darauff haben Wir von vurß. Johan gewönliche Eydt und Huldung empfangen / das vurß. Lehen von wegen obgenanter Kinder / (etwan Reinhart Scheiffarts von Merode) getrewlich zuverdienen / und zuvermannen / Unser / Unser Nachkommen / und Stiffts beste zuwerben / argste zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort zuthun / als ein getrewer Mann seinem Herren zu thun schuldig ist ; und auch so ehist die gedachte Kinder zu ihren mündigen Jahren kommen / daß sie alsdann solch Lehen selbst von uns empfangen und tragen / auch wie Manne ihren Herren schuldig seyn / thun sollen / ohne Argelist. Behelltlich doch Uns / Unseren Nachkommen / und Stifft / und fort jederman seines Rechten darane. Urkundt Unsers Siegels heran gehangen. Gegeuen und belehnet zu Poppelstorff / am Godestag nach der heiligen dreyer Könige Tage / im Jahr funffzehnhundert und zwölff / hierover und an seynd gewesen als Manne von Lehen / Unse Reede und lieuen getrewen / Paulus von Breitbach / Ritter / Unser Marschalck / Peter von Evenstein / und Thewes Wolffkeele Unser Thurwerter.

Num. 37. Rynßheim In actis num. 62.

WIr Johan von Ketge / genant von Rynßheim / Ritter / und Anna von Monxeall / Ehleute / thun kundt und bekennen offentlich in diesem Brieue / vor uns und unser alre Eruen / dat wir sämentlich und eintrechtiglichen / und unser jeglicher besonder mit unserm guten freyen Willen / und vorbedachtem Rathe / unser / und unser Freunde / und umb unsers kentlichen Nutz und vorbers willen / mehreren unseren kundtlichen Schaden zuverhuten / in einem vasten / steden Erbkauff / erblich und ewiglich verkaufft hain / und verkauffen / overmitz diesem Brieff / redelichs und bescheidelichs Kauffs / vor uns / unse Erven und alle

NB. die unse / in der Zeit wir dat wal doin mochten / und auch mogig und mechtig deß weren zo doin / dem Vesten Johan Hurtten von Schoneck / Annen von Brandscheid Ehleuten / und ihren Erben / dat Schloß Rynßheim / mit alle syne zubehore / groß und klein / hoe und nider Arklandt / Renthen / Gulden / Zinsen / Zeenden / Pechten / Welden / Buschen / Wesen / Velt / naß und dreuge /

grois

groin und dörre / beweglich und unbeweglich / wa und wie wir dat hain / mit allen und jeglichen seinen Freyheiten / Kurmoeden / Rechten / und fort mite alle und jeglichen syne zubehore / so wat deß bey unsem Vatter und Schwegerherrn selige / in der Zeit jhres leuens / und auch nae jhrem todte gewest were / und noch seyn mag / und in dat vurgenant Schloß zu dienen pflag / und noch also darzo gehorig ist / so wat deß were / und in diesem Brieue benant off unbenant were / nit davon außgescheiden / ußgescheiden deß Hofs zu Ramerßhouen / as vor eine Summ Gelt / nemlich / seestehalff dusent oueriensche Rynsche Gulden schwaere in Gewichte und am Golde / wir mit dem vorg. Johanne und Annen Eleuden vorgenanten ouerkommen / und eins worden seynd / die sie uns auch vor data diß Brieffs / an einer gantzer ungedeilter Summen gutlichen unnd dancklichen wael geleuert / bezahlt / und vernugt haint / derseluen Summen vorgenant und vernuegungen wir Johan / und Annen Ehleuten vorgenant z. allen jhren Eruen und alle die jenige den dat stade thun mag / vur uns / und unser Eruen / loß / frey und queit ouermitz diesen Brieff sagen / sondere alle geferde / und uns deß freundlichen van jn dancken / ain einige Argelist. Und hain wir Johan von Ketge / und Anna von Monreall / Eleude vurschreuen / uns unse Eruen / und alle die unse / deß vorganten Schloß und Guts / wie vorberurt steit / mit allen und jeglichen Puncten und Articulen erfflichen / und zu den ewigen tagen enterbt / unnd den ehegenanten **Johan Hurten / und Annen von Brandtscheidt / Ehleuten / und sie und ihren Erben erfflichen und zu ewigen tagen damit geerfft /** und gegüt und offgetragen / **als recht ist** / unnd syno deß alle gentzlichen und follichen außgegangen / mit Hände / Halme / und mit Munde / op allen den enden und steden / und außgain / as sich dat dann solchs Erffes und Rechtewegen gebürt / und haischt zu doin / und hain zu ewigen tagen gentzlich darup verziegen / uns noch alle unse Erven keine Erffschafft / Reches / Forderunge / behülps / noch ersuchnusse me darin hain / noch hauen en sollen noch zobehalten ingewisse; **also dat der vorg. Johan Hurt / Anna von Brandscheidt / Eleude / und jhre Eruen vurschreuen / sullen und mögen nu fort an zo ewigen tagen /** zo dat vorgerurt **Schloß Rynßheim / mit alle** und jeglichen seinen **zubehor /** inmassen **vorgenant / zo jhren Händen und Gewalt halten / hauen / gebrauchen / und geniessen / zo jhrer Erbschafft geraft und geroelich / zo alle jhre Nutz und Willen / so jhm dat euen kompt /** ain unsern off unser Eruen oder jemands anders hindernisse / Widersprache / Zorne / off Widerstandt. Und ist auch gefürwart / off sach were / dat der vorg. Hurt / und Anna von Brandscheidt Ehleute / off jhre Eruen vurschreuen / mit dieser Verschreibungen diß Brieffs / an dem vorg. Schloß Rynßhelm / und seine zubehoer / inmassen vorschreuen nit wal geerfft / gegüt / noch damit zo rechter Erbschafft wal sicher en weren / wie solche Gebreche daran seyn möchte / oder zoquemen / und würde Wehrschafft behouende weren; so sicheren und globen Wir Johan von Ketge / genant von Rynßheim / vorg. und Anna von Monreall / Ehleute / in rechter Eydstade / vor uns und unsere Eruen / in zohalten mit uns selbst Lyue / mit zien guten reisigen Pferdten und Personen darzo gehörig von Reisigen / so war wir oder unse Eruen von dem vurg. Johan Hurten / und Annen von Brandscheidt Ehleuten / oder jhren Erben vorg. als dann deßhaluen gemaint wurden / in die Stiffter Cöllen / Trier / oder in deß Hertzogthumb Gülge / zu jrer Kuer / allwege zur stundt zo jren gesinnen / op unsere Kost / Arbeit / büssen jren Schaden / und nimmer von der stat der manungen sy uns bezeichnen und nennen würden / zoscheiden / sy en weren gentzlichen und vollkommelich zo solchem vorg. Lehen und Güteren geerfft und gegut als Lehenguts rechts ist / ind der wael sicher gemacht und gantze Werschafft gedain / dat sie deß ain allen Last / Ansprache / und Hindernusse bliuen und syn blieuen sollen / und dat zo jhrem und jhre Eruen gesinnen off allen den enden und steden / und zo allen zeiten in deß noyt gebürende würde / off gedain / und ain jhren Schaden van uns geschiet were. Auch ist me gefürwart / off sach were daß sich nun off hernachmals einige zeit / jemande naere Maichschafft / Erbschafft / Pantschafft / off anders einigs Rechten an diesem vorgenant Schloß oder an den Güteren / inmassen vorgrürt / vermesse / und deß alsdann richtliche Ansprache darue doin / und legen würde / off dat einige andere Kunde / Brieffe / off Schein weren / off hernachmals vorqueme / damit dat Schloß vorg. mit allen und jeglichen seinen zubehoer belestigt und beschwerdt würden / oder weren / die den vorg. Johan Hurten / Annen von Brandtscheidt Ehleuten / off jhren Erven / in fugen vorschreuen / an deseren vorgenanten Erffkauff hinderlich weren / oder damit syn wulden / so wie dat zo oder bey queme; dat allet fort alle reichte Ansprachen / Last / Hindernisse / und Beschwernuß / so wie dat ankommen / vorgenommen würde / und ouergain mochte / van uns / unsen Eruen / oder alsus jemanden anders; sicheren

NB. NB. NB.

ren und geloyuen wir Johan van Ketge Ritter / genant von Rynßheim / und Anna von Monreall Ehleute vurschreuen / dem vurschreuen Johanne Hurten / Annen von Brandtscheidt Ehleuten und ihren Eruen / dat zo ihrem Gesinnen affzustellen / buissen ihren Schaden / dat sy daran ungehindert seyn und blieuen sollen zo ewigen tagen zo / nun und fortan allewege ; und dafür auch by unser vurgenanter Geloeffden zu ihre manungen inzokommen / inmassen vurschreuen / wir dat auch gesichert und geloifft haint / sonder einige Argelist zo doin. Auch ist fort me gefürwart / off sach were / dat wir Johan von Ketge / Ritter / und Anna von Monreall Eleude vurschreuen / dem vorgenanten Johanne Hurten / Annen von Brandtscheidt Eleuden / off ihren Erven vurschreuen / diß so nit volnzogen und weigerten / off in einigen vorwarden off geloefden dieß Brieffs / seumig off bruchig würden / in deile off zo maile / da Gott vor sy / und doch in keine weiß von uns / oder den unsen geschien en sall / so wilcherley Koeste und Schaden der vorg. Johan Hurtte / und Anna von Brandtscheidt Eleude / off ihre Eruen vorschreuen / darumb hauen / oder doin würden / oder gedoin und gelitten hetten / geloben wir jhn auch zu jhren gesinnen guetlichen zurichten / und wal zubezalen / sonder einige Widerrede ; und dat auch den solchem Verbündnisse und Geloefden vurschrieuen / und sollen und mögen darzo sich solches erkouern und erholen an uns / unsen Eruen / und an allen den unsern / dat wir alsdann hetten off krygen würden / mit Gericht Geistlich off weltlich / so wa ind wie sie können oder mögen / und so / wat sy solches / oder wer jhn darzo helpen würde / alsy thun wurden / an uns oder die unsen / solcher vorgerürter gebrechen halben / dat sullen sy alles mit ehren thun mögen / und gethan hauen / und diß gäntzlichen von uns / unseren Erben / oder jemand anders von unsen wegen unbedädingt syn und bliuen / und deß nimmer Ansprache / oder sunst anders an sey zo legen / noch zo doin / off schaffen gedain werde / in keine weiß ; und möge der vorgenant Johan Hurt / Anna von Brandtscheidt Eleude / und jhre Eruen / vurschreuen / fort alle die jene die inmassen vurschreuen / jhn darzu behülfflich / beyredig und beyständig weren geweist / mit ehren gedain hauen / und alsdann auch doin mögen / und dat alles so lange und biß zur zeit dem vorg. Johanne Hurten / Annen von Brandtscheidt Ehleuten und jhren Eruen vurschreuen / alle unnd jegliche Puncten / Geloefden / vurwarden / unnd Articulen diß Brieffs vollendlich gehalten seynd / und jhn darzo genugte geschiet were / von allen anderen Gebrechen / Kost / und Schaden / na Innehalt diß Brieffs / und jhr Forderung deß Schadens jhren schlechten Worten zo geloeuen / ain ied me darumb von jhn zugesinnen / oder me darumb schuldig seyn sullen zu doin. Auch wer sach daß diß Brieff naß / locherig / off dat einig Siegel daraff gequat würden / off sies affhendig ind entweldiget würde / so wie einige solche Unglück darinne zoquenne in einiger weiß / da Gott vor sey / dat en soll noch en mag diesen Brieff nit viciren , noch einige suspicie inbrengen / dann der Erbkauff / und dieselbe Brieff vollmechtig seyn un blieuen soll / sondern einige Eintracht ; und alsdann auch zugesinnen deß vorg. Johans Hurtten / Annen von Brandtscheid Eleuden / off ihren Eruen vurschreuen / einen anderen as guten Brieff / in gleicher oder besser formen / damit der vorg. Johan Hurtt / Anna von Brandtscheidt Ehleute / und jre Eruen vurschreuen / waell verwart syn ; und deß nit wegern sollen / mögen noch en willen / umb alle die sachen die geschiet seynd / weren / off geschein möchten / sonder einig geferte oder Eintracht. Und geloben / sicheren / und versprechen wir Johan von Ketge Ritter / gnant von Rynßheim / und Anna von Monreall Ehleute vurg. vor uns / und unse Erven / und na alle die unse in guten trewen / und in rechter Eydstat / alle und jegliche Puncten / Geloefden / Clausulen / und Articulen / und Innehalt dieses Brieffs / samentlich und besonder den Ehegenanten Johanne Hurtten von Schoneck / Anna von Brandtscheidt / Ehleute / und jhren vurs. stede / vaste und unuerbruchlich zu halten / sonder alle gebroch off argelist / aller suspeck einiger sunde beide Geistlichs und Weltlichs Gerichts / oder Rechts / newe oder alte / die erdacht syn / off mochten werden ; und uns Johan von Ketge Ritter / Anna von Monreall Ehleute / off unsern Eruen vursch. zustaden / und den vursch. Johan Hurtt von Schoneck / Anna von Brandtscheidt Ehleuten / off ihren Erben vursch. zu unstaden kommen mochten / gentzlichen und zu malen außgeschieden sollen seyn / und fort zu ewigen tagen blieuen. In Urkund vaster und ewiger Stedigkeit / so han wir Johan von Ketge Ritter / genant von Rynßheim / und Anna / unse Eruen / unser jeglich sein Siegel vur uns / und unse Eruen / und alle die unse unden an diesen Brieff gehangen / und deß zu besagen / und zu uberzeugen.

Und wann dat Schloß Rynßheim / vursch. mit seiner zubehor offen Hauß und Lehen ist / deß hochwürdigen Fürsten und Herren / Herren Dieterichen Ertzbischoffs zu Cöllen / Hertzog zu Westphalen / und zu Engeren / rc. und syner Gnaden Stifft von Cöllne ; So hain wir Johan von Ketge / und Anna von Monreall Ehleute vursch. vur synen Gnaden erschienen / und syne Gnaden oytmoetigllichen und fleißlichen gebetten / und bitten / diesen

diesen Kauff / inmassen vorgerürt / zu willigen und zo belieuen / und den vorg. Johan Hurten vor sich und seine Erben / darmit zu belehnen als sich gebürt: und daß syne Hochgnaden Siegel vor an diesen Brieff doin hangen / mit zweyer seiner Hochgnaden Mannen Insiegel. Und Wir Dieterich von Gottes Gnaden / Ertzbischoff zu Töllen / Hertzog zu Westphalen und Engeren / vorgenandt / thun kundt / also daß vursch. Schloß Rynßheim mit seine zubehoere / Uns / Unse Stiffts von Töllen / offen Hauß und Lehen ist; So bekennen Wir / dat Wir umb fleißiger beden willen / Johann von Ketge Ritters / und Annen seiner ehelicher Haußfrawen vurschrieuen / diesen Kauff von sonderlicher Gunst und Gnaden zugelassen und bewilligt han; zolassen und bewilligen ouermitz diesen Brieff. Behelttlich Uns / Unseren Nakömlingen / und Gestichte von Tölne / Unser offnunge und Lehen Rechts / Uns und fort jederman seines Rechten. Und auch also dat Johan Hurt vursch. und seine Eruen / dat vurs. Schloß Rynßheim / mit seinen Zubehoer von Uns / Unseren Nochkömlingen / und Gestichte von Tölne / empfangen / Hulde / und Eyde von der offnungen / und Lehenschaffe vurschreuen thun: Brieff und Siegel darauff geuen / und nehmen / allzeit / als sich dat gebüren solle. Und diß zu urkunde hain Wir Unser Siegel / vor Uns / Unser Nachkömlingen / und Gesticht vursch. an diesen Brieff thun hängen; und hain fort geheischen und befohlen / Unsen lieuen getrewen Henrichen Roilmann von Dadenberg / und Diederichen Scherffgyn van Morenhouen / dat sie ire Singele zo getzugnisse vorgerurter Sachen by dat unse an diesen Brieff hangen / deß wir Henrich Roilmann von Dadenberg / und Diederich Scherffgyn / vursch. bekennen willentlich und gern gedain zo hain / von Geheisch und Beuele uns gnädigen lieuen Herrn vurg. und uns die Sachen deß Kauffs auch als kenlich und kundtlich ist. Gegeuen in den Jahren unsers lieuen HErren Dusent vierhundert fünff und fünfftzig Jare / op Maintag nach dem heiligen Palmtag.

Num. 38. Rynßnheim / In actis num. 63.

WIr Diederich von Gottes Gnaden / erwehlter zum Ertzbischoffen zu Töllen / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler Hertzog zu Westphahlen und Engeren / &c. Thun kundt allen Leuten; So as Johan von Ketge genant von Rynßheim / Ritter / vur Uns erschienen / und deß Schloß Rynßheim mit syne Zubehoere vor Uns Uffgegangen ist / und Uns dat opgetragen / und fort gebetten hait / Johan Hurten von Schoneck / den Alten / damit vur sich / und syne Eruen / gnädiglich zu belehnen: So bekennen Wir / dat Wir umb beden willen den vurg. Johan von Ketge / und Johan Hurten / und auch Dienstes willen / Uns der Vursch. Johan Hurte gethan hait / und auch forter thun sall / denselben Johan Hurten / in Gegenwertigkeit Unsere Manne hieunden geschreuen / mit dem vursch. Schloß Rynßheim / und alle syne zubehoere / vur sich / seine Eruen / und zu Annen von Branderscheit seiner ehelicher Haußfrawen belehnet; und Hulde und Eyde von ihme darup hain / dat he Uns allezeit die offnunge deß Schloß Rynßheim / wanne / und welche Zeit Wir das gesinnen werde / gehorsam seyn / und Uns / und die Unse die Wir also von Unsert wegen senden werden / innen lassen / und dat vursch. Lehen getrewlich zuvermannen und zuverdienen / und Unse / und Uns Gestichtes / beste thun und werben / vor Unsen argsten warnen / und dat kehren / nach aller seiner Macht / und Uns forter allet dat dein sall / dat eyne Manne seinem Herren schuldig ist zu thun / sonder Argelist. Als dat der vursch. Johan Hurte / Uns mit synen upgereckten Fingere / gestaifft deß Eyds lyfflichen zu Gott und den Heiligen geschworen hat / vaste / steede und unverbruchlich zu halten / und zo doin. Behelttlich doch Uns / Unser offnunge vursch. Uns / und fort jederman seines Rechten daran. Uns diß zu Urkundt / hain Wir Unse Siegel an diesen Brieff doin hangen. Gegeuen und belehnt in Unser Stadt Töllen / in dem Jahre unsers Herrn / Dausent vierhundert fünff und fünfftzig / uff dem Godestag nach dem Sontag Quasi modo geniti. Hieran und ouer seynd gewest Unse lieue Reede / und getrewen / as Unse Manne / Lutter Quadt / Herre zo Thomberg / und zu Lands Croin / und Engelbrecht Nyt von Birgel / Erff Marschalck deß Lands von Gulge / Ritter / und Parwin Roir / Unse Thurwerter.

Num. 39. Rynßheim / In actis num. 64.

WIr Friederich von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Töllen Ertzbischoff / deß heiligen Römischen Reichs in Italien Ertzcantzler / Hertzog zu Westphalen / und Engeren / &c. Thun kunde allen Leuten / und bekennen / vor Uns /

Unse Nachkömlinge / und Gestichte / also als wilne / Rutger von Ryntzheim / Knappe / Unse lieve getrewe was / und Elsa von Ryntzheim seine eheliche Haußfraw /
NB. Tochter wilne Heytahins van Pouilsheim / Ritters / Uns lieven getrewen / den Gott grade / Unse / und uns Gestichtes offen Schloß zu Ryntzheim mit seinem zubehoeren / geruhlichen besessen / und von Uns / und Unsen Gestichte / zu Lehne hielten: Und sy ehligen Sohn gehatte haint / mit Namen Reymar von Ryntzheim /
NB. und darna Rutger vurg. tods halue abgangen ist / und die vurß. Elsa einen anderen Mann zo der heiligen Ehe genommen hatte / mit Namen wilne Johan von Ketge / und derselue Johan vurß. als ein Vurweiser der vurg.
NB. Elsen / und Reymers seines Stieffsohns / dat vorg. Unse offne Schloß Ryntzheim / mit allen seinen Zubehoringe / von Uns / und Unserm Gestichte / rechtlichen zu Lehen empfangen / und besessen hat / sein levelang / redlich und ruhelich / ein alle richtliche Ansprache; und nae todte Johans und Reymars vorß. kommen is Arnoldt von Ketge / Ritter / Unse lieve getrewe / Broder deß vorg. Johans von Ketge / als ein Mumpar Johans von Ketge / anders genant Ryntzhem / mit syne Zubehoere / rechtlichen empfangen / von Uns / und Unsen Gestichte / und daan entfangende hand gesessen / biß an die Zeit / dat der ehgenant Johan von Ryntzheim zu seinen mündigen Tagen kommen ist; Also dat Wir dem ehgenanten Johan von Ryntzheim / als einen rechten Lehens Erven / mit dem vorg.
NB. Unsen offnen Schloß Ryntzheim / und seinen Zubehorungen rechtlichen belehnt haint: Darna so ist wilne Engelbrecht von Orßbeck / Ritter / Unse Reth / und lieve getrewer was / zo dadingen kommen mit Johanne von Ryntzheim / vurß. als van deß vorg. Unsen offen Schloß / wegen Ryntzheim / und seinen Zubehorungen vurß. also dat Wir jn von beyden Seiten drey richtliche Tage / vor Uns und Unsen Hofrichter / wilne Johan Schilling von Valka / Ritter / beschieden / as sich dat hiesche / und gebürde / und up den letzten gerichtlichen Tag vurß. Unse Manne / vor Uns / und Unsen Hovrichter vurg. und in Unse Stadt zu Bunna gewyst haint. Na deme wir den vorg. Johan von Ryntzheim / daran bekenten empfangender Hand / und seinen Vatter und seinen Oemen / as vurß. steit / und auch wilne Reymar von Ryntzheim sein
NB. Broder / ein rechte Leens Erve zu deme vorg. Unsen offnen Schloß was / und na syme tode Johan vurß. sein Broder sein rechte Erve ist; und Wir auch den vorg. Johan von Ryntzheim / dae an belehnt / kanten empfangender Hand vur einen rechten Lehens Erven / und anders niemande; so solte dat vorg. Unse offen Schloß Ryntzheim mit seiner Zubehorungen vurß. Johan von Ryntzheim / und seinen Erven mit Rechte blieven / und Wir / und Unse Nachkommlingen / und Gestichte / solte sie da an behalten / und in Gewalt dann affdoin / aen alle geuerde und Argelist. Behaltnisse Uns / und Unserem Gestichte / alles Unses Rechten / und Herrlichheyten an allen Sachen vurß. Und dieser Dinge zur urkunde und ewiger Stedigkeit / haint Wir Unse Siegel an diesen Brieff thun hängen / der gegeven ist zo Poppelstorff / in deme Jahre unsers Herren / dausent vierhundert und dreyzehenden Jahre / deß zwentzigsten Tags in deme Brachmonat zo Latin genant Junius.

Num. 40. Ryntzheim / in actis num. 65.

VOn Gottes Gnaden / Wir Ferdinand / Ertzbischoff zu Cöllen / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Bischoff zu Lüttig / und Münster / Coadjutor und Administrator dero Stiffter Paderborn / Hildesheim / und Berchtesgaden: Fürst zu Stabul: Pfaltzgraue beym Rhein / in Obern und Niedern Bayern / Westphalen / Engeren / und Bullion / Hertzog / Marggraue zu Franchimont / etc. Thun kundt und bekennen / daß Wir auff heut dato / in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieben / Unsern lieben getrewen / Hansen Georgen Hurt / zu Schoneck / mit dem Schloß Ryntzheim / und aller seiner zubehoer / wie das von Uns / und Unserm Ertzstifft zu Lehen rührend ist / und desselben Hanß Georgen Hurten Voreltern / von Unsern Vorfahren empfangen und getragen / gnädiglich belehnet haben / und belehnen in Krafft dieses Brieffs; und darauff von ehrg. Hanß Georg Hurten / gewönliche Glübt und Eyde empfangen / daß er Uns allezeit der offnung deß vorg. Schloß Ryntzheim / wanne und welche Zeit Wir das gesinnen / gehorsamb seyn / Uns / und den Unse-

Unseren / welche Zeit Wir also dahin kommen / oder die Unsere senden werden / einlassen; und das vorg. Lehen getrewlichen verdienen / und zuvermahnen / Unser / Unser Nachkommen / und Stifft / bestes zu werben / ergst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und furter alles thun soll / das ein getrewer Mann seinem Herrn schuldig ist / als solches vorg. Hanß Georg Hurt / Uns mit uffgereckten Fingeren / gestabts Eyds / leiblich zo Gott und seinem heiligen Evangelio geschworen hat / fest / stedt / und unverbruchlich zu halten / und zuvolziehen. Vorbeheltlich doch Uns / Unser offnung verg. auch Unser / Unsers Stiffts / fort jederman seines Rechten an dem vurg. Lehen. Urkunde Unsers anhangenden Insiegels. Geben und belehnet in Unser Stadt Bonn / den eilfften Monats Tag Februarii, im sechzehenhundert und fünffzehenden Jahre / hieruber und an seynd gewesen / als Manne von Lehen / Unser Thurwerter / Amptmann zu Lyn / und Brtingen / Rath / und lieben getrewen / Werner Quadt zu Buschfelt / und Johans Dieterich von Metternich zu Rameßhouen.

Num. 41. Sultzhoff / In actis. N. 69.

WIr Friederich / Werner / und Witgen von der Arffen Gebroder / doen samen kundt und bekennen / overmitz diesen Brieff / Also aß uns ehegnanten Gebroderen / durch affgang unser Alderen / den Gott gnädig seyn müsse / ihre nachgelassen Erffschafften und Güteren / erfflichen angefallen / und erstorven seynd: welche Erbschafften / und Guteren / wir obgenanten Gebroderen samen overkommen seynd / uff heut datum eintrechtlichen / liefflichen und freundtlichen geerffscheilt hain / als nie Unterscheid idt hernach beschrieuen folgt; dat as gewissen und kiarlichen zuverstain / dat Frederich vorg. von den obgenanten unser Aldern seelige / nachgelassene Erbschafften und Gutern / zu seinem theile Erblichen sall hauen und behalten / den Hof / Erff und Gut / gehesschen zu Hackhuisen / so wie der dann in syner Hoffstatt / Acker / Buschen / Benden / Weyden / in nassen und drugen / in lengden / in breiden / in hogden und syden / fort mit allen und jeglichen synen andern erfflichen Rechten und zubehoer / in dem Kirspel von Woringen gelegen ist / nit davan außgescheiden / noch affblievende / in einiger weise. Herentgain diese vurs. Erffschafften und Guteren sall Werner vorgenant / van den gedachten unser Alteren nachgelassen Erffschafften und Gutern / zu synem Theil und gebrauchungen / erfflichen hauen und behalten / den Zehenden off den Vollmerßwerde / so wir den uns Anckerr / und auch Frawe / besessen und gehait hain / und wir na biß an diesenn Tag jo / und auch alsolche Brieff und Siegel / as uns vurs. Vätter selige gelassen hat / sprechende op die von Boichholtz / die welche Brieff Willem von der Arssen und syne Süsteren mit zo staint / so ferne sy so deslen uyßforderen; und noch einen Brieff von Friederich von Matcelen; und noch sall der vurß. Werner hauen eichtehalff Malter Roggen / an den Sultzhof jährlicher Renthen / und noch alsolchen Lande / als wir in dem Kirspel van Wyeler haint ligen / and noch alsolche Koer oder Gelt / als uns unse Neffen Ingenhof schuldig synd so gelten / da wir auch einen Brieff aff handt: Herentgegen diese vurß. Erffschafft und Guteren sall der vurgenanten Witgen / van den gedachten unser Alderen nachgelassen Erffschafften und Guteren / zu seinem Theil und gebrauchungen erfflich hauen und behalten / den Hof / Erff / und Gut geheischen zo dem Soeltz / so wie der den dann an Hoffstat / Acker / Busche / Benden / Weyden / in nassen und drugen / in lengden / in breiden / in hocheden / in syden / und fort mit allen und jeglichen seinen anderen erfflichen Rechten / zo und ingehoer / in dem Kirspel von Nivenheim gelegen / nit davon außgescheiden / noch affblievende / in einiger weise; doch beheltlich Werner vursch. Sultzhoue. Fort ist vertragen / off sach were / dat einig bewießliche Schuldt off Wederschuldt / herkomaende von unseren Alteren seeligen / noch befunden würden / die sallen wir vorsch. Broder / zu heuen off zu bezahlen gleich leyden / ain geferde und sonder allet kunde Argelist. Und up dat diese vorg. Erbtheilunge und gutliche Scheidunge / auch uns vurg. Gebrodere / so jeder selde festiglich / uffrichtiglich und unuerbrochen vollnzogen und gehalten werde / als vurbers geschehen sall: Darumb so hain wir Gebroder / drey Brieff von Wort zu Wort gleichhaltende thon machen / aller und jeglicher Sachen und Puncten vurß. in gestande der Warheit und gantzer vaster Erfflicher Stedigkeit: So hain wir Frederich / Werner / und Withgen von der Arffe / Gebroder / unser yderein sein Insiegel vur uns und unse Erven an diesen Brieff gehangen. Und fort zu mehrer vestongen aller Sachen und Puncten vursch. so hant wir ehegenante Gebroder samentlich und in Krafft dieses Brieffs / bitten die vesten und frommen unsen lieuen Omen und Neuen / als mit Namen Reinhart von Boichholtz / und Rinboult Ingenhoff / dat sy ihren Siegel zer kontten mit an diesen Brieff willen hangen / als Wir Reinhart und Reinbolt vurß. kennen war zo seyn / und gebe gethan hain / umb beden willen /

Frederich / Wernier / und Withgen / vurß. unsers iders Siegels zer konne / bey siegele Frederich / Werner / und Withgen vurß. an diesen Brieff gehangen; auch hant wir Gebroder vurß. dieser Brieff malche einen na uns genommen / unser ein dem andern damit / offs noit gebuirte / zo ouerzeugen. Geschehen in dem Jahr unsers Herren / Dusent vierhundert lxxxxviij. deß negsten Sontags nach der heiligen dreyer Königen Tag.

Num. 42. Sultzhoff / In actis num. 70.

WIr Dieterich von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoffen / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen / und Engeren / ꝛc. Thun kundt und bekennen / dat Franck von Vdeßheim Unse lieue getrewe / auff heut datum diß Brieffs / bey Uns ist geweßt / in entgegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieben / und hat Uns
NB. flelichen gebetten / dat Wir Lyßgen Frantzoitz Tochter / seine eheliche Haußfraw bewedomen willen / ihre Leuenlang / off derselue Francke jhre eheliche Mann sturue sonder einige wißliche Geburt / mit dem Houe zu Sultze und allen seinen Zugehoer / gelegen in dem Kirspel von Niuenheim / in dem Ampt van Hilckraide / der von Uns und Unserm Gesticht zu Lehen gait / und rorendt ist: Also bekennen Wir / dat Wir umb beeden willen deß vurß. Francken dat belieuen und Lyßgen Frantzois Tochter / seine eheliche Haußfrawe bewedompt han / und bewedomen / ouermitz diesen Brieff / mit dem vurß. Houe zu Sultze / mit allen seinen Zubehor / wie dat Uns / und Unserm Gestichte zu Lehen gehet / und rorend ist / ihre leuelang und nit langer: In allermassen als vur in diesem Brieue geschrieuen steit: doch also / wanneh der vurß.
NB. Franck todtes haluen abgienge / so sal die vurß. Lyßgen einen andern gleichen guten Mann wieder in seine stede setzen / und dat Lehen von Uns / Unsen Nachkommen / und Gestichte empfangen / und davon thun ihr ledenlang / als sich gebürt / und ein Mann seinem Herren schuldig ist zu doin / ohn Argelist. Urkunde Uns Siegel heran gehangen. Gegeuen zu Fritzstolm / deß Donnerstag nach Sent Brixius Tage / in dem Jahre unsers Herren Dusent vierhundert und viertzig Jahre / hierouer und an seynd geweßt / Unse liebe getrewen / Gebhardt / Herr zu Reide / Ritter / und Wilhelm von Belle.

Num. 43. Sultzhoff / In actis N. 71.

WIr Herman von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cölln Ertzbischoff / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Herotzog zu Westphalen und zu Engeren / ꝛc. Thun kund und bekennen / daß Wir Unsen lieuen getrewen Friederichen von der Arffen / mit dem Huyse zu Hackhusen mit seiner Zubehoir / wie das von Uns / und Unserem Stifft zu Lehen rüret: und Gerhardt oon der Arffen / von Unserem Vorfahren Ertzbischoff Diederich empfangen hat / gütlich belehnt hain / und belehnen in Krafft dieses Brieffs; und haint darauff von demseluen Friederich gewönliche Huldung und Eyde empfangen / dat vurß. Lehen getrewlich zu verdienen / und zu vermannen / Unse / Unser Nachkommen / und Stiffts beste zu werben / und argst zu warnen und zu kehren / und Uns zu Unserem Gesinnen / mit dem Harnisch zu dienen / und fort alles das zu doin / as ein getrewer Mann seinem Herrn schuldig ist / an Argelist / as dat der vurß. Frederich Uns mit seinen vffgereckten Fingeren / gestaefs Eydes zu Gott und den Heiligen geschworen hat / faste and stede zu halten / und darwieder nicht zu thun. Beheltlich doch Uns / Unsen Nachkommen und Gestichte / Uns / und fort jederman seines Rechten an dem vurß. Lehen: Deß zu Urkundte han Wir Unser Siegel heran doin hangen. Gegeuen und belehnet in Unser Stadt Cöllen / vff Sent Peters Tag ad Vincula, in den Jahren unsers Herren / Dusent vierhundert sechs und achtzig / hierouer und an seynd geweßt / als Manne Unser lieue Rede und getrewen / Gerhard Quade / Herr zu Lantz Croin / Johan Bel / und Godert Ketzgen Unse Erffthurwerter.

Num. 44. Sultzhoff In actis num. 72.

WIr Salentin von Gottes Gnaden / erwehlter zu Ertzbischoffen zu Cöllen / des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen / und Engeren / ꝛc. Thun kund und bekennen hiemit offentlich / dat Wir in entgegenwertigkeit Unser hernach geschreuen

Manne

Manne von Lehen / Unseren lieuen getrewen / Wilhelm von Schilling / von Goestorff / als
Unser auch lieuen getrewen / Alberts von Baren / constituirten Anwaldt und Gewalthabern;
von welcher Vollmacht er Uns glaublichen Schein vorbracht / mit dem Sultzhoff im Niuen-
heimer Kirspel gelegen / mit seiner In- und zugehorung / in allermassen solch Lehen NB.
etwan Gerhardt von der Arfft / jetzigen Lehenträgers Schwegerherr / von
Unserem Vorfahren und Stifft zu Lehen empfangen / und ihme Alberten
von Baren / von wegen Catharinen von der Arfft / seiner Haußfrawen / NB.
vorgenanten Gerharten von der Arfft / Tochter / hiebevor in der Theilung
mit Unserem Vorwissen und Verwilligung zugeeignet und gefallen / gnädig-
lich belehnet haben / und belehnen ihn Krafft dieses Brieffs; Wir haben auch gewönliche
Huldung und Eyde von dem vurß. Wilhelm Schilling empfangen / solch Lehen getrewlich zu
verdienen / und zu vermannen / Unser / Unser Nachkommen, und Stifft / bestes zu werben /
argst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort alles das zu thun / das ein
getrewer Mann seinem Herrn schuldig und pflichtig ist / als er Uns das mit seinem vffgereckten
Fingeren / gestabts Eyds / zu Gott und den Heiligen geschworen hat / fast und stedt zu hal-
ten / und darwider nicht zu thun / trewlich und ohn Argelist. Beheltlich doch Uns / Unse-
ren Nachkommen / und Stifft / Unsers / und fort jederman seines Rechten an dem vurß.
Lehen. Urkundt Unsers heran gehangenen Secrets. Geben und belehnt in Unserm Schloß
Keyserswerdt / am letzten Tag Februarii, im funff hundert und zwey und siebentzigsten Jahr /
hierüber und an seyn gewest / als Manne von Lehen / der Ehrsamb hochgelehrter Unser Hoff-
meister / Amptleute zu Andernach / Linne / und Lechenich / Rath / liebe getrewen / Georg
von der Leyen zu Saffig / Degenhart Haaß zu Solbruck dero Rechten Doctor / und Wil-
helm von der Horst zu Heimertzheim Unser Thurwerter.

Num. 45. Sultzhoff In actis num. 78.

VOn Gottes Gnaden Wir Ernst / Ertzbischoff zu Cölln / des heiligen
Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Bischoff zu Lüttig /
Administrator der Stifft Münster / Hildeßheim / und Frisinge: Fürst zu Stabul /
und des Primats und Ertzstiffts Magdenburg / Thumprobst / Pfaltzgraue bey
Rhein / in Obern und Niedern Bayern / Westphalen / Engeren / und Bullion / Hertzog /
Marggraue zu Franchimondt / etc. Thun kundt hiemit gegen menniglich bekennend / daß
Wir auff heut dato, in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieben / Unsern lieben
getrewen Tilmannum Lußtrade von Kempen / als constituirten Vollmechtigen / Unsers auch
lieben getrewen Johan von Baren / davon er Uns glaubhaffte Vollmacht vorbracht / gnä-
digst belehnet haben; und belehnen ihnen hiemit in Krafft dieses Brieffs / mit dem Hauß Arfft
oder Hackhuisen / im Worniger Kirspel gelegen / mit seinem zubeheor: Inmassen solch Lehen
etwan Herman von der Arfft / der letzte Lehenträger / mit Unserm gnädigsten
Consensu, seiner erheischeden Notthurfft nach / anderen verkaufft / und jetzi-
ger Lehenträger folgends als negster Verwandter / auch selbiges; weilen er NB.
sich das Jus retractus vorbehalten / mit gleichmessiger Unserer gnädigster Ver-
willigung an sich bracht / und ihme numehr pro feudo novo von Uns gnädigst ist angesetzt
worden. Und haben darauff von ged. constituirten vollmechtigen Tilmanno Lußtradt / in
Namen seines Principalen / gewönliche Huldung und Eydt empfangen / solch Lehen getrewlich
zu verdienen / und zu vermannen / Unser / Unser Nachkommen / und Stiffts / beste zu
werben / argst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort alles das zu thun /
was ein getrewer Mann seinem Herrn schuldig und pflichtig ist zu thun / als er Uns das mit
seinen auffgereckten gestabts Eyds zu Gott / und den Heiligen geschworen hat / vaß / und
steedt zu halten / und darwider nit zu thun / trewlich und ohn Argelist. Behelltlich doch /
Uns / Unseren Nachkommen / und Stifft / Unsers / und fort jederman seines Rechten /
an dem vurß. Lehen. Dessen zu Urkundt / haben Wir Unser Siegel heran thun hangen.
Geben und belehnt in Unser Stadt Bonn / am achtzehenden Tag Monats Maji, im sechs-
zehenhundert und neundten Jahre / hierüber und an seynd gewesen / als Manne von Lehen /
der Ersamb hochgelehrter Unser Amptmann zu Cöllen / Kuchenmeister / Rath / lieben ge-
trewen / Johan von Reinß dero Rechten Doctor / und Werner Quadt zu Buschfelt.

Num. 46. Sultzhoff / In actis num. 74.

VOn Gottes Gnaden Wir Ernst / Ertzbischoff zu Cöllen / des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Bischoff zu Lüttig / Administrator der Stiffter Münster / Hildeßheim / und Frising / Fürst zu Stabul: und des Primat und Ertzstiffts Magdenburg Thumprobst / Pfaltzgrave bey Rhein / in Obern und Niedern Bayern / Westphalen / Engeren / und Bullion Hertzog / Marggrave zu Franchimondt / 2c. Thun kundt und bekennen jedermenniglich / daß Wir auff heut dato, in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieben / Unsern lieben getrewen Tilmannum Lustradt von Kempen / als constituirten Vollmechtigen / Unser auch lieben getrewen Johan von Baren / davon er Uns glaubhaffte Vollmacht vorbracht / gnädigst belehnet haben / und belehnen jnen hiemit in Krafft dieses Brieffs / mit dem Sultzhoff / in dem Kirspel Niuenheim gelegen / mit seine In- und zugehorungen / allermassen solch Lehen etwan Gerhardt von der Arfft / vors. und Albert von Baren / jetzigen Lehenträgers Vatter / von Unserem Vorfahren und Stifft zu Lehen empfangen haben / und haben auch darauff von ged. constituirten vollmechtigen Tilmanno Lustrade / in Namen seines Principalen / gewöhnliche Huldung und Eydt empfangen / solch Lehen getrewlich zu verdienen / und zu vermannen / Unser / Unser Nachkommen / und Stiffts / beste zu werben / argst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort alles das zu thun / das ein getrewer Mann seinem Herrn schuldig und pflichtig ist zu thun / als er Uns das mit seinen auffgereckten Fingeren / gestabts Eydts zu Gott und den Heiligen geschworen hat / vast / und steede zu halten / und darwider nit zu thun / trewlich und ohn Argelist. Beheltlich doch / Uns / Unseren Nachkommen / und Stifft / Unsers / und fort jederman seines Rechten / an dem vurß. Lehen. Dessen zu Urkundt / haben Wir Unser Siegel hieran thun hangen. Geben und belehnt in Unser Stadt Bonn / am achtzehenden Tag Monats Maji, im sechßzehenhundert und neundten Jahre / hieober und an seynd gewesen / als Manne von Lehen / der Ersamb hochgelehrter Unser Amptmann zu Cöllen / Kuchenmeister / Rathe und lieben getrewen / Johan von Kemp dero Rechten Doctor / und Werner Quadt zu Buschfelt.

Num. 47. Frechen in actis num. 75.

WIr Roprecht von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen / Elect, und confirmirt, des heiligen Römischen Reichs Churfürst / und durch Italien Ertzcantzler / Hertzog zu Westphalen und Engeren / 2c. Doin kund und bekennen / so as Grete von Frechen / Wedtwe / dat Huiß zu Frechen / genant

NB. Cluytingshuyß / mit seine Zubehoir / nach Todte Ludwig Cluytings ihres Vatters / von Uns und Unserem Gestichte zu Lehen getragen hat; und dat nu in Unser Gegenwertigkeit / in beywesen Unser Manne herna beschreuen / ubergeuen hat / in Hand Johann Spyeß von Bulleßheim; und dieselbe Grete Uns gebetten hait / Johan vurß. damit zu benaden und zu belehnen: Und wann Wir Uns dan getrewer Diensten zo dem ehrg. Johan vermoeden / die hie Uns und Unsem Gestichte doin mach / und sall; so belehnen Wir ihn ouermitz diesem Brieff / mit vursch. Huise Frechen und alle seine zubehore / wie dat von Uns und Unsen Gestichte zu Lehen geit / und rürend ist: Wir hain auch gewönliche Huldung und Eyde von dem vursch. Johan empfangen / dat vursch. Lehen getrewlich zu vermannen / Unse / Unsen Nachkommen / und Gestichts / beste zo weruen / und argst zo warnen und zo kehren / nach aller seiner Macht / und fort alles dat zo doyn / dat ein getrewer Mann seinen Herrn schuldig ist zu doin / ohn Argelist. Beheltlich doch Uns / Unsen Nachkommen und Gestichte / und fort jederman seines Rechten daran: Gegeuen zu Poppelstorff / unter Unsem Siegel heran gehangen / uff Sent Thomas Tag / des heiligen Apostelen / in den Jahren uns HErren Dusent vierhundert seeß und sechtzig. Hierouer und an seynd geweest / als Manne / Unse lieve Rait und getrewen / Diederich Scherffgyn / Unser Huyß Marschalck / und Daem von der Arffen Unse Thurwerter.

N. 48. Rhode die Horst / In actis n. 76.

VOn Gottes Gnaden Wir Ernst / Ertzbischoff zu Cölln / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Bischoff zu Lüttig / Administrator dero Stiffter Munster / Hildelßheim / und Frising: Fürst zu Stabul / Pfaltzgraue beym Rhein / in Obern und Niedern Bayeren / Westphalen /

Engeren

Engeren / und Bullion / Hertzog / Marggraue zu Franchimondt / x. Thun kundt und bekennen offentlich / dat Wir in Gegenwertigkeit Unser hernach geschriebener Mannen von Lehen / Unseren lieben getrewen Lutgerum von Winckelhausen / als gevollmächtigter Anwaldt / Unserer auch lieber besonderinne Margarethen von Hulß / etwan Bernharten von Hulß nachgelassene eheliche Tochter / mit dem Hause Rhode / und Houe genant die Horst / dem Gute Buden zu Rohde / gehorende / mit zwantzig Gewelden / in Urdinger Bruch gelegen / gnädigst belehnet haben / und belehnen in Krafft dieses Brieffs; In allermassen solch Lehen von Uns und Unserm Ertzstifft zu Lehen ruerend / und etwan Frederich und Gotschalck von Hulß / Vatter und Sohn / vor / und etwan Bernardt von Hulß / als seeligen Vatter obberürter Margarethen von Hulß / darnacher / die von Unseren Vorfahren zu Lehen empfangen und getragen haben; darauff haben Wir nunmehr von obged. Vollmechtigten Lütgeren von Winckelhauß / in statt Margareten von Hulß / gewönliche Huldung und Eydt empfangen / Uns / Unseren Nachkommen / und Stiffts / getrew und hold zu seyn / solch Lehen getrewlich zu verdienen / und zu vermannen / Unser bestes zu werben / argst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort alles das zu thun / das ein getrewer Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist / ohne Argelist und geferde. Behaltlich doch / Uns / Unsen Nachkommen / und Stiffts / Unsers / fort jederman seines Rechten / an dem vurg. Lehen. Zu Urkundt der Warheit / haben Wir Unser Siegel an diesen Brieff wissentlich thun hangen. Geben und belehnt in Unser Stadt Cöllen / den neun und zwantzigsten Tag deß Monats Novembris, im fünffhundert fünff und neuntzigsten Jahr. In beywesen / der Ehrsamb hochgelehrten Unsere Amptleute in Unser Stadt Cöllen und Lindenich / Raedt und liebe getrewen / Herman Wolff genant Metternich zu Gracht / und Johan Kemp / der Rechten Doctor.

Num. 49. Rhode die Horst In actis num. 77.

VOn Gottes Gnaden Wir Ferdinand / Ertzbischoff zu Cöllen / und Churfürst / Bischoff zu Paderborn / Lüttig und Münster / Administrator deren Stiffter Hildeßheim / und Berchtesgaden: Fürst zu Stablo / Pfaltzgraue beym Rhein / Hertzog in Obern und Niedern Bayern / Westphalen / Engeren / und Bullion / Marggraue zu Franchimondt / x. Thun kundt und bekennen hiemit offentlich / dat Wir in Gegenwertigkeit Unsere hernach geschriebener Mann und Lehen / Unseren lieben getrewen Degenhardt von Metternich / zu Schweppenburg / mit dem Hauß Radt / mit den Houe genant die Horst / dem Gut Buden zu Rade / zuhörend / mit zwantzig Gewelden / Jungen Rwye / mit zwantzig Gewelden in Urdinger Bruchen gelegen / gnädigst belehnet haben / und belehnen ihnen in Krafft dieses Brieffs; In allermassen solch Lehen von Uns / und Unserem Ertzstifft / von alters hero zu Lehen ruren / und etwo Frederich / vort Gottschalck / auch Bernhard / alle von Hulß / nach einander dieselbigen von Unseren Vorfahren zu Lehen empfangen und getragen; und Wir haben darauff von obged. Degenhard von Metternich / gewönliche Huldung und Eydt empfangen / Uns / Unser Nachkommen / und Stiffts / getrew und hold zu seyn / solch Lehen getrewlich zu verdienen / und zu vermannen / Unsers bests zu werben / argst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort alles das zu thun / das ein getrewer Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist / ohne Argelist und geferde. Vorbeheltlich jedoch / Uns / Unseren Nachkommen / und Stifft / furter jederman seines Rechten / an dem vurg. Lehen. Zu Urkundt der Warheit / haben Wir Unser Siegel an diesen Brieff wissentlich thun hangen. Geben und belehnt in Unser Stadt Bonn / den zweyten Tag Monats Martii, im sechtzehundert und zwantzigsten Jahre / hieuber und an seynd gewesen / als Manne von Lehen / der Ersamb hochgelehrter Unser Thurwerter / Amptmann zu Lyn / Urdingen / Reedt und liebe getrewen / Werner Quadt zu Buschfelt / und Wilhelm Horn / genant Gottschmidt / deren Rechten Doctor. NB.

Num. 50. Schweppenberg / In actis num. 78.

WIr Dieterich von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cölln Ertzbischoff / des heiligen Römischen Reichs in Italien Ertzcantzler / Hertzog von Westphalen und Engeren / x. Doin kundt allen Leuten / dat Wir in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschreuen / Arent Schweppenberg / Unsen lieuen getrewen / belehnet

belehnet hain/ und belehnen ouermits diesem Brieff/ mit dem Schloß Schweppenberg/ mit einer Moelen darunder angelegen/ mit eyme Wyngart/ genant dem Moelen Wyngart/ und mit eyme Burgleene zu Andernach in der Burg/ mit dem Wege Gelt zu Andernach/ und mit einem Garten hinder der Burg daselbst gelegen; als wilne Arnolt von Schweppenberg sein Vatter das besessen hait/ und vort mit eyme Burg Lehen zu Rynecke von sechs Marcken Cöllnisch Pagamentz/ mit der Kirchengifft zo Nedern Lutzing/ und mit dem Zehenden daselbst/ als wilne Johan Hollich die gehait hait/ und von Uns/ und Unse Gestichte zo Lehen rorende sind. Und haint auch gewönliche Huldung und Eyde von dem vorg. Arnt empfangen/ die vurß. Lehen getrewlich zu verdienen/ und zu vermannen. Unse/ Unser Nachkommen/ und Gestichte/ beste zu werben/ argst zu warnen/ und zo kehren/ nach sinner Macht/ und fort zu thuen als ein Mann seinem Herren schuldig ist zu doin/ ohne Argelist. Behelltlich doch Uns/ Unser Nachkommen/ und Gestichte/ Uns und fort jederman sinnes Rechten an den vurß. Lehen. Und haint diß zu gezeugen der Warheit Unse Siegel an diesen Brieff doin hangen. Gegeuen und belehnt zom Bruell/ des negste Sontags vur deß heiligen Crutze Tage Exaltationis, in den Jahren unsers Herrn/ Dausent vierhundert neun und dreissig. Hierane und ouer sind gewesen/ die Edle Unse lieve Neuen/ Reede/ und getrewen/ Heinrich Greue zo Nassaw/ Thomprobst zu Mentz/ und Probst zu Bonn/ Wilhelm Herr zu Rychenstein/ der alte/ und Engelbrecht von Orsbeck.

Num. 51. Schweppenberg/ in actis num. 79.

WIr Roprecht von Gottes Gnaden/ der heiligen Kirchen zu Cöllen/ erwehlte und bestetigte des heiligen Römischen Reichs Churfürst/ und in Italien Ertzcantzler/ Hertzog zu Westphalen und Engeren/ ꝛc. Doin kundt und bekennen/ dat Wir in Gegenwertigkeit Unser Manne herna geschreuen/ Friederich von Smedbern/ Unsen lieuen getrewen/ belehnet hauen/ und belehnen ouermitz diesem Brieff/ mit dem Schloß Schweppenberg/ mit einer Moelen darunder angelegen/ mit eyme Wyngart/ genant dem Moelen Wyngart/ und mit eyme Burgleene zo Andernach/und mit einem Garten hinder der Burg daselbst gelegen; als wilne Arnt von Schweppenberg sein Vatter dat von Unsem Vorfahren seligen Gedächtnisse/ und Unse Gestichte zu Lehen empfangen/ und
NB. fort getragen hait; und fort mit eyme Burg Leen zu Reynecke/ von sechs Marcken Cöllsch Pagaments/ mit der Kirchengifft zo Nider Luzing/ und mit dem Zehenden daselbst/ als wilne Johan Holch die gehait hait/ und von Uns und Unsere Gestichte zo Leene rorend synd. Und haint auch gewönliche Huldung und Eyde von den vorg. Friederich empfangen/ die vurß. Lehen getrewlich zu verdienen/ und zu vermannen/ Unse/ Unser Nachkommen/ und Gestichte/ beste zu werben/ argst zu
87 warnen und zu kehren/ nach seiner Macht/ und fort zu doin/ als ein getrewer Mann seinem Herren schuldig ist/ ohne Argelist. Behelltlich doch Uns/ Unsen Nachkommen/ und Gestichte/ Uns/ und fort jederman seines Rechten/ an den vurg. Lehen. Und han des zu Gezeuge der Warheit/ Unse Siegel hieran thun hangen. Gegeuen und belehnt zu Cöllen/ in dem Jahr unsers HErrn/ dusent vierhundert fünff und sechtzig/ uff Godestag nach dem Sontag Cantate. Hierouer und an synd gewest/ Unse lieue getrewen/ Diederich Scherffgen und Daem van Plom/ as Unse Manne/ und Goddert Keygyn Unse Thurwerter.

Num. 52. Schweppenberg. In actis num. 80.

VOn Gottes Gnaden Wir Ernst/ erwehlter und bestettigter zu Ertzbischoue zu Cöllen/ des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst/ Bischoff zu Luttig/ Administrator der Stiffter Münster/ Hildeßheim/ und Frising/ Fürst zu Stabul: Pfaltzgraue beym Rhein/ in Obern und Niedern Bayern/ Westphalen/ Engeren/ und Bullion/ Hertzog/ Marggraue zu Franchimondt/ ꝛc. Bekennen und thun hiemit offentlich allermenniglich kund/ daß Wir heut dato, in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschreuen/ etwan Unsers lieuen getrewen/ Thomassen Kolben von Bettelhouen zu Schweppenburg/ nachgelassenen Kinds Anna Maria genant/ verordnete Vormünder/ Vollmechtigen/ Als

Hans

Hans Diederich von Metternich / mit dem Schloß Schweppenburg / mit einer Mühlen darunter an gelegen / mit einem Wyngart / genant der Müllen Wyngart / mit einem Burglehen zu Andernach / in der Burg / mit dem Weg Gelt zu Andernach / mit einem Burg Lehen zu Reineck / von sechs Marcken Cöllnisch Payments / mit der Kirchengifft zo Nider Lintzing / und mit dem Zehenden daselbst / gnädig belehnet haben / und belehnen in ouermitz diesen Brieff. Ju massen etwan obg. Thomas Kolb zu Schweppenburg / die vurß. Lehen von Unsern Vorfahren empfangen / und zu Lehen getragen hat / und von Uns / und Unserem Stifft zu Lehen herrürend seyn: Und haben darauff von vorg. Vermünderen Vollmechtigen / Hans Diederich von Metternich / gewönliche Huldung und Eyde / in ermelter Vormundern oder unmündigen Kinds Seele geschworen / empfangen; gestalt die vurß. Lehen getrewlich zu verdienen / und zu vermannen / Unser / Unser Nachkommen / und Stiffts / beste werben / argst warnen und zo kehren / nach aller seiner Macht / und fort alles das zu thun / das ein getrewer Mann seinem Herrn zu thun schuldig ist / ohn Argelist. Beheltlich doch Uns / Unsern Nachkommen / und Stifft / und fort jederman seines Rechtens an dem vurg. Lehen. Urkundt Unsers herangehangenen Secretsiegels. Geben und belehnet in Unser Stadt Bonn / am 28. Tag deß Monats Iunii, 1590. Jahr / in beysein Unser Manne von Lehen / Hof-Marschalck / Amptleut zu Bonn / Bruell / und respective Vilich / Raths / und liebe getrewen / Adolff Scheiffart von Merode zu Bornheim / und Arnolt Blanckart zu Oberhausen. NB.

N. 53. Zehend zu Kalle / In actis n. 82.

JCh Roelmann vom Geißbusche / Ritter / Karl / und Roelmann vom Geißbusche Gebrodere / deß vurß. Herren Roelmanns ehliger Sohne / Wir thun sementlich kundt und bekennen in diesem offnem Brieffe / vur uns und unseren Erven / dat wir angesehen hant solche Gonst / Trewe und Freundschafft / die uns Diederich Wolff von Mullendorff bißher beweist hat / und fortan beweisen mag; und han als darumb den ehegenanten Diederich und seinen Erven gegeben und vffgetragen / gegeben und vffgetragen solch Lehen / als hei und seine Vorfahren von unseren Elteren / und uns zu Lehen gehat und getragen hant / als mit Namen ein Drittentheil deß Zehendts zu Kalle / mit sampt der Kirchen Gaben daselbst / welches Lehen vurß. he / und seine Erven / nun fortan zu Lehen empfangen sollen / von unserm gnädigsten Herrn / Herren Herman / Ertzbischoff zu Cöllen / und seiner Gnaden Nackkommen / so wannehe und welche zeit deß noit gebürt; in allermassen he dat von uns zu entfangen schuldig seyndt gewest / nae lude Brieve und Siegel / he von uns daruber sprechende hat; und wir verzeihen putlich und luttérlich / vff solche entfanckniß / und Eyde he uns gedain hat / oder fortan doin solte / sagen und schelten ihn der quidt / loß / ledig / sonder alle Argelist / Intracht oder Wiederrede. Und deß zu Urkundt und Gezeuge der Warheit / han wir Roellman von Geißbusche / Ritter / Carll und Roellmann / seine ehlige Söhne / Gebroeder / vurß. unser jglicher sein Insiegel / vor an diesen Brieff gehangen / und zu noch mehrer Sicherheit / und gantzer vester Stedigkeit / so haint wir Vatter und Sohn vursch. alle sementlich gebetten die Vesten Gierlich Huißmann / und Johan rc. dat sie ihre Ingesegel / bey die unse / an diesen Brieff haint gehangen; deß erkennen wir Gierlach / und Johan vursch. dat dat war ist / und dat wir dat gern gethan han / und von sonderlichen beten deß Herrn Roellmanns von Geißbusche / und seine Sohne vursch. Der gegeven ist im Jahr unsers Herrn / Dausent vierhundert vier und achtzig / vff unsers HErren Himmelfahrt Tag. NB.

Transfixum.

WIr Herman von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff / des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen / und Engeren / rc. Thun kundt und bekennen / so als Roellmann von Geißbusche / Ritter / Diederich Wolffen von Mollendorff / mit dem Drittentheil deß Zehendts zu Kalle / und der Kirchengifft daselbst belehnet / und die vor von Unseren Vorfahren seeligen zu Lehen gehait /

NB. gehält/ und nun der vurß. Roellmann/ solch Lehen dem gedachten Dietrichen gentzlich overgeben/ und Uns dienstlich gebetten hat/ dem vurß. Dietrichen mit dem vurß. Drittentheil deß Zehents und Kirchengifft zu belehnen/ darinnen Wir uns gnädiglich bewisset/ damit belehnet/ und daruber gewönlich Huldung und Eyde empfangen hauen/ die vursch. Lehen getrewlich zu verdienen/ zu vermannen und zu empfangen/ Uns getrewe und hold seyn/ Unser/ Unser Nachkommen/ und Stiffts/ best zu weruen/ und argst kehren/ und alles das zu thuen/ das ein getrewer Mann seinem Herrn schuldig und pflichtig ist; Doch hierinne außgescheiden/ Uns/ Unseren Nachkommen/ und Stiffte/ auch fort jederman seines Rechtens an den vurg. Lehenguteren/ ane geverde. Deß zu Urkundt hain Wir Unser Sigel herangehangen. Geben zu Bonn/ am Sontag nach Sent Vits Tage/ in dem Jahre unsers Herrn/ Dusent vierhundert und im fünff und achtzigsten Jahr. Hierover und an seynd geweßt/ als Unse Rede und Manne/ Conrad von Rottenheim/ und Gierlach Huyßmann.

Num. 54. Zehend zu Kalle in actis num. 83.

WIr Herman von Gottes Gnaden/ der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff/ deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst/ Hertzog zu Westphalen/ und Engeren/ etc. Thun hiemit offentlich kundt und bekennen/ daß Wir Unseren lieuen getrewen/ Thomissen von Breidtbach/ in behueff seiner und seiner Broder/ gnädiglich belehnet haben/ und belehnen in Krafft dieses Brieffs/ mit dem Drittentheile deß Zehenden zu Kalle/ und der Kirchengifft daselbst/ in allermassen wie die von Uns/ und Unserem Stifft zu Lehen rorig/ und etwan Roellmann von Geißbusche/ Ritter/ fur/ und Diederich Wolffen von Molendorff/ gemeltes Thomis Ancher: nach/ solches von Unserem Vurfahren Ertzbischouen zu Cöllen/ zu Lehen empfangen haben; und haben darumb von ged. Thomissen gewönliche Huldung und Eyde empfangen/ solch Lehen getrewlich zu verdienen/ und zu vermannen/ Unser/ Unser Nachkommen/ und Stiffts/ bestes zu werben/ und argst zu warnen und zu kehren/ nach aller seiner Macht/ und fort alles das zu thun/ das ein getrewer Mann seinem Herrn schuldig und pflichtig ist; Doch vorbehalten hierinne/ Uns/ Unsern Nachkommen/ und Stiffte/ und fort jederman seines Rechtens an dem vurgeschrieuen Lehen. Urkundt Unsers angehangen Secrets. Geben zu Poppelstorff/ Sontags nach Bonifacii, deß fünffzehenhundert seeß und zwantzigsten Jahrs. Hierober und an seynd geweßt/ als Unser Manne von Lehen/ Unser Rath und liebe getrewen/ Johan Quadt/ Unser Marschalck/ Johan Schilling von Laenstein/ und Frederich von Fischenisch/ Unser Thurnwerter.

N. 55. Wenigen Altendorff/ In actis num. 84.

WIr Philips von Gottes Gnaden/ der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff/ des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler/ und Churfürst/ Hertzog zu Westphalen/ und Engeren/ etc. Thun kundt und bekennen/ dat wir vff heut dato, in entgegenwertigkeit Unser Manne hernach geschreuen/ Unsen lieuen getrewen Rychardten von Wyß/ mit dem Hove genant Wenigen Altendorff/ mit seinem Zubehoer/ gnädiglich belehnet hauen/ und belegnen ouermitz diesem Brieve; in allermassen derselue Hof von Uns/ und Unserem Stifft zu Lehen ruret/ und bemelten Rychards Vorälteren denselben zu Lehne von Unsers Vorfahren ime gehalbt/ und getragen haint; und haben darauff von gen. Rychardten gewönliche Huldung und Eyde empfangen/ solch Lehen getrewlich zu verdienen/ und zu vermannen/ Unser/ Unser Nachkommen/ und Stiffts/ bestes zu werben/ argst zu warnen und zu kehren/ nach aller seiner Macht/ und fort alles das zu thuen/ das ein getrewer Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist zo doin/ sonder geuerde/ und ohne Argelist. Beheltlich doch Uns/ Unseren Nachkommen und Stifft/ Unsers/ und fort jederman seines Rechten daran. Deß zu Urkundt/ haben Wir Unser Siegel hieran thun hangen. Gegeuen und belehnet zu Poppelstorff/ am Sambstag nach Iuliane Virg. im Jar fünffzehenhundert zwölff. Hierouer und an seynd geweßt/ als Manne von Lehen/ Unser liuen getrewen/ Vincentius von Lett/ Johan von Eyll/ und Themis Wolffskeele/ Unser Thurnwerter.

Num. 56.

Num. 56. Wenigen Altendorff/ In actis num. 85.

VOn Gottes Gnaden Wir Ferdinandt/ Ertzbischoff zu Cölln/ deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst/ Bischoff zu Lüttig und Münster/ Coadjutor und Administrator der Stiffter Paderborn/ Hildeßheim/ und Brechteßgaden/ Fürst zu Stabul: Pfaltzgraue bey Rhein/ in Obern und Niedern Bayern/ Westphalen/ Engeren/ und Bullion/ Hertzog/ Marggraue zu Franchimondt/ etc. Thun kundt und bekennen hiemit/ als Unser lieber getrewer Engelbrecht von Weiß zu Wenigen Altendorff/ als letzter Lehenträger/ dessen von Uns/ und Unserem Ertzstifft herrührenden Hofs/ genant Wenigen Altendorff/ sampt seiner Zugehoer/ verschiener Zeit ohne hinderlassung Leibs Lehens Erben/ Todts verfallen; daß Wir damnoch heut dato in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschreuen/ Unseren lieuen getrewen Diederichen von der Marck Arenburg/ als Mann und Mombar seiner Haußfrawen Amalyen von Weiß/ eheberurtes verstorbenen Engelbrechten hinderlassene Schwesteren/ auß besonderen Gnaden/ mit eheberurten Hof Wenigen Altendorff/ mit seinem Zubehoer belehnet haben/ und belehnen ihnen also hiemit und Krafft dieses Brieffs; in allermassen derselbiger Hof von Uns/ und Unserem Ertzstifft zu Lehen rüret/ und sein/ mehrgemeltes Engelbrechten Vatter Hanrich/ deßgleichen desseluen Voreltern/ solchen Hof von Uns und Unseren Vorfahren zu Lehen eingehabt und getragen; und haben darauff von eheg. Diederichen von der Marck Arnberg/ gewönliche Glübt und Eyde empfangen/ solches Lehen getrewlich zu verdienen/ und zu vermannen/ Unse/ Unserer Nachkommen/ und Ertzstiffts/ bestes zu werben/ argst zu warnen und zu kehren/ nach aller seiner Macht/ und furter alles das zu thun/ was ein getrewer Mann seinem Herrn schuldig und pflichtig ist/ ohne geferd und Argelist. Deß zu Urkunde haben Wir Unser Insiegel hieran thun hangen. Gegeben und belehent in Unser Statt Bonn/ am vier und zwantzigsten Tag Monats Ianuarii, im sechszehenhundert fünffzehenden Jahrs. Hieruber und an seynd gewesen/ als Manne von Lehen/ die Ersamb hochgelehrte Unsere Amptmann zu Lyn/ und Urdingen/ Thurwerter/ Rhate/ und lieue getrewen/ Werner Quadt zu Büschfelt/ Albrecht Quadt zu Lyn/ und Wilhelmen Horn/ genant Goldtschmidt/ dero Rechten Doctor. NB. NB.

Nu. 57. Creutzberg zu Aldenar/ In actis num. 86.

WIr Johan Gebhardt von Gottes Gnaden/ erwehlter und bestigter zu Ertzbischouen zu Cöllen/ des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst/ Hertzog zu Westphalen und Engeren/ etc. Thun kundt gegen allermenniglich bekennent: nachdem Unser lieber getrewer Johan Quadt zu Wickrad/ mit Unserem Vorwissen und Verwilligung/ den halben Theil des Creutzbergs/ sampt seinem zubehoer/ von Unserem Burggrauen zu Odenkirchen/ lieben getrewen/ Wilhelmen von Fledorff/ an sich bracht/ daß derwegen Wir ihnen auff sein underthänigst ansuchen/ uff heut dato in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieuen/ mit solchem halben Theil ermeltes Unseres Burglehens Creutzbergs/ zu Aldenar gelegen/ mit aller seiner Herrlichkeit und Gerechtigkeit/ wie der von Uns/ und unserem Stifft zu Lehen ruret/ und bemeldter Unser Burggraff solches von Unserem Vorfahren empfangen und getragen hat/ gnädiglich belehnet/ und belehnen/ in Krafft dieses Brieffs. Und haben darauff von ged. Johan Quadt/ gewönliche Huldung und Eyde empfangen/ das burg. Burg-Lehen getrewlich zu verdienen/ und zu vermannen/ wie sich das nach Burglehens Recht und Gewonheit/ heist und gebüret; Uns/ Unser Nachkomme/ und Stifftes/ bestes zu werben/ und argste zu kehren/ nach aller seiner Macht/ und fort zu thuen/ das ein getrewer Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist/ sonder Argelist/ als das der vorg. Quadt mit seinen uffgereckten Fingeren/ gestabs Eyds zu Gott und den Heiligen geschworen hat/ vest/ stedt und unverbrüchlich zu halten/ und zu vollnziehen. Beheltlich doch Uns/ Unseren Nachkommen/ und Stifft/ fort jederman seines Rechten an dem burg. Lehen; zu Urkunde haben Wir Unser Siegel hieran thun hangen. Geben und belehnt zum Bruell/ am Mittwoch den eilfften Tag Junii, im fünffzehenhundert ein und sechigsten Jahr. Hieruber und an NB.

seynd gewesen / als Manne von Lehen / Unsere Hofmeister / Ampleut zu Andernach und
Bonn / Rath lieben getrewen Werner Quadt zu Buschfeldt / Albert Quadt zu Lyn / Wil-
helm Horn / genant Goldschmidt dero Rechten Doctor.

Num. 58. Kuchenheim / In actis nu. 87.

WIr Herman von Gottes Gnaden / Ertzbischoff zu Cöllen / des heiligen
Römischen Reichs durch Italien / Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westpha-
len / und zu Engeren / Administrator zu Paderborn / &c. Doin kundt und bekennen /
daß Wir auff heute datum dieses Brieffs / in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschre-
uen / Unsern Amptman zu Hartt / Rath / und lieben getrewen / Godderten von Dyns-
berg / mit dem Hauß und Houe Kuchenheim / mit all jhrem an-in-und zube-
hoer belehnt haben / und belehnen jhnen damit ouermitz diesen Unsern Brief;
in allermassen das Wilhelm Nagel genant / Unsers Amptmanns Schweger-
NB herr / das von Unserem Vorfahren und Stifft zu Lehen empfangen und ge-
tragen; deßgleichen auch berürter sein Schwegerherr jhme das mit seiner
Haußfrawen zu Hyligs Gut gegeben / und jhnen daran ererbt hat; und haben
darauff von bemelten Unseren Amptmann und Rath / gewönliche Huldung und Eyde empe-
fangen / das vurß. Lehen getrewlich zu verdinen / und zu vermannen / Unser / Unser Nach-
kommen / und Stiffts / best zu werben / ergst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner
Macht / und fort alles das zu thun / was ein getrewer Mann seinem Herrn schuldig und plich-
tig ist zu thun / sonder Argelist. Behelllich doch Uns / Unseren Nachkommen / und Stiffts
Unsers / und fort jederman seines Rechten an den vurg. Lehen. Urkundt Unsers herange-
hangenen Secrets. Gegeben und belehnt zu Lechenich / am Montag nach Quasimodogeniti,
im fünffzehenhundert und viertzigsten Jare. Hieruber und an seynd gewesen / Unser Manne
von Lehen / Rethe / und liebe getrewen / Joan Quadt zu Thomberg / Dahm Spies /
Unser Amptmann zu Lechenich / und Johan Waldenbonck / Unser Thurwerter.

Num. 59. Kuchenheim / In actis num. 88.

WIr Salentin von Gottes Gnaden / erwehlter zu Ertzbischouen zu
Cöllen / des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst /
Hertzog zu Westphalen / und Engeren / &c. Thun kundt und bekennen / daß
Wir auff heut dato, in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschreuen /
Unser Amptmann zur Hardt / Rath und lieben getrewen / Anthonien von
Eltz / Obristen / zu behueff sein und seines Schwagers Bernharden von
NB. Metternich zu Vettelhouen / mit dem Hause und Houe Kuchenheim / mit all
ihrem an-in-und zubehoer / belehnt haben / und belehnen ihnen damit ouermitz
diesem unserm Brieffe; in allermassen das ihre Vorelteren von Unseren Vorfahren und Stifft /
zu Lehen empfangen / und getragen; und haben darauff von genanten Antonien von Eltz / ge-
wönlich Huldung und Eyde empfangen / das vorgemelt Lehen getrewlich zu verdienen / und zu
vermannen / Unser / Unser Nachkommen / und Stiffts / beste zu werben / ergst zu war-
nen und zu kehren / nach aller seiner Macht / fort das zu thun / das ein getrewer Mann seinem
Herrn zu thun schuldig und pflichtig seyn zu thuen / sonder Argelist. Behelllich doch Uns /
Unsern Nachkommen / und Stifft / Unsers / und fort jederman seines Rechtens an dem
vurg. Leben. Urkundt Unsers herangehangenen Sigels. Geben und belehnet in Unserem
Schloß Bruell / am fünffzehenden Tag Julii, im fünffzehenhundert zwey und siebentzigsten
Jahre. Hieruber und an seynd gewesen / als Manne von Lehen / Unsere Hofmeister / Ampt-
leut zu Andernach / und Lechenich / Rhett / liebe getrewen / Georg von der Leyen / zu Saffig /
und Wilhelm von der Horst / zu Heimertzheim / Unser Thurwerter.

Num. 60. Kuchenheim / in actis num. 89.

ICh Johan von Kluppelberg / genant Brume / doin kundt und bekennen
offentlich in diesem Brieue / dat ich mit meinem guten freyen Willen und vorbedachtem
Rade / mein / und meiner Freunde / und mit wissen / Consent und Willen
deß hochwürdigen Fürsten und Herrn / Herrn Diederichs Ertzbischoffs
zu

zu Cöllen / Hertzog zu Westphalen und zu Engeren / meines gnädigen lieuen Herren / umb meins kenlichen Nutz und vrbers willen / meinen Schaden zu verhüten / **in einen rechten / vasten / steden Erbkauff verkaufft han / und verkauffen redelichs kauffs /** vor mich und meine Eruen / fort vor alle die meine ouermitz Krafft dieß Brieffs / **in der Zeit / ich dat wale doin mochte und moglich was zo doin; den Erbaren Johan von Kyntzweiler / genant Naele / und seinen Eruen sulch Hauß / bouen in dem Dorpe zu Kuchenheim / zo der Eyselenwart /** in Sent Niclaß Kirspel gelegen / mit seine Hofrechten / Schupren / Stellen / Garten / Bungarten / Land / Benden / Moelenstatt / Wyngarten / Rechten / mit der Renthen / Gulden / Pechten / Zinssen / Wasser / Weyden / mit aller seiner Zubehoer / in nasse und druge / binnen und buissen / mit inne: und vyszgelden gelegen ist / nicht davon außgescheiden / wenig noch viel / id sy hie imme benant off unbenant / in alle dermassen ich dat allet gehat und besessen han / als umb eine bescheiden Summe Gelts / der wir guetlich unter einander ouerkommen syn; die mir Johan Naelle vurg. zu myne Nutz / vur data dieß Brieffs / dancklich und wale bezahlt hait / und sagen ich darumb yn / und syne Eruen / und weme dat staede doin mach / vor mich und meine Eruen der vurß. Summe Gelts / loß / ledig und wale bezahlt / sonder geuerde; Und han ich Johan Brume vurß. mich und myne Eruen von allen den vorg. Eruen und Gulden zu Kuchenheim / mit allen ihren zubehoer / als vursch. steit / erfflich enterfft / und den ehegenanten Johan Naelle / und seine Eruen erfflich / und zu ewigen tagen daran geerffet / und gegutet / als recht ist; Und bin der vyßgegangen / mit Hande / Halme / und Monde / vp den steden / dat sich dan van rechtswegen heischet und gebüret zo doin / und ich han darzo gentzlich daruff verzegen / und verzohen in Krafft dieses Brieffs / mir noch mynen Eruen gyne Erbschafft / Rechte noch Forderunge me daraue zu hauen / noch behalten: **Also dat der vurß. Johan Naelle / und syne Eruen / off Helder dieses Brieffs / mit ihrem Willen sollen off mogen alle die vurß. Gute und Erbschafft zu Kuchenheim / zo ihre Gewalt / und Behalt haven / halten / besitzen / gerast und geruhlich / damit winnen / weruen / doin / und lassen / als mit ihreme witzlichen eigene Eruen und Guter /** NB. aen meinen / und meiner Eruen / oder ymands anders Hindernisse / und Widerstand; und ist geuorward / off sach were / dat Johan Naelle vurß. off seine Eruen / mit dieser Verschriuongen dieß Brieffs / an diese vursch. Gute zo Kuchenheim / nit wale geerfft noch sicher en weren / so globe ich Johan Brume vurß. vur mich und meine Eruen / sy damit furder und vollenkommentlich zu Eruen / Guten / und wale sicher zo machen / **gantze Warschafft zo doin / als solches vurg / Erbs recht ist /** vp meiner / und meiner Eruen Kost und Arbeit / als dick deß Noit gebürt / so dat sy damit wale geerfft und verwart syn. Were auch sache dat sich jemands anders / nu off namals umberme naire Mae schafft / Erbschafft / Pantschafft / off anders eniches Rechts / off theils an dese vurg. Gute zu Kuchenheim vermesse / und des rechtliche Ansprache daraue legende würde / off dat einige andere Brieue / off Schyn wer / off namals vurquemen / vp diese vurg. Gute sprechen / damit sy belestiget / und beschweret weren / de Johan Naelle / off den synen vurß. darane hinderlich syn möchten / dat allet / und fort alle Recht / Ansprachen / Last / Hindernuß / und Beschwernuß / sy einicher wyß umb die vurg. Guten ankommen mochten: glouen ich Johan vurß. vur mich und myne Eruen / Johan Naele / und syne Eruen / allwege zur stundt / zo irme gesinnen / buyssen ihren Schaden / aff zo stellen / so wie dat auch zoqueme / van mir und myne Eruen / oder ymands anders van mynen wegen / so dat sy daraue ungehindert bliuen / und wa ich / off myne Eruen / in diß alles in vurß. maissen nyt also endeden / noch vollnzögen / und an einigen Puncten und Geloeffden dieß Brieffs verbrechen / so willicherley Kost und Schaden dan Johan Naelle / und die syne vurg. darumb doin und hauen wurden: den glouen ich Johan Brume vurß. vur mich und myne Eruen / ihn alsdan unverzöglichen zo richten / und wale zo bezahlen / jren Worten / deß Schaden so wie und wo sich die machen wurde / allewege zugeleuuen / aen Eyde / offt yet me darumb van yn zo doin; und mögen sich Johan Naelle und syne Eruen vurß: alles Gebrechs datrum erkoueren / an mir und mynen Eruen / und an alle den myne / mit Gerichte off an Gerichte / so wie und wa sie können; und glouen ich Johan von Kluppelberg / genant Brume / vurß. vur mich und myne Eruen / fort für alle die myne / in guten Trewen / und in rechter Eydstatt / alle Puncten und Geloeffden diß Brieffs / für und na begriffen / sementlich und yder besonder / dem ehgenanten Johan van Kyntzweiler / genant Naelle / und synen Eruen / off Helder diß Brieffs / mit ihrem guten Willen vaste / stede / und an alle Gebrech zo halten / sunder alle gebroch und argelist / und darwider nimmer zo doin / noch keine ander rechte / behulpe / noch vonde Geistlich / noch weltlich zu suchen / die mir off mynen Eruen wider einige Puncten und Geloefden diß Brieffs zu staden / und Johan Naelle off den synen vurß. zo unstaden

den kommen möchten / in einigen Sachen. Vnd han ich des zo ewiger Stedigkeit / und gantzem Gezeuge der Warheit / alre Sachen vurß. myn Siegel fur mich und meine Eruen an diesen Brieff gehangen. Vnd man dan die vurß. **Huyß / Gute / und Erue / zu Kuchenheim / Lehen Gute seynd** / deß vurß. myns gnädigen Herrn / und des Gestichts van Cölne / so han ich Johan Brume vurß. syne Fürstliche Gnaden sehre fleißlichen gebetten / und bitten / dessen Erbkauff zu willigen und zu belehnen / den ehgenanten Johan Naelle / und syne Eruen damit zo belehnen / Eruen / Guten und dabey zo behalten / und des syne Gnaden Siegel fur / mit zween seiner Gnaden Manne Siegele an diesen Brieff zo willen doin hangen;

NB. **dat Wir Dietrich Ertzbischoff vurß. kennen / dat dieser Erffkauff vurß mit Vnser rechter Wist und guten Willen geschiet und zogangen sint / Vnsen Consent darzu gegeuen han / und geuen in Krafft dieses Brieffs / darup** Wir den furg. Johan Naelle im behoeff syner und syner Eruen / mit demseluen Huyße / Guten / und Eruen zu Kuchenheim / ouermit verzeichnuß / Johan Brume vurß. belehnet / gegut / geefft / und yn zo eyme Vnserm Manne entfangen han / ouermitz Eyde und Hulde / he Vns darup gedain / und syne Brieue und Siegele darup gegeuen hat; welche Lehen Gute vurß. syne Eruen von Vns und Vnsern Nachkommen auch entfangen / und jre gebürliche Brieue und Siegele darup geuen sullen / so duck deß in zukommenden zeiten zo doin ist. Behelttlich doch Vns / Vnse Nachkommen / und Gestiсht / Vns / und fort jederman seines Rechten; und deß in Vrkundt der Warheit / und zo fleissiger beeden / Johan Brume / vurß. han Wir Vnse Siegel fur Vns / Vnse Nachkommen und Gestiсht / fur an diesen Brieff doin hangen / und hain fort geheischen und befohlen / Lutter Quade / Ritter / Herr zu Tomberg / und zo Lantz Crone / Degenhart Haase / Vnsen Mannen und lieuen getrewen / want sy bey der furg. Belenonge gewest syn / dat sie ihre Siegele mit an diesen Brieff gehangen hant: dat wir Lutter Quade / Ritter / und Degenhart Haase / vurß. kennen willentlich und gerne gedain hain / von Geheisch und Beuele des hochgebornen Fürsten / uns gnädigen lieuen Herrn van Cölne / furg. und diß furg. Erffkauff Vns auch mit kentlich und kundelich ist; und ich Johan Brume furß. han noch zu merer Sicherheit / und stedigkeit gebetten / und beten meinen Broder / Herrn Lambrecht / genant Brume / Canonich zo Aiche / dat he syn Siegel mit an diesen Brieff wille hangen / mich aller Sachen furß. die vurder zo ouerzeugen; dat ich Lambrecht Brume Canonich zu Aichen furß. kennen / gerne gedain hain / zo beden / Johan Brume meines Broders furg. und diß Erffkauff / der furg. Gute zo Kuchenheim / mit meinem Wist und guten Willen ist / so wat mich dat antreffen möchte / mir noch alle den mynen keine Erffschafft / Rechte / noch Forderunge / Theil / noch zo mail daane zo aue zo hauen noch behalten. Vrkundt meines Siegels / fur mich und meine Eruen an diesen Brieff mit gehangen / darinne gefürwart ist / off Sach were / dat diß Brieff / naß / locherich / off alsus bruchtig / cancellirt, oder suymlich vonden würde / an Schrifft off Siegelen / dat allet en sall diesen Brieff nit Machtloß machen / dan he nachtant gantz vollsegelt / niechtig / und möglich as ein uprechtig Brieff sunder Gebrech beduden und erschynen sall: und dairzu sall man gewair vidimus dieß Brieffs / geleuuen / offs noit gebüren würde. Gegeuen in den Jahren unsers lieuen Herrn Dusent vierhundert drey und funfftzig / up Sent Ambrosius Tag.

Num. 61. Kuchenheim / In actis num. 90.

IN Gottes Namen / Amen. Kundt sy allen den jenen / die diesen thainwortigen offenen besiegelten Brieff / und Hylichs fürworde werden sehen / lesen / oder hören werdent / dat up heut datum zo der Ehren Gottes / Marien seiner gebenedeyten Motter / allen Gotts Heiligen / und der heiligen Kirchen zu Loue / den heilligen Ehestait zo vermehren / ouermitz und nae Wailgefallen beyder Partheyen / Maege / und Freunde hernae benoempte / ist beschlossen und vertragen einen Göttlichen gewissen Hylich / tuschen den Vesten frommen Partheyen herna beschreuen / als mit Namen / Goddert von Dynßberg / Bernhardt von Dynßberg seelige / und Margreit von Kesselstaid / beyder ehliger Sohn / und Florin ehlige Tochter / Wilhelm Nael / von Kinßweiler und Beela van Roede / seiner ehliger Haußfrawen / also dat der ehegenante Goddert / die vorbenoempte Florin / zu einer ehliger Haußfrawen und Beddegenossen hauen sall; desseluen gleichs so sall die vorg. Florin den vorbenanten Goddert / zo einem ehligen Mann und Beddegenossen hauen. So ist vertragen und geschlossen / dat der furg. Goddert von Dynßberg / an die furß. Florin zo rechten Hylich Guten und Mitgauen sall bringen alle seine Guetern / der hei jetzond im Gebrauch ist / von syme Vatter und Motter / die ihme anerstorben seynd / off anersterben mögen / dauan nicht außgescheiden. Dairtgen / so **hant wir Wilhelm Naell / und Beela**

von Roede Ehleute / vurß. unser beyder ehlige Tochter Florin vurg. mit Goddert von Dynßberg / vurß. zo rechten Hyligs Guten / und Mitgauen zugestalt und gegeuen / in Hylichs fürwarden / alsulche unse Huyse gelegen zu Kuchenheim / und mit alle seine zubehoer / van in oder außgeldens / nit dauon upßgescheiden ; und darzo so hant wir Wilhelm und Beela Ehleute fursch. unser Tochter Florin forter gegeuen und zogestelt / an dem vorg. Goddert zo bringen in Hylichs fürwarden / unse Guet zo Wichterich / und forter alle unser beyder Güter / die uns gefallen seyn oder hernachmals an uns fallen mögten / mit allem / nicht dauen außgescheiden. So ist gedadingt / dat Wilhelm von Beela / Ehleute furg. dit Jahr den Seiß und Wohnonge zu Kuchenheim hauen sollen / als na datum nemlich zu Sent Mertins messen / nun neist ouer ein Jahr / als man schrifft fünffzehenhundert und fünffzehen Jahren / alsdan sollen Wilhem und Beela / Eleute furß. dat furg. Huyß ubergeuen / und reumen / in behueff Florin ihrer Tochter / und Goddert fursch. mit sampt Siegelen und Brieuen / und Rollen zu dem Huyß / oder anderen sprechende / weren ouerleueren / dazu den Huyßradt mit dem eingedoeme in dem Huyß / und die Fruchten in der Scheuren / die sollen Wilhelm und Beela Ehleute / alsdan mit Florin ihrer Tochter und Goddert furß. zusamen gütlich in zwey Theil theilen / eine jede Partheyen von ihnen dauan ein Theil hauen sall ; fort so ist vertragen / dat Wilhelm und Beela Ehleute / fursch. mit allen anderen ihren gereiden Gueten sollen mogen schaffen / und damit zo doin nae ihrem gefallen. So alsdan vertragen und geschlossen ist / dat die furg. Wilhelm / Beela / Ehleute / zo der vorbenempter Zeit abzehen werdent / wie vor geroirt ; se ist vertragen / dat der vorged. Goddert und Florin beyde samen sollen von stundt an die furß. Ehleute Wilhelm und Beela / ihre Vatter und Motter / mit Brieuen und Siegelen versorgen / darumb dat Wilhelm und Beela Ehleute / solcher vorbenanter fünfftzig Malder Roggen / und fünfftzig Malder Haueren / ihrer beyder leuelang / ein eicklichs Jahrs sicher seynd / wie furß. und nit lenger. Auch so ist mit gedadingt / so als Wilhelm zwee geistliche Süster hat / die eine zo Schweinheim / und die ander zo Voißenich / so derseluen eine oder beyde von dem Leuen zo dem Todte queme / sollen allsolche Renthen / der sie gebraucht hant / an den vorg. Goddert und Florin / fort an ihrer beyder Eruen / von ihnen geschaffen / fallen und sterffen / und nit up Wilhelm off Beelen / Ehleute furß. Auch ist vertragen und bereit / off Goddert afflyuich wurde ehe dan Florin / und sie beyde samen ehlige Kinder krygen hetten / und dat Florin alsdan unuerendert bey denseluen ihren Kindern sitzen bliue / so sall sy an allen nachgelassenen Güteren gerast bliuen. So aber Florin sich veremderen würde / oder dat die Kinder zu ihren mündigen Tagen quemen / und sich mit Florin ihrer Motter nicht vertragen könten / so sall sie alsdan an allen gereiden Güteren / dauan dat dritte Theil hauen / und dergleichen auch dat dritte Theil an dem Siluerwerck / inmassen furß. und darzu so sall Florin zo ihrem rechten Widdolm Seiß und Gut / hauen und behalten ihr Leuelang / und nit lenger / dat Huyß zo Moenster Eiffel / mit seinem zubehoer / dat Godderts Motter in Widdoms wyse noch hat / darzo zween Morgen Beindtz / der Goddart furß. jetz in gebrauchen ist. Und off sach were / dat Godderts Motter / Goddert ouerlieffe / sullen alsdan die Kinder der Kinder Mambar oder Freunde / Florin vorg. ein ander bequem Huyß bestellen / biß zo dem Fall der Leiffzuchterschen furß. Forder so sall dieselue vorg. Florin zu ihrem Widdom hauen / den Hof zu Entzen / genant der Broich Hof / der da jährlichs gilt und deit / vier und dreissig Malder Roggen / und ein und zwantzig Malder Hauern / zwey Malder Gersten / zwey Summern Ertzen / eilfftenhalben Album / und vier Capaun. Noch daselbst an Blanckartz Gute / eicht Malder Roggen / und eicht Malder Hauern, den Hof zu Rochstorff deit zwölff malder Roggen / und zwölff Malder Hauern / und vier und zwantzig Hoener ; den Hof zu Wichterich gelegen hinder der Kirchen / deit dreyzehen Malder Roggen / und darzo zo Kreeffe vyß Goddarts fursch. Hone ein Voiter Wyns / alle jars zo leueren / in Florin fursch. Widdom Seiß. Forter so en sall Florin fursch. sich wyders keine Gütere kruden / noch underwinden / dan wie vurgecleirt steit / so sy an gereiden off ungereiden Güteren : und off sach were alsulche upzeichonge an den vorgemelten Güteren / sich nit also / wie furß. befünden / so ist vertragen / dat die vorg. Kinder / oder der Kinder Mumbar / oder Freunde / sollen alsdan Florin furß. an anderen Godderts nachgelassen Güter bewysen / und Versicherunge doin / inmassen furß. Forter so ist bered / off Goddert und Florin obgenant / ehlige Kinder hetten / und die Kinder nae irs eins affgangen / affgegangen / von inen sturben und affgaen würden / eins theils / oder samen / oder so wat daran zo ersterffnisse quem / solches sall allet van eym Kinde up das ander sterffen / und anders nicht ; Und off auer sach were / die Kinder alle sturffen / oder dat sy kein Kinder hetten / oder liesen / von ihnen beyden geschaffen / dat Gott verhüte / so sall die letzte Hand in allen Güteren bliuen sitzen / ihr Leuelang / in Lyffzuchtersche wyse / und gewönlichen ist ; und so wan sie beyde / von dem Leuen zu dem Todte kommen seynd / alsdan so sollen alle Godderts Güteren widerumb zuruck sterffen und fallen an

NB.

Godderts

Godderts neiste Erven / und Florin Güter sollen sterven und fallen an Johan von Metternich ihren Broder. Und off aver sach were / dat Wilhelm Naell / und Beela Ehleute / vursch. solcher ersterfnisse ihre Tochter / inmassen vurschreven / erlefden / so sall solches vur dat erst vp sie fallen / und sterven / und zu gebürlichen ihr levelang; und nae irme todte zo sterffen vp Johan von Metternich / wie vorg. und fortan alle andere geworffen Güter / in gleicher massen sterffen und fallen wie obgereirt. Alle diese vursz. Sachen und Gelocffden / Inhalt dieser Hiligsfurtworden / gelouen wir Partheyen / mit Namen alle samen bouen geschreven / unser eicklicher ein dem anderen / vor uns und unser eicklichs Erven / so wat uns dat zo einer unser seithen beroiren mach / in guten Trewen unnd in gantzen gelouuen / vaste / stede / und Argelist / darwider nimmehr zo doin / noch gain ander Rechte noch funde Geistlichs noch Weltlichs zo suchen / de unser einiger Partheyen wider einige Puncten dieser Hyligsfürtwarden zo staiden / unnd den anderen zo unstaiden kommen möchten / in einichen sachen / nach außwysungen des Brieffs. Dieß zo gezeuge der Warheitt / und zo einer gantzer vester Stedigkeit aller vursz. Puncten / so seynd dieser Hyligsfürtworden zweyen Brieff mit einer Hand geschreven / gleiche ludende und besiegelt / der ein jeder vursch. Parthey einen hait. So hain ich Goddert von Dynßberg vursz. vorhin mein eigen Siegel vur mich und meine Erven oder Nachkömlinge zo gezeuge der Warheit heran an diesen Brieff gehangen; fort so hain ich Goddert vorsz. gebetten / und bitten den Vesten und frommen Wilhelm von Gertzen / Herrn zu Synzig / Amptmann zu Moenster Eiffel / und Eußkirchen / Richardt Krummell von Nechterschen / und Claß von Myrbach / meine lieve Ohmen / Neuen / und Schwager / als Hyligs-Freunde / und Dedincksleute / dat sy zo ferter Gezeugnisse alre vursz. Sachen / ihre Siegel hierunden bey den meinen willen hangen; deß ich Wilhelm von Gertzen / Richart Krummell / und Claß von Myrbach / samen vursz. bekennen umb betten willen deß vorg. Godderts gerne gethan / und unser jecklicher einen seinen eigenen Siegel herunden an diesen Brieff gehangen; fort so hain ich Wilhelm Naell / vursz. zu voirder gezeichnisse alre vursz. Sachen meinen eigenen Siegel / vor mich / und vor Beela vamme Raede / meine ehlige Haußfraw vursz. und fort vor unser beyder Erven / hierunden an diesen Brieff gehangen; deß ich Beela vursz. bekennen / dat alle Sachen / inmassen vursch. mit meine Wist und Willen geschiet seynd / welches meines Haußwirts Siegel durch gebrech deß mynen / ich mit hierinnen gebruchen. Forter so haint wir Wilhelm und Beela / Ehleute vursch. gebetten / und bitten die Vesten und frommen Weilraeff Scheyffart von Roede / Emondt von Metternich / Herr zu Vettelhouen / Amptmann zu Gaffenberg / und Johan von Goir / Schultiß zu Eußkirchen / unse lieve Broeder / Schwager und gute Freunde / als Hyligs Freunde / und Dedincksleute / dat sie zu voirder gezeuchnisse alre Sachen / inmassen vursch. ihre Siegel herunder bey den unsen willen hangen; deß wir Walraiff Scheyffart / Emondt von Meteernich / und Johan von Goir / samen vursz. bekennen umb beten willen / der vurg. Johan Naell / und Beela Ehleute / vursz. gerne gethan / und unser jeglicher einen seinen eigenen Siegel herunden an diesen Brieff und Hyligsfürtworde gehangen. In dem Jahre unsers HErrn / da man schriffe Dusent fünffhundert und vierzehen / vff Sent Severins Tag deß heiligen Bischoffs.

Num. 62. Lufftelberg / In actis num. 92.

WIr Herman von Gottes Gnaden / Ertzbischoue der heiligen Kirchen zu Cöllen / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler / und Churfürst / Hertzog zu Westphalen / und Engeren / rc. Thun kundt und bekennen / vor Uns / und Unser Nachkommen und Stifft / Nach dem Lufftelberge mit seiner Herrligkeit und Zugehorung / von Uns / und Unserem Stifft zu Lehen rorende / und durch Unsern Rhait und lieuen getrewen / Diederich von Gymnich / Ritter / von Uns zu Lehen entfangen ist; und alsdann der bemelte Diederich Irmgarten von Gymnich / seine ehlige Haußfraw / mit Lufftelberge seiner Herrligkeit und Zugehorung / belyffzuchtiget / und bewedempt hat / nach lude der Verschreibung daruber sprechende: haben Wir umb fleissiger bete willen an Uns geschein / solich Leiffzucht zugelassen und bewilligt; bewilligen und zulassen die / ouermitz diesem Brieff / als Unsers Stifftes Gewonheit und Herkommen
NB. ist. Wir und Unse Nachkommen sullen und wullen auch die gedachten Irmgardt / bey solcher Lyffzucht gnädiglich handhauen / schirmen / und wo ihr diß noit ist / verthedigen / alles an geuerde. Dessen zu Urkundt han Wir Unser Siegel hieran thun hangen. Geben zu Poppelstorff / am Dienstag nach dem heiligen Paisch Tag / in den Jahren unsers HErren / Dusent vierhundert und im funffzigsten.

Num.

Num. 63. Lufftelberg / in actis num. 93.

WJr Herman von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst: Hertzog zu Westphalen / und Engeren / rc. Doin kundt und bekennen / in entgegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieben / Unsen lieuen getrewen / Diederich von Dadenberg / mit der Herrligkeit Lufftelberg / und jhrer Zubehoer / wie die von Uns und Unserem Stiffte von Cöllen zu Lehen gehet / und rurende ist / zu seinem rechten gnädiglich belehnet hauen; und belehnen jhnen damit ouermitz diesem Brieue / in allermassen Thomis von Gymnich / seiner Haußfrawen Broder und seine Fürfahren / dieselbige Herrlichkeit von Unseren Vurfahren unnd Stiffte zu Lehen empfangen unnd getragen. Wir haben auch gewönliche Hulde und Eyde von dem vurgeschrieben Diederich empfangen / solch Lehen getrewlich zuverdienen / und zuvermannen / Unser / Unser Nachkommen / und Stiffts / bestes zu werben / argstes zuwarnen / und zo kehren / und fort alles / das ein getrewer Mann seinem Herren schuldig ist zu thuen / sonder Argelist. Beheltlich doch Uns / Unser Nachkommen / und Stifft / Unser / und fort jederman seines Rechten an vurß. Lehen. Deß zu Urkundt haben Wir Unser Siegel an diesen Brieff wissentlich thun hangen. Geben in Unserem Schloß Poppelstorff / am Freytag nach dem heiligen Christag / im Jahr fünfftzehnhundert und zwantzig. Hierover und an seynd gewesen / als Manne von Lehen / Unser Rath / und lieben getrewen / Werner Holtzadell / von Nassinerffurt / Unser Amptmann zu Syntzig / Vincentius von Laer / Unser Hurßhofmeister / und Vincentius Heßeler Unser Thurtweter. NB.

Num. 64. Lufftelberg / In actis num. 94.

WJr Adolff von Gottes Gnaden / Ertzbischoff zu Cöllen / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst: Hertzog zu Westphalen / und Engeren / rc. Bekennen und thun kundt mit diesem unsrem Brieff allermänniglich / als verschiener Tage / Unse lieue besondermne Margaretha von Gymnich zu Lufftelberge Witwe / Unser / und Unsers Ertzstiffts Erb und Lehengüter hernach genant / Unsern lieben getrewen Johan Schall / von Bell / zu Morenhouen / jhrem Sohne / in einer freyen unwiderrufflichen Gaben / als under den Lebendigen oder von Tods wegen / auch sonst in der bestendigster Form solche geschehen kan oder mag / für den strengen Unsern Lehenleut / Amptmann zu Lechenich / Räthe / und lieben getrewen Anthonien Haußmann von Namedy / Ritter / Damen Spieß von Bulleßhem / Wilhelmen von Breitbach / unnd Herman Hatß zu Thurnich / obergeben und offgetragen / alles laut eines versiegelten Brieffs darvber offgericht / also anfahend: Jch Margareth von Gimnich / Fraw zu Lufftelberge / Widwe / thun kundt und bekennen hiemit offentlich / rc. und also außgehend. Geben und geschehen zum Bruell / für der Observanten Closter / am fünfften Tag deß Monats Septembris, in den Jahren unsers HErren / Dusent fünffhundert und acht und viertzig. Demnach haben Wir Adolff / Ertzbischoff und Churfürst / obgemelt Johan Schall / von Bell zu Morenhouen / auff sein und seiner Mutter obgemelt demütigst ansuchen / mit solchen Güteren / als nemlich / mit der Herrligkeit Lufftelberg / und jhrer Zubehoer / wie die von Uns / und Unserem Stifft von Cöllen zu Lehen gehet / und rurend ist / zu seinem Rechten gnädiglich belehnet / und belehnen jnen damit / und in Krafft dieses Brieffs; in allermassen etwan Diederich von Dadenberg / und seine Vorfahren / dieselue Herrligkeit von Unserm Vorfahren und Stifft zu Lehen empfangen und getragen; Wir haben auch gewönliche Huldung und Eyde von dem vurß. Johan Schall von Bell empfangen / solch Lehen getrewlich zuverdienen / und zuvermannen / Unser / Unser Nachkommen / und Stifft / bestes zu werben / argst zuwarnen / und zo kehren / und fort alles das ein getrewer Mann seinem Herren schuldig ist zu thuen / sonder Argelist. Beheltlich doch Uns / Unser Nachkommen / und Stifft / Unser / und fort jederman seines Rechten an dem vurß. Lehen. Deß zu Urkundt haben Wir Unser Secret an diesen Brieff wissentlich thun hangen. Geben in Unserem Schloß Bruell / am siebenden Tag deß Monats Octobris, im Jahr unsers HErren Tausent

NB.

NB.

sent fünffhundert acht und viertzig. Hierober und an seynd geweſt / als Manne von Lehen / Unser Marschalck / Amptmann zu Lechenich / Rathe / und lieben getrewen / Wilhelm Hase zu Conradtzheim / obgerührter Dam Spieß von Belleßheim / und Wilhelm Frecher von Schwartzberg Unser Thurwerter.

Num. 65. Lufftelberg / In actis N. 95.

WIr Johan Gebhardt von Gottes Gnaden / erwehlter und bestettigter zu Ertzbischouen zu Cöllen / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / ꝛc. Thun kundt gegen jedermänniglich bekennendt / daß Wir vff heut dato, in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschreuen / Unsen lieuen getrewen Johan Schall von Bell zu Morenhouen / zu behueff sein und seiner Eruen / mit der Herrligkeit Lufftelberg / und ihrem Zubehoer / wie die von Unserem Ertzstifft zu Cöllen zu Lehen gehet / und rurend ist / zu seinem Rechten gnädiglich belehnt haben / und belehnen in Krafft
NB. dieses Brieffs; in allermassen etwan Diederich von Dadenberg seine Vorfahren / und genanter Johan Schall / dieselbige Herrligkeit von Unserem Vorfahren / und Stifft / zu Lehen empfangen und getragen. Wir haben auch gewönliche Huldung und Eyde von dem vorß. Johan Schall von Bell / empfangen / solch Lehen getrewlich zu verdienen / und zu vermannen / Unser / Unser Nachkommen und Stiffts bestes zu werben / und argst zu warnen und zu kehren / und fort alles das / das ein getrewer Mann seinem Herrn schuldig und pflichtig ist zu thuen / sonder Argelist. Beheltlich doch Uns / Unseren Nachkommen / und Stifft / Unsers / und fort jederman seines Rechten an dem furß. Lehen. Dessen zu Urkundt haben Wir an diesen Brieff Unser Secret wissentlich thun hangen. Geben in Unserem Schloß Bruell / am vierten Tag Monats Ianuarii, im fünffzehenhundert ein und sechtzigsten Jahr. Hieruber und an seynd gewesen / als Manne von Lehen / Unsere Amptleut zu Bonn und Lintz / lieben getrewen / Wilhelm Scheiffart von Merode zu Bornheim / Wilhelm von Breidtbach zu Boretzheim / und Diederich von Meschede / Unser Thurwerter.

N. 66. Lufftelberg / In actis num. 96.

WIr Anthon Huyßmann von Namedey / Keyserlicher Rechten Doctor / Herr zu Reymich / und Eberhardt Huyßman von Namedy / beyde Gebrodere / thun kundt und erkennen gegen menniglichen / so als und nach dem sich hiebevoren etlich zeit lang / Speen und Misel / zwischen dem Ehrnvesten und Tugendhafftigen Diederichen Roellmann von Dadenberg / Herr zu Lufftelberg / und Margarethen von Gymnich / Frawen daselbst / Ehleuten / unserm freundlichen lieben Schwagern und Wasen / an eym / und uns obgemelten Gebroderen von
NB. Namedy / anderen theils erhalten / belangen wyland deß Strengen Herren Diederichs von Gymnich / Ritters / unsers lieuen Ohmen seligen / verlassen Güter und Erbschafft / als mit Namen die Herrschafft Lufftelberg / welche Herrlichkeit / Rehnt und Gult / etwan der Ehrenvest Johan Huyßman von Namedy / unser lieber Vatter / dem Gott gnade / an statt der Ehrnhafftigen Gutte von Gymnich / seiner Mutter / unser lieuen Anchfrawen seeligen / ihres gebürlichen Antheils ererbt; und noch ein Theil in stehender Ehe / mit der Tugenthafftigen Hildegard Wulffyn / von Reindorff / unser lieuen Mutter seeligen / von dem Ehrenvesten und Ehrsamen Johann Kolben von Vettelhouen / und Guytgen von Gymnich / Ehleuten / denen Gott gnad / vermitz fünffhundert schwarer Oberlendischen Gulden / laut Brieff und Siegel / daruber auffgericht / an sich erblich erkaufft / nach seinem tödtlichen Abgang an uns / als seine ehlige natürliche Kinder und Erben gelangt; Also und demnach haben wir furß. Gebroder als Kläger / an eim / solich unser Speen / Misell / Forderung / und Erbgerechtigkeit / dergleichen die obg. unser lieber Schwager und Wäse / was sie dargegen Inreden zu haben vermeindten / als Verantworter anderen Theils / und also beyderseits zur freundlicher Verhör und Underhandlung gestalt / und kommen lassen / vor die Würdige und Ehrenveste Herren /

Johan

Johan Spieß / Archidiacon zu Lüttig / und Probst zu Sanct Georgen binnen Cöllen / Bartholomæus von der Leyen / Herrn zu Albruck / Cöllschen Hoffmeister / Henrichen Rollman von Dadenberg / und Friderich von Stepperode / unser günstige und erkorne Sohns Freunde / die uns dan mit unserem guten Wissen und Willen / nachfolgender Gestalt gutlich vereinigt und vertragen haben. Nemlich / daß wir vorg. Gebroder solche Forderung und Erffgerechtigkeit an der bemelter Herrschafft Lufftelberg / gedachten unseren lieben Schwager und Wasen / allen ihren Erben und Nachkommen erblich und ewiglich / fur uns / unseren Erben und Nachkommen verzeigen / uffstragen / ubergeben und zustellen solten / als wir auch hiemit und in Krafft dieses Brieffs / verzihen / uffstragen / ubergeben und zustellen. Was aber ferner der obgemelt unser lieber Ohem seelig / Herr Diederich von Gimmenich verlassen / daran wir obg. Partheyen fug und Recht haben möchten / soll keinem Theil durch diesen Vertracht sein Recht benommen seyn / sondern mögen das samentlich oder ein jeder zu seinem gebürlichen Antheil / besonder forderen und einbringen / ohne einig Verhinderung / Indracht oder Irrung deß anderen. Dagegen uns die fursch. Eheleut ein namhafftig Summ Gulden an Golt / da wir in zeit des Vertrags verglichen und einig worden / vor uberantwortung diß Brieffs / zu unseren handen freundlich venuegt haben; sagen darumb obg. unseren lieben Schwager und Wase / iren Erben und Nachkommen / und wem sunst weiter diese Sach berüren möcht / aller und jeder vorg Forderung und Ansprachen / die wir an der benanten Herrschafft gehabt und haben möchten / dergleichen vorberürter Summ Gelts / laut unsers Vertrags / queit / und ledig / und halten uns allenthalben gentzlich vernugt und wolbezahlt. Zu Urkundt der Warheit und Befestigung aller furg. Sachen / haben wir obg. Gebroder von Namedy / unser eigen Insiegel an diesen Brieff gehangen; und zu mehrer Versicherheit / den hochwürdigsten durchleuchtigsten Fürsten und Herren / Herrn Herman Ertzbischoff zu Cöllen und Churfürsten / 2c. unserm gnädigsten Herrn als Landsfürsten und Lehenherren der furg. Herrschafft Lufftenberg / unterthänig gebetten / daß sein Churf. Gn. solchen Vertrag confirmiren und befestigen willen / und zu befestigung desselben / ihr Insiegel zuvor an diesen Brieff thuen hencken / Welches Wir Herman von Gottes Gnaden / Ertzbischoff zu Cöllen und Churfürst / 2c. umb bitt willen / der furg. Unsers Raths und lieben getrewen / Anthonii / Eberhards Hußmann von Namedy / Gebruder / gern gethan; Auch weiter haben wir obg. Gebroder die furg. unser günstige und erkohren Sohnsfreunde / Herrn Johan Spieß / Archidiacon, Bartholomæus von der Leyen / Hofmeister / Henrichen von Dadenberg / und Frederichen von Stepperode / freundlich gebetten / daß sie auch ihr Insiegel hieran bey die unsere hencken wullen; daß wir ehegemelte vier erkoren Sohns freunde war erkenen / und williglich gethan haben. Geben und geschehen zu Bonn / im Jahr unsers HErren / Dusent fünffhundert und dreissig / uff Donnerstag nach Sontag Quasi modo geniti.

Num. 67. Lufftelberg / in actis num. 97.

ICh Margaret von Gymnich / Fraw zu Lufftelberg / Wittwe / thun kundt und bekennen hiemit offentlich / für mich auch alle meine Erben / Erbnehmen / und Nachkommen / daß ich mit zeitigem Rath und gute Vorbetrachtung / auch freywilliglich ungedrungen und ungezwungen / sonder umb mehrer Richtigkeit willen / auß allerley redlichen und beweglichen Ursachen / und vornemlich / auch in Bedenckung der vielfeltigen nutzbarlicher Dienst en und Kindlicher Trewen / so der Ehrenvesste Johan Schall / von Bell / zu Morenhouen / mein freundlicher lieber Sohn / mir nun eine lange Zeit zu mancherley Wege erzeigt und bewiesen / und noch vorbaß (ob Gott wil) erzeigen und beweisen soll; demselbigen meinem lieben Sohn Johan Schallen / und seinen ehelichen Leibs Erben / solch Hauß / Hof und Herrligkeit zu Lufftelberg / so der Ehrnvest weiland Raboth von Gymnich / mein lieber Großvatter selig; und nach seinem Todt / der Streng / etwan Herr Diederich von Gymnich / Ritter / sein Sohn / und nach Herrn Diederichs und seiner nachgelassener Wittwen Absterben / der Ehrnvest Anthon von Gymnich / mein lieber Broder seelig / denen allen Gott gnade / in Zeit ihres Lebens / besessen und eingehabt; und letzlich / durch gedachts meines lieben Broders tödtlichen Abgang / an mich / als sein ehlige Schwester / und einige Erbin / von Recht und löblicher Gewonheit wegen / frey / ledig / erfallen / mit aller anhangender Hochheit / Herrligkeit / Obrigkeit / Ackeren / Wiesen / Welden / Buschen / Renthen / Gulden / Zinsen / und Zeenten / sampt aller NB.

aller massen und gestalt wie dieselbige durch die vorgenante mein liebe Großvatter/
Oheimen/ Broder/ und mich/ besitzlich herbracht/ und von dem Hochwür-
digsten Churfürsten/ meines gnädigsten Herrn zu Cölln/ und seiner Chur-
NB. fürstlichen Gnaden Stifft zu Lehen reichen/ nichts davon außgenommen noch abge-
sondert/ in gestalt einer freyen unwiederrufflichen Gaaben/ unter den Lebendi-
gen oder von Todts wegen/ auch sonstin aller anderer besten und bestendigster Manier/
Weiß/ Maß/ Form/ und Gestalt/ wie das in allen Rechten/ Geistlich/ und
Weltlich/ allermeist Krafft und Macht haben/ soll/ kan/ oder mag/ pur lauter erblich
und ewiglich ubergeben/ uffgetragen/ und zugestelt hab. Auch mich derselbigen
Güter enterfft/ und ihnen und sein ehlige Leibs Erben damit geerbt/ wie ich auch hie-
mit/ und in Krafft dieses Brieffs/ ubergeben/ uffgetragen/ und zustellen/ enterben/ und
erben: doch alles mit nachbestimpten vorworten und außgedruckter Bescheidenheit; daß sich ge-
dachter mein lieber Sohn Johan Schall/ mit den anderen meinen lieben Kinderen/ und Erben/
umb jhren gebürenden Antheil/ nach meinem Todt/ der Gebür und Billigkeit nach/ gütlich
vertragen und vergleichen soll/ mit Erstattung nach Erkantnuß Erbarer verstendiger und un-
partheiliger Leut/ so sie zu allen theilen darzu geben sullen/ vertragen und vergleichen lassen:
Und im Fall/ da gemelter mein Sohn/ nach Göttlichem Willen/ ohn ehlige
Leibs Geburt mit Todt verfiele/ oder auch ehlige Leibs Erben nachlassen wür-
de/ und dieselbe auch in kurtzen oder uber lang/ ohne ehlige Kinder/ Encklen/
Over oder Urencklen verstürben/ so sullen diese vurgerurte Güter/ alle sampt-
lich/ an die andere mein negste Erben/ so auß mir geboren oder ursprünglich
NB. herkommen weren/ und gar an kein ander frembdt Geblüt/ da dieselbige Gü-
ter von meinetwegen nicht herkommen/ einicher gestalt reichen oder gelangen/
sonder allezeit/ und so lange es der Wille Gottes ist/ bey meinem ehligen Leibs
Erben absteigender Linien/ so lang und fere dieselbige fürhanden ist/ unver-
endert bleiben. Und damit dan auch solche freye unwiderruffliche Ubergab/ Uffrag/ und
Zustellung/ in allen ihren Puncten und Articulen (wie obg.) desto vester und bestendiger
gehalten würde/ habe ich den hochwürdigsten Fürsten und Herrn/ Herrn Adolffen/ Ertzbi-
schoven zu Cöllen und Churfürst/ meinem gnädigsten Herren/ demütiglich gebetten/ daß seine
Churf. Gnaden/ als dieser vorgedachter Güter/ rechten ungezweiffelten Lehenherren
und Landtfürsten/ etlich seiner Churf. Gn. und ihres Stiffts Lehenmänner
von Adel/ gnädiglich befehlen wolten/ solche Ubergab/ Uffrag/ und Zu-
stellung/ nach altem löblichen Gebrauch deß Ertzstiffts Cöllen/ von mir zu-
entfangen. Darauff dan hochgedachter mein gnädigster Herr/ solches den Strengen und
Ehrenvesten Anthonien Huyßman von Namedy/ Ritter/ Dahm Spiesen von Bulleßheim/
Amptman zu Lechenich/ Wilhelm Breitbach/ Herren zu Boretzheim/ und Herman Haß/
Herren zu Thurnich und Brechen/ des Stiffts Cöllen Erbthurwerter/ als seiner Churf. Gna-
den und ihres Stiffts Lehenmänneren vom Adel/ gnädiglich befohlen/ die berürte Uber-
gab/ Uffrag und Zustellung/ uff mein Begeren und Gesinnen/ von mir
NB. nach altem Gebrauch zu entpfangen/ wie ich auch dieselbige uff Jahr und Tag/
unden gemelt/ vor ihnen gethan/ und sy von mir entpfangen haben/ mit an-
geheffter demütigster Bitt/ daß hochbemelter mein gnädigster Herr/ den vorg. meinen lieben
Sohn/ Johan Schallen/ darauff mit denselben Güteren/ also wie alters herkommen/
NB. inmassen wie ob stehet/ gnädiglich belehnen wolten; und deß alles zu Urkundt der
Warheit/ habe ich mein Insiegel an diesen Brieff gehangen/ und zo noch mehrer Sicherheit/
der vorg. Herren/ Anthonien Huyßman/ Johan Spiesen/ Wilhelm von Breitbach/ und
Herman Haß/ gebetten/ daß ihrer jeder auch sein angeboren Insiegel bey das meine an diesen
Brieff zu Gezeugnuß aller vorgemelter Sachen hencken wul; welches alles wie vor laut/ wir
Anthon Huyßman von Namedy/ Ritter/ Dahm Spieß/ Amptman zu Lechenich/ Wil-
helm von Breitbach/ Herr zu Boretzheim/ und Wilhelm Haeß/ Herr zu Thurnich und
Brechen/ des Stiffts Cöllen Erbthurwerter/ vorg. war erkennen/ umb fleissiger bitt willen/
der obg. Maagarethen von Gymnich/ Unser lieben Wasen und Freundinnen/ solche Siege-
lung gern gethan haben. Geben und geschehen zu Bruell/ vor der Observanten Closter/ am
fünfften Tag des Monats Septembris, in den Jahren unsers HErren/ Dusent fünffhundert
und acht und viertzig.

Num. 68. Louelich / in actis num. 98.

WIr Daeme von dem Bomgardt / Alef von Honseler / und Peter von Noirptroide / als Manne uns gnädigen lieben Herren deß Ertzstiffts von Cöllen / ꝛc. Henrich und Remart vanne Hoengle / Gebrüdere / Flecke von der Baeren / und Peter von der Implen / bekennen und zeugen alle sementlichen / in diesem offenen Brieff / dat uns allen kundig ist / und auch alle samen darouer und an gewest seynd / gesehen und gehört haben: do wilne Johan von der Heghe / und Clairgen sein ehlige Haußfraw / Peters Tochter von Noirptroide / van erste / ers ersten Beyschlaffens opstonden / dat de deselue wilne Johan von der Hegke / der vurgeschrieuen Clairgen vör eine Morgengaue und Opstandt gaff / und gegeuen hat / seinem Hof zu Louelichen / mit alle seine Zubehor / wie he gelegen ist / und wir nehmen dat alle samen op unsen Eydt / dat dat also war und geschiet ist / wie hie furg. und erklert steit / sonder allere konne Argelist und geuerde. Und wir hant deß zu Urkundt der Warheit / Unse Siegele / an diesen Brieff gehangen. Gegeuen in den Jahren uns Herren / do man schrifft Dusent vierhundert zwey und viertzig Jahren / den nechsten Saderstag nach Sente Lucas Tag / des heiligen Evangelisten. NB.

Transfixum.

ICh Johan Köning / Mann von Lehen / meines gnädigen allerliebsten Herrn / Herrn Diederichs Ertzbischoffs zu Cöllen / ꝛc. Thun kund und bekennen / dat ich bey allen und jeglichen Puncten dieses Brieffs / dadurch diese Brieff transfixirt ist / gewesen bin / und fort gesien und gehort hain / dat sich die sachen und Gifsönge also / wie in diesem Principal Brieff geschrieuen steit / ergangen hant / dadurch dieser Brieff transfixirt ist / sonder Argelist und geuerde. Und diß zu Urkundt der Warheit / so han ich Johan Köning / Mann von Lehen / vorsch. meinen Siegel an diesen Transfix Brieff gehangen. Gegeben in den Jahren unsers Herrn / Dusent vierhundert zwey und viertzig / des Saderstag nach Sent Thomas Tag des heiligen Apostels.

N. 69. Louelich / In actis n. 99.

WIr Diederich von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff / des heiligen Römischen Reichs Churfürste / und in Italien Ertzcantzler: Hertzog zu Westphalen und zu Engeren / ꝛc. Thun kund / als Johann Koning / Unse lieue getrewe / Uns nu uffgetragen hat / den Hof zu Louelingheim mit seinem Zubehoer / zu behueff Simons von Altenbrucken / genant von Velmercken / derselue Hof / Uns / und Unsers Gestichts Lehengut ist / und wilne Johan von der Heghe / vorzeits / und na der zeit vorsch. Johan Köning / von Uns zu Lehen empfangen und getragen hant / von wegen Clairgens von Erpenraide / deß vorg. Johans von der Heghe / nachgelassene Haußfraw / Wittwe / derselue Johan ihre Haußherr / ihr den Hof zu einer Morgengave gegeben hat / dat Wir bewilligt und bestettigt hatten / in beywesen etzlichen Unser Manne; und Wir auch noch bewilligen und bestettigen ouermitz diesem Brieff. Also bekennen Wir / dat Wir nu den vorg. Simon von Altenbrucken / genant von Velmercken / Unsen lieuen getrewen / von wegen und zu behueff der vorsch. Clairgens / und ihre Kinder / mit dem vorsch. Hofe und seinem zubehor / in beywesen Unser Manne hernach beschrieuen / gnädiglich belehnet hant / und belehnen ouermitz diesen Brieue. Wir hant auch gewönliche Huldung und Eyde von ihme empfangen / dat vorgemelt Lehen getrewlich zu verdienen / und zu vermannen / Unse / Unse Nachkommen / und Stifft / beste zu werben / und argst zu warnen und zu kehren / und Uns zu Unserem Gesinnen mit dem Harnisch zu dienen / und fort zu doin / als ein Mann seinem Herren schuldig ist / ohn Argelist. Behelltlich Uns / Unsen Nachkommen / und Gestichte / Unsers / und fort jederman seines Rechtens an dem vorsch. Lehen. Hierouer und an NB. NB.

seynd gewest / Unse Manne / Johan von Hembergh / Ritter / Unser Erffkemmer von Bachen / und Johan Köning vorg. als Unse Manne / von ander Unser Lehengute wegen / so von Uns hant. Und deß zu Urkunt der Warheit / hant Wir Unser Siegel an diesen Brieff thun hangen. Gegeuen zu Nuyse / deß nechsten Dienstag na dem heiligen newen Jahrs Tag / in dem Jahr unsers HErrn / tausend vierhundert eicht und fünffzig.

Num. 70. Louelich / In actis Num. 100.

WIr Roprecht von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff / deß heiligen Römischen Reichs Churfürst / Hertzog zu Westphalen / und zu Engeren / ꝛc. Thun kundt und bekennen / daß Wir Unsern lieben getrewen / Ludolff von Altenbrucken / genant von Vellbrucken / mit dem Houe Louelingheim und seine Zubehoere / gnädiglichen belehnet han / und belehnen / in Krafft dieses Brieffs / in allermassen als der von Uns / und Unserm Stiffte zu Lehen rurend ist; und den Simon von Altenbrucken / zu Lehen getragen hat. Wir hant auch von dem vorg. Ludolff / gewönliche Hulde und Eyde empfangen / solche Lehen getrewlichen zuverdienen / und zuvermannen / Unsere und Uns Gestichts / beste zu werben / und argste zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort alles das zu thun / daß ein getrewer Mann seinem Herrn pflichtig ist / sonder Argelist. Beheltlich doch Uns / Unseren Nachkommen / und Gestichts / und fort jederman seines Rechten daran. Gegeben und belehnt in Unser Stadt Cölne / vff dem Saderstag nach Quasi modo geniti, in den Jahren uns HErrn Dusent vierhundert seventzig.

Num. 71. Hemmerich Bachumb / In actis num. 101.

WIr Roprecht von Gottes Gnaden / Römischer König / zu allen zeiten mehrer deß Reichs / ꝛc. Bekennen und thun kundt offenbar / mit diesem Brieff / daß vor zeiten vor Uns kommen ist / wie daß Werner Bachem / Ritter / etwan deß Stiffts von Cöllen Erb-Cammerer / dz Cammerampt / mit der Burge Bachem / und aller ihrer Zugehorunge / dem Ehrwürdigen Friederich Ertzbischoff zu Cöllen / Unsen lieuen Neuen / und Churfürsten / mit freyen Willen gentzlichen off geben habe; und dz der vorgnandt Ertzbischoff / mit demselben Lehen Cammerampt / Burg und allem das darzu gehoert / Pahe von Hemberg / den jungen Ritter / und sein Erben belehnt habe; und als darumb getrewet ist / daß der obgenant Werner von Bachem / mit niemandt in Gemeinschafft deß vorg. Lehens sässe / han Wir zu den zeiten erkant / nach Rathe Uns / und deß Reichs Churfürsten / andere Fürsten / Grauen / Freyen / Herrn / Ritteren / Knechten / und ander Unser / und deß Reichs lieben getrewen / als ferne Uns zu diesen
NB. zeiten ingedenckig ist / und von etlichen die dabey waren / unterweiset seynd / daß Werner von Bachem obg. deß vorg. Lehen wol auffgeben möchte / und daß Pahe von Hemberg obg. und seine Erben zu denselben Lehen / rechte haben sollen / dieweil sie in der eheg. Ertzbischoff zu Cölln geluhen hat; deß zu Urkundt / so hant Wir Uns Königliche Insiegel an diesen Brieff thun hangen. Geben zu Bacherach / auff Sanct Margarethen Tag / der heiligen Jungfrawen / nach Christi Geburt / viertzehenhundert und zwey Jahre / Unsers Reichs in dem anderen Jahre.

Num. 72. Bachumb / In actis num. 102.

ICh Johan von Heimberg / Erffkemmer deß Stiffts von Cöllen / Thun kundt und bekennen / vor mich / meine Eruen / und Nachkommen / dat ich mit vorbedachtem Moede / fleissiger Vorbetrachtonge / und mit freyen guten Willen / zu zeiten und tagen / als ich das mögig / und mechtig / was zu thuen / und auch mit Recht wol thuen mochte; und haben darumb durch sonderliche Freuntschafft / und freundlicher Liebden / ich zu meiner ehligen Haußfrawen haben / Maria / ehlige Tochter / deß Vesten und frommen Daemen von Berge / genant Tryps / darumb solches hernae geschrieuen / gemacht und außgetruckt / inmassen zu halten und zu vollnziehen / von den meinen nechsten Gesipten und Verwandten hernach geschriuen / unnd dat mit ihrem Raide und guten Willen / und Wissen geschiet / und auch so von mir und den meinen nechsten Verwandten / ihren Eruen vestiglichen gehalten werden soll inmassen hernae geschrien folgt: Item zo dem ersten; so dann in der unser beyder Eheleuten Hyligsvorwarden eine Clausul inhelt / alsus lautende: were auch sach dat Johan todts halben affgienge / eh Maria sein Haußfraw / wie vorg. und keine Leibs Geburt von ihnen beyden, geschaffen / oder lebendige Geburt

burt hinderlisse; dieseluige Geburt ehe Maria vorß. afflyfftig würde / so soll sie auß den Güteren Johan von Hemberg obgenent / an sie in diesen Hylig bracht hat / anderthalbhundert Goltgulden Jahr Renthen / mit dem Hupse zom Bysen vurgenant / und mit aller seiner Gerechtigkeit / ihre leuelang haben und gebrauchen; so han ich Johan von Hemberg / als nun gemacht / und gegeben / thun und geben / in Macht und Krafft dieses Brieffs; so sach were oder würde / dat Johan von Hemberg / Todts halben affgienge / und keine lebendige Leibs Geburt / von uns Ehleuten beyden zusammen geschaffen / achter lassen / so sol Maria mein Haußfraw aller meiner nachgelassener Gütern / wie ich Johan von Hemberg / nach meinem Todte achter lassen würde / ihre Leuelang / restlichen unnd friedlichen / in Zuchtersweysen gebrauchen; und so sach würde / Maria sich veranderte / und einen ehligen Mann nehmen würde / so soll sie sich halten / und auch ihre thun und geben / immassen so wie der unser beyder Holigs fürwarden klärlichen einhelt und mit forder; Auch so dann in derseluen Hyligsfürwarden geschrieuen stact / dat Mara zwey dusent Goltgulden an mich Johan von Hemberg brengen sol / oder hundert Goltgulden Erffrenthen / lude der Hyligsfürwarden / mit zween dusent Goltgulden abzugelten; so bekenne ich Johan von Hemberg / vor mich und meine Eruen / dat ich die vursch. zwey dusent Goltgulden / in einer almger Summen empfangen hauen / und die so fort belacht / und außgegeuen / als hernach folgt: Item / gegeuen echthundert Goltgulden an Gempffer Hof / in dem Lande von Kempen / derseluige Hof jährlichs außgegolden hat viertzig Goltgulden Erffrenthen / alsdann meine Broderen zukommen / Inhalts der Verschryuinge / und die so affgeloest / welche auch restent / und verseffe Kost und Schaden / für datum der Hyligsfürwarden auffgegangen waren / als hundert Goltgulden / so dat ich demseluen bezahlt haue neunhundert Goltgulden: Item haue ich noch belagt von den zwey dusent Goltgulden / echthundert Goltgulden / und damit gegolten an Wienhorst in dem Landt von Berg / viertzig Goltgulten Erbrenthen / Inhalts der Brieffe und Siegel darouer gemacht; Item / noch so hauen ich dreyhundert Goltgulden gegeuen / an kentlicher wißlicher Schuldt / die ich für datum der Heiligsfürwarden schuldig verblieben was / welche vierhundert Goltgulden / ich auch belagt hauen an Gempffer Hof vurß. Unnd off sach were dat Wienhorst die echthundert Goltgulden / die Renthe dauon abloesen wolte / oder geloest hette / so soll man an stundt mit Rathe der Freunde wiederumb belagen / damit man hernamals diß vorß. Hyligs Pfennings sicher und gewiß sey allet sonder Indracht oder Widerrede. Auch so hauen ich Johan von Hemberg / zugesagt und gelofft / zusagen und glouen in Krafft dieses Brieffs / dat ich dieseluige meine erffliche Güteren / die ich so von meinen Elteren hauen / und auch so mir angefallen seynd / als dieselinge Güteren nicht zuuerenderen / zuverkauffen / zuversetzen / noch eweg zugeuen / oder in andere Hände zu stellen / so wie dat geschein möchte / dat allet nit sein en soll / sondern dieseluige meine erffliche Güteren lassen fallen / eruen und steruen / an die meine neaste Gesypte / und Verwandten / und anders nit; doch hab ich Johan von Hemberg hierinne außbehalten / off Maria meine ehlige Haußfraw / wir zusamen ehlige Lieffs Eruen hernachmals kriegen würden / oder dat Maria dödtlichen affgegangen were / dat Gott lange gefristen wolle / und ich mich bestaden würde / an eine andere Haußfraw / die dann seyn sall / von guter Ritterschafft geboren / und anders keine zu nehmen / und mit derseluen Edler Haußfrawen Kinder kriegen würden / so soll und sollen dieseluige Kinder von Ritterschafft geboren / und keine andern / der Güter gebrauchen / nach Landrecht; so doch dieselue Kinder nit so en weren / von der naekommender Haußfrawen / so sall ich dannoch dieselue meine erffliche Güteren nit anders vermachen / noch veranderen / wie vor erklert / dann lassen fallen / eruen und steruen / da dieselbe Güter herkommen seynd / an dieselbige meine negste Gesipte und Verwandten / doch außbehalten / off ich gefangen / gespannen / oder durch meinen gnädigen Landsfürsten und Herrn / off andern / so gefenglich gegriffen oder gesetzt wurden / so habe ich die Macht außbehalten / der meiner Güter zu der Notthürfftigkeit zugebrauchen / und anders nicht; Auch so hauen wir Eheleute / Johan und Maria vorß. samen vertragen / und auch sonderlichen vor den unsen nechsten Verwandten hernach geschrieuen / vestlichen zugesagt / und auch gelofft hauen / und geloffen in Krafft dieses Brieffs / dat alle Gifften / und Testamenten / Instrumenten / fort andere Brieffe / Siegel / die vor datum dieß Brieffs / wir Ehleute samen off besonder / so gemacht hetten / oder hernamals befunden würden / die forter und anders einhielten / dann die unser beyder Ehleuten Hyligsfürworden / und dieser Brieue / der jetzt datum gegeuen / und zween gleichlautende gemacht ist / dieseluige Siegel / Testamenten / Instrumen-

strumenten / wie die weren / sullen na datum dieß Brieffs / gentzlichen und zumal ydel Machtloß / Krafftloß / und vor unwerthe gehalten werden / sonder alre könne Intracht oder Widerrede. Dieß alles in Urkundt und Gezeuchnisse der Warheit / und erfflicher vaster Stedigkeit / so dann meine erffliche Güter Lehenrorig seynd / als deme hochwürdigsten Fürsten und Herrn / Herrn Herman von Gottes Gnaden / Ertzbischoff zu Cöllen und Churfürsten / Hertzog zu Westphalen und Engeren / Ertzcantzler deß Römischen Reichs durch Italien / meinem gnädigsten Landtfürsten und Herren / so haue ich Johan von Hemberg vorg. seine Churf. Gn. ersocht und gebetten / mir so gnädig erzeigen / alles Inhalts dieses Brieffs zu bewilligen zu belieuen / und Consent darzu willen geuen; und deß zu Kundtschafft der Warheit / seinen Fürstlichen Gnaden Insiegel an diesen Brieff doen willen doen hangen: deß Wir dann Herman von Gottes Gnaden / Ertzbischoff zu Cöllen und Churfürst / war bekennen / so verwilliget und belieuet hauen / in Krafft dieses Brieffs / durch betten und begeren / Unsers lieuen getrewen Johan von Hemberg obgenant / und Unserm Insiegel an diesen Brieff thun hangen. Beheltnisse Uns / Unsen Nachkommen und Stifft / Unsers Rechten / und jederman; Und ich Johan von Hemberg / hauen diß auch zu mehrer befestigung und Kundschafft der Warheit / mein Insiegel an diesen Brieff thun hangen / mich und meine Eruen zu ouertzeugen; welches ich Maria vorg. meines Haußwirts Siegel zu dieser zeit mit hierinnen gebrauchen / und dit allet mit meinem recht Willen / und Wissen gescheit / und so dann meinem lieuen Neuen und Schwager / als nemlich die Ehrenvesten und frommen Rutger von Velbruck / Wilhelm von Kessel / und Coen von Flatten / Erffschenck deß Landts von Gülich / als die meine negste Gesipten und Verwandten / hieran / ouer / Inhalts diß Brieffs / und beygewest seynd / und auch uns Ehleute obg. samen dit wie vorgeroert / vestiglichen zugesagt und geloffit hauen / vor sich und ihre Eruen hernaemals niet einzutragen / und in massen wie vorgeschrieuen steit / zu vollnziehen / und zu halten / so viel as sy belangen ist; so hauen ich Johan von Hemberg obgenant / darumb dieseluige meine negste Gesipte und Verwandten ersocht / unnd gebetten / dat jeder von ihnen / sein Insiegel bey dat mein an diesen Brieff hangen willen / sy aller sachen so viel sy belangen / zu ouerzeugen; das dann wir Rutger / Wilhelm und Coen von Flatten / deß zu war bekennen / so wie vorgeschrieuen stait / mit unser recht / wist / und guten Willen geschiet / und dat in allen seinen Puncten gewilligt und belieft haben / und belieuen vestiglichen / mit diesem Brieue / und auch ein jeder von uns geloft hauen / und geloffen vor uns / unse Eruen / in guten waren Trewen / in rechter Eydts statt / so viel dieß einem jederen anlangen und beroren ist / vast / stede / und ohn alle Gebrechen zu halten / als herwider nit zo doin noch schaffen / zu geschien Geistlich noch Weltlich / als der geynich herwieder vorzunehmen / noch zu gebrauchen / in keine weiß / gedroch / geferde / und argelist / seynd gentzlichen und zumahlen hierinnen außgescheiden: und hauen darumb zu gezeugnisse der Warheit / jeder von uns sein Insiegel vor uns / unsen Eruen an diesen Brieff gehangen. So geschiet in dem Jahre unsers HErren / Dusent fünff hundert und zwantzig / off Dienstag nach Sent Egidius Tag deß heiligen Apts.

Transfixum.

WIr Herman von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler / und Churfürst / Hertzog zu Westphalen / und Engeren / etc. Doin kundt und bekennen / offentlich / gegen allermenniglich / daß Wir auff fleissig Beger und Bitte / Unsers Erffkemmerers und liben getrewen / Johan von Hemberg / diesen versiegelten Vertrag / zwischen gemeltem Johan / seiner Haußfrawen und seinen Eruen uffgericht / mit Unserem NB. guten Wissen / als der Landtfürste und Lehenherr deß Orts bewilliget / und ouermitz diesen Unseren Transfix-Brieff / in allen seinen Puncten und Articulen bekräfftiget haben; doch vorbehalten Uns / Unseren Nachkommen und Stifft / daß ob sach were / daß Johan von Hemberg vorg. ehe dann Maria seine ehliche Haußfraw / sonder Leibs Eruen tödtlichen abgienge / und die nachgelassen Witwen / in der Erffgüter Leiffzucht unverhindert sitzen bliebe / daß NB. nit desto minder gemelts Johans negste Gesipte Erue / unnd Blutsverwandten / den solche Erffgüter alsdann von rechtswegen gebüren / solche Lehengüter / als gemelter Johan / von Uns Lehenrürig nachlassen würde / dieselbigen von Uns und Unserem Stifft zu Lehen empfangen; Und Uns daruff gewönliche Hulde / Eyde / und gebürliche Lehenspflichtige Dienste thun soll; vorge-

vorbehalten gemelter Marien jhrer Leibzucht an denselben Güteren / alles ohn argelist und geverde: Zu Urkundt der Warheit / haben Wir diesen Transfix-Brieff zween gleichs lauts machen; und jeder Partheyen der einen an jhren Vertragsbrieffs mit unseren anhangenden Siegel hencken lassen. Geben und bewilligt zu Lonne / am Godestag nach Sent Catharinen / der heiligen Jungfferen Tag / im Jahr fünffzehunndert und zwantzig.

Num. 73. Bachumb / In actis num. 103.

IN dem Namen unsers HErren JEsu Christi / Amen. Allen Leuten die diesen Brieff sollen sien oft hören lesen / sey offenbar und kundig / dat gedädinckt und geraempt ist op datum dieses Brieves / ein willich Hylig / tuschen Arnoldt von Hemberg / Erffkemmer des Gestiffts Cölln / Johan von Heimberg / deß vursch. Arnoldt ehliger Sohn / op die eine / und dann Siberts Spede / Ließbet seiner ehliger Tochter / op die ander seite / also dat Johan vorß. hauen soll zu sine ehlige Weibe und Bergnosse / Ließbet / Sieberts Tochter vorß. und darumb hat Arnoldt von Heimberg vorß. gegeuen / und geuet overmitz diesen offen Brieff Johan vorß. seine ehlige Sohn / zu rechte Hyligs Gute und Medegauen / seinen Hof / geheischen Genapper Hof / gelegen in dem Lande von Kempen / mit all seinem Artlandt / Bendet / Buschen / Broichen / Weyeren / Deinen / naß / und drüge / unden / und oben / Pechten / Zinsen / Renthen / und Gülten / so wie der Hof gelegen ist / und was darinne / und dartzu gehörende ist / nit dauon außgescheiden. Fort hat Arnoldt vorß. Johan seinem Sohn gegeuen zehen Gulden Renthen Erffgelts / auß dem Hofe zu Thonsbacken / die Arnoldt vurß. ersiorben ist von seiner Tochter Motter wegen; auch hefft Arnoldt vorß. gegeuen und geuet overmitz diesem offen Brieffe Johan seinem Sohn vorß. zehen Ohmen Weins erfflichen / die hie jahrlicher Gulden hat / zu Treuelstorff bey Sent Marten gelegen / in dem Vorberge tuschen Bolhe und dem Bruell / so dat Johan vorß. dese Gute und Gulden vorß. hauen / halten / und besitzen soll / restlich und friedlich / von stunden an erfflich und ewiglich / und der gebrauchen mit seiner Haußfraw vorß. sonder jemands Widersagen. Und herentgegen so hefft Sibert Spede vorß. Ließbet seiner ehliger Tochter gegeuen zu rechten Hyligs Gute und Medegauen / und geuet overmitz diesen Brieue / sein Hauß und Hof zu Velde / gelegen in dem Lande von Kempen / mit Weyeren / Deinen / Ardtlandt / Lenderey / Buschen / Broichen / Pechten / Zinsen / Renthen / und Gulden / naß und drugen / unden und oben / allentlich und zumal / doch außgescheiden dat Theil / dat Herman von Wienhorst allda hefft; und die vorß. Siberts Gut zu Velde sol jahrs von Renthen also gut seyn / dat it leckledig dienen und thun soll sechtzig Overlendische Reinische Gulden; Fort mehr so hat Sibert vorß. gegeuen / und gifft overmitz diesen offenen Brieff / Ließbet seiner ehligen Tochter vorsch. den Hof zu Nersdom mit dem Rotte / so wie jhme dat Rott versatt und verpfandt ist / so wie der Hof dann gelegen ist / mit alle seine Zubehoer / nit dauon ab noch außgescheiden / mit Weyeren / Ardtlandt / Benden / Buschen / Broichen / Pechten / Zinsen / Renthen / und Gulden / und den Hof vorß. sol also gut seyn / dat hi alle jahrs ledig Renthen und dienen soll dreissig par Fruchte / halff Korn und halff Euen; Fort hefft Sibert seiner Tochter gegeuen / und gifft overmitz diesen Brieff / seinen Hof zu Vorst / in dem Lande von Kempen / so wie die gelegen ist / mit alle seinem Zubehoer / nit dauon ab noch außgescheiden / die all jahrs so gut seyn soll / dat hie dienen und thun soll ledig / zween und zwantzig par Frucht / halb Korn und halb Euen; Fort hefft Sibert gegeuen / und gifft overmitz diesen Brieff / Ließbet seiner ehliger Tochter vorß. dat Gut / dat hie in dem Lande von Morse hat / dat auch alle Jahr dienen und thun soll ledig / neun par Malder Frucht / halb Korn und halb Euen / so dat Ließbet vorß. dieser Hyligs und Medegauen mit Johan von Hemberg vorß. jhrem ehlige Manne gebraucken soll / und die hebben / halten / und besitzen / rechtlichen / und friedlichen / den ewigen dagen zo / sonder jemands Widerrede; Und ob sach / daß sich erfünde / daß diese Gute mit Namen / Velde / Nersdom / Vorst / dat Gut in dem Lande von Morse / und so wie die Güter dann hie vernompt staent / nit also gut noch also rentlichen weren / so as vorß. staet / dat sol Sibert vorß. erfüllen / vergüten / und erstatten / mit anderen seinen Guten. Fort ist me gededinckt und gefurwart / weird sache / dat Johan von Hemberg sturve / und erstorve / ehe dann hie wettliche Geburt hette von Ließbet vorß. seine ehligen Weibe; so sol Ließbet bleiben sitzen / restlich und geruhlich an solchem Erbe und Gute / mit Namen Genopper Hof / zehen Gulden Renthen an dem Hof zo Thonsbacken / zehen Ahmen Weins zo Treuelstorff / so wie die Güter vorbenompt stehent / jhre Leuetage lang zu Leibzuchters Recht / als dat gewönlich und herkommen ist NB.

un

ist in dem Gesticht von Cölne / nach Landrechte / und nit lenger / dann die weile sie lefft: und nach ihrem Todte as sie nit en ist / so sol dat vorß. Gut wider fallen und ersterven an Johans von Hemberg neaste rechte Erven: Und desselven gleichs / were et sache dat Ließbet vorß. sturve / ehe sie dann weißlich geboert hette / von Johan vorß. ihrem Ehmanne / so sol Johan vorß. rechtlich und kreiblich besitzen alsulche Erven und Gute / mit Namen Velde / Nerßdomp / Vorst / daß Gut in dem Lande von Mörse / so wie die hievor benompt stehen / sein Leuelang als ein Leiffzuchter / as dat gewönlich und herkommen ist / in dem Gesticht von Cölne nach Landrechte / und nicht lenger: Und dann als hie nit en ist / so sollen die vorß. Güter fallen und sterven / an Ließbet rechte Erven / und da dat von rechte hingeburtes: Auch ist mehr bedeinckt wert sach dat Ließbet Gebort krege / von Johan van Hemberg / und Gott seine Gnade thete mit Johan vorß. also dat hie sturve / und Ließbet und die Kinder levendig blieven / und Arnold von Hemberg noch lefft / so sollen die Kinder / die Ließbet dann von Johan ihrem Manne hette / in alle dem rechten blieven und sitzen / und erssterffnisse warten van Arnolt von Hemberg vorß. so wie Johan ihr Vatter deß warten solte / von Arnoldt seinem Vatter / off hie lefft / und war zo Johan ihre Vatter gerechtigt / und geboren was / sol des Rechten sollen die Kinder auch warten: und deß darna Arnolts ihres Aldervatters Todte / dann gebrauchen / as recht ist. Auch ist gedeinckt / nach dem Arnolt von Hemberg zween Söhn hefft / mit Namen / Johan und Engelbrecht / dat dann wann Arnolt vorß. nit en ist / so sollen die zween Arnoldts Söhne ihres Vatters Gut / dat ihn dann von ihme also ersterfft / gleich theilen / und wann Johan dann der erste Sohn ist / so soll Johan haben die Burg Bachem / mit all iren Weyeren / und Bungarten die darin gehorend / von der Cammer wegen / und wie die da gelegen seyndt / und fort soll Johan all die Gute und Renthen haven / die in die Cammer horend / nit daran außgescheiden: Und herentgegen soll Engelbrecht haben / all den Theil als ich Arnoldt von Hemberg habe up heut darumb diß Brieffs / Bungart / und Weyer / und wie dat die auch umb Hemberg gelegen seynd / nit daran außgescheiden / wie Johan Bachem hat mit seinen Weyeren und Bungarden / sonder Argel [illegible]. Und fort ander Gute die Engelbrecht warden / entgegen die Renten der Cammeren: und wannehe die Renthen der Cammeren / besser dann die Gute die Engelbrecht krege / dat solte Johan ihme verbesseren / mit Gelt oder mit anderen Renthen / und were Engelbrecht Gut besser / dan dat Gut uff der Cammeren / so solte Engelbrecht Johan desselven gleichs weder thun / und die Huyser sollen blieven als vorß. steit / und nit anders daran zu theilen. Auch so soll Johan han / und dat Recht von dem Köning / und dat Recht as ein Bischoff zu Cölne erngevort würde / und das Recht in meines Herrn Huyse / vnthalten mit vier Pferdten / und einem Maul / und dat Recht als ein Bischoff stirfft / die Kammer als eine Kemmerer / dat zo auch gebürt. Und herentgegen soll Engelbrecht keine Theilung thun / dann Johan soll die zuvoren außhaben / wann hey it verdienen mus als ein Kemmerer / das zo geboert von seines Ampts wegen. Deseil vorß. Hylich dan gedeinckt die Freunde zu beyden seiten / von Arnolts von Hembergs seiten wegen; Henrich Herr zu Reidenich / und Gottschalck Scharpmann von Lechenich / und von Siberts Spede wegen / Carle Spede / Herr zu Miele / Goßwin Spede von Langenfeldt / Henrich Duckel von Hulse / und Sibert von Wienhorst. In Urkundt der Warheit / dat von wegen meins Siberts Spede / und Ließbet meine ehlige Tochter / diese vorß. Sachen und Punctein [illegible] als vorß. steit / gededingt und war seynd: so han ich Sibert vorß. meine Siegel vor an diesen Brieff gehangen / in die belefft / und beliewe mit meine eigen Siegell; und haben fort gebeden / die erbare Carle Spede / Herr zu Miele / und Sibert von Wienhorst / meine Bröder und Neuen / dat sie ter konden mit meinem Siegel / ere eigen Siegelle auch noch an diesen Brieff wolten hangen: dat wir Carle / und Sibert vorß. war kennen / und gern gethan hant / und Siberts vorß. bedden wille Urkundt unser eigen Siegele / haint diesen Brieff ter konden mit gehangen. Datum Anno Domini Millesimo quadringentesimo quadragesimo, Mensis Aprilis die tricesima sexta.

Num. 74. Bachumb / In actis num. 104.

In Gottes Namen Amen. Kundt und offenbar sey allen den jenen / die diesen folgegenwertigen Brieff sollen sien / off hören lesen: dat eins weißlichen [illegible] / eins ihren Hylichs beroempt / overkommen und verdragen ist / [illegible] Mage und Freunde von beyden seiten / darzu geruffen und gebetten / tuschen Johan von Hemberg / Erffkemmerer deß Stiffts Cölne / an eine: und Maria ehlige Tochter / Daelmen von Berge / genant Trips / an die ander seite: also dat Johan vorß. Marien

tiert zu einer ehligen Haußfrawen / und wißlicher Bettgenossin / und Maria dergleichen Johan vorg. zu einem ehligen Manne haven und behalten soll / nach Gesetz und ordinantie der heiligen Kirchen / dat zu den Ehren Gottes / und zu Seeligkeit ihrer beyder Seelen / seyn und geschien müsse. So brengt Johan obgemelt zu rechte Hyligs Gute / und zu Metgauen in rechter Hyligsvoorwarden / an Marien vorß. alsulche Güter und Renthen / die herna klärlich beschrieven folgen. Zu wissen / die Erffkemmerey deß Stiffts Cöllne / mit Arbtlande / Benden / Buschen / mit allem Ein- und zubehöer / hoege und nider gelegen / und mit aller Gerechtigkeit darin gehoerig / klein noch groß davon aff- noch außgescheiden; und dat Hauß zu Biesen / binnen Cöllen gelegen / mit seiner Gerechtigkeit / unnd zubehoere: Item einen Hof imme Lande von Kempen / genant Genepper Hof / mit sechs und zwantzig par Korns / erfflicher Jahrrenthen / darin gehörig. Item zwey hundert Hoener und Capeun im Landt von Kempen vorß. Item in denselven Lande von Kempen sechszehen Gulden an Pfenningsgelt / auch etliche Kurmoeden / mit anderer erschenender Renthen / und sechs und zwantzig Goltgulden Leiffzucht. Herentgain ha[i]n ich Daem von Berge / genant von Trips / Marien vorß. meiner lieven Tochter / zu rechten Hyligs Guten / und Mitgauen an Johan obgemelt / mit in diesem Hylig zu brengen / gegeven mein Gut zu Gulpen / den Zehenden zu Teuffen / und zu Sinnich / den Hof zu Herbach / im Landt deß Hertzogen von Raede / so wie die vorß. Güter und Zehenden gelegen seynd / mit allen ihrem zubehoer / als ich der biß op diesen Tag in gebrauchungen gewest bin / nit davon aff noch außgescheiden: dieselve Güter und Zehenden geacht seynd jährlichs hundert Goltgulden außzubrengen / und was sie nun außbrechten / dann jahrs hundert Goltgulden / gelassen wir Daem und Johan von Berge / genant von Trips / Vatter und Sohn / den Gebrech mit andern guten Renthen zu den hundert GoltGulden / zu gut zu machen. Und hiermit en sall Maria / noch Johan von Hemberg vorgenant / van ihren wegen geiner Güter / gereit noch ungereit / wie die Maria vorß. von ihres Vatters und Motters wegen hetten mögen anfallen / mit zu heischen hain / dann darop gentzlichen und gar vertzegen haben / außgescheiden was von Siddeuslen herkommen würde. Item ist mit off diesem Hylig klerlich außbehalten / dat wir Daem und Johan von Berge / Vatter und Sohn vorsch. off unse Erven / wanne uns geliefft und euenkombt / solche Hyligs Güter Maria unse lieven Tochter und Süster / wie vorgeklert / an Johan von Hemberg mit in diesen Hylig bringt / mit zween dusent Gultgulden Churfürster Müntze / Franckfurter Wehrungen / alle obrechtig an Golde / und schwar genoecht an Gewicht / in einer gantzer alinger Summen / die vorgemelte Summa auch an stunde von Johan von Hemberg vorß. an gute Erbschafft / mit Rade der Freunde / anbelagt soll werden. Item ist auch gefurwart / off sach were / dat Johan von Hemberg affliwig wurde / ehe Maria sein Haußfraw vorß. und deß Geburt / von ihme und ire sementlich geschaffen: In dem Maria sich als dann nach seinem Todte unverandert verhielt / und sonders Manns gegade / bey ihren Kinderen sitzen bliue / und die zuuerlich und ehrlich auffzüge: so soll sie aller obgedachter Gütere / wie die Johan ihr Haußherr vorß nach seinem Todte achter lassen würde / ihr leuelang restlich und friedlich in Zuichters weise gebrauchen / und dieselbe Kinder / mit Rathe / und mit Rathe und gutduncken der Freunde / ehrlich bestaden / und zemlicher weise mittheilen. Were aber sach dat Maria sich veranderen / und zu einem anderen Gegadt in die heilige Ehe ergeuen würde / so soll man ihr am gelegensten auß den beyden vurß. Hyligsgüteren und Renthen bewisen / und wol sicher machen / anderthalb hundert Goltgulten Jahrrenthen / darmit dem Hause zur Biesen binnen Cöllne gelegen / mit seiner Gerechtigkeit ihr leuelang zu gebrauchen / und alle andere Erffgüter / und Erffpfandt Güter / sollen ihren beyden Leibs Erben vorß. zustaen. Und off sach were / dat Maria lebendige Leibsgeburt von Johan von Hemberg vorß. und ihr sementlich geschaffen / behielte / und dieselbige Kinder vor off nach abliwig würden / sonder bleiuent Gebürt: so sollen solche Hyligs Güter Johan van Hemberg an sey in diesem Hylig brengt / wiederumb nahe ihrem Todte fallen an Johans von Hemberg vorsch. nechste Erven: were auch sach dat Johan todts-halven affgienge / ehe Maria sein Haußfraw vorgenoempt / und keine Leibsgeburt von ihren beyden geschaffen / oder lebendige Geburt achter liesse / dieselwige Geburt ehe Maria vorß. affliwig würde / so soll sie auß den Güteren Johan von Hemberg obgenant / an sey in diesem Hylig brachte hat / anderthalb hundert Goltgulden Jahrrenthen / mit dem Hause zur Biesen vorgenant / und mit aller seiner Gerechtigkeit ihr lebenlang haven und gebrauchen; und nae syne todte diese obged. Gütere nit ehe [illegible] / genanten Johans von Heimberg nechste Erven en haben ihr erst gute Versicherunge unnd Versicherunge gethan / dat ihre die anderthalb hundert Goltgulden Jahrrenthen unverhindert folgen / mit deß Hauß zur Biesen / wie vorsch. gebrauchen lassen sollen. Und Maria vorsch. en soll mit den acht hundert Goltgulden auff Genepper Hof beschwerde seyndt / und mit den dusent Gulden / die Damian von [illegible] genant [illegible] / Herr zu Draisst /

mit lude seine Hylligs verschreibungen / seynd allenthalben mit belestiget werden / noch kein angevede in keinerley weisen; darumb haben dan die Erven da vorg. Johans von Hemdberg Erffgüter anfallen sollen / solches außrichten und bezahlen. Forders ist gevorwarden / off id sach were / dat Maria / ehe Johan von Berge ihr Broder vorg. affliwig würde / und lebendige Geburt noche liese; Dergleichen off Johan von Berge / ehe Maria seine Süster vorsch. todts halven abgienge / und ehlige Kinder achter liese / der were dan ein off mehe / und as dan jme ersterffnisse von Siddeuell geschehe; so süllen desselben Kinder / der dan also affgegangen were / in sein statt / und der ersterffnisse des Siddeuels / zu halber Theilung staen / sonder Jndracht. Und were sach / dat Johan von Berge / sonder ehlige Leibsgeburt / ehe Maria sein Süster vorsch. sturve / so soll Maria ehganant aller Güter eine unverziegen Tochter sein und bleiben. Noch ist mit gefürwart / und verdragen / off sache were / dat Maria / ehe Johan ihre Haußwirth vorgenant / sonder bleibende Leibsgeburt / von jhme und ihr sammtlich geschaffen / todts halven abgienge / so soll alsolche Hylligs Pfenning Maria / an Güter Johan von Hemberg / in diesem Hylig bracht hatte / widerum na todts desselven Johans / an die nechste Erven fallen / da die herkommen ist. Were auch sach / dat Johan von Hemberg und Maria vorg. wiche Erffgüter / off Erffpfandt Güter / sammender hand werben / und keine lebendig Geburt von ihm beyden sämentlich geschaffen / wie diesen / so sollen dieselben geworben Güter / nae todte deß letzten lebendigen gegalts / zu beyden seiten Freundheilig seyn / und sust alle andere gereide Gütere / von Johan von Hemberg / und Marien seiner Haußfrawen vorsch. solen an das leste lebendig gegalde von ihn beyden fallen / sonder alle Argelist / die zumal hier inne außgescheiden ist. Und want dan mir Johan von Hemberg an einer / und uns Daemen und Johan von Berge / genant von Trips / Vatter und Sohn vorsch. als von wegen Marien unser lieber Tochter und Süster / an die ander seiten / dis vorsch. Hylichs / mit allen vorwarden / wie vorgeschrieben / und erklert staint / zu allen seiten wol genoegt hat / und darumb unser ider ein dem anderen bey seiner Ehren / und Trewen und in rechter Eydtstatt / Handtastonge gethan / vor uns und unser jegliches Erven gelofft hane / und vestlich geloffet / diesen Hylich under allen Puncten / Vorwarden und Verbündtnisse / vorsch. zu enden / zu vollnziehen / vaste / stede und unverbrüchlich zu halten und na zukommen / sonder einicherley Jndracht / off geuerde. Und deß zu urkund / als ich Johan von Hemberg meinen Jnsiegel vor mich / und meine Erven : und wir Daem und Johan von Berge / genant von Trips / Vatter und Sohn / dergleichen : immassen vorß. unsre Jnsiegel / vor uns / und unser jeglichs Erven an diesen Brieff gehangen ; und wir haven darzu gebeten / unse liebe Maige und Freunde / von beyder seiten / als nemlich an Seite mein Johans von Hemberg vorß. Rutger von Velbrucken / Wilhelm von Kessel / Henrich von Hemberg / Coen von Flatten / Erffschenck des Lands von Güliche / und Emont von Merodtgen : und an die andere unser Daemen und Johans von Berge / gnant von Trips / Vatter und Sohn vorß. syde / Herr Karsillis von Berge / genant Trips / Karsillis von Palandt / Herr zu Bredenbendt / Werner von Palandt / Droß deß Lands Wassenberg / Johan von Harue / Herr zu Aisdorff / Droß zu Geilenkirchen / Johan von Palandt / Herr zu Weldenberg / zu Berge zu Frechen / zu Bachem und zu Wachendorff / und Diederich von Lerode / unse lieben Broder / Ohmen / Newen und Schwägere / dat sie als Maige / und Freunde / und Hyligsleute / von beyden seiten gebetten aller vorß. sachen / in ein forder gezeugnuß der Warheit / die auch deutlicher von uns Parthenen vorsch. gehalten zu werden / jhre Jnsiegel bey die unse an diesen Brieff hangen willen : dat wir Rutger von Vellbrücken / Wilhelm von Kessel / Henrich von Hemberg / Coen von Flatten / und Emont von Merodtgen / an die eine Johans von Hemberg vorsch. seiten Und wir Herr Karsillis von Berge / gnant von Trips / Karsillis von Palandt / Werner von Palandt / Johan von Harue / Johan von Palandt / und Diederich von Lerode / an die ander : Daemen und Johans von Berge Vatter und Sohns / vorß. seite / nahebewandte Maige und Freunde / und Hyligsleute von beyden vorß. seiten gebetten / unser jegliches Siegel aller vorß. sachen zu fordern gezeugnisse der Warheit / in vorsch. massen mit an diesen Brieff gehangen hant In dem Jahr nach der Geburt Christi JEsu / unsers Herrn / do man schreifft / dusent fünffhundert und sesszein / uff nechsten Montag nach Sent Margarethen Tags der heiligen Jungfferen.

Num. 75. Krey / in actis num. 105.

WJr Salentin von Gottes Gnaden / erwehlter zu Ertzbischoven zu Cöllen / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen / und Engeren / etc. Thun kundt und bekennen / daß Wir auff heut dato diß Brieffs / in Gegenwertigkeit Unserer Manne hernach geschrieben / Unseren lieben getrewen Johan Schnesen von Grenga / an statt und zu behueff

hueff seiner minnerjährigen Söhne und Kinder / Slinos und Emmerichs / NB.
auß weiland Anna geborner Bosin von Waldeck / seiner ehliger Haußfrawen seeligen erzeugt / mit Unserem und Unsers Ertzstiffts Hauß Krey / auch allen und jeden seinen In- und zugehorungen Güteren und Gerechtigkeit / an Eicher / und Keller Gericht gelegen / so wie dat und die von Uns und Unserem Ertzstifft zu Lehen rurend / und obg. Annen Bosin Mutterlicher Ancher seliger Diederich von NB.
Kettig / und desselbigen Voreltern von Unseren Vorfahren und Ertzstifft empfangen und getragen hat / auch vff Annen von Kettig desselbigen Tochter / weiland Balthasar Bösen von Waldeck / ehelige Haußfraw / und derselben nachgelassene Tochter / Anna vnd Elisabet gnant / geerbt / vnd negst gemel- NB.
ter Annen / Johan Schnesen Haußfrawen / und ihrer beyden nachgelasse-
nen Söhnen zuuertragen vnd zugetheilt worden ist / gnädiglich zu rechtem NB
Lehen belehnet hauen / und belehnen in Krafft dieses Brieffs; und haben darauff gewönliche Huldung und Eyde von dem vorg. Johan Schnesen entpfangen / solch Lehen getrewlich zu verdienen / und zu vermannen / Unser / Unserer Nachkommen / und Stifft / beste zu werben / argst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / als er Uns dat mit Handgebenden Trewen gelobt / und leiblichen zu Gott und den Heiligen geschworen hat: Auch furter alles das zu thuen / das ein getrewer Mann seinem Herrn schuldig und pflichtig ist zu thuen / sonder Argelist und geferde. Beheltlich doch Uns / Unseren Nachkommen / und Stifft / Unsers / Unser Manne / und fort jederman seines Rechten an dem vorg. Lehen. Urkundt Unsers herangehangenen Secret Siegels. Geben und belehnet in Unserem Schloß Poppelstorff / an ein und zwantzigsten Tag May / im fünffzehenhundert zwey und siebentzigsten Jahre. Hieruber und an seynd gewest / als Manne vom Lehen / Unser Hoffmeister / Amptleut zu Andernach / und Lechenich / Rheet liebe getrewen / Georg von der Leyen zu Saffig / Johan Walpott von Bassenheim zu Olbruck / und Wilhelm von der Horst zu Heimertzheim / Unser Thurwerter.

Num. 76. Louenberg / in actis num. 106.

WIr Herman von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen / und Engeren / etc. Thun kundt und bekennen / daß Wir Unsen lieuen getrewen / Henrich von Hemberich / in Gegenwertigkeit Unser Manne herna geschrieuen mit dem Louenberger Gute / in dem Ampt von Lidberg / und in dem Kirspelen von Karst und von Vörst gelegen / gnädiglich belehnet haint / und belehnen ihne damit / und in Krafft dieses Brieffs / in allermassen Lambert von Louenberg / und Arnt sein Sohn / die von Unseren Vurfahren und Stifft zu Lehen empfangen und getragen hain; Wir haben auch von dem gedachten Herrn Henrichen Hulde und Eyde empfangen / solich Lehen getrewlich zu verdienen / und zu vermannen / Uns / Unser Nachkommen / und Stiffts beste zu werben / und argst nach aller seiner Macht zu kehren und zu warnen / und fort alles das jenig zu doin / als ein getrewer Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist zo doin. Beheltlich doch Uns / Unsen Nachkommen / und Stifft / und fort jederman seines Rechten an dem vorß. Lehen / alles sonder geuerde. Urkundt Unsers Siegels heran gehangen. Gegeuen in den Jahren unsers Herrn Dusent vierhundert seuen und achtzig / vff Godestag nach dem Sontag Esto mihi. Hierover und an seynd gewest / als Manne / die Edelen / Unse lieue Rede und getrewen / Philips Graue zu Nirnenburg / Gumprecht Graue zu Neuenare / Gerhardt Quade / Herr zu Lantz-Cron / Hanß von Bamelberg / und Goddert Ketzgen / und Wilhelm von der Arff / als Erffthurwerter.

Num. 77. Treuen / in actis num. 107.

WIr Herman von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürste: Hertzog zu Westphalen und Engeren / etc. Thun hiemit offentlich kundt / gegen allermenniglich bekennende / als Unser lieuer getrewer Diederich Berg von Emmerich / das Hauß zu Treuen / mit seiner Zu- und ingehorun-

gen /

gen/ von Uns zu Lehen/ laut der Lehenbriefs/ uns derhalben fürbracht/ empfangen und ingehabt; und nun folgends dasselbig Hauß/ Unsern lieuen getrewen/ Bertram von der Lippe genant Hoen/ verkaufft/ in Krafft wel-
NB. ches Kauffs gedachter Diederich/ Uns auch solch Hauß/ in beywesen zweyer Unser Manne von Lehen/ nemlich Unsen lieuen getrewen/ Diederichen von Orsbecks/ und Frederichen Steprade/ uffgetragen und gebetten/ solchen Kauff zu bewilligen/ und gemelten Bertramen Hoen damit zu belehnen: daß Wir demnach uff fleissige Bitt gedachts Dieterichen solchen Kauff bewilligt/ und fort in beywesen Unser Manne von Lehen hierunden geschrieben/ gedachten Bertramen Hoen mit gedachtem Hauße Trewen/ mit allem und jeden seinen In- und zugehörungen/ nit davon außgescheiden/ in allermassen wie das Hauß von Uns/ und Unserem Stifft zu Lehen rürt/ und gedachter Diederich von Berck/ das auch von Uns zu Lehen empfangen und getragen hat/ gnädiglich belehnet haben/ und belehnen/ in Krafft dieses Brieffs/ und haben auch darauff von ihme gewöhnliche Huldung und Eyde empfangen/ daß er und sein Erben/ solch Lehen/ so dick sich das gebürt/ von Uns und Unseren Nachkommen/ empfangen/ tragen und vermannen/ Uns/ und Unserem Stifft Cöllen davon getrew und hold seyn/ Unser bestes werben/ ärgst zu warnen und zu kehren/ und fort alles davon thuen soll/ das ein getrewen Lehen Mann seinem Herren zu thuen gebüret. Beheltlich doch Uns/ Unseren Nachkommen und Stifft/ und fort jedermann seines Rechten/ an dem vorß. Lehen. Urkund Unsers heran gehangenen Siegels. Geben zum Bruell/ am Donnerstag na Conceptionis Mariæ/ deß fünffzehenhundert neun und zwantzigsten Jahrs. In beywesen Unser Manne von Lehen/ wie obgemelt/ und Frederichs von Zischenich/ Unsers Thurwerters.

Num. 78. Treuen/ in actis num. 108.

Wir Salentin von Gottes Gnaden/ erwehlter zu Ertzbischoffen zu Cöllen/ deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst: Hertzog zu Westphalen/ und Engeren/ ꝛc. Thun hiemit offentlich kundt/ gegen allermenniglich bekennent/ daß Wir auff heut dato/ in Gegenwertigkeit Unser
NB. Manne von Lehen hierunden benent/ Unsen lieuen getrewen Reinharten von Raßfelt/ an statt und von wegen seiner Haußfrauen/ Annen von der Lippe/ genant Hoen/ mit dem Hauß zu Treuen/ sampt allen und jeden seinen In- und zugehörungen/ nit davon außgescheiden; in allermassen wie das Hauß von Uns/ und Unserem Stifft zu Lehen rüret/ und etwan Bertram von der Lippe/ genant
NB Hoen/ gedachter Annen Vatter selig/ mit Verwilligung weiland Unsers Vorfahren/ an sich erkaufft/ auch sampt seinem Sohn Wilhelmen von der Lippe selligen/ von demselben zu Lehen empfangen und getragen/ gnädiglich belehnet haben/ und belehnen ihnen hiemit/ und in Krafft dieses Brieffs; Und haben auch gewönliche Hulde und Eyde empfangen/ daß er und sein Erben/ solich Lehen so dick das gebürt/ von Uns und Unseren Nachkommen/ empfangen/ tragen/ und vermannen/ Uns/ und Unserem Stifft Cöllen/ davon getrew und huld seyn/ Unser bestes werben/ ärgstes warnen und kehren/ und fort alles davon thuen soll/ daß einem getrewen Lehen Mann seinem Herren zu thuen gebürt. Beheltlich doch Uns/ Unsen Nachkommen/ und Stifft/ Unser/ und jederman seines Rechten an dem vorß. Lehen/ ohn Argelist. Urkunde Unsers heran gehangenen Siegel. Geben und belehnet in Unserem Schloß Keiserswerdt/ am eilfften Tag deß Monats Martii, im fünffzehenhundert und sechtzigsten Jahr. Hierover und an seynd gewest/ als Manne von Lehen/ Unse lieue getrewen/ Werner von dem Bungart/ zu Bergerhausen/ und Wilhelm Quatt zu Buschfelt.

Num. 79. Treuen/ in actis num. 109.

Von Gottes Gnaden Wir Ernst/ Ertzbischoff zu Cöllen/ des heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst: Bischoff zu Lüttig/ Administrator der Stiffter Hildeßheim/ und Frising: Fürst zu Stabulo/ und des Primats und Ertzstiffts Magdenburg/ Thumprobst: Pfaltzgrave beym Rhein/ in Ober und Nieder Bäyeren/ Westphalen/ Engeren/ und Bullion/ Hertzog: Marggrave zu Franchimondt/ ꝛc. Thun hiemit offentlich kundt/ gegen allermenniglich bekennent/ daß

Wir auff heut dato, in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieben / Unsen lieuen getrewen Johan Eckbers genant Baldenwein / in Namen und von weegen Beatricen von Ratzfelt / seiner Haußfrawen / mit dem Hauß zu Treuen / sampt allen und jeden seinem In- und zugehorungen / nichts davon außgescheiden / in allermassen wie dat Hauß von Uns und Unserem Stifft zu Lehen rühret / und etwan Bertram von der Lippe / und Reinhart Ratzfelt / darnacher dasselbe zu Lehen empfangen und getragen / gnädiglich belehnet hauen / und belehnen ihnen in Krafft dieses Brieffs; und haben auch darauff gewönliche Huldung und Eyde empfangen / solch Lehen getrewlich zuverdienen / und zuvermannen / Unser / Unser Nachkommen / und Stifftes / bestes zu werben / und argst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort alles das zu thuen / was ein getrewer Mann seinem Herrn schuldig und pflichtig ist zu thuen. Als er Uns dasselbig / mit uffgereckten Fingeren gestabtes Eydts / leiblich zu GOtt und den Heiligen geschworen hat / stedt / vest und unverbrüchlich zu halten / und zuvolnziehen / sonder Argelist. Behaltlich doch Uns / Unsen Nachkommen / und Stiffts / Unser; / und fort jederman seines Rechten / an dem fürgeschrieben Lehen. Geben und belehnet in Unser Stadt Bonn / am zwantzigsten Tag May / im sechszehenhundert und neundten Jahr. Darober und an seynd gewest / als Manne von Lehen / die Ehrsamb / hochgelehrter / Unser Amptmann zu Cöllen / Kirchenmeister / Rathe und lieben getrewen / Werner Quadt zu Büschfeldt / und Johan Kump dero Rechten Doctor.

Num. 80. Kolben Thurn zu Arweiler / in actis num. 110.

WIr Ruprecht von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen erwehlter und bestettigter deß heiligen Römischen Reichs Churfürst / und durch Italien Ertzcantzler / Hertzog zu Westphalen / und Engeren / rc. Thun kundt und bekannen / dat Wir uff heut datum diß Brieffs / in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieuen / umb getrewe Dienste willen / Welter Kolue von Vettelhoven / Unse lieue getrewe / Uns / und Unserem Stifft gedain hat / und in zokommenden zeiten forter thuen soll; und nach denseluen Welter benadet und belehnt han / benaden und belehnen overmitz diesem Brieff / als von seins selbst wegen / mit dem Vierdtentheil des Gerichts / auch mit dem haluen Theile deß Hauß zu Vettelhouen / mit ihrem Zubehör / und auch mit dem Burglehen zu Aldenaer / mit seine Zubehoer / und auch mit eyme Foder Weines uß dem Kurtwyne zu Arweiler; vort in behuff wilne Wynrichs Koluen nachgelassen Kinderen / von Momparschafft wegen / mit dem Koluen Torne zu Arweiler / mit seine Zugehoer / mit Weingarten / Garten und Bungardten / und mit dem Houe zu Vettelhouen / mit Wiesen / Artlande / Buschen / Bungardten / Weyeren / Garten / Benden / und eyme theile der Herrlichkeit deß gemeinen Dorffs zu Vettelhouen / auch mit eim theile deß Zeenden / und des Walts genant Vettelhouer Walt / mit Kurmoden / Pechten / und Zinsen darzo gehoiren / so wie wilne Johan Kolue von Arweiler / die von Uns / und Unserem Gestichte zu Lehen getragen hat / und zürent seynd. Wir haben auch gewönliche Huldung und Eyde von dem vorß. Welter empfangen / die vurß. Lehen getrewlich zuverdienen / und zu vermannen / Uns / Unser Nachkommen / und Gestichte / beste zu werben / argste zu wehren und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort zo doin allet / dat ein getrewer Mann seinem Herren schuldig ist zu doin / ohn Argelist. Und deß zo gezeuge der Warheit / haint Wir Unser Siegel heran doin hangen / der gegeben ist zo Poppelsdorff / in den Jahren unsers HErrn / Dusent vierhundert seuen und sechtzig / uff Sent Johans Tag Evangelisten. Hierover und an seynd gewest / als Manne Unse lieue getrewen / Diederich Scheiffgin von Morenhouen / Unse Huyß Märschalck / Eckhart Scharpmann von Lechenich / und Damen von der Arffen / unse Thurwerter. Behaltlich in allen sachen / Uns / Unsen Nachkommen und Gestichte / Uns / und fort jederman seines Rechten / an dem vurß. Guten.

Num. 81. Kolben Thurn zu Arweiler / in actis num. 111.

WJr Ruprecht von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Elect. und confirmirt deß heiligen Römischen Reichs Churfürst / und durch Italien Ertzcantzler : Hertzog zu Westphalen / und Engeren / x. Doin kundt und bekennen / dat Wir uff heut datum diß Brieffs / in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschreuen / umb sonderlicher getrewer Dienste willen / Wir Uns vermoden / zu Unsen lieuen getrewen / Friederich von Sintzberg / denseluen benadet und belehnet han / benaden und belehnen ouermitz diesem Brieff / vur sich und seine MitErven / mit dem Gute herna beschrieuen / nemlich mit dem Hove zu Vettelshouen / mit Wesen / Artlande / Bungardten / Weyeren / Garten / Buschen / Benden / und auch eine theile deß Zehenden / und deß Walts / genant der Vettelhouer Walt / mit einem Theile der Herligkeit deß gemeinen Dorffs zu Vettelhouen vurß. mit Kurmoeden / Pechten / und Zinsen / darzu gehoerende; und auch mit dem Hove zu Thurnhuyse / Wonnungen und Stallungen / gelegen binnen Arweiler bey der Altenbachs Portzen / mit seinen Weingarten / Bungarten / und Garten / nit davon außgescheiden / so wie die von Uns / und Unseren Gestichte zu Lehen gaen / und rorend seyn; Wir hant auch gewönliche Huldung und Eyde / von dem vorß. Friederich empfangen / die vurß. Lehen getrewelich zuverdienen / und zuvermannen / Unse / Unsen Nachkommen und Gestichte / beste zu werben / und argste zu warnen und zu kehren / na aller seiner Macht / und fort alles dat zu doin / das ein getrewer Mann seinem Herrn schuldig ist zu doin / ohn Argelist. Behelttlich doch Uns / Unsen Nachkommen / und Gestichte / und fort jedermann seines Rechten daran. Urkunde Uns Siegels heran gehangen. Gegeben zu Poppelstorff / in den jahren unsers Herren / Dusent vierhundert seuen und seffig / up Sent Johans Tag Decollationis. Hierouer und an seynd geweßt / als Manne / Unse lieue Rath / und getrewen / Diederich Scherffgin / Unse Hauß Marschalck / Eckart Scharpmann von Lechenich / und Daem von Arffen / Unse Thurwerter.

Num. 82. Kolben Thurn zu Arweiler / in actis num. 112.

WJr Ruprecht von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Elect. und confirmirt deß heiligen Römischen Reichs Churfürst / und durch Italien Ertzcantzler / Hertzog zu Westphalen / und Engeren / x. Doin kundt und bekennen / dat Wir uff heut datum diß Brieffs / in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschreuen / umb sonderlicher getrewer Dienste willen / Wir Uns vermoden zu Unsen lieuen getrewen / Claß von Sintzberg / denseluen benadet und belehnet han / benaden und belehnen ouermitz diesen Brieue / vur sich und seine Mit-Erven / mit dem Gute herna geschreuen / nemlich mit dem Hove zu Vettelhouen / mit Wesen / Artlande / Bungarten / Weyeren / Buschen / Benden / und auch ein Theile deß Zeenden / und deß Gewalts / genant Vettelhouer Walt / mit eime Theile der Herligkeit deß gemeinen Dorffs zu Vettelhouen vorß. mit Kurmoeden / Pechten / Zinsen darzu gehorend / und auch mit dem Heue Thurnes / Huyse / Wohnungen und Stallungen / gelegen binnen Arweiler / bey der Altenbachs Portzen / mit seinen Weingarten / Bungarten / und Garten / nit davon außgescheiden / so wie die von Uns / und Unserem Gestichte zu Lehen gaen / und rorend seyn; Wir han auch gewönliche Huldung und Eyde von den vorß. Claß empfangen / die vurß. Lehen getrewlich zuverdienen / und zu vermannen / Unse / Unser Nachkommen / und Gestichts beste zu werben / und argste zu warnen und zu kehren / nach aller seiner Macht / und fort alles dat zu doin / dat ein getrewer Mann seinem Herren schuldig ist zu doin / ohn Argelist. Behelttlich doch Uns / Unsen Nachkommen / und Gestichte / und fort jedermann seines Rechten daran. Urkundt Unsers Siegels heran thun hangen. Gegeuen und belehnet zu Poppelstorff / in den jaren unsers HErrn / Dusent vierhundert echt und seeffig / uff Godestag nach unser lieben Frauen Purificationis. Hierouer und an seynd geweßt / als Manne / Unse lieue Rede und getrewen / Johan von Eynenberg / Ritter / Herr zu Lantzcron / Wilhelm von Orßbeck / Herr zu Oelbruck / Unse Kuchenmeister / und Degenhardt Hase / Unse Thurwerter.

Num. 83. Kolben Thurn zu Arweiler in actis, num. 113.

WIr Herman von Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff, deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst: Hertzog zu Westphalen und Engeren, ec. Doin kundt und bekennen, daß Wir Unseren lieuen und getrewen, **Goddert Koluen von Vettelhoven** / in entgegenwertigkeit Unser Manne herna geschrieuen, **mit einem Houe zu Vettelhouen gelegen / genant die Schefferine / und einem Houe / den Wygerich Kolue der alte plach zu hauen / mit dem Koluen Thorne zu Arweiler** / mit dem Burchlehen zu Aldenar, mit allen ihren Herrligkeiten, Rechten, In- und zugehorungen, gnädiglichen belehnet haben, und belehnen ihnen damit gegenwürtiglich, in- und mit Krafft dieses Brieffs; So wie die genanten Lehen von Uns, und Unserem Stifft zu Lehen herrorende seynd, und Johan Kolue der alte, Wigerich, und Welter Kolue von Vettelhouen, sein Vatter, die von Unsern Vorfahren Ertzbischouen seeligen gedacht. zu Lehen empfangen und getragen hant; Wir hant auch gewönliche Huldung und Eyde von dem vorsch. Godderten empfangen, solch vorsch. Lehen getrewlich zuverdienen, und zuvermannen, Unser, Unser Nachkommen und Stiffts, bestes zu werben, und argste zu warnen und zu kehren, nach aller seiner Macht, und fort alles das zu doin, das ein getrewer Mann seinem Herrn von solcher Lehen wegen zu thuen schuldig und pflichtig ist. Behelttlich doch Uns, Unsen Nachkommen, und Stifft, und fort iederman seines Rechten, an dem vursch. Lehen, sonder geuerde und Argelist. Und das zu Urkunde, hauen Wir Unsen Insiegel an diesen Brieff thun hangen. Der gegeben ist zum Bruell, uff Newjahrs Tag, in den jahren unsers HErren, Dusent vierhundert, und im acht und achtzigsten. Hierouer und an seynd gewest, als Unse Manne, Rede und lieuen getrewen, Wilhelm von Biebra, Ritter, Unser Amptmann zu Homberg, und Rulandßeck, Philips von Hunde, Unser Landtröst zu Westphalen, und Goddert Keggin, Unser Erffthurwerter.

Num. 84. Kolben Thurn zu Arweiler in actis num. 114.

WIr Adolff von Gottes Gnaden / Ertzbischoff zu Cöllen / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst: Hertzog zu Westphalen, und Engeren, ec. Thun kundt und bekennen, daß Wir Unseren lieuen getrewen / Emmerich Koluen von Vettelhoven, in Gegenwertigkeit Unser Manne herna geschrieuen, mit einem Houe zu Vettelhouen gelegen, genant die Schaferey, und einem Houe den Wygerich Kolue, der alte, plach zu haben, mit dem Koluen Thurne zu Arweiler, mit dem Burglehen zu Aldenar, mit allen ihren Herrlichkeiten, Rechten, In- und zugehorungen, gnädiglich belehnet hauen, und belehnen, ihnen damit gegenwertiglich, in- und mit Krafft dieses Brieffs; so wie die genante Lehen von Uns und Unserem Stifft zu Lehen herrurende seynd, und Goddert Kolue fur, auch jetziger Lehenträger, darnach, die von Unsern Vorfahren, Ertzbischouen zu Cöllen zu Lehen empfangen und getragen haben; Wir haben auch gewönliche Huldung und Eyde von dem vorg. Emmerichen empfangen, solich vorß. Lehen getrewlich zuverdienen, und zu vermannen, Unser, Unseren Nachkommen, und Stiffts, bestes zu werben, und argst zu warnen und zu kehren, nach aller seiner Macht, und fort alles zu thun, das ein getrewer Mann seinem Herren solches Lehens wegen schuldig und pflichtig ist. Behelltlich doch Uns, Unserem Nachkommen, und Stiffts, Unsers, und fort jedermann seines Rechten an dem vorß. Lehen, ohn geferd. Zu Urkundt haben Wir Unser Siegel heran thun hangen. Geben und belehnet in Unserem Schloß Bruell, am zwolfften Tag Martii, im fünffzehenhundert und fünffzigsten Jahren. In beywesen Unsers Marschalcks, Raths und lieben getrewen Wilhelm Haesen zu Contzheim, und Wilhelm Scheiffarts von Merode, als Unserer Lehenmanne, fort Wilhelms Freyherrn von Schwartzberg, Unser Thurwerter.

Num. 85. Kolben Thurn zu Arweiler In actis num. 115.

WIr Salentin von Gottes Gnaden / erwehlter zu Ertzbischouen zu Cöllen, deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst: Hertzog zu Westphalen und Engeren, ec. Thun kund und bekennen, daß Wir Unsen lieuen getrewen Otto von Wilß / in Gegenwer-

genwertigkeit Unser Manne herna geschrieuen, mit einem Houe zu Vettelhouen gelegen / gnant die Schaferey / und einen Houe den Wygerich Kolue / der alte / plach zu hauen / mit dem Koluen Thurne zu Arweiler /
NB. mit dem Burglehen zu Aldenat / mit allen ihren Herrligkeiten / Rechten / In- und zugehorungen / gnädiglich belehnet haben / und belehnen ihnen damit / in Krafft dieses Brieffs / so wie die gnante Lehen / von Uns
NB. und Unserem Stifft zu Lehen herurend seyn / und Emmerich Kolue / zu Vettelhouen / jetziger Lehentregers Schwegerherr / die von Unserem Vorfahren Ertzbischouen zu Cölln / zu Lehen getragen und empfangen hat. Wir haben auch von gerurten Otto, gewönliche Huldung und Eyde Empfangen; solch Lehen getreulich zu verdienen, und vermannen, Unser, Unser Nachkommen, und Stifft, bestes zu werben, argst zu warnen und zu kehren, nach aller seiner Macht, und alles das zu thuen, das ein getrewer Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist. Beheltlich doch uns, Unseren Nachkommen und Stifft, Unsers, und sort jederman seines Rechten, an dem vorß. Lehen / ohne geferde. Urkundt Unsers heran hangenden Siegels. Geben und belehnet in Unserem Schloß Keyserßwerde, am eilfften Februarij, im fünfftzehenhundert zwey und sebentzigsten Jahre. In beyseins deß Ehrsam hochgelehrten, Unser Hofmeisters, Amptleut zu Andernach, Linn und Lechnich, Rhedt und liebe getrewen, Georg von der Leyen zu Saffig, Degenharten Haß zu Solbruck, der Rechten Docteren, und Wilhelmen von der Horst zu Heimertzheim, Unsers Thurwerters.

Num. 68. Kolben Thurn zu Arweiler In actis num. 116.

Ich Claß von Schmedtberg / doin kundt und bekennen / ouermits diesen Brieue, so als der hochwürdige und hochgeborne Fürste myn gnädige Herr, Herr Roprecht von Gottes Gnaden, der heiligen Kirchen zu Cöllne, Elect, unnd confirmirt, &c. mich gnädiglich belehnt hait / mit den Guten herna beschrieuen / nemlich mit dem Houe zu Vettelhouen / mit Wesen, Artlande, Bungarten, Gärten, Weyeren, Büschen, Benden, und auch im Theile deß Zehenden, und des Walts, genant Vettelhouen Walt, mit eyme Theile der Herrligkeit deß gemeinen Dorffs zo Vettelhouen, vurs. mit Kurmoeden, Pechten, Zinsen, darzo gehörende, und auch mit dem Houe Thurne Huyse / Wohnungen und Stallungen / gelegen Arweiler bey der Altenbachs Portzen,
NB. mit seinem Weingarten, Bungarten, und Garten, nit davon außgescheiden: dat ich die Helffte der vursch. Lehen zu behueff deß Vesten Werners von Dadenberg / meins Vetters in seinem Namen entpfangen han / dat zuvermannen / und ihme und seinen Erben der halffscheit der ehgnanter Güter / allzeit bekentlich sein will / damit zo doin na seiner gadungen /
NB. ungehindert von mir und meinen Eruen. Urkundt meines Siegels vur mich, und meine Erben an diesen Brieff gehangen, in den Jahren ons Herren, Dusent vierhundert echt und seeßig, vff Sent Basilius Tag.

Num. 87. Gelßdorff / in actis num. 117.

Wir Salentin von Gottes-Gnaden / erwehlter zu Ertzbischouen zu Cöllen, deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürste: Hertzog zu Westphalen und Engeren, Thun kundt hiemit vor Uns, und Unsere Nachkommen, gegen allermenniglich bekennent, Als das Schloß Gelßdorff, mit seinem Grauen, Vorburgen, Mauren, Burglichen Vesten, und anderen Zubehoer, von alters Unsers Ertzstiffts Cöllen Lehen gewesen, dauon empfangen, und getragen worden, inmassen die alte Brieue von Lehen außweisen; dat Wir demnach heut *dato*, in Gegenwertigkeit unser Manne hernach beschrieuen den wolgebornen Unsern Schwager und lieben getreuen, Diederichen Grauen zu Manderscheit / und Blanckenheim / Herrn zu Schleiden / zu behueff sein

sein / seiner Brüder / und ihrer Erben / mit obgemeltem Schloß Gelßdorff / und seiner In- und zugehoer / gnädiglich belehnet hauen / und belehnen in- vnd mit Krafft dieses Brieffs; haben auch darauff von gedachtem Grauen Dieterichen gewönliche Globt und Pflicht empfangen, solch Lehen getrewlich zu verdienen, und zu vermannen, Unser, Unser Nachkommen, und Stiffts, bestes zu werben, Schanden und argest zu warnen und zu kehren, und alles zu thun, welches ein getreuer Lehen-Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist; wie er solches in Trewen angelobt, gesichert, und geschworen hat, stet, vest und unverbrüchlich zu halten, und zu vollnziehen, ohne geferde. Beheltlich doch Uns, Unsen Nachkommen, und Stifft, und fort jederman seines Rechten, an dem vorgemelten Lehen. Urkundt Unsers heran gehangenen Siegels. Geben und belehnet in Unserem Schloß Brüell, am Neunzehenden Iulii, im funffzehenhundert zwey und siebentzigsten Jahre. Hierüber und an seynd gewest, als Manne von Lehen, der Wolgeborner unser Vetter, Hofmeister, Amptleut zu Andernach, und Lechenich, Rath liebe getrewen, Herman Graff zu Manderscheit und Blanckenheim, ꝛc. Georg von der Leyen, zu Saffig, und Wilhelm von der Horst zu Heimertzheim, Unser Thurwerter.

Num. 88. Gelßdorff In actis num. 118.

Von Gottes Gnaden Wir Ernst / erwehlter und bestettigter zu Ertzbischoven zu Cöllen, deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst: Bischoff zu Lüttig, Administrator der Stifft Münster, Hildeßheim, und Frising: Fürst zu Stabul: Pfaltzgraue beym Rhein, in Ober und Nieder Bayeren, Westphalen, Engeren, und Bullion, Hertzog; Marggraue zu Franchimondt, ꝛc. Thun kundt hiemit vor, Uns, und Unsen Nachkommen, gegen allermenniglich bekennendt, Als das Schloß Gelßdorff mit seinen Grauen / Vorburgen / Mauren / Burglichen Vesten und anderen Zubehoer / von alters Unsers Ertzstiffts Cöllen Lehen gewesen / davon empfangen und getragen worden, in massen die alte Lehnbrieff außweisen; Daß Wir demnach heut dato in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieben, dem wolgebornen Unsen lieven getrewen, Diederichen Grauen zu Manderscheidt und Blanckenheim, Herren zu Schleiden, zu behueff sein / seiner Brüder / und ihren Erben / mit obgemelten Schloß Gelßdorff, unnd seinem In vnd zubehoer vorgemelt, gnädiglich belehnet haben, unnd belehnen in- und mit Krafft dieses Brieffs; haben darauff von gedachtem Grauen Diederichen, durch seinen Amptmann zu Schleiden und lieben getrewen, Wilhelmen Gollstein zu Muckenhausen, den er sonderlich darzu seiner Leibsblödigkeit halber, mit gnugsamer Gewalt und Vollmacht abgefertigt, gewönliche Globt und Pflicht empfangen, solch Lehen getrewlich zu verdienen, und zu vermannen, Unser, Unser Nachkommen, und Stiffts, bests zu werben, Schaden und argst zu warnen und zu kehren, und das alles zu thuen, welches ein getrewer Lehen-Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist. Wie er solches Uns durch seinen abgefertigten vollmechtigen, Krafft tragenden Gewalts, in Trewen angelobt, gesichert, und geschworen hat, steed, vest und unuerbrüchlich zu halten und zu vollnziehen, ohne geferde. Behelich doch Uns, Unsen Nachkommen, unnd Stifft, und fort jederman seines Rechten, an dem vors. Lehen. Geben und belehnt in Unser Stadt Bonn, am zweyten Tag deß Monats Iunii, im fünffzehenhundert und neuntzigsten Jahre. Hierüber und an seynd gewesen, als Manne von Lehen, Unser Vogt von Vilich, und lieben getrewen, Arnoldt Blanckart zu Odenhausen, und Hanß Rheinhardt von Metternich.

Num 89. Gelßdorff. In Actis num. 119.

Von Gottes Gnaden Wir Ernst / erwehlter und bestettigter zu Ertzbischouen zu Cöllen, deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst: Bischoff zu Lüttig, Administrator der Stifft Münster, Hildeßheim, und Frising: Fürst zu Stabul: Pfaltzgraue bey Rhein, in Ober und Nieder Bayeren: Westphalen, Engeren, und Bullion, Hertzog; Marggraue zu

Franchimondt, ꝛc. Thun kundt hiemit gegen menniglich bekennt: **Als Uns glaubelich anlangt / und vorbracht / was gestalt das Schloß Gelßdorff / mit** seinen Grauen, Vorburgen, Mauren, Burgerlichen, Vesten, und anderen Zubehoer, so von alters Unser, und Unsers Ertzstiffts Lehen darvon empfangen und getragen worden, und noch) **nunmehr Crafft eines zwischen den wolgebornen Unsern lieuen getrewen / Diederich / und etwa Joachim / Gebrodere / Grauen zu Manderscheidt und Blanckenheim / ꝛc. etns: So dann dem auch Wolgebornen** Unsen lieuen getrewen / **Philipsen Grauen zu der**
NB. **Marck / Herren zu Serain / und Lummen / im fünfftzehenhundert und achtzigsten Jar /** am zwölfften Monats Tag Nouembris, **vffgerichten beständigen Vertrags; folgents auch / und im Jar neuntzig der weniger Zahl / Uns deßhalben vorgezeigten** Original Cession, **würcklichen Vertrags / oder** transportation, **ihme von der Marck anerwachsen: nunmehr auch würcklichen eingeraumbt. Daß wir** demnach und zu forderst deß ehbemelten Vertrags, als viel Wir und Unser Ertzstifft habenden Lehens Gerechtigkeit halb darzu interessirt, wissentlich und wolbedechtlich approbirt, ratificirt, und genehm gehalten, fürter mehr wolgedachten Grauen Philipsen von der Marck, auß sonderen Gnaden, so wir zu ihme, seiner beharlichen getreuen Diensten halb gefaßt, mit vorgeschrieuenen Schloß zu Gelßdorff, sampt seinen Graben, Vorburgen, Mauren, Burgerlichen Vesten und anderen Zubehoer, belehnet haben, ratificiren approbiren, und genehm halten; belehnen ihnen auch hiemit und in Krafft dieses Brieffs; und haben darauff von ihme obgemelten von der Marck gewönliche Globt und Pflicht empfangen, solch vorangedeut Lehen getrewlich zu verdienen, und zu vermannen, Unsern, Unser Nachkommen, und Stiffts, best zu werben, Schaden und argst zu warnen und zu kehren: wie er solches in Trewen angelobt, gesichert, und geschworen hat, vest und unverbrüchlich zu halten, und zu vollentziehen, ohne geferde. Beheltlich doch Uns, Unsen Nachkommen, und fort jederman seines Rechten, an dem vors Lehen. Urkundt Unsers hierunden hangenden Siegels. Geben und belehnet in Unserem Schloß Bruell, am zwölfften Monats Tag Iulii, im tausend funffhundert zwey und neuntzigsten Jahre. Hierüber und an seynd gewesen, als Manne von Lehen, der Wolgeborner Unser lieuer getrewer, Herman Graue zu Manderscheidt, und Blanckenheim, Herrn zu Junckerath, dann auch Unser Amptmann zu Aldenar, unnd liebe getrewen, Henrichen von der Horst zu Putzfeldt, und Adolffen Horst zu Heimertzheim, und Hemmersbach.

Num. 90. Saffenberg / in actis num. 120.

WIr Salentin von Gottes Gnaden / erwehlter zu Ertzbischouen zu Cöllen, deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst: Hertzog zu Westphalen, und Engeren, ꝛc. Thun kundt hiemit, vor Uns, und Unser Nachkommen, gegen allermenniglich bekennent, Als das Schloß und Herrlichkeit Saffenberg, mit ihrem Zubehoer, von alters Unsers Ertzstiffts Cöllen Lehen und offen Hauß gewesen, auch davon empfangen, und getragen worden, innhalt die alte Lehen-Brieue außweisen; daß Wir demnach heut dato, in Gegenwertigkeit Unser Manne hernae geschrieuen, den wohlgebohrnen Unsern Schwagern und lieben getrewen **Diederichen Grauen zu Manderscheit und Blanckenheim / Herren zu Schleiden / ꝛc zu behueff sein / seiner Brüder / und ihren Erben / mit obgemelten Unseren und Unsers Ertzstiffts Eigenthumb / und offenen Hauß / dem Schloß und Herrlichkeit Saffenberg / und ihren Zubehoer / gnädiglich belehnet haben /** und belehnen, in und Krafft dieses Brieffs; haben auch von gedachtem Grauen Diederichen gewönliche Globt und Pflicht empfangen, solch Lehen getrewlich zu verdienen, und zu vermannen, Unser, Unser Nachkommen, und Stiffts, bestes zu werben, Schaden und argest zu warnen zu kehren, und das alles zu thun, welches ein getrewer Lehen Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist; wie er solches in Trewen angelobt, gesichert, und geschworen hat, stedt, vest und unverbrüchlich zu halten, und zu vollnziehen, ohne geferde. Beheltlich doch Uns, Unsen Nachkommen, und Stifft, und fort jederman seines Rechten, an dem vorgemelten Lehen. Urkundt Unsers heran gehangenen Siegels. Geben und belehnet in Unserem Schloß Bruell, am neuntzehenden

Tag

Tag Julij, im fünffzehenhundert zwey und siebentzigsten Jahre. Hieruber sind an seynd gewesen, als Manne von Lehen, der Wolgeborner Unser Vetter, Hofmeister, Amptleut zu Andernach, und Lechenich, Rath liebe getrewen, Herman Graue zu Manderscheidt, und Blanckenheim, Georg von der Leyen zu Saffig, und Wilhelm von der Horst, zu Heimertzheim, Unser Thurwerter.

Num. 91. Saffenberg / in actis num. 121.

VOn Gottes Gnaden Wir Ernst / erwehlter und bestettigter zu Ertzbischouen zu Cöllen, deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst: Bischoff zu Lüttig, Administrator der Stifft Münster, Hildesheim, und Frisingen: Fürst zu Stabul: Pfaltzgraue beym Rhein, in Ober und Nieder Bayeren, Westphalen, Engeren, und Bullion, Hertzog: Marggraue zu Franchimont, rc. Thun kundt hiemit vor Uns, Unseren Nachkommen, vor jedermenniglich bekennendt, Als das Schloß und Herrschafft Saffenberg, mit seiner Zubehoer, von alters Unsers Ertzstifftes Cöllen Lehen gewesen, davon empfangen und getragen worden, inmassen die alte Lehenbücher und Register außweisen, daß Wir demnach heut dato, in Gegenwertigkeit Unser Manne hernach geschrieben, dem wolgebornen unsen lieuen **getrewen Diederichen Grauen zu Manderscheidt und Blanckenheim / Herren zu Schleiden / zu behueff sein / seines Bruders Kinderen / und ihren Eruen /** mit obgemeltem Schloß und Herrschafft, und dero In- und zubehoer, vorß. gnädiglich belehnet haben, und belehnen in- und mit Krafft dieses Brieffs; haben darauff von gedachtem Graff Diederich gewöhnliche Globt und Eyde empfangen, solch Lehen getrewlich zu bedienen, und zuvermannen, Unser, Unser Nachkommen, und Stiffts, bestes zu werben, Schaden und argst zu warnen und zu kehren, und das alles zu thuen, welches ein getrewer Lehen-Mann seinem Herrn schuldig und pflichtig ist. Wie er solches Uns durch seinen Ampmann zu Schleiden, Wilhelmen Goltstein zu Müggenhausen, den er sonderlich darzu, wegen seiner Blödigkeit, mit gnugsamen Gewalt und Vollmacht abgefertigt, in Trewen angelobt, gesichert, und geschwooren hat, steede vest und unverbrüchlich zu halten und vollnziehen, ohne geferde. Vorbehaltlich doch Uns, Unsern Nachkommen, und Stifft, und fort jederman seines Rechten, an dem vorß. Lehen. Urkundt Unsers heran gehangenen Siegels. Geben und belehnet in Unser Stadt Bonn, am zweyten Tag deß Monats Iunij, im funffzehenhundert und neuntzigsten Jahre. Hierüber und an seynd gewesen, als Manne von Lehen, Unser Vogt zu Vilich, und lieben getrewen, Arnolt Blanckhart zu Odenhausen, und Hans Reinhart von Metternich.

Num. 92. Saffenberg / in actis num: 122.

VOn Gottes Gnaden Wir Ernst / erwehlter und bestettigter zu Ertzbischouen zu Cöllen, deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst: Bischoff zu Lüttig, Administrator der Stifft Münster, Hildeßheim, Frisingen: Fürst zu Stabul: Pfaltzgraue beym Rhein, in Ober und Nieder Bäyeren, Westphalen, Engeren, und Bullion. Hertzog: Marggraue zu Franchimondt, rc. Thun kundt hiemit vor Uns, Unseren Nachkommen, und jedermenniglichen bekennende, **Als hiebevorn weylandt / die wolgeborne Unse lieue getreuen / Diederich und Joachim Gebroedere / Grauen zu Manderscheidt Schleiden / das Schloß und Herrschafft Saffenberg / mit allen seinem** pertinens **und Zubehoer / von Unserem löblichen Vorfahren Ertzbischoff Salentin rc. wie auch nach jetztberurten Grauen Joachims Absterben / vorgemelter Graff Diederich widerumben dasselbig / vor sich und gemeltes seines Broders / Graff Joachims nachgelassener Kinderen / zu Lehen empfangen;** NB.
Und dan Graff Diederich gleichsals im nechst verwichenen drey und neuntzigsten Jahre / am dritten Januarii **todts verfahren / und Wir also von der wolgebornen Unser lieber besunderinnen Magdalena Gräuin zu Nassaw / Weißbaden / etwa Graff Joachims Wittiben / Krafft ihro am Keyserlichen Cammergericht erkanter** Curatorschafft **/ ihrer / und derselben geliebten Tochteren / Elisabethen / Annen / Amelien / Annen Magdalenen / Erichen / Annen / Salome / Catharinen / und Claudien Namen / ersucht worden seyndt, Inhalt** NB. NB.

halt voriger Belehnung / wegen ihres Ehewirths seeligen / Antheil: und
NB. **dann was ihro der Wittiben: auch ihren lieben Kinderen / durch Absterben gemeltes Graff Diederichs seeligen / an bemelten Schloß und Herrschafft Saffenberg / mit allem Zubehoer / angefallen ist / gnädiglich zu belehnen;** zu welchem End, Uns auch gnugsamer Gewalt uff den Ehrsamen und hochgelehrten Unseren lieben getrewen, Peteren Reck, der Rechten Doctoren, gestalt Uns gleichsfals ist vorbracht worden, daß Wir demnach dieselbe zu folgen, heut dato, in Gegenwertigkeit Unser Manne herna geschrieben, obuermelten Petern von der Reck, dero Rechten Doctoren, gevollmächtigten gedachter Wittiben, in Namen ihrer und obangeregter ihren Töchteren, mit vielgerurtem Schloß und Heerschafft, und deren In- und Zugehoer vursch. zu ihrem, von ihres Ehwirths seeligen herrürenden Antheil, dan auch **als viel ihr / und ihren Töchteren / durch Absterben ihres Schwagers seeligen / Graff Diederichen / angewachsen /** zu ihrem Rechten gnädigst belehnet haben, und belehnen in Krafft dieses Brieffs; haben darauff von gemeltem Gewaltbern, Doctor Petern von der Heck, gewönliche Globte und Eyde empfangen; solich Lehen getrewlich zu verdienen und zu vermannen; Unser, Unser Nachkommen, und Ertzstiffts, bestes zu werben, Schaden und argst zu warnen und zu kehren, und alles zu thuen, welches ein getrewer Lehen-Mann seinem Herrn schuldig und pflichtig ist. Wie er Doctor Peter von Heck, solches in macht ubergebener Vollmacht, wegen wolg. Wittiben und deren lieben Kinderen in Trewen angelobt, gesichert, und geschoren hat, steet, und unverbrüchlich zu halten und zu vollnziehen, ohne geferde. Beheltlich doch Uns, Unseren Nachkommen, und Ertzstifft, fort jederman seines Rechten an dem vurchs. Lehen. Urkunde Unsers hieran hangenden Secret Siegels. Geben und belehnet in Unser Stadt Cöllen, am drey und zwantzigsten Tag deß Monats Aprilis, im fünffzehundert vier und neuntzigsten Jahre. Hierüber und an seynd gewesen, als Manne von Lehen, der Ehrsam hochgelehrter Unser Amptleute, in Unseren Städten, Lechenich und Cöllen, Räthen und lieben getrewen, Herman Wolff, genant Metternich zur Gracht, und Johan Kemp, dero Rechten Doctor.

Num. 93. Saffenberg / in actis num. 124.

Initium Capitulationis.

IN Gottes Namen Amen. Wir Friederich von der Gottes Gnaden / der heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoue, deß heiligen Römischen Reichs in Italien Ertzcantzler, etc. Doin kund allen Leuten, die diesen Brieff sollen sien off hören lesen, Want Wir und Unse Gestichte, grosse Kost, Schaden und Arbeit gehat, und geleden han, die geproifft sind, und sich geloussent, höerre dan fünfftzig dusent Gulden, und Uns noch zu sien ist, mehre zu hauen, und zu leyden, as van der Graffschafft wegen von Newenare, die in etzlichen Jahren vur Unsen Zeiten, und auch in Uns Zeit / groisse gewaltliche anuerdinge, und grosse Kriege gehat und geleden hat; und sonderlichen, **doe die Burg / und dat Schloß zu Newenare / die Uns Gestichts Lehen was /**
NB. **gewunnen ward / und die rechte Eruen der untweldiget wurden / und zu unreichte daraff verdreuen;** darumb wir darvur zogen zurstundt, und die besoissen, und mit Gotts Hulpen wunnen, und auch brechen theten zu grundt; want Uns und Unse Gestichte der Graffschafft von Newenare, und dem gemeine Lande grosse Schaden davon vyß kundtlichen wiß, geschiet, und fort wir herumb mit deme Schwerde die vurß. Graffschafft an Uns wunnen, etc.

Clausula.

IN Gottes Namen / Amen. Wir Johan Herr zu Saffenberg / und Johan von Saffenberg, syne Sohn, Gräue zu Newenare, begeren kundt zu sein allen Leuten, die nun seyndt, off hermals kommen sollen zu ewigen tagen, Want alle Dinge, die in der Zeit geschient, mit der Zeit vergeent, und vß gehucheinse, und memorien der leuender Leute komment, it en sey dan, dat sie mit Geschrichte und Brieuen also bestediget, und beuestend werden, dat sie in gedencknisse der Leute blieuen möge: Herumb so ist deß noth, dat solche sachen, as tuschen den Ehrwürdigen Vatter in Gotte unsme gnädigen Herren, Herren Friederichen Ertzbischoue zu Cöllen, für sich, seiner Nachkömlinge, und sein Gestichte, an die eine seite: und uns, vur uns, unse Eruen,

und Nachkömlinge, an die ander seite, as von der Graffschafft von Newenar, und von anderen Erue und Gute hernach geschrieuen, gededing und ouerragen seynd, mit Krafft deß entgenwerdiger Brieue, gefestent und bestediget werden, Und wir begerend zu wissen in dem ersten / vor uns / und unse Eruen / dat / wie wael / as wir meinen und sagen / die allinge Graffschafft von Newenare / mir Johanne dem Jungen von Saffenberg / Graue zu Newenare vurß. mit Catharinen mynre Wyue / die ein einich Kind und Tochter was / wilne Graue Wilhelms von Newenar / und ein recht Erue darane was; zu wißlichen Hylige gegeuen ward / ouermitz Grauen Crafft von Newenar ihrem Ohmen / und andere ihre Freund und Mage / und ich und die vurß. Catharine mein ehlich Weiff samentlichen daran kommen waren / und ich die vurg. Graffschafft hatte / und daraff belehnt was / von dem Herren da die von zu Lehen rurte; so seynd NB. uns doch grosse gewaltige Kriege und Vrloge, vor zeiten darumb ouerkommen, von den jenen, die gein Recht darzu ein hatten, also dat wir der Graffschafft vorg. das meiste Theil vntweldiget wurden, und in grossen verderfflichen Schaden, und Côste gedriffen, und vp dat lezte wir auch der Burg, und deß Schloß zu Newenar entweldiget werden, und zu unrecht daraff verdriffen; und fort das Hauß zu Mertzenich, mit den Gerichteren, Dorperen, und allen seinen Rechten, und Zubehören, die deß Gestichts zu Côllne Lehen waren, auß unser Hand auch kommen, und uns geweltlichen affgenommen waren; Welch Huyß mit den Dürperen vorß. unse Herre von Côllne, mit Sturme und mit dem Schwerdt wider gewan, und in sein Hand, as sein und seines Gestichts Lehen genommen hat, also dat zusehn was, dat wir uns theils, und der gantzen Graffschafft vorg. quitt müssen worden seyn, und wir wenig daran behalten mochten han, en hette gedaen deß vursch. uns gnädigen Herren, Herren Friederichen Ertzbischouen zu Côllne, Trostwehre, und Hulpe, die hei endlichen und trewlichen darzu keerte, und sonder alle Merre, mit heffteger Krafft vor dat Schloß von Newenahr, do wir deß entlediget waren, fiehle, und dat besaß und wan, und auch niederbrach zu grunde; und as vort auch die vursch. Graffschafft mit dem Schwerdt an sich gewonn / und die bißher / ohne ein Verdentheil / dat hei uns daran gelassen hait / dan ne hei uns auch sandt, in seiner Hand gehaut und besessen hait; und die also vestentlich befreyt, und beschirmbt, dat die vursch Graffschafft, die ouermitz Krieg und Oerlige, und viele vnrechter Gewalt verderfflich worden was, nun von der Gotts Gnaden, und ouermitz Wehre, und Beschirmnuß uns vursch. Herren von Côllne zu gutem bescheidenlichen stade wider kommen ist.

Finis.

Vnd wann alle diese vurgeschrieuen sachen, vmb offenbaren Nutz und beste, und zu grossme Vrbahr Vns Gestiches geschet seynd, so haint Wir Friederich Ertzbischoff / vorg. gelofft / und gelouen in guter Trewen / NB. ouermitz diesen Brieff / für uns / Vnser Nachkömlingen / und Gestichte / alle diese vurg Puncten und articulen / so wie die an Vns gebürend und treffend / steede / vest und vnuerbrüchlichen zu halten / und darwider nicht zu thuen / in einicher weiß; und han deß zu gantzer Stedigkeit und zu Urkundte, Vnser Siegel an diesen Brieff thun hangen. Besiegelt auch mit Siegele Vnsers Capitels vorg. und wir dat Capitel der Kirchen von Côllne vorg. bekennen, dat alle diese vorgeschreuen sachen mit Vnserem Wist und Willen geschient seynd, und dat Wir Vnsen Consent darzu gethain und gegeuen han, und ouergeuen ouermitz diesen Brieff, want Wir gentzlichen underwist seynd, und klärlichen gesehen haint, dat deß Gestichts von Côllne offenbare Nutz und Vrbar damit geschiet ist, und hain deß zu Vrkund Vnser Kirchen Insiegel ad causas an diesen Brieff gehangen; die gegeuen ist in dem Jahre unsers HErren, und off den Tag als in anderen Brieuen hievor beschrieben steit.

Num. 94. In actis num. 125.

Principium.

Vnd sey allen Leuten die diesen Brieff sullen sehen off hören lesen, dat wir Reinhardt / Herr zu Schoenforst / und Catharina von Wildenberg / seine ehliche Haußfrawe / und Dest / Herr zu Eltzlo / vor uns / und vor Catharina von Newenar / Tochter / wilne seligen

Herr

Herren Wilhelms Grauen zu Newenahr / deme Gott gnädig sey / vns Encklin und Niechte / und vur vnse Mage und Freundt / op eine Partheye: und dat wir Johan / Herr zu Saffenberg / und Giertrud von Brunßhorn / syne ehlige Frawe / und Conrad / Herr zu Saffenberg / vor vns / und vor Johan / vns Johans vnd Giertrud Eheleuten / elste Sohne / und vur vnse Mage vnnd Freundt / op andere Partheye / mit gutem gantzen Willen, vorroide und gutduncken, vmb ewige Heimlichkeit, eintrechtig worden seyn, Gotte zu lovue, und umb deß besten willen, dat wir dainne besinnen haint / eins rotsslichen / ehrlichen / rechten Hyligs / tuschen Johan / elsten Sohne zu Saffenberch vurg. unnd Catharina von Newenahr vurg. die wir Reinhardt, Herr zu Schoenforst, und Catharina Eheleute, in vns Hand und Gewalt hauen.

Clausula & finis.

Dort sollen und willen wir Reinhards von Schoenforst, und Catharina seine Frawe, und Oest Herr zu Elzlo vurg. mit unsen Magen und Freunden, op vnse Partheyen, der vurg. Catharinnen von Newenahr / vns Encklin und Niechten / binnen der vurg zeit vueren vnd bringen vur vnse lieue gnädige Herren / as vur den Ertzbischoff von Cöllne und vur den Hertzogen von Guylge / as derselben Catharinnen von Newenahr zu helpen / und zu raeden, ane vns Macht / dat sy von den Herren / von der Graffschafft von Newenahr yreme Vetterlichen Erue belehnt werde / und da ane bliue und ihr dat helpen behalten / und sy verantworten und ihre Tage lei-
NB. sten, als verre wir vermögen, ane alle argelist: vort, wanne dese vurbeschr. Hylig volurt und bestedigt ist, und bygeschlaffen haent, so sollen diese Brieue syn vernyedet und doet blieuen, und mallig deme anderen den synen wider geuen. Und op dat dit vast, stede und volurt werde, so hain wir Reinhardt, Herr zu Schoenforst, und Catharina seine Fraue, und Oest von Elzlo, vur uns und unse Mage und Freundt, unse Siegele: und wir Johan, Herr zu Saffenberg, und Gertrudt seine Frawe, und Conrad Herr zu Saffenberg, vor vns, vnd vnse Mage und Freundt, vnse Siegele in gantzem Gezeuge vnnd Stedigkeit an diesen Brieff gehangen. Gegeuen in deme Jahre vnsers HErren, Dusent dreyzeinhundert und drey und sechtzig Jahr, vff Sent Thomas Tag deß heiligen Apostels.

Num. 95. in actis num. 126.

Exordium.

Ich Crafft von Saffenberg / vor mich / und vor Elisabet von Tonberg, mein ehlig Weiff, und vor vnse Eruen und Nachkömlinge, an die eine seite: Und ich Wilhelm, Herr zu Saffenberg, vur mich, und Metzen von Reifferscheidt, mein ehlig Weiff, und vur unse Eruen, und Nachkömlinge, an die ander seite; Doin kundt allen Leuten, und bekennen, in diesen offenen Brieff, dat wir mit Raede und gutduncken vnser Freunde, und mit unsen freyen Moetwillen eine freundliche Erffbroder theilinge und scheidinge, under uns angegangen, und gethan haiuen, von allen Guten, as uns von Vatter, Motter, Broder und Oheimen anerstoruen und gefallen seynd.

Finis

Und diß zu vestlicher erfflicher Stetigkeit, und in gezeuge der gantzer Warheit, han wir Crafft, und Wilhelm Gebrodere vorß. unse Insiegel vor vns und vnse Eruen, und Nachkömlingen, vur an diesen Brieff gehangen; Besegelt auch mit unser ehliger Wyue Segele, want diese Erffsheilonge und Scheidinge mit ihrem willen und geuolchnisse geschiet synd; deß wir Elisabeth von Thonberg, und Metze von Reifferscheide, vurg. war bekennen, und hain darumb unse Siegele zu Erfflicher steitgeit und Gezeuge der Warheit, mit an diesen Brieff gehangen; und wir hain fort gebetten und bitten in diesem Brieue, den Edlen Herren, Herren Ruprecht, Greuen zu Virnenburg, Herr Herman Luyffart von LandsCrone, Ritter, Werner von Flatten, und Johan von Retger, gnant von Rynßheim, want so offt er dieser Erffbroder Theilung und Scheidinge gewest seynd, und die mit allen Puncten und Vorwerden diß entghainwerdigen Brieffs haint helpen thädigen, dat sie darumb ihre Insie-

Insiegele zu myrre gezeuge der Warheit mit an diesen Brieff hant gehangen; dat wir Roprecht Graue zu Virnenburg, Herman Lupffart von LandsCrone, Ritter, Werner von Flatten, Johan von Ketge, genant von Rynßheim vurß. war bekenvende seynd. Gegeuen in den Jahren da man schrifft nach der Geburt Christi unsers HErren, Dusent vierhundert und siebenzehen, deß nechsten Tags na Sent Michels des Ertzengels.

Num. 96. In actis num. 127.

Initium.

Ich Roprecht Graue zu Virnenburg / doin kundt allen Leuten / die diesen Brieff sollen sehen, off hören lesen, und bekennen in diesem offenen Brieue, dat ich mit Raide und gutduncken meine Maige und Freunde herna geschreuen, eins wißlichen Hyligs ouerkommen und eins worden bin, mit den Edlen Wilhelm, Herr zu Saffenberg, und Metze von Reifferscheidt, syme ehligen Wyue, en tuschen Philips von Virnenburg, myme elsten eheligen Sohne und en tuschen Catharinen von Saffenberg der vurg. Wilhelms und Metze elste eheliche Tochter, etc.

Clausula.

Und dißgleichs soll in Wilhelm / Herr zu Saffenberg / und Metze sein ehlig Wyff / vursch. Philips myme Sohne / mit Catharinen ihre Tochter / zu rechtem Hyligs Gute und Medegauen geuen ein Drittheil deß Schloß und Herrschafft zu Saffenberg / mit allen ihren Rechten und Zubehoeren / zu dem vurs. Drittentheile gehorende / so wie Wilhelm und Metza vorg. die jetzund inne hauend / und besitzend / nit dauon außgescheiden sonder Argelist. NB.

Alia Clausula.

Und na syme Todte solin Philips und Catharina vurß. dat vurg. Schloß und Herrligkeit von Saffenberg; und die Grafffschafft von Newenare inhalten und besitzen mit allen ihren zubehoeren / so wir Wilhelm und Metze vorg. die jetzund inhauend, und besitzent, und so wat sy vort dazo gekriegen und gebesseren können, sonder Argelist.

Alia Clausula.

Vortme, were sach dat wir zu raede wurden, eynghen Fürsten off Herren zu bitten, diese Hyligevurwerden mede zu bestettigen und zu confirmiren; wann wir so bittende wurden, die sulden diese Hyligsvurwerden mit ihren besiegelten Brieuen confirmiren, und bestettigen; und die Bestedunge und Confirmation, soll macht hauen, as off sie in diesem entghainwordigen Brieue geschreuen und besiegelt weren.

Finis.

Und diß zu vestlicher Stetigkeit, und zu gezeugnisse der Warheit, han ich Roprecht Graue zu Virnenburg, mein Insiegel vor mich und meine Erven hier an diesen Brieff gehangen; und ich hain fort gebetten meine Mage und Freunde, Manne und Burgmanne, mit Namen die Edelen Herrn Gerart, Greuen zu Seyne, Herren zu Frenßberg, Herren Johan von Loen, Herren zu Frenßberg und zu Lewenberg, Johan Suhn zur Schleiden, Herr zu Newenstein, Conrad, Herr zu Pirmondt, Conrard und Diederich, Herren zu Broell, Gebrudere, Heinrich von Eich, Herr zu Oelbruck, Roillmann vom Geißbusche, und Johan von Ketge, genant von Rynßheim, dat sy as Hyligs Leute ihre Insiegele zu mehre gezeuge der Warheit an diesen Brieff hant gehangen: dat wir Gerart, Graue zo Seyne, Herr zu Frenßberg, Johan von Lohen Herren zu Frensberg unnd zo Lewenberg, Johan Suhn zur Schleiden, Herrn zo Newenstein, vmb beten willen, unsen lieven Neuen; und wir Conrad, Herr zu Pirmondt, Conrad und Diederich, Herrn zo Broell, Heinrich von Eich, Herren zu Oelbruck, Roillmann von Geißbusche, und Johan von Ketge, genant von Rynßheim, Manne, Freunde und Burg Manne vurg. auch vmb beten willen, deß Edlen Herren Roprechts Grauen zo Virnenburg, unsers lieven Herren, gerne gedain hauen, und unse Insiegele als Hyligs Leute zu gezeuge der Warheit, allre vurschr. sachen an diesen Brieff gehangen. In dem Jahre unsers HErren, Dusent vierhundert und neunzehen, deß nechsten Montags nach unser lieven Frawe Tag, in dem Latein geheischen Visitatio Mariæ Virginis.

Num 97. In Actis num. 128.

Exordium.

WIr Philips Junggraue zu Virnenburg/ und Catharine von Saffenberg/ seine ehlige Haußfrawe/ Doin kundt allen Leuten/ Also aß die Edelen Wilhelm/ Herr zu Saffenberg/ und Metze von Rysserscheidt seine ehlige Haußfrawe/ unse lieue Schwagerherr/ und Schwiegerfrawen/ Vatter und Motter/ deß Schloß und Lands Saffenberg/
NB. und der Graffschafft von Newenahr vißgegangen seynd/ zo henden und zu behueff unse und unser Eruen.

Finis.

SO haint wir Philips und Catharine Grauen und Gräuinne vurß. unse Insiegele, vur uns und unse Erven, vur an diesen Brieff gehangen; und wir hant samentlichen fort gebeten, Heirren Roprecht Grauen zu Virnenburg, und Roprecht Junggrauen daselbst, unsen lieuen Herrn und Vatter, Schwagerherren und Broider, dat sy ihre Insiegele zu mehre kunden und gezeuge, mit an diesen Brieff gehangen haint; deß wir Roprecht, und Roprecht Grauen vorsch. erkennen und zeugen, dat id war ist, und zu ihren bitten gern gethan hauen. Datum Anno Domini Millesimo quadringentesimo vicesimo quarto, ipsa die Beatæ Ceciliæ Virginis.

Num. 98. In actis num. 129.

Principium.

WIr Wilhelm/ Herr zu Saffenberg/ und Metze von Rysserscheit/ seine ehlige Haußfraw, doin kundt allen Leuten, Also as wir deß Schloß und Lands Saffenberg, und der Graffschafft von Newenahr außgegangen seynd/ zu hende und in behueff Philips Jungegrauen zu Virnenburg und Catharinen von Saffenberg/ seine ehlige Haußfraw und ihre Erven/ und liuen Eydompts und Tochter/ und uns doch myns Wilhelms vurß. leuenlang ein theil Wohnungen an dem vurß. Schloß Saffenberg behalten hauen, nach innehalte und vyßwysonge der principal Brieffen darauff gemacht und besiegelt seynd.

Folgt der Beschluß.

SO hain wir Wilhelm, Herr zu Saffenberg, und Metze von Rysserscheidt, seine ehlige Haußfraw vurß. unser beyder Insiegele, vor uns und unse Eruen an diesen Brieff gehangen. Beheltnuß die principal Brieue vp dat Schloß Saffenberg, und Graffschafft von Newenahr sprechende, in ihrer Macht zu bliuen. Datum Anno Domini Millesimo quadringentesimo vicesimo quarto, ipsa die beatæ Ceciliæ Virginis.

Num. 99. in actis num. 130.

Exordium.

ICh Crafft von Saffenberg/ Herr zu Lantz Crone. Thun kundt allen Leuten und bekennen, vur mich meine Eruen und Nachkömlinge, ouermitz diesen offenen Brieff, Dat ich schuldig bin den Ehrsamen Leuten Peter zur Portzen, wohnende zu Lutzelwintern, und Catharinen seine ehlige Haußfraw, ihren Leibs-Eruen von ihnen beyden geschaffen, oder Beheltere dieß Brieffs, mit ihren Willen, hundert gute schwere Ouerlensche Reinische Gulden, Müntzen der Churfürsten bey dem Rhein, die ich Crafft vorß. dem eheg. Peter mit der vurg. Catharinen seiner ehliger Haußfrauen, myner natürlicher Tochter, zu rechtem wißlichen Hyligsgeldte und Medegauen zugesagt und geloifft hain, rc.

Finis.

DIeser Dinge zu Vrkundt der Warheit, und gantzer Stedigkeit, so hain ich Crafft von Saffenberg, Herr zu Lantz-Crone vurß. mein Insiegel vur mich meine Eruen und Nachkömlingen, an diesen Brieff gehangen; und hain fort gebetten, den Ehrsamen Salentin, Herr zu Arendall, mynen Neuen, dat hey sein Insiegel, mit zu gezeuge der Warheit dieser vurß. Sachen, an diesen Brieff gehangen hat; deß bekennen ich Salentin, Herr zu Arendall vurß. dat id war ist; und zo noch mehrer Kunden und Stedigkeit, dieser vurß. Dinge, hain ich Crafft vurß. gebetten, die Erbaren Scheffen Gemeinlichen der Stadt zo Remagen, und zu Lutzelwinteren vurß. den ich alle vurgenant sachen ergiet, und bekant hain, in alle dermassen aß vursch. stait, dat sie ihre Gemeine Scheffen Ampts-Siegele, zu beyden seiten auch mit zu gezeuge der Warheit, alre vursch. sachen, an diesen Brieff gehangen haint; deß wir, die Scheffen zo Remagen und zo Lutzelwinteren vurß. bekennen, dat alle vurß. sachen von dem Edlen Junckeren Crafft von Saffenberg, Herr zu Lands-Crone vorgenant, vor uns ergiet

und

und bekant sindt, in alle der weiß aß vurß. steit, und hant darumb vnser Scheffen Ampts-Siegele, zu beyden seiten, vmb seine freundliche betten willen, an diesen Brieff gern gehangen, zu gezeuge aller vurß. Dinge. Datum Anno Domini Millesimo quadringentesimo tricesima quarto, feria sexta proxima post festum Epiphaniæ, secundum stylum Curiæ Coloniens.

Num. 100. in actis num: 131.

WIr Johan Graue zu Wiedde / Herr zu Runckel / und Isenburg / etc. Bekennen und thun kundt allen Leuten hiemit jedermenniglich / Als verschiener Zeit der Wolgeborne vnser freundlicher lieber Vetter / Cuno / Graff zu Virnenburg und Newenahr / Herr zu Saffenberg und Sotnbrieff seeligen Gedächtnuß / ohne ehlige Leibs Erben mit Todt verschieden / und nechstbenente Graffschafft / sampt anderen Güteren nach sich verlassen; derhalben sich dan zwischen dem Grauen deß Stammens Wiedde / und dem Wohlgebornen Diederichen Grauen zu Manderscheidt und Blanckenheim / dem Eltern / und anderen Grauen und Herren / mannigfeltige Irrung zugetragen; Dero gestalt, daß sich etliche derselbigen als Vniversal Erben, etliche als Lehenfolger, zum theil, als singular successorn, zu solchen erledigten Graff- Herrschafften, und Güteren berechtigt zu seyn verhoffet, und dergestalt, das Wir gutes Wissens / ohne vorgehende Gewalt, List, Betruch, geferde, oder simulation, auß eigenem freyen Brüderlichen geneigten freundlichen Willen, und milten Gemüth, alle Ansprache / Forderung Recht / und Gerechtigkeit / damit Wir an berürten vier Graff-Herrschafften / und Güteren / entweder für Vns selbst / in Krafft der Gesipschafft, und Blutverwandtnuß damit Wir Graff Chunen seeligen zugethan; oder aber von wegen der Cession und vffdrag, so uns hiebevor durch den Ehrwürdigen wolgebornen unsen freundlichen lieben Ohemen und Vetteren, Herrn Friederichen Grauen zu Wiedde, Herr zu Runckell, und Isenburg, etc. den Eltern beschehen, oder aber vermöge einichs Testaments, oder sonst einich anderer Vrsachen berechtigt, die uns an berürten vier Graff-Herrschafften und Güteren, entweder in Krafft der Gesipschafft damit wir Graff Chunen seeligen verwandt, oder vermög eins Testaments, oder eines anderen letzten Willens, oder anderer Vrsachen, zustehen, oder geboren möchten, durch eine freye / vffrechte / unwiderruffliche Gabe oder Donation, als vnder den lebendigen zu geschehen pflegt / dem Ehrwürdigen wolgebornen Herrn Friederichen / Grauen zu Wiedde / Herren zu Runckel / Isenburg / vnd Oelbruck deß hohen Stiffts zu Cöllen Chorbischoven / und Thesaurarien, vnsern freundlichen lieben Herren und Bruder / freywillig vbergeben / zugestalt und vberlassen; und solcher angezogener Zusprach, Recht und Gerechtigkeit, gentzlich nicht davon außgescheiden, vor uns, vnser Erben, Erbnehmen, verziegen, geeussert und begeben; Wie dan wolgedachter Herr Chorbischoff solcher Cession vnd Vbergabe lenger dan vor zweyen jahren vngefehrlich wircklich angenommen; wie solches die rechtliche und gütliche, seydher von seiner Liebden geübte und gepflegte Handlung gnugsam außweisen. Demnach wollen wir zu mehrer Sicherheit, solche Cession und Vbergabe verlittener zeit, dem gemelten Herren Chorbischoven geschehen, in der besten Weise, Form, Maß, vnd Gestalt, wie es am bestendigsten zu Recht geschehen solle, kan, oder mag, in Krafft dieses Brieffs, iedoch in alle wege dem Lehenherren seiner Lehengerechtigkeit vorbeheltlich, bestättigen und bey vnsern gräfflichen Ehren, an statt eines geschwornen Eyds befestigen; und thun ferner bey itzgemelter Verpflichtung, vor uns, vnsen Erben, und Erbnehmen, zusagen und globen, angezogene Cession und Vbergabe, nimmermehr zu widerruffen oder anzufechten, oder was in Krafft derselven verhandelt oder bewilligt, zu hindertreiben vnderstehen, vnder was schein solches geschehen möcht, dagegen nichts mit Recht oder Rath fürnehmen, oder anderen von vnser wegen zu thun verhengen, sonder solche Cession, stede, vest, vnuerbrochen, vor uns, vnsere Erben, und Erbnehmen, getrewlich vollnziehen und halten: und damit demselben also nachkommen, dargegen nichts angestelt noch gehandelt werde, verzeihen und begeben wir vns aller Privilegien, Recht und Gerechtigkeiten, Indulten, Restitution, Begnadung, geistliches und weltliches geschriebener und vngeschriebener Rechten, die vns oder vnseren Erben zu verhinderung oder hindertreibung solcher Cession und Vbergabe zustewr kommen möchten, derselben keines wegs zugebrauchen; und sonderlich dero Rechten, die da sagen daß eine Donation vmb Vndanckbarkeit, oder ihre grösse halben, wiederruffen werden möge; oder daß dieselbe auß geferde oder Betrug geschehen, oder dem Richter nit verkündet, und insinuirt seye; deßgleichen daß der gemein verzig vnkräfftig, es were dan einer insonderheit vorgegangen, auch daß dieser Cession und

Vbergabe anderst gehandelt dan geschrieben, oder anderst geschrieben dan gehandelt seyn solte; der Exceptionis. Simulationis sampt allen anderen Schutz-Einreden und behelffen die zu Abbrug vielgenanter Cession vnd Vbergaben angezogen oder gebraucht werden möchten; Vnd vff daß dessen alles glaubwürdige gezeugnuß gegenwertiger und künfftiger zeit fürzutragen, derowegen haben wir solches wie obgemelt schrifftlich verfassen lassen, und mit eigener Hand vnderschrieben, und zu dem mit vnserem Siegel besiettigt. Geschehen den acht und zwantzigsten Tag Junij, im Jahr nach der Geburt vnsers HErrn, Dusent funffhundert, und im neun und viertzigsten.

Finis Centuriæ primæ.

Index Centuriæ primæ.

Deß Cölnischen Ertzstiffts Erb und KunckelLehn / wie selbige Verstammet.

1.	Bergerhausen, vom Geschlecht Bergerhausen, durch Nessen eine Tochter und zwey Nichten verstammet auff die von Bongart.
2. 3. 4. 5. 6. 31.	Saffig, Kempenich, Eua von Eschweiler, Schoneck, Manchenheim, Ley.
7. 8. 9.	Luisch / Wulffen, Kindsweiler, Catharin Siegen houen, deren Kinder, Kindsweiler.
10. 11. 12.	Kardorff, Duytsch, Jrmgart, Diepenproch, Keggen.
13. 14. 15. 16.	Dirmerßheim Krieckenbeck, Maria Kegges Witwe, Margaret Witwe Asperschlags, Keggen.
17. 18. 19.	Kuchenheim, Bulig, Catharina, Dorothea, Bruel, Schall von Bell, Maria Leeck, Walpot.
20. 21. 22.	Goeßdorff, Frackeßhouen, Jrmgart, Blitterßdorff, Schillinck.
23. 24. 25. vnd in act. 394.	Godenaw, geschlecht Godenaw, Scherffgen, Schall von Bell, Drachenfelß, Walpot.
26. 27. 28. 29. 30.	Etgenhoff, Hulß, Margret, Danwitz.
32. 33. 34. 35. 36.	Bornheim, Scheiffart, Beisel von Gimmenich, Scheiffart, Johanna nunc Walpot.
37. 38. 39. 40.	Rynßheim, das geschlecht Rynßheim, Ketge eius frater vterinus, Hurdt.
Num. 41. 42. 43. 44. 45. 46.	Sultzhoff, Arfft, Lißgen Frantzois, Baren, Arfft
47.	Frechen, Klutinck, dessen Tochter Greta, Spieß. (penberg.
48. 49.	Rode die Horst, Bernard Hultz, Margret, Metternich zu Schwep-
50. 51. 52.	Schweppenberg ein Geschlecht, Schwitberg, Kolb, Metternich.
53. 54.	Kall Zehendt, Geißbusch, Wolff zu Mülendorff, Breitbach.
55. 56.	Wenigen Aldendorff, Weiß, Amaley, Marck Arenberg.
57.	Creutzberg zu Aldenar, Quadt, Fodorff.
58. 59. 60. 61.	Kuchenheim, Kluppelberg, Nagel, Dünßberg, Elß, Metternich.
62. 63. 64. 65.	Lufftelberg, Gimnich, Dadenberg, Margareta, Schall, Hilgart Wulffin, Kolff, Goergen Gimnich
63. 69. 70.	Louelich von der Hege, Clairgen, Aldenbruck.
71. 73.	Hemmerich Bachem, Werner Bachem, Peter von Hemmerich,
75.	Krey, Kettig, Bosin, Schnesen (nunc Raetz von Frentz.
76.	Louenberg Hemmerich.
77. 78. 79.	Treuen, Berg, Hoen, Raeßfeld, Beatrix, Eckbert.
80. 81. 82. 83. 84. 85. 86.	Thurn zu Arweiler, Kolff, dessen Kinder, Schmidberg,
87. 88. 89.	Gelßdorff, Manderscheid, von der Marck. [Weiß, Dadenberg.
90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.	Saffenberg ein Geschlecht, Manderscheid, Graff Joachims Kinder und Wittib, Elisabet, Anna, Amalia, Anna Magdalena, Erichen, Anna Salome, Catharina, Claudia, Nassaw, Newenahr, Wiedt.

Index welcher massen die Verstammung erfolgt.

Per viam succesſionis, Num. 1. 2. 3. 5. 6. 11. 12. 15. 17. 20. 21. 22. 23. 28. 29. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 39. 44. 46. 47. 48. 49. 51. 52. 54. 55. 56. 58. 59. 61. 63. 66. 67. 69. 72. 74. 76. 78. 79. 80. 81. 82. 85. 86. 87. 89. 91. 93. 95. 100.

Per alienationem, num. 1. 5. 14. 17. 18. 19. (vbi in vim consuetudinis expresſim) 37. 42. 45. 47. 60. [vbi iterum in vim consuetudinis] 62. 64. 66. 68. 69. 71. 77. 78. 100.

Per viam pactorum nuptialium, num. 3. 5. 6. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 61. 67. 72. (per transitum Principis, 73. 74. 92. 93. 94. 96. 97. 98.

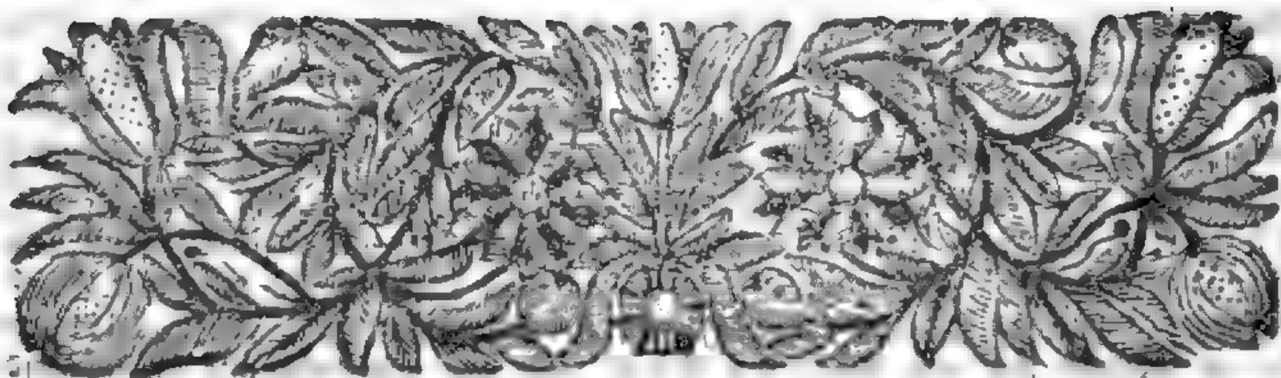

Krumbstab

Schleust niemand auß/

Centuria Secunda.

Num. 1. In Actis. Num. 132. Saffenberg.

WIr Friderich Grave zu Wiedde/ Herr zu Runckel und Isenburg/ Chorbischoff und Thesaurari deß hohen Thumb Stiffts in Cöllen/ Thun kund hiemit offentlich bekennent/ demnach Weilant der Wolgeborner Cone Graff zu Virnenburg und Newenahr/ Herr zu Saffenberg und Sombreff/ sampt dero Gemahel/ unser freundlicher lieber Vetter und Schwägerin/ ohne einige eheliche leibsgeburt achter ihnen verlassende/ beyde in Gott verstorben/ und die Hochwirdigsten/ Ehrwirdigsten und Wolgeborne unsere gnedige Herren Ohmen und Vetteren/ Herr Herman etwan Ertzbischoff zu Cöllen/ und Churfürst/ und der Ehrwirdig Welgeborne Friderich seiner Fürstl. Gn. Bruder/ als Graven zu Wiedde Herrn zu Runckel und Isenburg/ etc. und Deterich Graff zu Manderscheit und Blanckenheim/ alles Gottseliger gedechtnuß/ deroselben Graff zu Virnenburg nachgelassene Graff: Herrschafften und Lehen: doch auß verschiedenen Titelen und gerechtigkeiten genahet/ die an und ingenommen/ als die nechsten deß Virnenburgischen Stambs: und wir folgends in krafft unserer deßhals zugestelter administration und verwaltung/ davon vermöge zwischen wolgemelten Graven Deterichen und uns uffgerichter vertrag abgestanden/ und in seiner L. und dero Erben alle unsere deß Wiedischen Stams/ daran habende gerechtigkeit gewandt/ alles vermög und einhalt auffgerichten vertrags/ das klärlich mit sich bringt: So bekennen wir Friderich Graff Chorbischoff und Thesaurari obgemelt/ daß uns/ vermög deß angeregten vertrags/ der erst termin: welcher ist ein tausent Thaler/ und der dritte Termin welcher ist fünffhundert Thaler: und jetzt der vierdte und letzte Termin/ welcher auch ist fünffhundert Thaler: darzu die expenß/ In selbigem vertrag begriffen/ welche sich ertragen ein hundert und zwantzig Thaler/ von wolgemelten unseren Vetteren Diterichen Graven zu Manderscheit und Blanckenheim Gottseliger gedechtnuß/ und folgends Ihrer L. Sohn/ Graven Diterichen entricht und bezahlt/ und also vermöge angeregten vertrags gantz und zumahl davon vergnügt seind: uns von wegen hoch- und wolbemelter unser Herren Oehmen und Brüder: auch vor uns selbst guter auffrichtiger bezahlung und außrichtung bedanckend: Sagen in namen deshal-

halben wie obgemelt / in Krafft diser final Quitantz unseren Vettern Diterichen Graven zu Manderscheidt Blanckenheim / und Virnenburg / Herrn zur Schleiden / Kerpen / Kronenburg / Newerburg und Saffenburg / seiner Liebden Erben und nachkommen der drey tausent thaler / sampt den hundert und neuntzig thaleren / in vil angeregten vertrag begriffen und ernent : loß / frey / queit / und von allem / nichts außgenommen / guter uffrichtiger bezahlung bedanckend. Und deß urkund der warheit / haben wir Friderich Graff zu Wiedde / Herr zu Runckel / und Isenburg / Chorbischoff und Thesaurari obgemelt / in Namen und von wegen wie obgem. diese final Quitantz mit eigener hand underschriben / und unseren angebornen Insigel daran thun hangen / Datum Im Jahr unsers Herren Tausent fünff hundert fünfftzig drey / am letzten tag deß Monats Januarii.

Num. 2. In Actis Num. 133.
Clausula.

VOrt so solle Ich Johan Herr zu Saffenberg / von der Graffschafft von Newenahr zuvor außhaben und behalten / das Dorff zu Gelstorff / in alle seine rechte / so wie das gelegen ist und zu der Graffschafft von Newenahr bißher gehoret hat / mit seinen gerichten / gülden / renthen / nutzen und urbare / und allen seinen zubehören / also das vorß. Dorff mit allen seinen zubehören zu der Herrschafft von Saffenberg / und Johanne meinem Sohn / Catharine seinem Weyve und Ihren Erben / Erblichen bliven sall / beheltnisse alle wegen mir Johanne Herren zu Saffenberg / vor mich und meine Erven / mein Hauß zu Gelstorff mit seinen Graven vurburge / Mauren / Burglichen vesten / und seinem zubehören / die nun seind / offt namals da an gemachet und gebawet werden mochten / dat mein frey eigen gut ist / vurs. meine Herren von Colne und seine gestichte upgedragen / und zu eine Burglehen gemacht zu Are. Also dat ich und meine Erven Herren zu Saffenberg dat vurß. Hauß / mit seinen zubehören als vorgemel. steit / eine mit anderen meine Burglehen zu Are von unsern Herren zu Cöllne / und seine gestichte / als vor ein Burglehen halten und empfangen sollen / als Burglehens von Are / recht und gewonheit ist.

Num. 3.

Manders[...]

Cono Comes à Man[...]
Mexam Comitissam in[...]

Theodoricus Comes d[...]
uxor Magareta de So[...]

Theodoricus Comes i[...]
uxor Erica Comitissa i[...]

Theodoricus Comes i[...]
obiit sine liberis 159[...]

Agnes Comitissa in Virnenburg/ nupta Frederico Comiti in Wied.

Wied.

Fredericus Comes in Wiedt uxor Agnes Comitissa in Virnenburg.

Hermannus Comes à Weida, Archi-Episcop. Colon. Princeps Elector suæque Celsitudinis frater Fridericus Comes à Weida, Metropolitanæ Ecclesiæ Colon. Custos successerunt Jure hæreditario cognato suo Cononi Comiti in Virnenburg ultimo illius familiæ in Dominio Saffenberg.

Wilh... lich Herr | Conjuges | Johan Herr zu Schleiden und Newenstein.

...th grevin zu Manderscheit Blanckenheim Fraw zu ...iden hat die Graffschafft zu ...ckenheim von Mutter und ...rschafft Schleiden von Vat... erbt und uff ihre söhn bracht.

| Sorores. | Irmgard desponsata sed sine relicta prole obiit nupta comiti Henrico Nassavio.

Dieser hat berürte güter zu Lehen uffgedragen Anno 1440.

Wilhelm von Loin Herr zu G... heim / ist bey Wichterich erschl... zu Lehen empfangen / auch kein ... Erben hinderlassen / ist ihme su... Johan Herren zu Schleiden / ... heim gebohren.

...anderscheit ...t mit Cot... .../durch Erb... ...hafft Blan... ...n pertinentiis ...hengüter er...

| Conjuges | Margareta von der Marck Ahrburg.

Wilhelm graff zu Manderscheit Blanckenheim hat Keill und Dhaun inbehalten.

...von Bi... ...1499.

| fratres |

| Conjuges. | Margareta von Wiedt Grevin zu Manderscheit Blanckenheim. etc.

Gerhart graff zu Manderscheit Blanckenheim hat mit Arnolt seinem Broder Erbtheilung gehalten / und ihme Blanckenheim *cum appertinentiis* eingeraumbt Anno 1548.

Arnolt grave zu Manderscheit. | Conjuges. | Maria Ursula vormunderin / etc.

hat diß Lehen empfangen von Bischoff Ernesto 1609.

hat von Ertzbischoff Ferdinando als vormunderin Anno 1615.

Johan Arnolt jetziger junge Herr und graff zu Blanckenheim.

Anna Margaretha.

Num. 5. Trevelsdorffer Zehendt.

In Actis Num. 136.

WIr Roprecht von Gottes Gnaden / der Heiligen Kirchen zu Cölne Ertz-Bischoff / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churf. Hertzog zu Westphalen und Engeren / doin kundt so als durch sumpnisse und doet wilne deß Edelen / Wilhelms von Loen / eines Herren zu Gulige und Grave zu Blanckenheim sein Vader von löblicher gedechtnisse Herren Deteriche Ertzbischoffe zu Cölne / unseren neisten Vurfahren zu Lehen gemacht / empfangen / und gedragen hat / und von uns und unserem gestichte vorendt seint / nach lude der Brieve darüber sprechendt / nitt empfangen / auch sonder leiffs Lehens Erben affgegangen ist / darumb uns solch Lehen verfallen und zustehen: sein wir nu durch die Edlen / unse lieve getrewen Dederich Grave zu Manderscheit / Herre zu Dhoun und zu Schleiden / und Thoro Junggraven zu Manderscheit / Graven zu Blanckenheim / demoitincklichen Gebeden / den vurß: Cone mit sollichem verfallen Lehen als wilne der Edler Gerhart von Loin vurß. Und unseren gestichte zu Lehen gedragen hat / gnediglich zubelehnen / haben wir angesehen ihr demotige bede / auch getrawe dienste sie uns und unserem gestichte gedaen haben / und in zukünfftigen Zeiten fürter doin sollen und mogen / und den Eheg. Thono Junggrave zu Manderscheit / Graven zu Blanckenheim und Herre zu Gerhartstein von sonderlich Gnade / uff hüde datum diß Brieffs / in Entgegenwertigkeit unsere Manne hernach geschrieven / gnediglich belehnt / und belehnen in Krafft dises Brieffs mit unseren und unsers gestichtes Leengüderen / nemlich den Weinzehend zu Trevelsdorff / in dem Ampte von dem Bruell und gerichte von Sent Mertin gelegen / Item dem Hove zu Overbachem / Item dem Kornzehend daselbst in dem gerichte und Kirspel von Niderbachem gelegen / mit dem gewaße und pachten an Winen zu Molenheim / in unserem Ampte von Rolandsecke gelegen / mit ihren zubehoeren / und den zween Hoven zu Pissenheim / in dem megenanten Kirßpel zu Niederbachem gelegen / mit allen ihren Herlichkeiten / Rechten / Nutzen / Zienden / Renthen / Gulden / Zinsen / Pechten / Eckeren / Weiden / Weyren / Buschen / Walden / Wasseren / Benden / und allen anderen ihren zubehoeren / hiein benante oder unbenante / wie die gelegen seind / nit davon außgescheiden / in allermaßen als wilne der Edel Gerhart von Loen / Herr zu Gulige / und Grave zu Blanckenheim / von löblichen gedechtnisse unseren negsten vurfahren Ertzbischoff Deterichen zu Erffleben entfangen gedragen und vorende seint / welche Lehengüter deß vorgem. Thone Grave zu Blanckenheim naegelassen recht Erben von uns und unseren nachkommen und gesticht altzit / so wan das noit geburet / zu Lehen empfangen sollen / wir han auch gewohnliche ayde und gelofftde von dem vorgem. Thone / Graven zu Blanckenheim rc. empfangen / unser / unsere nachkommen und gestichte bestes zuwerben / und argste zu warnen und zu kehren / vort alles das zu doin dat ein getrewe Man seinem Herrn zu doen schuldig ist / ohn argeliste und geferde / Behelttich uns / unseren nachkommen und gestichte seines rechten an dem vurß. Lehen / gegeven und belehnt zu Poppelstorff in den jahren unsers Herren dusent vierhundert sivenzig / uff Freytage nach dem heiligen Pingstage / hierover und ane seind gewesen / als Manne / unse lieve Rede und getrewe Goetze von Adelleghei Hoffmeister / Frederich Rudde von Bodicken / Baldewyn van dem Mennwege Rittere / und Henrich Vaidt van Elspe.

Num. 6. Trevelsdorffer Zehendt In Actis Num. 137.

WIr Herman von Gottes Gnaden / der Heiligen Kirchen zu Cöllne Ertz-Bischove / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz-Cantzler und Churf. Hertzog zu Westphalen und zu Engeren / doen kundt und bekennen an diesen Brieve / so als Ertz-Bischoff Ruprecht unser vorfahre sebliger dem Edlen unsen lieven getrewen Conen Junggraven zu Manderscheit / Graven zu Blanckenheim / Herren zu Geratzstein / mit desen nachgeschriven Gütteren als verfallen Lehne von dem Edelen

wir unser Siegel an diesen Brieff thun hangen / Gegeven und belehnet binnen unser Statt Bonne / uff unseren Zollhausse / am Donnerstag nach unser Lieven Frawen Tag Visitationis, in den Jahren unsers Herren / tausent vierhundert neun und neuntzig: hiebey seind gewest / als Manne von Lehen die Edele unsere Rete und lieben getrewen Philips Grave zu Virnenburg und zu Newenahr / Herr zu Saffenberg / Gumprecht H. zu Newenahr unser Erbvoigt zu Cöllen / und Wilhelm von der Arffen unser Erffburwertter.

Num. 8. Kendenich In Actis Num. 139.

WIr Herman von Gottes Gnaden der Heiligen Kirchen zu Cöllen Ertz-Bischoff / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler / und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / thun hiemit offentlich kund gegen jedermenniglich bekennende / als sich ein zeithero zuschen unseren liwen getrewen Dhamen von Orßbeck zu Kendenich eins / und Roprecht Walraven gnant Kendenich von sein und seinen Miterben wegen anders theils deß Huyß und Herrlichkeit Kendenich / und ander forderung halben Irthumb und gebrechen / erhalten / darumb die obgemelte beide Partheien hiebevor vast gütliche handlung versucht und doch zum letzten durch einen auffgerichten und bewilligten Vertrag vor uns und etliche verordente unsers Thumm Capittels Graven Ritterschafft und unser Stede luidt desselbigen vertrags zu recht erwachsen / und wir auch darauff / nach fleissiger erwegung beide theil ergangener Acten / red gegeredt und gerechtigkeit vor unseren darzu verordneten Commissarien einbracht / beide obgemelte partheien uff heutige tage vur uns / und verordnete unser landschafft zu recht bescheiden dere meinung ihnen solcher ihrer sachen unseren Rechtspruch zu geben / daß doch dieser zeit in betrachtung beyderthel nacher verwandtnuß und weither unfreundschafft / so durch den Rechtspruch zuschen ihnen erwachsen mocht / zuverhueten / auch nachgelassen haben wir nach gehafften allerley Raht und bedencken die gütliche Handlung fürgenommen / und mit beider parthien guten wissen und verwilligung sie solcher ihrer irthumb gütlich vertragen wie nachfolgt / nemblich / daß berührter Dham von Orßbeck gemelt. Roprecht Walraven vur alle und jede forderung und gerechtigkeit / so er von sein oder seiner miterben wegen zum Huße und herligkeit Kendenich und sunst gegen berürten Dhamen von Orßbeck gehabt / oder haben mochte / nichts davon außgescheiden / vierzehende halb hundert goldgülden / an barem Gelt lieberen sall / und deroselben gülden / uff nu nechstkommenden Heiligen hohezeide Christmissen anfangs vierte halff / unnd darnach widerumb zu Christmissen ober ein Jahre / doch vierzehen tage darnach / unbefangen / dusent derselven gülden geben und bezahlen sall / unnd deßhalb ihme auch gnugsamb versicherung thun / unnd die lieberung unnd die bezahlung der obgemelten Summen Geldts sall zu jeder obgemeldt. zeit in berürter unser Statt Cöllen / in deß Erbaren unsers lieben Andechtigen Johan Spiessen / deß Archidiackens Huße zu Lüttich / ꝛc. also vur und nach / obgemelter massen ohne einigen weiteren verzug deme so uff oberlieberung deß Geldts die Quitantze daruff geben wirdet geschehen / unnd dargegen sall gedachter Ropricht Wallraff vor sich und seine miterben uff alle und jede alsolche forderung / so Er oder Sie / vur datum dieses brieffs biß uff diesen tag zum Hause und Herlichkeit Kendenich / und sonst nit davon außgescheiden / gegen gedachten Dahmen von Orßbeck / oder sein Erben fürgewandt gehabt / oder noch furwenden / unnd haben möchten / gantz und gar / wie sich das gebürt / verziehen / derhalben nichts mehr ahn ihme oder seinen Erven forderen oder heischen / und deßhalb ihne oder sein Erven auch gnugsamb unnd nach aller notturfft versicheren / unnd Ihnen deß allezeit / wie sich gebürt / rechte wehrschafft thun / wie dann das gedachter Ropricht Walraff auch jetzo zuthun zugesagt / deßhalb auch abgeredt ist / ob solcher versicherung halben / wie obgemelt / einichs theils irthumb infiell / daß alsdann solcher Irtumb zu ercierung unnd erkentnuß der wolgebornen unsers Neven Rehte unnd lieben getrewen Deterichen Graven zu Manderscheit unnd Blanckenheim / Herren zu Schleiden ꝛc. Unnd unsers Amptmans zu Lidtberg Johan Scheiffart von Merode Herren zu Hemmersbach / als darzu gekorner / obman gestalt sin sullen / also was auch dieselbige darüber erkennen / daß es von beyden partheyen ohne einige widerrede also volhalten

D und

vnnd volnzogen soll werden / vnnd damit dan auch genanter Roprecht Wallraff oder sein Erven / der obg. Sommen vierzehende halb hundert gülden zu obg. termin desto sicherer sein möge / hat vilgerürter Dahme von Orßbeck Ihme die wolgebornen vnseren Neven / Rhete vnnd lieben getrewen Deterichen Graven zu Manderscheit obg. vnnd Johan Graven zu Salm H zu Reifferscheit / ꝛc. vnnd Johan Scheiffart von Merode vnserem Amptman zu Lidtberg sampt vnnd jglichen insonderheit vur alle vur die dusent gülden obg. zu nechstkünfftig Christmißen vber ein Jahr / vnd Deterich von Milendonck vor die obg. vierthalbhundert gülden vff nu nechstkommenden Hochzeit / Christmissen diß Jahrs zubezahlen / zu rechten wissentlichen Bürgen vnd selbst schuldeneren gesatz / dergestalt vnnd massen obgedachter Roprecht Wallraven oder sein Erben dere obg. Sommen zu angezeigte terminen nit außgericht oder bezahlt / dardurch genanter Roprecht der vnbezahlung einig kost oder schaden thun oder leiden würden / deß doch nit sein fall / daß alsdan Roprecht Wallraffe oder sein Erven die jetzo gnante vierburgen / als nemlich Deterichen von Milendonck vor die vierthalb hundert gülden / vnd die zwene obg. Graven sampt Johan Scheiffart obg. bürgen vor die dusent gülden heuptsummen sampt der halb erlitterer kosten vnnd schaden darumb manen / vnd sie zu bezahlung derselbigen wie obsteht dringen mögen / vnnd ob die bürgen deßhalb bedrangt vnd deß einigen schaden erliden würden / so mügen sie sich an deme huse und herlichkeit Kendenich / mit seinen in- vnd zugehorungen / welche auch Dham von Orßbeck burg. vnd auch deßfals zu vnderpand / der Bürgen zu gut zu vnseren henden gestalt hat / widderumb erhollen / darzu wir ihnen alsdan auch verholffen sein sollen / vnd dergleichen / damit auch der berürte Dhame von Orßbeck vnd sein Erben dieses vertrags gewiß vnd nach notturfft mit der werschafft versichert sein hat gedachter Roprecht Wallraff vur sich vnd sein mit Erben berürten Dahmen von Orßbeck vnd sein Erben vnsern lieben getrewen Johan Scheiffart von Merodt vnseren Rath und Amptman zu Lidtberg obg. vnnd Johan von Wittenhorst / Drost deß Lands von Kessel sampt vnd sonderlich vur all zu rechten wissentlichen Bürgen vnnd selbst schulderen gesatz dergestalt obg. Dhaem von Orßbeck vnd sein Erben dieses vertrags vnd außgelagtem Gelds nit gnugsamb versichert vnnd versorgt / vnd sie derhalb widerumb von seinen mit Erben ansprechig gemacht / dardurch sie vff neweſt in einigen schaden geführt würden / wie vnd welcher gestalt dann auch zukommen möchte / daß sich alsdan gedachter Dhaem von Orßbeck / oder sein Erben solchs schadens / also lange biß Ihnen dises vertrags halben gnugsamb werschafft geschicht / widerumb an ihnen vnd ihren Gütteren / wo vnd an welchen Orteren dieselbe auch gelegen / erhollen mögen / vnd hiemit sollen auch alle beyderseits von Anfang biß zum Ende dieser Sachen vffgewandte kosten und schaden zugleich vffgehaben vnnd kein theil derhalb von anderem jetzt zuforderen haben. Es soll auch aller vnwill zwischen beyden theilen dieser vnnd aller anderer sachen halben / verlauffen / vffgenommen / vnd die Partheyen zu beyden theilen nun hinfürter zu ewigen tagen solche ihren irthumb und gebrechen gantz und gar gütlich vnnd freundtlich geschlecht / vereinigt / und vertragen sein und bleiben / welchen vertrag beyde theile also alles seines einhalts vast / stede und unverbrüchlich gehalten / bewilligt / vnd angenommen haven / ohn geferde vnd argelist / Deß zu vrkund der warheit haben wir Herman Ertzbischoff obg. vnseren Siegelen wissentlich an diesen Brieff thun hangen / und vort zu mehrer sicherheit mit beyder Partheyen obg. siegelen auch hieneben versegelen lassen / deß wir beyde obg. Partheyen vns vnnd vnse Erben damit zu überzeugen also wahr bekennen / und wir obg. Deterich Graff zu Manderscheit und Blanckenheim / Johan Graff zu Salm / Herr zu Reiffenscheit / ꝛc. Johan Scheiffart von Merode / Herr zu Hemmersbach / Deterich von Mylendonck und Johan von Wittenhorst / bekennen hiemit das wir vor vns vnd vnser Erben / als beidertheils bürgen vnd selbst schuldener uns samen vnnd jeglichen Insonderheit vor alle Luidt und Inhalt dieser Verschreibung und obgerührter massen zu handen der Partheien verplicht vnd verbunden haben / vnd gereddet und globen bey guter trewen unnd in rechter warheit vur vns vnd vnser erven in krafft dieses Brieffs / solches alles / wie von vns aller vnd jeden insonderheit in dieser verschreibung geschrieben stehet / vast vnd stede zuhalten / vnd ob wir sampt oder besonder / nach außweisung dieser verschreibung hierin seumig / und deß nit enthielten / daß doch nit sein soll / dardurch einige Partheien des schadens empfingen / daß alsdan die beschedigte Parthey Macht haben soll sich deß schadens an vns vnd vnseren Güteren widerumb zuerhollen / vnd das alles nach außweisung dieser verschreibung also lange biß beyde Parthepen dieser vertrag gehalten vnd volnzogen wird / deß zu wahren Urkunde haben wir vnd vnser jglicher sein eigen Siegel vor vns vnd vnser Erven ahn diesen Brieff gehangen

hangen/ Geben zu Poppelstorff am Sontage nach aller Seelen tage deß fünffzehnhundert neun und zwantzigsten Jahrs.

Num. 9. Kendenich In Actis Num. 140.

WIr Dham von Orßbeck und Anna von Plettenberg, Eheleuth/ Herr und Fraw zu Virnich thun kundt und bekennen hiemit offentlich/ daß/ nachdem Weiland der Ehrenvester und frommer Dham von Orßbach und die tugentsame Sophia Brendt seine Ehlige Gemahl/ unser lieber Vatter und Mutter/ der Selen Gott gnedig/ nach schickung deß Allmächtigen mit Todt verfallen/ und daß wir also das Hauß Kendenich/ Hoff und die alnige Erbschafft zu Kendenich mit seiner freyheit an uns und die tugentsame Agnes von Orßbach unsere liebe Schwestere und Schwegerin/ als Dhamen von Orsibach und Sophia von Brendten Eheleuthen rechte und ungezweiffelte noth: Erben ererbt/ so haven wir Dham von Orßbach und Anna von Plettenberg Eheleuthe mit zeitlichem vorgehabten Rhate und guter vorbetrachtung/ nit gezwungen noch durch Irrung oder anderwege betrüglicher oder gefehrlicher weiß ingefürt/ sonder wissentlich eigenen willens und gemüts bewegt/ und mit mitgetheilten Rechte unserer verwandten und freunde/ eins auffrechten redtlichen ewigen und immerwehrenden kauffs verkaufft/ und zu kauffen geben mit handt/ helm/ Munde sicherheit und aller gewarsam für uns und alle unsere Erben und nachkommen der tugentsamer Agniessen von Orßbach/ unser geliebter Schwester und Schwegerinne/ Ihren Erben/ Kinderen und nachkommen/ das Hauß/ Hoff/ Kendenich mit seiner Vestung/ Garten/ Demmern/ Wieren/ wie die in ihren bezirck und begreiff/ mit sampt aller seiner gerechtigkeit/ rechten und zugehörungen/ mit Fischereyen/ Rauchhöver und Weinhauß im Dorp/ sampt dem platz zum Weinhauß gehörig/ und dem Weinzap nichts davon ab: noch außgescheiden/ wie wir das von unserem lieben Vatter und Mutter zu unserem ahntheil ererbt haben/ und eine benante Summ/ nemlich/ drey tausent Goltgülden in gülde/ gut von golde und schwer von gewichte erblich und ewentlich verkaufft haven/ deß wir verkeuffter sambtlichafft wollgewerdt/ bezahlt und volnkommenlich in einer unvertheilten Summen vergnüget/ und nit uber den rechten werth noch einiger gestalt betrogen oder uberfürtheilt sein/ die Käufferinne Agniesse/ unsere liebe schwester/ Ihre Erben gentzlich frey/ quidt/ und loß sagende/ und verziehen vurs. wieder solchen beschehenen Erbkauff und darauff gefolgte wirckliche bezahlung und vergnügung nimmermehr zuredden/ noch uns zubehelffen daß wir mit untrew/ listen/ oder durch frucht zu solchem kauff gefürt/ oder zu hoffen zu künfftiger bezahlung und aller anderer außzüge/ und haben wir auch verkeuffer freymodich und für gericht/ und an enden und orten/ da sich solchs nach art und natur der güter und sonst von rechtswegen eiget und gebüret/ uns deß Hauses/ Hoffs zu Kendenich/ der Fischereyen/ Garten/ Demmen/ Rauchhoner deß Weinhauß und Weinzappens im Dorff zu Kendenich/ sampt dem Platz zum Weinhauß gehörig und Gerechtigkeit wie vorgeroet/ nichts davon ab noch außgescheiden/ und desselben bestes/ so wir daran gehabt/ besessen oder genutzt/ solches alles auß unseren henden und gewalt zu Agniessen von Orßbach der käufferinnen und ihrer Erben und nachkommen und helder diß Brieffs mit ihren guden wissen und willen/ gewalt/ auffgetragen zugestalt/ und geven vorthin ewiglich inzuhalten und zubesitzen/ zu nutzen/ zu niessen/ zuverkauffen/ zuversetzen/ hinzugeben/ zuverenderen und damit als anderen ihren eigenen güteren ihres gefallens/ zu handelen/ und zu disponiren/ unverhindert ohn allen eintracht der verkeuffer und ihren Erben und allermenniglichs verziehnde und begiebende wir verkeuffer uns aller Exception Geistliche und Weltliche Rechten/ und sonderlich Vellejam, und sonst dem Frewlichen geschlecht reichlich mitgetheilt und gegeben worden seint/ nichts davon außgescheiden/ und vestiglich zugesagt/ und in eidts statt globt gemelter keufferinnen ihren Erben off helder dieses Brieffs/ imfall sie mit diesem Erbkauff/ und verschreibung nit gnugsamb versorgt und verwart/ oder dieselbig naß/ löcherich/ und sonst an ihren Buchstaben vicyrt würde/ daß wir verkeuffer und unsere

Erven uff gesinnen gedachter Agnießen unser Schwester und Schwegerinnen/ Ihrer Erben nachkommen/ und helder dieß Brieffs/ mit ihrem guten wissen und willen ersurderen/ je und zu allen zeiten/ so offt solches die notturfft erforderen würd/ vollnkommene wehrschafft/ Siegel/ brive damit gnugsamb versorgt und verwarth/ auff unsere kosten geben und versicheren sollen/ und wolle uns dagegen kein Geistliche oder Weltliche rechten privilegien oder freyheiten/ Geistlichs oder Weltlichs rechtens/ und sonderlich so dem frewlichen Geschlecht/ wie vorg. mitgetheilt/ deß wir alles gnugsamb bericht und verstendigt/ und sonst alle und jede Exceptiones, ordnung/ statuten, gesetz/ gebrauch/ behülff und außzüge die herwider sein könten oder möchten/ deren wir uns all gentzlich und zumahl und lautterlich begibben/ mit schützen sollen/ und haben zu mehrer zeugnuß und bevestung dieses Erffkauffs wir Dham von Orßbach und Anna von Plettenberg Eheleuthe für uns unsere Erben und nachkommen/ wie wir auch hiemit underthenig bitten und ersuchen/ den Hochwürdigsten Fürsten und Herrn/ Herrn Adolffen Ertzbischoven zu Cöllen/ und Churf. deß Heiligen Römischen Reichs/ durch Italien Ertzcantzler und Churf. Hertzog zu Westphalen und Engeren/ unseren gnedigsten Herren und Landtfürsten/ und deß hauses der Vestung und freyheit zu Kendenich Lehen Herren/ vermög und inhalt Ihr Churf. Gn: Lehenbrieff gebetten/ daß S. Churf. Gn. diesen Erbkauff auß gnaden bewilligen/ bestetigen/ approbiren und Confirmiren woll/ welches wir Adolff/ Ertzbischoff und Churf. uff gedachtes Dhamen von Orßbach/ und Annen von Plettenberg Eheleuden underthenigst und demütig vorbitten gnediglich gethan haben/ approbiren/ confirmiren/ bestedigen in allen seinen Puncten und Articulen/ und haben derhalb uff gedachter verkäuffer underthenige bitt uns Churf. Insiegel gnediglich zuvoran und an diesen brieff thun hangen/ uns unserem Stifft und jederman seines rechten vorbehalten/ und darauff auch unseren Räthen und lieben getrewen Wilhelmen/ Hasen zu Conradsheim/ unserem Marschalck/ und Dhamen Spiessen von Bullesheim/ unserem Amptman zu Lechenich/ als unseren Man von Lehen bevohlen/ daß sie ihre siegel bey unse Churf. Insiegel gehangen haben/ und zu weiterer bevestigung aller vorgerürter puncten und articulen diesem Erbkauff einverleibt/ hab ich Dham von Orßbach mein Siegel vor mich und meine Erben und nachkommen auch an diesen Brieff gehangen/ welches ich Anna von Plettenberg/ in mangel meines siegels/ meins lieben Haußwirts siegel mit gutem wissen und willen gebrauchen/ und haben auch zu weiterer befestigung wir Dham und Anna Eheleude/ rc. gebetten die Ehrenveste und fromme Wilhelm von Orßbach/ zu Wenßberg/ Deterichen von Plettenberg von Berge/ Christoffel von Plettenberg/ Drost zum Schwartzenberg unsere liebe Neffen/ Schwegerherrn/ Schwager/ Vatter und Oehmen/ daß sie ihre Siegele zu urkundt der warheit vor uns/ unsere Erben und nachkommen an disen Erbkauffbrieff wollen hangen/ daß wir Wilhelm Deterich und Christoffel jetztgemeldt umb beider willen unsers Neeven Eidumbs/ Schwagers Dochter/ Nichten und Schwegerinnen gern gethan haben/ uns/ unseren Erben und nachkommen ohn schaden/ ohn argelist/ Geben nach der Geburt unsers Herren und Heylandts Jesu Christi im fünffzehenhundert fünfzigsten Jahren/ uff Dienstag nach Remigij der da ist der sibende tag deß Monats Octobris. Adolphus manu propria.

Num. 10. Muedersheim in actis num. 141.

WIr Herman von Gottes gnade/ Landtgrave zu Hessen Grave zu Ziegenhain/ und zu Nidda/ Gubernator des Stiffts Cöllen/ doin kundt so das unse lieve getrewe Reinhart Ronwe von Onßheimb uns nu dat Huyß der herligkeit und dat dorp zu Muedersheim mit seinen Gerichten und underlehenen/ in und zubehorn/ so wie die von uns und unsem gestiecht zu Lehen roren/ nit davon außgescheiden zu behoeff unsers liebens getrewen Ludewichs von Olmeßheim/ genant Muilstroe uffgedragen hat/also bekennen wir/ dat wir demselben Ludewich uff heut datum in entgegenwertigkeit unsers Manne hernach geschreven/ mit solchem Huiße/ der herlichkeit und dem Dorp zu Muederscheim mit seinen Gerichten/ underlehenen/ in- und zubehoeff durß: mit allem/ nit davon außgescheiden gnediglich belehnt

hant

hant und belehnen in krafft dieses Brieffs / also dat hy solch Lehen getrewlich verdienen und vermanen unse / unser nachkommen und Stiffts bestes werben / und argste warnen / und vort alles dat doyn sall dat ein trewe Man seinem Herren schuldig und pflichtig ist zu doin / Beheltlich doch uns / unsen nachkommen und Stifft / unsers und vort jederman seines rechten an dem vurg. Lehen / Gegeben und belehnt zu Poppelstorff in dem Jahre unsers Herren dusent vier hundert und achtzig / uff Sent Kilians Tag / hieran und over seindt gewest unse lieve Räth und getrewe Herren Deterich von Giminich Ritter / und Degenhardt Haße unse Erffdürwertter.

Num. 11. Muedersheim In Actis Num. 142.

WIr Herman von Gottes Gnaden / Erwöhlter und bestettigter der Heiligen Kirchen zu Cöllne deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz-Cantzler und Churf. Hertzog zu Westphalen und zu Engeren / thun kundt und bekennen dat wir uff heut datum in entgegenwertigkeit unser Manne hernageschreven / unsen lieven getrewen Poe von Kintzweiler / genant Modersheim / mit dem Huyße und Dorp Modersheim mit aller seiner herlichheit zu und inbehoer / so wie Wilhelm von Kintzweiler genant Modersheim sein Vatter dat von uns und unserem vurfahren zu Lehen empfangen und gedragen / und van unserem Stifft zu Lehen roren ist / gnediglich belehnt han / und belehnen in Krafft dieß Brieffs / und han darauff gewonliche huldynge und ayde von dem vorg. Poe empfangen / solch Lehen getrewlich zuverdienen und zuvermannen / unse / unser nachkommen und Stiffts beste zu werven / und argste zu warnen und zu kehren / nach aller seiner macht als hie uns dat mit handgebenden trewen gelofft / und leiblich zu Gode und den Heiligen geschworen hat / auch forter alles das zuthun / das ein getrewe Man seine Herren schuldig ist zuthun / sonder argelist und geferde / Beheltlich doch uns unsen nachkommen und Stifft / unser / vort jederman seines rechten an dem vorg. Lehen / urkund unsers Siegels heran gehangen / Geben zu Zons / auff Sent Pauls tag Conversionis, In dem Jahre unsers Herren dusent vierhundert ein und achtzig / hieran und over seind gewest / als Manne / unse lieve Rete und getrewen / Wilhelm von Brunßberg / Ritter / unse Marschalck Johan Schall von Belle / und Degenhart Hase unse Dürwertter.

Num. 12. Muedersheim In Actis Num. 143.

VOn Gottes Gnaden Wir Ferdinandt Ertzbischoff zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler / und Churf. Bischoff zu Lüttich und Münster / Coadjutor und Administrator dero Stiffter Paderborn / Hildeßheim und Bergteßgaden / Fürst zu Stabel / Pfaltzgrave beym Rhein / Hertzog in Ober- und Nider Bayeren / Westphalen / Engeren und Bullion / Marggrave zu Franchimondt / Thun kund und bekennen gegen allermenniglich / daß Wir uff heut dato in entgegenwertigkeit unser Manne von Lehen unseren lieben getrewen Wilhelm von Kintzweiler mit der Herligkeit / Huyß und Dorff Mudersheim mit ihren gerechten und under Lehnen / In- und zubehörungen / nit davon außgescheiden / so die von uns und unserem gestifft zu Lehen rürend und etwa Ludewich von Olmesheim / gnant Mulstroe vor- und Johan von Kintzweiler jetzigen Lehendragers Vatters / darnach desselbigen von unseren vorfahren zu Lehen empfangen / und gedragen gnediglich belehnet haben / und belehnen damit in Krafft dises Brieffs / also das er uns / unseren nachkommen und Stifft bestes werben / argst wahrnen und kehren sall / nach aller seiner macht / vorth alles das thuen / das ein getrewer Man seinem Herren von Lehens wegen zuthuen schuldig und pflichtig ist / Inmassen Wir von ihme obgem. Wilhelm von Kintzweiler deßhalb gewonliche gelübdt und aidt empfangen / Beheltlich doch uns / unsen nachkommen und Stifft unsers / und vort jederman seines rechten an dem vurß: Lehen urkundt unsers herangehangenen Secret Siegels / Geben in unser Statt Bonn am drey und zwantzigsten Martij / im sechszehenhundert und fünffzehenden jahre / hierüber und an seind gewest / als Manne von Lehen / die

die Ehrsamb / Hochgelehrter unser Amptman zu Lyn und Urdingen bärwerte / Rehte und liebe getrewen / Werner Quadt zu Buschfeldt und Wilhelm von Horn / gnant Goldschmit der rechten Doctor.

Num. 13. Bedbur In Actis. Num. 145.

INstruction was von wegen unser / Ernsten von Gottes Gnaden / Ertzbischoffen zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzlern und Churf. Bischoffen zu Lüttich / Administratorn der Stiffter / Münster Hildesheim und Freising / Fürst zu Stabull / Pfaltzgrave beim Rhein / in Ober und Nieder Bayeren / Westphalen / Engeren und Bullion Hertzogen / Marggraven zu Franchimondt / die Veste unsere Droste respectivè zu Kempen und deß Lands Haßbanien / geheime Rhete und liebe getrewe / Arnold von Wachtendonck zum Brugh / und Reinhardt von Rosa zu Konsines bey dem Hochwürdigen / Durchleuchtigen Fürsten / unseren freundtlichen lieben Vetteren Herren Alberten / der Heiliger Römischer Kirchen Cardinalen / Ertzbischoven zu Toledo / Ertzhertzogen zu Oesterreich / ꝛc. Gubernatoren generalen de Niederburgundischen Landen / in etlichen unser / und unsers Ertzstiffts sachen anbringen und verrichten sollen.

Anfänglich sollen die Gesandten ihre sachen dahin richten und dirigiren / daß sie sich zum aller fürderlichsten zu deß H. Cardinals hohe Fürstl. Durchl. wohe dieselbe anzutreffen / erheben / umb audientz ansuchen / und ihre werbung verrichten mögen.

So bald nun ihnen dieselbe verstattet / sollen sie in nahmen und von wegen unsers gnedigsten Churf. und Herren / Ihrer Hohen Fürstl. Durchleucht derselben freund Vetterlichen dienst / und alles guts zuvermelden / mit mehrer anzeig / da es derselben an leibs gesundheit / und sonsten guter vermogenheit / auch friedtfertiger und glücklicher Regierung recht und wohl zustunden / daß solches Ihre Churf. Durchl. ein angenehme frewdt were zuvernehmen / Und sollen dabey ferners fürdragen / und vermelden das hochstgemeldter unser gnedigster Herr in keinen zweiffel stellen thet / Ihr Hohe Churf. Durchl. würden vor diesem bericht sein / was sich vor irrthumb und mißverstandt zwischen den beiden Gräfflichen Häuseren Reifferscheidt und Newenahr / der Herrschafft Bedtbur halben erhalten / welche auch zu der gefehrlichkeit auffgewachsen und angesponnen weren / daß darauß dem gantzen Ertzstifft Cöllen ein hochschedlich verderben und gewißer deß gantzen Lands undergang / und verwüstung / wofern durch andere ersprießliche fürtregliche mittele und Göttliche schickung den sachen nit vorgebawet und remedirt erfolgen würdt. Und solches umb destomehr / dieweil albereits die Stadischen die Statt Berck / Schloß und Statt Moerß erobert / dieselbe starck besetzt / und mit etlichen Compagnien Reutter belegt hetten / auch außleger auff dem Rheinstrom biß vor Cöllen Anckeren lassen / darauß sie dem Ertzstifft Cöllen und dessen arme underthanen wegen der Newenarischen sachen bescheden hinweg schleuffen / und eigenen gefallens dergestalt collectiren können / daß keiner schier vor ihnen frey sein würd / wie dann deßwegen starcke anbedrewung beschehen ist. Dieweil nun darunder Ihre Churf. Durchl. glaublich angelangt und berichtet worden / daß der Wolgeborner H. Graff zu Salm / H. zu Reifferscheit ꝛc. die sachen hin und wider außgebreitet / auch villeicht Ihre Hohe Fürstliche Durchl. zu dem endt informirt hette / als wan er gemelte Herrschafft Bedbur mit solchem rechtmessigem Titull / und undisputirlicher possession an sich erlangt und gebracht / daß er dabey billich gegen menniglich zu handhaben / und unangesehen deß hochgefährlichen trangsals / darinnen deß gantzen Ertzstiffts underthanen dieser sachen halben gestürtzt werden / zu manuteniren sein soll.

So hette Ihre Churf. Durchl. für eine unumbgängliche notturff angesehen / den rechten grund und verfolg der gantzer sachen zuverfassen / und Ihrer Hoher Fürstl. Durchl. zum bericht und nöttige Information vorbringen zulassen. Und ist anfangs wahr und zu wissen daß die herrlichkeit und das Hauß Bedbur im Jahr 1291. *ab Archiepiscopo Sigfrido Coloniensi in feudum ligium* dem Stam Reifferscheidt sey angesetzt und eingeraumbt worden / also und dergestalt / daß Sohne und Dochter darinne erben / und ohne einigen gemachten underscheid succediren sollen.

Folgens

Folgenß seind im Leben gewesen Johan und Henrich / Herren zu Reifferscheit/ gebrüdere / und ist Johan verheirahtet / und in stehender Ehe gezeugt Ludwigen und Rheinharden / Herren zu Reifferscheit/ Henrich aber der Broder hat ein eintzige Dochter nach sich im leben gelassen / vorg. Reinhardt ist an eine Graffinne von Lohn/ Maria genant / verheyrahtet / Diese Eheleuth haben ein eintzige Dochter/ Metza oder Mechteit genant / bey stehender Ehe gezilt und hinderlassen. Diese Metza ist an Herren Wilhelmen / Graven zu Limburgh / verheyrahtet/ und hat durch einen vertrag erlangt / daß in Anno 1422. ihr die Herrlichkeit und das Hauß Bedtbur / durch Herren Johan von Reifferscheit erblich uffgedragen/ darüber verzeigh und außgang erfolgt / welchen vertrag der Ertzbischoff und Churf. als der Landtf. und Lehenherr *in Anno* 1482. *confirmirt*, *ratificirt* und bestettigt hat: Als nu darauff vorg. Metza die Herrlichkeit Bedtburg an den Graven von Limburg *in dotem* gebracht / derselber auch durch Ertzbischoff Deterichen / damit ist belehnet worden / so haben dieselbige Eheleuth bey stehender Ehe/ ein eintzige Dochter Margareta gezeugt / dieselbe ist folgenß an Gomprechten von Newenahr verheyrahtet worden / und haben zwey sohn Wilhelmen und Friderich *constante matrimonio* gezielet.

Wilhelm der Eltister Sohn ist an ein Gravinne von Manderscheit verheirahtet / und hat damit Graff Wilhelm von Newenahr gezeugt / welcher folgens an eine Gravinne von Weda und Moerß vermählet worden / davon Herman Graff von Newenahr / und Fraw Walpurg wittib / weilant Graff Adolff von Newenahr noch lebend / ist geboren worden.

Dieser Graff Herman von Newenahr / ist ein verus indubitatus Quietus & pacificus possessor der Herzligkeit / Hauses und Statt Bedbur gewesen. Folgenß in Anno 1578. am fünfften Decembris / ohne hinderblibene leibsgeburt Tods verfallen / und hat seine schwester / welche an weylandt Graffen Adolffen von Newenahr verheirahtet gewesen / zu einer rechter wahren Erbinnen nach sich im leben verlassen / welche alsbald am sechsten Decembris hæreditatem defuncti fratris, nit allein animo & corpore adiirt, sondern auch realem & actualem possessionem deß Haußes und herzligkeit Bedtbur würcklich angenommen / die Landspreuchliche huldunge / aydt / und pflicht von den Underthanen der herzlichkeit empfangen / das Hauß und Statt Bedbur mit nottürfftigen dienern besetzt und versorget / auch mit gewonlichen ayden und pflichten dieselbe verbunden.

Darauff nun dieses erfolgt / daß alsbald am nechstfolgenden eilfften Decembris desselben Jahrs vorg. Graff Werner von Reifferscheit / sich uffgemacht / etliche kriegs und landtsvolck auß der Graffschafft Salm zusamen gebracht / an der Statt und Hauß Bedbur angelangt / dasselbig feindlich angefallen / und eingenommen / wolg. Graff Adolffen / und sein Gemahl / darauß vertrungen: folgents mit kriegsvolck besetzt: sich an den Hertzogen von Gülich geschlagen / denselben pro defensore angeruffen / und dem Ertzstifft die Landtsfürstliche Obrigkeit alsbald disputirlich zumachen understanden.

Wiewol nun Graff Adolff von Newenahr diese thatshandlung und gewaltsame entsetzung / regirenden Ertzbischoven und Churfürsten geklagt: denselben als Landtsfürsten und Lehenherren angeruffen: possessionem, & dejectionem deß Haußes und Herzligkeit Bedbur beybracht und erwiesen / und in krafft deß Ertzstifftes hochbethaurte landt vereinigung: Reichs constitution, und der Rechten verordnung / restitutionem als Landtfürstlichen Ampt gesucht und gepetten / auch erlangt daß durch gütliche vorbescheidungen / vielfeltige schickungen / erinnerungen und ermahnungen dieselbe / mit vorgebrachten Rhat eines hoch- und Ehrwürdigen Thumb Capittels / und der vornembste Landtstende sein bevollen worden / So haben doch dieselben alle bey vorgemelten von Reifferscheit nichts verfangen wollen / biß daran / daß Weylandt Graff Adolff von Newenahr seinen Herren und freundt Rhats und assistentz darunter gepraucht / das Hauß Bedbur propriis viribus recuperirt: den von Reifferscheit darin ergriffen / dem Ertzbischoffen und Churfürsten / pro

[illegible]da

emenda commissæ violentiæ, uff Keysserswerdt geliebert/ und also die possession selbst widerumb erlangt / und rewiglich biß in das Jahr 1585. continuirt hab.

Als aber nachgehends weilandt Graff Adolff von Newenahr/ dem privirten Truchsessen/ in seinem hochverweißlichen unwesen/ beypflichtig/ und den hochschedlichen Krieg in disem Ertzstifft hat anspinnen helffen: zu dem ende das Hauß und Statt Bedbur armirt/ und auß demselben Ihre Churfürstl. Durchl. als den rechten Ertzbischoven und Churfürsten bekriegt und befhedet/ die Underthanen mit fangen und spannen/ Rantzeniren hochlich gravirt und beschwerdt/ auch dermassen feindtlich gebaret/ daß Ihre Churfürstl. Durchl. zu nöttiger defension, ihrer von Gott anbefohlener Land und leuth/ dahin seind gezwungen worden/ das obgem. Hauß Bedbur zubelegeren: die Landtschwinger darauß zuvertreiben/ und in ihre gewalt dasselbe zubringen/ So hat Graff Werner von Reifferscheit der schantzen acht genommen: sein angemast/ recht und gerechtigkeit zum Hauß Bedbur wiederumb herfür geruckt/ sich mit demselben bey Ihre Churfürstl. Durchleucht insinuirt, durch vieler ansehentlicher Herrn intercession die sachen dahin gebracht/ daß in odium Graff Adolffs von Newenahr/ welcher dhomals in seiner behorlichen rebellion verblieben ist/ Er mit dem Hauß Bedbur ist belehnet/ und begnadet worden.

Dweil aber folgents wolgemeldter Graff Adolff von Newenahr todts verfahren/ und sein Gemahl/ Fraw Walpurg von Newenahr/ welche ein rechte Erbin und possessor deß Haußes Bedtbur/ nach Ihres Bruders/ Graff Herman/ absterben gewesen/ nach sich im leben verlassen/ & per mortem mariti rebellionis pœna uffgehaben/ auch derselben Graffinnen/ per delictum mariti, nits hat können verwirckt werden/ Cum certissimi & indubitati Juris esse dicatur, ob delictum defuncti uxorem fœtalis privari non posse, præsertim illis quæ à sua parte ex successione ad illam devoluta fuerunt, & à marito Jure familiaritatis cum uxore possessa erant, wie dieses also in facto warhafftig ergangen/ und ermelter von Reifferscheit nit wurd in abred sein können.

So hat sich ferner in facto begeben und zugetragen/ daß/ nach absterben/ weylant Graff Adolff von Newenahr obgem. wittib zum fleissigsten und einstendig umb restitution Ihrer uffgestorbener und angeerbter gütter bey Ihre Churfürstl. Durchl. angehalten hat/ und als dieselbe sich auß einfallender verhinderung etwas verzogen/ nach lang gehabter gedult sich zuletzt an die Staten in Holland und Seeland geschlagen/ und derselben protection sich undergeben/ auch zu wege gebracht/ daß dieselbe ob prætensam denegatam Justitiam die in recht und Reichs Constitution hochverbottene Repressalias gegen dieses Ertzstiffts unschuldige Underthanen gebraucht/ und zu werck gestellet haben/ und dadurch grosse untregliche gelt Summen außgeparstet/ und ander trangsall/ und verderblichen unwesen über den Halß gezogen haben. Als nun dieses also in dem werck erfolgt/ und man dabey gespürt hat/ daß schwerlich/ zu nöttigen widderstandt/ mittel zufinden gewesen/ sein Ihre Churfürstl. Durchleucht genöttigt worden/ vorgemelten von Reifferscheit/ dieser gelegenheit umbstendtlich zuberichten/ die erfolgte verenderung/ durch absterben/ weilant Graff Adolff von Newenahr zugemüth zuführen/ und auß grundt dero rechten anleittung zugeben/ daß gemelter Graff Adolff seiner Ehegemahlinnen/ auff welche die streittige Herrschafft Bedtbur vererbt/ durch seine rebellion nicht hat verwircken können/ und daß derwegen nunmehr/ durch sein absterben die sachen zum andern standt kommen/ und villeicht/ zu letzte gemelte wittib/ von der nutzbarlichen gerechtigkeit/ deß Haußes und herrlichkeit nit würde mogen abgehalten werden/ und darumb begehrt/ daß er/ dem gemeinen Vatterlandt zum besten/ wiederumb gutwillig abtretten/ und gegen empfahung seiner außgelegter Pfenningen/ Ihre Churfürstl. Durchl. als dem Landt Fürsten und Lehenherren/ dieselbe Herrschafft einraumen wolle/ dagegen wolle sich Ihre Churfürstl. Durchl. verpflichten/ dasselbe Hauß und Herrlichkeit/ nit auß handen zulassen: vielweniger der Graffinnen einzureumen/ biß daran/ sein deß Reifferscheit prætendirt recht und gerechtigkeit discutirt, und ordentlicher weiß were erörtet worden.

Nachdem nun solches milt erpieten nit hat wollen von dem von Reifferscheit angenohmen werden/ sondern derselbe sich hin- und wieder seines rechten und erlangter possession berühmen/ und vornemblich Ihrer Hohen Fürstl. Durchleucht einzubilden/ understanden haben solle/ daß das beste recht zu Bedtbur habe/ darumb daß dieselbe Herrschafft ein alt Reifferscheides Stammlehen seye/ continua successione sine ulla interpellatione dir hundert

und

und siebentzig Jahr / seinem angeben nach / bey denen von Reifferscheit verbleiben / und von dem einen Mänlichen Stam uff den andern legitime devolvirt, und daher die art und eigenschafft angenohmen haben mochte / daß es feudum masculinum worden / und nunmehr ad fœminas nicht könne devolvirt werden / eo quod feuda regulariter sunt masculina, & fœminæ semel per successionem exclusæ, perpetuo excludantur: adeo ut etiam mortuo deinde masculo excludente, ad successionem non admittantur.

Wie dan auch / daß die Graffinne von Newenahr ihre successionem, à stipite primi acquirentis, nit möge qualificiren / sondern vielmehr ex pacto & providentia majorum dieser Herrschafft allerdings unvehig worden sey / und also Er und seine Manliche leibs Erben dabey zu handthaben / und darumb sich hin und wider umb favores bewerben / assistentz und protection suchen / und practisieren / auch dieses zum prätext gebrauchen soll daß Ihre Churfürstl. Durchleucht ihme gegen unpillige gewalt schutz und schirm zugesagt / und nunmehr nit bemechtigt sein solle / denselben von seiner angezogener possession zuvertringen / oder aber darinnen einige verhinderung vornehmen zulassen. So haben Ihre Churfürstl. Durchleucht diesem werck mit gedult ein zeitlang zugesehen / und verhoffet es sollen sich andere mittel darunder sich an den tag gethan haben / oder aber daß gemelter von Reifferscheit sich eines anderen bedacht / und mit mehrerem respect zur hand gangen wehrt. Dieweil aber solches alles vergeblich gewesen / und ohne frucht abgangen: so haben Ihre Churf. Durchl. ihre augen und gedancken zu einem anderen scopo richten / und dirigirn müssen / und wiewol sie alle gleich gemelten von Reifferscheit das Hauß und herrlichkeit Bedbur von hertzen gönnen / auch darinne keine verenderung bey lebzeit Graff Adolffen vorgenohmen haben: dieweil aber durch dessen absterben die sachen zum anderen Standt kommen seindt / und numehr auß grundt der Rechten berichtet werden / daß gemelter Graff Adolff seiner Ehegemahlinnen ihr auffgestorben Elterich gut nit hat verwircken können / sonderen das post illius obitum omnis pœna rebellionis abolirt, und die gesuchte restitutio nit möge verweigert werden.

So haben sie die angezogene Argumenta deß von Reifferscheit zu fernerm nachdencken gezogen / und befunden im werck / daß dieselbe nit allerdings also beschaffen daß sie der Wittiben / oder / Gravinnen intention endere / oder auffheben / darumb daß anfänglich in der angezogener deduction erfindlich ist / auch von dem von Reifferscheit selbst gestanden wurd / daß er in Anno 1291. durch Ertzbischoffen Sigfridum die Herrschafft Bedbur mit dieser condition dem Stamm Reifferscheit zu Lehen sey angesetzt worden / daß Sohn und Dochter darin zugleich succediren, und das Hauß deß Ertzstiffts Cöllen offen und ledig Hauß sein solle.

Und obwol folgents per aliquot generationes soli masculi succedire haben mogen / so ist doch die warheit und bezeugen die auffgerichte verträge / davon in vorbemelter deduction meldung geschicht / daß Herr Johan von Reifferscheit mit consent und vorwissen deß Ertzbischoffen und Churfürsten als Lehenhern Fraw Mechtelden oder Metzen seines Eheleiblichen bruders dochter / vor sich und seine Lehens Erben die herrlichkeit Bedbur erstlich transportirt und überlassen habe / und daß also dieselbige Herrschafft ex illa successione continua serie uff gedachte Fraw Walpurg von Newenahr / noch lebendt / rechtmessig kommen sey.

Neben diesem ist notorium und landtkündig / daß alle des Ertzstiffts Cöllen Lehen dieser zeit pro feudis communibus gehalten / in quibus sine ullo sexus discrimine successio ad proximiores defertur wurdt: und mochte derowegen gemelte wittib von Newenahr in Krafft deß gemeinen Landtbrauchs von derselben succession nit abgehalten werden.

Und irret dargegen nit / kan auch gemeltem von Reifferscheit zu recht nit vorträglich sein / quod de pacto & providentia majorum angezogen wurdt / dan dieweil man per pactum posterius davon abgewichen / auch nunmehr diß Lehen / schier an die 180. Jahr bey dem Stam Newenahr gewesen / so wird hujusmodi immemorialis præscriptio gemelter wittiben Gravinnen vast viel verstandts geben / in vernünfftig bedacht post obitum fratris Hermanni Comitis de Newenahr ge-

melte Wittib realem & actualem possessionem der streitigen Herrschafft Bedbur an ersten erlangt und ergriffen/ dieselbe auch rewlich in das sexte Jahr continuirt hat/ deren sie dan ohne rechtliche erkentnuß nit wol hat priviret werden mögen.

Num. 14. Forst bey Frechen / In Actis. Num. 147.

WJr Ruprecht von Gottes gnaden/der Heiligen Kirchen zu Cölne Erwöhlter und bestettigter deß Heiligen Reichs Churfürsten / Hertzog zu Westphalen und zu Engeren / Thun kundt als unse lieve getrewe Johan und Goddert Schalle von Belle gebrüder/ uns nun den Forst/ der von uns und unserm gesticht von Colne zu Lehen gehet/ uffgedragen und gebetten hant / unsen lieven getrewen Henrich von dem Forst / gnedenglich damit zubelehnen / nach inhalt eines besiegelten brieffs uns von in daruff sprechend und gegeven/ So bekennen wir dat wir umb solcher bede und trewer dienst willen/ dieselbe uns und unseren Stifft beweiset hat / und vorbaß thuen sall / und nach dem gemelten Henrich mit deren Vesten/ und gantzem guede von Forst bey Frechen / seine zubehoere daselbst gelegen/ wie der von uns und unserem Stifft zu Lehen geit/ gnediglich belehnet han / und belehnen overmitz dieses Brieffs / und han auch von demselven Henrich huldunge und eyde darup empfangen / und trew und holdt zu sein/ unse/ unser nachkommen und gestichte beste zu werven / und argste zuwarnen und zukehren/ na aller seiner macht / vortzuthun / als ein trewe Mann seinem Herrn zuthun schuldig ist / ohn argelist: Beheltlich doch uns / unseren Nachkommen / und gesticht / uns / und fort jederman seines rechten darane / Gegeben und belehnet zu Bonn/ auff Sontage nach aller Heiligen Tage / in dem Jahre unsers Herren / dusent vierhundert vier und sechzig.

Num. 15. Forst bey Frechen / In Actis Num. 148.

WJr Herman von Gottes Gnaden / der Heil. Kirchen zu Cölne Ertzbischoff/ deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren Thun kundt und bekennen / dat wir/ in beywesen unser und unsers Stifftes Mannen herna geschreven / unseren lieven getrewen Herbert von Halle / mit dem Hauße zum Forst / und aller seiner innund zubehörung / wie die gelegen sein / gnediglichen Befelch belehnet haven / und belehnen ihnen damit gegenwärtig in Krafft dieß Brieffs / in allermassen solch Hauß / mit seiner zugehör / von uns / und unserem Stifft zu Lehen rüret / und Henrich von Forst sehliger / deß gedachten Herbertz Schwegerherrn / dat von uns und unserem Stifft zu Lehen empfangen und getragen hat. Wir haben auch von dem gedachten Herbert gewöhnliche Huldung und eyde empfangen / solch obgeschreven Lehen getrewlich zuverdienen und zuvermannen / unser / und unser nachkommen / und Stiffts bestes zuwerven / und argste zuwarnen / und zukehren / nach aller seiner macht und fürter alles das zuthun ein getrewer Mann seinem Herren / von solchen Lehen schuldig und pflichtig ist zuthun: ohn geverd / als er uns dat alles also zugesagt / gelobet / und darzu mit uffgerechten fingern lieffliichen zu Goede / und den Heiligen geschworen hat / vast / stede / und unverbruchlich zuhalten / und zuvolnziehen: Beheltlich doch uns / unseren Nachkommen und Stifft / und fort einen jeglichen / unser und seiner gerechtigkeit ahn solchen Lehen / sonder argelist / Deß zu urkundt han wir unser Siegel hieran thun hangen / Gegeven in unserem Schloß Poppelstorff / am Donnerstag deß Heiligen Sacraments tage / In den Jahren unsers Herren / tausent vierhundert und ein und neuntzigsten / Hierover und ahn seindt gewest / als Manne / unsere Rhete und liven getrewen Johann von Gimminich Ritter / uns Hoffmeister / und Amptman zu Lechenich / Johann Fell von Wissighoven / und Wilhelm von der Arfft uns Erffdürwerter.

Num.

Num. 16. Forst bey Frechen In Actis. Num. 149.

WIr Herman von Gottes Gnaden/ Ertzbischoff zu Cöllen/ deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz-Cantzler und Churfürst/ Hertzog zu Westphalen und Engeren/ Thun kund und bekennen gegen allermenniglich/ Nachdem unser vurfahren Ertzbischoff Herman seliger gedechtnuß/ etwan Herbert von Halle mit dem Hauße zum Vorst/ und alle seiner In: und zughörung gnediglich belehnendt hat/ und solch Lehen von unseren vurfahren Ertzbischoff Philipsen nit empfangen/ dadurch uns dasselbe Lehen/ nach Lehen-recht/ heimgefallen were/ Jedoch auff billich ansuchen unsers Amptmans zu Schoenstein/ und lieben getrewen Johan von Lutzerade/ dem wir dan mit gnaden geneigt/ haben wir ihme mit obgem. Huße zum Vorst/ und alle seiner inn: und zugehorunge gnediglich belehnt/ und belehnen ihne damit gegenwertig in krafft dises Brieffs/ in aller massen/ solch Hauß von gemelten Herbert mit seiner zugehoer/ von unserem Für-Vatter und Stifft zu Lehen empfangen und getragen hat/ Wir haben auch von dem gemelten Johann gewonliche Huldonge und ayde entfangen/ solch obgeschreven Lehen getrewlich zuverdienen/ und zuvermannen/ unser/ und unser nackommen/ und Stiffts beste zuwerven/ und argst zu warnen und zu kehren/ nach aller seiner macht/ und furter alles das zu thuen/ das eine getrrewe Mann seinem Herren von solchen Lehens wegen schuldig und pflichtig ist zu thun/ ohn geverde/ als er uns das alles also zugesagt/ gelofft/ und darnach mit uffgerechten fingern leifflichen zu Gott und den Heiligen geschworen hat/ vest/ stede und unverbrüchlich zuhalten und zuvollnziehen: Beheltlich doch uns/ unseren nachkommen/ und Stifft/ und fort einem jeglichen unser/ und seiner gerechtigkeit ahn solchen Lehen/ sonder argelist/ Das zu urkundt han wir unser Siegel hierunden thuen hangen: Gegeven in unserem Schloß Poppelstorff/ am Donnerstag nach Annuntiationis Beatæ Mariæ Virginis, im Jahr unsers Herren/ Tausent fünffhundert acht und zwantzig: Hierover und ahn seindt gewest/ als Manne von Lehen/ unser Marschalck/ Rhat/ und liebe getrewen/ Juhan Quade/ Ulrich Scheiffart von Rode/ und Frederich von Zischenig/ unser Dürwertter.

Num. 17. Forst bey Frechen In Actis Num. 150.

VOn Gottes Gnaden Wir Ernst/ Erwöhlter und bestettigter Ertzbischoff zu Cöllen/ deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz-Cantzler und Churfürst/ Bischoff zu Lüttich/ Administrator der Stifft Münster/ Hildeßheim/ und Freisingen/ Fürst zu Stabul/ Pfaltzgrave bey Rhein/ In Ober und Nieder Bayeren/ Westphalen/ Engeren/ und Bullion Hertzog/ Marggrave zu Franchimondt/ Thun kund/ und bekennen/ daß Wir uff heut dato/ in gegenwertigkeit unser Manne/ hernae geschreven/ unseren lieben besonderen/ Adamen von Gimmilnich/ Fürstlichen Gülischen Amptman zu Millen/ als Constituirten volmechtigen/ unser auch lieber besonderinnen Judithen von Selbach/ etwan unsers lieben getrewen/ Johannen von Leutzeradt/ nachgelassene Wittib/ mit dem Hauße zum Forst/ und allen seinen In: und zugehörungen/ gnediglich belehnet haben/ und belehnen Ihnen damit gegenwärtiglich/ in Krafft diesses Brieffs/ in allermassen/ solches Hauß/ jetztgemelter wittiben Haußwirth seliger/ von unserem vurfahren und Stifft/ zu Lehen empfangen/ und gedragen hat/ und haben darauff von gemelt. Adamen von Gimmilnich gewonliche globt und ayde/ in seiner principal fehll/ schwerende empfangen/ solch obgem. Lehen getrewlich zuverdienen/ und zuvermanen/ unser/ unserer nachkommen/ und Stifft/ beste zuwerven/ argst zu warnen/ und zu kehren/ auß aller seiner macht/ und furter alles das zuthun/ daß ein getrewer Mann seinem Herren schuldig/ und pflichtig ist/ ohne geferde/ als er uns das/ als volmächtiger/ Krafft habender vollmacht/ zugesagt/ gelobt/ und solches mit uffgerechten Fingern gestabts aidts/ leiblichen zu Gott/ und den Heyligen geschworen hat/ stede/ vast/ und unverbrüchlich zuhalten/ und zuvolnziehen: Beheltlich doch uns/ unseren nachkommen/ und Stifft unsers/ und fort jederman seines rechten/ an dem vurß. Lehen/ sonder argelist/ das zu urkundt haben wir unser Siegel heran thuen hangen/ Geben und belehnet in unser Statt Bonn/ am zwey und zwantzigsten Tag Monats Augusti/ im fünffzehenhundert und neun-

tzigsten Jahre / hierüber und ahn seind gewesen / als Manne von Lehen / die Ehrsamb / Hochgelehrte / unser Rhat / Vogt zu Vilich / und lieben getrewen / Arnoldt Blanckart zu zu Odenhausen / und Michael Glaser dero Rechten Doctor.

Num. 18. Ehrenstein. In Actis Num. 151.

WIr Johan Gebhart von Gottes Gnaden Erwöhlter und bestättigter zum Ertzbischoffen zu Cöllen / deß Heil. Römischen Reichs durch Italien Ertz-Cantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / bekennen und thun kund offentlich / daß wir uff heut dato undergeschreven / in beisein unser Manne von Lehen / unseren Marschalck / Amptman zu Berck / Rhat und lieben getrewen Rutgeren von der Horst / zur Herst als unsen lieben besonderinnen Annen von Nesselraht / etwan Wilhelms Herren zu Rennenberg / nachgelassene Wittiben / Frawen zu Ehrenstein / und Palsterkamp / volmechtigen gewalthaber (wie er alsolcher seiner gewalt gnugsamb schein uns vurbracht / In nahmen und von wegen seines habenden befelchs und ermenten gewalt / mit disen nachbeschribenen Lehenstucken und güteren / nemblich mit dem Schloß Ehrenstein / einen Hoff zu Oetgenbach / einen Zehenden zu Kallischeidt / und einen Hoff zu Schorenberg / mit allen ihren inn: und zugehörungen / und darzu mit fünfftzig Oberlendische Rheinische gülden Manngelts / je vier Marck für den gulden gerechendt / auß unserem gemeinen Zoll zu Bonne / zu heben und zu büren / zu behueff gemelter Wittiben / und Ihrer erben / gnediglich belehnet haben / und belehnen Ihnen damit in Krafft dises brieffs / Inmassen wie die von uns und unserem Stifft zu Lehen rürendt / und etwan Bertram von Nesselradt / Ihr der Wittiben Vatter / folgens Wilhelm Herr zu Rennenberg / ihr Eheman / letztlich Johan Frentz ihr Sohn / die von uns und dem Ertzstifft Cöllen gehabt / empfangen und gedragen / und nunmehr obgedachte wittib ererbt und gefallen sein / Doch so haben wir uns / unseren nachkommen und Stifft hierin / die offnung an berürte Schloß Ehrenstein behalten / das zu unser und unsers Stiffts nachkommen / nötten / nutz und bestens zugebrauchen / Solcher eröffnung berürter Rutger von der Horst / als verordneter gewalthaber / wie obgem. auch vorgemelte wittib / Ihre Erben / und nachkommen / oder jemantz anders von ihnen nit weigeren / noch darwieder sich setzen sollen / sonder deß zu jeglicher zeit gehorsamb und vollig sein / Inmassen das bey unseren und ihren vürfahren / Herren des vorgerürten Schloß und Herrschafften herkommen / und gewonheit gewest ist / nach außweisung der Brieff derhalben gegeben : doch solle solche offnung allzeit bauschen gemelter wittiben und ihrer Erben kosten und schaden geschehen / hierauff haben wir gewonliche gloffde / und ayde von vorgerürtem Rutger von der Horst / als verordneten gewalthaber der Wittiben empfangen / uns / unseren nachkommen und Stifft getrew / hold / gehorsam zusein / unser / unsers Stiffts schaden und argstes zu warnen / und bestes zuwerben / als ein Lehenman schuldig und pflichtig ist zu thun / auch solch Lehen / und Manngelt g: trewlich zuverdienen / und zuvermanen / auch so dick deß noit und sich gebüren wird zu empfangen / Als er obgem. Rotger von der Horst / in nahmen wie obgemelt / das alles Leiblich globt und zu Gott und sein Heilig Evangelium geschworen hat / vestiglich und unverbrüchlich zu halten / und zuvolnziehen / Sonder geferd / und argelist : doch beheltlich / uns / unseren nachkommen und Stifft / und sort jederman seines rechten / an solchem Lehen / dessen zu urkundt haben wir unsers Siegel / wissentlich heran thun hangen. Geben und belehnt zum Bruell / ahm fünfften tag Junij / im fünffzehenhundert zwei und Sechigsten Jahre : hierüber und ahn seind gewest / als unser Manne von Lehen / unser Hoffmeister / Amptleute von Andernach und Bonn / Rhat / lieber getrewen / Georg von der Leyen / Wilhelm Scheiffart von Merode zu Bornheim / und Detrich von Meschede / unser Dürwertter.

Num. 19. Saffenberg / In Actis Num. 151.

VOn Gottes Gnaden / Wir Ernst Erwölter und bestettigter zum Ertzbischoven zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs / durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Bischoff zu Lüttig / Administrator der Stifft Münster / Hildesheim / und Frisingen / Fürst zu Stabull / Pfaltzgrave beim Rhein / in Ober und Nider-Bayeren /

Bayeren / Westphalen / Engeren / und Bullion / Hertzogen / Marggrave zu Franchimond / Thun kundt hiemit / vor uns / unseren nachkommen und jedermenniglich bekennendt / als hiebevoren / Weilant der Wolgeborne unsere liebe getrewen / Deterich und Joachim gebrüdere / Graven zu Manderscheit / Schleiden / das Schloß und Herrschafft Saffenburg / mit seinen pertinens und zubehör / von unserem löblichen fürfahren / Ertzbischoven Salentin / wie auch noch jetzberürten Graff Joachims / absterben vorgem. Graff Deterich / wiederumben dasselbig vor sich / und seines Broders / Graff Joachims / nachgelassener kinderen zu Lehen empfangen / und dan Graff Deterich gleichfals / in negstverwichenen drey und Neuntzigsten Jahr / ahm dritten Januarij / Thodts verfahren / und wir also / von der Wolgeborner / unser lieber besonderinnen / Magdalena Grävin zu Nassaw / Weißbaden / etwan Graff Joachims Wittib / Krafft ihro ahn Kays. Cammergericht / erkenten Curatorschafft / ihrer und derselbigen gliebter Tochteren Elisabethen / Annen / Armelien / Annen Magdalenen / Erichen Daunen / Salome Catharinen / und Claudien nahmen / ersucht worden seint / einhalt / voriger belehnung / wegen ihres Ehewirts seligen antheil / und dan was ihr der Wittiben / auch ihren lieben kinderen / durch absterben gemeltes Graff Deterichs sehligen / ahn benenten Schloß und Herrschafft Saffenburg / mit allem zubehör abgefallen ist / gnediglich zubelehnen / zu welchem endt uns auch gnugsamer gewalt / auff den Ehrsamb und Hochgelehrten / unsen lieven getrewen / Peteren Reck / dero Rechten Doctoren / gestalt uns gleichfals ist vorbracht worden / daß wir demnach diesem zufall / heut dato / in gegenwürtigkeit unser Manne herna geschrieben / obvermelten Peteren von der Reck / dero Rechten Doctoren / gevolmechtigen gedachter Wittiben / in nahmen ihrer Dochtern / mit vielgerürtem Schloß und Herrschafft / und dehren Ein- und zubeheur vorschrieven / zu Ihrem / von Ihres Ehewirths Seehligen herrürenden antheil / den auch also vill ihr / und ihren Döchteren / durch absterben ihres schwagers sehligen / Graff Deterich / angewachsen / zu ihren rechten gnedigst belehnet haben / und belehnen in Krafft dieses brieffs / haben auch darauff von gemelt. gewalthaberen / Doct. Peteren von der Reck / gewonliche globt und eyde empfangen / solches Lehen getrewlich zuverdienen / und zuvermannen / unser / und unser nachkommen und Ertzstifft Cöllen / bestes zu werben / und argst zu warnen / zu kehren / und alles zu thun / welches ein getrewer Lehenman seinem Herren schuldig und pflichtig ist / wie er Doct. Peter von der Reck / solches in macht / ubergebener volmacht / wegen wolgem. Wittiben / und deren lieben kinderen / in trewen anglobt / gesichert und geschworen hat / stedt und vast / und unverbrüchlich zu halten / und zu volnziehen / ohne geferde: Beheltlich / doch uns / unser nachkommen und Ertzstiffts / vort jederman seines rechten an den vurß. Lehen. Urkundt unsers herangehengten Secret Siegels. Geben und belehnt / in unser Statt Cöllen / ahn drey und zwantzigsten tag Monats Aprilis / im Jahr fünffhundert vier und viertzig: hierover und ahn seint gewessen als Manne von Lehen / die Ersamb Hochgelerter / unsere Amptleut in unseren Stetten Lechenich und Cöllen / Rathen / und Lieben getrewen / Herman Wolff gnant Metternich zur Gracht / und Johan Kemp / dero Rechten Doctor.

Num. 20. Halber Zehendt Metternich / In Actis Num. 153.

WIr Johan Gebhart / von Gottes Gnaden / Erwölter und bestettigter zu Ertzbischoven zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / Thun kundt und bekennen / daß wir heut dato / in gegenwürtigkeit unser Manne / herna geschreven / unserem lieben getrewen / Henrichen von Metternich / zu behueff sein / und seiner Haußfrawen / und Erben / belehnet haben / und belehnen / in krafft dieses brieffs / mit dem halben zehenten zu Metternich / in allermaßen / so wie der von uns / und unserem Stifft / zu Lehen rüret / und etwan Wolter Scharpman vor / und Reinbolt / seinen Sohn: darnach von unseren vurfahren / Ertzbischoven zu Cöllen solchen halben zehendten zu Lehen empfangen / und gedragen haben: Wir haben auch gewonliche glofft und ayde / von gemelt. Henrichen empfangen / diß vorgemeltes Lehen / getrewlich zuverdienen / und zuvermanen / unser / und unsers Stiffts / bests zu werben / argst zu warnen / und zu kehren / nach aller seiner macht / und vorth alles das zu thun / das ein getrewe Man seinem Herrn schuldig und pflichtig ist / ohne argelist: Beheltlich doch uns / unseren

unserem nachkommen und Stifft / unsers / vort jederman seines rechten ahm vorgemelt. Lehen / urkundt unsers Siegels heran gehangen. Geben und belehnt / in unserem Schloß Bruell / am ersten tag Julij / im fünffzehenhundert ein und sechtzigsten Jahr / hierüber und ahn sein gewesen / als Manne von Lehen / der Hochgelehrter unser Amptman In unser Statt Cöllen Raht / liebe getrewen Johan Averdonck der Rechten Licentiat, Deterich von Eill und Deterich von Meschede unser Thürwertter.

Num, 21. Halber Zehendt Metternich / In Actis Num, 154.

WJr Herman von Gottes Gnaden / der Heiligen Kirchen zu Cöllen / Ertz-Bischoff / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churf. Hertzog zu Westphalen und Engeren / Thun hiemit offentlich kundt und bekennen / dat wir hüde in gegenwertigkeit unser Manne / hernach geschreven / unseren lieben getrewen Eckart Scholß : Scharpman von Lechenich belehnt hain / und belehnen overmitz diesen brieff mit dem halben Zehendten zu Metternich / in alle der maßen / so wie der von uns / und unserem gestichte von Cölne zu Lehen rürt / und Wilne Deterich von Ramelßhoven / sein / Meves Gotschalck Eckarts vorß. Vader / von unserem vürfahren sehlige / Ertzbischoven zu Cölne / denselben halben zeinden zu Lehen empfangen und gedragen hant / wir haben auch gewonliche huldung und eyde von dem vurß. Eckart entfangen / dat vorige Lehen getrewlich zu verdienen / und zu vermannen uns / und unsers gestichte beste zu werben / und argst zu warnen / und zu kehren / nach aller seiner macht / und vort alles das zu thun / als ein getrewer Man seinem Herrn schuldig und pflichtig ist / on arglist. Beheltlich / doch uns / unsen nachkommen und gestichte / unsers / und vort jeden Manne seines rechten daran. Urkund unsers Siegels heran gehangen. Gegeven und belehnt zu Fritzstrom ahn Sonn abent nach Sant Andreen tag deß Heiligen Apostels / in dem Jahr unsers Herrn / Dusent vierhundert ein und achtzig / hierover und ahn seint gewest / als Manne / unse Lieve Rede und getrewen Emmerich von Laenstein / unse Küchemeister / Ritter / und Everhard von Zweyvell / unse Amptman zu Bruell.

Num 22. Witterschlick / In Actis Num, 155.

WJr Johan Gebhart von Gottes Gnaden / Erwöhlten und bestettigten Ertzbischoven zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz-Cantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / Thun kundt und bekennen / daß wir unserem lieben getrewen / Henrichen von Metternich / vor sich selbst / seine Haußfraw und ihren Erben / mit dem Hoff zu Witterschlick / und seiner zubehörn / sampt etlicher anderer Erben und güteren zu Witterschlick / im Kirspel gelegen gnediglich belehnet haben / und belehnen ihnen damit gegenwürtiglich / in und mit Krafft dieses brieffs in allermassen / wie etwan Wolter Scharpman für / und Rembolt Scharpman seinen Sohn / darnach solchen Hoff und güter / von unserem vorfahren und Stifft / zu Lehen gedragen : Wir haben auch von gemeltem Henrichen / gewonliche hülde und eyde empfangen / das vürgerürte Lehen getrewlich zuverdienen / und zuvermanen / unser / unser nachkommen und Stifft bestes zuwerben / und argst zu wahrenen und zu kehren / nach aller seiner macht / und fort zuthun / als ein getrewer Man seinem Herren schuldig und pflichtig ist zuthun / ohne geferd und argelist. Behelttlich doch uns / unseren nachkommen und Stifft / unsers / fort jederman seines Rechtens an dem vurgerürtem Lehen / urkund unsers Siegels hierunden anhangen / Geben und belehnt in unserem Schloß Bruell / am ersten tag Junij / im fünffzehenhundert ein und sechigsten Jahr / Hierüber und ahn seind gewesen / als Manne von Lehen der Hochgelehrt unser Amptman in unser Statt Cöllen Raht lieben getrewen Johan Averdunck / dero Rechten Licentiat / Deterich von Eill / und Deterich von Meschede unser Thürwertter.

Num. 23. Zehend zu Metternich. In Actis Num, 156.

KUnd sey allen Leuten : die diesen Brieff sehen oder hören lesen / daß Wir Johan von der Balen / und Even seine Eheliche Haußfrawe / eins weißlichen heyrahts / mit Rade unser / unser freunde einträchtig worden seind / als mit Deterich von Rommelshoven / und Lieſsbeth unser dochter / also daß

wir

wir ehelynde Johan und Eva vorß. den vurg. Deterich und Lißbeth zusamen gegeven hant / mit hülpe unser freunde / als rechte Eheleute / und hant ihne darzu zu rechte hyligsgut gegeven / in den ersten den halven Zehenden zu Metternich so wie die gelegen ist / nichts daran außgescheiden / welche vorg. Zehnden alle Jahr helfft / ein Jahr deme anderen / als gut soll sein / als seventzin par fruchten / halb Roggen / halb even / off da einig bruch ahn were / den bruch sollen wir Johan und Eva ervullen / auch were sach daß der Zehende besser were / und me korne / und an der Even dan die vurß. seventzig par daer und hoissen dat solte den vurß. Johan und Even behalden. Wir Johan und Even vorg. elude gelofft / und geloissen unsen hoff zu Boßelair bey Aldenhoven gelegen ist / nit zuverkauffen noch zuversetzen / noch nit mehr zubeschweren dan he hude diß tags ist / up datum diß brieffs ist / Item wir hain vort overgegeven in demselben dorpe zu Metternich vier malter Roggen / die man uns auch da plag zu pachte zu gelten / Item gefurwart ist / dat wir Johan und Eva elude vurß. disene vurß. Deterich und Lysbeth dit vurerzelte hyligs gut ureien sollen / vor alle anspraichen / Cloister Junfferen zu hoissen von unser Dochter / und vort von jeder mallich / und auch deß vurß. guts vnß sollen gehn / vur Herren und Lehenherrn / und op allen Steden da wir uns und unse Erven enterven mogen / und dise vorg. Deterich und Lyßbeth und ihrs leibs Erven daran erven / mit allen seine rechten sonder argelist: were auch sache / dat Gott seine gnade thete / dat unse Dochter Lysbeth sonder Leibs erven sturffe / so soll diß vurß. und vurerzelte hyligs gut widerumb fallen / da dat aff kommen ist / Beheltniße diese vorß. Deterich seine Leiffzucht / sonder argelist / hie seind uber und an gewest / unser beyder freundt / und sonderliche bedatingt / ist overmitz Rembult von Roudelßhoven / und Johan von Myle / Manne von Wapen / und Gerart / gnant Greve von Muckenhaußen / Scholtiß zu dieser zeit zu Metternich / die all diesen vurß. puncten und sache hyligs lude sein / und vort me guder lude herbey geruffen / den dit auch erzalt und kund gethan ist / und wir Johan und Eva vorß. geloissen / und hant gelofft in guden trewen / vur uns und unse Erven / diese vorß. puncten gantz vast / stede und unverbrüchlich zu halten / na gemeinem Landrechten und hiligs gewonde / sonder alle argelist: und ich Johan von der Bale vurß. hant / deß zu gezeuge der warheit mein Siegel vor mich Even / mein wyff / und unse Erven / an diesen brieff gehangen / und wir hant vorth gebetten [illegible] vorß. hiligsleude / Rembult von Rommelshoven / Johan von Myle / Gerat gnant Greve / want sie hierover und ahn seint gewest / und overmitz so gemoltdadunckt is / dat sie auch zu kunden alle ihre Sigel an diesen brieff willen hangen / und wir Rembolt Johan und Gerart / wand uns diese sachen kündig seint / und auch war sint / so wie vur erklert steit / und umb beeden willen dieser vurß. Elude / Johan von der Ballen und Even han wir auch uns Siegel zu gezeuge an diesen brieff gehangen / und gein allewege dat diese vurwardten war seind / Datum anno Domini millesimo quadringentesimo quinto ipso die Petronellæ.

Num. 24 Vögelsang / In Actis Num. 157.

WIr Herman von Gottes gnade / der Heil. Kirchen zu Cölln Ertzbischoff / deß Heiligen Römischen Reichs durch Itallien Ertzcantzler und Churf. Hertzog zu Westphalen und Engeren / Thun hiemit offentlich kundt als hiebevor etwan unser Burger in unser Statt Neuß / und lieber getrewer Johan Albertz / weiland Adolffen von der Kalenberg / und Beelen seiner ehelichen Haußfrawen ihren halbentheil deß Hoffs der Vogelsang gnant / bey der Forchte am Neusserbroch gelegen / mit artlandt / buschen / benden / brochen / und alle andere zu / und ingehörungen erblich abgegolden / und darzu auß dem anderen halben theil desselbigen Hoffs / fünff und und viertzig Oberlendische gulden / vier und zwantzig weißpfenning vor den gülden gerechnet / jährliche Renthen von etwan Heinrichen Roever von Wevelckhoven auch an sich; laut derohalb uffgerichter zweyer kauffbrieff mit bewilligung unser vorfahren erlangt / mit welcher haldscheit gedachtes Hoffs Vogelsang / unser vorfahren und wir Philipßen Alberts gedachtes Johan Alberts Sohn vor / und nachfolgentz Johan Alberts / berürtes Philipßen Bruder / belehnend haben / einhalt der Lehenbrieff darüber gegeben / und nu dasselb obgem. Lehengut durch Tödlichen abgang gedachtes Johan Albertz desselbigen unmündigen kindt Gritgen abner-

storben/ darumb wir auffefleissigsts angesucht/ und gebetten sein werden/ unseren Bürgern zu Neuß und lieben getrewen Herman Velß/ als gedachts kindts verwandten/ in behorff desselbigen kindts mit solchem Lehengut zubelehnen/ So bekennen wir hiemit daß wir/ auff solches fleissiges ansuchen deß kindts verwanten/ berürten unseren Bürgeren zu Neuß/ Herman Velß/ als negsten verwandten/ und in behoff dessleben unmündigen kinds/ obgem. heut dato/ in beywesen unseren Manne/ herunder beschreven/ mit dem halben Theil deß Hoffs Vogelsanck vorgeschrieben/ und aller seiner darzu/ und zugehörungen/ wie die dan etwan sehligen Philips Albertz/ vor und Johan Albertz deß Kinds Vatter/ von uns zu Lehen empfangen/ und gedragen haben/ und belehnen in Krafft dieses brieffs/ doch mit der vorbeheltnuß/ wan gedachte Giertgen zu seinen Jahren und bestettnuß kompt/ das alsdan ihr Mann dieß Lehen auch von uns/ so dieck deß von nötten sein/ oder sich gebüren würde/ empfangen und vermannen solle/ und haben darauff von gedachtem Herman Velß/ gewönliche huldung und ayde empfangen/ solch Lehen gut getrewlich zuverdienen/ und zuvermannen/ unser/ unser nachkommen und Stifft/ bests zu werben/ und argst zu warnen/ und zu kehren/ nach aller seiner macht/ und vorth davon alles das zu thun/ dat ein getrewer Lehenmann seinem Herrn zu thun gebürt/ wie er dan uns dasselb gelobt/ und mit uffgerechten fingeren gestaibdes aides zu Gott und den Heiligen geschworen hat/ stedte/ faste und unverbrüchlich zu halten und zuvollnziehen/ ohne argelist: Behaltlich/ uns/ unsere Nachkommen und Stifft/ unsers und vorth jederman/ seines rechten an dem vorgeschr. Lehen: geben und belehnt/ zu Poppelstorff ahm Sontag nach Conversionis Pauli, deß fünffzehen hundert Neun und zwantzigsten Jahrs/ hierüber und ahn seind gewesen als Manne von Lehen/ unser Hoffmeister und Marschalck/ Rahte und liebe getrewen Bartolomæus von der Leyen/ Johan Quad/ und Frederich von Fischenich/ unser dürwertter.

Num. 25. Vogelsanck In Actis Num. 158.

WIr Herman von Gottes gnaden/ Ertzbischoven zu Cöllen/ deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst Hertzog zu Westphalen/ und Engeren/ Administrator deß Stiffts Paderborn/ etc. Thun kondt/ als hiebevor/ etwan unseren Bürger in unser Statt Neuß Johan Albertz vor und folgentz nach desselbigen Tödtlichen abgang/ von wegen und zu behoff seines nachgelassenen unmündigen kindts/ Giertgen/ Herman Velß/ auch Bürgeren obgem. unser Statt Neuß/ als desselben kinds negste verwandten/ nahe/ mit dem Lehengut zu Vogelsanck/ bey der hoerdt ahm Neusser broich gelegen/ mit ardtlandt/ büschen/ broichen/ benden/ und anderen zu/ und ingehörungen/ belehndt haben/ inhalt unser derhalb gegebener Lehenbrieff/ und nun derselb jetzgemelter Herman Velß/ auch mit Todt abgangen/ So bekennen wir hiemit/ daß wir heut dato in gegenwertigkeit unser Mann herna geschrieben unser Bürger in Neuß/ unser liebe getrewen/ Ewalt Riepgen/ als jetzo deß benanten unmündigen Kindts Stieffvatter/ und vorwesren/ in nahmen und zubehueff desselbigen obgem. kindts Giertgen/ mit alsolchem Hoff Vogelsanck/ sampt desselben in- und zugehörungen/ inmaßen denselben vorgemeltes kindts Vatter/ und auch Herman Velß/ obgem. von uns zu Lehen empfangen/ und getragen/ und von uns/ und unserem Ertzstifft/ zu Lehen rüret/ gnediglich belehnet haben/ und belehnen in Krafft dieses brieffs/ doch mit dem vorbehalt/ wan gedacht Giertgen/ zu seinen Jahren/ und bestettnuß kompt/ daß ihr Mann/ alsdan dieß Lehen/ auch von uns/ so dick deß auch vonnöten sein/ oder sich gebüren würde/ empfangen/ und vermannen solle/ und haben darauff von gedachtem Ewalt Riepgen/ seinem Stieffvatter/ obgem. gewonliche huldung und ayde empfangen/ solch Lehenguet getrewlich zuverdienenen/ und zuvermannen/ unser/ unser nachkommen/ und Stiffts/ bestes zu werben/ und args zu warnen/ und zu kehren/ nach aller seiner macht/ und vorth/ davon alles das zu thun/ das einem getrewen Lehenmann/ seinem Lehenherren zu thun gebüret/ Wie er dan uns auch dasselb globt/ und mit uffgerechten fingeren gestaibts aidts/ leiblich zu Gott und den Heiligen geschworen hat/ steedt/ vast/ und unverbrüchlich zu halten/ und zuvollnziehen/ ohne argelist: Behaltlich/ uns/ unseren nachkommen und Stifft/ unsers und fort jederman seines rechten an dem vurß. Lehen. Geben/ und belehnet/ zu Poppelstorff/ nach Trium Regum/ im fünffzehenhundert vier und viertzigsten Jahre/ hierüber und ahn seint gewest/ als Mann von Lehen/ unser Rathe

und

und lieben getrewen / Anthon Haußman Doctor / Rembolt Scharpman / und Johan von Wachtendock / unser dürwertter.

Num. 26. Vogelsanck / In Actis Num. 159.

WJr Herman von Gottes gnaden / Ertzbischoff zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Itallen Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / Administrator deß Stiffts Paderborn / Bekennen / und thun hiemit offentlich allermenniglich kunt / daß wir heut dato / in beywesen / unser hernachgeschreven Lehenmanner / in unser Statt Neuß / und lieben getrewen / Ewaldten Riepgen / als vormünderen / und Monbaren / Weilant Johan Albertz / nachgelassenen unmündigen kindts Giertgen / und in desselven behueff / uff sein underthenige pitt / mit dem halben Theil deß Hoffs Vogelsanck gnant / bey der Foerdte ahm Neußer Broich gelegen / mit ardtland / büschen / broichen / benden und aller anderer in- und zugehörungen / in allermassen / wie etwan unser Bürger binnen unser Statt Neuß / Herman Velß / als deß obgem. unmündigen kindts verwandten / und in desselbigen behoeff / nach deß gedachten kindt Vatters / Johan Albertz sehligen obsterben / dieselbe halbscheidt / mit sampt fünff und viertzig Oberlendische gülden / jede vier und zwantzig Weißpfennig vor den gülden gerechnet / auß der anderer halbscheidt desselben Hoffs / Jahrlicher Renthen mit unser vorfahren bewilligung verschrieben / von uns zu Lehen empfangen / und gedragen hat / gnediglich belehnt haben / und belehnen / hiemit in krafft dieses brieffs / doch mit dem vorbehalt / wan gedachte Giertgen / zu ihren Mündigen Jahren / und bestettnuß kompt / das alsdan gemelter Ewalt / solch Lehenguet wieder zu ihren / oder ihres Manns henden stellen / und derselbig ihr Mann / solch Lehen auch von uns / und unseren nachkommen / so offt deß von nöthen sein / empfangen / und vermannen solle / und haben darauff von gemelten Ewaldten Riepgen gewonliche huld und eidt empfangen / solch Lehengut getrewlich zuverdienen / und zuvermahnen / unser nachkommen und Stiffts bests zu werben / und argst zu warnen / und zu kehren / nach aller seiner macht / und davon alles das zu thun / das ein getrewer Lehenman seinem Herren zuthun schuldig ist / wie er dan dasselb globt / und mit uffgerechten fingeren gestaibdts aidts zu Gott und dem Heiligen Evangelio geschworen hat / steedt / vest / und unverbrüchlich zu halten und zuvollnziehen / ohne argelist: Behelltlich / uns / unseren nachkommen und Stifft / unsers / und fort jederman ahn dem vorgem. Lehen / seines rechten. Geben und belehnt / in unser Statt Neuß / ahm Sambstag den zweyten Junii / im fünffzehenhundert Sechs und viertzigsten Jahre: hierüber und ahn seind gewesen / als Manne von Lehen / unser Marschalcke / Rath / und liebe getrewen / Wilhelm Haeß zu Conratzheim / Frederich von Stepraedt zu Gomingen / und Gerart Wolffskeil / unser dürwertter.

Num. 27. Vogelsanck / In Actis. Num. 160.

VOn Gottes gnaden Wir Ernst / Ertzbischove zu Cöllen / und Churfürst / Bischoff zu Lüttig / Administrator der Stiffter / Münster / Hildesheim / und Frising / Fürst zu Stabül / Pfaltzgrave beym Rhein / in Ober und Nieder Bayeren / Westphalen / Engeren / und Bullion / Hertzog / Marggrave zu Franchimont / Bekennen / und thun kundt hiemit diesem brieff / nach dem ein hoff der Vogelsanck gnant / bey der Foerde / ahm Neusser broich gelegen / mit ardtlandt / büschen / benden / und allen anderen in- und zugehörungen / unser / und unsers Stiffts eigenthumb und Lehen ist / welcher von etlichen Jahren / zwischen unseren lieben getrewen / Johan Albertz / und Gerart Riepgen / streitig gewesen / also das beyde Theil von unseren vorfahren / deß von Isenburgs L. ad effectum agendi damit belehnt worden / solcher streit aber folgents / vermittels / underhandelung etlicher unser Räthe / und Commissarium, hin und wider gelegt ist / also das ein drittentheil bey obgem. Riepgen / und die ander zwey theil bey obgem. Johan Albertz / und ihren Erben pliben sollen. Immittels sich zugedragen / das obgemeltes unser Lehen / Johan Albertz todt verfallen / derhalben dan unser lieber getrewer / Johan Kreuß / Bürgeren unser Statt Cöllen / vorgemelt / Johan Albertz / letzter Lehentregers / wie oben Schwester

Sohne underthenigst ersucht und gepetten / ihme zu behoeff seiner / und seiner Mitgedeling / der jenigen / so von obgem. Johan Albertz / letzten Lehendregers / ihre lineam deduciren / gnedigst belehnen / demnach bekennen wir hiemit und in Krafft dieses brieffs / daß wir in gegenwärtigkeit unser Manne / hernach geschreben / obgemelten Johannen Kreitfisch / vor sich / und seine mitgedeling / wie oben mit einem zwey drit theil alsolches Hoffs deß Vogelsancks / in allermassen derselb Hoff von uns und unserem Ertzstifft zu Lehen rürendt ist / gust belehnet haben / auch darauff von ihme gewonliche huldunge und aydt empfangen / solche zwey drittetheil deß Hoffs und Lehenguets getrewlich zuverdienen / und zuvermannen / unser / unser nachkommen und Ertzstiffts bestes zu werben / und argst zu warnen / und zu kehren / nach aller ihrer macht / und vorth alles zuthuen / das getrewe Lehen Leut ihren Herren zu thun schuldig und pflichtig seint: Beheltlich / doch uns / unsen nachkommen und Ertzstifft / vort jedermenniglichen seines rechten ahn vorschriebenen Lehen / ohne geferdt / und argelist: urkundt unsers heran gehangen Secret Siegels. Geben und belehnet in unser Statt Bonn ahm dreitzehendten deß Monats Maij / im fünffzehenhundert Sieben und Neuntzigsten Jahre: hierüber und ahn seint gewest / als Manne von Lehen / unser Amptleut von Lechenich / Lyn und Urdingen / Raht und lieben getrewen / Herman Wolff / gnant Metternich zur Gracht / und Ludtwich von Külstorff.

Num. 28. Vogelsanck / In Actis Num. 161.

VOn Gottes gnaden Wir Ferdinandt / Erwölter und bestettigter zu Ertzbischoven zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churf. Bischoff zu Lüttig und Münster / Coadjutor und Administrator der Stiffter Paderborn Hildesheim und Berchtesgaden / Fürst zu Stavelot / Pfaltzgrave beym Rhein / in Ober und Nieder Bayeren / Westphalen / Engeren / und Büllion Hertzog / Marggrave zu Franchimondt / Thun kundt hiemit vor uns und unsen nachkommen bekennendt / Nachdem negst abgelebter unser vorfahr Ernestus wolseligen andenckens / vor diesen unsen verstorbenen Zolneren zu Keyserschwerdt / Frederichen Rorich vor sich und unseren negst vorgewesenen Vogten zu Neuß Johan Horn / gnant Goltschmit / ihrer beyder Erben behueff / mit einem drittentheil deß Hoffs zum Vogelsanck / von den Riepgens partheien herkommendt belehnt / und darnach gemeltes Lehentragers tödtlichen abgang / die obgemelte Erben uns umb belehnung solches drittentheils underthenigst angelangt und gepetten / daß wir derowegen in gegenwertigkeit unser Manne / hernach geschrieben / dem Ersamb Hochgelehrten unserem Rhat / und lieben getrewen / Wilhelm Horn / gnant Goldschmit / dero Rechten Doctoren / vor sich / und seine mit Erben / obgem. Johan Goltschmits / unseren jetzigen Vogten zu Neuß / auch lieben getrewen / Johan Goltschmit / Anthon Becker / und Henrich Quaten / wie dan auch für und zu behueff Ferdinanden Roriches und dessen mit Erben / obgem. Frederich Roriches krafft sonderbaren uns von demselben vorbrachten vollmacht gnediglich belehnet haben / belehnen ihnen hiemit mit solchem drittentheil vielberürtes Hoffs zum Vogelsanck / sampt allen dessen in- und zubehörungen / Wie etwan obgem. Frederich Rorich und Johan Horn gnant Goltschmidt / jetzigen Lehentragers Vatter und respective Schwiegervatter solch Lehen eingehabt / und von uns / und unserem Ertzstifft zu Lehen gedragen haben / darauff von gemeltem unserem Rhat / vor sich und in nahmen wie oben gewonliche globt und aydt empfangen / solch Lehen getrewlich zuverdienen und zuvermannen / unser / unser nachkommen und Ertzstiffts best allezeit zu werben / schaden und argelist zu warnen / und zu kehren / vort alles das zuthuen / das ein getrewer Mann seinem Herren schuldig ist / vorbeheltlich doch uns / unserem Ertzstifft / fort jederman seines rechtens / ohne geferde / dessen zu urkundt haben wir unser Secret Siegel heran wissentlich thun hangen. Geben und belehnt / in unser Statt Bonn ahm zwantzigsten tag Monats Februarii / im Sechszehenhundert und fünffzehenten Jahr: darüber und ahn seind gewesen / als Manne von Lehen / unser Amptman zu Lyn und Ürdingen Werner Quadt zu Buschfelt / und Frederich Quad zu Zoppenbruch.

Num. 29. Aldenderne / In Actis Num. 162.

WIr Roprecht von Gottes gnaden der Heiligen Kirchen zu Cölne Ertzbischoffs / deß Heiligen Römischen Reichs Churfürst / und durch Italien Ertzcantzler / Hertzog zu Westphalen und Engeren / Thun kundt allen lüden so Wilne Johan Swanßbelle / durch willen und verhencknisse sehliger gedechtnuß / Ertzbischoff Deterichs / unsers neisten vorfahren / den Gott gnade / den Hoff zu Aldenderne / gelegen in dem Kirspel zu Derne / der unse / und unsers Stiffts Lehen ist / Wilne Henrichen Sondage verkaufft hatte / derselbe dan auch von dem vorß. unseren vorfahren und gestichte zu Lehen empfangen und gedragen hatte : und nu durch Dorotheen Sondags / deß vorß. Henrichs Dochter / an unsen lieven getrewen / Herman von Laer / ihren Haußwirth und eligen Mann gekommen ist / der den vorß. Hoff mit seinem zubehoer / uns uffgegeben hat / zu behouff unsers lieven getrewen / Engelbert Haner / nach lude brieff und Siegel darüber sprechendt / welche uffgifft wir umb flehentlicher pitte willen der vurß. Herman von Laer / und Engelberth vurß. von sonderlichen gnaden / uffgenommen und zugelassen haven / Bekennen darumb vor uns / unsen nachkommen / und gesticht dat wir den vurß. Engelbert Haner / unsen lieven getrewen uff heude dato dieß brieffs / in entgegenwertigkeit unser Manne / hernach beschrieven / umb getrewer diensten willen Wir uns zu dem vurß. Engelbrecht vermoeden / die uns in zukommen zeiden doin möge und solle / denselven mit dem hove zu Aldenderne / mit allem seinen zubehoer belehnt hain und belehnen / in krafft dieses brieffs : Wir haben auch gewonliche hüldunge und ayde von dem vurß. Engelbrecht empfangen / solches Lehen getrewlich zuverdienen / und zuvermannen / unser / unser nachkommen und gesticht / beste zu werben / argst zu warnen / und kehren / nach aller seiner macht / fort alles das zu doin / das ein getrewe Mann seinem Herren schuldig ist zu doin / ohn argliß : Beheltlich / uns / unsen nachkommen und gesticht / uns : und vort jederman seines rechten daran : Geben und belehnt zu Arnßberg / in dem Jahre unsers Herren Duisent vierhundert Seventzig / auff Donnerstag nach dem Sondag Exaudi : hierover und ahn seint gewesst als Manne / unse lieve Amptman / Rheede / und Getrewen / Goddert Fürstenberg / Conraidt Vrede und Bernardus Huet.

Num. 30. Mile / In Actis Num. 163.

WIr Herman von Gottes Gnaden der Heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / Thun kundt und bekennen / an diesen offenbrieve / vor uns / unser nachkommen und Stifftes / daß wir unseren Marschalck Raht und lieben getrewen Johan Quadtn / Herr zu Lantz Crone / mit dem Schloß Mile / sampt allen und jeglichen seiner zu- und ingehörungen Mauren / Portzen / keinerley davon außgescheiden / belehnet haben in allermassen dasselbe von uns und unserem Stifft zu Lehen rüret / und deß genanten Johans voralteren / solches von unserem vorfahren und Stifft zu Lehen empfangen / und gedragen haven / belehnen ihne damit gegenwertiglich in und mit Krafft dieß brieffs : haven darauff von ihme gewonliche hülde / glöbt / und ayde empfangen / solch Lehen getrewlich zuvermannen / zuverdienen / und so dick deß noet geschicht zu entfangen / unser / unser Nachkommen und Stiffts bestes zu werben / und schaden allzeit zu warnen / und so viel ihme möglich / auch zu wenden / und auch unseren Nachkommen der offnung an und uff dem fürgeschrieven Schloß / zu allen unseren und unsers Stiffts nöden / sonder einig widerrede zugestatten / und darauß / und darin / mit den unseren / bloiß / und gewappendt / zu Pferdt / und zu Fueß / wider aller menniglich zubehelffen : Würde auch ummer geschehen / das Johan vorgem. oder ihr Erben / jmandt bekriegen wülten / oder daß er / oder seine Erben bekrieget würden / alsdan möge sie uns das vorgedacht Schloß zu Myle zu chirst / ehir dan sie einigen schaden darauß / oder darin thuen / ingeven und überantworten / uff das uns / und unserem Stifft solch Schloß unverlüstig blieve / wo wir dan dasselbig Schloß also innemen würden : so sellen Wir zu außgang deß Kriegs / ihnen solches zu handen stellen / und nit fürenthalten /

Wir haben auch Johan die gnade und zusage gethan/ daß wir unse Nachkommen und Stifft ine · und wann er nit mehr wehre/ alsdann seine Erben/ die sein Mans oder Wives kine/ mit dem vorgedachten Schloß belehnen sollen : sie auch zu recht verantworten / da wir Jhrer zu recht mechtig sein/ und sie dat vür uns wollverfolget hetten : doch in dieser belehnung/ uns/ unseren nachkommen/ unserem Stifft/ und vorth menniglichen seines rechten vorbehalten/ Alles sonder geferde/ und ohne argelist : Deßen zu urkundt haben wir unser Siegel hieran wissentlich thuen hencken : der gegeven ist zu Poppelstorff ahm Donnerstag nach Philippi und Jacobi Apostolorum, im Jahr fünffzehenhundert ein und dreiß.g. Hiebei und uber seint geweſt/ Manne von Lehen/ unser Rath/ und lieben getrewen/ Deterich von Orßbeck/ und Frederich von Stepraedt/ unser Haußhoffmeister/ und Frederich von Fischenich/ unser Dürwertter.

Num. 31. Mile In Actis Num. 164.

VOn Gottes Gnaden/ Wir Ferdinandt/ Ertzbischove zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler/ und Churfürst. Bischove zu Paderborn/ Lüttig/ und Münster/ Administrator der Stifft Hildesheim/ und Berchtesgaden/ Fürst zu Stabüll/ Pfalsgrave beim Rhein/ Hertzog in Ober und Nider-Bayeren/ Westphalen/ Engeren/ und Büllion/ Marggrave zu Franchimont/ Thun kundt und bekennen hiemit/ für uns/ unsere nachkommen und Stifft/ offentlich gegen jedermenniglich : daß wir unseren lieben getrewen Bernharten Schnetehagen / als volmechtigen unsers auch lieben getrewen/ Johan Quaden von Lantz Cronen/ zu Meill/ mit dem Schloß Meill/ sampt allen und jeglichen/ seinen zu und ingehörungen / Mauren / Portzen / keinerlei davon außgescheiden : belehnt haben in allermaßen dasselb von uns / und unserem Stifft / zu Lehen rüret / Er und seine voreltere/ solches von unserem vorfahren und Stifft/ zu Lehen empfangen und gedragen haben / belehnen ihnen in nahmen wie obgemelt/ damit gegenwürtiglich/ in und mit Krafft dieses brieffs : und haben darauff von ihme gewonliche huldt und ayde/ So er in seines Principalen Sehl/ krafft habender volmacht/ leiblich außgeschworen/ empfangen : solch Lehen getrewlich zuverdienen/ und zu vermannen/ und so offt es noth zu empfangen/ unser/ unser nachkommen und Stiffts/ best zu werben : schaden allezeit zu warnen/ und so viel ihme möglich zu wenden/ auch uns/ unseren nachkommen der offnung an und uff dem vürgeschriebenen Schloß/ in allen unseren und unsers Ertzstiffts/ nöthen sonder einige widerrede zugestatten : Darauß und darin / mit dem unseren/ bloß : und gewapnet : zu Pferdt/ und zu Fueß/ wieder allermenniglich zubehelffen/ würd auch immer geschehen / das Johan Quad/ oder seine Erben/ jemants bekriegen wolten / oder daß er oder seine Erben bekriegt würden/ alsdan mögen sie uns das vorgeschrieben Schloß Meill/ ehe und zuvor sie einigen schaden darauß oder darin thun/ eingeben und uberantworten : Damit uns/ und unserem Stifft/ solches Schloß unverleustig pleibe/ wo wir dan dasselb Schloß/ also einnehmen würden/ so wollen wir zu außgang deß Kriegs ihnen widerumb solches zu handen stellen/ und nit vor enthalten : Wir haben auch Johan Quaden obengemeldt/ die gnad und zusag gethan/ daß Wir/ unsere nachkommen/ und Stifft/ ihme : und wan er nit mehr wehre/ alsdan seine Erben/ die sein Mans oder Weibs Künne/ mit vorgedachtem Schloß belehnen sollen/ Sie auch zu recht verantworten/ da wir ihrer zu recht mechtig sein/ und sie das von uns woll verfolgt hetten / doch mit dieser belehnung/ uns / unseren nachkommen und Stifft/ auch sonsten Menniglichen seines rechten vorbehalten : alles sonder geferdt/ und argelist : dieß zu urkundt/ haben wir unseren Siegel an diesen brieff wißentlich thun hangen : der gegeben ist/ in unser Statt Bonn/ den ein und dreyßigsten tag Monats Januarij/ im Sechszehenhundert zwantzigsten Jahre : hierüber und ahn seint geweſt/ als Man von Lehen/ die Ersamb Hochgelehrter unser dürwertter/ Amptman zu Lon/ und Urdingen/ Cammerer/ Rheet/ und liebe getrewen/ Werner Quadt von Büschfelt/ Otto Henrich Walpott von Baßenheim zu Gurdenaw/ und Wilhelm Horn genant Goltschmit/ beider Rechten Doctor.

Num.

Num. 32. Thonberg / In Actis Num. 165.

WIr Herman von Gottes Gnaden Ertz-Bischoff zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / Administrator deß Stiffts Paderborn / etc. Thun kundt und bekennen hiemit offentlich / vor uns / unseren nachkommen und Stifft / gegen allermenniglich / daß wir unseren lieben getrewen / Lutther Quade / Herr zu Lantz Crone / Reht / und redelich belehnt haben / mit der Burg Thomberg / mit sampt allen und jeglichen zubehörungen von Wildtbanen / Manne / auch mit allen den gerichten / die in die Wildbane gehörig seint / darzu mit deme Flamerßdorffer Walde / Wasser / Wassergangen / kleinen und großen zehenten und Rottzehent / auch mit der gerechtigkeit / und gifften / gnandt die Capelle / und allen anderen Kirchen gifften / sampt den Renthen darzu / mit aller anderer gerechtigkeit / und mit der Wildbanen / darzu gehörende / solches alle / von uns / und unserem Stifft / zu rechte Manlehen zuhaven und zugedragen / in maßen sein Alderen / solches von uns / unserer vurfahren und Stifft zu Lehen gehabt / empfangen / und getragen haben / belehnen den gemelten Lütther Quaden damit gegenwürtiglich / und mit Krafft dießes brieffs / haben darauff gewonliche glofft / und eyde empfangen / solch Lehen getrewlich zuvermanen / zuverdienen / und so dick deß noit geschicht zu empfangen / unsers besten zu werben / und argst allezeit zu warnen / und so viell ihme möglich zu kehren / Wir haben aber uns / unseren nachkommen und Stifft vorbehalten / die offenung ahn und uff der gedachter Burg / also daß wir derselben Burg / als unsers offenen Hauß gebrauchen / und uns darinne / und darauß zu unsere noiden behelffen mögen / wieder allermenniglich / niemants außgescheiden / wan / und wie dick wir das bedürffen / doch mit diessem fürwarden / daß wir unser nachkommen / nach Stifft den genanten Lütther und sein rechte Erben / die sein Mans oder Weibs Erben / von dem vorgeschr. Lehen nit enterben / wollen noch sollen von ersterbnuß wegen / und hat auch genanter Lütther vor sich und sein Erben zugesagt und gelobet / uff derselben Burg Thonberg / sonder alle widderrede / auff und abzulaßen und davon zubehelffen / als von unserem offenen Hauß / so dick uns das nottig geschicht / wieder allermenniglich / in dießer belehnung / uns / unserem nachkommen / und Stifft / auch forter einem jederen seines rechten vorbehalten. Alles sonder geferdt / und ohne argelist: deßen zu urkundt haben wir unseren Siegel vor uns und unseren nachkommen an dießen brieff wissentlich thun hangen: den gegeven ist zu Poppelstorff ahm Donnerstag den achten Aprilis / im fünffzehenhundert sechs und viertzigsten Jahre: hiebey und uber seint gewest / als Manne von Lehen / unser Marschalck und Amptman zu Lechenich / Rethe und lieben getrewen / Wilhelm Harff / zu Conratzheim / Dhaem Spieß von Bulleßheim / und Johan von Wachtendonck / unser durwertter.

Num. 33. Thonberg In Actis Num. 166.

VOn Gottes gnaden / Wir Ferdinandt Ertzbischoff zu Cöllen / und Churfürst / Bischoff zu Lüttig / und Münster / Coadjutor und Administrater dero Stiffter Paderborn / Hildesheim / und Berchtesgaden / Fürst zu Stabull / Pfaltzgrave beim Rhein / in Ober und Nieder Bayeren / Westphalen / Engeren / und Bullion / Hertzog: Marggrabe zu Franchimont / Thun kunde und bekennen hiemit offentlichen für uns und unseren nachkommen und Stifft / daß wir unserem lieben getrewen / Herman Quade von Lantz Crone / zu Rheindorff: für sich selbst / dan auch als volmechtigen Bernardten Quaden von Lantz Cront / zu Flamerschum zu ihrer beider und ihrer Erben behuff / recht und redelich belehnet haben / mit der Burg Thonberg / mit sampt allen jeglichen zuehörungen von Wildbanen Mannen auch mit allen den gerichten / die in die Wildban gehörig seint / darzu mit dem Flamerßdörffer Walde / Wasser / Wassergengen / kleinen und grossen zeinden und Rottzeinden / auch mit der gerechtigkeiten und Gifften genant / die Capelle / und allen anderen Kirchen gifften / sampt den Renthen darzu / mit allen anderen gerechtigkeiten / und mit der Wildbanen darzu gehörig: solches alles von uns und unseren Stifft zum rechten Manlehen zuhaben und gedragen / inmaßen ihre vorseßen / solches von unserem vorfahren und Stifft zu Lehen gehabt / empfangen / und gedragen haben / belehnen also Herman Quaden / vor sich selbst und als volmechtigen seines Vetteren Bernardten Quaden / wie oben / damit gegenwürtiglich / und in Krafft dieses

brieffs / haben darauff von ihme für sich / und wie gesagt / seinem Vettern / gewonliche / glodt und ayde empfangen / solch Lehen getrewlich zuvermannen / zuverdienen / und als dick deß noit geschicht / zu empfahen / unsers bestes zu werben / und argst alzeit zu warnen / und so viel ihme möglich zu kehren / Wir haben aber uns / unseren nachkommen und Stifft vorbehalten / die offenung ahn / und auff gedachter Burg : also daß wir derselben Burg / als unsers offenen Hauß / gebrauchen / und uns darin / und darauß zu unseren nothen behelffen mögen wieder allermenniglichen niemandt außgescheiden / wan- und wie dick wir das bedürffen : doch mit diesem verwarden / daß wir / unser nachkommen und Stifft / die genante Herman und Bernardten Quaden gevetteren / nach ihre rechte Erben / die seinen Mans oder Weibs künne von dem vorgem. Lehen / nit enterben wollen noch sollen / von ersterbnuß wegen / und hat ermante Herman / vor sich / und seinen Vetteren / wie obgem. zugesagt / und globt / uff derselben Burg von Thonberg / wieder alle widerrede uff und abzulassen / uns davon zubehelffen / als von unserem offenen Hauß so dück uns deß noth geschicht / wieder allermenniglich / in dieser belehnung uns / unseren nakommen und Stifft / auch fürter einem jeden seines rechten vorbehalten : alles sonder geferde und argelist : Diß zu urkundt / haben wir unser Siegel vor uns / und unser nachkommen / an diesen brieff wissentlich thun hangen : der gegeben ist in unser Statt Bonn / am Neun und zwantzigsten Januarii / im sechszehenhundert fünffzehenden Jahr : hierüber und ahn seint gewest / als Mane von Lehen / unser Thürwertter / Ambtman zu Lyn und Urdingen Rath und lieben getrewen Werner Quadt zu Buschfelt / und Eberhardt von Hoeneck.

Num. 34. Vettelhoven / In Actis Num. 167.

VOn Gottes Gnaden Wir Ernst Ertz-Bischoff zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler / und Churf. rc. Bischove zu Lüttig Administrator dero Stiffter Münster / Hildesheim / und Frising / Fürst zu Stabull / deß Primatz und Ertzstiffts Magdenburg Thumbprobst / Pfaltzgrave beim Rhein / in Ober und Nider Bayeren / Westphalen / Engeren / und Büllion Hertzog / Marggrave zu Franchimondt / Thun kundt und bekennen hiemit / daß wir unserem lieben getrewen / Emandten von Metternich zu Vettelhoven / in gegenwertigkeit unserer Manne / hernageschrieben / mit dem halben Theil deß Haußes zu Vettelhoven / Achter Lehen und allein seinen zu- und ingehörungen / auch mit dem viertentheil deß gerichts zu Vettelhoven / und einem Fuder Weins / von den Chur Weinen zu Arweiler : dargzu solcher Erbschafft und den achtentheil deß gerichts / so dieses Lehendragers Vatters deßen Schwageren / den Kolven abgelost hat / nach vermoege deren scheidts brieff gnediglich belehnet haben / und belehnen ihnen damit in Krafft dieses brieffs / inmaßen / solches Johan Kolve von Vettelhoven / vor : und jetzigen Lehentragers Vatter / darnach solche Lehenen von unserem vorfahren und Stifft zu Lehen empfangen und gedragen haben : Wir haben auch gewonliche aidt / und hülde / vor dem vorß : Emond empfangen / die vorgeschrieben Lehen getrewlich zuverdienen / und zuvermannen / unser / unser nachkommen und Stifft bestes zu werben / und argst zu warnen / zu kehren / und hinderen / nach aller seiner macht / vort alles das zu thuen / das ein getrewer Man seinen Herren / von solcher Lehen wegen zu thuen schuldig und pflichtig ist / vorbeheltlich doch / uns : unseren nachkommen : und Stifft / und vort jederman seines rechten / an dem vorß. Lehen : sonder geferdt / und argelist : Deßen zu urkundt haben wir unser Siegel an dießen brieff thun hangen / der geben ist zu Bonn / ahm zwei und zwantzigsten Monats tag Sptembris / im Jahr Thausent Sechshundert und Neun : hierüber und ahn seint gewest / als Manne von Lehen / die Ersamb Hochgelehrte unsere Rhat Secretarius, und Zolner zu Bonn / liebe getrewen Wilhelm Horn genant Golschmit / dero Rechten Doctor / und Johan Adam Seicheim.

Num. 35. Vettelhoven. In Actis Num. 168.

VOn Gottes Gnaden / Wir Ferdinandt Ertzbischoff zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churf. Bischoff zu Lüttig / und Münster / Administrator dero Stiffter Paderborn / Hildesheim / und Berchtesgaden / Fürst zu Stabull / Pfaltzgrave beim Rhein / in Obern und Nieder Bayeren / Westphalen / Engeren / und Büllion / Hertzog : Marggrave zu Franchimont /

Chimont/ Thun kundt und bekennen/ hiemit/ das wir unseren lieben getrewen/ Emond-ten von Metternich/ zu Vettelhoven/ in gegenwürtigkeit unser Manne herna geschrieben/ mit dem halbe theil deß Haußes zu Vettelhoven und einem Fuder Weins/ von den Chur Weinen zu Arweiler/ darzu solcher Erbschafft/ und den achten Theil deß gerichts/ so dieses Lehendragers Vatter deßen Schwageren/ den Kolffen abgelest hat/ nach vermoeg deren Scheits brieve/ gnedigst belehnet haben/ und belehnen ihnen damit/ in Krafft dieses brieffs : inmaßen solches Johan Kolffe von Vettelhoven/ vor/ und jetzigen Lehendragers Vatters : darnach solche Lehen von unserem vorfahren und Stifft zu Lehen empfangen/ und gedragen haben : Wir haben auch gewonliche aidt und hulde/ von dem vorß. Emend empfangen/ diese vorgeschr. Lehen getrewlich zuverdienen/ und zuvermannen/ unser : unser nachkommen und Stiffts/ bestes zu werben : argst zu warnen/ zu kehren/ und behinderen nach aller seiner macht/ vort alles das zu thuen/ das ein getrewer Mann seinem Herren/ von solchem Lehen wegen zu thuen schuldig und pflichtig ist : vorbeheltlich/ doch uns/ unseren nachkommen und Stifft und vort jederman seines rechten/ an dem vorß. Lehen/ sonder geferd/ und argelist : Deßen zu urkundt haben wir unseren Siegel an diesen brieff thun hangen/ der geben ist zu Bonn/ ahm achzehenten Monats tag Februarij: Im Sechszehenhundert und fünffzehenten Jahr : hierüber und ahn seint gewest als Manne von Lehen/ unser dürwertter/ Amptman zu Lyn und Urdingen/ Raht und liebe getrewe/ Werner Quadt zu Buschfeldt/ und Frederich von Zoppenbroch.

Num. 36. Boeckhem Eycken/ In Actis Num. 169.

WIr Roprecht/ von Gottes Gnaden/ der Heiligen Kirchen zu Cölne Elect/ und Confirmirt/ deß heiligen Römischen Reichs Churf. ꝛc. durch Italien Ertzcantzler/ Hertzog zu Westphalen/ und Engeren/ ꝛc. doin kundt und bekennen dat wir heut dato dieses brieffs/ Frederich von Solbrucken unsen lieven getrewen/ in entgegenwürtigkeit unser Manne herna geschrieben/ belehnet han/ und belehnen overmitz dieses brieffs/ mit dem Huiße zu Boeckheim/ und dem Hove zu den Eycken/ und seinen zubehören/ als die von uns und unseren gestichte zu Lehen rürent/ und der furschr. Frederich solches von unserem vorfahren sehligen/ Ertzbischoff Deterich zu Lehen empfangen und gedragen hat/ und hain auch gewonliche huldunge und aidt von ihme entfangen/ die fürschr. Lehengütter getrewlich zuverdienen/ und zuvermannen/ unse/ unser nachkommen und gestichts beste zu werben/ und argst zu warnen/ und zu kehren/ nach aller seiner macht/ und vort zu doin aß ein getrewer Man seinem Herren schuldig ist zu doin/ ohn argelist. Beheltlich auch uns/ unsen nachkommen und gestichte unsers : und fort jederman seines rechten daran : urkund unsers Siegels heran gehangen. Gegeben und belehnt/ in dem Jahre unsers Herren Dusent vierhundert Sechs und Sechtzig/ uff Mondag nach Sent Lucien tag/ hierüber und ahn seint gewest/ Scheiffart von Merode Herren zu Hemmerßbach unse Hoffmeister/ und Göddert Ketzgen unse Erffdürwertter.

Num. 37. Boeckem Eycken/ In Actis. Num. 170.

WIr von Gottes Gnaden der Heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff/ deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churf./ Hertzog zu Westphalen/ und zu Engeren/ und der Kirchen zu Paderborn Administrator/ ꝛc. Thun kundt und bekennen/ daß wir unserem Amptman zu Lynne/ und lieben getrewen Johannen Haeßen von Conraßheim/ uff heude dato dieses brieffs/ in entgegenwertigkeit/ unser Manne von Lehen/ hernach geschreven/ gnediglich belehnet haben/ und belehnen/ overmitz diesem brieve/ mit dem Hurße zu Bockum gelegen/ und den Hove zu den Eycke anders up deme Watter gnant/ mit sampt allen und jeglichen ihren in : und zubehörungen/ wie die von uns/ und unserem Stifft Cöllen zu Lehen rürent/ und etwan Frederichen von Solbrucken/ solche Lehenstücke/ von unserem vorfahren Ertzbischoven/ Deterichen und Roprechten/ loveliher gedechtnuß/ zu Lehen empfangen und gedragen/ und der obgem. Johan Hase/ nun von deßelben etwan Frederichs von Solbrucken rechten Erben an sich gegolden/ und bracht hat/ und hant demnach auch von demselben Johan Hasen gewonliche huldung und ayde empfangen/ die vurschr. Lehengütter getrewlich zuverdienen/ und zuvermannen/ unser/ unser nachkommen/ und Stiffts/ bestes zu werben/ argst zu warnen/ und zu kehren/ nach aller

seiner

seiner macht/ und vort zu thuen als ein getrewe Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist zu doin: sonder alle argelist/ und geferde. Beheltlich doch uns/ unseren nachkommen/ und Stifft/ und jederman seines rechten an dem vorschr. Lehen. Urkundt der warheit haben wir unser Siegel an diesen brieff thun hangen. Gegeben und belehnt in unserem Schloß zu Bruell/ uff Sondage Misericordia Domini, im Jahre unsers Herren/ fünffzehenhundert und Seven/ hierbey und over seint gewest/ als unser Manne von Lehen/ unser Rhat und lieven getrewen Scheiffart von Merode/ Herr zu Hemmersbach/ unser Ampman/ zu Leidtberg Johan von Königsdorff/ unser Ampman/ und Theveß Wulffekels unser bürwerter.

Num. 38. Boeckhem Eycken/ In Actis Num. 171.

WIr Frederich Landtgrave/ und Henrich von Buederich/ Johans Sohn Manne von Lehen/ uns gnedigsten lieven Herren Ertzbischoff zu Cölne/ Churfürst. Und wir Johan Schluyn/ und Wolber Huißen/ Scheffen zu Lynne/ doin kundt allen und jeglichen/ den genen/ den dieser offen brieff fürkommen wird/ offenlich zeugende: dat für uns kommen und erschienen ist/ die Ersame und andächtige Agnes von Solbrücken/ Closter Junffer deß Closters und Gotshauß buiten bey Nederwesell/ zu Overdorps gelegen/ ordens der præmonstrat: und hafft bekandt und vergeit/ vor sich ihr Erven/ und Gotshauß vorß. Dat sie mit gudem fürbedachtem ryven rade/ und mit freyem willen vollbert/ und Consent/ eines Priors/ ihren meren nutz/ und urbar damit zuschaffen: recht/ redelichen/ und bescheidenlichen/ in einem vesten/ steden/ Erbkauff verkaufft hefft/ und verkaufft/ erfflichen/ in krafft dieses brieffs/ den vesten und Frommen Johan Haeß/ zur zeit Droste zu Lynne/ Jouffer Annen von Belle/ sein ehlige Haußfraw/ und ihre beyder Erven/ die auch entgegen sin/ für sich und ihre Erven/ recht/ redelichen/ und bescheidelich/ in einem vesten steden erbkauff/ erlichen gekoicht und gegolden hant/ alle alsolche kindtheil und gerechtigkeit/ der vorgemelter Agneßen anerfallen/ und angestorven ist/ overmitz doeden und versterffnissen ihrs Vaders/ und Moders sehlige/ und sie hefft an dem Huße/ Hoeffstadt/ und gantzen alinge Lehen/ güder zu Solbrücken/ und an dem Hove/ und gude up dem Water/ geheischen in dem Lande von Lynne gelegen/ So wie dat Sementliche gutt vurß. von alders aldar gelegen/ und von unserem gnedigsten Lieven Herren vorgem. zu Lehen gaende iß/ mit artlande/ Buwede/ Holtzgewaß/ Wasser/ Weiden/ buschbroich/ lauff/ graß/ torff/ und thorch/ und fort allen pachten/ zinßen/ Rhenten/ pennyniese Gelde/ und gülden/ mit vur alingen rechten innen und zugehör/ So wo und war dat auch gelegen ist/ in lengden/ breiden/ hoechden/ diepten/ vurr und achter/ nit davon außgescheiden/ als vor ein bescheiden und merckliche Summe Gelts/ die der gemelter Agnießen darvon am gereiden Gelde overgetalt/ gehandtrichet/ gelievert und wol zu danck vergnügt und bezalt iß/ als sie eigentlich erkantt/ und hefft darumb für sich ihr Erven und Gotshauß/ dem vorgem. Johan Haeß/ Drosten/ an seine Haußfraw und ihrer beyder Erven davon queit gescholden/ und schilt queit/ in krafft dieses brieffs/ bedanckungt sich davon gute bezalunge/ und die vorgem. Agnieß hefft dat vurß. ihr kindtheil und gerechtigkeit/ deß Hausses und Hoeffstadt zo Solbrücken deß Hoeffs/ und dem Wasser und deß gantzen alingen Lehenguets/ mit aller seiner gerechtigkeiten/ wie vurß. steit over gegeven und upgedragen/ und in behueff derselber Eheluiden und ihren Erven/ darup verziegen und rechte verzeichnisse gethan mit handt/ hälme/ und gichtigen munde/ und iß deß ußgegan/ als in dem Landte und Statt Lynne erblichs gut recht und gewonheit ist/ und hefft sich/ ihr Erven/ und Gotshauß vorß. davon enterbt/ und den vorgemelt. Johan Haeß/ Anna seine ehelige Haußfraw/ und ihrer beyder Erven/ daran geerfft/ und erfft sie daran in krafft dieses brieffs/ then ewigen tagen/ also dat dieselve Agnes/ihr Erven und Gotshauß/ oder jemants anders von ihrentwegen/ achter diese zeit/ und na datum dieß brieffs/keiner könne vorbrunge/ recht/ noch ansprache/ geistlich/ noch Weltlich daran haven noch behalten sollen/noch behalten: in keinerley weyse/ die erdacht ist

off

off erdacht mocht werden. Biddende unseren gnedigsten Herren demütiglich / die ehegenante Elüde / Johan und Anna / für sich und ihre Erben / mit solchem sementliche seiner gnaden Lehengüde vurß. gnediglich durch krafft und macht dieß vurß. oblaysunge / avergifft / opdracht / und verzichnisse / toen wöllen / versien und belehnen / und hefft die fürschr. Agniß auch gloft / in guder trewen / für sich / ihr Erven / und Gotthauß vorß. den vorgem. Elüden / und iren Erven / von dem vorgem. ihren Vetterlichen kindtheile / und gerechtigkeiten / deß vurß. sempelichen Lehenguitz / zodoin offt / deß von nöten wehre / allezeit von der uptracht und verzichnisse / an allen enden und platzen und in aller manieren sich dat na naturen deß Lehenguts unvergangnisse deß vorgemelt. brieffs / mit recht gebuiren sall / und allen fürkommen von ihrentwegen darop gekommen werd abzustellen: Beheltlich doch unserem gnedigsten lieven Herren und seiner gnaden stadt Geistlichs Rechten / und vor jederman seines guden unverzigen fürrechten daran / sonder alle argelist: ferpell / oder geferde: und alle exceptien Geistlichs oder Weltlichs rechten / in allen vorß. puncten und fürwarden / gentzlichen und all außgescheiden. Diß dan in urkundt und gezeuchnisse der warheit / und erfflicher vaster stedigkeit / aller und jeglichen puncten und fürwarden vurß. also wo vorß. vor uns Mannen von Lehen / und Scheffen vorgem. geistlichen ergangen und geschiet darup wir unse gewonliche urkunde und gerechtigkeit / empfangen hant / darumb durch fleissige bede und gesinnen Agnißen vurß. haben Wir Frederich und Henrich vorgem. Mannen von Lehen / unse ingesegelen ahn diesen offenen brieff gehangen / und wir Scheffen zu Lynne unsen gemeinen Scheffenampts insiegel darna bey angehangen. Und wan dan diese uptragt und verzeichnisse / wie vurß. geschiet ist / mit wissen / willen / und Consent meines Priors deß Closters und Gotteshuyß vurß. Darumb habe ich Godefridus Hove / jtzerzeit Prior datselve vor mich / diesen offenen brieff / auch mit besiegelt / und noch zu voerder und merer künden / had ich Agneiß von Solbruggen / vorgem. durch gebrech meines Siegels / fleissigen gebedden / die vesten und Frommen Johan van Witenhorst / und Johan Ingenhove / dat sie ihr ingesiegelen der warheit und ther künden / an diesen brieff hangen wilden / deß wir Johan von Wittenhorst und Johan Ingenhoven bekennen / und umb beyde willen Junffer Agnießen gerne gethan hant / gegeven in dem Jahr unsers Herren Dusent fünffhundert und Seven / up Dienstag Sanct Albans Tag.

Num. 39. Boeckhem Eycken / In Actis Num. 72.

WIr Johan von Ketzel / und Henrich von Veederich / Mann von Lehen / unsen gnedigsten Herren Ertzbischoff zu Cöllen / Churf. rc. und Wir Henrich Schmit und Velber Huysgen / beyde Scheffen zu Lyn / doin kundt allen Lüden und zeugen offentlich overmitz diesen offenen brieff / dat für uns kommen und erschienen ist / die fromme Margrit von Solbrucken / eheliche Dochter Frederichs dem Gott gnade / mit auch Hanß von Otterßheim ihre elige Mann / als durch sie fürgegeven und gelupde wardt / und haven bekant und ergiet / für sich und beyder ihrer Erben / dat sie mit gudem fürwarden / und freyen moit willen / rechten / stedigs / bescheidens Erffkauffs verkocht haven / sonder einige widergeldüng / und recht Redlich und erfflich / verkauffen in Krafft dieses brieffs / den Ehrenvesten und frommen Johan Haeß Drost zu Lyn / und Juffer Annen Schall von Bell seiner ehliger Haußfrawen / und ihren Erben alle und jegliche ihre Kindt theil / Vatterlichs und Moderlichs erbs und guederen / erff als / und ersterffnuß / andeils und zustandts / rechten / und gerechtigkeiten / Erffs / Erffrenthen / und gueperen beweglich / und unbeweglich / gereit und ungereit / als derselven Margarethen durch doden / ihrer Vader und Moder anerstorven / und angefallen ist und forder dermassen ahnerstervent und anfallen möchte / darvon nit außgescheiden / nementlich doch und insonderheit an dem Hove gnant up der Water mit allem und jeglichem ihren rechten in- und zugehörungen / vort allen und jederen anderen erffzahlen und güderen / in dem Ampten Lyn / und Urdingen gelegen / wie dan solche erffzahle und güder vorgerürten bevonden und gelegen weren / zu Wasser / zu Lande / zu Büsch /

zu broich / in lenden / breiden / diepten / höchden / für und achter / als für ein merckliche bescheiden Summe Gelts / darfür von dem fürbenenten Johan Haeß und Annen Eluden overgehandtricht / und wol zu danck vermoecht ist / als sie auch eigentlich erkanten / darum sie für sich und ihrer beyder Erven / die fürgeschr. Johan und Anna eluden und ihre Erven davon gentzlich queit / loß / ledig / und woll bezalt und queit sagen und scheldeu / overmitz diesen offenen brieffs / sonder alle argelist: Darumb seint die vorgem. Hanß und Margreit / für sich und ihre Erven / solches vurß. Erbs und güderen antheils / zustandts / rechten und gerechtigkeiten / vor uns Mannen von Lehen / vorschr. bey seines Scheffen vorgem. nae Lehen Mannß rechts gewonlicher weiß und manieren / in der bester formen man solches doen sall und pflege / klaerlich und gentzlich außgegangen / darauff verziegen und verschossen / mit handt / hälm / und gichtigen munde / als sie dat zu rechten doen mochten / und solden / und verziehen darup gentzlich / in krafft dieses brieffs: Alles in nutz und behueff der ehegenanten Johan und Anna elüden / und iren Erven / und haven die dückgem. Hanß und Margreit / sich und ire Erven davon enterfft und entgüt / und die vorß. Johan und Anna Elüde und ire Erven / an dat vorgem. Erff / und gut / andell recht und gerechtigkeit vorß. geweist / geerfft und zegüt / vestigen / Erven / und entgüden sie / und ihre Erven daran vestiglich und in krafft dieses brieffs / Erfflich und zo den ewigen dagen / also dat der vorbenanter Hanß und Margreit / ihre Erven / noch niemantz von irentwegen / oder sein freundt / Moig / oder Procurator / durch sich selbst / off jemantz anders weren / derwegen in zukünfftigen zeiten / gegen recht fürdragen noch ansprach / geistlich / oder Weltlich / daran weder die fürsch. Johan und Anna Elüden / off ihre Erven / niet mier haven sollen / undernehmen noch behalden / in keine weyse: behelftlichen doch unseren gnedigsten lieven Herren Ertzbischoff vurß. als Lehenherren seiner overheit und gerechtigkeiten / Wird auch hirinnen der mehr gemelter Hanß und Margreit vurß. versichert / und geloffte / vor sich / und ihre Erven / gerechten / wolkommen wahrschaffte zo doen / Jahr und Tag und aller fürkommen forderung / und ansprach uffzodragen / und sie davon zuentheven / als recht und gewonheit iß / sonder alle eindracht / und ohn argelist: mit auch gelovende / so der vesting und updracht mit verzeichnuß zu doen / an allen enden und platzen / mit aller notturfft und versicherung / deß nottig weren / darmit die Elüde fürschr. und ire Erben gnugsamb und woll verwart und versorgt wehren: pittende demütiglich unseren gnedigsten lieven Herren Ertzbischoffen.

Num. 40. Morenhoven / In Actis Num. 332.

WIr Elisabeth von Efferen gnant Hall / nachgelassen Witwe Weilandt deß Ehrenvesten und frommen Henrichen Schall von Bell / zu Morenhovrn / Anna und Sophia Schall von Bell geschwesteren / bekennen zusammen / und eine jede von uns dreyen besonder / und Thun kundt offentlich mit diesem brieff / vor uns / unser Erben / und Nachkommlingen / daß wir mit wissen / willen / und Consent / deß Hochwürdigsten in Gott Fürsten und Herren / Herren Adolffs Ertzbischoffs zu Cöllen / Churfürsten / rc. unsers gnedigsten lieben Landtfursten und Lehenherren / und mit urkundt seiner Churf. Gn. Manne von Lehen hernach beschrieben / mit zeitigem vorgehabtem Raht / und wolbetrachten unsers negsten Blotts-Verwanthen / scheinbarlichen und mercklichen nutz / urber / und profeit / vorzuwenden / grosseren schaden / unraht / und beschwernuß / (so wir auß vielen ursachen zubesorgen / zuvermeiden / und anderen unseren vorstehenden nutzen / und frommen zufurderen / damit auch das nachbenente Hauß / Schloß / und gutt Morenhoven / als ein Cöllnisch Lehen / dergestalt wie uff jetzigen Dato nit versplissen und getheilt verpleibe / Sonder nachbenente kauffere / und ihre Erben / desselben gantz unverdeilt und unversplissen / durch einen Erbkauff ewiglichen gebrauchen und besitzen mochten / auch wir Anna und Sophia / beyde geschwesteren desto schleuniger zu ehren bestattet werden köndten / eines rechten / redtlichen / uffrichtigen ewigen Erffkauffs / verkaufft und zukauffen gegeben haben: verkauffen / und geben also zu kauffen / in Krafft dieses brieffs / in der aller bester Form / weißen / rechten und ge-

gestalt/ wie ein rechter/ redtlicher/ ewiger/ und unwidderrufflicher Erffkauff/ in allen und jeden gerichten Rechten- Geist- und Weltlichen/ auch an allen und jeden Stetten und orten/ und enden/ in recht oder gewonheit/ aller best krafft/ und macht hat/ haben soll/ kan oder mag dem Ehrnfesten und frommen Johan Schall von Bell zu Morenhoven/ Lysen von Aldenbrochen eheleuthen/ unseren lieben Schwager/ Schwegerschen/ Ohmen/ und Möhnen/ und ihren beyden Erben/ und sonst nachkomlingen/ welche auch für sich ihrer beyder Erben/ oder behelder dieses brieffs/ mit ihren wissen und guten willen/ unse halbe Hauß Hoff/ und alinge gut Morenhoven mit allem seinen in- und zubehör/ nichts davon außgescheiden: in allermassen wie dasselbige alinge gantz Hauß/ Schloß/ und gutt zu Morenhoven/ Weilandt der Ehrnfester und frommer Johan Schall von Bell/ deß kauffers Vatter/ und unser lieber Schwegerher und Amygher/ zur zeit seines lebens/ von etwan dem Ehrenfesten und frommen Wilhelmen Beissel von Gimnich und Margareth von Gülich Eheleuthen: rechtes Erbkauffs/ laut derhalb auffgerichter brieff und Siegel/ anfahendt/ Wir Wilhelm Beissel von Gimnich und Margareth von Gülich/ seine ehelige Haußfraw/ doen samen kund und bekennen/ etc. und also endendt/ geschehen und gegewen in den Jahren unsers Herrn 1503. uff Sanct Georgii tag in der Fasten/ etc. gegolden und ahn sich bracht/ ingehabt/ besessen/ und gebraucht/ auch von unserem Adolffs Ertzbischoffs und Churf. etc. vorfahren/ einhalt der Lehenbrieff zu Lehen gedragen/ und biß in seinem Sterbtag friedlich genützet und besessen hat/ von uns vorberürten verkaufferen/ Recht und Redtlichen/ erfflich und ewiglich gekaufft/ und gegolden haben/ umb und für eine sichere mercktliche bescheiden Summe Gelts/ Nemblich 2400. Guldg. Churfürstliche Müntz beym Rhein/ der wir dan gütlichen mit reiffen wolgedachtem gemüet zu beyder seiten/ durch unse vorgerürte/ und nachbenente Bloedsverwandte/ freunde vertragen/ gewesen seindt/ und uns wol genueget hat/ und genüget hiemit: Welche vorbenente Summe Gelts wir auch darfür/ von dem gemelten Johan Schall von Bell/ Lheißen von Aldenbrochen Eheleuthen/ keufferen/ unserem lieben Schwager/ Schwegerschen/ Ohmen/ und Möhnen in einer almger Summe bahr und bereit in Golde/ und Schwer genueg von gewichte dargestelt/ empfangen/ und vort zu unserem und unser Erben und nachkomlingen kundtlichen mehrern nutz und urber gewandt/ und gekehrt zu haben/ hiemit außtrücklich bekennen/ und sagen darumb/ vor uns/ unse erben/ und Nachkomlingen/ von den obgem. 2400. Goldg. obgem Johan Schall von Bell/ Lheißen von Aldenbrochen/ Eheleute keuffere/ ihre beyde Erben/ behelder dieß brieffs/ mit ihrem guten wiß und willen/ wie obgemelt/ und welchem das furters beruеren mochte/ auch gentzlichen und zumahl/ loß/ ledig/ und queit/ nit mehr noch fürters davon zu heischen/ zu empfangen/ noch zu haben in keinerley weyse/ Und nach dem dan das vorschr. Hauß/ Schloß/ und gut/ zu Morenhoven mit seinem ein- und zubehoer/ wie vorerklehrt/ Howitlgem. unsen Gnedigsten lieben Herren/ Herren Adolffen/ Ertzbischoven zu Cöllen/ Churf. etc. und seiner Churfürstlicher Gn. Ertzstifft Cölne/ vorgeschrieben Lehenrorig ist/ So bin ich Elisabet von Efferen gnant Hall/ vorgem. als eine Wittwe Ehemutter und naturliche vormunderschе/ in nahmen und von wegen meiner obgem. Lieben Dochteren/ Anna und Sophia Schall von Bell/ in anhören und mit bewilligung derselben meiner beyden Döchteren als deren gütteren/ rechte erben auff besonderen gnedigsten gegebenen befelch/ hochgedachtes unsers gnedigsten Landtfürsten und Lehenherren/ vor die Ehrnfesten und frommen Dhamen Spieß zu Bulleßheim/ Hoffmeister/ und Amptman zu Lechenich/ und Lutter Quaden/ Herren zu Thonberg und Myell/ seiner Churf. Gn. vorgemelt und Ertzstiffts Cöllen vereidten Mannen von Lehen/ in eigener persone/ kommen und erschienen und haben daselbst die vorgem. halbschеidt deß vielgemeltes Hausses/ Schloß und guts Morenhoven/ mit allem seinen in- und zubehoer/ empfangen/ und alsbaldt darnach uffgedragen/ erfflich und ewiglich übergeben/ und uns dreye/ und alle unse erben und nachkomlingen/ davon mit gebürlichem außgange und verzeichnuß/ und nachgem. Ertzstiffts Cöllen Lehnrechtigem gebrauch und gewonheit/ enterbet/ und entgütet/ in handt hochstgem. unsers gnedigsten lieben Lehnherrn/ in behoeff dieses Erbkauffs/ und zu nutz und urber vorgem. eheleu-

ten Johan Schall von Bell / Eheißen von Aldenbrücken / keufferen / und ihren erben vorgeschrieben / auch weiter alle drey Seine Churfürstl. Gn. Demütiglichen gebetten und bitten / dise übergibt und Erffschafften gnediglichen anzunehmen / und zubewilligen und damit dieselbige vorgem. eheleute keuffere / ihre Erben und Nachkomlingen vortahn belehnen / und Erben wollen / als auch vielgem. Johan Schall von Bell vor sich / seine Haußfraw / und ihrer beyder Erben und nachkomlingen / in eigener personen selbst undertheniglich gepetten / und pitten hiemit / auch durch Seine Churf. Gn. inmassen hernach beschreben und nach allem gebuer beschehen ist / darauff dan gemelter Johan Schall von Bell / Seine Churf. Gn. als rechtem Lehenherren / huldt und eydt gethan hat / wie dasselbige Seine Churf. Gn. Lehngüter recht und gewonheit ist / also und dergestalt / das von nun vortahn erblich und ewiglichen Johan Schall von Bell / Eheyß von Aldenbrochen sein Haußfrawe und ihrer beyder Erben / vorgem. diese benente verkauffte erbschafft / und halbscheidt gütter / deß Hausses und guets Morenhoven mit allem seinen in- und zubehoer in erblichen rechten haben behalten / geniessen und gebrauchen / wenden und kehren sollen und mogen nach allem ihren willen nutz und furtheil uns Elisabethen von Efferen gnant Hall / Annen und Sophien / unsen erben und Nachkomlingen / und sonst niemandts von unserent wegen hienamals keinerley recht mehr daran zu haben noch zubehalten / zubekennen noch zugebeuren in keinerley weise und manieren. Und wir vielgemelte Elisabeth / Anna und Sophia / Moder / und kinder / geloben alle durschr. puncten / in macht dieses brieffs / vor uns / unsere Erben und Nachkommen / vielgem. unsen lieben Schwager und Ohmen / Johan Schall von Bell vorgem. vor sich seine Erben nachkomlingen und behelder dieß brieffs wie obgeschrieben / festiglichen / rechte wahre und vollnkommen erffliche werschafft alle wege zu sein und zu doen als Lehen und der vorgerürter Erbschafft erbkauffs recht und gewonheit ist / und deß zu gantzer erblicher sicherheit: So haben wir Elisabeth / Anna / und Sophia / Mutter und kinder / verkeuffer / vor uns: unse Erben / und Nachkomlingen vielgedachten eheleuten / keufferen / und zu ihren henden verbunden / verpflicht / und verwilkurth / verbinden / verpflichten / und vilkueren / in macht dieß brieffs / alle und jegliche unse erben / haab / und gütteren / gegenwertig / und zukünfftig / wie oder wohe die auch gelegen wehren / und befunden würden: gleicher wisse / ob die eigentlichen und außtrucklichen hierin geschreben stündten / von nahmen / zuenahmen / klein noch groß keinerley darahn abgescheiden / sonder alle argelist / auch verzihen und entblösen wir vielgem. Elisabeth / Anna und Sophia / Mutter und kinder / verkeuffere / sampt / und ein jede van uns dreyen besonder / uns aller freyheiten / furtheilen / gnaden / und privilegien deß rechten / daß wir drey / noch keiner von uns dreyen / nimmermehr und zu den ewigen tagen / hiegegen von der gnade und hülffe von gemeinem beschreben Geistlich- und Weltlichem rechten / sonderlich den Frawen und Weibsbilderen außschwach- und bloedigkeit der natur / zu ihrer mit und gegengifft / gesatzt gegeben und verordnet sein (deren Wir Elisabeth / Anna und Sophia verkeuffere / zuvor woll underricht worden seindt) gebrauchen noch dieselbige vorwenden / oder durch andere von unserentwegen / nit wollen vorwenden lassen / wan wir uns deren aller und jeder: sonderlich / der außzeugen nit gezalten Gelts / deß scheinlichen und untüglichen Contracts / argelists und das diese sachen anders geschreben dan geschehen / und mehr oder minder / oder anders gehandlet dan geschreben. deß betrugs: über die helffscheidt rechtes weerts: der wolthat der wieder einsetzung in vorigen standt: und des rechten sprechendt / das gemeiner verzich / nit tüge / es seye dan ein besonderer vorgangen / sonder es sollen die gemelte eheleuth / keuffere: Ihre erben / Nachkomlingen / und behelder dieß brieffs / wie vorgem. Je nit desto weniger / in erfflicher weise / woll und gnug damit und darahn verwissiget / versichert / und verwahret sein / und derhalben von jedermennigtichen / unangefochten bleiben nun / und alleweg / zu den ewigen tagen: Alle und jede puncten dieß brieffs versprechen und globen wir Elisabeth / Anna und Sophia / Mutter und Döchter / verkeuffere und ein jede von uns / vor sich selbst / unsere Erben und Nachkomlingen in gutten sicheren trewen / und an statt eines auffrichtigem geschworen aydts / allezeit wahr / fast / stede / und unverbraulich zu halten: darwidder nit zu thuen / noch thuen oder geschehen zu lassen / durch uns selbst / oder jemants anders in einiger weisse / dieß vorgeschrieben. Zu urkundt der warheit so haben vorgemelt. Elisabeth Anna und Sophia Mutter und Dochtere verkeuffere demütiglichen gepetten und pitten in diesem brieve hochstgemelt. unseren gnedigsten L. Landtfürsten und Lehnherren das Seine Churfürstl. Gn. diesen erbkauff / und aller vorgeschr. sachen / Zu urkundt

Seine

Seine Churfürstl. Gn. vorgem. Mannen von Lehen / mit und nach allem gebuer bestettigen / und wollen thun besiegelen. Also bekennen Wir Adolff von Gottes Gn. Ertz-Bischoff zu Cöllen / und Churfürst / Hertzog zu Westphalen / und Engeren / Daß wir diesen erbkauff / uff pitt beider vorgem. partheien zugelaßen / beliebet / bewilliget / und bestettiget / und also vielgem. eheleut / Johan Schall von Bell Ließen von Aldenbrechen / für sich / und ihrer beider erben / mit dem vorgem. halben ahngekaufftem Hauße / Schloß / und guett zu Morenhoven / zu seiner vorgehabter halbscheidt deßelben Hauß / und guets Morenhoven / mit allem seinem in : und zubehoer vorgeschr. in aller maßen wie daßelbige aling Hauß / Schloß / und gutt Morenhoven / Weilandt vorgem. Johan Schall von Bell sein Vatter / in zeit seines lebens ingehabt / und gebraucht / auch von unserem vorfahren / nach laut und inhalt deß Lehenbrieffen / zu Lehen empfangen / und biß in seinen Sterbtag friedtlich genügt und beseßen hatt / belehnt und beerbet / und davon ihme zu unserem Lehnman uffgenommen und empfangen haben / darauff dann gemelter jetziger Johan Schall von Bell / uns auch gewonliche globt / hülde / und aydt gethan hatt / daßelbige Lehngut Morenhoven getrewlich zuvermannen / uns / unserem Ertzstifft Cöllen / und Nachkommen / huldt und getrew zu sein : unser beste zu werben / und argste zu warnen / und zu wenden nach seiner macht und vermögenheit / und furter alles das jenige zu thuen / daß ein getrewer Lehnman seinem Lehnherren zu thuen schuldig ist / vorbehaltem doch uns / unserem Ertzstifft / und nachkommen vorgem. allezeit darahn unsers / und fort jederman seines rechten : und haben dieß zu fester stetigkeit / und uff pitt vilgem. keuffer / und verkeuffere / unseren Siegel vor ahn diesen brieff thun hangen : und darzu befohlen unserem lieben getrewen / Dhaem Spieß unserem Hoffmeister und Lutter Quaden / Mannen von Lehen / dieweil sie beide als unser Lehn Manne / bey allen vorgeschr. sachen / mit gegenwertig gewesen seint / und das dieselbige die sachen gesehen / und gehort haben / das sie beide ihre Siegelen / nach unserem hier unden angehangen haben. Welches wir Dhaem und Lutter vurgem. Manne von Lehen / auß befelch unsers hochstgem. gnedigsten lieben Herren / mit diesen unseren anhangenden Siegln / uff pitt beider vorgem. partheien : Inmaßen vorgem. zeugen und bekennen gern gethan haben / und zu noch mehrer sicherheit / so haben Wir Elisabeth Wittwe / und fort Anna und Sophia / geschwesteren / gebetten und pitten unseren lieven Bruder / Ohmen / Neven / und Schwageren den Ehrnfesten Damen von Efferen gnant Hall / und Daem von Orßbach Herren zu Vernich / Henrichen Schall von Bell / zu Schwadorff / und Johan von Merode / Sohn zu Schloßberg / als die diesen erffkhuff haben helffen verdragen / diesen erffkauff brieff / zu mehrer bestettigung aller vorgeschrebener puncten / mit ihrem eigenem angebornen Siegel zuversiegelen / welches wir vorgem. Daem von Efferen gnant Hall / und Daem von Orßbach zu Vernich / Henrich Schall von Bell zu Schwadorff / und Johan von Merodt / Sohn zu Schloßberg hiemit gern bekennen versiegelt zu haben : Und dieweil Ich Anna Schall von Bell vorgem. seither dem vergleichenen erbkauff und verkauff vorgesetzt / mit rath meiner lieber Mutter Elisabet von Efferen auch obengedacht / und anderer meiner freunde und bloedts verwandten zu der Heiliger Ehe bestattet an den Ehrnfesten Henrichen von Honepell / gnant von der Einpell / Meinem lieben Haußwirth / So hab ich ihne gebetten / sein angebornen insiegel vor mich / und auch vor sich / zu bestettigunng und befestigung dieses Erbkauffs / ahn diesen brieff zuhangen / welches ich Henrich jetztgemelt / also gern gethan / und mein angebornen insiegel vor mich / meine Haußfraw und unser erben / an diesen brieff wißentlich gehangen. Geschehen und gegeben in dem Jahren unsers Herren 1555. ahm vierzehenten Januarij.

Num. 41. Morenhoven In Actis Num. 333.

Wir Johan Gebhardt von Gottes Gnaden Erwölter und bestettigter zum Ertzbischoven zu Cöllen : deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz-Cantzler und Churfürst / 2c. Hertzog zu Westphalen und Engeren / 2c. Thun kundt und bekennen / daß wir uff heut dato / in gegenwertigkeit unser Manne hernach geschreben / unseren lieben getrewen Johan Schall von Bell / zu behueff sein und Seiner Erben / gnediglich belehnt haben / und belehnen / in krafft dieses brieffs / mit der Burg zu Morenhoven : mit Ackeren / büschen / benden / Wässer / Weiden / und allen anderen ein : und zugehörungen / nichts davon außgescheiden / wie solches von uns / und unserem Ertzstifft Lehnrürig ist / und etwo Johan Schall sein Vatter / daßelbig für / und er nach für sich und seines Broders Henrichen Schallen nachgelas-

sene

ene Kinder zu Lehen empfangen und gedragen / dieweil aber mit vorwißen und verwilligung unser vorfahren / solch Lehen uff ihnen Johan Schallen nunmehr allein kommen: So haben wir ihnen obberürter maßen belehnt / und darauff von obgem. Johan Schallen von Bell / gewonliche hüldt und eyde empfangen: uns / unsere nachkommen und Stifft / getrew und holdt zu sein / solch Lehen getrewlich zuverdienen / und zuvermannen / unser: unserer Nachkommen und Stiffts / bestes zuwerben / argst zuwarnen / nach aller seiner macht / und fort alles das zu thuen / das ein getrewer Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist zu thuen / Ohn argelist / wie er solches uns mit uffgerichten fingeren / gestaebts aidts leiblich zu Gott und den Heiligen geschworen hat / stedt / vest und unverbrüchlich zu halten / und zuvolnziehen / beheltlich doch uns / unseren nachkommen / und Stifft: und sonst jederman seines Rechten an dem vorgerürtem Lehen / Urkundt unsers herangenen Secrets. Geben und belehnt in unserem Schloß Bruell / am vierten tag deß Monats Januarij / im fünfftzehenhundert ein und Sechtzigsten Jahre: hierbey und ahn seind gewesen / als Manne von Lehen / unser Amptman zu Linß und Bonn / Rhat / lieben getrewen / Wilhelm von Breitbach zu Boretzheim / Wilhelm Scheiffart von Merode / zu Bornheim / und Deterich von Meschede unser dürwertter.

Num. 42. Weyer / In Actis Num. 334.

WIr Salentin von Gottes Gnaden / Erwölter zum Ertzbischoven zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churf. Hertzog zu Westphalen und Engeren / rc. Thun kundt und bekennen daß wir / in gegenwertigkeit unser Mannen hernach geschreben / unseren lieben getrewen Henrichen von Büchell / mit der halffscheidt deß Hauses Weyer nichts davon außgenohmen / zu Weyer / Zeitzheim / Besch / Hartzeim / Iser Veyde / Dreymüllen / Orvende / Kalmetten / Larbach / Altzen / Belthem / Nurchem / Voilhem / Voßhem / und an anderen Orteren / wie die nahmen haben mögen / Als dan das gantze Schloß mit seinem zubehoer / von uns / und unserem Stifft / zu Lehen rühret / und Er Henrich von Büchell benelte halbscheit / vermög vorgewendten abtreibs / oder beschüttenuß / und angerer gerechtigkeit halb / so ihme / als dem negsten bluts verwandten / von wegen seiner Mütterlicher Linien, dero Crummelen zu Nechtersheim gebuert hat / und darauff erfolgtem vertrags kauffs / und zustellung / von Reinhardten von Nechtersheim / zu Virmenich / und Erwen und Dreuen eheleuten / mit zulaßung / verwilligung / und bekrefftigung unsers fünfften vorfahren / wie uns / von den allen glaubwürdiger schein auffgelagt worden / ahn sich pracht / deßgleichen mit dem anderem halben theil deß Hoffs zu Orsey / und was darin / und so von alters hero gehörig gewesen: welchem bemelter Henrich / von Wernern Crummell von Nechteßheim zu Weyer / und Annen Deutschin von der Kaulen eheleuten / in der theilung vorgem. Schloß / und deßelbigen umbfangs oder begriffs / zwischen ihnen beiderseits troffen / und angenohmen / zu erstattung gebürlicher vergleichung bekommen hat / gnediglichen belehnet haben / und belehnen in krafft dieses brieffs / und haben darauff von gedachtem Henrichen gewonliche globde und eyde empfangen / uns: unserem Nachkommen / und Stifft / getrew und holdt zu sein / solch Lehen getrewlich zuverdienen und zuvermannen / unser: unser Nachkommen / und Stiffts / bestes zu werben / und argst zu warnen / und zu kehren / nach aller seiner macht / und fürter als ein getrewer Mann seinem Herren zu thun schuldig / und pflichtig ist / Ohne geferde und argelist: als er uns das / mit seinen uffgestreckten fingeren / gestaebts eydts leiblich zu Gott / und den Heiligen geschworn hat / vast / stede unverbrüchlich zu halten und zuvolnziehen / beheltlich uns: und unseren nachkommen / und Stifft / und fort jederman seines rechten ahn dem vorgem. Lehen. Zu urkundt der warheit / haben wir unser Siegel heran thun hangen. Geben und belehnt in unser Statt Bruell / ahm vierzehenten tag deß Monats Julij / im fünfftzehenhundert zwei und sibentzig Jahre: hierüber und ahn seint gewesen / als Manne von Lehen / unser Hoffmeister / Amptleuthe zu Andernach und Lechenich / Rathe und liebe getrewen / Georg von der Leyen zu Saffig / Wilhelm von der Horst zu Heimerßheim / unser Thürwertter / und Wilhelm Schelling zu Drostorff.

Num.

Num. 43. Weyer In Actis Num. 335.

VOn Gottes Gnaden / Wir Ernst Ertzbischoff zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler / und Churfürst / Bischoff zu Lüttig / Administrator der Stifft Münster / Hildesheim / und Freysing / Fürst zu Stabull : Pfaltzgrave bey Rhein : in Ober : und Nider Bayeren / Westphalen / Engeren / und Büllion Hertzog / 2c. Marggrave zu Franchimont / 2c. Thun kundt und bekennen dat wir in gegenwertigkeit unser Manne hernach geschrieben / unseren lieben getrewen Frantz Henrichen von Büchell mit der halbscheidt deß Haußes Weyer / nichts davon außgenommen / zu Weyer / Zinßheim / Besch / Hartzheim / Iser Veyhe / Dryn Müllen / Orviehe / Kalmotten / Larbach / Altzem / Berchem / Nircheim / Voilheim / Voißheim / und ahn anderen orteren / wie die nahmen haben mogen / alsdann das gantze Schloß / mit seinem zubehoer / von uns / und unserem Stifft zu Lehen rüret / und etwan unser lieber getrewer Henrich von Büchell / deß jetzberürtes Frantzen Henrichen von Büchels Vatter / bemelte halbscheidt / vermoge vorgewendten abtriebs oder beschüttens / und anderer gerechtigkeit halb / so ihme in zeit seines lebens / als dem nehsten bluts verwandten von wegen seiner Mutterlichen Linien / der Krümmelen zu Nechteßheim gebürt hat / und darauff erfolgten Verdrags / Kauffs / und Zustellung von Reinhardten Krümmelen von Nechteßheim / zu Virmenich / und Even von Dreuen Eheleuthen / mit zulassung / bewilligung / und bekrefftigung unsers siebenden vorfahrens / wie uns vor dem allem glaubwürdiger schein auffgelegt worden / ahn sich bracht : deßgleichen mit dem anderen theil deß Hoffs zu Orsey / und was darin / und so von alters hero gehörig gewesen : Welchem etwan bemelter Henrich / von Wernherren Krümmellen von Nechteßheim zu Weyer / und Annen Deutschin von der Kaulen Eheleuten / in der Theilung vorgenendts Schloß / und desselbigen umbfangs / oder begriffs / zwischen beiderseits troffen / und angenohmen / zu erstattung gebürlicher vergleichung / bekommen hat / gnediglichen belehnet hat und belehnen in krafft dieses brieffs / und haben darauff von obgem. Frantzen Henrichen von Büchels / nachgelassenen Sohn / gewonliche globde und eyde empfangen / uns : unseren nachkommen / und Stifft / bestes zu werben / argsts zu warnen / und zu kehren / und fort alles das zu thuen / das ein getrewer Mann seinem Herren schuldig und pflichtig ist : Als er uns das alles / mit seinen außgestreckten fingeren / gestadts aidts Leiblich zu Gott und den Heiligen geschworen hat : fast / stedt / und unverbrüchlich zu halten / Ohne argelist : beheltlich doch uns / unseren nachkommen und Stifft unsers und forth jederman seines rechten / an dem vorschr. Lehen. Urkundt der warheit haben wir unser Siegel ahn diesen brieff thun hangen. Gegeben und belehnet / in unser Statt Bonn / ahm viertzehenden tag deß Monats Julij / im fünffzehenhundert sieben und Neuntzigsten Jahre : hierüber und ahn seint gewesen / als Manne von Leben / die Ehrsamb hochgelehrte / unser Amptman zu Cöllen / Raht und lieber getrewer Johan von Glimminich zu Bischell / und Johan Kemp dero Rechten Doctor.

Num. 44. Weyer In Actis, Num. 336.

VOn Gottes Gnaden / Wir Ferdinandt / Ertzbischove zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler / und Churfürst / 2c. Bischoff zu Lüttig / und Münster / Coadjutor und Administrator der Stiffter Paterborn / Hildeßhem / und Berchtesgaden / Fürst zu Stabull : Pfaltzgrave beim Rhein / in Ober : und Nieder Bayeren : Westphalen / Engeren / und Bullion / Hertzog / 2c. Marggrave zu Franchimondt / 2c. Thun kundt und bekennen / daß wir in gegenwertigkeit unser Manne hernach beschreben / unsern lieben getrewen / Bernardten Prune unsers hohen Weltlichen gerichts albie Procuratoren / als volmechtigem unsers auch lieben getrewen Frantz Henrichen von Büchell / mit der halbscheidt deß Haußes Weyer / nit davon außzuscheiden / zu Weyer / Zinßhelm / Besch / Hartzheim / Iser Veyhe / Drin-Müllen / Orvehe / Kalmotten / Larbach / Altzen / Berchheim / Nircheim / Voilheim / Voißheim / und ahn andern Orteren / wie die Nahmen haben mogen / alsdan das gantze Schloß / mit seinem zubehoer / von uns und unserem Stifft zu Lehen rüret / und etwan unser lieber getrewer Henrich von Büchell / dieß jetzberürtes

Frantz

Frantz Henrichs von Büchell Vatter / bemelte halbscheldt / vermog vorbemelten abtriebs / oder beschüttens / und anderer gerechtigkeit halb / so ihme in zeit seines lebens / als dem negsten Blutsverwandten / von wegen seiner mütterlichen Linien / dero Crümmelen zu Nechteßheim geburret hat / und darauff erfolgten verdrags / kauffs / und zustellung / von Reinhardten Krümmelen von Nechteßheim / zu Virmenich / und Even von Dreuen Eheleuthen / mit zulaßung / bewilligung und bekrefftigung unsers achten vorfahren / wie uns von dem allem glaubwürdiger schein uffgelagt worden / ahn sich bracht / deßgleichen mit den anderen theil deß Hoffs zu Orsey / und was darin / und zue von alters hero gehörig gewesen / welchem etwan bemelter Henrich von Wernherren Crümmelen zu Nechteßheim / zu Weyer / und Annen Deutschin von der Caulen Eheleuthen / in der theilung vorgemeltes Schloß / und desselbigen umbfangs oder begreiffs / zwischen beiderseits troffen und angenohmen zu erstattung gebürlicher vergleichung bekommen hat / gnediglich belehnet haben / und belehnen in krafft dieses brieffs / Und haben darauff von gedachtem volmechtigen / in nahmen seines principalen vorgem. auch in desselbigen Seehl / gewonliche globde und aydt empfangen / uns : unseren Nachkommen / und Stifft / bestes zu werben / argst zu warnen : und zu kehren / und forth alles das zu thuen / das ein getrewer Man seinem Herren schuldig / und pflichtig ist : Als er uns alles mit seinen uffgestabten fingeren gestabt aidts leiblich zu Gott und den Heiligen geschworen hat / fast / stedt und unverbrüchlich zu halten / ohne argelist / beheltlich doch uns : unseren nachkommen / und Stifft / unsers : und fort jederman seines rechtens an dem vurschr. Lehen / urkundt der warheit haben wir unser Siegel an diesen brieff thun hangen. Gegeben und belehnet in unser Statt Bonn ahm sieben und zwantzigsten Monats Januarij / im sechszehenhundert und fünffzehenten Jahr / hierüber und ahn seint gewesen / als Manne von Lehen / die Ersamb hochgelehrter unser Thürwertter Amptman zu Lon und Urdingen / Rahte und liebe getrewen Werner Quad zu Buschfelt / und Wilhelm Horn gnant Goltschmidt / der rechen Doctor.

Num. 45. In Actis Num. 337.

Principium.

Johan Fürten zu Breßtorff / x.

Clausula.

Wyher.

DAs Hauß Wyher im Ertzstifft Cöllen under dem Ampt von der Hardt gelegen / ist ein Cölnisch Churf. eigenthumb sampt allen den jenigen was darin und darzu gehoeret : außgescheiden die zwei Malder Haber Jahrrenten / welche ich mit Gelde / bey Henrichen an dem Pütz / zu Weyher verscheiner Jahren belagt / und die zwey malder Speltzen so Aurvels Pietteren zu Zinßheim mir Jahrlichen gibt / von dreyen Morgen Landes zu Zinßheim gelegen / welche mein Vatter selig / vor lengst hat gegolden. Obberürt Hauß / und alles das darzu gehörig / tragen ich zum halben theil zu Lehen / von deme Churf. zu Cöllen / haben es auch vom Ertzbischoff Salentin / x. Am Jüngsten / vermög der Lehenbrieff darüber sprechende empfangen. Diß Lehen ist auch dermaßen geschaffen / das die Döchter eben so wohl darahn haben und deßelbigen fähig seyndt / als die Söhne / dan im Ertzstifft Cöllen ist ein löbliche / wolherprachte / kündtliche / und unleugbare gewonheit / das in der Erbfolgung oder Succession der Lehen und Lehengütter / aller underscheidt zwischen dem Agnaten und Cognaten allerding ist auffgehaben / in ansehung / das under dem Krummen stabe die Weibsbilder / gleich den mans Leibs Erben in den Lehen und Lehen gütteren sollen und mögen Succediren, ahn solchem offenbahrem gebrauch und Landts gewonheit so allermenniglich wißendt ist.

Finis.

Darin ist begriffen das theil so er von den partheien zu Oberweßling vor zweien Jahren gegolden.

Von

Raderhoff / Pro Supplemento missivarum Num. 46.

VOn Gottes Gnaden Wir Ernst Ertzbischoff zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Bischoff zu Lüttig / Administrator der Stiffter Münster / Hildesheim und Freising / Fürst zu Stabull / Pfaltzgrave bey Rhein / in Ober und Nider Bayeren / Westphalen / Engeren und Büllion / Hertzog / Marggraff zu Franchimondt / ꝛc. Thun kundt und bekennen / daß wir in gegenwertigkeit unserer Manne hernach geschrieben / unseren lieben getrewen Godefriden von Newekirchen genant Nivenheim / mit dem Hove genant der Raderhoff bei Horst im Ampt Kempen gelegen / mit aller seiner gerechtigkeit / zu und ingeheer / in aller maßen derselben / Sibert von Weyenhorst eingehabt und demselben eins mit seinem Schwageren und Schwesteren / Herman von der Arfft / und Elisabeth Weyenhorst / jetzbemelten Godefriden Newkirchen (vermittels unser gnedigster verwilligung rechtmeßig uberdragen hat / gnedigst belehnt haben / und belehnen ihnen damitten overmitz und in Krafft dieses brieffs. Wir haben auch gewönliche hüldung und aide / von dem gemelten Godefriden Newkirchen entfangen / uns getrew und holdt zu sein / solch Lehen getrewlich zuverdienen und zuvermanen / unser / unser Nachkommen und Stiffts bestes zu werden / argst zu warnen / und zu kehren nach aller seiner macht / und fort alles zu thun / das ein getrewe Mann zu thun schuldig und pflichtig ist / sonder geferde und argelist : Beheltlich uns : unseren Nachkommen / und Stifft Cöllen / fort jederman seines rechten ahn dem vorschrieben Lehen. Urkundt unsers hierahnhangenden Siegels. Geben und belehnt in unser Statt Cöllen ahm zwey und zwantzigsten tag deß Monats Martij / im fünfftzehenhundert neun und neuntzigsten Jahre / hierüber / und ahn gewesen sein / als Manne von Lehen / der Ersamer hochgelerter unsere Amptleuthe zu Cöllen und Andernach / Rhete und liebe getrewen Georg von der Leyen zu Saffig / und Johan Kemp dero Rechten Doctor.

Christian Petri subs.

Theodorus Leonius, &c.

Num 46. In Actis Num. 338.

EHrnvest wolgelehrter insonders günstiger Herr und Freund / demselben verhalte nit wie das der Herr Vogt / Schnehagen / als Notarius Cameræ mir jungsten tagen Nemblich am 3. hujus wegen hiebevür in Schwebenden sachen der löblicher Ritterchafft und Lehnleut deß Ertzstiffts Cöllen begerter Edition innicher designirter Stück und urkunden auß den Drachefelsischen Archivo erwiedert zugeschrieben / und damit lenger nit dan auff den halben lauffenden Monat Septembrem auff zu halten / sonsten weßen man sich in einem oder anderem zuverlaßen E. E. schrifftlich ahnzufügen begert / So ist nit ahn / daß durch Gottseelig absterben meiner gnediger Herrschafften diese Molenbunckische Archiva verschloßen und dabei andere unterlauffende chaffter / also biß herzu noch verpleiben / weil aber ihr Excell. Mein gnediger Herr von Bronckhorst zu Anholt Feldtmarschalck / noch vermuetlich in lauffendem Monat dieser endts anlangen / und als dan hiemit ein ander gelegenheit geben wird / wie auch deroselben hiebevoren zugeschrieben / so wird man nottwendig biß darahn noch etwa gedult hierin tragen müßen / als dan ungezweifelt was möglich geschehen sollen sonsten dießfals ahn keinen versaumb erwindet und erpiete mich zu dero dienstfreundtlichen gefallen mit Göttlicher bevehlunge. Datum Drachenfels ahm 9. Septembr. Anno 1624.

E. E.

Dienstw. Wehrner Dälcken verwalter.

Num. 47. In Actis Num. 339.

VOn Gottes Gnaden Wir Ernst Erwöhlter / und bestettigter zum Ertzbischoven zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz-Cantzler und Churf. ꝛc. Bischoff zu Lüttich / Administrator der Stiffter Münster / Hildeßheim / und Freising / ꝛc. Fürst zu Stabul / Pfaltzgrave bey Rhein / In Ober und Nider

der Bayeren / Westphalen / Engeren / und Bullion / rc. Hertzog / Marggrave zu Franchimont / Thun kundt hiemit gegen jedermenniglich / bekennent / Nach deme unser liebe getrewer / und besonderin Deterich von Nechteßheim gnant Crümmel zu Weyer / und Christina von Hambroich Eheleut / uns demütigist fleiß angelangt / was / maßen sie unseren auch lieben getrewen und besonderinnen Adamen von Nechteßheim gnant Crümmel / zu Leydenhausen / Güllischen Schutzermeisteren / und derselben Haußfrawen / Judithen von Scheidt genennet Weispfennung / ihre respectivè Bruder / und Schwesteren / und deren ehelichen leibs Erben / in sonderlicher erwogung Seitemahlen gerürter Deterich von Nechteßheim / und sein Broder Adam / von einem Vatterlichem gebluete / und ehe erweckt / und hergesproßen : Er Deterich aber / als der erster ehe und vorsohn / bei den Elterlichen Erbgütteren / allein gelaßen / und das deßelben Bruder Adam / vermög Landts gewonheit / und rechten davon außgeschloßen worden / auch das gedachter Deterich / noch zur zeit / mit seiner Haußfrawen keine lebendige leibs erben gezilhet / auß sonderlichem Broderlichen gemüt und zuniegung : auch zu erhaltung Stammen und nahmens : freywillig / auß gutem vorgehabtem reiffem Rahte / in bester form rechtens ingewilligt / und ferner durch Testaments Donation, solchs bestendiglich zu volnziehen bedacht wehren / zum pfall obgem. Deterich ohn hinderlaßung ehelicher leibs gebuert / uber kurtz oder lang / nach dem willen Gottes / ableibig würdt / daß alsdan sie vorgem. eheleute / Adam und Judith / und ihre eheliche leibs Erben / alle und jede seine Deterichen Erbgütteren ohne underscheidt : und under anderen das Hauß zu Weyher / mit allem seinem in : und zubehoer : inmaßen ihme Deterich von seinen Gottsehligen Elteren / solches ahnerstorben / und in unserem Ampt von der Hardt gelegen / uns zu Lehen rüret / als Lehenfolger und erben / einnehmen / besitzen / und gleich anderen ihren Lehen und gutteren mit aller beßerung nießen / prauchen sollen und mögen / jedoch mit der außtrücklicher bescheidenheit / und vorbeding / daß seiner Deterichen Haußfrawen Christine von Hambroch / ihre gebürende leibzuchtige gerechtigkeit hierdurch / die tag ihres lebens unbenohmen sein und pleiben solle : damit nun vorgem. Cession, Testaments Donation, und aufftrag / in unser / und unsers Ertzstiffts Lehen / umb desto krefftiger seie / und in allen rechten gehandthabt werden möge : als hat vielgem. Deterich von Nechteßheim gnant Crümmell / uns underthenigst gebetten / daß wir gnedigst geruhen wollen / angerechte vorhabende Cession Testaments / Gifft / und aufftragt / auß ordentlicher macht / als sein testatoris Landtf. und Lehnherr / zuzulassen / zu approbiren / und zubestettigen / wan wir dan beiden Deterichen und Adamen Krümmel mit sonderen gnaden gewogen / demnach haben obberürte Cession, Testament / Donation und aufftragt einzugeben / auß ordentlicher macht / zuverhuetung künfftigen unrahts / und unwillens gnedigst zugelassen : vergünstigt / auch als viel deßelben beschehen kan approbirt, confirmirt, und bestettigt / wie wir dan daßelbig zugelaßen / vergünstigen / approbiren, confirmiren, und bestettigen / hiemit und in krafft dieses brieffs : Vorbeheltlich doch uns : und jederman seines rechten darahn / deßen zu urkundt / haben wir diesen concession, approbation brieff / mit unserem Secret Siegel versiegelen laßen. Der geben ist uff unserem Schloß Bruell / am 22. tag deß Monats Julij / im fünffzehenhundert zwei und Neunzigsten Jahre.

Num. 48. Sententia Wiltperg contra Schonenburg In Actis Num. 340.

Martis sexta Julij, 1624. In Sachen Antonis von Wiltberg / Klegers / wieder Philips Deterichen / und Johan Philipßen gebrüder von Schonenburg / und Consorten beklagte / mandati restitutionis & inhibitionis sine clausula, seint L. Fabricio, den 27. Januarij jüngsthin / der restitution in integrum purè, dem Keiserlichem Fiscalen und L. Steur nagelen ihrer der declaration pœnæ und arctiorem, auch der privation halber beschehen begehren / noch zur zeit abgeschlagen : Sonder ermeltem L. Fabritio / deren am 16. und 17. Martij. 20. Aprilis / und 7. Junij alles jüngsthin ahnprachter bericht / ahnzeig / Mißiven / Schrifft : und mündtlichen recessen auch Instrument / und quitung / unverhindert nachmahlen glaublich

lich anzeig zu thuen / das denen am fünfften Junii und 13. Septembris Anno 1622. auch den 23. Junii 1623. und 10. Decembr. Jüngst ergangenen urtheilen / mit würcklicher vollkommener abtrett- und einreumung aller und jeder / in berürtem Keys. Mandat specificirten / und begriffener Schonerberglichen Heusseren / und gütter / ohne underscheidt / alles ihres inhalts gehorsamblich gelebt seye / zue allem überfluß zeit zweyer Mohnat / pro termino & prorogatione von Amptswegen angesetzt: mit dem anhang: wohe er solchem nit also nachkommen wirdt / das es alsdan bey gedachten urtheilen bleiben / und besagtem L. Steurnagel hiebevor gebettene Arctiores ohne ferners anrueffen auß der Cantzley gefolgt werden sollen / ꝛc.

Num. 49. Sententia Virmundt contra Virmundt / In Actis Num. 341.

Decima quinta Aprilis Anno 77. sententia definitiva lata in causa Virmundt contra Virmundt.

IN Sachen Frawen Annen geborner von Virmundt Graven zu Waldeck Klagerin an einem: gegen und wieder Philipsen und Arnoldten von Virmundten / gebrüdere beklagte am anderen theil: Seindt die durch D. Wilthelm / ahm 25. Junii Anno 70. vorprachte defensional Articul / von 10. biß uff den 33. deßgleichen von 39. biß uff den 42. Ferner von 71. dan von 82. biß uff den 104. alles einschließlich: (Jedoch den 72. und 73. 82. 83. 86. 101. belangendt: weiter nit dan soviel sein deß Hauß Nordenbecks / sampt desselben zugehörungen / berueren thuen) beschehener einredt ohnverhindert / Salvo jure impertinentium, & non admittendorum, zubeweisen zugelassen. Darauff D. Neudorfferen / in zeit dreyer Monaten: so ihme von Ampts wegen darzu angesetzt: pure, und wie sichs vermog der ordnung gebürt / antwort / mit dem anhang / da er solchem also nit nachkommen wirdt / das alsdan dieselben vorbekandt hiemit angenohmen sein sollen: die übrige articul aber / als unerheblich und ohnzulessig / nit: sonder die sachen von Ampts wegen vorbeschlossen angenommen: Darauff und allem fürbringen nach zu recht erkendt / das gedachten beklagten nit gezeimbt oder gebuert habe / sie Klegerin ihrer possession vel quasi deß halben theils obberürten Hauffes Nordenbecks / sampt desselbigen in- und zugehörungen / Recht und gerechtigkeiten / beklagter massen zu entsetzen / und deßhalben schuldig seyen / ihr klegerin solchen halben theil Hauffes / sampt desselben in und zugehörungen / recht und gerechtigkeiten (doch ausserhalb brieflicher urkunden / mit denen es noch zur zeit vermög dero ahm 25. Augusti Anno 70. eroffneter urtheil gehalten werden soll) darzu alle von zeit ahn beschehener entsatzung / biß zu vollkommener restitution uffgehabene und empfangene nützungen / widerumb zuzustellen / reintegriren und einzuraumen: Soviel dan alle übrige angeklagt / durch Weiland Herman von Virmundt / zu zeit seines absterbens besessene ingehabte / und nachgelassene beweglich und unbewegliche Erb / pfendt und Lehngütter Graff- und Herschafften-Heuser / Dörffer / Höve / Mühle / Wälde / Jagten / Wildtpanen / Fischereyen / Eckr / Wiesen / Zehenden / Zinß / Rehnten / Gülten / Haußraht / Silbergeschir / Gerichtsrecht / oberherlich / und gerechtigkeiten sampt allen anderen zugehörungen / und nutzungen belangen thut / ist allem fürbringen nach zu recht erkendt das ermelt Klegerin in alle dieselbige (außerhalb deren so von den zehenden biß uff den 33. deßgleichen von dem 39. biß uff den 42. defensional einschließlich articulirt worden) zu immittiren und einzuweisen: auch die Beklagten schuldig seyen / also bald davon abzutretten / und dero selbert gewahr possession vel quasi, zu sampt denen von zeit ahn beschehener Kriegsbefestigung auffgehaben nutzungen / ermelter Klegerin würcklich einzuraumen / zuzustellen und folgen zu lassen: Wie wir sie dan zu solchem allem hiemit respective condemniren / immittiren / und einweisen: die Gerichts Kosten derowegen auffgelauffen / biß zu endtlicher erorterung der sachen reservirende / doch seint gedachtem beklagten ihre spruch und forderung in petitorio ahn gebürenden orten vorzubringen hierdurch unbenommen / sonder vorbehalten. Ferner in puncto Supplicationis pro Commissione ad perpetuam rei memoriam, deßgleichen in puncto den freyen uff- und abzug / auch globt / und aidt deß Gesindts / uff Nordenbecks belan-

 gendt:

gendt: Seindt D. Wilthelm seine in angeregter Supplication den 26. Junii Anno 71. Item in der anzeig gnugsamer oblation paritionis, den 12. Januarii Anno 69. beschehene begeren abgeschlagen/ gedachte beklagte in die Gerichtskosten dieses puncten halben auffgelauffen: ihr Klagerin nach rechtlicher messigung zuentrichten und zubezahlen fellig ertheilendt/ dan in Caula reconventionis ist die durch D. Wilthelm ahm 28. Januarii/ ermeltes 69. Jahrs vorbrachte reconventions Klag/ doch allein soviel sie den halben theil dero darin specificirten zweyer zehenden berüren thut: vorgewendter einredt unverhindert/ zugelassen. Darauff D. Neudorffer/ in heutiger oder negst folgender audienz den Kriegs rechten befestigen: mit dem bescheidt/ wo er solchem nit nachkommen würdt/ das alsdan derselbig vor befestigt hiemit angenommen sein solle/ aber in puncto additionalium & Commissionis ad transumendum & Communicandum, &c. Seindt D. Wilthelm seine in der anzeig den 29. Novembr. Anno 70. Deßgleichen in der ferner anzeig am 9. Januarii Anno 72. So dan in Supplicatione pro inhibitione & Compulsorialibus, octava Januarii Anno 71. einkommen/ beschehene begeren abgeschlagen/ sonder last man es bey dem ahm 25. Augusti ermeltes 70. Jahrs die transumption und Communication aller und jeder brieflicher urkunden/ soviel deren zu außführung ihrer der Klageren Vatterlicher und Mütterlicher Erbschafft gehörig/ und dienlich belangendt eroffneter urtheil bleiben: darauff Martein Reichart/ und Joachim Willer beyder der rechten LL. und dieses Keiserlichs Cammergerichts Advocaten/ von Ampts wegen zu Commissarien/ sambt und sonders verordnet: auch newe Commission, und zeit/ pro prima dilatione, wir gebetten/ erkendt/ zugelassen und angesetzt: Gleicher gestalt last man es bey der recognition deß Segels halben dehnen ahm 2. Aprilis Anno 71. in angezogenen puncto additionalium vorbrachten attestationibus uffgetruckt/ bey der den 15. Februarii Anno 72. ergangener urtheil/ also auch in puncto oblatæ dotis, bey ihrer der Klegeren den 9. Martii Anno 71. gethaner einredt bleiben.

Weiter in puncto æditionis seu Contrariorum Executorialium, ist die Sach von Ambts wegen vor beschlossen angenommen worden: Darauff D. Wilthelm sein/ in der ædition-schrifft ahm 28. Januarii Anno 69. beschehen begeren abgeschlagen/ die gerichtskosten dieses puncten halber uffgelauffen auß bewegenden ursachen gegen ein ander Compensirent und vergleichendt.

So dan zwischen ermelten parthien/ und in puncto mandati, die viertzehen oder funfftzehen Dausent Gülden betreffent/ ist gedachter Klegerin ihr in der ablänhung Contra anzeig/ den 9. Martii Anno 71. beschehen begehren abgeschlagen und erkendt/ daß das ergangen urkundt und reproducirt Keiserlich Mandat zu cassieren/ und auffzuheben seye/ als wir auch dasselbig hiemit cassieren/ und uffheben: ermelte Klagerin in die gerichtskosten/ derowegen uffgelauffen/ ihnen den beklagten nach rechtlicher messigung zuentrichten und zubezahlen Condemnirent und verdamment. Letzlich in puncto pro interesse Ambrosium von Virnundt zu Nersheim als Intervenienten belangendt/ seindt D. Kirwang und D. Grenberger/ ihre am 12. 21. und 23. Februarii Anno 71. beschehene begehren abgeschlagen: Jedoch ermelten Intervenienten ihre sprüch und forderung/ so sie deren einige zu haben vermeinen/ in andere wege ohnbenommen/ sonder hiemit vorbehalten.

Num. 50. Satzfey/ In Actis Num. 343.

WIr Herman von Gottes Gnaden/ der Heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischove/ deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler/ und Churf. rc. Hertzog zu Westphalen/ und zu Engeren/ rc. bekennen/ und thun kundt mit diesem brieve/ daß wir unserem lieben getrewen Heinrichen von Melre/ in gegenwertigkeit unser Manne/ hernach beschreben/ zu rechten Manne Liehen gelehen hain und Lehn/ ihme in krafft und macht dieses brieffs/ das Gericht und die Vogteyen zu Satzfeyen/ mit ihrem achter Lehnen/ Nemblich der Vogteyen zu Antweyler/ und ihren zugehörungen: nichts davon außgescheiden/ in allermassen als sein Vatter/ und Alderen von uns/ und unserem vorfahren Ertzbischoven zu Cöllen damit belehnt gewest seind/ und hain darauff von dem genanten Henrichen/ gewonliche globt und ayde und Lehenspflicht empfangen/ das vorschr. Lehen getrewlich zuverdienen, und zuvermannen/ und zu gepuerlicher zeit zu entfangen: unser/ und unser nachkommen/ und Stiffts beste zu werben/ und argst zu warnen/ und zu keheren/ nach aller seiner macht/ und fort zu dienen und alles das zu doin was ein getrewer

Mann

Mann seinem Herren / von solcher Mannlehn wegen zu doin schuldig ist. Doch behelt-lich uns / unseren nachkommen / und Stifft / auch fort unseren Mannen / und jederman seines rechten / alles ungeverlich / und deß zu urkundt haben wir unser insiegel ahn diesen brieff gehangen: der gegeven ist in unserem Schloß Poppelstorff / am Satersdag nach S. Barbaren der Heiligen Juncferen tag / in dem Jahre unsers Herren 1495. Bey dieser belehnung seint gewest / unser Erffthürwerter / Manne und diener Wilhelm von der Arfft / und Johan von Königstorff.

Num. 51. Satzfey / In Actis Num. 344.

WIr Salentin / von Gottes Gnaden / Erwöhlten Ertzbischoven zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler / und Churf. ꝛc. Hertzog zu Westphalen / und Engeren / ꝛc. Bekennen und thuen kundt / mit diesem unserem brieffe / daß wir unserem lieben getrewen Wilhelmen Spieß / in gegenwertigkeit unser Manne von Lehen / hernach geschrieben zum rechten Mannlehen gnediglich belehnet haben / und belehnen inne in krafft dieses brieffs / das Gericht und Vogtey zu Satzfeyen mit ihrem Affterlehenen / nemlich der Vogteyen zu Antweiler und ihren zugehörungen / nichts davon außgescheiden / in allermassen etwan seine Voreltern / und sein Broder Henrich Spieß / solch Lehen von unserem vorfahren und Stifft zu Lehen empfangen / und getragen haben / und davon rürende seindt / und haben darauff von gedachtem Wilhelmen gewonliche globt / eydt / und Lehenpflicht empfangen / das vorgem. Lehen getrewlich zuverdienen / und zuvermannen / und zu gepuerlicher zeit zu empfangen / unser: unser Nachkommen / und Stiffts beste zu werben / und argst zu warnen / und zu kehren / nach aller seiner macht - und fort zu dienen / und alles das zu thuen / daß ein getrewer Mann seinem Herren von solcher Mannlehen wegen zu thuen schuldig ist. Beheltlich doch uns / unseren nachkommen und Stifft: auch fort unseren Mannen / und jederman seines rechten / an dem vorgem. Lehen alles ungefehrlich: und das zu urkundt haben wir unser Siegel an diesen brieff thun hangen. Geben und belehnt in unserem Schloß Broell / am dritten dag deß Monats Julii 1572. Jahre / hierüber und ahn seint gewesen / als Manne von Lehen / unser Hoffmeister / Amptleuthe / zu Andernach / Bonn und Lechenig / Raht lieben getrewen Georg von der Leyen zu Saffig / Wilhelm Scheiffart von Merode zu Bornheim / und Wilhelm von der Horst zu Helmertzheim / unser Dürwertter.

Num. 52. Satzfey / In Actis Num. 345.

VOn Gottes Gnaden / Wir Ernst Ertzbischove zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churf. ꝛc. Bischoff zu Lüttig / Administrator der Stifft Münster / Hildesheim / und Frising / Fürst zu Stabull / ꝛc. Pfaltzgrave bey Rhein / in Ober- und Nieder Bayeren / Westphalen / Engeren und Bullion Hertzog / Marggrave zu Franchimondt / ꝛc. bekennen und thun kundt, mit diesem unserem brieve / daß wir unserem lieben getrewen Henrichen Spießen zu Poppenheim / und Henrichen von Raderaht zu Kleinenbroich / als etwan Wilhelmen Spieß zu Satzfey angeordnete Curatoren / seiner minder Jähriger erbgenamen zu Satzfey benentlich Wilhelmen / Gerhardten Spieß / in gegenwertigkeit unser Manne von Lehen hernach geschrieben / zu rechtem Mannlehen gnediglich belehnet haben / und belehnen sie in krafft dieses brieffs / das Gericht / und Vogtey zu Satzfey / mit ihrem Affterlehen. Nemlich / der Vogteyen zu Antweyler / und ihren zugehörungen / nichts davon außgescheiden / in allermassen etwan seine Voreltern und Wilhelm Spieß / der abgestorbener Vatter solch Lehen von unserem vorfahren / und Stifft / zu Lehen empfangen und getragen haben / und davon rürende seint / und haben darauff von gedachten Curatoren / in Nahmen deß minder jährigen Wilhelmen / Gerardten / gewonliche globdt und aydt / auch Lehens pflicht empfangen / das vorgem. Lehen getrewlich zuverdienen und zuvermannen / und zu gepuerlicher zeit zu empfangen / unser: unser Nachkommen / und Stiffts / bestes zu werben / und argst zu wahrnen / und zu kehren / nach aller seiner macht / und fort zu

 dienen /

dienen / und alles das zu thuen / daß getrewe Manne ihrem Herren von solchem Manlehen wegen zu thuen schuldig sein. Beheltlich / doch uns / unseren nachkommen und Stifft / und fort unseren Mannen / und jederman seines rechten ahn dem vorgem. Lehen. Alles ungefehrlich / und deß zu urkundt / haben wir unsen Siegel ahn diesen brieff thuen hangen. Geben und belehnt in unser Statt Bonn / ahm 5. tag deß Monats Augusti / im 1503. Jahre. Hierüber und ahn sein gewesen / als Manne von Lehen / unsere liebe getrewen / Werner Quadt zu Buschfeldt / und Wilhelm von Kintzweiler zu Mudersheim.

Num. 53. Buyschfeldt / In Actis Num. 346.

WIr Roprecht von Gottes Gnaden / der Heiligen Kirchen zu Cölne Ertzbischoff / deß Heiligen Römischen Reichs Churf. ꝛc. Hertzog zu Westphalen / und Engeren / ꝛc. Thun kundt und bekennen / daß wir uff heudt Datum dieß brieffs / in gegenwertigkeit unser Manne hernach geschrieben / unsen lieben getrewen Aloff Quade mit Huytze Buyschfeldt / und seine zubehoir / wie Wilne Wilhelm von Buyschfeldt / Ritter und Johan von Buyschfeldt / dat / von unserem vorfahren Ertzbischoff Deterich zu Lehen empfangen / und getragen haint / und von uns / und unserem gestichte zu Lehen rürende ist / gnediglichen belehnet haint / und belehnen ihnen damit overmitz diesen unseren brieff / und hain darauff gewonliche hüldunge und ayde von dem vorgem. Aloff empfangen / solch vorgerurt Lehen getrewlich zuverdienen / und zuvermannen: unser / unsere Nachkommen / und gestichts / beste zu werben / und argst zu warnen / und zu kehren / na aller seiner macht und fort alles dat zu doin / dat ein getrewe Manne seinen Herren zu doin schuldig und pflichtig ist / Sonder argelist / und geferde. Beheltlich doch / uns / unseren Nachkommen und gestichte / und fort jederman seines rechten / an dem vorschr. Lehen / urkundt unsers Siegel hieran gehangen. Gegeven in den Jahren unsers Herren 1459. uff montag nach S. Vincentius dage / hierover und ahn seint gewest / als Manne unse lieve Rhede / und getrewen / Wilhelm von Orßbecke Herr zu Oilbrucken / Deterich Scherffgen von Morenhoven / Daem von der Arssen / und Johan von Arweiler unser Erffdürwertter.

Num. 54. Buyschfeldt / In Actis Num. 347.

WIr Herman von Gottes Gnaden / der Heiligen Kirche zu Cölne Ertzbischoff / ꝛc. deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / ꝛc. Hertzog zu Westphalen und Engeren / ꝛc. doin kundt und bekennen / dat wir uff heude datum dieß brieffs / in entgegenwertigkeit / unser Manne hernach geschrieben / unsen lieven Rhat und getrewen / Aloff Quaden mit dem Huiße Buschfeldt / und seinem zubehöre / wie Wilne Wilhelm von Buschfeldt Ritter / und Johan von Buschfeldt / dat von unserem vorfahren Ertzbischove Deterich zu Lehen empfangen / und gedragen haint / und von uns / und unserem Stifft zu Lehen rürende ist / gnediglichen belehnt hain / und belehnen ihnen damit overmitz diesen unseren brieve / und haint darauff gewonliche hüldunge und ayde / von dem vorgem. Aloff entfangen / solche vorgem. Lehen getrewlich zuverdienen und zuvermannen / unser: unser Nachkommen / und gestichts / beste zu werben / und argste zu warnen / und zu kehren / nach aller seiner macht / und fort alles dat zu doin / dat ein getrewe Mann / seinem Herren zu doin schuldig und pflichtig ist. Sonder argelist / und geferde / Beheltlich doch uns: unseren Nachkommen / und gestichte / und fort jedermenniglich seines rechten / an dem vorschr. Lehen. Urkundt unsers Siegels / herahn gehangen. Gegeven zum Bruell / in den Jahren unsers Herren 1490. uff Saterstage nach dem Sondage Oculi / hierover und ahn seint gewest / als Manne / unsen lieven getrewen / Göddert Kettgin und Erffdürwerter / und Dhaem von Houßeller.

Num. 556. Buischfeldt / In Actis Num. 348.

WJr Herman von Gottes Gnaden / der Heiligen Kirchen zu Cöllen Ertz-Bischoff / ꝛc. deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / ꝛc. Hertzog zu Westphalen und Engeren / Thun kundt und bekennen daß wir heude Datum dieses brieffs / in gegenwertigkeit unser Manne hernach geschreben / unseren lieben getrewen / Johan Quaden zu Büischfeldt / mit dem Huisse Büschfeldt / und seinem zubehöre / wie Wilne Adolff Quade / sein Vatter das / von unserem vorfahren Ertz Bischoff Herman / hiebevor zu Lehen empfangen und gedragen hat / und von uns und unserem Stifft zu Lehen rürende ist / gnediglich belehnet haben / und belehnen damit overmitz diesem brieve / und haben darauff gewonliche huldung und eyde von dem vorgeschr. Johan entfangen / solch vorgem. Lehen getrewlich zuverdienen und zuvermannen / unser : unser nachkommen und Stiffts / beste zu werven / und argste zu warnen / und zu kehren / nach aller seiner macht / und fort alles das zu thuen / das ein getrewe Lehenman seinem Herren zu thuen schuldig und pflichtig ist / sonder argelist / und geferde. Beheltlich doch uns : unseren nachkommmen / und Stifft / und fort jederman und menniglich seines rechten an dem vorgem. Lehen. Urkundt unsers Siegels herahn gehangen, Geben zu Poppelstorff am Donnerstag nach dem Sontage Jubilate, im Jahr 1531. Hierover und ahn sein gewesen unser Manne von Lehen / Rahte und lieben getrewen / Bartolomæus von der Leven / unser Hoffmeister / Johan Quade unser Marschalck / und Jungen Wiede unser Thürwertter.

Supplementum Num. 349.

Erster Kauffbrieff deß Hauseß Büschfeldt.

Nota dieser Numerus gehört zwischen 56. in Actis 387. und 57. in Actis 388.

JCh Johan von Büschfeldt / ehelige Sohn seligen Herren Wilhelms von Büschfeldts Ritters / deme Gott gnade / doin kundt allen den genen die diesen brieff sollen sehn oder hören lesen / offentlich bekennende vor mich / alle meine Erven / und nachkomlinge / dat ich mit guedem vorberaide und moitwillen und auch mit rade meiner maige / und Freunde / meinen mehren Schaden zuverhueden / mit willen Consente und verhencknisse deß Ehrwürdigen Hochgebornen Fürsten / Myns gnedigen lieven HERREN / HErren Dieterichs Ertzbischoves zu Cöllen / Hertzog zu Westphalen und zu Engeren / ꝛc. erfflich in rewglich in einen rechten steden Erffkauffe verkaufft hain / und verkauffen overmitz diesem brieffe / deme Erbaren frommen Herren Everhart / Quaden / Ritter / und Frawe Johannen von Roßmüllen / seiner ehliger Haußfrawen / die auch für sich und ihre Erven / zu einer erfflicher und ewiger besitzung / mit eine rechten steden Erbkauffe / mit aiff gegoldein haint / mein Schloß / Burg und Hauß Buschfeldt / mit Thürnen / Portzen / Brücken / Graven / Vurbürge / Schüren / Stellen / und mit allen anderen seinen gebochteren / fort mit allen syne artlande / und Eckeren / so wie die in dreyen gewanden / und mit allen seinen Büschen / Weyeren und Benden / so wie die auch alle zumaile binnen ihren Pelen und vorgelachten gelegen seindt / und herna geschrieven folgendt.

Clausula concernens cum fine.

VNd Wir Deterich von Gottes Gnaden / Ertzbischoff zu Cölne / ꝛc. vurss. hain / darumb zu noch mehrer getzuge der Warheit / dieser vurss. sachen / und auch want dieß vurss. steit / geheischen und befohlen / heischen und befehlen in diesem brieve / unse Manne und lieve getrewen Johan / Herren zu Reifferscheidt / und zur Dick / ꝛc. unsen Erffmarschalck / und Arnolt von Hamberg / unser Erff Kemmerer von Bocheim / dat sie diesen brieff mit uns / als unse Manne / mit zuaetzeuge Siegelen / darumb ich Johan von Buschfeldt vurss. so auch mit bidden / deß wir Johan Herr zu Reifferscheidt / und Arnolt von Hemberg / beide als Man

vorsch :

vorschr. erkennen wahr zu sein/ und von geheische und bevele deß vurß : uns gnedigen lieven Herren : und auch umb beiden willen Johans von Büschfelt vürß. unse Siegell mit ahn diesen brieff zu gezeuge gehangen hain. Auch so bekennen Wir Henrich Kolve von Vettelhaven / und Frawe Elisabeth von Horne / seine Ehelige Haußfraw deß vürgem. Johans von Büschfelt Molder / Heinrich Kolve von Vettelhoven der Junge / und Bielgen von Büschfelt seine Ehelige / deß vürgem. Johans Schwager und Suister / dat wir allesamen und jeglich von uns besonder / für uns / und unse Erven / deß vürß. steden Erffkauff und alle puncten und innehalden / für und na in diesem brieff geschrieven gewilligt / belieffet / und unsen willen und Consent darzue gegeven haindt / geven / bewilligen und believen overmitz diesen untgainwordigen brieff / und han wir allesamen auch gelofft / und geloven für uns / und und unse Erven / in rechter eidtsstatt / und bey unser Ehelicher Trewen / nimmer darwiedder zu thuen / noch doin / doin : noch schaffen gethan werden / geistlich noch werendtlich / heimblich noch offenbahr / in geinerley weiße und wir hain diß in urkundt und zugezeuge der warheit / unse Siegell vor uns / und unse Erven auch mit ahn diesen brieff gehangen / Der gegeven ist in den Jahren nach Christus geburt / do man schreiff / Dusent vierhundert und acht und viertzig / deß ersten tags in deme Maynde Mertze.

Collationata est præsens copia per me Everhardum Conenthal De Dusseldorp, Notarium publicum in præsentia, Adæ Alti sæcularis Judicii Coloniens. Servitoris, & cum ipsius vero originali concordare reperi, quod attestor manu mea propria.

Supplementum Numeri 350. Extract anderen Kauff-Brieffs Büschfelt.

Nota dieser Numerus gehört 56. & 57. in Actis. Zwischen 387. und 388.

Principium.

WJr Everd Quadt Ritter / und Johan von Roßmoelen / seine Ehelige Haußfraw / doin kundt allen den gehnen die diesen brieff sollen sehen oder hören lesen / offenbarlich bekennende vor uns / alle unse Erven / und nachkomlinge / dat wir mit gutem vürade und moitwillen / und auch mit rade unser maege und freunden / unsen mehren schaden zuverhueden / mit willen und Consent und verhencknisse deß Ehrwürdigen Fürsten uns gnedigen lieven Herrn / Herrn Dieterichs Ertzbischoff zu Cölne / Hertzogen zu Westphalen / und zu Engeren / ꝛc. erfflich und ewiglich / zu einem rechten steden erffkauff verkaufft hain / und verkauffen overmitz diesen selven brieff / dem Erbaren frommen Herren Johan Quaden / Ritter / unsen lieven Broder und Schwageren / der auch für sich / und seine Erven / zue einer erfflicher und ewiger besitzungen / mit einem rechten steden Erbkauff uns abgegolden hait / unse Schloß / Burg / und Hauß / Büschfeldt / mit Thürnen / Portzen / Brücken / Graven / vorbürge / schmyren / stellen / und mit allen anderen seinen gebüchten / fort mit allem seinem artlande / und eckeren / sol wie die in dreien gewenden / und mit allen seinen Büschen / Wiesen / und benden / so wie die auch alle zumahle binnen ihren peelen und paten gelegen seindt / und besonder diese herna geschrieben / ꝛc.

Clausula concernens.

ALs dat die vorschr. Herr Johan und seine Erven / von nun fortan / erfflichen und umberve / die vurschr. Erven / und guete / Rhente / und Gülde / Zinß / und pechte / wie die alle inmahl hie vor begriffen und gekliert seint / oder darzue ihme gehoerendt / se seint hierinne genandt / oder unbenandt / mit rechte / haven / und behalden / geraft / gerawt / und ungehindert von allermallig besitzen / und

daß

daß alle zumahle / zue allein ihrem Nutzen / und urber / gebrauchen sollen / und darmit fort ahn doin / schaffen / und vorkehren mogen / allen ihren freyen und eigen willen / als mit anderen ihren eigen properem und eignem / Erven / und gueden / gülden und renthen / und in allerweiß voigen und manieren / als weren ihn die alle zumahle von ihren rechtem overanherren / zu kehren / und zu wenden in was handt sie wollen.

Clausula concernens cum suo fine.

VNd Wir Deterich von Gottes Gnaden Ertzbischoff zu Cöllen vurß. hain / darumb noch zu mehrer gezeuge der warheit / dieser vurß. Sachen / und auch want diß vurß. Erbkauff mit unsen gueden willen / und gehencknüße geschiedt ist / als vurß. steit geheischen und befehlen in diesem brieff / die Edelen unse lieve Neve / Raide und getrewen Gomprecht Graven von Newenahr / Erb-Vogt unser Kirchen zu Cölne / und Herren zu Alpen / Johan Herren zu Reifferscheidt / und zur Dicke / unsen Erff-Marschalck von Alffter / Gerhardt von Einenberg Herren zu Lantz Crouen / und Deterich Beißell von Gymnich Ritter / und Arnolt von Heimberg / unser Erff-Kemmerer von Bornheim / dat sie diesen Brieff / mit uns / als unse Manne / mit zugezeugen Sieglen / darumb Wir Evert und Johannen Eheleuth vorß. Sie auch mit pitten daß Wir Gumprecht Grave zu Newenahr / Johan Herr zu Reifferscheidt / Gerart von Einenberg / Deterich Beißell / Ritter / und Arnolt von Heimberg als Manne / vurß. bekennen wair zu sein / und van geheische und bevelch deß vürgem. uns lieben gnedigen Herren / und auch umb beden willen / Herrn Everts Quaden / und seiner Haußfrawen / vurß. unse Siegele mit zu gezeuge / ahn diesen brieff gehangen hain / und wir hinfort zu mehrer kunden der warheit gebeden / die Ersame frommen Herren Lutter Quaden / Herren zu Thonberg / und H. Aleff Quaden Rittern / unse lieve Brodere und Schwagere / dat sie ihre einsiegele mit zu gezeuge ahn diesen brieff hangen wüllen / und want Wir Evert Quade Ritter / und Johan von Roß Moelen Eheleut / vorß. doin dat vorgem. Schloß Buschfeldt mit gülden / renthen / und allem zubehoer vurß. hiebevor gegolden hain wieder Johan von Buschfeldt / Herrn Wilhelms Ritters Sohn / nae luide brieffs darover sprechendt / welchem wir dem vorgem. Herrn Johan Quaden / unse lieven Broder und Schwageren vurß. zu mehrer sicherheit und beweisung deß vurß. Erffkauffs nu mit overgelieffert han / So haben wir denselben Johan von Buischfeldt auch gebeden / diesen brieff und Erffkauff / mit zu eyme fürderen gezeuge zubesiegelen / daß wir Lutter und Aleff Quaden gebrodere vurß. und Johan von Buischfeldt vorgem. bekennen dat wir umb beden willen der vurgem. Herren Everts Quaden / und Frawen Johanna von Roeß Müllen / Eheleuthen vorgem. unse Siegele mit zuerkentnüße und gezeuge aller vürß. sachen ahn diesen brieff haven gehangen. Gegeven in den Jahren unsers Herren / Tausent Vierhundert ein und fünffzig Jahr / up Sent Marien Magdlenen Avent der Heiligen Junfferen.

Collationata est præsens Copia per me Everhardum Conenthall de Dusseldorff, Notarium publicum in præsentia Adæ Alti secularis Judicii Coloniens. Servitor, & cum ipsius vero originali concordare reperi, quod attestor manu mea propria.

Num. 58. Nerse / In Actis Num. 351.

WIr Herman von Gottes Gnaden / der Heiligen Kirchen zu Cölne Ertz-Bischove / rc. deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / rc. Hertzog zu Westphalen und Engeren / rc. doin kundt und bekennen / daß wir unseren lieven getrewen Thöniß von Palandt Ritter / in gegenwertigkeit unser Manne herna geschrieven / mit der Nertze und aller ihrer zu: und ingehörungen / innmaßen wie das von uns und unserem Stifft / zu Lehen berrüret / gnediglich belehnet haven / und belehnen ihme damit / und mit krafft

dieses brieffs / Wir haben auch von dem gedachten Thöniß / gewonliche hüldung / und ayd empfangen / solch obgeschreben lehn getrewlich zuverdienen / und zuvermannen / unser: unser Nachkommen / und Stiffts bestes zu thuen / als ein getrewe Lehnman seinem Herren schuldig und pflichtig ist / aß er uns das alles gestaibts aidts leiblichen an die hant globt / und darnach zu Gode und den Heiligen geschworen hat / stede / veste und unverbrüchlich zu halten und volnziehen / Behelttlich doch hierinne uns : unserem Stifft Nachkommen / und jederman seines rechten / Sonder argelist und geverde. Deß in urkunde haben / wir unser insiegel an diesen brieff thuen hangen / der gegeven ist zu Poppelstorff / in den Jahren unsers Herren 1487. uff Freytag nach unser liever Frawen tag Assumptionis, und hierover und ahn sein gewest / als unser Rede und Manne / der Edele Henrich Grave zu Nassaw / Herr zu Billstein / Vincentius von Schwanenberg Marschalck / Wilhelm von Bibra Ritter / und Evert von Zweivel unser Amptman zu Bruell.

Num. 59. Nerse / In Actis. Num. 352.

WIr Herman von Gottes Gnaden / der Heiliger Kirchen zu Cöllen Ertz-Bischove / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / ꝛc. Hertzog zu Westphalen und Engeren / ꝛc. doin kundt mit diesem offen brive / So als unser liever getrewer Antonius von Palandt / Herr zu Rulandt / unseren Marschalcken / Rhat / und lieven getrewen Vincentius von Schwanenberg Ritter / Agniesßen von Palandt / deß gedachten Anthonis Dochter, und dem Hauß zu der Nersßen / mit seinen zugehörungen / das dan von uns und unserem Stifft zu Lehen rühret / vor uns / als Landtfürsten und Lehen Herren / zu rechten Manbar / und furmönder erkohren und gesetzt / darauff hat der gedachter Antonius, Agniesßen sein Dochter / unseren Marschalck vorschr. befohlen / und das Hauß zu der Nersen / mit seiner zugehörung eingegeven / als Momber der vürschr. Agniesßen / derselben Agniesßen zu guet / und uns die Lehenschafft uffgedragen / ende und globde uffgesagt / und gepetten den vielgem. unseren Marschalck / als Momber vürschr. zu belehnen / demnach haben wir dem vielgemelten unseren Marschalck / mit dem Hauß zu der Nersen / mit ihrer zugehörung belehnt / und belehnen ihne in macht dieses brieffs / wie das von uns / und unserem Stiffte zu Lehen rührt / und das die verschreibunge zwischen Antonius und Vincentius. vürschr der Momberschafft halben vermögen und einhalten / alles als Momber der gedachten Agniesßen zu gude / und unser Marschalck hat uns gelofft / gesichert / und leiblich zu den Heiligen geschworen / unseren schaden zu wahrnen / und bestes zu werben / die Lehen getrewlich zuverdienen / zuvermannen / und in zeit seiner Momberschafft / alles das zu thuen das ein man seinem Herren von solcher Lehen wegen / von recht oder gewonde schuldig und pflichtig ist. Mit dem vorwardt und underscheid das hernachmals / der das Hauß und die Nersse und ihre zugehörung widerumb innehmen / off kriegen sall / dat sie oder dieselbe auch vor uns / der uff dieselven auch von uns / und unseren nachkommen / und Stifft / zu Lehen empfangen / daß schuldig und verhafft sein solten / solch Schloß an keine andere hant zu kehren / oder kommen zu laessen / daß ein gut geborn Cölsch Man sey / und derselbige empfange selbiges Schloß von dennen zur zeit regirendt Ertzbischoff und Churfürsten / wie vorgem. Vogt selbiges halten thet und empfangen / und fort alles das thun süllen / das Antonius und unsere Marschalck vürschr vormals / und jetz gethan haben / und pflichtig sein. Alles sonder argelist / hierover und ahn sein gewest / als unser / und unsers Stiffts Manne / Wilhelm von Bibra Ritter / Engelbert von Hembgen / Göddert Ketzgen / und Wilhelm von der Arffen unser Erffdürwertter : des zu urkundt haben wir unser eigen insiegel mit rechter weiß an diesen brieve thun hangen. Der gegeven ist in den Jahren 1489. uff den Heiligen Pfingstavent.

Num. 60. Nerse In Actis Num. 353.

WIr Herman von Gottes Gnaden / der Heiligen Kirchen zu Cöllen Ertz-Bischoff / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churf. ꝛc. Hertzog zu Westphalen und Engeren / der Kirchen zu Paderborn Administrator / ꝛc. doin kundt und bekennen / daß wir uff heut datum / in entgegenwertigkeit

keit unser Manne hernach geschreven gnediglich belehnt hain / unseren lieven getrewen Ambrosius von Virmundt / mit dem Schloß / Festunge und Freyheiten zu der Mersen / und mit der Vogteyen zu Anradt und zu Urdingen / mit allen ihren in- und zubehörungen / wie das alles und jeglichs von unserem Stifft Cöllen zu Lehen rüret / und hain darauff von gedachten Ambrosien gewonliche hülde und ayde empfangen / uns- und unseren nachkommen / und Stifft / trew und holdt zu sein / solch Lehen getrewlich zuverdienen und zuvermannen / unser Nachkomen und Stiffts beste zu werben / argste zu wahrnen / und zu kehren nach aller seiner macht / und fort zu thuen als ein getrewer Mann seinem Herren dat schuldig und pflichtig ist zu doin / Ohne argelist / und geferde / als er uns dat / mit uffgestreckten fingeren gestabts aydts / leifflich zu Gott und den Heiligen geschworen hat / veste / stede / und unverbrüchlichen zu halten / und zuvollnziehen / Behelltlich uns / unseren nachkommen / und Stifft / und fort jederman seines rechten / ahn dem fürschr. Lehen. Zu urkundt der warheit / haben wir unser Siegel hero ahn doin hangen. Gegeven in unserem Schloß Brüell am Mondag S. Peters tag ad Vincula, im Jahr unsers Herrn / 1502. hierbey und over seint gewest / als Manne von Lehen / der Edler unser Erff vogt zu Cöllen Rhat und lieber getrewer Gompert zu Newenahr / und Werner Haß unser Dürwertter.

Supplementum alіud loco missivæ. Num. 61. Odenkirchen.

Von Gottes Gnaden / Wir Ernst Ertzbischove zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Bischoff zu Lüttig / Administrator der Stiffter Münster / Hildesheim / und Freising / Fürst zu Stabull / Pfaltzgraff bey Rhein / in Ober- und Nieder Bayeren / Westphalen / Engeren und Bullion Hertzog / Marggraff zu Franchimondt / etc. Thun kundt und bekennen / daß wir in gegenwertigkeit unser Manne hernach geschrieben / unseren lieben getrewen Godefriden von Neukirchen genent Nivenheim / mit den Hove genent Raderhoff bey Horst im Ampt Kempen gelegen / mit aller seiner gerechtigkeit zu- und ingehör / in allermassen denselben Sibert vom Weyenhorst eingehabt: und denselben eins mit seinen Schwageren und Schwesteren / Herman von der Arff und Elisabeth Weyenhorst / jetzbemelten Godefriden Neukirchen (vermittelst unserer gnedigster verwilligung) rechtmessig übertragen hat / gnedigst belehnt haben / und belehnen ihnen damitten overmitz und in krafft dieses brieffs. Wir haben auch gewonliche huldung und ayde von dem gemelten Godefriden Neukirchen entfangen / uns getrew und holdt zu sein / solch Lehn getrewlich zuverdienen und zuvermannen / unser / unser Nachkommen und Stiffts bestes zu werben / argst zu warnen / und zu kehren / nach aller seiner macht und vort alles das zu thun / das ein getrewer Mann seinem Herren zuthun schuldig und pflichtig ist. Sonder geferde und argelist. Beheltlich uns / unseren Nachkommen und Stifft Cöllen / vort jederman seines rechten an dem vorschrieben Lehn / Urkundt unsers hieranhangenden Siegels. Geben und belehnt in unser Statt Cöllen ahm zwey und zwantzigsten tag deß Monats Martii / im fünffzehenhundert neun und neuntzigsten Jahre / hierüber und ahn sein gewesen / als Manne von Lehen / die Ersamb Hochgelehrter unsere Amptleuthe zu Cöllen und Andernach / Rhete und liebe getrewen / Georg von der Leyen zu Saffig / und Johan Kemp / ders Rechten Doctor.

Christian Petri subsc.

Gegenwertige Copey ist gegen seinem wahrem und rechtem Original collationirt, auscultirt, und von worten zu worten gleichlautendt befunden. Actum Kempen den 25. Martii 1653.

Theodorus Leonius Notarius publicus & approbatus in fidem subsc.

Num. 61. Mißiff / In Actis Num. 354.

MEin freundtwilligen gruesz mit Wunschung aller Wohlfahrt / besohren Ehrnfester Hochgelehrter insonders günstiger Herr und Freundt / desselben schreiben ist mir zu recht behendigt ablesendt woll vernohmen / und soviel die pacta antenuptialia zwischen Rolff-Metternich Weiß Einzig / so mein Vatter sehlig von dem Hauß Vettelhoven Anno 1575. entführt haben solle / belangen thut / Soll dem Herren zu wiederantwort nit verhalten / das die von Metternich zu Vettelhoven aller Donßburgischer brieff / welche mein Vatter sehlig mit dem Hauß Lochenheim in handen bekommen / von obgem. Mein Vatteren sehlig ein Inventarium haben / So ich folgents dehnen von Metternich / oder ihren angeordneten selbst Communicirt, so sich nun in dem Inventario die begerte pacta (fündtlich seindt / bin ich willig auff zusuchen / sonsten das neben denen mein Vatter sehlig / andere brieff entführt haben solte / wie dem Herr berichtet / solches ist falsch und erdicht / welches dem Herren zur wiederantwort nicht hab verhalten sollen / deß hiemit göttlicher Allmacht empfohlen. Datum Kempenich 27. Aug. Anno 1624. Deß Herren.

Das obangerechtes Inventarium nicht hab ich an hant / sonsten selbst darnach gesehen.

Freundtwilliger
J. V. Elz.

Dem Ehrnvesten Woigtlehrten Bernardten Schnehagen Keys. Kammergerichts zu Speyr / Notario Immatriculato. Meinem sonders günstigen Herren und Freundt / rc.

Num. 62. Hönigen / In Actis Num. 355.

WIr Herman von Gottes Gnaden / Ertzbischove zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / rc. Hertzog zu Westphalen und zu Engeren / rc. doin kundt und bekennen / dat Wir Johan von Harve / unsen lieven getrewen / in bywesen unser Manne hernach beschrieven / gnediglichen belehnt hain / und belehnen overmitz diesen brieff mit dem Hauß zu Hönigen / in unserem Ampt von Hülckerode gelegen / mit gründe / furburgen / Graven / Türn / Büren / Bewe / Vestungen und vort mit alle seinen zugehörungen / so wa und wie die gelegen sein / und syne Alderen und vorfahren / van unsen vorfahren und Stifft von Cöllen zu einen offenen Huyse / und Lehen entfangen und getragen haint / und von uns und unserem Stifft von Cöllen zu Lehen geyt und rürende ist / wir hant auch gewonliche huldung und eyde von dem vorschr. Johan empfangen / uns / unsen nachkommen und Stifft / von unsen Amptleuten und freunden den wir dat befehlen / van unsen wegen der offenungen deß vorschr. Huiß zugestaden gehorsamb zu sein und zu doin / welche zeit / und wanne uns deß noit ist / und gesinnen werden: vort solch Lehen getrewlich zuverwannen / und uns mit dem Harnisch zu unserem gesinnen zu dienen / unse : unser Nachkommen / und Stiffts beste zu werben / argste zu warnen / und zu kehren / nach aller seiner macht / und allet dat zu doin / dat ein getrewe Mann seinem Herren schuldig ist / ohn argelist / und geverde / als der vorschr. Johan / uns dat gesichert / gelofft / und mit seinen uffgereckten fingeren gestaibts aids / leiblichen zu Gott und den Heiligen geschworen hat / vast / stede / und unverbrüchlich zu halden / und darwidder nit zu doin off geschien lassen / overmitz dessel-vens / off jemants anders von seinen wegen / in einiger weise / beheltlich doch uns : unseren nachkommen / und Stifft / und fort jederman seines rechten darahn / urkunde unsers Siegels herahn gehängen. Geben in unserem Schloß Poppelstorff am Dienstage nach S. Tomas tage / in den Jahren unsers Herrn 1489. hierover und ahn sein gewest / als Manne unsere lieve Rede und getrewen Goddert Ketzgen / und Wilhelm von der Arsse / unser Dürwertter.

Num. 63. Hönigen / In Actis Num. 356.

WIr Herman von Gottes Gnaden / Ertzbischoff zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / Administrator deß Stiffts Paderborne / rc. doin kundt und bekennen / Nach dem unser liever getrewer Frederich von Steprhadt / unser

unser und unsers Ertzstiffts Cöllen eigenthumb und offen Huiß Hönigen / in unserem Ampt Hülckerodt gelegen / mit gründen / vorbürgen / Graven / Turn / Bürn / Bew / Vestungen / und fort mit alle seinen in- und zugehörungen / wo und wie die gelegen / von unserem lieven getrewen Werner von Schonradt / ahn sich kaufft und bracht hat / das wir demnach solchen kauff uff gedachtes Friderichs underthenigst ansuchen und bitten gnediglich bewilligt / und fort ihnen mit demselbigen unserem offen Huiß und Lehen Hönigen / mit allen seinen in- und zugehörungen / wie oben geschrieben / und in aller massen wie dasselbig von uns : und unserem Ertzstifft Cöllen zu Lehen gehet / nichts davon außgescheiden / belehnt haben / wie wir dan hiemit in krafft dieses brieffs belehnen / also das er nu hinfuro uns und unseren nachkommen davon getrew und holdt sein soll / solch Lehen getrewlich zuverdienen und zuvermannen und mit dem Harnisch dienen / vort unser / unser Nachkommen und Stiffts best werven / argst warnen / und kehren / nach aller seiner macht / und alles das thuen / das ein getrewer Mann seinem Herren zu thun schuldig und pflichtig ist / auch uns dasselbig unser offen Hauß und Lehen Hönigen / so offt und dick deß noit were / und wir unsen Nachkommen Ambtleuden / freunden oder befelchhaberen denen wir solches befohlen hetten / die offnung desselben gesinnen würden guttwilliglich / und ohn einig waigeren / die offnung gestaden / als er uns dan solches alles leiblich zu Gott und den Heiligen gestaidts aidts / mit uffgerechten fingeren zugesagt globt und geschworen hat. Jedoch uns : unseren nachkommen / und Stifft / vort jedermenniglich seines rechten ahn diesem vorschr. Lehen vorbeheltlich / sonder argelist / urkund unsers herahn gehangenen Siegels. Geben und belehnt zu Poppelstorff ahm 26. tag May Anno 1539. In beysein unser Manne von Lehen / Landtrosten in Westphalen / Raht und lieben getrewen Johan Quaden zu Thomberg / und Detterichen von Orßbeck / und Johan von Wachtendonck unsers Dürwerters / etc.

Num. 64. Hönigen / In Actis Num. 357.

WIr Werner von Scholmrode / Herr zur Heyden / etc. Alheit ehelige Dochter etwan / Herren Heynen zum Pesch Ritters ehelüde / doin öffentlich kundt / gegen allermenniglichen / für uns : unsere Erben / und Nachkommen / hiemit diesem briebe und Siegel / bekennende daß wir eindrechtig / mit gutem wolbedachtem mude / zeittigen reiffen Rahte / unser fendtlichen mit / urber / damit bedacht und besonnen / in zeiten wir deß auch mechtig und möhich gewest / und in allen rechten beyde Geistlichs und Weltlichs woll thuen mochten / in einem uffrichtigem und redtlichem Erbkauff / rechts bescheidens Erbkauffs / verkaufft und verlassen haben / in und mit krafft dieses brieffs / vor uns / unsere Erben / und Nachkommen zu kauff gegeben und verlassen haben / dem Ehrnfesten Frederichen von Steprode / Margarethen von Selbach ehelüden / die auch also für sich / und ihre Erben oder helder dieß brieffs / mit ihrem guttem willen / uns eheluden zu erfflicher ewiger entsetzung / abgegolden haben / unser Hauß-Hoff zu Hönigen im Ambt Hülckeradt / das wie binnen seinem begriff mit Weyeren / rechen / Deimmen unden und oven / hinden und für gelegen ist / mit seinen in- und zubehörungen / benden / büschen / Zinßen / pechten / Hönren / Capeunen / Pfennigsgelde / in- und außgülden / in nassen und drögen mit aller erffgerechtigkeit / nit darab außgescheiden / in allermassen und wie etwan Johan von Harde / Hermanna seine ehlige Haußfraw / die besessen / und in fürzeiten gebrucht haint / und das für eine bescheiden Summe Geltes der wir samen zur billigkeit overkommen / und eindrechtig worden seindt / welche uns die obgem. keuffere / alle zumahl vor Datum dieses brieves woll bezalt und vernügt haven / davon wir uns auch / vor uns / und unsere Erben / gutter bezahlung bedancken / scheiden darumb gemelte keuffere und ihre Erben loß ledig quitt / zu dem gedachte eheleude und keuffere mit sampt ihre Mitverwandten eine Heyligs pfennig / darvor ihnen die angezeigte gütter allengen verpandt gestanden / darauff sie auch ihren Mitverwandten alsolche ihre angebener / der berürter pfandtschafft buißen unseren schaden und zu thuen / verrichten und beweißlichen bezalen sullen / in einer alinger Summen / guetlichen entricht vernuegt / und zu unserem gesinnen bezalt haven / also daß wir uns darab : vor uns / unsere Erben / in krafft dieses brieffs / von ihnen / oder wen das weiter nun / oder hernachmals anlangen mag / vollkommener

genoichten und bezahlung bedancken / ohngeverde und argelist / und haben als darumb Wir Werner und Alheit ehelüde vorgem. samen eindrechtiglich frey und willig / und uns / unsere Erben und Nachkommen / ahn dem Hauß und zubehör wie vorerklert / mit aller Erbschafft und Erbgerechtigkeit gentzlichen / lutterlichen / sonder einigen ußhalt / untsagt untersst / und unguett / und die bemelten ehelüden / und keuffere ihre Erben off helder vorgem. darahn gesetzt / geerbt / und geguet / für Lehen Herren und Mannschafft wie sich solches nach Lehens art und natur eigt und gebürt / auch mit hande / halme und munde / vor den Richteren / Scheffen und geschworn / Scheffen der beyder Gerichter als zu Romerskirchen / und zu Anxtel / also das die ehegedachten keuffere / ihre Erven off helder von nu fortmehr mit den fürgenandten gutteren / doin und lassen mögen / nach allen ihren eigenen willen / nütze / und urber / wie mit anderen ihren Erbgütteren / dagegen wir unsere Erben immermehr / mit nach ohn rechten / in einiger weise handlen / doin willen / noch füllen / noch schaffen / dargegen gehandlet oder gethan werde / heimblich noch offenbare / und darneben verzyhen wir vor uns / und unsere Erven / die wir darzu verbunden / und verbunden haben willen / sambt und besonder / uff alle Exception, behülff und beschürnisse / beyder Geistlichs und werentlichs rechtens / und Gerichten / die uns / unseren Erven / zu einiger zeit in diesen uffrichtigen Erbkauff gestaden und den vielgem. kaufferen / ihren Erben / off helder fürgeschrieben / zu unstaden kommen / oder vließen möchten / gleichs als ständten die alle zumahle hie innen gnugsamb außgedrückt / und insonderheit auff die Clausul / off man wolte sagen ein gemein verzeichniß versange nit / en besonders off specificirt verzieg gienge ehrst für / und off auch den vorgem. keufferen / ihren Erven / off helder vorgem. in diesem uffrichtigen Erskauff / einigs weiters verzeichniß noitig sein würde / nun oder herngchmals / wie das fallen und einkommen möcht / geloben Wir Werner und Alheit elüde / für uns unsere Erven und Nachkommen / in gutten wahren alten trewen / bey geschworen ayde und Abentlichen ehren / und dogent / allezeit uffgesinnen / noch gebuer den fürgem. keufferen / ihren Erven / uff allezeit gnugsamb volkomme verzeichniße / uff allen enden und steden / da es von noith sein würde / uff unsere kosten / und schaden zu thuen schuldig / und willig zu sein. Were auch sache / die keuffer fürgeschr. ihre Erben / off helder fürgem. mit diesem brieff und Siegel / nun oder hernachmals nit sicher / und gewiß genoch versorgt und verwart en weren: globen wir für uns / unsere Erben / und Nachkommen / ihnen allezeit auff zugesinnen newe verschrivonge uff unsere kosten / nach der bestendigster formen deß Rechten zugeven / damit sey zu aller notturfft woll versorgt / versichert sein und bleiben mögen / und gereden darbeneben vestlichen in warheit für uns / unsere Erven und Nachkommen in und mit krafft dieses brieffs / bey verpflichtunge aller unser gutter / ligende und fahrendt / den bemelten keufferen und Ehelüden / und ihren Erven oder helder fürgem. allezeit / gegen allermenniglichen dieses uffrichtigen Erbkauffs Redelichen / nutzliche Erbschafft / und werschafft zu thuen / nach redt und gewonheit / sonder einige weigerung / behülff oder beschürniße / uff unsere kosten / und verlust / alde und newe boeße fünde / listigkeit / Exception, behülff / beschütniße beyder rechten Geistlichs und wehrentlichs seindt gentzlich und zumahl hierinne außgescheiden / in urkunde der warheit deweil diß fürgeschrebten Hauß / dem Ertzstifft Cöllen Lehenrürig / haben Wir Werner und Alheit Ehelüde verkeuffer obgemelt / den Hochwürdigsten Fürsten und Herren / Herren Herman Ertzbischoven zu Cöllen / und Churfürsten / Hertzogen zu Westphalen und Engeren / rc. Administrator zu Paderborn / rc. unserem gnedigsten Herren / diesen Erbkauff zuverwilligen / zubestettigen und diesen kauffbrieff zuversiegelen underthenig gepetten / demnach bekennen Wir Ertzbischoff Herman obgemelt / nach dem das gedacht Hauß Hönigen / unser und unsers Ertzstifft Lehen ist / daß wir denselbigen Erbkauff / und gedachter verkeuffer undertheniger pitt / willen bewilligt und zugelassen haben / bewilligen und zulassen den hiemit und in krafft dieses brieffs / doch uns / unserem Ertzstifft unser Lehenschafft / an dem fürgeschr. Hauß / und anderen Lehngütteren darin gehörig / auch jedermenniglich seines rechten darahn vorbehalten / und haben derhalb zu urkundt unsern Siegel ahn diesen brieff thun hangen / vort haben Wir Werner und Alheidt ehelüde obgem. auch die Ehrenfesten Adolffen Herren zu Gimnich / und Amptman zu Kempen und Dham Spießen von Büllesheim / zu Vrechen / als Manne von Lehen / deß Ertzstiffts Cöllen / in derselben beysein und gegenwertigkeit dieser fürgeschriebener kauff geschehen / zu meher und bestendiger sicherheit ihren angebornen Siegel an diesem brieffe zugetzeuge zuhangen

gepet-

gepetten / daß wir dan umb gemelter verkeuffer pitt willen / und dieweil dieser verkauff in unser gegenwertigkeit geschehen / gern gethan zu haben wair bekennen / und darnach habe ich auch vor mich / Alheiten mein eheliche Haußfrawen / unser Kinder / und Kinder und und Erben / Mein angebornen Siegel an diesen brieff gehangen / deß ich Alheit auch in diesem verkauff / vor mich mit gebrauchen / dergleichen dieweil auch etliche Gütter so in das obgemelt Hauß Horningen under dem Gerichte Romerßkirchen / und Anxtel gelegen / haben wir auch gepetten / die Ersamen fürsichtige Johan von Hambach / Vogt / Herne Wirth / zu Rhamraidt / Dham Deutzmans / Johan Hamblochs / Thevis zu Außhoven / vor die ander Scheffen deß Gerichts zu Rommerßkirchen sementlich / und fort Cörstgen von Fritzheim / Schultheiß / Nolchen uff der Bach / Pitter Brabender / Rütger der Wirth / fort die andere geschworen Scheffen deß Hoffgerichts zu Anxtel / alle sementlich das jede parthei sein Gerichts Siegel / für uns / unsere Erben / unden ahn diesen brieff hangen wollen / welches Wir Vogt / Schulteiß / Scheffen und geschworen / Scheffen obgerurt beider Gerichter / sambt und besonder / als zu beden der fürgeschrieben unsers lieben Junckeren und Jungferen obgem. gethan haben / Nach dem alle puncten und einhalt dieß brieffs für uns Gerichtliche geschehen und ergangen / ußgang / verzeichniß / geschehen und gehort / darvon wir unsere gewonliche Gerichtliche urkunden entfangen haben / doch vorbehalten unserem gnedigsten Herren / und jederman seines rechten. Geben im Jahr nach Christi unsers Herren geburt / Tausendt fünffhundert vier und dreißig / Sontag Invocavit.

Num. 66. Dick gnant Harbüschoff / In Actis Num. 359.

WIr Johan Gebhardt von Gottes Gnaden / Erwölter und bestettigter Ertzbischoven zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz-Cantzler und Churfürst / ꝛc. Hertzog zu Westphalen und Engeren / ꝛc. Thun kundt und bekennen daß wir uff heude Dato hierunden geschrieven / in gegenwertigkeit unser Manne hernach benendt / unseren lieven getrewen Deterichen von Westrumb / zubehueff sein / seiner Brüder und Schwester / mit dem zu dem Dick / gnandt Harbüschhoff / in unserem Lande und Herligkeit Kempen gelegen / gnediglich belehnet haben / und belehnen in krafft dieses brieffs / in allermaßen etwan Johan von Westrumb jetziger Lehenträger Vatter / darnach demselben von unserem vorfahren Ertzbischoven zu Cöllen / zu Lehen empfangen und getragen / und von uns und unserem Stifft zu Lehen rüret / und haben darumb von genandten Deterichen / gewonliche hüldte und eydte zuverdienen und zuvermannen / unser und unsers Ertzstiffts beste zu werben / und argst zu warnen / und zu kehren / nach aller seiner macht / und fort alles das zuthüen das ein Lehenman seinen Herren zu thuen pflichtig ist / ohne argelist / beheltlich doch uns : unseren Nachkommen / und Stifft unsers / und fort jederman seines rechten darahn / urkundt unsers Siegels herahn gehangen. Geben in unserem Schloß Bruell / ahm 3. tage deß Monats Novembris, im 1561. Jahre : hiebey und ahn seind gewest / als Manne von Lehen / unser Hoffmeister / Amptleuth zu Andernach / und Bonne Rhete und lieben Getrewen Georg von der Leyen / Wilhelm Scheiffardt von Merode / zu Bornheim / und Deterich von Meschede unser Dürwertter.

Num. 67. Dick gnant Harbüschhoff In Actis. Num. 360.

VOn Gottes Gnaden Wir Ernst Ertzbischoff zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler / und Churfürst / ꝛc. Bischoff zu Lüttig / Administrator der Stiffter Münster / Hildesheim / und Freising / Fürst zu Stabull / und deß primat und Ertzstiffts Magdenburg Thumbprobst / ꝛc. Pfaltzgrave bei Rhein / in Ober : und Nieder Bayeren / Westphalen / Engeren / und Büllion / Hertzog / ꝛc. Marggrave zu Franchimondt / ꝛc. Thun kundt und bekennen hiemit gegen jedermenniglichen / daß wir uff heude Datum / in gegenwertigkeit unser Manne hernach geschreben / unseren lieven getrewen Johan Heiten / als Constituirten volmechtigen unser lieber besonderinnen Catharinen / geborinen von Eyll / Wittiben Claut zu Loverkfort / und deren kinderen davon er uns glaubhaffte volmacht vorpracht / gnediglich belehnt haben / belehnen ihnen hiemit und in krafft dieses brieffs / mit dem Hove zu dem Dick / gnant Harbüschhoff / in unserem Lande und Herligkeit

Kempen

Kempen gelegen / in allermaßen solches etwo Deterich von Westrumb ingehabt / und ihro obgem. Catharinen transportirt und haben darauff von gemelt. Constituirten volmechtigen Johan Hetten / in nahmen seiner principalinnen / gewonliche huldung und ayde empfangen / solch Lehen getrewlich zuverdienen und zuvermannen / unser : unser nachkommen / und Stiffts / bestes zu werben / argst zu warnen / und zu kehren / nach aller ihrer macht. Behelteich uns : unseren nachkommen / und Stiffts / unsers / und jederman seines rechten ahn dem vorschr. Lehen. Urkundt unsers herahnhangenden Secrets. Geben und belehnt in unser Statt Bonn ahm 20. tag deß Monats Maji / im 1609. Jahr / hierüber und ahn seint gewest / die Ersamb hochgelehrter unser Raht / Amptman zu Cöllen und Thürwertter / Werner Quad zu Buschfeldt / und Johan Kemp dero Rechten Doctor.

Num. 69. Dick gnandt Harbüschhoff In Actis Num. 361.

VOn Gottes Gnaden Wir Ferdinandt Ertz-Bischoff zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler / und Churfürst / zc. Bischoff zu Lüttig / und Münster / Coadjutor und Administrator der Stiffter Paterborn / Hildesheim / und Berchtesgaden / zc. Fürst zu Stabull : Pfaltzgrave bei Rhein / in Ober : und Nieder Bayeren / Westphalen / Engeren / und Bullion / Hertzog / Marggrave zu Franchimondt : Thun kundt und bekennen hiemit / gegen jedermenniglich / daß wir uff heudt dato / in gegenwertigkeit unser Manne hernach geschrieben / unseren lieben getrewen Assuerussen von Honnoppell / gnandt von der Impell / als angeordneten vormünder etwo Joest Wyrich Claut / zu Lovershport / und Catharinen / geborner von Eyll seiner Haußfrawen / nachgelaßenen Lehens Erben / in nahmen und zubehueff derselben / gnediglich belehnt haben : belehnen ihnen hiemit / und in krafft dieses brieffs / mit dem Hove zu dem Dick / gnandt Harbüschoff / in unserem Lande und Herligkeit Kempen gelegen / in allermaßen solches etwo Deterich von Westrumb ingehabt / und ihrer obgem. Catharinen transportirt / und haben darauff von gemelt. vormünderen / in nahmen wie oben / gewonliche huldigung und ayde empfangen / solch Lehen trewlich zuverdienen und zuvermannen : unser : unser Nachkommen / und Stifft / bestes zu werben / und argst zu warnen / und zu kehren / nach aller ihrer macht / behelttlich uns : unseren nachkommen und Stifft / unsers / und jederman seines rechten ahn dem vorschr. Lehen. Urkundt unsers herahnhangenden Secrets. Geben und belehnt in unser Statt Bonn / ahm 21. Monats tag Februarij / im 1615. Jahre / hierüber und ahn sein gewesen als Manne von Lehen / unser Thürwertter / Amptman zu Lyn / und Urdingen / Rahte und lieben getrewen Werner Quadt zu Büschfeldt / und Frederich Quadt zu Zoppenbroch.

Num. 69. Mecklinghoven / In Actis Num. 362.

VOn Gottes Gnaden Wir Ferdinandt / Ertzbischoff zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler / und Churfürst / zc. Bischoff zu Lüttig und Münster / Coadjutor und Administrator dero Stiffter Paderborn / Hildesheim / und Berchtesgaden / Fürst zu Stabull / Pfaltzgrave bei Rhein / in Ober : und Nieder Bayeren / Westphalen / Engeren / und Bullion / Hertzog / Marggrave zu Franchimont / zc. Thun kundt und bekennen jedermenniglich. Nach dem Weilandt unser vorfahr / Ertzbischoff Aloff wolsehligen andenckens / etwa Gerardten Kelner / gnandt Becker / zu behoeff sein und seiner Schwesteren / mit dem Hoff Mecklinghoven / sampt seiner gerechtigkeit / Kottstetten / und allem zubehör / in dem Kirspel Datteln / und Bawrschafft Mecklinghoven gelegen / wie der von uns / und unserem Ertzstifft / zu Lehen rurende ist / und etwan denselben Rütger Kelner / gnant Becker / gemeldtes Gerardten Vatter / vorhero zu Lehen empfangen und getragen gehabt / belehnt / und aber folgents gemelt. Gerhart Kelner / neben seinen geschwistren / mit beiden unser vorfahren Ertz-Bischoff Antonij und Johan Gebhardten / guten vorwißen und verwilligung / in bei sein Man von Lehen / dem Hochgelehrten / etwa unsers Ertzstiffts gewesenen

nen Amptman in unser Statt Cöllen / Raht und lieben getrewen Johanßen Averdonck / der rechten Licentiaten / und seinen Erben cedirt / überlassen / und / wie sich nach dem Lehen recht gebürt / durch seinen gesatzten vollmechtigen / Philipßen Ulenbroch uffgetragen / weiter und hernacher auch bey Churf. Ertzbischoff Salentins regierungs zeiten / jetzgem. unser gewesener Raht Licentiat Averdonck / und letzlich desselben Sohn / der auch Hochgelehrter unser lieber getrewer Johan Gebhardt Averdonck / der Rechten L. vor sich und seine Mit-Erben / von uns mit / mehr angerechten Lehenstücken / in allermassen dieselbige von uns und unserem Ertzstifft zu Cöllen zu Lehen rüren / und uff sie wie vorgem. in krafft oberzelter Cessione / oder aufftragt / und darauff sowoll vor obgem. unser vorfahren / als auch der Agnaten hiebevor verfolgte bewilligung / kommen und erwachsen sein gnediglich belehnt werden / und uns / aber nunmehr von dem auch Hochgelehrten Ludwichen Falckenberg / unserem lieben getrewen der rechten Licentiaten / der glaublicher bericht beschehen / daß obberürt Lehen guet verschienen weill / in gemachter Elterlicher Erbtheilung seiner Haußfrawen Anna Averdoncks / als vorbenentes unsers Rachts L. Johan Averdoncks / hinderlassen ehelicher Dochter zugefallen / und ahnerwachsen / darauff / Weilandt der Hochwürdig Durchleuchtigster Fürst / unser freundtlich vielgeliebter Herr Vetter und Vatter / Herr Ernst Ertzbischoff zu Cöllen / und Churfürst Christmiltesten andenckens / ihnen Ludwichen Falckenberg / und jetzo Wir Johannen Falckenberg / in nahmen gemeltes seines Vatters Ludwichen Falckenberg / vermög vollmacht / so uns in originali auffgelagt / mit denselben dickberürten Lehenstücken gnedigst belehnt haben: Thun solches hiemit / und in krafft dieses / und haben darauff von ihme Falckenberg / in nahmen seines Vatters gewonliche globdt / und aidtspflicht empfangen / das vorgeschr. Lehenguet / getrewlich zuverdienen und zuvermannen / unser: unser Nachkommen / und Stiffts bestes zu werben / argst zu warnen und zu kehren nach aller seiner macht / vort alles das zuthuen was ein getrewer Mann seinem Herren zu thuen schüldig und pflichtig ist. Urkundt dieses unseren zu endt anhangenden insiegels. Geben und belehnt in unser Statt Bonn / ahm 14. Monats tag Februarii / im 1615. Jahre / hierüber und ahn seint gewesen / als Manne von Lehen / die Ersamb Hochgelehrter unser Thürwerter / Ambtman zu Lyn und Urdingen / Rähte und lieben getrewen / Werner Quadt zu Büschfelt / und Wilhelm Horn gnandt Golschmidt der Rechten Doctor.

Num. 70. Ehrenstein Kauffbrieff / In Actis Num. 363.

WIr Sophia geborne von Neßelrode / nachgelassene Widtwe Weilandt Frantzen von Loe / Herren zu Wießen / etc. Fraw daselbst / und Bertram von Loe Erbgesessener zum Palsterkamp / und Geist / und Margaretha geborne von der Horst Eheleute / bekennen hiemit vor uns selbst / und unsere Erben / vort Wir Arnolt von Wachtendonck / Fürstlicher Clevischer Marschalck / Raht / und Drost zu Cranenburg / und Duiffel / Wilhelm Quadt / Freyherr zu Reckum / und Drost zu Ringenberg / und Everhardt von Schüplenberg / Burggraff zu Wißen / neben wolermelter Frawen zu Wißen / und Bertram von Loe / als Testamentarische vormündere Weilandt Matthiä von Loe / unsers respective freundtlichen lieben Sohns / Broders und Schwagers / und Junckeren schligen nachgelassener unmündiger kinderen: Thun kundt und bekennen hiemit vor jederman offentlich / daß wir mit keiner list / geferde oder betrug hindergangen / überredt noch verführt / sonderen mit guttem vorgehabten Raht / und wolbedachtem gemuet / frey ungedrungen und ungezwungen / unseren selbst / und unseren pflegkinderen besseren nutz damit zu schaffen / und mehreren schaden zuverhueten rechts / stedigen / und ewigen Erbkauffs / für uns selbst / unsere Erben / auch unsere pflegkinder / und ihre Erben / wissentlich / und wolbedachtlich / zu nützbarlichem und rechtem eigenthumb / erblich und ewiglich / sonder gnade / einigs wiederkauffs / verkaufft und überlassen haben / wie wir dan auch vor uns / unsere Erben / auch unsere pflegkinder / und ihre Erben gegenwertiglich verkauffen und verlassen hiemit und in krafft

dieses brieffs / doch soviel die Lehengerechtigkeit und Landtfürstliche Obrigkeit / in diesem pfall erfordert / mit nachbenenter bewilligung / und bekrefftigung / den Edlen und Ehrnfesten Henrichen / Wilhelmen / Bertram / und Adolffen von Neßelrode / gebrödderen zu Hertten / Herren zum Stein / und Rhode / als den nahmen und Stammen / die nachfolgendt Hauß / guettere / und stückere / hergekommen ihren Erben / und einem helder dieses brieffs / mit ihrem willen daß Hauß und Herrligkeit zu Ehrenstein / wie dasselbig mit dem geschütz und zugehörungen Munition / in seinem bezirck / Mühlen / Lendereyen / Weiden / Wiesen / Vischereyen / geholtz / auch Hoffs und Chürmödigen gueteren / Hoener / Gefell / Wachs-zinß / Schaggelt / angehörigen Leuthen / Zinsen / gelt / renthen / und freyheit / gelegen sampt / 2c. frey.

So Esehrdt und argelist in diesen allen vorgeschr. sachen gentzlich außgescheiden / und damit die keuffere / und ihre mitbestimbte / dieses kauffs und verkauffs / nach aller notturfft wol verwahrt sein und pleiben mögen : So haben wir ferner vor uns selbst / und dan von wegen unserer pflegkinder / den Hochwürdigsten Fürsten und Herren / Herren Gebhardten / Erwelten und bestettigten zu Ertzbischoven zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler / und Churf. 2c. Hertzogen zu Westphalen / und Engeren / unseren gnedigsten Fürsten und Herren / weil berürt Hauß Ehrenstein / Ih. Churf. Gn. Lehenrürig / und mit etzlichen derselben gueteren im Ertzstifft Cöllen gelegen / dergleichen dem Wolgebornen Herren / Herman Graven zu Sayn / 2c. unseren gnedigen H. weilen auch deren verkaufften gueteren etzliche / Ihre Gn. zu Lehenrüren / und in Ihre Gn. Graffschafft gelegen / underthenigst / und undertheniglich / ersuecht und gepetten / das Ihr Churf. Gn. und Gn. nit allein als Lehenherren / diesen Erbkauff und verkauff gnedigst / und gnedig bewilligt : sonder auch von Obrigkeit wegen / soviel dessen jeden belangt / Ihre Churf. Gn. und Gn. Decreta interponiren wollen / demnach Wir Gebhardt erwelter und bestettigter zu Ertzbischoven zu Cöllen und Churfürsten / und Herman Graff zu Sayn / 2c. nach vorgehender fleissiger erkündigung / nachforschung / und derowegen von unseren Rheten gnugsamer empfangener relation, gutten bericht / und Causæ cognition vornemblich befunden / das obgem. pflegkinderen außgereichten ursachen / ihren wircklichen und trefflichen schaden vorzukommen / dadurch aber ihren frommen und scheinbaren nutzen zubeforderen hohrahtsamb / und allerdienlichst gewesen / in recht und gerechtigkeit obgemeltes Haußes und gueteren : inmassen oben / Erblich abzustehen / und zuverkauffen : So haben wir uff allsolch beschehen underthenig pitten und ansuechen derhalb / hierüber unsere Decreta interponirt, und solches alles mit unseren an diesen kauffbrieff anhangenden Sieglen gnedigst und gnediglich bekrefftigt / und bestettigt ohne geferdt und alle argelist / deß zu wahrer urkundt und befestigung aller obgemelter puncten und Articulen / haben Wir Sophia von Neßelrade Wittib / und Bertram von Loe / vor uns selbst / und unsere Erben / auch Wir Arnold von Wachtendonck / und Wilhelm Quadt als Testamentarische vormünder / von wegen und in behueff unser pflegkinder / und ihre Erben / unseren angebornen insiegel wissentlich an diesen brieff gehangen / und denselben mit unseren eigenen henden underschreben. Wan dan Wir Margaretha von der Horst / und Everhardt von Schüplenberg / selbst keine Siegele haben / So haben wir gegenwürtigen brieff gleichfals mit unseren selbst handen underschrieben / und zu weiterer sicherung / haben Wir Sophia Wittib und semptliche obgedachte vormünder der Erbaren Heinrichen Stralen / Richteren zu Schranffelen über diesen verkauff / und beschehen hypothecation, dießfals sein Judicial Decret zu interponiren, ersuecht und ahnlangt / Wan dan ich Heinrich Stralen / Richter obgem. vorerzelter massen ersuecht / und dieses verkauffs nutzes berichtet worden / So haben ich mein Judicial Decret darüber interponirt, gegenwürtigen kauffbrieff mit meiner eigener Handt underschrieben / und mit meinem ahnhangenden insiegel bestettigt. Geben im Jahr unsers Herrn und Seligmachers 1582. Jahr ahm 14. Martii.

Num.

Num. 72. Rochenheimb Heyrats verschreibung / In Actis Num. 364.

Supra producta est Copia in Krumstab Centuria I. Num. 61. In Actis Num. 90.

Num. 72. Hülßdunck / Honselers Testament, In Actis Num. 365.

IN Gottes nahmen Amen / durch gegenwürtig Instrument / Testaments letzten willen / und vermechnus / Sey jedermenniglich kundt und zu wissen / das in den Jahren nach der geburt Christi unsers Herrn / do man schreiff / 1568. In der zweilffter Indiction, Römer Zinßzahl gnandt / ahm Satterstage den Neundern Monats Octobris / zu zwey uhren oder ungefehrlig / umb die zeit Nachmittage: Bapstumbs deß allerheilligsten in Gott Vatters und Herren: Herren Pii ahn nahmen deß fünfften Bapst / im Dritten Jahr seiner Regierung / vor den Ersamen und Erbaren Mönch Aloff / und Hanß Reuters / Haifelüde zu Willich / Hein Grontman / und Johan Heings Scheffen / im Unterbruch / Ampts Lidtborch / und in gegenwertigkeit Meines offenbahren Notarii / und der gezeugen hernach geschrieben darzu insonderheit geruffen und gepetten in eigener personen kommen und erschienen ist / der Edell Ehrnvest Albrecht von Honßler / zur Hülßdonck / seines Leibs kranck und schwach: doch gutter verstendtlicher vernunfft / gesprech / und verstandts / als offentlich zu sehen und zu hören / was gantz frey willig / mit guttem reiffen rhat / und vorgedachtem gemuet / in willen und meinung sein Testament / und letzten willen zu machen / zu ordnen / und uffzurichten: und demnach hertzlich betracht / das alle Menschen sterblich und dem Todt underworffen / das auch nichts sichers dan der Todt / und nicht unsichers dan die stundt deß Todts / darmit er dan nit ohne ordnung seines Testaments und letzten willens / wan er durch beruffung deß Allmechtigen / auß diesem jammerthal verscheidte / befunde werde / und das umb seiner habender gereidter und ungereidter guetter willen / kein zweyfalt noch widerwertigkeit / zwischen gedachter seiner lieber Haußfrawen / Broder / und Schwester / und seinen anderen negsten freunden und verwandten entstehe / dan friedtsame einigkeit gehalten werde / das ihme demnach zuverhütung künfftiger unlust / widerwertigkeit / und irrthumbs / zu dieser verordnung seines Testaments und letzten willen zugreiffen verursacht: und hat also anfenglich alle und jegliche seine Testamenten / ob einigen vor Dato dieses brieffs uffgericht / widerruffen / uffgehaben / und cassirt: und demnach in aller der bester und bestendigster formen / so solches am aller bestlichen geschehen soll / kan / oder mag / sein Testament und letzten willen gemacht / und verordnet: setzet / und machet / verordnet / inmassen hernach geschrieben / Erstlich hat Testamentmecher sein Seel wan er auß dem Liecht der Welt verscheiden wird / Gott dem himmlischen Vatter / und Jesu Christo seinem einigen Sohn unserem Scheffer und Erlöser in ewige Seligkeit zugeleiden: und seinen Todten Leichnam der Kirchlicher Grafft zu Willich / ehrlich nach Christlicher ordnung / und seines standts gelegenheit zubegraben befohlen: Demnach fürgedachter Testamentmecher besagt / dem Regirenden Römischen Bapst Sechs Rader alb. deßgleichen zum Baw der Löblicher Thumbkirchen in Cöllen / Sechs Rader alb. alles eins / den jenigen / so darzu verordnet / zu geben: Darnach hat ermelter Testamentmecher besetzt dem Werdigen Herren Officialen zu Cöllen einen Goltgülden / Doctor Reck zu Neuß / der seiner in kranckheit gepflegt ein Ducat: dem Pastor zu Willich / ein halb Ducat: Johan von Forheim ein Ducat: Catharinen Molß zu Neuß / eine Ducat / den Hauß Armen zwelff malder Roggen: Der Kirchen an der Scheiffbanen / zu vollens dem baw / ein malder Roggen: Geritz Peteren vier malder Roggen: Oveler Jacob zwey malder Roggen Neußer massen: Thielen Drütgen ein Koe / dem Kemmerling ein Koe besatzt: alles eins zugeben. Item es hat gedachter Testamentmecher besatzt und geben Helenen Pintzell von Cöllen / die seiner auch in Kranckheit jederzeit gepflegt: Ein malder Roggen / alles Neußer massen Jahrlichs auß dem guet Hülßdunck zulieberen und außzumessen / folgents hat mehrgemelter Testamentmecher seiner lieber Ehemahl / Junffer Anna / Dochter zue Harff / den Hoff im gen Over- und Tilmens Hoff / so Testator und sein Haußfraw samender handt gegolden / Vort alle und jede sein gereide guetter und fahrende haab (ausserhalb geschütz so er will daß auff dem Hauße zur Hülßdunck gelassen werden / und verbleiben soll:) erblich

haben und behalten ihres gefallens / als mit anderen ihren eigenen Erbschafften gülden und Renthen / damit zu thuen / deß sall sie dargegen alle und jegliche schuldt so sie beyde Eheleuth uff ihren gelauffen / oder uff handtschrifften uffgenohmen / und noch schüldig seindt / so wie / oder ahn wem die auch stande wehre / ußrichten und bezahlen / Aber den Bosch so sie beyde eheleuth von der Kirchen oder Broderschafft zu Wilich gegolden / sall an der Hülßdunck bleiben / Aber die Junffraw Testators Haußfraw / sall denselbigen bezahlen und quiten / wie auch dieselb Jungfer dieß alles gegenwertig bewilligt hat : Darnach hat obgedachter Testamentmecher sich erinnert / auch wie er sagt und sich offentlich vernehmen ließ / der vielfeltiger trewen dienste so ihme vielermelte seine Haußfraw jederzeit erzeigt / und nach taglichs erzeigte / zu hertzen geführt und derwegen auch sünst auß mehr andere ihme darzu bewegenden ursachen geordnet und gewolt / ordnet und wilt hiemit / das mehrgedachte sein Haußfraw in allen und jeden seinen deß Testamentmechers Erb und unbeweglichen guetteren : als Hauß und Hoff / zur Hülßdunck / wie das gelegen ist / in dem Ertzstifft Cöllen / Ampt Kempen / Lynne / und Lidtborch / mit allen diesen zugehörigen Gueteren / Zinßen / Zehnten / Pechten / Büschen / Holtzgewelden / Benden / Artlande / Vischereyen / und aller und jeder gerechtigkeit : vort alle andere Haeve und Erbgütter / wie dieselbige hin und wieder / mit aller ihrer Lendereyen / Büschen / Holtzgewelden / gemarcken recht und aller und jeder gerechtigkeit gelegen seindt / und gemelter Testator jetzo ingebrauch hat / und darauff versterben wird / was art und naturen / auch wie und an welchem orth die gelegen sein / nichts außbescheiden / nach sein deß Testamentmechers Tödtlichen abgang / die tag ihres Lebens zubehalten / und alle und jede Erbguetter / gerechtigkeiten / und uff kümpsten leibzuchts weiß gebrauchen / nützen und nießen sall / und mag / ohne einige rechnung jemanten darvon zu thuen / jedoch mit dero bescheidenheit / das dieselbige gütter durch Ermelte seine Ehegemahl und leibzuchterinnen / in geine wege verkaufft / geergert / oder beschwerdt / sonder bey ein anderen und in gewohntlichen und sonst notturfftigen baw / leibzeuchters weiß gehalten sollen werden / und mit vorbehalt jetzt vermachter leibzucht hat mehrgerürter Testamentmecher besagt und gegeben seinem lieben Broder Hieronymo von Honßler / Drost tho Vloto / mit dieser Condition und bescheidenheit als folgen wird / das Hauß Hülßdunck / mit aller Erbschafft und gerechtigkeit / was darinne Lehenrürig ist : nichts außgenommen / darzu demselbigem seinem Broder Hieronymo gemacht die Schüp / mit aller ahn und zugehöriger Erbschafft / und gerechtigkeit / so wie das im Ampt von Kempen gelegen ist / neben alle andere guetere dem Testator von seinem lieben Vatter / etwan Goßwein von Heunßlar ahnererbet und angedeilt / auch weiters im Stifft von Cöllen ligende seindt : Vort alle andere Orloffs / Chürmuets / Zienß / und Sterffgueter inberürtem Ambt Kempen gelegen / wie auch Testator seinem Broder Hieronymo / den Tollescher Hoff mit allem ingehör / mit sampt Gerstpacht / Zienß / und alle ander gütter / und gülden / so woll under dem Thumbprobst / als auch im Ambt Lynne gelegen gemacht / und besatzt hat / vorbeheltlich doch vorige dispoſition, alles mit dieser Condition und bescheidenheit / als Testator und sein Haußfraw den Erbbeutkauff deß jetzgemelten Tollescher Hoffs uffgericht und vollnzogen seindt / zur selbiger zeit solcher beuttung halber fünffhundert goldtgülden verbleiben : Damit der Hoff zu Zeinstein durch Testators Vatters etwan Goßwin von Heunßlar / und Margrit van der Lowich vormals beschwert gewesen / wie auch noch dieselbige ein hundert goldgülden zu Kempen uffgenommen / Item hat auch Testators Broder etwan Adrian von Hünßlar fünffhundert thaler nachbleibende Schuldt verlassen die Testator und sein Haußfraw einem jederen / dem Er schuldig / und zu doen gewest / guede bezahlunge und außrichtung thuen / uff sich genommen : dieser vorerzelter kendtlicher ursachen halber / hat mehrgemelter Testator / mit guttem verstande ungezwungen / noch sonst anders bedröglicher weiß umbleidt / dan auß guttem vorbedachtem reiffen rhat und freyen willen / als benenter Testator sagte / bekandt in alle der bester und bestendigster weisen / formen und manieren / wie er solches zu recht / und in der zeit / er das wol mechtig thuen solte / könte / und möchte / ausser sonderlicher günsten / lieffden / verdienste / und ursachen vorschrieben obgemelter Jungfer Annen Dochter zu Harff / seiner ehelicher Haußfrawen aldar gegenwertig samender handt in einen gantzen und alingen Beth sitzende und ahnnemende die moge / macht / und gewalt / klagloß / ausser seinen henden und gewalt overgegeben /

vergunt /

vergunt / und zugelassen: übergibt / und zuliest / in krafft diests gegenwirdigen Instrumentes brieffs / ihrer beyder zusamen abngebeutten Hoff / den vorschrieben Töllescher Hoff gnandt / im Ampt Lenne / mit seinen in- und zugehör gelegen ist / mit zwelff hundert gangbar thaler heuptsummen zubschweren / und denselben darfür verschrieben / und versetzten / baussen wist / willen consent / und wiedersagen / ihrer beyder negster verwanten / freunde / und Magen / oder sonst jedermenniglichs / in einiger weisen / jedoch sall in allen diesen güttteren Testators Haußfraw Junffer Annen von Harff / ihre Leibzucht wie obstant unbenommen sein / und alsbald aber ihre Leibzucht sich geendiget / und Hieronymus von Hünßlar ehelig Manns Erben auch zillen würde: sollen dieselben oder in ihren nahmen seiner lieber Schwester / Annen von Hünßlar Wittwe von Weeß eheligen kinderen / als nemblich Berndten von Weeß zwey Tausendt Brabendische gülden eins geben: vort Margareta / Joanna und Merg van Weeß / einem jederen ein Tausent derselben gülden / und Cunigunda von Weeß drey Tausendt derselben vorschreben gülden / alles eins zugeben / schuldig sein: jedoch ist hierinne underscheidtlich verabredt / und ist Testators endtlicher will / und meinung das wofern Hieronymus von Hünßlar / sein geliebter Broder keine eheliche Menniglicher / von Vatter und Moder Adeliche geburt nachlassen würdt / so sollen alle Erbguetter / gülden und Renthen / so Hieronymi Manns eheligen Erben besatzt / und verlassen / wie obstant / der obgem. Cunigunda von Weeß erblich verbleiben / Deß sall die Cunigunda gehalten sein / wie sie dan auch dem Testator dermassen handtglöbnis gethan / sich mit vorwissen / willen / consent und Raht / ihrer Mutter und Testators Haußfrawen / zu gelegener zeit zuverheyrathen: Ferner ob sach wehre / das Hieronymus allein eheliche Döchter zillen / und kein Manns Erben nachlassen würdt / so süllen dieselbe fünfftausendt Brabendische gülden haben / welche Cunigundis ihnen einmahl zu geben auff dem pfall schuldig sein sall / da auch obberürter Hieronymus über all kein ehelige kinder zillen oder nachlassen würde / biß daher / solt Cunigundis ime sein lebtag und nit lenger Jahrlichs drittehalb hundert Keysers gülden verpensioniren / und solt solche pension / nach obgerürter Testatoris Haußfraw Tödtlichen abgang / über ein Jahr anfangen / und solt obgerürte Cunigundis / menniglichs unverhindert / also die gueter oberzelter massen ein haben: Zu dem so fern Testatoris Broder Hieronymus / einen oder mehr Manns Erben zillen / und dieselbige vor oder nach Hieronymi Tödtlichen abgang versterben würden / ohn ferner ihrer Leibs verbleibende Erben: so sollen gleichwoll oberzelter massen obgerürter Cunigundi und ihren Erben die guetter verbleiben / dagegen sall alsdan die obbestimpte Jungfer Cunigunda von Weeß / ihren ehelichen Broder und Süsteren / nemlich Berndten von Weeß / oder seinen ehelichen Erben ein Tausendt Brabendischer gülden / und den vorgesimpten dreyen gesüsteren von Weeß / jeder einer / oder derselben ehelicher Erben fünffhundert Brabensch gülden / alles eins herauß geben / zu wissen zwentzig Brabendische gevalvirte Stüver / vor den gülden zubezahlen gerechnet / oder die rechte werde ahn anderen guden gangbaren Gelde: als in zeiten der ablosen binnen Neuß gangbar und geve / darvor zuerlegen und zubezahlen. Item es ist auch Testators endtlicher will und meinung / das alle Erbgütter / gülden / und Renthen / So mehrgedachter Testator den seinen als wie obgemelt besatzt / nit anderer gestalt vererben noch versterben süllen / sonder jederzeit bey dem rechten gebloets und rechter Linien so van etwan Goßwin von Hünßlar / und Margarethen von der Loewick / seinem Vatter und Moder hergeflossen und herrürendt / vorschrieben / erblich verbleiben: Fürbaß hat Testator besatzt und gegeben seiner Niechten Junffer Cunigunda von Weeß / allsolche pfenningen / als gedachter Testator und sein Broder Hieronymus van Hünßlar / ahn den Wolgebornen Herren von dem Berg / mit recht einzufordern haben. Item als auch die Junffer ihm Diepraen / deß Testatoris Stieffmutter / von seiner Testatoris Süsteren empfangen hat: Sechshundert Goldgülden / oder die brieff und Siegel davon / neben mehr anderen brieffen / das Hauß Hülßdunck / und andere gueter im Niederlandt gelegen betreffende / noch hinder sich behalten / so will und begert Testator allsolche brieff von sich zugeben / oder aber dieselbige mit recht von ihr zu forderen / und hat also vielgem. Testator letzlich allen und jeden anderen seinen maigen/

freunden / und bluetsverwandten / denen kein Special Legat oder besetz geschehen were / und deßhalben oder sonst zu seinen nachgelassenen haaben und guetteren / interesse, gerechtigkeit oder ansprach in einiger weisen zuhaben vermeinten / den allen in das gemein über vorgethane Legat besagt / betirmbt / verordnet / und Testaments weisen gegeben zween Goltg. uff gebürliche quitantz / under sich zugleich zu theilen / und also mit approbierung dieß seines Testaments / letzten willens und vermechnus und wolle / die auch darmit von allen anderen und jederen seinen nachgelassenen haaben / und gütteren / verlassenschafft wa und wie die gelegen sein / und befunden würden / von allen denen / nichts außgescheiden gentzlich außgeschlossen haben / und woll also auch daß ein jeder sich mit diesem und allen vorgehenden Legaten / besatzungen / verordnungen zu frieden sein und bleibe / und sich darmit benuegen lassen / und da jemandt wehre der sich mit seinem oben / insonder oder sonst in der gemein gethan Legat / nicht benuegen lassen / noch zufrieden sein wolle / Sonder sich hergegen dieß sein Testament letzten willens und vermechnus sperren: der oder die das theten / oder in einigen wegen gethan würde verschaffen / Es were dan mit worten oder mit wercken / So wolle und will Testator daß die seine insonder oder in das gemein beschehen Legat oder besetze verwirckt / entberen / und nit haben sollen: und sall dannoch dieß sein Testament / letzter will und vermächnus von beyde Geistlichen und Weltlichen rechten / auch von jedermenniglich als krefftig / bündig / wolbestendig geachtet und gehalten werden / und ob es darinnen nicht döchte nach bestaen möchte / dan doegen und bestaen mögen in den rechten, welches zu Latein genandt wird Jus Codicillorum, aut donatio causa mortis, inter vivos: ob sonst in einigen anderen rechten / und deß Stiffts Cöllen gewonheiten / wie dan einigs Menschen Testament / ahm alleren bestendtlichsten und krefftigsten kan / sall / und mag zu recht gemacht ordinirt und uffgericht werden / denen allen und jeden auch nicht hinderende noch gegenstehende / daß alle Solemniteten der rechten hierinne diesem seinem Testamento nicht gehalten / noch geschrieben weren: Sonder in aller gestalt und massen als wan die alle zu mahl hierin von Wort zu Wort geschrieben stünden / und gehalten wehren / gehalten und geachtet woll haben. Und damit dieser letzter will in allen vorgeschriebenen puncten und sachen deß zustandtlicher und fürderlicher gehalten / vollnzogen / und außgericht mögte werden: So hat darumb der vorgem. Testator zu seinen rechten Executorn dieses seines Testaments und letzten willens gesatzt und verordnet / die Werdige und Hochgelehrte Herren Johan Hürstgen / und Göddert Saltzfaß / beyde dero rechten Licentiaten alda abwesent als ob sie gegenwertig weren / mit dero vollmacht / einen oder mehr Coexecutoren an ihre statt zu substituiren und zuverordnen: Alles zu wircklicher außrichtung und vollnziehung in- und ausserhalb Gerichts / wie es die notturfft erforderen möcht: dieses seines letzten willens / und gab ihnen vollnkommen gewalt und befelch zu stundt: so woll bey der Leibzuchterinnen Leben / als nach ihrem absterben / dieß sein Testament alles einhalts soviel müglich als menschlich / helffen zuvertheitigen zu handhaben und zu defendiren, ohne menniglichs widerstandt hinderens / und gegenwehr / wie sie Gott dem Allmechtigen darumb antworten wollen / das ihnen vor seine vertrawte günstige Herren und freunde mällich eins ein dubbel ducat / seiner Testatoris darbey zugedencken / neben noch weiter gebürlicher belohnung zu geben / besatzt / doch vorbeheltlich so Testator mit Gottes hülff wieder zur gesundtheit keme / als dan dieß Testament zu seinem gefallen zuverenderen / zu mehren / minderen gar oder zum theil abzuthun / und wie er das endlich verlassen wirdt / dabey soll es gehalten bleiben / zu den ewigen dagen: und nach dem Testatoris geserß / die Hülßdunck / mit aller ahn- und zugehöriger gerechtigkeit ahn dem Hochwürdigsten zur zeit regirenden Ertzbischoven zu Cöllen und Churfürsten Lehenrürig / und zu empfangen gebürendt ist / auch also durch ermeltem Testatorem empfangen worden: So hat mehrgem. Testator dem Hochwürdigsten in Gott Fürsten und Herren Herren Salentin / Erwölten und jetziger zeit regierenden Ertzbischoven zu Cöllen / und Churfürst / x. Hertzog zu Westphalen und Engeren / x. seinen gnedigsten Herren underthenigst gebetten und bitt hiemit in krafft dieses Instruments / impfall der notturfft: daß Ih. Churfürstl. Gn. als der Lehen und Landtherr diese ordnung / Testament / und letzten willen / gnedigst bewilligen / zulassen / bestettigen / und in allen ubgeschrebenen puncten und sachen handthaben wollen: wie er sich dessen zu Ih. Churfürstl. Gn. in aller underthenigkeit getrösten thuet / und derselben

Ih-

Jh. Churf. Gn. einen Rosenobell besagt / und verordnet / und in Krafft dieses Instrumentes / und letzten willens / mit pitt die obgem. Instituirte Erbgenahmen / wemme solcher sterbpfall nach Testatoris Haußfrawen Todt erfallen würde / Mit dem Lehengut Hülßdunck gnedigst belehnen : Und zu mehrer bestendigkeit / aller obberürten puncten hat vorgem. Testator gepetten die vorbenante Hoiffelüde zu Wilich / und Scheffen im Unterbroch Ampts Lidtborch / daß sie ihre Hoiffs und Scheffen Ampts Siegel ahn dieß Instrument hangen wollen. Geschiedt und verhandelt seint diese sachen uff dem Hauß oder Seeß gnandt Hülßdunck / oben uff der Cammeren im Jahr / Indiction, Mohnat / Tag / Uhr und Pabstumb obengerürt / und seint mit mir undenbenenten Notario bey / ahn und uber allen diesen vorschrieben Testaments sachen / ordnungen und handlungen gewesen / der Erwürdiger Ersamer und Erbarer Herr Christianus Emporius verus Pastor zu Wilich / Peter uff Loerhoff / Coen ther Schlecken / Meister Johan Cüper der alte / Weing Thiellen / Henrich Reintters / Peter tho Könnigsfeber / und Jentgen der arbeiter / als glaubwürdige zeugen hiermit diser obgenenter Testaments sachen geroeffen und insonder gepetten.

Folgents nach Sontag ahm zehenten Octobris zwischen Acht und Neun uhren oder ungefehrlich umb die zeit vormittage / hat obernenter Testator zum Uberfluß vor den Edlen / und Ehrnfesten / Ersamen / und bescheiden unterbenenten Mannen von Lehen und Scheffen zu Kempen / sein Testament alles einhalts von wort zu wort wiederholt repetirt, und ihnen vorgehalten / auch dabei verpleiben und von ihnen begehrt dero gestalt in aller bester formen wie solches geschehen kan oder mag zu versiegel und zu bestettigen / und nach dem Wir Deterich van Heimbrich / und Gottschalck von Wevenhorst Manne von Lehen / fort Wir Peter Reck / und Kersch tho Pässch / Scheffen zu Kempen bey obgeschrebener Testaments ordnung / und satzung / eine mit dem underschreben Notario und vorbenenten gezeugen gegenwertig gewesen : auch alle und jede puncten und samen obgeschrebener massen geschehen / und verordnet sein / gesehen und gehört / und dasselbig also wahr sein bekennen / auch unser gewonlich urkundt und gerechtigkeit darvon empfangen : So haben wir Manne von Lehen unsere angeborne insiegel / und wir Scheffen zu Kempen / unser gemein Scheffen Ambts Siegell zu mehrer gezeuchnus der warheit / alle vorgeschrebene puncten und uff erforderen und begehren deß vorgem. Testatoris / an diß Instrument und Testaments brieff gehangen : Und want Wir Monck Aloff und Hanß Reutters / Hoffleude zu Wilich / Hein Grontman / und Johan Hings Scheffen im Unterbroich / Ampts Lidtberg vorgemelt / ingleichen auch bei obgerürt Testaments ordnung mit uber und ahn gewesen / dasselbig obangezeichneter massen und gestalt verordnet / und geschehen sein / offentlich ahngehort / und gesehen / auch unser gewönlich urkundt darvon empfangen / und umb versicherung neben obgerürten Mannen von Lehen und Scheffen zu Kempen gebetten werden : und aber selbst gein Hoffs noch Scheffen Ambts Siegell haben / darumb so haben wir unseren alten biß anher geübten gebrauch / gepetten und pitten den Ersamen und Ehrnfesten Gottschalck von Dülcken Dhombschulteiß zu Wilich / vor und an statt unsers gnedigen Herren Dhombprobst angebornen insiegell / und Christianum von Blitterstorff Vogten zu Lidtbroch / auch sein angebornen insiegell zu ferner gezeugnus der warheit aller obgeschrebener puncten ahn diß Instrument hangen wollen / welches Wir Gottschalck von Dülcken Scholteiß / und Christianus von Blitterstorff / Vogten vorschrieben / dem alten gebrauch nach / bekennen wahr sein und uff ahnbringen und begeren gnanter zweier Hoffslüde zu Wilich / und zweier Scheffen im Unterbroich / Ampts Lidtborch gerne gethan : und an dieß Instrument thun hangen haben / jedoch Landtherren Lehenherren und sonst jedermenniglichs seines rechten fürbeheltlich und unabbrüchlich. Datum ut supra.

Und weil ich Adolff Krall zu Wilich / von Päbstlicher macht und gewalt offener Notarius / Eine mit dem vorbenompten gezeugen / bei / ahn : und uber allen vorschr. Testaments sachen persöhnlich gewesen / wie obengemelt / gesehen / und gehort / und in fleißigen mirck genommen haben / außer den allen gegenwertig Instrument gemacht / uffgericht / und in diese offene form pracht / haben ich diß zu fürderst und die fürschr. zeugen die schreiben haben können / darnach zu zweiter kundtschafft und gezeugnis der warheit / mit meiner eigener handt geschrieben / auch der zeugen etliche eigenen henden und underschreben / fort mit meinem nahmen

men zunahmen und gewonlichen Notariats zeichen / sampt der angehengte Manne von Lehen / Scheffen zu Kempen / Hoiffs-Lüde zu Wilich und Scheffen im Unterbroich / Ampts Litborch Siegelen gezeichnet zu mehrer glauben und vestigkeit aller sachen als herzu geruffen und insonder gepetten.

Et Ego Christianus Emporius Uvilichianæ Ecclesiæ indignus Pastor fateor præmissa vera esse teste manu propria.

Transfix.

WIr Salentin von Gottes Gnaden Erwölter zum Ertzbischoven zu Cöllen / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churf. Hertzog zu Westphalen und Engeren / 2c. Thuen kundt und bekennen hiemit gegen allermenniglich / daß wir gegenwürtig Instrument eins uffrichten Testaments und letzten willens / etwan Albrecht von Honßlar zu Hülßdunck / dadurch dieser unser Transfix gestochen / uff unser lieber besonderinnen Anna von Harff / Wittwe gedachts von Hünßlar und Cunera von Weeß seiner Schwester Dochter undertheniges demütiges pitten / mit fleiß besichtiget ergründt / auch durch unsere Rechtsgelehrte Rhete erwegen laßen / und dieweil wir daßelbig dem Rechten und pilligkeit gemeeß und zuließig befunden / so haben wir solch Testament und letzten willen / als der Landtfürst und Lehenherr / auch auß ordentlicher macht für tauglich zugelaßen approbirt und bestettigt / und darzu unseren Consent / und verwilligung geben: Wie wir dan solches alles hiemit thun : Jedoch uns unsers und menniglichen seines rechten hierin fürbehalten / ohn geferdt. Urkundt unsers eigenen handtzeichens und anhangenden Secrets Siegels. Geben in unserem Schloß Poppelstorff / ahm zwei und zwantzigsten tag Februarij im fünffzehenhundert Neun und sechtzigsten Jahr.

Num. 72. Gripßwaldt / In Actis Num. 372.

WIr Frederich von Gottes Gnaden / Erwölter zum Ertzbischoven zu Cöllen / deß heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler / und Churfürst/2c. Hertzog zu Westphalen und Engeren / 2c. Thun hiemit kundt gegen jedermenniglich bekennendt / als sich hiebevor nach absterben Weilandt Wilhelm von Büderich / zwischen unseren lieben getrewen und besonderinnen / Johan von Holttorp / sampt seinen beiden Söhnen Gerardten und Johan von Holttorp / eins fort Adolffen von Büderich / Cornelien von Honßlar / und Meister Johan Steinweg / in Nahmen seiner Haußfrawen Margarethen anderen theils : Irrungen und Mißverstandt / unser / und unsers Ertzstiffts Lehen Hauß / gnandt Griepßwaldt / sampt desselbigen zubehörungen / guetteren und gerechtigkeit halben erhalten / derowegen beide partheien uff güttliche gepflogene underhandelung Weilandt unserem negsten vorfahren / Ertzbischoff Gebhardten milter Gedechtnuß / und folgents ahn uns / nach absterben ihrer L. allermassen wie zuvoren / als dem Landtfürsten und Lehenherren undertheniglich Compromittirt : Darin einmahl vorall / was recht und pillich / endtlich zu erkennen und außzusprechen : dabei es auch / ohne Appellation, Reduction verpleiben / und darwieder keinerlei weiß gehandlet werden solle. Demnach haben wir alle und jede in dieser sachen gepflogene Handlung und Acta / durch unserer Rechtsgelehrten ersehen und erwegen lassen / und nach gründtlicher befindung / nachfolgenden Spruch und laud nun beiden partheien zueröffnen und außzusprechen befohlen : Wie wir dan ein solches hiemit und in Krafft dieß befehlen / und durch diesen unseren willkürlichen spruch zu recht erkennen : Nemblich das gerürt unser Lehenhauß Gripßwalt / und dessen attinentien : inmaßen daßelbe obgerürter Wilhelm von Büderich eingehabt und verlassen / inhalt der in Actis angezogenen Heiligs fürwardt sampt daher erschienen gefallen / zum halben theill : Johan von Holttorp und seinen Söhnen Johan / und etwan Gerarts nachgelassenen Kinderen ahnererbt / und das ander übrig halbe theill benentem Adolff von Büderich / Cornelio von Honßlar / und Margarethen ahnerfallen seye : und also allerseits Partheien ermelten

melten etwan Wilhelmen Succediren sollen: die unkosten und Expensen so derwegen zu allen theilen auffgewendt / auß bewegenden ursachen Compensirende / deß zu urkundt haben wir unser Siegel auff Spatium dieß trucken laßen. Geben in unserem Schloß Poppelstorff / ahm 20. Octob. im 1572. Jahre.

Num. 74. Koul / In Actis Num. 373.

WIr Johan Gebhardt von Gottes Gnaden / Erwölter und bestettigter zum Ertzbischoven zu Cöllen / ꝛc. deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Weßphalen und Engeren / ꝛc. Thun kundt und bekennen / daß wir uff heudt Dato / in gegenwertigkeit unser Manne hernach geschreben / unseren lieben getrewen Bernardten von Overheiden / in nahmen und behueff sein / seiner Haußfrawen / und Margareten Teutsch seiner Haußfrawen Schwester / davon er uns glaubliche volmacht vorbracht: gnediglich belehnt habe / mit dem Hauß zu Koulen / mit allem seinem zubehör und gütteren / darzu gekommen / wie die etwan Gödderten Teutsch darzu bracht / und geworben und an was enden und platzen die gelegen sein / und sonderlich mit dem Scherpenhove zu Frimerstorff / und seiner zugehör / in allermaßen solche gütter von uns und unserem Stifft zu Lehen rüren / und Weiland Gotthardt Teutsch jetziges Lehentrager Anherr / die von unserem Vorfahren zu Lehen empfangen und getragen hat: und haben darauff von vorgem. Bernardten gewonliche hüldung und aide empfangen / diß vorgeschrieben Lehen getrewlich zuverdienen / und zuvermannen / unser / unser Nachkommen / und Stiffts / beste zu werben / und argste zu warnen / und zu kehren nach aller seiner macht / und fort zu thuen / als ein getrewer Mann seinem Herrn schüldig ist. Sonder argelist: Beheltlich doch uns / unseren Nachkommen und Stiffts der offnung deßelben Hauß zu Kaulen deß zu unsers Stiffts notturfft zu jederzeit zu gebrauchen / auch sonst einem jeden seines rechten darahn. Urkundt unsers Siegels herahn gehangen. Geben und belehnt in unserem Schloß Brüell / ahm zwantzigsten tag Junii / im fünffzehenhundert ein und Sechtzigsten Jahre / hierüber und ahn seint gewesen / als Manne von Lehen / unser Hoffmeister und Ampleude zu Andernach und Bonn: Rathe und lieben getrewen Georg von der Leyen: Wilhelm Scheiffert von Merode zu Bornheim / und Deterich von Meschede unser Dürwertter / ꝛc.

Extract Drachenfelschen Lehenbrieff / de Anno 1550. 12. Maji.

74. Num. 375. Litt. K.

WIr Adolff von Gottes Gnaden / Ertzbischoff zu Cöllen / ꝛc. Thun kundt / ꝛc. Als das Hauß und Herligkeit Drachenfels / unser und unser Kirchen zu Cöllen verbündtlich / und offen Hauß ist / und von uns zu Lehen geht / So haben wir unsers lieben getrewen Deterich von Mylendunck / unseren Burggraven zu Drachenfels / und seine Erben / mit dem Schloß und Herligkeit / sampt seinem zubehör auß gnaden belehnet / und darauff sein hüldt und eidt empfangen in allermassen wie es obstehet / und von uns und unserem Stifft zu empfangen gebürt und Lehenrürig ist.

L. Deßgleichen einhalts ist auch die belehnung von Johan Gebharten / Anno 1561. 23. Maij.

M. Item. Churf. Salentin Anno 1572. 8. Febr.
N. Ejusdem Salentini Anno 1577. 20. Febr.
O. Item Ernesti Anno 1590. 7. Junij.
P. Item Ferdinandi Anno 1615. 26. Martij.

Fünff Lehnbrieff deß Haener Hoffs uff Bongart / Honseler und Kessel verstammet.

Num. 378. 379. 380. 381. 382.

Copiæ Etzlicher Belehnungs Documenten den Haenen Hoff betreffendt.

75. WIr Roprecht von Gottes Gnaden / der Heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz Cantzler und Churfürst / ꝛc. Hertzog zu Westphalen und zu Engeren / ꝛc. Thun kundt und bekennen / daß wir in entgegenwertigkeit unser Manne hernach geschrieben / unseren lieven getrewen / Arnt von Hüntzler / mit dem Hove zu Haen / mit seinen Artlande / Zehenden / Wiesen / Benden / Waßeren / Welden / Gülden / Renthen und allem zugehör / in allermassen wie den Henrich von dem Bungarten von uns / und unseren vorfahren zu Lehn empfangen und getragen hat / und der von uns / und unserem Stifft zu Lehnrürend ist / gnediglich belehnt haven / und belehnen ihnen damit overmitz und in Krafft dieses Brieffs : Wir han auch gewonliche huldung und eidt von dem gemelten Arnt empfangen / uns trew und holdt zu sein / solche Lehn getrewlich zuverdienen / und zuvermannen / unsen : unser Nachkommen und Ertzstiffts beste zuwerven und zu kehren / nach seiner macht : und fort alles das zuthun / was ein getrewe Mann seinem Herren zu thun schuldig und pflichtig ist Sonder argelist / und geferde / behelttlich / uns : unseren nachkommen / und gestiffts / und fort jederman seines rechtens an dem vorschr. Lehn. Urkundt unsers Siegels hierahn gehangen. Geben zu Lechnich uff Donnerstag nach
1467 Sanct Remeißtag / in den Jahren unsers Heren Tausent vierhundert Sechs und Seventzig. Hierover und ahn seint gewest / als Manne unse lieve Rede und getrewen / Diterich von der Horst / Peter und Johan von Büderich zu Gripßwalde.

76. WIr Philips von Gottes Gnaden / der Heiligen Kirchen zu Cöllen Ertz-Bischoff / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / ꝛc. Hertzog zu Westphalen und zu Engeren / ꝛc. Thun kundt / dat wir in Gegenwertigkeit unser Manne hernach geschrieven / unseren lieven getrewen Wilhelmen von Haurler / mit dem Hove zum Haen / mit seinen Artlanden / Zehenten / Wiesen / Benden / Wasseren / Welden / Gülden / Renthen und allem zubehör / in allermassen dasselb von uns / und unser Gestiffte zu Lehn rueret / und bemelten Wilhelms vorfahren / von unseren vorfahren zu Lehn empfangen und getragen / gnedlich belehnt haven / und belehnen ihnen damit overmitz und in Krafft dieß brieffs : Wir haben auch gewonliche huldung und eidt von dem gemelten Wilhelmen empfangen / uns getrew und holdt zu sein / solche Lehn getrewlich zuverdienen und zuvermannen / unser / unser Nachkommen / und Stiffts beste zu werven / und argst zu kehren / nach seiner macht / und fort alles das zu thun / das ein getrewer Man seinem Herren zu thun schuldig und pflichtig ist / Sonder argelist und gefehrde / behelttlich uns / unseren Nachkommen und Stiffts : und fort jederman seines rechten / ahn dem vorgem. Lehn / Urkunde unsers Siegels hierahn gehangen. Geben zu Poppelstorff ahm Dinstag Blasij im Jahr fünffzehenhundert und Zwelff / hierover und ahn seinde gewest / als Manne von Lehn / unser Rhete und lieven getrewen / Peter von Laenstein / Vincentius von Laer / und Werner Haß / unser Erffdürwerter.

77. WIr Herman von Gottes Gnaden / der Heiligen Kirchen zu Cöllen Ertz-Bischoff / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz-Cantzler und Churfürst / ꝛc. Hertzog zu Westphalen und Engeren / ꝛc. Thun kundt und bekennen / dat wir in Gegenwertigkeit unser Manne hernach geschrieven / unseren lieven getrewen Wilhelmen van Haurler / mit dem hove zum Haen / mit seinem Artlande / Zehenden / Wiesen / Benden / und allen zugehör / in allermassen daß selbe gut von uns / und unserem Stifft zu Lehn rühret / und bemelter Wilhelm von unseren vorfahren zu Lehn empfangen / und getragen / gnedlich belehnt haven / und belehnen ihne damit overmitz und in Krafft dieses brieffs : Wir haven auch gewonliche huldung und Aidt von dem gemelt. Wilhelmen empfangen / uns getrew und holdt zu sein / solche Lehn getrewzuverdienen und zuvermannen / uns : unseren Nachkommen und Stiffts beste zu werven : argst zu warnen / und zu kehren / nach seiner macht / und fort alles das zu thun / das ein getrewer Mann seinem Herren zu thun schuldig und pflichtig ist / sonder argelist und geferde / behelttlich uns unseren Nachkommen und Stifft / und fort jederman seines rechtens

ahn dem vorgemelten Lehn / Urkundt unsers Siegels hierahn gehangen. Geben zu Poppelstorff ahm Dienstag nach dem Sontag Oculi, im Jahr fünffzehenhundert und Achtzehn / hiervor und ahn seindt gewest / als Manne von Lehn unser Rähte und lieven getrewen Ambrosius und Virmundten Amptmann zu Bilstein / Werner Haße unser Erffdürwertter.

Wir Johan Gebhardt von Gottes Gnaden / Erwölter und bestettigter Ertzbischoven zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz-Cantzler und Churfürst Hertzog zu Westphalen und Engeren / rc. Thun kundt und bekennen / daß wir in gegenwertigkeit unser Manne hernach beschrieven / unseren lieben getrewen Wetzler Kessel / mit dem Hove zum Haen / mit seinem Artlande / Zehnden / Wießen / Benden / Wasseren / Velden / Gülten / Renthen / und allen zugehör / in allermassen dasselbe guet von unserem Stifft zu Lehn rüredt / und etwan Wilhelmen von Hauxler / jetzigen Lehnträgers Großvatter von Weilandt unserem vorfahren Ertzbischoff Herman zu Lehn empfangen und getragen / gnediglichen belehnt haben / und belehnen ihnen damit übermitz und in krafft dieses brieffs: Wir haben auch gewonlich huldung und eidt von dem gemelten Wetzler empfangen / uns getrewlich und holdt zu sein / solch Lehn getrewlich zuverdienen und zuvermannen / unser: unser Nachkommen / und Stiffts beste zuwerven / argstes zu warnen / und zukehren nach seiner macht / und vort alles das zuthun das ein getrewer Mann seinem Herren zuthun schüldig und pflichtig ist / sonder argelist und gefehrde / Beheltlich uns: unseren Nachkommen und Stifft / und fort jederman seines rechten / ahn dem vorgeschrieben Lehn. Urkundt unsers Siegels hier ahn gehangen: Geben zum Brüll / ahm fünff und zwantzigsten tag Januarii / im fünffzehnhundert ein und Sechtzigsten Jahre: Hierüber in- und ahn seindt gewesen / als Manne von Lehn / unser Hoffmeister Ambtman zu Andernach / Raht und lieben getrewen Georg von der Leyen / Dieterich von Eyll / und Dieterich von Meschede / unser Dürwertter. 78.

Wir Salentin von Gottes Gnaden / Erwöhlten Ertzbischoven zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / rc. Thun kundt und bekennen / daß wir in gegenwertigkeit unser Manne hernach geschrieben / unseren lieben getrewen Andriessen Kessel / vor sich / und zu behueff seiner Brüder / mit dem Hove zum Haen / mit seinem Artlandt / Ziehenden / Wießen / Benden / Wasseren / Velden / Gülden / Renthen / und allen zugehör / in massen dasselb guet von uns und unserem Stifft zu Lehn rühret / und etwan Wetzell Kessel / jetzigen Lehenträgers Vatter von Weilandt unseren vorfahren Ertzbischoff / Johan Gebharten zu Lehn empfangen und getragen / gnedlichen belehnt haben / und belehnen ihnen damit übermitz dieses brieffs: Wir haben auch gewonliche huldung und Aidt / von gemeltem Andrießen Kessel empfangen / uns getrew und holdt zu sein / solch Lehn getrewlich zuverdienen und zuvermannen / unser: unser Nachkommen und Stiffts beste zu werben / argst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner macht / und fort alles zu thun das ein getrewer Mann seinem Herren zu thun schüldig und pflichtig ist / sonder argelist und geferde: Beheltlich uns: unseren Nachkommen / und Stifft und vort jederman seines rechtens an vorgemeltem Lehen. Urkundt unsers hierahn hangenden Secretz Siegels. Geben in unserem Schloß Kaiserswerdt ahm fünfften Februarii: im 1572. Jahre / hierüber und ahn sein gewesen / als Manne von Lehn / der Ersam Hochgelehrter unser Hoffmeister Amptleuthe zu Andernach und Lyn Rathe / und lieben getrewen Georg von der Leyen / Degenhart Haß / dero rechten Doctor / und Wilhelm von der Horst zu Heimmertzheim / unser Dürwetter. 79.

Zween Lehnbrieff von der Müllen zu Geich/ 80. 81.

In Actis Num. 383. 384.

Copia Lehnbrieffs der Müllen zu Geich / Anno 1454. Agnetis.

WIr Deterich von Gottes Gnaden/ der Heiligen Kirchen zu Cöllen Ertz-Bischoff/ deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler / etc. Hertzog zu Westphalen und Engeren/ etc. Thun kundt und bekennen dat wir in entgegenwertigkeit unser Manne hernach geschriven/ guetlich belehnt han und belehnen overmitz dieses brieffs/ Wilhelmen Proff von Göttingen / unsen lieben getrewen mit der Müllen zu Geich/ und dem Closter hoff zu Vorssenich gelegen/ die von uns/ und unsem gestichte zu Lehen gait/ und rürendt seindt und Meuß von Steinbach/ die von uns und unsem Gestücht hierbevor zu Leben empfangen und getragen hat/ und han darup von dem vorgem. Wilhelmen/ huldung und eidt empfangen/ dat vorgemelt Lehen zu bawen und bewig zu halten/ und auch uns: unser Nachkommen/ und gesticht gehorsamb zu sein/ und zu unsem gesinnen mit dem Harnisch trewlich zu dienen und zuvermannen/ unse/ unser Nachkommen und gesticht beste zu werven/ und argst zu bewarnen und zu kehren na aller seiner macht / und fort darvon zu thuen/ als ein Mann seinem Herren schüldig ist/ Sonder arglist als dat vorgemelt Wilhelm mit seinen upgereckten fingeren gestaeffts Aidts leifflichen zu Gott und den Heiligen geschworen hat/ vast zuhalten/ und zu thuen/ beheltlich doch uns/ unseren Nachkommen und gesticht uns/ und vort jederman seines rechten darahn. Und dieß zu urkundt/ hain wir unse Siegel ahn diesem brieff thun hangen/ hierover und ahn sein gewesen/ der Edell unse lieve Neeff/ Rath/ und getrewe/ als uns Manne Herman Sohn zue/ Rennenberg/ Lutter Quaedt Herr zu Thomberg und zu Lantz Crone Ritter / und Degenhart Hartz. Geven und belehnt zu Cöllen / in dem Jahr uns Herrn 1454. up Godesdag nae Sanct Agneten Tag.

Locus Sigilli.

Alia Copia 1454. Profesto Cæciliæ, Num. 184.

WIr Dieterich von Gottes Gnaden/ der Heiligen Kirchen zu Cöllen Ertzbischoff/ deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler/ Hertzog zu Westphalen und zu Engeren/ etc. Doin kundt und bekennen/ dat wir umb getrewen dienst willen/ den uns/ und unsen gestichte Johan Holtzen von Zülpege gedaen hat/ und zu kommen zeiten vorder doen sall/ und mag/ denselven unsen/ und uns Gestichtes Mann gemacht/ und ihn mit der Müllen zu Geich gelegen belehnt hain/ und belehnen übermitz diesen brieff/ mit allem ihren in- und zugehören/ so wie die von uns/ und unsem gesticht/ zu Lehen geit und rueren ist / wir hant auch gewonliche huldung und Eyde von demselven Johan empfangen/ solch Lehen getrewlich zuverdienen/ und zuvermannen / unse: unser Nachkommen/ und gestichts beste zu werven / und argste zu warnen/ und zu kehren nach aller seiner macht / und vort zu doen als ein getrewe Mann seinem Herren schüldig ist zu doen/ beheltlich uns: unsen Nachkommen und gesticht/ unses/ und fort jederman seines rechtens daran: Urkundt unsers Siegels hierahn gehangen. Geben und belehnt zu Poppelstorff / in den Jahren unsers Herrn 1454. up Sanct Cäcilien Avent/ hierüber und ahn seindt gewest/ unse Reth/ und Manne Lutter Quaedt Herr zu Thomberg/ Gerhardt von Eynenberg/ Herr u Lantz Croen Ritter/ und Schilder unse Dürwertter.

Locus Sigilli.

Num.

Lehnbrieff Reuschenbergs von Silickum /
Num. 82. In Actis Num. 385.

VOn Gottes Gnaden / Wir Ernst Erwölter und bestettigter zum Ertzbischoffen zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Bischove zu Lüttig / Administrator der Stiffter Münster / Hildesheim / und Freisingen / Fürst zu Stabull / Pfaltzgraff bey Rhein / Hertzog in Ober- und Nieder Bayeren / Westphalen / Engeren / und Bullion / Marggraff zu Franchimondt / ꝛc. Thun kundt hiemit und bekennen offentlich daß wir unseren lieben getrewen Arnolt Blanckart zu Odenhaussen / als vollmechtigen Wilhelmen von Reuschenberg / uff heut Dato / in gegenwertigkeit unser Manne von Lehen hernach geschrieben / mit dem Merhoff zu Sielickum / gelegen in unserem Ampt Erbraht gehörendt / mit allen seinen in- und zugehörendt gnediglich belehnt haben / und belehnen ihnen damit in- und mit krafft dieß brieffs / in allermassen dieselbige Lehnstück von unserem Ertzstifft Lehnrürich / und jetzgemelten Lehentragers Vatter sehliger / Wilhelm von Reuschenberg / von unserem vorfahren Ertzbischoff Adolff sehliger gedechtnus zu Lehen empfangen / hat laut solcher / Ihrer L. belehnung uns vorbrachten glaubwürdigen brieffs / von wort zu worten also lautendt: Wir Adolff von Gottes Gnaden / Ertzbischove zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / ꝛc. Thun kundt und bekennen hiemit offentlich / wie woll wir gutte fueg gehabt unsen lieben getrewen Wilhelmen von Reuschenberg die gebettene belehnung nachfolgender gütter auß ursachen Er (daß solch Lehn von unserm negsten vorfahren empfangen) nit vorbringen können / abzuschlagen / daß wir dannoch uff sein underthenigst ersuechen / und auß sonderen gnaden / dieweil wir ihme geneigt / uff heudt Dato in gegenwertigkeit unser Manne hernach geschrieben / mit dem Merhove zu Syllckum gelegen in unser Ampt Erbraht gehörendt / mit allen seinen ein- und zugehörendt gnedlich belehnt haben / und belehnen in krafft dieses brieffs / in allermassen etwan Steffen Vell / jetzigen Lehnträgers Ohem / solchen Hoff und guet von Weilandt unserm vorfahren Ertzbischorff Herman / und Philipsen / für und nach / zu Lehn getragen / und dabevor gem. etwan Steffens Vells Vatter / vor ein Erbliche Pacht eingehabt / und auch zu Lehn getragen / laut deß brieffs / mit gedachtes Weilandt unsers vorfahren Ertzbischoven Herman / und unsers Thumb Capittels Siegelen versiegelt / wie von wort zu worten hernach folgt: Wir Herman von Gottes Gnaden Ertzbischoff zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen / und zu Engeren / ꝛc. Thun kundt und bekennen vor uns: unser Stifft und Nachkommen / daß wir unseren Raht und getrewen Johan Vellen / van Wievelickhoven / Wilhelmgen seiner Eheligen Haußfrawen / und ihren Erben den Merhoff zu Syllickum gelegen / in unser Schloß und Ampt Erbraht gehörende mit allen seinen Büschen / Broich / Benden / Weiden / Holtzwachsen / Zehenten / Ardtlandt / und alle andere seine zu und zugehör / nit davon außgescheiden / wie oder wo das alles gelegen ist / erblichen verpacht und verthan haben / und auß thun in krafft dieses brieffs / den Hoff und gutt / Johan Wilhelmgen seiner Haußfrawen und ihren Erben / also daß sie das gebrauchen / geniessen / begraven / und mit einem semptlichen gezimmer zu ihrem / und ihrer Erben nutz / und besten / sonder unser / und unser Nachkommen eintrede / daß doch kein bürglich baw sein soll / und auch unschedtlich unseren Wiltbanen sonder argelist / als für ein Jahrlichen Erbpacht / nemblich dreissig par guetter frucht / halb Rock und halb Haber / Neusser maaß / alle und jegliches Jahrs erfflich und ewiglich zulieberen und woll zu bezahlen uff S. Remigius Tag (doch binnen dem negsten Monat darnach ungefehrlich (uff unser Schloß Erbraht / Und ob die bezahlung und lieberung nit geschehe / als vorgem. so mögen wir overmitz die unsern / alles das jene auff dem vorgem. Hove ist / oder zugehören mag / anhalten und pfenden biß zu bezahlung der vorgemelt erschienenen Pacht / sonder Johan Wilhelinges / und ihrer wiederrede oder eintragt / und ohne igefehrde / und nach dem vorgem. uns / unserm Stifft getrew-

trewlich gedienet hat / und fürter thun sall und mag / haben wir angesehen und dem vorgem. Johan seine Haußfraw und ihre Erben / mit solchem Hove und aller zugehörung wie vorg. stehet gnedlich belehnet / und belehnen in diesem selbigen brieffe / und darüber huldung und aidt empfangen / solch Lehn getrewlich zuverdienen und zuvermannen / unser / unser Nachkommen und Stiffts beste zu thun und argst warnen / als getrewe Manne ihrem Herren schuldig und pflichtig sein / unschedlich uns / unserem Stifft und Manne jederm ahn seiner gerechtigkeit und der Jahrlicher Pacht wie vorgem. stehet / alles sonder geferde / deß zu urkundt haben wir unser Siegel hierahn thun hangen: Und nach dem dieser vertrag mit wissen und willen unser / der Würdiger unser lieber Andechtiger Dechants und Capitels unser Thumkirchen zu Cöllen / auch unsers Amptmans zu Erbraht / Raht und lieben getrewen Vincentien von Schwanenberg Ritters geschehen sein / haben wir sie gepetten ihre Siegel bey das unser zu hangen / daß Wir Dechant und Capitüll vorg. also hierahn bekennen / und von beede willen unsers gnedigsten lieven Herren vorgem. unser Siegel ad Causas zu gezeuge / dergleichen Ich Vincentius Amptman vorgem. vor mich und meine Erben auch hierahn / also bekenne / beheltlich mir deß Jahr pachts als hiebevor geredt ist. Gegeben in unser Statt Cöllen ahm Dinstag nach unser Lieber Frawen Tag / in den Jahren unsers Lieben Herrn Tausendt vierhundert vier und Achtzig / und haben darauff von gedachtem Wilhelmen gewonliche gelobt und aidt empfangen / uns: unsen Nachkommen / und Stiffts / gehorsamb und huldt zu sein / und solch Lehn getrewlich zuverdienen und zuvermannen / uns / unser Nachkommen und Stiffts beste zu werben / argst zu warnen / und zu kehren nach aller seiner macht / als ein Trew Mann seinem Herren das schüldig und pflichtig ist zu thun / ohne argelist als Er uns das mit seinen uffgereckten fingern / gestabts Aidts / leiblichen zu Gott und den Heiligen geschworen hat / fast / stede / und unverbrüchliche zu halten / und zuvollnziehen / Beheltlich uns: unseren Nachkommen / und Stiffte / und fort iederman seines rechtens ahn dem fürschr. Lehn. Zu urkundt der warheit haben wir unser Siegel hierahn thun hangen. Geben und belehnt in unserem Schloß Broell ahm 14. Aprilis / im 1549. Jahre: hierüber und ahn seint gewesen / als Manne von Lehn / unser Amptman zum Broell / und lieben getrewen Herman von Fischenich / Wilhelm Scheiffart von Merode / rc. daß demnach Wir Ernst Ertzbischove und Churfürst vorgem. ebener gestalt von vorgem. Arnolt von Blanckart zu Odenhaussen / als Vollmechtigen Wilhelmen von Reuschenberg / darauff gewonliche globt und aidt empfangen / solch Lehn getrewlich zuverdienen und zuvermannen / uns / unser Nachkommen und Stiffts beste zu werben / argst zu warnen und zu kehren / nach aller seiner macht / und alles fort das zu thun was ein getrewer Mann seinem Lehnherren zu thun schüldig und pflichtig ist / als er uns das mit seinen uffgereckten fingeren gestabts Aidts / leiblich zu Gott und den Heiligen geschworen hat / stede und fast zu halten / und darwiedder nit zu thun ohne geferde und argelist. Beheltlich doch uns: unseren Nachkommen und Stifft / unsers / und fort iederman seines rechtens / ahn dem vorgem. Lehen. Urkundt unsers hierahn gehangenen Secrets Siegels. Geben und belehnt in unser Statt Bonn / ahm vierten tag deß Monats Junii / 1590. Jahr / hierbey und ahn seindt gewesen / als Manne von Lehen / unser Vogt zu Willich / und lieben getrewen Arnolt Blanckart / und Eberhart Ketzgen unser Erbthürwertter.

Extractus Testamenti, Johan Könings.

Num. 83. In Actis. Num. 386.

IN Nahmen unsers Herrn Amen / rc. Want die Menschliche Natur dem Todt nit entgegen vermag / und gein Menschen ist / der dem Göttlichen Urtheil entfliehen mag / harumb sollen wissen alle und jeglichen Menschen / die nu zur zeit leven / und zukommende seindt / dat in dem Jahre nae der geburt unsers Herrn 1463. in der eilffter Indiction deß Donnerstags und was den 26. Monats Februarii / zur Primæ zeit / offt darbey in Pontificat und Regnanten in Gott Vatters und Herren Herren Pii, von Göttlicher vorsichtigkeit deß Anderen Pabst von deme Nahmen / in seinem fünfften Jahre / in gegenwertigkeit meines gnanten Notarien und der gezeugen hierunder geschrieven / ist erschienen der Erbar Juncker Köning Knap von Wapen / gaende und staende starck / rc.

Clan-

Clausula concernens,

AUch hat der vorgem. besetzter drey Manns gueder / nemblich einen Hoff zu Katsch / ruerendt zu Manlehen an den Hochwürdigen Hochmechtigen Fürsten und Herren Ertzbischoven zu Cöllen / und dat ander nemblich der Krückenberg ist Mannlehn ruerendt von unse guedige Fraw die Abdiße zu S. Quirin in Neuß / und dat derde ist rürende zu Mannlehen ahn Wilhelm von Eilbert / nemblich den Zehenten zu Kleinenbruich / zu welchen Ziehenden zu empfangen seine Mit-Erven ihr antheil geven und bezahlen sollen / welche Drey Mannlehen von Norperaidt / zu behueff Nietgens seiner Haußfrawen / und seiner Kinder / zu Mannlehen empfangen sollen / &c.

Finis.

ET quia ego Petrus Cornessen de Struben / Clericus Coloniensis Diœcesis, publica sacra Imperiali auctoritate Notarius hujusmodi Testamentariæ ordinationi, omnibusque aliis & singulis dum sic ut præmittitur fierent, & agerentur una cum prænominatis testibus interfui, eaque omnia & singula hic fieri vidi & audivi, idcirco præsens publicum Instrumentum, manu mea propria scriptum, exinde ad supradictam Testatoris instantiam promulgavi, feci & subscripsi, publicavi, & in hanc publicam formam redegi, signoque & nomine meo solitis & consuetis, hic me subscripsi, signavi in fidem & testimonium omnium & singulorum præmissorum, &c.

Lehnbrieff deß Hauß Gelre binnen Neuß C. zum Cöllnischen rechten uff eine Weibs Persohn.

Num. 84. In Actis Num. 387.

WIr Carl von Gnaden Gotts / Hertzog von Gelre / und von Gülich: Grave von Zütphen / Herr van Grüningen / der Ovilandento Conürden und van der Drentz / &c. doin kundt und bekennen / dat up huiden Dato dieß brieffs / in entgegenwertigkeit unser Mannen von Lehn / herna beschriven / vor unsen Secretario Johan Birßen / die dan dieser sachen vollmacht und sonderlichen bevell / inhalt seine Commissie von uns hadde / gekommen ist Elisabeth Vell von Wevelickhoven / nagelaten Wedwe / sehligen Johans von Rüschenberg / und hefft overmitz ihren gekoren Momber und Sohn / Conradt von Rüschenberg / von unsen Secretario vorgem. in statt van uns / urkunde derselver unser nachbeschrievener Mannen / to Lehn empfangen ein Huyß binnen der Statt Nuyß / beneven den Minnen Bröderen gelegen / Gelre gehetten / mit allen seinen rechten in- und zoebehör / So wie ihr dat selve von ihrem Broder sehligen Steffen Vell von Wevelickhoven angestorven / und van uns tot Cöllnischen rechten to Lehen rüren ist / und hier aff uns Conradt / von wegen seiner Moder versch. hulde / und eyde gethan / und allet dat ein Mann van Lehn seinem Lehnherren schüldig ist / und was to doen dergleichen man uns: unsen Erven / und nakomlingen altyt doen sall / so dick / deß noth gebürt. Beheltlich in allen auß unsers und einem ederen syns gueden Rechten / aller vurß. sonder argelist: Hier syn over und an gewest / als Manne von Lehn / als mit Namen Steffen van Segenhaven gnant von Ambitell / Arnt von Wachtendonck die Jonge / und Luttwig Ingenhorst / und mehr gueden Mannen / deß urkunde und zo gezeuchnisse der warheit / haben Wir Hertzog vurß. unsen Segel van unser rechter wissenheit / ahn diesen unsen brieff doen und heisschen hangen. Gegeven in den Jahren uns Herrn Vyfftenhondert vyff en dertig / opten Soeventhienden tag Junii.

Gracht-

Grachthoff /

Copia Kauffbrieffs deß Grachthoffs zu Füssenich und Hoslis / Anno 1555.

Num. 85. In Actis Num. 390.

Ich Rickalt von Merode / genant Hofflis: Thun kundt allermenniglich / und bekennen offentlich mit diesem brieff / daß ich mit mein selbst / und meiner guten freunden hierna beschrieben gehabten zeitlichen Rhat / durch meines und meiner Erben besseren nütz / und ahnligender notturfft willen / wissentlich und wolbedechtlich / mit keinen gefehrden / noch betrieglichkeiten hindergangen / ohne geferde / Sonder freywillig / und offenbarlich / eines steden / vasten / ewigen / unwiderrüfflichen / immerwehrenden / und in allen Geistlichen und weltlichen Gerichten / und rechten krefftigsten / und bestendigsten kauffs / verkaufft und verlassen haben / verkauffen und verlassen nachmals hiemit / und krafft dieses brieffs / denie Ernvesten und frommen Wilhelmen Haeß zu Conradtsheim / Cöllnischen Marschalck und Amptman zu Zülpe / und Anna von Bersaw / seiner Eheliger Haußfrawen / und ihren Erben / die auch also / vor sich ihre Erben / wieder mich Rickaldt und meine Vorkinder / So ich von Marien von Hochkirchen sehligen gezilt / geboren / Mombaren rechten stätigen Erbkauffs / meine Hoffstat so dieser zeit unbebawet gewest / sampt allen Lendereyen / Benden / Weiden / Büsch / Gehöltz / Struich / Hegaen / Graven / Pfennigsgelt / Hoener und Capün / etc. so ich zue Füssenich / im Ambt Zülpich gelegen / genant der Grachthoff haben / und ist ein Lehngut meines gnedigsten Churf. und Herren Ertzbischoffen zue Cöllen / etc. vermög meiner Lehnbrieff / so meine voreltere und ich / derhalb von Hochgedachten meines gnedigen Churfürsten und Herren Vorvetteren gnedlichen empfangen / erkaufft und gegolden haben / vor und umb eine benante Summa Gelts / als nemblich vor viertehalb Tausendt bescheidener wichtigen Goltgülden: guet von Golt Churfürster Müntz: Welche jetztbenente Summa Gelts / bemelten keuffer / mit Raht meiner / und meiner Vorkinder / so ich mit Maria von Hochkirchen fürschrieven gezilt / angelagt / als nemblich Drey Tausendt der vorschriebener Goldtg. ahn Hochgedachten meinen gnedigen Herren und Churfürsten zu Cöllen / darvon ich mein Lebtag zur Leibzucht und nach seinem Todt / meine Kinder vorschrieben zur Erbgerechtigkeit uffbuerren und empfangen sollen zu Keiserswerdt ahn dem Tholner zur zeit daselbst / anderthalb hundert bescheidener Goltguld. pensionen / und Jahrlicher Renthen / vermög und einhalt / darüber uffgerichten versiegelten kauffbrieffs / So ich besiegelt von hochgedachten meinem gnedigen Herren empfangen hab / welche obgem. Drey Tausendt Goldtg. allezeit in scheidunge und theilungen und sonst / alles vor Erbschafft / und nit vor pfandeschafft gerechnet / oder gesetzt sollen werden / auch in zeit der ablösen / wannehe dieselbe geschehe (alles wiederumb mir zur Leibzucht und obgedachten meinen kinderen zur Erbschafft / so offt das geschehe angelagt sollen werden) und weil Ich Rickalt von Merode / vursz. auch etliche gülden und renthen hiebevoren / so mir von meinen Elteren sehliger ahnerstorben / zu einer handt Ehe daß Ich Marien von Hochkirchen versagt und verpfandt habe umb meiner Kindtlicher gebrechen / und Notturfft willen / als nemblich einen Zehenden zu Ronckersdorp / thuet ungefehrlich Zwentzig par früchten Jahrlichs / welchen ich versetzt hat / Wilhelmen von Broich / Schultheiß zue Deuerren / und Acht malder Roggen / Johan Haenen zue Lövenich / ahn meinem Hoff zue Lyntzenich / So hab ich mit Rath meiner Kinder nach beschrebenen freunde / die obgem. Renthen / sampt und besonder wiederumb zu behueff meiner ahngerürter fürkinder geloest und quitirt vor die articulirte fünffhundert Goltg. heupt summen gebrechen / welche gequeite und geloste Renthen mir zur Leibzucht / und meinen erst erzilten Kinderen obgerürt / zur Erffschafft allein verbleiben sollen / weilen dieselbe gleich den jetzgementen Drey Tausendt Goltgülden / ahn der verkaufften Erbschafft genommen / sollen als darumb auch alle zeit vor Erb gerechnet und gesetzt werden / sonder alle gefehrde und argelist. Und weil nun vorgemelter Wilhelm Haeß / und Anna von Berntzaw Eheleuth / mir Rickaldt und meinen nachbenanten freunden / die obbestimpte

stimpte viertehalb Tausent Goltgülden in einer alinger Summen überzalt / und geliebert haben / die auch dan an stundt für [illegible] massen und manieren mir und meinen unmündigen Kinderen zu behueff ahngelagt seindt worden / darumb so haben ich vorbenanter Rickaldt / mit raht meiner Kinder nachbeschrebener freundt und Mombaren / obgem. keufferen und ihren Erben offtgem. Hoff / mit obbestimpten Artlandt / Weiden / Benden / Garten / Pfenningsgelt / Hoener / Capuin / rc. und alle deß Hoffs gerechtigkeiten und zugehörigen / nichts davon außgescheiden / forthin ewig und rewig einhaben / besitzen und besetzen / entsetzen / brauchen / nützen / und niessen / darmit handelen / schaffen / thun / und lassen nach ihrem willen und wolgefallen / unverhindert mein und meiner Erben und sonsten menniglich es / dan ich mich für mich / und gem. meine Erben deß alls / sampt und besonders verzeyhen / entsetzt / entwer / entschalten / und entlassen / und dargegen Wilhelmen Haeßen / den keuffer / und alle seine Erben / desselben alles zu recht / redlich / leiblich / nützlich / besesse / gewalt und gewaren gemeinlich / und underscheidentlich gesetzt / gestelt / und gelassen habe / darahn sampt nach besonders / ewiglich nimmermehr forderung / anspruch / noch gerechtigkeit zu haben / noch zue gewinnen / Sonder desselben zur bekrefftigung / befestung. So haben ich bemelten Wilhelmen Haßen dem kauffer / wissentlich übergeben meine Lehen und alle andere brieff / Register / Hoffzetalen / und was sonst zu obgemelten Grachthoff dienlich und gehörig / und / ob von mir / meinen Erben oder anderen zu künfftigen zeiten einige brieff / Register / oder ander schrifften über obgemelte Erbgüter / sampt oder sonders / wissendt immer funden werden / So sollen dieselbe benente kauffer und seine Erben zu ihren hande und gewalt / ohne alle einrede gegeben / oder überantwordet würden / und ob die immer funden würden / sollen sie doch uns zu keinem Vortheil nützen / und gerechtigkeiten / oder ihnen zue einigen schaden oder nachtheil dienen oder kommen / hierumb hab Ich Rickalt obgem. auch benanten Wilhelmen Haßen / und Annen Eheleuthen / den Gelderen und ihren Erben / bey meinen gueten wahren trewen / für mich und alle meine Erben / und menniglichen / so sich meiner ahnnemmen und beladen möchten / oder wolten / gelobt und versprochen diesen kauff und alles das ahn diesen kauffbrieff vor und nach geschrieben stehet / ewig und allerweg / wahr / vast / stede / und unverbrüchentlich / und unwiedderrüfflich zu halten / und hierwieder nun noch nimmer zu reden / zu kommen noch zuthun / und zu geschehen / durch niemandten verstatten / nach verhengen / Sonder wan einige außsprach derohalben geschehen / soll ich / meine Erben / allezeit verhafft und gehalten sein / deme keuffer / und seinen Erben / rechte und redliche werschafft zu thuen / und damit obgemelten Wilhelmen Haeß und seinen Erben dieses Erbkauffs desto gewisser sein mögen / und nun / nach nimmermehr von mir oder meinen Erben einige einrede oder außsprach erkriegen mögen / So hab ich Rickaldt von Merode obgedacht / vor mich und meine Erben obgemelten Wilhelmen Haßen dem keuffer vurg. und seine Erben zu einem wißlichen Underpfandt und Bürgen gesetzt und ernendt / also nemblich solche gereide und ungereide gütter / so mir zu einer handt ahnerstorben / und gefallen sein nach Todt Marien von Hohenkirchen meiner Haußfrawen sehligen / als von der Wirdiger Andechtiger Frawen Margarethen von Merode / Abtissinnen deß freyen Stiffts Münster Bilsen / meiner sehliger lieber Möhnen / gelegen zu Althasselt / bey Tungern in der Graffschafft von Lohn / wie dieselbigen dan daselbst in den vurg. platzen und Orteren gelegen und mir ahnerstorben sein / nichts davon außgescheiden / und darzusetzt ich auch alle meine liegende und fahrende gütter so ich jetzo hab / fürter überkommen möcht / und nach Todt verlassen würdt / wie die dan weren / nichts darvon außgenohmen / und thun dieß alles in der bester bestendigster formen und manieren / wie ich dan solches thun soll oder mag / alles und besonders sonder alle argelist und geferhde. Nachdem nun dieser Erbkauff mit fürwist und willen / der Ehrwürdigen Erentfesten und frommen Herren Vincentius von Merode gnant Hofflis / Canonich der Collegiat Kirchen binnen dem Königlichen Stuell und Statt Aache / meines lieben Broders / vor der Erenfester und frommen Wilhelmen Quaden zu Beeck / und Erntvester und frommer Werner von Hochkirchen / als meiner unmündiger Kinder so Ich gezilt mit Marien von Hochkirchen sehliger vurg. geborne Mombaren beschehen ist / So habe ich für mich meine Erben / sampt und besonder / gepetten / und pitten ein jeder besonder von ihnen ihre angeborne Siegelen / neben das meins / zu zeugnus der warheit unden ahn diesen brieff willen hangen / welchen Ich Wilhelm Haeß Cöllnischer Marschalck vor mich / meine Erben / auch von obgedachten freunden und Mombaren zugeschehen begert haben / und so wir jetzgem. freundt sampt und besonder bey diesem fürschr. Erbkauff gewesen / darin mit verwilligt / auch ahngesehen

sehen daß derselbe besser gethan / dan gelassen / auß diesem daß vielgemelten unserem lieben Schwager Rickaldt von Merode / Jährlichs in der Leibzucht / auch nach seinem Todt unseren lieben Neven und Nichten / in der uffkompst und pensionen über Sieventzig Goldtg. mehr dan von bemeltem Grachthoff und seinen zugehören einbringen / macht nun und allewege / dieweil es angeberoner massen allzeit angelägt soll werden / darahn wir Vormünder obgenandt diß uns Neven und Nichten zu ihren mündigen Jahren kommen seindt / wollen inbringen würdet / So haben wir durch unsers lieben Schwagers vursi. freundtliche Pit / und berürtes Wilhelmen Hassen / begere ein jeder besonder van uns / unsere ahngebornen insiegel / neben unsers Schwagers Siegel zu gezeugnus aller obbeschriebenen puncten und Clausulen / also mit unserem wiß und willen ergangen / gehangen / und so dan alle sachen und puncten wie vorschriven / overmitz den obgem. freunden beschehen und ergangen sein / so haiss Rickaldt von Merode / vor mich und meine unmündige Kinderen vursi. gepetten und pitten unsern lieven getrewen Neven / den Ehrwürdigen Ehrnfest und frommen Herren Bonifacius Collin / Canonich unser Lieben Frawen Kirchen zu Aach / fort den Ehrsamen Ehrnvesten und Weisen Herren Melchior Collin / Burgemeister und Scheffenmeister deß Königlichen Stuels und Statt Aach / ein jeder besonder sein angeborner Siegel als darzu gepettene freundt neben andern obgem. freundt / zu gezeugnus der warheit ahn diesen brieff hangen willen. Welches wir dan auch / durch Pitt und begeren unsers lieben getrewen Neven gethan haven; Und fort unterthenentlich gepetten / den Hochwürdigsten Fürsten und Herren / Herren Adolff Ertzbischoven zu Cöllen und Churfürsten / ꝛc. unseren gnedigsten Herren / dieweil solcher verkauffter Hoff von Ihrer Churfürstl. Gn. zu Lehn rüret / dieselbe solches kauff gnedigst bewilligen dem kauffer mit dem Hoff belehnen / und das alles zu gezeug der warheit bevor ihr Siegel ahn diesen brieff hangen wollen / welches Wir Adolff Ertzbischoff und Churfürst / ꝛc. obgem. also umb Pitt willen auch den unmündigen Kindern / als obenstehe gutten bewilligt / und unser Siegel ahn diesen brieff deß zu gezeugnus wissentlich gehangen haben: Geben in dem Jahr unsers Herrn / als Mann zahlt 1555. ahm Abendt Omnium Sanctorum.

Adolphus manu propria.

(L.S.) (L.S.) (L.S.) (L.S.) (L.S.) (L.S.) (L.S.)

Ufftragt deß Grachthoffs / de Anno 1554.

Num. 68. In Actis Num. 391.

WIr Adolff von Gottes Gnaden / Ertzbischoff zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / ꝛc. Bekennen hiemit gegen jedermenniglich / daß uff heut Dato undenvermelt / vor uns in beysein unser Manne von Lehn auch undengesetzt erschienen ist / unser lieber getrewer Rickaldt von Merode / gnandt Hüfflis / und hat uns undertheniglich vorgeben / daß er mit Raht seines Ehegemals / fort anderer seiner freundt und bluts-verwanten / auch seiner unmündiger Kinder / so er mit Marien von Hohenkirchen sehligen / seiner erster Haußfrawen gezeuget vormünder rechten wissen und bewilligung / zu seinem und gedachter seiner Kinder scheinbaren nützen und frommen / sich eines wahren stedigen und vesten Erbkauffs deß Grachthoffs mit seinem zubehör / in unserem Ampt Zülpich ligende / mit unserem Marschalck Rath und lieben getrewen Wilhelmen Hassen zu Conradtsheim / umb eine Summa Gelts gütlichen verglichen / und dieweil solcher Grachthoff von uns und unserem Ertzstifft zu Lehn gienge und herrührte / uns unterthenigklichen gepetten wir in solchen kauff / als der Lehnherr zu willigen und die ufftragt solchen Hoeffs und guets vor den Nachbeschriebenen Mannen von Lehn / gedachten unserem Marschalck / und seinen Erben und Nachkommen zu guetem zu empfangen / und ihme unsern Marschalck alsdan und darnach mit demselbigen Lehn zu belehnen / gnedlich geruhen wolten / daß Er demnach hierauff alsbaldt solchen Grachthoff und alle seine gerechtigkeit / so er und seine Kinder darahn gehabt / als unser und unsers Ertzstifft Lehn uns in beysein der Nachbenanten Manne

von Lehen / zu behueff berürtes unsers Marschalcks / seiner Erben und Nachkommen / in der besten und bestendigster Formen als solches zu recht geschehen könne / und solle / aufgetragen und denselbigen damit belehnt zu werden undertheniglich gepetten: Wiewol nun gutten fueg und ursach gehabt / gedachtem Rickalde keinen kauff desselbigen Grachthoffs auß ursachen daß solch Lehn von unserem vorfahren in mannichen Jahren nit empfangen / Er auch von unserm negsten vorfahren sehliger gedechtnus / damit allein zu seinen Rechten / laut uns fürpprachten Lehen und Reversbrieffs belehnet worden zugestatten / Sonder dasselbig wohl mit recht inziehen mögen / So haben wir doch auß sonderen gnaden / damit wir ermelten unserm Marschalck umb seiner Trewen uns geleisten dienst willen / und so er uns auch leisten sall / zugethan und geneigt solchen verglichenen kauff gnediglich bewilliget / und die uffragt bemelten Hoffs so viel gerechtigkeit berürter Rickaldt von ihme empfangen / hierüber und ahn sein gewesen / als Manne von Lehen / unsere Ambtman zu Bonn / Rath / lieben getrewen Wilhelm von Breidtbach zu Boretzheim / Wilhelm Scheiffart von Merode zu Bornheim / und Otto Walpott zu Godenaw / Urkundt unsers hierahn gehangenen Secrets: Und dieweil dieß also wie obstehet durch mich Rickaldt / vorgedacht beschehen und verhandelet / habe ich zu gezeug der warheit mein ahngeboren insiegel ahn diesen brieff gehangen. Geschehen zu Poppelstorff / ahm dreyzehenten tag deß Mohnats Septembris / Nach Christi unsers Herrn geburt / im fünffzehnhundert vier und fünffzigsten Jahr. Anna von Edelbandt.

Lehnbrieff von Backenhoff zu Lynn / Anno 1562.

Num. 87. In Actis Num. 392.

WIr Johan Gebhart von Gottes Gnaden / Erwölter und bestettigter zum Ertzbischoven zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler / und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / etc. Thun kundt und bekennen mit diesem brieve / dieweil wir bericht / daß hiebevor etliche unser Lehngüter so etwan Simon von Altenbrucken / gnandt von Volckmercken / nemblich daß Bürglehn in unser Statt Lynne / gnant Backenhoff / sampt seinen zugehör von unsern vorfahren zu Lehen getragen hat / unserm Amptman zu Erpraedt / Raht und lieben getrewen Johan Quaden / Erblich und unwidderrüfflich auffgetragen / und übergeben sein / daß wir dan zu friden sein und guet gefallens tragen / daß wir demnach gemelten Johan Quadt / und seinen Nachkinder / mit Christinen von Lynne / in gegenwertigkeit unser Manne von Lehen / hiernach geschrieben mit obgerürtem Burglehen an unser Statt Lynne / Backenhauß und Hoff / mit Zwölff Marcken Brabendisch Gelts auß unser Zolle zu Strempt / jeders Jahr uff S. Martinstag zu heben / und jeder wochen mit einem fuder Brenholtz von Bochemer und Oppener Butsche / so er oder ahngerechte seine Nachkinder zu Lynne stedes wohnen / in ihr Hauß zu führen folgen zu lassen / wo sie aber Persöhnlich zu Lynne nit zu Hausse / Sonder ihr gesinde daselbst sitzen hetten / die das Hauß auffhielten / die solten macht haben zu vierzehn tagen ein fuder Brenholtz und nit mehr auß dem Büschen obgem. zu holen und vorter / mit allen unsern achter Burglehnen zu dem vorgerürten Backenhausse gehörendt / und rürendt seindt / gnediglich belehnet haben / und belehnen sie damit gegenwertiglich und mit krafft dieses brieffs / inmassen wie die obgemelten Lehen von uns und unserm Stifft zu Lehen gehört und herrührendt seindt: Wir haben auch von dem genanten Johan Quaden / gewonliche glübt und Aide empfangen / solch Lehen getrewlich zuverdienen / zuvermannen / und alles das zu thuen / das ein getrewer Mann seinem Herren von solcher Lehen wegen zu thun schüldig ist. Und Ehe und ahngerechte seine Nachkinder auch solch Lehen von uns / unsern Nachkommen und Stifft / so dick sich daß noth gebuert zu Lehen empfangen sollen / daß er uns uffrichtiglichen und vestiglichen gelobt / und geschworen hat / ohne geferde beheltlich doch uns / unseren Nachkommen und Stifft / fort jedermenniglichen seines rechten ahn dem obgeschriebenen Lehenen vorbehalten / auch daß wir die obgenante Zwölff Marcks Brabendisch dem gemelten Johannen Quaden / oder mehr bemelten seinen Nachkindern mit hundert gülden / jederen gülden zu vier marcken

Cöllnisch gerechent / wan uns deß gelüstet ablössen mögen / und wanneher solche ablössung von uns und unsern Nachkommen geschicht / alsdan soll Johan / oder sein nachkinder uns ihres eigenen freyen guets das in unserem Stifft woll gelegen / und hundert gülden obgeschrebener wehrung woll wehrt sey / und wo sie solch guet nit hetten / als dan sollen sie ein ander frey und eigen guet in unserm Stifft uns woll gelegen / und hundert gülden werth seye / kauffen / das uns / und unserm Stifft / und Nachkommen ufftragen / und wiederumb von uns zu Lehn empfangen / das auch verdienen und vermannen in allermassen / wie der bemelt Johan / die obgeschrieben Zwölff marck / mit dem anderen obgerürten Lehen empfangen hat / Und nachdem der bemelt Simon von Aldenbrüggen / in zeit seines Lebens zu unserm vorfahren eins fuder Hewß ihme Jahrlichs auß unser Kelnereyen zu Lynne zu geben / und der Vischerey das Graben umb unser Statt Lynne / auch etliches restandts halb der Zwelff marck obgem. forderung zu haben vermeindt / und der zeit mit unserem vorfahren derhalben allenthalben vertragen / und darauff verziehen hat / dergleichen auch der gedachter Johan / in krafft seiner ufftragt gentzlich und zumahl für sich und seine erben darauff verziegen / und hiemit gegenwertiglich verzeihet ohne gefehrdt und argelist: Hierüber und ahn sein gewesen / unser Manne von Lehen / der Ehrsamb Hochgelehrt unser Hoffmeister / Ambtleut zu Andernach und Lynne Rahts / lieben getrewen / Georg von der Leyen / Degenhart Haße / der rechten Doctor / und Dieterich von Meschede unser Dürwerther. Geben und belehnt zum Bruell / ahm Sechs und zwentzigsten Aprilis / im fünffzehen hundert zwey und Sechtzigsten Jahr / 2c.

Go. Rasheller.

Extract Lehenbrieffs von Backenhoff zu Lynn / 1572.

Num. 88. In Actis. Num. 393.

Principium cum clausula concernente.

WIr Salentin von Gottes Gnaden / Erwöhlten Ertzbischoven zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und Engeren / 2c. Thun kundt und bekennen mit diesem brieve / daß wir unsern lieben Jörgen Quaden / als Vormünderen ettwan Johans Quaden / und Christinæ von Lynne / nachgelassener Kinder in nahmen und zu behueff derselbigen mit dem Burglehen in unser Statt Lynne / genandt Backenhauß mit Zwelff marck Brabendisch Gelts.

Finis.

Geben und belehndt in unserm Schloß Kaiserswerdt / ahm Achten Februarii / im 1572. Jahr.

Jo. Hertzig.

Abloeß Kauffbrieff deß Hausses Godenaw / de Anno 1399.

Num. 89. In Actis Num. 394.

ICh Herman von Godenaw / und Helena mein Ehelige Haußfraw / 2c. Thun kundt allen Leuthen / für uns und unse Erven / und bekennen overmitz diesen brieff / also as Ich Herman / Bürgen / Rechts kauffs / verkoefft han / für mich und meine Erven / Philips Scheffgen / Scheffen zu Cöllne / meinen Schwager / und Lysen seinem eheligen wyve meine Süster / uns frey Erffen / die Burch Godenaw / mit allen innen zuebehoeren / umb eine benente Summa Gelts / die overmitz den vorigen Philips / meine Schwager woll bezalt

zalt iſt / und darauff Ich Herman / Helena mein Ehelich Wyff / und unſe Erven / den vorigen Wilne Philips und ſeine Erven / ſage queit / loß / und woll bezalt. In welcher verkauffungen auch gedadingt wart / das Wylne Philips / und Lyſze Eheleut / vorß. für ſich und ihre Erven Mir Hermannen Bürgen und meinen Erven erfflich Richten und bezalen ſolden alle Jahr uff S. Mertens Tag deß Heiligen Biſchoffs / hundert marck Pagamentz vorſchr. als lange / und biß zur zeit / dat ſie off ihre Erven bey gheen mich Herman Bürgen / off meine Erven die fürgemelt. hundert Marcke / mit eilffhundert Marcken Pagamentz fürſchr. abloeſſenden und ahn ſich gülden / darfür mir / und meinen Erven verunderpandt und zuverbinden / Erven die gude zu Merloe / und ſeine Gierßberg / als dat in eine Inſtrument dat darup gemacht is / klehrlichen geſchrieven is: Und want nun zer zeit ein weißlich Hylich geraempt is / tüſchen Soenen Herren Göbertz Burggreven / Herren zu Drachfels / und Dochteren deß vorigen Wylne Philips / und Lyſe meine Süſtern / als die Hyligs brieff / darup gemacht dat außweiſende. So bekennen Wir Herman / und Helena Elüde vorſchr. vor uns und unſe Erven / dat wir von Herren Göbbarts Burggreve Herren zu Drachenfels fürgenant / as von eyme Momber der Eheliger Kinder Wylne Philips / und Lyſen meine Süſter vurß. ahn guden gerriden Pagamente und gelt empfangen han Eilffhundert Marcke Pagaments fürgen. in affloſinge der hundert Marcke Renthen fürgen. von nu vort nit me heven noch beuren en ſollen / want ſie overmitz Herren Göbbert Momber vurß. in namen der Kinderen fürgem. mit den eilffhundert Marcke uns off gelagt und gelöſt ſeindt / und mir Hermannen auch die vorſchriebene hundert Marcke von allen vorledenen Jahren biß up dieſen heutigen tag / wall bezalt ſynt / und ſcheiden darumb die Kindern vurß. und ihrem Momber fürg. von den hundert Marck Erff renthen und auch von den vurß. Eilffhundert quyt loß und wale bezalt overmitz dieſen brieff / und Wir Herman und Helena Eheleuthe vurß. ver;ien auch vor uns und unſe Erven op die Burg zu Godenaw / und ihre zuebehoere und up die gude zu Merlo und zymme Gyrßberge fürgem. alſo doch off ſach were dat die Kinder Wylne Philips / und Lyſzen meine Süſtern vurß. an Leiffs gebuirden vorn ein geſchaffen ſtürven und afflivich würden / dat als dan Mir Hermans / und Helenen meinen Wyffe / und unſen Erven / behalden ſey alle deß rechten das wir ahn dem Erſterffnutſze han off erſterven möchte / wie inſtalt deß Instruments und der hilligs brieff die tüſchen Philips Scherffen und Lyſzen ſeinem ehelichen Wyve ehelichen Süſter myn Hermans vorß. und mir Herman fürge.t. geordinirt und gemacht ſeint / ſonder alle argeliſt: In urkunde der warheit allerdingen vurß. So hain ich Herman von Godenaw / fürgen. mein inſiegel vor mich und mein Ehelich Wyff Helenen / und unſe Erven unden ahn dieſem brieff gehangen / welches inſiegel Ich Helena vurß. gebrauchen in dieſen ſachen / und haben fort ſemptlichen gebeden die Erbar lüde Herman Bolckenen / und Henrich von Eylſtorff Scheffen zu Bonn / dat ſy ihre inſiegele zu mehrer gezeugen der warheit allerdingen vurß. bey Siegel mein Hermans ahn dieſen brieff willen hangen / deß wir Herman / und Henrich Bürgen / bekennen und unſer jedtlich ſein inſiegel bey Siegel Hermans vurß. zu beden ſyner und Helenen ſeines Ehelichen Wyffs / her ahn dieſen brieff gehangen hat. Gegeven in dem Jahr unſers Herrn / Duiſent Dreyhundert Neun und Neunzig / op Sant Thönis tag deß Heiligen Confeſſoris, in dem Hardt monde gelegen / &c.

Infeudatio Curtis Vülenbach / Anno 1343.

Num. 90. In Actis Num. 395.

N*Os Walramus Dei gratia, Sanctæ Colonienſis Eccleſiæ Archi-Epiſcopus*, Sacri Imperii per Italiam Archi-Cancellarius, &c. notum facimus univerſis, quod propter grata ſervitia per ſtrenuum militem *Henricum Burggravium de* Drachenfelß / Nobis & Eccleſiæ noſtræ impenſa, & adhuc impendenda, ipſum de Curte in Vulenbach, & attinentiis ejuſdem, *quam quondam Peregrinus Tuitio, Socer ejuſdem Burggravii à nobis in feudo tenuit* infeudavimus & infeudamus per præſentes *uſu fructu Chriſtinæ ſororis dicti Peregrini, quem in dictis bonis habere dignoſcitur, & jure* alterius cujuſcunque actum & datum Melenheim / Feria Sexta poſt Remigii, Anno Domini, 1343.

(L. S.)

Promisso 200. Clipiatorum, Anno 1356. pro feudo constituendo.

Num. 91. In Actis Num. 396.

Nos *Wilhelmus Dei gratia, Sanctæ Coloniensis Ecclesiæ Archi-Episcopus:* Sacri Rom. Imperii per Italiam Archic. Notum facimus universis, quod nos attendentes grata & fidelia servitia, quæ dilectus nobis, *Joannes de Myrtar nobis* & Ecclesiæ nostræ impendit, & utilius impendere poterit in futurum, ipsum nostrum & Ecclesiæ nostræ fidelem & Vasallum fecimus & facimus per præsentes, *deputantes & promittentes sibi dare & persolvere ducentos Clipiatos auri, in festo Beati Martini Episcopi hiemalis, proxime nunc venturo. Quibus sibi datis & solutis, ipse tenebitur Nobis & Ecclesiæ nostræ. Reditus annuos viginti Clipiatorum auri in bonis suis propriis liberis, & allodialibus Ecclesiæ nostræ bene sitis, si ea habuerit demonstrare.* Alioquin eosdem reditus in aliis bonis liberis & allodialibus similiter Ecclesiæ nostræ supportare, & à nobis in feudo recipere, & tenere, præsentando fidelitatis debitæ solitum juramentum *de quibus ipse Joannes & hæredes sui Nostri & Ecclesiæ nostræ fideles & Vasalli perpetuo remanebunt, & feudum suum hujusmodi deservient,* fideliter & tenentur. Dantes sibi has literas Sigillo nostro sigillatas in testimonium super eos. Datum Brulæ, Feria quinta post Dominicam Invocavit, Anno Domini 1356.

Per Syb. Not.
De mandato Domini.

Locus Sigilli.

Suppletio defectuum
In Sachen
Der Cöllnischer Ritterschafft
Contra Ihre Churf. Durchl. und ein Hoch. und Erw. Thumb-Capittel.

Num. 376. & 377.

Prima Lunæ 6. Septembris Anno 1632.

Num. 92. In Actis Num. 376.

Copia Churf. Befelchs darin Dietterich von Mylendoncks/ Anno 1540. als ein Lehnman zum Lehntag beschrieben.

HErman von Gottes Gnaden/ rc. Lieber getrewer: Wir haben abermals zwischen unserem Rath und lieben getrewen Adolffen von Gymmenich/ als Klegeren eins/ und Dieterichen/ Jörgen/ Johan/ Carl/ von Monrall beklagten anderseits uff ihr ahnsuechen etlicher unsers Stiffts Lehngueter/ und sonderlich deß Hauß Bollheim halb/ einen gerichtlichen Mantag in unser Statt Bonn/ auff unser Cantzley daselbst vor uns/ oder unser Hoffrichter/ und mannen schierst kommenden Dinstag den Achten Februarii deß Morgents/ zu rechter gerichtlicher tagzeit/ nemblich zu Acht uhren zuerschienen ahngesetzt und ernendt/ gestalt das Urtheil ahnzuhören/ darumb wir dich bey deinen Lehnpflichten/ damit du uns verwandt/ hiemit ernstlich erforderen/ du wollest auff den selbigen

gen gerichtlichen Mantag und Mahlstatt / bey uns oder unserem Hoffrichter und anderen Mannen unsers Stiffts zu gleicher massen beschrieben / erschienen / die sachen nachmaln zwischen gemelten Partheyen verhoeren / und nach befindung darin Urtheil und recht / wie sich gebueren will / weissen helffen / und in keine weiß außpleiben: Es were dan sach daß du dich mit Leibs noth / oder Herren dienst gnugsamblich verantworten möchtes / den du hast abzunehmen wohe du zu solchem gerichtlichen Mantag nit erscheinest / solte darauß bey den Mannen mangel erstehen / und die Partheyen ahn ihren Rechten mit schaden und nachtheil verzüglich auffgehalten und verhindert / das wirdt uns auch verursachen dich wie sich gebürt in die Mankosten erkennen und verdammen zu lassen / darvor wir dich gnediglich gewahrnet wollen haben / und versehen uns du werdest dich hierin gebürlich halten / darahn thustu unser ernste meinung. Es soll dir auch dan kost und ander gerechtigkeit geschehen. Geben in unserm Schloß Poppelstorff / am 20. Decembr. Anno 1540.

Unserm Burggraven zu Drachenfels / und lieben getrewen Diederich von Mylendoncks.

Num. 93. In Actis Num. 377.

Extract Drachenfelsischer Scheidung und theilung / zwischen den gebröderen von Drachenfels / und Dieterich von Mylendoncks / Anno 1519. post Ascensionis.

Principium, &c.

ANno 1519. up Godestag nach Ascensionis Domini, Ist gesprochen overmitz den verhoerer als Vollmechtige Overleudt nemblich / die Ernveste Fromme Scheiffart von Merode / Herr zu Hemmerßbach / und Johan von Palandt Herr zu Wildenburg / und Berg / 2c. vor ein guetlich entscheidt und klarlich Maetsoene tüschen den gebrechen / gesinnes und forderungen / welche dede Dieterich Herr zu Mylendunck / 2c.

Clausula.

NAch allem fürbringen sprechen diese genante Overleut so sie befinden / dat dan diese gebröder von Drachenfels / als Herr Werner und Heinrich mit seligen Jan / und Gödderts den Gott gnade / Sie alle wersament gleich in theil gestanden / und gegangen solden haven aller gütter / als sie solches erkennen / so sollen sie diese zwey gebrueder Herr Werner / und Herr Henrich / den Herren / den Herren ihren Schwager / und wegen seiner Haußfrawen ihren Nichten / als Gödderts sehligen Dochter ahnnehmen / nachlassen und entsetzen den Vollmächtigen ahn dem vierten Theil zu Drachenfels Schloß / Landt / Leuth / Gülde / Renthen und alle gerechtigkeit / da was off wie die auch anders wohe gelegen weren / 2c. Item darzu ist gesprochen und hiemit auch mit verwilligt / diese zween gebroeder Herr Werner / und Heinrich / Herren von Drachenfels / dat die Herr von Mylendonck / und sein Haußfraw vorschr. sollen haven / nach zu dem vorschr. viertentheil Ein theil / auß und van Johans von Drachenfels ihres sehligen Broders theil / in allen vorgemelten guetteren und gerechtigkeiten / dergleichen Herr Werner / und Heinrich fürschr. jeglichen auch ein Theil deß haven und behalten sollen / macht zusamen zu dem Herren von Mylendoncks / dat dritte theil von alle derselven vorß. güderen zu haven und behalten in der Erbschafft vor sich sein Haußfraw und ihrer beydern seines Leibs Erben / 2c.

Finis.

Scheiffart zu Hemmerßbach / Johan von Palandt Herr zu Wildenburg und Berg / 2c.

Num. 94. In Actis Num. 395.

Wilhelmus Archi-Episcopus Catharinam de Are filiam Rolandi de Reimbach / &c. feudo quodam in oppido Reimbach existente.

NOs *Wilhelmus Dei gratia, Ecclesiæ Sanctæ Coloniensis Archi-Episcopus*, Sacri Rom. Imperii per Italiam Archicancellarius; Notum facimus universis *quod comparente coram nobis Catharina de Are filia quondam Rolandi de Reimbach, & Dom. de Are Conjugam* & instanter nobis supplicante, ut ipsam de bonis infra scriptis, videlicet triginta jurnalibus terræ arabilis, & duobus jurnalibus pratorum vel circa sitis, in districtu oppidi nostri Reimbach. Item de duobus maldris cum dimidio tritici, tribus aucis, tribus pullis, & tribus solidis cum dimidio, annuatim solvi consuetis, de duabus areis, sive possessionibus, sitis in dicto oppido nostro, & triginta jurnalibus terræ arabilis, sitis in districtu ejusdem. Item de duobus maldris siliginis in augmentum & meliorationem feudi hujusmodi deputatis, & annuatim solvi consuetis, de summa seu cumulo pensionis Abbatis Prumensis, in oppido nostro præfato, cum Juribus & pertinentiis suis, *undique à nobis & Ecclesia nostra jure seu titulo feudi dependentibus, quæ dicti quondam Parentes, seu à prædecessoribus & Ecclesia nostra in feudo tenuerunt, tanquam proximiorem hæredem infeudare, & sibi & hæredibus suis, in feudo concedere dignaremur*; Nos considerantes servitia, quæ prædicti quondam parentes sui, Ecclesiæ nostræ impenderunt, *& quæ ipsa Catharina & hæredes ejus, nobis & ipsi Ecclesiæ nostræ utilius impendere poterunt, in futurum, eandem Catharinam, præstita nobis per ipsam fidelitate debita, de bonis omnibus & singulis supradictis*, una & aliis, si quæ sunt ipsis attinentibus, cum universis juribus & pertinentiis suis, prout à nobis & Ecclesia nostra dependent, et præfati quondam parentes sui à prædecessoribus & ipsa Ecclesia nostra in feudo tenuerunt, infeudavimus, *& ea sibi & hæredibus suis in feudo concessimus, & concedimus per præsentes*, Salvo in his nobis & Ecclesiæ nostræ, nostro, ac unicuique alteri suo Jure. In cujus rei testimonium Sigillum nostrum præsentibus est appensum. Datum & actum Coloniæ præsentibus Henrico de Sintzig, Domino in Arendall / Arnoldo de Bacheim, Camerario nostro, Gosvvino de Roeheim, & Joanne de Foresto militibus, ac aliis quam pluribus nostris fidelibus & amicis. Anno Domini M, CCC. quinquagesimo, prima die Mensis Augusti.

Num. 95. In Actis Num. 400.

NOs Adolphus Dei gratia, Sanctæ Coloniensis Ecclesiæ Episcopus, Sacri Rom. Imperii per Italiam Archicancellarius; Notum facimus unicuique, quód nos *Henricum de Gimnich militem* Vasallum & fidelem nostrum, cum bonis suis infra scriptis à nobis & Ecclesia nostra Coloniens. dependentibus infeudavimus, & præsentibus infeudamus, primo cum feudo Castrens. in Are de quo habet domos suas in ara cum ortis, & vineis ipsis annexis, & cum domo sua de Vischel, cum judicio ibidem & hominibus agris, & pratis ipsis annexis, præterea cum homagio in Reimbach / de quo triginta jurnales agrorum & alternam dimidiam agrorum in pratis & duo maldra frumentorum. Insuper cum feudo Castrens. in Lechnich / de quo habet domum suam in Lichtenberg / & inebeycus in der Belm / und Varum Fun. Insuper cum domo sua in Gymnich / salvo nobis & Ecclesia Colon. jure suo præmissis. In quorum testimonium Sigillum nostrum præsentibus est appensum. Datum Brulæ, Anno Domini M. CCC. Sexagesimo quarto, ipso die,

Num. 96. In Actis Num. 401.

WIr Engelbert von Gottes Gnaden / der Heiligen Kirchen zu Cölne Ertzbischoff / deß Heiligen Römischen Reichs in Italien Ertzcantzler / ꝛc. duin kundt und kenlich allen Leuden / dat für uns komen und erschenen sint / Henrich von Gymnich Ritter / unse Mann und Burgman / als ein gerecht Monbar und ein eyne wißlicher Monberschafft Johans syns Sohns up ein syt / und Nese Dochter Gerhardts Rost / von Wylre / ehelich gehenlicht Wyff deß vurß. Johans von Gymnich / up ander syt / und die vurß. Henrich von Gymnich / und Momberschafft deß vurß. Johans Sohns / hat uns gebeden und an uns gesonnen van desselven syns Sohns wegen / dat wir die vurß. Nese Johans Haußfrawe wolden wedamen und ihr / yren Wedam belenen an allsülchem gude / da he sy an gewedam hat / dat von uns und unsem gesticht zu Leen rürt / mit nahmen herna geschrieben / und herumb want dit van Rechte und van gewonnde / redtlichen und zyteichen is / dat Mann Vrawen ihren Wisthumb nyet versagen en süll / und yn gen steden machen und halten soll: So hant wir zu beden und heyschen deß vurß. Heinrichs van Gymnich / Mombas Johans syns Sohns / die vurß. Nese Johans Haußfrawe / dieselve entgenwordig / bey uns was / und overmitz gezeug unser Mann hernach geschrieven / also als dat gewontlich und recht ist / mit hant / und mit mond belehnt zu ihrem rechten wißlichen / wedan den alle den vurß. gude / sementlichen und sonderlingen / und wir hant sy darna gewedamt / und willen / dat yr ir Wedam blyve / und gehalten werde vast / und stede / in alle der wys as die vurß. Heiligs brieff inhaltendt: Und wir han deß zu urkundt yr desen brieve geaeven mit unsem insiegel besiegelt / hier bey und over hant gewest / unse Mann / mit Namen Johan von Moerse / die vurß. Heinrich van Gymnich / und Gerhardt Rost / Reynart van Berge / Heinrich Ranlvan van uns unse Hoffmeister / Rütger von Vollmerheim Ritter / und viel andere unser Mannen. Gegeven in dem Jahr uns Herren / do man schreiff 1366. deß Mondags uff unser liever Vrawen Avent / als sy geboren wart.

Eyckenhoff.

Num. 97. In Actis Num. 402.

WIr Salentin von Gottes Gnaden / Erwölter zum Ertzbischoven zu Cöllen / ꝛc. deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / ꝛc. Hertzog zu Westphalen und Engeren / Administrator deß Stiffts Paterborn / Graff und Herr zu Isenburg / ꝛc. Thun kundt und bekennen / als unser lieber getrewer Peter Ebels Bürger unser Statt Neuß / ein Hoff und guet der Eyckerhoff gnandt in unserem Ampt Lidtberg deß Karster Dinckstoels gelegen / von unserem vorfahren und uns zu Lehen empfangen und getragen: Folgents aber solch unser aigenthumb / und sein Lehen seiner gelegenheit nach / unser befelch aber zu Erpraedt und Zoppenbroich / lieben getrewer Johan Goltschmidt verlassen / und uns undertheinigst gepetten solche transportation und aufftragt / als der Lehen Herr zu approbiren / und unseren gnedigsten consens darzo zu geben / inmassen dan wir unser bewilligung darzu gegeben / daß wir demnach / auff vorgehende vorgeschrievene transportation, und unseren druff erfolgenden Consens vorgem. unseren Befelchhaber zu Erpraedt und Zoppenbroich / lieben getrewen Johan Goltschmidt / auff heut Dato undengeschrieben / in gegenwertigkeit unser Mannen hernach geschrieben / mit obg. Eickerhoff / sampt aller seiner in- und zugehoerungen / im Kirspel Karst / und in unserem Ampt Lidtberg gelegen / gnediglich belehnt haben und belehnen: Thue damit in und mit krafft dieses brieffs / in allermassen Conradt von Eycken / und Reinhardt Ludwigs vor / vort Johan Ewalts obgem. Peter Ewalts Vatter / und er selbst darnach denselbigen Hoff / von unseren vorfahren Ertzbischoffen zu Cöllen Churf. ꝛc. zu Lehen empfangen

fangen und gedragen: Wir haben auch von gedachten Johan Goltschmidt gewonliche huldt und aide empfangen / und getrewlich zuverdienen und zuvermannnen: Dasselb kein wegs theilen und verspleissen / und was etwo vor dieser zeit davon kommen verspleissen / oder sonst einer gestalt verendert / solchs nach aller seiner macht einzobrengen / abzuschaffen / und zu vorigen pilligen standt zu stellen / unser / unser Nachkomunen / und Stiffts best allzeit zue werben / schaden und argst zue warnen / und zue kehren / und fort alles das zu thuen / das ein getrewer Mann seinem Herren schuldig ist / doch halten wir uns hier ins auß unser und unser Ertzstifften und Nachkommen / und fort jederman seines Rechten daran / ohn gefehrdt / deß zu urkundt haben wir unser Secret hierahn thun hangen. Geben und belehnet in unserem Schloß Kayserswerdt / ahm Vierten tag deß Monats May / ihm fünffzehn hundert sieben und siebentzigsten Jahrs / hierüber und ahn sein gewesen / als Manne von Lehen / der Hochgelehrter unser Hoffmeister / Amptman zu Andernach Rhaet / lieben getrewen Jürg von der Leyen zu Saffig / Gerharde Kleinsorg / der Rechten Licentiat / und Philips von Meschede unser Dürwerter.

Joh. Barcholdt.

Num. 98. In Actis Num. 402.

VOn Gottes Gnaden / Wir Ernst / Erwölter und bestettigter zue Ertz-Bischoffen zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churf. Bischoffe zu Lüttig / Administrator der Stifft Münster / Hildesheim und Freysingen / Fürst zu Stabell / rc. Thun kundt hiemit / für uns und unser Nachkommen bekennendt: Als unser fürfahr deß von Isenburgs L. unseren Gnedigen Vogten zu Neuß / und lieben getrewen Johannen Goltschmidt / auff vorgehende transportation Peteren Ebels / mit dem Eyckenhoff deß Karster Dinckstols in unserem Ampt Liedtberg gelegen / gnedigst belehnt / und da wir von dem Ersamen Hochgelehrten unseren Raht und lieben getrewen Michaelen Glaßer / dero Rechten Doctoren / Als vollmechtigen jetz gerürtes unsers Vogten zu Neuß / underthenigst ersucht und gepetten / ihme in seines Principalen Namen dergleichen wiedder zu lassen / demnach haben wir innen mit demselben Eyckenhoff sampt aller seiner in- und zubehörungen / in gegenwertigkeit unser Manne hernach geschrieben gnediglich belehnt / und belehnen damit in krafft dieses brieffs in allermassen: Conradt von Eycken / und Reinhardt Ludwigs / vort Johan / und Peter Ebels / denselbigen als ihr Erb Lehen besessen / also und der gestalt / daß er unser Vogt / und seine Erben dasselb / als ein altes gemeines Erb-Lehen einhaben / besitzen / geniessen / und so offt es nötig von uns / und unseren Nachkomnen zu Lehen tragen soll / darauff wie dan von gemeltem unseren Rhat / Doctor Glaßern / als vollmechtigen Johan Goltschmitten / in seines Principalen Seele schwerende / vort gewonliche gelübt und aydt leistende / dasselb getrewlich zuverdienen und zuvermannen / ein solches keins weges thailen oder verspleissen / oder sunst einiger gestalt verendert / solches nach aller seiner macht wieder beyzobrengen abzuschaffen / und in vorigen pilligen standt zustellen / unser / unser Nachkommen / und Ertzstifft beste allezeit zu werben / schaden und argstes zu warnen und zu kehren / vort alles das zu thun / das ein getrewer Mann seinem Herren schüldig ist / doch behalten wir uns hierin auß unser unsers Ertzstiffts und Nachkommen / vort jederman seines Rechtes ohne geferde / deß zu urkundt haben wir unser Secret siegel wissentlich hierahn thun hangen. Geben und belehnt in unser Statt Bonn / am eilfften tag deß Monats Augusti / im fünfftzehnhundert und neuntzigsten Jahr / hierüber und ahn sein gewesen / als Manne von Lehen unser Raht / Hoff Marschalck / Amptman zu Bonn / Brüell / Deutz und Königstorff / vort Vogt zu Vilich / liebe getrewe Adolff Scheiffart von Merode zu Bornheim / und Arnoldt Blanckart zu Odenhaussen.

Christian Petri.

Copia

Copia investituræ Philippi Scherffgens / de Godenavv.

N*Os Engelbertus Dei gratia Sancta Coloniensis Ecclesiæ Archi-Episcopus*, Imperii per Italiam Archicancellarius. Notum esse volumus universis præsentia visuris seu audituris quod coram nobis & fidelibus nostris infra scriptis, *constitutus Hermannus de Godenavve, fidelis noster Castrensis in Ahre, nobis & ad manus nostras supportavit bona infra scripta* videlicet Castrum dictum Godenavve cum suis structuris, fossatis & pertinentiis, ac cum trecentis Jurnalibus tam terræ arabilis, quam in vineis, nemoribus, & pratis ad ipsum Castrense spectantibus, cum jure Patronatus Ecclesiæ Parochialis in Vilpig/ prædicta. Item decimam in Parochia de Vilpige / & curtem Judicialem dictum Dinckhoff / sitam in Vilpige / cum suis juratis juribus & pertinentiis universis: *quæ quidem suprascripta idem Hermannus à nobis & ab Ecclesia nostra Colonienſ. titulo feudi Castrenſ. nostri in Ahre tenuit, habuit, & possedit*, ipseque Hermannus præfatus bonis *omnibus & singulis renunciavit, & effustucavit, ore, manu, calamo, purè & simpliciter*, & de plano, nobis supplicans instanter, ut bona prædicta Philippo dicto Scherffgens/ Scabino nostro Coloniensi, ejus Sororio in feudum Castrense de Ahre concedere dignaremur, ac ipsum de bonis eisdem titulo feudi infeudare, quibus supportatione *& renunciatione, per dictum Hermannum sic factis nos à fidelibus nostris infra scriptis requisivimus, an prædictus Hermannus adeo planè & sufficienter dictis bonis renunciasset, quod ipsum exhæredare, & præfatum Philippum hæreditare & investire possemus de eisdem; qui super his inter se deliberatione præhabita nobis responderunt quod sic*, unde nos piè procedere volentes, in hac parte recepta & admissa super portatione & renunciatione bonorum supradictorum, nos præfata bona omnia & singula terræ feudi Castrensis in Ahre / à nobis & ab Ecclesia nostra dependentia, præfato Philippo Scherffgens / *concessimus & concedimus per præsentes*, ipsumque de iisdem bonis præstito nobis per eum fidelitatis Juramento investivimus & tenore præsentium investimus, nostro tamen Ecclesiæ nomine, ac alterius cujuscunque Jure semper salvo, in præmissis acta sunt hæc præsentibus Petro de Gymnich / & Hedgino de Holtzheim / militibus, fidelibus nostris Castrensibus in Ahre / nec non Rolmanno de Arendall / Rumbliam Jolischeim / Henrico Burggravio in Drachenfeltz / Daniele & Joanne de Langenauw / militibus & aliis pluribus fidelibus nostris, in quorum testimonium Sigillum nostrum est appensum. Datum Coloniæ, Anno millesimo trecentesimo sexagesimo sexto, feria Sexta post festum Beati Matthiæ Apostoli.

Wir Gerhardt von Bell / Soen Herren Everharts Voigts zu Bell.

Clausula.

DOin kundt allen leuden / und bekennen overmitz diesen brieff / vor uns den frommen und Erbaren Leuthen Herren Gödderten Burggraven zu Drachenfeltz / und Frawen Alheiten seiner Eheliger Haußfrawen / die for sich und ihre Erven rechts und bescheidens kauffs wiedder uns vergülden haint unse Hauß zu Godenauw / mit dem Burglehn zu Ahre / und vort mit der Kirchgifft / Zienden / Weinzappen / und Dinckenhove zu Vilpe / und fort mit allen seinem zubehüren / so wie dat zu Lehenrürende is von unseren gnedigen Herren von Cöllen und seinem geschichte: Vort dat gut zu Merlo / as dat gelegen ist / und zu Lehen ruirt / von der Probstein zu Bonne / darup auch besonderen brieffe gemacht / und besiegelt sein / als umb eine rechte bescheide Summe Geldts mit Nahmen vier Tausent Gülden schwere Reinische Gülden / ꝛc.

Finis.

Datum Domini Millesimo quadringentesimo secundo, ipso die Beati Servatii Confessoris, quæ fuit tredecima Mensis Maji, &c.

Corollarium, Wir Johan von Huenien mit Odenkirchen / ohne meldung einiger gnadt belehnt / Anno 1481. ipso Lamberti.

WIr Herman von Gottes Gnaden / Ertzbischoff zu Cöllen / deß Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertzcantzler und Churfürst / Hertzog zu Westphalen und zu Engeren / 2c. Doin kunde als das Schloß Freyheit und Herrligkeit zu Odenkirchen / unser und unser Kirchen von Cöllen verbüntlich und offen Hauß ist und van uns zu Lehen geit / So hain wir unsern lieven getrewen Johan von Hoenien zu Odenkirchen Ritter / mit demselven Schloße / Freyheit und Herrligkeit belehnt / und daruff seine hülde und eide entfangen / und na dem Wir unse nakomlinge und Stifft die offenung alda haven as vurß. off id dan gefiel dat wir deß vurß. Schloß und Freyheit wieder unse Viande zu doin hetten / So mögen wir und unse freunde wir darschicken würden / uns alsdan dar viß und in behelffen / und sall Johan vurß. und seine Erven uns oder unsern freunden die wir so dar schicken / zu dem Schloß empfangen und zu lassen / wanne und so dück sie van uns darumb ersucht würden / viß zu ziehen und wieder ein zu komen und uns zu behelffen von demselben Schloß und Freyheit zu allen unsen noeden / deß uns Johan vurß. und seine Erven nit weigeren sonder darzu na ihrer macht helffen / der hilffen wir ihre heufftheren sein und für ihren schaden stain süllen / und wanne wir / oder unse nakomelinge der offenongen zu unseren noeden und Vianden also zu doin hetten / und uns van dem vorß. Schlosse as vurß. steit behelffen wollen / So süllen wir dat Schloß zo voren mit profanden und ander nottürfftigen dingen bestellen / also dat Johan und seine Erven deßhalven gebracht und der vurß. Burg gein schade noch hinderen geschiege / und wir süllen auch versicherung doin dem vurß. Johan für sich und seine Erven / wanne der kreege oder sache darumb sie uns zu der vurß. Burg genomen und zo gelaißen haint / gestilt off niedergelagt were / dat wir dem vurß. Johan und seinen Erven dat egenante Schloß alsdan weder van stondt oeverlieveren und van danne trecken und sie dat friedelich besitzen lassen / as sie fürgedain haven buißen ihren schaden und hindernüsse: Wir und unse nakomlinge süllen auch dem vurß. Johan und seinen Erven verbedingen / beschirmen und bistendig syn zu ihren Rechten so dücke yn deß not wehre / und diß vurß. niet zolaissen umb dat geschiet is off hernachmals geschehen mag / sünder argelist / zo urkundt han wir unser Siegel heran doin hangen. Gegeven zom Bruell / uff Gudistag na sint Lamberts tag / Anno Domini Millesimo quadringentesimo Octuagesimo primo, &c.

Bischoffs Hermans zu Cöllen Belehnung deß Hauß Odenkirchen / pro Johan von Hoenien / de Dato Anno 1481. Ipso die Lamberti.

F I N I S.

Krumbstab Schleust niemand auß /

Centuria Secunda.

INDEX.

Missiua
61 353
Hönigen
62 354
63 355
64 356
65 357
Dickhoff Hatbuschhoff
66 358
67 359
68 360
Meckinckhouen.
69 361
Ehrenstein Kauffbrieff
70 362
Nota hic allegantur pacta de Kuchenheim *reperiuntur in 1. Centuria n. 61. in Actis n. 90.*
Hulßdunck/Testam. Hoenselers.
71 365
Gripswald.
72 372
Koul
73 373
Drachenseltsche Lehenbrieff
74 375 Lit. K. L. M. N. O. P.
Hauenhoff
75 378
76 379
77 380
78 381
79 382
Mül zu Geich
80 383
81 384
Merhoff Silickhumb.
82 385
83 Hauß Geller in Neuß.
84 387
Grachthoff
85 390
86 391
Backenhoff/
87 392
88 393
Godenaw Loißbrieff/
89 394
Vulenbach
90 395
Promissi. 200. Clipiati pro feudo.
91 396
Citatio Millendunck
92 397
Drachenseltsche Theilung/
93 398
Vischell/
94 399
95 400
96 401
Eickenhoff/
97 402
98 403
Godenawer Kauffbrieff/
99 404
100 405
Duo Supplementa loco missiuarum.
num. 40. Raderhoffs belehnung.
loco 61. Odenkirchen belehnung.

Responsa

RESPONSA FEUDALIA DIVERSORUM JURISCONSULTORUM,

Super

FEUDIS COLONIENSIBUS D. HENRICI ROSENTALLII

Censura Academiæ Coloniens. de eodem.

Duorum Juris-Consultorum Spirensium.

Academiæ Lovaniensis &c.

OPUS NOVUM & POSTHUMUM.

IN

Gratiam Pragmaticorum, & boni publici,

IN LUCEM EDITUS.

COLONIÆ,

Sumptibus OTTONIS JOSEPHI STEINHAUSS Bibliop.

unter Fetten Hennen / 1738.

CONSILIUM FEUDALE D. HENRICI ROSENTALLII,

IN CAUSA HÆREDUM Hürtt / contra Cöllen.

Narratio Facti.

DAs Schloß Reinschen / oder Reinscheim genant / ist cum pertinentiis von uralten Zeiten / der Ertzbischoffen und Churfürsten von Cöllen offen Hauß und Lehn / und durch ein Geschlecht des Namens von Reinschen / erst besessen gewesen / dasselbig haben An. 1455. Montags nach dem Palmtag Johan von Ketge genant / von Reinscheim / und Anna von Monreal Eheleut / weyland Johann Hürten von Schoneck / und Annen von Brandtscheid Eheleuthen / des Herren Consulenten Atavo und Ataviæ, und ihren Erben verkaufft / dieselbige und ihre Erben erstlich und zu den ewigen Tagen / daran geerbt und gegüttet / also daß Johann Hürtt / und Anna von Brandtscheid Eheleut / und ihre Erben / von der Zeit an zu ewigen Tagen / das obgemelte Schloß / mit allem und jeglichem seinem zubehör / zu ihren Händen und gewalt haben / gebrauchen / und geniessen mögen / zu ihrer Erbschafft gerast und geruhlich / zu allem ihrem Nutz und Willen / so ihnen das eben kompt ; cum promissione evictionis in latissima forma, und weil das Schloß mit seinem Zubehör / des Ertzstiffts Cöllen Lehen ist / seynd Venditores für dem / der zeit Regierenden Ertzbischoffen erschienen / und gebetten / den Kauff in vorg. maassen zu bewilligen und zu belieben / und Johann Hürtten für sich und seine Erben damit zu belehnen / wie sich gebühret (N.B.) und Ihrer Churfürstl. G. Siegell mit zween Lehn Männer daran zu hangen / darauff der Churfürst bekant / daß er umb Venditorum beyde willen / des Verkäuffers und seine Haußfraw / diesen Kauff von sönderlicher Gunst und Gnaden zugelassen und gewilligt / behältlich dem Ertzstifft seine Offnung und Lehen Rechtens / und also daß Johann Hürtt / und seine Erben / das Schloß Reinscheim mit seinem Zubehör vom Ertzstifft empfangen / und hülde und Eyde der Offnung und Lehenschafft wegen thun / Brieff und Sigell / darauff geben und nemmen / wie sich das gebühren soll rc. wie solches außführlich auß der Abschrifft des Kauffbrieffs zu sehen / N. 1. notirt.

Darauff ist eodem anno 1455. Mittwoch / post Quasi modo geniti, vor Ertzbischoffen Churfürsten Dieterichen / Johan von Ketge genant / von Reinschen erschienen / und ist deß Schlosses Reinschen / mit seinem Zubehör außgangen / und hat solches Ihre Churfürstl. G. auffgetragen / und gebetten / Johan Hürtten von Schoneck den Alten / damit vor sich und seine Erben zu belehnen / und ist ad preces utriusque, und umb dienst willen / so gemelter Johan Hürtt gethan hat / und auch fürter thun sollen / gemelter Johann Hürtt mit dem vorg. Schloß Reinscheim / und allem seinem Zubehör / vor sich und seine Erben / und zu Behuff Annen von Brandtscheid / seiner Ehelichen Haußfrawen belehnet / qui juravit fidelitatem & promisit die Offnung / als die Abschrifft. N. 2. außführt

Wie nun die Linea von gemeltem Johan Hürtten und Annen von Brandtscheid biß auff den jetzigen Consulenten Emundten von Metternich / Herren zu Vettelhoven (derselben Eheleuth Atnepotem) und dessen Consobrinum, Hanß Georg Hürtt / den letzten investitum in der Geburt continuirt / wird die delineatio arboris & graduum. N. 3. außweisen.

Obgemelt. Johans Hürten deß Alten Sohn Johannes / ist folgends An. 1481. Montag post vincula Petri, von Ertzbischoff Hermannen von Cöllen mit gedachtem Lehn belehnet worden / wie die Abschrifft der Belehnung N. 4. signirt / nachbringt.

Dergleichen Belehnung sein den folgenden descendentibus masculis, biß auff den Hanß Georg Hürtt / den Atnepotem im Jahr 1615. den 12. Februarii widerfahren / davon die Co-

 pia

pia hiebey / sub N. 5. und seynd die intermediæ investituræ, nemblich vom Jahr 1554. 1555. 1561. 1572. 1574. und 1583. den obgemel. N. 4. und 5. signirten allerdings gleichlautend und derhalben unnöthig beyzulagen.

Nun hat sich zugetragen / daß obgem. Atnepos, Hanß Georg Hürtt / ultimo investitus, dieses Jahrs 1615. den 16. Septemb. auff gemelt. Hauß Reinscheim / ohn Hinderlassung ehelicher Geburt / an der Pest todts verfahren.

Ob dan wohl der Consulens, obgem. Emund von Metternich / als in der nahe gesessen / sich des Hauß Reinscheim angenommen / so hat er doch folgends deß letzt angestorbenen investiti Vasalli patruum, oder Vatters Bruders Emmerich Hürtten von Schoneck / auff sein begeren / auff gemeltes Schloß gelassen / der auch darauff verplieben / und alles / tanquam proximus successor & possessor verrichtet / der endlich aber auch mit der abscheulicher Kranckheit der Pest befangen worden. Darüber Ihr Churfürstl. Durchl. von Cöllen am 10. Octob. den Vogten zu Reimbach / und Secretarium Spiessen / mit etlichen Soldaten an gedachtes Hauß geschickt / und durch dieselbige der Offnung / Inhalt der Lehnbrieff und Reversalen / vermog eines offnen Patents / gesinnen lassen. Ob nun wohl domahln vorgem. Emmerich Hürtt mit vorgemelter schwärer Kranckheit sehr hart beängstiget gewesen / wie er dann auch folgends / umb 11. Uhr vormittnacht / solches mit dem Tode bezeugt / so seynd doch zween Cöllnische Soldaten / wegen der gesuchter Offnung / den Nachmittag selbigen Tags / auff vorgem. Emmerich Hürtten Bewilligung und Befelch / auff das Schloß eingelassen worden.

Als nun gedachter Emmerich Hürtt / gemelten 10. Octob. umb 11. vormitnacht gestorben / und gemelt. Emund von Metternich / Herr zu Vettelhoven / als der Schwester Sohn / Todts in der Nacht berichtet / hat er alsbald seinen Diener auff das Hauß Reinscheim geschickt / mit Befelch in seinem Nahmen den Besitz zu apprehendieren / welcher auch am 11. Octob. umb 6. Uhr Vormittag dahin kommen / und ohne jemands Widerrede / die Possession eingenommen.

Denselben Tag aber haben Ih. Churfürstl. Durchl. noch ein mehre Anzahl Soldaten auff das Hauß geschickt / welche auff ihr Angeben (daß es dem Consulenti Emund von Metternich zu Vettelhoven zum besten angesehen wäre) auch darauff gelassen / und biß auff diese Stund sich daselbst verhalten.

Als aber er nun (so viel als in der Eyl geschehen können) den Lehenbrieffen / und Bescheid nachgesehen / hat er bey Ih. Churfürstl. Durchl. umb Abschaffung der Soldaten / und Belehnung / vermog der copeylicher supplication N. 6. am 24. Octobr. unterthänigst angesucht / auch copiam des Kauffs / und ersten Lehnbrieffs / oben N. 1. & 2. signirt / vorbracht.

Darauff ihme in Nahmen Ih. Churfürst. Durchl. durch den Herrn Cantzleren / und D. Kempen die Antwort gegeben / weil Inhalts vorgem. Johanns Hürtten (als primi acquirentes in hac linea) Reversals / davon sie Copiam N. 7. signirt / mitgetheilt / das Hauß Reinscheim mit seinem Zubehör / ein rechts Mannlehn wäre / und nunmehr durch Absterben des letzten Mann Erbens / Ih. Churfürstl. Durchl. und dero Ertzstifft eröffnet / so trauten Ihre Churfürstl. Durchl. sich gnädigst versehen / der von Metternich würden denenselben / deßhalben keine Eintragt noch Einsperrung thun / deme doch was sonsten durch die Soldaten verzehrt / oder für Schad zugefügt / erstattet werden solle.

Und ob wohl ein Lehenbrieff / und Reversal vermeldet / daß das Lehen zu Behuff Annen von Brandscheid mit empfangen / so geschehe doch der Annen von Brandscheid Erben gar keine / sonder Johanns Hürtten Erben allein Meldung / also daß Ih. Churfürstl. Durchl. es dafür halten / daß solche von Annen von Brandscheid / meldende Clausula, allein zu verstehen / daß sie dadurch nur persons weiß der Leibzucht des Lehens versichert / und solche nominatio fœminæ personalissima, und auff ihre Erben weiblichs Geschlechts nit zu extendiren seye / jedoch dahe Er Metternich etwas ferner hätte / so er zu Behauptung seiner intention der angemaster succession dienlich fünde / solche solle er inwendig acht Tagen / neben Abschrifft des Kauff- und ersten Lehenbrieffs autenticirt / in die Churfürstl. Cantzeley in authentica forma lieberen / und darauff Bescheidts gewärtig seyn.

Folgents hat Er am 30. Octobr. mit seinem Beystand bey dem Herr. Dhum-Probsten / Graven von Hohenzolleren / neben etlichen den vornembsten Herren Räthen Audientz gehabt / und fürgetragen / weil er nichts begehrt / als darzu er kündtlich befugt / auch sich die Hoffnung machet / Ih. Churfürstl. Durchl. der H. Grave / und die Herren Räthe / wurden ja nit gesinnet seyn ihme oder anderen das jenig zu entziehen / darzu sie kein recht haben / und dan Er / der von Metternich possessionem des Schloß Reinscheim mit seinen pertinentiis, nach des Avunculi oder Oehmen Todt / nomine contradicente zum ersten apprehendirt / und aber vermog der Rechten / fœmina vel descendens ab illa, in possessione feudi existens, contra

Domi-

dominam, vel remotiorem agnatum in illa defendi, vel etiam præventus in feudum immitti debeat, si probabile quid afferat, unde deduci possit fœminam, vel inde progenitos feudi capaces esse, wie in diesem Fall/ auß Kauff und Lehnbrieff/ N. 1. & 2. notirt/ offenbahr/ daß Anna Brandtscheid/ consensu domini das Lehen mit acquirirt/ und der Ehemann mit zu ihrem Behuff investirt seye/ als wolle der H. zu Vettelhoven begehrt bey Ih. Churfürstl. Durchl. die Vorwendung zu thun/ daß für erst die Soldaten/ und darauff gehende Unkösten/ auch andere von den Soldaten herrührende Ungelegenheiten abgeschafft werden/ idque sine præjudicio possessionis, & causæ principalis, biß zum gütlichen Verhör (darumb er auch bitten thäte) oder ohnpartheyischen Außschlag/ dan diese Sach also beschaffen/ daß seine successio im Rechten fundirt/ oder in noch zur Zeit pro domino feudi, contra ipsum den Außschlag nicht klar und undisputierlich seye. Und obwohl gleich in dem copeylichem Reversal/ das Lehen ein rechtes Mannlehen genennet werde (dessen doch in dem Lehenbrieff keine Meldung) so muß gleichwohl dabey in Achtung genommen werden/ daß so wohl in dem Reversal/ als Lehenbrieff gesetzt/ daß die Lehen-Empfängnuß gleichfals zu Behuff der Haußfrawen geschehen/ welches keines Wegs auff die Leibzucht allein (wie an Cöllnischer Seithen angedeutet wird/ restringirt und verstanden werden kan/ dan da es die Meynung gehabt/ müste continuirt werden/ daß die Leibzucht allererst nach des Ehemanns und Vasalli Todt/ ihren Anfang nemmen sollen/ cujus morte dessen Belehnung expiriren müssen/ also daß unmöglich/ daß er wegen seiner Haußfrawen Leibzucht (die erst post mortem ipsius gemelten Verstandt noch hätte empfangen sollen) Lehenpflicht leisten solle/ quæ ipsius morte extinguerentur, und wäre derhalben denen im Lehen- und Reversal-Brieff erfindlicher Wörteren: Zu seiner Haußfrawen Behuff: kein ander Verstand zu geben/ dan daß man ihn als trager und furweser seiner Haußfrawen/ zu ihrem Antheil mit dem feudo belehnet/ und ihre Benennung pro nominatione personali und restrictivas, quoad ipsius personam & exclusionem aliorum descendentium ex ipsa, per masculinum & femininum sexum gar nit zu verstehen/ weil der Kauffbrieff außtrücklich beyde Eheleuth/ und deren Erben indistinctè begreifft/ und also principaliter die Ehefraw mit berührt/ auch dergestalt à domino feudi confirmirt ist worden.

Daß von der Haußfrawen Erben in dem Lehen- und Reversalbrieff nicht gemeldet/ irre nicht/ quia cum ex præambulo ab Electore Coloniensi, confirmato contractu emptionis constet, daß die Ehefraw für sich/ und ihre Erben den Kauff nit weniger/ als der Ehemann gethan/ so werden hæredes uxoris vi ipsa & jure (etiam sine ipsorum expressione) als in pacto, vel feudo in forma zu der succession befordert/ cùm à primordio tituli posterior formetur eventus, & in dubio omne pactum & contractus potius realis, quàm personalis censendus sit, daß auch vorgeworffen/ quòd emptio feudi non faciat illud transitorium ad hæredes fœminas, wäre wohl nit wenig bey den Gelehrten disputierlich/ wan solches geschehen/ quando masculus emit, aber in solchem Fall/ da fœmina ipsa, sola, vel cum marito principaliter ein Lehen cum consensu domini kaufft (wie allhie geschehen) könte man nicht glauben/ daß ein bewehrter Rechtsgelehrter fürbracht werden könte/ der daran Zweiffel macht/ utrum fœminæ ejusmodi privæ acquirentis descendentes fœminæ succedere possint, und der Lehen fähig wären/ quia esset contra principia successionis fœminarum in feudo fœmineo, à fœmina originem habente. N. B. Utriusque hæredes, & iidem &c.

Daß in dem Reversal von rechtem Mannlehn gesetzt (so doch im Lehenbrieff nicht erfindlich) das muste nothwendig propter aliam clausulam, daß das Lehen zu Behuff der Haußfrawen mit empfangen/ und considerato contractu emptionis commodè, und also interpretirt werden/ daß keine contrarietas darin zu finden/ weil dan solche clausula admissionis, uxoris & fœminæ klar/ so müsten die Wort: Mannlehen: oder also/ quod per masculos solos (etsi fœmina succedat) allein das Lehen empfangen/ oder doch masculi extantes, den fœminis preferirt werden sollen. Et licet ipso jure hoc inesse dici possit, tamen nihil impedivit, quando dominus majoris claritatis ergo hoc in specie cavere, & si aliter diceretur, quòd verbum: Mannlehen: in hac investitura veniret ad exclusionem fœminarum, wäre aperta contrarietas in ipsa investitura, ubi in commodum fœminæ maritus investitus, wären auch auff dem Fall die Kauff-Brieff (dabey die Ehefraw mitgekaufft hat) elusori und nichtig/ quod non est præsumendum, idque ut actus potius valeat, quam annulletur, und seye auch keines wegs darfür zu halten/ daß dominus feudi & maritus inwendig den viertzehn Tagen (quod spatium intercessit inter venditorem, ejusque confirmationem & investituram) ihre vorige Meynung veränderen/ und uxorem approbatam coëmptricem ihres erlangten/ und durch die Lehen-Herrn confirmirten Rechtens/ durch solche addition der Wörter im Reversal: zum Mannlehn: priviren wollen. Et si voluissent non potuissent sine uxoris scitu &

 con-

consensu, de quo nihil constat, und mag also mit seinen Worten: Zum rechten Mannlehen seyn wie es wolle / so könne es die Meynung und den Willen beyderseits nicht gehabt haben. Uber das sey auch im selbigen Lehen vor diesem ein casus in linea venditoris vorgefallen / daß per sententiam parium ein schlechter cognatus ultimi vasalli, & hæres solum hæreditatis, oder je uterinus frater (dahe doch das Lehen à parte patris procedirt) des Lehens fähig erkant worden / wie auß dem Brieff de An. 1413. N. 8. signirt / mit meherem zu ersehen derhalben gebetten / die Soldaten vor erst abzuschaffen / und alsdan die Sach zum gütlichen Verhör / oder unpartheyischem Rechtsendscheid kommen zu lassen.

Colonienses: Die Hauptsach könne man dieser Orth nicht disputiren / Sie halten daß die Sach ex Reversali liquida, daß es ein Mannlehen sey / der Kauffbrieff sey allein confirmirt cum promissione Johann Hürtten / pro se & hæredibus zu belehnen / sine ulla mentione hæredum uxoris, daß sey auch darnach cum expressione qualitatis feudi masculini geschehen / uxor sey nun personaliter & ad effectum habendi usumfructum, darin gemeldet / was in linea der von Reinschen / ehe dan die Hürtten dieses feudum, als novum acquirirt / vorgangen / könne dißmahl in consideration nicht gezogen werden / deme von Metternich könne man prioris vel alicujus possessionis nicht gestehen. Dan Ih. Churfürstl. Durchl. die Soldaten mit solchem Befelch abgefertigt / daß sie durante via Emmerici, vermög der Offnung / sonsten in casum mortis ipsius, als possessores, in Nahmen Ih. Churfürstl. Durchl. auff dem Hauß seyn sollen / welches alles vollenzogen / ehe dan jemands wegen des von Metternichs dahe gewesen / wollen Ordnung wegen der Soldaten (wie allbereit befohlen) darstellen / und deßwegen den von Metternich schadloß halten: habe der von Metternich etwas zu seiner Prætension ferner dienlich vorzubringen / daß wolle man erwarten.

Metternich erwiddert das vorgem. haltet nochmahln darfür / daß auff seiner Ataviæ, von dem Churfürstl. bestättigten Kauffbrieff / billig zu sehen / und Er als dero Erbe zu der succession zu gestatten / und der Kauff so wohl in persona Ataviæ, als Atavi confirmirt / licet dicatur, daß Johan Hürtt das Lehen empfangen solle / dieweil ihm solches / als dem marito von Gewonheit wegen auch gebühret / und die Belehnung zu der Ataviæ Behuff mit beschehen / ex communi observantia fœminæ, non per se, sed alios ihre Trägere feuda valeant recognoscere, und er derohalben immittels bey der possession, salvo jure cujuscunque zu lassen / hat keinen Bericht / daß Ih. Churfürstl. Durchl. Soldaten für ihme sich einiger possession angenommen haben sollen / Ob die ältere Brieff von dieses Lehens Nativen (davon aber N. 8) in dieser disputa in acht zu nemmen / lasse er noch zur Zeit dahin stehen / einsmahln sehe man darauß / quod feudum illud etiam ad hæredes hæreditatis, & ut videtur ex acquirentibus, non descendentibus per rem judicatam, kommen ist / quæ natura non facilè mutata præsumitur, begehre also der Herr zu Vettelhoven mit gütlichem Verhörs / für sich und seinen Beystand / wolle alsdan was ferner bey der Hæredität für Schein befunden würde / fürbringen / und daß sonsten die Sach zum unpartheyischen Außschlag gefördert werde / gebetten haben.

Cöllnische: der Soldaten halber seye / und solle ferner Ordnung gegeben werden / Metternich solle ferneren Bericht übergeben / nach dessen Ersehung wolle man sich weiter erklären. Darauff der Herr zu Vettelhoven geantwortet: der Brieffe und Sygell seye viel / wolle dieselbige auffsuchen und examiniren / und folgends nach Befinden sich vernemmen lassen. Bittend / daß ihme solches zum Nachtheil immittels nichts fürgenommen werde. Ita discessum. Am 30. Octob. An. 1615.

Divino

Divino devote implorato Auxilio &c.

AUß vorgehenden übersendten / und durch mich auß den darin gedachten Beylagen in etwas erleuterten Geschichten entstehet diese die Haupt-Frage zu antworten / ob das Schloß und Guth Reinscheim ein Mannlehen / oder aber zugleich ein Erb / Weiber oder Künckellehen seye / also daß die Töchter / oder derselben Descendenten / desselben ipso jure fähig seyn können / bevorab da der Mannstam abgangen / und Todts verfallen ist.

Wiewohl ich nun in diesem Fall / und sonderlich dieweil der Hochwürdigst / Durchleuchtigst / Hochgebohrner Fürst und Herr / Herr Ferdinand / Ertz-Bischoff und Churfürst zu Cöllen / des H. Reichs Ertz-Cantzler durch Italien etc. Hertzog / in Oberen und Niederen Bäyeren etc. als Ertz-Bischoff und Churfürst zu Cöllen / hierin vornemblich interessirt / und gleichsamb die andere Parthey ist / viel lieber hätte wünschen mögen / daß ich des consulirens uberhaben hätte seyn können / umb so viel mehr / daß ich dieser Zeit in der Eyl / darin es begehrt worden / mit vielen anderen Geschäfften sehr beladen / und also diesen Fall pro dignitate / auch mit Vielheit der Argumenten dermassen nicht erarbeiten / und außführen kan / wie es nach Beschaffenheit der streitigen Partheyen / und der Sachen billig seyn solte / und wohl geschehen könte.

Demnach dieweil ich durch die nächsten Erben und Successoren / auch andere Vornehme und trefflich Gelehrte einständig und ernstlich requirirt / und ersucht bin worden / daß ohn alles Ansehen der Personen / was ich den Rechten / Gewonheiten und Billigkeit gemäß in diesem Fall finde / und erachte zu Papier bringen / und der Gerechtigkeit zu Steur erklären / mein rathlich Bedencken darüber geben solte / und wan die Zeit und Gelegenheit es zwar nicht so außführlich und weitläuffig erleyden könte / so doch mit Anziehung etlicher der vornembsten Argumenten / Gründen / und Ursachen / und mich dahin erinnert / dieweil mich exhibendo / und de jure respondendo / auch gebrauchen haben lassen / daß ich schuldig seye / oder nit fug gnug habe / so viel mir möglich / dasselbig auff rechtmässig und gebührlich ersuchen abzuschlagen / noch zu verweigeren / daß auch mich gewißlich unterthänigst vertröste / Ihr Churf. Durchl. als ein Hochberühmbster / der Justici und Gerechtigkeit liebhabender Fürst / dasjenig was ich tragenden Ampts und Gebühr halben nicht underlassen soll / und was in meinem Gewissen recht und billig erachte / und zu bezeugen nit Umbgang werde haben können / werde mich ungnädigst darin nicht verdencken / noch es auffnemmen; in maassen auch Ihr Churfürstl. Durchl. gnädigst bekant und bewust / daß auch die Liebe des Nächsten / der Warheit und Gerechtigkeit Zeugnuß zu geben erfordert.

Demnach aber zu Erörterung dieser gewichtiger und nachdenckens-würdiger Fragen / beständiger / klärlicher und nützlicher nit kan geschritten werden / als daß beyder Theil fürtrembste Gründe vorgenommen / erwogen / und alsdan der Außschlag darauß genommen / und die widerwärtige Argumenta abgeleinet werden; wie dan auch der hochberühmter Rechtsgelehrter Baldus bezeugt und sagt: Quod testo viam aperiat qui per contraria graditur; so wolle ich eben dieselbe Weise / bevorab dieweil dieselbe zu besseren Verstand / auch mehrer Behauptung und Erfindung der Warheit dienlich / auch vor die Hand nemmen / dieselbe Straaß eingehen und gebrauchen / umb so viel mehr / daß dye auch die üblichste Form zu consuliren in gantz Europa ist.

SUMMARIA AD RATIONES DUBITANDI.

1. *Feuda omnia habere pro masculinis, etiamsi qualitas in investitura non exprimatur.*
2. *Definitio vel descriptio Feudi.*
3. *In feudis filius patri succedit, & non filia, nisi ex pacto, vel nisi sit fœmininum.*
4. *Fœminæ & earum descendentes, tum demum in feudis succedunt, si id à fœmina primò fuerit acquisitum, vel si id pacto conventum.*
5. *Specialitas arguit jus commune esse in contrarium.*
6. *Feudum regulariter præsumitur masculinum, & alleganti contrarium onus probandi incumbit.*
7. *Etiamsi primus pro se & suis hæredibus investitus sit.*
8. *Hæres in feudis pro masculo accipitur, & quidem solo.*
9. *Idem in lingua Germanica obtinet:* vor sich und seine Erben.
10. *Verba ambigua secundùm subjectam materiam explicantur.*
11. *Ubi verba sunt clara, conjecturis non relinquitur locus.*

12. Mann-

12. Mannlehen *esse oppositum* Kunckel / Weiber / oder Erblehen.
13. *Verba in vernacula lingua pronunciata, secundùm usum loquendi accipienda sunt.*
14. *Nemo præsumitur aliter sentire, quàm loquitur.*
15. *Verba in potentiore significatione accipienda sunt.*
16. *Investitura tenor, feudi forma dicitur.*
17. *Feudum est contractus.*
18. *In antiquis omnia præsumuntur solenniter gesta.*
19. Zum rechten Mannlehn *arguit feudum rectum.*
20. *Triplici respectu dicitur feudum rectum.*
21. *Singularis non comprehendit pluralem.*
22. *Natura adjectivorum est, significare qualis res sint.*
23. *Fœmina acquirente videtur feudum fieri fœmininum, etiamsi aliàs in fœmininum non fieret*
24. *Emphyteusis tam fœminam, quàm masculum admittit.*
25. *In contractibus masculinum non comprehendit fœmininum.*
26. *Masculi ex fœmina descendentes, propter infectam radicem sunt ad succedendum inhabiles.*
27. *Feudum mulieri datum* zum Mannlehn / *tunc etiam masculi fœminam excludere intelliguntur.*
28. *Omnis dispositio interpretanda, ut vitetur contrarietas.*
29. *Feudum, in persona extranei emptoris, fieri novum.*
30. *Feudum per conjuges emptum dividitur, ut partim sit fœmininum, partim masculinum.*

UNd zwar daß diß in Streit gezogene Gut ein Mannlehen seye / und darfür allein angesehen noch geachtet werden soll / dasselbe scheint daß es nit mit geringem Ansehen durch nachfolgenden Beweißthumb / und Grundt dargethan und behauptet werden könne / also daß auch wohl in diesem Rechten-Hochverständige nicht unschwer in selbige Gedancken möchten geführt werden.

Ratio I. Also Erstlich / Quòd Feudum omne, etiamsi in Investitura de qualitate masculina, vel fœminea nihil expressum; tamen ipso jure est, & habetur masculinum. sic probat textus in c. 1. in §. *propterea si aliquis tenor* ibi &c. Item si vasallus per pactum speciale contra feudi consue-
1. tudinem alleget, veluti de filiarum successione liceat ei tenorem, si potest, sicut investituram probare, Quod si in probatione defecerit, vel cessaverit: Concedatur domino hoc denegato,
2. præstito jurejurando, quòd sic investitus, & ibi omnes interpretes.

Sic etiam definitio, vel potius descriptio feudi apertè probat, quòd saltem per masculos masculi descendentes, in feudis succedant, filiæ verò, & earum descendentes omninò excludantur: *per text. in c. 1. vers. hujus autem generis species quædam est beneficium illud, quod ex benevolentia ita datur alicui, ut proprietas quidem rei immobilis beneficiatæ penes dantem remaneat, usus fructus verò illius rei ita ad accipientem transeat, ut ad eum heredesque suos masculos, sive fœminas (si de his nominatim dictum est) in perpetuum pertineat; ad hoc ut ille & sui heredes fideliter domino serviant; sive servitium illud nominatim, quale esse debeat, sit expressum, sive indeterminatè sit promissum, in quibus causis feud. amitt.* Quam descriptionem communiter omnes amplectuntur interpretes, nec quisquam est, qui eam in hoc affectu sugillet, aut reprobet, quòd ad fœminas non transeat, nisi hoc expressè & nominatim dictum fuerit. *ita ibid. omnes*, & quòd sic communiter sequantur, testantur Curt. Jun. *in tract. de feud. p. 1. quæst. 6.* Matth. de afflict. *in prælud. feud. n. 69.* Anton. Capic. *in investitu. feud. cap. feudum definitur Col. 2. §. ex textu pag. 160.* Baro. *lib. 4. de benef. c. 7.* Nicol. Intrigliol. *cent. feud. 1. quæst. 1. n. 20. & seq.* & Jul. Clarus *lib. 4. recept. sentent. in §. feudi quæst. 4.* Hanc eandem sententiam plurimi textus beneficiarii probatissimam esse ostendunt, *ut c. 1. §. hoc autem notandum est, quod licet filiæ, ut masculi patribus succedant, legibus tamen à successione feudi removentur.*

3. Similiter & earum filii, nisi specialiter dictum fuerit, ut ad eas quoque pertineat, *de his qui feud. dari poss. c. 1. §. filia verò non succedit in feudo, nisi investitura fuerit facta in patre, ut filii & filiæ succedant in feudo (tunc enim succedit filia filiis non extantibus) vel nisi investitæ fuerint, de success. feud. cap. 1. ad fin. ibid. &c. Et quod diximus de fratribus, ut unus alii succedat per pactum, idem dicendum est de filiabus, si pactum hoc conciliet*: Et sic per pactum filiæ succedunt, *de feud. March.* & sic etiam ait *textus in c. 1. de success. frat. vel grad. succed. in feud.* Proles enim fœminini sexus, vel ex fœmineo sexu descendens, ad hujusmodi successionem aspirare non potest, nisi ejus conditionis feudum sit, vel eo pacto acquisitum. His succinit *text. in c. 1. de nat. success. feud.* inquiens: In feudis verò filius patri succedit, & non filia, nisi ex pacto, vel nisi sit fœmineum, tum etiam succedit filia matri vel patri.

Hæc

Hæc etiam (2) confirmatur eo, quod & à textibus, & ab eorum interpretibus, tanquam Ratio
speciale habetur, & esse existimatur, fœminas & ex eâ descendentes, tunc demum in feudis II.
succedere, sid à fœmina primò fuerit acquisitum vel si id pacto convenerit; quando enim spe- 4.
ciale aliquid esse invenitur; tunc jus commune in contrarium esse, & disponere præsumitur
c. 2. de feud. famin. si famina habens feudum decesserit; quia fœmineum est feudum, & sine pacto 5.
speciali deficientibus masculis ad filias pertinebit, & ibi omnes interpretes nullo excepto, sed hoc
non constat id à fœmina primò fuisse acquisitum.

Hinc (3) omnes communiter concludunt interpp. quod feudum in dubio semper præsu- Ratio
matur esse masculinum, adeò ut contrarium alleganti onus probandi incumbat. Hoc post III.
textus passim ante citatos in primis *in d. §. fin. quid sit investit.* omnibus melius pro sententia 6.
hac tradunt Alvaro, *in c. si inter filium n. 24. & post eum* Martin. Laudens. Petrus Raven. *si de
feud. defunct.* & idem Laud. *in d. §. fin. n. 10.* Curt. Jun. *de feud. pag. 3. membr. 2. n. 1. post
Dno.* Socin. *consil. 19. n. 3. vol. 1.* Zas. *cons. 12. n. 68. & cons. 13. n. 11. & seqq. lib. 1. dec. cons. 317.
n. 3. respondens in illustri causa* Nassaw *contra* Hessen. Socin. Jun. *cons. 65. n. 1. vol. 1.* Menoch.
cons. 543. n. 39. Joach. Mynl. *resp. 22. decad. 3.* Cacheran. *decis. pedemont. 26. n. 21.* & Herm.
Vult. *de feud. lib. 1. c. 9. n. 26.*

So wird dieses alles auch (4) für wahr gehalten / wan schon der erst Lehenmann für Ratio
sich und seine Erben investirt / und belehnet ist / *fab. text. in c. 1. §. sed diversum in verb. sine* IV.
legitimo herede masculo & ibi plenè Dd. de alienat. feud. unde constatur vulgatum axioma, quod 7.
heres in feudis pro masculis accipitur sicut textus ibid. expressè tradit *& in c. 1. §. similiter in verb.
ex eo si habeat sibi & suis heredibus* id est, quod *intelligi debet de solis masculis, id est, non debet* 8.
ad eum Ex lege Conradi & ejus locis plenè Dd.

Neque est quod quispiam in lingua Latina id solum verum esse existimet, idem enim etiam 9.
in lingua Germanica in formula, vor sich und seine Erben: obtinere vulgò traditur, sicut
colligitur ex omnibus Germanis nostris juris Feud. fere interpretibus, nullam differentiam hac
in re statuentibus. Frid. Schenck, Baro in Tautenberg *ind. c. 1. in d. §. sed diversum & in c. 1.
§. imprimis clud. num. 7. in quib. caus. feud. amitt.* Sonsbeck *de feud. Part. 2. n. 22. & seqq.* Zas.
cons. 9. n. 25. & cons. 15. n. 25. vol. 1. Et sic in Camera Imperiali aliquando judicatum fuisse
testatur Mynf. *obs. 27. cent. 5.* Idque tam in lingua Germanica quam Latina rationem habet, quod
scilicet verba indifferentia, seu ambigua aut duplicis significationis, secundum subjectam ma-
teriam intelliguntur & explicantur. *l. ex conducto 15. §. si uno ff. locat. gl. & Dd. in c. inter dilectos.* 10.
§. Cæterùm de fid. instr. Nicol. Everh. *in Topic. legal. loco à subjecta materia passim.* Et talia sunt
subjecta, qualia admittuntur à prædicatis. *l. damni infecti ff. de damno infecto. l. habitatio §. sed
si sic ff. de usu & habit. gloss. in c. dudum in verb. prohibemus de decim.* Hein. *in c. 1. n. 3. & ibi
præpos. in §. hoc quoque n. 7. de his qui feud. dar. poss.* Schrad. *de feud. part. 7. c. 4. n. 54. & seq.*
Bald. *cons. 330. n. 2. vol. 3.* Zas. *ad cons. 9. n. 25. & cons. 11. vol. 1.* Adde Christop. Besold. *in
thesauro practico litera L. §. 38.* Snid. *in Epit. feudali pr. b. membr. de success. ab intestato n. 15.*
Hartm. Pist. *lib. 2. q. 3. n. 3.* Bichard. *cons. 72. n. 9. vol. 2.* Schrad. *part. 2. c. 9. n. 31.* Mynf.
cons. 4. n. 3. Wehenerum *sub litera E.* Erben.

Ex quibus conficitur, cum natura Feudorum regularis hæc sit, quod solum masculi, &
quidem ex primo acquirente descendentes in iis succedant, quæ verba & voces sexum utrum-
que comprehendere apta, solum de masculis intelliguntur, sicut in jure & locis jam allegatis
communiter traditur: Et sic quod fœminæ & earundem descendentes excludantur, tam propter
regularem feudorum naturam, quam propter juris præsumptionem, quod feuda sint masculina,
ut & hoc nostrum præsumitur tale esse, non attento, quod investitura sit facta pro heredibus,
oder inforndter, oder dergleichen.

Das fünffte Haupt-Argument und Beweißstuck / daß diß Lehen feudum masculinum Ratio
von ersten Anfang seye gewesen / wird genommen auß dem ältesten Reverß Brieff / in die- V.
sem nechst abgegangenen Geschlecht / der Lehen-Leuth der Hütten von Schöneck. Dann als
weyland Johan von Kergen / genandt von Reinscheim / und seine Haußfraw / im Jahr
1455. den Montag nach Palmarum, das Hauß Reinscheim / mit seinem Zubehör / weyland
Johan Hurts dem Alteren / und Anna von Brandtscheidt Eheleuthen verkaufft / und über-
geben / und darauff gemelter Johan Kergen / am Mitwoch / nach Quasi modo geniti, des-
selben Jahrs / berührt Lehenguth / W: Churfürst Dietrichen zu Cöllen / mit dem Bescheid
resignirt und außgangen / und ermelten Hürtten vor sich und seine Erben damit zu belehnen
gebetten / und die Belehnung darauff auch gefolgt: daß derselb Lehenmann in seinem Re-
verß / under diesen formalibus bekennet / So kenne ich ꝛc. ubermitz diesem Brieff / daß ich das
Schloß Reinscheim / mit allem seinem Zubehör / von dem vorgenanten meinem Gnädigen
Herren von Cöllen / zu rechtem Mannlehen empfangen (N:B.) hab / und empfangen uber-

mitz

mit diesem Brieff / vor mich und meine Erben / und zu Behuff Anna von Brandtscheidt / meiner Ehelicher Haußfrawen. Dan hierauß hälts Ih. Churfürstl. Durchl. darfür / daß diß Schloß und Zubehör / nit allein ex natura feudorum, & juris omnis præsumptione: sondern auch in Krafft dieser sonderbahrer Convention und Vergleichung / ein rechte Mannlehn von Anfangs in dieser Familia sey worden / und gewesen / ubi enim verba clara sunt,
11. ibi nullus relinquitur locus conjecturis *l. continuus* §. 1. *& ibi DD. ff. de verb. oblig. l. ille aut ille ff. de l. 3. Dec. consil. 442. n. 23.* Bartolom. Socin. *consil. 318. n. 3.* Et quando in verbis, aut aliis nulla sit ambiguitas, tunc cessat omnis interpretatio *d. l. ille aut ille §. cum in verbis. & l. non aliter ff. de leg. 3.* Et quod satis certum est, id declaratione ulteriore non indiget *l. 1. in fin. ff. de dot. prælegat. fac. l. 3. in fin. ff. de act. Empt.* Hinc Baldus, cum quo schola communis transit, dicere est solitus, quod, ubi verba sunt clara, debeant cessare contentiones & disputa-
12. tiones Advocatorum. Nun ist aber Notorium, und männiglich der Teutschen Sprach erfahrenen bekant / daß ein Mannlehn ein Oppositum ist der Kunckel / Weiber oder Erblehen / und ein solch Lehen heischt und bedeutet / darin die Weibs-Bilder / oder cognati etiam descendentes, nicht erben / noch zugelassen werden. Dieses gibt die gemeine divisio feudorum, da alle der Lehen Rechtsgelehrten inter alia, die feuda principaliter theilen in masculina & fœminina, & extra omnem controversiam, die jenige masculina nennen / darin allein masculi ex masculis succediren / und lehenfolgen / wie dan auch alle Teutscher Nation Gelehrte es damit einig und gleich / wie sie feuda fœminina Weiberlehen / also feuda masculi-
13. na Mannlehn nennen / übersetzen und geben / darumb heischt es billig / quod verba in vulgari & vernacula lingua prolata secundum communem usum loquendi sint accipienda, & ab illo non sit recedendum *l. labeo ff. de suppell. leg.* Alexand. *consil. 26. n. 12. lib. 3.* Bart. *in l. filiafam.*
14. *ff. de testam. tutel.* Nec quisquam præsumitur aliter sentire, quam loquitur, nec magis est fidei nostræ testimonium, quam qualitas verborum inspecta Barbat. *consil. 56. vol. 2.* Bald. *in repet. l. celsus n. 3.* Balb. *q. 3. n. 6. vers. & ultra &c.* lingua enim est nuncia cordis. Bald. *in tract. de schism.* Balb. *d. loc.* Et quod nemo præsumitur dixisse, quod mente non cogitaverit. Jas. *in l. neque professio col. ult. C. de test.* Balb. *d. l. n. 15.* quod corroboratur, quia verba in potentiori
15. sint accipienda significatione *l. sicut §. crimen ff. de jurejurando* Dec. *consil. 397. n. 5.* Bursat. *consil. 247. n. 5. vol. 3.* Tyraquel. *de retract. convent. § 2. gloss. 1. n. 8.* & in contractibus propriè non fictè. Alex *consil. 4. n. 7. lib. 4.* Alban. *consil. 60. n. 2. 3. & 4.* & Burs. *consil. 229. n. 32. lib. 3.* Ergo sol es auch hier mit diesem Wort / Mannlehn / die Gelegenheit haben.

So ist ohne das wohlbekanten Lehn Rechtens / quod tenor investituræ ante omnia sit inspiciendus, & secundum eum ante omnia de norma feudi judicandum, adeò ut omni feudorum naturæ deroget *text. in c. 1. ibi propter tenorem investituræ, de duobus fratribus à capit. investit. & ibi Isern. n. 1.* Bald. *n. 3. & cæteri omnes §. fin. de feud.* March. *C. 1. de feud. non hab. propr. nat. c. 1. de nat. success. c. 1. § fin. de capit. conrad.* Hinc ait Cavett. *in extra Rag. Regni Sicil. volentes §. sed necessaria, & §. at non erit 47. sect. n. 98. & seq. mihi pag. 135.* quod ideò tenorem
16. investituræ formam feudi vocent, Marmoream hanc & nervum habentem conclusionem appellat Curt. Sen. *consil. 48. n. 15. & consil. 49. n. 36. vers. primo*, igitur pro solidissimo fundamento Mynl. *obs. 76. n. 1. cent. 5.* And. Gail. *obs. 50. n. 15. lib. 2.* Et istum tenorem, radicem ac fundamentum omnium, eumque semper inspiciendum, post multas auctoritates Joan. Borcholt. de feud. *c. 1. n. 25.* Schrad. *d. part. 5. c. 2. n. 31. & seqq.*

Et quod naturam contractus ostendat, Bald. *in præl. feud. n. 47. & pluribus egi in tract. feud. c. 1. concl. 12.* Etenim conventio dat contractui legem *l. contractus & ibi DD. ff. de reg. jur. l. 1. §. si conveniat ff depos.*

17. Quod autem feudum sit contractus; id nemo in jure feudistico versatus negaverit; & quidem nominatus, Bart. *in l. juris gentium §. quin imo n. 19. & ibid.* Jason, *n. 16. & seq. ff. de pact.* sequuntur communiter testantibus. Curt. *de feudis part. 1. quæst. 12. n. 3. & quæst. 9.* Wesenb. *de feud. C. 3. n. 7.* Molin. *in consuet. Paris. §. 1. gloss. 9. n. 4. & pluribus apud me d. loc. conclus. 4.* Et videtur hic regeri non posse, feudi contractum fuisse jam antea in ipsa investitura, absolutum, hic verò nos versari in accessoriis ejus: litteris nimirum reversalibus, quæ non sint aliud, quàm testimonium aut probatio aliqua &c. siquidem respondetur, quod in ipsis reversalibus non dicatur simpliciter, quod sint antapocha, vel confessio &c. aut testimonium feudi jam accepti: sed habeantur & hæc verba &c. So bekenn ich / daß ich das Schloß Reinscheid mit allem seinem Zugehör etc. zu rechtem Mannlehn empfangen han / und empfange hiermit diesen Brieff etc. quæ verba posteriora videntur importare novam quasi feudi recognitionem, vel acquisitionem simul continere, ita ut non minus sint pars initialis, vel principalis ipsius contractus feudi, quam investitura ipsa, ideoque, quod litera ipsa canet, præcisè servandum.

So läst sich auch zum sechsten nicht wenig ansehen/ dieweil diß vor 160. Jahren fürge- Ratio VI.
kauffen und verhandlet worden ist/ daß es billig darfür gehalten und geachtet würd/ daß alle nothwendige Requisita hiebey seye gehalten/ und es also richtig/ und rechtmäßig verhandlet worden/ daß diese Zeit darwider nichts könne opponirt noch eingewendet werden. Quan- 18.
doquidem in antiquis hæc cadit præsumptio, quod omnia rectè solemniter & legitimè fuerint facta & gesta, Gravet. *de antiq. tempor.* And. Gail. *obs. 71. n. 12. l. 2. text. & Canonista in c. sup. quibusdam §. præterea de verb. sign.* & sentiunt jam nunc citati, & sic quod tanti temporis cursus, sit loco tituli concessionis, legis &c. ut ibidem *& in l. hoc jure §. ductus aquæ ff. de aq. quot. & æst. l. 2. §. fin. & l. in summa ff. de aq. plu. arc.* Balb. *de præscript. part. 2. tertia part. princ. q. 6. n. 2. & seq.* Paril. *cons. 103. n. 5. vol. 5. pars. cons. 121. n. 11. vol. 2.* Suarez *in thesaur. recept. op. in lit. V. n. 223.* Anton. Gabr. Rom. *tit. præscript. n. 92. & 73. ut habere* pro veritate quod gravissimis aliquibus viris adeò placet, ut contra id, tanquam veritatem ipsam nihil opponi, aut probationem contrarii admitti non posse statuunt, Alciat. *in præsud. de præsump. §. 2.* Hiero. Gabr. *cons. 88. n. 38. vol. 1.* Velgu. *illust. quæst. c. 81. n. 27. & seq.* Concord. Menoch. *cons. 90. n. 67. & præsumpt. 191. n. 15. lib. 4.* communiorem & veriorem ausus fuit testari Francisc. Bursat. *cons. 227. n. 20. 30. & seq. vol. 2.*

Die Meinung würd auch/ zum siebenden/ dardurch nicht wenig bestätigt/ daß nit Ratio
bloßlich in dem Revers stehet/ zu Mannlehen/ sondern auch/ zu Rechtem Mannlehen/ VII.
weil es Wörtlein/ Rechten/ wan es dem Wort Lehen bloßlich zugelegt würd/ die Krafft und Würckung hat/ daß es dannoch erweiset/ daß solch Lehne/ in seiner rechter Art und 19.
Natur gleich sey worden. Vox enim rectumque feudo addita, puta, dedit aut recognovit in feudum rectum, id propriæ naturæ esse probat, vel præsumi facit *per text. in c. 1. de consuet. rect. feud. & ibi interpret.* ac in divisionibus feudorum omnes ferè partiuntur feuda inter cætera, etiam in propria aut recta, *de quo & apud me c. 2. concl. 52. & seqq. mutis.* Recti verò aut proprii feudi hanc inter alia esse naturam, ut ad solos masculos per masculos descendentes transeat, notum est, *per text. in d. §. fin. quod sit in vestit.* Etenim & hoc inter feudi naturalia referunt interpretes Alvar. *de natur. feud. success. Prepos. in præsud. feud. & ibi* Pet. Raven. Schenck *in c. 1. in quibus causis feud. amitt.* Curt. Jun. *de feud. part. 1. q. 6. n. 7.* Thomas de Marin. *de gener. & qualit. feudorum tit. 18.* Wesenb. *c. 2.* Sonsbeck *p. 4. n. 8. & seqq.* Paris. *cons. 23. n. 40 vol. 1.* Nicol. Motzius. *tit. de natur. feud. n. 14. 22. 23. 24. & 27.* Bursat. *cons. 46. n. 13.* Hinc Schrad, *de feud. part. 2. c. 3. n. 41. & seq.* definit feudum non rectum, sive improprium cujus substantialibus (quod tamen, nisi fortè in aliquo restringendo intelligas, sine interitu rei fieri non posset) vel naturalibus in aliquo per pactum statutum, aut consuetudinem derogatum: vel cui pacta aliqua extranea sunt apposita. Et quamvis *p. 2. n. 7.* ait, triplici respectu 20.
feudum rectum dici, tum quia purum, & non qualificatum ad certa servitia, tum quia de domini licentia præsenti curia possessio fuerit obtenta, tum quod revocari nequeat, *tit. 1. d. nat. feud. c. 1. de pign. dat. feud. & c. 1. de consuetud. rect. feud. &c. & c. 1. de controversia inter Episcop. & Vasall.* & hæc vota sint tamen recti feudi natura & significatio latius patet, ut ante dictis locis patet.

Weil man aber (zum achten) das Wörtlein: Rechten: mit dem Wörtlein: Mann- Ratio
lehen: bloßlich und allein construiren: wie es dan diese Meynung fast hat/ dieweil das VIII.
Wörtlein: Mannlehen/ pro uno nomine ex duobus substantivis composito gebraucht würd/ und dan allhie denselben ad adjectivum, Rechten/ sine copula beygefügt/ oder zugesellet/ und nicht gesagt würd: zum Rechten/ und Mannlehen: sonderen/ zum rechten Mannlehen/ ita ut cùm unum solum adsit substantivum, nempe Mannlehen/ non possit adjectivum, Rechten/ de alio intelligi aut prædicari, quoniam singularis non comprehendit pluralem; neque unum significat duo, per vulgata (so urgirt und erzwingt es dergestalt vielmehr/ daß es ein wahres und rechtes Mannlehen sey/ wie dan die Teutsche Sprach und Weiß zu reden bezeugt/ daß wir das Wörtlein/ Recht/ denjenigen actibus aut rebus, Händel und Dingen zugesellen/ welche wir eigentlich und wahrhafftig für diejenige halten/ oder wollen gehalten haben/ welcher Nahmen sie tragen/ oder wir ihnen geben/ als: das ist ein rechter Kauff/ ein rechter Tausch/ ein rechte Verpachtung/ ein rechte Erbenstandnüß &c. Also daß wirs in Teutscher Sprach für das jenige sehr gebrauchen/ was wir zu Latein sonst verum, und auff gut teutsch ein wahre Sach nennen/ als ein wahren Kauff &c. wiewohl es sonst ratione etymologica heist/ was gerichtet ist/ oder keines richtens bedarff/ dieweil es nit krumb ist/ & figuratè hierin transferirt würd; also daß diß prædicatum das subjectum qualificirt. Natura enim adjectivorum hæc est, ut quales res sint, significent, also daß dieser Gestalt möchte argumentirt werden/ dieweil dieses ein Rechtes und wahres Mannlehen seyn solle/ daß vielmehr die weibliche Succession, als eine Qualität/ die doch auch ein ge-

meines oder schlechtes Mannlehen nicht zulässt / dieß als ein wahres und rechtes Mannlehen dieselbe hindere / und nit leyden solle noch könne.

Und ebener Gestalt gewint es das Ansehen / daß die zwey fürnembste Haupt-Fundamenta, welcher der von Metternich / und seine Consortes sich gebrauchen möchten / auß dem einigem / was bißhero zu Behauptung des H. Churf. zu Cöllen Meynung vorbracht ist worden / leichtlich beantwort / und widerlegt könne werden. Als zum ersten / daß möchte gesagt wöllen werden / es seye Curiæ Coloniensis, des Churfürstl. Cölnisch Lehenschaffts Gewonheit / wie auch im Stifft Cöllen / und nit weniger im Hertzogthumb Gülich / daß die Lehen-Güter sine differentia nit weniger auff die Töchtere / und das Fräwliche Geschlecht verstammen / als auff die Männliche agnation. Item (secundò) daß Johan Hürtt zugleich mit zu Behuff seiner Haußfrawen ist belehnet worden / fœmina autem acquirente videatur feudum fieri fœmininum &c. etiamsi alioqui fœmininum non foret *c. 1. de feud. fœm. cum similibus &c.*

23. Dan ist unleugbar / und daroben gnugsam erwiesen / daß auch ein wahre Art und Natur der Lehen-Güter / sie rühre ex universali, aut speciali consuetudine, oder statuto, oder per pacta und conventiones könne geändert werden. Sintemahl der erste Lehen-Brieff die Lehen-Güter artet / naturet / und ihnen ihre Form und Gestalt gibt *c. 1. de duob. fratribus à capit. investit.* viribus & auctoritatibus, supra fusè allegatis, ad quæ brevitatis gratiâ fit remissio.

Nun ist aber auch ein wenig zuvor angezeigt / daß das Wort / zu Mannlehen / oder zu rechtem Mannlehen / die qualitatem fœmineam, oder Weibliche Successionem außschliesse / und nit dulde / und bey den zwey nächst vorgehenden Gründen erwiesen / daß in des Kauffers / und also Erstem acquirente des Stammens der Hürtten von Schöneck Revers stehet / daß er es empfangen habe / zu rechtem Mannlehen: Ergo seye dadurch von vorigen Natur / item von der Gewonheit / oder der Weiber Lehenschafft / die ex investitura, in rem uxoris etiam facta, möchte wollen erzwungen werden / per contractum, und durch dies in dem Revers bekante / oder verglichene Männliche Art / abgewichen / & quamvis Emphyteusis ea

24. sit natura, ut tam fœminarum quam masculorum successionem admittat, etsi Ecclesiastica fuerit, Ancharan. *cons. 360. Nos Petrus de Ancharano &c.* quod à pluribus fuit approbatum, Bero *in c. præsentia n. 402. & seq. de probat.* Didac. *variar. resol. c. 18. n. 1. lib. 2.* Clar. *lib. 4. in §. Emphyteusis quæst. 32. n. 1. communem hanc nuncupantes*, Et id non fallat, etiamsi eam fœmina pro se & filiis suis acquisiverit, quoniam secundùm naturam & conditionem suæ personæ, vox filiis videatur intellexisse, ut utrumque sexum comprehendat Angl. *in l. gallus §. nunc de legat. & Socin. ibidem n. 7. aliique plurimi ff. de lib. & posth.* Ferdinand. Lop. *in l. filius fam. §. divi n. 68. ff. de legat. 1.* Roland. à Vall. *cons. 76. per tot. lib. 3.* Tiraq. *in l. connubialib. l. 9. n. 26. & communem attestantur & volunt* Ant. Gabr. *tit. de verb. signif. conclus. 6. n. 98.* Menoch. *præsumpt. 85. n. 6. lib. 4.* Bursat. *cons. 80. n. 7. & cons. 81. n. 21.* Molin. *in consuet. Paris. §. 16. n. 7. & 8.* Tamen plurimi tenent contrarium, nempe si mulieri pro filiis concessio sit facta, ut filiæ &c. excludantur per conventionem illam tacitam in vice. filiis factam, ut Imol. *in c. parate n. 69. locat.* sequitur Alexand. *ad Bartol. in l. si prius volturna §. placuit in verb. sunt instrumenta, ff. de aq. plu. arc.* Nicol. Everh. *in loco ab usitat. n. 21.* Ruin. *cons. 157. n. 9. vol. 2.* Menoch. *cons. 111. n. 60* Sed quia jam dicti in alio casu loqui videntur; potius allegatur, pro hac sententia Aurelius Corbulus *de jure Emphyt. causs. amiss. 12. n. 10. & seq. per eum alleg.* Et quamvis hoc reprobatur frequentius & ex rationibus jam præallegatis, tamen ex illis auctoribus patet, quod mulier possit solum pro masculis suis acquirere ex pacto; contra id quod alioqui sine tali pacto fieri deberet, ac quia verum est, quod si mulier acquirat, pro se & masculis hæredibus; filias & feminas ex ea descendentes, sine controversia excludi, quia masculus non est

25. fœmina, & in contractibus regulariter masculinum non comprehendit femininum, *DD. in l. femina n. 104 ff. de reg. jur.* Corbul. *d. loc. n. 5.* Ant. Roman. *tit. de V. S. concl. 6. passim n. 95.*

Und wan gleich in dem Wörtlein / pro filiis, oder auch pro hæredibus masculis einig dubium übrig bleiben könte / so seynd doch dieß Orts andere und stärckere Wort gebrauchet / welche sich nicht ad sexum descendentium, vel masculi, vel mulieris referiren (wie dan ex muliere auch masculi seyn könte / und in diesem Fall der von Metternich ex matre einer Hürttin von Schöneck gebohren ist / und darumb ob vocationem solum masculorum descendentium, fœmina nicht außgeschlossen seyn würden) sonderen referirt sich ad ipsam rem, in qua successio fieri debet, und machet dasselbe zum Mannlehen / oder zu solchem prædio und Gut / quod natura sua omnem fœminarum, & per eas descendentium masculorum successionem respuit, & qui ex mulieribus descendentes, etiam natura sua non admittit, sed saltem agnationem ex acquirente descendentem, und dieweil in diesem Kauff oder Lehenbrieff keine expressa vocatio ist / masculorum hæredum; puta; sie seynd belehnet vor sich und ihre Männliche

liche Erben 2c. so kan auch darumb Cognatus ex acquirente, & fœmina, masculus; minus mulier jure vocationis nicht zulässig seyn/ sonderen würden die masculi per filias descendentes, propter infectam radicem außgeschlossen seyn und bleiben. Nam quamvis matrem dicamus admissam, tamen si masculi ejus hæredes solum essent vocati, non possent dici, filias vel neptes ejus admittendas, cum deficeret qualitas masculinitatis in vocatione requisita, & per consequens nec masculus ex istis fœminis descendens capax, propter infectam radicem & me- 26.
dium inhabile *l. si uxva matre C. de bon. mater.* & *ibi DD.* Bald. *in auth. si quas ruinas n. 8. C. de SS. Eccles.* Castrens. *in d. l. Gallus d. §. nunc de lege n. 6.* Jas. *ibid. n. 18. ff. de lib. & posth. & est communis ibid. & pass.* Brun. *in tract. de statut. fam. exclud. art. 6. n. 29. & art. 12. n. 255.* Molin. *in cons. Paris. §. 16. n. 1.* Daß also wir dieß Orts in terminis fortioribus erschienen seyn/ alswan die concessio in fœminam pro ea, & masculis hæredibus conferirt wäre/ immassen ich selbst auch es darfür gehalten. Quod si mulieri res expressè detur in feudum masculinum, zu Mannlehen/ quod tum & masculi filiarum intelligantur excludi, *c. 7. concl. 36. n. 417.* verba enim videntur esse clara, quæ non debent esse otiosa, aut sine virtute operandi &c.

Und ist auch diese Explicatio desto mehr und balder zugelassen/ quod res, præsertim feuda, 27.
ad propriam properent redire naturam, quæ est masculinitas &c.

Item quod alioqui concessio videretur contraria continere, si diceretur filias, vel per eas descendentes succedere, & feudum masculinum esse, quia sequeretur feudum masculinum & fœmininum simul: quæ duo ex mente interpretum opposita sunt, quia omninò feuda dividunt in fœminina & masculina, sed verò omnis dispositio ita est interpretanda, ut vitetur, vel 28.
ne in ea esse statuatur contrarietas, Cyn. *in fin.* Bald. *&c alii in l. cum falsa C. de jur. & fact. ignor. c. inter dilectos §. cæteras de fid. instrum.* Bart. *in l. fin. §. Item quæsitum n. 4. ff. de condict. indeb.* latè Simon de præt. *de conject. ult. vol. lib. 1. dubitat. 4. solut. 9.* Etiamsi pro vitanda contrarietate necessarium sit, voces impropriare vel impropriè accipere, Sim. de præt. *d. loc. &* Cravet. *cons. 70. n. 5. per Dd. in l. 2. §. creditum ff. si cert. petat.* Evitabitur autem si hoc casu verba illa, und zu Behuff seiner Haußfrawen impropriè accipiantur pro usufructu, oder dergleichen personalitate.

Welches damit (und kan diß der neunte Grund für dem Ertzstifft Cöllen seyn) auch bestättigt wird/ daß in diesem Lehenbrieff und Revers/ Johan Hürttens Haußfrawen personaliter Meldung geschicht/ nemlich proprio nomine ejus expresso, und zwar vorher/ daß er das Lehen empfangen/ vor sich und seine Erben/ und zu Behuff Annæ von Brandtscheidt seiner Ehelicher Haußfrawen. Sed quando proprio nomine expresso, fœmina aliqua vocatur post masculos, tunc vocatio ista censetur ex quorundam sententia, omninò personalis; ita ut descendentes ex ea non succedant, ita Andreas de Isern. *in c. 1. §. & quia videmus n. 15. inquiens*: Sin quoad personale, ut mater tantum vel filia succedat &c. tum non succedit neptis. Quem ita sequuntur ibid. Parul *ad eum in verb. ut mater tamen, de his qui feud. dar. poss.* sequuntur Martin Laud. *n. 26. præpos. n. 20. & 60.* Joan. Pier. Comes Mirandulan. *n. 61.* ajens, si pactum fuisset speciale quod Margaretha vel Sempronia succedere possent, Piso *in præl. feud. tit. an, & quemad. fœm. succed.* Jacobin. *in verb. & fœminis n. 2.* affirmans: si autem esset quod Titia filia succederet, tunc ipsa admitteretur, non autem descendentes Curt. Jun. *part. 3. princ. memb. 1. n. 2. ibi.* secus ubi pactum diceret, quod Margaretha succederet patri, ut Guil. Manneton. *de feud. lib. 2. c. 8.* Nicol. Moce. *tit. de substant. feud. n. 87.* dicens: sed si pactum diceret, quod Sempronia succedat patri, tunc tanquam personale extinguitur cum persona, Hieron. Garzon. *in tract. de fœm. ad feud. recipiend. col. 4. in fine vers. 4. principaliter ampliatur &c.* si in individuo quæsitum pro filia Caroli, aut nominatim Mariæ, tunc descendentes ipsius fœminæ, in investitura nominatæ non venire, sed ea mortua feudum ad dominum redire. *Idem col. 18.* Investimus filiam Joannis vel Mariam, non venire descendentes ejus &c. Schrad. *de feud. part. 7. n. 4.* Hart. Pistor. *quæst. jur. libr. 2. quæst. 34. n. ult.* hoc omnes tenere asserens, Vult. *de feud. d. c. 9. n. 47. pag. 424.* testans Dd. sic communiter distinguere, citant plerumque *l. persona & l. qui in futurum & l. si unus §. ante omnia ff. de pactis, l. qui personale ff. sol. matrim. l. pen. ff. de servit. legat.* Ac facit quod in casibus, quibus filiorum appellatione nepotes alioqui comprehendent, hoc fallat, si filii nominibus propriis fuerint expressi, puta filius Joannes vel filio Joanni &c. Curt. Jun. *cons. 57. n. 2.* Cravet. *cons. 92. Nobilis & potens & n. 9.* Ant. Gab. Rom. *tit. de verb. signif. concl. 1. n. 73.* Marc. Ant. Peregrin. *in Tract. de fidei commiss. q. 22. n. 47. post* Bart. *& alios in d. l. Gallus §. instituens ff. de lib. & posth.* quæ videtur esse communis sententia.

Ratio IX. A nominis proprii expressione.

Welcher Grund in diesem Fall desto mehr Ansehens gewint/ daß ob schon der Kauff-Brieff besagtem Johann Hürt dem älteren und ermelter seiner Haußfrawen und ihren

Erben das Lehen verkaufft; und in selben sie daran geerbet und gegüttet / doch der Consensus gebetten und von dem Churfürsten zu Cöllen auff ein sonderbahre Weiße darin gegeben worden / his formalibus: wan dat Schloß Remscheim mit seinem Zubehör offen Hauß und Lehen ist / van S. G. Stifft Cöllen / so han wir Venditores S. G. othmüdeglich und fleißig gebetten / und bitten diesen Kauff / inmassen (N. B.) vorberürt zu bewilligen und zu belieben / und den vorgemelten Johan Hürtten vor sich und seine Erben damit zu belehnen / als sich gebührt ꝛc. sequuntur verba consensus. und wir Dieterich Ertzbischoff ꝛc. thun kund und bekennen / daß wir umb beyde willen und sonderlicher Gunst und G. zugelassen und bewilligt han zulassen und bewilligen overmitz diesem Brieff behältlich vorß. ꝛc. unsere Offnung und Lehenrechte uns und fort jederman seines Rechten / und auch also daß Johan Hürtt vorgeschreven Schloß mit seinem Zubehör van uns / und dem Stifft empfangen / Huldt und Aidt von der Offnung und Lehenschafft Vorschub thun / Brieff und Siegel darauff geben / und nehmen / alle Zeit wan sich dat gebühren soll.

Und daß darauff die Investitura und Belehnung auch daroben gedencken müssen / zwar auch zu Behove der Frawen geschehen / aber doch ohne Meldung Ihrer der Frawen Erben. Darumb / dan so viel mehr Ursachen zu vermuthen seyn möchten / daß der Frawen halber die Concessio bloßlich personalis hat sollen seyn. Cum enim duo hæc, concessio in maritum, & in commodum uxoris in eo diversificentur in facto, ut scilicet illa & pro hæredibus mariti, hæc autem solius uxoris mentionem faciat, und zu Behuff seiner Haußfrawen Annen ꝛc. Etiam in jure debent diversificari, ita ut una determinatio utrumque determinans non pari sed diverso jure hoc facere censeatur.

Ratio X. Dan zum 10. wan gleich diß Lehenguth vorhin ein Erb oder Weiberlehen wäre gewesen / so wäre es doch durch diesen Verkauff / auff andere und frembde Personen transferirt und kommen / welche auß dem primo acquirente, und ersten Erwerber nit hergesprossen noch gebohren / in ihren Persohnen ein new Lehen worden: und also die alte Qualitäten extinguirt und erloschen / und es vermög der Lehen-Recht als ein new Lehen / auch feudum rectum zu

89. achten / sic quod per venditionem feudum in persona extranei emptoris fiat novum, & sic qualitatem antiqui feudi amittat, sic Matth. de afflict. in c. 3. n. 21. de Vasall. decrepit. ætatis. Mart. Frec. lib. 2. different. diff. 5. n. 29. Thomas de Math. de generib. & qualitatib. feud. tit. 9. n. 20. Alex. con. 28. n. 1. lib. 5. Gulielm. Cantelius cons. 35. n. 47. & seqq. inter cons. cautiunculæ Schrad. de feud. part. 10. sect. 17. n. 48. & seqq. Zas. cons. 12. n. 60. lib. 1. & ipsius C. 2. concl. 22.

Ratio XI. Letzlich und zum 11. wan schon die Fraw dieß Leben mit verkaufft / und daß sie zugleich belehnet / und daß es dannoch durch die Wort des Revers / zu Rechte Mannlehen: die vorhin gehabte oder wegen der Frawen mit Kauffung und Belehnung erlangte / oder præsumptam qualitatem fœmineam nicht verlohren hätte / so würde dannoch folgen / daß sie mehr nit als den halben Theil dadurch zum Weiberlehen erlangt / und auff ihre Erben transferirt hätte / also daß ermelt Lehen mit zum halben Theil Weiber / und zum halben Theil Mannlehen müste geachtet werden / Quando enim fœmina & masculus feudum, simul pro indiviso acqui-

90. runt, etiamsi conjuges sint, tamen pro cujusque portione secundum qualitatem & naturam personæ ejus acquisitum & datum esse intelligetur, sicut text. extra ordinante in c. jugales, ac videntur hoc voluisse referentes istum textum Jacob. Cujac. lib. 1. feud. tit. 2. §. quæ etiam & tit. 104. vers. jugales &c. libr. 4. feud. Ardit. in summa sua feudali, Rubr. 150. Hart. Pist. d. quæst. 44. n. 22. libr. 2. quæst. jur. part. 2. sequitur istum & Vult. d. c. 10. n. 50. versic. quartus si feudum &c. pag. 457. & quod n. 24. ex isto textu refertur. Non multum discrepat id, quod de Emphyteusi scribit Bald. in auth. qui rem n. 5. C. de SS. Eccles. ubi sic ait: vir & uxor receperunt Emphyteusin pro se & eorum filiis, modo uxor habebat quendam filium ex alio matrimonio, quæritur nunquid iste includatur, arguit quod sic, quia principale dispositum resolvitur in singularitates, ut in partem viri intelligatur de quibuscumque filiis ipsius, in partem autem uxoris intelligatur de quibuscumque filiis mulieris, & quem sequitur Paris. de puteo de feud. redimeg. c. 113. n. 1. & seqq. & Menoch. præsumpt. l. 4. præsumpt. 21. n. 8. ubi tradit, quod si uxor & maritus simul sint investiti de Emphyteusi, pro se & eorum filiis, intelligitur & de filiis procreandis tam à viro quam à muliere ex alio matrimonio & cons. 20. n. 25. vol. 2. ubi Ruin. in l. placet n. 4. ff. de lib. & posth. & alios citat.

Es könte gleichwohl auch superpondii loco, und an statt einer Zugab gefragt werden / gesetzt daß ein oder ander Churfürst zu Cölln durch Belehnung / oder auch Willigung Ursach hätte gegeben / daß es halb oder gantz ein Weiberlehen worden; das demnach dardurch dem Ertzstifft kein Schaden begegnen / oder solches nit nachtheilig seyn könte: siquidem Prælatus sine consensu Capituli non potest feudum mutare neque ex masculino fœmininum facere &c.

Con-

Contraria nimirum feudum hoc nostrum esse fœmininum ein Erblehen determinatum ejusque rationes sequuntur.

SUMMARIA AD RATIONES DETERMINANDI.

1. *Feuda Coloniensia communiter esse naturæ fœmininæ.*
2. *Investitura fœmininam consuetudinem loci intelligitur facta, quia juri communi feudali prævalet.*
3. *Investituram in patria, ubi feuda sunt alienabilia illi conformem factam intelligi.*
4. *Etiamsi fœmininarum non fiat mentio.*
5. *Accipiens simpliciter investituram ad morem patriæ se retulisse videtur.*
6. *Juliacensis consuetudo de feudis promiscuis est notoria.*
7. *Feuda Belgii & Mosellæ per Germaniam inferiorem rigorosam masculinitatem non recipere.*
8. *Contrahentes intelliguntur se loci consuetudini conformasse.*
9. *Clausula* beyde sämentlich und insonderheit / *alteri agnati utrique insolidum attribuere.*
10. *Petitio consensus alienandi non probat naturam alienabilem.*
11. *Privatio præsupponit habitum.*
12. *Clausula in principio posita, fluit in omnia sequentia.*
13. *Privata scriptura post 100. contra testium fidem probat tamen præsumptionem facit.*
14. *Clausula reservatoria non operatur ut una eademque scriptura sibi contrarietur.*
15. *Licet Dominus consentiat obligationi salvo suo jure, tamen obligatio subsistit, quia hoc expressè actum.*
16. *Verba si se compati possunt potius impropriè accipienda sunt, quam ut indicant correctionem.*
17. *Consensus intelligitur secundum petita, ut sententia secundum libellum.*
18. *Natura demonstrativa & relativæ est totum demonstratum replicare.*
19. *Sigilli appositio idem operatur quod subscriptio.*
20. *Electorum sigilla habentur pro publicis.*
21. *Et præsumuntur consensu dominorum apposita.*
22. *Sigillum magistratus, si de eo constet, probat sine recognitione.*
23. *Vasallus in dubio de utili tamen dominio contraxisse præsumitur.*
24. *Reservationis illa natura est conservare, quæ tempore reservationis competebant.*

WIewoll nun auß demjenigen was bißhero / und damit klärlich abzunehmen daß beyder Theil Rechten gründlich und tieff genug examinirt / bedacht und erwogen (so gleichwohl auch dahin dienet / damit daß auff all das jenige / was der weiblichen Qualität / Art / und Natur dieses Lehens zugegen seyn scheinet und erregt werden möchte / füglich und desto ordentlicher beantwortet / abgelehnet werden könte) zwar weitläufftig und scharff genug / nit ohne Mühe außgeführet / und zu Papier gesetzt. Es bey Hochverständigen / sonderlich aber den jenigen welchen diese Geschicht und Sachen nicht allerdings gründlich wissig / oder erwogen / oder etwo dieselben nicht genugsame Zeit haben / leichtlich dahin gereichen könten / daß sie das streitige Schloß vor ein Mannlehen halten / und achten möchten / daß diß Ertzstifft Cöllen recht in der Wagen den Außschlag behalten müste: Bevorab dieweil die Unwarheit oder Irrthumb der Warheit gemeinlich sehr ähnlig pflegt zu seyn; demnach achte und schliesse ich in gegenwärtigen Fall / auff reifflich Nachdencken gründlich betrachten / und nachsinnen / dahin daß mit besserem Bestand und mehrerem Grund könne und müsse der Außschlag auff obberührte Frage gegeben / und darauff vermög der rechten Gewonheiten / und Documenten geantwortet werden / daß diß in Streit gezogenes Lehengut ein Erb oder Weiberlehen sey / oder im Fall das solches ja / wieder alle Zuversicht / in solidum noch von dem gantz Lehen nit solte können behauptet / noch erhalten werden / demnach im halben Theil solches zuläßig seyn und bleiben würde / und dasselb auß nachfolgenden Gründen / Motiven und Ursachen.

Als zum ersten daß in dem Ertzstifft Cöllen und derselben Mann Cammer (wie ich je und allerweg berichtet von Edell und Unedell / Graven / Herren / und Edelleuth / auch etlichen 1.
Churf. Räthen vor 20. 30. und mehr Jahren / und nie nit anders gehört / auch mehr als ein / ja viel Exempel gesehen / da es unstreitig also gehalten ist worden: Es wäre dan daß etwo ein Lehen / durch ein sonderlich Pactum oder Vergleichung zu Mannlehen angesetzt / oder sonderlich gemacht wäre worden (deren Exempel es auch gleichwohl wenig geben würd) eine uralte Gewonheit üblich hergebracht und in Zwang gehet / daß die Lehen alle Weiber / Kunckel

Kunckel oder Erblehen seynd / dieweil nun anderst nit weiß / als daß diese Gewonheit unlaugbar ja an ihr selbst auch ohnstreitig sey / so würd derhalben in Recht auch vermuthet / und dafür gehalten / daß diß gegenwärtiges Lehen / eben auch nach Art und Gebrauch dieser des Stiffts Mann-Cammer / und des Orts angesetzt / geliehen und gegeben sey worden / also und dergestalt / daß denselbigen es gleichformig und gemäß darin auch zuhalten und zu vertheilen seyn würde: Es wäre dan daß Ihr. Churf. Durchl. darthun und erweisen könte / daß dieses Fals ein anders pacisciret / und wissentlich verglichen wäre (welches sich aber auß den jenigen / was ich bißhero gesehen / meines Ermessens / nit würd probiren noch beybrin-
2. gen lassen) sintemahl in Rechten gegründet / Quod feudi concessio & investitura secundùm consuetudinem loci intelligatur esse facta; Adeò ut consuetudo loci, juri communi feudorum prævaleat ac deroget. Alvarott. *in C. 1. in fin. n. 2. de feud. cognit.* & Laudens. *ibidem n. 10.* Præpos. *n. 2. & 3.* Schenck. *n. 19. & Pet. Ravenn. Fac. c. 1. & ibi notat. per Afflict. n. 5. & communiter feudistas* (quod scilicet ille textus in loco nempe Mediolani solum obtinuerit, *ut infra c. 7. de success. descend. quæst. 16. n. 7.*). *de fil. natis ex matrim. ad morgan. contractis.* Hostiens *de feud. in summa sua, in §. fin.* Afflict. *in c. 1. n. 10. in fin. an. agnat. vel fil. &c.* Rebuff. *in declarat. feud. post princip.* Wesemb. *c. 17. ante fin. & cons. 74. n. 26.* Chassan. *in consuet. Burgund. tit. des fiefs. gloss. 5. in verb. Et selon la nature d'iceluy. n. 1. & 2.* Boer. *in consuet. Bitur. tit. de præsc. §. 2. gloss. 2.* Schurff. *cons. 66. n. 9. cent. 1.* Paris. *cons. 12. n. 44. cons. 13. n. 18. & 30. cons. 21. n. 14. vol. 1.* (ubi ait certissimum esse, potissimum attendi debere consuetudines & constitutiones loci) Brun. *cons. 81. n. 6. & in tract. de statut. fœm. excludentibus art. 5. quæst. 12.* Ant. Gab. Rom. *in communi opin. tit. de consuetudine conclus. 1. n. 10. lib. 6.* Beroius *cons. 77. n. 27. vol. 1.* Thom. de Marin. *de feud. non hab. prop. nat. n. 6.* Oldrad. *cons. 159. Ex præsenti 4. stemmate n. 8.* Menoch. *de præsumpt. c. 95. n. 7. & seqq. lib. 3. ac cons. 40. n. 6. lib. 1.* Guido Pap. *decis. 59. n. 2. & decis. 297.* Molin. *in consuet. Paris. §. 2. n. 32. & seqq. & §. 5. n. 74. tit. 1.* Nicol. Everch. *in top. arg. legat. loco à contrario sensu. 32. 31.* & Bursat. *cons. 50. n. 25. vol. 1.* Mynsing. *ob. 26. n. 2. cent. 50.* Et investituram juxta illa explicari oportere, Oldrad. *d. cons. 159. n. 8.* Paris. *cons. 13. n. 30. vol. 1. & cons. 21. n. 42. d. vol. 1.* hæc ad fœmi-
3. natam successionem transfert, si talis sit consuetudo. Brun. *cons. 81. n. 6.* Bursat. *d. cons. 50. n. 25. vol. 1.* (ubi isti quatuor dicunt investituram in patria, ubi consuetudine sunt alienabilia feuda, illi conformem factam intelligi) Cravet. *cons. 926. n. 10.* ubi ex hoc infert investituræ concessionem præsumi jure feudi antiqui factam, si is sit mos regionis, ut omnes ita fiant, vel talia habeantur. Bald. *in c. 1. §. hoc quoque n. 8. de success. feud.* Paris. *cons. 12. n. 44. vol. 1.* Menoch. *de loc.* Alciat. *in tract. præsumpt. præsumpt. 32 reg. 3. n. 15. &* Wesemb. *de cons. 74. n. 26.* (& sic judicatum refert Guid. Papæ *d. decis. 297.* & novissimè Schenck *in c. 1. §. imprimis n. 11. in quibus caus. feud. amitt.* Bero. *cons. 77. n. 27. & 28. vol. 1.* Molin. *in cons. Paris. §. 5. n. 74. tit. 1.* Schrad. *de feud. p. 5. C. 2. n. 45. §. deinde secundum statuta &c. fac l. quod si nolit §. quia assidua, ff. de Ædilit. edicto*, Unde si consuetudo aut statutum loci sit, ut fœminæ in feudis succedant, etiamsi quis ibi simpliciter feudum acceperit, & investituræ instrumento fœminarum successionis nulla fiat mentio, tamen ut concessio ex consuetudine aut statuto hanc in-
4. terpretationem accipit, ut propterea fœminæ non excludantur. Oldrad. Paris. Alciat. *dd. locis post* Isern. *in c. 1. quib. mod. feud. amitt.* qui ait, quod simpliciter feudum accipiens censeatur respectu fœminarum ad morem patriæ se retulisse, & eatenus accipi potest, quod Bodin. de
5. repubi. *lib. 1. c. 9. n. 126. c. 2. n. 192. lib. 2.* ut in feudalibus servientis prælii mores attendi, quod post comperio sequi And. Kinch. *de vestien pact. part. 1. c. 3. n. 7.* uti ante eos & locutus est. Marpurg. *cons. 416. vol. 2. n. 107.* Burlat. *cons. 50. n. 25. vol. 1.* Wesemb. *d. loc.* ac Guid. Pap. *decis. 59. n. 2. & decis. 297. n. 2.* Johan. Burchholt. *cons. 13. pag. mihi 2. 33. col. 1. in fin. principii.*

6. So ist die Gülische Gewonheit auch ohnlaugbar / und mehr als notoria, daß sich dieselb ebener Gestalt verhält / und deßhalb niemahlen in Streit gezogen / und bin ich zwar der Meynung / wan man was gnawer / den Sachen in den Historis und Geschrifften würde nachgrüblen / es würde sich ohnschwär finden lassen / des under Mosell / und also in Belgio,
7. aut Germania inferiore, olim Gallia, regno Austrasiæ, Lothario &c. Feudorum illa rigorosa masculinitas usu non præsumatur recepta; wie auch fast aller hohen Lehen der Ort gelegen / Erfahrung gibt / ohnnötig sich darüber hinweiter zu bemühen:

8. Corroborantur hæc exinde, quod contrahentes semper intelligantur potius consuetudinibus & statutis locorum sese conformasse, & juxta ea contrahere, & actus suos intellexisse, *l. semper in stipulationibus, & ibi Dec. n. 3.* Magner. Cognol. *& alii ff. de reg. jur. l. 1. §. 1. ff. de aqua plu. arcen. l. quod si nolint §. & quia assidua ff. de Ædilit. edict.* Bart. *in l. quod dicitur, n. 7 & ibidem alii ff. de verb. oblig.* Socin. Sen. *cons. 196. col. 2. vol. 2.* Dec. *cons. 70.* Contractus &

actus

actus agentium in consuetudine aut statuto loco interpretationem passivam recipiant; ut de Emphyteusi & similibus Bart. *in l. jurisjurandi in §. liberi n. 5. in fin. ff. de oper. libert.* Natta *in c. quamvis n. 331. de pactis lib. 6.* Curt. Jun. *cons. 172. n. 2.* Alciat. *de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 32. n. 6. & 7.*

Diesem nach / und für das ander / so ist dieß Lehenguth obberührter Maassen durch die vorige gewesene Lehenleuth / nemblich / weil Johan von Kerge genant von Reipschem und seine Haußf. im Jahr 1455. aller Massen / wie ein Eygenthumblich / und wie ein ander Erb / oder eygenthumbliches Guth / verkaufft / zugesagt / abgetretten / eingeraumbt / daran geerbt und geguttet / und deßhalben für sich selbst / und ihre Erben / auch allermänniglichem gewähret / und Wehrschafft zugesagt und versprochen / daran / und darin nichts außgenommen / vorbedingt; dan allein / dieweil das Schloß mit seinem Zubehör Cöllnisch offen Hauß und Lehen seye / daß sie der Zeit regierenden Churfürsten gebetten / diesen Kauff dermassen / wie er beschrieben gewesen / und placentirt / zu bewilligen / demselben zu belieben / und Johan Hürtten für sich und seine Erben damit zu belehnen / und den Kauffbrieff zu versiglen gebetten / der Herr Churfürst auch darin außtrücklich bewilliget / und sein Sygel daran hangen lassen; sich aber und dem Ertzstifft Cöllen durchauß nichts darin reservirt / noch vorbehalten / als die Offnung / Lehen-Gerechtigkeit / und daß gemelt. Hürtt das Lehen empfangen; Huldt und Eyd / von der Offnung / und Lehenschafft thun; Brieff und Sigel darauff geben / und nemmen / allzeit wie sich das gebühren solle ꝛc. So kan darauß abgenommen werden / daß dieß Lehenguth / mit wissen und willen / wie ein Erblehen (dessen die Weibs-Bilder auch fähig / wie dasselb hernacher bewiesen werden soll) verkaufft sey worden. II. Principalis ratio decidendi.

Dan für erst so lautet dieser Eingang / daß Johan von Kerge / und Anna von Montreal Eheleuthe / diese Güter für sich und alle (N. B.) ihre Erben sammentlich / und einträchtiglich / und ihrer jeglicher (N. B.) besonder in einem vesten Erbkauff erblich und ewiglich verkaufft haben / für sich / ihre Erben / und alle (N. B.) die ihrige / und in der Zeit / daß sie das wohl thun haben mögen / und mögig / und mächtig (N. B.) gewesen zu thun / dem Vesten Johan Hürtten von Schoneck / Annen von Brandtscheidt Eheleuthen / und ihren (N. B.) Erven ꝛc. & paulò infra, und han wir Johan und Anna uns und unsere Erven des vorg. Schlosses und Guths erfflich / und zu ewigen Tagen enterbt / und Johan Hürtten / und Anna von Brandtscheidt Eheleuthe / und sie (N. B.) und ihre Erben (N. B.) erfflich / und zu ewigen Tagen damit geerfft (Nota) und gegüttet ꝛc. und seynd des allem gäntzlich außgangen mit Handhalm und Mund / auff allen den Enden und Stätten / als sich das dan solches Erffs (N. B.) und Rechtswegen gebühret ꝛc. renunciavimus, & vigore præsentium renunciantes, uns / noch alle unsere Erben keine Erbschafft (N. B.) daran haben sollen / noch behalten ꝛc. ita ut prædictus Hürtt / und Anna conjuges, und ihre (N. B.) Erven vorg. sollen und mögen zu den ewigen Tagen das Schloß ꝛc. zu ihren Handen und Gewalt halten / haben / gebrauchen und geniessen / zu ihrer Erbschafft / gerast und geräwlich zu allem (N. B.) ihrem Nutz und Willen / und so ihnen das Even (N. B.) pro beneplacito) kömt / ohne unser / oder unser Erven / oder jemands [N. B.] anders hinder uns / widersprechen ꝛc. & paulò infra, Obs Sach wäre daß vorgem. Johan und Anna / oder ihre Erven in maassen vorg. nit wohl geerfft / gegütt / noch damit zu rechter Erbschafft [N. B.] wohl sicher wären ꝛc. versprechen sie obstagium, und inläger / und nit von dannen zu scheiden / biß sie gäntzlich und volkomblich zu solchem Lehen / und Gütteren / geerfft und gegüttet seyn. Anno 1455.

Auß welcher Kauffverschreibung klärlich erweißlich / daß an diesem Guth / nicht allein eine Mannliche Person / sondern auch die Fraw zugleich mit Erff und Gerechtigkeit / jus reale aliquod vendibile per se daran gehabt / und verkaufft / und zwar sie beyde sammentlich / und auch ein jegliches insonderheit: Juris autem est, quòd talis clausula actum utrique agenti in solidum attribuat. *l. si plurib. & ibi not. ff. de legat. 2. l. si creditor §. duobus ff. de legat. 1. l. idem erit ff. de manumiss. libert.* Jason. *in l. re conjunctis. 89. n. 230. ff. de legat. 3. & in l. si mihi & Titio 110. n. 10. & ibid.* Alex. *n. 18. ff. de verb. oblig.* & probatur *per text. in l. non distinguemus §. tum in plures ff. de arbit. & in l. qui filiabus §. 1. ff. de legat. 1.* Derhalben es eben diese Krafft und Würckung hat / als ob die Fraw den Verkauff allein gethan / oder das Guth in solidum gehabt und verkaufft hätte / zu dem so wird außtrücklich darin gefunden / daß sie dieselben der Zeit mächtig / mögig / und gute Gewalt und Macht gehabt / und es ihnen zu thun erlaubt ist gewesen: Quapropter si illis hoc licuit; reverentiæ & honoris causa consensus videtur petitus; quoniam apparet, quod sine eo licuerit alienare: Elector enim his non contradicit, sed opponendo sigillum totum tenorem verum esse fatetur, Juribus infra citandis; Nam Probatio quod venditio facta sit, als über ein Erb / so doch Lehen und also anders nicht als ein Erblehen zu achten. 9.

 Camera

Camera Imperialis ante annos 30. plus minus judicavit: in causa der Geschwisterten von
10. Reispach / contra Schwendi / quod petitio consensus alienandi non probet naturam inalie-
nabilem, cùm ex aliis præcedentib. actib. convincerent id alienabile fuisse. Ferner so ist dabey
in acht zu nemmen / daß die Clausula, daß sie sammentlich / und ein jeglicher von ihnen
besonders / besagten Johannen und Annen / und ihren Erben verkaufft und geliebert ha-
ben ꝛc. nit allein von der Verkauffung / sonderen von allen ferneren Actib. in dem Kauff-
brieff begriffen / und auff ihre Personen gerichtet; als die Liefferung / Enterbung (hic nota,
11. cum privatio præsupponit habitum, & sic in utriusque persona dominium *l. decem ff. de verb.
obligat. & ibi DD.* Nicol. Everh. *in loco de privat. ad habit. &c.* quod implicatur Erb: und
Proprietas (Erbung / Werschafft zusagen / versprechen ꝛc. verstanden werde / also daß sie
12. dieselbige sambt und besonders auch verrichtet: clausula enim in principio posita, in sequentia
omnia fluit.) *l. regula est initium consequentiis generale est, & ibi Interpp. ff. de jur. & fact. ignor.*
Also daß in Krafft dieser Wort und Clausul dieses antiquissimi instrumenti; das dominium
des Weibs so wohl als des Manns beygebracht / und erwiesen würd / scriptura enim etiam
privata post centum annos; magis hic post 160. contra tertium, si non probat, tamen præ-
sumptionem facit, *l. si arbiter ff. de probat. DD. in c. cum. de fid. instrument. DD. in l. admonendi,*
13. *præsertim* Jas. *n. 77. & in repetit. n. 90. ff. de probat.* Hyppol. *sing. 456.* Mynsi. *obs. 79. cent. 5. &
resp. 21. n. 53.* Gail. *obs. 149. n. 8. lib. 2.* Multò magis contra eum, qui in scripturam illam
consensit, & ea de causa sigillum suum ei apposuit. Juribus & authoritatibus in sententiam
hanc allegandis. Welches desfals so vielweniger bedenckens hat / daß die würckliche tradi-
tio, und also possessio vel quasi, ejusque continuatio, biß auff diese Zeit durch die empto-
res, und Ihre descendentes erfolgt: Tum enim maximè tanti temporis lapsus instar legis,
privilegii, tituli, est, & quod [illegible] se verò habeat, præsumptio juris, & de jure; sicut in
rationibus contrariis antea sufficienter ostensum est, omnia præsumuntur rectè, legitimè, &
solenniter acta, [illegible] locis ibidem citatis, præsertim in *c. super quibusdam in §. præterea de
verb. signif.* traditur, & Camer. *de antiq. temp.* Menoch. *etiam præsump. 131. passim lib. 3. &
præsumpt. 10. n. 61. lib. 2.* Also daß gnugsamb hierauß erwiesen würd / daß dieß Angeben
für die Warheit von Rechts wegen zu halten seye / und solches dardurch wider dem Ertzstifft
Cöllen erwiesen würd: Tum propter istam antiquam assertionem & sigillatorum, nempe
venditorum & duorum nobilium, qui jussu Electoris sigilla sua appenderunt, & etiam expressè
attestantur, daß Ihnen der Kauff bewußt und bekant seye ꝛc. Tum maximè, quod Elector
verbis & sigillo suo hoc instrumentum, ejusque contenta expressè approbavit. Et licet in eo
jus suum sibi reservavit; tamen id saltem de feudalitate, & apertura, ac inde dependentibus
factum; neutiquam de iis vel contra ea intelligi potest, quæ iis ac eorum hæredibus expressè
fuerint in d. instrumento vendita, vel ipsis conjugibus vendentibus competere dicuntur, &
emptoribus venduntur, intelligi possunt nec debent; sicuti talium reservatoriarum clausula-
rum natura est, ne una & eadem scriptura sit sibi contraria: sed ut reducantur omnia in ea ad
14. concordiam. Illa enim semper facienda est explicatio, ut fieri possit, dispositia ad concor-
diam concilientur, & omnia salventur. Unde licet dominus consentiat obligationi, aut hy-
pothecæ feudi, salvo jure suo tamen obligatio ejus subsistit ac valet, quia hoc expressè actum,
Isern. *in c. 1. n. 8. & seqq. qui success. teneant,* Natta. *cons. 403. n. 7.* Afflict. *in c. 1. §. quid ergo,
n. 3. de invest. de re alien. fact. & per tradita.* Molin. *in consuet. paris. §. 44. n. 27.* quod autem
talis clausula reservativa non extenditur, ad specialiter conventa, aut dicta in ista dispositione,
etiam volunt Mirin. Frecc. *lib. 2. §. decimo quarto & lib. 1. de author. & potest. reg. erga subfeudat.
auctoris 29. n. 8. &* Camer. *in c. 1. de prohib. feud. alien. per Frideric. pag. mihi 395. &* Molin.
d. loco §. 13. gloss. 5. n. 29. 30. 36. & 39. Nam etiam clausula illa non expressa dominium di-
rectum salvum manet domino Isern. *in d. c. Imperialem n. 11.* Alvar. *n. 15.* Præpos. *n. 5.* Afflict.
n. 10. & alii Cameran. *d. loc. pag. 607. & seqq.* Neque prædictum & expressum, & sic consensu
16. vasallorum, eodem modo correxisse intelliguntur: Imò numquam si ratione ulla sese com-
pati, utraque aut omnia possint; etiamsi verba impropriè forent accipienda, *ut l. fin. & ibi
Dd. C. [illegible] l. si quis ante 10. in princ. & §. idem Pomponius. ff. de acquir. vel amitt. poss.* &
per ea quæ Decius *in l. pacta novissima n. 4. & 5. C. de pact.* & per ins. in sensum hunc allo-
ganda.

Dan dieweil das der Churfürst in dem Kauffbrieff außtrucklich meldet / daß S. Churf.
D. in den Kauff willige / und denselben zulasse / und des zu Urkund sein Siegel daran ge-
hangen / so verstehet sich dasselb eben / als wie das solcher consensus und Bewilligung ge-
betten ist worden / Consensus enim & decretum intelliguntur secundum petita, & supplicata;
17. sicut sententia secundum libellum, *l. si fradum ff. commodi [illegible].* Nun aber so lautet die Petitio
oder Supplicatio, Inhalt des Kauffbrieffs ꝛc. diesen Kauff in Maassen vorberürt zu bewilli-

gen

gen und zu belieben/ und dem vorgemelten Fürsten und seine Erben damit zu belehnen als sich gehöret etc. da dan das Wörtlein diesen (demonstrativum, den Kauff gleich wie er in der Verschreibung vorhergehet/ und dem Churfürsten vorgelegt ist/ demonstrirt: darauff gleichsamb mit Fingeren deutet/ und vollkömlich/ wie er lautet/ approbirt/ willigt und genehm hält. Illa enim est natura demonstrativorum & relativorum, ut relatum aut demonstratum totum implicent. Also der Churfürst durch dasselb demonstrativum (diesen) bezeugt und bekent/ daß er in demselben Kauff seinen consensum gegeben habe/ und damit gebe. 18.
Et habet hoc demonstrativum etiam vim referendi vel relativi, ideoque omnia relata (hoc est in præsenti casu totus venditionis tenor) referenti vel demonstrativo inesse præsumitur, *l. insti- tutio talis ff. de condit. instit. l. esse tota ff. de hered. instit.* & istis loc. Dd. Paris. *cons.* 28. *n.* 10. *vol.* 2. Molin. *in consuet. par.* §. 5. *n.* 27. *& seq.* ac Decianus *cons.* 58. *n.* 22. *& cons.* 73. *n.* 25. *vol.* 2. daran hie pro secundo keinen Zweiffel/ dieweil die Petitio noch ferner clausulam totam relativam auff den gantzen Kauff & ad omnia præcedentia in sich außtrucklich begreifft/ (ibi) diesen Kauff/ in Maassen vorberührt/ zu bewilligen und zu belieben etc. Quæ clausola expresse & manifestè, ad totum contractum ejusque totum tenorem, prout in charta, cui sigillum appensum, ad longum legebatur sese refert, ideoque & in consensu totus censetur repetitus.

Tandem juri consentaneum est, quod sigilli appositio operetur idem quod subscriptio, Archidiac. *in c. si Canonici col.* 2. *in verb. sigillorum de offic. ordin. lib.* 6. *& ibi alii gloss. in l. si procuratorem & post eam* Castrens. *n.* 5. *& alii ff. de procurat.* Bart. *in l. qua dotis &* Alex. *n.* 58. Jas. *n.* 94. *ff. sol. matrim.* Ant. Gabr. Rom. *tit. de præsumpt. conclus.* 4. *n.* 3. 4. *&* 12. Bald. *in l.* 2. *C. de reb. alien. non alienand.* & post eum alii Felin. Dec. *& alii in c. tertio loco de probat.* Craget. *de antiq. temp. pag.* 1. *sect.* 5. *n.* 49. *&* Menoch. *præsumpt.* 57. *n.* 32. 34. und 37. welches alles in diesem Fall keinen Zweiffel hat/ da die Frag ist/ de sigillo Electoris qualia habentur publica. Bart. *in d. l. si procuratorem ff. de procurat.* Molin. *in consuet. paris.* §. 5. *n.* 25. & tradita Myns. *cons.* 21. *Decad.* 3. idque nihil dubii habet contra ipsum sigillantem, Schurf. *cons.* 67. *n.* 3. *cent.* 2. *& cons.* 7. *n.* 6. *cent.* 1. attestans de consuetudine Germaniæ, sigillis Ducum, Principum, &c. credi, eaque publica haberi. Henning. Gœden. *cons. al. n.* 7. 8 *& seq.* Wesemb. *cons.* 42. *n.* 9. *& seqq.* & quod illa consensu dominorum præsumantur esse apposita. Innoc. *in d. c.* 2. *n.* 2. *& Abbas ibid. de fid. instrum.* Cravet. *d. p.* 1. *sect. quæritur etiam in hac materia n.* 46. Molin. *d. loc. n.* 14. *& seq.* Wesemb. *d. cons.* 12. *n.* 12. *& cons.* 27. *n.* 12. Menoch. *d. præsumpt.* 57. *n.* 6. *lib.* 2. *c. inter dilectos ubi canonistæ de fid. instrum. & in l. fidejussor.* §. 1. *de fidejussor.* Zal. *cons.* 2. *n.* 2. *vol.* 2. *& cons.* 2. *n.* 23. Wesemb. *cons.* 12. *n.* 46. *& seqq.* Et plus stringit quod hic versemur in antiquis, in iis enim sigilla publica negari non posse concluditur. Bald. *in rubr. C. de fid. instrum. n.* 41. Wesemb. *d. cons.* 12. *n.* 47. Craveta *d. loc.* Menoch. *de arbitr. Jud. Cas.* 119. quod publicum magistratus sigillum etiam probet sine recognitione modo constet cujus sit. Adde hac de re plura apud Mascard. *de probat. conclus.* 1302. *passim* so befinden sich auch hiebey zweyer vom Adel ex jussu Electoris factæ sigillationes, die bezeugen/ daß ihnen die Sach des Verkauffs dergestalt auch sonst kentlich und kündlich seye gewesen. 19. 20. 21. 22.

Dieweil dan diß hierauß folget/ daß ermelt Lehenguth einer Frawen: und zwar in solidum, dergestalt zugehörig gewesen/ daß sie es also hat mögen verkauffen/ und dessen Macht gehabt/ last sich darnacher folgen/ daß es des weiblichen Geschlechts nit impatiens, sondern dasselb Geschlecht dieses Lehens fähig gewesen/ und dieweil sie dasselb verkaufft und übergeben/ daß sie solch ihr Jus und Recht auch dergestalt transferirt und übergeben/ und das Guth in der Natur verkaufft/ und abgetretten/ darin es gewesen ist. Nihil enim dubii est, quod Vasallus vendens feudum intelligatur vendere omne hoc jus, quod is in eo imprimis unquam vasallus habuit, also und dergestalt, quod accedente consensu domini, multi existimaverint etiam dominium directum una alienatum censeri, nisi salvo jure suo consenserit. Bart. *in c.* 1. *n.* 10. *de alien. feud.* Rainaud. *in* §. *hoc ita n.* 27. *&* 28. *de prohib. feud. alien. per Freder.* Iser. *in d. c.* 1. *n.* 5. *& ibid.* Afflict. *n.* 9. *& seqq. qui success. tenent,* Afflict. *in c.* 1. §. *sed neque alia n.* 17. *& seqq. quæ sunt prim. Caus. benef. amitt. & facit l. fin. C. de remiss. pign.* Cum. Jun. *de feud. pag.* 4. *n.* 135. Tyraq. *de retract.* §. 1. *gloss.* 9. *n.* 116. Bart. & Alex. *n.* 25. *&* 39. & Jason *n.* 63. *in d. l. qua dotis, & Afflict. decis.* CCXL *n.* 8. Et quamvis contraria sententia rectius defendi posset, ac vera atque frequentius etiam in judiciis approbata sit, Vasallum in dubio saltem super utili suo dominio contraxisse, idque solum transtulisse ut fatetur Isern. *in d. c. imperialem n.* 11. *&* Alvaret. *n.* 15. *de prohib. feud. alien. per Frider.* & Vasallum non censeri plus petiisse, quam obstaculi remotionem, dissensus scilicet, & consensum dari, ut liceat jus suum transferre, neque dominum aliter consensisse, cum nemo præsumatur jus suum jactare, & renunciatio plus non importet quam verba de necessitate inferant. Ita ut clausula illa reservatoria non pu- 23.

 tetur

tertus pro conservando directo dominio necessaria. Zas. *de feud. p. 9. n. 35.* quam veriorem & communiorem testatur Schrad. *p. 8. c. 4. n. 28.* Molin. *d. loco §. 13. n. 9. & in addit. Alex. cons. 289. n. 12. ad verb. sum. lib. 2.* Pistor. *quæst. 52. n. 53. & seqq. & quæst. 48. n. 13. & passim lib. 2.* Tamen tam ex illis quam ex his sine contradictione probatur, venditorem voluisse omne jus suum transferre & transtulisse. Solches ist auch dem gemeinen Rechten gemäß / daß ein jeglicher venditor all die jenige Rechten und Gerechtigkeiten / und auch rem ipsam venditam, mit den jenigen Juribus & Qualitatibus, verkaufft habe und verkauffe / welche er daran gehabt; wie jetz allegirte Authores juribus & rationibus darthun und beweisen / quo brevitatis (ut fere ubique) amore & studio hic relatio. So bringt die Kauff-Verschreibung zum Eingang auch klärlich genug mit / daß die Venditores all dasjenige was sie selbst oder auch ihr Vatter und Schwieger-Herr daran gehabt / und von Rechten wegen hatten haben sollen / transferirt und verkaufft. Quare id etiam de jure hoc fœmineo omnino intelligendum est. Ex memorata communiore & vera sententia quod directum dominium, & inde dependens jus, illæsum maneat, in consensu ejus, etiam sine clausula salvo jure feudali & nostro &c. quod quidem ex clausula aliqua reservatoria generali juris dominici non possit probari jus ullum ejus,
24. nisi aliunde id competiisse convincatur. Reservationis enim illa natura est, ut saltem ea conservet, quæ competiisse tempore reservationis probantur, *per l. 4. §. si in venditione, & Bart. & alii ff. quib. mod. pign. in l. non solum § fin. ff. de nov. op. nunciat.* Cravet. *cons. 127. in pr. & n. 7.* Mescard. *Conclus. 1442. n. 22. & passim*, ita etiam cum plerumque & illa salvo jure feudi aut nostro &c. à Dominis in consensibus adjicitur, & hoc casu nostro sic adjecta consensui fuit, id potius ex cautela abundante, & pro securitate majore, ac dubii remotione reputandum contigisse, quam ex necessitate potius præsumenda, quam ut naturam rei venditæ in instrumento, ita ut expresse allodialem aut liberam hæreditariam, Erb / Erbschafft / Erblich &c. nominatam & ita venditam, cessam, traditam, nec impedit, neque tollit, salvo Domino feudi suo & homagio generalis illa clausula salvo jure &c. cum simul stare possint, *c. 1. de feud. non hab. propr. nat. cum similibus.* Etenim si dominus tale quid voluisset, id potuisset exprimere & sibi imputare deberet, quod non fecisset, ac volens in clausula reservatoria fundamentum facere, & id competiisse, & in ea reservatum esse, casu quo tale jus, quale dominus sibi asserit, expresse venditum continetur, in eodem instrumento probare deberet. An verò cum translatione ista factum fuerit feudum novum, & sic qualitates pristinæ extinctæ, postea declarabitur; & evincetur, qualitatem illam fœmineæ capacitatis per istam translationem fuisse minimè eradicatam aut mutatam, sicuti id etiam hic tam prægnans tenor venditionis demonstrat. Uber das als diß Lehen von einem Weib ist verkaufft worden / & quod Dd. plurimi & numero majore scribant, fœminæ concursum in feudo tenere esse efficaciæ, ut si aliqua tanquam feudi domina, masculo feudum concedat, non videatur suum exclusisse sexum, sed fœmininum id esse voluisse, Pet. de Anchara *cons. 359. incip. pro diligentia majore n. 6. de donatione Regni Aragonum à muliere mulieri facta &c.* quod omnes ferè sequuntur, & hi etiam plerunque in feudis à muliere concessis, Dec. *in cap. præsentia n. 43. de probat.* Roland. à Vall. *cons. 76. n. 9. vol. 5.* Socin. Sen. *in l. cum avus n. 83. ff. de condit. & demonst.* Rip. *resp. 1. n. 74. vol. 1.* Garzon. *de fam. ad feud. recip. col. mihi 23. restrict. 14.* Menoch. *præsumpt. 85. n. 5. & 6.* Intrigiol. *cent. feud. quæst. 28. n. 40.* Cravet. *cons. 164. n. 8.* Molin. *de jure primog. Hispan. lib. 3. c. 5. n. 74. alios citans.* Magis ergo hoc operabitur, ubi mulier vendit masculo non solum, sed & fœminæ eorumque hæredibus accedente inprimis Domini consensu, de quo posteriore postea in ratione decidendi ult. vel penult. pluribus.

II. Ratio decidendi ex verbis Erbguth / Erbschafft verkaufft / übergeben. So ist ferner nit von geringer Importantz und Nachdencken / noch ohne Ursach / daß diß Lehenguth allenthalben an dem Verkauffbrieff ein Erb oder Erbguth Erbschafft genant würd / Item daß es in einem Erbkauff und erblichen verkauffen / und solches unterschiedlich und zu vielmahlen in der Kauffverschreibung repetirt / und wiederhohlet würd / daß es ihnen und ihren Erben Erblich übergeben. Item daß sie die Käuffer und ihren Erben / damit und daran geerbt / Item zu rechter Erbschafft &c. Item daß sie verkaufft haben für sich und alle ihre Erben / und alle die ihre / Item daß sie und alle ihre Erben keine Erbschaffte (ergò ante habuisse statuendum) mehr daran nit haben / noch in einige Weiß behalten sollen /

Also daß die Emptores und ihre Erben nun vorthan und zu den ewigen Tagen /
das Schloß haben und geniessen sollen / zu ihrer Erbschafft &c. zu allem
ihrem Nutzen und Willen / so innen dann eben kompt / ohne
unser oder jemand (ubi notetur quod universalis illa
negativa etiam ipsum comprehendat
dominium.

SECUNDA

SECUNDA RATIO DECIDENNDI.

1. *Fœminæ concursus tanta est in feudo efficacia, ut non videatur suum exclusisse sexum. Vocula ullus dicitur universalis negativa fortior, quam affirmativa.*
2. Erb / Erbschafft und Lehn *constituunt* ein Erblehen.
3. *Contractus is intelligitur qui moribus regionis est proximior.*
4. Erblehn *mixta est species participans de allodii natura.*
5. *Vox* Mannlehn *non impedit naturam fœmineam* in Erblehen.
6. *Contrahentes se naturæ mutuum localium accommodasse censetur.*
7. *Quæ in consuetudine esse solent veniunt, etsi de iis nihil comprehensum sit.*
8. *Contrariis in dispositione concurrentibus, si conciliari nequeunt, à priori censetur esse recessum.*
9. *Potest consuetudine mixtura induci ut eadem res sit feudalis & hæreditaria.*
10. *Feudum in pignore posse subsistere, manente pignore & feudo.*
11. *Res Emphyteutica in feudum concedi potest, ita ut nisi novatio expressè non interveniat uterque contractus in eadem re subsistat.*
12. *In feudo hæreditario natura feudi non est extincta, sed tantum restricta, si diceretur utile dominium cum directo in vasallo translatum sit.*
13. *Feudum pro omnibus hæredibus datum est absolutè hæreditarium, & non fœminas tantum sed & extraneos admittit.*

SO ist ferner nit von geringer Importantz und Nachdencken / noch ohne Ursach / daß diß Lehenguth allenthalben an den Verkauffbrieff ein Erb oder Erbguth Erbschafft genant würd / Item daß es in einem Erbkauff und Erblichen verkauffen / und solches unterschiedlich und zu vielmahln in der Kauffverschreibung repetirt / und widerholet würd / daß es innen und ihren Erben erblich übergeben. Item daß sie die Käuffer und ihren Erben damit und daran geerbt / Item zu rechter Erbschafft ꝛc. Item daß sie verkaufft haben für sich und alle ihre Erben / und alle die ihre / Item daß sie und alle ihre Erben keine Erbschafft (ergo ante habuisse statuendum) mehr daran nit haben / noch in einiger Weiß behalten sollen / Also daß die Emptores und ihre Erben nun fortan und zu den ewigen Tagen / das Schloß haben und geniessen sollen / zu ihrer Erbschafft ꝛc. zu allem ihrem Nutz und Willen / so innen dart even kompt / ohne unser oder jemand (ubi notatur quod universalis illa negativa etiam ipsam comprehendat dominium feudi &c. relevato illi solum, daß er leyhen solle / und also auch lehen pflicht. In jure enim proditum, quod præpositio sine adjecta vocula, ullus, aut similibus, universalis dicatur negativa, & ea omnes omnino excludat, ac fortior sit in negando, quam universalis affirmativa in affirmando) Hinternuß / Einredt / und dergleichen mehr. II. Ratio decidendi ex verbis Erbguth / Erbschafft verkaufft / übergeben.

1.

Auß diesen prægnantibus clausulis & verbis, könte auch weitläufftig deducirt werden / daß sie keinem feudo recto oder masculo ähnlich noch gleichförmig / aber dieweil die Gelegenheit dieser Zeit / solche Weitläufftigkeit nit erfordert / auch die Sache meines ermessens es nit nothwendig erfordert / so will ich daraus nur eins / aber das jenige / was schon bey vorigem Argumento, quod scilicet [illegible] res vendita competit, & ab ea vendita ac tradita sit, beyläufftig allbereit angeregt / oder zwey argumenta berühren.

Als erstlich / dieweil diß Guth mehrfaltig / in diesem Verkauff / eine Erb / Erbschafft genant wird / und daß davon die Erbung und Enterbung geschehen / und ist desto weniger auch ein Lehen und Offenhauß und dergestalt verkaufft / überlassen / und übergeben worden / daß darauß mit gutem Grund einzuführen und zu schliessen sey / daß es ein Erblehn sey und darfür zu achten und zu halten / Tum quod antea ostensum, illam esse semper faciendam explicationem, ne committatur contrarietas; sed ut omnes ea excludantur; imprimis in uno & eodem actu; Item quod omnia & singula ita debeant explicari, ut ad concordiam reducantur, & si voces quædam impropriè pro tali concordia conciliandæ, sint accipiendæ; hoc est, ut significatio propria illis non sit relinquenda, *Cravet. conf. 70. n. 5. per jura, & DD. probans* adeo ut pro vitanda contrarietate, [illegible] ne videretur una pars scripturæ alteram dicere contigere, *l. fin. n. 6.* etiamsi verba aliqua habenda essent ut superflua, Alex. Raudens. *in tract. de analog. lib. 2. cap. 20. & seqq.* Conf. relatio ad supra allegatos; Et idem sensit sæpius Nicol. Everh. *in Topic. in loc. à contrariis & in loc. à vitando incommodo & superfluo vel absurdo. Item à virtute*, & sine virtute operandi, sicut infra allegabitur; Et pertinent huc plurima, quæ de conciliatione & aliarum dispositionum inter se, vel cum aliis passim, & fusè sunt obvia. Item quando in actu aliquo verba quædam unius, quædam alterius contractus aut actus na- 2.

turam

3. turam importare videantur, quod tunc is statuendus contractus vel actus, qui moribus regionis proximior, aut ex contrahentibus utilior, vel in quem verba & mens contrahentium propriora, vel ita ut mixtum intelligatur in dubio genus. Mixta enim complectuntur simplicia, & sic ex simplicibus sunt composita aut mixta sicut hæc & similia multa passim apud Jurium interpretes occurrunt.

In Erwögung des ermelt Wörtlein Erb / Erbschafft und dergleichen in rechter teutscher Sprach / Eigenthumb heist / sonderlich aber vor alten Jahren / und vielmehr und ohnzweifflicher / in Meissen / Ober- und Nieder Sachsen und unden am Rheinstraum / und also eben dasjenige ist / was dem Wörtlein Lehen in multis opponirt würde / als man einer sagt / das ist mein oder sein Erb und Guth / würd meines Wissens niemand verständig anders darunter sagen / als daß die Leuth ins gemein / auch die Edelleuth damit dasjenige verstehen / was nit Lehen / sonder Eigenthumb ist / oder ja daß sie von anderen nit also haben / daß derselb ein Herr darüber wäre / und daß diß auch der Gelehrten Meynung seye / würd damit bewiesen / daß sie die Erblehen für solche halten / quia plus de allodio, und sonderlich fœminarum successione mutuantur, würd hernacher weiter bewiesen werden / auch sonst die Edelleuth in Cantzleyen und Rechten etwas erfahrne solches bezeugen / dahero auch das Wörtlein Erblehen als ein Compositum genommen / welches von beyden Naturen / nemblich des Erbs oder allodii, und des Lehens oder feudi participirt / und also eine mixta species,
4. quasi allodiofeudum, vel allodiale feudo prædium dicetis.

Dan obwohl die rechtliche Vermuthung ins gemein dahin gehet / quando quædam verba allodium sive rem liberam importantia, quædam verò feudum ein Lehen / oder rem certo modo commodatam, vel servitute gravatam in concessione usurpata sunt, quod tunc res libera & allodialis debeat judicari & haberi, ut in tract. meo Rosenthall de feud. c. 2. conclus. 63. c. 6. conclus. 24. & passim. Tamen si expressè imposita vel reservata etiam sit fidelitatis præstatio, & etiam dicatur ein Lehen / tunc mores Germaniæ nostræ, ut utrumque concilient, & simul conservent, invaluerunt, ut hoc uno nomine dicant, ein Erblehen / eique effectus tribuant, partim rei feudalis, & præcipuè quoad fidelitatis contenta, partim verò rei, natura sua hæreditariæ, liberæ & allodialis, imprimis quoad successionem & maximè quoad admissionem, & capacitatem fœminarum & cognatorum, sic reperio D. Modest. Pistor. Doctoris Simon. fil. cons. 9. n. 10. ibi zu einem Erblichen & n. 25. juncto præsertim casu istius consilii vol. 1. agnoscere istius vocis vim istam. Et facultas juridica Marpurgensis & cum ea Herman. Vult. cons. 33. n. 44. & seqq. vol. 1. And. Knichen. de vest. pact. p. 2. c. 5. n. 3. & hat aliquando in tract. feud. cap. 12. conclus. 14. n. 2. & seqq. multis prosecutus sum, ac testatus quod ex plurium Principum & Comitum Cancellariis ac Curiis feudalibus; imò & plurimis investituris diversorum Electorum, Ducum ac statuum Germaniæ hæc & similia intellexerint, imò etiam observari vi-
5. derim, auch dermassen starck / wan schon in den Lehenbrieffen stehet / zu Erbmannlehen / tamen vox illa, Mann / interjecta non impediat naturam fœmineam, prout d. concl. 12. n. 18. testatus, & ipse hoc etiam in Curia Serenissimi Electoris Palatini, ante paucos annos observatum vidi, ut filia pupilla, sine ulla contradictione in tali feudo (si statueres de ejusmodi feudo, ut masculo Electori aperto sit admissa, & à Præposito feudorum, von dem Lehen Propst / responsum, voci illi: Erblehen; interpositam hanc: Mann: quidem non tollere, quod sit ein Erblehn / sed ut oporteat fœminam successionem per maritum, aut filium, aut alium masculum facere, ut recognoscatur, & servitia feudalia præstentur, sicut in curatoribus dictæ puellæ fuit injunctum. Cui simile etiam ante cognoveram ex curia feudali alia / und sonst das Erblehen obberührte Natur habe / ex diversis Principum Curiis, & aliquot Principibus de suis Curiis ita rotundè fatentibus; & multa talia observavi, ubi si talis non fuisset vis huic voculæ attributa, Dominis fuissent feuda non contemnenda, de quibus quærebatur, aperta & devoluta, quibus suis commodis renunciaturi non fuissent, nisi earum inesse & sic morem se habere, & illi & Consiliarii optimè conscii fuissent; & non ita pridem, à magnis aliquot Jurisconsultis responsum fuit, super einem Erblehn / idque voto meo approbatum, ac fœminas præ masculis remotioribus immissas, in Wetteravia audivi.

Wan dan diß Schloß in dem Kauffbrieff zu mehrmahlen ein Erb / Erbschafft geerbt &c. und dergleichen genennet / und dergestalt ist und verkaufft würd / und der Churfürst denselben Kauff alles seines Inhalts bewilligt und approbirt / allein daß es auch ein offen Hauß und Lehen genennet / und der Churfürst sich die Offnung und Lehngerechtigkeit / auch die recognitionem, Huldt und Aidt (ubi rursus notandum, quod per Lehenrecht solum intellexerit, ut maneat feudum; non verò de singulis juribus feudalitatis; alioqui hæc Huldt und Aidte &c. Item recognitiones faciendas, Item Brieff &c. specialiter non nominasset, ita ut & hinc videri posset argumentari, quod hic non expressa, modo juramento non sint contraria

feudali,

Feudali, non intelligantur reservata neque competere) vorbehalt / und also beyde Qualitates, nempe eines Erbs / und eines Lehens / in hoc uno & eodem prædio, in diesem Kauffbrieff concurriren gesetzt / und von allen Theilen confirirt und bekant werden / und diß Orts die Frag entstehet / was für ein Actus darauß abzunemmen / so kan ich bey meinem Gewissen anderst nit urtheilen / als daß es eben so viel gelte / als wan es ein Erblehen darin außtrucklich genennet würd: und solches umb so viel desto mehr composita specie Erblehen / in selbigen Orten Cöllnischen und Gülischen Lands überauß und wohl bekant / also daß ich auch bey meiner Zeit von Adlichen Frawen / und Jungfrawen / mehr als einmahl gehört habe / daß sie haben wissen zu sagen / daß obberührte Art und Natur der Erblehen seye / und daß die Gülische und Cöllnische Lehen derselber wären / so ist leichtsam zu trachten / daß die Explicatio billig secundum consuetudinem locorum genommen werde: Contrahentes enim actum suum naturæ juris, vel morum localium accommodasse præsumuntur, *l. item Conventiones, l. labeo l. tale pactum §. fin. ff. de pact.* magis ad rem, *l. si fundus. ibi ex consuetudine loci & ff. de evictionibus l. 1. ibi, si lex municipii &c. C. de emancipat. l. 1. §. ult. ibi mos regionis inspiciendus ff. de ventre inspic. l. si prius quam §. placet.* ubi ait ictus quæ in consuetudine esse solent, veniunt, etsi de iis nihil sit comprehensum *ff. de aq. plu. arc. l. circa actiones C. locati*: Hinc est quod Chassan. in consuet. Burgund. *rubr. 4. §. 2. in verb. selon, la generale n. 1. post* Albert. *in l. arbitraria n. 5. ff. de eo quod certo loco* consuetudinem loci, quasi subintrare contractum, ita ut secundum illam actus videatur celebratus: ac communis est interpretum sententia, quod id sequitur quod actum est, vel si id non apparet, aut dubium sit morem regionis, ut tradit Dec. *in d. l. semper in stipulationibus n. 8. & ibi* Cagnol. *n. 5. & 6.* Calör. *de process. execut. p. 1. c. 3. n. 169.* 6. 7.

So ist auch diese Conciliatio dem Rechten nit zuwider / sondern vielmehr ähnlich: nam licet quando duo adsunt vel ponuntur contraria in eadem dispositione, per posterius prius intelligatur correctum, & discessum a priore *text. in l. si quis ante, 10. & ibi Dd. de acquir. vel amittend. poss.* Menoch. *præs. 106. n. 9. lib. 3.* tamen hoc in iis saltem procedit ac verum est, quæ ratione nulla sese invicem compatiuntur, aut ratione nulla conciliari possunt, ut utrumque simul stet, & valeat, sed solum omninò in substantia sunt directò incompatibilia, sicut conductio & precariè rogatio: Quia ex hac possidetur, ex illa solum detinetur, sed rem eandem, eodem respectu ac tempore possidere, & non possidere, sed detinere aut in possessione esse, simul consistere nequeunt, *text. in d. l. si quis ante* & tamen in iis acutè distinguunt interpretes, ut si ulla ratione id actum aut intellectum videri posset, tunc utrumque conservetur, utpote si conductor precariò roget, ita ut non possideret, sed saltem in possessione esset, utrumque procedat, ut est *text. in d. l. si quis ante §. idem Pomponius.* Unde plerique ibidem volunt, id debere etiam tacitè videri actum, si conjecturæ aliquæ saltem adsint, quod contrahentes voluerint utrumque actum sustineri, multò ergo magis in proposito nostro, uterque unius rei liberæ, vel omninò hæreditariæ, ac propriæ, & ejusdem feudalis, hoc est pro fidelitate datæ, actus ex consuetudine, ita jam anteà receptus sustineri debet: Potest enim consuetudo, quemadmodum lex, novas formas contractuum mixtorum & similium inducere; Itaque cum non habemus actum feudi hujusmodi mixtum vel mixtam formam, facilè debet admitti, & sumi ista interpretatio, ut omnia simul serventur & subsistant, & ut videantur contrahentes, & dominus ratificans de specie tali in contractu sensisse atque egisse. 8. 9.

Præterea, so ist keine solche incompatibilitas inter aliud feudum Erblehn / & proprietatem, quin circa illud, & in illo certo modo, ut etiam multis aliis contractibus consistere possit, ut tamen quoad quid quædam, imò & multa res libera vel liberæ similis maneat, saltem Domino etiam fidelitate salva, substantia enim rei feudalis vel feudi est, ut res immobilis detur pro fidelitate pro ea præstanda, Curt. Jun. *de feud. p. 4. quæst. 7* Zas. *p. 12. n. 21.* & sic inter omnes convenit Hanneton. *lib. 4. feud. c. 6.* Claud. Seisel. *in spec. feud. tit. de definit. mihi fol. 61. §. sed ut dixi &c. cum seq.* Roland. *cons. 50. n. 8. vol. 3. & cons. 55. n. 6. & 7. vol. 4.* Decian. *cons. 19 n. 199. & 202. & seq. vol. 3.* Menoch. *cons. 202. n. 22.* ac pluribus tradidi *c. 2. concl. 53. & seqq. aliquot.* quibus locis ex omnium sententia patet, quod cætera omnia sint & habeantur naturalia & accidentalia.

Quæ confirmantur ex eo quod feudum in pignore possit consistere, manente pignore ac feudo, in re & de re eadem simul, ut aliqui scribunt *in c. similiter, si quis de pignor. dat. feud. & in c. 1. de feud. dat. in vic. leg. commissor.* Atque hinc est quod inter cæteras divisiones feudorum etiam hanc habeamus receptam, qua distinguuntur in feuda pignoratitia & non pignoratitia, vulgò Pfandtlehen / sicut post Zasium Gail. Schrad. *scripsi d. c. 2. conclus. 77.* Quod ex Germaniæ consuetudine, imo & ex jure fœminæ in eo succedant, & ego plurimas vidi hujusmodi investituras, in quibus uterque contractus pignoratitius, nempe & feudalis, in eadem re consisteret. *& c. 6. conclus. 80. n. 11.* memorabile hac de re feudi exemplum super quo 10.

Camera

Camera Imperialis secundum pignoratitiam naturam in eo judicavit, quod scilicet restituendum & reluitioni locus ad petitionem domini dandus, licet sæpius & sæpissimè in feudum recognitum & renovatum nulla pignoris facta mentione, sed tamen leviter relativè facta mentione præcedentium in causa Hessen contra Gutenberg/ & videtur eam notasse Mynsing. *obs. 29. n. 6. & 7. cent. 4.*

11. Pari ratione res Emphyteutica in feudum potest concedi, ut tum, si novatio expressè non intervenit, uterque contractus in re eadem quoque subsistat, ita ut non minus filiæ ex fœmina vigore juris Emphiteutici, quam masculi ex jure feudi, vel ex utroque possint in ea succedere. Ita docuit nos Albert. de Rosat. *in scrip. C. de jure Emphyteut. & ibi* Jason *n. 146. sequitur* Alciat. *cons. 13. n. 14. vol. 4.* Dec. *cons. 53. n. 2. & per totum* Zas. *de feudis p. 5. n. 60. & Secundus fus d. c. 6. concl. 26. n. 1.* Ita quoque videmus, quod feudalis natura nihilominus non dicatur

12. extincta, licet omninò restricta, ut in feudo hæreditario, præsertim si in eo directum & utile dominium sit in Vasallum quoque translatum simul. *text. c. 1. & ibi interpretes de feud. non hab. propr. nat. & similibus, plurima de hoc passim c. 2. concl. 36. et seqq.* & ibi effectus ejus plerumque remissivè, puta successionis ordinariæ, in eo, & alienationis potestate judicari, und bleibt dannoch zugleich ein Lehen.

Nun ist hie auch noch weiter diß in dem Kauffbrieff zu lesen/ daß die Verkäuffer auch für sich/ und alle ihre Erben/ oder die ihrige verkauffe/ in Ansehung daß damit zu erkennen würd gegeben/ daß alle ihre Erben auch recht und Zugang zu diesem Lehen hätten gehabt/ dan sonst unnötig gewesen/ dieselbe auch außzuschliessen: Item also die Käuffer darin erbeten/ daß dieselbe potestatem liberè disponendi haben sollen ꝛc. wie die formalia droben referirt

13. seynd: nemblich zu besetzen/ zu geniessen/ und zu gebrauchen/ wie es ihnen eben kompt/ das ist prout illis placuerit, sed & feudum hoc pro omnibus hæredibus datum est, absolutè hæreditarium, adeo ut etiam hæredem hæreditatis extraneum fœminam quoque admittat sicut apud me *d. c. 2. concl. 36. n. 6.* per plurimos comprobatur. At verò & id feudum, de quo liberè statuere & agere promittitur, ejusdemque naturæ habetur, sicut dd. locis videre est. Quibus amplius non insisto sed potius ad rationem decidendi principalem III. tertiam, quod frater uterinus in hoc feudo etiam successerit &c. satis ponderosam & tertiam progredior.

TERTIA RATIO DECIDENDI.

1. *Res censetur in eadem qualitate ad venditorem pervenisse, qua vendita est.*
2. *Feudum Coloniense adjudicatum fratri uterino jure sanguinis.*
3. *Pluralitas non præsumitur, nec contractuum, nec instrumentorum.*
4. *Allegantur se ex primo acquirente descendere, id probare tenetur.*
   Etiamsi sit ejusdem nominis & familiæ. ibid.
5. *Confessio Domini probat contra successorem ejus.*
6. *Quando assertio facit licitum, quod asserenti est illicitum, tunc illi non statur.*
7. *Princeps Elector, confessus aut disponens de re sui principatus præjudicat Ecclesiæ ac etiã tertiis.*
8. *Consuetudine Germaniæ magnorum Principum sigillis statur.*
9. *Electori in verbis relativis, tanquam asserenti creditur.*
10. *Verba enunciativa, inter easdem personas, præsumptionem operantur.*
11. *Geminatio liberatam mentem arguit.*
12. *Enunciativa in antiquis probare.*

III. Ratio principalis decidendi ab actu materno successionis fratris uterini hæredis hæreditatis.

Obberührten in allem/ daß die Erblehenschafft/ auß dem alten Gebrauch und der Gewonheit/ wie auch durch den Anno 1455. regierenden Churfürsten zu Cöllen bewilligtem Kauffbrieff hergenommen und erwiesen ist/ würd auch dahero zum 3. mercklich bestärckt/ daß ein frater uterinus & hæreditatis hæres, darin in dem Geschlecht und Stammen der Alienanten/ nemblich der Kerge/ und wie es sich ansehen läst/ der Verkäuffer selbst/ das Lehen geerbt/ und solches durch den damahls gewesen Churfürsten und Lehen-Herren bekant/ und es ihme dergestalt auch Anno 1413. mit recht zuerkant ist/ und daß derhalben auch die rechtliche Vermutung und Haltung ohne alles hinder sich sehen/ also zu machen: Quod idem jus sive res in qualitate eadem, ac cum juribus in ea com-

1. petentibus alienata veräussert/ und sic in natura & qualitate, in qua ad venditorem pervenit, censeatur translata atque tradita, per jura antea in istam sententiam allegata, & Glos. Bald. Alvar. Præp. Afflict. Laud. *& cæteri in c. 1. & ibi allegata jura, de Capit. qui Curr. vendid.* & quod verba instrumenti venditionis propter istam rei subjectæ naturam, ac qualitates inhærentes largè, & ut jacent, ut tali naturæ conveniant, intelligenda, & si qua obstare viderentur, stricte

strictè & angustè, imò & impropriè accipienda secundum naturam rei, & subjectæ materiæ, *d. l. ex conducto §. si uno ff. locat.* ubi donationis vox præterea omninò ferè contra naturam suam impropriatur, *& l. stipulatus ff. de usur. l. damni infecti ff. de dam. inf. c.* 1. §. *Et si clientulus de alien. feud. §. fin. si de feud. def. §. similiter de caps. Conrad. & illis locis Dd.*

Dan also ist vorhanden ein Originall Urtheilbrieff / Weyland Churfürst Friederich zu Cöllen / vom 20. Junii Anno 1413. der in Authentica copia sub N. 7. mitgesandt ; in welchem derselb Churfürst bekent und bezeugt / daß weil Rütger von Reinscheim Knape / und Elisabetha seine Haußfraw (quæ tamen ibi alio patrisfamiliæ nomine dicitur von Haulßheim / uti videtur, obscurè enim scriptum, aliter legere non potui) diß Hauß mit seinem Zubehör von dem Ertzstifft Cöllen zu offnem Hauß und Lehen gehalten / einen ehrlichen Sohn gezeugt / Reinhardt genant / und daß dieselbe Elsa nach des Rutgers Todt an Johan von Kerge verheyratet / und derselbe als ein Vorweser gemelter Elsen / und gemeltes Reinhardt / ihrer Ehe leiblich / und seines Stieffsohns berührt Lehen ohne Anspruch getragen und besessen / und ist klarlich hierauß abzunehmen / daß die Elsa mit gemeltem Johan von Kerge / auch einen eheleiblichen Sohn gezeugt / Johan genant / und darauff gemelter Johan und Elsa sampt ihrem respectivè eheleiblichen / und Stieffsohn Reinharten tödtlich abgangen / und daß einer Arnoldt von Kerge / desselben Neve / das berührt Lehen empfangen / biß daß derselbe junger Johan zu seinem mündlichen Jahren (unde colligitur curatorio nomine) kommen / also daß der Churfürst denselben (nemblich Johannem juniorem, uti ex sequentibus apparet) Johan / als einen rechten Lehens-Erben / mit dem offenen Schloß Reinscheim rechtlich belehnet habe. Und obwohl darnach Engelbrecht von Orßbeck / Churfürstlicher Cöllnischer Rath / denselben Johan mit Recht vorgenommen / und der Churfürst ihnen drey rechtliche Tage geöffnet / und S. Churf. G. Mann vor dem Churfürsten und desselben Hoff-Richter gewiesen haben : nachdem S. Churf. Gn. daran empfangender Hand bekenneten / und seinen Vatter und seinen Ohmen / als vorgeschrieben stehet / als auch Weyland Reinhardt von Reinscheim sein (N. B.) Bruder / ein rechten Lehens Erbe zu dem vorgemelten Schloß / und nach seinen (nota relativum, ejus, secundum syntaxin referens proximum antecedens, nimirum, Reinhardum, ut sit sensus hæres Reinhardi) doch Johan vorß. sein Bruder / sein recht (N. B.) Erberist / und wir (der Churfürst) den Johan daran empfangender Hand belehnet / kanten vor einen rechten (N. B.) Lehens-Erben / und anderst niemand / so solte ihme und seinen (N. B.) Erben dasselb mit recht bleiben / und wir unsere Nachkömlinge und Stifft solten ihn daran behalten / zu Urkund ewiger Stättigkeit / han wir unser Insiegel an diesem Brieff thun hangen &c. Anno 1413.

Darauß beweiset sich hell und klar / daß dieser Joannes secundus aut junior von Kerge / Reinhardts Bruder von der Mutter Seithen her allein / & sic frater uterinus ex prædicta Elsa gewesen / und daß er demselben in diesem Lehen succedirt / von dem Lehen-Herren / vor einen rechten Lehen-Erben angenommen / bekant und belehnet / dasselb Lehen ihme auch tanquam reale, mit Urtheil und Recht zugesprochen / und er dabey gelassen und gehalten worden. Darauß dan nothwendig folgt / und ohnwiederleglich geschlossen kan werden / daß er solcher Succession von rechts wegen capax und fähig gewesen / und kan desselbe keine andere ratio abgenommen werden / als daß er solches jure sanguinis, und als sanguinis hæres hæreditatis ererbt habe / dan daß er ein descendens ex primo acquirente per masculum vel fœminam solte seyn gewesen / dasselb befindet sich durchauß gar nit / wird auch im Rechten nit præsumirt oder vermuthet / dieweil daß der rechte Mannstammen dieses Lehens vorgedachter Rütgers als welcher von Reinscheim einzig und allein ohn einige andere agnomination den Nahmen familiæ getragen / und derselb ihme zugelegt würd / tum propter expressionem nominis, tum propter hanc antiquitatem scripturæ, zu achten und zu halten ist / biß das Wiederspiel klärlich bewiesen würd. Quia constat ex dicto instrumento, illum jure suo fuisse investitum, & feudum ipsius fuisse dictum. Quando autem & quamdiu non apparet investitura antiquior illius feudi, hæc pro prima habetur, per ea quæ post Bald. tradit Alvar. in c. 1. n. 9. *& post eum alii de controv. invest.* & Oldrad. *con.* 322. *n.* 12. Rol. à Vall. *con.* 66. *n.* 13. *& passim vol.* 3. Molin. *in consuet. Paris.* §. 3. *n.* 66. 71. *& seqq.* Bursat. *con.* 49. *n.* 10. *& cons.* 150. *n.* 9. *& passim vol.* 2. Pluralitas enim non præsumitur nec contractuum nec instrumentorum Castr. *cons.* 277. *incipit visa petitione vol.* 2. Cravet. *cons.* 196. *n.* 1. *& seq. & cons.* 282. *n.* 1. *& seqq.* Menoch. *de arbitr. Jud. cas.* 198. *n.* 1. *& præsumpt.* 15. *lib.* 6. Masc. *conclus.* 1249. Et quod fundans se super pluralitate vel etiam identitate tenetur eam probare. Corn. *cons.* 144. *n.* 12. *vol.* 4. Cravet. *d. cons.* 198. *n.* 4. Menoch. *cons.* 80. *incip. plura efficiunt*, *n.* 43. Mascard. *conc.* 874. *n.* 11. *& conclus.* 1174. *n.* 57. *& seq.* Ex quo sequitur Joannem Kerge / aut alios non præsumi ex aliquo primo quæsitore hujus feudi descendisse, aut progenitos : præterea allegans

hunc & illum ex primo acquirente descendere, tenetur hoc probare, aliòqui in judicio succum-
4. bet. Parif. *conf.* 1. *n.* 22. *&* 23. *vol.* 1. Roland. à Vall. *conf.* 3. *n.* 46. *& seq. vol.* 2. *post dec.* 471.
Decian. *conf.* 25. *n.* 50. *vol.* 1. Adeò ut quamvis feudum in eadem aliqua agnitione antiquitus
concessum, & agnati ejusdem sint nominis, ac insignium cum Vasallo defuncto; tamen inde
non probetur illa capax descendentia, per Lanfranc *in C. quoniam frequenter n.* 89. Alciat.
præsumpt. 58. *n.* 6. *reg.* 3. And. Gail. *obs.* 149. *n.* 8 *&* 9. *lib.* 2. und solches in diesem Fall desto
ohnzweiffelicher / dieweil beruhrter Urtheilbrieff keiner alteren Lehenbrieff gedencket / sonde-
ren allein daß Rütger und Elsa das Lehen gereumlich besessen / und von dem Churfürst und
dem Ertzstifft Cöllen zu Lehen gehalten / welche Formalia vielmehr außweisen / daß die einzige
Ursach ihrer Lehenschafft auff solche ihre Investitur und ruhigen Besitz gegründet werde /
und nit so unvermuthlich / daß der von Orßbeck / so diß Lehen von der Elsen / aus der zweyter
Ehe gebohrnen Sohn Johan von Kelge / gefordert / und außsprüchig gemacht / auch ex jure
aliquo antiquiore sich haben gründen wollen / und daß derhalben in den Urtheilbrieff / die
vorige Possession zu weisen / daß er von selbiger sich nit limiren können / und doch auff selbige
nur zusehen / auch erzehlt werden.

Daß aber aus ermelten Urtheilbrieff gemelte Qualitas der Erblehenschafft / und daß diß
Lehen also beschaffen und genaturet sey gewesen / daß frater uterinus darin nach desselben Art /
es seye nun ex consuetudine oder antiqua conventione, erben hat können; dasselb last sich
kurtzlich durch nachfolgende Gründe darthun / und beweisen: als vor das erste / daß der
Churfürst mit diesen runden Worten setzt und bekennet / daß er den gemelten Johan als einen
rechten Lehens-Erben etc. und zum zweyten / daß er denselben damit in illa qualitate belehnet
habe. Nun aber ist in Recht ausser Zweiffel / quod confessio domini probet, præsertim
5. contra dominum ejusque successorem, quipiam fuerit feudi successor, aut hæres feudalis,
darvon in genere, in tract. feud. Rosenthal *cap.* 12. *concl.* 14. und seynd die Jura sonst be-
kant / und ist droben gnugsam außgeführet / daß dergleichen sigilla Principum Electorum,
maxime contra dominum, imò etiam contra tertium, einen Beweiß machen / ideoque non
oberit hic excipere hanc prælati esse confessionem, & quod is feudorum naturam, disponen-
do; minus confitendo non potuerit mutare in onus ac præjudicium Ecclesiæ suæ, prout id
regulare est in prælatis. Bald. *in præl. feud. n.* 43. Alvarot. *in c.* 1. *n.* 3. *& ibi Al. de Vasal decrep.
ætat.* Laud. *in §. & quia n.* 36. *de his qui feud. dar.* Pist. *quæst.* 8. *n.* 6 *p.* 1. Zas. *p.* 3. *n.* 6. Ro-
6. land. *conf.* 60. *n.* 15. *vol.* 2. *per c.* 1. *x. de feud.* Et Gail. *obs.* 90. *lib.* 2. *n.* 1. Quando enim asser-
tio alicujus facit licitum, quod confitenti erat illicitum, tunc ei non statur Jas. *in præl. feud.
n.* 90. Curt. *d. loc. & alii*, siquidem hic non de simplici Prælato sed principe magno Electore
Imperii Germaniæ, qui circa secularia à principatu suo seculari dependentia confessus aut
7. disposuit, agitur, quibus etiam contra tertios credi prædictum est. Secundo quia hoc casu
non constat neque probatur rem se aliter habere, vel Ecclesiam per istam assertionem in ulla re
læsam esse aut lædi. Tertio, quia versamur in antiquis, ubi etiam nudi prælati assertioni de
feudi natura statur, Bald. *ubi* 5. *&* Curt. *d. quæst* 8. *n.* 12. Zas. *d. p.* 3. *n.* 2. Præposit. *dict.* 6.
in prælud. & ibi Jas. *d. n.* 9. Cravet. *de antiquit. temp. p.* 5. *foll. ult. n.* 16. Et Schrad. *de feud. p.* 2.
8. *c.* 3. *n.* 77. Quarto, quia moris est in Germania, præsertim in hac patria Coloniensi, hujus-
modi magnorum Principum sigillis credi, consuetudo autem in probationibus dominatur, &
in talibus observanda est, per vulgata.

Daneben ist diß nit allein eine Enunciatio, oder Attestatio eines Churfürsten als Lehen-
Herrens / sonderen auch ein Urtheilbrieff / darin derselb ad longum attestirt / daß die Mann
von Lehen das Lehenguth dem fratri uterino, als mit Recht zugesprochen / und für ihn und
seine Erben zuerkant haben / wie droben angezogene Wort klärlich genug mitbringen / daß
also nit allein der Churf. vorher bezeugt / daß er denselben fratrem uterinum, also einen rech-
ten / (das ist wahren / per ea quæ supra circa hanc voculam allegata sunt) Lehens Erben sei-
nes halben Bruders Reinhards belehnet / und daß er denselben in der Qualität dieses
Schlosses rechtliche Belehnung conferirt und mitgetheilt habe / sonderen referirt der Churf.
auch / also durch Engelbrecht von Orßbeck seiner Churf. G. Rath in recht gefordert worden /
aus was Ursachen / daß der Mann von Lehen / ihm und seinen Erben dasselb Lehenguth zuge-
sprochen habe / also daß sein Bruder Reinhardt von Reinscheim ein rechter Lehens-Erb daran
gewesen / und nach desselben Todt (dieser) sein Bruder Johan sein rechter (N. B.) Lehens-
9. Erb seye / und der Churfürst daran ihnen belehnet / erkant vor einen rechten (N. B.) Le-
hens-Erben / und anders niemand / und diesen relativis verbis tanquam assertivis, vermög
der Recht auch Glaub gestalt werden muß / per ea quæ antea allegata sunt, & si maximè fo-
rent dicenda verba enunciativa, tamen Dd. paulò ante citati, de talibus quoque loquuntur,
10. & juris est, quod inter easdem personas aut causam ab iis habentis, enunciativa probationem
ad

ad minus præsumptivam operentur, cui stetur, donec aliud dilucidò probetur & volunt Dd.
super allegata Bart. *in l. ex hac scriptura n. 16. ff. de donat.* Jas. *in l. ex suis verbis n. 3. limit. 7.*
& passim C. de testam. militum. Aretin. *in C. per tuas de probat.* Dec. *cons. 42. dub. 4.* Cravet. *de*
antiquit. temp. p. 1. §. præpositum n. 19. & 20. Menoch. *præs. 133. n. 5. lib. 3.* Mascard. *de probat.*
conclus. 621. n. 9. & seq. Afflict. *decis. 83. n. 5.* Apud quos (propterea hic & in aliis legatis
sæpius citationes legum prætereo) Jura & leges videre licet. Quæ omnia augentur tum ex
una aut altera geminatione, licet in eodem instrumento facta, quia geminatio deliberatam 11.
mentem ac scientiam arguit *Dd. in l. Balista ff. ad Trebell.* magnosque habet effectus, Bursat.
cons. 16. n. 53. & 61. & cons. 177. n. 8. Corset. *in tract. de potest. reg.* (recensens 76. ejus effe-
ctus) Vasque. *Illust. quæst. c. 83.* Et quod arguant perpetuam voluntatem, & plenius faciant
explicari voluntatem, loquentis Mantic. *de conjecturis ult. vol. lib. 8. c. 18. n. 18. post Bart. Dec.*
Natt. Cravet. & alios. Et quod intelligantur ut jaceant, & non restringuntur, patet ex iis, quæ
Pist. *quæst. 24. n. 55. l. 1. post text. & Gloss. in l. intermittendo ff. de fur. dot.* & Alex. Rand. *de ana-*
log. c. 30. n. 123. Facit quæ tradunt de geminatione enunciativorum in specie Barthol. Socin.
cons. 328. n. 6. vol 2. & cons. 66. n. 19 vol. 1. Jason. *in d. l. ex his verbis n. 2.* maximè autem
in antiquis verba enunciativa probare ait is *ibid. n. 2. limit. 4. & post eum* Sichard. & Alex. *cons.* 12.
75. n. 3. lib. 4. *Cravet. de antiquit. temp. p 2. sect. præpositum nostrum n. 77. & assall. d. loc.*

QUARTA RATIO DECIDENDI.

1. *Ubi una causa quæ sola apparet statur, & ex illa factum præsumitur processisse, & magis ex necessaria quam voluntaria.*
2. *Successio ex causa utiliore perfluxisse præsumitur.*
3. *Jure suo quam alieno præsumitur actus gestus.*

WEniger nit / dieweil die Succeſſio des uterini durch gemelt documentum wieder den
Herren Churfürſten / und deſſelben Stifft alſo klarlich genug dargethan / und er-
wieſen wurd / wie gleichfals aus was Urſachen der Churfürſt ihn darfür erkant /
und darzu gelaſſen oder belehnet / nemblich darumb / daß er denſelben für den rech-
ten Lehen-Erben gehalten / und als ſolchen inveſtirt / und belehnet : Item daß er ſeines
Bruders rechter Erb geweſen / und für einen rechten Lehen-Erben erkant und bekant / ſo
bleibts auch billig dabey / ubi enim causa est, illi meritò stamus, & quando non nisi de causa 1.
una apparet, ex illa factum præsumitur processisse, scilicet ex causa illa præambula *l. quadam*
mulier & ibi Dd. ff. de rei vind. & ibi eleganter Alban. ad Bart. Masc. *concl. 1296. n. 2. vol 3.*
ſo iſt auch Rechtens / quod Actus semper præsumitur gestus ex causa potius necessaria quam
voluntaria, & sicut magis ad casum necessarium trahatur. Bald. *cons. 35. col. 2. vol. 2.* Hart.
Pistor. *quæst. 7. n. 11. lib. 1.* Ex quo inferendum est, ut & alii in similibus faciunt, daß dieſer
Joannes frater uterinus jure suo & sibi competente Lehen-Erb / und Folger geweſen iſt / und
daß der Herr Churf. ihme ex causa illa, & sic necessariò habe darfür erkant / bekant /
und belehnet / wie dan auch dieſe successio ex causa succedendi magis utili vel utiliore herge-
floſſen / in Recht præsupponirt oder præsumirt würde / per ea Hieron. Grat. *cons. 63. n. 12.* 2.
lib. 1. & Mascard. *concl. 45. n. 31. & seqq.* Et cum istam successionem ac investituram modo &
jure sibi utiliore suscepisse, per ea quæ Bart. *in l. gerit. n. 21. ff. de acquir. hæred.* Tiraquell.
de retract. lignag. §. 30. gloss. 1. n. 34. Ex quibus & hoc conficitur, quod quando olim aliquem
successisse, vel ad rem aliquam pervenisse constat; tunc præsumatur jure suo id factum fuisse,
non alieno; Jure enim suo potius semper actus gestus intelligitur, & modo sibi ulteriore pos-
sessionem ingressus, ac sibi possidere, non alteri Bart. Tiraquell. & Mascard. *d. locis & Menoch.* 3.
præsumpt. 136. n. 16. lib. 3. & remed. adipisc. 4. n. 431. Huic & Bald. scribit & alii post eum,
quod qui dicit aliquid ex gratia factum, vel ex ea aliquem admissum, is tenetur hoc probare;
wie dan auch in dieſem Instrumento keines gratiæ Electoris, auch keiner newer Belehnung
Meldung geſchicht / ſonderen wohlgerade das Widerſpiell / daß er tanquam talis, und als
ein rechter / das iſt wahrer und legitimus Lehens-Erb / und Folger von S. Churf. G. beleh-
net / darfür erkant und bekant ſey worden : Item rechtlich &c. hoc est legitimè, und wie der
Churfürſt von rechtswegen ſchuldig iſt geweſen (vox enim rechtlich / idem quod legitimè vel
de jure &c.) und wer fürwenden wolte / daß dieſe investitura nova und mera gratia wäre
geweſen / der würde diß / auch als fundamentum intentionis & exceptionis suæ, darthun und
beweiſen müſſen per jura vulgata.

Und zwar / daß ſolches keinen Grund hat / iſt daher gnugſamb abzunemmen / daß etwan
der Churfürſt aus gratia, & de nova dieſem fratri uterino dieß Lehen hatte angeſetzt / und

der im vorgemeldten Urtheilbrieff langer Erzehlung / præsertim des Rutgeri, Elsæ, Reinhardi, und dieses Joannis succession, und Belehnung / tanquam causæ sententiæ latæ, und daß er des Reinhardi Bruder und rechter Erbe ist / und daß dieselbige diß Lehen rühiglich besessen hätten / nit bedürff; sondern wäre blößlich gnug gewesen / dicere, quod hoc feudum de novo ex gratia fuisset collatum. At verò enumerationes illæ non præsumuntur esse frustraneæ, superfluæ, aut sine virtute operandi positæ, imprimis tam multa & longa enumeratio, quod antecessores justè & legitimè possederint, sed ut inferatur & concludatur, quod sæpè dictus Joannes uterinus frater etiam legitimus successor feudi, & hæres in hoc eodem feudo probaretur.

QUINTA RATIO DECIDENDI

1. *Ex Causato causa rectè intelligitur.*
2. *Sapius & enixè decantata arguunt scientiam magis quam errorem.*
3. *Venditores præsumuntur jus suum transtulisse.*
4. *Feudum cujus extranei, ejusdem & fœminæ sunt capaces.*
5. *A natura successionis magis est alienum extraneus, quam fœminas à primo acquirente descendentes.*

Es könte dieses alles auch ferner und weiter in mehr Wege bestättigt werden / daß durch diesen Actum die Natur weiblicher / und in dergleichen Succession von rechtswegen / in casu imprimis tam antiquo, & ubi natura contraria feudi istius antiquior demonstrari non potest, utpote quod supra allegatum, propter vetustatem intelligendum, hoc jure factum & quidem suo; idque extra teli jactum ponitur, ob consuetudinem locorum der Erblehenschafft. Item quod hic probatus sit effectus, nempe der Erblehenschafft / oder ita absolutè hæreditariæ naturæ, ut frater uterinus potuerit succedere; certè causam etiam talem subfuisse præsumendum de jure est, ex causato enim causa rectè intelligitur.
1. Nicol. Ereth. *in loco ab effectu* & quidem hoc casu quærenti, ubi alia probari non potest ex adverso.

Præterea posito, non dato, quod antea tale non fuisset, tamen eo ipso, quod successio talis in eo fuit admissa, & is tanquam talis venit in possessionem; idque sciente & patiente Domino: nam hoc Archiepiscopus confitetur in berührten Urtheilbrieffe / daß er denselben Johan (der doch nur frater uterinus defuncti Vasalli Reinhardi gewesen) für den rechten Lehens Erben bekant / erkent / belehnet / und zwar rechtlich / und daß auch ihme das Lehen / und seinen Erben zuerkant ist. Sed licet fortè in casu præsenti (si consuetudo & alia hujusmodi naturam non juvarent) errore contigisse, contrario probato dici posset; tamen cum & error
2. hic deesse ex dicto documento sententiæ demonstratur: quod scilicet tam enixè & sæpè iste istis decantetur successor, legitimus, agnitus, habitus, investitus, ita ut ex iis certa præsumatur scientia, imprimis autem dicatur apertè quis fuerit, nempe frater uterinus & hæreditatis hæres vasalli defuncti, ut ignorantiæ non possit dari locus: attamen cum versemur hic in facto antiquissimo ex actu fœmineæ successionis, præsumitur feudum fœmininum, & sic naturæ materiæ subjectæ, scilicet actus istius, ut eum ex natura sua ad miserit, conveniens fuisse, convincunt jura in hac ratione non longè ab hinc citata. Ac probant in specie Alciatus *cons. 5. n. 25. vol. 3.* Paris. *cons. 23. n. 72. vol. 1. & in tract. feud.* Rosenthall *d. c. 7. conclus. 45. n. 15.* Atque id quoque in dicta causa Reispach contra Schwendi ex votis apparet nullum fuisse condemnatum: Et Academia Tubingensis non ita pridem in causa nobilis cujusdam de Closen / contra Ostenrich: Et ego post eam & alios de jure respondi, ac pro eodem contra Württenberg idem respondimus, qui Dux Illustrissimus uxorem nobilis istius tunc statim admisit, dan ist die rechtliche Vermuthung auch / quod vasallus ille ex titulo successionis in possessionem venerit, possederit, & propterea feudum (etiamsi naturæ istius non fuisset) in illa natura præscripserit, videntur enim sic ante venditionem annos supra 30. scilicet ab anno 1413. usque 1455. id est 42. continuasse, *c. si quid per 30. annos & ibi omnes si de feud. defuncti in tract.* Rosenthal *c. 7. conclus. 77. per tot.* Taceo quod sententia faciat feudum, ergo & qualitatem, *d. c. 6. apud me conclus. 70.* Quæ sint pro IV. & V. rat. principalis decidendi, daß also rechtmäßig geschlossen / dieweil dieß Schloß vorhin ein Erblehen und feudum successione hæreditaria delatum gewesen / oder in præscriptione & sententia worden / daß auch die præsumptio billig genommen würd / daß es in derselber qualitet / auch transferirt und verkaufft ist; tum quod venditores præsumuntur jus omne suum vendidisse, ac transtulisse; tum
3. etiam quod verba venditionis instrumenti id satis dicere & comprehendere apta, sicut supra

ad longum demonstratum est: und zwar ist allerdings daher ad naturam fœmineam zu
schliessen/ dan wan solche successio collateralium cognatorum zulässig/ Ergo auch diese/ als
welche naturæ feudi convenientior und ähnlicher ist/ nemblich da die descendentes der Käuffer
wollen succediren: à majore ergo ad minus procedet argumentum, inmassen auch in Sachen
Reispach contra Schwendi die Herren Assessores geschlossen/ dieweil daß Brimmelich ein
possessor in familia alia à Carolo IV. impetriert hatte/ ut soror succederet (quæ tamen ex acquirente primo descendebat) quod magis filia aut neptis ex ea fuerit admittenda. Et quod
feudum cujus extranei hæredes sunt capaces, fœminarum successionem descendentium zulasse/
ist bey den Rechts-Gelehrten ohne Streit: Neque quisquam juris hujus intelligens ibit infitias, feudo ita qualificato, vel tali indole prædito, ut possint uterini fratres, aut alii à feudi 4.
successione alioqui extranei, in eo succedere; præsertim sine pacto speciali, quod mulieres ex
primo acquisitore descendentes & earum descendentes, præsertim masculi, si non multò magis, attamen eodem modo quoque sint capaces: Quoniam à natura successionis magis alienum est extraneos succedere, quam descendentes ex primo acquirente, etiam per fœminas, 5.
arg. c. 1. quemadmod. feud. ad fil. pert. c. 1. de invest. in marit. fact. & quæ istis locis notat Jacob. de Beluis. Bald. *& alii.*

SEXTUM FUNDAMENTUM.

1. *Quando mulier cum viro est principalis emptrix, tunc non censetur nomen ejus tantum honoris causa appositum sed principaliter.*
2. *Quando empta per conjuges fiunt communia, & pars pretii restituenda.*
3. *Feudum in fœminam collatum fit fœmininum, etsi non exprimatur.*
4. *Res sequitur naturam personæ cui acquiritur.*
5. *Domini confessio & investitura feudum facit, non promissio.*
6. *Per veram & non per abusivam investituram transfertur possessio.*
7. *Feudum fit per solam concessionem, si res sit in manibus Vasalli.*
8. *Feudum fit quando pro, vel ex re mobili fidelitas debetur, vel res immobilis confertur, aut habere permittitur.*
9. *Correctio non præsumitur, sed clausulæ intelliguntur, ut utrumque subsistat.*
10. *Feudi constitutio etiam sine scriptura consistit.*
11. *Agnati mortuo possessore vasallo inscio & invito domino fiunt, etiamsi fidelitas præstita non sit, & ad servitia tenentur.*

Der sechste Hauptgrund und Argument/ damit bewiesen wird/ daß der Consulent der von Metternich und dergleichen/ dieses Lehens Erbung fähig und zulässig seynd/ ist/ daß dieß Lehen nit allein Johan Hürt/ sondern auch zugleich und æquè principaliter ejus uxori venditum ac traditum, idque ratificante, & non contradicente Domino, und dieß wird aus der Kauffverschreibung genommen/ indem darin außtrücklich hell und klar verhalten ist/ daß/ weil Johan von Keige und Anna von Monreal/ als sie des mögig und mächtig zu thun gewesen/ sampt und sonders das Schloß Reinscheim und Zugehör verkaufft haben/ dem vesten Johan Hürtten von Schoneck/ und Anna von Brandtscheidt Eheleuthen/ ihren Erben umb sechste halb tausend Reinische Florin/ schwär gewichtig an Golt/ der sie mit dem vorgenanten Johan und Annen überkommen/ und eins worden/ die sie ihnen auch zu Danck bezahlt/ auch sie (nemblich die beyde Emptores) und ihre Erben frey/ ledig und quitt gesagt etc. den darauß ist offenbahr/ daß diese Verkauffung/ und Kauff beyder Personen/ in erwelter Eheleuth und ihrer Erben/ als Käuffer/ zugleich tradicirt/ und daß nit weniger die Fraw/ als der man die Mitkäufferin gewesen/ und auch die Kauffschilling zugleich bezahlt/ darüber neben ihrem Haußwirthen und Ehemann quittirt worden. Dan zum dritten folget in dem contexe, daß auch ihr zugleich und mit die tradition und Einliferung: Item pro quarto die Erbung geschehen sey/ und von den Verkäuffern Macht gegeben/ mit den verkaufften Gütheren/ wie es ihnen (N. B.) den Kompt zu schalten und zu walten. Quæ omnia uti vera, per documentum sæpè dictum probantur, & post antiquissima hæc tempora pro veritate habentur, per jura superius sæpè allegata. also daß in diesem Fall nit zu zweifelen/ obschon sonst mancherley consuetudines quoad acquisita conjugum hin und wieder befindlich seynd/ etwan auch bißweilen disputirt kan werden/ an non nomen uxoris, honoris causa, instrumento insertum? Ad hoc ut vel ipsa, aut hæredes ejus in re quæsita non habeant partem, vel si eam velint, pretium pro rata reddere teneantur, daß doch solches oder dergleichen nicht statt habe/ da das Weib æquè principaliter Käufferin

VI. Ratio principalis decidendi quod feudum hoc nostrum à fœminis licitè vel cum consensu Domini emptum traditumque est. Ideoque etc. Erblichen.

auch das pretium mit bezahlet/ darüber quitirt/ die Wehrschafft ihr auch zugesagt / und diß alles ihr und ihren Erben per ea quæ tradunt *Dd. in l. Quintus Mutius ff. de don. inter vir. & uxor. & in l. etiam C. de donat. inter vir. & uxor.* præsertim cum hoc casu emptio, numeratio pecuniæ, liberatio pro ea, traditio, evictionis promissio, præsente & una interveniente, marito tamen in persona uxori ipsi facta sint, & sic ipse consensus ejus & confessio intervenerunt. Albert. *in d. l. etiam* Alexand. *cons.* 22. *n.* 7. *lib.* 4. Socin. Sen. *cons.* 65. *n.* 20. *lib.* 1. Johan. Lopez. Hispan. *in rubr. de donat. inter vir. & uxor.* §. 60. Boer. *decis.* 81. *n.* 5. Fulgos. *cons.* 198. *vol.* 2. Reminald. Sen. *cons.* 244. *in fin. col.* 2. Cravet. *cons.* 61. *n.* 7. Cacher. *decis. pedemont.* 140. *n.* 8. Quos & alios sequitur, & contrariis respondet Menoch. *præsumpt.* 51. *n.* 27. & 28. 30. (ubi & tacitam admittit) *ex seqq. lib.* 3. *& plura de re apud* Mod. Pistor. *cons.* 145. *passim ac n. etiam* 147. *gl. & Dd. in c.* 2. *de donat. int. vir. & uxorem.*

Wie dan in diesem Fall es auch eine andere Gelegenheit hat / da notoria consuetudo am selben Ort vorhanden / daß alle Acquisita und fructus communes inter conjuges seynd: Item daß am selben Ort die Töchter viel erben / und zwar so ist auch überflüßig ferner hievon zu handlen / dieweil der Lehens-Herr hierin kein Fundament suchen kan / sonderen allein alsdan statt hätte / wan des Ehemanns Erben mit der Frawen Erben zu thun hätten / da gleichwohl / und nit desto weniger das gekauffte Guth gemein bleibt / doch allein wan nicht sonst das Gelt
1. von dem Weib pro rata herkommen / oder ex bonis communibus, so müste es dem Mann oder seinen Erben pro rata wieder erstattet werden. Quod enim bona maneant communia,
2. aut uxori quæ simul, aut solum emit, licet pecunia fuerit fortè mariti, & ideò pro medietate, si res empta communis aut in solidum: si solius uxoris, restituenda, tradunt Bart. *in l. uxor marito n.* 3. *ff. de donat. inter vir.* Crot. *in l. frater à fratre n.* 120. *ff. de condit. indeb.* Loper. Boerr. *d. loc.* Cravett. *cons.* 81. *n.* 2. Alciatus *præs.* 26. *n.* 4. *reg.* 3. Ant. Gab. Rom. *conclus.* 15. *n.* 14. *tit. de præsumpt.* E Menoch. *præsumpt.* 51. *n.* 42. *lib.* 3. Item daß auch dieß Orts donatio mariti morte confirmata, diese Frug hinwegen würde: Item daß man hie in antiquissimis versirt / ubi omnia præsumuntur rectè & legitimè gesta, facta, & vera esse: und hat sonst kein Zweiffel / quod etiam de jure communi mulier possit, constante matrimonio, pro se & suis acquirere, sive solum, sive cum marito, prout omnes Dd. in prædictis locis fatentur, sed saltem quæstio est, pretium in emptiones erogatum, an non ex bonis mariti præsumatur, & hoc ei vel hæredibus ejus restituendum.

Quandoquidem ergo acquisitio hæc feudi, per emptorem & emptricem simul, pro se & hæredibus suis facta, & sic jus in eorum personas, simul pro illis & illorum hæredibus radicatum (& ab iis in hæredes suos transmissum) fuit; sequitur ideo ipso domini consensu accedente (etiamsi aliundè non fuisset, magis ergò & per omnia stante consuetudine locorum, & der Erblehenlicher naturæ feudi fœminei, de qua antea) fœmininum factum. Quoniam
3. juris est, quod feudum in fœminam collatum fiat fœmininum, etiamsi hoc non exprimatur speciali pacto, *text. est in c.* 1. *de feud. fœmin. & ibi omnes interpp.* Etenim res sequitur conditi-
4. onem atque naturam personæ, cui confertur vel acquiritur. *text. in l. plenum* § *Equitii ff. de usu & habit. & ibi interpret.* Socin. Sen. *in d. l. cum avus n.* 23. *ff. de condit. & demonstrat.* Rol. à Valle *cons.* 76. *n.* 6. *lib.* 3. Menoch. *præsumpt.* 85. *n.* 4. & 5. *lib.* 4. Molina *de primog. Hispan. lib.* 3. *c.* 5. *n.* 73. *eleganter.* Et sic statuit tota schola Dd. non solum *in d. c.* 1. sed & in consiliis, lecturis & tractatibus, communemque passim adstruunt, ut Curt. jun. *part.* 4. *memb.* 1. *n.* 3. Zas. *p.* 8. *n.* 39. Sonsbeck *p.* 9. *n.* 133. Hart. Pistor. *quæst.* 34. *n.* 20. 24. & 27. *lib.* 2. Menoch. *cons.* 331. *n.* 2. ac pluribus & rationibus ac juribus *in d. tract. meo de feud. c.* 7. *conclus.* 35.

Und kan nicht gesagt werden / dieweil dieser Kauff keine investitura oder Belehnung des Lehens-Herren ist / daß derhalben durch denselben Kauff das Lehenguth in der Person / der Kauffer / und also der Annen von Brandtscheidt / als der Ehefrawen und Mitkäufferinnen / hierdurch nit radicirt sey gewesen / noch ein Lehen worden / sonderen hätte solches erst
5. durch die Belehnung müssen geschehen / Quoniam domini concessio & investitura feudum facit, non autem promissio de infeudando Bald. *in* §. *fin. n.* 1. *de nov. form. fidel.* Isern. *ibidem n.* 5. Præpos. *n.* 3. Alvarot. *n.* 2. Laud. *n.* 10. Matth. de afflict. *n.* 2. Capyc. *in* §. *feudorum investitura col.* 5. §. *Jacobin in verb. &c.* Item quamvis per abusivam investituram constituatur feudum quoque, uti tradunt jam allegati (qualis tamen in hoc contractu emptionis, & sic illo tempore, nimirum Montags nach Palmarum Anno 1455. nulla intervenit) so werde
6. doch auch die possessio nicht als per veram investituram transferirt / welche pro consummatione feudi antea promissi, auch erfordert würd. Alvarot. *in* §. *insuper & post eum alii de prohib. feud. alien. per Fred.* Johan. Reinaud. *in* §. *præterea n.* 18. *ibid.* Joan. Blanc. *in summa feud. c.* 3. *n.* 34. Duaren. *de feud. c.* 7. & 8. Joan. Schneid. *communem attestans p.* 4. *n.* 18. & 19.

&

& pluribus apud me c. 6. concl. 1. & 6. ac passim. Nun seye aber bey der Belehnung des Mannlehens im Revers gedacht ꝛc.

7. Dan darauff würd diese beständige Antwort gegeben / daß eine solche forma constituendi feudum de novo zwar erfordert werde / wan der Lehen-Herr aus seinen eigenen Güteren ein Lehen ansetzt und gibt / es irre und hindere aber auch nicht / daß nicht solte einsmahls feudi veri constitutio, dardurch nit können geschehen / daß der Lehen-Herr den Lehensmann / so bald ihm die Possession weise oder eintretten lasse / und willige / oder sage / daß ers ihme zum Lehen gebe / oder auch wan er vorhin die Possession einhat / bewillige daß er es zum Lehen haben / und doch Huldt und Aidt ꝛc. thun solle / probatur per c. 1. *quid sit investit. & ibi omnes* Jacob. de Belvis. *ubid. in tract.* Alvarot. *n.* 2. Laudens. *n.* 12. *& seq.* Præpositus *n.* 4. Affl. & *n.* 1. *& reliqui & est text. in c.* 1. *de consuet. rect. feud.* quod sufficiat si Dominus dicat, vade in possessionem fundi, & tene illam pro feudo &c. *& ibi omnes, & apud me d. c. 6. conclus. 2. & seqq. probat.*

Es befindet sich aber in diesem Fall / daß in diesem Kauffbrieff außtrücklich geschrieben ist / daß diß Lehenguth den beyden Eheleuthen verkaufft / abgetretten / gelibert / und sie daran geerbt seyn werden / und daß der Lehen-Herr diesen Kauff (alles seines Inhalts / prout id supra evici) approbirt / gelibert / und die Belehnung / wie sie vor Johan Hurtten und seine Erben gebetten; also auch bewilliget: darauß sich schliessen läst / daß die constitutio realis hujus feudi, & translatio dominii ex ipso propter titulum, possessionem & consensum Domini domahlen schon geschehen und vergangen / und es allein gleich wie in feudis novis gebräuchlich / an Leistung der vorbehaltener Lehenpflicht gemangelt / und der Verbal Leyhung in dem testimonio investituræ, so viel in Leystung der Aide / Pflicht und Herraußgebung der Lehenbrieff und Revers bestehet / und diß umb so viel desto mehr / daß dieselb und was hernach gefolgt / nit de substantia feudi, sonderen bloße accessoria in rei veritate gewesen / Inmassen oben erwiesen / quod feudum sit, quando pro vel ex re immobili fidelitas debetur, vel res immobilis pro ea confertur, aut haberi permittitur, welche Stück alle bey dem Verkauff und desselben Approbation und Ratification durch den Lehen-Herren vorhanden seynd gewesen / als das Hauß und Schloß Reitscheim cum pertinentiis, dasselb ist Johan Hürtt und seiner Haußfraw / fur sie und ihre Erben verkaufft / gelibert / und hat der Churfürst solches approbirt / bewilligt / also daß Hürtt davon Huldt und Aidt thun solle / Lehen-Rechten und Offnung vorbehaltlich / ja es ist auch so gar / wie gemeldet / die forma recognitionis in feudum exprimirt und vorgeschrieben / nemblich da der maritus, und seine Erben das Lehen tragen sollen / welches alles sich mit Zubehuff der Frawen und ihren Erben verstanden hat / dan sonst würde alles vorigs im Kauffbrieff hiedurch corrigirt / oder verändert seyn worden / quod non est præsumendum, sed potius hæc clausula ita intelligenda, ut utrumque simul subsistat, 8.
inmassen auch der Lehenbrieff eben dergestalt gefolgt ist / und seynd diese in jure feudali auch allerdings separata, und verscheidene Ding / rem alicui in feudum dari, & feudum novum ejus fieri: id quod sine dubio per hanc venditionem possessionis & dominii translationem, consentiente prædicto modo domino, factum fuit; & inter ipsam feudi novi recognitionem, qua fidelitas præstatur, literæ super investitura dantur, tanquam testimonium; & reversales, tanquam antapochæ. Quod inde apparet, quod feudi novi possessio sæpè traditur, vel ut ingrediatur vasallus, permittitur, vel in possessionem ejus quam habet, ut pro feudo, vel in feudum teneat, consentitur; & sic feudum constituitur; quam diu post, fidelitatis præstatio primum sequitur, ut ex post facto vasallus ille ad præstationem fidelitatis, & ad recipiendum literas feudales ad dandum reversales, factum contumax, ad Curiam vocetur, *text. est in c.* 1. 9.
§. est, & alia, junctis præcedentibus, & ibi omnes Dd. qua fuit prim. caus. benef. amitt. & pluribus in tract. meo d. c. 6. concl. 43. *& seq.* Nam feudum & feudi constitutio etiam sine scriptura consistit ac valet, sic manifestè ex multis locis colligitur: *ut ex d. c.* 1. *§. si enim dominus ibi, vel quando non factum §. si verò quid sit investit. c.* 1. *si de invest. int. Dom. & vasallum lis oriatur, c.* 1. *quis dicatur fiat necess. cum similibus.* Ex quibus ita decidit Bald. *in rubr. C. de cond. ex leg. in fin.* Alvarot. *in d. c.* 1. *n.* 4. Præpos. *ibid. n.* 5. *& vide* Afflict. *ibidem n.* 5. *quid sit invest.* Item *in c.* 1. *de prohib. feud. alien. per Lothar,* Gamer. *in repetit. c.* 1. *de prohib. feudi alienat. per Frederic.* ... *pag.* 41. Wesemb. *de feud. c.* 8. *n.* 31. Consilbeck *p.* 9. *n.* 23. Hotom. *in d. §. feud. c.* 25. *in* ... *arg. l. pacta* 17. *C. de pact. l.* 4. *ff. de pignor. cum simlib.* Schneidwin. *p.* 4. *n.* 20. Mozz. *de* ... *stant. n.* 63. Vult. *c.* 7. *n.* 42. Et si scriptura opus (ubi neutiquam fuit) antequam feudum fieret certè illa in instrumento illo venditionis à domino approbato, comprehendi dici posset: aut enim ad alienationis validitatem consensu domini opus fuit in casu nostro; & cum eum ipso intervenisse satis apparet: aut sine illo fieri validè potuit; & tum ipso jure, inscio etiam domino emptores facti fuissent statim per alienationem & traditionem vasalli, sicut agnati in ore vasalli 10.

11.

vasalli possessoris, domino inscio & invito fiunt, ac jure pleni vasallagii, etiamsi fidelitas præstita non sit, tenentur: & in alienabili feudo emptores traditione sola fiunt, adeò ut si contra fidelitatis contenta tales ante ejus præstationem feloniam, aut culpam aliquam committant, aut non servant tanquam vasalli alii, privari possint: Id enim generale est, etiam in feudo novo, sicut probatur ex d. tract. Rosenthal *de feud. c. 6. d. conclus. 41. & seq.* Quod fieri non posset si vasalli non essent. Item ad contenta fidelitatis & casu occurrente ad servitia, non minusquam alii tenentur statim à principio, possessione nacta, vel dominio vasallitico acquisito; atque in terminis iisdem in hoc proposito versamur tanto magis in dubio, quod hoc casu sive consensus Domini necessarius fuerit, sive non, de approbatione & acceptatione alienationis, & hujus venditionis, in qua vasallus jus vasallagii sui in alios transtulerat, ratificavit & in vasallos emptores approbavit; idque adeò ut eos invitos ratione nulla reprobare potuisset, factum enim feudum fuit, & dominus; & facti vasalli novi: Et paucis per hunc contractum surrogati emptores, translato in eos jure vasallagii feudi domino pristino vasalli, eo ipso non reprobante facti sunt. Quia omnia ad hæc requisita necessaria adfuerunt, sicut constat ex iis, quæ longè non abhinc ing. Dan darauff würd die beständig xc. cum seq. traduntur.

RATIO SEPTIMA ET ULTIMA.

1. *Feudum in fœminam collatum, vel ea de eo investita sit fœmininum, etiamsi de iis nihil dictum sit.*
2. *Semper præsumitur provisum heredibus nostris.*
3. *Ex primordio tituli posterior formatur eventus.*
4. *Initium & origo potissima rei pars & causa, ideoque attendendum.*
5. *Sicut mutatio substantiæ & quantitatis, ita nec qualitatis rei præsumitur.*
6. *Quilibet non minus heredibus suis quam sibi providisse præsumitur.*
7. *Dum constat de titulo præsumitur juxta ejus tenorem possessio.*
8. *Quid sit investitura.*
9. *Præcedentia fluunt in sequentia, & iis declarationem inferunt fortius, quam hæc illis.*
10. *Renunciatio perfecta nunquam inducitur, nisi ea de necessitate inferatur.*
11. *Capienda potius alia conjectura, quam donationis.*
12. *In contractibus diversis super una re, quod deest uni suppletur ex alio.*
13. *Conjunctio, &, est sæpè implicativa præcedentium.*

Und dan zum siebenden und letzten / wan gleich einiger Mangel noch erscheinen solte daß durch einen solchen Kauffbrieff / wie dieser ist / oder auch sonst / das Lehen nicht gnugsamb solte weibliche Art an sich genommen und erlangt haben / so ist doch die die erste Belehnung den Käufferen so wohl zu Behuff der Frawen / als ihres Haußwirths gedachts Johan Hürtens / außtrücklich auch geschehen / welches sich gleichfals nicht bloßlich für sie / sonderen auch vor ihre Erben verstehet / eins theils darumb / daß allezeit angezeigt / quod feudum fœminæ collatum, vel ea de eo investita, fiat fœmininum, &
1. in eo descendentes etiam fœminæ & masculi sine respectu agnationis succedunt, etiamsi de iis nihil dictum fuerit, *d. c. 1. ex verò sensu ibi per omnes approbato de feud. fœm. & ex c. primo de natur. succes. feud. ac ibi omnes & prædlegati aliique passim d. concl. 33. und c. 7. d. tractatus mei* Rosenthal *de feud. renovandi.* ac semper hæredibus nostris præsumitur quoque esse provisum,
2. *l. si pactum ff. de probat.* Anderen Theils / daß solche Explicatio auß dem Kauffbrieff genommen werden kan / und mag / ex titulo enim illo tanquam præambulo illa profluxisse intelligitur, & d. contractus emptionis & venditionis dicit, daß der Verkauff vor ihrer beyder Erben xc. Item die Lieberung für beyde Eheleuth und ihre Erben seye geschehen / und dieweil daß es ein Lehen / so sey der Churfürst gebetten worden / Joannen und seinen Erben zu leyhen xc. scilicet juxta præcedentia, mit Zubehuff der Frawen; tum maximè, etiamsi in emptore id non ita expressè dictum poneret (prout hoc adeò scrupulosè cavere forte ideò etiam opus non fuit existimatum, daß nit vermuthet ist worden / daß die Fraw andere Erben würde haben / als ihrer beyder Leibs Erben: Item daß der Mann vor sich / und also quoad illam, als ein Trager una opera empfangen würde und solte / wie auch die Belehnung solches / daß es geschehen sey / außweiset) tamen juris præsumptione hoc pro vero tam diu habetur, donec ex adverso contrarium probetur; tum quod complementum actus ex titulo præambulo secutum præsumatur, & ad executionem ejus & ex primordio tituli posterior formetur eventus; text.
3. *est elegans in l. 1. C. de imponen. lucrat. descript. lib. 10.* ibi: Res verò quæ memoratis causis lucrativæ semel nomen exordiumque sortita est, licet ab eo qui susceperat, ad alterum emptionis

vel

vel cujuscunque contractus jure migraverit, cum prædicto descriptionis gravamine procul
dubio transferetur &c. contraque si cujuslibet contractus exordio lucrativæ nomen evaserit,
& si postea lucri titulo in alicujus dominium ceciderit; sarcinam memoratam descriptionis effu-
giet &c. *Nulla enim &c.* Etsi ad primordium tituli posterior formetur eventus, *& ibi omnes,*
textus etiam in c. 1. de eo qui sibi & hæredib. suis masc. & fœm. & ibi Dd. Bald. *in c. 1. n. 1. prop.*
n. 2. Schenck *n. 3. de feud. fœm.* Etenim initium & origo potissima rei pars & causa *l. 2. ff. de* 4.
orig. jur. & ibi Dd. Schrad. *de feud. p. 7. c. 5. n. 33.* & in omnibus rebus atque negotiis initium
præcipuè attendendum, & secundum illud de tota re & actu judicandum *l. si procuratorem ff.*
mandat. l. justo 44. §. etsi possessionis ff. de usucap. & qualis est rei origo talia præsumuntur & ha-
bentur esse ea quæ sequuntur. Cagnol. *in repetit. rubri. ff. de orig. jur. n. 22. arg. l. justus C. ad l.*
Julian. Majest. C. venerabilem de Elect. c. denique distinct. 4. Et in omnibus rebus ac actibus origo
potissimum inspicienda *l. in venditionibus ff. de contrah. empt. l. 2. ff. de privil. credit.* Cagnol.
d. loc. n. 21. Tiraquell. *de retract. p. 1. §. 19. gloss. 2. n. 4.* Schrad. *d. loc. p. 10. sect. 20. n. 292.*
& seqq. Præterea hoc addens, quod ut substantiæ mutatio vel quantitatis; sic etiam qualitatis 5.
quæ semel inesse cœpit non præsumatur, sed quod semper perduret, Ancharan. *in c. semel*
malus de reg. jur. l. 6. Alciat. *præsumpt. 25. reg. 2. n. 2.* Nicol. Everh. *in loc. à temp. n. 6. & 12.*
terminis Bald. *c. 1. n. 1. de benef. fœm. &* Schrad. *d. loc.* causa enim & origo habent disponere
vel disponunt de suo causato vel effectibus, hoc est effectus illis convenientes eis iis sequuntur
§. hoc quoque notandum & ibi Dd. de his qui feud. &c. Afflict. *in c. 1. n. 4. & ibi alii post text. de*
eo qui sibi &c. daraus dan erfolget und zu schliessen ist/ daß dieß alles sich eben dem Kauff ge-
mäß verstanden habe/ und von rechtswegen verstehen müsse/ tanquam tituli primi originis
& principii hujus feudi in persona hujus mulieris & hæredum ejus; utpote ibi & juris intellectu,
& nominatim expressorum. Dieweil an Seithen des Lehen-Herren man nicht erweisen kan/
das wider diesen durch den Lehen-Herren approbirten Kauff ꝛc. einige änderung bey der Ley-
hung erthädigt/ und von der Frawen bewilligt worden/ atqui hoc casu primordium tituli
sive ipse titulus investituræ, & ex quo illa secuta est contractus ipsius emptionis, & venditionis,
in eo autem venditio una facta d. conjugi ejus Annæ & hæredibus quos communes habuit, aut
habitura esset cum D. Joanne Hürtt und ihren Erben/ in casu autem præsenti quæstio solum-
modo est de hæredibus corporis utriusque, von ihrer beyder gemeiner Kinderen und Leibs ab-
steigenden Erben. Ergo illi quoque intellecti, illis quoque provisum; tantò magis, quod
quilibet præsumatur non minus hæredibus suis quam sibi providere, *d. l. si pactum ff. de probat.* 6.
& text. est elegans in d. c. 1. vers. unusquisque cum suis &c. de duobus fratribus à capit. investit.
suffragatur: sed quod quando constat de titulo præcedente; tunc præsumatur quis possidere 7.
ex illo titulo præambulo, & sic juxta eum & ejus tenorem, ac jure ejus *d. l. quadam mulier &*
ibi Bart. *& alii §. de rei vind.* Menoch. *de præsumpt. l. 6. præsumpt. 67. per tot.* Mascard. *conclus.*
1196. Investituræ autem collatio hæc, aliud in rei veritate non est, quam testimonii datio,
feudi jam in titulo emptionis collati, ac præstiti fidelitatis juramenti, ejusque receptio, vel
signum quoddam executionis actus præcedentis, vel ejus completio: sed per jam modo dicta 8.
talia non possunt, nec debent aliter intelligi, quam actus ipsis præcedens: ac certum est quod
quando in executione contrarium ex certa scientia non dicitur, quod tum nihil de natura actus
præcedentis in executione ipsa intelligitur mutatum, sed in sua substantia, uti jacet executus
esse, accedit his unum semper alteri revera inesse, & de jure (etiamsi in litera non dicatur)
relationem ad illud habere, vel expressam, ipso jure tacitam præsumatur, & explicationem,
restrictionem, & declarationem (prout in relativis juris esse antea diximus, & infra rursus
dicendi ansa erit) suam ab eo accipere, præcedentia enim fluunt in sequentia, & eis declara- 9.
tionem inferunt fortius quam hæc illis, *text. & Dd. in d. l. regula ibi.* Nam initium constitu-
tionis generale est *ff. de jur. & fact. ignor.* Et pacta ultima ita semper explicanda, ne tollant
aut corrigant præcedentia; nisi adsit omninò incompatibilitas, *l. pacta novissima.* Dd. & ibi
Dec. *n. 5. C. de pact.* neque præsumitur per sequentia unquam fuisse mutata aut novata præce-
dentia, nisi talis interveniat incompatibilitas, quæ nullo modo simul stare aut conciliari possint,
text. & Dd. in d. l. fin. C. de novat. Dec. *d. loc.* Idque tum maximè procedit, quando agitur
de renunciando juri suo vel suorum *l. cum de indebito ff. de probation.* Qualis per facta etiam nun- 10.
quam inducitur, neque per verba, nisi talia quæ de necessitate aliud nihil, quam illud inferre
possunt, ut Cravett. *passim in consiliis multis rectè probat.* Renunciare enim aut suum abjicere est
donare, Alexand. *cons. 115. lib. 5. & Dd. dictis locis.* Omnisque capienda potius præsumptio 11.
aut conjectura alia, quam donationis aut abjectionis, atqui si personaliter feudum deberet
intelligi, in persona dictæ Annæ von Brandtscheidt conjugis Joannis de Hürtt; sequeretur,
quod jus magnum & egregium ex emptione, ut in decidendi rationibus demonstratum, quæ-
situm, esset abjectum, renunciatum, & neglectum, ergo contraria præsumptio capienda

12. est : tandem quando contractus aut actus celebrantur diversi super una & eadem re, tum si quid minus sit in uno, hoc debet suppleri ex alto. *Dd. in d. l. fin. C. de novat. gloss. in l. qui bre & quasbi.* Zas. *n. 22. & alii ff. de verb. oblig.* And. Gail. *obs. 30. n. 4. & 5. lib. 2.* Et probant supra antea de re ead. in Emphyteusin & feudum data &c. citati, sed in casu præsenti est emptio & venditio, traditio pro forma illa, & hæredibus ejus ; salvo domino feudi jure suo ; & ita ut maritus investiatur, idque à domino approbatum, ratificatum, & sic eo ipso feudum constitutum, ac in esse productum, imò executum, ac neutiquam postea hoc investitura primo factum, ubi saltem renunciata fidelitate vasalli prioris, maritus fidelitatem præstitit, eique desuper testimonium datum fuit, sicuti antea dixi, quapropter ex illo contractu & actu emptionis, si quid adhuc deesset est supplendum, ac pro suppleto habendum, & si opus ex eo agendum foret.

Letzlich so ist es auch / wan es recht erwogen wird / ohne Grund / daß die Fraw solte nit zugleich für ihre Erben / und also expresse für jetzigen consulenten / dem von Metternich Herren zu Vettelhoven / mit sey belehnet worden / dan es lautet der Buchstab : Johan von Hürt / für sich / und seine Erben / und zu Behuff seiner Haußfrawen rc. Nun seynd aber des Johan. Erben auch ihre Erben gewesen und noch / darumb so werden die Wort / und zu Behuff der Frawen / eben repetenda priora brevi manu, vel brevitatis causa pro repetitis verstanden / für sie und ihre Erben / gleich wie von dem Mann gesagt ist / pro Titio ac ejus hæredibus es etiam pro Anne, in uxorem, aut rem uxoris &c. Nun ihre utilitas ist für sich und ihren Erben / dan das heischt zu Behuff / was einer sich seines Gefallens gebrauchen mag : ist nun die Belehnung für ihn und seine Erben / und zu Behuff der Frawen geschehen / so muß es auch für sie und die Erben expresse, oder doch in intellectu seyn / quemadmodum maritus pro se ac hæredibus suis, ita etiam zu Behuff oder für seine Fraw / oder zu
13. Nutzen seiner Frawen rc. Quo pertinet quod conjunctio, &, sæpè est implicativa ut implicet præcedentia, ita ut copulet res & personas simul, quæ explicatio si quid dubii habere posset, tamen hic admittenda foret propter rationes s. præcedente cumulatas, suadentes hanc omninò faciendam interpretationem, ut concilientur, attestatio hæc feudi collati cum ipsa emptione tanquam radice, origine, principio, titulo, ejusque primordio, & reali acquisitione & collatione Ducis tunc facta, ne sibi adversentur, ne sese in ullo novaverit, nec jus abjectum censeatur, sed favorabilior sumatur explicatio ; ut utrumque, vel actus uterque in suo robore subsistat ac concilientur ; non verò discrepent, & stante consuetudine, der Erblehenschafft / aut natura tali feudi hujus, uti tore constat, maximè ista sumenda foret interpretatio naturæ rei, materiæ subjectæ, nostræ consuetudini conformis & consentanea, per jura & rationes supra partim in rationibus dubitandi, partim decidendi passim allegatas.

RESPONSIO AD CONTRARIA.

1. *Matrimonia in amore charitatis concordata præsumi.*
2. *Communiter accidentia concludunt quasi probationem præsumptam.*
3. *Contraxisse quis præsumitur secundum loci jus particulare.*
4. *Vera investitura consistit in ipsa traditione possessionis.*
5. *Utrum filia in feudo per matrem acquisito succedat.*
6. *Communior sententia, filia in feudo per fœminam acquisito succedit.*
7. *Iserna declaratur.*
8. *Verba referentium secundum verba relati intelligenda.*
9. *Una eademque res non debet diverso jure censeri.*
10. *Concessio in solidum facta naturam indifferenter afficit in solidum.*
11. *Textus apocryphus non habet vim decidendi.*
12. *Portio tam mariti quam fœminæ ex contractu ad utriusque sexus hæredes transferenda videtur.*
13. *Extravagans, jugdas de concessione informi, apocrypha.*
14. *In Feudo fœmineo & ubi est consuetudo, verbum hæres de utroque sexu accipitur pro natura feudi & rei subjectæ materia.*
15. *Quælibet res censetur esse in natura qua fuit apud venditorem.*
16. *A principio & origine totius rei status excluditur.*
17. *Qualitas quæ rei inest perdurat.*
18. *Feudum emptum rectà per emptionem transit ad ementem.*
19. *Alienatio feudi ob defectum consensus domini non infirmatur, nisi &c.*
20. *Feudum alienatum primam naturam retinet.*

21. *Feudum antiquum & paternum pro eodem sumitur.*
22. *Feudum emptum non potest dici in persona emptorum antiquum.*
23. *Clausula in fine posita ad omnia præcedentia refertur.*
24. *Quare vocentur* Mannlehn.
25. *Potius clausula supervacanea censenda, quam ut naturæ actus derogetur.*
26. *Præcedentia non fluunt in sequentia, si per hoc jus tertii læderetur.*
27. *Error probatur, probato rem aliter se habere, & gestam esse.*
28. *Confessio erronea, grave præjudicium generans, nihil præjudicat.*
29. *A primordio tituli posterior formatur eventus.*
30. *Recognitiones multa masculorum non nocent fœminis, si aliundè probetur etiam pro fœminis fuisse concessum.*
31. *Gestum majori numero statur.*
32. *Reversales non sunt de feudi substantia.*
33. *Factum infectum fieri nequit.*
34. *Causa forma reversalium est ut investitura inseratur & nil mutetur.*
35. *Mutatio quæ non excerta scientia fit, præsumitur erronea.*
36. *Literæ reversales habent tacitam relationem ad investituram.*
37. *Referente à relato discrepante statur magis relato.*
38. *Jus duobus quæsitum altero inscio tolli nequit.*

DEmnach dan bißher zu aller Nothturfft ist außgeführt/ daß diß Lehen ein Erb-Weiber/ und Kunckel Lehen/ so wohl ratione consuetudinis, als præsumptionis, propter actum successionis uterini fratris in eo investituram illi factam, & adjudicationem, vel præscriptionem desuper secutam, ac venditionem à mare ac muliere de eo conjunctim ac divisim factam traditionem &c. tanquam de re allodiali, als über ein Erb/ Erbschafft ꝛc. in Joannem de Hürdt/ & conjugem ejus, eaque sic æquè principaliter acquisiverit, idque Elector approbaverit: imo & investituram marito pro eo & hæredibus, und zu Behuff Annen von Brandtscheidt seiner Haußfrawen/ auch etliche contraria allbereit abgelehnt; so erfordert die Zeit und der Orth/ daß die übrige Einreden auch ordentlich der Gebühr abgefertigt/ widerlegt/ und dardurch die Decisio desto mehr auch erstärckt und erleuttert werde.

Und obwohl die Beantwortung solcher darobem erweckten rationum dubitandi und Einreden/ auch in der Ordnung billig geschehen solte/ darin sie vorgebracht/ dannoch dieweil durch nechst vorgehendes nun auch überflüßig wiederlegt ist/ was in der IX. ratione dubitandi (de Weilland Frawen Annâ von Brandtscheidt personalitate investituræ. Item daß im Kauff nicht stehet daß sie solle belehnet werden/ ist fürgewendet worden/ dieweil nemblich dieselb nomine proprio beruffen/ und keiner descendentium oder Erben dabey gedacht worden/ daß dieselbige auch nit zuläßig seyn solten) ist eingewendet/ so will ich propter connexitatem dasselb etwas besser hie so bald appliciren und in etwas ferner noch bestärcken: bevorab dieweil dasselb einer der vornehmisten Einreden auff Cöllnischer Seythen ist.

Und zwar wird nit gestanden/ daß ihre Belehnung solte personal seyn/ dieweil nit allein sie/ sonderen auch ihre Erben vi & effectu gnugsamb beruffen/ ja dadurch außtrücklich benennet worden/ dieweil darin stehet/ daß Johan Hürtt ihr eheleiblicher Haußwirth für sich und seine Erben belehnet/ und daß die Belehnung zu Behuff der gemelten Annæ von Brandtscheidt seiner Haußfrawen geschehen seye; also daß ihrer Person und derselber Belehnung relative auff die Belehnung des Manns gedacht/ und also eben mit derselber Qualität/ verstanden würd/ wie dieselb geschehen ist/ und lautet: nemblich/ für ihn und für die Erben/ dan ja in der Cöllnischer gemeiner Sprach gnugsam bekant/ und offenbar/ wan einer sagt oder bekent/ daß er diesen oder jenen actum, Kauff/ Tausch/ für sich und zu Behuff Titii oder Sempronii gethan habe/ daß alsdan sich dasselb für Titium und Sempronium eben in der qualität/ und mit demselben Gedingen verstehet/ wie er solchen actum oder Verkauff für sich selbst celebrirt und verrichtet habe: und ist dieß desto klärlicher und beständiger/ dieweil daß des Mariti und Ehemans Erben/ und die ihre des Weibs iidem, und dieselbige seynd gewesen/ und noch auff diese heutige Stund seynd/ und dan es von den descendentibus und Leibs Erben verstanden würde/ vermuthlich ihrer Gelegenheit auch mag gewesen seyn/ daß sie keine andere mehr zeugen hätten können/ und viel weniger künfftiglich mit einem anderen Mann zu zeugen gedacht oder verhoffet/ wie von den Eheleuthen/ (sonderlich ehelichen Weiberen die im matrimonio benè concordato leben (quæ in omnia amore charitatis præsumi debent) keines Wegs nicht leichtlich zu præsumiren ist/ daß sie

sie ihnen einige Hoffnung oder Gedancken einiger auß künfftiger anderer Ehe Erben solten
1. machen. Ea enim est capienda præsumptio, id fuisse cogitatum, quod honestæ Christianæ
ac piæ matronæ & conjuges sperare & cogitare solent & debent, præsumptio enim à communiter accidentibus tantæ est efficaciæ, ut probationem operetur quasi concludentem, hoc ni-
2. mirum actum, vel in actu, spe, ac cogitatione fuisse, quod ei communiter inesse debet, ac solet, Roman *sing.* 397. Hyppol. *sing.* 1. Bald. Dec. Panorm. & Felin. *in c. in præsentia de probat.* Nicol. Everhard. *loc. à communiter accidentibus passim & n.* 5. & Ant. Gabr. Rom. *concl.* 16. *n.* 4. *de præsumpt.*

Welches dan ohnzweifelich in diesem Fall fuset / und also gehalten werden muß / daß solches der Gewonheit des Orts und Stiffts Cöllen / und umbligender Landen gemäß und ähnlich / ut feuda sint fœminina, Weiber und Erblehen. siquidem contrahentes præsumon-
3. tur contraxisse secundum jus particulare, sive consuetudinarium loci, *d. l. semper in stipulationibus & ibi Dec. n.* 8. Cagnol. *n.* 5. *& 6. ff. de reg. jur. l. si priusquam §. placet versic. quæ in consuetudine esse solent, veniunt, & si nihil de eis dictum ff. de aq. plu. arc. & aliis juribus suprà in hanc sententiam adductis.* Item secundum subjectam materiam ac naturam rei, super qua actum fuit, etiamsi voces improprianda, aut aliquid supplendum esset, *d. l. si uno* 25. *§ ex conducto* 4. *ff. locati l. si ulla C. locat. c. solitæ de major. & obed. & istis loc. plene Dd. gloss. in l. eas causas* 18. *ff. de condit. & demonst.* Tiraquel. multis exemplis illustrans *in l. si unquam in verb. revertatur n.* 57. *C. de revocand. donat.* Everh. *in loc. à subjecta materia passim*, Alex. *in l.* 3. *col.* 14. *ff. ad l. falcidicam* Jason *in l. liber homo l.* 2. *n.* 3. *ff. de verb. oblig. & aliis juribus antea adductis & S*chrad. *de feud. part.* 10. *sect.* 1. *n.* 44. Quibus locis & hoc tradunt, quod ea omnia intelliguntur & habentur, quæ consuetudinis sunt in ejusmodi actibus, vel ipsi rei subjectæ insunt, sive ex consuetudine, sive conventione, aut præscriptione. Nun ist aber droben erwiesen / daß diß Lehen die weibliche und andere Erben per se, und von seiner Natur wegen zulässig. Ergo &c. Weiter ist auch zuvor angezeigt / daß diß Lehenguth / durch die Investitur / oder vielmehr derselben gegeben testimonium, und Leystung der Lehenpflicht nicht erst ihr Lehen worden / sonderen etliche Wochen zuvor durch obberührten Kauff / da sie æquè principaliter für sich und ihre Erben zugleich mitgekaufft / bezahlt; darumb quittirt / und Liefferung empfangen / und solches alles von dem Herren Churfürsten zu Cöllen approbirt (zu geschweigen ohn schwär zu beweisen wäre / daß diß Lehen alienabile sine consensu Domini zu achten) und desto ohnzweifelicher / dieweil in dem Kauff die alienatio, solutio, traditio possessionis, etliche Wochen vorher gangen / und auch so zeitlich von dem Churfürsten ratificirt worden. Item ist droben erwiesen / daß dasselb auch ipsa realis & formalis investitura seye gewesen / sintemahl hievor dargethan / quod vera investitura consistat in possessionis ipsius traditione, sive permissione
4. in feudo, *text. & ibi Dd. c.* 1. *de consuetud. rect. feud. aliis enumerat.* Also daß diese Belehnung in effectu nichts anders / als eine blosse confirmatio sive renovatio, & pro feudo fidelitatis præstatio, & rem in feudo datam esse attestatio ist. Quæ etsi omnia non comprehenderet expressè in actu principali posita, scilicet emptione & traditione ipsa, tamen illa inesse præsumuntur, pro repetitis habentur; vel ab inde supplentur per jura & rationes circa præmissum ultimam decidendi rationem allegata, zu geschweigen / daß dort in den Kauff verhandelt und begriffen an diesem Ort zu Nachtheil der Frawen und ihrer Erben in dem Revers nicht hätte können ihrer ohnwissend / abwesend / geändert noch außgelassen werden / quod enim nostrum est sine facto nostro auferri non; neque cuiquam iniqua conditio per alterum inferri debet, ut habent regulæ Juris.

Daß aber droben in dicta objectione aut ratione dubitandi IX. sonderlich gesagt worden / nomine proprio fœminæ expresso, actum intelligi personalem, & heredes vocatos non intelligi, id huc applicari non posse (posito casu quod verum esset) ex hactenus in hoc ultimo, imo & penultimo fundamento dictis quoque dilucidè conspicitur: nam in proposito nostro ostendimus hæredes ex natura consuetudinis, rei & ejus qualitate, sed & à primordio tituli, quinimò & in hac ipsa feudi confirmatione & investituræ attestatione, partim ipso jure, vi efficacia contineri & inesse: Isernia autem, ipsius personalitatis author primus & omnes eum sequentes loquuntur, ubi nec talis est rei aut subjectæ materiæ natura, nec qualitas neque conventio tacita aut expressa pro hæredibus, sed quando solum tale pactum adest, ut filia Titia Titii admittatur aut succedat, desuper sese ad ipsos authores, & eorum verba in dicta ratione dubitandi IX. relata, referendo. Quare cum verba eorum non conveniunt casui nostro, nec etiam dispositio Hyppol. *ad rubr. de probat. n.* 454. *&* 457. *l.* 4. *§. toties ff. de damno infect.* And. Gail. *de pignorat. obs.* 14. *n.* 10. Secundò Isernia & vel eum secuti, plerumque omnes loquuntur de casu ubi tertius sine facto filiæ, sororis, aut matris acquisivit, ut certo casu Titia filia ejus succedat, &c. hoc enim patet ex verbis eorum super dict. rat. dubitandi IX. relatis,

que

quo casu is debeat videri saltem strictè. & eatenus quatenus voces sonant, eam vocasse perso-
naliter, minus quæsivisse; matris autem appellatione aliæ personæ descendentes non compre-
henduntur, neque filiarum ulteriores in contractibus regulariter, ut nec filiorum, sicut in d.
tract. Rosenthal *de feud. c. 7. conclus.* 15. dictum: Id verò cum expeditum, in feudo non sit
vocata sua, vel concessione pro ejus persona facta; sed contrarium pateat ex multis ac ex *text.*
in §. notandum de his qui feud. dar. &c. & egregiè deducat Alex. Raudens. *de analog. c. credo* 15.
& sic in senatu decisum, idque concurrentibus aliquibus conjecturis imprimis in beneficiis
Principum, addito nomine proprio magis urgent, ut ista vocatio certæ tantum personæ attri-
buta actum restringere vel limitibus istis, ne extendantur, continere dicenda sit. Imprimis
quia videatur esse gratia, aut dispensatio aliqua isti tertio indulta, secus verò dicendum in ter-
minis illis, ubi fœmina ipsa feud. acquisivit, quia cum etiamsi dicatur, Titiam aut Mæviam fi-
liam tale feudum acquisivisse à Sempronio Domino, & de eo investitam, feudum emisse, aut
ei collatum esse nomine proprio, & appellativa, restrictionis communia non: sed demonstra-
tionis ergo, ut significetur quænam sit persona quærens, investituram accipiens, expressa esse,
intelligendum est; Nec quicquam tum restringetur, etiamsi addatur Titiam filiam Titii acqui-
sivisse, emisse, &c. Eadem enim est ratio & summus in casu text. d. c. 5. de feud. fœm. Et quod
ordo sanæ mentis Jurisperitus negabit. Quo in casu posteriore diversæ sunt opiniones inter-
pretum, utrum filia aut fœmina in feudo ita per matrem vel fœminam acquisito succedat, &
respondet Isernia in d. §. Et quia vidimus n. 15. verius videri, quod repellantur filiæ aut fœmi-
næ à feudo matris, sicut & patris, quoniam eadem sit in utroque ratio, quia pugnare non possit, 5.
quamvis & eam & glossam multi quidem sequantur quos allegavi in d. c. 7. in glos. E. (& hi
sunt ferè iidem qui prædictam objectionem 9. tenent, quod filia Maria vocata, non succedant
ulteriores, ubi & obiter observa, quod licet ista opinio acceptata esset, tamen non impediret
continentem nostrum, utpote masculinum: Nam gloss. Isern. & eum secuti, saltem fœminas,
feudo à muliere informiter quæsito, excludunt; non masculos, quod etiam de nato ex fœmina
accipiendum foret, cum & jus masculi, & ratio Isern. & glossæ & sequentium, quod pugnare
non possit, in eo cessit) quoniam glossæ, Isernia & seqq. sententia tamen, communiter &
magis communiter & crebrius est reprobata, statuendo quod in feudo fœminæ acquisito, filiæ 6.
non minus quam masculi succedant. *Od. in c. 1. de feud. fam.* & probat hoc expressè *text. in*
d. c. 1. de nat. success. feud. & ita allegantur penè infiniti *in d. conclus. 31. gloss. B. & D.* adde Ri-
pam *in l. ex facto n. 7. ff. ad Trebell.* Natt. *cons.* 22. Cravett. 664. *n* 15. Molin. *de primog. Hisp.*
lib. 3. *c.* 4. *n.* 14. Amad. de Pont. *quæst. laud.* 12. & Surd. *cons.* 354. *n.* 4. *& seqq.* Cart. jun.
cons. 181. Quapropter idem in casu nostro statuendum est, ubi nemo pro Anna uxore talis,
sed illa ipsa sibi per contractum emptionis feudum acquisivit: nec maritus id fecit per accepta-
tionem istam collationis investituræ; verum saltem ut procurator ejus Træger / hoc executus,
aut confirmationem ejus accepit, & testimonium quod illa acquisiverit; & satis etiam esse po-
terat (N. B. illam investiri, vel pro illa personaliter, si statuendum foret personale esse) ejus
personam solum investiri, quia hæredes vasalli non tenentur recognoscere, neque quicquam
invitus pro iis, donec iis locus succedendi, & sic possessio acquiritur, interim jure suo non
privantur, quin ob originem feudi materni succedere possint, quare descendentes & hæredes
casu nostro non intelligerentur exclusi per dictam reprobatam sententiam; sed admittendi fo-
rent, *per text. in d. c. 1. de natur. success. femin.* Sed etsi maximè pactum illud speciale voca-
tes in ipsa muliere, tamen hæredes ejus omnes non excluderet, verum saltem fœminas, ut
Isernia & post eum alii loquuntur, & eleganter demonstrat quoque Surd. *d. cons.* 353. *n.* 15.
& seqq. ut paulò ante dixi.
Insuper Isernia benè inspectus d. n. 15. in §. & quia, de his qui feud. ita distinguit, si fœ- 7.
mina acquisiverit, filia non succedit, sed si mater feudum habuit ex pacto (scilicet patris, avi
&c.) si fuit generale ut fœminæ succedant, omnes succedant ex providentia primi acquirent[illegible]
si autem personale ut mater tantum, videlicet, ut Titia quæ fuit mater ejus (puta [illegible]
tendit succedere) succederet (sic enim Liparulus ibi legendum testatur juxta ejus codice[illegible])
tunc pactum in una non extenditur ad aliam *l. si unus §. ante omnia ff. de pact.* ex quo appa[illegible]
eum loqui de casu quo mater tantum habuit prose, & sic non solum nomine proprio exp[illegible]
sed etiam cum particula taxativa ex pacto avi, patris &c. Ergo & eum secuti ita [illegible] in[illegible] 8.
ligendi, quoniam omnes ad eum sese referunt, & propterea secundum verba relati intellig[illegible]di.
Quorum nihil convenit proposito nostro: sed etsi non ita grave esset demonstrare falsam [illegible]
omnino esse opinionem, etiam de nomine proprio expresso, nisi particula aliqua taxativa [illegible]
vel alia conjectura restrictionis, non demonstrationis causa hoc factum fuisse. Et [illegible]
quæst. 43. *c.* 7. hoc ipsum declarare cœpi, ut non procedat, vel tunc saltem, ubi ita [illegible]
data & vocata ad successionem, aut veram feudi acquisitionem semel venit, aut in [illegible]

 fuit,

fuit, id quod postea doctissimè respondisse & consuluisse. Joan. Pet. Surd. Jure consultum exquisitum *d. cons. 333. n. 13. & seqq.* falsissimum esse dicens contrarium in casu isto: & neque Iserniam neque eum secutos de casu isto loqui ostendit, quod hic quoque commodè applicatur. Sed satis superque hactenus dicta convincunt hic nullam esse vim personalitatis, nullamque mentem restrictionis, & 1. 2. ac 3. 4. 5. fundamentum decidendi convincunt, quod etiamsi hoc feudum nunquam esset concessum pro fœmina & conjuge dicti Joannis Hürdt/ tamen omnes ex eo descendentes propter emptionem feudi fœminei, oder Erblehens als ein Erb/ Erbschafft à viro & muliere, salvo solum Domino der Lehenschafft/ & ut recognoscat pro se & hæredibus suis &c. & desuper secutam investituram pro eo & hæredibus suis. Dan daß solche acquisitio juxta consuetudinem Curiæ & loci, item naturam ipsius feudi certo certius facta, das erstreiten und beharten die Jura & rationes decidendi mehr als überflüßig: nequaquam obstante tenore reversalium, zu rechtem Mannlehen/ sicut ad id respondebitur paulò post. Hoc prius ob materiæ conjunctionem præmisso, & sic dissoluta antea objectione XI. (quasi feudo conjuges quæsito uno duntaxat medietas fiat fœminea, altera non &c.)

Dan ob schon das Ansehen hat/ daß diese acquisitio jeden von den Eheleuthen zum halben Theil/ daß derhalben der halbe Theil nur in der Frawen Person gehafftet/ und wan es sonst aus anderen Gründen nit Erblehen wäre gewesen/ allein dadurch ein Weiber- oder Erblehen nur geworden/ per Dd. jura & rationes, quæ allegavi in dicta rat. dubitandi XI. citata.

Aber darauff würd geantwortet/ daß dieser Kauff nit allein dadurch die Erblehenschafft erweise/ noch einführe/ sonderen wie in II. ratione decidendi weitläuffig/ & passim droben ist erwiesen/ das gantze Lehen als ein Erb und Erbschafft/ und doch als ein Lehen/ und also in uno composito für ein Erblehen verkaufft/ durch ein Mann und Weib/ oder sampt und besonders/ an daß darin gesagt würd/ daß sie es wohl mögig und mächtig gewesen &c. zu dem daß der Kauff zumahl in solidum durch sie die beyde Eheleuthe/ und für ihr Erben geschehen ist: und derhalben/ dieweil die Erben ihrer beyder Leibs Erben also wegen der Mutter so wohl ihr sexus, als wegen des Vatters seyn sexus haben angesehen und in solidum es gemeint werden haben/ und pro indiviso feudum uno intuitu & facto für sie und ihre Erben acquisitum, dahin dan gehört/ quod una & eadem res non debeat diverso jure censeri aut possideri *l. 3. §. 1. ff. de acq. & amitt. possess. l. eum qui ædes 22. ff. de usu cap. & utrobique Dd.*

9\. Ferner dieweil dieß ein Herrligkeit nunmehr wird genennet (wofern anders alles Lehen ist) und sonderlich dieweil es ein offen Hauß ist/ so scheinet daß es schwärlich theilbar/ sonderen von jederem in solidum zu verstehen sey/ concessio autem unicuique in solidum facta,

10\. aut concernens absque dubio naturam indifferentem assumeret etiam in solidum: es reden aber die Dd. pro parte contraria in dicta ratione dubitandi II. connumerati, ut & textus ille apocriphus (qui propterea etiam decidendi vim non habet) *in c. jugales, extravagans de conces-*

11\. *sione informi*; Nos verò hic versamur in casu in quo utriusque hæredes expreßè vocati: für sie und ihre Erben &c. quo casu Beroius *cons. 120. n. 12. vol. 2.* determinat, quod portio tam

12\. mariti quam fœminæ ad utriusque sexus hæredes transferatur, quod secutus est Roland. à valle *cons. 76. n. 17. vol. 3.* & videtur ista hæredum utriusque conjunctim facta expressio aliquid eximiæ voluntatis, ut sexus uterque includatur habuisse: & vix quisquam in terminis istis reperietur minus contrarium tenens, ex informi concessione, licet Ardiz. Cujac. & nonnulli alii d. text. c. jugales referant, tamen non omnes addunt, quod eum tanquam decisionem approbent: imò Alvarott. Ardiz. eum simpliciter inter apocriphos recensent, & in præsenti facti

13\. specie multa alia urgent, ut tantò facilius in solidum habendum hoc feudum fœmininum, und ist ohnzweiffelich/ quod portio uxoris, ex hac etiam ratione, auff ihre descendentes utriusque sexus erwachse.

Der mehrer Theil der anderen rationum dubitandi, und dessen/ was für den Herren Churfürsten zu Cöllen daroben eingeführet/ gehet von sich selbsten durch daroben gesetzte decidendi rationes und starcke Erorterungs Beweisungs Gründe der Erbschafft zu Grunde darumb auch mit wenigen/ und so kurtzlich möglich/ darauff allein repetendo antea dicta zu antworten nöthig erachte: als daß in der erster stehet: quod feuda omnia præsumantur masculina, ita ut successio fœminea in iis specialis sit, & per allegantem probanda, etiamsi pro hæredibus oder Tausch/ für die Erben fuerit concessum, wie in der 2. 3. und 4. Opposition zu lesen: werden zwar per concessionem beantwortet/ so viel die gemein Lehenrechten betrifft; aber nit in diesem Fall/ da der Beweiß daroben angezeigt/ und außgeführt ist worden/ warumb/ wodurch daß diß Lehen ein Weiber/ und Erblehen seye/ und daß in selbigen die Belehnung auch die Wort/ Erben/ vermög des Lehen Gebrauchs/ auch der

Art

Art und Natur des Lehens gemäß verstanden und gedeutet werden sollen und müssen / so wohl für Weibliche als Männliche Personen: Ist darobeu der Länge nach erwiesen / ohnnöthig zu widerhohlen / Et sic quod in feudo fœmineo, sive ex pacto sive ex consuetudine, aut fœminæ acquisitione feuda, vox, hæresaut hæredibus, non minus de fœmina intelligatur, 14.
quam de masculis probant *text. in c. 1. de duobus fratribus à capit. investit. in princip. & ante finem ibi: suisque hæredibus & ibi Dd. at in c. 1. de eo qui sibi & suis hæredibus &c.* & quod vox, hæres, hic sit communis, utrumque sexum comprehendere apta; ideoque pro natura feudi, aut rei subjectæ, vel masculinum aut utrumque comprehendat, apparet per ea quæ Menoch. *præsumpt. 84. n. 25. & seqq. lib. 4.* Et Gab. Rom. *de verb. signif. conclus. 6. passim* Corbul. *de jure emphyteus. c. 12. n. 32. & seqq.* Covar. *in c. Reynald. in princip. n. 13. de testam.* Et à Camera imperiali in terris fortioribus, ubi masculus fœmininum emerat, & ab Imperatore pro se & hæredibus suis feudalibus, für sich und seine Lehenerben in I. investitura à Carolo V. acceperat, observatum fuisse vidi, & pluribus rationibus confirmari posset, si necessitas hoc postularet, *sicut & in tract. meo c. 7. conclus. 36. & sæpius ibidem asserui.*

Die fünffte Objection (daß nemblich die am Mittwoch / nach quasi modo geniti, Anno 1455. von Johan Hürdten dem Käuffer gegebene erster Revers in dem Geschlecht Hürtten außtrucklich mitbringt / daß er Reinscheim zum rechten Mannlehen empfangen habe / und empfange overmig des Brieffs / für sich und seine Erben / und zu Behuff seiner Haußfrawen (ist zwar diejenige darauff ihre Churf. Durchl. das fürnembste und beynahe einige Fundament setzt: aber es wird dieselbe nachfolgender Gestalt gantz beständiglich / und mit sattem Grund widerlegt / und beantwortet. Als zum ersten / daß in dem Geschlecht der Verkäuffer Johan Reigens und seiner Vorfahren diß schönen Erb und weiblichen Geschlechts fähiges Lehen sey gewesen / wie solches droben in rationibus decidendi, sonderlich der 1. 2. auch 4. 5. überflüßig dargethan: und daß es auch in der Art und qualität in das Geschlecht der Hürtten durch mehrberührten Kauff transferirt / fortgepflantzt und geblieben.

Und daß die zehende droben formirte Einrede (als / ob nemblich diß Lehen / darumb daß es durch diese Translation und Veräusserung in der Käuffer Personen ein new Lehen worden / wie vorhin in ermelter X. objection in §. Dan zum zehenden / man gleich rechtmäßiglich dargethan / und von mir *c. 2. concl. 22.* auch bestättiget und zugelassen würd / auch die Erblehenliche Natur und Qualität solle verlohren haben / und ipso jure ein rechtes Lehen geworden seyn) darwider nit bestehen können / noch im rechten Grund habe: dan obschon die Qualitat der alten Lehenschafft dadurch auffgehaben würd / so bleiben doch und werden die übrige alle behalten: sintemahl Rechtens ist (damit daß diß Orts auch dieselbe zehende Einrede occasionaliter abgefertigt werde) daß ein jeglicher Käuffer / das verkaufft Guth in der Natur und Art verkaufft und verläst / der Käuffer es auch darin kaufft / und empfangt / darin es der Verkäuffer besessen / Sicut enim res transit cum onere, sic etiam cum commodo 15.
& natura ac qualitatibus suis etiam in successorem singularem, *l. alienatio 67. ff. de contrah. empt. l. creditor §. fin. ff. de act. empt. l. legatum sub conditione ff. de adim. leg. l. traditio ff. de acq. rer. dom. & ibi latius Dd. &* Albert. Rum. *in tract. de nob. vel disposi. dub. §. veniamus ad dub. qualit. n. 7. & in terminis nostris* Schrad. *de feud. part. 10. sect. 17. n. 49. & seq.* ubi & multis confirmat; tum quod principium, sive initium cujusque rei potissima pars, *d. l. 1. ff. de orig. jur. & ibi Cujac. in rubr. n. 24. & 25.* quod in principio & origine totius rei status respiciatur. 16.
Schrad. *de feud. n. 51.* & quod qualitas quæ semel rei inesse cœpit semper perduret, Bald. *in c. 1. n. 1. de feud. fœm.* Zas. *in l. clam possidere 16. n. 17. ff. de acquir. poss.* Schrad. *d. n. 49.* quæ 17.
& similia omnia fuerunt supra allata, utpote quod à primordio tituli, posterior sortiatur eventus. *l. 1. C. de impon. lucrat. descript. lib. 10.* aliisque juribus supra citatis, & hæc in alienatione feudi tanto magis obtinet, quod feudum alienatum modo licito non aperiatur domino; sed rectè ab alienatore transeat in emptorem, aut accipientem: Ideoque cogitari minus dici possit, quod ad dominum prius reversa, & sicut ejus libera facta, omnem feudalem servitutem & qualitatem amiserit, quia res sua nemini servire potest, *l. nemini ff. si usus.* quod ea ad Dominum reversa, servitus illa antiqua si alienetur, non præsumatur ... ante acceptam, *l. si communem 27. ff. de servit. rust. præd. l. si quis ædes ff. de servit. urb. præd. l. 1. ff. quemadmodum servitus amitt.* Et quod rursus alicui in feudum concessa res illa ... tura propria feudorum hoc factum censendum sit. Nam ut hoc possit habere locum, ... finita generatione, aut simili aliquo modo ad Dominum absolutè reverso; ... 18.
c. 8. conclus. (ubi tradita tamen limatius & magis distinctè Deo uno trino &c. ... cunctante prodibunt) neque refragatur, Surd. *cons. 440. n. 48. & passim.*

Sed in proposito nostro fuit hoc feudum licitè, imò & cum consensu Domini alienatum consequenter Domino nullo modo aperturi, sed dominium pristinorum vasallorum ... ipso

ipso in emptores & novos vasallos translatum: idque obtinere, etiamsi antea impetratum Domini consensum fuerat emptori traditum. Quoniam superveniente consensu ratificatur: Et
19. feudi alienatio ob defectum consensu Domini non infirmatur, neque ulla est nisi Dominus voluntatem suam declaraverit; quod hoc commissum & ad se reversum esse velit, & ex illo tempore Camer. *in c. imperialem pag.* 206. Baldus, *ibidem n.* 12. *de prohibit. feud. alienat. per Frid.* *Praepos. in prael. feud. n.* 41. Curt. *part.* 4. *n.* 156. *latè* Schrad. *de feud. part.* 9. *part.* 2. *sect.* 9. *n.* 1. *& seqq.* Alciat. *cons.* 3. *n.* 70. *l.* 3. Curt. Jun. *cons.* 113. *n.* 23. Rol. *cons.* 40. *n.* 8. *vol.* 1. Burs. *cons.* 179. *n.* 80 *& cons.* 40. *n.* 39. *& seqq.* Decian. *cons.* 90. *in fin. vol.* 3. Jul. Clar. *in §. Emphyteusis quaest.* 9. Gail. *obs.* 48. *lib.* 2. hanc communem & communiorem testantur.

20. Durch welche fundamenta die Meynung: quod nempe feudum alienatum, primaevam suam naturam retineat, & non amittat, literis consecrarunt plurimi gravissimi interpretes, August. *cons.* 77. *n.* 45. *vol.* 1. Alciatus *cons.* 170. *n.* 3. Matth. de Afflict. *in c.* 1. *n.* 4. *ex quibus caus. feud. amit.* Schrad. *de feud. d. part.* 2. *sect.* 17. *n.* 47. *& seqq.* Anton. sola *super decret.* Ped. Sabaud. Volant. *part.* 2. *gloss.* 4. *n.* 14. Becc. *cons.* 10. *n.* 22. & concedit hoc Joh. Pet. Surd. *d. cons.* 460. *n.* 49. *§. decretum potest &c. & n.* 50. *in fin. d. §. vers. Et hoc modo loquitur sola &c.* Quae omnia confirmantur ex eo, quod emptores in locum venditorum subrogantur, ideoque eadem debere habere jura, velejusdem conditionis esse *l. si cum §. qui injuriarum, ff. si quis caut. ex judic. sist. causa*. atque sic Camera Imperialis quoad qualitatem foemineam & alias nonnullis judicavit in ante-citata causa Reispach contra Schwendi: ubi etiam ex privilegio de succedendo impetratione non fuit habitum, naturae tali fuisse renuntiatum, sed majoris securitatis & dubii removendi causa factum, & similia multa notatu digna. Ratio alia est quoad qualitatem antiquitatis feudi, illa enim non ex concessione nec à principio naturae inest feudo; sed ex eo acquiritur quod feudum à majoribus vasalli possessoribus fuit acquisitum, & in eum translatum successione ordinaria, & sic ab aliquo ascendente communis agnationis coeptum & possessum, *text. est in c.* 1. *vers. paternum autem vocatur de nat. success. feud.* & haec
21. duo vocabula, paternum & antiquum, pro eodem plerumque usurpantur, *c.* 1. *de success. patr. & ibi gloss. & Dd.* Curt. *part.* 1. *quaest.* 8. *n.* 7. Ardit. *rub.* 45. Alex. *cons.* 30. *lib.* 1. Zas. *part.* 3. *& vide apud me t.* 2. *concl.* 9. *&* 10. Sed hoc dici in proposito nostro non potest, nec statuerunt Emptores, nam ab eorum majoribus aut ascendentibus in eum non descendit: & videtur quod haec qualitas temporis lapsu accedente mutatione personarum acquirentium nascatur in feudo; Quare nunquam potest dici antiquum in personis emptorum, nisi fortè illi
22. tales fuerint, quod Dominum oporteret, eos de necessitate investire, ut forte ex primo acquirente descendentes aut similes apud Dec. *cons.* 53. & Alciat. *ubi sup.* quod & Surd. *d. loc.* non improbat: quod quoad descendentes nihil habet dubii: sed quoad alios non potest procedere, nisi dixeris fortè in feudo naturaliter alienabili. Et si natura hoc nostrum tale esse, uti videtur, posueris: certè etiam antiquum mansisse dici potest.

His positis respondemus ad d. objectionem V. (daß nemblich im Revers stehet / daß Johann Hürtt darin bekent / daß er es zum rechten Mannlehen empfangen habe) daß solches auß Irrthumb hinein kommen / und er es nit geachtet / noch verstanden hätte / und derhalben nit kräfftig / bündig / wider ihme noch seinen Nachkommen / noch Erben hinderlich / noch die Art und Natur dieses Lehens geändert habe: welcher Irrthumb dardurch erwiesen wird für erst / daß diß Lehen solcher Art und Natur vorhin nit / sondern ein Erblehen weiblich- und frawlicher / und der Cognaten oder Spindel mägen Succession und Erbung fähig gewesen / und daß es dergestalt und in solcher Qualität auch juris praesumptione den Käuffern / demselben Johan Hürtten und seiner Haußfrawen verkaufft / tradirt / und überlieffert ist gewesen: Und zum zweyten / daß es auch ein Erb / Erblehen / und gleichwohl salva qualitate feudali, und also wie ein Erblehen auch außtrucklich verkaufft und übergeben ist worden / wie der Kauffbrieff am Montag Palmarum 1455. datirt / außweiset: Für das dritte so bringt der Kauffbrieff hell und klärlich mit / daß die Belehnung gebetten worden / den Käuffer Hürtt / für sich und seine Erben damit zu belehnen / darauff die Bewilligung in dem Kauff geschehen / salvo jure &c. und auch also daß Hürtt das Lehen empfangen / Huldt und Aidt thun solle &c. Es aber droben bey der ratione decidendi erwiesen / daß diese Bewilligung der Bitt ähnlich und gleichförmig gegeben zu seyn / in Rechten gehalten würd. tradunt *Dd. in l. in fundo ff. com. divid.* bevorab / dieweil daß keine änderung darinn befindlich / zu dem dieweil stehet / daß er empfangen / Huldt und Aidt thun solle &c. wie solches
23. gebührt / hoc est prout juris est in feudo videlicet praesenti: clausula enim haec in fine posita, ad omnia praecedentia refertur, Ant. Gab. Rom. *tit. de claus. concl.* 9. *passim* Schrad. *de feud. post illuminos* 9. 10. *sect.* 20. *n.* 222. Et explicantur praecedentia ex sequentibus & contra *l. si servus plurium §. fin. ubi l. si labes ff. de leg.* 1. & pars una scripturae per aliam declaratur, *l. etiam ff. de*

de petit. hered. l. 1. ff. de reb. dub. Soc. Sen. *conf. 9. n. 8. vol. 3.* Junior *conf. 9. n. 2. vol. 2.* Paris. *conf. 54. n. 10. vol. 2.*

Dieweil sich dan von rechtswegen nit gebührt hat / daß diß Lehen ein recht Mannlehen solte genennet oder reversirt seyn worden / in Betrachtung / daß es vermög desselben uhralten Natur des Lehenhoffs und Orts Gewonheit / auch der Præscription und rei judicatæ &c. ein Erblehen gewesen / und noch / darumb so folgt daß diese Wort / zum rechten Mannlehen der alter Art und Natur dieses Lehens / dem Verkauff; quoad naturam in qua venditum fuit: Item auch: quoad specificam formam der gebettener und bewilligter Belehnung zuwider / und ausserhalb derselber in dem Reverß eingerückt und gestickt seyn worden. Zum vierdten so seynd dieselbige Wort auch more patriæ, der Lehen-Cammer und Orts Gewonheiten geradt zuwider / dieweil Krafft selbiger alle Lehen / weiblich und Erblehen seynd / doch potiro semper, daß man auß selbigen Worten / wie sie lauten ein Mannlehen erzwingen und beweisen / und nit etwa sie wolte als juxta consuetudinem, antiquam naturam, oder dergleichen flectiren lassen / daß es darumb ein Mannlehen genennt würde / dieweil es von einer Manns Personen vermannet / und in der Mann-Cammer / wie ein Lehenmann solte vertretten / auch also empfangen worden / gleich wie ich droben angezeigt habe / daß es mit dem Wörtlein Erb-Mannlehen gehalten würd / Et argumentum ab inde sumptum, non absurde importabit hoc casu nostro, ut talis sumenda ejus esset explicatio, ut ein Erblehen reversirt würd / zum rechten Manlehen und scil. hæc omnia concilientur, ne vel erronea vel contraria præsumenda sint, sed ad concordiam reducantur, per jura quod id semper in iisdem actibus adversis studiosè tentandum, und dißfals umb so viel mehr / quod non constat maritum recognoscentem ex certa scientia quicquam circa naturam, & jura ejus mutare voluisse; Et in eodem documento additur immediatè, zum rechten Mannlehen / für sich / und seine Erben / und zu Behuff seiner Frawen: sic quoque implicat feudum fœmininum, ac si diceret: zum Erb-Mannlehen / atqui hoc facit, quod verba potius & clausulæ supervacaneæ censentur, quam ut naturam contractus aut actus mutent, aut naturæ ejus derogent. Bald. *in rubr. lib. de contrahend. vendit. n. 9.* Schrad. *de feud. p. 2. c. 3. n. 108.* certè quoad uxoris personam, hæc clausula, zu rechtem Mannlehen / non debet censeri repetita, etiamsi ex certa scientia & animo mutandi à *marito* verba: zum rechten Mannlehen / essent apposita, quia præcedentia tum non fluunt in sequentia, quando sic jus tertii læderetur, (uti hic uxoris jus ex contractu antea quæsitum) indebite *Dd. in l. regula ff. de jur. & fact. ignor.* vel ne contraria statuantur (uti hic esse masculinum & fœmininum) Corn. *conf. 69. n. 14. vol. 1.* Cravett. *conf. 70. n. 5.* Ans. Gab. Rom. *d. tit. de clauf. conclus. 9.*

24.

25.

26.

Am letzten und zum fünfften / so wird auch auß dem Lehenbrieff das Widerspiel / und der Irrthumb bewiesen / daß es kein Mannlehen seye / auch darfür nit / noch mit diesen Worten empfangen worden / dieweil in demselben / dieselbige Wort gar nicht zu lesen / sonderen laut des Kauffbrieffs für sich und seine Erben / und zu Behuff Annen von Brandtscheidt seiner Haußfrawen rc. dan daselbst wird des Mannlehens mit keinem Wort gedacht / sonderen ist die investitura darin dem Kauff an Worten ähnlich.

Nun ist aber zurecht versehen / quod error probetur, probando rem se aliter habere, quam res gesta, aut in alio actu scripta est, *text. in l. de ætate §. ult. ff. de inter. act. l. post divisionem. & ibi* Jas. *& alii C. de jure & fact. ignorant.* Cravett. *conf. 329. n. 17.* Rol. à valle. *conf. 69. n. 50. vol. 3. plurimis.* Menoch. *præsumpt. 22. n. 8. & seqq. lib. 6.* Mascard. *de probat. concl. 641. n. 1. & 2. vol. 2.* & in terminis nostris, ubi feudum aliter quam debuit, aut conventum fuit, ab initio confessatum vel recognitum est, Alex. *conf. 69. n. 17. lib. 5.* Mascard. *d. loco ad longum de hac re & materia in tractatu meo feudali c. 6. concl. 68. n. 7. & seqq. multis,* Sed & ubi de damno vitando agitur (ut in terminis nostris ubi utrique conjugi & eorum hæredibus talis ratione grave & enorme illatum foret detrimentum) ubi confessio aut recognitio erronea, aut aliter quam res se habet, aut aliunde probetur, nihil præjudicat, etiamsi juris foret error. *l. error 8. & ibi Dd. de jur. & fact. ignor.* in terminis nostris, Molin. *in consuet. Paris. §. 1. gloss. 5. n. 21.* præsertim ubi agitur de donationis aut abjectionis juris sui præsumptione excludenda *per d. l. cum indebite ff. de probat. post plurimos* Mascard. *conclus. 639. n. 10. vol. 2.* adeò ut talis confessio, vel error sæpissimè etiam iterata, & ante vetustissima tempora commissa, non obsit confitenti, aut recognoscenti, sed & revocari possit, Alex. *conf. 113. n. 3. & 5. lib. 1.* Bald. *in l. cum falsa n. 5. C. de jur. & fact. ignor.* Jacobin de S. Georgio *in verbo dicti que vasalli promiserunt recognoscere n. 21. & 27.* Menoch. *conf. 1. n. 85. & seq.* Bald. *de præscript. part. 1. quæst. 10. n. 26.* (*post quos 5. d. conclus. 68. n. 7. c. 6. alias tradidi*, quod error ille inter cætera etiam per instrumenta publica habentia, rem aliter esse gestam, aut aliter gestus in alio actu dicatur, doceatur. Quoniam ab origine vel primordio tituli, posterior formetur eventus) Bald.

27.

28.

29.

Bald. *in l. 1. n. 1.* Castren. *ibidem n. 2. & * Jason. *n. 7. & 8.* communem esse sententiam affirmans. *C. de error. calc.* Mascard. *concl.* 378. *n. 2. vol. 1.* ac non est præsumendum, consensum vasalli hic adfuisse; quia nemo præsumitur jus suum abjicere, jurique suo renunciare, eaque semper facienda interpretatio, ut id excludatur, quamvis verba impropriissimè accipienda, *ut Dd. in d. l. cum de indebito & aliis locis §. de hac recitatis.* Menoch. *de arbitr. cas.* quare si opus, etiam verb. Mannlehen / quia & hoc fœminæ una concessum dicitur, & verè fuit &c. temperandum rursus esset, mit dem Wörtlein: Erb / in emptione sæpè expressum, & nulla sanè foret ratio: cur D. consulens Metternich / utpote & hæres, descendens & masculus excluderetur; hinc est quod quamvis recognitiones multæ essent datæ pro solis masculis, & hoc
90. temporibus antiquis, tamen si aliunde probetur, hoc feudum ab initio etiam pro fœminis fuisse concessum, præsumantur erroneè, vel saltem fœminis & earum descendentibus non nocere, Bald. *cons. 215. proponitur quod investitura vol. 1. 2. n. 1. & 4. & cons. 275. Quando constat vol. 2.* Alex. *cons. 55. n. 17. & seq. lib. 4. & cons. 9. n. 12. cons. 29. n. 3. & seq. lib. 5.* Dec. *cons. 185. n. 3. cons. 193. n. 3. & 6. cons. 263. n. 3. & cons. 468. incip. superiore anno n. 27.* Castrens. *cons. 63. incipien. videtur dicendum, quod potest esse. cons. 176. n. 2. vol. 1.* Schneid. *de feud. part. 5. n. 33. 35. & seqq.* Zas. *p. 6. n. 23.* Curt. Jun. *part. 2. memb. 2. n. 44. & cons. 329. n. 4.* Roland. *cons. 60. n. 32. vol. 1.* Cravett. *cons. 592. n. 23.* Molin. *in cons. Paris. §. 36. n. 10.* Wesenb. *cons. 72. n. 83. & seq.* Decian. *cons. 73. n. 50.* Menoch. *cons. 1. n. 127. & seqq. & præsumpt. 92. n. 2. & seqq. lib. 3.* Bursat. *cons. 26. n. 20. cons. 46. n. 1.* Corbul. *de jure Emphyt. c. 12. n. 8.* Schrad. *de feud. part. 5. c. 2. n. 37. & 38. & part. 6. c. 4. n. 43.* Volr. *lib. 1. c. 7. n. 39.* Afflict. *decis. 195. n. 5.* Gail. *obs. 49. n. 3. lib. 2. & plurimi alii in d. tract. feud. d. c. p. concl. 69. sub n. 20. & seqq. ubi gl. R. & nn.* sic judicatum esse in Camera etiam attestor.

Ergo & eodem modo in re præsenti, cum apertè ex ante dictis demonstretur, hoc feudum fuisse antiquitus, imò & venditione, ratificatione, moribus patriæ, & Curiæ; imò & primo effici originaria radicatione & collatione in duos conjuges, & eorum hæredes facta ein Erblehen / naturæ & qualitatis fœmineæ, & fuisse & mansisse: Certè sufficienter probatur, erroneam hanc omninò fuisse confessionem, vel saltem ita intelligendam, ut præfatæ feudi naturæ, ac juri quæsito emptorum non detrahat.

Und zwar hab ich die vota in mehrgemeldten Sachen / der Geschwesteren von Reispach contra Schwendi in Handen / darauß / und der Sachen Verlauff zu finden / cum feudum hoc in persona aliàs fuisset fœmineum (uti Domini Assessores concludebant, ex rationibus quibusdam in actis deductis, Imprimis verò, quod fœmina una in eo in familia primorum vasallorum antea successerat, & personis incapacibus ejus masculis alienaretur, & Imperator pro consensu requisitus, cum ita dedisset, ut masculi emptores id pro se & hæredibus suis feudalibus, für sich und ihre Lehens-Erben recognoscere deberent, iique sic fuerint investiti quod tamen filiis aut nepotibus eorum defunctis fœminis successio, & in eo fuit in Camera Imperiali adjudicata, tum quod illa talis recognitio fuit habita erronea, & contra naturam feudi pristinam vel antiquam, tum quod juxta rei naturam antiquam explicanda, ut fœminæ quoque sint hæredes feudales, quod vel solum casum hunc decidere videtur. Dan zwar wan hie kein ander Behülff wäre / als der Kauff und Lehenbrieff / so erscheint doch / daß der Kauff / 28. Tag für der Belehnung bewilligt / ratificirt / und die Belehnung demselben ähnlich lautet / und auch ex ordine agendi, de jure præsumirt wird / und der Reversbrieff außtrücklich mitbringt / daß die Belehnung oder Lehenbrieff / vorhergangen / und der Revers darauff gefolgt: so mag mit gutem Bestand wohl gesagt werden / daß der Lehenbrieff in dieser discrepantz mehr solle und müste geglaubet werden / als dem Revers: Tum quod emptio præcessit, & consensus ejus & formam feudo præscripserunt: Imo & pristinam non ademerunt, & deinde investituræ attestationis documentum eodem tenore secutum, potius in Reversali illo plus præsumitur positum, quam in his aliquid emissum. Duo enim vincula plus ligant uno: & gestum numero majori statur, imprimis cum hoc naturæ rei, moribus patriæ
91. conforme, illud contrarium existat; Probationes enim probabiliores naturæ rerum & morum convenientes, & priora non mutantes, sequi tenemur; si unus; imò & plurimarum investiturarum error ostendi potest; per primam, magis hic unius reversalis per plura præcedentia antiqua documenta, & notum est, quod vestræ Reversales nequaquam sint de feudi substantia
92. aut forma, ideoque eam per emptionem & traditionem propagatam & ratificatam, accedente imprimis consensu Domini, corroboratam, investituram confirmatam, & sic citra omne dubium ante Reversales in esse productam, non fuisse per eos mutatam; neque ei derogatam, nec eam correctam, neque probabile neque verisimile est, Ita rectè hic locum habeat, quod rerum gestarum error substantiam veritatis immutare non possit. Quod verò probabile aut verisimile non est; id falsitatis imaginem habet; neque Judex id judicando sequi potest, verum

debet

debet contrarium. Und das darin stehet / daß er bekennet / daß er es zum rechten Mannlehen empfangen und damit empfange 2c. ist eben so wohl erroneum als jenes ; und zwar viel mehr suspectum, sintemahl diese Empfängnuß dieses Lehens vorhin geschehen gewesen ist / wie auch hierin stehet / und derhalben nicht wiederumb von newem hat geschehen können : Quod 33.
enim factum est infectum fieri nequit, so ist auch contra naturam eines Reverß darin ein Lehen zu empfangen / sondern allein daß es empfangen seye zu bekennen / daß auch keine pares in diesem Reverß benant / nach üblicher Außgebung desselben gewesen / darumb auch kein new Lehen / oder eine solche qualitas nova beständiglich der Zeit hatte / darin extra, aut supra, aut contra investituram mögen empfangen werden. Et sic probatur durch den Lehenbrieff / quod plus in his Reversalibus scriptum sit, quam in investitura actum appareat, ideoque innoxium erit : tunc etiam, quod hujusmodi Reversales dare, admodum stylo & moribus adversetur, dan wiewohl ich ihrer sehr viel Alten gesehen / ist dannoch mir nit ein solches in dergleichen dieser Arts vorkommen / communis forma est, ut ipsius tenor investiturae inferatur, aut saltem nihil mutetur ; sed à stylo solito ac communiter observari consuetis, aberrantia, suspecta 34.
esse solent & praesumptionem contra se habent, quod non ligent, quod nihil contra rei naturam operentur &c. wie dan auch hiebey nicht auß der acht zu lassen / daß der Lehenmann ohne Zweifel miles, und juxta seculi istius mores ungelehrt gewesen / der es wohl / fide bona oder auch sonst nach der Mahlzeit und Trunck / wie es ihme vorgeschrieben ; besieglet haben mag. Ist gleichwohl auch derselb Reverß allein gesieglet / und nicht unterschrieben / Nobilium sigilla recognita, quidem probant ; sed an illorum voluntate, si hoc negetur appensa praesumantur : magna est disputatio, ohnnöthig sich darüber hier einzulassen.

Concludendo non ergò hic mutatio ulla nociva metuenda, cum ad hoc, ut damnosa esse queat mutatio in talibus, requiratur, quod contrahentes aut agentes protestantur, quod ex certa scientia, hoc est, quod dicant scientes rem se aliter habere ; aliquid mutent, addant, 35.
aut detrahant ; alioqui erroneum habeatur, & non praesumatur consensus duorum renunciandi, aut abjiciendi jus suum, *Dd. in l. si aliquam rem C. de acquir. vel amitt. poss.* qui textus etiam ad rem facit, und habe ich solches mit mehrem und weitläuffig außgeführet / *in tract. c. 6. d. conclus. 68. n. 4. & seqq. & ibid. in gloss. passim, magis ad rem concl. 69. n. 14. & seqq. multis & n. 20. hoc volunt.* Boün. Afft et. Alvarot. *in § si vero de feud. guard. praesertim* Pet. Raven. *ibidem &* Alex. *cons. 114. n. 3. lib. 1.* (qui duo videantur) & Clarus *in re praesenti* Bald. *cons. 215. vol. 2.* Dec. *cons. 468. n. 27.* Roland. *cons. 50. n. 62. vol. 3.* Corbul. *de Jur. Emphyteut. c. 12. n. 8.* Schrad. *de feud. p. 5. c. 2. n. 39. & 41.* Vult. *lib. 1. c. 7. n. 59.* & videatur apud Menoch. *cons. 1. n. 83. & seqq. multis.*

Und würd das alles auch damit noch mehr bestärckt / daß alle gefolgte Lehenbrieff / wie ich berichtet / dem ersten ähnlich / und nichts darin noch sonst gedenden von Mannlehen / oder rechten Mannlehen / obwohl die posteriores recognitiones die ersten nit können änderen / so können sie aber wohl erklären / oder die Vermuthung vermehren / quod alioqui post primam investituram feudi, data scriptura, aliquid contra tenorem ejus continens ; erronea fuerit ; qua sublata, pristina illaesa maneat feudi natura, & jus vasallorum, per ea, quae Alex. *cons. 9. n. 6. lib. 5.* Paris. *cons. 23. n. 24. vol. 1. text. & Dd.* Bart. Cast. Aretin. *in l. haeredes palam § si quis l. ff. de testam.* Cephal. *cons. 3. n. 19. cons. 28. n. 14.* & videatur Menoch. *praesumpt. 91. n. 63. & per. in lib. 3.*

Hauptsächlich wird ferner geantwortet / daß dieser Reverß sich außtrucklich auff den Lehenbrieff referiren thue ; dan es stehet darin 2c. daß Johan Reige (venditor) den Churfürst gebetten / ihn Hürten zu belehnen für sich und seine Erben 2c. und daß der Churfürst ihn damit gnädiglich belehnet habe / nach Inhalt S. Churf. Gn. Brieff mir darüber gegeben / so bekenne daß ich das zum rechten Mannlehen 2c. (Ecce apertus error vel contrarius tenor, referentis contra contenta relati) zu dem so ist auch im Recht gegründet / daß solche 36.
literae reversales ipso jure tacitam (si expressa non adsit insufficitas adesset) relationem in sich begreiffen / auff den Lehenbrieff und desselben Inhalt sich gezogen : zu geschweigen / daß solches communi consuetudine auch also geschicht und gehalten wird. Sunt enim correlativa Apocha & Antapocha : & uti recognitiones juniores praesumuntur sese referre, ad antiquiores vel praecedentes, ita literae reversales ad literas investiturae, tanquam matrem, protocollum, & principium suum, & propterea eas mutare non possunt, sed sequi debent, omnesque ejus qualitates in se repetitas habere censentur, per ea quae Capyc. *in investit. feud. C. feudorum confirmationes,* Vult. *cap. 7. n. 59.* Alex. *cons. 30. n. 6. lib. 1.* Schrad. *de feud. p. 5. c. 2. n. 31. in fin.*

Und zwar dieweil daß diß (sive expressae sive tacitae relationes sind gemein also gehalten / und dafür geachtet werden / als ob sie außtrücklich / und aller Gebühr nach vorhanden / so würd

würd es vermög der Recht auch / wan gleich keine hie wären) dannoch dafür / daß sie genugsamb und allerdings darin seye / von Rechts und Gewonheit wegen gehalten werden müsse / per ea quæ ulbus hisce de rebus, quod ea, quæ sunt moris & consuetudinis, aut communiter fieri solent, etiam pro factis habeatur, etiamsi non appareant, neque dictum vel insufficienter de iis legatur, *d. l. quod si nolit §. & quia assidua ff. de ædil. Edict.* & aliis juribus suprà citatis.

37. So ist aber ohnzweifflich in Recht gegründet / wan der referens / nit den gantzen tenor und Inhalt des relati außtrucket / sonderen etwas / oder theils anders in sich hält / als in dem vorhandenen relato ist / daß man alsdan des relati Inhalt folgt / und keines Wegs und allerdings umb nichts des referentis. Etenim quando relatum habemus, illi per omnia stamus, & non referenti, si in aliquo ab eo discrepet, etiamsi plenè & integrè hoc ibi aliter dicatur; non attento etiam, quod tum in potestate disponentium fuisset, ita ut ibi habetur disponere (nisi fortasse dixi, apertè legeretur, licet istic aliud convenerit, aut aliter legatur, tamen eos jam hoc modo convenisse aut servari velle) Dec. *in auth. si quis in aliquo n. 40. & ibi* Jason, *& alii C. de edend. & in c. 2. n. 133. de rescript. ac cons. 350. n. 6. vers. non obstat cum dicebatur.* Ripa, *in l. admonendi. n. 33. ff. de Jurejur.* Et Joseph. Mascard, *de probat. 923. n. 11. apud quem plura.* Ac antea probatum habemus quod repertis investituris primis aut prioribus iis stemus, non verò posterioribus, si in re aliqua ab iis discrepent.

Folgt schließlich daß ohngeacht in angegebenem Revers zu rechtem Mannlehen stehet / demnach der Herr Consulent / der von Metternich / Herr zu Vettelhoven und anderen dergleichen / auch Krafft mehrgemeltem seines Tritavi Johan Hürtts von Schoneck Acquisition und Belehnung in diesem Lehen das jenige von wegen S. Churf. Durchl. in dem facti specie und sonst droben ist vorgebracht worden / unverhindert wan schon die tritavia, nemlich Ehrengemeltes Johan Haußfraw nit hätte zugleich mit gekaufft / und die Belehnung darüber mit erlangt / zu der Succession von rechtswegen zulässig / und der Succession fähig seynd.

Die dritte Hauptantwort ist / auch gantz unhindertreiblich / und bestärckt diese Succession und Belehnung noch umb so viel / daß nemblich hiebevor sonderlich in ratione decidendi, so dan Widerlegung der 9. 10. und 11. rationum dubitandi außgeführet ist / daß mehr gesagtens Johans Hürttens Haußfraw Anna von Brandscheidt / schon vor der Zeit dieses gegebenen Revers Jus quæsitum in diesem Lehenguth / in Krafft des Kauffs des Lehens eigen Art und der Gewonheit / und daß ihr noch ihrer Erben / als welche nit zugegen gewesen / noch auch darin gewilligt / ihrer unwissend nicht hätte könen noch mögen dergestalt benommen noch etwas abgestrickt werden / per jura vulgata. Und ist wohl zu mercken / daß sie allein durch den Kauff / darauff erfolgte Tradition und Einräumung der Güter / auch die Churf. Bewilligung / Ratification den Landtsgebrauch / des Lehens Art und Natur / sonderen auch ihr Recht zugleich mit acquirirt / für sich und ihrer beyden Erben / dasselb nit per maritum ihr erlangt / sondern durch sie selbst erworben gewesen / daß also auch ohn ihren puren Wissen und Willen / dasselb nicht geschmählert / viel weniger allerdings benommen mögen werden / ut probant regulæ juris supra citatæ, & quod uxor sibi ac suis rectè acquisiverit per *d. l. Quintus Mutius ff. l. etiam, c. 2. x. de donat. int. vir.* & quæ ibi interpretes ac in loc. circa ult. tat. decisoriam nominatis; Ac in specie quod jus feudi à duobus quæsitum per alterum illo

38. inscio mutari ac tolli non possit, probat *& text. in d. c. 1. de duob. frat. a capit. invest. & Dd. in l. qui Romæ §. Flavius ff. de verb. oblig.* Thoming. *quæst. 23. n. 7. & ante eum* Alciat. *cons. 160. n. 25. in antiquis.* Arius Pinel. *in l. 1. p. 2. n. 28. C. de bon. matern.* Hatt. Pist. *quæst. jur. lib. 1. quæst. 4. n. 91. & quæst. 20. n. 14. post* Ludov. Fach. & Modest. Pist. *in loc. ibidem citatis*, ac plures alii non longe ab hinc citati, quod in fœminarum præjudicium non debeat mutari concessio. Und so viel auff die fünffte Einrede.

Die VI. Ratio dubitandi für Cöllen eingeführet (quod in antiquis omnia præsumantur solemniter acta) ist durch variges auch genugsamb widerlegt / daß nemblich hiedurch noch ältere documenta, daß es unrecht und irrig und ohne Würckung sey dargethan worden / ac vitiosum quod habuit initium unnöthig sich damit auffzuhalten.

Was dan das Wort zum rechten (Mannlehen) betrifft / davon in der 7. und 8. Meldung geschicht / ist dasselb adjectivum eben so wohl irriger / ohngültiger / ohngebührlicher Weiß hineinkommen / als das substantivum, die übrige Einreden als nemblich die 9. 10. und 11. seynd droben ne una & eadem ferè materia nimis repetetur, widerlegt.

Schliesse also hiemit nachmahls in maassen droben geschehen im Nahmen Gottes / daß diß Lehen der vorgebrachten und formirten Einreden ungehindert ein Weiber / Spindel / Erblehen gewesen und geblieben / bin auch der Meinung daß Ihre Churfürstl. Durchl. zu

Cöllen / mein Gnädigster Churfürst und Herr / und Dero hochweise Räth auff vorhin gnugsamen eingenommenen Bericht und reifliches Betrachten / der hierin geführten und anderen rechtlichen Gründen selbst auch gnädigst und rechtmäßiglich in diesen Gedancken gerathen werden.

Daß dan solche meine Decision dem Rechten / Billigkeit / stylo, und Herkommen ähnlich und gleichförmig von mir geachtet ist und würdt / dasselb bezeuge ich mit meiner unterschriebener Hand und angetrucktem Insiegel / doch jedwederem seiner besseren Meynung ohnvergreifflich. Geschehen zu Speyr den letzten Novembris, Anno 1645.

Locus Sigilli,

Henrich von Rosenthal.

APPROBATIO ACADEMIÆ COLONIENSIS.

SUMMARIA IN SUBSCRIPTIONEM Facultatis Juridicæ Coloniensis.

1. *Jurisconsultorum & Doctorum Juris officium est, ad omnia, quæ ipsis proponuntur, respondere.*
2. *Veritas paucis contenta est & omnia vincit.*
3. *Feudum in fœminam collatum fœmineum fieri.*
4. *Per inconsuetum reversale non alteratur natura feudi.*
5. *Feudum à duobus quæsitum, per alterum mutari nequit.*
6. *In dubio capienda interpretatio, ne quis indebitè damnum sentiat.*
7. *Et quæ magis æquitati nitatur.*
8. *Investitura potius pro vasallo, quam Domino, ex æquo & bono explicanda.*
9. *Qualibet res transit cum sua qualitate, onere, & causa, etiam in successorem singularem.*
10. *Fœmina præsumitur acquirere velle pro sua persona qualitate.*
11. *Nemo suum jactare præsumitur.*
12. *Quæ verisimilia non sunt, falsitatis speciem habent, & considerabilia non sunt, nec credibilia.*
13. *Feuda Coloniensia & vicinarum Provinciarum consuetudine notoriâ esse communia, etiam officiorum* Erbempter.
14. *Nulla omninò Feuda masculina in Diœcesi Coloniensi extare.*
15. *Princeps Jurium suæ Diœcesis ignarus esse non præsumitur.*
16. *Proprio facto nemo contravenire potest, ne quidem ex plenitudine potestatis.*
17. *Etiam antecessoris factum quis ratificare tenetur.*
18. *Intellectus privilegii Imperatoris Alberti.*
19. 23. *Et Caroli IV. quæstio de feudis masculis loquitur, & occupantibus bona temerè propria authoritate.*
20. *Privilegium exaudiendum, ne jus tertii lædat.*
21. *Potius supervacaneum censendum privilegium quam ut lædatur jus tertii.*
22. *Privilegia strictè interpretanda.*
24. *Cessante causa cessat effectus.*
25. *Privilegium Carolinum nunquam in effectum deductum.*
26. *Privilegia melius non explicantur quam per observantiam.*
27. *Privilegium non per usum, & magis per usum contrarium amittitur.*
28. *Possessio per insistentiam, solutionem pensionis, culturam, fructuum perceptionem, custodum appositionem, actum eundi, incisionem lignorum, pasculationem, & actibus solitis Dominorum probatur.*
29. *Possessionem nemo propria authoritate potest, etiam qui obtinuit sententiam, alias privetur jure suo.*
30. *Ni Episcopus aut Summus Princeps quidem.*
31. 32. 33. *Possessorem injustum & prædonem manutenendum, & citandum, etiam in feudo notorio.*
34. 35. *Possessorii quæstio ante omnia definienda est, etiam in filia ratione feudi transmittenda.*

Als uns Dechanten und anderen Doctoribus & Professoribus dero Juristen Facultäten bey der Universität zu Cöllen am Rhein / in Lehensachen zwischen dem Hochwürdigsten und Durchleuchtigsten Fürsten und Herren Herrn Ferdinanden / erwöhlten und bestättigten zum Ertzbischoff zu Cöllen / Churfürsten rc. unserem gnädigsten Herrn rc. an einem / und den Hürttischen Erbgenahmen / am anderen Theil / das Schloß Reinscheim und dessen Zubehör betreffend / etliche Documenta und Schrifften sampt hieben geschriebenem Responso Juris, eingehändigt / und darüber auch unser Bedencken begehrt worden.

So haben uns unsers tragenden Ampts erinneren / und den Consulierenden Erbgenahmen solches nit versagen / noch verweigeren sollen. Cùm Jurisconsultorum & Doctorum Juris, qui de jure interrogantur, officium sit, & ad eorum curam pertineat, ut ad omnia quæ ipsis proponuntur respondeant. Bald. *in c. 1. in pr. n. 2. de controv. invest. per l. quod tamen ff. de arbitris.* Sylvan. *cons. 1. n. 1.*

Demnach aber bey fleißiger Examination, vorgezeigter Documenten und Urkunden / so dan deswegen außgefertigtem Responso befunden / daß über den gesetzten Fall / gestalten Sachen nach außführlich genugsamb decidiert / und disputirt / die argumenta und fundamenta, auch welche den Hürttischen Erben zugegen streiten mögen / weitläuffig und beständiglichen hinderlegt und abgetrieben.

So halten es vor ein Uberfluß mit vielfältigen Rechtsgründen dieselbe Decision zu erleuchteren und zu erstreckẽn / sed cum veritas paucis sit contenta, eaque sit omnium fortissima,
2. & omnia vincat, *ut habetur libro* Esdræ *c. 4. veritate dist. 5.* eaque mater Justitiæ appelletur. Bald. *in l. libertum ff. de statu hom.* paucis etiam citra affectum, qui à Sacerdotibus Justitiæ abesse debet *l. 1. C. de liberis. de dict. tollenda,* & breviter respondemus.

Et cum ex literis emptionis & venditionis de anno 1455. Lunæ post Dominicam Palmarum, apertissimè constet Castrum Reinscheim cum suis appertinentiis, quondam Nobilem & validum Joannem à Kerge & Annam de Montreal conjuges, nobili quoque & valido Joanni Hürtt à Schoneck / & Annæ à Brandtscheidt conjugibus, eorumque hæredibus vendidisse & tradidisse, dictosque emptores præfatum Castrum in possessionem realem accepisse; venditionem istam per quondam Reverendissimum D. D. Theodoricum Archiepiscopum & Principem Electorem illius temporis Coloniensem confirmatam; & emptores juxta literas Investituræ de anno eodem post Dominicam Quasi modo geniti, post illam venditionem desuper investitos.

Sanè aliter statuere non possumus, quam quod dictum Castrum habeat naturam & qualitatem fœmineam, cum certum sit in jure feudali, feudum in fœminam collatum fœmineum
3. fieri. Ita Menoch. *vol. 4. cons. 331. n. 1. per Belnis. Bald. Alvarot. Præpos. Preder.* Schrick *in princ. de beneficio fœmina,* quodque feudum illud tempore venditionis, utrique conjugum emptorum acquisitum, in eodem jus unicuique eorum quæsitum, & in personis utriusque prædictorum conjugum jus feudi radicatum sit, Proinde quoque per novum & inconsuetum reversale (quod certè consideratis omnibus circumstantiis, scilicet contractu emptionis & ven-
4. ditionis, ejusdem confirmatione, Investitura subsecuta, ex omnibus partibus erroneum apparet) immutari, vel citra consensum alterius referri non potuisse certum est. *vulgatâ l. id quod nostrum ff. de reg. Jur.* & in specie in feudis proditum est, quod feudum à duobus quæsitum
5. per alterum illo inscio mutari aut tolli non posse. *c. 1. de duobus fratr. à capit. investit.* Hart. Pist. *lib. 2. quæst. 4. n. 91. per ibid. allega.* Toming. *quæst. 23.* Arium Pinel. *in l. 1. part. 3. n. 98. C. de bonis mater.* qui Pinellus adducit Afflictum *in c. 1. n. 20. de alienat. par. feud.* & Hart. *in c. 1. in fin. de successione feudi.*

Sed potiùs (etiam stante validitate dicti reversalis, sigillo Joannis Hürtt de Schoneck / uti dicitur, corroborati) hæredes Hurtianos ad successionem dicti feudi admittendos esse; Et quidem ad medietatem sine omni dubio. Cum maritus Annæ de Brandtscheidt / in ista quæsita medietate uxori suæ nullum præjudicium inferre potuerit, etiamsi voluerit, & scienter
6. sigillum suum isti reversali apposuerit. Pro hujus corroboratione facit, quod in dubio semper illa capi debeat interpretatio, ne quis indebitè damnum sentiat. *per text. in l. 3. §. 1. ff. de receptis arbit. l. si idem cum eodem ff. de jurisd. omnium judic.* Menoch. *arbit. cas. 149. n. 15.* Et quod hujusmodi interpretatio accipienda sit, ne quis maneat deceptus, probatur *per l. si quis in conscribendis C. de pact.* Menoch. *d. loc. n. 16.* Crav. *conf. 91. n. 11.* Castrens. *vol. 1. conf. 288.*
7. Quod etiam illa interpretatio sumenda sit, quæ magis æquitati nitatur tradit Decius & Cagn. *in d. l. in omnibus* Jason *in l. placuit C. de Judic.*

At cum aliam quam hanc caperemus interpretationem, quod scilicet uxor Joannis Hürtt de Schoneck ejusque hæredes, in totum non succedere debeant, illa æquitati omninò refragaretur,

gaetur, quippe quæ vult nemini per alterum iniquam inferri posse conditionem, & nemini indebitè damnum inferendum, per vulgata.

Manebit ergo, ut dictum est, absque omni dubitatione hæredes Hurtianos in medietate dicti feudi & Castri, cum pertinentiis admittendos; præsertim cum & alias in dubio Investitura potius pro vasallo, quam Domino ex æquo & bono explicanda sit, Rosent. *tract. feud. c. 6. conclus. 28. n. 3.* 8.

Tum etiam hæredes Hurtianos in alteram medietatem, & sic in integrum feudum Castri Reinscheim admittendos existimamus, moti ex rationibus in supra dicto consilio allegatis; ut plurimum verò ex illa, quod dictum Castrum olim, & aliquot annos ante dictum emptionis & venditionis contractum persæpè memoratum Joannem de Kelge/ tanquam uterinum cognatum familiæ de Reinscheim/ contra quendam Engelbertum de Orßbeck/ coram Reverendissimo istius temporis Archiepiscopo & Electore Coloniensi piissimæ recordationis, & coram paribus Curiæ in contradictorio Judicio feudali, per sententiam feudalem obtentum, qui etiam in dicto Castro manutenentiam impetravit.

Nam certum & indubitatum est, in hac Joannis à Kelge uterina & per fœmineam lineam proveniente successione, ejusdem successionis adjudicatione, confirmatione Electorali, feudi hujus naturam effici, & effectam: imò ante istam sententiam fuisse fœmineam, ac proinde sub illa qualitate postmodum in personas emptorum transiisse, illosque taliter, nec aliter investitos esse, neque in aliam qualitatem feudalem consentire; vel jus sibi quæsitum jactare voluisse; tum quod quælibet res transeat cum suis qualitatibus, onere & causa, *l. alienatio ff. de contrah. empt. l. si debitor C. de dist. pign.* etiam in successorem singularem, *l. qui in jus, & ibi* Dec. *ff. de reg. jur.* Et in specie in feudo empto id obtineat, juxta Alc. *in cons. 170. n. 3. tradit* Schrader. *tract. feud. part. 10. sect. 17. n. 47. 48. 49. 50. 51. 52. & 53.* 9.

Quodque nulla fœmina in acquisitione feudi id præsumatur alio modo acquisivisse, vel acquirere voluisse, quam prout qualitas personæ ejusdem requirit, *per l. plenum §. equiti ff. de usu & habitat.* Hartm. Pist. *quæst. 34. lib. 2. per* Bart. Alex. *in l. 1. in princ. de Testam. mulit.* 10.

Tum quod nemo suum facilè jactare præsumatur *l. cum de indebito, ff. de probat.* Nec verisimile sit talem fuisse mentem tempore investituræ petitæ, quod dicti emptores feudum istud pecuniâ propriâ emptum, & acquisitum pro masculino recognoscere, & alios hæredes excludere voluisse, Quæ autem verisimilia non sunt falsitatis speciem habent, *l. milites. §. oportet C. de quæstionib.* Alex. *cons. 17. vol. 2.* Grammat. *cons. crimin. 9. n. 2.* Cephal. *cons. 85. n. 83. & cons. 738. n. 21. & cons. 709. n. 30. libr. 5.* 11. 12.

Ideoque id quod non est verisimile, non est quoque considerabile, *l. qui habebat ff. de legat.* Ruin. *cons. 1. n. 2. vol. 2.* Nec credi debet *l. fin. ff. quod metus caus.* Cephal. *cons. 721. n. 48. lib. 5.* Et quod interpretatio non verisimilis, aut quæ verisimilitudini repugnat fugienda sit, probatur *per text. in c. si inspicimus de reg. jur. in 6. l. in obscuris ff. eod.* Roman. *cons. 445.* Cephal. *cons. 149. n. 16. lib. 1.*

Deinde quoque facit, ut ad hoc quod dictum est moveamur, quod ex communi consuetudine Curiæ Coloniensis, uti quoque circumjacentium & vicinorum Ducatuum & Provinciarum omnia feuda communia habeantur, In tantum ut etiam fœminæ non extantibus masculis in iis admittantur. Pro hujus consuetudinis probatione multa possent adduci exempla. Verum cum ea consuetudo sit notoria, in hoc supersedendum existimamus; Hoc tantum tangentes quod etiam feuda Pincernatus, Camerariæ, Marschallatus, & Majoriæ, vulgariter Erbschenck/ Erbcammerey/ Erbmarschalcks und Erbhoffmeisters Ampt. Quæ feuda tamen dignitatem & officium particulare annexum habent, & idcirco de jure Feudorum communi vix videbantur ad fœminas devolvi posse; nihilominus ad fœminas jam dudum devoluta, & in iis easdem admissas fuisse. Exempla sunt in dem Erbhoffmeisters Ampt/ quod ex familia Derstorff ad Comites de Newenaar transiit. 13.

Imgleichen in dem Erbmarschalcks Ampt/ welches von einem Geschlecht Alffter/ an das Geschlecht Reifferscheidt/ und von demselben an die Herrn Graven von Salm/ wie auch in dem Erbschenck Ampt/ welches von Virnenberg an die gefürstete Graven von Arberg transferirt/ und dan auch in dem Erb-Cammerey Ampt/ quod feudum ex familia Bacheim/ in familiam de Henneberght/ ex eadem rursus in fam. de Velbrücken per successionem fœmininam translatum esse certum & notorium est.

Nec mirum, quippe cum Reverendissimus & Serenissimus Dominus Dn. Ernestus Archiepiscopus Colon. Sacri Rom. Imperii Princeps Elector, ac Dominus noster Clementissimus laudatissimæ memoriæ sub sua propria manu in causa Generosæ Comitissæ de Newenaar/ contra Generosum Comitem de Reifferscheidt expressè rescripserit, nulla omninò feuda masculina in tota diœcesi extare vel haberi his verbis formalibus, Neben dem ist notorium und Landkündig/ 14.

daß

daß alle des Ertzstiffts Cöllen Lehn dieser Zeit pro feudis communibus gehalten / in quibus sine ullo sexus discrimine successio ad proximiores defertur würd / und möchte derwegen gemelte Wittib von Newenaar in Krafft gemeinem Landbrauchs von derselben Succession nit abgehalten werden.

Ex qua confessione optimè memorati Principis Electoris, cum notoriè constet nullum esse feudum masculinum in tota diœcesi, sed omnia esse feuda promiscua sive communia; certè de consuetudine superius allegata amplius non est dubitandum, cum nemo melius de consue-
15. tudine ipso Principe, tanquam Archiepiscopo & Domino dictæ diœceseos attestari potuerit, Jurium quoque istius diœceseos ignarus præsumi non possit, *argumento l. regula* §. 1. *& § supremo ff. de jur. & fact. ign.* Bart. *in l. si potest col.* 5. *ff. de acquir. vel omitt. hered.* Bald. *in l. penult. C. de peric. tutor.*

Et cum prædictæ confessioni tot exempla in des hochlöblichen Ertzstifft Erbämpteren in facto accedant, insuper ex investitura superius allegata non constet, feudum hoc tanquam masculinum, sed uti anteriores vasalli, ut quidem ille ipse venditor, Joannis de Reige (qui tamen ex successione hæreditaria id per sententiam nactus erat) ejusdemque uxor habuerant, concessum; sequitur, tum huic confessioni, tum etiam facto, sive investituræ antiquiorum Dominorum Principum Electorum standum, nec nunc tandem in personis hæredum modernorum novi aliquid statuendum; vel contra placita & assertiones majorum, uti nec contra proprium
16. suum factum contraveniendum, cum id omni jure sit prohibitum. Quemadmodum enim contra suum proprium factum quis venire non potest. Decian. *cons.* 59. *n.* 20. *vol.* 2. Cephal. *cons.* 30. *n.* 31. *vol.* 1. Burs. *cons.* 157. *n.* 66. *vol.* 2. Marpurg. *cons.* 19. *n.* 143. *vol.* 3. *& cons.* 21. *n.* 220. Ne quidem de plenitudine potestatis suæ, Castr. *in l. digna vox C. de legib.* Bald. *in c.* 1. §. *adhoc de pace tenend. inter subd. jur. fin.* Ita nec factum successoribus antecessoris sui impugnare, aut eidem contravenire poterit. *l. filiusfa* §. *cum pater ff. de l.* 1. *l. unum ex familia* §. *sed si uno ff. de legat.* 2. Mantell. *cons.* 71. *n.* 14. *vol.* 2. Decian. *cons.* 55. *n.* 87. *vol.* 3. Roland. à
17. Vall. *cons.* 2. *n.* 40. *vol.* 1. Quin potius factum sui antecessoris ratificare omninò tenetur Ruin. *cons.* 25. *n.* 11. *vol.* 2. Afflict. *decis. Neap.* 285. *n.* 11. Tiraqu. *de retract. cons.* §. 1. *gl.* 9. *n.* 48. Et in specie quod Princeps non tantum suo ipsius, sed etiam antecessoris facto contravenire non possit nec debeat, consulendo respondit Soc. Jun. *cons.* 60. *n.* 19. *vol.* 3. Etiamsi Princeps non successerit in bonis, sed tantum in dignitate, & successerit non ex antecessoris dispositione aut jure suo, sed ex elegentium voluntate & arbitrio. Nam nihilominus approbare debet facto antecessoris sui, eaque sanctè observare & custodire debet, Ita Jason *cons.* 1. *num.* 2. *vol.* 1. *& cons.* 10. *vol.* 3. Berous *cons.* 138. *n.* 9. *vol.* 3. Menoch. *cons.* 201. *n.* 179. & rursus Jason *cons.* 1. Hocque probatur tam jure, quam ratione: Jure per textum notab. & ponderosum *in l. fin. ff. de donat. int. vir. & uxor. & c.* 1. *de probat. c. si ea caus.* 25. *q.* 2. Ratione verò probatur, Quia dignitas nunquam moritur, sed eadem semper maneat, licet personæ moriantur, *c. quoniam, ubi gloss. de offic. delega. c. gratioso, de rescript. n.* 6. Menoch. *d. cons.* 201. *n.* 179. *& seq.* Petrus Welemb. *cons.* 2. *n.* 102. *& seq.* Marpurg. *cons.* 35. *vol.* 3. *n.* 117. Præmissis, cum sententia in hoc ipso feudo, in favorem Joannis de Reige / lata, & desuper longissima præscriptio subsecuta, insuper res judicatæ in Camera Imperii discussæ, in specie pro Anna von Virmundt contra Agnes von Virmundt das Hauß Nordenbeck betreffend / accedant. Ulterius quoque in nullo Reversali, vel investitura subsecuta, feudum hoc tanquam masculinum concessum vel acceptum sit. Sanè aliter concludendum non erit, quam dictum Castrum cum appertinentiis esse feudum commune, adeò ut fœminæ, & per illas descendentes, sive causam habentes admitti possint & debeant.

Nihil omninò huic obstante quod de privilegiis Cæsareis, scilicet Alberti, Caroli IV. & Rudolphi II. Romanorum Imperatorum laudatissimæ memoriæ, nunc tandem in hoc tractatu in contrarium motum est.

18. Siquidem privilegium Imperatoris Alberti omninò velit filiam de consensu Domini Feudalis in feudo succedere posse, quem consensum, cum filiæ ex linea Huttensi, & Annæ Brandtscheidt descendentes, per investituram Archiepiscopi Theodorici piissimæ memoriæ, & sine dubio ex natura feudi hujus plenariè habeant, aliud nil sequitur, quam quod etiam juxta dictum privilegium filiarum hæredes succedere possint.

19. In nullo quoque refragrante privilegio Caroli IV. laudatissimæ memoriæ, quod anno 1372. pridiè Non. Junii obtentum dicitur. Nam illud uti de feudis merè masculinis loquitur, sic etiam intelligendum est & non aliter, extendendum, ne alioquin ex hujusmodi extensione, jus tertii
20. lædatur, quod Imperator nunquam voluisse præsumitur *l.* 2. §. *merito & §. si quis à principio ff. ne quid in loco publ. l. neque avus C. de emancip. liber.* Toming. *cons.* 18. *n.* 23. Potius enim ad-
21. mittitur ut privilegium sit supervacaneum & nihil operetur ultra juris communis dispositionem,

quam

quam ut alteri præjudicium in jure quæsito inferatur, Felin. *in c. 1. n. 9. versu declar. x. de rescript.* Schrader. *d. tract. de feud. p. 10. sect. 3. n. 15.*

Hoc etiam accedente, quod in privilegiis stricta fiat interpretatio, nec filiorum voces ulteriores comprehendant. *L. jus singulare de legibus c. privilegia 3. distinct. l. 1. de constit. Princip.* Rosent. *c. 7. conclus. 42. n. 8. lit. l.* Quodque communiter tradatur, si Princeps aliquid det vel confirmet, quod id semper intelligatur salvo jure tertii, Bald. *in l. beneficium ff. de constit. Princ.* Bart. *ibidem n. 1.* Jason 19. *per d. l. avus C. de emanc. liber.* Petrus Wesemb. *cons. 3. n. 66.* Vult. *inter cons.* Marp. *cons. 35. vol. 3. n. 163.* Et in specie in materia feudali, quod Princeps in præjudicium agnationis tollere jus quæsitum non possit, tradit Gabriel *concl. 1. tit. 3. de jure quæsito non tollendo*, Vult. *de feudis cap. 7. n. 105.* zu geschweigen daß das angemelte Kays. Privilegium von denen redet / welche in dem Ertzstifft die Güter / absque causa, & de facto & temeritate propria occupieren / quæ fuit causa istius privilegii impetrandi, auch zu verstehen / da des Lehen-Herrens jus notorium, und undisputierlich ist. At verò cum hæredes Hurtiani non de facto, nec temrè, sed de jure processerint, & adhuc procedant; Insuper jus domini feudi necdum sit notorium, sed hactenus in controversiam vocatum, privilegium istud ad easdem applicari non poterit, cum cessante causa privilegii, cesset etiam effectus ejusdem. *text. in l. Titia sua §. usuras ff. de leg. 2. l. athleta §. 1. & l. idem Ulpianus ff. de excusat. tut. & c. quisquis dist. 86.* Tyraq. *in tr. cessante causa, n. 203.* Vult. *cons. 35. n. 198. vol. 3.* 21. 23. 24.

Ut similiter taceatur illud privilegium nunquam in effectum deductum, vel unquam in hac diœcesi ita observatum, quod masculis in familia aliqua non extantibus fœminæ exclusæ fuerint, prout superius de feudis Camerarii, Pincernæ, Marischalli &c. dictum, & experientia testatur, sic multa feuda defunctis nobilium familiis & nominibus ad alias transiisse familias. 25.

Cum ergo non melius privilegia explicentur, quam per observantiam, quippe quæ omnes actus tam inter vivos, quam mortis causa, Berous *cons. 19 sub n. 10. vol. 3.* Menoch. *cons. 451. n. 14. vers. 5.* Et naturam actus præcedentis, imò & privilegia & investituras explicat, quod latè tradit Joseph Ludovici *conclus. 58. &* Marpurg. *cons. 30. n. 96. vol. 2.* Bald. *cons. 136. vol. 5. col. 1.* In tantum ut observantia subsecuta verbis sit potior, ita ut verba potius dispositionis sint offendenda, quam ut ab ea interpretatione discedatur, Soc. Sen. *cons. 145. n. 1. vol. 1. & cons. 209. n. 4. vol. 2.* Marp. *cons. 31. vol. 3. n. 91. & cons. 19. n. 31. vol. 3.* Et verò illud privilegium nunquam observatum, vel in observantiam vel usum duductum sit. 26.

Quinimò nec ipse Princeps Elector Fredericus, qui tamen dictum privilegium impetrasse videtur, eodem ipse usus non fuerit, dum deficiente linea de Reinscheim / alium uterinum de Kerge per sententiam, & quidem in contradictorio, ad feudum istud admiserit; quod certè factum non fuisset, nisi de qualitate feudi, & natura privilegii aliter constitisset, & sic per non usum, & multò magis per contrarium, usum sive per actus privilegio contrarios amissum sit. *l. 1. & ibi notatur ff. de nundinis cum accessissent, & ibi Canonistæ de constit.* Cephal. *cons. 96. n. 15.* Gozadin. *cons. 23. n. 9.* Crav. *cons. 661. n. 7.* Academ. Ingolst. *in cons. 3. causa Sprinzensteiniana, n. 107.*

Sanè firmum manet istud privilegium Caroli IV. uti nec ultimum Rudolphi II. tanquam confirmatorium prioris, nihil omninò obstare quo minus hæredes Hürtt / de dicto feudo investiri & admitti debeant. 27.

Dieweil auch der Possession halben Streit vorgefallen / und aber in facto præsupponirt / und daß der Wohledel Emund von Metternich / Herr zu Vettelhoven / nach Absterben Weyland Johans Georgen von Schoneck / am 17. Monats Septembris abgelauffenen 1615. Jahrs die würckliche Possession des Schloß Reinscheim cum pertinentiis, vor sich / und zu Behuff auch Weyland Emmerich Hürtten von Schoneck zu Pesch und Consorten / coram Notario & testibus eingenommen / Vort als jetz gedachter Emmerich Hürtt von Schoneck darnacher Todts verfallen / ehgemelter Herr zu Vettelhoven / den 13. Octobris abermahlen die Possession, sine cujusque hominis contradictione, continuando coram Notario & testibus reapprehendirt / dieselb durch besondere Diener / die er zu Bewahrung des Schloß Reinscheim dahin bestelt; nicht heimlich; sondern offentlich / biß zum fünfften Monath verfolgt und eingehabt; die äcker bebawet und besamet / die Weyer / Müll / Landen / Büsch genutzet und gebraucht. Auch palam & publicè actus diversos possessorios, videntibus & non contradicentibus ministris Serenissimi Electoris exorirt; Et verò possessio facti sit, quæ per insistentiam solam, Masc. *de probat. concl.* 1179. Menoch. *tr. remed. ret. poss. 3. n. 561.* per solutionem Pensionis, Mascard. *conc.* 1180. per culturam agrorum, etiamsi fructus non percipiantur, idem Masc. *d. tract. concl.* 1182. *n. 1. & 2.* Menoch. *dict. remed. 3. retin. poss. n. 561.* 28.
Per appositionem custodum sive famulorum, idem Masc. *conclus.* 1186. *n. 1.* per actum eundi & agendi, idem *d. tract. conclus.* 1187. per incisionem lignorum, arborum, & pasculationem bestia-

vestiarum; Mascard, *d. loco conclus.* 1189. *n.* 1. *&* 2. & per actus, qui non nisi à Domino solent fieri, probetur, Masc. *d. concl. n.* 3.

Hiergegen aber an Seyten Churf. Durchl. keine anterior possessio beygebracht / so schleust sich unwidersprechlich / daß die Hürttische Erbgenahmen bey ihrer apprehendirter und continuirter Possession zu manuteniren und zu handhaben / per ea quæ in longum tradit Menoch. *remed.* 3. *retinenda possess. n.* 727. *per ibidem adductos.*

Nichts hierwieder streitet / ob gleich der Vogt zu Reinbach / Secretarius Spieß / und etliche Soldaten am 16. Octobris Anno 1615. auff das obgemelte Hauß Reinscheim eingekommen seyn / dan solches vivente possessore, & possessione necdum vacante, sed illo possi-

29. dente beschehen: & consequenter nullo modo apprehendi potuit. Cum neminem propria authoritate possessionem, quam alius habet, occupare posse, certum sit, *l.* 2. *§. si vacuam ff. de acq. imp. & ibi* Bart. Ang. *& alii in l. in conventionibus ff. de verbor. oblig.* Ruin. *cons.* 141. *col.* 3. *&* 4. *vers.* 3. *vol.* 1. Roland. à Valle *cons.* 53. *n.* 10. *vol.* 1. In tantum, ut ne victrix quidem pars, post sententiam quam obtinuit, id facere possit, sed competentem Judicem adire debeat, alias suo jure privetur, qui contra faciat. *l. meminerint & ibi Bart. Cond.* 12. Sixtin. *inter cons. Mar-*

30. *purg. vol.* 1. *cons.* 9. *n.* 117. *& seqq.* ubi etiam de Principe possessionem apprehendente in hunc modum loquitur. Neque verò propterea Episcopo propria authoritate possessionem apprehendere, & consulentibus in suo possessionis exercitio libero impedimento esse potest, quod Imperii Princeps sit, Nam & superiorem recognoscit, & expediti juris est, ne quidem ipsum supremum Principem posse ab executione incipere, & per suum rescriptum alicui possessionem auferre, eumque quo minus liberè utatur, fruatur, impedire. *d. l. meminerint &c. conquerente de restit. spoliat. per* Wesemb. *cons.* 9. *n.* 30. Zas. *in l. justi, de acq. possess.* Qui Zasius elegans refert exemplum de nobile, qui ab Imperatore Maximiliano obtinuerat rescriptum occupandi feudum, verum irritum fuisse illud rescriptum declaratum per partes Curiæ, refert idem Zasius, hactenus Sixtinus, *dict. loc.*

Wie dan auch nicht hergegen behinderen mag / quod asseratur dictum feudum esse masculinum, & propterea juxta privilegium Caroli IV. licitè per Serenissimi Domini Principis Electoris præfectum & milites possessionem apprehendi potuisse. Nam cum illa sit quæstio petitorii, & ad petitorium solum spectet, ad hunc casum adaptari non poterit, cum certum in jure sit, pos-

31. sessorem quemlibet, etiamsi prædo sit, usque ad cognitionem causæ manutenendum, *l. si quis ad se fundum C. ad l. Jul. de vi publ. & in l. colonus & in l. cum fundus de vi & vi arm.* Cephal.

32. *cons.* 186. *n.* 2. *vol.* 2. *& cons.* 645. *n.* 2. *vol.* 5. Et possessorem etiam injustum citandum esse, *l. colonus, l. cum fundum ff. de vi & vi arm. gloss. in c. licet Episcopus de preb. in* 6. Licet quis possidet, ait glossa, rem prima fronte contra jus, tamen non potest ab ipso avelli possessio illo non

33. vocato. Ingolstad. *cons.* 2. *in causa* Sprinsensteiniana *n.* 21. Insuper jure feudali proditum existat, quod vasallus, qui se vasallum asserit; si feudum sua culpa cadere debeat, privari tamen non possit ante sententiam declaratoriam; Rosent. *tr. feud. cap.* 10. *n.* 144. *& n.* 134. *lit. M,* Clarus *in §. feudum quæst.* 62. Gail. *lib.* 2. *c.* 3. *de pace publ. & lib.* 2. *observ.* 51. *n.* 6. per ibidem

34. adductos, & sic ante omnia quæstio possessorii definienda sit.

35. Imò etiam inter omnes Feudistas conveniat, si filia, vel soror defuncti vasalli existat ejusdem hæres universalis, (prout hoc casu) quod tunc rectè mitti debeat in possessionem, si eam nondum esset adepta. Ita Fichardus *cons.* 17. *n.* 1. *vol.* 1. *allegans* Decian. Gratian. Paris. & alios. Subjungens tandem: Etsi fœminæ regulariter feudalium bonorum sint incapaces, tamen hoc objectum in possessorio judicio non attenditur, sed petitorio reservatur. Sic respondit Franc. Curtius *cons.* 41. *n.* 11. cum possibile sit, quòd aliquo casu fœminæ sint capaces, prout in multis contingit, volunt scribentes, quod istud non sit disputandum in possessorio, sed reservandum petitorio, ut asserit Paris. *in d. cons.* 23. *n.* 64. *cum seq.* ubi refert DD. aliquot dicentes, quod ista procedant, etiamsi fœmina seu filia fateatur esse bona feudalia, assereret tamen se esse habilem ad succedendum ex aliqua probabili causa, & ibidem concludit his verbis. Quibus in locis firmant (scilicet) fœminam hæredem, sive filiam, sive sororem præmortui in possessionem bonorum etiam verè feudalium mittendam, & immissam in ea debere conservari. Nam alii agnati prætendentes jus aliquod non dicuntur legitimi contradictores. Quod autem agnati in judicio possessorio non sint legitimi contradictores habendi, firmat idem Paris. *d. cons.* 23. *n.* 89. ubi ita concludit, possessio prius tradenda est filiæ vel sorori, & postmodum agendum erit de juribus agnatorum &c.

Pro qua quidem decisione Fichardi & Parisii, cum textus sit expressus & clarissimus *c. inter filiam §. defuncto milite tit. si de feud. def. contr. sit inter dom. & agnat. vasalli in usibus feud.* ejus verba propter perspicuitatem adscribere libet. Quod si contentio sit inter Dominum Feudi, & filiam vasalli, domino feudum, filia verò allodium, sive libellarium asserente, filia

in possessione feudi manere, & in ea collocari debeat, donec de eo judicetur. Probatione verò hinc inde cessante, filiæ electio jurisjur. danda sit. Qui textus cum non solum de filia in specie, sed etiam de quolibet hærede & ulterioris quoque loquatur & intelligatur, ut si filia vel hæres, non solum allodialia; sed etiam feudalia, uti hoc nostro casu, & fœminina bona affectat, nihilominus manuteneri vel immitti debeat, juxta Roland. à Valle *cons.* 1. *vol.* 1. *n.* 62. 62. 63. 64. & 65. qui in specie in hanc materiam consuluit.

Als folgt und schleust sich aus diesem allem/ daß die Hürttische Erben/ nit allein bey ihrer ergriffener Possession zu manutenieren und zu handhaben; und da sie darumb turbirt/ dieselbe ihme biß zu ordentlicher Außtrags dieser Sachen zu restituieren/ oder auch zu immittieren und einzusetzen seyn.

Und daß diese kürtzlich ad facti speciem Documenta exhibita, verfaste Decision, wie auch vorgeschriebenes in die Länge durch den Ehrenvest und Hochgelehrten Herrn Henricum Rosenthal außgefertigtes Responsum, dem gemeinen und Lehenrechten/ auch moribus patriæ gemäß; und derhalben nach selber Belehnungen zu urtheilen sey; bezeugen wir Dechand und andere Doctores und Professores, beyder Juristen Facultäten bey der Universität zu Cöllen; jedoch eines jederen Meynung vorbehältlich. Zu Urkund dessen/ haben wir diß mit unser Facultæten grossem Insiegel bekräfftiget. Actum & conclusum in Consilio Collegii nostri, die 10. Junii, Anno 1616.

(L. S.)

CONSILIUM DD. SPIRENSIUM.

SUMMARIA.

1. *Brevitati studendum maximè in consiliis.*
2. *Dubitandi rationes plerumque ostentationis causa adhiberi solent.*
3. *In feudis primo loco attendi debent pacta, conventiones & investitura.*
4. *Omnis feudi lex sumitur ex investituris, licet feudorum natura repugnet.*
5. 6. *Proximè attendenda consuetudo loci. Demum ad commune jus feudorum.*
7. *Fœmina vocata censetur, si semel pro fœmina in judicio judicatum est.*
8. *Origo potissima rei pars est.*
9. *Qualitas quæ semel inesse cœpit, non mutata præsumitur.*
10. 11. *Verba contractus* Erblich/ und ewiglich/ zu jedem Nutzen und Willen *comprehendunt omnes successores.*
12. *Et bona instar patrimonii redacta esse, ideo consensum honoris tantum, non necessitatis causa intervenisse.*
13. *Principum sigillis plena fides tribuitur.*
14. *Feudum transit cum sua causa & qualitate, quæ fuit apud alienantem.*
15. *Feudum alienatum non dicitur novum, sed antiquum, nisi id dicatur.*
16. *Ob mutationem personæ non fit mutatio feudi.*
17. *Feudum à fœmina acquisitum est ad fœminas transitorium, non secus ac si ex pacto transiret.*
18. *Quamque rem sua metimur origine, & una eademque res diverso jure censeri non debet.*
19. *Feudum quod semel ad mulierem pervenit, semper in ejus descendentia conservatur.*
20. *Acquisitio & dispositio censetur facta, secundum acquirentis qualitatem & conditionem.*
21. *Vox heres alioquin in feudis masculum designans, in fœmineo pro subjecta materia fœminam comprehendit.*
22. *Ab Emphyteusi ad feudum rectè arguitur.*
23. *In feudo pecunia empto succedere fœminas, non minus quam masculos.*
24. *Nec refert à Domino, vel alio cum consensu Domini sit emptum, maximè moribus Germaniæ.*
25. *Feudum emptitium esse improprium, & assimulari bonis allodialibus.*
26. *Quod dubitatione caret si emptio ex communi pecunia vel bonis sit facta.*
27. *Emptitium feudum alterare naturam ne scilicet emptor, qui suis hæredibus proficere vult, decipiatur.*
28. *Verba* zur rechter Manschafft/ zum rechten Lehen/ *significant propriam & rectam naturam feudi.*
29. *Interpretatio contra illum facienda, qui legem contractus potuit apertius dicere, videlicet contra dominum.*

 30. Fœm-

30. *Feudum quod sine consensu agnatorum alienari potest, censetur improprium, adeoque fœmininum.*
31. *Consuetudo Archiepiscopatus Coloniensis admittit fœminas in defectu masculorum in feudis.*
32. *Consiliarii præsumuntur scire loci sui consuetudinem.*
33. *Consuetudo loci, ubi feudum situm est, vincit & legem & consuetudines traditas in usibus feudorum.*
34. *Consuetudo immemorialis vim habet privilegii.*
35. *Opinio verisimiliter æquior: & quod verisimile, id verum.*
36. 40. *Falsa appellatio non potest mutare substantiam rei.*
37. *Ex prima investitura, non ex reversalibus feuda judicanda.*
38. 41. *Error potius juris & facti præsumitur, vel verba superflua, quàm remissio juris sibi competentis.*
39. *Princeps præsumitur justitia plenus.*
42. *Jus primæ investituræ per posteriores etiam ex proposito mutatum, non præjudicat filiis, vel cognatis.*
43. *Filia, vel soror ultimi vasalli hæres universalis, immittenda est in possessionem bonorum etiam feudalium.*
44. *Respectu possessorii fœmina ad possessionem feudalium sunt admittendæ, quia agnati non sunt legitimi contradictores.*

Divinâ favente Triade.

QUandoquidem satius est pauca & quidem idonea in medium afferre, quàm multis inutilibus legentes prægravare, teste Imperatore *art. in l. 2. §. contrarium C. de veteri jure enucleando.*

1. Præsertim verò in responsis juris, in quibus potissimum brevi & compendioso sermone utendum, ut monet Roland. à vallo *consil. 39. Quia semper mihi lib. 2.*

2. Idcircò prætermissis dubitandi rationibus: quæ plerumque ostentationis gratiâ adhiberi solent, placuit ab ipsa statim decisione propositæ quæstionis primordium capere.

Ex transmissa igitur facti specie clarè perspicitur cardinem totius negotii & præsentis consultationis in eo potissimum consistere, UTRUM HÆRES ULTIMI VASALLI AD SUCCESSIONEM FEUDI, DE QUO CONTENDITUR SIT ADMITTENDUS NEC NE.

3. Pro cujus clariori resolutione animadvertendum erit, quod tradunt Dd. communiter in decisionibus causarum feudalium, primo loco semper attendi debere pacta & conventiones investituræ feudalis, & maximè ipsius originalis concessionis, vel antiquarum recognitionum *l. contractus cum ibi notat. de reg. jur.*

Cùm tenor investituræ omni feudorum naturæ deroget, *text. in c. unic. in fin. ibi propter tenorem investituræ insertum, de duobus fratribus à cap. invest.* Afflict. *decis. 265. n. 102.* Cacher. *decis. 23. secundus qui se offert articulus n. 2.*

4. Cum omnis feudi lex ex investitura desumatur, licet repugnet naturæ feudorum. Schneid. *de feud. p. 1. n. 10. 11. 17. & 38.* His verò non apparentibus proximè spectandam consuetudinem ejus loci, in quo feudum situm est per ea quæ notat Cyn. *in l. 1. C. quæ sit longa consuetudo* Schneid. *d. l. in annotat. lit. H. edit. Magdenb. DD. communiter in l. 2. quibus de legibus.*

5. 6. Quod si localis deficiat, tunc demum recurrendum esse ad communes feudorum consuetudines, quæ sunt jus commune in illa materia per supradict. Junct. *c. 1. de feudorum cognit.*

Deveniendo igitur ad decisionem hujus consultationis, certum est, quod à primordio tit. posterior omnis formetur eventus, Cùm igitur inter alia nobis una cum facti specie transmissa ex documento sub N. 8. liquidò constet, ab immemoriali tempore, & quidem vigore rei judicatæ, descendentem ex fœmina quondam fratrem uterinum Johannem juniorem de Reige/ in An. 1413. prævia sufficienti causæ cognitione, in judicio contradictorio, post longam disceptationem & litem ab Engelberto de Orßbeck/ tum temporis motam jure sanguinis, tanquam hæredem hæreditatis, pro vero ac legitimo feudi successore per sententiam Parium Curiæ, annexa causa sententiæ, quamvis non appareat, illum ex primo acquirente descendisse agnitum & admissum, & sic tanquam talem à domino directo statim investitum fuisse, proinde rectè infertur fœminas & descendentes ex illis in defectum masculorum admittendas esse, sic enim verba apertè sonant ibi: Sein Bruder Johan sein rechter Erb sehe und durch Weyland damahls Regierenden Churfürsten Friederichen von Cöllen also vor einen rechten Lehens-Erben erkant worden.

7. Hinc respondit Hieronym. Gartz. *tract. de fœm. ad feud. recip. n. 185. vers. 52,* Quando semel

semel judicatum est pro fœmina in contradictorio judicio, tunc fœminas vocatas censeri, cum sententia transierit in rem judicatam, prout hoc in casu factum & sic pro veritate habeatur, quamvis injusta fuisset, & attendenda est etiam contra tenorem investituræ præcedentis *d. loc. & num.* 121.

Et huic confessioni Principis Electoris sigillo confirmatæ tanto magis standum est, cum in omnibus negotiis principium attendendum, & secundum illud de actu ipso subsequenti judicandum sit, origo enim potissima rei pars est & causa. teste Schrad. *de feud. p.* 10. *sect.* 17. *n.* 49. ubi docet mutationem qualitatis (quæ semel inesse cæpit) nunquam præsumi. Idem asseru Everhard. *in top. leg. loco à temp. ad temp. n.* 6. Apparet itaque antiquitus hoc feudum fuisse fœmininum, in quo deficientibus masculis fœminæ succedunt. Alciat. *resp.* 13. *n.* 15. *vol.* 3. 8. 9.

Secundam rationem decidendi suppeditant verba instrumenti venditionis in actis sub N. I. ex quibus elucet evidenter non tantum venditorem Joannem de Retge / sed simul etiam venditricem Annam de Monreal Jus reale vendibile per se transtulisse, & quidem plenariè & hæreditariè, optimo jure in verbis ibi, daß sie es mögen und Macht gehabt. Et hunc contractum ad petitionem utriusque partis statim subsecuta est, præmisso integali totius contractus venditionis tenore, confirmatio Electoris consequenter consensus aliter intelligi non potest, nisi secundum penta, prout ipsa verba confirmationis sonant.

Præterea, quod feudum hoc ab antiquo nunquam masculini, rectè scilicet feudi naturam assumpserit, sed pro fœminino, & improprio semper habitum fuerit, variæ & sæpius iteratæ clausulæ præfati contractus venditionis satis clarè evincunt, mulieri simul vendenti rem venditam competiisse, & ab ea quoque venditam, & traditam fuisse in verbis, daß sie die Käuffere/ und alle ihre Erben damit und daran geerbt. Item zu rechter Erbschafft erkaufft / in der Zeit sie das wohl thun mögen / also daß Johan Hurtt und Anna von Brandscheid Eheleuth/ und ihre Erben sollen und mögen zu ewigen Tagen das Schloß Reinscheim mit allem und jeglichem seinem Zubehör gebrauchen und geniessen / zu ihrer Erbschafft geraſt und gerdwiglich / zu allem ihrem Nutzen und Willen / so ihnen das eben komt erfflich und ewiglich, ista enim vocabula omnes successores, qui de genere & familia sunt comprehendere & denotare solent. teste Ernest. Cothm. *in term. respons.* 9. *num.* 136. ubi ita allegat & interpretatur verba Erblich und Ewiglich / idem tenet Ant. Quet. *cons.* 86. *vers. non obstat, quod firma sub num.* 9. 10.

Porro verba superiusmodo allegata, zu allen ihren Nutzen und Willen / so ihn das eben komt / item ohn ihr der Verkauffer ihren Erben oder jemands anders Hindernuß demonstrante luculenter instar patrimonii & allodii feudum hoc redactum esse, Quo in casu sine Domini licentia feudum licitè etiam in extraneos alienari potest. Menoch. *cons.* 129. *n.* 11. *lib.* 2. Wesenb. *cons.* 73. *n.* 2. Roland. *cons.* 3. *vol.* 1. *n.* 60. *& vol.* 2. *cons.* 42. *n.* 22. Idem Menoch. *cons.* 1. *n.* 18. *& n.* 116. *lib.* 1. Nicol. Reusn. *in term. lib.* 3. *cons.* 11. *n.* 77. 11.

Quibus ita discussis colligitur consensum hac in parte non de necessitate, sed de honestate tantum, & sic honoris saltem & Reverentiæ causa fuisse petitum, & siquidem etiam absque consensu conjugibus illis hoc castrum Reinscheim / tanquam feudum improprium alienare licuerit. 12.

Quæ omnia in specie & evidenter admodum confirmantur, quod Elector Coloniensis apponendo sigillum suum, hunc alienationis contractum, EJUSQUE TOTUM TENOREM ibi diesen Kauff in Massen vorgerührt zu bewilligen und zu belieben / in omnibus clausulis & punctis sine ulla protestatione expressis verbis approbaverit, & desuper sigillo suo confirmaverit, quod vel inprimis tanquam præcipuum ferè fundamentum in hac confirmatione positum (Et hoc quoque ulterius notandum est, Serenissimum Electorem Dominum dictum, feudalitatem & aperturam solummodo & præterea nihil prorsus sibi reservasse.) 13.

Cæterum quod sigillis principum plena fides tribuatur testantur Jurisconsulti illustres. Schurff. *cent.* 2. *cons.* 67. *Justa est conventio n.* 3. Wesenb. *cons.* 42. *n.* 7.

Et quod consensu Domini præsumantur etiam apposita, respondit Wesenb. *cons.* 22. *n.* 22. *& cons.* 27. *n.* 22.

Accedit quod clausulæ superius relatæ & antiquissimo huic instrumento venditionis insertæ, feudo masculino rectè & proprio omnino adaptari non possunt, sed illius naturam prorsus & totaliter evertant, huc facit quod feudum transeat cum sua causa & in eadem qualitate, sicut erat penes alienantem. 14.

Fr. Milanen. *decis.* 8. *& quia causa &c. n.* 45.

Et antiqui feudi naturam retinet, etiamsi transiverit ad aliam familiam, nihilominus fœminæ alterius familiæ in feudo primæ familiæ concesso admittuntur, quia feudum non dicitur novum, sed antiquum, nisi nominatim & expresè dictum sit feudum novum esse, de quo in 15.

præ-

præsenti hypothesi nihil constat &c. Ita eleganter respondit Paulus de Castro 2. p. *cons. 44.* circa præsentem casum sub *n.* 1. Dec. *cons. 53. placet mihi n. 3. & 2.*

16. Qua ratione dicit Afflict. *in tit. quid sit investitura § præterea n. 7.* quod ex mutatione personarum ipsius rei conditio seu natura non mutetur, etiamsi à Longobardis in Francos feudum pervenirer. Proinde ob magnam personæ mutationem non fit mutatio feudi, sed primam in se conditionem retinet Ludovic. de Penn. *in l. 1. C. de imponen. lucr. descript. col 2. lib. 10.* uti refert & sequitur Ant. Tessaur. *decis. 227. n 8.* Schrad. *de feud. part. 10. sect. 17. vers. tum quia tale feudum n. 47. & seqq.* Hinc respondit Bursat. *lib. 2. cons. 150. n. 71.* quod mutatione personæ rei conditio non mutetur, cum primordialis natura feudi semper attendatur. Et Berous *cons. 77. vol. 1. circ. fin. sub n. 45.* docet quod feudum alienatum retineat naturam primævam & reguletur, sed in antiquam consuetudinem ipsius feudi. Proinde emptores nostri non possunt esse deterioris conditionis, quam illi fuerunt à quibus causam habent, cum emptor censeatur acceptasse feudum, cum omnibus juribus & legibus super eo disponentibus, ita tradit in terminis Menoch. *lib. 4. cons. 378. Gravis admodum n. 15. L. alienatio 67. de contrah. empt. l. 1. & cum §. qui injuriarum, si quis cautioni.*

17. Quarta decidendi ratio desumitur ex eo, quod feudum hoc litigiosum, vigore investituræ de Anno 1455. in actis sub N. 2. non tam à masculo, quam à fœmina primitus acquisitum fuerit, consequenter sua natura non minus quam ex speciali pacto in fœminas transitorium, ut probat eleganter Hart. Pistorius *quæst. 34. n. 13. 18. & 26.* Knich. *de pact. vestitur. p. 5. c. 3. n. 17.*

Quotiescunque enim fœmina concessioni feudali causam præbuit, ut in præsenti casu interventu Annen von Brandtscheidt contigit, tunc fœminæ vel descendentes ex ea in defectum masculorum ad successionem admittuntur, etiamsi nulla in eorum investitura facta fuerit mentio *cap. an. de nat. success. feud. c. unico de gradibus succedendi.* Idem tenet Glossa, *in c. 1. §. Et quia vidimus, qui feud. da. poss.* Quibus consulendo accedunt Dec. *cons. 516. quoniam in causa vol. 5. vers. verum quia causa.* Roland. *cons. 67. n. 20. lib. 2. ubi ex Zasio in 5. part. de feud. vers. supradicta concl.* testatur hanc esse communem. Hinc Marc. Anton. Peregr. Eques & JCtus illustris *lib. 1. respons. 9. incip. Anton. de Taldis n. 3.* respondit fœminas & descendentes ex iis succedere in feud. originatis in fœmina vel à fœmina. Et idem firmat novissimè Fulvius Pacian. *cons. 49. num. 30. vers. de tertio modo, id est successione.* Clar. §. *feud. q. 73. n. 5. refert communiter ita Dd. tenere.* Borchold. *de feud. c. 7. n. 69.* ubi addit, ratio hujus opin. in aperto est, ex quo n. hujusmodi feudum originem habuit, non est inconveniens fœminas in feudo quoque succedere. Fr. Sonsbeck *p. 9. n. 123. vers. fallit primo*, probans ex textibus & aliis auctoritatibus præter allegatas, nullis extantibus masculis in feudo per fœminam acquisito filias succedere, quamvis hoc pacto cautum non sit, similiter eam communiorem & veriorem opinionem latè contraria diluendo tuetur. Hart. Pistor. *in suis quæst. feud. lib. 2. q. 34. n. 18.* Garz. *de fœmin. ad feudum recip. n. 120.*

Eaque sententia optima etiam suffulta est ratione, quia qualitas fœminea, quæ semel etiam hoc in casu, in persona Annæ von Brandtscheidt, quæ simul cum marito in Anno 1455. disertis verbis investita fuit, res feudalis affecta est, præsumitur durare, & verisimile est, tam concedentem, quam acquirentem feudum in sua originali qualitate ad fœmineam prolem pro-
18. pagare voluisse, cum rem quamque sua metiamur origine, & una & eadem res diverso jure censeri non potest, stante præsertim supra allegata confirmatione Electorali Coloniensi, *l. 33. qui id &c. ibi causam enim & originem prævalere placuit ff. de donat.*

Atque hoc potissimum in feudis obtinet, in quibus semper ad principium & originem recurrimus, Thomingius *vol. 1. cons. 10. n. 9. secundum* Alvarot. *in c. un. n. 1. de eo qui sibi vel hæred. c. 1. quibus modis feudum constituat.*

19. Hinc recepta est Interpretum doctrina, feudum si semel ad mulierem pervenit, semper in ejus linea & descendentia conservari *c. unico de nat. succ. feud. & ibi DD. communiter docent,* quin feudum semel habuit effectum in persona fœminæ, vel descendentium ex illa, quod tunc fœminæ debeant admitti ad successionem. Falsissimum enim esse inquit Petr. Surdus in 355. *cons. n. 14.* & contra omnes Juris terminos & regulas, quod in feudo, in quo successit mater, descendentes ab ea non succedant, cum eo ipso quod feudum transivit ad matrem, transeat ad filiam, etiam sine pacto, quia sufficiat descendentes ex fœmina semel fuisse habilitatos. Zas. *de feud. success. p. 8. n. 39.* docet quod qualitas fœminea, quæ à principio fuerat, durare præsumatur. Attendimus namque principium primæ existentiæ & postea non curamus successum, per not. Jason. *in l. 6. si quis n. 1. & 2. C. de inst. & subst. sub cond. factis.*

Dominus enim dans feudum fœminæ videtur à jure feudali resilire & fœminas ad successionem
20. habilitare, acquisitio verò & dispositio censetur juxta personæ acquirentis conditionem & qualitatem facta. *Argumento l. 22. plenum §. equitii de usu & habitatione & ibi Dd.* Menoch. *præsumpt. 85. n. 4. & 5. lib. 4.* Roland. *cons. 76. num. 7. lib. 3.*

Unde

Unde si mulier in Emphyteusin pro se & filiis stipulata sit, etiam filias intellexisse censeatur. Tenet Angel. *l. 29. Gallus §. nunc de leg.* & Socin. *n. 7. de lib. & posthum.* Carol. Ruin. *vol 1. cons. 24. super his n. 9.* Petr. de Benintend. *decis. Rot. Bonon. decis. 52. vers. contrarium tamen.*

Debent enim hæ voces pro hæredibus alioquin in feudi successione masculum hæredem significantes in feudo à fœmina acquisito, etiam pro fœminis accipi, tanquam secundum subjectam materiam pro natura feudi. Alvar. *c. 1. n. 2. vers. Quaro cum gloss. ubi eam sententiam omnes scribentes tenere ait de benef. fœm.* quem ibi sequitur Præpos. *n. 2.* Frid. Schenck, *n. 1. ut æquiorem* Zasius *de feud. p. 8. n. 29. communem esse pronunciat c. unico de duobus fratr. à capit. invest.* Et hanc sententiam sequitur Fr. Bursat. *lib. 1. cons. 80. n. 7. & lib. 2. cons. 150. n. 4.* ubi probat, quod licet dictio hæredibus in feudis restringi soleat ad descendentes masculos tantum, attamen in feudo improprio & fœminino ad masculos non restringitur, sed fœminas etiam comprehendit per jura ibidem, Curt. Jun. *cons. 181. præsupponitur in facto n. 1.* Rol. *cons. 67. prima considerat n. 8. 9. 10. & 20. vol. 2. & cons. 67. magnifica Domina, n. 7. vol. 3.* 21.

Ab Emphyteusi aut ad feudum rectè argui potest teste Everh. *in Top. leg. loco ab Emphyt. ad feud.* 22.

Etsi dicatur malè id ad feuda applicari, quorum natura est fœminas non admittere, & sic rem facilè ad naturam suam redire, Emphyteuseos verò naturam esse aliam: Respondetur eo ipso, quod feudum fœmininum primæ acquirenti datur in eo dispensatum intelligi & eam eo ipso inducere naturam, ut fœminæ in illa etiam succedant, ac propterea vocem hæredibus, ut quæ etiam apta est filias comprehendere, hanc naturam non tollere, sed debuisse dominum feudi, si hoc voluisset manifestius expressisse, ideò communem vocem HÆREDIBUS, contra eum qui per eam filias exclusas esse contendit, explicandam *text. in l. 39. de pact. l. 21. de contrah. empt.*

Quintum fundamentum est hoc, feudum jure ac titulo emptionis, pro certa, & tunc temporis satis ampla & congrua pecuniæ summa, accedente consensu, & auctoritate domini feudi comparatum esse. 23.

Posse autem feudum hoc modo emi pecunia aut pretio expressi juris est per ea, quæ tradit Ant. Gabriel *concl. 2. de feud. n. 3.*

In hujusmodi autem feudo, per pecuniam acquisito, fœminas æquè succedere, sicut masculos, idque magis vi contractus, quàm jure feudi, tradit post Isern. feudistarum aurigam Clar. *§. feud. concl. 73. vers. sed quid in feud. empt.* Ruin. *lib. 2. cons. 18. primo & principaliter n. 18. & cons. 25. n. 13. lib. 2.* Cravett. *cons. 6. n. 109. & consil. 822. n. 6. in fin. vol. 5.* Idem *cons. 674. n. 45. vol. 4.* Joh. Sichard. *inter cons. feud. cons. 7. quæstionis proposita p. 4. n. 61.* Jacob Menoch. *cons. 498. respondendum videbatur n. 15. cum seqq. vol. 5. ubi post* Tiberium Decian. *& alias notabiliter* probat id quoque procedere, sive feudum emptum sit à domino, sive ab alio cum consensu domini, cùm feudum subrogatum censeatur loco pretii & pecuniæ Curt. Sen. *cons. 48. memor. n. 11.* Joh. Compag. *inter cons. Albericis* Brun. *cons. 11. viso themate n. 6. & 7. & cons. 18. n. 9. vers. cæterùm item cons. 41. viso instrumento n. 4.* Natta *cons. 216. vertitur quæst. n. 3. 5. & 10.* Idem *pulchrè cons. 159. in causa qua verti speratur n. 14. & 16.* stultum esse ajens in hoc feudo attendere regulas feudales, *& cons. 246. n. 4.* Ceph. *cons. 3. incip.* Ludov. Saband. *n. 115.* ubi ait de feudo empto, idem judicium esse, quod de reliquo patrimonio Bursat. *consil. 4. n. 16. vol. 1.* Roland. *lib. 4. consil. 41. viso themate n. 21.* Idem *consil. 18. nonnulis particulares n. 21. lib. 3.* Alciat. *3. resp. 13. n. 7.* 24.

Et quod moribus Germaniæ nostræ fœminæ ad successionem feudi emptitii admittantur, testatur Nicol. Reusn. *lib. 3. consil. 13. n. 54.* limitant & restringunt nonnulli, quod in feudo empto fœminæ succedant, nisi investitura expresse pro masculis tantùm esset concepta. Ita controversas has sententias conciliando tradit Nicol. Motz. *tit. de substant. ... feud. n. 91. vers. 2.*

Et hanc nostram affirmativam esse communiorem opinionem testatur Gabr. *concl. lib. 3. de feud. concl. 2.* Bursat. *d. loc.* ubi respondit feudum emptitium esse improprium, idcircò hæreditaria, & assimulari bonis allodialibus, & esse magis communem, quod transferatur ad fœminas, alioquin incapaces feudi. Berous *vol. 1. cons. 65. n. 78.* ubi docet, quod natura communi feudi sit alterata, ideoque de tali feudo, non dicatur ut de feudo, sed ut de contractu innominato, qui postea debet regulari secundùm naturam contractus nominati, cui magis assimulatur. 25.

Quæ opinio etiam eo casu, quo pecunia in feudi emptionem collata, vel de communi pecunia, vel saltem de communibus bonis, sciente domino sumpta, & numerata est, omni dubitatione caret, neque contradictorem ullum habet *per text. c. 1. de benef. fratr. & ibi* Andreæ de Isern. *n. 2.* Jacob de Beluis *circ. principium.* Bald. *n. 1. Quos refert & sequitur* Ernest. Cothm. *3. respons. 9. n. 92.* Matth. Wesenb. *cons. 9. num. 18.* Adver- 26.

Advertendum præterea, quod Dd. dissentientes & qui negant fœminas in feudo emptitio succedere posse, solummodò loquantur de feudo absolutè & merè emptitio: nos autem in aliis terminis in feudo improprio, & quidem, non tam à masculo, quam à fœmina primitus acquisito versamur, proinde hæc Dd. contraria opinio etiam ex hoc capite, præsertim cum nostra investitura de solis masculis expressè concepta non sit, nostram dictionem hypothesim stringere nequit.

Ex quibus omnibus perspicuum est, feudum hoc pecuniarium & cujus successioni fœmina quoque causam præbuit, propriè feudum non dici, neque veri feudi naturam habere, cum pro ea pecunia soluta sit. *c. 1. de feud. dat. in vic. leg. commiss.*

Et quod feudum emptitium impropriè feudum sit, instar patrimonialium in quo non serventur regulæ feudales, docet Peregr. *lib. 2. cons. 22. juri consentaneum num. 6. &* Pacian. *cons. 26. cum Sacratissimo Imperatori n. 45. respondit* feudum emptum potiùs allodialem naturam, quam feudalem sapere, neque sanè immeritò, quia in feudo communi emptitio potiùs contractus ipsius natura, quam feudi consideratur, teste Natta *lib. 2. cons. 393.*
27. Proinde feudum hoc emptitium & pecuniarium, in quo feudi proprii natura alterata intelligitur, ad fœminas & descendentes ex illis pertinet, ne scilicet decipiatur emptor, qui per talem emptionem pecuniæ omnibus suis hæredibus prospexisse jure ipso præsumitur, ut scilicet illi feudum habeant, qui ei hæredes futuri erunt, simili modo ac si pecunia hæc in hæreditate esset reperta, in ea namque omnes filii & filiæ succederent. Arg. *l. 9. si pactum de probat. Text. cap. unic. vers. unusquisque enim suis &c. de duob. fratrib. à cap. invest.* Zasius *in l. si pactum 9. ff. de probat.* Paris. *lib. 1. cons. 4. disposit. considerando n. 39.* affirmat hanc esse communiorem opinionem Dec. *cons. 139. in princ. cons. 169. n. 4. & cons. 390. n. 7.* Quibus denique accedit Gail. 2. *obser. 159. postr. edit. de anno 168. per totum* ubi testatur hanc partem affirmativam de jure veriorem, quicquid alii sentiant, cum sit fundata melioribus rationibus, neque à saniori opinione remota, & ideò judicando sequendam, & sic in Cam. Imperiali quoque judicatum & observatum fuisse.

Ex quibus sequitur, fœminas ad ejusmodi feuda impropria admittendas esse, cum feudi stipulatores posteris suis providisse intelligantur. Luculenter ita probat Peregr. *d. lib. 2. cons. 24. n. 15. & 32.* Pacian. *cons. 49. quæsitum est an fœmina n. 88.*

Fœminæ namque à successione feudi propriè sumpti verique & recti excluduntur, secus dicendum est in feudo fœminino *per c. 1. de feud. fœmin.* Proinde in emptitio, cum ex contractu acquiratur, meritò locus est juris regulis, quæ in contractibus servantur, ut nimirum ad hæredes transeant. *l. 13. cæteris C. de contrah. & committ. stipulat. l. 10. viam veritatis Cod. locati l. si pacta C. de probat.* Jure autem civili hæredes sunt tam masculi, quam fœminæ *Vulg. l. maximum vitium C. de lib. præteritis l. 2. ubi Gloss. verb. hæredes C. de pactis inter empt.*

Unde cum natura feudi hujus alterata sit, non à jure feudorum, sed à jure communi feud. hoc interpretationem recipere debet &c. teste Menoch. *cons. 65. n. 56. lib. 1.*

Et hæc sententia, sexto, evincitur ex eo, quod investitura supra allegata feudi recti, nullam prorsus mentionem faciat, verum eo solummodo in casu concessionem de masculis tantum factam esse arguitur, si verba investituræ loquantur de feudo recto & masculino; nam hæc verba
28. zu rechter Mannschafft / und zu rechtem Lehen in Germanico idiomate prolata, nihil aliud significant, quàm pro masculis factam esse concessionem, secundùm propriam & rectam feudi naturam, per ea quæ scribit Everh. Jun. *vol. 2. consil. 50. sub n. 46. & seqq.* Zasius *consil. 11. n. 8. & 11. in 1. vol.* ubi ait feudum rectum nihil aliud esse, quàm feudum purum, itaque servabit recti & proprii feudi naturam, ut ad solos masculos pertineat: Hanc enim esse feudi naturam certum est *l. 1. d. nat. succ. feud.* Cùm igitur investitura nostra de feudo recto, sive masculo non cantet nec nos de ea cantare debemus, uti Bald. in quodam loco scribit, unde in eo tanquam feudo hoc etiam fœmina, & descendentes ex illis, non extantibus masculis, ad successionem admittuntur.

29. Accedit septima Ratio, quod in potestate fuerit ipsius Domini feudum concedentis verba concessionis apertius conscribere, & ad successores tamen feudales eam restringere, facilè enim exprimere potuisset, hanc concessionem de masculis tantum accipiendam esse, unde quia id non fecit, interpretatio contra ipsum fieri debet pro vasallis, iisque qui in feudis ad successionem se, ut eorum capaces admittendos esse contendunt. *per text. elegantem in l. veteribus ff. de pactis l. inter stipulas. §. 2. de verb. oblig.* Natta *cons. 159. n. 9. lib. 1.* Menoch. *de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 92. n. 6.* Heinrichman. similiter allegans alios *cons. 1. n. 29. & n. 289. l. in contrah. 277. de reg. jur.* Matth. de Afflict. *in prælud. feud. n. 55. vers. juxta hoc quære.*

Imò eo ipso quod concedens verba ista non restrinxit, sicut restringere potuisset, præsumitur quod concessionem non voluerit restringi, sed potiùs latissimè accipi, juxta communem

usum

usum loquendi. *Arg. l. unic. §. ubi autem vers. sin autem ad deficientis C. de cad. tollend. c. ad audientiam de decimis, cum similibus ad idem citat. per gloss. ibi.* Hinc respondit Johan. Jacob. de Leonardis inter consilia. Bruin. *cons. 117. in hac causa illustrissimi n. 131.* interpretationem sumi debere in favorem vasalli contra Dominum suum, maximè si cæteroquin præjudicaretur iis quibus ipse Dominus non præjudicare potuisset.

Quod autem Elector Coloniensis sæpius allegatum contractum emptionis cum Joanne Hürtten à Schoneck illius conjuge & hæredibus ipsorum initum, sine omni reservatione aut protestatione, quod omninò benè notandum est, purè & absolutè confirmatione sua in continenti subsecuta approbarit, & hac ratione præfatis utriusque conjugis hæredibus, quibus omnibus spes juris ex hoc emptionis titulo quæsita fuit, præjudicare in animo non habuerit (neque etiam potuerit) ostendunt verba instrumenti venditionis confirmationis Electoralis & primæ investituræ, per ea quæ supra latius adducta sunt.

Decidendi fundamentum hoc est octavum, cum feudum hoc cum consensu quidem Do-
mini, sed sine agnatorum assensu, prout ex facti specie elicitur, divenditum fuerit, rectè 30.
colligitur feudum istud inproprium, & quasi simplex hæreditarium esse, proinde nihil ab allodio differre.

Quod si enim alterius fuisset naturæ, tunc utique debuisset intervenisse & agnatorum consensus quod minimè factum esse constat. Et sic accedit hic nova qualitas, ostendens actualiter naturam istius litigiosi feudi, per ea quæ tradit Bursat. *vol. 1. cons. 4. n. 16. & 17.*

Confirmantur hæc omnia ulterius ex eo, si non tam feudi ipsius qualitas, secundum primæ
& antiquissimæ investituræ tenorem, quam etiam consuetudinis loci illius ratio probè & dili-
genter examinetur. Talis autem in ipso Archiepisc. Coloniensi feudorum successio obser- 31.
vatur, ut scilicet quamvis investituræ tantùm masculina feuda contineant, tamen deficientibus masculis proximi hæredes sexus fœminini pro aliis omnibus admittantur & investiantur, teste Joan. Fich. *cons. 17. sub n. 7. lib. 1.* ubi refert id à præcipuis quibusdam Electoralibus consiliariis Coloniensibus, & quidam una cum transmissione insignium quorundam casuum ad se perscriptum esse.

Nec prætermittendum est, quod Consiliarii, qui jurati fuere Electori, contra illum testati
fuissent, si non disertè scivissent, quod & facilè scire potuêre, cum archivorum ipsis patuerit 32.
accessus & aditus, imò & eorum officii sit consuetudines patriæ scire; sunt quoque personæ publicæ, proinde illorum attestationibus de hac consuetudine plena fides adhibenda est Bart. *in l. de quibus quæstion. 4. in princ. de legg.* Decius *consil. 540. quæritur in effectu n. 9.*

Imò unico Doctori excellenti & famoso attestanti de consuetudine fides adhibenda debet Anton. Gabriel. *de probat. concl. 4. n. 4.*

In decidendis autem causis feudalibus potissimum & inprimis observari debet consuetudo
loci, ubi feudum situm est; nam talis consuetudo vincit legem, & omnes alias consuetudines 33.
traditas in usibus feudorum, cùm feudum semper præsumatur esse concessum secundùm patriæ consuetudinem. *cap. 1. & ibi gloss. de feud. cogn.* Hinc respondit Alber. Brun. *cons. 135. §. quod si dicatur paulò ante fin.* Quod consuetudo in feudis etiam irrationabilis sit tamen tolerabilis, dummodo non sit contra jus divinum, ideo fœminam ex consuetudine, non tantum ex investitura posse succedere concludimus.

Nec hoc mirum videri debet, cum in materia feudali omne jus videatur quæsitum à consuetudine. Barthol. *in l. 7. ut jusjurandi §. liberi de oper. libert. DD. communiter in l. de quibus de legg.* Natura namque feudi consuetudine potius quam jure scripto regulatur, Pacian. *cons. 149. n. 101.* Anton. Quet. *cons. 94. n. 8. circ. fin.* Gartz. *de fœmin. ad feudum recipiend. n. 112.* Ideoque consuetudines feudales contraria consuetudine tolli possunt, Bald. *& DD. l. 2. in prin. de vulgar. & pupill. subst.* Decius *cons. 269. consultus ab illustrissimo Domino Marchione n. 8.*

Et quod talis consuetudo, admittens fœminas & descendentes ex illis ad successionem feudi
sit favorabilis tradit Schrad. *cons. 14. n. 188.* 34.

Etsi consuetudo ista allegata tanti temporis fuisse probetur, cujus in contrarium non extet memoria, certum est eam privilegii & assensus summi Pontificis vim habere, nec aliter censeri, ac si jure sit constitutum & permissum. Paris. *lib. 1. cons. 114. n. 2.*

Huc facit quod hæc opinio menti contrahentium sit verisimilis & æquior, quæ inter liberos
æqualitatem inducit, ideoque amplectenda, quod verisimilitudo in qualibet materia attendi 35.
debeat & pro lege habeatur, ut post Oldrad. Cravet. & alios docet Regn. Sixtin. *lib. 2. inter Marp. cons. 14. n. 11.* (pro scripto namque & expresso habetur, quod disponens verisimiliter respondisset, si de eo interrogatus fuisset *l. Titius §. Lucius de libe. & posth.* Hart. Pistor. *q. 36. sub n. 22. cum similibus*) Et in tantum JC. verisimilitudinem spectant, ut leges ex verisimilitudine faciant, litesque definiri jubeant, tanquam id sit verum, quod est verisimile. *l. 39. ff.*

debitor §. verisimile est de contrab. empt. l. 3. §. 1. ibi verisimilia responderint de testibus l. 24. Cum quis ibi. neque enim verisimile est C. de nat. libe. cum aliis textibus quos ad hoc potissimum allegat Barthold. *vol. 2. conf. 4. fol. 9.* Sixtin. *conf. 18. inter Marpurg. vol. 2.* docet, semper eam interpretationem capiendam, quæ rationi naturali & æquitati magis sit consentanea, Præsertim cum constitutiones feudales, quæ fœminas excludunt, juri communi derogent, ac proinde odiosæ sint, ut communiter omnes notant *in l. maximum vitium C. de lib. prater.* Ideo meritò sumenda interpretatio quæ benignior est, & ad jus commune propius accedit, *gloss. in c. statutum de prabend. in 6.* Mynsing. *respons. 10. n. 61. & 77. & isto argumento utitur in materia feudali* Petr. Paul. Paris. *vol. 1. n. 31.*

36. Nec ad rem facit quod habetur in literis Reversalibus, feudum hoc esse masculinum und ein Mannlehen. Falsa enim approbatio non potest mutare substantiam rei, sic in terminis nostris respondit Wesenb. *conf. 74. n. 43.*

37. Deinde sciendum est non ex illis literis, sed ex primæva investitura controversias feudales
dirimi debere, neque referenti plus creditur, nisi quatenus expressè de relato constet, sic Re-
versales & literæ investituræ semper intelligendæ & interpretatione adjuvandæ sunt, ne contri-
neant repugnantiam. Heinrichm. *in terminis conf. 1. n. 475.* Indubitati quoque juris est, quod
neque vasallus absque voluntate Domini neque absque consensu vasalli à tenore primæ investi-
38. turæ recedere possit Wesenb. *d. conf. n. 44.* Quod usque adeo verum est; ut potius præsu-
matur error juris & facti proprii, quàm remissio juris sibi competentis Alex. *consil. 19. col. 2.*
lib. 1. & potius admittitur, ut actus reddatur nullus & invalidus, quàm ut capiatur illa in-
terpretatio, per quem quis jus suum, vel sibi competens remittere, vel deterius facere cen-
seatur. Jason *in l. si procurator vers. Ego dico plus col. 3. de condict. ob causas vulgat. l. cum de indebito de probat.*

Neque verisimile est, quod Dominus feudi hasce reversales contra expressum tenorem investituræ vasallo in hac forma præscripserit, tum quia capiendo hanc interpretationem præsumeretur injustum & delictum, Certum autem est, quod in Domino respectu vasalli non debeat præsumi, nisi id quod justum est, & legibus convenit. *l. merito pro socio.*

39. Tum quia Dominus feudi, sicut & alius quilibet Princeps præsumitur esse justitia plenus, Bald. *conf. 395. col. 1. in fin. lib. 2.* Et nihil aliud velle quam quod jura volunt, etsi necesse sit verba dispositionis detorquere ad significationem impropriam vel impropriissimam. Cravett. *de antiquit. tempor. part. 1. §. 9. n. 14.*

Prout etiam potius admittendum est, ut verba sint superflua, atque planè nihil operentur,
quam contra naturam rei vel mentem contrahentium, vel ut dispositio efficiatur iniqua.
Cravett. *conf. 70. n. 29.* vel ut quis inde grave damnum patiatur. Relinquitur ergo hanc va-
40. salli scripturam ex jam allatis rationibus esse merè erroneam: Erroneam autem assertio de jure
non attenditur, nec veritatem immutat. *Auth. si quis in aliquo C. de edendo l. cum falsa C. de jur. & fact. ignoran.*

Huc pertinet, quod si duæ possint conjecturæ capi, quarum una est inclusiva fraudis & de-
41. licti, altera verò exclusiva doli, semper ea capi debeat conjectura, per quam dolus excludi-
tur. Post Thom. Grammat. & Rom. *respondit Johan.* Borch. *vol. 2. conf. 1. fol. 8.* Siquidem
error potius quam dolus præsumendus. *facit text. l. quod adhibitis C. de his qui sibi ascrib. intest.*
ibi, credo te magis errore quam malitia incidisse &c. Quem text. Alberic. *& alii DD. dicunt observatu dignum*, consequenter primæ investituræ in præjudicium illorum qui inde jus quæsitum habent, derogari non potest.

42. Ex hac ratione tradunt DD. quod jus in posterioribus investituris, si fuerit immutatum, vel primæ investituræ derogatum, aut disposita in prima investitura postmodum in sequent. investituris alterata, etiam ex proposito & cum consensu tam Domini feudi, quam vasalli; illud tamen nec filiis, nec agnatis, vel cognatis vasalli præjudicare. Alvarot. *inter conf. Alber. Brun. conf. 57. vers. verum prædictis non obstantibus.* Nicol. Reusn. *lib. 3. conf. 13. n. 36.* Curt. Jun. *conf. 108. circa controversiam n. 18.* Rol. à valle *lib. 1. conf. 67. n. 2.* Sic eleganter Bald. *conf. 215. n. 51. libr. 2.* respondit; si prima investitura de feudo fuerit facta acquirenti, ejusque descendentibus masculis & fœminis, fœminas ex illo descendentes, utpote in prima investitura vocatas ad successionem hujus feudi indistinctè admitti, etiamsi Pater & Avus illius fœminæ, quæ se ad successionem feudi admitti postulat, vigore primæ investituræ ultra 50. annos de isto feudo masculino investitus non fuisset, per rationes & text. ibidem adductas. Baldum sequuntur Zasius *de feud. p. 6. n. 22.* Paris. *vol. 1. conf. 22. Illustrissimam Dominam Ducissam n. 6. & conf. seq. n. 64.* Menoch. *conf. 148. n. 32. vol. 2.* Fr. Bursat. *lib. 2. conf. 150. n. 6. vers. hinc dico &c.*

Coronidis loco illud quoque monendum, non tam filiam, quam etiam sororem ultimi
defuncti

defuncti vasalli, vel descendentem ex illa, si hæres ejus sit universalis, prout in præsenti casu dubium non est, aliasque fœminas in proximo succedendi gradu linea transversalis consistentes recta debere mitti in possessionem bonorum etiam feudalium, *ut declarat* Dec. *cons. 424. proponitur quod magnifica n. 11.* Roland. *lib. 1. consil. 1. n. 67. v. Et si clarè constaret bona esse feudalia.* Menoch. *de adipisc. poss. remed. 4. n. 378.* Alciatus 3. *Resp. 3. propter Remp. de qua agitur n. 4. & 5.*

De jure enim communi omnia bona per defectum possessa, & omnia jura ad eum spectantia, debent pertinere, & transire ad hæredem, itaque respectu possessorii fœminæ semper admittendæ sunt ad bona feudalia. Alexand. *& alii in l. fin. C. de Edict.* Paris. *lib. 2. consil. 98. n. 15.* Hartm. Pistor. *cum plurimis aliis, quos refert & sequitur* Fichard. *vol. 1. consil. 6. n. 2.*

Ubi addit, quod ne agnati in possessorio legitimi sint contradictores *per text. express. §. 1. si de feud. defunct. content. inter Dominum & agnatum &c.* idem firmat multis textibus & auctoritatibus Herm. Vultejus *de feud. lib. 1. c. 6. n. 80. edit. Marp. de Ann. 1595. fol. 469.* Jacob. Toming. *cons. 53. in princ. quæst. n. 5. vol. 1.*

Atque ita secundùm quæ proponuntur in hoc feudo improprio & fœminino, stante præsertim allegata consuetudine Electoratus Coloniensis, in quo feudum hoc situm est, ex juris & æquitatis fundamentis, partim ex contractus ipsius origine & natura hujus feudi, ejusque qualitate; partim ex tenore subsecutæ & in actis allegatæ Confirmationis Electoralis, salvo cujusque judicio, respondendum esse censemus. In cujus rei fidem hoc responsum ita subscripsimus & subsignavimus Spiræ 28. Martii Anno 1616.

L. S.

Franciscus Emmerich *J. U. L. Reverendissimo Episcopo & Principi Spirensi à Consiliis, ejusdemque Reverendi & Nob. Capituli Syndicus subscripsit.*

L. S.

Bernhardus Genisch *D. Imp. Cam. Advocatus.*

CONSILIUM LOVANIENSE.

SUMMARIA.

1. *Jus commune feudorum defert successiones solis agnatis.*
2. *Imperatores non præsumuntur velle tertiis jus quæsitum auferre, nec si vellent posse, non audita parte.*
3. *In dubio jure communi fœmina & ex ea descendens excluditur feudo.*
4. *Dubio caret fœminas æquè ut filias vocatas feudorum capaces esse.*
5. *Ubi verba sunt clara, non est opus conjecturis.*
6. *Feudum concessum pro se & quibuscunque heredibus, vel quibus dare voluerit comprehendit fœminas etiam testamentarios heredes.*
7. *Feudum merè hereditarium, secundum nonnullos, transit non tantum ad fœminas, sed & extraneos.*
8. *Verbum heres ab homine prolatum (non à lege) intelligitur secundum usum hominum de quocumque herede.*
9. *Vox heredes quicunque continet, tam fœminas, quam masculos.*
10. *Feudum non merè hereditarium est, quando pro heredibus simpliciter datur, nulla universalitate adjecta.*
11. *Heres simpliciter in feudo infert qualitatem hereditariam, ut succedens sit heres defuncti.*
12. *Feudum assumens qualitatem hereditariam non ideo excludit fœminas.*
13. *Consuetudine speciali induci posse ut fœmina succedant.*
14. *De feudis judicandum secundum locorum consuetudines, idque servari judicando.*
15. *Imputare sibi debent Domini directi, quod aliam formam patiantur succedendi, quam secundum investituram.*
16. *Regula est, ut pro habilitate successionis ante omnia attendatur consuetudo specialis Curiæ & Regionis.*
17. *Item pacta & conventiones investiturarum.*
18. *Iniquum est fœminas à feudis emptis, oblatis, & ob magna merita collatis arceri.*
19. *Maximè in feudis Ecclesiæ, quæ præ cæteris esse deberet cultrix Justitiæ.*

20. *Prelatus ex justitia feudum apertum dare debet cognatis, maximè ut vitetur quæstio meliorationis.*
21. *Vasallorum heredes fundatam habent intentionem ad melioramenta feudorum apertorum.*
22. *Ex fonte Justitia descendit proverbium* Krumb-Stab schleust niemand auß.
23. *Interpretatio facienda, ut ratio & jus commune minimè lædatur, etiam esset impropria.*
24. *Et in beneficiis plenissima, qui legem apertius dicere potuisset.*
25. *Prælati superiorum annorum præsumuntur intuitu Justitia investivisse fœminas.*
26. *Cum feudum sit quadam gratiositas, non debent vasalli haberi pro infestis, sed benignè haberi.*
27. *Rescripta Principum salvo jure tertii accipienda sunt.*
28. *Clausula ex certa scientia nil operatur in ignoratis, & quæ facti sunt.*
29. *Princeps disponens contra consuetudinem præsumitur importunitate circumventus.*
30. *Non sufficit probare fœminas aliquas exclusas, sed porrò probandum ex vi consuetudinis contrariæ factum.*
31. *Executio ad exclusionem fœminarũ moderanda cum causa cognitione & prævia declaratoria.*
32. *Dominus non potest mutare qualitatem feudi, neque investiendo, neque alienando.*
33. *Collatio feudi ex jure devoluto est nulla, si apparet devolutum non esse.*
34. *Successor tam fœmina quam mas in qualitate hæreditaria manutenendus ex l. fin. C. de Edict. D. Ad.*
35. *Fœminam ex l. fin. in feudum immittendam esse, communis est opinio.*
Feuda præsumuntur fœminea, quando probatur fœminas cum scientia Domini investitas.
36. *In investituris nominatas, in alienationibus consensu Domini tantum, & non agnatorum requisitum.*

QUÆSTIO.

Controversia oritur inter Sereniss. Principem Archiepisc. & Elect. Coloniensem, eidemque adjunctum Capitulum Metropolitanum Coloniense, tanquam directos Dominos Feudales ex una: Et Illustres, Generosos ac Nobiles Dominos Vasallos, tres ordines sæculares Patriæ, ac ditionis Colon. constituentes ex altera partibus. Ex eo, quod dicti Domini directi velint feuda, quæ vel ab ipso Archiepiscopatu, vel ab Ecclesia Metropolitana, jure feudi moventur, seu relevantur, esse masculina, sic ut deficientibus masculis in ultimis vasallis masculis aperta censeantur, & ad Dominos directos devoluta; Adeo etiam, ut absque aliqua causæ cognitione, realis possessio talium bonorum feudalium, quantumvis magna sint & nobilia, per ipsos Dominos directos, coram paribus Curiæ apprehendi, ac retineri possit. Econtra verò sustineant præfati Ordines seu Vasalli, bona feudalia, de quibus quæstio movetur, non esse masculina saltem, quoties non reperiuntur in originali concessione, seu investitura solis masculis specialiter affecta, seu reservata; sed esse, ac censeri debere feuda hæreditaria promiscua, ac ad hæredes ultimorum vasallorum, tam sexûs fœminini, quàm masculini transitoria, seu transmissibilia; de qua controversia idcirco nunc postulatur Collegii nostri judicium, & censura.

Ut porrò perfectius intelligatur hæc controversia præmittendæ sunt rationes, quibus partes utrinque moventur, quæque ex factis potissimum dependent; nam ex factorum narratione duntaxat nobis declaratæ sunt, absque aliqua instrumentorum, vel documentorum communicatione, vel alia probatione.

Serenissimus Princeps, & Capitulum nituntur inprimis jure communi feudorum, quod feuda omnia defert solis agnatis, non etiam cognatis; nam horum in feudis nullam vult esse successionem, & consequenter masculina tantùm vult esse feuda *cap. 1. §. hoc autem tit. qui feudum dare possunt c. 1. §. Filia tit. de success. feud.*

Secundo proferunt Indulta duo Alberti I. & Caroli IV. Romanorum Imperatorum, quibus probare volunt in ditione Coloniensi, à successione feudali planè exclusas esse fœminas.

Tertio adducunt in exempla casus aliquot, quibus de facto ob defectum hæredis masculi feuda aliqua ditionis Colon. pridem fuerunt aperta, & ad dictam Ecclesiam Metropolitanam devoluta, licèt ex speciali gratia postmodum fuerint hæredibus mortuorum vasallorum relicta, vel aliis, etiam extraneis personis in feudum concessa.

Exadversò tres ordines seu vasalli nituntur consuetudine inveterata, & immemoriali, quâ semper, & à tanto tempore ut de contrario nulla extet hominum memoria, in ditione Colon. sic usitatum & observatum fuerit in feudis, ac successione bonorum feudalium, ut habita & reputata semper fuerint, pro hæreditariis & promiscuis, ad quam admissæ etiam fuerint tam filiæ, & Neptes defunctorum vasallorum, quàm eorundem cognatæ fœminei sexûs deficientibus

tibus

tibus præsertim filiis, vel aliis hæredibus masculis, & quod filiabus non rarò assignatæ fuerint dotes seu dotationes respectu talium bonorum feudalium; Imo super ipsis etiam feudis & subinde feuda ipsa in dotem data.

Cujusmodi consuetudinem plenè probare offerunt, iidem ordines quatenus necesse fuerit sustinentes illius vigore nullam esse habendam rationem juris communis feudorum superius allegati, propterea, quod in confesso sit, apud omnes jura feudalia regularia consuetudinibus locorum; & per has induci posse, ut nulla sit differentia inter agnatos & cognatos, quo ad successionem feudalem, *c.10. de feud. cognit.* & Ulricus Zasius *in tract. feud. part. 8. n.42.*

Cum hac tamen distinctione; ut permittant sub dicta consuetudine non contineri feuda, in quibus qualitas masculinitatis specialiter est expressa in prima concessione, vel aliis investituris, quæ postea successivè & ordine factæ fuerunt, tametsi non desint exempla, quibus etiam talia feuda subinde fuerunt permissa filiabus, & transmissa ad fœminas, per solemnes investituras, & consensum Metropolitanæ Ecclesiæ Colon. sic quod etiamnum hodie quietè & pacificè possideantur ab illarum hæredibus & possessoribus.

Sed duntaxat sub dicta consuetudine contineri feuda hæreditaria, seu promiscua, in quibus nulla reperitur facta mentio masculinitatis: hoc est, quando in investituris nulla specifica facta est reservatio pro filiis, vel hæredibus masculis, & quod concessa fuerint per Dominos directos, vasallis feudalibus generaliter seu simpliciter, pro se & ipsorum liberis, vel pro se & ipsorum hæredibus, vel pro se, & ipsorum posteris, vel alio simili modo. Nam ex hujusmodi concessionibus passim, ac promiscuè ad successiones feudales admissas fuisse filias ac fœminas, deficientibus masculis, probare offerunt dicti vasalli, non modo exemplis, & actibus pluribus, quæ ad firmandum consuetudinem sufficere possunt, sed insuper, quod id etiam contigerit absque ulla contradictione & oppositione Metropolitanæ Ecclesiæ Colon. vel Capituli, vel Archiepiscoporum, qui successivè fuerunt. Imò his etiam scientibus, videntibus, & approbantibus, qui passim & promiscuè quoque permiserint eadem feuda non secus, quàm alia bona allodialia, & censualia per contractus inter vivos ab ipsis vasallis oppignorari, vendi, & alienari, absque omni spe & exspectatione alicujus aperturæ, vel reversionis.

Quo ad duo illa indulta Alberti, & Caroli IV. Imperatorum existimant vasalli illa non esse intelligenda de feudis, quæ ex pacto, & providentia tam primi concedentis, quàm primi acquirentis destinata sunt expressivè solis descendentibus masculis; quæ jam diximus, sub dicta consuetudine non contineri, nec intendunt vasalli de illis excipere, aut aliquid opponere in hac controversia.

Verùm ut eadem indulta aliter accipiantur, vel extendantur etiam ad feuda communia, & promiscua, opinantur vasalli illa talem vim, & operationem habere non posse, vel ideo, quod impetrata fuissent clam, vel precariò, per solos Archiepiscopos, qui pro illis temporibus Metropolitanæ Ecclesiæ Colon. præfuerunt non vocatis neque citatis; multo minus auditis vasallis, qui iisdem temporibus fuerunt, quorum tamen notoriè interfuit talia indulta non concedi aut publicari, præsertim; quod tunc ipsis irrevocabile jus fuisset quæsitum, tam per generalem patriæ consuetudinem, quàm per continuas majorum investituras, quæ vim contractûs habuerunt, & sic plenissimam securitatem ipsis vasallis ac posteris ipsorum pepererunt.

Equidem non præsumuntur Principes vel Imperatores facilè per suas constitutiones vel indulta, velle aliis jus acquisitum auferre; & ut maximè vellent vix tamen possent, nisi vocatis & auditis iis, quibus detrahere vel auferre cogitant.

Et eo quidem minus mereri declarationem Alberti Imperatoris opinantur vasalli, quod habere nequeat pro aliqua sententia in judicio contradictorio lata, vel pro aliqua re judicata, cum ædita fuerit nedum contra omnem modum, & formam judicii parte altera non vocata nec audita, sed etiam instantiam solius Illustrissimi Domini Wichboldi pro tempore Archiepiscopi Colon. super quæstione in terminis generalibus ipsi proposita; hac nimirum UTRUM FILIA VEL MULIER POSSIT IN BONIS FEUDALIBUS SUCCEDERE, nullâ factâ mentione specifica feudorum Colonien. multo minus consuetudinis, quæ in contrarium per provinciam Coloniensem invaluerat, & filiam seu mulierem ad bona feudalia admittebat.

De hac enim contraria consuetudine ac usu ditionis Colon. procul dubio allegassent vasalli, & Serenissimum Imperatorem Albertum rectius informassent, si legitimo modo vocati & auditi fuissent, prout non procul necessario vocandi, & audiendi erant, Et sic verosimiliter tale responsum adversùs sexum fœmininum negativè non dedisset Imperator.

Et eo iterum majorem vim habuisse idem decretum Serenissimi Imperatoris Alberti, vel saltem feudis istis promiscuis Provinciæ Colon. accommodatum non fuisse, autumant moderni vasalli, quod per se non fuerit planè absolutum, & indeterminatum, ut nullo casu succedere posset filia, vel mulier in feudo, sed adjectam, seu insertam haberit

tit modificationem ; ut succedere posset, ex plenaria voluntate, & consensu Domini feudi.

Jam vero ex facto asserunt dicti vasalli moderni, post indultum illud Imperatoris Alberti, continua ferme successisse fœminas in feudis communibus, seu promiscuis ditionis Colon. occurrentibus casibus vacationum, & ad feudales investituras per Ecclesiam Metropolitanam, seu Illustrissimos Archiepiscopos Colon. tanquam Dominos feudales directos fuisse admissas; indeque opinantur sufficientem consensum hujusmodi successionibus & investituris accessisse. Et ob id etiam nunc pari modo, & ex pari ratione fœminas esse admittendas & investiendas ex tanti temporis lapsu, qui non potest non plenissimam induxisse præscriptionem, etiam adversus indultum Principis seu Imperatoris si hoc aliter, vel alio sensu fortè accipi posset.

Quod hoc ipsum pridem agnoverit, & confessus fuerit fœlicis memoriæ Sereniss. Princeps Ernestus Archiepisc., & Elector Colon. scribendo ad aulam Bruxellensem pro Illust. Domino Comite de Salm, contra Comitissam de Moers, quo ad castrum ac dominium de Redberg/ feudum Coloniense, qua parte rescripsisse asserit; in ditione Coloniensi non esse feuda masculina, ideoque si gratificari non posse ex tali fundamento vasaliis, adversus dictam Comitissam, tanquam feudi incapacem, quod fœmina esset.

Quo ad actus seu casus, quibus subinde feuda aliqua ditionis Coloniensis videri fortè possunt reversa ad Dominos feudales, ob defectum masculi successoris respondent vasalli, illos non contigisse in exclusionem existentiam fœminarum, neque in promiscuis seu hæreditariis feudis, sed vel in feudis merè masculinis, quæ scilicet in prima investitura ex pacto & providentia expressim destinata sunt solis masculis; vel quod nulli superstites fuerint successores, neque fœminæ, neque masculi; vel quod ad Dominos feudales reversa fuerint, ob neglectam sui debito tempore non petitam investituram, cujusmodi actus seu casus idcirco ad decisionem præsentis controversiæ applicari non possint, nec debeant.

Hæ in effectu sunt rationes & argumenta, quibus controversia utriusque instruitur, quæ, quot, quantumque mereantur, plenius erit hic discutiendum.

Ad exactiorem earundem rationum discussionem planè expedivisset, ad manum nobis esse, saltem per exempla utriusque Imperatoris Alberti & Caroli IV. diplomata, pro Ecclesia Metropolitana Colon. allegata, nec non probationes actuum, quibus aliquando ad eandem Ecclesiam reversa fuisse dicuntur feuda, ob defectum masculinorum hæredum cum tali seclusione filiarum, seu fœminarum non minus convenisset nobis ad manum esse copias investiturarum per vasallos successivè ab Ecclesia Metropol. obtentarum, nec non actuum feudalium, quibus feuda subinde Coloniensia dicuntur fuisse, vel oppignorata, vel vendita, vel in dotem esse assignata, vel donata assentientibus, vel saltem conniventibus Illustrissimis Archiepiscopis Colon. vel ipsius Capitulo Metropolitano. Denique & rescripti Archiepiscopalis, quod Serenissim. Princeps Ernestus asseveret ad aulam Bruxellensem aliquando dedisse: hæc enim pro defensione & excusatione Dominorum vasallorum reperimus allegari.

Quæ omnia si videre & examinare licuisset, fortassis aliquid contulissent ad solidiorem propositæ controversiæ discussionem: interim cùm aliud nobis subministratum non sit, nec temporis angustia patiatur, ut subministretur in nimia locorum distantia, de solis rationibus & argumentis, prout superius propositæ sunt, hac vice censebimus.

In eo videmus partes utrimque convenire satis, ut quando, vel quoties apparere potest feudum aliquod esse, verè ac propriè masculinum puta, quod sit vel in prima concessione per pactum & providentiam solis filiis, & hæredibus masculis destinatum, vel quod continua series præcedentium investiturarum cantet tantùm de masculinis feudis, quæ Germani communiter vocant Mann-Lehen/ vel quod aliunde, vel alio modo sufficienter constare possit, quod soli filii & hæredes masculi fuerint vocati, facilè vasalli patiantur, & admittant filiabus, & aliis sexus fœminei personis jus vel locum succedendi non esse, & consequenter talia feuda ex defectu masculorum Domino feudali aperiri, & ad illum deferri, propterea quod talis lex & conditio per pacta contrahentium inveniantur imposita, quam omninò sequi & observari oportet, cum in eorum concessionibus lateat contractus nominatus ultro citroque obligatorius Bart. *in l. Juris gent. §. Quinimo ff. de pact.* Angel. *in L. legit. ff. de pact.* Joan. de Immol. *in c. quæ in Ecclesiam de constit.* Francisc. Curt. *in suo tractat. feud. p. 1. quæst. 9. ut* Ulric. Zas. *in compend. feudali p. 1. n. 5.*

Unde dicuntur talia feuda habere propriam feudorum naturam, quod composita sint secundum jus commune feudorum, quod solis masculis ex primo acquirente descendentibus defert illorum successionem, de quibus potissimum intelligendum est, quod vulgò dicitur à quibusdam consuetudine generali Germaniæ feuda omnia tanquam certa & propria censeri masculina, Jacob Henrichmannus *cons. 1. n. 307. tomo 1.*

Hoc

Hoc equidem plus quam notorium est de jure communi feudorum, quod in dubio quodli-
bet feudum censeatur masculinum; ita quod in eo fœminæ non succedant & ne quidem maf- 3.
culi ex fœmina descendentes *c. 1. §. & quod vidimus tit. qui feud. dare poss. c. 1. §. filia de feud.*
success. cap. 1. §. & si clientibus tit. de alien. feud. c. 10. de gradib. success. in feud. Bald. *in c. quo-*
ties C. de suis & legit. ubi obiter etiam retulit causas, cur fœminæ non admittuntur ad talia
feuda, & quare masculi & fœminæ descendentes à successione feudorum removeantur, quas
hic refricare necesse non est, quare foret superfluum & impertinens cum hac controversia,
de qua agitur, ponderanda non sit secundum terminos Juris communis feudorum neque
etiam juxta generalem illam Germaniæ consuetudinem, sed secundùm inveteratum usum
& specialem consuetudinem provinciæ ac ditionis Colon. quæ aliter se habet, prout mox
apparebit.

In eo quoque credimus partes utrimque convenire, ut si ex concessione feudi, vel investi-
turis constet, post primum acquirentem æquè vocatas esse filias seu fœminas, ut filios, vel
masculos: talis feudi capaces sint filiæ ac fœminæ quam diu aliquæ supersunt, ac per eas fieri 4.
ut feudi Domino directo non aperiatur, neque ad ipsum devolvatur feudum, Jacob Henrich-
mannus *Canon. Aug. conf. 37. num. 6. tomo 3.*

Quamquam tali casu ex statuto vel consuetudine plerumque fiat, ut non conjunctim neque
æqualiter in feudis succedant filiæ seu fœminæ, sed demum deficientibus masculis, quantum-
vis nil vetet, etiam conjunctim vel æqualiter absque ullo ordine successivo succedere posse
filias seu fœminas, dum verba investituræ illud patiuntur, vel postulant Bald. *in d. l. quoties*
C. de suis & legit. Francisc. Curt. *in tractat. feud. p. 32.* Alex. *conf. 29. quoniam n. 5. vol. 10.*
ut Uir. Zasius *in epitom. feud. tit. de feud. success. in 3. fallentia.* Ex hac nimirum ratione, quod
in feudalibus semper sit Investituræ tenor inspiciendus, *c. 1. versic. propter tenorem investituræ,*
& ibi Dd. tit. de duobus fratribus & in c. 1. tit. de feud. non habent. propriam naturam Bald. *in c.*
1. §. 1. tit. de feud. Marc. & in d. l. quoties C. de suis & legit. Paul. Castr. *conf. 176. incip. vide-*
tur, & conf. 146. incip. viso vol. 2. Et ubi verba investituræ sunt clara, & aperta, non est lo- 5.
cus conjecturis, vel interpretationibus, inquit, ut Uir. Zas. *in d. epit. feud. tit. de feud. success.*
in 3. fallentia per l. continuus §. 1. ff. de verb. obligat. l. non aliter ff. de legat. maximè quod sic feudi
conditio, seu qualitas reducatur ad terminos juris communis, quibus fœminæ pares in gradu
pariter ad successionem cum maribus vocantur per ipsam naturam *l. 1. C. de liber. præter.* Paulus
Parisius *conf. 66. & conf. 64. n. 27. vol. 2.*

Quemadmodum & in hoc quoque convenire debent partes, ut ad feudum mittantur etiam
fœminæ, quando concessum reperitur pro se suisque hæredibus quibuscunque vel hæredibus
universis, vel quibus vasallus dare voluerit: Etiamsi expressam facta non fuerit mentio fœ-
minæ, quia per generalitatem istorum verborum quibus usus fuerit Dominus directus, cen- 6.
setur tam ipse concedens, quam feudum recipiens hoc intendisse, ut feudum quidem esset,
non tamen secundum propriam feudorum naturam, sed in latiori significatione secundum vim,
& significationem verborum universalium quibus in communi usu intelliguntur quicunque
hæredes, tam fœminæ, quàm masculi, non tantùm ex primo acquirente descendentes, sed
etiam ex testamento, vel ab intestato succedentes, prout in terminis docuit Bald. *in l. 1. q. 14.*
ff. de rer. divis. & in c. imperiales tit. de prohib. feud. alien. per Freder. Alex. *in l. si patroni ff.*
ad S. Consult. Trebellian. & istam sententiam fixè tenere Alexandrum tam legendo, quam consu-
lendo, testatur Carolus Molinæus *in addit. ad Alex. consil. 30. incip. quoniam omne datum*
vol. 1. & secundùm eandem ex facto consultus respondit Andr. Alciat. *conf. 176. incip.*
quæritur.

Unde ad ostendendam aliquam differentiam inter feudum sic concessum, PRO HÆREDIBUS 7.
QUIBUSCUNQUE & aliud feudum, de quo mox agemus, plerique appellant hoc feudum merè,
& absolutè hæreditarium, quod aliqui omninò hæreditarium, Marianus Socin. nepos *conf.*
114. incip. In causa feudali vol. 2. Aymo Cravett. *conf. 114. incip. in causa transversisse.* Julius
Clarus *lib. 4. sentent. §. feudum quæst. 9.* Joan. Pet. Surd. *conf. 106. n. 10.* quod idcircò vo-
lunt etiam venire in fidei commissi restitutionem, etiamsi facienda esset restitutio ei qui non sit
sub Investitura comprehensus, nam transire illud volunt ad omnes qui quoque modo hæredes
existunt vasallo defuncto, Marian. Socin. nepos *conf. 103. incip. in causa istorum vol. 2.* Matth.
de Afflict. *in c. 1. tit. an agnat. vel filius*, atque ita successores in tali feudo necesse non est
filios, vel agnatos esse, & descendere à primo acquirente, sed sufficit succedentem esse hære-
dem ultimi vasalli mortui, quantumvis de sanguine ejus non sit, & consequenter transire etiam
potest tale feudum ad fœminas, & descendentes ex fœminis Albert. Brund. *conf. 10.* Fransc.
Curt. Jun. *conf. 4.* Roland. à Valle *conf. 3. n. 65. & seqq. vol. 10.*

Nec obstat huic sententiæ, quod nonnulli existimaverint hoc modo concessum feudum,
non

non esse omninò hæreditarium, & ad hæredes contrarios transmissibile, sed intelligi debere
generalem locutionem secundùm subjectam materiam de masculis tantum hæredibus, quod in
materia feudali appellatione hæredis significetur descendens masculus *c. 1. §. profectò tit. de lege*
corra. & oporteat verba incipere, & intelligere secundùm naturam & qualitatem contractus
8. super quo interponuntur, *l. si uno ff. locati l. si stipulatus ff. de usur.* Nam respondetur quod
verba ista universalia, Hæredibus quibuscunque, prolata inveniantur non ab ipsa lege feudali,
sed ab homine, Ideoque non admittere aliquam restrictionem, ex modificatione legalis dispositionis,
ut secundùm universalitatem significationis suæ quam habeat apud homines ex communi
usu loquendi complectantur hæredes, etiam fœminas, & extraneos. Jul. Clar. *lib. 4.*
sententia §. feudum q. 9. Marian. Socin. nep. *cons. 103. n. 26. vol. 2.*
9. Ut enim omnis dispositio & contractus dependet à voluntate & conventione contrahentium
l. contractus ff. de reg. Juris, ita verba à disponentibus & contrahentibus prolata intelligi
debent, secundùm sensum, quem ipsi habuerunt, qui præsumi debet talis, qualem
communis usus loquendi demonstrat *l. labeo ff. de suppellectile legat. Dd. in c. propterea de verbor.*
significat.

Itaque cum verba ipsa: Hæredibus quibuscunque, & alia æquipollentia, juxta communem
usum loquendi non quadrent in solos masculos descendentes, sed universum in omnes descendentes
fœminas, & extraneos quomodocunque succedentes, fateri oportet in feudo concesso,
Quibuscunque hæredibus, habiles censeri fœminas, ad succedendum, non minus quam masculos,
licet hi ex recepto usu subinde proferantur, sed tamen ob illorum defectum, feudum
non aperitur feudali Domino.

De altera specie feudi hæreditarii, quod merè & absolutè hæreditarium non est sed qualifi-
10. catum, credimus partes utrimque non æquè convenire. Est autem illud quando investitura
per concedentem facta continet expressam mentionem hæredum, sed simpliciter, & absque
adjectione alicujus dictionis universalis, aut aliorum verborum vim amplificandæ concessionis
habentium; veluti quando feudum concessum est Titio & ejus hæredibus, Nam ex hujusmodi
concessione feudum censetur non merè, & absolutè hæreditarium, ut in proximè præcedente
casu, sed qualificatè & secundum quid, hoc est, quod in eo succedere volens cogatur
& debeat esse hæres ejus, cui in feudo succedere obtendit, de qua specie feudi intelligendi
sunt omnes, quotiescunque de feudo hæreditario simpliciter mentionem faciunt.

Habetque hanc rationem, ex proprietate vocabuli hæres, quod significat successionem in
universum jus, quod defunctus habuit. *l. hæres in omne ff. de acquir. hæred. l. hæred. ff. d. reg.*
11. *Jur.* Ideoque fit, ut quoties investitura reperitur facta mentione hæredum, simpliciter tunc
feudum istud requirat qualitatem quandam hæreditariam ex mente concedentis, & acquirentis,
qui de hæredibus loquentes ad jus quondam hæreditarium respexisse censetur, & ob id
consequi illud demum possit is qui fit defuncto vasallo hæres, ad exemplum ejus, quod in jure
constitutum de operarum promissione alicui, & hæredibus ejus facta *l. cum patronus §. cum*
libertus & §. libert & l. jurisjur. ff. de operis liber. Item de sepulchro alicui & hæredibus ejus
constituto *l. familiaria ff. de relig. & sumpt. fun.* Item emphyteusi acquisita alicui per se & hæredibus
l. Gallus §. etiamsi & ibi Dd. de lib. & posth.

Verum ex hac feudi specie non videmus, quod in compendium Metropolitanæ Ecclesiæ
12. Colon. vel Serenissimi Principis Electoris elici possit. Nam etsi propter expressam hæredum
mentionem feudum istud assumat qualitatem hæreditariam, ad hoc, ut qui in eo succedit, saltem
respectu ipsius feudi debet esse hæres ipsius, cui succedit; Inde tamen inferri non potest,
ut si hæres masculus nullus sit, feudum ipsum revertatur ad Dominum, quia vocabulum istud
Hæres, seu hæreditarium, ex præsumpta mente constituentium & communi usu loquendi
aliquid peculiare inducit, extra legalem juris feudalis dispositionem, nimirum, ut feudum tale
consequi possit, qui masculus non est, dummodo ultimo vasallo hæres sit, sic enim suam vim
& operationem obtinet; dictio HÆREDITARIUM, ne frustra aut superfluè videatur in concessione
feudi adjecta.

Interim quidquid tandem sit de omnibus istis casibus, & investiturarum speciebus, præsupposito
etiam pro vero, quod ex opinione quorundam, in feudo qualificato soli masculi ex
primo acquirente descendentes censeantur vocati, secundùm veram & propriam feudorum
naturam, nihilominus tamen in proposita controversia videmus vasallis sufficere posse contrariam
consuetudinem, quam opponunt.

Dubium enim non est, quin contra jus commune feodorum induci possit, per consuetudinem
non tantum generalem provinciæ vel ditionis, sed etiam particularem alicujus loci,
13. ut fœminæ in feudis succedant, quemadmodum tradit Andr. de Isern. *in C. 1. & quod vidimus
tit. de his qui feud. dare poss. & ibid.* Jacob. Alvar. Philip. Decius *cons. 20. proponitur*

facit

facit textus in C. 1. §. filius tit. si de feud. defuncti controvers. fuerit inter domin. & agnat. Paulus Paris. *conf. 13. n. 21. vol. 1.* Nam per consuetudinem introducitur jus in eo loco, ubi viget *c. jus civile dist. 1. l. omnes populi & ibi Dd. ff. de just. & jur. in l. de quibus ff. de legib.* & sic qualibet consuetudo certi loci, vel provinciæ derogat generali consuetudini, seu juri feudorum Aymo Cravett. *cons. 3. n. 6. & cons. 206. n. 13.* Carol. Molyn. *ad consuetud. Paris. tit. 1. in princ. n. 50.* Hening. Goden. *cons. 32. n. 7.* Ut enim jus ipsum commune feudorum compilatum duntaxat est, ex usu & consuetudine facile fit, ut immutetur, restringuatur, vel in totum tollatur Specul. *in tit. de feud. §. 1.* neque enim dispositio juris feudalis communis usque adeò vim suam extendit, ut consuetudinem vincat, & mores, quantumvis alioquin legum Romanorum non vilis sit authoritas *gloss. in c. 1. §. hoc autem, tit. de his qui feud. dare poss. l. 1. tit. de cogn. feud. l. 2. C. quæ sit longa consuetud.*

Inde rectè sensit Hostiens. *in rubr. de feud. in fin.* feudales controversias judicandas esse secundùm regionum consuetudines, & ita servari in judicando, tradunt Guido Pap. *decis. 59. & decis. 297.* Bald. *in c. 1. §. porro tit. qual. feud. alien. poss.* Petrus Jacob. *in sua pract. tit. de cond. dict. ex cap. Imperial. §. callidis.* & de judicio Cameræ Imperialis hoc ita statuendum esse affirmat Jacob. Mynsing. *cons. 9. n. 38. & seqq.* 14.

Indubitatum itaque est, quod quoties consensu communi, hoc est inveteratum usum, vel consuetudinem recessum est, & vi & effectu verborum investituræ, quæ videri possint magis postulare masculos successores, quàm fœminas, æquè habiles censeri debeant fœminæ, ut masculi ad succedendum, quia sibi ipsi imputare debet Dominus directus, quod aliam succedendi formam toleraverit, & actus diversos passus sit induci, *c. 1. in fin. tit. de eo, qui fecit finem agnato.* Jason. *cons. 24. vol. 3.* Andr. Alciat. *dicto cons. 177. n. 6.* 15.

Quamobrem pro regula traditum est in hujusmodi regula feudali, præsertim quoad habilitatem, & successionem fœminarum, ante omnia attendendum esse consuetudinem regionis seu Curiæ, sub qua situm est feudum *c. 7. de cognit. feudi.* adeò, ut si consuetudo per se publica sit, & notoria satis sit eum allegari, nec alia opus sit plenior probatione *gloss. in Clement. appellari de appellat.* Jason *in l. 1. ff. de in jus vocand.* Aymo Cravett. *cons. 135. n. 5.* Cujus probatio alioquin suppleri potest per actuum frequentiam *Glossa in Dd. in d. l. de quibus ff. de legib.* hoc est per numerum binarium, vel binos actus Gloss. & Angel. *in §. ex non scripto instit. de jure natur. gent. & Civil.* multo magis, & rectius si probari potest (prout in præsupposito casu) quod consuetudo sit generalis alicujus regionis, vel provinciæ à tempore immortali, quod omnem memoriam excedit, & plenissimam præscriptionem constituit Aymo Cravett. *cons. 26. n. 13.* 16.

Et hoc est, quod pro alia regula receptum est in decisionibus causarum feudalium, primo loco semper attendi debere pacta & conventiones investituræ feudalis, & maximè ipsius originalis Concessionis. & antiquarum recognitionum, *arg. legis contractus ff. de reg. jur.* quod vasallus in hac controversia satis admittant, quoties per investituram soli masculi per expressum reperiuntur vocati, his verò non apparentibus proximè spectandam esse consuetudinem specialem ejus loci, in quo feudum situm est, per ea quæ tradit Cyn. *in l. 2. C. quæ sit longa consuetudo & § in d. l. de quibus ff. de legib.* 17.

Cum igitur vasalli allegent, in proposito casu consuetudinem Provinciæ Coloniensis esse notoriam, & inveteratam, secundùm quam (ut ipsi dicunt) feuda omnia habentur pro hæreditariis, & fœminas ad eorum successionem admitti non videmus idoneam & sufficientem rationem, quomodo contra eandem consuetudinem prævalere possit Serenissimus Princeps Archiepiscopus Colon. vel ipsius Capitulum Metropolitanum, in eo quod obtendunt feuda Coloniensia promiscuè, & indifferenter esse masculina, & in casum deficientium masculorum sibi, tanquam Dominis directis aperiri, & ad se devolvi, maximè quod dicti vasalli talem consuetudinem asserant esse notoriam, insuperque offerant eandem plenissimè probare, in quantum necesse erit.

Quam eandem consuetudinem etiam facilius tolerare, & admittere debebit Serenissimus Princeps Archiepiscopus, & Metropolitanum Capitulum, quod variis modis contingat bona ubi feudalia, & per raro per expressum pactum, quod soli masculi debeant in illis succedere, ut puta per modos istos, quos superius attigimus, quibus etiam fœminæ admittuntur, item per acquisitionem, ex tit. emptionis, Item per spontaneam vasallorum oblationem, seu subjectionem. Stephan. Bertrand. *cons. 53. vol. 3 part. 2.* Item ob magna & singularia vasallorum merita, & servitia, quibus casibus nimis durum, vel etiam iniquum foret, fœminas à successione penitus excludi, easdemque participes non fieri beneficiorum, sic ex meritis parentum partorum. 18.

Nec

19. Nec alicui à ratione existimandum erit, sic fœminas succedere in feudis, præsertim Eccle-
siasticis propterea quod Ecclesia præ aliis colere & fovere soleat justitiam, *c. 1. §. Et diversum,
& ibi Dd. tit. de alien. feud.* Justitia autem requirat, ut feuda sic parentibus quæsita permittan-
tur tam fœminis, quam masculis.

Quemadmodum si Domino aperiantur per mortem vasalli eadem justitia suadet, ut Præ-
20. latus potius concedat hæredibus defuncti vasalli, quàm personis extraneis, vel ob defuncti
memoriam, ac merita, vel etiam in eum finem, ut avertatur quæstio de meliorationibus feudi,
21. pro quibus recipiendis iidem hæredes vasalli fundatam habent intentionem. Andr. Alciat. *d.
cons. 176. n. 6. pro text. in c. 1. §. si vasallus tit. hic familiar. lex.* Guido Pap. *decis. 199.* Zasius
cons. 11. n. 4. vol. 1.

Inde, & ex eodem Justitiæ fonte verosimiliter promanavit, quod in proverbio est, præ-
22. sertim inter Germanos feuda quæ ab Ecclesia moventur, & à curvo Baculo, vulgò dicunt
Vom krommen Stab revelantur, regulariter esse hæreditaria & promiscua, & ad fœminas
transitoria, quia curvus ille Baculus pastoralis neminem facilè excludat, ne, si inter sexum
discrimen constituat, videatur naturam ipsam quodammodo accusare, quod fœminam pro-
creaverit, quod à lege civili peculiariter est reprobatum, *in l. maximum vitium C. de liber. præ-
ter. vel ex hered.* sed rectius meminerit ejus quod Imperatores interrogativè rescripserunt. *in l.
5. in fin. C. de natur. liber.*

Quid interest, utrum per filios, an per generos commoditatibus consulatur, & utrum
novos quis faciat curiales an foveat quos invenit?

Moveri hoc casu absque dubio debet, quod semper in dubio facienda sit ea interpretatio,
per quam jus commune, & ratio naturalis minimum læditur, & quæ reducit ad ipsum jus com-
mune, quia scilicet quisque præsumatur id voluisse quod jus commune disponit. *Bart. in d. l.
23. omnes populi ff. de instit. & jure.* Etiamsi eadem interpretatio videri posset impropria, Alexand.
in l. si constante ff. soluto matrimonio.

Movere itidem debet, quod in beneficiis Principum facienda sit semper interpretatio
plenissima, *c. quod circa de privileg. & excess. privilegiat.* præsertim cum Principes in suis pri-
vilegiis, vel indultis obscurè locuti fuerunt, & cum potuissent apertius dixisse, nihil dixe-
24. runt, *c. in his de privil. & excess. privilegiat. & ibi Gloss. l. eum de verborum signif. l. ult. ff.
de constit. Princip.* Est enim contra concedentem Principem facienda interpretatio, quod
cum ipsius beneficium sit actus ejusdem facultatis, & præeminentiæ. Johan. Calder. *cons. 9.
sub tit. qui filii sunt legit.* Ipse legem sui beneficii apertius non dixerit, Innocent. *in c. dilecti
de donat.*

Sed nonminus movere debent Exempla præteritorum actuum, quibus Ecclesiæ Colon. vel
ipsius Prælati pro tempore reperiuntur admisisse fœminas ad successiones feudales, & ad feudo-
rum pignorationes, seu alienationes. Nam credere oportet id non contigisse absque gravi, &
25. legitima causa præstiti consensus vel saltem intuitu ejus Justitiæ, quam subesse jam ostendimus.
Quæ proinde etiamnum movere omninò debent, tam Serenissimum Principem Electorem
moderuum, quam totum Capitulum Metropolitanum, vel ideo, quod inducta inde sit no-
toria consuetudo, quam induci nunquam passi fuissent ipsi agnati vasallorum, si ad qualitatem
masculinitatis restricta fuissent feuda.

Accedit, quod origo feudorum, sit quædam benevolentia & gratiositas, ut inquit
26. Baldus *cons. 429. quidam Abbatis vol. 10.* Ideoque non sit cum feudariis, tanquam in-
festis agendum, sed sint benignè habendi, quia servari eos postulat æquitas, & cle-
mentia potius, quam quod in rigore Juris tractentur, aut profligentur, Albert. Leonin.
cons. 99. n. 23.

Hæ & similes aliæ rationes, quæ adduci poterunt, si apud Serenissimum Electorem Prin-
cipem Clementissimum, vel Capitulum ejus Metropolitanum reverenter proponentur &
latius deducentur. Non tamen proficient ad firmandam prætactam consuetudinem, sed pro-
movebunt etiam (ut firmiter credimus) ad permittendum & continuandum quietum & pa-
cificum usum & fructum ejusdem consuetudinis, maximè quando Sereniss. Sua Celsitudo suam
intentionem adjuvari, vel instrui non posse, ex jure communi, sed illud omninò cessare
per oppositam consuetudinem. Et quo ad diplomata Serenissimi Alberti, & Caroli IV.
Imperatorum, illa itidem penitus elidi per exceptiones, quas ad illorum enervationem ad-
ducunt vasalli.

Equidem quod attinet ad diplomata ista, vix est ut intentioni Sereniss. Principis Elect. mul-
tum proficere poterunt, cùm nunquam intelligatur mens, vel voluntas esse superioris Princi-
27. pis, vel Imperatoris, quod velit juri alterius derogare, sed semper sint rescripta intelligenda,
eum

cum justitia & salvo jure tertii, ut nulli faciant injuriam, sed salvum & illæsum relinquant cuique jus suum *c. super eo de offic. judic. delegati l. ex facto ff. de vulgar. & pupill. C. quamvis de rescript. lib. 6. l. rescripta l. ult. C. si contra jus, vel utilit. public.* Philip. Decius *cons.* 282. *incip. in casu communitatis*. Quod usque adeo verum est, ut etiamsi apposita esset clausula ex certa scientia, illa tamen in præjudicium tertii nihil operaretur; Cum in his tantum procedat, in quibus Principis scientia, non etiam ipsius ignorantia præsumitur, puta in his, quæ facti sunt, & in facto consistunt. Andr. Gail. *lib.* 2. *obs.* 58. 28.

Nam quoties princeps aliquid rescribit, vel disponit ad postulationem partis (prout supponitur contigisse per prædicta diplomata) contra jus positivum, aut consuetudinarium, quod eodem loco haberi debet, non præsumitur, justa causa motum fuisse principem sed præsumptio est, quod importunitate supplicantis, vel ex sinistra narratione fecerit *Gloss. in l. relegati in fin. ff. de pœnis* cum aliis similibus.

Cum igitur diplomata ista dicantur impetrata ad preces & instantiam solius Archiepiscopi Colon. non vocatis neque auditis vasallis Provinciæ Colon. nulla subest ratio, cur in præjudicium vasallorum, & exclusionem fœminarum retorqueri possint, eoque minor, quod expressam non continerent derogationem præteritæ ac inveteratæ consuetudinis, quod ex facto allegetur, per vasallos Colonienses æquè perdurasse, & continuatam esse consuetudinem, quo ad successionem fœminarum, in feudis non minus post, usque ad hodiernam diem, quam ante illa diplomata, sic ut negari non possit, quin denuo adversùs illa plenissimè intelligatur præscriptum.

Quid, quantumque mereri possint actus aliquot, qui in contrarium allegantur, de exclusione fœminarum & apertis feudis, ob defectum masculinitatis, superius diximus, nos nihil certi posse arbitrari, quod de illis nobis nihil sit communicatum, hoc nihilominus censemus, quod, ut operari aliquid possent tales actus probari specialiter deberet gestos esse in vim consuetudinis contrariæ, quam est hæc, qua nituntur vasalli. Petrus Anchoran. *cons.* 339. *incip. pro majori intelligentia*.

Nam ut fœminæ excludantur à feudis, satis non probare aliquas fœminas fuisse aliquando exclusas, quia inde non probabitur consuetudo excludendi fœminas, nisi in specie probetur etiam, quod fuerint exclusæ, ex causa peculiaris consuetudinis. Neque enim sequetur, fœminæ fuerunt aliquoties exclusæ, ergo sic habet consuetudo, cùm potuerint excludi ex alia causa, quàm consuetudinis, puta propter testamentum, vel ob spontaneam renunciationem; vel ob quid aliud simile, quemadmodum in probanda simili consuetudine, sensit Philippus Corn. *cons.* 197. & *cons.* 241. quibus locis multa adducit similia. 30.

Ad extremum quomodocunque res sese habeat, satis alienum à ratione, & justitiæ tramite videbitur, si per Dominos feudales ex defectu masculi successoris mox realis possessio feudi apprehenderetur (prout in themate superius est narratum) Nam opinamur rem majori modestia, ac moderamine esse tractandam, sic saltem, ut judicialiter prius adhiberi debeat aliqua causæ cognitio, & expectari sententia declaratoria; per ea, quæ tradidit Matth. de afflict. *in cons.* 10. §. *item si fidelis tit. quib. mod. feud. amitt.* quo loco ad id allegat §. *ult. in authent. de invest. nupt.* & *l. facult. C. de jure fisci lib.* 10. *l. cum duobus §. idem respondit ff. pro socio*, & *l. pen. §. ult. C. ad Senatus Consult. Trebell.* 31.

Est namque certi juris, feudalem Dominum, quo ad effectum successionis mutare non posse naturam, & qualitatem feudi, neque investiendo, neque alienando, in præducium ejus, ad quem feudum probabiliter est delatum, sive ex Jure communi feudorum, sive ex consuetudinario, *toto tit. de feud. sine culpa non amittend.* Bald. *in c.* 1. §. *hoc quoque tit. de success. feud.* Carolus Ruinus *cons.* 25. *vol.* 1. 32.

Quemadmodum & hoc certi Juris est, feudi concessionem factam tanquam ex jure devoluto, non valere dum apparet jus devolutum non esse *c. ex parte de concess. praeb. cap. quia circa de consang.* & *affinit.* Philippus Decius *cons.* 606. *n.* 15. Tyber. Decian. *cons.* 33. *vol.* 1. & *cons.* 73. *vol.* 2. Ideoque si fortè de facto concederetur alicui feudum tanquam apertum, minimè valitura esset concessio, *c.* 10. *tit. de cleric. qui invest. cap.* 2. *tit. quo tempore miles.* 33.

Attendendum insuper erit, quod superius ostenderimus feuda ista Coloniensia in dubio esse & censeri debere hæreditaria per consuetudinem inveteratam, quoties non apparet quod soli masculi sint vocati, inde enim consequitur successorem, tam fœminam quam masculum in qualitate hæreditaria mittendum esse in possessionem; cujusque feudi hæreditarii ex Edicto D. Adrian. *in l. ult. C. de edict. D. Adrian. tollend.* quod ex communi Doctorum sententia locum etiam habet in feudis, quando hæredes possessionem sibi vendicant, sive ex testamento sive 34.

ſive ab inteſtato. Bald. *c. 1. de controverſia inter maſculos & fœminas* Alexand. & Jaſon *in d. l. ult. l. de edict. D. Adrian. tollend.* Franc. Curt. ſenior *conſ. 75.* Franc. Curt. jun. *in tract. feud. part. 3. verſ. 21. quæro.*

Hinc appoſitè ſcripſit Jacob. Menoch. *de adipiſc. poſſ. remedio 1. n. 17. & clarius adhuc remedio 4. n. 375.* quærens an filiæ inſtitutæ à patre concedatur remedium *d. l. ult. C. de edict. D.*
35. *Adrian. tollend.* ut mittatur in poſſeſſionem bonorum feudalium, quæ à patre poſſedebantur, reſpondent Dd. communem eſſe opinionem, concedendum eſſe quorum ſententia non obſcurè probari etiam videtur *per text. c. 10. §. inter filiam, in tit. ſi de feud. fuerit controver. inter Dominos & agnatos.* habetque magnam rationem, cum fieri poſſit, ut filia oſtendere poſſit, ſive in poſſeſſorio, ſive in petitorio judicio, ſe non eſſe incapacem ſucceſſionis feudalis, vel ob conſuetudinem, (vel in propoſito caſu) vel ob aliud jus, prout permulti ſunt caſus,
36. quibus fœmina ad feudum, præſertim hæreditarium admitti poteſt, veluti ſi probare poſſit, quod pro tali habitum ſemper fuerit, tam à directo feudi Domino, quàm à vaſallis, ut fœminæ admittantur, quod ſæpiùs fœminæ ex certa ſcientia Domini feudalis fuerint inveſtitæ, earumque nomina ſpecificè inveſtituris inſerta, quod in feudi alienatione, vel oppignoratione conſenſus Domini duntaxat fuerit requiſitus, non etiam aliquorum agnatorum, vel maſculorum hæredum, his enim & ſimilibus caſibus æquum non foret filiam ſeu fœminam à facultate probandi ſuam capacitatem ſecludi; multò minus illam à feudi poſſeſſione arceri, priuſquam de defectu idoneæ & requiſitæ qualitatis plenè appareat.

Ex quibus ſatis, ſuperque liquet quodnam ſit noſtrum de propoſita controverſia judicium, quod tamen alterius cujuſque ſaniori cenſuræ, & præſertim clementiſſimæ correctioni Sereniſſimi Principis Electoris, ejuſque Capituli Metropolitani Colon. omninò ſubmittimus.

Ita conclusum eſſe per DD. meos Canonum & Legum Doctores, Jura Canonica & Civilia, in Academia Lovanienſi ordinariè legentes, & publicè profitentes, Collegiumque Facultatum utriuſque Juris, in eadem Academia conſtituentes, atteſtor ego Andreas Haſſenus earundem Facultatum Bedellus, & Notarius juratus, per hanc meam ſubſcriptionem ac ſigilli dictarum Facultatum appenſionem, ex ſpeciali earundem DD. Doctorum & Profeſſorum juſſu, ac mandato hac 25. Aprilis, Anno Domini 1620.

Locus Sigilli.

Andreas Haſſenus prædictorum DD. Bedellus, & Notarius publicus per Conſilium Brabantiæ admiſſus.

SENTENTIÆ, SANCTIONES & DECLARATIONES IMPERIALES QUOAD FEUDA COLONIENSIA,

Wir Leopold von Gottes Gnaden/

Erwöhlter Römischer Käyser/ zu allen Zeiten Mehrer des Reichs/ in Germanien/ zu Hungarn/ Böheimb/ Dalmatien/ Croatien/ und Schlavonien König/ Ertz-Hertzog zu Oesterreich/ Hertzog zu Burgundt/ zu Braband/ zu Steyr/ zu Kärnten/ zu Crain/ zu Lutzemburg/ zu Wirtemberg/ Ober- und Nieder-Schlesien/ Fürst zu Schwaben/ Marggraff des Heiligen Römischen Reichs/ zu Burgaw/ zu Mähren/ Ober- und Nieder-Laußnitz/ Gefürster Graff zu Habsburg/ zu Tyrol/ zu Pfierd/ zu Kyburg/ und zu Görtz/ Landgraff in Elsas/ Herr auff der Windischen Marck/ zu Portenaw und Salins/ ꝛc.

Bekennen öffentlich mit diesem Brieff/ und thuen kundt allermänniglich/ daß Uns der Hochwürdig/ Durchleuchtig Hochgebohrner/

MAXIMILIAN HENRICH

Ertz-Bischoff zu Cölln/ des Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz-Cantzler/ Bischoff zu Lüttig und Hildesheimb/ Probst und zu Berchtesgaden/ Pfaltzgraff bey Rhein/ in Ober- und Nider Bäyeren/ auch der Oberen Pfaltz Hertzog/ Landtgraff zu Leuchtenberg/ ꝛc Unser Lieber Vetter und Churfürst/ in underthänigkeit und glaubwurdiger Form vorgebracht underscheidliche Concessio-

cessio-

prius sumptibus, periculis & jacturis, libertatibus, honoribus & juribus conservandis sollicitudinem nostram apponimus, & eorum indemnitatibus favorabiliter providemus sanè Venerabilis Friderici sanctæ Coloniensis Ecclesiæ Archi-Episcopi Sacri Imperii, per Italiam Archi-Cancellarii, Principis & Consanguinei nostri Charissimi relatione didicimus, quod dum nonnullos suos & Ecclesiæ Coloniensis Nobiles Castrenses, Vasallos, & subditos, qui bona ab eisdem Archi-Episcopo & Ecclesia in Feudum sine medio habent, tenent & possident non relictis Legitimis post se hæredibus masculis, de suis corporibus procreatis ab hac luce migrare contingat, & unde tam Feuda, quam bona hujusmodi ad Archi-Episcopum, qui est, vel pro tempore fuit, & Coloniensem Ecclesiam supra dictam tanquam suum verum & naturalem Dominum tam de Jure, quam etiam consuetudine absolutè & liberè devolvi noscantur.

Tamen decedentium talium nonnulli Consanguinei asserentes se proximiores defunctorum hæredes Feuda & bona talia sibi de facto usurpare præsumunt, se de ipsis temeritate propria intromittunt, & eadem detinent occupata in dictorum Archi-Episcopi & Ecclesiæ Coloniensis præjudicium non modicum, & jacturam & unde Serenitati nostræ humiliter supplicavit, quatenus sibi in: & circa præmissa de opportuno dignaremur remedio providere; Nos itaque rationabilibus suis moti precibus, præsertim ad omnem dubietatis scrupulum in talibus ex nunc in antea tollendum è medio, & ut Ecclesia Coloniensis Prædicta in suis libertatibus & juribus illæsa persistat animo deliberato non per errorem, aut improvidè, sed sano Principum, Comitum, Baronum & Procerum nostrorum, & Imperii sacri fidelium communicato consilio de certa scientia & Imperialis nostræ plenitudine potestatis. Decernimus, sancimus & etiam præsentibus declaramus, quod decedentibus Vasallis Nobilibus, Castrensibus & Subditis quibuscunque *Legitimis hæredibus Masculis de suis procreatis corporibus non relictis*; quorum bona ab Archi-Episcopo & Ecclesia Coloniensi præfatis in Feudum dependerunt universa & singula & bona hujusmodi etiamsi Civitates, Oppida, Fortalitia, vel Castra sint, vel alias in quibuscunque Possessionibus redditibus, juribus seu bonis existant, ad dictos Archi-Episcopum, qui est, vel pro tempore fuit, ac Coloniensem Ecclesiam *ipso facto devoluta fuisse & esse*, & ad eosdem Archi-Episcopos, & Ecclesiam pertinuisse de jure & legitimè absolutè & liberè pertinere debere, quodque quilibet Archi-Episcopus Coloniensis existens pro tempore nunc & in perpetuum se suo & Ecclesiæ suæ nomine de feudis & bonis hujusmodi cum eorum pertinentiis, quoties id contigerit, ut præfertur *auctoritate propria indultate intromittere* possessionem eorum sine impedimento, renitentia & contradictione hominis cujuscunque & *absque cognitione, sententiatione seu decisione alterius juris, terrarum consuetudine, quæ in hac parte censenda est, potius corruptela*, ac sine alio quocunque colore seu imaginatione quæsitis apprehendere & tenere liberè & absolutè possit & valeat, ac eadem in suos & Ecclesiæ suæ usus beneplacitos convertere, prout cuilibet eorum videbitur expedire, decernentes ex nunc invalidum, irritum & inane, si secus à quoquam quidquam in contrarium fuerit attentatum, Volumus tamen & præsentibus decernimus, & etiam declaramus, quod virtute præsentis Decreti & Imperialis declarationis Feuda insignia videlicet Principatuum, Ducatuum, & Comitatuum antiquorum nullatenus dismembrentur, sed in antiquis suis Juribus & consuetudinibus perseverent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc Imperialis Decreti & Declarationis paginam infringere, aut ei quovis ausu temerario contraire, sicut indignationem Cæsaream & *Pœnam quinquaginta Marcarum auri puri*; Quam quilibet contrafaciens toties quoties contrafecerit, eo ipso se noverit incurrisse, volverit evitare, quarum medietatem Imperiali ærario nostro, residuam verò partem Archi-Episcopo Coloniensi, qui pro tempore fuerit, irremissibiliter volumus applicari.

 Prad-

Præsentium sub Imperialis nostræ Majestatis sigillo testimonio literarum. Datum Confluentiæ, Anno Domini Millesimo, Trecentesimo, Septuagesimo secundo, Indictione decima Pridie nonas Julii, Regnorum nostrorum Anno vicesimo sexto, Imperii verò decimo octavo.

(L. S.)

De Mandato Domini Imperatoris.

Nicol. Camericens Pptus.

UNd uns darauff demüthiglich angeruffen / und gebet-
ten / daß Wir als Regierender Römischer Käyser Sr. Ldl. solchen
Declaration Brieff wiederumb zu erneweren / zu confirmiren und zu
bestätten / auch in etlichen clausulen ferners zu declariren / und zu
extendiren gnädiglich geruheten ; Des haben Wir angesehen solch
Sr. Ldl. demütige bitt / auch die angenehme getrewe nützlich und ersprießliche
Dienst / so Sr. Ldl. vordern / und sein Lieb selbst unseren Löblichen Vorfahren
milder Gedächtnüs / auch uns und dem Heyligen Reich offt und vielfältig erzeigt
und bewiesen haben / Seine Ldl. noch täglich thuet / und in künfftige Zeit uns /
dem Heiligen Reich / und unserem Löblichem Hauß Oesterreich zu leisten erbietig
ist / auch wohl thuen mag und solle / und darumb mit wohlbedachtem Muth / gu-
tem zeitlichem Raht und rechtem wissen demselben unserm lieben Vetter und Chur-
fürsten zu Cöllen obeinverleibten Declaration Brieff gnädiglich erneweret / Con-
firmirt und bestättigt / erneweren / confirmiren und bestetten denselben auch seiner
Lieb hiemit auß Römischer Käyserl: Macht / Vollkommenheit / und in Krafft
dieses mit dieser ferneren Erleuterung / declaration, und extension, daß alle
Lehen / anfangs bey Männiglichem stamme gewesen / hinführo mit
nichten verändert / noch etwa deficiente Lineâ masculinâ die Weibs-Per-
sohnen / oder von ihretwegen ihre Männer damit belehnet werden /
sondern solche Lehen in allweg bey ihrer ursprunglichen Natur verbleiben / auch
welcher Lehen-Mann sein Lehen / wan Er durch absterbeit des Lehen-Her-
ren oder Lehen-Manns sich erlediget / innerhalb Jahr und Tag / wie zu recht
die renovation investituræ nicht sucht und bittet / ipso facto sein Lehen verwirckt /
und verfallen haben soll / und was wir sonsten von rechts und billigkeit we-
gen daran zu confirmiren und zu bestätten haben sollen und mögen / und meynen /
setzen und wollen / daß mehrermel: unseres geliebten Herren und Vorfahren
Weil. Käyser Carl des vierten Declaration Brieff in allen und jeden seinen Puncten,
Clausulen ; Articulen, inhalt / Meynungen und Begreiffungen sambt obgesetz-
ter newer Declaration und extension mächtig und kräfftig seyn / auch stet / fest /
und unverbrüchlich gehalten und vollenzogen werden solle. Und gebieten darauff
allen und jeden Churfürsten / Fürsten / Geistlichen und Weltlichen Prælaten /
Graffen / Freyen / Herren / Ritteren / Landtvögten / Haubtleuthen / Vitz-
domben / Vögten / Pflegeren / Verweseren / Ambtleuhten / Land-Richteren /
Schultheißen / Bürgermeisteren / Richteren / Rhäten / Bürgeren / Gemein-
den und sonst allen anderen unseren und des Heil: Reichs Underthanen / und Ge-
trewen / was Würden / Standts oder Wesens die seind / und insonderheit des
Ertz-Stiffts Cöllen Lehenleuthen / und Underthanen ernstlich und vestiglich mit
diesem Brieff / und wollen / daß sie mehr ernanten unseren lieben Vetter und
Churfürsten und seiner lieb nachkommen bey mehr angeregtem Käyserl: Decla-
ration Brieff / und dieser unserer Käyserl: Confirmation und Bestättigung nicht
irren noch hinderen / noch des jemandts anderen zu thuen gestatten / in kein weiß
noch weg / als lieb einem jeden seye / unser und des Reichs schwäre ungnadt und
straff / und darzu ein pöen in vorgeml: unsers Herren Vorfahren Käyser Carl
des vierten Declaration - Brieff begrieffen / zu vermeiden / die ein jeder so offt er
frevent-

frevendlich hierwieder thäte / uns halb in unsere und des Reichs-Cammer / und den anderen halben theil offt benantem unserem lieben Vetter und Churfürsten zu Cöllen / und seiner lieb nachkommen / am Stifft unnachläßlich zu bezahlen / verfallen seyn solle. Mit urkundt dieses Brieffs besiegelt mit unserem Käyserl: anhangendem Insiegel. Geben auff unserem Königlichen Schloß zu Prag den letzten Tag des Monats Decemb. nach Christi unsers lieben Herren Erlösers und Seligmachers Gnadenreichen Geburt Sechszehen hundert und im Fünfften unserer Reiche / des Römischen im ein und dreyssigsten / des Hungarischen im vier und dreyssigsten / und des Böheimbischen auch im ein und dreyssigsten.

Rudolff.

Ad Mandatum Sacræ Cæsareæ Majestatis proprium.

Ant. Hannewaldt.

WIr Rudolff der ander von Gottes Gnaden Erwöhlter Römischer Käyser / zu allen Zeiten Mehrer des Reichs / in Germanien / zu Hungarn / Böheimb / Dalmatien / Croatien und Sclavonien König / Ertz-Hertzog zu Oesterreich / Hertzog zu Burgundt / zu Braband / zu Steyr / zu Kärnten / zu Crain / zu Lützemburg / zu Wirtenberg / Ober- und Nieder-Schlesien / Fürst zu Schwaben / Marggrave des Heiligen Römischen Reichs / zu Burgaw / zu Mähren / Ober- und Nieder-Laußnitz / Gefürster Graff zu Habsburg / zu Tyrol / zu Pfierdt / zu Kyburg und zu Görtz / Landtgraff in Elsaß / Herr auff der Windischer Marck / zu Portenaw und zu Salins / rc.

Bekennen für uns und unseren Nachkommen am Reich öffentlich mit diesem Brieff / und thuen kundt allermänniglich / daß uns der Ehrwürdig und Hochgebohrner ERNST Ertz-Bischoff zu Cöllen / des Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz-Cantzler / Bischoff zu Lüttig / Administrator des Stiffts Hildesheimb / Münster / Freysing und Stabel / Pfaltzgraff bey Rhein / Hertzog in Ober- und Nieder-Bäyeren / unser lieber Vetter und Churfürst ein Privilegium von Weylandt dem Durchl. Fürsten / Herren MAXIMILIAN dem ersten Römischen Käyser / unserem lieben Herren und Uhranherren / Christmildesten Angedenckens außgangen / darin derselb Weylandt seiner lieben Vorfahren Churfürst HERMAN und dessen Nachkommen am Reich wegen der Lehen oder Thurniß / so in dem Ertz-Stifft Cöllen gelegen / und daselbst zu Lehen rühren / in glaubwürdigem Schein vorbringen laßen / so hernach von Wort zu Wort also lautet.

WIr Maximilian von Gottes Gnaden Erwöhlter Römischer Käyser zu allen Zeiten Mehrer des Reichs in Germanien / zu Hungarn / Dalmatien / Croatien / König / Ertz-Hertzog zu Oesterreich / Hertzog zu Burgund / zu Braband und Pfaltzgrave / rc.

Bekennen für uns und unsere Nachkommen am Reich öffentlich mit diesem Brieff / und thuen kundt allermänniglich / wiewohl Wir auß angebohrner Güte begierlich zu denen / die sich allezeit gegen uns und dem Heiligen Reich in getrewer und embsiger Dienstbarkeit für anderen redlich halten / erzeigen und beweisen / und uns die Bürde des Heiligen Reichs mittragen helffen / Sie mit noch mehr unseren Käyserlichen Gnaden zu begaben und zu versehen.

Wan Wir nun gütlich angesehen und betrachtet haben die angenehme / getrewe und nützliche Diensten / so Weylandt die Ertz-Bischoffen zu Cöllen / und sonderlich jetzt der Ehrwürdig HERMAN Ertz-Bischoff zu Cöllen des Heiligen Römischen Reichs in Italien Ertz-Cantzler / unser lieber Neve und Churfürst uns und unseren Vorfahren und dem Heiligen Reich in mannigfältig weiß offt williglich gethan und erzeigt haben / Er noch täglich thuet / und hinführo in künfftige Zeit wohl thuen mag und soll. Daß Wir demnach zu Ergötzlichkeit etlicher maßen derselben ihrer Diensten auch damit der geml. unser lieber Neve und Churfürst / Ertz-Bischoff HERMAN und seine Nachkommen uns und dem Heiligen Reich künfftiglich desto standtlicher dienen mögen / Ihme seinen Nachkommen und Stifft zu Cöllen diese besondere Gnad gethan / und ihnen alle und jegliche unser und des Heil. Reichs Lehen / es sey an Herrschafften / Schlösseren / Städten / Dörfferen / Flecken / Thurnus Heuseren / Wohnungen / und anders nichts außgenohmen / so in derselben Stifft Cöllen Landen / und Gebieten liegen und seyn / wan die durch tödtlichen Abgang oder verwürckens / in was Wege das wäre / uns und dem Heiligen Reich als vermeinte und heimbgefallene Lehen oder auß anderen rechtmäßigen Ursachen fallen und confiscirt würden / mit allen und ihr jedes Rechte und Zugehörungen davon nichts außgenohmen / gegeben und zugestellt haben / thuen / geben und stellen ihnen die auch zu / von Römischer Käyserl. Macht / Vollkommenheit / wissentlich in Krafft dieses Brieffs / und meinen setzen und wollen / daß die geml. Lehen / so uns und dem Heil. Reich obberührter maßen ledig heimgefallen / und confiscirt werden / so viel der seyn zum Theil / oder gar mit allen und ihr jedes Obrigkeiten / Rechten und Zugehörungen / nichts außgenohmen / dem geml. unserm lieben Neven und Churfürsten Ertz-Bischoff HERMAN zu Cöllen / und seinen Nachkommen zustehen / und verfolgen / die sie auch so bald die / wie vorstehet / ledig werden ohne einig ander Zustellung / Begnadung oder Geschäfft selbst einnehmen und einziehen / und die zu ihrem und ihres Stiffts Cöllen Nutz / Nothturfft und Wohlgefallen einhaben / gebrauchen und genießen / und die darnach mit sambt anderen ihren Regalien und Lehen von uns und dem Heil. Reich erkennen sollen und mögen: Wir und unser Nachkommen am Reich sollen und wollen auch diese Gnad nicht wiederruffen noch abthuen / sondern den gemelten unserm lieben Neven und Churfürsten Ertz-Bischoff HERMAN sein Nachkommen und Stifft dabey handhaben und bleiben laßen. Wo wir aber über kurtz oder lang auß Vergessenheit / oder in andere Weiß die berührte Lehen jemands anderen übergeben und zustellen / oder ichs / so dieser unser Begnadung widerwärtig seyn möchte / außgehen laßen würden / daß doch nicht seyn soll / so wollen Wir solches alles auffgehebt / cassirt / derogirt und abgethan haben; Daß wir auch jetzt als dan / und dan als jetzt von bestimbter unser Käyserlicher Macht auffheben / cassiren / derogiren und abthuen wissentlich in Krafft dieses Brieffs; Des zu Urkundt mit unserem Käyserlichen Insigel besiglet. Geben in unser und des Reichs-Stadt Augspurg am zwantzigsten Septembris nach Christi Geburt Fünffzehen Hundert Achtzehen / unser Reiche des Römischen im Neun und zwantzigsten Jahr.

Per Regem.

Ad Mandatum Domini Imperatoris proprium.

Simmer.

Und

Nd uns darauff demüthiglich angeruffen / und gebetten / daß Wir als Regierender Römischer Käyser Seiner Lieb solch Privilegium wiederumb zu ernewern / zu confirmiren und zu bestätten / auch etlicher maßen / wie hernach stehet / ferner zu declariren und zu extendiren / gnädiglich geruheten / des haben Wir angesehen solch Sr. Ldl. demüthig bitt / auch die angenehme / getrewe / nützlich und ersprießliche Diensten / so seiner Lieb vorderen / und Sr. Ldl. selbst unseren Löbl. Vorfahren milter Gedächtnuß / auch Uns und dem Heiligen Reich offt und vielfältig erzeigt und bewiesen haben / Se: L. noch täglich thuet / und in künfftige Zeit Uns / dem Heiligen Reich / und unserem Löblichen Hauß Oesterreich zu leisten erbietig ist / auch wohl thuen mag und solle / und darumb mit wohlbedachtem Muth / gutem zeitigem Rath und rechtem wissen demselben unserem lieben Vetter und Churfürsten zu Cöllen obeinverleibt Privilegium gnädiglich ernewert / confirmirt und bestättet / ernewern / confirmiren und bestätten / dasselbe auch seiner Ld. hiemit auß Römischer Käyserlicher Macht / Vollkommenheit / und in Krafft dieses Brieffs mit dieser fernerer Erleuterung / Declaration und Extension, daß alle und jede Lehen / welche in gedachtem Ertz-Stifft Cöllen / Land und Gebiet von Herrschafften / Schlöß / Stätt / Flecken / Thurns / Häußer / Wohnungen / und anders nichts außgescheiden / gelegen / hinführo allein auff den Manns-Stammen verstanden / und derselben die Weiber / auff was Weiß und Wege je dasselb ins künfftig geschehen möchte / nicht fähig / noch solches mehrberührten Ertz-Stifft nachtheilig oder præjudicirlich / sonder der oder die jenigen ipso facto die Lehen verwürckt und verfallen haben solle / und was Wir sonsten von Rechts und Billigkeit wegen daran zu confirmiren / und zu bestätten haben sollen und mögen / und meynen / setzen und wöllen / daß mehrerml. unsers geliebten Herren und Vorfahren Weylandt Käyßt MAXIMILIANI des ersten Freyheits Brieff in allen und jeden Puncten, clausulen, articulen, Inhalt / Meinungen und Begreiffungen / sambt obgesetzter Declaration und Extension mächtig und kräfftig seyn / auch stett / vest und unverbrüchlich gehalten / und vollenzogen werden solle. Und gebieten darauff allen und jeden Churfürsten / Fürsten / Geistlichen und Weltlichen Prælaten / Graffen / Freyherren / Ritteren / Knechten / Landtvögten / Haubtleuthen / Vitzdomben / Vögten / Pflegeren / Verweseren / Ambtleuthen / Landt-Richteren / Schultheißen / Bürgermeisteren / Richteren / Räthen / Bürgeren / Gemeinden / und sonst allen anderen unseren / und des Heil: Reichs-Underthanen / und Getrewen / und insonderheit des Ertzstiffts Lehenleuthen Underthanen ernstlich und vestiglich mit diesem Brieff / und wollen / daß sie mehrbenahnten unseren lieben Vetter und Churfürsten und Sr. Ld. Nachkommen bey mehr angeregtem Privilegio, und dieser unserer Käyserl: Confirmation auch Declaration und Extension-Brieff nicht irren noch hinderen / oder des jemandts anderen zu thuen gestatten / in keine Weiß noch Wege / als lieb einem jeden seye / unser und des Reichs schwäre Ungnad / und Straff / und darzu ein pöen nemblich Fünfftzig Marck Löttiges Golds zu vermeyden / die ein jeder so offt er freventlich hiewieder thäte / uns halb in unser / und des Reichs-Cammer / und den anderen halben theil demselben unserem lieben Vetter und Churfürsten zu Cöllen Sr: Ldl: Nachkommen am Stifft unnachläßlich zu bezahlen / verfallen seyn solle. Mit Urkund dieses Brieffs besiegelt mit unserem Käyserl: anhangendem Insiegel. Geben auff unserem Königl: Schloß zu Prag den letzten Tag des Monats Decemb. nach Christi unsers lieben Herren und Seeligmachers Gnadenreicher Geburt Sechszehen Hundert / und im fünfften / unserer Reiche des

des Römischen im ein und dreyßigsten / des Hungarischen im vier und dreißigsten / und des Böheimbischen auch im ein und dreyßigsten Jahren.

Rudolff.

Ad Mandatum Sacræ Cæsareæ Majestatis proprium.

Ant. Hannevvaldt.

VNd uns darauff obgedachtes Churfürsten zu Cöllen Ldl. underthänigst angeruffen und gebetten / daß Wir als jetzt Regierender Röm: Käyser gnädigst geruheten / Jhro obinserirte Concessiones und Privilegia mit der außtrücklicher gnädigster Erklärung zu confirmiren und zu bestättigen / daß wegen Possession der Lehen / welche etwan sie oder ihre Vorfahren am Ertz-Stifft nach offenkündig erloschenem Mannstammen des verstorbenen Vasalli für dem mit ihres Rheinischen Ertz-Stiffts Ritterschafft und Lehen-Leuthen im Jahr sechszehenhundert neun und fünfftzig ergangen : und beliebten Lehen-Vertrag auß Veranlassung und Krafft obeinverleibten Privilegii in Besitz genohmen / keines Wegs die Töchter oder Weibliche Anverwandten des abgeleibten Vasalli gedachter Possession halber sich zu widersetzen / noch Mandata & Citationes außzubringen befugt seyen.

Daß wir demnach angesehen solcher seiner Ld. demüthige Bitt / auch die angenehme / getrewe / nützliche und ersprießliche Diensten / so dero Vorfahren und sie selbsten unseren Löblichen Vorfahren / auch uns selbsten / und dem Heiligen Römischen Reich offt und vielfältig erzeigt und bewiesen haben / Se. Ldl. noch täglich sehr rühmlich thuen / und ferner zu thuen / erbietig seind / auch wohl thuen / mögen und sollen : und darumb mit wohlbedachtem Muth / gutem Rath und rechtem wissen denselben unseren lieben Vettern und Churfürsten zu Cöllen obeinverleibte Concessiones und Privilegia in allen ihren Puncten, Articulen / Jnhalt / Meyn- und Begreiffung als Römischer Käyser gleicher Gestalt / gnädiglich ernewert / confirmirt und bestättigt / erneweren / confirmiren und bestättigen Sr. Ldl. dieselbe auch also von Römischer Käyserl: Macht / Vollkommenheit wissentlich in Krafft dieses Brieffs / und meynen / setzen und wollen / daß obbegriffene Concessiones und Privilegia in allen ihren Worten / Puncten, Clausulen, Meyn- und Begreiffungen / als oblautet / kräfftig und mächtig seyn / stet / vest- und unverbrüchlich gehalten und vollenzogen werden / und Se. Ldl. hinführo wie bißhero sich derselben nach allen ihren Jnhalt erfrewen / genießen sollen und mögen / von allermänniglich unverhindert / doch salvo recessu, so obgedachter maßen mit denen Lehen-Leuthen Anno Sechszehen hundert Neun und Fünfftzig getroffen worden. Und gebieten darauff allen und jeden Churfürsten / Fürsten / Geistlichen und Weltlichen Prælaten / Graffen / Freyen Herren / Ritteren / Knechten / Landvögten / Haubtleuhten / Vitzdomben / Vögten / Pflegeren / Verweseren / Ambtleuthen / Land-Richteren / Schultheißen / Bürgermeisteren / Richteren / Rähten / Bürgeren / Gemeinden / und sonst allen anderen unseren / und des Reichs-Underthanen und Getrewen / und insonderheit des Ertz-Stiffts Cöllen Lehen-Leuhten und Underthanen / was Würden / Standt oder Wesens die seind / ernst und vestiglich mit diesem Brieff / und wollen / daß sie offt gedachtes Churfürsten zu Cöllen Ldl. und dero Nachkommen am Ertz-Stifft bey obinserirten Concessionen und Privilegien / und dieser unserer darüber ertheilten Confirmation und Bestättigung gäntzlich bleiben / sie deren ohne Jrrung oder Eintrag ruhelich frewen / gebrauchen und genießen laßen / darwider nicht bekümmeren / anfechten

ten oder beschwähren / noch das jemands anderen zu thuen gestat ten / in keine Weiß / als lieb einem jeden seye unsere und des Reichs schwäre Ungnad und Straff / und darzu in die obinserirten Concessionen und Privilegien einverleibte Pöen / nemblich Fünfftzig Marck Lödiges Golds zu vermeyden / die ein jeder / so offt er freventlich hierwieder thäte / uns halb in unsere und des Reichs-Cammer / und den anderen halben theil demselben unserem lieben Vettern und Churfürsten zu Cöllen / und Sr. Ldl. Nachkommen am Stifft unnachläßlich zu bezahlen / verfallen seyn solle. Mit urkundt dieses Brieffs besiegelt mit unserm Käyserl: anhangendem Insiegel / der geben zu Laxenburg den anderen Tag Monaths Junii nach Christi unsers lieben Herrn und Seeligmachers Gnadenreichen Geburth im Sechszehen hundert zwey und achtzigsten / unserer Reiche des Römischen im vier und zwantzigsten / des Hungarischen im sieben und zwantzigsten / und des Böheimbischen im sechs und zwantzigsten Jahre.

Leopold.

Ad Mandatum Sacræ Cæsareæ Majestatis proprium.

Vt. Leopold Wilhelm Graff zu Königsegg.

(L.S.).

Martin Menßhengen.

Registrat. & Collat. Johan Eisenman Registrator.

Tenor Mandati seu Rescripti Cæsarei ad Cameræ

IMPERIALIS JUDICIUM.

Leopold.

(TITULUS.)

Auß hiebey verwarten Abschrifften ist mit mehrerem zu ersehen / was gestalten Wir auff demüthiges ansuchen unsers lieben Vetteren des Churfürsten zu Cöllen Ldl. die von unseren Vorfahren am Heiligen Reich denen vorigen Churfürsten zu Cöllen ertheilte Concessiones und Privilegia, sambt dem zwischen erstged. Sr. Ldl. und dero Ritterschafft den 28. Junii Anno 1659. in puncto Feudorum auffgerichten Vertrag respectivè erneweret / confirmirt und bestättiget haben / so Wir Ew. Ldl. und Euch zu dem Ende hiemit haben einschliesen / und darbenebens freund-gnädiglich und gnädigst erinneren wollen / daß Sie sich bey denen an unserem Käyserl. Cammer-Gericht zu Speyer etwan fürkommenden Processen / darnach achten und richten / damit Ihro Ldl. und dero Ertz-Stifft dargegen nicht beschwährt werden / und Wir verbleiben Ihnen respectivè mit Gnaden rc. Wien den 26. Augusti Anno 1682.

Aß ein Käyserl. Schreiben de dato 26. Augusti Anno 1682. einiger Churfürstl. Cöllnischer Privilegiorum Confirmation und deren respective Erneuwerung Betreff : so in vier Beylagen bestanden / hiesigem Käyserl. Cammer-Gericht durch Höchsterml. Sr. Churfürstl. Durchl. constituirten Anwl. Herren Licentiat Johann Conradt Albrechten eingelieffert worden : Solches wird mit diesem unter gedachts Cammer-Gerichts Cantzley-Hand darüber verfertigtem Recepisse hiemit beschienen. Speyer den 6. Januarii 1683.

(L.S.)

Käyserl. Cammer-Gerichts
Cantzley-Hand daselbst.

Wie die Lehen in diesem Ertz-Stifft geerbt werden sollen.

KUndt und zu wissen seye hiemit / Als zwischen dem Hochwürdigst und Durchleuchtigsten Fürsten und Herren / Herren Ferdinanden Ertz-Bischoffen zu Cöllen / des Heiligen Römischen Reichs durch Italien Ertz-Cantzelern und Churfürsten / Bischoffen zu Paderborn / Lüttig und Münster / Administrator der Stiffter Hildesheimb / Berchtesgaden und Stablo / Pfaltzgraffen bey Rhein / Hertzogen in Ober- und Nieder-Bäyeren / Westphalen / Engern und Bouillon, Marggraffen zu Franchimont, &c. Hochseel. Gedächtnus / und der Löblicher Ritterschafft dieses Ertz-Stiffts Cöllen / der Lehen-Güter halber schon vor geraumer Zeit Irrungen und Mißhelligkeiten eingefallen / indem berührte Ritterschafft dafür halten wollen / daß die von diesem Ertz-Stifft dependirende Lehen / vermög einer unvordencklicher Lands-Gewonheit für gemeine durchgehende Lehen / deren so wohl Weibs- als Manns-Persohnen fähig zu achten seyen / hingegen aber Ihre Churfürstl. Durchl. solcher Gewonheit nicht geständig / sondern sich an die gemeine Lehn-Rechte so wohl / als von vielen Römischen Käyseren erlangt- und hergebrachte Privilegia, Concessiones & Sententias, die alle das Widerspiel nachführen thäten / gezogen / und vermög derenselben befügt zu seyn vermeint / auff den Fall abgehend- und erleschenden Manns-Stammens sich deren Lehen zu näheren / und dieselbe zu ihrer Cammer einzuziehen / oder sonsten ihrem Belieben nach darüber zu disponiren: Und dan diese Sach anfänglich im Jahr 1620. zum compromis auff gewisse Form und Maaß gestellt / solches auch hernach im Jahr 1639. zu reassumiren / nachmahls beliebet / folgends aber berührte Ritterschafft der jetzt Regierender Churfürstl. Durchl. Hertzog MAXIMILIAN Henrichen in Bäyeren / rc. unserem gnädigsten Herren zu mehrmahlen unterthänigst zu erkennen gegeben / daß sie mit deroselben / als ihrem gnädigsten Lands-Fürsten / ungern in Proceß und Streit stehen wolten / und derentwegen höchst-flehentlich gebetten / Ihre Churfürstl. Durchl. entweder diese Action fallen zu laßen / und die Feuda pro communibus zu erkennen / oder aber einen billigmässigen Vergleich darüber behandelen zu laßen / gnädigst geruhen wolten: Damit dan nun Höchstgemeldte Churfürstl. Durchl. Ihre zu der Löblicher Ritterschafft tragende Neigung und Gewogenheit desto mehr an Tag geben mögten / so haben sie mit Vorwissen und Belieben eines Hochwürdigen

Thumb-

Thumb-Capituls in solche gütliche Handlung gnädigst einverstanden / welche dan nach vorgangener mündlicher Unterredung folgender Gestalt geschlossen.

Erstlich thun ihre Churfürstl. Durchl. außtrücklich vorbehalten / auch vorberührte Ritterschafft unterthänigst und gutwillig nachgeben / daß die jenige Lehen / worin der tenor investituræ mit klaren Worten auff Mann-Lehen gerichtet / auch hinfüran für rechte Mann-Lehen gehalten / und die Töchter von deren Succession allerdings außgeschlossen seyn und bleiben / sondern wan der à primo acquirente herkommender Mann-Stamm außstirbt / alsdan ihre Churfürstl. Durchl. und deren Successores gute Macht und Fug haben sollen / allsolche Lehen wiederumb einzuziehen / und Ihnen anzuheimbschen; Damit auch diesserthalb künfftiglich keine newe Irrungen zu befahren / ist allsolcher Mann-Lehen halber eine gewisse Specification unter Ihrer Churfürstl. Durchl. Insigel verfertiget / und mehrgemeldter Ritterschafft zur Nachrichtung außgeantwortet worden / womit es gleichwohl diesen Verstand haben soll / daß / weilen unterschiedliche Lehen in solcher Specification begriffen / welche durch seeligst-gemeldten Churfürsten Ferdinand eingezogen / und anderen ex nova gratia zum Mann-Lehen wieder auffgetragen / diese qualitas Masculinitatis nur die jetzige Vasallos und deren Lehenfolgere afficiren / im Fall aber selbige Lehen an der voriger Lehnträger An- vel Cognatos, entweder mit Recht oder durch gütliche Weg / nach Inhalt des folgenden dritten Articuli wiederumb kommen würden / sollen sie in ihrer voriger Natur und Eygenschafft verbleiben / und es damit wie in 4to Articulo disponirt / gehalten werden / wobey dan auch dieses verabscheidet / daß niemand sein Lehen zu Mann- oder newen Lehen / zu Nachtheil deren à stipite acquirente herrührender An- & Cognatorum und ihrer daran habender juris quæsitis, zu machen / und auffzutragen befugt seyn soll.

Gleicher Gestalt zweytens / wo die Investitur von beyderley Geschlecht Mann- und Weibs-Persohnen außtrücklich Meldung thun / da sollen die Töchter oder Weibs-Persohnen zur Succession deren Lehen ohn einige Weigerung zugelaßen und verstattet / jedoch auff begebenden Fall selbige durch eine Manns-Persohn behörlich bedient und vertretten werden.

Drittens / obwohlen die Löbl. Ritterschafft zum inständigsten angehalten / daß die jenige Lehen / die welche von der nechst-voriger abgeleibter so wohl / als jetziger Churfürstl. Durchl. allschon eingezogen / oder anderwärtlich conferirt / den prætendirenden Anverwandten restituirt / und wieder eingeraumbt werden mögen; So haben doch Ihre Churfürstl. Durchl. sich dessen / weilen res nicht mehr integra, beschwährt / zumahlen Ihro sehr bedencklich fallen wolle / da die jetzige Possessores mehrentheils selbige Lehen mit ansehentlichen Geld-Summen redimirt / und titulo oneroso an sich gebracht / sich dieserthalb der Eviction zu unterwerffen / derentwegen dan beliebt und verglichen / daß allsolche eingezogene und anderwertlich conferirte Lehen von dieser Transaction zwar außgeschlossen / jedoch aber den Prætendenten der Weg rechtens coram paribus Curiæ, und sonsten quovis meliori modo darzu unversperrt gelassen seyn / vor allem aber zwischen denselben und desnen Possessoribus gütliche Vergleichungs-Handlung angestellt werden soll / die dan Ihre Churfürstl. Durchl. auch dergestalt / wie es der Billigkeit zum allerähnligsten seyn wird / vermittelen zu helffen / sich angelegen seyn laßen wollen.

Viertens betreffendt die jenige Lehen / so informiter, nemblich ohne Meldung Manlichen oder Weiblichen Geschlechts / biß herzu conferirt und verliehen worden / laßen Ihre Churfürstl: Durchl: gnädigst geschehen / daß im Fall entweder gar keine Mannliche Lehenfolgere / oder doch in pari cum fœminis vel remotiori gradu verhanden / alsdan die Töchter oder Weibs-Persohnen à primo acquirente

rente entsprossen darin (jedoch der Adelichen Gewohnheit und Prærogativæ mit Abgütung der Töchter unnachtheilig) zur Succession admittirt / und also die Weib- und Männliche Agnaten promiscuè, auch proximiores in gradu remotioribus absque sexus defferentiâ vorgezogen werden / in massen sie dan denselben auch auff gebührliches Gesinnen die Investituram unweigerlich ertheilen wollen / abermahls doch mit dem beym zweyten Puncto beschehenem Reservato, daß nemblich sie das Lehen durch eine Manns-Person zu deserviren schüldig seyn sollen.

Wogegen fünfftens die löbliche Ritterschafft sich erklärt / versprochen und verbunden / daß wan solcher Fall sich begeben wird / daß die Weibs-Persohnen / oder aber die jenige Manns-Persohnen / welche sich per lineam fœmininam qualificiren können / in dem Lehen succediren wollen / alsdan sie vorhero jedesmahl Ihrer Churfürstl. Durchl. als Lehen-Herren loco recognitionis decimam partem pretii, worauff das Lehen in sich quoad utile dominium geschätzet werden kan / abstatten und entrichten sollen.

Sechstens ist hiebey außtrücklich bedingt / abgeredt und verglichen / daß diese Transaction allein auff die Landsassische Lehen / nicht aber die jenige / welche unmittelbahr unter dem Reich / oder in anderer Fürsten und Herren Territorio und Gebieth gelegen / zu verstehen / sondern Ihre Churfürstl. Durchl. und deroselben Successores dieserwegen in ihrem vorigen völligen Rechten stehen und verbleiben / solches auch hingegen selbigen Lehen-Leuthen / so fern sie einiges haben / unbenommen seyn solle: Dessen zu Urkundt haben Ihre Churfürstl. Durchl. diesen Vergleich eigenhändig unterschrieben / und mit Ihrem Insigel / wie nicht weniger ein Hochwürdig Thumb-Capitul mit seinem Sigillo ad Causas, so dan der löblicher Ritterschafft Deputirte mit ihrer Unterschrifft und Rings-Pittschafften befestiget. Geschehen Bonn den 28. Junii 1659.

Hierneben verordnen Wir auch / daß in Lehen Succession nicht solle angesehen werden / ob der jeniger / so erben will / dem Abgestorbenen von ein- oder beyden Banden anverwand seye / sondern alleinig / ob Er von dem Lehenstam mit herrühret / also daß der halbbürtiger Bruder oder Schwester und deren Kinder so wohl als vollbürtige / wan sie nur à stipite acquirente zugleich entsprossen / zu dem Lehen mit zuzulaßen seynd.

SENTENTIA.

In Sachen Frey-Herrn von Harff zu Dreyborn und pro suo interesse erscheinender apud Acta benanter Partheyen Klägeren eins / gegen den Frey-Herrn von Lombeck Beklagten / so dan Ihro Churfürstliche Durchleucht zu Cöllen intervenienten anderen und dritten Theils / wird nach rechtlicher Erwegung aller Seiths gepflogenen Handlungen hiemit zu recht erkändt / daß dem Frey-Herrn von Harff das in actis quæstionirtes Lehn-Gut Ringsheim unà cum fructibus à tempore motæ litis perceptis biß daran die zwischen ihme Frey-Herrn von Harff, und obgedachten pro suo interesse miterschienenen Partheyen ventilirende Streitigkeiten super exclusione unius alterutrive partis unter ihnen erlediget / abzutretten und einzuraumen / ihme Frey-Herrn von Lombeck aber der Regressus gegen Ihro Churfürstl. Durchleucht als Intervenienten und Cedenten vorzubehalten / und die Gerichts-Kösten biß dahin außzustellen seyen / allermassen wir also abzutretten und einzuraumen schuldig erkennen / vorbehalten und außstellen. Lat. & publ. 18vâ Julii 1692. Vermög bey den Actis erwöhlter Herrn Parium Curiæ auff uns beschehener Substitution.

Joannes Tils, &c.

J. H. Herwegh, &c.

SENTENTIA.

In Appellations-Sach sich verhaltend zwischen Chur-Cöllen / und Cons. dem von Vorst Appellanten eines / entgegen und wider den von Harff Appellanten anderen Theils / ist hiemit zu Recht erkand / daß die Setentia à quâ deren bey dieser Sachen sich befindenden sonderbahren Umbständen und Beschaffenheit nach zu confirmiren und zu bestättigen seye / alsdan dieselbe hiemit solcher Gestalt confirmirt und bestättiget wird / die Gerichts-Kösten derentwegen an diesem Käyserl. Reichs-Hoffrath auffgeloffen auß erheblichen Ursachen gegen einander compensirend und vergleichend. Signatum zu Wien / unter Ihrer Käyserl. Majestät hervorgetrücktem Secret Insigel den 14. Decembris Anno 1702.

J. A. W. v. Kaunitz.

Frantz Willich Menschenger.

Sabbathi 10mâ Januarii 1711.

Chur-Cöllen und Consort. contra von Harff Appellationis nunc Sententiæ sive deß Thum Capitels zu Cöllen Anwald Johann Moritz von Hornigk sub psto 4. Augusti nup. exhibet, so genante Allerunterthänigste Remonstrationem und Deductionem apertissimarum nullitatum cum eventuali imploratione pro Clementissimâ restitutione in integrum Appon. Num. 1. 2. & 3. in duplo.

Idem von Hörnigk sub psto 16. Octobris, & 5. Novembris nup. urget resolutionem.

Econtra Freyherrlich-Harffischer Anwald Jobst Heinrich Koch sub psto 5. Februarii 1709. bittet allerunterthänigst auß angeführten Ursachen sich durch die Gegenseithige gantz unbefügte Appellationes, Protestationes & Lamentationes keineswegs à tramite justitiæ irren / und zur Retardation der also offt decretirten liquidation disponiren zu lassen / sonderen dieselbe gleichmässig per Mandatum congruum Allergnädigst zu beforderen und anzubefehlen Appon. Num. 1. in duplo

Idem Koch sub psto 1. Martii ejusdem anni instat humillimè pro Clementissimè maturandâ resolutione in puncto petiti Mandati appon. Litt. A.

Hat das Restitutions-Begehren nicht statt.

Frantz Willich Menschenger.

MANDATUM CÆSAREUM

de Exequendo Sententiam an des Nieder-Rheinisch-Westphälischen Craÿses außschreibende Fürsten

In Sachen

Chur-Cöllen / und VON LOMBECK,

Contra

Frey-Herrn VON HARFF zu DREYBORN

prætensæ Appellationis.

LEOPOLD, &c.

Ehrwürdiger Fürst lieber Andächtiger / und Durchleuchtigst / Großmächtigster Fürst besonders lieber Freund Oheimb und Bruder / auch Durchleuchtigster Hochgebohrner lieber Vetter und Churfürst. Ew. And. und Edl. Edl. bleibt hiemit unterhalten / was massen bey Uns und Unserem Käyserlichen Reichs-Hoff-Rath vor einigen Jahren von Chur-Cöllen und Consorten von der Vorst, wider den von Harff eine Appellation introducirt / und inter partes selbst biß zum Beschluß der Sachen verfahren / acta inrotulirt / und nach reiffer umbständiger der Sachen Erwegung in Abschrifft nebenegehender Sententia confirmatoria am 14 Decembris des verwichenen siebenzehenhundert zweyten Jahrs publicirt worden ist /

Uns nun der obbesagte Appellatischer Theil angeruffen und gebetten / Wir solche von Uns eröffnete / und in rem Judicatam erwachsene Sentenß zur Execution bringen zu lassen / und zu solchem Ende Unsere Käyserliche Commission zu verordnen gnädigst geruhen mögten / solch desselben Unterthänigstes Ansuchen auch für recht und billig befunden.

Als

Als thuen Wir Ew. And. und Edl. Edl. hiemit Freund-Brüder Vetter-Oheimb-gnädig und gnädigst ersuchen / Sie wollen sambt und sonders in Krafft Unsers ihme hiemit ertheilenden Käyserl. Gewalts / den obgesiegten Appellatischen Theil in die Güter quæst. immittiren / und Authoritate nostrâ Cæsareâ dabey kräfftiglich manuteniren und schützen lassen / und verbleiben Ew. And. und Edl. Edl. respectivè mit Freund-Oheimb-Bruder/ etc. Willen / Lieb / Käyserl. Hulden / Gnaden und allem Gute beständig vordrist und wohlbeygethan / geben in Unser Stadt Wien den 10. Januarii siebenzehnhundert vierten Jahrs In Unserer Reiche des Römischen im sechs und viertzigsten / des Hungarischen im neun- und des Böheimischen im acht und viertzigsten.

LEOPOLD.

Vt. D. N. G. V. KAUNITZ.

MANDATUM CÆSAREUM

de Exequendo Sententiam an Ihro Churfürstliche Durchleucht zu Pfaltz.

In Sachen

Chur-Cöllen / und VON LOMBECK,

Contra

Frey-Herrn VON HARFF zu DREYBORN

prætensæ Appellationis.

JOSEPH, &c.

Durchleuchtig-Hochgebohrner Lieber Vetter und Churfürst / auß dem beyverwahrtem Abschrifftlichen Einschluß haben Ew. Libd. mit mehrerem zu ersehen / was von Weyland-Unserem in GOtt ruhenden Herrn Vatteren und Verfahren am Reich Käyser LEOPOLD allermildesten Andenckens in der an Ihrer Majestät und Libd Reichs-Hoff-Rath anhängig geweßter Appellations-Sachen Chur-Cöllen contra von Harff, dem Westphalischen Cräiß Außschreib-Ambt für eine Executions-Commission unterm 10. Januarii 1704 allbereit auffgetragen worden. Wan nun bey Uns der impetrantische Theil Inhalts nebengehenden ferneren Copeylichen Verlage gebetten / Wir auß denen angeführten Ursachen diese bißhero noch unvollzogen gebliebene Executions-Commission durch Ew. Libd allein vollführen zu lassen gnädigst geruheten / solches Ansuchen auch in alle Weg für billig und recht gefunden worden.

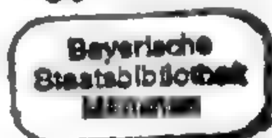

Als ersuchen Wir Ew. Libd. hiemit Freund-Vetter- und gnädiglich/ sie wollen sich mit solch Unser auff Sie hiemit umbgeschriebene Käyserl. Commission gutwillig beladen lassen/ und darin in Krafft Unsers Ihro hiedurch ertheilenden Käyserl. Gewalts nach Inhalt obangezogenen vorhergangenen Commission fürdersambst procediren und verfahren wissen/ daß Gericht zu Vollziehung der heylsamben Justiz und anbey Uns vor Ew. Libd. zu Dancknehmigen Gefallen/ dero Wir mit Freund-Vetterlichen Willen/ Käyserlichen Hulden und allem guten wohl beygethan verbleiben. Geben in Unserer Stadt Wien den 26. Martii Anno 1708. Unserer Reichen des Römischen im neunzehenden/ des Hungarischen im ein und zwantzigsten/ und des Boheimbischen im dritten.

Ew. Ld.

Gutwilliger Vetter

JOSEPH. m. p.

Vt. Fridlar G. von Schonborn. m. p.

Frans Nicolas v. Menschengen. m. p.